ZAFER HOCA
DİL AKADEMİSİ

ÜCRETSİZ KAYNAK

OKUMA · ÇEVİRİ

500 Pasaj ve Çevirisi – Çeviri Etkinlik Modülü

YDS ve YÖKDİL düzeyinde 500 akademik İngilizce pasaj ve Türkçe çevirileri. Her pasajda numaralı cümleler, 8 anahtar kelime, 2 çeviri ipucu ve aynı numaralarla eşlenmiş model çeviri var: önce kendin çevir, sonra cümle cümle karşılaştır.

515 sayfa | İleri | Günde 2–3 pasaj

Sesli çalış · tanıtım

ZAFERHOCA.COM.TR
YDS · YÖKDİL · YDT · e-YÖKDİL · e-YDS · e-TEP hazırlık

ZAFER HOCA · ÜCRETSİZ KAYNAK SERİSİ

YDS · YÖKDİL · YDT · e-YÖKDİL · e-YDS · e-TEP ÖZEL KAYNAKLAR SERİSİ

500 Pasaj ve Çevirisi – Çeviri Etkinlik Modülü

YDS ve YÖKDİL düzeyinde 500 akademik İngilizce pasaj ve Türkçe çevirileri. Her pasajda numaralı cümleler, 8 anahtar kelime, 2 çeviri ipucu ve aynı numaralarla eşlenmiş model çeviri var: önce kendin çevir, sonra cümle cümle karşılaştır.

UYGUN OLDUĞU SINAVLAR: YDS · YÖKDİL · YDT · e-YÖKDİL · e-YDS · e-TEP

İçinde neler var?

- 500 akademik pasaj: YDS ve YÖKDİL okuma parçalarıyla aynı düzeyde ve uzunlukta
- Her İngilizce cümle numaralı; model çeviride aynı numarayla karşılığı var, cümle cümle karşılaştırırsın
- Her pasajda 8 anahtar kelime ve o bağlamdaki Türkçe anlamı
- Her pasajda 2 çeviri ipucu: zor yapı ve Türkçeye nasıl aktarılacağı
- 12 konu alanı: tıp, biyoloji, fizik, çevre, teknoloji, tarih, toplum, psikoloji, ekonomi, eğitim, sanat, hukuk
- Her pasajda seviye işareti (orta, ileri, zor) ve kelime sayısı
- 25 bölüm × 20 pasaj; sonda konu dizini ve kendini izleme çizelgesi

Kimler için?

- YDS, YÖKDİL ve YDT'ye hazırlananlar
- Çeviri ve paragraf sorularında zorlananlar
- Akademik kelimeleri bağlam içinde öğrenmek isteyenler
- Derste çeviri etkinliği yaptırmak isteyen öğretmenler

SEVİYE
İleri

SÜRE
Günde 2–3 pasaj

Nasıl çalışmalısın?

1. Pasajı baştan sona bir kez oku; konuyu ve ana fikri yakala.
2. Anahtar kelimelere ve çeviri ipuçlarına göz at.
3. Her cümleyi defterine numarasıyla Türkçeye çevir.
4. Model çeviriyle cümle cümle karşılaştır; farklı yerlerde anlam değişiyor mu bak.
5. Bilmediğin kelimeleri kelime defterine yaz, haftada bir tekrar et.

Sınavda nasıl karşına çıkar?

YDS ve YÖKDİL'de çeviri soruları (İngilizce→Türkçe, Türkçe→İngilizce) ve paragraf soruları bu uzunluk ve düzeydeki akademik metinlerden gelir. Cümle cümle çeviri pratiği, çeviri sorularında doğru seçeneği hızlı bulmanı ve paragrafı daha çabuk anlamanı sağlar.

ZAFER HOCA DİL AKADEMİSİ

Bu kaynağı sevdiysen, hazırlığını bizimle tamamla

- **70+ puan garantili** YDS, YÖKDİL, YDT, e-YÖKDİL, e-YDS ve e-TEP programları
- Eşsiz dersler, günlük planlama ve ödevlendirme
- 6 ciltlik kitap seti adresine
- **1.000+** öğrencimizin yorumu sitemizde

Ücretsiz demo dersi izle

Bu kaynak ücretsizdir: derslerinde kullanabilir, çoğaltıp paylaşabilirsin. Lütfen adımızı ve logomuzu kaldırma. · zaferhoca.com.tr

BU MODÜL NASIL KULLANILIR?

Oku, çevir, cümle cümle karşılaştır.

Bu modülde YDS ve YÖKDİL okuma parçalarıyla aynı düzeyde ve uzunlukta 500 akademik pasaj var. Her pasajda İngilizce cümleler numaralıdır ve model çeviride her cümlenin karşılığı aynı numarayla verilir; böylece kendi çevirini cümle cümle karşılaştırabilirsin.

500	85.984	4.000	1.000	12
akademik pasaj	İngilizce kelime	anahtar kelime	çeviri ipucu	konu alanı

Beş adımda çalış

1. **Oku**
   Pasajı baştan sona bir kez oku. Konuyu ve yazarın ne anlatmak istediğini yakala; bu aşamada sözlüğe bakma.
2. **Hazırlan**
   Anahtar kelimelere bak (metinde altı çizili). Çeviri ipuçlarındaki yapıları metinde A ve B harfli zeminlerde bul.
3. **Çevir**
   Defterine her cümleyi numarasıyla Türkçeye çevir. Uzun cümlelerde önce ana yüklemi bul, sonra yan cümleleri ve bağlaçları işaretle.
4. **Karşılaştır**
   Model çeviriyi aç; aynı numaralı cümleleri yan yana koy. Farklı yerlerde anlam değişiyor mu, eksik ya da fazla bir şey var mı bak.
5. **Kaydet**
   Hata yaptığın yapıyı ve bilmediğin kelimeleri defterine yaz; sondaki çizelgede pasajı işaretle, haftada bir tekrar et.

Sayfadaki işaretler

1 Because comets deposited water on the Earth, well-preserved ice at the lunar poles could yield clues A to the origins of life.

1 Cümle numarası: model çeviride aynı numaraya bak.

kelime Anahtar kelime: kutuda anlamı var.

A Çeviri ipucu: yapı ve nasıl çevrileceği kutuda.

Seviye işareti

●○○ Orta	135 pasaj
●●○ İleri	199 pasaj
●●● Zor	166 pasaj

Konu alanları

Tıp ve Sağlık	91	Biyoloji ve Doğa	39
Fizik, Kimya ve Astronomi	39	Yer Bilimleri ve Çevre	55
Teknoloji ve Mühendislik	48	Tarih ve Arkeoloji	46
Toplum ve Sosyoloji	27	Psikoloji ve Davranış	32
Ekonomi ve İş Dünyası	41	Eğitim ve Dil	21
Sanat ve Kültür	36	Siyaset ve Hukuk	25

Model çeviri, anlamı tam ve doğal Türkçeyle veren iyi bir sınav çevirisidir; tek doğru çeviri değildir. Senin çevirin farklı kelimelerle aynı anlamı veriyorsa doğrudur.

İçindekiler

Sayfa numaraları sayfaların altındaki numaralardır. PDF okuyucunun yer imleri bölümünden de pasaja doğrudan gidebilirsin.

Bölüm 1 Pasaj 1–20

1 Savaş Sonrası Af ve Hukukun Üstünlüğü 8
2 Sanayi Devrimi ve Kadınların Hayatı 9
3 Fosiller: Taşlara Gömülü Geçmiş 10
4 Yaşlanan Beyinde Neler Değişir? 11
5 Ay'a Neden Yeniden Gitmeliyiz? 12
6 Taş Çağı'nın Evreleri 13
7 Uzay Hastalığı: Yerçekimsiz Ortamda Denge 14
8 Bağımlılığın Anahtarı: Beyindeki Proteinler 15
9 Yayınevlerinde Editörlerin Görevleri 16
10 Çalışan Annelerin Görünmeyen Yükü 17
11 Matematik ve Fizik Arasındaki Fark 18
12 Beyin: Hâlâ Çözülemeyen Organ 19
13 Mozart Etkisi Efsanesi 20
14 Yaptırımlar Savaşı Önler mi? 21
15 Gama Işını Patlamaları ve Amatör Astronomlar 22
16 Otizmde Erken Teşhisin Önemi 23
17 Roma'nın Kökeni ve Stratejik Konumu 24
18 Nürnberg'den Lahey'e Savaş Suçları Mahkemeleri 25
19 Suyu Seven Kedi: Balıkçı Kedi 26
20 Sağlık Psikolojisi ve Davranışsal Tıp 27

Bölüm 2 Pasaj 21–40

21 BBC4: Reytinge Meydan Okuyan Kanal 28
22 Çocuklukta Öğrenme ve Hata Yapma 29
23 Büyük Yok Oluşta Havasız Toprak 30
24 Hemoglobin ve Oksijen Dengesi 31
25 Suların Babası: Mississippi Nehri 32
26 Çin'in Sessiz Bilim Atılımı 33
27 Orman Yangınlarının Çevreye Etkileri 34
28 Ölüme Bakışımız Nasıl Değişti? 35
29 Rüzgârın Kurtaracağı Ada: Lewis 36
30 Caxton ve İngiltere'de Matbaanın Doğuşu 37
31 Yapay Zekâ: Başarılar ve Sınırlar 38
32 Uykusuzluk ve Uyku İlacı Tuzağı 39
33 Hollywood'un Test Gösterimi Çıkmazı 40
34 Kierkegaard: Özgün Bir Düşünür 41
35 Hızla Yok Olan Ormanlar 42
36 Omurilik: Vücudun İletişim Kablosu 43
37 Mikenler: Denizden Gelen Zenginlik 44
38 Kraliçenin Gözdesi Walter Raleigh 45
39 Et Tüketiminin Çevresel Bedeli 46
40 Bağırsak Solucanları ve Çift Yaşamları 47

Bölüm 3 Pasaj 41–60

41 Kahramanlık Efsaneleri Bize Ne Öğretir? 48
42 Çanak Çömleğin Arkeolojik Önemi 49
43 Canlı Çatılı Otomobil Fabrikası 50
44 Aspirin: Sanıldığı Kadar Masum mu? 51
45 Reklamcılık Savurganlığı mı Teşvik Ediyor? 52
46 Hollanda'da Yaşam ve Bürokrasi 53
47 John's Pass Köprüsü Nasıl Yenilendi? 54
48 Yansıyan Ağrının Gizemi 55
49 Unutulan Kriz: 1961 Berlin 56
50 Çin'in Petrol Diplomasisi 57
51 Fosillerin Yaşını Belirlemenin Yolları 58
52 Siyanür Zehirlenmesi ve Tedavisi 59
53 Britanya'ya Gelen İlk Afrikalı ve Hintliler 60
54 Havana'da Tartışmalı Bir Barış Konseri 61
55 Bilimin Önünde Yürüyen Mühendislik 62
56 Trafik Kirliliği ve Atardamarlarımız 63
57 Süper Volkanlar: Kurgu Değil Gerçek 64
58 Amerika'daki Müslümanlar Üzerine Bir Kitap 65
59 Kolombiya'da Havadan İlaçlamanın Bedeli 66
60 Hastalık Hastalığının Tedavisi 67

Bölüm 4 Pasaj 61–80

61 Benzin Vergileri ve Yakıt Tüketimi 68
62 Norveç Şirketleri ve Yersiz Milli Gurur 69
63 Her Açıdan Güneş Toplayan Film 70
64 Kök Hücre Skandalının Gölgesi 71
65 Ay'a Dönüşte Bilimsel Öncelikler 72
66 Tek Çekimde Bir Müze: Russian Ark 73
67 Toprak Bakterilerinin Çeşitliliğinin Sırrı 74
68 İnsanlarda Bulaşıcı Kanser Mümkün mü? 75
69 Kenneth Lay: Amerikan Rüyasından Hüsrana 76
70 On Altıncı Yüzyılda Avrupa'da Fiyat Artışı 77
71 Çiçekler Tozlayıcılarını Nasıl Çeker? 78
72 SARS'ın Kaynağı Yarasalar mı? 79
73 Tudor Döneminde İngiltere'nin Dönüşümü 80
74 Menülerde Kalori Bilgisi Zorunluluğu 81
75 Karanlık Maddenin Haritasını Çıkarmak 82
76 Bütünleşik Tıbbın Öncü Merkezi 83
77 Havayı Soluyan Uzay Motoru 84
78 Boynuzları Yüzünden Avlanan Gergedanlar 85
79 Demiryollarında Elektrikli Çekiş 86
80 Kanser: Yayılma Yolları ve Eğilimler 87

Bölüm 5 Pasaj 81–100

81 Martha Mitchell Etkisi 88
82 Banco Popular'ın Temkinli Büyümesi 89
83 Robert Maillart ve Betonarme Köprüler 90
84 Sessiz Hastalık: Osteoporoz 91
85 Zengin Mahallede Yoksul Olmak 92
86 Yasuni: Petrol mü, Doğa mı? 93
87 Bilimsel Görüş Nasıl Oluşur? 94
88 Güneş, Ten Rengi ve D Vitamini 95
89 1990'lar: İkinci Yaldızlı Çağ 96
90 Demokrasinin Bekçisi: Gazetecilik 97

91 Tropik Ormanları Yok Eden Etkenler 98
92 Ruh Sağlığında Hastaneden Topluma 99
93 Kuşatma Altında Sanat ve Hayatta Kalma 100
94 Avrupa'da Soğuk Savaş 101
95 Nüfus Artışı ve Karbon Salımları 102
96 Zihinsel Engelli Çocukların Eğitimi 103
97 Bilgi Çağında Üniversitelerin Görevi 104
98 Rusya ve Batı: Yeni Bir Dönem 105
99 Colossus ve Şifre Kırmanın Tarihi 106
100 Bebeklikte Ek Gıdaya Geçiş 107

Bölüm 6 Pasaj 101–120

101 Soğuk Savaş Sonrası Rusya'nın Önemi 108
102 Devlet Yardımları İşsizliği Artırır mı? 109
103 Dinozorların Sonu: Mantodaki Saatli Bombalar 110
104 Yaşlılar İçin Federal Beslenme Programı 111
105 Yalan Söyleyeni Ele Veren İpuçları 112
106 Keynes ve Devletin Ekonomideki Rolü 113
107 Uçaksavarın Doğuşu 114
108 Yağın Az Bilinen Yararları 115
109 Et Tüketimi mi, Ticari Hayvancılık mı? 116
110 Daha Fazla Ev Ödevi Başarıyı Artırır mı? 117
111 Cep Telefonu Benzinlikte Tehlikeli mi? 118
112 Hipertansiyonla Mücadelede İlk Adım 119
113 Sendikaların Karşılıklı Yardım İşlevi 120
114 Çocuklara Harcanan Para Sonuç Veriyor mu? 121
115 Buzullar Nerede ve Nasıl Oluşur? 122
116 Menenjit Nasıl Teşhis Edilir? 123
117 Dünya Dışı Yaşam: Mars mı, Europa mı? 124
118 Birinci Dünya Savaşı'na Giden Yol 125
119 Alvarez Kuramı: Gökten Gelen Felaket 126
120 Farmakokinetik: İlaç Hedefine Nasıl Ulaşır? 127

Bölüm 7 Pasaj 121–140

121 Çocuk Oyunundan Mühendisliğe 128
122 Robert Peel ve Modern Polisin Doğuşu 129
123 Sicim Kuramına Topyekûn Bir Eleştiri 130
124 Gelişimsel Engellerde Erken Tanının Önemi 131
125 Berlin Duvarı'nın Yıkılışı 132
126 David Hume: Filozoftan Ekonomiste 133
127 Nil'in Efsane Mühendisi: William Willcocks 134
128 DNA'nın Unutulan Kâşifi 135
129 Dönüştürücü Bir Deha: Leonardo da Vinci 136
130 Nuh Tufanı Karadeniz'de mi Yaşandı? 137
131 Küresel Isınmada Kazananlar ve Kaybedenler 138
132 Gen Tedavisi: Hayalden Gerçeğe 139
133 Akdeniz'den Atlantik'e Deniz Ticareti 140
134 Futbol ve Küreselleşme 141
135 Büyük Nehirlerde Su Krizi 142
136 Kaybedilen Duyu, Uyanan Beyin 143
137 Ev Sahibiyle Seyahat Etmek 144
138 Çin ve Hindistan'ın Ekonomik Sınavı 145
139 Ozon Deliği ve Antarktika'nın Besin Ağı 146
140 Nörobilimin Yükselişi 147

Bölüm 8 Pasaj 141–160

141 Tür Çeşitliliği Neden Önemli? 148
142 Seyirci Kayıtsızlığı: Kitty Genovese Olayı 149
143 Almanya'nın Nükleer Enerjiden Dönüşü 150
144 Tıp Eğitiminde Bilimin Yeri 151
145 Deniz Neden Tuzlu, Ama Çok Değil? 152
146 Astronotsuz Uzay Keşfi 153
147 Amfibiler Neden Azalıyor? 154
148 İz Bırakmayan Akıllı Bandajlar 155
149 Kelimelerin Gücü ve Tibet Dua Çarkı 156
150 Halkla İlişkilerde Kültürel Farkındalık 157
151 Yabani Otlarla Savaşan Robotlar 158
152 Ülser Neden Oluşur? 159
153 Cuvier ve Büyük Tufan Tartışması 160
154 Modern Müzikte Yenilik Arayışı 161
155 Büyük Barajlar: Başarısız Bir Deney 162
156 TSSB ve Korkuyu Unutmanın Biyolojisi 163
157 Harry Potter ve Büyü Korkusu 164
158 17. Yüzyılda İngiltere'den Göç 165
159 Popülasyon: Canlı Bir Biyolojik Birim 166
160 Kalp Nakli ve Her Hekimin Rolü 167

Bölüm 9 Pasaj 161–180

161 Seri Üretimden Kitlesel Kişiselleştirmeye 168
162 İnsanları Savaşa Sürükleyen Etkenler 169
163 Yerel Gıdanın Gizli Çevre Avantajı 170
164 Pastörizasyonun Keşfi 171
165 Sanayi Devrimi ve Fosil Yakıt Çağı 172
166 Jules Verne'i Yeniden Okumak 173
167 Kraliyet Cemiyeti ve Devlete Hizmet 174
168 Hekimin Görevi: Sağlığın Beş D'si 175
169 Gazetecilik ile Edebiyat Arasındaki Sınır 176
170 İmparatorluktan Bölgesel Güce Britanya 177
171 Bir Türlü Kalkamayan Uzay Uçakları 178
172 Tropiklerde Hijyen ve Toprak Verimi 179
173 İtalya'da Bölgesel Farklılıklar ve Yönetim 180
174 Alman Ekonomisinde Durgunluk 181
175 Okyanustaki Gürültü ve Balinalar 182
176 Yağ Her Zaman Düşman mı? 183
177 Ölen Diller Neden Önemli? 184
178 Diktatörün Paraları Nijerya'ya Dönüyor 185
179 Blaenavon'da Tozsuz Madencilik 186
180 Dik Oturmak Gerçekten Sağlıklı mı? 187

Bölüm 10 Pasaj 181–200

181 Roma'nın Köle Ekonomisi 188
182 Agrigento'da Kaçak Yapılarla Mücadele 189
183 Bir Yıldızın Doğumu ve Ölümü 190
184 Korku ve Duygusal Hafıza 191
185 Fast-Food: Dünyayı Saran Bir Kültür 192
186 Antik Çağda Çocuk Olmak 193
187 Derin Uzayı Dinleyen Dev Kulaklar 194
188 Tropiklerin Sinsi Tehdidi: Sıtma 195
189 Ölü Deniz Kuruyor 196

190 Masalların Ustası Andersen'in Hayatı 197
191 Biyoyakıtlar Gerçekten Temiz mi? 198
192 Baş Ağrısı Nereden Kaynaklanır? 199
193 Mesafenin Zulmüne Karşı Geniş Bant 200
194 Emeklilik Birikiminde Derin Uçurum 201
195 Meteoritlerin Gizli Kökenleri 202
196 Katarakt ve Antioksidanlar 203
197 Mühendislik: Boş Ekrandan Doğan Sanat 204
198 Gerçek Chippendale'i Tanımak 205
199 Uçan Motosiklet Hayali 206
200 Yapay Kulak ve Beynin Uyum Gücü 207

Bölüm 11 Pasaj 201–220

201 İç Turizm Neden Ölçülemiyor? 208
202 Rönesans'ta Resim mi Heykel mi? 209
203 Metan Artışı Neden Durdu? 210
204 Yağlı Beslenme ve Kanser Riski 211
205 İkiz Kuleler Neden Çöktü? 212
206 Resmî ve Gayriresmî Emperyalizm 213
207 Asit Yağmuru Sınır Tanımıyor 214
208 Vücudun İlk Savunma Hattı 215
209 Refleksler: Öğrenilmeyen Davranışlar 216
210 Patent Yasaları Yoksullara Yarar mı? 217
211 Proteinler: Yaşamın Yapı Taşları 218
212 Tiamin Eksikliği ve Beriberi 219
213 Küresel Isınmaya Uyum Stratejileri 220
214 Sahnenin Gücü: Oyun ve Okur 221
215 Uçmak mı Daha Riskli, Araba mı? 222
216 Böbrek Hastalıkları Ne Kadar Yaygın? 223
217 Kadınlar, Erkekler ve Rekabet 224
218 Felaketten Önce Pompeii 225
219 Venüs'ün Kabuğu Neye Benziyor? 226
220 İyi Bir Hastane Nasıl Planlanır? 227

Bölüm 12 Pasaj 221–240

221 Mısır Çölünde Yeni Bir Vadi 228
222 Londra Tiyatrolarında Müzikal Çağı 229
223 Okyanus Tabanında Bir Patlamayı İzlemek 230
224 Kenevirin Kuzeni Obeziteye Çare mi? 231
225 Finlandiya Başarısının Sırrı 232
226 Klişelerin Ardındaki Kültürel Gerçeklik 233
227 Gelgitten Elektrik: Su Altı Türbinleri 234
228 Diş Eti İltihabı ve Plak 235
229 Pekin'de Beklenmedik Bir Mezar Keşfi 236
230 Afganistan'ın Harap Olan Meyve Bahçeleri 237
231 Sesle Kalabalık Dağıtan Silahlar 238
232 Şeker, Zaman ve Diş Çürükleri 239
233 Doğum Sonrası Depresyonun Nedenleri 240
234 Sanskritçe ve Hint-Avrupa Dillerinin Keşfi 241
235 Organik Gıda Gerçekten Daha Güvenli mi? 242
236 Hidrojen Sülfür Kalbi Koruyabilir mi? 243
237 Selimiye'deki Ters Lalenin Hikâyesi 244
238 Boston Çay Partisi ve Bağımsızlık Savaşı 245
239 Altın Madenindeki Yalnız Bakteri 246
240 Kalp Sağlığı İçin Aerobik Egzersiz 247

Bölüm 13 Pasaj 241–260

241 Kadranlı Saatler Kaybolursa Ne Olur? 248
242 Doğal Afetler ve Dillerin Ölümü 249
243 Transformatörler Neden Uğuldar? 250
244 Genetik Testle Doğru İlacı Bulmak 251
245 Tutumlar Davranışı Her Zaman Belirler mi? 252
246 Posta Tekelinin Gücünü Yitirişi 253
247 Nükleer Kaçakçılığa Karşı Gama Işını Avı 254
248 Beden Dili de Duyguları Ele Verir 255
249 Mandelbrot ve Pürüzlülüğün Geometrisi 256
250 Peter Grimes: Bir Kasabaya Kök Salan Opera 257
251 Patates Kızartması ve Alabalığın Geleceği 258
252 Yeni Kardeş ve Kıskançlık 259
253 Genç Shakespeare'in Oyunculuk Yılları 260
254 Cezanne: Bir Elmayla Paris'i Şaşırtmak 261
255 Savaştan Uzaya Radarın Serüveni 262
256 Kulak Neden Tıkanır? 263
257 Shakespeare'in Sahnedeki ve Hayattaki Son Yılları 264
258 Depreme Meydan Okuyan Gökdelen 265
259 Jüriler Nasıl Karar Verir? 266
260 Soğuk Algınlığına Neden Aşı Yok? 267

Bölüm 14 Pasaj 261–280

261 Deprem Işıklarının Gizemi 268
262 Zekâ Nedir: Öğrenme mi, Yaratıcılık mı? 269
263 Halley ve Kozmik Felaket Fikri 270
264 Kaslar: Vücudun İkinci Kalbi 271
265 Önyargının Kökenleri: Doğuştan mı, Öğrenilmiş mi? 272
266 Fransızcanın Avrupa'daki Yükselişi ve Düşüşü 273
267 Pasteur Şarabı Nasıl Kurtardı? 274
268 Kadın ve Erkek Zihni Ne Kadar Farklı? 275
269 Aile Şirketleri Ekonomiye Zarar mı Veriyor? 276
270 Charlie Chaplin'in Mükemmeliyetçi Sanatı 277
271 Amerika'nın Kömür Bağımlılığı 278
272 Damarlara Şeklini Veren Molekül 279
273 Modern Tıbba Rağmen Artan Hastalıklar 280
274 Kütüphanecilik Bir Meslek Olarak Nasıl Gelişti? 281
275 Bardeen: Sıradan Görünen Bir Deha 282
276 İnsülin ve Kan Şekeri Dengesi 283
277 Mühendislik Fikri Okul Sıralarında Başlamalı 284
278 Leonardo ve Yüksek Rönesans Resmi 285
279 Binlerce Yıldır Yanan Yeraltı Yangınları 286
280 İşitme Cihazlarından Koklear İmplanta 287

Bölüm 15 Pasaj 281–300

281 Afrika'da Asya'nın Yükselişi 288
282 Küçük Dergi, Büyük Etki: Partisan Review 289
283 Depremleri Ölçmek: Mercalli'den Moment Ölçeğine 290
284 Ağız Kanserinde Erken Tanının Önemi 291
285 Arşimet: Fiziği Bilime Dönüştüren Deha 292
286 Sokak Ayaklanmalarının Ardındaki Psikoloji 293
287 Evreni Hızlandıran Gizemli Kuvvet 294

288 Biyoçeşitlilik Sıcak Noktaları 295
289 Golfün İskoçya'dan Amerika'ya Yolculuğu 296
290 İnternet Kullanımının Gizli Anahtarı: Güven 297
291 Motor Arızasında Uçak Nasıl Dengede Kalır? 298
292 Parkinson Hastalığı: Belirtiler ve Nedenler 299
293 İkinci Dünya Savaşı'nın Versay'daki Kökleri 300
294 Elektronik Oylamaya Temkinli Bakış 301
295 Elektrikli Otomobiller Gürültülü Olmalı mı? 302
296 Hava Kirliliği ve Orman Gerilemesi 303
297 Kurşun Zehirlenmesinin Gizli Kaynakları 304
298 C. P. Snow ve "İki Kültür" Sorunu 305
299 Doğadan Kopya Tasarımlar: Biyomimikri 306
300 Çocuklarda Antidepresan Tartışması 307

Bölüm 16 Pasaj 301–320

301 Eğitim Toplumdan Bağımsız Düşünülemez 308
302 Akdeniz'i Atlantik'e Bağlayan Kanal 309
303 Balinalar Nasıl Ses Çıkarır? 310
304 Domuzda Güçlenen İnsan Bağışıklık Hücreleri 311
305 İran-Irak Savaşı ve Mollaların Gücü 312
306 Palladio Tarzı İngiliz Kır Konakları 313
307 Dağlar, Yağmur Gölgeleri ve Mikroklimalar 314
308 Güneş, Ten Rengi ve D Vitamini 315
309 Küreselleşme ve Neoliberalizmin Yükselişi 316
310 Bilinçaltındaki Irkçı Çağrışımlar 317
311 Kâğıt Geri Dönüşümünün Sınırları 318
312 Boğmaca Hafife Alınacak Hastalık Değil 319
313 Doların Düşüşü: Tehdit mi, Fırsat mı? 320
314 Hukuk ile Yasalar Arasındaki Fark 321
315 Isınan Denizler, Güçlenen Kasırgalar 322
316 Komadaki Hastaya Manyetik Uyarım 323
317 Avrupa'nın Hasta Adamından Lidere 324
318 Sigarayla Mücadelede Kampanyalar 325
319 Ay'da Buz Avı 326
320 Alternatif Tedaviler Neden Bu Kadar Popüler? 327

Bölüm 17 Pasaj 321–340

321 Rönesans Neden İtalya'da Doğdu? 328
322 ABD Yüksek Mahkemesi Neden Radikalleşmez? 329
323 Mimarlar ve Mühendisler: Biçim mi, İşlev mi? 330
324 Uzayan İnsan Ömrünün Kısa Tarihi 331
325 Beyin Okumayı Nasıl Öğreniyor? 332
326 Pedra Furada ve Amerika'ya İlk Göç 333
327 Kaynaktan Denize Akarsuda Yaşam 334
328 Kör Çocuklar da El Hareketi Yapar 335
329 Ayasofya'nın Kubbe Sırrı 336
330 Semboller ve Bilinçdışı Zihin 337
331 Higgs Alanı: Kütle Nereden Gelir? 338
332 Bel Fıtığı Nasıl Oluşur? 339
333 Amerikan İngilizcesinin Bölgesel Lehçeleri 340
334 Kapitalizm, Özgürlük ve İşçi Yasaları 341
335 Petrolün Yeni Rakibi: Glikoz 342
336 Yapay Böbrekte Diyaliz Hızı 343
337 Disleksi ve Diskalkuli: Beynin Yanlış Yorumu 344
338 Angola: Yükselen Petrol Gücü 345
339 Botanik Bahçelerinin Üç Görevi 346
340 Deri Mantarı Enfeksiyonları 347

Bölüm 18 Pasaj 341–360

341 Bilimin Altın Çağı ve Bağımsızlığı 348
342 Avcı Kadınlar: Agta Negritoları 349
343 Ren-Ruhr: Almanya'nın Sanayi Kalbi 350
344 Hipotalamusta Açlık ve Tokluk Merkezleri 351
345 Biyoçeşitlilik Kaybı Alarm Veriyor 352
346 Aldo van Eyck ve İnsancıl Kent 353
347 Grönland Buz Örtüsü Neden Kayıyor? 354
348 Alzheimer Plaklarının Üç Boyutlu Modeli 355
349 Edison: Başarısızlıktan Başarıya 356
350 Clifford Beers ve Akıl Hijyeni Hareketi 357
351 Güneş: Uzaktaki Bedava Nükleer Laboratuvar 358
352 Saçın ve Tüylerin Bilimi 359
353 Gökdelenin Hem Yaratıcısı Hem Sınırı: Asansör 360
354 Afrodisias: Köyün Altındaki Antik Kent 361
355 Çığlar ve Kayaları Parçalayan Buz 362
356 Obezite Neden Daha Yaygın Değil? 363
357 Asya Ejderhalarının Ekonomik Mucizesi 364
358 Küreselleşme ve Bilgi Sistemleri 365
359 Radarın Kısa Tarihi 366
360 Hijyen Hipotezi: Fazla Temizlik Zararlı mı? 367

Bölüm 19 Pasaj 361–380

361 Sir Philip Sidney ve Şiirin Savunusu 368
362 Mayaların Bilim ve Mimari Mirası 369
363 Yabani Otlar: Yanlış Yerdeki Bitkiler 370
364 Morfin Tümörleri Büyütüyor mu? 371
365 Örgütlü Okültizm: Modern Bir Olgu 372
366 İsveç: Tarafsızlık ve Refah Devleti 373
367 Çernobil'in Radyasyona Dayanıklı Fareleri 374
368 Otizmin Anlaşılma Serüveni 375
369 Birinci Dünya Savaşı ve Osmanlı'nın Kararı 376
370 Gelişmekte Olan Piyasalarda Tehlike Çanları 377
371 Gemini 9: Kabusa Dönen Uzay Yürüyüşü 378
372 Kanama ve Tedavi İlkeleri 379
373 Narva ve Rusya'nın Baltık Hedefi 380
374 Mağaza Hırsızlığının Avrupa'ya Faturası 381
375 Roselawn Kazası: Kanatlardaki Ölümcül Buz 382
376 Şizofreninin Gizemli Kökenleri 383
377 İkinci Sanayi Devrimi ve Çeliğin Yükselişi 384
378 Kâşif George Vancouver'ın Seferleri 385
379 Radyonun Tarihi Bir Müzede 386
380 Yalnızca Gençlerin Duyabildiği Ses 387

Bölüm 20 Pasaj 381–400

381 Helenistik Çağda Astronomi 388
382 Orta Doğu'nun Stratejik Önemi 389
383 Kuru Buzun Sırrı: Katı Karbondioksit 390
384 Radyasyonun Yararları ve Gizli Tehlikeleri 391
385 Johnson Kennedy'nin İzinden Gidiyor 392

386 Şirket İçinde Pazarlama: İç Müşteri 393
387 Everest'ten Daha Uzun Bir Dağ 394
388 Zindelik Nedir? Üç Farklı Tanım 395
389 Bir Kitapta Wellington'ın Öbür Yüzü 396
390 1950'lerde Afrika Ekonomisi 397
391 ABD'de Evlerin Isınma Serüveni 398
392 Viral Solunum Yolu Enfeksiyonları 399
393 2002'de Avrupa Ekonomisinin Kötü Gidişi 400
394 Sanatın ve Mimarinin Kenti Venedik 401
395 Güneş Sisteminin Gizemli Ucu: Plüton 402
396 Yaşlanan Beyin Zorluklarla Nasıl Başa Çıkar? 403
397 İlk Modern Demiryolunun Doğuşu 404
398 Büyük Şirketlerde Reklam ve Pazarlama 405
399 Gemi Tasarımı: Bilim mi, Sanat mı? 406
400 Obezitenin Karmaşık Nedenleri 407

Bölüm 21 Pasaj 401–420

401 Antibiyotiklerin Görünmez Düşmanı: Direnç 408
402 Sürü Bağışıklığı: Birimiz Hepimiz İçin 409
403 Bağırsaklarımızdaki Kalabalık Dünya 410
404 İnanmanın İyileştiren Gücü: Plasebo 411
405 Acısız Cerrahinin Çözülemeyen Sırrı 412
406 İnmede Her Dakika Önemlidir 413
407 Sepsis: Savunmanın Kendine Döndüğü An 414
408 Kan Gruplarının Keşfi ve Güvenli Nakil 415
409 Yorgunluğun Gizli Nedeni: Demir Eksikliği 416
410 Sahada Sessiz Tehlike: Beyin Sarsıntısı 417
411 Yalnızca Duymak İstediğimizi Duymak 418
412 Ertelemenin Asıl Nedeni: Duygular 419
413 Bekleyebilen Çocuklar Gerçekten Daha mı Başarılı? 420
414 Belleğimiz Bizi Nasıl Yanıltır? 421
415 Öğrenilmiş Çaresizlik: Pes Etmeyi Öğrenmek 422
416 Zamanın Durduğu An: Akış Deneyimi 423
417 Başkalarına Bakarak Kendimizi Ölçmek 424
418 İlk Bağ: Bağlanma Kuramı 425
419 Alışkanlıklar Nasıl Oluşur? 426
420 İki Dillilik: Yük mü, Kazanç mı? 427

Bölüm 22 Pasaj 421–440

421 Dil Öğrenmede Geç Kalınır mı? 428
422 Tekrar Okumak Yerine Hatırlamaya Çalışın 429
423 Not mu, Geri Bildirim mi? 430
424 Pidginden Kreole: Bir Dilin Doğuşu 431
425 Kelimelerin Göçü: Alıntı Sözcükler 432
426 Su Ayıları: Yok Edilemeyen Minik Canlılar 433
427 Derin Denizin Kendi Işığı: Biyolüminesans 434
428 Arıların Dansla Yol Tarifi 435
429 Adalar ve İstilacı Türler 436
430 Mantar Yetiştiren Çiftçi Karıncalar 437
431 Kuşlar Yollarını Nasıl Bulur? 438
432 Mercanlar Neden Ağarır? 439
433 Kafadanbacaklıların Renk Değiştirme Sanatı 440
434 Kış Uykusunun Bilinmeyen Yüzü 441
435 Orman Tabanındaki Mantar Ağları 442
436 Bitkilerin Kimyasal Yardım Çığlığı 443
437 Mitokondrinin Bakteri Kökeni 444
438 Yakınsak Evrim: Farklı Yollar, Benzer Çözümler 445
439 Tsunami Nasıl Oluşur? 446
440 Kireçtaşı, Mağaralar ve Karst 447

Bölüm 23 Pasaj 441–460

441 Gayzerler: Yer Altından Fışkıran Sular 448
442 Kentler Neden Daha Sıcak? 449
443 Kıtaların Kayması: Wegener'in Geç Gelen Zaferi 450
444 Çölleşme: Sessizce Kuruyan Topraklar 451
445 El Niño: Pasifik'in Küresel Etkisi 452
446 Her Yerdeki Kirlilik: Mikroplastikler 453
447 Çözülen Permafrost ve Karbon Tehlikesi 454
448 Okyanusların Derin Taşıma Bandı 455
449 Buz Karotları: İklimin Donmuş Arşivi 456
450 Tükenen Yer Altı Suları ve Çöken Kentler 457
451 Başka Yıldızların Gezegenlerini Nasıl Buluyoruz? 458
452 Direncin Yok Olduğu Dünya: Süperiletkenlik 459
453 Tepkimelerin Görünmez Yardımcısı: Katalizörler 460
454 Atomların İçindeki Saatler 461
455 Kozmik Deniz Fenerleri: Nötron Yıldızları 462
456 Denizi Kim Çekiyor? Gelgitlerin Sırrı 463
457 Düzensizliğin Yasası: Entropi 464
458 Mendeleyev'in Bilerek Bıraktığı Boşluklar 465
459 Uzay-Zamandaki Dalgacıkları Yakalamak 466
460 Boncuk Dizisi Gibi Moleküller: Plastikler 467

Bölüm 24 Pasaj 461–480

461 Gökyüzü Neden Mavi? 468
462 Güneş Sisteminin Kirli Kartopları 469
463 Cebimizdeki Kimya: Lityum İyon Piller 470
464 GPS ve Einstein'ın Saatleri 471
465 İnterneti Taşıyan Işık: Optik Lifler 472
466 Katman Katman Üretim: 3B Baskı 473
467 Deniz Suyunu İçilebilir Kılmak 474
468 Depremle Savaşmak Yerine Ondan Kaçmak 475
469 Küçük Anahtar, Büyük Devrim: Transistör 476
470 Açık Anahtarla Gizli Mesajlar 477
471 Soğuk Havadan Isı Çekmek: Isı Pompaları 478
472 Atığı Yalnızca Su Olan Enerji: Yakıt Pilleri 479
473 Ampulden LED'e Aydınlatma Devrimi 480
474 Romalıların Beton Sırrı 481
475 Yeraltının Dev Kazıcıları: Tünel Açma Makineleri 482
476 Ağaç Halkalarındaki Takvim 483
477 Yol Üstündeki Kaleler: Kervansaraylar 484
478 Uluburun Batığı: Tunç Çağı'ndan Bir Kargo 485
479 Ortaçağ Manastırlarında Kitap Kopyalamak 486
480 Düğümlerle Kayıt Tutmak: İnka Kipuları 487

Bölüm 25 Pasaj 481–500

481 Antik DNA Geçmişi Yeniden Yazıyor 488
482 Kırığı Altınla Onarmak: Kintsugi 489
483 Restorasyonun İkilemi: Ne Kadar Müdahale? 490

484 Suyun Üzerindeki Resim: Ebru 491
485 Merak Dolaplarından Müzelere 492
486 Cazda Doğaçlamanın Gizli Kuralları 493
487 Mahalleler Değişirken: Soylulaştırma 494
488 Zayıf Bağların Şaşırtıcı Gücü 495
489 Evle İş Arasında: Üçüncü Mekânlar 496
490 Armağanın Görünmeyen Yükümlülükleri 497
491 Ahlaki Panik: Toplum Neden Telaşa Kapılır? 498
492 Her Seçimin Gizli Bedeli 499
493 Ortak Kaynakların Trajedisi Kaçınılmaz mı? 500
494 Küçük Krediler, Büyük Umutlar? 501
495 Ağ Etkisi: Kullanıcı Arttıkça Değer Artar 502
496 Tam Zamanında Üretim ve Kırılgan Zincirler 503
497 Güçler Ayrılığı Neden Önemlidir? 504
498 Suçluluğu İspatlanana Dek Masumiyet 505
499 Ombudsman: Vatandaş ile Devlet Arasında 506
500 Emsal Kararlar: İki Büyük Hukuk Geleneği 507

BÖLÜM 1 — Pasaj 1–20

PASAJ 1

Savaş Sonrası Af ve Hukukun Üstünlüğü

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 142 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

(1) When Mozambique and South Africa ended their internal conflicts in the early 1990s, they **enacted** widescale amnesties, and in both countries the rule of law quickly improved. (2) In each of them, political leaders **opted to** move past the violence and injustices of the past and to focus on the tasks of social and political reconstruction. (3) As part of that reconstruction, each country became a multiparty democracy in which the **accountability** of leaders and other key norms[A] of the rule of law could finally **take root**. (4) The restoration of public security, meanwhile, allowed the **provision** of basic services. (5) And though their criminal-justice systems remained **woefully underfunded**[B], both were finally able to start providing citizens with basic protections. (6) While the legal, social and political improvements in South Africa between 1994 and 2004 were impressive, in poorer Mozambique, the improvement was smaller but still marked.

ANAHTAR KELİMELER

enact	yürürlüğe koymak, çıkarmak
amnesty	af
opt to	-meyi tercih etmek, seçmek
accountability	hesap verebilirlik
take root	kök salmak, yerleşmek
provision	sağlanma, sunulma
woefully	üzücü derecede, fena hâlde
underfunded	yetersiz finanse edilen

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a multiparty democracy in which the accountability of leaders and other key norms"*

'in which' ile başlayan ilgi cümleciği Türkçede ismin önüne sıfat-fiille alınır: '... normlarının kök salabildiği çok partili bir demokrasi'.

B *"though their criminal-justice systems remained woefully underfunded"*

'though' zıtlık bildiren yan cümledir; Türkçede cümlenin başında '-se de / -mesine rağmen' ile verilir: '... yetersiz finanse edilmeye devam etse de'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Mozambik ve Güney Afrika 1990'ların başlarında iç çatışmalarını sona erdirdiklerinde geniş çaplı aflar yürürlüğe koydular ve her iki ülkede de hukukun üstünlüğü hızla gelişti. (2) Her ikisinde de siyasi liderler geçmişteki şiddeti ve adaletsizlikleri geride bırakmayı ve toplumsal ve siyasi yeniden yapılanma görevlerine odaklanmayı tercih ettiler. (3) Bu yeniden yapılanmanın bir parçası olarak her iki ülke de liderlerin hesap verebilirliğinin ve hukukun üstünlüğünün diğer temel normlarının nihayet kök salabildiği çok partili bir demokrasiye dönüştü. (4) Bu arada kamu güvenliğinin yeniden sağlanması, temel hizmetlerin sunulmasını mümkün kıldı. (5) Ceza adaleti sistemleri ne yazık ki son derece yetersiz finanse edilmeye devam etse de her iki ülke de nihayet vatandaşlara temel korumalar sağlamaya başlayabildi. (6) 1994 ile 2004 yılları arasında Güney Afrika'daki hukuki, toplumsal ve siyasi gelişmeler etkileyiciyken, daha yoksul olan Mozambik'te iyileşme daha küçüktü, ancak yine de belirgindi.

PASAJ 2

Sanayi Devrimi ve Kadınların Hayatı

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 123 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

1 Radical changes in the life of western society were **brought about** by the new technical inventions of the 18th and 19th centuries[A] which resulted in a **gradual** but complete **reorganisation** of the productive process. 2 This is generally known as "the Industrial Revolution". 3 The **outstanding** feature of this industrial revolution was the increasing **specialisation** of labour and, with it, the removal of more and more industries from the home to the factory. 4 At the same time, a growing number of activities such as baking, soap making and dressmaking were **taken over** by industry[B]. 5 These changes **profoundly** affected the lives of women. 6 Many of them worked in the new factories for very low wages and for **excessively** long hours; others worked at home for manufacturers.

ANAHTAR KELİMELER

brought about	neden olunmak, meydana getirilmek
gradual	aşamalı, kademeli
reorganisation	yeniden düzenleme
outstanding	belirgin, göze çarpan
specialisation	uzmanlaşma
taken over	devralınmak, üstlenilmek
profoundly	derinden
excessively	aşırı derecede

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"were brought about by the new technical inventions of the 18th and 19th centuries"*

Edilgen çatı (were brought about by): Türkçede '... sonucunda meydana geldi' biçiminde ya da etken çatıyla ('buluşlar ... değişikliklere yol açtı') aktarmak daha doğaldır.

B *"activities such as baking, soap making and dressmaking were taken over by industry"*

'such as' ile verilen örnek listesi Türkçede ismin önüne alınır ('... gibi faaliyetler'); edilgen 'were taken over by' → 'sanayi tarafından üstlenildi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Batı toplumunun yaşamındaki köklü değişiklikler, üretim sürecinin aşamalı ama tamamen yeniden düzenlenmesiyle sonuçlanan 18. ve 19. yüzyılların yeni teknik buluşları sonucunda meydana gelmiştir. 2 Bu, genel olarak "Sanayi Devrimi" olarak bilinmektedir. 3 Bu sanayi devriminin en belirgin özelliği, iş gücündeki giderek artan uzmanlaşma ve bununla birlikte giderek daha fazla sanayi kolunun evden fabrikaya taşınmasıydı. 4 Aynı zamanda ekmek pişirme, sabun yapımı ve terzilik gibi giderek artan sayıda faaliyet sanayi tarafından üstlenildi. 5 Bu değişiklikler kadınların hayatlarını derinden etkiledi. 6 Kadınların birçoğu yeni fabrikalarda çok düşük ücretlerle ve aşırı uzun saatler boyunca çalıştı; diğerleri ise evde üreticiler için çalıştı.

PASAJ 3

Fosiller: Taşlara Gömülü Geçmiş

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 141 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 1

1 Fossils are the **remains** of organisms which have **endured** for fantastic periods of time[A]. 2 Fossils can be bones or teeth or even plant or animal **imprints** **preserved** in rock since **prehistoric** times. 3 The appearance of fossils in rock has been a source of wonder and **fascination** to man for centuries. 4 The fossil of an ancient sea animal was even found among the **possessions** of a prehistoric man. 5 Many people have tried to explain fossils. 6 Aristotle believed they were the remains of living creatures, but thought the creatures grew in the rocks. 7 Some people believed that fossils were placed in rocks by evil spirits. 8 Other explanations were **remarkably** modern. 9 For example, Herodotus, an ancient Greek historian, observed fossil seashells in the Libyan desert in 450 BC and guessed that the Mediterranean Sea had once reached much farther south than it does today[B].

ANAHTAR KELİMELER

remains	kalıntılar
endure	dayanmak, varlığını sürdürmek
imprints	izler
preserved	korunmuş
fascination	hayranlık, büyülenme
possessions	eşyalar, mal mülk
remarkably	dikkat çekici derecede
prehistoric	tarih öncesi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"organisms which have endured for fantastic periods of time"*

'which' ilgi cümleciği Türkçede ismin önüne sıfat-fiille alınır: 'inanılmaz uzun süreler boyunca varlığını sürdürmüş organizmalar'.

B *"had once reached much farther south than it does today"*

Geçmiş zaman (had reached) ile bugünü karşılaştıran yapı; 'much farther ... than' → 'bugün olduğundan çok daha ...': 'bugünkünden çok daha güneye uzandığını'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Fosiller, inanılmaz derecede uzun süreler boyunca varlığını sürdürmüş organizmaların kalıntılarıdır. 2 Fosiller kemik ya da diş, hatta tarih öncesi zamanlardan bu yana kayaların içinde korunmuş bitki ya da hayvan izleri bile olabilir. 3 Fosillerin kayalarda bulunması yüzyıllardır insanoğlu için bir hayret ve hayranlık kaynağı olmuştur. 4 Eski bir deniz hayvanının fosili, tarih öncesi bir insanın eşyaları arasında bile bulunmuştur. 5 Birçok kişi fosilleri açıklamaya çalışmıştır. 6 Aristoteles fosillerin canlı varlıkların kalıntıları olduğuna inanıyordu, ancak bu canlıların kayaların içinde büyüdüğünü düşünüyordu. 7 Bazı insanlar fosillerin kayaların içine kötü ruhlar tarafından yerleştirildiğine inanıyordu. 8 Diğer açıklamalar ise dikkat çekici derecede moderndi. 9 Örneğin eski bir Yunan tarihçisi olan Heredot, MÖ 450 yılında Libya çölünde fosil deniz kabukları gözlemlemiş ve Akdeniz'in bir zamanlar bugün olduğundan çok daha güneye uzandığını tahmin etmişti.

PASAJ 4

Yaşlanan Beyinde Neler Değişir?

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 154 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 1

1 The brain, like all of the body's organs, responds to both **inherited** and environmental factors that can **enhance** or **diminish** its amazing capacities[A]. 2 One of the challenges researchers face when studying the human brain is to **distinguish among** normal age-related **physiological** changes, changes caused by diseases, and changes that result from **cumulative**, **extrinsic** factors such as diet. 3 The brain normally changes in some characteristic ways as it ages. 4 For one thing, its blood supply decreases. 5 For another, the number of neurons, the brain cells that specialize in transmitting information, diminishes[B] as people age. 6 When the number of nerve cells in one part of the cerebral cortex diminishes, hearing and speech are affected. 7 Losses of neurons in other parts of the cortex can **impair** memory and cognitive function. 8 When the number of neurons in the hindbrain diminishes, balance and posture are affected. 9 Losses of neurons in other parts of the brain affect still other functions.

ANAHTAR KELİMELER

inherited	kalıtsal
enhance	artırmak, geliştirmek
diminish	azalmak, azaltmak
distinguish among	birbirinden ayırt etmek
physiological	fizyolojik
cumulative	birikimli, kümülatif
extrinsic	dışsal
impair	bozmak, zayıflatmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"factors that can enhance or diminish its amazing capacities"*

'that' ilgi cümleciği ismin önüne alınır; 'can' kipi korunmalıdır: 'olağanüstü kapasitelerini artırabilen ya da azaltabilen etkenler'.

B *"the number of neurons, the brain cells that specialize in transmitting information, diminishes"*

Özne ile yüklem arasına açıklayıcı bir ara söz (appositive) girmiştir; Türkçede 'bilgi iletiminde uzmanlaşmış beyin hücreleri olan nöronların sayısı azalır' biçiminde birleştirilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Vücudun tüm organları gibi beyin de olağanüstü kapasitelerini artırabilen ya da azaltabilen hem kalıtsal hem de çevresel etkenlere tepki verir. 2 Araştırmacıların insan beynini incelerken karşılaştıkları güçlüklerden biri, yaşa bağlı normal fizyolojik değişiklikleri, hastalıkların neden olduğu değişiklikleri ve beslenme gibi birikimli, dışsal etkenlerden kaynaklanan değişiklikleri birbirinden ayırt etmektir. 3 Beyin yaşlandıkça normalde bazı karakteristik biçimlerde değişir. 4 Her şeyden önce, beynin kanlanması azalır. 5 Ayrıca, bilgi iletiminde uzmanlaşmış beyin hücreleri olan nöronların sayısı insanlar yaşlandıkça azalır. 6 Serebral korteksin (beyin kabuğu) bir bölümündeki sinir hücrelerinin sayısı azaldığında işitme ve konuşma etkilenir. 7 Korteksin diğer bölümlerindeki nöron kayıpları belleği ve bilişsel işlevleri bozabilir. 8 Arka beyindeki nöronların sayısı azaldığında denge ve postür (duruş) etkilenir. 9 Beynin diğer bölümlerindeki nöron kayıpları ise daha başka işlevleri etkiler.

PASAJ 5

Ay'a Neden Yeniden Gitmeliyiz?

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 141 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

1 Scientists who study Earth's moon have two big **regrets** about the six Apollo missions that landed a dozen astronauts on the lunar surface[B] between 1969 and 1972. 2 The biggest regret, of course, is that the missions ended so **abruptly**, with so much of the moon still unexplored. 3 But researchers also **lament** that the great triumph of Apollo led to a popular **misconception**: because astronauts have visited the moon, there is no **compelling** reason to go back[A]. 4 In the 1990s, however, two **probes** that orbited the moon raised new questions about Earth's airless satellite. 5 One stunning discovery was strong evidence of water ice in the **perpetually** shadowed areas near the moon's poles. 6 Because scientists believe that comets deposited water and organic compounds on both Earth and its moon, well-preserved ice at the lunar poles could **yield** clues to the origins of life.

ANAHTAR KELİMELER

regret	pişmanlık
abruptly	aniden, birdenbire
lament	yakınmak, hayıflanmak
misconception	yanılgı, yanlış kanı
compelling	ikna edici, zorlayıcı
probe	uzay sondası
perpetually	sürekli, daima
yield	sağlamak, ortaya koymak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"because astronauts have visited the moon, there is no compelling reason to go back"*

Neden-sonuç cümlesi: 'because' yan cümlesini Türkçede önce çevirin: 'Astronotlar Ay'a gittiğine / gittikleri için ... ikna edici bir neden yok.'

B *"the six Apollo missions that landed a dozen astronauts on the lunar surface"*

'that' ilgi cümleciği ismin önüne sıfat-fiille alınır: 'Ay yüzeyine bir düzine astronot indiren altı Apollo görevi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dünya'nın uydusu Ay'ı inceleyen bilim insanlarının, 1969 ile 1972 yılları arasında Ay yüzeyine bir düzine astronot indiren altı Apollo görevi hakkında iki büyük pişmanlığı var. 2 En büyük pişmanlık elbette, Ay'ın büyük bir kısmı hâlâ keşfedilmemişken görevlerin bu kadar ani bir biçimde sona ermiş olmasıdır. 3 Fakat araştırmacılar, Apollo'nun bu büyük zaferinin yaygın bir yanılgıya yol açmasından da yakınıyorlar: Astronotlar Ay'a gittiğine göre oraya geri dönmek için ikna edici bir neden yoktur. 4 Ancak 1990'larda Ay'ın yörüngesinde dolanan iki uzay sondası, Dünya'nın havasız uydusu hakkında yeni sorular doğurdu. 5 Çarpıcı keşiflerden biri, Ay'ın kutuplarının yakınındaki sürekli gölgede kalan bölgelerde su buzu bulunduğuna dair güçlü kanıtlardı. 6 Bilim insanları kuyruklu yıldızların hem Dünya'ya hem de Ay'a su ve organik bileşikler bıraktığına inandığı için, Ay'ın kutuplarındaki iyi korunmuş buz, yaşamın kökenine dair ipuçları sağlayabilir.

PASAJ 6

Taş Çağı'nın Evreleri

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 169 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 1

1 The Stone Age is, in fact, **divided into** various stages. 2 Dominating the period is the Palaeolithic Age[A], which most anthropologists would **extend** down to roughly 11,000 BC. 3 Within the Stone Age in general, however, scholars also speak of an Upper Palaeolithic Era, beginning around 40,000 BC. 4 They draw attention to some **significant** changes in human behaviour around this date, including the appearance of **sophisticated** cave paintings, and evidence of religious ideas. 5 Humans also began producing the most effective, **finely crafted** tools such as fishhooks, arrowheads, and sewing needles made from organic materials, such as wood or animal bone. 6 Yet, despite these important developments, the basic patterns of human life changed little during this era. 7 **Virtually** all human societies before 11,000 BC consisted of small bands of hunter-gatherers that moved **incessantly** in search of food. 8 Because they could not stay in any one location for long, these groups left no continuous archaeological record **whereby** we might trace the development of their culture[B]. 9 Our knowledge of them is, therefore, very limited.

ANAHTAR KELİMELER

divided into	-e bölünmek
extend	uzatmak, yaymak
significant	önemli, kayda değer
sophisticated	gelişkin, karmaşık
finely crafted	ince işçilikli
virtually	neredeyse, hemen hemen
incessantly	durmaksızın, sürekli
whereby	sayesinde, aracılığıyla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Dominating the period is the Palaeolithic Age"*

Devrik yapı: asıl özne (the Palaeolithic Age) yüklemden sonra gelmiştir. Türkçede 'Bu döneme hâkim olan ... Paleolitik Çağ'dır' ya da 'Döneme Paleolitik Çağ hâkimdir' diye kurulur.

B *"no continuous archaeological record whereby we might trace the development of their culture"*

'whereby' (= by which) ilgi cümleciği ismin önüne alınır: 'kültürlerinin gelişimini izleyebileceğimiz sürekli bir arkeolojik kayıt'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Taş Çağı aslında çeşitli evrelere bölünür. 2 Bu döneme hâkim olan, antropologların çoğunun aşağı yukarı MÖ 11.000'e kadar uzattığı Paleolitik Çağ'dır. 3 Bununla birlikte, genel olarak Taş Çağı içinde akademisyenler MÖ 40.000 dolaylarında başlayan bir Üst Paleolitik Çağ'dan da söz ederler. 4 Bu tarih civarında insan davranışlarında, gelişkin mağara resimlerinin ortaya çıkışı ve dinî düşüncelere ait kanıtlar da dâhil olmak üzere bazı önemli değişikliklere dikkat çekerler. 5 İnsanlar ayrıca tahta ya da hayvan kemiği gibi organik malzemelerden yapılmış olta iğneleri, ok uçları ve dikiş iğneleri gibi en etkili, ince işçilikli aletleri üretmeye başladılar. 6 Fakat bu önemli gelişmelere rağmen, bu çağda insan yaşamının temel örüntüleri çok az değişti. 7 MÖ 11.000'den önce neredeyse bütün insan toplulukları, yiyecek bulmak için durmaksızın yer değiştiren küçük avcı-toplayıcı gruplardan oluşuyordu. 8 Bu gruplar herhangi bir yerde uzun süre kalamadıkları için, kültürlerinin gelişimini izleyebileceğimiz sürekli bir arkeolojik kayıt bırakmadılar. 9 Bu yüzden onlar hakkındaki bilgimiz çok sınırlıdır.

PASAJ 7

Uzay Hastalığı: Yerçekimsiz Ortamda Denge

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 148 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 1

1 More than half of astronauts **suffer from** space sickness, also known as Space Adaptation Syndrome. 2 Symptoms include headaches, **nausea**, vomiting and poor concentration. 3 The main cause of space sickness is **disorientation** caused by **exposure** to zero gravity conditions. 4 The human body is used to a much stronger gravitational field on Earth, and organs in the inner ear, along with canals that sense motion, tell the brain[A] about the location of the limbs **relative to** the ground. 5 In other words, they're responsible for balance. 6 Unfortunately, the signals from these organs in the inner ear go wrong in zero gravity, leading to space sickness[B]. 7 Over time though, the brain learns to ignore them and relies instead on visual clues, such as the position of the feet, to determine balance. 8 Astronauts quickly **re-adapt** to Earth's gravity within a few days and there are probably no long-term effects from this strange **affliction**.

ANAHTAR KELİMELER

suffer from	-den muzdarip olmak, çekmek
nausea	mide bulantısı
disorientation	yönelim bozukluğu
exposure	maruz kalma
relative to	-e göre, -e oranla
relies on	-e güvenir, dayanır
re-adapt	yeniden uyum sağlamak
affliction	rahatsızlık, dert

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"organs in the inner ear, along with canals that sense motion, tell the brain"*

'along with ...' araya giren bir öbektir; özne 'organs', yüklem 'tell'dir. Türkçede 'iç kulaktaki organlar, hareketi algılayan kanallarla birlikte, beyne ... bilgi verir' diye kurulur.

B *"go wrong in zero gravity, leading to space sickness"*

Sonuç bildiren -ing yapısı (leading to): Türkçede ayrı bir yan cümleyle verilir: '... bozulur ve bu da uzay hastalığına yol açar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Astronotların yarısından fazlası, "Uzaya Uyum Sendromu" olarak da bilinen uzay hastalığından muzdariptir. 2 Belirtiler arasında baş ağrısı, mide bulantısı, kusma ve konsantrasyon güçlüğü yer alır. 3 Uzay hastalığının başlıca nedeni, sıfır yerçekimi koşullarına maruz kalmanın yol açtığı yönelim bozukluğudur (disoryantasyon). 4 İnsan vücudu Dünya'daki çok daha güçlü bir yerçekimi alanına alışkındır ve iç kulaktaki organlar, hareketi algılayan kanallarla birlikte, beyne kol ve bacakların zemine göre konumu hakkında bilgi verir. 5 Başka bir deyişle, dengeden bu organlar sorumludur. 6 Ne yazık ki iç kulaktaki bu organlardan gelen sinyaller sıfır yerçekiminde bozulur ve bu da uzay hastalığına yol açar. 7 Ancak zamanla beyin bu sinyalleri görmezden gelmeyi öğrenir ve dengeyi belirlemek için bunların yerine ayakların konumu gibi görsel ipuçlarına güvenir. 8 Astronotlar birkaç gün içinde Dünya'nın yerçekimine hızla yeniden uyum sağlar ve bu tuhaf rahatsızlığın muhtemelen hiçbir uzun vadeli etkisi yoktur.

PASAJ 8

Bağımlılığın Anahtarı: Beyindeki Proteinler

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 147 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

1 A study by a group of scientists has resulted in a major step forward in **overcoming** drug **addiction**. 2 As addiction was known to cause molecular changes in the brains of addicts, causing their neurons to **transmit** much stronger signals of dopamine, a **messenger molecule** involved in reward-seeking behaviours[B], the scientists were hoping to prove experimentally that certain key proteins in the dopamine-producing neurons influence drug addiction. 3 It was an **inspired guess**, as the study found that mice in which these key proteins had been **selectively** switched off displayed clear addictive behaviour[A]. 4 For instance, mice in which the GluR1 protein was switched off showed a much longer period of dependence. 5 **Conversely**, re-administration of cocaine after a long break immediately re-ignited the addiction, but mice whose NR1 protein had been deactivated resisted **relapsing** into addictive behaviours. 6 The ability of these proteins to determine addictive behavioural patterns makes them fascinating.

ANAHTAR KELİMELER

overcoming	üstesinden gelme
addiction	bağımlılık
transmit	iletmek
messenger molecule	haberci molekül
inspired guess	isabetli tahmin
selectively	seçici olarak
conversely	buna karşılık, tersine
relapse	(eski alışkanlığa) geri dönmek, nüksetmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"mice in which these key proteins had been selectively switched off displayed clear addictive behaviour"*

'in which' ilgi cümleciği edilgen çatıyla birleşmiştir; ismin önüne alınır: 'kilit proteinleri seçici olarak devre dışı bırakılmış fareler ... sergiledi'.

B *"dopamine, a messenger molecule involved in reward-seeking behaviours"*

Açıklayıcı ara söz (appositive) ve kısaltılmış ilgi cümleciği (involved in = which is involved in): 'ödül arama davranışlarında rol oynayan bir haberci molekül olan dopamin'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir grup bilim insanının yaptığı bir çalışma, uyuşturucu bağımlılığının üstesinden gelme konusunda ileriye doğru önemli bir adım atılmasını sağladı. 2 Bağımlılığın, bağımlı kişilerin beyinlerinde moleküler değişikliklere yol açarak nöronlarının, ödül arama davranışlarında rol oynayan bir haberci molekül olan dopaminin çok daha güçlü sinyallerini iletmesine neden olduğu bilindiği için, bilim insanları dopamin üreten nöronlardaki bazı kilit proteinlerin uyuşturucu bağımlılığını etkilediğini deneysel olarak kanıtlamayı umuyorlardı. 3 Bu isabetli bir tahmindi, çünkü çalışma, bu kilit proteinleri seçici olarak devre dışı bırakılmış farelerin açık bir bağımlılık davranışı sergilediğini ortaya koydu. 4 Örneğin GluR1 proteininin devre dışı bırakıldığı fareler çok daha uzun bir bağımlılık süresi gösterdi. 5 Buna karşılık, uzun bir aradan sonra kokainin yeniden verilmesi bağımlılığı hemen yeniden alevlendirdi, ancak NR1 proteini devre dışı bırakılmış fareler bağımlılık davranışlarına geri dönmeye direnç gösterdi. 6 Bu proteinlerin bağımlılık davranış örüntülerini belirleyebilme yeteneği onları büyüleyici kılıyor.

PASAJ 9

Yayınevlerinde Editörlerin Görevleri

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 160 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 1

(1) Editors have two primary functions which sometimes **overlap**: finding/selecting **manuscripts**, then polishing them for publication. (2) Acquisitions editors perform the first **chore**. (3) The approach they adopt depends on several factors. (4) The idea for a college text, for example, usually **originates** inside the publishing house; the acquisition editor's job is then to choose a suitable author to produce the manuscript. (5) In a trade book division, on the other hand, the acquisitions editor may be more passive, carefully reading manuscripts and **queries** that are mailed in, then recommending the best of these for development as a book. (6) In the former case, the acquisitions editor may be **knowledgeable** in a given area (economics, perhaps, or one of the sciences) while the second type might be more of a generalist[A]. (7) Copyeditors, who whip the manuscript into shape for the press, must possess[B] a superb background in English and bring to their work high standards of accuracy and **thoroughness** along with a remarkable attention to detail.

ANAHTAR KELİMELER

overlap	örtüşmek, çakışmak
manuscript	(basılmamış) metin, müsvedde
chore	iş, görev
originate	doğmak, kaynaklanmak
queries	(yayın) başvuru mektupları, sorular
knowledgeable	bilgili
whip into shape	derleyip toparlamak, düzene sokmak
thoroughness	titizlik, eksiksizlik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"while the second type might be more of a generalist"*

'while' burada zıtlık bildirir (-ken / oysa); 'more of a generalist' → 'daha çok genel bilgiye sahip biri'. Cümle 'the former ... the second' ile iki durumu karşılaştırır.

B *"Copyeditors, who whip the manuscript into shape for the press, must possess"*

Virgüllü (tanımlamayan) ilgi cümleciği Türkçede ismin önüne sıfat-fiille alınır: 'Metni baskı için derleyip toparlayan redaktörler ... sahip olmalıdır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Editörlerin bazen birbiriyle örtüşen iki temel işlevi vardır: metinleri bulmak/seçmek, ardından onları yayına hazırlamak için üzerlerinde son düzeltmeleri yapmak. (2) Metinleri bulan editörler (acquisitions editors) ilk görevi yerine getirir. (3) Benimsedikleri yaklaşım birkaç etkene bağlıdır. (4) Örneğin bir üniversite ders kitabı fikri genellikle yayınevinin içinden çıkar; metinleri bulan editörün görevi ise metni yazacak uygun bir yazar seçmektir. (5) Öte yandan, genel okura yönelik (ticari) kitaplar bölümünde metinleri bulan editör daha pasif olabilir; posta yoluyla gönderilen metinleri ve yayın başvurularını dikkatle okur, ardından bunların en iyilerini kitap olarak geliştirilmek üzere önerir. (6) İlk durumda metinleri bulan editör belirli bir alanda (belki ekonomide ya da bilim dallarından birinde) bilgili olabilirken, ikinci türdeki editör daha çok genel bilgiye sahip biri olabilir. (7) Metni baskı için derleyip toparlayan redaktörlerin (copyeditors) çok iyi bir İngilizce altyapısına sahip olmaları ve işlerinde doğruluk ve titizlik konusunda yüksek standartları ayrıntılara gösterdikleri olağanüstü bir dikkatle birleştirmeleri gerekir.

PASAJ 10

Çalışan Annelerin Görünmeyen Yükü

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 143 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 1

1 A nonprofessional-class working mother, who has been forced **unwillingly** into the labour market, is **oppressed** by various unique forces. 2 She is oppressed by the fact that her work is **oftentimes** physically **exhausting** A, ill-paid, and **devoid of** benefits such as health insurance and paid sick leave. 3 She is oppressed by the fact that it is impossible to put a small child in reliable day-care if you make only a **minimum wage**, and she is oppressed by the terrible child-care options that are available at an inexpensive rate. 4 She is oppressed by the fact that she has nothing to **fall back on**. 5 If she is out of work, and her child needs a visit to the doctor and antibiotics, she may not be able to **afford** those things and will have to treat her sick child with unprescribed medications, which themselves are far from cheap B.

ANAHTAR KELİMELER

unwillingly	istemeyerek, isteksizce
oppressed	ezilen, baskı altında
oftentimes	çoğu zaman
exhausting	yorucu, tüketici
devoid of	-den yoksun
minimum wage	asgari ücret
fall back on	(zor durumda) -e başvurmak, dayanmak
afford	(parasını) karşılayabilmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"She is oppressed by the fact that her work is oftentimes physically exhausting"*

'the fact that' ile kurulan isim cümleciği Türkçede '-mesi / -masının' ile isimleştirilir: 'İşinin ... çok yorucu olmasının sıkıntısını yaşar'.

B *"unprescribed medications, which themselves are far from cheap"*

'far from + sıfat' = 'hiç de ... değil'. Virgüllü ilgi cümleciği ayrı bir cümleyle verilebilir: '... reçetesiz ilaçlar; üstelik bunlar da hiç ucuz değildir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İş piyasasına istemeyerek girmeye zorlanmış, profesyonel olmayan sınıftan çalışan bir anne, kendine özgü çeşitli güçlerin baskısı altındadır. 2 İşinin çoğu zaman fiziksel olarak çok yorucu, düşük ücretli ve sağlık sigortası, ücretli hastalık izni gibi yan haklardan yoksun olmasının sıkıntısını yaşar. 3 Yalnızca asgari ücret kazanıyorsanız küçük bir çocuğu güvenilir bir kreşe vermenin imkânsız olmasının sıkıntısını yaşar ve ucuza bulunabilen çocuk bakımı seçeneklerinin berbat olmasının sıkıntısını yaşar. 4 Zor günde dayanabileceği hiçbir şeyinin olmamasının sıkıntısını yaşar. 5 Eğer işsiz kalırsa ve çocuğunun doktora gitmesi ve antibiyotik alması gerekirse bunları karşılayamayabilir ve hasta çocuğunu reçetesiz ilaçlarla tedavi etmek zorunda kalır; üstelik bu ilaçlar da hiç ucuz değildir.

PASAJ 11

Matematik ve Fizik Arasındaki Fark

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 102 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

1 The most common view among scientists is that mathematics and physics are quite different. 2 Physics describes the universe and depends on experiment and observation. 3 The particular laws that **govern** our universe, such as Newton's laws of motion, must be determined **empirically** and then **asserted** like **axioms** that cannot be logically proved, merely **verified** A. 4 Mathematics, on the other hand, is somehow **independent of** the universe. 5 Results and **theorems**, such as the properties of the **integers** and real numbers, do not depend in any way on the particular nature of reality in which we find ourselves B. 6 Mathematical truths would be true in any universe.

ANAHTAR KELİMELER

empirically	deneysel olarak, görgül olarak
assert	öne sürmek, ileri sürmek
axiom	aksiyom, belit
verified	doğrulanmış
govern	yönetmek, belirlemek
independent of	-den bağımsız
integers	tam sayılar
theorems	teoremler

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"asserted like axioms that cannot be logically proved, merely verified"*

Edilgen yapı ve ilgi cümleciği birleşmiştir; 'merely verified' öncesinde 'that can be' gizlidir: 'mantıksal olarak kanıtlanamayan, yalnızca doğrulanabilen aksiyomlar gibi öne sürülmeli'.

B *"the particular nature of reality in which we find ourselves"*

'in which' ilgi cümleciği ismin önüne alınır ve 'içinde' sözcüğüyle karşılanır: 'kendimizi içinde bulduğumuz gerçekliğin kendine özgü doğası'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bilim insanları arasındaki en yaygın görüş, matematik ile fiziğin oldukça farklı olduğudur. 2 Fizik evreni betimler ve deney ile gözleme dayanır. 3 Newton'un hareket yasaları gibi evrenimizi yöneten belirli yasalar deneysel olarak belirlenmeli ve ardından mantıksal olarak kanıtlanamayan, yalnızca doğrulanabilen aksiyomlar gibi öne sürülmelidir. 4 Öte yandan matematik, bir şekilde evrenden bağımsızdır. 5 Tam sayıların ve gerçel sayıların özellikleri gibi sonuçlar ve teoremler, kendimizi içinde bulduğumuz gerçekliğin kendine özgü doğasına hiçbir şekilde bağlı değildir. 6 Matematiksel doğrular her evrende doğru olurdu.

PASAJ 12

Beyin: Hâlâ Çözülemeyen Organ

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 160 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

1 Most of the functions of the brain are still unknown, and the ones we know about are very poorly understood. 2 The brain is **assumed** to be the organ of higher mental function[A], of the mind and intellect, but there is surprisingly little evidence for this, and no one has any idea what physical structures or mechanisms perform these functions. 3 The brain is known to control all bodily functions **by means of** motor and other nerves which carry **impulses** from the brain outwards to all parts of the body. 4 Sometimes these are under our **voluntary** control; mostly, they are **involuntary**, **reflexive** or automatic. 5 Reflexive actions are the result of impulses passed inwards from the body towards the brain by means of **sensory** nerves[B]. 6 Information arriving in the brain about various sensations like heat, pain, touch, position, the need for saliva or **gastric juice** or even the thought or smell of food are acted on in the various "centres" in the brain.

ANAHTAR KELİMELER

assumed	varsayılan
by means of	aracılığıyla, vasıtasıyla
impulses	(sinir) uyarıları
voluntary	istemli
involuntary	istemsiz
reflexive	refleks niteliğinde
sensory	duyusal
gastric juice	mide özsuyu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The brain is assumed to be the organ of higher mental function"*

'be assumed to be' edilgen yapısı Türkçede '... olduğu varsayılır' biçiminde isim cümleciğiyle aktarılır: 'Beynin ... organı olduğu varsayılır'.

B *"impulses passed inwards from the body towards the brain by means of sensory nerves"*

Kısaltılmış ilgi cümleciği (passed = which are passed) ismin önüne alınır: 'duyusal sinirler aracılığıyla vücuttan beyne doğru iletilen uyarılar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Beynin işlevlerinin çoğu hâlâ bilinmemektedir ve bildiklerimiz de çok az anlaşılmıştır. 2 Beynin üst düzey zihinsel işlevlerin, yani zihnin ve aklın organı olduğu varsayılır, fakat bunun için şaşırtıcı derecede az kanıt vardır ve bu işlevleri hangi fiziksel yapıların ya da mekanizmaların yerine getirdiği konusunda kimsenin hiçbir fikri yoktur. 3 Beynin, uyarıları beyinden dışarıya, vücudun tüm bölümlerine taşıyan motor ve diğer sinirler aracılığıyla bütün bedensel işlevleri kontrol ettiği bilinmektedir. 4 Bu uyarılar bazen istemli kontrolümüz altındadır; çoğunlukla ise istemsiz, refleks niteliğinde ya da otomatiktir. 5 Refleks hareketler, duyusal sinirler aracılığıyla vücuttan içeriye, beyne doğru iletilen uyarıların sonucudur. 6 Sıcaklık, ağrı, dokunma, konum, tükürük ya da mide özsuyu ihtiyacı, hatta yiyeceğin düşüncesi ya da kokusu gibi çeşitli duyumlarla ilgili olarak beyne ulaşan bilgiler, beyindeki çeşitli "merkezlerde" işleme konur.

PASAJ 13

Mozart Etkisi Efsanesi

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 213 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 1

(1) In 1993, Frances Rauscher and her team published a scientific paper that changed the world. (2) She had taken a number of students and **randomly** divided them into three groups. (3) One group listened to Mozart's Sonata for Two Pianos in D Major, the second group heard a standard relaxation tape, and the third sat in silence. (4) Everyone then completed a standard test of **spatial** intelligence. (5) Those who had listened to Mozart scored far higher than those in the other two groups. (6) Journalists reported the findings, with some **exaggerating** the results, declaring just a few minutes of Mozart led to a **substantial**, long-term increase in intelligence. (7) The idea spread, some reporting that even babies became brighter after listening to Mozart. (8) But when other scientists tried to **replicate** Rauscher's results, they **concluded** that the effect, if it existed, was much smaller than was first thought[A]. (9) For instance, Glenn Schellenberg had children learn keyboard skills, have voice training, take drama classes or, as a control, do nothing. (10) Clear IQ improvements were observed in children who were taught keyboard skills or given voice lessons, whereas those given drama lessons were no different from the **control group**. (11) It seems that the focused attention and **memorization** required in certain tasks, not just listening to Mozart, helps[B] children's self-discipline and thinking.

ANAHTAR KELİMELER

randomly	rastgele
spatial	uzamsal
exaggerate	abartmak
substantial	önemli, kayda değer
replicate	(deneyi) tekrarlamak, yinelemek
control group	kontrol grubu
conclude	sonucuna varmak
memorization	ezberleme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the effect, if it existed, was much smaller than was first thought"*

Araya giren koşul ('if it existed') ve karşılaştırma yapısı: 'etkinin, eğer varsa, ilk başta düşünülenden çok daha küçük olduğu'.

B *"the focused attention and memorization required in certain tasks, not just listening to Mozart, helps"*

Özne ile yüklem arasına 'not just ...' girmiştir; Türkçede 'yardımcı olan şey yalnızca X değil, Y'dir' biçiminde vurgulu kurulur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) 1993 yılında Frances Rauscher ve ekibi dünyayı değiştiren bilimsel bir makale yayımladı. (2) Rauscher bir grup öğrenciyi alıp rastgele üç gruba ayırmıştı. (3) Gruplardan biri Mozart'ın Re Majör İki Piyano için Sonat'ını dinledi, ikinci grup standart bir rahatlama kaseti dinledi, üçüncü grup ise sessizce oturdu. (4) Daha sonra herkes standart bir uzamsal zekâ testini tamamladı. (5) Mozart dinlemiş olanlar diğer iki gruptakilerden çok daha yüksek puan aldı. (6) Gazeteciler bulguları haber yaptı; bazıları sonuçları abartarak yalnızca birkaç dakika Mozart dinlemenin zekâda önemli ve uzun süreli bir artışa yol açtığını ilan etti. (7) Fikir yayıldı; bazıları bebeklerin bile Mozart dinledikten sonra daha zeki hâle geldiğini bildirdi. (8) Ancak başka bilim insanları Rauscher'in sonuçlarını tekrarlamaya çalıştıklarında, etkinin, eğer varsa, ilk başta düşünülenden çok daha küçük olduğu sonucuna vardılar. (9) Örneğin Glenn Schellenberg, çocukların bir kısmına klavye çalmayı öğretti, bir kısmına ses eğitimi, bir kısmına da drama dersi aldırdı; kontrol grubundaki çocuklar ise hiçbir şey yapmadı. (10) Klavye çalmayı öğrenen ya da ses dersi alan çocuklarda açık bir IQ artışı gözlenirken, drama dersi alanların kontrol grubundan bir farkı yoktu. (11) Görünüşe göre çocukların öz disiplinine ve düşünme becerisine katkı sağlayan şey yalnızca Mozart dinlemek değil, belirli etkinliklerin gerektirdiği yoğun dikkat ve ezberlemedir.

PASAJ 14

Yaptırımlar Savaşı Önler mi?

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 160 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 1

1 For centuries, when one country **disapproved of** another country's behaviour, political leaders sought ways to communicate their **displeasure** **short of** going to war. 2 That is the idea behind economic **sanctions**. 3 Sanctions allow countries to punish another government without having to **resort to** violence. 4 At least, that was the idea. 5 But a recent study reveals that sanctions actually make it far more likely that two states will eventually meet on the battlefield[A]. 6 The researchers examined more than two hundred cases of sanctions and found that, when sanctions are added to the mix, military conflict is extremely likely to occur between two countries than if sanctions had not been **imposed** at all. 7 Because countries generally prefer to enact sanctions that are not especially costly to themselves, target countries often interpret the action as a **lack of resolve**. 8 This interpretation may lead the country being sanctioned to become provocative in its actions, which may in turn **pave the way for** a military confrontation[B].

ANAHTAR KELİMELER

disapprove of	onaylamamak
displeasure	hoşnutsuzluk
short of	-e varmadan, -in ötesine geçmeden
sanctions	yaptırımlar
resort to	-e başvurmak
imposed	uygulanmış, dayatılmış
lack of resolve	kararlılık eksikliği
pave the way for	-e zemin hazırlamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"make it far more likely that two states will eventually meet on the battlefield"*

'make it + sıfat + that ...' yapısında 'it', that cümleciğini temsil eder: 'iki devletin sonunda savaş alanında karşı karşıya gelmesini çok daha olası hâle getirir'.

B *"which may in turn pave the way for a military confrontation"*

Önceki cümlenin tamamına bağlanan 'which' Türkçede 'bu da ...' ile yeni bir yan cümle olarak verilir; 'in turn' → 'sırası geldiğinde / bunun sonucunda'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yüzyıllar boyunca, bir ülke başka bir ülkenin davranışını onaylamadığında siyasi liderler savaşa varmadan hoşnutsuzluklarını dile getirmenin yollarını aradılar. 2 Ekonomik yaptırımların ardındaki düşünce budur. 3 Yaptırımlar, ülkelere şiddete başvurmak zorunda kalmadan başka bir hükümeti cezalandırma olanağı verir. 4 En azından düşünce buydu. 5 Ancak yakın zamanda yapılan bir araştırma, yaptırımların aslında iki devletin sonunda savaş alanında karşı karşıya gelmesini çok daha olası hâle getirdiğini ortaya koyuyor. 6 Araştırmacılar iki yüzden fazla yaptırım vakasını incelemiş ve işin içine yaptırımlar girdiğinde iki ülke arasında askeri çatışma çıkmasının, hiç yaptırım uygulanmadığı duruma göre çok daha olası olduğunu bulmuştur. 7 Ülkeler genellikle kendilerine pek maliyetli olmayan yaptırımları uygulamayı tercih ettiğinden, hedef ülkeler bu adımı çoğu zaman bir kararlılık eksikliği olarak yorumlar. 8 Bu yorum, yaptırım uygulanan ülkenin eylemlerinde kışkırtıcı davranmasına yol açabilir; bu da sırası geldiğinde askeri bir çatışmanın zeminini hazırlayabilir.

PASAJ 15

Gama Işını Patlamaları ve Amatör Astronomlar

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 146 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

1 Gamma-ray **bursts** (GRBs) are among the most **intense** areas of research in high-energy astrophysics, and they represent the largest known explosions in the universe. 2 Last year, NASA launched the Swift satellite to rapidly locate and observe GRBs and their **afterglows** at x-ray, ultraviolet and optical **wavelengths**. 3 These afterglow observations are particularly important for the understanding of these **enormous** explosions that occur at cosmological distances near the edge of the observable universe. 4 Amateur astronomers, **due to** their large numbers, their ability to respond quickly[B] to the randomly located GRBs and the **availability** of highly sensitive CCD cameras, have been able to provide important, early data on the optical afterglows of GRBs in the past few years. 5 Indeed, at least one optical afterglow from a GRB was discovered by an amateur astronomer. 6 Observations can be done with even a modest-size telescope, **provided** the observations are made quickly enough[A].

ANAHTAR KELİMELER

bursts	patlamalar
intense	yoğun
afterglow	art ışıma
wavelengths	dalga boyları
enormous	devasa, muazzam
due to	-den dolayı, sayesinde
availability	bulunabilirlik, erişilebilirlik
provided	-mek koşuluyla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"provided the observations are made quickly enough"*

'provided (that)' koşul bağlacıdır ve edilgen bir yan cümle getirir: 'gözlemler yeterince hızlı yapılmaları koşuluyla / yapıldığı takdirde'.

B *"Amateur astronomers, due to their large numbers, their ability to respond quickly"*

Özne ile yüklem (have been able to provide) arasına uzun bir 'due to' neden öbeği girmiştir; Türkçede neden öbeği yüklemden önce toplanır: '... sayesinde ... sağlayabilmiştir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Gama ışını patlamaları (GRB'ler), yüksek enerji astrofiziğinin en yoğun araştırma alanları arasındadır ve evrendeki bilinen en büyük patlamaları temsil eder. 2 Geçen yıl NASA, gama ışını patlamalarının ve bunların X ışını, morötesi ve optik dalga boylarındaki art ışımalarının yerini hızla belirlemek ve onları gözlemlemek için Swift uydusunu fırlattı. 3 Bu art ışıma gözlemleri, gözlemlenebilir evrenin kenarına yakın kozmolojik uzaklıklarda meydana gelen bu devasa patlamaları anlamak için özellikle önemlidir. 4 Amatör astronomlar, sayılarının çok olması, gökyüzünde rastgele konumlarda ortaya çıkan gama ışını patlamalarına hızla tepki verebilmeleri ve yüksek duyarlıklı CCD kameraların bulunabilirliği sayesinde, son birkaç yılda gama ışını patlamalarının optik art ışımalarına ilişkin önemli ve erken veriler sağlayabilmiştir. 5 Nitekim bir gama ışını patlamasına ait en az bir optik art ışıma, amatör bir astronom tarafından keşfedilmiştir. 6 Gözlemler, yeterince hızlı yapılmaları koşuluyla orta büyüklükte bir teleskopla bile yapılabilir.

PASAJ 16

Otizmde Erken Teşhisin Önemi

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 162 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

1 Anyone who has spent even a little time with an autistic boy or girl soon becomes familiar with the behaviours that set these children apart. 2 But how do parents and doctors know if a baby has autism? 3 Early **diagnosis** has proved difficult, but if it were possible, it would lead to much more effective treatment[B] for the younger a child is the more **malleable** is the brain[A]. 4 So, the inability to **detect** autism until a child is two or three years old is a terrific disadvantage, as it **eliminates** a valuable window of treatment opportunity, when the brain is **undergoing tremendous** development. 5 Researchers, however, are closing in on techniques that could detect autism in babies as young as six months and perhaps even at birth. 6 The results of these new tests are expanding the understanding of autism and raising hopes for much earlier, specialized care that could improve a toddler's chances for a more normal life as a child, teenager and adult.

ANAHTAR KELİMELER

set apart	ayırt etmek, farklı kılmak
diagnosis	teşhis, tanı
malleable	şekillendirilebilir, esnek
detect	tespit etmek
eliminate	ortadan kaldırmak
undergo	geçirmek, -e uğramak
tremendous	muazzam
close in on	-e giderek yaklaşmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the younger a child is the more malleable is the brain"*

'the + -er ..., the + -er ...' yapısı Türkçede 'ne kadar ..., o kadar ...' ile aktarılır: 'çocuk ne kadar küçükse beyni o kadar kolay şekillenebilir'. İkinci kısımda devrik sıra (is the brain) vardır.

B *"if it were possible, it would lead to much more effective treatment"*

İkinci tip (gerçek dışı) koşul cümlesi: 'were ... would' → Türkçede '-saydı ... -ardı': 'mümkün olsaydı çok daha etkili bir tedaviye yol açardı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Otistik bir erkek ya da kız çocukla az da olsa zaman geçirmiş herkes, bu çocukları diğerlerinden ayıran davranışlara kısa sürede aşina olur. 2 Peki ebeveynler ve doktorlar bir bebeğin otizmli olduğunu nasıl anlar? 3 Erken teşhisin zor olduğu anlaşılmıştır; ancak mümkün olsaydı çok daha etkili bir tedaviye yol açardı, çünkü çocuk ne kadar küçükse beyni o kadar kolay şekillenebilir. 4 Bu nedenle otizmin, çocuk iki ya da üç yaşına gelene kadar tespit edilememesi büyük bir dezavantajdır; çünkü bu durum, beynin muazzam bir gelişim geçirdiği dönemdeki değerli bir tedavi fırsatı penceresini ortadan kaldırır. 5 Ancak araştırmacılar, otizmi altı aylık kadar küçük bebeklerde, hatta belki doğumda tespit edebilecek tekniklere giderek yaklaşıyorlar. 6 Bu yeni testlerin sonuçları otizme ilişkin anlayışı genişletiyor ve küçük bir çocuğun çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde daha normal bir yaşam sürme şansını artırabilecek, çok daha erken ve uzmanlaşmış bir bakıma yönelik umutları yeşertiyor.

PASAJ 17

Roma'nın Kökeni ve Stratejik Konumu

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 139 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 1

1 The Romans were **descended from** a **cluster** of peoples who had crossed the Alps into Italy during the second millennium BC and spoke a variety of Indo-European dialects. 2 Recent archaeological research has pushed the origins of the city of Rome back to at least the tenth century BC, several centuries earlier than the traditional date 753 BC, which the Romans themselves considered their city's foundation year[A]. 3 Rome's strategic location along the Tiber River brought it many different advantages. 4 Trading ships could **navigate** the Tiber as far as Rome, but no farther; the city could thus serve as a port without being **threatened** by attack from the sea[B]. 5 Rome's famous hills increased the **defensibility** of the site. 6 In other words, as a city, Rome was situated at a **junction** across the Tiber, making it a major land and river **crossroads**.

ANAHTAR KELİMELER

descended from	-in soyundan gelmek
cluster	grup, küme
push back	(tarihi) geriye götürmek
navigate	(gemiyle) ilerlemek, seyretmek
threatened	tehdit edilmiş
defensibility	savunulabilirlik
junction	kavşak, birleşme noktası
crossroads	kavşak, kesişme noktası

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the traditional date 753 BC, which the Romans themselves considered their city's foundation year"*

Virgüllü ilgi cümleciği ismin önüne alınır; 'themselves' vurgu bildirir: 'Romalıların kendilerinin şehirlerinin kuruluş yılı olarak kabul ettikleri geleneksel MÖ 753 tarihi'.

B *"serve as a port without being threatened by attack from the sea"*

'without + being + V3' edilgen ulaç yapısıdır: Türkçede '-meksizin / -meden' ile verilir: 'denizden gelecek bir saldırı tehdidi altında olmaksızın liman işlevi görmek'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Romalılar, MÖ ikinci binyılda Alpleri aşarak İtalya'ya geçmiş ve çeşitli Hint-Avrupa lehçeleri konuşan bir grup halkın soyundan geliyordu. 2 Son arkeolojik araştırmalar, Roma şehrinin kökenlerini Romalıların kendilerinin şehirlerinin kuruluş yılı olarak kabul ettikleri geleneksel MÖ 753 tarihinden birkaç yüzyıl önceye, en az MÖ onuncu yüzyıla kadar geri götürmüştür. 3 Roma'nın Tiber Nehri boyunca uzanan stratejik konumu ona birçok farklı avantaj sağlamıştır. 4 Ticaret gemileri Tiber Nehri'nde Roma'ya kadar ilerleyebiliyor, fakat daha öteye gidemiyordu; böylece şehir denizden gelecek bir saldırı tehdidi altında olmaksızın liman işlevi görebiliyordu. 5 Roma'nın meşhur tepeleri bölgenin savunulabilirliğini artırmıştı. 6 Başka bir deyişle, bir şehir olarak Roma, Tiber Nehri'nin karşı yakasına geçişi sağlayan bir kavşakta yer alıyordu ve bu da onu önemli bir kara ve nehir kavşağı hâline getiriyordu.

PASAJ 18

Nürnberg'den Lahey'e Savaş Suçları Mahkemeleri

BÖLÜM 1

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 224 kelime · 10 cümle

(1) Supporters of today's international criminal **tribunals** say that their work builds on the post-World War II tribunals in Nuremberg and, **to a lesser degree**, Tokyo. (2) As a matter of legal doctrine, that is true. (3) The category of "crimes against humanity", for example, was developed at Nuremberg and is now a central element in many **prosecutions**. (4) But there is a critical difference between now and then. (5) The courts in Nuremberg and Tokyo were part of a broader political project that aimed to **rehabilitate** Germany and Japan, **respectively** [A], both socially and economically, not simply to try guilt or innocence or hand out harsh punishments. (6) These were military courts that operated with military efficiency, and the Allies could then focus fully on the reconstruction of these countries. (7) Yet, the international courts for the former Yugoslavia, Rwanda, and the new International Criminal Court (ICC) in the Hague, on the other hand, operate under civilian law and provide generous protection to **defendants**. (8) The result is a **ballooning** of the court timelines and costs. (9) For instance, it took the International Criminal Tribunal for Rwanda (ICTR) 10 years to complete the same number of trials that Nuremberg conducted in less than a year. (10) Indeed, it is clear that, because of their **protracted** proceedings and excessive costs, today's war crimes trials cannot serve [B] the decisive political and social function that Nuremberg did.

ANAHTAR KELİMELER

tribunals	mahkemeler
to a lesser degree	daha az ölçüde
prosecutions	kovuşturmalar, davalar
respectively	sırasıyla
rehabilitate	yeniden ayağa kaldırmak, rehabilite etmek
defendants	sanıklar
ballooning	hızla şişme, aşırı artış
protracted	uzayıp giden, uzun süren

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a broader political project that aimed to rehabilitate Germany and Japan, respectively"*

'that' ilgi cümleciği ismin önüne alınır; 'respectively' (sırasıyla) iki mahkemeyi iki ülkeyle eşleştirir: 'sırasıyla Almanya'yı ve Japonya'yı ... amaçlayan daha geniş bir siyasi proje'.

B *"because of their protracted proceedings and excessive costs, today's war crimes trials cannot serve"*

'because of + isim öbeği' neden bildirir ve Türkçede cümlenin başına '... nedeniyle' olarak alınır; 'it is clear that' ana yapısı sona gider: '... göremeyeceği açıktır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Günümüzün uluslararası ceza mahkemelerinin destekçileri, bu mahkemelerin çalışmalarının II. Dünya Savaşı sonrasında Nürnberg'de ve daha az ölçüde Tokyo'da kurulan mahkemelerin üzerine inşa edildiğini söylemektedir. (2) Hukuki doktrin açısından bu doğrudur. (3) Örneğin "insanlığa karşı suçlar" kategorisi Nürnberg'de geliştirilmiştir ve bugün pek çok kovuşturmanın temel bir unsurudur. (4) Ancak bugün ile o zaman arasında kritik bir fark vardır. (5) Nürnberg ve Tokyo'daki mahkemeler, yalnızca suçluluğu ya da masumiyeti yargılamayı veya ağır cezalar vermeyi değil, sırasıyla Almanya'yı ve Japonya'yı hem toplumsal hem de ekonomik olarak yeniden ayağa kaldırmayı amaçlayan daha geniş bir siyasi projenin parçasıydı. (6) Bunlar askeri verimlilikle işleyen askeri mahkemelerdi ve böylece Müttefikler bu ülkelerin yeniden yapılanmasına tamamen odaklanabildiler. (7) Oysa eski Yugoslavya ve Ruanda için kurulan uluslararası mahkemeler ile Lahey'deki yeni Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM), sivil hukuka göre işlemekte ve sanıklara geniş güvenceler sağlamaktadır. (8) Bunun sonucu, yargılama sürelerinin ve maliyetlerinin aşırı şişmesidir. (9) Örneğin Nürnberg'in bir yıldan kısa sürede yürüttüğü sayıda davayı tamamlamak Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (ICTR) 10 yılını almıştır. (10) Gerçekten de uzayıp giden yargılama süreçleri ve aşırı maliyetleri nedeniyle günümüzün savaş suçları davalarının, Nürnberg'in üstlendiği belirleyici siyasi ve toplumsal işlevi göremeyeceği açıktır.

PASAJ 19

Suyu Seven Kedi: Balıkçı Kedi

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 195 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 1

1 Cats are famous for their **aversion** to water. 2 However, the fishing cat, a wild Asiatic species, has no such tendency. 3 In fact, these **felines**, about twice the size of typical house cats, prefer to be in **proximity** to water[A], making their homes near rivers and marshes. 4 As their name indicates, the cats fish for their meals, sitting by the water and tapping their paws to create ripples on the surface that resemble insect movements[B] to **lure** their **prey**. 5 Their **webbed** front paws help the fishing cats to remain dry while scooping fish, frogs, and snails out of shallow water. 6 However, they also dive right in to grab large fish and birds in their jaws. 7 Once in the water, the cats can swim on the surface or even glide underwater. 8 Their flat tails, significantly shorter than those of house cats, serve as **rudders**, helping them to adjust direction below the water surface. 9 Unfortunately, **habitat loss** and overfishing have decreased the number of these cats by about 50 per cent over the past three generations. 10 Recently, the International Union for the Conservation of Nature (IUCN) changed the status of these cats to "endangered" from the less-severe "vulnerable".

ANAHTAR KELİMELER

aversion	hoşlanmama, nefret
felines	kedigiller
proximity	yakınlık
lure	cezbetmek, tuzağa çekmek
prey	av
webbed	perdeli
rudders	dümenler
habitat loss	yaşam alanı kaybı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"these felines, about twice the size of typical house cats, prefer to be in proximity to water"*

Özneden sonra virgüllerle gelen sıfat öbeği Türkçede öznenin önüne alınır: 'tipik ev kedilerinin yaklaşık iki katı büyüklüğündeki bu kedigiller ... tercih eder'.

B *"tapping their paws to create ripples on the surface that resemble insect movements"*

-ing ile başlayan yan cümle, amaç bildiren 'to create' ve ilgi cümleciği 'that resemble' iç içedir; Türkçede sondan başa kurulur: 'yüzeyde böcek hareketlerine benzeyen dalgacıklar oluşturmak için patileriyle vurarak'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kediler sudan hoşlanmamalarıyla ünlüdür. 2 Ancak vahşi bir Asya türü olan balıkçı kedinin böyle bir eğilimi yoktur. 3 Aslında tipik ev kedilerinin yaklaşık iki katı büyüklüğündeki bu kedigiller, yuvalarını nehirlerin ve bataklıkların yakınına kurarak suya yakın olmayı tercih ederler. 4 Adlarının da gösterdiği gibi bu kediler yiyeceklerini balık avlayarak sağlar: Su kenarında oturur ve avlarını cezbetmek için patileriyle suya hafifçe vurarak yüzeyde böcek hareketlerine benzeyen dalgacıklar oluştururlar. 5 Perdeli ön patileri, balıkçı kedilerin sığ sudan balık, kurbağa ve salyangoz kaparken kuru kalmalarına yardımcı olur. 6 Bununla birlikte, büyük balıkları ve kuşları çeneleriyle yakalamak için doğrudan suya da dalarlar. 7 Suya girdiklerinde yüzeyde yüzebilir, hatta su altında süzülebilirler. 8 Ev kedilerininkinden belirgin biçimde kısa olan yassı kuyrukları dümen işlevi görerek su yüzeyinin altında yönlerini ayarlamalarına yardımcı olur. 9 Ne yazık ki yaşam alanı kaybı ve aşırı balık avcılığı, son üç kuşakta bu kedilerin sayısını yaklaşık yüzde 50 oranında azaltmıştır. 10 Kısa süre önce Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN), bu kedilerin statüsünü daha hafif olan "hassas" kategorisinden "tehlikede" kategorisine çevirdi.

PASAJ 20

Sağlık Psikolojisi ve Davranışsal Tıp

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 176 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 1

1 Psychology's **involvement** in health dates back to the beginning of the 20th century, but at that time, few psychologists were involved in medicine. 2 The **psychosomatic** medicine movement sought to bring psychological factors into the understanding of disease, but that view **gave way to** the biopsychosocial approach to health and disease[A]. 3 By the 1970s, psychologists had begun to develop research and treatment aimed at chronic disease and **health promotion**. 4 This research and treatment led to the founding of two new fields: behavioural medicine and health psychology. 5 Behavioural medicine is concerned with applying the knowledge and techniques of behavioural research to physical health, including prevention, diagnosis, treatment and **rehabilitation**. 6 Health psychology **strives** to enhance health, prevent and treat disease, identify risk factors, improve the health care system and shape public opinion regarding health issues. 7 Health psychology **overlaps** with behavioural medicine, and the two professions have many common methods of diagnosis and treatment. 8 However, behavioural medicine is an **interdisciplinary** field, whereas health psychology is a speciality[B] within the field of psychology that is concerned with issues of physical health.

ANAHTAR KELİMELER

involvement	ilgi, katılım
psychosomatic	psikosomatik
gave way to	yerini -e bıraktı
health promotion	sağlığın geliştirilmesi
rehabilitation	rehabilitasyon
strive	çabalamak, uğraşmak
overlap	örtüşmek
interdisciplinary	disiplinler arası

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"that view gave way to the biopsychosocial approach to health and disease"*

'give way to' deyimi 'yerini -e bırakmak' demektir, 'ortaya çıkarmak' değil: 'bu görüş yerini sağlığa ve hastalığa yönelik biyopsikososyal yaklaşıma bıraktı'.

B *"behavioural medicine is an interdisciplinary field, whereas health psychology is a speciality"*

'whereas' iki öğeyi karşıtlık içinde verir; Türkçede birinci cümle '-ken / oysa' ile bağlanır ve İngilizcedeki sıra korunur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Psikolojinin sağlıkla ilişkisi 20. yüzyılın başlarına dayanır, ancak o dönemde çok az psikolog tıpla ilgileniyordu. 2 Psikosomatik tıp akımı psikolojik etkenleri hastalığın anlaşılmasına dâhil etmeye çalıştı, ancak bu görüş yerini sağlığa ve hastalığa yönelik biyopsikososyal yaklaşıma bıraktı. 3 1970'lere gelindiğinde psikologlar, kronik hastalığa ve sağlığın geliştirilmesine yönelik araştırma ve tedavi yöntemleri geliştirmeye başlamışlardı. 4 Bu araştırma ve tedavi çalışmaları iki yeni alanın kurulmasına yol açtı: davranışsal tıp ve sağlık psikolojisi. 5 Davranışsal tıp, davranışsal araştırmanın bilgi ve tekniklerini önleme, teşhis, tedavi ve rehabilitasyon da dâhil olmak üzere fiziksel sağlığa uygulamakla ilgilenir. 6 Sağlık psikolojisi sağlığı geliştirmeye, hastalığı önlemeye ve tedavi etmeye, risk etkenlerini belirlemeye, sağlık hizmetleri sistemini iyileştirmeye ve sağlık konularında kamuoyunu şekillendirmeye çalışır. 7 Sağlık psikolojisi davranışsal tıpla örtüşür ve bu iki mesleğin pek çok ortak teşhis ve tedavi yöntemi vardır. 8 Ancak davranışsal tıp disiplinler arası bir alanken, sağlık psikolojisi psikoloji alanı içinde fiziksel sağlık konularıyla ilgilenen bir uzmanlık dalıdır.

BÖLÜM 2 — Pasaj 21–40

PASAJ 21

BBC4: Reytinge Meydan Okuyan Kanal

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 213 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 2

1 BBC4, a **comparatively** new TV channel, has a character of its own. 2 From the start it aimed to be "a place to think", and it was always designed as something "that the commercial market would never do", says Roly Keating, its controller and formerly head of arts at the BBC. 3 Its first week's schedule indeed **verged on** a parody of non-commercial TV, with township opera from South Africa and a performance by a Senegalese singer in a London church hall. 4 A top-rated show will typically draw some 50,000 viewers - almost **negligible** in television terms. 5 Yet that narrow appeal makes BBC4 a model of what a **publicly financed** broadcaster ought to do. 6 It has **roamed** into territory where its **ratings-driven** sister channel, BBC1, seldom dares to tread. 7 Despite a tiny £35m budget, it boasts an intelligent prime-time talk show and a world news programme so internationally minded that its London **provenance** is barely visible[B]. 8 BBC4 may wear its gravity a little too heavily at times, but it supplies a variety and thoughtfulness unavailable on prime time BBC1. 9 The more the other BBC channels chase the ratings[A], and the more that BBC4 refuses to be **dictated to** by them, the more the channel looks like a model for what BBC television could look like.

ANAHTAR KELİMELER

comparatively	görece, nispeten
verge on	-e yaklaşmak, sınırında olmak
negligible	önemsiz, göz ardı edilebilir
publicly financed	kamu tarafından finanse edilen
roam	dolaşmak, gezinmek
ratings-driven	reyting odaklı
provenance	köken, kaynak
dictated to	-e söz geçirilmek, yön verilmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The more the other BBC channels chase the ratings"*

'The more ..., (and the more ...), the more ...' yapısı Türkçede 'ne kadar çok ..., o kadar çok ...' ile aktarılır; burada iki 'the more' yan cümlesi tek bir sonuca bağlanır.

B *"a world news programme so internationally minded that its London provenance is barely visible"*

'so + sıfat + that' sonuç yapısı Türkçede '... fark edilmeyecek kadar uluslararası' ya da 'öyle ... ki' ile verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Görece yeni bir televizyon kanalı olan BBC4'ün kendine özgü bir karakteri var. 2 Kanalın yöneticisi ve BBC'nin eski sanat bölümü başkanı Roly Keating'in dediğine göre kanal en başından beri "düşünmek için bir yer" olmayı amaçladı ve her zaman "ticari piyasanın asla yapmayacağı" bir şey olarak tasarlandı. 3 Gerçekten de kanalın ilk haftaki yayın akışı, Güney Afrika'dan bir township (yoksul siyah yerleşim bölgesi) operası ve Senegalli bir şarkıcının Londra'daki bir kilise salonunda verdiği konserle neredeyse ticari olmayan televizyonun bir parodisi gibiydi. 4 En çok izlenen bir program genellikle 50.000 civarında izleyici çeker ki bu, televizyon ölçülerinde neredeyse önemsiz bir sayıdır. 5 Ancak bu dar kitleye hitap etmesi, BBC4'ü kamu tarafından finanse edilen bir yayıncının ne yapması gerektiğinin modeli hâline getiriyor. 6 BBC4, reyting odaklı kardeş kanalı BBC1'in nadiren ayak basmaya cesaret ettiği alanlarda dolaşıyor. 7 35 milyon sterlinlik küçücük bütçesine rağmen kanal, zekice hazırlanmış bir prime-time (en çok izlenen saat) sohbet programına ve Londra kaynaklı olduğu neredeyse fark edilmeyecek kadar uluslararası bakış açısına sahip bir dünya haberleri programına sahip olmakla övünebilir. 8 BBC4 zaman zaman ciddiyetini biraz fazla ağır bir biçimde taşıyor olabilir, ancak BBC1'in prime-time yayınlarında bulunmayan bir çeşitlilik ve düşünsel derinlik sunuyor. 9 Diğer BBC kanalları reytingin peşinden ne kadar çok koşarsa ve BBC4 reytinglerin kendisine yön vermesini ne kadar çok reddederse, kanal BBC televizyonunun nasıl olabileceğine dair bir model gibi o kadar çok görünüyor.

PASAJ 22

Çocuklukta Öğrenme ve Hata Yapma

Eğitim ve Dil · ●○○ Orta · 136 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 2

1 From birth to age 10, our **developmental** focus is on learning how to be human beings - learning to move, to communicate, to master basic skills. 2 These often require the mastery of learned social and cultural **conventions**, traditions, and rituals, such as movements associated with various games, differences in spoken or written languages, and our culture's definition of good manners. 3 The initial development is slow and **awkward**, but children generally function at a rapid automatic level by age 10. 4 Adults usually allow young children to make mistakes. 5 We smile **indulgently** and offer support rather than criticism as **toddlers** **trip** A and as 2-year-olds make language errors. 6 We are there **principally** to protect their safety and to applaud their successes because we realize that toddling leads to walking and running, and **babbling** leads to speaking B, reading and writing.

ANAHTAR KELİMELER

developmental	gelişimsel
conventions	uzlaşımlar, toplumsal kurallar
awkward	acemice, beceriksiz
indulgently	hoşgörüyle
toddlers	yürümeye yeni başlayan çocuklar
trip	tökezlemek
principally	esas olarak
babbling	anlamsız sesler çıkarma, agulama

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"offer support rather than criticism as toddlers trip"*
'rather than' (-mek yerine) ve zaman bildiren 'as' (-dığında / -ken) birlikte kullanılmıştır: 'çocuklar tökezlediğinde eleştirmek yerine destek oluruz'.

B *"we realize that toddling leads to walking and running, and babbling leads to speaking"*
'that' isim cümleciğinde öznelerin kendisi -ing'li isimlerdir (gerund): 'sendeleyerek yürümenin yürümeye ..., anlamsız seslerin konuşmaya yol açtığının farkındayız'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Doğumdan 10 yaşına kadar gelişimsel odağımız nasıl insan olunacağını öğrenmek üzerinedir: hareket etmeyi, iletişim kurmayı, temel becerilerde ustalaşmayı öğrenmek. 2 Bunlar çoğu zaman çeşitli oyunlarla ilişkili hareketler, konuşma ya da yazı dilindeki farklılıklar ve kültürümüzün görgü kuralları tanımı gibi öğrenilmiş toplumsal ve kültürel uzlaşımlarda, geleneklerde ve ritüellerde ustalaşmayı gerektirir. 3 Başlangıçtaki gelişim yavaş ve acemicedir, ancak çocuklar 10 yaşına geldiklerinde genellikle hızlı ve otomatik bir düzeyde işlev görürler. 4 Yetişkinler genellikle küçük çocukların hata yapmasına izin verir. 5 Yürümeye yeni başlayan çocuklar tökezlediğinde ve 2 yaşındakiler dil hataları yaptığında hoşgörüyle gülümser, eleştirmek yerine destek oluruz. 6 Esas olarak onların güvenliğini sağlamak ve başarılarını alkışlamak için oradayız, çünkü sendeleyerek atılan adımların yürümeye ve koşmaya, anlamsız seslerin de konuşmaya, okumaya ve yazmaya yol açtığının farkındayız.

PASAJ 23

Büyük Yok Oluşta Havasız Toprak

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 177 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 2

1 **Air-starved** soil could have been a key player in the largest **extinction** ever to strike Earth[B]. 2 The claim follows the discovery of a rare mineral in ancient soil collected from Antarctica. 3 The extinction, at the end of the Permian period 250 million years ago, **wiped out** virtually all marine life and some 70 per cent of land animals. 4 But the reason for the extinction, which preceded the rise of the dinosaurs, has been a **longstanding puzzle**. 5 Now a team of geologists think they have found what could be a major factor in the extinction. 6 They collected fossilized soil samples that formed in Antarctica just after the Permian period ended. 7 The soil contained **nodule**-shaped minerals that have been identified as berthierine. 8 This iron-rich mineral forms only in environments where oxygen is **scarce**. 9 So, if the oxygen levels in the soil were low enough to allow berthierine to form[A], then it follows that the soil would not have been able to support plant life. 10 Such **intolerably** low levels of oxygen would be enough to kill the plants off completely.

ANAHTAR KELİMELER

air-starved	havasız, oksijeni yetersiz
extinction	(kitlesel) yok oluş
wipe out	yok etmek, silip süpürmek
longstanding	uzun süredir var olan
puzzle	bilmece, muamma
nodule	yumru
scarce	kıt, az bulunan
intolerably	dayanılmaz derecede

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"if the oxygen levels in the soil were low enough to allow berthierine to form"*

'sıfat + enough to' yapısı Türkçede '... -ecek kadar' ile verilir: 'bertierin oluşmasına olanak verecek kadar düşük idiyse'.

B *"the largest extinction ever to strike Earth"*

Üstünlük derecesinden sonra gelen 'ever to + fiil' yapısı ismin önüne sıfat-fiille alınır: 'Dünya'yı (şimdiye dek) vurmuş en büyük yok oluş'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Havasız (oksijeni yetersiz) toprak, Dünya'yı vurmuş en büyük kitlesel yok oluşta kilit bir rol oynamış olabilir. 2 Bu iddia, Antarktika'dan toplanan eski toprakta nadir bir mineralin keşfedilmesinin ardından ortaya atıldı. 3 250 milyon yıl önce Permiyen döneminin sonunda yaşanan yok oluş, deniz yaşamının neredeyse tamamını ve kara hayvanlarının yaklaşık %70'ini ortadan kaldırdı. 4 Ancak dinozorların yükselişinden önce gerçekleşen bu yok oluşun nedeni uzun zamandır bir bilmece olarak kalmıştır. 5 Şimdi bir jeolog ekibi, yok oluşta önemli bir etken olabilecek şeyi bulduklarını düşünüyor. 6 Jeologlar, Permiyen döneminin bitiminden hemen sonra Antarktika'da oluşmuş fosilleşmiş toprak örnekleri topladılar. 7 Toprak, bertierin olarak tanımlanan yumru biçimli mineraller içeriyordu. 8 Demir bakımından zengin bu mineral yalnızca oksijenin kıt olduğu ortamlarda oluşur. 9 Dolayısıyla topraktaki oksijen düzeyleri bertierin oluşmasına olanak verecek kadar düşük idiyse, buradan toprağın bitki yaşamını destekleyemeyeceği sonucu çıkar. 10 Oksijenin bu denli dayanılmaz ölçüde düşük düzeyleri bitkileri tamamen öldürmeye yeterdi.

PASAJ 24

Hemoglobin ve Oksijen Dengesi

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 137 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 2

1 Because oxygen is one of the major substances required for chemical reactions in the cells, it is fortunate that the body has a special control mechanism[B] to **maintain** an almost exact and **constant** oxygen concentration in the **extracellular** fluid. 2 This mechanism depends **principally** on the chemical characteristic of haemoglobin, which is present in all red blood cells. 3 Haemoglobin combines with oxygen as blood passes through the lungs. 4 Then, as the blood passes through the tissue **capillaries**, haemoglobin, because of its own strong chemical **affinity** for oxygen, does not **release** oxygen[A] into the tissue fluid if too much oxygen is already there. 5 If the oxygen concentration is too low, however, sufficient amounts are released to **re-establish** adequate tissue oxygen concentration. 6 Thus, the regulation of oxygen concentration in the tissues depends principally on the chemical characteristics of haemoglobin itself.

ANAHTAR KELİMELER

maintain	korumak, sürdürmek
constant	sabit
extracellular	hücre dışı
principally	esas olarak, başlıca
capillaries	kılcal damarlar
affinity	(kimyasal) ilgi, eğilim
release	salmak, serbest bırakmak
re-establish	yeniden sağlamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"haemoglobin, because of its own strong chemical affinity for oxygen, does not release oxygen"*

Özne ile yüklem arasına virgüllerle neden öbeği girmiştir; Türkçede bu öbek yüklemden önce verilir: 'hemoglobin, oksijene karşı güçlü kimyasal ilgisi nedeniyle, ... oksijen bırakmaz'.

B *"it is fortunate that the body has a special control mechanism"*

'It is + sıfat + that' yapısında asıl özne that cümleciğidir; Türkçede isimleştirilip başa alınır: 'vücudun ... bir mekanizmaya sahip olması büyük bir şanstır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Oksijen hücrelerdeki kimyasal tepkimeler için gerekli başlıca maddelerden biri olduğundan, vücudun hücre dışı sıvıda neredeyse tam ve sabit bir oksijen yoğunluğunu koruyan özel bir kontrol mekanizmasına sahip olması büyük bir şanstır. 2 Bu mekanizma esas olarak tüm kırmızı kan hücrelerinde bulunan hemoglobinin kimyasal özelliğine dayanır. 3 Kan akciğerlerden geçerken hemoglobin oksijenle birleşir. 4 Daha sonra kan dokulardaki kılcal damarlardan geçerken hemoglobin, oksijene karşı güçlü kimyasal ilgisi nedeniyle, orada zaten çok fazla oksijen varsa doku sıvısına oksijen bırakmaz. 5 Ancak oksijen yoğunluğu çok düşükse, dokudaki oksijen yoğunluğunu yeniden yeterli düzeye getirmek için yeterli miktarda oksijen salınır. 6 Böylece dokulardaki oksijen yoğunluğunun düzenlenmesi esas olarak hemoglobinin kendi kimyasal özelliklerine bağlıdır.

PASAJ 25

Suların Babası: Mississippi Nehri

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 173 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 2

1 The Mississippi is one of the world's great **continental** rivers, like the Amazon in South America, the Congo in Africa, or the Volga in Europe. 2 Its waters are gathered from two-thirds of the US and, together with the Missouri, which is its chief western **branch**, the Mississippi flows some 6400 kilometres from its northern sources in the Rocky Mountains to the Gulf of Mexico, which makes it one of the world's longest **waterways**. 3 The Mississippi has been called the "father of waters". 4 Through all its lower **course**, it wanders along, appearing lazy and harmless. 5 But people who know the river are not **deceived** by its **benign** appearance[A], for they have had many bitter struggles with its floods. 6 They have had to learn that nothing is to be gained by fighting against the rages of the mighty stream[B]. 7 To control it, Americans have had to accept some of the river's own terms and to **undertake** the patient work of **conserving** and rebuilding soil, grasslands and forests, far back where the waters begin to gather.

ANAHTAR KELİMELER

continental	kıtasal
branch	(nehir) kol
waterways	su yolları
course	(nehrin) akış yolu, yatak
deceived	aldatılmış
benign	zararsız, iyi huylu
undertake	üstlenmek
conserving	koruma

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"people who know the river are not deceived by its benign appearance"*

İlgi cümleciği (who know the river) ismin önüne alınır; edilgen 'are not deceived by' Türkçede etken anlamlı 'aldanmazlar' ile karşılanır.

B *"nothing is to be gained by fighting against the rages of the mighty stream"*

'be + to be + V3' edilgen yapısı olasılık/gereklilik bildirir: '... savaşarak hiçbir şey kazanılamaz'. 'by + -ing' → '-arak'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Mississippi, Güney Amerika'daki Amazon, Afrika'daki Kongo ya da Avrupa'daki Volga gibi dünyanın büyük kıtasal nehirlerinden biridir. 2 Suları ABD'nin üçte ikisinden toplanır ve Mississippi, ana batı kolu olan Missouri ile birlikte, Rocky Dağları'ndaki kuzey kaynaklarından Meksika Körfezi'ne kadar yaklaşık 6.400 kilometre akar; bu da onu dünyanın en uzun su yollarından biri yapar. 3 Mississippi'ye "suların babası" adı verilmiştir. 4 Aşağı kesimi boyunca tembel ve zararsız bir görünümle kıvrıla kıvrıla akar. 5 Fakat nehri tanıyan insanlar onun zararsız görünüşüne aldanmazlar, çünkü taşkınlarıyla pek çok acı mücadele vermişlerdir. 6 Bu güçlü akıntının öfkesine karşı savaşarak hiçbir şey kazanılamayacağını öğrenmek zorunda kalmışlardır. 7 Amerikalılar onu kontrol altına almak için nehrin kendi koşullarının bazılarını kabul etmek ve çok gerilerde, suların toplanmaya başladığı yerlerde toprağı, otlakları ve ormanları koruma ve yeniden oluşturma gibi sabır isteyen bir işi üstlenmek zorunda kalmışlardır.

PASAJ 26

Çin'in Sessiz Bilim Atılımı

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 211 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 2

(1) Since its economic reform began in 1978, China has gone from being a poor developing country to the second-largest economy in the world. (2) It has also **emerged from** isolation to become a political superpower. (3) Its **meteoric** rise has been one of the most important global changes of recent years. (4) However, when it comes to science and technology[A], most people think of China as being stuck in the past and only **visualize** a country with massive steelworks and vast smoking factories. (5) That may have been true a few years ago, but it is no longer the case. (6) Very quietly, China has become the world's second largest producer of scientific knowledge, **surpassed** only by the US, a status it has achieved at an **awe-inspiring** rate[B]. (7) If it continues on its current **trajectory**, China will **overtake** the US before 2020 and the world will look very different as a result. (8) The historical scientific dominance of North America and Europe will have to adjust to a new world. (9) In the West, people are largely familiar with research systems in which money, people, and output stay roughly the same from year to year. (10) Research spending in Europe and North America has **outpaced** economic growth since 1945, but not by a dramatic amount. (11) Not so with China.

ANAHTAR KELİMELER

emerge from	-den sıyrılmak, kurtulmak
meteoric	baş döndürücü, çok hızlı
visualize	gözünde canlandırmak
surpass	geçmek, geride bırakmak
awe-inspiring	hayranlık uyandıran
trajectory	gidişat, seyir
overtake	yetişip geçmek
outpace	-den hızlı ilerlemek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"when it comes to science and technology"*

'When it comes to ...' kalıbı 'konu ...e geldiğinde' diye çevrilir ve yan cümle olarak başa alınır.

B *"surpassed only by the US, a status it has achieved at an awe-inspiring rate"*

Geçmiş ortaç (surpassed only by) ve ardından gelen açıklayıcı ad öbeği (a status it has achieved ...) Türkçede ayrı yan cümlelere açılır: 'yalnızca ABD'nin gerisinde kalarak ... ve bu konuma ... bir hızla ulaşmıştır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) 1978 yılında ekonomik reformu başladığından beri Çin, gelişmekte olan fakir bir ülke olmaktan çıkıp dünyanın en büyük ikinci ekonomisi konumuna yükselmiştir. (2) Bunun yanı sıra kendisini soyutlamaktan kurtulup siyasi bir süper güç hâline gelmiştir. (3) Baş döndürücü hızdaki yükselişi, son yılların en önemli küresel değişikliklerinden biridir. (4) Bununla birlikte, konu bilim ve teknolojiye geldiğinde çoğu insan Çin'i geçmişte takılıp kalmış bir ülke olarak düşünmekte ve gözünün önüne yalnızca devasa çelik fabrikaları ve dumanı tüten koca fabrikalarla dolu bir ülke getirmektedir. (5) Bu birkaç yıl önce doğru olabilirdi, ama artık böyle bir durum söz konusu değildir. (6) Çin, hiç ses çıkarmadan, yalnızca ABD'nin gerisinde kalarak dünyanın en büyük ikinci bilimsel bilgi üreticisi hâline gelmiştir ve bu konuma hayranlık uyandıran bir hızla ulaşmıştır. (7) Çin mevcut gidişatını sürdürürse 2020'den önce ABD'yi geride bırakacak ve bunun sonucunda dünya çok farklı görünecektir. (8) Kuzey Amerika ve Avrupa'nın tarihsel bilimsel üstünlüğü yeni bir dünyaya uyum sağlamak zorunda kalacaktır. (9) Batı'da insanlar büyük ölçüde paranın, insan gücünün ve çıktının yıldan yıla aşağı yukarı aynı kaldığı araştırma sistemlerine aşinadır. (10) Avrupa ve Kuzey Amerika'da araştırma harcamaları 1945'ten bu yana ekonomik büyümeden daha hızlı artmıştır, ancak çok büyük bir farkla değil. (11) Ama Çin'de durum böyle değildir.

PASAJ 27

Orman Yangınlarının Çevreye Etkileri

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 150 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 2

(1) Wildfires are an important environmental **hazard** in many geographical areas. (2) Those areas most **prone to** wildfires have wet seasons followed by dry seasons[A]. (3) Vegetation that grows and **accumulates** during the wet season dries out enough during the dry season to burn easily. (4) When lightning hits the ground, it **ignites** the dry organic material, and a fire spreads through the area. (5) Actually fires have several effects on the environment. (6) First, burning frees the minerals that are locked in organic matter. (7) The ashes remaining after a fire are rich in potassium, phosphorus, calcium, and other minerals essential for plant growth. (8) Thus, vegetation **flourishes** following a fire. (9) Second, fire removes plant cover and exposes the soil, which stimulates the **germination** of seeds requiring bare soil[B], and encourages the growth of **shade-intolerant** plants. (10) Third, fire can cause increased soil erosion because it removes plant cover, leaving the soil more **vulnerable** to wind and water.

ANAHTAR KELİMELER

hazard	tehlike
prone to	-e yatkın, eğilimli
accumulate	birikmek
ignite	tutuşturmak
flourish	gürleşmek, serpilmek
germination	çimlenme
shade-intolerant	gölgeye dayanıksız
vulnerable	savunmasız, açık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Those areas most prone to wildfires have wet seasons followed by dry seasons"*

Sıfat öbeği (most prone to wildfires) ismi arkadan niteler; Türkçede öne alınır: 'yangınlara en yatkın alanlar'. 'followed by' ise 'ardından ... gelen / ... takip ettiği' diye çevrilir.

B *"which stimulates the germination of seeds requiring bare soil"*

Virgülden sonraki 'which' önceki cümlenin tamamını niteler; '..., bu da ...' diye aktarılır. 'seeds requiring bare soil' -ing ortacı 'çıplak toprak gerektiren tohumlar' olur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Kontrol edilemeyen yangınlar (orman ve arazi yangınları) birçok coğrafi bölgede önemli bir çevresel tehlike oluşturur. (2) Yağışlı mevsimleri kuru mevsimlerin takip ettiği alanlar, kontrol edilemeyen yangınlara en yatkın alanlardır. (3) Yağışlı mevsimde yetişen ve biriken bitki örtüsü, kuru mevsimde kolayca yanacak kadar kurur. (4) Şimşek yere çarptığında kuru organik maddeyi tutuşturur ve yangın bütün alana yayılır. (5) Aslında yangınların çevre üzerinde birçok etkisi vardır. (6) İlk olarak, yanma organik maddenin içinde hapsolmuş mineralleri serbest bırakır. (7) Yangından arta kalan küller potasyum, fosfor, kalsiyum ve bitki gelişimi için gerekli olan diğer mineraller açısından zengindir. (8) Bu sebeple yangının ardından bitki örtüsü gürleşir. (9) İkincisi, yangın bitki örtüsünü ortadan kaldırır ve toprağı açığa çıkarır; bu da çıplak toprak gerektiren tohumların çimlenmesini uyarır ve gölgeye dayanıksız bitkilerin büyümesini teşvik eder. (10) Üçüncüsü, yangın bitki örtüsünü ortadan kaldırıp toprağı rüzgâr ve suyun etkilerine daha açık hâle getirdiği için toprak erozyonunun artmasına neden olabilir.

PASAJ 28

Ölüme Bakışımız Nasıl Değişti?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 136 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 2

1 A century ago, most people who suffered **traumatic** injuries or **contracted** serious infections died soon afterward. 2 Also those who developed heart disease or cancer had little expectation of a long life after the disease was diagnosed. 3 Death was a familiar experience, and most people expected little more than **comfort care** from doctors. 4 Today, death is often seen as an event that can be **deferred** **indefinitely** rather than as an **intrinsic** part[A] of life. 5 The **leading causes** of death for people over age 65 years are heart disease, cancer, stroke, chronic obstructive pulmonary disease, pneumonia and dementia. 6 Medical procedures commonly extend the lives of people who have these diseases, often giving people many years in which quality of life and function are quite good[B]. 7 Sometimes, however, procedures extend life, but the quality of life and function **decline**.

ANAHTAR KELİMELER

traumatic	travmatik, yaralanmaya bağlı
contract	(hastalığa) yakalanmak
comfort care	rahatlatıcı bakım
defer	ertelemek
indefinitely	süresiz olarak
intrinsic	doğal, ayrılmaz
leading cause	başlıca neden
decline	düşmek, azalmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"seen as an event that can be deferred indefinitely rather than as an intrinsic part"*

'A rather than B' yapısında Türkçede önce reddedilen öğe söylenir: 'B olarak değil, A olarak görülür'. 'can be deferred' kipli edilgen yapıdır: 'ertelenebilecek'.

B *"often giving people many years in which quality of life and function are quite good"*

-ing ile başlayan yan cümle önceki eylemin sonucunu bildirir: '... ve onlara ... yıllar kazandırır'. 'in which' ilgi cümleciği öne alınır: 'yaşam kalitelerinin ... iyi olduğu yıllar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir yüzyıl önce travmatik yaralanmalar geçiren ya da ciddi enfeksiyonlara yakalanan insanların çoğu kısa süre sonra ölürdü. 2 Kalp hastalığına ya da kansere yakalananların da hastalık teşhis edildikten sonra uzun bir ömür beklentisi pek yoktu. 3 Ölüm tanıdık bir deneyimdi ve çoğu insan doktorlardan, hastayı rahatlatmaya yönelik bakımdan (konfor bakımı) öte pek bir şey beklemezdi. 4 Bugün ölüm çoğu zaman yaşamın doğal bir parçası olarak değil, süresiz olarak ertelenebilecek bir olay olarak görülmektedir. 5 65 yaşın üzerindeki insanlarda başlıca ölüm nedenleri kalp hastalığı, kanser, inme (felç), kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH), zatürre ve demanstır (bunama). 6 Tıbbi işlemler bu hastalıklara sahip insanların ömrünü yaygın olarak uzatmakta ve çoğu zaman onlara yaşam kalitelerinin ve işlevselliklerinin oldukça iyi olduğu uzun yıllar kazandırmaktadır. 7 Ancak bazen bu işlemler yaşamı uzatır, ama yaşam kalitesi ve işlevsellik düşer.

PASAJ 29

Rüzgârın Kurtaracağı Ada: Lewis

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 189 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 2

1 The natives of the Lewis Island know wind - sometimes too well. 2 Every winter the Atlantic **gales** come blasting across the northern tip of Scotland's Outer Hebrides. 3 The wind hardly slows down even after striking land; in the island's marshy interior, **gusts** regularly exceed 160kph. 4 Everyone stays indoors but the sheep[A]. 5 Tourists arrive in summer, **lured** by mild temperatures and **unspoiled** countryside; even so, there's rarely a calm day. 6 "The weather here is changeable", says Nigel Scott, spokesman for the local government. 7 "But the wind is constant". 8 The brutal climate could finally be Lewis's **salvation**. 9 The place has been growing poorer and more **desolate** for generations, as young people seek sunnier prospects elsewhere. 10 But now the energy industry has discovered the storm-swept island. 11 The multinationals AMEC and British Energy are talking about plans to **erect** some 300 outsize wind turbines across a few thousand hectares of moorland. 12 If the 500 million-pound project **goes through**, the array will be Europe's largest wind farm, capable of churning out roughly 1 per cent of Britain's total electrical needs[B] - and generating some badly needed jobs and cash for the people of Lewis.

ANAHTAR KELİMELER

gale	fırtına, şiddetli rüzgâr
gust	ani rüzgâr hamlesi
lure	cezbetmek
unspoiled	bozulmamış, el değmemiş
salvation	kurtuluş
desolate	ıssız, terk edilmiş
erect	dikmek, kurmak
go through	gerçekleşmek, onaylanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Everyone stays indoors but the sheep"*

'but' burada bağlaç değil 'dışında, hariç' anlamında edattır: 'Koyunlar dışında herkes içeride kalır.'

B *"capable of churning out roughly 1 per cent of Britain's total electrical needs"*

'capable of + -ing' 'yapabilecek kapasitede' demektir ve ismi niteleyen sıfat öbeği olarak öne alınır: '... %1'ini üretebilecek kapasitedeki rüzgâr çiftliği'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Lewis Adası'nın yerli halkı rüzgârı bilir; hem de bazen fazlasıyla iyi. 2 Her kış Atlas Okyanusu'ndan gelen şiddetli fırtınalar, İskoçya'nın Dış Hebrid Adaları'nın kuzey ucunu döverek geçer. 3 Rüzgâr karaya çarptıktan sonra bile neredeyse hiç yavaşlamaz; adanın bataklık iç kesimlerinde ani rüzgâr hamleleri düzenli olarak saatte 160 km'yi aşar. 4 Adada koyunların dışında herkes içeride kalır. 5 Yazın adaya ılık hava ve el değmemiş kırların cazibesine kapılan turistler gelir; yine de adada rüzgârsız bir gün nadiren olur. 6 Yerel yönetimin sözcüsü Nigel Scott, "Burada hava değişkendir" diyor. 7 "Ama rüzgâr hep vardır." 8 Acımasız iklim sonunda Lewis'in kurtuluşu olabilir. 9 Lewis kuşaklar boyu giderek fakirleşip ıssızlaşıyor, çünkü gençler daha parlak bir gelecek için başka yerlere gidiyor. 10 Ancak artık enerji endüstrisi fırtınaların savurduğu bu adayı keşfetti. 11 Çokuluslu şirketler AMEC ve British Energy, birkaç bin hektarlık fundalık arazide yaklaşık 300 adet dev rüzgâr türbini dikme planlarından söz ediyor. 12 500 milyon sterlinlik proje gerçekleşirse, bu türbin dizisi Britanya'nın toplam elektrik ihtiyacının yaklaşık %1'ini üretebilecek kapasitede, Avrupa'nın en büyük rüzgâr çiftliği olacak ve Lewis halkına çok ihtiyaç duyduğu yeni iş imkânları ve para kazandıracak.

PASAJ 30

Caxton ve İngiltere'de Matbaanın Doğuşu

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 136 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 2

1 The printing press was first **introduced into** England by William Caxton in the last quarter of the fifteenth century. 2 During his earlier travels in Europe, he had seen the newly invented system of printing from **moveable type** in Germany. 3 He set up his own press in London in 1476. 4 This **initiated** a major change in English literature. 5 Now books did not have to be **laboriously** copied by hand. 6 Soon, they would become **relatively** cheap. 7 With books easily **obtainable**, more people could learn to read A, and more books would be produced. 8 The experience of literature would soon **shift** from the breathless group of listeners B gathered in a hall or around a fire, hearing an old tale told once more, to the **solitary** individual, alone with the thoughts and feelings of another person speaking from the printed page.

ANAHTAR KELİMELER

introduce into	(bir yere) getirmek, tanıtmak
moveable type	hareketli harf (baskı)
initiate	başlatmak
laboriously	zahmetli bir şekilde
relatively	görece, nispeten
obtainable	elde edilebilir
shift	kaymak, değişmek
solitary	yalnız, tek başına

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"With books easily obtainable, more people could learn to read"*

'With + isim + sıfat' yapısı neden/durum bildiren kısaltılmış yan cümledir: 'Kitaplar kolayca elde edilebilir olunca / olmasıyla ...'.

B *"would soon shift from the breathless group of listeners"*

'shift from A to B' yapısında A ve B uzun öbeklerdir; Türkçede '... A'dan ... B'ye kayacaktı' sırası kurulur ve fiil sona atılır. 'would' geçmişten bakılan geleceği anlatır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Matbaa İngiltere'ye ilk kez William Caxton tarafından 15. yüzyılın son çeyreğinde getirildi. 2 Caxton, daha önce Avrupa'da yaptığı seyahatler sırasında Almanya'da yeni icat edilmiş olan hareketli harflerle baskı sistemini görmüştü. 3 1476'da Londra'da kendi matbaasını kurdu. 4 Bu, İngiliz edebiyatında büyük bir değişiklik başlattı. 5 Artık kitapların zahmetli bir şekilde elle kopyalanmasına gerek kalmamıştı. 6 Kısa süre sonra kitaplar görece ucuz hâle gelecekti. 7 Kitapların kolaylıkla elde edilebilmesiyle daha fazla insan okumayı öğrenebilecek ve daha fazla kitap üretilecekti. 8 Edebiyat deneyimi kısa süre içinde, bir salonda ya da bir ateşin çevresinde toplanıp eski bir hikâyenin bir kez daha anlatılışını soluk soluğa dinleyen dinleyici topluluğundan, basılı sayfadan seslenen başka bir kişinin düşünceleri ve duygularıyla baş başa kalan yalnız bireye kayacaktı.

PASAJ 31

Yapay Zekâ: Başarılar ve Sınırlar

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 172 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 2

1 Artificial Intelligence (AI) is the ability of a digital computer or computer-controlled robot to perform tasks commonly **associated with** intelligent beings. 2 The term is frequently applied to the project of developing systems **endowed with** the intellectual processes **characteristic of** humans[A], such as the ability to reason, discover meaning, generalize, or learn from past experience. 3 Since the development of the digital computer in the 1940s, it has been demonstrated that computers can be programmed to perform very complex tasks, such as discovering proofs for mathematical theorems or playing chess, with great **proficiency**. 4 Still, although there are continuing advances in computer-processing speed and memory capacity, there are as yet no programs that can **match** human flexibility[B] over wider domains or in tasks requiring much everyday knowledge. 5 On the other hand, some extraordinary programs have **attained** performance levels beyond those of human experts and professionals **engaged in** certain specific tasks. 6 AI, in this limited sense, is used efficiently and found in applications as diverse as medical **diagnosis**, computer search engines, and voice or handwriting recognition.

ANAHTAR KELİMELER

associated with	ile ilişkilendirilen
endowed with	ile donatılmış
characteristic of	-e özgü
proficiency	ustalık, yeterlik
match	boy ölçüşmek, denk olmak
attain	ulaşmak, erişmek
engaged in	ile uğraşan
diagnosis	tanı, teşhis

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"systems endowed with the intellectual processes characteristic of humans"*

Geçmiş ortaç (endowed with) ve sıfat öbeği (characteristic of humans) ismi arkadan niteler; Türkçede öne alınır: 'insanlara özgü zihinsel süreçlerle donatılmış sistemler'.

B *"there are as yet no programs that can match human flexibility"*

'as yet no' 'henüz ... yok' diye çevrilir; ilgi cümleciği (that can match ...) öne alınır: 'insan esnekliğiyle boy ölçüşebilecek bir program henüz yoktur'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yapay zekâ (YZ), dijital bir bilgisayarın ya da bilgisayar kontrollü bir robotun genellikle zeki varlıklarla ilişkilendirilen görevleri yerine getirebilme yeteneğidir. 2 Bu terim sıklıkla akıl yürütme, anlam keşfetme, genelleme yapma ya da geçmiş deneyimlerden öğrenme yeteneği gibi insanlara özgü zihinsel süreçlerle donatılmış sistemler geliştirme projesi için kullanılır. 3 1940'larda dijital bilgisayarın geliştirilmesinden bu yana, bilgisayarların matematik teoremlerine ispat bulmak veya satranç oynamak gibi çok karmaşık görevleri büyük bir ustalıkla yerine getirecek şekilde programlanabileceği gösterilmiştir. 4 Yine de, bilgisayarların işlem hızı ve bellek kapasitesinde ilerlemeler sürmesine rağmen, daha geniş alanlarda ya da çok fazla gündelik bilgi gerektiren görevlerde insan esnekliğiyle boy ölçüşebilecek bir program henüz yoktur. 5 Öte yandan bazı sıra dışı programlar, belirli özel görevlerle uğraşan uzman ve profesyonel insanların performans düzeylerini aşmıştır. 6 Bu sınırlı anlamıyla yapay zekâ verimli bir şekilde kullanılmakta ve tıbbi tanı, bilgisayar arama motorları, ses ya da el yazısı tanıma gibi birbirinden çok farklı uygulamalarda yer almaktadır.

PASAJ 32

Uykusuzluk ve Uyku İlacı Tuzağı

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 124 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 2

1 By far the most common sleep **complaint** is **insomnia**. 2 About a third of Americans have trouble falling asleep or staying asleep, problems that result in **listlessness** and loss of **alertness** during the day A. 3 Most of the time the distress is temporary, **brought on** by anxiety about a problem at work or a sudden family crisis. 4 But sometimes sleep difficulties can extend for months and years. 5 Faced with a **chronic** situation, insomniacs frequently **medicate** themselves B with alcohol or drugs. 6 Doctors warn that in most cases sleeping pills should not be taken for longer than two or three weeks. 7 Such drugs can lose their effectiveness with time, and it takes higher and higher dosages to work. 8 People **run the risk of** becoming dependent on the pills.

ANAHTAR KELİMELER

complaint	şikâyet, yakınma
insomnia	uykusuzluk
listlessness	halsizlik, uyuşukluk
alertness	uyanıklık, dikkat
brought on	yol açılan, kaynaklanan
chronic	kronik, süreğen
medicate	ilaçla tedavi etmek
run the risk of	riskine girmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"problems that result in listlessness and loss of alertness during the day"*

Cümle sonundaki 'problems that ...' öbeği önceki ifadeyi açıklayan bir eklemedir; Türkçede ayrı cümleye bölmek doğaldır: '...; bu sorunlar gün içinde ... yol açar'.

B *"Faced with a chronic situation, insomniacs frequently medicate themselves"*

Geçmiş ortaçla (Faced with) başlayan kısaltılmış yan cümle özneyi niteler: 'Kronik bir durumla karşı karşıya kalan uykusuzluk hastaları ...'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Açık ara en yaygın uyku şikâyeti uykusuzluktur (insomnia). 2 Amerikalıların yaklaşık üçte biri uykuya dalmakta ya da uykuyu sürdürmekte güçlük çekmektedir; bu sorunlar gün içinde halsizliğe ve dikkat kaybına yol açar. 3 Çoğu zaman, işteki bir sorunla ilgili kaygıdan ya da ani bir aile krizinden kaynaklanan bu sıkıntı geçicidir. 4 Fakat bazen uyku güçlükleri aylarca, hatta yıllarca sürebilmektedir. 5 Kronik bir durumla karşı karşıya kalan uykusuzluk hastaları, sıklıkla alkol ya da ilaçlarla kendi kendilerini tedavi etmeye çalışır. 6 Doktorlar, çoğu vakada uyku ilaçlarının iki ya da üç haftadan daha uzun süre alınmaması gerektiği konusunda uyarmaktadır. 7 Bu tür ilaçlar zamanla etkisini yitirebilir ve işe yaramaları için giderek daha yüksek dozlar gerekir. 8 İnsanlar haplara bağımlı hâle gelme riskiyle karşı karşıyadır.

PASAJ 33

Hollywood'un Test Gösterimi Çıkmazı

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 145 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 2

1 In many ways, Hollywood seems to **exemplify** the most **joyless** aspects of capitalism. 2 The "industry", as it insists upon calling itself, packages artistic ideas and images as commodities and then values those commodities according to how they "**penetrate**" markets. 3 The system's worrying **inefficiency**, of course, is that studios never know what the public **at large** will want to buy. 4 So films are tested in front of preview audiences, revised according to the audience's suggestions, tested again, and then marketed with a **vigour** directly **proportionate** to the test scores[A]. 5 There are two problems with this approach. 6 The first is that the test-sample size is minimal but can determine a film's fate. 7 The second is that by the time the test audience sees a film it's too late to change it[B] very much anyway, particularly when twenty, fifty or a hundred million dollars has already been spent.

ANAHTAR KELİMELER

exemplify	örneklemek, simgelemek
joyless	neşesiz, tatsız
commodity	ticari mal, ürün
penetrate	(pazara) nüfuz etmek
inefficiency	verimsizlik
at large	genel olarak, bütünüyle
vigour	gayret, enerji
proportionate	orantılı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"marketed with a vigour directly proportionate to the test scores"*

Sıfat öbeği (directly proportionate to ...) ismi arkadan niteler; Türkçede öne alınır: 'test puanlarıyla doğru orantılı bir gayretle'.

B *"by the time the test audience sees a film it's too late to change it"*

'by the time' '...dığında, ...dığı zaman artık' anlamındadır; 'too late to' ise 'için çok geç' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Birçok açıdan Hollywood, kapitalizmin en tatsız yanlarını örnekliyor gibi görünmektedir. 2 Kendini ısrarla "endüstri" olarak adlandıran bu sektör, sanatsal fikir ve imgeleri ticari ürün olarak paketler ve sonra bu ürünlere piyasalara ne ölçüde "nüfuz ettiklerine" bakarak değer biçer. 3 Sistemin kaygı verici verimsizliği elbette stüdyoların geniş halk kitlesinin neyi satın almak isteyeceğini asla bilememesidir. 4 Bu nedenle filmler ön gösterim izleyicilerinin önünde test edilir, izleyicilerin önerileri doğrultusunda yeniden düzenlenir, tekrar test edilir ve ardından test puanlarıyla doğru orantılı bir gayretle pazarlanır. 5 Bu yaklaşımda iki sorun vardır. 6 Birincisi, test örnekleminin çok küçük olmasına rağmen bir filmin kaderini belirleyebilmesidir. 7 İkincisi ise test izleyicileri filmi gördüğünde, özellikle de yirmi, elli ya da yüz milyon dolar çoktan harcanmışsa, filmi büyük ölçüde değiştirmek için zaten çok geç olmasıdır.

PASAJ 34

Kierkegaard: Özgün Bir Düşünür

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 120 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 2

1 Kierkegaard was one of the most **original** thinkers of the nineteenth century in Europe. 2 He wrote widely on religious, philosophical, and literary themes. 3 However, his **peculiar** manner of presenting some of his leading ideas initially **obscured** their fundamental significance[A]. 4 He developed his views in strong opposition to **prevailing** opinions, such as certain **metaphysical** claims about the relation of thought to existence. 5 He reacted against the ethical and religious theories of Kant and Hegel. 6 Moreover, he opposed the doctrines and ideas which were being advanced by some of his contemporaries like Feuerbach and Marx. 7 His discussion of the human condition, which emphasizes the significance of individual choice[B], has **arguably** been his most striking philosophical **legacy**, particularly for the growth of existentialism.

ANAHTAR KELİMELER

original	özgün
peculiar	tuhaf, kendine özgü
obscure	gölgelemek, örtmek
prevailing	hâkim, yaygın
metaphysical	metafizik
contemporary	çağdaş
arguably	belki de, savunulabilir biçimde
legacy	miras

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"his peculiar manner of presenting some of his leading ideas initially obscured their fundamental significance"*

Uzun özne öbeği (his peculiar manner of presenting ...) Türkçede tamlama olarak öne alınır; 'their' fikirleri gösterdiği için 'bu fikirlerin temel önemi' diye açık yazılır.

B *"His discussion of the human condition, which emphasizes the significance of individual choice"*

Virgüllü ilgi cümleciği (which emphasizes ...) özneyi niteler; Türkçede öne alınır: 'Bireysel seçimin önemini vurgulayan ... ele alış biçimi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kierkegaard, on dokuzuncu yüzyıl Avrupa'sının en özgün düşünürlerinden biriydi. 2 Dini, felsefi ve edebi konularda kapsamlı biçimde yazmıştır. 3 Ancak başlıca fikirlerinden bazılarını sunuşundaki kendine özgü tarz, başlangıçta bu fikirlerin temel önemini gölgelemiştir. 4 Görüşlerini, düşüncenin varoluşla ilişkisine dair bazı metafizik iddialar gibi o dönemde hâkim olan kanılara güçlü bir şekilde karşı çıkarak geliştirmiştir. 5 Kant ve Hegel'in etik ve dini teorilerine tepki göstermiştir. 6 Ayrıca Feuerbach ve Marx gibi bazı çağdaşlarının ileri sürdüğü doktrinlere ve fikirlere karşı çıkmıştır. 7 Bireysel seçimin önemini vurgulayan, insanlık durumunu ele alış biçimi, özellikle varoluşçuluğun gelişimi açısından, belki de onun en çarpıcı felsefi mirası olmuştur.

PASAJ 35

Hızla Yok Olan Ormanlar

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 133 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 2

1 People have been pushing into forestlands for thousands of years, but during the last century, scientists say, the rate of global forest reduction has reached **alarming** levels. 2 About 50 million acres of forest are **cleared** every year. 3 Much of Europe's original forests are gone. 4 The forests of North America, which once **dominated** the landscape, have shrunk by almost 40% in the last two centuries to make room for people and meet the demand for **lumber** and paper. 5 Not only have many of the animals that depend on these ecosystems disappeared A, but various species of trees have also been **depleted**. 6 Timber farms on land that once **sustained** natural forests have little of the **biodiversity** of the original forests, with **pesticides** and other chemicals allowing the land to support only a few kinds of life B.

ANAHTAR KELİMELER

alarming	endişe verici
clear	(ormanı) açmak, temizlemek
dominate	hâkim olmak
lumber	kereste
deplete	tüketmek, azaltmak
sustain	barındırmak, ayakta tutmak
biodiversity	biyolojik çeşitlilik
pesticide	böcek ilacı, tarım ilacı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Not only have many of the animals that depend on these ecosystems disappeared"*

'Not only' cümle başına geldiği için devrik yapı (have ... disappeared) kurulmuştur; Türkçede '... ortadan kaybolmakla kalmamış, ... de ...' diye çevrilir.

B *"pesticides and other chemicals allowing the land to support only a few kinds of life"*

'with + isim + -ing' yapısı neden bildiren bir eklemedir; Türkçede ayrı bir yan cümleye açılır: '... çünkü böcek ilaçları ve diğer kimyasallar ... izin verir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanlar binlerce yıldır ormanlık alanlara doğru ilerlemektedir, ancak bilim insanlarına göre son yüzyılda küresel orman kaybının hızı endişe verici düzeylere ulaşmıştır. 2 Her yıl yaklaşık 50 milyon akr (yaklaşık 20 milyon hektar) orman alanı yok edilmektedir. 3 Avrupa'nın özgün (doğal) ormanlarının büyük bölümü yok olmuştur. 4 Bir zamanlar araziye hâkim olan Kuzey Amerika ormanları, son iki yüzyılda insanlara yer açmak ve kereste ile kâğıt talebini karşılamak için yaklaşık %40 oranında küçülmüştür. 5 Bu ekosistemlere bağlı hayvanların birçoğu ortadan kaybolmakla kalmamış, çeşitli ağaç türleri de tükenmiştir. 6 Bir zamanlar doğal ormanları barındıran arazilerde kurulan kereste çiftlikleri, özgün ormanların biyolojik çeşitliliğinin ancak çok küçük bir kısmına sahiptir; çünkü kullanılan böcek ilaçları ve diğer kimyasallar, toprağın yalnızca birkaç yaşam türünü desteklemesine izin verir.

PASAJ 36

Omurilik: Vücudun İletişim Kablosu

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 172 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 2

(1) Protected inside the bony **vertebrae** of the spine is an inch-thick **gelatinous** bundle[A] of nervous tissue called "the spinal cord", which acts as the central communication **conduit** between the brain and the rest of the body. (2) Millions of nerve fibres carry motor information from the brain to the muscles, while other fibres bring **sensory** information from the body to the brain. (3) In its structure and functions, the spinal cord may be compared to a transcontinental telephone cable **jam-packed** with wires, each of which carries messages both ways[B]. (4) But what happens if that cable is cut? (5) Signals cannot get through, communication is lost, and the cable must be repaired or replaced. (6) In humans, though, this is not a simple process due to the sensitive nature of the spinal cord. (7) The spinal cord is rarely **severed** because the vertebrae provide rigid protection. (8) However, a traumatic blow to the spinal column and **subsequent** bleeding, swelling and scarring can crush the delicate nerve bundles and prevent signals from passing. (9) The result may be a **debilitating** injury.

ANAHTAR KELİMELER

vertebra	omur
gelatinous	jelatinimsi
conduit	kanal, iletim yolu
sensory	duyusal
jam-packed	tıka basa dolu
sever	koparmak, kesmek
subsequent	ardından gelen
debilitating	güçten düşüren, sakatlayıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Protected inside the bony vertebrae of the spine is an inch-thick gelatinous bundle"*

Devrik yapı: geçmiş ortaçla başlayan öbek (Protected inside ...) yüklemden önce gelmiş, asıl özne (an inch-thick ... bundle) sona kalmıştır. Türkçede '... içinde korunan ... bir demet bulunur' diye çevrilir.

B *"a transcontinental telephone cable jam-packed with wires, each of which carries messages both ways"*

'each of which' ilgi cümleciği 'wires'ı niteler; Türkçede öne alınır: 'her biri mesajları iki yönde taşıyan tellerle tıka basa dolu bir kablo'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Omurganın kemikli omurlarının içinde korunan, beyin ile vücudun geri kalanı arasında merkezi iletişim kanalı görevi gören ve spinal kord (omurilik) olarak adlandırılan, bir inç (yaklaşık 2,5 cm) kalınlığında jelatinimsi bir sinir dokusu demeti bulunmaktadır. (2) Milyonlarca sinir lifi beyinden kaslara motor bilgi taşırken, diğer lifler vücuttan beyne duyusal bilgi getirmektedir. (3) Spinal kord, yapısı ve işlevleri bakımından, her biri mesajları iki yönde de taşıyan tellerle tıka basa dolu, kıtalar arası bir telefon kablosuna benzetilebilir. (4) Fakat bu kablo kesildiği takdirde ne olur? (5) Sinyaller iletilemez, iletişim kaybolur ve kablonun tamir edilmesi ya da değiştirilmesi gerekir. (6) Ancak insanlarda, spinal kordun hassas yapısı nedeniyle bu o kadar basit bir süreç değildir. (7) Omurlar sağlam bir koruma sağladığı için spinal kord çok nadiren kopar. (8) Fakat omurgaya gelen travmatik bir darbe ve bunu izleyen kanama, şişlik ve yara dokusu oluşumu (skar) hassas sinir demetlerini ezebilir ve sinyallerin geçmesini engelleyebilir. (9) Sonuç, kişiyi ciddi biçimde güçsüz bırakan (sakatlayıcı) bir yaralanma olabilir.

PASAJ 37

Mikenler: Denizden Gelen Zenginlik

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 173 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 2

1 Our knowledge of the Mycenaean civilization in Greece is based **primarily** upon what archaeologists have been able to discover[A]. 2 Fortunately, they have located and studied the ruins of a number of important Mycenaean sites both in Greece and in Troy, the site of Homer's "Ilium" in Turkey. 3 The material available to archaeologists is very limited, due to the **ravages** of time, weather, fire, and theft. 4 The materials that have **survived** include objects such as jewelry, pottery, metal **utensils**, and various kinds of weapons. 5 In addition, archaeologists have found a large number of clay tablets, **inscribed** with a language called "Linear B," which they can read. 6 It now becomes clear that the Mycenaean civilization **in full bloom** far **surpassed** in complexity and wealth many of the Greek civilizations that followed it[B]. 7 The Mycenaeans were an aggressive people who loved fighting, hunting, and athletic contests. 8 Their land was mountainous and their soil rocky and dry. 9 Therefore, they took to the sea and became fearsome **raiders** of other communities. 10 In this way they acquired extraordinary wealth.

ANAHTAR KELİMELER

primarily	öncelikle, başlıca
ravage	tahribat
survive	günümüze ulaşmak
utensil	kap kacak, alet
inscribe	yazmak, kazımak
in full bloom	en parlak döneminde
surpass	geride bırakmak
raider	yağmacı, akıncı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"based primarily upon what archaeologists have been able to discover"*

'what' ile başlayan isim cümleciği edatın nesnesidir: 'arkeologların keşfedebildiği şeylere dayanır'.

B *"far surpassed in complexity and wealth many of the Greek civilizations that followed it"*

'in complexity and wealth' fiil ile nesne arasına girmiştir; Türkçede 'karmaşıklık ve zenginlik bakımından' diye öne alınır. 'that followed it' 'kendisinden sonra gelen' olur, 'far' ise 'çok' diye güçlendirir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yunanistan'daki Miken uygarlığı ile ilgili bilgimiz öncelikle arkeologların keşfedebildiği şeylere dayanır. 2 Arkeologlar, şans eseri, hem Yunanistan'da hem de Homeros'un "İlion"unun bulunduğu yer olan Türkiye'deki Truva'da birçok önemli Miken yerleşim alanının kalıntılarının yerini belirleyip bunları incelemişlerdir. 3 Zamanın, hava koşullarının, yangınların ve hırsızlığın yol açtığı tahribat nedeniyle arkeologların elindeki malzeme oldukça sınırlıdır. 4 Günümüze ulaşabilen malzemeler arasında mücevher, çanak çömlek, metal kap kacak ve çeşitli silahlar gibi nesneler bulunmaktadır. 5 Ayrıca arkeologlar, okuyabildikleri "Linear B" adlı bir dille yazılmış çok sayıda kil tablet de bulmuşlardır. 6 Miken uygarlığının en parlak döneminde karmaşıklık ve zenginlik bakımından kendisinden sonra gelen birçok Yunan uygarlığını çok geride bıraktığı şimdi açıkça anlaşılmaktadır. 7 Mikenler savaşmayı, avlanmayı ve atletik yarışmaları seven saldırgan bir halktı. 8 Ülkeleri dağlık, toprakları taşlı ve kuraktı. 9 Bu yüzden denize açıldılar ve diğer toplulukların korkulan yağmacıları hâline geldiler. 10 Bu şekilde olağanüstü bir zenginlik elde ettiler.

PASAJ 38

Kraliçenin Gözdesi Walter Raleigh

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 153 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 2

1 Sir Walter Raleigh entered court under the protection of the Earl of Leicester, and was soon **in high favour** with Queen Elizabeth. 2 Fuller's often quoted story of how Raleigh threw down his plush cloak on a muddy road A for the queen to walk on, **lacks authority**, but it is **in keeping with** his faculty for quick decision and characteristic of the romantic sentimentality **pervading** the Elizabethan court. 3 He owed his advancement to good looks, a **plausible** tongue, an ingenious wit and magnificent clothes. 4 But he was proud, **haughty** and impatient, and everywhere except in his native Devon he made numerous bitter enemies. 5 He was consulted confidentially on Irish affairs but at no time was he one of the Queen's official advisers B, possibly because Elizabeth, despite her affection for him, **saw through** his ambitions and doubted his wisdom. 6 But she was **lavish** in her favours, and in a few years raised him to affluence.

ANAHTAR KELİMELER

in high favour	çok gözde
lack authority	güvenilir kaynağa dayanmamak
in keeping with	ile uyumlu
pervade	yayılmak, egemen olmak
plausible	inandırıcı, ikna edici
haughty	kibirli
saw through	(niyetini) sezmek
lavish	cömert, bonkör

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Fuller's often quoted story of how Raleigh threw down his plush cloak on a muddy road"*

Özne çok uzundur: 'story of how ...' isim cümleciği hikâyenin içeriğini verir; Türkçede 'Raleigh'in ... nasıl serdiğini anlatan ... hikâyesi' biçiminde tamlama olarak öne alınır.

B *"at no time was he one of the Queen's official advisers"*

Olumsuz zarf (at no time) cümle başına geldiği için devrik yapı (was he) kullanılmıştır; 'hiçbir zaman ... olmadı' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sir Walter Raleigh saraya Leicester Kontu'nun himayesinde girdi ve kısa sürede Kraliçe Elizabeth'in büyük gözdesi oldu. 2 Fuller'ın, Raleigh'in kraliçe üzerinden yürüsün diye pelüş pelerinini çamurlu bir yola nasıl serdiğini anlatan ve sıkça aktarılan hikâyesi güvenilir bir kaynağa dayanmaz; ancak bu hikâye onun hızlı karar verme yeteneğiyle uyumludur ve Elizabeth dönemi sarayına egemen olan romantik duygusallığın tipik bir örneğidir. 3 Yükselişini yakışıklılığına, ikna edici diline, yaratıcı zekâsına ve göz alıcı giysilerine borçluydu. 4 Fakat gururlu, kibirli ve sabırsızdı; memleketi Devon dışında her yerde pek çok amansız düşman edinmişti. 5 İrlanda meselelerinde kendisine gizlice danışılırdı, ancak hiçbir zaman Kraliçe'nin resmî danışmanlarından biri olmadı; bunun nedeni muhtemelen Elizabeth'in, ona duyduğu sevgiye rağmen hırslarını sezmesi ve onun bilgeliğinden kuşku duymasıydı. 6 Ama Kraliçe ona lütuflarını cömertçe bahşetti ve birkaç yıl içinde onu zenginliğe kavuşturdu.

PASAJ 39

Et Tüketiminin Çevresel Bedeli

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 138 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 2

1 By 2020, total meat consumption in developing countries is predicted to have more than doubled A. 2 Yet **livestock**, especially in wealthy countries, already **munches** its way through 36 per cent of the world's grain harvest. 3 All that grain exacts a heavy environmental cost, because the increased demand pulls farmers towards growing maize and soybean and away from pasture and **fodder crops** such as alfalfa that do so much for soil health. 4 And grain-fed animals tend to be housed in huge **feedlots**, where crowding causes disease and veterinary surgeons use more antibiotics B, and where vast mountains of **manure** pollute the surroundings. 5 Consumers could **reverse** many of these problems by demanding meat from grass-fed livestock, or simply by eating less meat. 6 And as an added bonus for overfed Westerners, the meat from grass-fed cattle is **leaner** than that from grain-fed animals.

ANAHTAR KELİMELER

livestock	çiftlik hayvanları
munch	yiyip bitirmek, çiğnemek
exact a cost	bedel ödetmek
fodder crop	yem bitkisi
feedlot	besi alanı
manure	gübre
reverse	tersine çevirmek
lean	yağsız

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is predicted to have more than doubled"*

'be predicted to have + V3' yapısı eylemin belirtilen tarihte tamamlanmış olacağını bildirir: '... iki katından fazlasına çıkmış olacağı tahmin edilmektedir'.

B *"where crowding causes disease and veterinary surgeons use more antibiotics"*

'where' ile başlayan ilgi cümlecikleri 'feedlots'u niteler; Türkçede öne alınır: 'kalabalığın hastalığa yol açtığı ... besi alanları'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 2020'ye kadar gelişmekte olan ülkelerdeki toplam et tüketiminin iki katından fazlasına çıkmış olacağı tahmin edilmektedir. 2 Oysa çiftlik hayvanları, özellikle zengin ülkelerdekiler, şimdiden dünyanın tahıl hasadının yüzde 36'sını yiyip bitirmektedir. 3 Tüm bu tahıl ağır bir çevresel bedele yol açmaktadır, çünkü artan talep çiftçileri mısır ve soya fasulyesi yetiştirmeye itmekte, toprak sağlığına çok faydası olan otlaklardan ve yonca (alfalfa) gibi yem bitkilerinden uzaklaştırmaktadır. 4 Ayrıca tahılla beslenen hayvanlar genellikle kalabalığın hastalıklara yol açtığı, veteriner hekimlerin daha fazla antibiyotik kullandığı ve dağ gibi yığılan gübrenin çevreyi kirlettiği büyük besi alanlarında tutulmaktadır. 5 Tüketiciler, otla beslenen hayvanların etini talep ederek ya da sadece daha az et yiyerek bu sorunların çoğunu tersine çevirebilir. 6 Üstelik aşırı beslenen Batılılar için ek bir avantaj olarak, otla beslenen sığırların eti tahılla beslenen hayvanlarınkinden daha yağsızdır.

PASAJ 40

Bağırsak Solucanları ve Çift Yaşamları

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 136 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 2

1 Worms are **intestinal** **parasites**, but the only common types found in Britain are threadworms, the tiny thread-like worms which cause **irritability** and **itching** in the skin of children, less often in adults. 2 Then there are round-worms, somewhat **resembling** the ordinary garden earthworm, which seldom lead to **symptoms** A. 3 Finally the third group is the tapeworms which may reach a length of 3 or even 6 m. 4 Many parasitic worms lead a double life, they spend part of their life in the human intestine and the other part in the muscles of another animal. 5 The tapeworm, for example, while in the human intestine, lays eggs which pass out of the body in the **excreta**, and are then swallowed B by various animals, especially in those parts of the world where human excreta are used as **manure** in the fields.

ANAHTAR KELİMELER

intestinal	bağırsakla ilgili
parasite	parazit, asalak
irritability	huzursuzluk, sinirlilik
itching	kaşıntı
resemble	benzemek
symptom	belirti
excreta	dışkı
manure	gübre

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"somewhat resembling the ordinary garden earthworm, which seldom lead to symptoms"*

-ing ortacı (somewhat resembling ...) ve 'which' ilgi cümleciği 'round-worms'u niteler; ikisi de Türkçede öne alınır: '... benzeyen ve nadiren belirtiye yol açan yuvarlak solucanlar'.

B *"eggs which pass out of the body in the excreta, and are then swallowed"*

İlgi cümleciğinde iki yüklem vardır, ikincisi edilgendir (are swallowed); Türkçede cümleyi bölmek doğaldır: '... yumurta bırakır; bu yumurtalar ... atılır ve ... yutulur'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Solucanlar bağırsak parazitleridir, ancak Britanya'da bulunan tek yaygın türler, çocuklarda, daha seyrek olarak da yetişkinlerde huzursuzluğa ve deride kaşıntıya neden olan ipliğe benzer minik solucanlar, yani kıl kurtlarıdır (iplik solucanları). 2 Bir de sıradan bahçe toprak solucanına biraz benzeyen ve nadiren belirtilere yol açan yuvarlak solucanlar vardır. 3 Son olarak üçüncü grup, 3, hatta 6 metre uzunluğa ulaşabilen tenyalardır (şerit). 4 Birçok parazit solucan çift yaşam sürer; yaşamlarının bir kısmını insan bağırsağında, diğer kısmını ise başka bir hayvanın kaslarında geçirirler. 5 Örneğin tenya, insan bağırsağındayken yumurta bırakır; bu yumurtalar dışkıyla vücuttan atılır ve daha sonra, özellikle insan dışkısının tarlalarda gübre olarak kullanıldığı bölgelerde, çeşitli hayvanlar tarafından yutulur.

BÖLÜM 3 — Pasaj 41–60

PASAJ 41

Kahramanlık Efsaneleri Bize Ne Öğretir?

BÖLÜM 3

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 212 kelime · 13 cümle

1 The heroic myths and **epics** of a society teach its members the **appropriate** attitudes, behaviour, and values of that culture. 2 These myths are of particular interest and value to us. 3 Not only are they exciting adventure stories, but in these myths we see ourselves A, drawn larger and grander than we are, yet with our human weaknesses as well as our strengths. 4 As for heroes, they are the models of human behaviour for their society. 5 They earn lasting fame by performing great deeds that help their community, and they inspire others to **emulate** them. 6 Heroes are forced by circumstance to make critical choices where they must balance one set of values against **competing** values. 7 They achieve heroic **stature** in part from their accomplishments and in part because they emerge from their **trials** B as more sensitive and thoughtful human beings. 8 Yet heroes are not the same throughout the world. 9 They come from cultures where individuals may earn fame in a variety of ways. 10 This permits them to express their individuality. 11 However, in spite of their extraordinary abilities, no hero is perfect. 12 Yet their human weaknesses are often as instructive as their heroic qualities. 13 Their **imperfections** allow ordinary people to **identify with** them and to like them, since everyone has similar psychological needs and conflicts.

ANAHTAR KELİMELER

epic	destan
appropriate	uygun
emulate	örnek almak, öykünmek
competing	çatışan, rakip
stature	mertebe, saygınlık
trial	sınav, çile
identify with	kendini ... ile özdeşleştirmek
imperfection	kusur

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Not only are they exciting adventure stories, but in these myths we see ourselves"*

'Not only' başta olduğu için devrik yapı (are they) kullanılmıştır; 'yalnızca ... olmakla kalmaz, aynı zamanda ...' diye çevrilir.

B *"in part from their accomplishments and in part because they emerge from their trials"*

'in part ... in part ...' 'kısmen ..., kısmen de ...' demektir; ikinci kısım 'because' yan cümlesi olduğundan '-dıkları için' ekiyle aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir toplumun kahramanlık efsaneleri ve destanları, o toplumun üyelerine o kültürün uygun tutum, davranış ve değerlerini öğretir. 2 Bu efsaneler bizim için özellikle ilginç ve değerlidir. 3 Bunlar yalnızca heyecan verici macera öyküleri olmakla kalmaz, aynı zamanda bu efsanelerde kendimizi, olduğumuzdan daha büyük ve görkemli çizilmiş, ama güçlü yanlarımızın yanı sıra insani zayıflıklarımızla birlikte görürüz. 4 Kahramanlara gelince, onlar toplumları için insan davranışının örnekleridir. 5 Topluluklarına yardım eden büyük işler başararak kalıcı bir ün kazanırlar ve başkalarına onları örnek almaları için ilham verirler. 6 Kahramanlar, koşulların zorlamasıyla, bir grup değeri onunla çatışan başka değerlere karşı dengelemek zorunda kaldıkları kritik seçimler yapmaya mecbur kalırlar. 7 Kahramanlık mertebesine kısmen başarıları sayesinde, kısmen de yaşadıkları sınavlardan daha duyarlı ve düşünceli insanlar olarak çıktıkları için ulaşırlar. 8 Fakat kahramanlar dünyanın her yerinde aynı değildir. 9 Bireylerin çeşitli yollarla ün kazanabildiği kültürlerden gelirler. 10 Bu da onların bireyselliklerini ifade etmelerine olanak tanır. 11 Ancak olağanüstü yeteneklerine rağmen hiçbir kahraman mükemmel değildir. 12 Yine de onların insani zaafları çoğu zaman kahramanlık nitelikleri kadar öğreticidir. 13 Kusurları, sıradan insanların kendilerini onlarla özdeşleştirmesini ve onları sevmesini sağlar, çünkü herkesin benzer psikolojik ihtiyaçları ve çatışmaları vardır.

PASAJ 42

Çanak Çömleğin Arkeolojik Önemi

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 149 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 3

1 Pottery was one of man's first **artefacts**. 2 It is the presence of pottery, rather than of the polished stone, that **marks** the passage [A] from the Mesolithic to the Neolithic Ages, when agricultural peoples settled both in the Mediterranean area and in the Middle East. 3 It is commonly believed that the earliest pottery **receptacles** copied those of other materials, such as **gourds** or baskets. 4 From the fingerprints on them, it is possible to **deduce** that they were made principally by women. 5 Originally, any decoration was **indented**; that is, patterns were pressed into the soft clay, and it remained so for a long period until new situations, at different times in different parts of the world, produced painted decoration. 6 As a **widespread** form of culture, permanently bearing in its shapes and decoration the character of individual periods and peoples [B], the finding of pottery has been of **supreme** importance to the archaeologist.

ANAHTAR KELİMELER

artefact	insan yapımı eser
mark	belirlemek, işaret etmek
receptacle	kap
gourd	su kabağı
deduce	sonuç çıkarmak
indent	bastırarak iz açmak
widespread	yaygın
supreme	son derece büyük, en yüksek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It is the presence of pottery, rather than of the polished stone, that marks the passage"*

Vurgu cümlesi (It is ... that ...): vurgulanan öğe Türkçede yüklem konumuna, sona alınır: '... geçişi belirleyen şey, cilalı taştan çok çanak çömleğin varlığıdır'.

B *"permanently bearing in its shapes and decoration the character of individual periods and peoples"*

-ing ortacı 'form of culture'ı niteler; fiil ile nesne arasına 'in its shapes and decoration' girmiştir. Türkçede '... karakterini biçimlerinde ve bezemelerinde kalıcı olarak taşıyan' diye öne alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çanak çömlek, insanoğlunun ilk el yapımı eserlerinden (artefakt) biridir. 2 Tarımla uğraşan toplulukların hem Akdeniz bölgesine hem de Orta Doğu'ya yerleştiği Neolitik Çağ'a Mezolitik Çağ'dan geçişi belirleyen şey, cilalı taştan çok çanak çömleğin varlığıdır. 3 En eski çömlek kapların, su kabağı ya da sepet gibi başka malzemelerden yapılmış kapları taklit ettiğine yaygın olarak inanılır. 4 Üzerlerindeki parmak izlerinden, bunların başlıca kadınlar tarafından yapıldığı sonucunu çıkarmak mümkündür. 5 Başlangıçta her türlü bezeme bastırma yoluyla yapılırdı; yani desenler yumuşak kile bastırılırdı ve bu durum, dünyanın farklı yerlerinde farklı zamanlarda ortaya çıkan yeni koşullar boyalı bezemeyi doğurana kadar uzun süre böyle devam etti. 6 Biçimlerinde ve bezemelerinde ayrı ayrı dönemlerin ve halkların karakterini kalıcı olarak taşıyan yaygın bir kültür biçimi olarak, çanak çömleğin bulunması arkeolog için son derece büyük bir öneme sahip olmuştur.

PASAJ 43

Canlı Çatılı Otomobil Fabrikası

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 201 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 3

1 The Michigan factory of a leading car manufacturing company already has its place in industrial history. 2 It is famous primarily **on account of** record-breaking models produced there between 1927 and 1931. 3 Now the **refitted** factory is back **in the limelight** as one of the world's most architecturally advanced buildings. 4 The height of new technology will be its 42,000 square metre roof. 5 **Dubbed** a living roof by the company, it consists of a ground-hugging plant[B] called sedum which is growing in a 7.6 cm-thick mat-like material. 6 The sedum **insulates** the roof, reducing heating bills by as much as five per cent and saving on replacement costs. 7 It lasts twice as long as a standard roof because it doesn't shrink or expand when the temperature varies. 8 It is also expected to become a **habitat** for butterflies and birds. 9 **Embedded** in the roof are 36 skylights that let in natural light[A]. 10 On sunny days the factory will operate with up to half of its lights switched off. 11 The company also intends to clear the soil around the factory to remove the chemical **byproducts** of years of steel manufacturing. 12 The car company will plant native bushes, flowers and trees that will break down polyaromatic hydrocarbons.

ANAHTAR KELİMELER

on account of	nedeniyle
refit	yenilemek, yeniden donatmak
in the limelight	ilgi odağında
dub	adlandırmak
insulate	yalıtmak
habitat	yaşam alanı
embedded	yerleştirilmiş, gömülü
byproduct	yan ürün

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Embedded in the roof are 36 skylights that let in natural light"*

Devrik yapı: geçmiş ortaçla başlayan öbek (Embedded in the roof) başa alınmış, özne (36 skylights) yüklemden sonra gelmiştir; 'Çatıya ... 36 tavan penceresi yerleştirilmiştir' diye çevrilir.

B *"Dubbed a living roof by the company, it consists of a ground-hugging plant"*

Geçmiş ortaçla başlayan kısaltılmış yan cümle (Dubbed ...) özneyi niteler: 'Şirket tarafından canlı çatı olarak adlandırılan bu çatı ...'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Önde gelen bir otomobil üreticisinin Michigan'daki fabrikası, sanayi tarihinde şimdiden yerini almıştır. 2 Fabrika asıl olarak 1927 ile 1931 yılları arasında orada üretilen rekor kıran modeller nedeniyle ünlüdür. 3 Şimdi yenilenen fabrika, dünyanın mimari açıdan en gelişmiş binalarından biri olarak yeniden ilgi odağı olmuştur. 4 Yeni teknolojinin zirvesi, fabrikanın 42.000 metrekarelik çatısı olacaktır. 5 Şirket tarafından "canlı çatı" olarak adlandırılan bu çatı, 7,6 cm kalınlığında hasıra benzer bir malzemenin içinde yetişen, yere yayılarak büyüyen sedum (dam koruğu) adlı bir bitkiden oluşmaktadır. 6 Sedum çatıyı yalıtarak ısınma faturalarını yüzde beşe varan oranda azaltır ve yenileme masraflarından da tasarruf sağlar. 7 Bu çatı standart bir çatıdan iki kat daha uzun ömürlüdür, çünkü sıcaklık değiştiğinde büzülmez ya da genleşmez. 8 Ayrıca kelebekler ve kuşlar için bir yaşam alanı hâline gelmesi beklenmektedir. 9 Çatıya, doğal ışığın içeri girmesini sağlayan 36 tavan penceresi yerleştirilmiştir. 10 Güneşli günlerde fabrika, ışıklarının yarısına kadarı kapalı olarak çalışacaktır. 11 Şirket ayrıca yıllarca süren çelik üretiminden kalan kimyasal yan ürünleri gidermek için fabrikanın çevresindeki toprağı temizlemeyi amaçlamaktadır. 12 Otomobil şirketi, poliaromatik hidrokarbonları parçalayacak yerli (bölgeye özgü) çalılar, çiçekler ve ağaçlar dikecektir.

PASAJ 44

Aspirin: Sanıldığı Kadar Masum mu?

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 134 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 3

1 Aspirin **used to** be **regarded as** a safe cure for numerous ills[A], and was widely used both in its **soluble** and insoluble form. 2 Now, however, it is not so **well thought of**. 3 It is useful for the **relief** of headache or other pains and it will reduce a fever for 2 or 3 hours and so make a patient feel more comfortable, but except in very rare cases it will cure nothing. 4 Moreover, there have been some very serious cases of **poisoning** as a result of taking aspirin. 5 This is why children's aspirins are not recommended, for they are often nicely **flavoured**, so the children are **tempted** to eat them like sweets. 6 For small children, suitably small quantities of ordinary adult soluble aspirin should be used after having checked the dose[B] with the doctor.

ANAHTAR KELİMELER

used to	eskiden ...-irdi
regard as	olarak görmek
soluble	suda çözünen
well thought of	hakkında olumlu düşünülen
relief	rahatlatma, dindirme
poisoning	zehirlenme
tempted	özenen, heveslenen
flavoured	tatlandırılmış

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Aspirin used to be regarded as a safe cure for numerous ills"*

'used to be + V3' geçmişteki edilgen alışkanlık ya da durumu anlatır: '... olarak görülürdü'.

B *"suitably small quantities of ordinary adult soluble aspirin should be used after having checked the dose"*

Kipli edilgen yapı (should be used) 'kullanılmalıdır' diye sona alınır; 'after having checked' ise 'kontrol ettikten / edildikten sonra' diye öne çekilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Aspirin eskiden pek çok rahatsızlık için güvenli bir ilaç olarak görülür, hem suda çözünen hem de çözünmeyen biçimleriyle yaygın olarak kullanılırdı. 2 Ancak bugün aspirin hakkında o kadar olumlu düşünülmemektedir. 3 Baş ağrısının ya da diğer ağrıların dindirilmesinde faydalıdır, ateşi iki üç saatliğine düşürür ve böylece hastanın daha rahat etmesini sağlar; ama çok nadir vakalar dışında hiçbir şeyi tedavi etmez. 4 Üstelik aspirin almaya bağlı bazı çok ciddi zehirlenme vakaları yaşanmıştır. 5 Çocuk aspirinlerinin önerilmemesinin nedeni budur; çünkü bunlar çoğu zaman hoş bir tatla tatlandırılır ve bu yüzden çocuklar onları şeker gibi yemeye özenir. 6 Küçük çocuklar için, doz doktorla kontrol edildikten sonra, yetişkinlere yönelik normal suda çözünen aspirinden uygun şekilde küçük miktarlar kullanılmalıdır.

PASAJ 45

Reklamcılık Savurganlığı mı Teşvik Ediyor?

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 184 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 3

❶ Does advertising encourage waste by **persuading** consumers to buy goods that they do not need? ❷ In reply to this, it has been pointed out that all the consumer really needs is a **bare minimum** of clothing, food and shelter, and that one of the **distinguishing** marks of any civilized community is that it lives well above the minimum **subsistence** level[A]. ❸ Most advertising is designed to influence the consumer's spending power. ❹ In western countries, advertising has played a great part in bringing **labour-saving** equipment, and so a degree of leisure, and even luxury, to millions. ❺ Advertising that encourages the public to want more is also claimed to act as an **incentive** making people want to earn more[B] in order to buy the goods advertised, and therefore making them work harder. ❻ For this reason advertising has been **defended** as having an essential part to play in the move towards higher standards of living. ❼ The defenders of advertising also point out that it is not solely concerned with encouraging the public to spend. ❽ Banks, insurance companies and building societies are amongst the commercial advertisers who encourage saving.

ANAHTAR KELİMELER

persuade	ikna etmek
bare minimum	en alt düzey, asgari
distinguishing	ayırt edici
subsistence	geçim
labour-saving	emek tasarrufu sağlayan
incentive	teşvik, özendirici
defend	savunmak
building society	konut kredisi kuruluşu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is that it lives well above the minimum subsistence level"*

'is that ...' isim cümleciği yüklem görevindedir: '... özelliklerinden biri, ... çok üzerinde yaşamasıdır'; 'well above' 'çok üzerinde' demektir.

B *"is also claimed to act as an incentive making people want to earn more"*

'be claimed to' edilgen yapısı 'olduğu ileri sürülür' diye sona alınır; 'making people want ...' -ing ortacı 'insanları ... istemeye yönelten' diye teşviki niteler.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Reklamcılık, tüketicileri ihtiyaç duymadıkları ürünleri almaya ikna ederek savurganlığı teşvik ediyor mu? ❷ Buna yanıt olarak, tüketicinin gerçekten ihtiyaç duyduğu tek şeyin asgari düzeyde giysi, gıda ve barınak olduğu ve herhangi bir uygar topluluğun ayırt edici özelliklerinden birinin asgari geçim düzeyinin çok üzerinde yaşaması olduğu belirtilmiştir. ❸ Reklamların çoğu tüketicinin harcama gücünü etkilemek için tasarlanır. ❹ Batı ülkelerinde reklamcılık, milyonlarca insana emek tasarrufu sağlayan aletleri ve böylece bir ölçüde boş zamanı, hatta lüksü ulaştırmada büyük rol oynamıştır. ❺ Halkı daha fazlasını istemeye özendiren reklamcılığın, insanları reklamı yapılan ürünleri satın almak için daha fazla kazanmak istemeye yönelten bir teşvik işlevi gördüğü ve böylece onları daha çok çalışmaya ittiği de ileri sürülmektedir. ❻ Bu nedenle reklamcılık, daha yüksek yaşam standartlarına doğru ilerlemede oynayacağı temel bir rolü olduğu gerekçesiyle savunulmuştur. ❼ Reklamcılığı savunanlar ayrıca reklamcılığın yalnızca halkı para harcamaya özendirmekle ilgili olmadığına dikkat çekmektedir. ❽ Bankalar, sigorta şirketleri ve konut kredisi kuruluşları (building societies) tasarrufu teşvik eden ticari reklamcılar arasındadır.

PASAJ 46

Hollanda'da Yaşam ve Bürokrasi

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 132 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 3

(1) As for the lifestyle in the Netherlands, the Dutch have a **deserved** **reputation** for being **easygoing**. (2) But as with any country, there are some surprises for newcomers to get used to[A]. (3) For instance, the amount of bureaucracy strikes them as **remarkable** when they first move to the Netherlands. (4) Want to light a small fire in your garden? (5) You'll need permission from the local government. (6) **Fancy** painting your house? (7) Better check with the government first. (8) A major problem is the **tightening up** of immigration laws on a large scale. (9) The problem is that the Netherlands is a small country that is facing a lot of immigration, so they are making it tougher and tougher[B]. (10) But, actually, racism is foreign to the Dutch culture. (11) They are very **accepting**; they take you as you are.

ANAHTAR KELİMELER

deserved	hak edilmiş
reputation	ün, itibar
easygoing	rahat, uysal
strike as	... gibi gelmek
remarkable	dikkat çekici, şaşırtıcı
fancy	istemek, canı çekmek
tightening up	sıkılaştırma
accepting	hoşgörülü, kabul edici

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"there are some surprises for newcomers to get used to"*

'for + isim + to-infinitive' yapısı ismi niteler; Türkçede ilgi cümleciği gibi öne alınır: 'yeni gelenlerin alışması gereken bazı sürprizler'.

B *"they are making it tougher and tougher"*

'sıfat-er and sıfat-er' yapısı sürekli artışı anlatır: 'gitgide zorlaştırıyorlar'; 'it' burada göç etmeyi / göçü ifade eder.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Hollanda'daki yaşam tarzına gelince, Hollandalılar rahat ve uysal insanlar oldukları konusunda hak edilmiş bir üne sahiptir. (2) Ancak her ülkede olduğu gibi, ülkeye yeni gelenlerin alışması gereken bazı sürprizler vardır. (3) Örneğin, Hollanda'ya ilk taşındıklarında bürokrasinin miktarı onlara şaşırtıcı gelir. (4) Bahçenizde küçük bir ateş mi yakmak istiyorsunuz? (5) Yerel yönetimden izin almanız gerekecek. (6) Evinizi mi boyamak istiyorsunuz? (7) En iyisi önce yetkililere danışın. (8) Büyük bir sorun da göç yasalarının geniş çapta sıkılaştırılmasıdır. (9) Sorun, Hollanda'nın çok fazla göçle karşı karşıya olan küçük bir ülke olmasıdır; bu yüzden göçü gitgide zorlaştırmaktadırlar. (10) Fakat aslında ırkçılık Hollanda kültürüne yabancıdır. (11) Hollandalılar oldukça hoşgörülüdür; sizi olduğunuz gibi kabul ederler.

PASAJ 47

John's Pass Köprüsü Nasıl Yenilendi?

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 152 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 3

1 When it came to replacing the bridge at John's Pass, there were certain special problems to be taken into consideration[A]. 2 The previous bridge had had a life span of only 30 years, but in that time the currents had caused extensive damage. 3 But a more serious problem connected with the currents is that the bridge has to open on demand, rather than on a fixed schedule. 4 Currents at the inlet are particularly fierce, and making boats wait would be too dangerous. 5 This unpredictability makes life even tougher for motorists. 6 Yet a fixed bridge would make a stretch of the Intracoastal Waterway impassable to boats taller than 65 feet[B], so that option was ruled out almost immediately. 7 When an examination of the bridge's records showed that increasing the height would reduce the frequency of closings only slightly, the state decided to build a new drawbridge with the same height as the old one.

ANAHTAR KELİMELER

take into consideration	göz önünde bulundurmak
life span	ömür
extensive	geniş çaplı, büyük
on demand	talep üzerine
fierce	şiddetli
unpredictability	öngörülemezlik
impassable	geçilmez
rule out	elemek, olasılık dışı bırakmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"there were certain special problems to be taken into consideration"*

Edilgen mastar (to be taken) ismi niteler: 'göz önünde bulundurulması gereken bazı özel sorunlar'.

B *"would make a stretch of the Intracoastal Waterway impassable to boats taller than 65 feet"*

'make + nesne + sıfat' yapısı '... hâle getirmek' diye çevrilir; 'would' varsayımsal sonucu bildirir: 'geçilmez hâle getirirdi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 John's Pass'teki köprüyü değiştirme meselesine gelindiğinde, göz önünde bulundurulması gereken bazı özel sorunlar vardı. 2 Önceki köprünün ömrü yalnızca 30 yıl olmuştu, fakat bu süre içinde akıntılar büyük hasara yol açmıştı. 3 Ancak akıntılarla ilgili daha ciddi bir sorun, köprünün sabit bir çizelgeye göre değil, talep üzerine açılmak zorunda olmasıdır. 4 Girişteki akıntılar özellikle şiddetlidir ve tekneleri bekletmek çok tehlikeli olurdu. 5 Bu öngörülemezlik, sürücülerin hayatını daha da zorlaştırmaktadır. 6 Öte yandan sabit bir köprü, Kıyı İçi Su Yolu'nun (Intracoastal Waterway) bir bölümünü 65 fitten (yaklaşık 20 m) yüksek tekneler için geçilmez hâle getirirdi; bu yüzden bu seçenek neredeyse hemen elendi. 7 Köprünün kayıtları incelendiğinde, yüksekliğin artırılmasının kapanma sıklığını yalnızca biraz azaltacağı görülünce, eyalet eskisiyle aynı yükseklikte yeni bir açılır köprü inşa etmeye karar verdi.

PASAJ 48

Yansıyan Ağrının Gizemi

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 131 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 3

1 Pain is a signal that protects us from harmful stimuli. 2 An excess of any type of **stimulus** such as pressure, heat, cold, excessive mechanical stretch, and specific chemical compounds stimulates pain **receptors**. 3 In the human body, pain receptors are the tips of certain sensory **neurons** found in almost every tissue. 4 However, most internal organs are **poorly supplied with** pain receptors. 5 For this reason, pain from internal structures is often difficult to **locate**. 6 In fact, pain is often not **projected** back to the organ that is stimulated[A]. 7 Instead, it is **referred** to an area just under the skin that may be some distance from the organ involved. 8 The area to which the pain is referred is connected to nerve fibres[B] from the same level of the **spinal cord** as the organ involved.

ANAHTAR KELİMELER

stimulus	uyaran
receptor	alıcı, reseptör
neuron	sinir hücresi, nöron
poorly supplied with	... bakımından yetersiz
locate	yerini belirlemek
project	yansıtmak
refer	(ağrıyı) yansıtmak
spinal cord	omurilik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"pain is often not projected back to the organ that is stimulated"*

Edilgen yapı (is not projected) ve edilgen ilgi cümleciği (that is stimulated): 'ağrı çoğu zaman uyarılan organa yansıtılmaz'; ilgi cümleciği 'uyarılan' sıfat-fiiliyle öne alınır.

B *"The area to which the pain is referred is connected to nerve fibres"*

Edat + 'which' ile kurulan ilgi cümleciği özneyi niteler; Türkçede öne alınır: 'Ağrının yansıdığı bölge ... bağlıdır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ağrı, bizi zararlı uyaranlardan koruyan bir işarettir. 2 Basınç, sıcak, soğuk, aşırı mekanik gerilme ve belirli kimyasal bileşikler gibi herhangi bir türdeki uyaranın aşırısı ağrı reseptörlerini uyarır. 3 İnsan vücudunda ağrı reseptörleri, hemen hemen her dokuda bulunan belirli duyusal nöronların uçlarıdır. 4 Ancak iç organların çoğunda ağrı reseptörü çok azdır. 5 Bu nedenle iç yapılardan kaynaklanan ağrının yerini belirlemek çoğu zaman zordur. 6 Aslında ağrı çoğu zaman uyarılan organın kendisine yansıtılmaz. 7 Bunun yerine, ilgili organdan biraz uzakta olabilen, derinin hemen altındaki bir bölgeye yansır. 8 Ağrının yansıdığı bölge, ilgili organla omuriliğin aynı seviyesinden gelen sinir liflerine bağlıdır.

PASAJ 49

Unutulan Kriz: 1961 Berlin

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 240 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 3

1 Today, the Berlin Crisis of 1961, in which the Soviet Union demanded that Western powers cut their ties with Berlin, may be the most forgotten crisis in the **annals** of the Cold War. 2 Even most Berliners who **lived through** the event remember little about it. 3 Yet this crisis over Berlin brought America and the Soviet Union, the two superpowers of the post-World War II period, close to war. 4 In fact, since the very end of World War II, Berlin had been the **centrepiece** of a struggle between these two superpowers. 5 It was here that World War II ended in 1945 A when, following the **occupation** and defeat of Nazi Germany by the allied armies of the United States, Britain, and France from the west, and the Soviet Union from the east, the city had been captured and divided into the separate zones of East and West Berlin. 6 Soon afterwards Germany had itself split into East and West, and the border between the two had become the dividing line (the **so-called** "iron curtain") between Soviet-controlled Eastern Europe and free, capitalist Western Europe. 7 Thus, situated behind this iron curtain and stuck a hundred miles inside Eastern territory B, West Berlin was **claimed**, protected and supplied by the Western powers. 8 In 1948, Stalin **imposed a blockade**, cutting West Berlin off from its Western suppliers. 9 The United States responded with an **airlift**, keeping the zone alive for more than 300 days before Allied access was restored.

ANAHTAR KELİMELER

annals	tarih, yıllıklar
live through	yaşamak, tanık olmak
centrepiece	merkez, odak noktası
occupation	işgal
so-called	... denilen, sözde
claim	sahiplenmek, hak iddia etmek
impose a blockade	abluka uygulamak
airlift	hava köprüsü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It was here that World War II ended in 1945"*

Vurgu cümlesi (It was ... that): vurgulanan yer bilgisi 'işte burada' diye vurgulanarak yükleme yaklaştırılır: 'İkinci Dünya Savaşı 1945'te işte burada sona erdi'.

B *"situated behind this iron curtain and stuck a hundred miles inside Eastern territory"*

Geçmiş ortaçlarla başlayan kısaltılmış yan cümleler (situated ..., stuck ...) özneyi niteler: 'Bu demir perdenin arkasında yer alan ve ... sıkışıp kalan Batı Berlin'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bugün, Sovyetler Birliği'nin Batılı güçlerden Berlin ile bağlarını koparmalarını talep ettiği 1961 Berlin Krizi, belki de Soğuk Savaş tarihinin en çok unutulan krizidir. 2 Olayı yaşamış olan Berlinlilerin çoğu bile onunla ilgili çok az şey hatırlamaktadır. 3 Oysa Berlin üzerindeki bu kriz, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemin iki süper gücü olan Amerika ile Sovyetler Birliği'ni savaşın eşiğine getirmiştir. 4 Aslında İkinci Dünya Savaşı'nın hemen sonundan itibaren Berlin, bu iki süper güç arasındaki mücadelenin merkezi olmuştu. 5 İkinci Dünya Savaşı, batıdan Birleşik Devletler, Britanya ve Fransa'nın müttefik orduları ve doğudan Sovyetler Birliği tarafından Nazi Almanyası'nın işgal edilip yenilgiye uğratılmasının ardından şehrin ele geçirilip Doğu ve Batı Berlin olarak ayrı bölgelere bölündüğü 1945 yılında işte burada sona ermişti. 6 Kısa süre sonra Almanya'nın kendisi de Doğu ve Batı olarak ikiye bölünmüş ve ikisi arasındaki sınır, Sovyet denetimindeki Doğu Avrupa ile özgür, kapitalist Batı Avrupa arasındaki ayrım çizgisi ("demir perde" denilen sınır) hâline gelmişti. 7 Böylece bu demir perdenin arkasında yer alan ve Doğu topraklarının yüz mil (yaklaşık 160 km) içinde sıkışıp kalan Batı Berlin, Batılı güçler tarafından sahiplenildi, korundu ve ikmali sağlandı. 8 1948'de Stalin, Batı Berlin'in Batılı tedarikçileriyle bağlantısını keserek bir abluka uyguladı. 9 Birleşik Devletler buna bir hava köprüsüyle karşılık verdi ve Müttefiklerin erişimi yeniden sağlanana kadar bölgeyi 300 günden fazla ayakta tuttu.

PASAJ 50

Çin'in Petrol Diplomasisi

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 167 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 3

1 Since 1993, China has invested in more than fifty oil and gas projects in some thirty nations. 2 In particular, China has focused on **acquisitions** and partnerships in Sudan and Iran. 3 In Sudan alone, China has **reportedly** spent $15 billion developing oil fields. 4 In the meantime, China has also begun to use its military to protect its oil investments abroad. 5 Reportedly, troops **disguised** as oil workers **patrol** Chinese oil infrastructure in Sudan. 6 Moreover, in recent years, China has strengthened its military presence in the oil- and gas-rich parts of the South China Sea, over which **sovereignty** is still **disputed**. 7 Perhaps most significant in the short term is China's relationship with Iran. 8 With Saudi Arabia and Iraq clearly within the American **sphere of influence** A, China has been steadily **courting** Tehran and aims to become the biggest buyer of Iranian oil. 9 In return for oil, China has supplied Iran not only with conventional weapons but also with technology and materials B that can be used for the manufacturing of nuclear weapons.

ANAHTAR KELİMELER

acquisition	satın alma, edinim
reportedly	bildirildiğine göre
disguise	kılık değiştirmek
patrol	devriye gezmek
sovereignty	egemenlik
dispute	üzerinde anlaşmazlık olmak
sphere of influence	etki alanı
court	gönlünü kazanmaya çalışmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"With Saudi Arabia and Iraq clearly within the American sphere of influence"*

'With + isim + edat öbeği' yapısı neden bildiren kısaltılmış yan cümledir: 'Suudi Arabistan ve Irak açıkça Amerika'nın etki alanında olduğundan ...'.

B *"not only with conventional weapons but also with technology and materials"*

'not only ... but also' yapısı 'yalnızca ... değil, ... de' diye çevrilir; ortak fiil (supplied) Türkçede sona alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çin, 1993'ten bu yana otuz kadar ülkede elliden fazla petrol ve doğal gaz projesine yatırım yapmıştır. 2 Çin özellikle Sudan ve İran'daki şirket satın almalarına ve ortaklıklara odaklanmıştır. 3 Bildirildiğine göre Çin, yalnızca Sudan'da petrol sahalarını geliştirmek için 15 milyar dolar harcamıştır. 4 Bu arada Çin, yurt dışındaki petrol yatırımlarını korumak için ordusunu kullanmaya da başlamıştır. 5 Bildirildiğine göre petrol işçisi kılığına girmiş askerler, Çin'in Sudan'daki petrol altyapısında devriye gezmektedir. 6 Dahası Çin, son yıllarda egemenliği hâlâ tartışmalı olan Güney Çin Denizi'nin petrol ve doğal gaz bakımından zengin bölgelerindeki askerî varlığını güçlendirmiştir. 7 Belki de kısa vadede en önemlisi Çin'in İran'la ilişkisidir. 8 Suudi Arabistan ve Irak açıkça Amerika'nın etki alanında olduğundan, Çin istikrarlı bir şekilde Tahran'ın gönlünü kazanmaya çalışmakta ve İran petrolünün en büyük alıcısı olmayı hedeflemektedir. 9 Çin, petrol karşılığında İran'a yalnızca konvansiyonel silahlar değil, nükleer silah üretiminde kullanılabilecek teknoloji ve malzemeler de sağlamıştır.

PASAJ 51

Fosillerin Yaşını Belirlemenin Yolları

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 241 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 3

1 Palaeontology was once limited to digging up fossils and trying to **deduce** their age with inaccurate methods. 2 However, fossil analysis improved dramatically in the 1960s, with the **advent** and **refinement** of two techniques: radiometric dating and stratigraphy. 3 The first radiometric method was also known as carbon-14 dating, and it was usable for **specimens** younger than 50,000 years. 4 Later, potassium-argon dating **revolutionized** the field by enabling scientists to detect the radioactive **decay** of elements found naturally in rocks A and soil surrounding much older fossils. 5 Stratigraphy, which is the study of rock layering, actually was developed well before the 1960s, but that was the decade scientists began to better understand how geological conditions, earthen layers, and fossil records all relate. 6 The resulting refinement of biostratigraphy, ie, the study of the complete life of a **stratum** of earth, allowed scientists to determine the environment and lifestyle of human **ancestors** based on fossilized flora and fauna found within the same layer as the hominine fossils. 7 Since the 1960s, DNA testing has come to be used widely. 8 As all living organisms have the same genetic code, scientists can use DNA variations as a molecular clock. 9 After splitting with a common ancestor, each generation develops a constant rate of genetic mutations. 10 The molecular clock allows scientists to calculate how long ago the split occurred B based on the number of differences between species. 11 The method is now helping scientists map the routes that humans took out of Africa.

ANAHTAR KELİMELER

deduce
çıkarsamak, sonuç çıkarmak

advent
ortaya çıkış, gelişi

refinement
iyileştirme, geliştirme

specimens
örnek, numune

revolutionized
devrim yaratmak, kökten değiştirmek

decay
bozunma

stratum
katman, tabaka

ancestor
ata

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"by enabling scientists to detect the radioactive decay of elements found naturally in rocks"*

'by + -ing' yöntemi bildirir ('-erek'); 'enable sb to do' ise '-in ... -mesini sağlamak' diye çevrilir: 'bilim insanlarının ... saptamalarını sağlayarak'. 'found naturally in rocks' kısaltılmış ilgi cümleciğidir, isimden önce '-da doğal olarak bulunan' diye verilir.

B *"allows scientists to calculate how long ago the split occurred"*

'how long ago ...' bir isim cümleciğidir ve fiilin nesnesidir; Türkçede '-in ne kadar zaman önce gerçekleştiğini' biçiminde nesne yapılır ve cümlenin sonuna 'hesaplamalarını sağlar' gelir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Paleontoloji bir zamanlar fosilleri kazıp çıkarmak ve isabetsiz yöntemlerle yaşlarını çıkarsamaya çalışmakla sınırlıydı. 2 Ancak 1960'larda iki tekniğin ortaya çıkması ve geliştirilmesiyle fosil analizi çarpıcı biçimde ilerledi: radyometrik tarihlendirme ve stratigrafi (katman bilimi). 3 İlk radyometrik yöntem karbon-14 tarihlendirmesi olarak da biliniyordu ve 50.000 yıldan daha genç örnekler için kullanılabiliyordu. 4 Daha sonra potasyum-argon tarihlendirmesi, bilim insanlarının çok daha eski fosilleri çevreleyen kaya ve toprakta doğal olarak bulunan elementlerin radyoaktif bozunmasını saptamalarını sağlayarak bu alanda devrim yarattı. 5 Kaya katmanlanmasını inceleyen bilim dalı olan stratigrafi aslında 1960'lardan çok önce geliştirilmişti, fakat bilim insanlarının jeolojik koşulların, toprak katmanlarının ve fosil kayıtlarının birbiriyle nasıl ilişkili olduğunu daha iyi anlamaya başladıkları on yıl bu dönemdi. 6 Bunun sonucunda biyostratigrafinin, yani bir yer katmanındaki yaşamın bütününü inceleyen bilimin gelişmesi, bilim insanlarının hominin (insansı) fosilleriyle aynı katmanda bulunan fosilleşmiş bitki ve hayvanlara dayanarak insan atalarının yaşadığı çevreyi ve yaşam tarzını belirlemelerini sağladı. 7 1960'lardan bu yana DNA testleri yaygın olarak kullanılır hâle geldi. 8 Bütün canlı organizmalar aynı genetik koda sahip olduğu için bilim insanları DNA farklılıklarını bir moleküler saat olarak kullanabilir. 9 Ortak bir atadan ayrıldıktan sonra her nesil sabit bir oranda genetik mutasyon geliştirir. 10 Moleküler saat, bilim insanlarının türler arasındaki farklılıkların sayısına dayanarak bu ayrışmanın ne kadar zaman önce gerçekleştiğini hesaplamalarını sağlar. 11 Bu yöntem bugün bilim insanlarının, insanların Afrika'dan çıkarken izledikleri rotaların haritasını çıkarmalarına yardımcı oluyor.

PASAJ 52

Siyanür Zehirlenmesi ve Tedavisi

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 168 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 3

1 The most common cause of cyanide poisoning is smoke **inhalation**. 2 A source to the public is acetonitrile in the form of artificial fingernail remover. 3 Cyanide poisoning produces cellular hypoxia by **binding** with the ferric iron of mitochondrial cytochrome oxidase, **disrupting** the electron transport chain[B] and the ability of cells to use oxygen. 4 Patients who inhale cyanide may rapidly develop coma, shock, **seizures**, lactic acidosis, and respiratory and cardiac arrest. 5 Mild **exposures** following smoke inhalation are now being described. 6 Diagnosis may be difficult in these patients, and emergency **administration** of an **antidote** may be lifesaving. 7 Patients with smoke inhalation who show evidence of lactic acidosis should be suspected of cyanide poisoning[A]. 8 The body has a natural enzyme, called "rhodanese", which can complex cyanide and sulphur to form mildly toxic thiocyanate. 9 Intravenous administration of sodium thiosulphate provides the sulphur necessary to produce thiocyanate and is relatively safe. 10 Sodium nitrite may also be administered, but its use is **reserved for** the most critical cases only, because it causes hypertension and methemoglobinemia.

ANAHTAR KELİMELER

inhalation	soluma, teneffüs
binding	bağlanma
disrupting	bozmak, sekteye uğratmak
seizures	nöbet
exposures	maruziyet, maruz kalma
antidote	panzehir
administration	(ilaç) uygulama, verilme
reserved for	-e ayrılmış

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Patients with smoke inhalation who show evidence of lactic acidosis should be suspected of cyanide poisoning"*

Edilgen 'should be suspected of' Türkçede kişisiz edilgen olur: '... hastalarda siyanür zehirlenmesinden şüphelenilmelidir'. 'who ...' ilgi cümleciği isimden önce '... belirtileri gösteren' diye yerleştirilir.

B *"by binding with the ferric iron of mitochondrial cytochrome oxidase, disrupting the electron transport chain"*

'by + -ing' yöntem bildirir ('bağlanarak'); virgülle gelen '-ing' (disrupting) bu bağlanmanın sonucunu anlatır ve '-arak' ile sürdürülür; ana fiil ('produces hypoxia') Türkçede en sona gelir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Siyanür zehirlenmesinin en yaygın nedeni dumanın teneffüs edilmesidir. 2 Halkın maruz kalabileceği bir kaynak da takma tırnak çıkarıcı biçimindeki asetonitrildir. 3 Siyanür zehirlenmesi, mitokondriyal sitokrom oksidazın ferrik demirine bağlanarak, elektron taşıma zincirini ve hücrelerin oksijen kullanma yeteneğini bozarak hücresel hipoksiye yol açar. 4 Siyanürü teneffüs eden hastalar hızlı bir şekilde komaya girebilir, şok, nöbet, laktik asidoz geçirebilir, solunum ve kardiyak arest (durma) yaşayabilirler. 5 Duman teneffüsünün ardından görülen hafif maruziyetler de artık tanımlanmaktadır. 6 Bu hastalarda tanı koymak zor olabilir ve bir panzehirin (antidot) acilen uygulanması hayat kurtarıcı olabilir. 7 Laktik asidoz belirtileri gösteren, duman teneffüs etmiş hastalarda siyanür zehirlenmesinden şüphelenilmelidir. 8 Vücutta, siyanürü kükürtle birleştirerek hafif toksik tiyosiyanat oluşturabilen ve "rodanaz" adı verilen doğal bir enzim bulunur. 9 Sodyum tiyosülfatın damar içine (intravenöz) verilmesi, tiyosiyanat üretmek için gerekli olan kükürdü sağlar ve görece güvenlidir. 10 Bunun yanı sıra sodyum nitrit de verilebilir, ancak hipertansiyona ve methemoglobinemiye yol açtığı için kullanımı yalnızca en kritik vakalara ayrılmıştır.

PASAJ 53

Britanya'ya Gelen İlk Afrikalı ve Hintliler

BÖLÜM 3

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 211 kelime · 9 cümle

1 Following World War II, European countries largely gave up their **colonial possessions** and, by the 1950s and 1960s, had already begun to receive growing numbers of immigrants from their former colonies. 2 In many instances, these included the **descendants** of the slaves in the colonies, who had been forced to work. 3 In this respect, Britain is a **case in point**. 4 Though in small numbers, Africans and Indians had come to Britain long before[A] the tens of thousands who came as colonial immigrants in the 1960s and **thereafter**. 5 The first Africans who came to Britain were probably soldiers during the Roman possession of that country in **antiquity**. 6 In modern times, especially in the eighteenth and nineteenth centuries, African and Indian princes and scholars visited Britain. 7 Others coming to Britain were in service positions; for instance, in the eighteenth century, black African and Indian young men were **fashionable** as servants in the homes of the wealthy. 8 Africans and Indians also came to Britain as sailors and traders, and port towns, such as London, Glasgow, Bristol, Cardiff and Liverpool, developed small black populations in the early nineteenth century, some of which **persisted** into the twentieth century[B]. 9 Relations between these populations and the native white population were varied, historians citing instances both of **hostility** and solidarity.

ANAHTAR KELİMELER

colonial possessions	sömürgeler
descendants	torunlar, soyundan gelenler
case in point	tipik örnek, iyi bir örnek
thereafter	sonrasında, ondan sonra
antiquity	antik çağ
fashionable	moda, rağbette
persisted	sürmek, varlığını korumak
hostility	düşmanlık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Though in small numbers, Africans and Indians had come to Britain long before"*

'Though in small numbers' eksiltili bir zıtlık yapısıdır ('though they were in small numbers'); 'az sayıda olsa da' diye çevrilir. 'had come ... long before' geçmiş zamanın öncesini anlatır: '... çok önce gelmişlerdi'.

B *"some of which persisted into the twentieth century"*

'some of which' ilgi zamiri önceki isme (black populations) gönderme yapar; Türkçede isimden önce sıfat cümleciği olarak verilir: 'bazıları yirminci yüzyıla kadar varlığını sürdüren küçük siyah topluluklar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İkinci Dünya Savaşı'nı takiben Avrupa ülkeleri büyük oranda sömürgelerini bıraktılar ve 1950'ler ve 1960'lara gelindiğinde eski sömürgelerinden giderek artan sayıda göçmen almaya çoktan başlamışlardı. 2 Birçok durumda bu göçmenler arasında, kolonilerde çalışmaya zorlanmış kölelerin torunları da bulunuyordu. 3 Bu bakımdan Britanya buna iyi bir örnektir. 4 Az sayıda olsa da Afrikalılar ve Hintliler, 1960'larda ve sonrasında sömürge göçmeni olarak gelen on binlerce kişiden çok önce Britanya'ya gelmişlerdi. 5 Britanya'ya gelen ilk Afrikalılar muhtemelen antik çağda Roma'nın bu ülkeyi elinde tuttuğu dönemdeki askerlerdi. 6 Modern zamanlarda, özellikle on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllarda, Afrikalı ve Hintli prensler ve bilginler Britanya'yı ziyaret ettiler. 7 Britanya'ya gelen diğerleri ise hizmet işlerinde çalışıyordu; örneğin on sekizinci yüzyılda siyah Afrikalı ve Hintli genç erkeklerin zenginlerin evlerinde hizmetçi olarak çalışması modaydı. 8 Afrikalılar ve Hintliler ayrıca denizci ve tüccar olarak da Britanya'ya geldiler ve on dokuzuncu yüzyılın başlarında Londra, Glasgow, Bristol, Cardiff ve Liverpool gibi liman kentlerinde, bazıları yirminci yüzyıla kadar varlığını sürdüren küçük siyah topluluklar oluştu. 9 Bu topluluklar ile yerli beyaz nüfus arasındaki ilişkiler çeşitliydi; tarihçiler hem düşmanlık hem de dayanışma örnekleri aktarmaktadır.

PASAJ 54

Havana'da Tartışmalı Bir Barış Konseri

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 235 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 3

1 He is young, dark, and handsome, with a beautiful light tenor voice, and he **swept** the Latin Grammy Awards in 2008. 2 But should Juan Esteban Aristizabal, better known as Juanes, perform his songs at an upcoming "peace concert" in the Cuban capital, Havana? 3 The debate over this Colombian rock star, who is based in the US city of Miami, has been **raging** on that city's Spanish-language radio and television shows. 4 Older Cuban-Americans, who left Cuba in the immediate **aftermath** of the 1959 revolution[A] there, **vehemently** oppose the concert. 5 They argue that it is just the latest attempt by the Cuban regime to manipulate public opinion. 6 Traditionally, these older **exiles** have held all the political power in Miami. 7 But younger ones are **pushing back**, especially when it comes to the arts. 8 Beyond the overall Cuban-American community, the Juanes concert is seen as a potential great **turning point** in US-Cuban relations. 9 A successful outcome could smooth the way for a further softening in American policy towards Cuba. 10 Artists other than Juanes have attempted this kind of bridge-building with Cuba before; for example, left-leaning musicians like Bonnie Raitt and The Police appeared there in 1999, but they had an **overtly** political agenda. 11 However, Juanes himself, who is widely admired for his humanitarian work in his native Colombia, denies having any thought of politics[B]. 12 "My only message is one of peace, of humanitarianism, and of tolerance," he said recently.

ANAHTAR KELİMELER

swept	silip süpürmek
raging	kızışmak, hararetle sürmek
vehemently	şiddetle
aftermath	sonrası, ardından gelen dönem
exiles	sürgün
pushing back	karşı koymak, direnmek
turning point	dönüm noktası
overtly	açıkça

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"who left Cuba in the immediate aftermath of the 1959 revolution"*

Virgüller arasındaki ilgi cümleciği Türkçede nitelediği isimden önce sıfat cümleciği olur: '1959 devriminin hemen ardından Küba'yı terk eden yaşlı Küba kökenli Amerikalılar'.

B *"denies having any thought of politics"*

'deny + -ing' yapısında -ing isim gibi davranır; '-diğini reddetmek / -mediğini söylemek' biçiminde çevrilir. Burada doğal karşılık: 'siyaseti aklından bile geçirmediğini söylüyor'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Genç, esmer ve yakışıklı; güzel, hafif bir tenor sesi var ve 2008 Latin Grammy Ödülleri'ni silip süpürdü. 2 Fakat Juanes olarak daha iyi bilinen Juan Esteban Aristizabal, Küba'nın başkenti Havana'da yakında düzenlenecek "barış konseri"nde şarkılarını söylemeli mi? 3 ABD'nin Miami kentinde yaşayan bu Kolombiyalı rock yıldızı hakkındaki tartışma, şehrin İspanyolca radyo ve televizyon programlarında hararetle sürüyor. 4 1959'daki devrimden hemen sonra Küba'yı terk eden yaşlı Küba kökenli Amerikalılar bu konsere şiddetle karşı çıkıyorlar. 5 Bunun, Küba rejiminin kamuoyunu kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye yönelik en son girişimi olduğunu ileri sürüyorlar. 6 Geleneksel olarak bu yaşlı sürgünler Miami'deki bütün siyasi gücü ellerinde tutageldiler. 7 Ancak gençler, özellikle söz konusu sanat olduğunda, buna karşı direniyor. 8 Küba kökenli Amerikalı toplumun bütününün ötesinde, Juanes konseri ABD-Küba ilişkilerinde potansiyel olarak büyük bir dönüm noktası olarak görülüyor. 9 Başarılı bir sonuç, Amerika'nın Küba'ya yönelik politikasında daha fazla yumuşamanın yolunu açabilir. 10 Juanes dışındaki sanatçılar da daha önce Küba ile bu tür köprüler kurmaya çalıştılar; örneğin Bonnie Raitt ve The Police gibi sol eğilimli müzisyenler 1999'da orada sahneye çıktı, fakat onların açıkça siyasi bir gündemi vardı. 11 Ancak anavatanı Kolombiya'daki insani yardım çalışmalarıyla geniş çapta takdir edilen Juanes, siyaseti aklından bile geçirmediğini söylüyor. 12 Juanes geçenlerde "Benim tek mesajım barış, insancıllık ve hoşgörüdür," dedi.

PASAJ 55

Bilimin Önünde Yürüyen Mühendislik

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 147 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 3

1 If engineers waited for the development of scientific knowledge to use and organize into technological achievements, ours would be a very different world from what we know. 2 In engineering, it is not so much science as it is **ingenuity** that is applied[A] to solve problems and satisfy needs and wants. 3 If this were not so, the steam engine would never have been invented **in the absence of** thermodynamics[B]. 4 The Wright Brothers would not have flown since they had no aerodynamics textbooks. 5 The astronauts would never have landed on the Moon nor the **rovers** on Mars without **firm** geological knowledge of their surfaces. 6 **Rather than** following scientific theories and discoveries, engineering leads them. 7 Operating steam engines **prompted** the development of thermodynamics, actual powered flight **drove** aerodynamics, and Moon and Mars missions brought back samples and sent back data that led to increased scientific knowledge about those **extraterrestrial** bodies.

ANAHTAR KELİMELER

ingenuity	yaratıcılık, beceriklilik
in the absence of	yokluğunda, olmadığında
firm	sağlam, kesin
rovers	(gezegen) keşif aracı
rather than	-mekten ziyade, -mek yerine
prompted	teşvik etmek, yol açmak
drove	ilerletmek, yönlendirmek
extraterrestrial	dünya dışı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it is not so much science as it is ingenuity that is applied"*

'It is ... that' vurgu (cleft) yapısı ile 'not so much A as B' (A'dan çok B) birleşmiştir; Türkçede vurgulanan öge yüklem yapılır: 'uygulanan şey bilimden çok yaratıcı zekâdır'.

B *"the steam engine would never have been invented in the absence of thermodynamics"*

Geçmişe yönelik koşul (would have + V3) edilgen çatıdadır; gerçekleşmemiş bir durumu anlatır: '... yokluğunda buhar makinesi hiçbir zaman icat edilmezdi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Mühendisler, kullanıp teknolojik başarılara dönüştürmek için bilimsel bilginin gelişmesini bekleselerdi, dünyamız bildiğimizden çok farklı bir dünya olurdu. 2 Mühendislikte sorunları çözmek, ihtiyaçları ve istekleri karşılamak için uygulanan şey bilimden çok yaratıcı zekâdır (ustalıktır). 3 Böyle olmasaydı, termodinamiğin yokluğunda buhar makinesi hiçbir zaman icat edilmezdi. 4 Wright Kardeşler de ellerinde aerodinamik ders kitapları olmadığı için uçamazlardı. 5 Yüzeyleri hakkında sağlam jeolojik bilgi olmadan ne astronotlar Ay'a ne de keşif araçları (rover) Mars'a inebilirdi. 6 Mühendislik, bilimsel teorileri ve keşifleri takip etmekten ziyade, onlara öncülük etmektedir. 7 Çalışan buhar makineleri termodinamiğin gelişimini teşvik etmiş, gerçek motorlu uçuşlar aerodinamiğin ilerlemesini sağlamış, Ay ve Mars görevleri de örnekler getirip veriler göndererek bu dünya dışı gök cisimleri hakkındaki bilimsel bilginin artmasına yol açmıştır.

PASAJ 56

Trafik Kirliliği ve Atardamarlarımız

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 211 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 3

1 Recent research in Canada suggests that our **arteries** may narrow slightly when we breathe in the sort of traffic pollutants found in urban areas during rush hour. 2 The small **restriction** in blood flow may not be a problem for healthy people, but it could be fatal for those with cardiovascular disease. 3 Researchers at the University of Toronto asked healthy volunteers to **inhale** a mixture of ozone and particles less than 2.5 micrometers across for two hours. 4 The width of their brachial artery, a large vessel in the arm, reduced by between 2 and 4%. 5 Breathing ozone or **particulates** by themselves, or breathing filtered air, did not cause **constriction**. 6 It is unclear how this effect is **mediated**, but there can be no doubt that heart disease and airborne pollution are deadly **allies**. 7 In the US, for example, the Environmental Protection Agency has estimated that air pollution contributed to 60,000 heart-related deaths in 1996. 8 With the health **stakes** so high, environmental scientists have been given the task B of measuring levels of different particulates in the atmosphere, and tracking them back to their source. 9 A particle's behaviour is partly determined by its density. 10 But its size is the most important factor, and the smaller particulates are, the more potentially dangerous they are to health A.

ANAHTAR KELİMELER

arteries	atardamar
restriction	kısıtlama, daralma
inhale	solumak, içine çekmek
constriction	daralma, büzülme
mediated	aracılık edilmek, (bir mekanizmayla) gerçekleşmek
allies	müttefik
stakes	tehlikede olan şey, risk
particulates	parçacık, partikül madde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the smaller particulates are, the more potentially dangerous they are to health"*

'the + -er ..., the + -er ...' karşılaştırma yapısı 'ne kadar ...-sa, o kadar ...' diye çevrilir: 'parçacıklar ne kadar küçükse, sağlık için o kadar tehlikelidir'.

B *"With the health stakes so high, environmental scientists have been given the task"*

'With + isim + sıfat' yapısı durum/sebep bildirir ('... bu kadar yüksekken'); 'have been given the task' edilgendir, Türkçede '... -e görev verilmiştir' biçiminde aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kanada'da yapılan yeni bir araştırma, kentsel alanlarda yoğun trafik saatlerinde bulunan türden trafik kirleticilerini soluduğumuzda atardamarlarımızın hafifçe daralabileceğini öne sürmektedir. 2 Kan akışındaki bu küçük kısıtlama sağlıklı insanlar için bir sorun olmayabilir, ancak kardiyovasküler hastalığı olanlar için ölümcül olabilir. 3 Toronto Üniversitesi'ndeki araştırmacılar, sağlıklı gönüllülerden ozon ile çapı 2,5 mikrometreden küçük parçacıklardan oluşan bir karışımı iki saat boyunca solumalarını istedi. 4 Gönüllülerin koldaki büyük bir damar olan brakiyal atardamarlarının genişliği %2 ile %4 arasında azaldı. 5 Ozonun ya da parçacıkların tek başına solunması veya filtrelenmiş hava solunması daralmaya yol açmadı. 6 Bu etkinin hangi mekanizmayla gerçekleştiği belirsizdir, fakat kalp hastalığı ile havadaki kirliliğin ölümcül müttefikler olduğuna hiç şüphe yoktur. 7 Örneğin ABD'de Çevre Koruma Ajansı, hava kirliliğinin 1996'da kalple ilgili 60.000 ölüme katkıda bulunduğunu tahmin etmiştir. 8 Sağlık açısından bu kadar çok şey tehlikedeyken, çevre bilimcilerine atmosferdeki farklı parçacıkların düzeylerini ölçme ve bunları kaynaklarına kadar izleme görevi verilmiştir. 9 Bir parçacığın davranışı kısmen yoğunluğuyla belirlenir. 10 Ancak en önemli etken boyutudur ve parçacıklar ne kadar küçükse, sağlık için potansiyel olarak o kadar tehlikelidir.

PASAJ 57

Süper Volkanlar: Kurgu Değil Gerçek

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 193 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 3

1 One of the greatest natural **catastrophes** the world will ever see could be little more than a decade away. 2 The film Supervolcano traces the evolution of an enormous volcanic **eruption** - one that not only **wipes out** several states of America but that threatens the entire planet[A]. 3 But is such an eruption really possible? 4 Well, supervolcanoes certainly aren't fiction. 5 They're a normal part of the way the Earth works and occur perhaps every 50,000 years. 6 Every statistic associated with a super-eruption is always wildly over-exaggerated. 7 **Molten** magma is **blasted out** at a rate 140 times greater than the flow of water over the Victoria Falls. 8 Ash and gas are thrown more than 50km upwards to the edge of space before falling over one percent of the Earth's surface. 9 Enough ash would **pile up** on the ground to bury Britain[B] under a blanket 4m thick. 10 Further, **devastating** winds carrying burning gas and red hot ash would **scour** the land surface over an area of 10,000 square kilometers. 11 Worst of all, a super-eruption is followed by a dramatic fall in global temperatures, leading to years and years of bitter cold known as a volcanic winter.

ANAHTAR KELİMELER

catastrophes	felaket, afet
eruption	(yanardağ) patlaması, püskürme
wipes out	yok etmek, silip süpürmek
molten	erimiş
blasted out	püskürtülmek, fışkırtılmak
pile up	birikmek, yığılmak
devastating	yıkıcı
scour	silip süpürmek, aşındırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"one that not only wipes out several states of America but that threatens the entire planet"*

'not only ... but (also) ...' yapısı '... -makla kalmayıp ... da' diye çevrilir; 'one that ...' önceki isme (eruption) gönderme yapan ilgi cümleciğidir ve isimden önce sıfat olarak verilir.

B *"Enough ash would pile up on the ground to bury Britain"*

'enough + isim + to do' yapısı '... -meye yetecek kadar' diye aktarılır: 'Britanya'yı ... gömmeye yetecek kadar kül birikir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dünyanın şimdiye dek göreceği en büyük doğal felaketlerden biri on yıldan biraz daha uzun bir süre sonra yaşanabilir. 2 Süper Volkan (Supervolcano) filmi, Amerika'nın birkaç eyaletini yok etmekle kalmayıp tüm gezegeni tehdit eden çok büyük bir volkanik patlamanın gelişimini ayrıntılarıyla ortaya koymaktadır. 3 Fakat böyle bir patlama gerçekten mümkün mü? 4 Aslında süper volkanlar kesinlikle kurgu değildir. 5 Bunlar Dünya'nın işleyişinin olağan bir parçasıdır ve belki de her 50.000 yılda bir meydana gelirler. 6 Bir süper patlamayla ilişkilendirilen her istatistik daima aşırı derecede abartılır. 7 Erimiş magma, Victoria Şelalesi'nden akan suyun debisinden 140 kat daha yüksek bir hızla dışarı fışkırır. 8 Kül ve gaz, Dünya yüzeyinin yüzde birini kaplayarak geri düşmeden önce 50 km'den daha yükseğe, uzayın sınırına kadar fırlatılır. 9 Yerde, Britanya'yı 4 m kalınlığında bir örtünün altına gömmeye yetecek kadar kül birikir. 10 Dahası, yanan gaz ve kızgın kül taşıyan yıkıcı rüzgârlar 10.000 kilometrekarelik bir alanda kara yüzeyini silip süpürür. 11 En kötüsü, bir süper patlamanın ardından dünya genelinde sıcaklıklar çarpıcı biçimde düşer ve bu da volkanik kış olarak bilinen, yıllarca süren şiddetli soğuklara neden olur.

PASAJ 58

Amerika'daki Müslümanlar Üzerine Bir Kitap

Toplum ve Sosyoloji · ●●● Zor · 164 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 3

1 Four years ago in 2003, when Paul Barrett first began planning an **ambitious** book on Muslims in America, who would have thought that the topic would still be of such urgent interest[A] by the time it was published early this year? 2 But, **if anything**, **intervening** events have made Barrett's exploration of American Muslims more timely and important than ever. 3 With the United States even more deeply **embroiled** in warfare in Iraq and Afghanistan, with **sectarian** conflict exploding within the Muslim world, with tensions high among Muslim populations in Europe, and with relations strained between some leaders of the Christian and Islamic religions, readers need as much information as they can get about Islam and its **adherents**. 4 In his book, Barrett notes that, despite being targets of suspicion **in the wake of** the attacks of September 11[B], Muslims in America, as a group, offer a perfect illustration of old-fashioned American **assimilation**. 5 Overall, they are prosperous, well-educated, politically active, and successful in business and the professions.

ANAHTAR KELİMELER

ambitious	iddialı, kapsamlı
if anything	hatta, aksine
intervening	araya giren, aradaki
embroiled	bulaşmış, içine çekilmiş
sectarian	mezhepsel
adherents	mensup, taraftar
in the wake of	ardından, akabinde
assimilation	asimilasyon, kaynaşma

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"who would have thought that the topic would still be of such urgent interest"*

'Who would have thought that ...?' bir şaşkınlık bildiren retorik sorudur: '... olacağını kim düşünürdü?'. 'that' ile başlayan isim cümleciği Türkçede '-acağını' biçiminde nesne olur.

B *"despite being targets of suspicion in the wake of the attacks of September 11"*

'despite + -ing' yapısı '-mesine rağmen' diye çevrilir; öznesi ana cümleninkiyle aynıdır: '11 Eylül saldırılarının ardından şüphelerin hedefi olmalarına rağmen'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dört yıl önce, 2003'te Paul Barrett Amerika'daki Müslümanlar hakkında iddialı bir kitap planlamaya ilk başladığında, kitap bu yılın başında yayımlandığında konunun hâlâ bu kadar acil bir ilgi konusu olacağını kim düşünürdü? 2 Hatta, araya giren olaylar Barrett'ın Amerikalı Müslümanlar üzerine incelemesini her zamankinden daha güncel ve önemli hâle getirdi. 3 Amerika Birleşik Devletleri Irak ve Afganistan'daki savaşlara daha da derinden saplanmışken, Müslüman dünyasında mezhep çatışmaları patlak verirken, Avrupa'daki Müslüman nüfuslar arasında gerginlik yüksekken ve Hristiyan ve İslam dinlerinin bazı liderleri arasındaki ilişkiler gerilmişken, okurların İslam ve mensupları hakkında edinebilecekleri kadar çok bilgiye ihtiyacı var. 4 Barrett, kitabında, 11 Eylül saldırılarının akabinde şüphelerin hedefi olmalarına rağmen, Amerika'daki Müslümanların, bir grup olarak, eski usul Amerikan asimilasyonunun mükemmel bir örneğini sunduklarını belirtmektedir. 5 Genel olarak bakıldığında Müslümanlar müreffeh, iyi eğitimli, siyasi açıdan etkin, iş dünyasında ve mesleklerinde başarılıdırlar.

PASAJ 59

Kolombiya'da Havadan İlaçlamanın Bedeli

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 138 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 3

1 It seems that a programme designed to destroy Colombia's huge illegal drugs business could be poisoning farmers and damaging the environment. 2 Backed by $1.3 billion of US government funds, drug **enforcers** **routinely** identify fields[A] of coca plants and opium poppies, and spray them from the air with **herbicide**. 3 Around 120,000 hectares have been sprayed with the herbicide "glyphosate". 4 But although glyphosate is considered to be **relatively** safe for humans and the environment, the Colombian government has received over a thousand **complaints** from people who claim to have suffered ill effects after coming into contact with the chemical[B]. 5 Reported symptoms range from skin and eye **irritations** to coughing and vomiting. 6 Some critics suspect **additives** to the spray are responsible. 7 Others on the ground complained that the spray had killed food crops when it **drifted** onto them from nearby fields.

ANAHTAR KELİMELER

enforcers	(yasa) uygulayıcı, görevli
routinely	düzenli olarak, rutin şekilde
herbicide	ot öldürücü, herbisit
relatively	görece, nispeten
complaints	şikâyet
irritations	tahriş
additives	katkı maddesi
drifted	sürüklenmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Backed by $1.3 billion of US government funds, drug enforcers routinely identify fields"*

Cümle başındaki V3 (Backed by ...) edilgen anlamlı bir sıfat öbeğidir ve özneyi niteler; Türkçede özneden önce '... ile desteklenen görevliler' biçiminde verilir.

B *"people who claim to have suffered ill effects after coming into contact with the chemical"*

'claim to have + V3' geçmişe dönük iddia bildirir ('yaşadığını iddia eden'); 'after + -ing' ise '-dikten sonra' olur: 'kimyasalla temas ettikten sonra'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kolombiya'nın büyük yasa dışı uyuşturucu sektörünü yok etmek için tasarlanan bir programın çiftçileri zehirliyor ve çevreye zarar veriyor olabileceği anlaşılıyor. 2 ABD hükümeti fonlarından 1,3 milyar dolarla desteklenen uyuşturucuyla mücadele görevlileri, düzenli olarak koka bitkisi ve haşhaş tarlalarını tespit edip bunları havadan ot öldürücü (herbisit) ile ilaçlıyor. 3 Yaklaşık 120.000 hektar alan "glifosat" adlı ot öldürücüyle ilaçlandı. 4 Ancak glifosat insanlar ve çevre için görece güvenli kabul edilse de Kolombiya hükümeti, kimyasalla temas ettikten sonra olumsuz etkiler yaşadığını iddia eden kişilerden binden fazla şikâyet almıştır. 5 Bildirilen belirtiler, deri ve göz tahrişinden öksürük ve kusmaya kadar çeşitlilik göstermektedir. 6 Bazı eleştirmenler, ilaca eklenen katkı maddelerinin sorumlu olduğundan şüpheleniyor. 7 Bölgedeki diğer kişiler ise ilacın yakındaki tarlalardan gıda ürünlerinin üzerine sürüklendiğinde bu ürünleri öldürdüğünden şikâyet etti.

PASAJ 60

Hastalık Hastalığının Tedavisi

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 145 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 3

1 The treatment of hypochondriasis has traditionally been difficult. 2 Where it is **secondary to** another condition it usually **resolves** with treatment of the primary disorder. 3 For example, hypochondriasis, which is secondary to depression, will usually resolve when the depression is successfully treated. 4 Recognition and early diagnosis are important. 5 **Reassurance**, combined with a serious **appraisal** of symptoms and an explanation of psychological factors B may then be effective. 6 It is not enough simply to tell the patient that there is nothing wrong. 7 It is important to **acknowledge** the patient's distress and provide an alternative model, introducing psychological factors. 8 A **dismissive** attitude that "it is all in your head" is **counterproductive**. 9 Management regimes based on regular brief appointments with one key doctor, and avoiding **admission** to hospital are useful. 10 They have been found greatly to improve physical functioning and cut costs A on investigations and hospital admissions by one third.

ANAHTAR KELİMELER

secondary to	-e ikincil, -den kaynaklanan
resolves	düzelmek, geçmek
reassurance	güvence verme, rahatlatma
appraisal	değerlendirme
acknowledge	kabul etmek
dismissive	küçümseyici, önemsemeyen
counterproductive	ters etki yapan
admission	hastaneye yatış, kabul

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"They have been found greatly to improve physical functioning and cut costs"*

'be found to do' edilgen yapısı 'bir şeyin ... -diği saptanmak' diye çevrilir: 'fiziksel işlevselliği büyük ölçüde iyileştirdiği ... saptanmıştır'.

B *"Reassurance, combined with a serious appraisal of symptoms and an explanation of psychological factors"*

'combined with' kısaltılmış edilgen bir yapıdır ('which is combined with'); Türkçede '... ile birlikte' diye bağlanır ve asıl özne ('güvence verilmesi') sona alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hipokondrinin (hastalık hastalığı) tedavisi eskiden beri zordur. 2 Başka bir rahatsızlığa ikincil olarak ortaya çıktığı durumlarda, genellikle birincil bozukluğun tedavisiyle düzelir. 3 Örneğin depresyona ikincil olan hipokondri, genellikle depresyon başarıyla tedavi edildiğinde düzelir. 4 Durumun fark edilmesi ve erken teşhis önemlidir. 5 Bu durumda, belirtilerin ciddi biçimde değerlendirilmesi ve psikolojik etkenlerin açıklanmasıyla birlikte hastaya güvence verilmesi etkili olabilir. 6 Hastaya yalnızca hiçbir sorunu olmadığını söylemek yeterli değildir. 7 Hastanın yaşadığı sıkıntıyı kabul etmek ve psikolojik etkenleri devreye sokarak alternatif bir açıklama modeli sunmak önemlidir. 8 "Hepsi senin kafanda" diyen küçümseyici bir tutum ters etki yapar. 9 Tek bir sorumlu doktorla düzenli, kısa randevulara dayanan ve hastaneye yatıştan kaçınan tedavi programları faydalıdır. 10 Bu programların fiziksel işlevselliği büyük ölçüde iyileştirdiği ve tetkik ve hastaneye yatış masraflarını üçte bir oranında azalttığı saptanmıştır.

BÖLÜM 4 — Pasaj 61–80

PASAJ 61

Benzin Vergileri ve Yakıt Tüketimi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 167 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 4

1 Europe and Japan do not use **fuel-economy standards** to any significant degree, but instead **rely** principally on high taxes to reduce gas **consumption**. 2 Their average tax is more than $2 per gallon, while in the US, federal gas taxes are only 18¢ per gallon and average state taxes 22¢ per gallon. 3 Higher prices at the pump resulting from higher taxes increase consumer demand A for cars with better fuel economy. 4 They also **encourage** consumers to reduce their driving. 5 Research shows that federal taxes on gasoline would have to increase by **a bit less than** 50¢ per gallon to cut gasoline consumption in the US. 6 Although a 50¢ increase is a lot **compared with** the present average total tax of 40¢, it would raise **retail** gas prices to only a little more than $2 per gallon, tax included. 7 This is far below prices in Europe and Japan. 8 Even if federal taxes on gas were doubled B, US retail gas prices would still be much below those in other **developed nations**.

ANAHTAR KELİMELER

fuel-economy standards	yakıt verimliliği standartları
rely	(on ile) dayanmak, bel bağlamak
consumption	tüketim
encourage	teşvik etmek
a bit less than	-den biraz daha az
retail	perakende
compared with	-e kıyasla
developed nations	gelişmiş ülkeler

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Higher prices at the pump resulting from higher taxes increase consumer demand"*

'resulting from' kısaltılmış ilgi cümleciğidir ('which result from'); Türkçede isimden önce '... -den kaynaklanan yüksek fiyatlar' biçiminde verilir, ana fiil ('increase') sona gelir.

B *"Even if federal taxes on gas were doubled"*

'Even if' + geçmiş zaman (2. tip koşul) varsayım bildirir ve 'bile' ile çevrilir; edilgen 'were doubled' → 'iki katına çıkarılsa bile'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Avrupa ve Japonya yakıt ekonomisi standartlarını kayda değer bir ölçüde kullanmamaktadırlar; bunun yerine benzin tüketimini azaltmak için başlıca yüksek vergilere dayanırlar. 2 Onların ortalama vergisi galon başına 2 dolardan fazlayken ABD'de federal benzin vergileri galon başına yalnızca 18 sent, eyalet vergileri ise ortalama galon başına 22 senttir. 3 Yüksek vergilerden kaynaklanan yüksek pompa fiyatları, yakıt bakımından daha ekonomik otomobillere olan tüketici talebini artırmaktadır. 4 Yüksek fiyatlar ayrıca tüketicileri daha az araba kullanmaya teşvik etmektedir. 5 Araştırmalar, ABD'deki benzin tüketimini azaltmak için federal benzin vergilerinin galon başına 50 sentten biraz daha az artırılması gerektiğini gösteriyor. 6 50 sentlik bir artış, şu anki 40 sentlik ortalama toplam vergiye kıyasla çok olsa da, perakende benzin fiyatlarını vergi dahil galon başına yalnızca 2 doların biraz üzerine çıkarır. 7 Bu, Avrupa ve Japonya'daki fiyatların çok altındadır. 8 Federal benzin vergileri iki katına çıkarılsa bile ABD'deki perakende benzin fiyatları yine de diğer gelişmiş ülkelerdeki fiyatlardan çok daha düşük olur.

PASAJ 62

Norveç Şirketleri ve Yersiz Milli Gurur

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 136 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 4

1 Norway was transformed by the discovery of oil and gas in the North Sea in the 1960s and its previously agricultural-based economy saw an explosion of wealth. 2 But since then a fierce but seemingly **misplaced** sense of national pride appears to be preventing Norwegian companies from making sensible business decisions B to **capitalize on** the natural advantages the country has been handed. 3 State **intervention** has supported **entrepreneurial** business ever since, but now times are tougher. 4 Companies in other parts of Scandinavia have realized that in order to keep ahead in a global economy, and win foreign **market share**, they not only need greater financial power but also partners with local knowledge A. 5 However, rather than taking a similar **proactive** approach, Norwegian companies are adopting a defensive stance and seem **perplexed** by a sudden wave of **hostile takeover** bids.

ANAHTAR KELİMELER

misplaced	yersiz
capitalize on	-den yararlanmak, -i kazanca çevirmek
intervention	müdahale
entrepreneurial	girişimci
market share	pazar payı
proactive	proaktif, önceden harekete geçen
hostile takeover	düşmanca devralma
perplexed	şaşkın, şaşırmış

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"they not only need greater financial power but also partners with local knowledge"*

'not only A but also B' yapısı 'yalnızca A'ya değil, aynı zamanda B'ye de' diye çevrilir; fiil ('need') Türkçede sona alınır: '... ihtiyaç duyduklarının'.

B *"appears to be preventing Norwegian companies from making sensible business decisions"*

'prevent sb from + -ing' yapısı '-in ... -mesini engellemek' diye aktarılır; 'appears to be' ise cümlenin sonuna 'gibi görünmektedir' olarak eklenir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Norveç, 1960'larda Kuzey Denizi'nde petrol ve gazın bulunmasıyla köklü bir dönüşüm geçirdi ve eskiden tarıma dayalı olan ekonomisi bir zenginlik patlaması yaşadı. 2 Fakat o zamandan beri, güçlü ama görünüşte yersiz bir milli gurur duygusu, Norveç şirketlerinin ülkeye sunulmuş doğal avantajlardan yararlanmak için mantıklı ticari kararlar almasını engelliyor gibi görünmektedir. 3 Devlet müdahalesi o zamandan beri girişimci işletmeleri desteklemektedir, fakat şu anda şartlar daha zor. 4 İskandinavya'nın diğer bölgelerindeki şirketler, küresel ekonomide önde kalmak ve yurt dışı pazar payı kazanmak için yalnızca daha büyük mali güce değil, aynı zamanda yerel bilgiye sahip ortaklara da ihtiyaç duyduklarının farkına vardılar. 5 Ancak Norveç şirketleri benzer proaktif bir yaklaşım benimsemek yerine savunmacı bir tutum takınıyor ve ani bir düşmanca devralma teklifleri dalgası karşısında şaşkına dönmüş görünüyor.

PASAJ 63

Her Açıdan Güneş Toplayan Film

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 169 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 4

1 Solar panels turn the sunlight into energy when the sun shines directly on them, but as soon as the sunlight decreases, so does **efficiency** A. 2 A new **antireflective** film coating could help panels collect sunshine at 96 per cent efficiency from nearly any angle. 3 The newly-developed film **consists of** seven layers of nanoscopic silicon and titanium-oxide rods arranged in increasing densities, with the topmost nearly as **porous** as air. 4 This **funnel-like** structure captures light from almost every direction and focuses it onto the photovoltaic panel while also **inhibiting** reflection. 5 The film, which is about one hundredth as thick as a human hair, could easily be applied to any solar panel and would help collect 20 per cent more light while **eliminating the need for** the expensive hardware usually used to rotate solar panels as the sun moves. 6 Before the new film can be **marketed**, the nanoscientists who developed the film must find a way to protect the outermost layers from wind and heat, a process that might take another year B.

ANAHTAR KELİMELER

efficiency	verimlilik
antireflective	yansıma önleyici
consists of	-den oluşmak
porous	gözenekli
funnel-like	huni benzeri
inhibiting	engellemek, önlemek
eliminating the need for	-e duyulan ihtiyacı ortadan kaldırmak
marketed	piyasaya sürülmek, pazarlanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"as soon as the sunlight decreases, so does efficiency"*

'as soon as' '-ar -maz' diye çevrilir; 'so does + özne' devrik yapısı önceki fiili tekrar eder ve 'o da ... -ir' anlamı verir: 'güneş ışığı azalır azalmaz verimlilik de azalır'.

B *"a process that might take another year"*

Cümle sonundaki bu isim öbeği, önceki cümlenin tamamını açıklayan bir ek bilgidir (appositive); Türkçede noktalı virgülden sonra ayrı bir cümle gibi verilir: 'bu süreç bir yıl daha sürebilir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Güneş panelleri, güneş doğrudan üstlerine parladığında güneş ışığını enerjiye çevirirler, fakat güneş ışığı azalır azalmaz verimlilikleri de azalır. 2 Yeni bir yansıma önleyici film kaplama, panellerin güneş ışığını hemen her açıdan yüzde 96 verimlilikle toplamasına yardımcı olabilir. 3 Yeni geliştirilen film, artan yoğunluklarda dizilmiş nano ölçekli silikon ve titanyum oksit çubuklardan oluşan yedi katmandan meydana gelir ve en üstteki katman hemen hemen hava kadar gözeneklidir. 4 Bu huni benzeri yapı, ışığı hemen her yönden yakalar ve yansımayı da engelleyerek fotovoltaik panelin üzerine odaklar. 5 İnsan saçının yaklaşık yüzde biri kalınlığındaki film, herhangi bir güneş paneline kolayca uygulanabilir ve güneş hareket ettikçe panelleri döndürmek için genellikle kullanılan pahalı donanıma duyulan ihtiyacı ortadan kaldırırken yüzde 20 daha fazla ışık toplanmasına yardımcı olur. 6 Yeni film piyasaya sürülmeden önce, filmi geliştiren nanobilimciler en dıştaki katmanları rüzgâr ve ısıdan korumanın bir yolunu bulmalıdır; bu süreç bir yıl daha sürebilir.

PASAJ 64

Kök Hücre Skandalının Gölgesi

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 154 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 4

1 Few recent papers in biology have received as much praise as Woo Suk Hwang's 2004 and 2005 announcements of cloning human embryonic stem cells - or fallen as fast into **disrepute** with the discovery that they were **rank** fakes. 2 Embryonic stem cell (ESC) research is no less promising today than it was before Hwang's **deceit** was revealed A; most investigators continue to believe that it will eventually **yield** revolutionary medical treatments. 3 The fact that no one has yet **derived** ESCs from cloned human embryos simply means B that the science is less advanced than has been supposed over the past two years. 4 Still, Hwang has badly **undermined** the reputation of a field that already has **more than its share** of political and public relations problems. 5 Some longtime **opponents** of ESC research will undoubtedly argue that Hwang's lies only prove that the investigators cannot be trusted to conduct their work ethically, and the public may believe them.

ANAHTAR KELİMELER

disrepute	itibarsızlık, gözden düşme
rank	düpedüz, tam
deceit	aldatmaca, hile
yield	sağlamak, ortaya çıkarmak
derived	elde etmek, türetmek
undermined	zayıflatmak, zedelemek
more than its share	fazlasıyla payına düşen
opponents	karşıt, muhalif

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is no less promising today than it was before Hwang's deceit was revealed"*

'no less ... than' yapısı 'den daha az ... değil' yani 'en az ... kadar' anlamı verir; olumsuzluk gözden kaçarsa anlam tersine döner: 'aldatmaca ortaya çıkmadan önce olduğundan daha az umut verici değildir'.

B *"The fact that no one has yet derived ESCs from cloned human embryos simply means"*

'The fact that + cümle' bir isim cümleciğidir ve cümlenin öznesidir; Türkçede '-memiş olması' biçiminde özne yapılır: 'Henüz hiç kimsenin ... elde edememiş olması, yalnızca ... anlamına gelir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Biyolojide son dönemde yayımlanan çok az makale, Woo Suk Hwang'ın insan embriyonik kök hücrelerini klonladığına dair 2004 ve 2005'teki duyuruları kadar övgü almış ya da bunların düpedüz sahte olduğu anlaşılınca onlar kadar hızlı itibar kaybetmiştir. 2 Embriyonik kök hücre (EKH) araştırmaları bugün, Hwang'ın aldatmacası ortaya çıkmadan önce olduğundan daha az umut verici değildir; araştırmacıların çoğu bu araştırmaların sonunda devrim niteliğinde tıbbi tedaviler sağlayacağına inanmaya devam etmektedir. 3 Henüz hiç kimsenin klonlanmış insan embriyolarından EKH elde edememiş olması, yalnızca bu bilimin son iki yıl boyunca sanıldığından daha az ilerlemiş olduğu anlamına gelir. 4 Yine de Hwang, siyasi ve halkla ilişkiler sorunlarından zaten fazlasıyla payını almış bir alanın itibarını ciddi biçimde zedelemiştir. 5 EKH araştırmalarının bazı eski karşıtları, şüphesiz Hwang'ın yalanlarının yalnızca araştırmacıların çalışmalarını etik biçimde yürüteceklerine güvenilemeyeceğini kanıtladığını öne sürecektir ve kamuoyu da onlara inanabilir.

PASAJ 65

Ay'a Dönüşte Bilimsel Öncelikler

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 138 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 4

1 A couple of months ago NASA asked the scientific community what kinds of research it should conduct when it returns humans to the moon. 2 In doing so, NASA wanted **prioritized** research objectives for the robotic **orbiters** and **landers** that will be used primarily for **reconnaissance** purposes prior to later explorations by astronauts[B] of the **lunar** surface. 3 Recommendations made by scientists varied greatly, but they can be summarized. 4 The top priority that scientists have recommended is the development of programmes for lunar data analysis. 5 Next is the exploration of the moon's south pole, which is called "the Aitken basin," an **impact scar** mostly on the moon's back side. 6 Then comes an instrument network for **probing** the interior of the moon[A], and this is followed by rock sample returns, scientifically selected landing sites, and analysis of any icy polar **deposits**.

ANAHTAR KELİMELER

prioritized	öncelik sırasına konmuş
orbiters	yörünge aracı
landers	iniş aracı
reconnaissance	keşif, ön inceleme
lunar	Ay'a ait
impact scar	çarpma izi
probing	araştırmak, incelemek
deposits	birikinti, tortu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Then comes an instrument network for probing the interior of the moon"*

Zarf (Then) başa geldiği için fiil öznenin önüne geçmiştir (devrik yapı: 'Then comes + özne'). Türkçede normal sıraya dönülür: 'Sonra ... bir cihaz ağı gelmektedir'.

B *"that will be used primarily for reconnaissance purposes prior to later explorations by astronauts"*

Gelecek zaman edilgen ilgi cümleciği isimden önce '-acak' sıfatıyla verilir ('kullanılacak'); 'prior to' '-den önce' demektir ve 'by astronauts' Türkçede 'astronotların yapacağı' biçimine dönüşür.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Birkaç ay önce NASA, bilim dünyasına Ay'a yeniden insan gönderdiğinde ne tür araştırmalar yapması gerektiğini sordu. 2 Bunu yaparken NASA, astronotların daha sonra Ay yüzeyinde yapacağı keşiflerden önce öncelikle ön keşif amacıyla kullanılacak robotik yörünge araçları ve iniş araçları için öncelik sırasına konmuş araştırma hedefleri istedi. 3 Bilim insanlarının yaptığı öneriler büyük farklılık gösterdi, fakat bunlar özetlenebilir. 4 Bilim insanlarının önerdiği en büyük öncelik, Ay'a ilişkin verilerin analizi için programların geliştirilmesidir. 5 Bir sonraki ise "Aitken havzası" olarak adlandırılan ve çoğunlukla Ay'ın arka yüzünde bulunan bir çarpma izi olan Ay'ın güney kutbunun keşfidir. 6 Sonra Ay'ın iç yapısını araştırmak için bir cihaz ağı gelmektedir; bunu da kaya örneklerinin Dünya'ya getirilmesi, bilimsel olarak seçilmiş iniş alanları ve kutuplardaki olası buzlu birikintilerin analizi takip etmektedir.

PASAJ 66

Tek Çekimde Bir Müze: Russian Ark

Sanat ve Kültür · ●○○ Orta · 91 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 4

1 Cinema today is all too often just about **plot** or **special effects**. 2 So really great films, successfully **weaving together** sound, image and time to tell a really cinematic story B, are always special. 3 On show in New York earlier this month was a **remarkable** example A. 4 Alexander Sokurov's "Russian Ark", **explores** the 300-year-long history of the Hermitage museum in St Petersburg. 5 It takes you on an **uncut** 90-minute walk through 35 of its historic rooms and halls. 6 This has never been done before and the result **demonstrates** **impressively** how much film can achieve.

ANAHTAR KELİMELER

plot	olay örgüsü
special effects	özel efektler
weaving together	bir araya getirmek, örmek
remarkable	dikkat çekici, olağanüstü
explores	ele almak, incelemek
uncut	kesintisiz, kesilmemiş
demonstrates	göstermek, kanıtlamak
impressively	etkileyici biçimde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"On show in New York earlier this month was a remarkable example"*

Yer/durum bildiren öbek (On show ...) başa alınmış ve özne (a remarkable example) fiilden sonraya geçmiştir (devrik yapı). Türkçede asıl özne bulunup normal sıra kurulur: '... bunun dikkat çekici bir örneği gösterimdeydi'.

B *"successfully weaving together sound, image and time to tell a really cinematic story"*

-ing ile kurulan kısaltılmış ilgi cümleciği ('which successfully weave ...') nitelediği isimden (films) önce '-en' sıfat-fiiliyle verilir: '... bir araya getiren gerçekten büyük filmler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Günümüzde sinema çoğu zaman yalnızca olay örgüsü ya da özel efektler üzerine kurulmaktadır. 2 Bu yüzden, gerçekten sinematik bir hikâye anlatmak için ses, görüntü ve zamanı başarıyla bir araya getiren gerçekten büyük filmler her zaman özeldir. 3 Bu ayın başlarında New York'ta bunun dikkat çekici bir örneği gösterimdeydi. 4 Alexander Sokurov'un "Russian Ark" adlı filmi, St. Petersburg'daki Hermitage Müzesi'nin 300 yıllık tarihini ele almaktadır. 5 Film sizi, müzenin tarihi oda ve salonlarından 35'i boyunca kesintisiz, 90 dakikalık bir yürüyüşe çıkarır. 6 Bu daha önce hiç yapılmamıştı ve sonuç, sinemanın neler başarabileceğini etkileyici bir biçimde gözler önüne seriyor.

PASAJ 67

Toprak Bakterilerinin Çeşitliliğinin Sırrı

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 133 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 4

1 Despite bacteria's presence in all parts of the planet[B], their **diversity** in the world's soils is poorly understood. 2 To better understand what makes the organisms **thrive**, Duke University researchers **trekked** far and wide to collect a few centimetres of dirt as samples from 98 locations across North and South America, then analyzed each sample for genetic variation. 3 To their surprise, the strongest **predictor** of high diversity was neutral pH. 4 The acidic soil of the Peruvian Amazon, for example, **harboured** far fewer bacterial species than did the neutral dirt[A] of the **arid** American Southwest. 5 "There are a lot of variables that didn't turn out to be very important," says the researcher Robert Jackson, who adds that a more complete search for different habitats might **turn up** other stimulators of diversity, such as carbon **abundance**.

ANAHTAR KELİMELER

diversity	çeşitlilik
thrive	gelişmek, serpilmek
trekked	zorlu bir yolculuk yapmak
predictor	belirleyici, yordayıcı
harboured	barındırmak
arid	kurak
turn up	ortaya çıkarmak
abundance	bolluk

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"harboured far fewer bacterial species than did the neutral dirt"*

'than'dan sonra yardımcı fiil öznenin önüne geçmiştir ('than did the dirt' = 'than the dirt did'); bu devrik yapı anlamı değiştirmez: 'nötr topraktan çok daha az bakteri türü barındırıyordu'.

B *"Despite bacteria's presence in all parts of the planet"*

'despite + isim' yapısı '-e rağmen' diye çevrilir; Türkçede iyelik zinciri kurulur: 'Bakterilerin gezegenin her yerindeki varlığına rağmen'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bakterilerin gezegenin her yerindeki varlığına rağmen, dünya topraklarındaki çeşitlilikleri pek anlaşılmamaktadır. 2 Bu organizmaların gelişip çoğalmasını neyin sağladığını daha iyi anlamak için Duke Üniversitesi araştırmacıları, Kuzey ve Güney Amerika'daki 98 noktadan örnek olarak birkaç santimetre toprak toplamak üzere uzun ve kapsamlı bir yolculuk yaptılar, ardından her örneği genetik çeşitlilik açısından analiz ettiler. 3 Yüksek çeşitliliğin en güçlü belirleyicisinin nötr pH olması onları şaşırttı. 4 Örneğin Peru Amazonlarının asitli toprağı, Amerika'nın kurak güneybatısındaki nötr topraktan çok daha az bakteri türü barındırıyordu. 5 Araştırmacı Robert Jackson, "Pek önemli olmadığı ortaya çıkan birçok değişken var," diyor ve farklı yaşam alanlarında yapılacak daha kapsamlı bir araştırmanın, karbon bolluğu gibi çeşitliliği uyaran başka etkenleri de ortaya çıkarabileceğini ekliyor.

PASAJ 68

İnsanlarda Bulaşıcı Kanser Mümkün mü?

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 244 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 4

1 A **contagious** tumour threatens to wipe out the famous Tasmanian devil, a ferocious **marsupial** animal. 2 Could contagious cancers arise in humans, too? 3 Given that humans have great genetic diversity[A] and can avoid behaving in ways that would **foster** tumour transmission, it might seem safe to assume that our species can readily avoid the fate of the Tasmanian devil. 4 Indeed, if a person were bitten by an infected Tasmanian devil[B] or by a dog with the canine transmissible tumour, the person's **genetic makeup**, being so different from that of the animals, would probably ensure a strong immune response able to detect and kill the invading cells. 5 Thus, the bitten individual would not get sick or start spreading the disease to others. 6 There are **grounds for concern**, though. 7 Contagious cancers could, in theory, arise in a group of great apes with low genetic diversity because of population declines. 8 If they were hunted by human populations with many members having **impaired** immunity, the close contact might enable tumour cells to transfer to humans and then spread. 9 Such conditions exist where humans with a high HIV **prevalence** hunt endangered apes. 10 Although this scenario is possible, we suspect that **cross-species** transmission is not the most likely way that a contagious cancer would arise in humans. 11 We hold this view in part because no known cases of cross-species transmission of the dog cancer have occurred in nature, although the disease has been experimentally transferred to related canines in the laboratory.

ANAHTAR KELİMELER

contagious	bulaşıcı
marsupial	keseli (hayvan)
foster	kolaylaştırmak, teşvik etmek
genetic makeup	genetik yapı
grounds for concern	endişe için gerekçe
impaired	zayıflamış, bozulmuş
prevalence	yaygınlık
cross-species	türler arası

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Given that humans have great genetic diversity"*

'Given that + cümle' '... göz önüne alındığında' anlamındadır; yan cümle Türkçede başa alınır ve '-dığı göz önüne alındığında' ile bitirilir.

B *"if a person were bitten by an infected Tasmanian devil"*

'if + were + V3' gerçek dışı bir varsayımı (2. tip koşul) edilgen çatıda anlatır: 'bir insan ... tarafından ısırılsa'; ana cümle de 'would' ile kurulduğu için '-ırdı' ile çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bulaşıcı bir tümör, vahşi ve keseli bir hayvan olan ünlü Tazmanya canavarını yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bırakmaktadır. 2 Bulaşıcı kanserler insanlarda da ortaya çıkabilir mi? 3 İnsanların büyük bir genetik çeşitliliğe sahip olduğu ve tümörün bulaşmasını kolaylaştıracak davranışlardan kaçınabildiği göz önüne alındığında, türümüzün Tazmanya canavarının akıbetinden kolayca kurtulabileceğini varsaymak güvenli görünebilir. 4 Gerçekten de bir insan enfekte bir Tazmanya canavarı ya da bulaşıcı köpek tümörü taşıyan bir köpek tarafından ısırılsa, hayvanlarınkinden çok farklı olan genetik yapısı muhtemelen istilacı hücreleri tespit edip öldürebilecek güçlü bir bağışıklık tepkisini garanti ederdi. 5 Böylece ısırılan kişi hastalanmaz ya da hastalığı başkalarına yaymaya başlamazdı. 6 Yine de endişelenmek için gerekçeler bulunmaktadır. 7 Teoride, nüfus azalmaları nedeniyle genetik çeşitliliği düşük olan bir büyük insansı maymun grubunda bulaşıcı kanserler ortaya çıkabilir. 8 Bu maymunlar, pek çok bireyinin bağışıklığı zayıflamış insan toplulukları tarafından avlanırsa, yakın temas tümör hücrelerinin insanlara geçmesine ve ardından yayılmasına olanak tanıyabilir. 9 Bu tür koşullar, HIV yaygınlığı yüksek olan insanların nesli tehlikedeki maymunları avladığı yerlerde mevcuttur. 10 Bu senaryo mümkün olsa da, türler arası bulaşmanın bulaşıcı bir kanserin insanlarda ortaya çıkmasının en olası yolu olmadığını düşünüyoruz. 11 Bu görüşte olmamızın nedenlerinden biri, hastalık laboratuvarda yakın akraba köpekgillere deneysel olarak bulaştırılmış olsa da doğada köpek kanserinin türler arası bulaştığı bilinen hiçbir vakanın görülmemiş olmasıdır.

PASAJ 69

Kenneth Lay: Amerikan Rüyasından Hüsrana

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 191 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 4

(1) Until the giant American energy company Enron **collapsed**, and its director Kenneth Lay was imprisoned, his life had been a model of the American dream of rising from **rags to riches** [A] on the strength of **merit** and hard work. (2) His beginnings were socially and financially very **modest**. (3) He was born in Tyrone, Missouri, in 1942, as the son of a preacher who was also a part-time salesman. (4) He helped his father **make ends meet** by cutting grass and delivering papers. (5) His start in the energy industry seemed similarly modest. (6) After obtaining a doctoral degree in economics from the University of Houston, he got his start in the **booming** Texan oil industry. (7) In 1985 he merged Houston Natural Gas with InterNorth of Nebraska in order to form Enron. (8) As Enron became stronger, Mr Lay turned increasingly to politics [B] and was one of the biggest **donors** to the Bush-Cheney campaign. (9) After Mr Bush entered the White House, Mr Lay had hopes of a seat in the cabinet, perhaps as energy secretary or even at the Treasury. (10) However, for reasons that remain unclear, Mr Bush **overlooked** him, so his professional life ended in frustration.

ANAHTAR KELİMELER

collapsed	çökmek, iflas etmek
rags to riches	yoksulluktan zenginliğe
merit	liyakat, yetenek
modest	mütevazı, gösterişsiz
make ends meet	geçimini sağlamak, iki yakayı bir araya getirmek
booming	hızla büyüyen, patlama yaşayan
donors	bağışçı
overlooked	görmezden gelmek, göz ardı etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"his life had been a model of the American dream of rising from rags to riches"*

'of + -ing' ('of rising') önceki ismin (dream) içeriğini açıklar; Türkçede isimden önce '... yükselmeyi anlatan Amerikan rüyası' biçiminde verilir. 'had been' geçmişteki bir noktaya kadar süren durumu anlatır.

B *"As Enron became stronger, Mr Lay turned increasingly to politics"*

Burada 'as' 'zaman/sebep' değil, birlikte değişimi bildirir ve '-dıkça' diye çevrilir: 'Enron güçlendikçe Lay politikaya daha çok yöneldi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Dev Amerikan enerji şirketi Enron çöküp yöneticisi Kenneth Lay hapse girene kadar, Lay'in hayatı, liyakat ve çok çalışma sayesinde yoksulluktan zenginliğe yükselmeyi anlatan Amerikan rüyasının bir örneği olmuştu. (2) Başlangıcı sosyal ve maddi açıdan çok mütevazıydı. (3) 1942'de Missouri, Tyrone'da, aynı zamanda yarı zamanlı satıcı olarak çalışan bir vaizin oğlu olarak dünyaya geldi. (4) Çim biçerek ve gazete dağıtarak babasına evin geçimini sağlamada yardım etti. (5) Enerji sektöründeki başlangıcı da aynı şekilde mütevazı görünüyordu. (6) Houston Üniversitesi'nden ekonomi doktorası aldıktan sonra, hızla büyüyen Teksas petrol sanayisinde işe başladı. (7) 1985'te Enron'u kurmak amacıyla Houston Natural Gas şirketini Nebraska'daki InterNorth ile birleştirdi. (8) Enron güçlendikçe Lay politikaya daha çok yöneldi ve Bush-Cheney kampanyasının en büyük bağışçılarından biri oldu. (9) Bush'un Beyaz Saray'a girmesinin ardından Lay, belki enerji bakanı ya da hatta hazine bakanı olarak kabinede bir koltuk sahibi olmayı umuyordu. (10) Ancak hâlâ belirsizliğini koruyan nedenlerle Bush onu görmezden geldi; böylece Lay'in profesyonel hayatı hayal kırıklığıyla son buldu.

Bilgi notu: Kenneth Lay 2006'da mahkûm edildi, ancak ceza verilmeden önce öldü; hapse girmedi.

PASAJ 70

On Altıncı Yüzyılda Avrupa'da Fiyat Artışı

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 135 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 4

1 From the mid-fifteenth century on, most of Europe had enjoyed **steady** economic growth, and the discovery of the New World seemed the basis of greater **prosperity** to come. 2 By the middle of the sixteenth century, however, the situation changed. 3 Nothing like the **upward** price trend that affected Western Europe[A] in the second half of the sixteenth century had ever happened before. 4 Since Europe's population began to grow vastly and the food supply remained constant, food prices were driven sharply higher by the increased demand. 5 At the same time, wages **stagnated** or even declined. 6 On the other hand, the enormous **influx** of silver from Spanish America into Europe, where much of it was **minted** into coins[B], caused a dramatic increase in the volume of money in **circulation**. 7 This, of course, **fuelled** the spiral of rising prices.

ANAHTAR KELİMELER

steady	istikrarlı, sürekli
prosperity	refah
upward	yukarı yönlü, artan
stagnated	durgunlaşmak
influx	akın, akış
minted	(para) basmak
circulation	dolaşım
fuelled	körüklemek, hızlandırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Nothing like the upward price trend that affected Western Europe"*

Olumsuz anlamlı özne 'Nothing like X' ('X'e benzer hiçbir şey') ile kurulan cümle 'X'e benzer bir şey daha önce hiç yaşanmamıştı' diye çevrilir; ilgi cümleciği ('that affected ...') isimden önce '-en' ile verilir.

B *"where much of it was minted into coins"*

'where' ile başlayan ilgi cümleciği yer bildirir, içinde edilgen yapı vardır ('was minted'); Türkçede bilgi isme bağlanarak verilebilir: 'büyük kısmı madeni paraya dönüştürülen gümüş'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 On beşinci yüzyılın ortalarından itibaren Avrupa'nın büyük bölümü istikrarlı bir ekonomik büyüme yaşamıştı ve Yeni Dünya'nın keşfi gelecekte daha büyük bir refahın temeli gibi görünüyordu. 2 Ancak on altıncı yüzyılın ortalarına gelindiğinde durum değişti. 3 On altıncı yüzyılın ikinci yarısında Batı Avrupa'yı etkileyen yukarı yönlü fiyat eğilimine benzer bir şey daha önce hiç yaşanmamıştı. 4 Avrupa'nın nüfusu büyük oranda artmaya başladığından ve yiyecek arzı sabit kaldığından, artan talep nedeniyle yiyecek fiyatları keskin biçimde yükseldi. 5 Aynı zamanda ücretler durgunlaştı ve hatta düştü. 6 Öte yandan İspanyol Amerikası'ndan Avrupa'ya akan ve büyük kısmı madeni paraya dönüştürülen muazzam miktardaki gümüş, dolaşımdaki para miktarında çarpıcı bir artışa yol açtı. 7 Bu da elbette artan fiyatlar sarmalını körükledi.

PASAJ 71

Çiçekler Tozlayıcılarını Nasıl Çeker?

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 190 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 4

1 It is to a plant's advantage to be visually attractive to a specific **pollinator**[A] so that those animals will **seek out** and concentrate on that particular plant during their search for nectar. 2 This keeps pollen from being spread to other plant species, where pollination won't take place[B]. 3 Flowers **appeal to** their pollinators' sensory systems by using signals such as **alluring** odours or colours. 4 Flowers pollinated by **nocturnal** animals like bats and moths, which rely more on hearing than smell and sight, usually have **dull** colours but powerful scents. 5 Flowers pollinated by daytime animals like birds and bees, however, rely on a range of colours. 6 Birds see a spectrum somewhat similar to ours but are especially **receptive to** red, so blossoms pollinated by them tend to be red or orange. 7 Bees, on the other hand, see a different spectrum composed of yellow, blue, green, and ultraviolet. 8 Flowers pollinated by bees, hence, tend to be in those colours and usually have special **markings** that are visible only in ultraviolet. 9 Like runway lights, these markings guide insects to the right place to land and find nectar, and in the process, pollinate the plant.

ANAHTAR KELİMELER

pollinator	tozlayıcı
seek out	arayıp bulmak
appeal to	hitap etmek, cezbetmek
alluring	cezbedici, çekici
nocturnal	gece etkin, gece hayvanı
dull	donuk, mat
receptive to	-e duyarlı, açık
markings	işaret, desen

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It is to a plant's advantage to be visually attractive to a specific pollinator"*

'It is ... to do' yapısında 'It' geçici öznedir, asıl özne 'to be attractive' mastar öbeğidir; Türkçede asıl özne başa alınır: 'Belirli bir tozlayıcı için görsel olarak çekici olmak bitkinin yararınadır'.

B *"This keeps pollen from being spread to other plant species, where pollination won't take place"*

'keep sth from being V3' edilgen ulaç yapısı '-in ... -mesini önlemek' diye çevrilir; 'where ...' ilgi cümleciği isimden önce verilir: 'tozlaşmanın gerçekleşmeyeceği diğer bitki türleri'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Belirli bir tozlayıcı (polen taşıyıcı) için görsel olarak çekici olmak bitkinin yararınadır; böylece bu hayvanlar nektar arayışları sırasında özellikle o bitkiyi arar ve ona yoğunlaşır. 2 Bu, polenin, tozlaşmanın gerçekleşmeyeceği diğer bitki türlerine yayılmasını önler. 3 Çiçekler, cezbedici kokular ya da renkler gibi sinyaller kullanarak tozlayıcılarının duyu sistemlerine hitap eder. 4 Koku ve görmeden çok işitmeye dayanan yarasalar ve güveler gibi gece hayvanları tarafından tozlanan çiçekler genellikle donuk renklere fakat güçlü kokulara sahiptir. 5 Buna karşılık kuşlar ve arılar gibi gündüz hayvanları tarafından tozlanan çiçekler çeşitli renklerden yararlanır. 6 Kuşlar bizimkine bir ölçüde benzeyen bir tayf (spektrum) görürler, fakat özellikle kırmızıya duyarlıdırlar; bu yüzden onlar tarafından tozlanan çiçekler kırmızı ya da turuncu olma eğilimindedir. 7 Öte yandan arılar sarı, mavi, yeşil ve morötesinden oluşan farklı bir tayf görürler. 8 Bu yüzden arılar tarafından tozlanan çiçekler bu renklerde olma eğilimindedir ve genellikle yalnızca morötesi ışıkta görülebilen özel işaretlere sahiptir. 9 Pist ışıkları gibi bu işaretler, böcekleri konup nektar bulacakları doğru yere yönlendirir; böcekler de bu süreçte bitkiyi tozlaştırır.

PASAJ 72

SARS'ın Kaynağı Yarasalar mı?

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 191 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 4

(1) Bats are creatures of the night that are commonly **held in fear**. (2) At first glance, those fears might seem to have some medical **justification**. (3) Long known as **vectors** for rabies, it is now thought that bats may be [A] the origin of some of the most deadly **emerging** viruses, including SARS. (4) From research with other viruses, virologist Linfa Wang of the Australian Animal Health Laboratory knew bats could get chronic infections from viruses while not getting sick, making them ideal carriers for disease. (5) Bats, civets and a **menagerie** of other animals were often found caged near one another in live-animal markets in Asia. (6) So Wang **hypothesized** that bats might **harbour** SARS as well. (7) Wang and his colleagues analyzed blood, throat and faecal **swabs** from 408 wild bats from China. (8) Genetic analysis revealed five bats, which represented three of nine species of horseshoe bats tested, possessed viruses closely related to SARS. (9) They reported last September that the genetic variation within those coronaviruses was far greater than that seen in human or civet SARS. (10) Therefore, bats, probably having lived longer with the diseases, may be the origin [B] of the coronaviruses seen in other species.

ANAHTAR KELİMELER

held in fear	korkulmak, korkuyla bakılmak
justification	gerekçe, dayanak
vectors	taşıyıcı, vektör
emerging	yeni ortaya çıkan
menagerie	çeşit çeşit hayvan, hayvan topluluğu
hypothesized	varsaymak, hipotez öne sürmek
harbour	barındırmak
swabs	sürüntü (örneği)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Long known as vectors for rabies, it is now thought that bats may be"*

Cümle başındaki V3 öbeği (Long known as ...) 'bats'i niteler; 'it is thought that' kişisiz edilgendir ve '... olabileceği düşünülmektedir' diye çevrilir: 'Uzun zamandır ... olarak bilinen yarasaların ... olabileceği düşünülmektedir'.

B *"bats, probably having lived longer with the diseases, may be the origin"*

'having + V3' (perfect participle) öznenin daha önceden süregelen bir durumunu anlatır; Türkçede özneden önce sıfat-fiille verilir: 'muhtemelen bu hastalıklarla daha uzun süredir yaşayan yarasalar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Yarasalar, genellikle korkulan gece yaratıklarıdır. (2) İlk bakışta bu korkuların tıbbi açıdan bir dayanağı varmış gibi görünebilir. (3) Uzun zamandır kuduzun taşıyıcıları (vektörleri) olarak bilinen yarasaların, şimdi SARS da dahil olmak üzere yeni ortaya çıkan en öldürücü virüslerden bazılarının kaynağı olabileceği düşünülmektedir. (4) Avustralya Hayvan Sağlığı Laboratuvarı'ndan virolog Linfa Wang, diğer virüslerle yaptığı araştırmalardan, yarasaların hastalanmadan virüslerden kronik enfeksiyon kapabildiğini ve bunun onları hastalıklar için ideal taşıyıcılar yaptığını biliyordu. (5) Asya'daki canlı hayvan pazarlarında yarasaların, misk kedilerinin ve çeşit çeşit başka hayvanın sıklıkla yan yana kafeslerde tutulduğu görülüyordu. (6) Bu nedenle Wang, yarasaların SARS'ı da barındırabileceği hipotezini öne sürdü. (7) Wang ve meslektaşları, Çin'deki 408 yabani yarasadan alınan kan, boğaz ve dışkı sürüntülerini analiz etti. (8) Genetik analiz, test edilen dokuz nal burunlu yarasa türünden üçünü temsil eden beş yarasanın SARS'la yakından ilişkili virüsler taşıdığını ortaya koydu. (9) Araştırmacılar geçen eylül ayında, bu koronavirüslerdeki genetik çeşitliliğin insan ya da misk kedisi SARS'ında görülenden çok daha fazla olduğunu bildirdiler. (10) Bu nedenle, muhtemelen bu hastalıklarla daha uzun süredir bir arada yaşayan yarasalar, diğer türlerde görülen koronavirüslerin kaynağı olabilir.

PASAJ 73

Tudor Döneminde İngiltere'nin Dönüşümü

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 175 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 4

1 The 16th century in England is generally known as the Tudor period, which historically lasted from 1485 to 1603. 2 Among the famous Tudor **sovereigns** were Henry VII, Henry VIII, and Elizabeth I[A]. 3 In fact, the early years of the Tudor period were **marked by** significant changes in trade and in the arts of war. 4 Henry VII made **commercial treaties** with European countries. 5 Economically, England, which had always been a sheep-raising country, was by now manufacturing and exporting significant amounts of cloth. 6 As lands were **enclosed** to permit **grazing** on a larger scale, people were driven off the land to the cities, and London grew into a metropolitan market with **sophisticated** commercial institutions. 7 These changes had an impact on the traditional feudal social order, which also began to decline; also, due to the introduction of cannons and firearms, the feudal system of warfare became **obsolete**. 8 Yet, it would be a mistake to imagine these changes as sudden and dramatic. 9 In fact, it was a slow and long process **whereby** England was transformed into a modern state[B].

ANAHTAR KELİMELER

sovereigns	hükümdar
marked by	ile belirginleşmek, damgasını taşımak
commercial treaties	ticari antlaşmalar
enclosed	çitle çevirmek
grazing	otlatma
sophisticated	gelişmiş, karmaşık
obsolete	geçerliliğini yitirmiş, modası geçmiş
whereby	aracılığıyla, -dığı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Among the famous Tudor sovereigns were Henry VII, Henry VIII, and Elizabeth I"*

Yer bildiren öbek (Among ...) başa alındığı için fiil özneden önce gelmiştir (devrik yapı); asıl özne 'Henry VII, Henry VIII, and Elizabeth I'dır: '... hükümdarlar arasında ... vardı'.

B *"it was a slow and long process whereby England was transformed into a modern state"*

'whereby' (= by which) 'aracılığıyla ... -dığı' anlamında bir ilgi bağlacıdır; Türkçede isimden önce sıfat cümleciği olur: 'İngiltere'nin modern bir devlete dönüştürüldüğü ... süreç'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İngiltere'de 16. yüzyıl genellikle, tarihsel olarak 1485'ten 1603'e kadar süren Tudor dönemi olarak bilinir. 2 Ünlü Tudor hükümdarları arasında VII. Henry, VIII. Henry ve I. Elizabeth vardı. 3 Aslında Tudor döneminin ilk yılları ticarette ve savaş sanatında önemli değişimlerle göze çarptı. 4 VII. Henry Avrupa ülkeleriyle ticari antlaşmalar yaptı. 5 Ekonomik açıdan, her zaman koyun yetiştiren bir ülke olan İngiltere artık önemli miktarda kumaş üretip ihraç ediyordu. 6 Topraklar daha büyük ölçekte hayvan otlatılmasına olanak sağlamak için çitlerle çevrildikçe insanlar topraklardan şehirlere sürüldü ve Londra gelişmiş ticari kurumlara sahip bir metropol pazarına dönüştü. 7 Bu değişimler, kendisi de gerilemeye başlayan geleneksel feodal toplum düzenini etkiledi; ayrıca topların ve ateşli silahların ortaya çıkması nedeniyle feodal savaş sistemi de geçerliliğini yitirdi. 8 Fakat bu değişikliklerin ani ve dramatik şekilde olduğunu düşünmek yanlış olur. 9 Aslında bu, İngiltere'nin modern bir devlete dönüştürüldüğü yavaş ve uzun bir süreçti.

PASAJ 74

Menülerde Kalori Bilgisi Zorunluluğu

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 227 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 4

1 On July 1, 2009, the US state of California began **enforcing** a new menu-labelling law that requires chain restaurants to post on their menus the calories[B] contained in their food items. 2 Three other states - Oregon, Maine, and Massachusetts - have already passed similar **regulations**, as have 11 city and county governments. 3 The trend has **gathered strength** quickly, mostly because of concern about the nation's expanding waistlines. 4 The next step is to **deploy** the practice nationally, and the Congress is about to debate such a law. 5 Pressure for this type of move is coming from the obese, who represent more than a third of American adults, and their defenders. 6 Overweight people often **struggle to** estimate the number of calories they consume when eating out and make mistakes when calculating how much food they should order. 7 **Proponents** of menu labelling hope that knowing what is in their food may direct people to healthier items. 8 In Los Angeles, for example, officials optimistically predict that menu labelling could prevent nearly 40% of the annual weight gain there. 9 However, the effect of menu labelling on dietary choices remains unclear, and the regulations are too new to produce much evidence[A]. 10 Furthermore, some critics of the trend believe the public-health benefits of the new legislation are **irrelevant**. 11 For them, the new regulations are welcome as part of a consumer's **wide-ranging** right to know.

ANAHTAR KELİMELER

enforcing	uygulamak, yürürlüğe koymak
regulations	düzenleme, yönetmelik
gathered strength	güç kazanmak
deploy	yaygınlaştırmak, uygulamaya koymak
proponents	destekçi, savunucu
struggle to	-mekte zorlanmak
irrelevant	önemsiz, konu dışı
wide-ranging	geniş kapsamlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the regulations are too new to produce much evidence"*

'too + sıfat + to do' yapısı olumsuz sonuç bildirir: '... -emeyecek kadar ...'. Burada: 'düzenlemeler fazla kanıt ortaya koyamayacak kadar yeni'.

B *"a new menu-labelling law that requires chain restaurants to post on their menus the calories"*

'that' ile başlayan ilgi cümleciği isimden (law) önce '-en' ile verilir; 'require sb to do' ise '-in ... -mesini gerektirmek' olur: 'zincir restoranların ... bildirmelerini gerektiren yeni bir yasa'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 ABD'nin California eyaleti 1 Temmuz 2009'da, zincir restoranların yiyeceklerindeki kalori miktarlarını menülerinde bildirmelerini gerektiren yeni bir menü etiketleme yasasını uygulamaya başladı. 2 Diğer üç eyalet (Oregon, Maine ve Massachusetts) benzer düzenlemeleri çoktan kabul etmişti; 11 şehir ve ilçe yönetimi de aynısını yapmıştı. 3 Bu eğilim, daha çok ülkedeki bel çevrelerinin genişlemesine ilişkin kaygı nedeniyle hızla güç kazandı. 4 Bir sonraki adım bu uygulamayı ulusal düzeyde yaygınlaştırmaktır ve Kongre böyle bir yasayı tartışmak üzere. 5 Böyle bir adım için baskı, Amerikalı yetişkinlerin üçte birinden fazlasını oluşturan obezlerden ve onların savunucularından geliyor. 6 Fazla kilolu kişiler dışarıda yemek yerken tükettikleri kalori miktarını tahmin etmekte sıklıkla zorlanıyor ve ne kadar yemek sipariş etmeleri gerektiğini hesaplarken hata yapıyorlar. 7 Menü etiketlemenin destekçileri, yiyeceklerinde ne olduğunu bilmenin insanları daha sağlıklı yiyeceklere yönlendirebileceğini umuyorlar. 8 Örneğin Los Angeles'ta yetkililer, menü etiketlemenin oradaki yıllık kilo artışının yaklaşık %40'ını önleyebileceğini iyimser bir şekilde tahmin ediyorlar. 9 Fakat menü etiketlemenin beslenme tercihleri üzerindeki etkisi belirsizliğini koruyor ve düzenlemeler fazla kanıt ortaya koyamayacak kadar yeni. 10 Dahası, bu eğilimin bazı eleştirmenleri yeni yasanın halk sağlığına yönelik yararlarının önemsiz olduğuna inanıyor. 11 Onlara göre yeni düzenlemeler, tüketicinin geniş kapsamlı bilgi edinme hakkının bir parçası olarak memnuniyetle karşılanmaktadır.

PASAJ 75

Karanlık Maddenin Haritasını Çıkarmak

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 157 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 4

1 Dark matter is the **invisible** and mysterious material that makes up 22 per cent of the stuff in the universe. 2 It is one of the greatest scientific unknowns. 3 It does not **emit** light; nor does it reflect light or **absorb** it[A]. 4 While we are unable to see dark matter itself, we are able to create maps of it. 5 We can clearly **pinpoint** its location by observing the effects of its mass on light from distant galaxies. 6 This can be explained **with reference to** Einstein, who points out that a massive object will curve the **fabric of space** and that light will follow this deformed path. 7 So we can look at how light from galaxies has been bent and, consequently, **infer** the quantity and location of the matter that did the bending[B]. 8 In fact, by using this method, a team of astronomers have recently managed to create the first three-dimensional map of the **immense** structure of dark matter.

ANAHTAR KELİMELER

invisible	görünmez
emit	yaymak, salmak
absorb	emmek, soğurmak
pinpoint	tam yerini belirlemek
with reference to	-e başvurarak, -e dayanarak
fabric of space	uzayın dokusu
infer	çıkarsamak, sonuç çıkarmak
immense	devasa, muazzam

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"nor does it reflect light or absorb it"*

'nor' ile başlayan olumsuz cümlede yardımcı fiil özneden önce gelir (devrik yapı: 'nor does it ...'); önceki olumsuzlukla birleştirilerek 'ne ... ne de ...' diye çevrilir.

B *"infer the quantity and location of the matter that did the bending"*

'that did the bending' ilgi cümleciği isimden önce sıfat-fiil olarak verilir: 'bükülmeye yol açan madde'; 'the quantity and location of' iyelik zinciriyle aktarılır: 'maddenin miktarını ve yerini'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Karanlık madde, evrendeki maddenin yüzde 22'sini oluşturan görünmez ve gizemli bir maddedir. 2 En büyük bilimsel bilinmeyenlerden biridir. 3 Ne ışık yayar ne de ışığı yansıtır veya emer. 4 Karanlık maddenin kendisini göremesek de haritalarını çıkarabiliyoruz. 5 Kütlesinin uzak galaksilerden gelen ışık üzerindeki etkilerini gözlemleyerek yerini açık ve kesin olarak belirleyebiliyoruz. 6 Bu durum, büyük kütleli bir cismin uzayın dokusunu bükeceğini ve ışığın da bu bozulmuş yolu izleyeceğini belirten Einstein'a başvurularak açıklanabilir. 7 Böylece galaksilerden gelen ışığın nasıl büküldüğüne bakabilir ve sonuç olarak bu bükülmeye yol açan maddenin miktarını ve yerini çıkarsayabiliriz. 8 Nitekim bir grup astronom, bu yöntemi kullanarak kısa süre önce karanlık maddenin devasa yapısının ilk üç boyutlu haritasını çıkarmayı başardı.

PASAJ 76

Bütünleşik Tıbbın Öncü Merkezi

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 195 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 4

1 The Marylebone Health Centre in London, which opened in 1987, was the first A National Health Service practice to employ **complementary therapists**, and it is the subject of a long-term research study into the **effectiveness** of integrated medicine. 2 The team **comprises** three full-time and two part-time family doctors, an osteopath, homeopath, naturopath, acupuncturist, massage therapist and a counsellor. 3 Conventional medicine is still the **foundation** of the practice, but doctors have the option of suggesting a therapy if they consider it appropriate for the patient's condition. 4 Dr. Sue Morrison, who is **in charge of** the practice, says that she could not now imagine working without complementary therapies. 5 "We have found that we can **contain** problems - emotional as well as physical - that are usually difficult to look after in normal practice." 6 Integrated medicine may also be a part of the reason why the Marylebone Health Centre has a low **referral rate** to specialists and a drug-prescribing rate that is half of the national average. 7 At the Marylebone Health Centre, patient care is "relationship-centred", meaning that the **alliance** of patient and practitioner is central to all treatment B and healing, which is a key element in integrated medicine.

ANAHTAR KELİMELER

complementary therapists	tamamlayıcı tedavi uzmanları
effectiveness	etkinlik
comprise	oluşmak, içermek
foundation	temel
in charge of	-den sorumlu
contain	kontrol altına almak, sınırlamak
referral rate	sevk oranı
alliance	iş birliği, ittifak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The Marylebone Health Centre in London, which opened in 1987, was the first"*

Virgüllerle ayrılmış 'which' ilgi cümleciği, Türkçede ismin önüne sıfat olarak alınır: '1987'de açılan Londra'daki Marylebone Sağlık Merkezi ...'.

B *"meaning that the alliance of patient and practitioner is central to all treatment"*

Cümle sonundaki '-ing' yapısı (meaning that) önceki ifadeyi açıklar; Türkçeye '...; yani ...' ya da '... anlamına gelir' biçiminde yeni bir yan cümle olarak aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1987'de açılan Londra'daki Marylebone Sağlık Merkezi, tamamlayıcı tedavi uzmanlarını işe alan ilk Ulusal Sağlık Hizmeti (NHS) merkeziydi ve bu merkez, bütünleşik tıbbın etkinliği üzerine yürütülen uzun vadeli bir araştırmanın konusudur. 2 Ekip, üç tam zamanlı ve iki yarı zamanlı aile hekimi, bir osteopat, bir homeopat, bir natüropat, bir akupunkturcu, bir masaj terapisti ve bir danışmandan oluşur. 3 Geleneksel tıp hâlâ uygulamanın temelidir, ancak doktorlar hastanın durumuna uygun görürlerse bir terapi önerme seçeneğine sahiptir. 4 Merkezden sorumlu olan Dr. Sue Morrison, artık tamamlayıcı terapiler olmadan çalışmayı hayal bile edemediğini söylüyor. 5 "Normal uygulamada ilgilenilmesi genellikle zor olan sorunları -fiziksel olduğu kadar duygusal sorunları da- kontrol altına alabildiğimizi gördük." 6 Bütünleşik tıp, Marylebone Sağlık Merkezi'nin uzmanlara sevk oranının düşük, ilaç yazma oranının da ulusal ortalamanın yarısı kadar olmasının nedenlerinden biri de olabilir. 7 Marylebone Sağlık Merkezi'nde hasta bakımı "ilişki odaklıdır"; yani hasta ile sağlık uygulayıcısı arasındaki iş birliği tüm tedavi ve iyileşme sürecinin merkezindedir ve bu, bütünleşik tıbbın temel unsurlarından biridir.

PASAJ 77

Havayı Soluyan Uzay Motoru

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 172 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 4

1 The space shuttle and its rockets are huge - some 4.5 million pounds at **lift-off**. 2 About 85 per cent of that weight is fuel. 3 Since it is designed to work in a **vacuum**, the shuttle must carry not only fuel but the oxygen to burn it[A]. 4 Because this is an **inefficient** way to go, NASA engineers have recently tested an engine that gets some of its oxygen **on the run**. 5 This should reduce takeoff weights by half. 6 A spacecraft **equipped with** this engine would take off like a rocket. 7 But within minutes, incoming air would begin to **supplement** liquid oxygen. 8 Once the spacecraft reaches a speed of 1,500 miles per hour - twice the speed of sound - the liquid oxygen would **shut off** completely and the engine would burn fuel mixed with air. 9 Consequently the craft would **accelerate** to about ten times the speed of sound. 10 When the air got too thin for the engine to breathe[B], the ship would shift back to rocket mode to punch its way into space.

ANAHTAR KELİMELER

lift-off	kalkış
vacuum	boşluk, vakum
inefficient	verimsiz
on the run	hareket hâlindeyken, yol alırken
equipped with	ile donatılmış
supplement	takviye etmek, desteklemek
shut off	kesilmek, kapanmak
accelerate	hızlanmak, ivmelenmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the shuttle must carry not only fuel but the oxygen to burn it"*

'not only ... but (also)' yapısı 'yalnızca ... değil, ... de' kalıbıyla aktarılır; 'to burn it' ise ismi niteleyen amaç yapısıdır: 'onu yakacak oksijen'.

B *"When the air got too thin for the engine to breathe"*

'too + sıfat + for + kişi/nesne + to + fiil' yapısı 'bir şeyin yapamayacağı kadar ...' biçiminde çevrilir: 'motorun soluyamayacağı kadar seyrek'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Uzay mekiği ve roketleri devasadır: kalkış anında ağırlıkları yaklaşık 4,5 milyon pound'dur (yaklaşık 2.040 ton). 2 Bu ağırlığın yaklaşık %85'i yakıttır. 3 Mekik, havasız bir ortamda (boşlukta) çalışacak biçimde tasarlandığından yalnızca yakıtı değil, onu yakacak oksijeni de taşımak zorundadır. 4 Bu verimsiz bir yöntem olduğu için NASA mühendisleri kısa süre önce oksijeninin bir kısmını yol alırken (havadan) elde eden bir motoru test ettiler. 5 Bunun, kalkış ağırlıklarını yarı yarıya azaltması beklenmektedir. 6 Bu motorla donatılmış bir uzay aracı bir roket gibi havalanırdı. 7 Ancak birkaç dakika içinde içeri alınan hava, sıvı oksijene takviye yapmaya başlardı. 8 Uzay aracı saatte 1.500 mil (yaklaşık 2.400 km) hıza, yani ses hızının iki katına ulaştığında sıvı oksijen tamamen kesilir ve motor havayla karışmış yakıtı yakardı. 9 Sonuç olarak araç, ses hızının yaklaşık on katına kadar hızlanırdı. 10 Hava, motorun soluyamayacağı kadar seyreldiğinde ise araç, uzaya doğru zorla yolunu açmak için yeniden roket moduna geçerdi.

PASAJ 78

Boynuzları Yüzünden Avlanan Gergedanlar

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 221 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 4

1 Although an extension of the worldwide **ban** on ivory exports to **discourage** the illegal killing of African elephants has been greeted enthusiastically in many places, the rhinoceroses (rhinos) of southern and eastern Africa are still paying with their lives for their horns, which remain **prized** by the Chinese for their medicinal and aphrodisiac qualities [A], and by the Yemenis for making dagger handles. 2 According to a group, called Traffic, that **monitors** the wildlife trade throughout the world, this illegal business is on the rise. 3 Last month, the group **called for** stronger international cooperation along smuggling routes and for more secure management of legal horn stocks. 4 For its part, Zimbabwe, where there are a lot of illegal killings, has taken a very radical decision: it says it will start **dehorning** its rhinos. 5 Today only five species of rhino survive in Africa and Asia. 6 In the past, especially in the 19th and 20th centuries, they were **slaughtered** on a large scale by white hunters. 7 By the 1960s, fewer than 70,000 black rhinos were left in Africa [B], and, over the next two decades, illegal hunters **wiped out** 96% of them. 8 But since 1995, thanks to vigorous conservation efforts, the number of black rhinos has gone up again, to around 3,700. 9 The number of white rhinos has nearly doubled over the same period, to over 14,500.

ANAHTAR KELİMELER

ban	yasak
discourage	caydırmak
prized	değerli tutulan, kıymetli
monitor	izlemek, denetlemek
call for	çağrıda bulunmak, talep etmek
dehorning	boynuzunu kesme
slaughter	katletmek
wipe out	yok etmek, silip süpürmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"their horns, which remain prized by the Chinese for their medicinal and aphrodisiac qualities"*

Ek bilgi veren 'which' cümleciği Türkçede ismin önüne geçer ve edilgen 'prized by' etkene dönüştürülür: 'Çinlilerin ... nedeniyle değerli saydığı boynuzları'.

B *"By the 1960s, fewer than 70,000 black rhinos were left in Africa"*

'By + zaman' bir noktaya kadar tamamlanmış durumu anlatır; '1960'lara gelindiğinde ... kalmıştı' biçiminde çevrilir. 'fewer than' = '-den az'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Afrika fillerinin yasa dışı yollarla öldürülmesini caydırmak amacıyla fildişi ihracatına yönelik dünya çapındaki yasağın genişletilmesi birçok yerde coşkuyla karşılanmış olsa da güney ve doğu Afrika'daki gergedanlar, Çinlilerin tıbbi ve afrodizyak özellikleri nedeniyle, Yemenlilerin ise hançer sapı yapımında kullandıkları için hâlâ çok değerli saydığı boynuzlarının bedelini canlarıyla ödemeye devam ediyor. 2 Dünya genelinde yaban hayatı ticaretini izleyen Traffic adlı bir gruba göre bu yasa dışı ticaret artış göstermektedir. 3 Grup geçen ay, kaçakçılık güzergâhları boyunca daha güçlü uluslararası iş birliği yapılması ve yasal boynuz stoklarının daha güvenli biçimde yönetilmesi çağrısında bulundu. 4 Yasa dışı öldürmelerin çok olduğu Zimbabve ise kendi adına çok radikal bir karar aldı: gergedanlarının boynuzlarını kesmeye başlayacağını söylüyor. 5 Bugün Afrika ve Asya'da yalnızca beş gergedan türü hayatta kalmıştır. 6 Geçmişte, özellikle 19. ve 20. yüzyıllarda, beyaz avcılar tarafından büyük ölçekte katledildiler. 7 1960'lara gelindiğinde Afrika'da 70.000'den az kara gergedan kalmıştı ve sonraki yirmi yıl içinde kaçak avcılar bunların %96'sını yok etti. 8 Ancak 1995'ten bu yana, yoğun koruma çabaları sayesinde kara gergedanların sayısı yeniden artarak 3.700 civarına ulaştı. 9 Beyaz gergedanların sayısı da aynı dönemde neredeyse iki katına çıkarak 14.500'ü aştı.

PASAJ 79

Demiryollarında Elektrikli Çekiş

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 118 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 4

1 The main advantages of electric **traction** on railways are that it is both pleasant and efficient. 2 It brings the removal of a smoke **nuisance** from tunnels and from the **vicinity** of larger cities. 3 Further, **owing to** high acceleration, it is possible to provide a more frequent and faster service A on **densely populated** suburban lines. 4 The track capacity is improved by electrification on mountainous lines because of increase of speed, both up and down the **gradient**, generally using electric forms of braking in the latter case. 5 Some of the major electrification schemes of the world, for instance, those in Switzerland and Sweden, have been largely **dictated by** the desire to operate the railway system B without **dependence upon** imported fuel.

ANAHTAR KELİMELER

traction	çekiş
nuisance	rahatsızlık, sorun
vicinity	civar, çevre
owing to	-den dolayı, sayesinde
densely populated	yoğun nüfuslu
gradient	eğim, yokuş
dictated by	tarafından belirlenmek
dependence upon	-e bağımlılık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"owing to high acceleration, it is possible to provide a more frequent and faster service"*

'it is possible to + fiil' yapısında 'it' sahte öznedir; Türkçeye '... -mek mümkündür' diye çevrilir. 'owing to' ise '... sayesinde / -den dolayı' anlamındadır.

B *"have been largely dictated by the desire to operate the railway system"*

Edilgen 'have been dictated by' Türkçede '... tarafından / ... isteğiyle belirlenmiştir' biçiminde verilir; 'the desire to operate' isim + to yapısı 'işletme isteği' olur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Demiryollarında elektrikli çekişin başlıca avantajları, hem konforlu hem de verimli olmasıdır. 2 Elektrikli çekiş, tünellerde ve büyük şehirlerin çevresinde duman sorununu ortadan kaldırır. 3 Ayrıca yüksek ivmelenme sayesinde, nüfusun yoğun olduğu banliyö hatlarında daha sık ve daha hızlı hizmet sağlamak mümkündür. 4 Dağlık hatlarda elektrifikasyon, hem yokuş yukarı hem de yokuş aşağı hızın artması sayesinde hat kapasitesini artırır; yokuş aşağı inişte genellikle elektrikli fren türleri kullanılır. 5 Örneğin İsviçre ve İsveç'tekiler gibi dünyadaki büyük elektrifikasyon projelerinden bazıları, büyük ölçüde demiryolu sistemini ithal yakıta bağımlı olmadan işletme isteğiyle belirlenmiştir.

PASAJ 80

Kanser: Yayılma Yolları ve Eğilimler

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 217 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 4

1 Cancer describes a class of diseases characterized by the uncontrolled growth of **aberrant** cells[A]. 2 Cancers kill by the destructive **invasion** of normal organs through direct extension and spread to distant sites via the blood, lymph, or serosal surfaces. 3 The abnormal clinical behaviour of cancer cells is often **mirrored by** biologic aberrations such as genetic mutations, chromosomal translocations, expression of fetal or other discordant ontologic characteristics, and the inappropriate secretion of hormones or enzymes. 4 All cancers invade or **metastasize** but each specific type has unique biologic and clinical features that must be **appreciated** for proper diagnosis, treatment and study. 5 About 1.2 million new cases of invasive cancer are diagnosed each year in the United States, and about 500,000 people die annually of the disease. 6 Cancer is the second most deadly disease and is expected to **surpass** heart disease early in the twenty-first century to top that vicious list. 7 Over the past half century, the frequency of most cancers has been stable, but some dramatic changes have taken place. 8 Steady declines in stomach and uterine cancer have occurred, the latter undoubtedly due to routine cytologic **screening** for cervical cancer[B]. 9 The cause of the decline in stomach cancer is unknown. 10 The most **striking** change has been the increases in lung cancer in both men and women, undoubtedly related to smoking.

ANAHTAR KELİMELER

aberrant	anormal, sapkın
invasion	istila, invazyon
mirrored by	ile yansıtılmak
metastasize	metastaz yapmak
appreciated	anlaşılmak, kavranmak
surpass	geçmek, aşmak
screening	tarama
striking	çarpıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a class of diseases characterized by the uncontrolled growth of aberrant cells"*

'characterized by' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir (which are characterized by); Türkçede isimden önce gelir: '... ile karakterize edilen bir hastalık grubu'.

B *"the latter undoubtedly due to routine cytologic screening for cervical cancer"*

'the latter' az önce sayılan iki şeyden ikincisini (rahim kanseri) gösterir; Türkçede 'ikincisi' demek yerine ismi tekrarlamak daha açık olur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kanser, anormal (aberan) hücrelerin kontrolsüz büyümesiyle karakterize edilen bir hastalık grubunu tanımlar. 2 Kanserler, doğrudan yayılma yoluyla normal organları yıkıcı biçimde istila ederek ve kan, lenf ya da seröz yüzeyler aracılığıyla uzak bölgelere yayılarak öldürür. 3 Kanser hücrelerinin anormal klinik davranışı çoğu zaman genetik mutasyonlar, kromozomal translokasyonlar, fetal ya da diğer uyumsuz ontolojik özelliklerin ortaya çıkması (ekspresyonu) ve hormon ya da enzimlerin uygunsuz salgılanması gibi biyolojik sapmalarda yansımasını bulur. 4 Tüm kanserler çevre dokuları istila eder ya da metastaz yapar, ancak her türün doğru teşhis, tedavi ve araştırma için iyi anlaşılması gereken kendine özgü biyolojik ve klinik özellikleri vardır. 5 Birleşik Devletler'de her yıl yaklaşık 1,2 milyon yeni invaziv kanser vakası teşhis edilmekte ve her yıl yaklaşık 500.000 kişi bu hastalıktan ölmektedir. 6 Kanser en ölümcül ikinci hastalıktır ve yirmi birinci yüzyılın başlarında kalp hastalığını geçerek bu acımasız listenin en üstüne çıkması beklenmektedir. 7 Son yarım yüzyılda kanserlerin çoğunun görülme sıklığı sabit kalmıştır, ancak bazı çarpıcı değişiklikler de yaşanmıştır. 8 Mide ve rahim kanserlerinde sürekli bir düşüş görülmüştür; rahim kanserindeki düşüş kuşkusuz rahim ağzı (serviks) kanseri için yapılan rutin sitolojik taramalardan kaynaklanmaktadır. 9 Mide kanserindeki düşüşün nedeni ise bilinmemektedir. 10 En çarpıcı değişiklik, hem erkeklerde hem de kadınlarda akciğer kanserinde görülen ve kuşkusuz sigara içmeyle ilişkili olan artış olmuştur.

BÖLÜM 5 — Pasaj 81–100

PASAJ 81

Martha Mitchell Etkisi

Psikoloji ve Davranış · ●○○ Orta · 172 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 5

1 Therapists have to be very careful before they make a diagnosis of **delusional disorder**. 2 A great many complaints are **founded on** fact. 3 It is possible that a patient is really being **harassed** at work, that her husband is deceiving her, or that her business partner is cheating her. 4 Indeed, therapists must be careful not to **mislabel** facts as delusions[A], a trap known as "the Martha Mitchell effect". 5 Martha Mitchell was the wife of former US attorney general John Mitchell. 6 In October 1972, he was accused of having ordered the break-in[B] at the Democratic campaign headquarters in the Watergate Hotel in Washington, DC. 7 Mrs Mitchell repeatedly told the press that her husband was being made a **scapegoat** to protect the real **culprit** - President Richard M Nixon. 8 The White House spread **disinformation** about Mrs Mitchell, saying she had a drinking problem and implying that her statements were delusional. 9 When the scandal was ultimately **unravelled**, Mrs Mitchell's statements were proved true and she was shown to be utterly sane and with no drinking problem.

ANAHTAR KELİMELER

delusional disorder	sanrısal bozukluk
founded on	-e dayanmak
harass	taciz etmek, rahatsız etmek
mislabel	yanlış etiketlemek
scapegoat	günah keçisi
culprit	suçlu, fail
disinformation	dezenformasyon, kasıtlı yanlış bilgi
unravel	çözülmek, aydınlanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"therapists must be careful not to mislabel facts as delusions"*

'be careful not to + fiil' olumsuz amaç bildirir: '-memeye dikkat etmek'. 'label X as Y' ise 'X'i Y olarak etiketlemek' biçiminde çevrilir.

B *"he was accused of having ordered the break-in"*

'be accused of + having + V3' edilgen çatı ile birlikte geçmişte yapılmış bir eylemi gösterir: 'baskını emretmekle suçlandı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Terapistler sanrısal bozukluk tanısı koymadan önce son derece dikkatli olmak zorundadır. 2 Çok sayıda şikâyet gerçeklere dayanır. 3 Bir hastanın gerçekten işyerinde taciz ediliyor olması, kocasının onu kandırıyor olması ya da iş ortağının onu dolandırıyor olması mümkündür. 4 Hatta terapistler, "Martha Mitchell etkisi" olarak bilinen tuzağa düşmemeye, yani gerçekleri yanlışlıkla sanrı olarak etiketlememeye dikkat etmelidir. 5 Martha Mitchell, ABD'nin eski başsavcısı John Mitchell'in eşiydi. 6 John Mitchell, Ekim 1972'de Washington DC'deki Watergate Oteli'nde bulunan Demokrat Parti kampanya merkezine yapılan gizli baskını emretmekle suçlandı. 7 Bayan Mitchell basına defalarca, kocasının asıl suçlu olan Başkan Richard M. Nixon'ı korumak için günah keçisi yapıldığını söyledi. 8 Beyaz Saray, Bayan Mitchell'in alkol sorunu olduğunu söyleyerek ve açıklamalarının sanrı ürünü olduğunu ima ederek onun hakkında yanlış bilgi (dezenformasyon) yaydı. 9 Skandal sonunda aydınlatıldığında Bayan Mitchell'in ifadelerinin doğru olduğu kanıtlandı; onun tamamen aklı başında biri olduğu ve alkol sorunu bulunmadığı da ortaya kondu.

PASAJ 82

Banco Popular'ın Temkinli Büyümesi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 135 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 5

1 Spain's third-largest bank, Banco Popular, **raised some eyebrows** recently when it agreed to buy Portugal's Banco Nacional for $638 million. 2 Shareholders voted **overwhelmingly** in approval of the **acquisition**. 3 Normally, however, Popular's approach is far more conservative: a **single-minded** devotion to organic retail growth in its home market **as opposed to takeovers**[A]. 4 Over the past decade, the bank has worked hard to build its base, **cultivating** the market for mortgages, consumer loans, and, recently, loans to small and midsize businesses. 5 As rivals looked to the New World and bought up smaller banks at home[B], Popular expanded its retail network to 2,200 branches throughout Spain. 6 It also added Internet and telephone banking operations that are based in the branches. 7 The effort has **paid off**. 8 In each of the past three years, the bank has gained 300,000 customers.

ANAHTAR KELİMELER

raised some eyebrows	şaşkınlık yaratmak
acquisition	satın alma, devralma
overwhelmingly	ezici çoğunlukla
single-minded	tek hedefe odaklı, kararlı
as opposed to	-in aksine, yerine
takeovers	şirket devralmaları
cultivating	geliştirmek, yetiştirmek
paid off	meyvesini vermek, karşılığını almak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a single-minded devotion to organic retail growth in its home market as opposed to takeovers"*

İki noktadan sonra gelen isim öbeği bir açıklamadır; 'as opposed to' ('... yerine / -in aksine') kısmı Türkçede öne alınır: 'şirket devralmaları yerine ... odaklanmak'.

B *"As rivals looked to the New World and bought up smaller banks at home"*

Burada 'as' zaman ve karşıtlık bildirir ('-ken'); iki fiil tek yan cümlede birleştirilir: 'Rakipler ... yönelip ... satın alırken'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İspanya'nın üçüncü büyük bankası Banco Popular, kısa süre önce Portekiz'in Banco Nacional bankasını 638 milyon dolara satın almayı kabul edince bazı çevrelerde şaşkınlık yarattı. 2 Hissedarlar ezici bir çoğunlukla satın almayı onaylayan yönde oy kullandı. 3 Ancak Popular'ın yaklaşımı normalde çok daha muhafazakârdır: şirket devralmaları yerine kendi iç piyasasında perakende alanında organik büyümeye kararlılıkla odaklanmak. 4 Son on yılda banka, konut kredisi (mortgage), tüketici kredileri ve son zamanlarda da küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler pazarını geliştirerek müşteri tabanını oluşturmak için yoğun çaba harcadı. 5 Rakipler Yeni Dünya'ya yönelip yurt içinde daha küçük bankaları satın alırken Popular, perakende ağını İspanya genelinde 2.200 şubeye genişletti. 6 Banka bunun yanı sıra şubelere dayalı internet ve telefon bankacılığı hizmetlerini de devreye soktu. 7 Bu çaba meyvesini verdi. 8 Banka son üç yılın her birinde 300.000 müşteri kazandı.

PASAJ 83

Robert Maillart ve Betonarme Köprüler

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 131 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 5

1 Just as railway bridges were the great **structural** symbols of the 19th century[A], highway bridges became the engineering **emblems** of the 20th century. 2 The invention of the automobile created an **irresistible** demand for paved roads and **vehicular** bridges throughout the developed world. 3 The type of bridge needed for cars and trucks, however, is **fundamentally** different from that needed for locomotives. 4 Most highway bridges carry lighter loads than railway bridges do, and their roadways can be sharply curved or **steeply sloping**. 5 To meet these needs, many turn-of-the-century bridge designers began working with a new building material: **reinforced concrete**, which has steel bars **embedded** in it[B]. 6 And the master of this new material was Swiss structural engineer Robert Maillart, who designed some of the most original and influential bridges of the modern era.

ANAHTAR KELİMELER

structural	yapısal
emblems	simgeler, amblemler
irresistible	karşı konulmaz
vehicular	taşıtlara ait, taşıt
fundamentally	temelden, esasen
steeply sloping	dik eğimli
reinforced concrete	betonarme
embedded	gömülü, yerleştirilmiş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Just as railway bridges were the great structural symbols of the 19th century"*

'Just as ..., (so) ...' karşılaştırma yapısı 'nasıl ... -dıysa, ... de ...' kalıbıyla çevrilir.

B *"reinforced concrete, which has steel bars embedded in it"*

'have + nesne + V3' (has steel bars embedded) durum bildirir; ilgi cümleciğiyle birlikte isimden önce sıfat olarak verilir: 'içine çelik çubuklar gömülmüş betonarme'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Demiryolu köprüleri nasıl 19. yüzyılın büyük yapısal simgeleri olduysa, karayolu köprüleri de 20. yüzyılın mühendislik simgeleri hâline geldi. 2 Otomobilin icadı, tüm gelişmiş dünyada asfalt yollara ve taşıt köprülerine karşı konulmaz bir talep yarattı. 3 Ancak otomobiller ve kamyonlar için gereken köprü türü, lokomotifler için gerekenden temelden farklıdır. 4 Çoğu karayolu köprüsü demiryolu köprülerinden daha hafif yükler taşır ve yolları keskin virajlı ya da dik eğimli olabilir. 5 Bu ihtiyaçları karşılamak için yüzyıl dönümündeki pek çok köprü tasarımcısı yeni bir yapı malzemesiyle çalışmaya başladı: içine çelik çubuklar gömülmüş betonarme (donatılı beton). 6 Bu yeni malzemenin ustası ise modern çağın en özgün ve en etkili köprülerinden bazılarını tasarlayan İsviçreli inşaat mühendisi Robert Maillart'tı.

PASAJ 84

Sessiz Hastalık: Osteoporoz

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 176 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 5

1 A low calcium **intake** during the growing years limits the bones' ability to achieve an **optimal** mass and density. 2 Most people achieve a **peak** bone mass by about age 30, and dense bones protect against age-related bone loss and **fracture**. 3 Starting before the age of 40, all adults lose bone as they grow older. 4 When bone loss reaches the point at which bones fracture under common, everyday stresses, the condition is known as osteoporosis. 5 Today, worldwide, this is one of the most **prevalent** diseases of aging. 6 For instance, in the US, it **afflicts** more than 25 million people, mostly older women. 7 Unlike many diseases that make themselves known through symptoms such as pain A, shortness of breath, skin **lesions**, tiredness, and the like, osteoporosis is silent. 8 The body sends no signals saying bone loss is occurring. 9 Blood samples offer no clues because blood calcium remains normal **regardless of** bone content B, and measures of bone density are rarely taken. 10 However, there are various strategies to protect against bone loss, and eating calcium-rich foods is only one of them.

ANAHTAR KELİMELER

intake	alım
optimal	en uygun, ideal
peak	zirve, en yüksek
fracture	kırık; kırılmak
prevalent	yaygın
afflicts	etkilemek, sıkıntı vermek
lesions	lezyonlar, yaralar
regardless of	-den bağımsız olarak, ne olursa olsun

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Unlike many diseases that make themselves known through symptoms such as pain"*

'Unlike + isim' '-in aksine' demektir; isme bağlı 'that' ilgi cümleciği Türkçede öne alınır: 'belirtilerle kendini belli eden birçok hastalığın aksine'.

B *"because blood calcium remains normal regardless of bone content"*

'because' yan cümlesi Türkçede ana cümleden önce '-dığı için' ile verilir; 'regardless of' ise '... ne olursa olsun' biçiminde çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Büyüme çağında düşük kalsiyum alımı, kemiklerin en uygun kütle ve yoğunluğa ulaşma yeteneğini sınırlar. 2 Çoğu insan yaklaşık 30 yaşında en yüksek kemik kütlesine ulaşır ve yoğun kemikler yaşa bağlı kemik kaybına ve kırıklara karşı koruma sağlar. 3 40 yaşından önce başlayarak tüm yetişkinler yaşlandıkça kemik kaybeder. 4 Kemik kaybı, kemiklerin olağan, günlük zorlanmalar altında kırıldığı noktaya ulaştığında bu durum osteoporoz olarak bilinir. 5 Bugün bu hastalık, dünya genelinde yaşlılığın en yaygın hastalıklarından biridir. 6 Örneğin ABD'de çoğu yaşlı kadın olmak üzere 25 milyondan fazla insanı etkilemektedir. 7 Ağrı, nefes darlığı, deri lezyonları, yorgunluk ve benzeri belirtilerle kendini belli eden birçok hastalığın aksine osteoporoz sessizdir. 8 Vücut, kemik kaybı yaşandığını bildiren hiçbir sinyal göndermez. 9 Kandaki kalsiyum, kemikteki kalsiyum miktarı ne olursa olsun normal kaldığı için kan örnekleri hiçbir ipucu vermez; kemik yoğunluğu ölçümü de nadiren yapılır. 10 Ancak kemik kaybına karşı korunmak için çeşitli stratejiler vardır ve kalsiyumdan zengin besinler yemek bunlardan yalnızca biridir.

PASAJ 85

Zengin Mahallede Yoksul Olmak

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 195 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 5

(1) For some people, living in an **affluent** area can actually be a **health hazard**. (2) This is the **provocative** conclusion of a study of the death records of more than 8,000 people living in four major US cities. (3) The ill effects of being poor or living in economically **disadvantaged** areas have been demonstrated before, but it is unusual to consider that poor people living in richer areas may be no **better off** [A]. (4) Marilyn Winkleby, a researcher at Stanford University in California, decided to look into this and was surprised to find that the death rates in four Californian cities were actually highest for poor people living in the richest neighbourhoods. (5) Her study offers two possible explanations: Poorer people living in rich areas may have to pay **proportionally** more for housing, **intensifying** the effect of poverty; alternatively, their health may suffer from the stress caused by continually being reminded that they are at the bottom [B] of the pile. (6) Another researcher, Richard Wilkinson, from the University of Nottingham in the UK, also suspects that stress is largely **to blame**. (7) He reviewed more than 150 studies and concluded that health is generally poorer when differences in income are larger.

ANAHTAR KELİMELER

affluent	varlıklı, zengin
health hazard	sağlık tehlikesi
provocative	tartışma yaratan, kışkırtıcı
disadvantaged	dezavantajlı, yoksun
better off	daha iyi durumda
proportionally	orantılı olarak
intensifying	şiddetlendirmek, yoğunlaştırmak
to blame	sorumlu, suçlu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"poor people living in richer areas may be no better off"*

'living in' kısaltılmış ilgi cümleciğidir ('who live in'): 'daha zengin bölgelerde yaşayan yoksullar'. 'no better off' ise 'hiç de daha iyi durumda değil' anlamına gelir.

B *"the stress caused by continually being reminded that they are at the bottom"*

'caused by' edilgen sıfat yapısı, 'being reminded' edilgen isim-fiildir; Türkçede sondan başa kurulur: '... olduklarının sürekli hatırlatılmasının yarattığı stres'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Bazı insanlar için zengin bir bölgede yaşamak aslında sağlığa zararlı olabilir. (2) Bu, ABD'nin dört büyük şehrinde yaşayan 8.000'den fazla kişinin ölüm kayıtları üzerine yapılan bir araştırmanın tartışma yaratan sonucudur. (3) Yoksul olmanın ya da ekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde yaşamanın kötü etkileri daha önce de kanıtlanmıştı, ancak daha zengin bölgelerde yaşayan yoksul insanların hiç de daha iyi durumda olmayabileceğini düşünmek alışılmadık bir şeydir. (4) Kaliforniya'daki Stanford Üniversitesi'nde araştırmacı olan Marilyn Winkleby bu konuyu incelemeye karar verdi ve dört Kaliforniya şehrinde ölüm oranlarının aslında en zengin mahallelerde yaşayan yoksullar arasında en yüksek olduğunu görünce şaşırdı. (5) Winkleby'nin çalışması iki olası açıklama sunuyor: Zengin bölgelerde yaşayan yoksul insanlar konut için gelirlerine oranla daha fazla ödemek zorunda kalabilir ve bu da yoksulluğun etkisini şiddetlendirir; ya da sağlıkları, toplumun en alt basamağında olduklarının sürekli hatırlatılmasının yarattığı stresten zarar görüyor olabilir. (6) İngiltere'deki Nottingham Üniversitesi'nden bir başka araştırmacı Richard Wilkinson da büyük ölçüde stresin sorumlu olduğundan şüpheleniyor. (7) Wilkinson 150'den fazla çalışmayı inceledi ve gelir farklarının daha büyük olduğu durumlarda sağlığın genellikle daha kötü olduğu sonucuna vardı.

PASAJ 86

Yasuni: Petrol mü, Doğa mı?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 198 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 5

1 Yasuni National Park in Ecuador is considered by many scientists to be the single most **biodiverse** spot on the planet, but one in danger of being lost. 2 Oil companies have found rich **deposits** beneath the park's trees and rivers worth billions of dollars. 3 Ecuador is a small country in which a third of the population lives below the **poverty line** and petroleum already makes up more than half of its export **revenue**. 4 It badly needs the money that oil companies and consumers will be **only too happy** to provide[A] if further drilling is allowed to go forward. 5 If Ecuador follows the usual path of development, that's exactly what will happen, with disastrous consequences for the park. 6 However, there may be another way. 7 Ecuadorian President Rafael Correa told the international community that his country would be willing to **cease** drilling and leave Yasuni **intact** **in exchange for** donations equal to $3.6 billion over 13 years, or about half the expected market value of the park's oil deposits. 8 The Yasuni Plan, while conserving the park's unique biodiversity, would be a first[B] for global environmental policy, recognizing that the international community has a financial responsibility to help developing nations preserve nature.

ANAHTAR KELİMELER

biodiverse	biyolojik çeşitliliği zengin
deposits	yataklar, rezervler
poverty line	yoksulluk sınırı
revenue	gelir
only too happy	seve seve, büyük memnuniyetle
cease	durdurmak, son vermek
intact	el değmemiş, bozulmamış
in exchange for	karşılığında

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the money that oil companies and consumers will be only too happy to provide"*

'that' ilgi cümleciği Türkçede isimden önce gelir: 'petrol şirketlerinin ve tüketicilerin seve seve sağlayacağı para'. 'only too happy to' 'seve seve, memnuniyetle' anlamındadır, 'ancak' diye çevrilmez.

B *"The Yasuni Plan, while conserving the park's unique biodiversity, would be a first"*

'while + -ing' eş zamanlılık bildirir ve '-ken' ile aktarılır: 'parkın eşsiz biyolojik çeşitliliğini korurken'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ekvador'daki Yasuni Milli Parkı, birçok bilim insanı tarafından gezegendeki biyolojik çeşitliliği en zengin tek yer olarak kabul ediliyor, ancak bu yer yok olma tehlikesiyle karşı karşıya. 2 Petrol şirketleri parkın ağaçlarının ve nehirlerinin altında milyarlarca dolar değerinde zengin yataklar buldu. 3 Ekvador, nüfusunun üçte birinin yoksulluk sınırının altında yaşadığı küçük bir ülkedir ve petrol şimdiden ihracat gelirlerinin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. 4 Daha fazla sondaja izin verilirse petrol şirketlerinin ve tüketicilerin seve seve sağlayacağı bu paraya ülkenin büyük ihtiyacı var. 5 Ekvador alışılmış kalkınma yolunu izlerse olacak olan tam olarak budur ve bunun park için yıkıcı sonuçları olacaktır. 6 Ancak başka bir yol olabilir. 7 Ekvador Devlet Başkanı Rafael Correa uluslararası topluma, 13 yıl boyunca toplam 3,6 milyar dolara, yani parkın petrol yataklarının beklenen piyasa değerinin yaklaşık yarısına eşit bağış yapılması karşılığında ülkesinin sondajı durdurmaya ve Yasuni'yi el değmemiş hâlde bırakmaya hazır olduğunu söyledi. 8 Yasuni Planı, parkın eşsiz biyolojik çeşitliliğini korurken uluslararası toplumun gelişmekte olan ülkelerin doğayı korumasına yardım etme konusunda mali bir sorumluluğu olduğunu kabul ederek küresel çevre politikasında bir ilk olacaktı.

PASAJ 87

Bilimsel Görüş Nasıl Oluşur?

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 166 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 5

1 A scientific view of something is always an **intimate** mixture of theories and **observed** facts. 2 The theories are broad, general ideas together with arguments based on them. 3 The arguments are designed to show that, if the general ideas are accepted, then this or the other thing ought to be observed[A]. 4 If this, that, or the other actually is observed, then the theory is a good one; if not, then the theoreticians have to think again. 5 Thus, theoretical ideas and arguments are continually **subjected to** the severe test of comparison with the facts, and scientists are proud of the **strictness** with which this is done. 6 On the other hand, theories often suggest new things to look for; in other words, they lead to **predictions**. 7 These predictions are frequently successful, and scientists are **entitled to** be proud of that, too. 8 But it follows that no theory is **immutable**[B]; any scientific view of any subject may, in principle, be **invalidated** at any time by the discovery of new facts.

ANAHTAR KELİMELER

intimate	iç içe, sıkı
observed	gözlemlenen
subjected to	-e tabi tutulmak
strictness	titizlik, katılık
predictions	öngörüler, tahminler
entitled to	-e hakkı olmak
immutable	değişmez
invalidated	geçersiz kılınmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"if the general ideas are accepted, then this or the other thing ought to be observed"*

Koşul cümlesinde iki edilgen yapı vardır (are accepted, ought to be observed); Türkçede 'kabul edildiği takdirde ... gözlemlenmesi gerekir' biçiminde aktarılır.

B *"But it follows that no theory is immutable"*

'It follows that ...' 'bundan ... sonucu çıkar' demektir; 'that' isim cümleciği Türkçede '-dığı sonucu' yapısıyla öne alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Herhangi bir şeye ilişkin bilimsel bir görüş, her zaman teorilerin ve gözlemlenmiş olguların iç içe geçmiş bir karışımıdır. 2 Teoriler, geniş kapsamlı, genel fikirler ile bunlara dayanan argümanlardan oluşur. 3 Argümanlar, genel fikirler kabul edildiği takdirde şunun ya da bunun gözlemlenmesi gerektiğini göstermek üzere tasarlanır. 4 Eğer bu, şu ya da öteki gerçekten gözlemlenirse teori iyi bir teoridir; gözlemlenmezse teorisyenlerin yeniden düşünmesi gerekir. 5 Böylece teorik fikirler ve argümanlar sürekli olarak olgularla karşılaştırılma gibi zorlu bir sınava tabi tutulur ve bilim insanları bunun yapıldığı titizlikle gurur duyar. 6 Öte yandan teoriler çoğu zaman araştırılacak yeni şeyler önerir; başka bir deyişle öngörülere yol açar. 7 Bu öngörüler sıklıkla başarılı olur ve bilim insanları bununla da gurur duymakta haklıdır. 8 Ancak bundan, hiçbir teorinin değişmez olmadığı sonucu çıkar; herhangi bir konuya ilişkin herhangi bir bilimsel görüş, ilke olarak, yeni olguların keşfiyle her an geçersiz kılınabilir.

PASAJ 88

Güneş, Ten Rengi ve D Vitamini

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 199 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 5

(1) A **deficiency** in Vitamin D is known to cause various diseases due to insufficient calcium or phosphate in the bones. (2) Vitamin D is actually an **umbrella term** that covers a group of steroid molecules. (3) Of these, only Vitamin D3 requires sunlight to **synthesize** [A]. (4) It is formed in the skin of all mammals when light energy is absorbed by a **precursor** molecule called 7-dehydrocholesterol. (5) A recent study found that at the height of summer, two minutes' **exposure** of the face and arms to the sun, three to four times a week, could supply enough Vitamin D3. (6) This rose to 15 minutes in the winter. (7) Ironically, Vitamin D deficiency, which may also lead to skin cancer, is actually very common in some of the sunniest but most underdeveloped countries in the world. (8) This is not because of **malnutrition** or a lack of **dietary supplements**, as most people mistakenly think. (9) In fact, it is because very dark skin colour slows the rate of Vitamin D3 production **by a factor of** six [B], and people in these countries are usually heavily veiled when outside, as well. (10) In addition, wearing sunscreen with a sun protection factor greater than eight will also block Vitamin D3 production.

ANAHTAR KELİMELER

deficiency	eksiklik
umbrella term	şemsiye terim, genel terim
synthesize	sentezlemek
precursor	öncül
exposure	maruz kalma
malnutrition	yetersiz beslenme
dietary supplements	besin takviyeleri
by a factor of	... kat

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Of these, only Vitamin D3 requires sunlight to synthesize"*

Cümle başındaki 'Of these' bir gruptan seçim yapar: 'Bunlardan ...'. 'requires sunlight to synthesize' Türkçede edilgen kurulur: 'sentezlenmesi için güneş ışığı gerekir'.

B *"slows the rate of Vitamin D3 production by a factor of six"*

'by a factor of + sayı' bir niceliğin kaç kat değiştiğini gösterir: 'altı kat yavaşlatmak'. Kelimesi kelimesine 'faktör' diye çevrilmez.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) D vitamini eksikliğinin, kemiklerdeki yetersiz kalsiyum ya da fosfat nedeniyle çeşitli hastalıklara yol açtığı bilinmektedir. (2) D vitamini aslında bir grup steroid molekülünü kapsayan şemsiye bir terimdir. (3) Bunlardan yalnızca D3 vitamininin sentezlenmesi için güneş ışığı gerekir. (4) D3 vitamini, ışık enerjisi 7-dehidrokolesterol adı verilen öncül bir molekül tarafından emildiğinde tüm memelilerin derisinde oluşur. (5) Yakın zamanda yapılan bir araştırma, yazın en sıcak döneminde yüzün ve kolların haftada üç ila dört kez iki dakika güneşe maruz kalmasının yeterli D3 vitamini sağlayabildiğini ortaya koydu. (6) Bu süre kışın 15 dakikaya çıktı. (7) İşin ironik yanı, cilt kanserine de yol açabilen D vitamini eksikliği, aslında dünyanın en güneşli ama en az gelişmiş ülkelerinden bazılarında çok yaygındır. (8) Bunun nedeni, çoğu insanın yanlışlıkla düşündüğü gibi yetersiz beslenme ya da besin takviyelerinin eksikliği değildir. (9) Aslında bunun nedeni, çok koyu ten renginin D3 vitamini üretim hızını altı kat yavaşlatması ve bu ülkelerdeki insanların dışarıdayken genellikle vücutlarını da sıkıca örtmeleridir. (10) Buna ek olarak, güneş koruma faktörü sekizden yüksek olan güneş kremi kullanmak da D3 vitamini üretimini engeller.

Bilgi notu: Cilt kanserinin bilinen başlıca risk etkeni güneşin morötesi ışınlarıdır; D vitamini eksikliğinin cilt kanserine yol açtığı kanıtlanmış değildir.

PASAJ 89

1990'lar: İkinci Yaldızlı Çağ

Toplum ve Sosyoloji · ●●● Zor · 185 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 5

1 Just as every teenager thinks he is brighter than his parents, every decade considers itself **superior to** the one that came before. 2 Over the past few months, we of the 2000 decade have made it quite clear that we are morally **heads above** those who lived in the 1990s. 3 We've done it first by establishing a **reigning** cliche for that period. 4 Just as the 1960s are known for student unrest, the 1980s for Reagan, Thatcher and the Yuppies, the 1990s will **henceforth** be known as the second Gilded Age. 5 They will be known as the age when the real problems in the world were ignored B while the **illusions** of the dotcom types were celebrated. 6 It was the age of **effortless abundance**, cell phones on every ear, stock markets that only went up and Mercedes sport utility vehicles. 7 Never before had business leaders enjoyed so much **prestige** A, and never before had capitalism had fewer mortal enemies. 8 Bill Gates couldn't be on enough business-magazine covers; **tycoons** like him felt free to assume the role of global sages, writing books with such weighty titles as "The Road Ahead."

ANAHTAR KELİMELER

superior to	-den üstün
heads above	-den kat kat üstün
reigning	egemen, hâkim
henceforth	bundan böyle
illusions	yanılsamalar, hayaller
effortless abundance	zahmetsiz bolluk
prestige	prestij, itibar
tycoons	kodamanlar, iş dünyası devleri

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Never before had business leaders enjoyed so much prestige"*

Olumsuz zarf 'Never before' başa gelince devrik yapı (had + özne + V3) kullanılır; Türkçeye 'daha önce hiç bu kadar ... olmamıştı' diye çevrilir.

B *"the age when the real problems in the world were ignored"*

'when' ilgi cümleciği zamanı niteler ve edilgen çatı içerir; Türkçede öne alınır: 'gerçek sorunların görmezden gelindiği dönem'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Her genç nasıl kendisini anne babasından daha zeki sanıyorsa, her on yıl da kendisini bir öncekinden üstün görür. 2 Son birkaç aydır biz 2000'li yılların insanları, ahlaki açıdan 1990'larda yaşayanlardan kat kat üstün olduğumuzu açıkça ortaya koyduk. 3 Bunu öncelikle o dönem için egemen bir klişe oluşturarak yaptık. 4 1960'lar nasıl öğrenci olaylarıyla, 1980'ler Reagan, Thatcher ve yuppilerle biliniyorsa, 1990'lar da bundan böyle ikinci Yaldızlı Çağ olarak bilinecek. 5 Bu yıllar, internet girişimcilerinin (dotcom'cuların) hayalleri yüceltilirken dünyadaki gerçek sorunların görmezden gelindiği dönem olarak anılacak. 6 Zahmetsiz bolluğun, her kulakta bir cep telefonunun, yalnızca yükselen borsaların ve Mercedes arazi araçlarının (SUV) çağıydı. 7 İş dünyası liderleri daha önce hiç bu kadar prestij sahibi olmamıştı ve kapitalizmin ölümcül düşmanları daha önce hiç bu kadar az olmamıştı. 8 Bill Gates iş dergilerinin kapaklarından inmiyordu; onun gibi kodamanlar, "The Road Ahead" (Önümüzdeki Yol) gibi iddialı başlıklı kitaplar yazarak küresel bilge rolüne bürünmekte hiçbir sakınca görmüyordu.

PASAJ 90

Demokrasinin Bekçisi: Gazetecilik

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 137 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 5

1 In surveys of British public opinion, journalists typically rank below politicians, lawyers and used-car salesmen as **trustworthy** characters. 2 And yet we depend upon journalists to guide us through today's **rapidly evolving**, information-rich "media age". 3 The internet, digital television and technologies as yet unborn all promise to **revolutionize** how we learn about what's going on, in a world increasingly shaped by the forces of economic globalization. 4 But there is surely no **substitute** for good-quality, **probing** journalism[A]. 5 After all, it is the great **crusading** craft. 6 It is the great support of democracy. 7 In every society, authority - whether government, corporate or **pressure group** - needs to be constantly and **vigorously** challenged[B] by an independent press. 8 In every society too, that challenge rarely comes from the right. 9 Indeed, in theory at least, it should come from the campaigning, liberal media.

ANAHTAR KELİMELER

trustworthy	güvenilir
rapidly evolving	hızla gelişen
revolutionize	devrim yaratmak, kökten değiştirmek
substitute	ikame, yerini tutan şey
probing	sorgulayıcı, derinlemesine araştıran
crusading	mücadeleci, davası için savaşan
pressure group	baskı grubu
vigorously	güçlü biçimde, kararlılıkla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"But there is surely no substitute for good-quality, probing journalism"*

'There is no substitute for X' kalıbı 'X'in yerini hiçbir şey tutamaz' biçiminde çevrilir; kelimesi kelimesine 'ikamesi yoktur' demek doğal olmaz.

B *"authority - whether government, corporate or pressure group - needs to be constantly and vigorously challenged"*

'whether ... or ...' 'ister ... ister ... olsun' ile aktarılır; 'needs to be challenged' edilgen gereklilik yapısıdır: 'sorgulanmalıdır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İngiliz kamuoyu anketlerinde gazeteciler, güvenilirlik bakımından genellikle politikacıların, avukatların ve ikinci el araba satıcılarının altında sıralanır. 2 Yine de günümüzün hızla gelişen, bilgi bakımından zengin "medya çağı"nda bize yol göstermeleri için gazetecilere bağımlıyız. 3 İnternet, dijital televizyon ve henüz ortaya çıkmamış teknolojilerin hepsi, ekonomik küreselleşmenin güçleri tarafından giderek daha fazla şekillenen bir dünyada olup bitenleri öğrenme biçimimizde devrim yaratmayı vaat ediyor. 4 Ancak kaliteli, sorgulayıcı gazeteciliğin yerini kesinlikle hiçbir şey tutamaz. 5 Ne de olsa gazetecilik büyük bir mücadele mesleğidir. 6 Demokrasinin büyük dayanağıdır. 7 Her toplumda otorite, ister hükümet ister şirket ister baskı grubu olsun, bağımsız bir basın tarafından sürekli ve güçlü biçimde sorgulanmalıdır. 8 Yine her toplumda bu sorgulama nadiren sağdan (sağ eğilimli basından) gelir. 9 Aslında en azından teoride bu sorgulamanın, kampanya yürüten liberal medyadan gelmesi gerekir.

PASAJ 91

Tropik Ormanları Yok Eden Etkenler

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 161 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 5

1 **Commercial logging**, mostly for export abroad, **accounts for** 21% of tropical **deforestation**. 2 Most tropical countries allow commercial logging to proceed at a much faster rate than is **sustainable**. 3 For example, in parts of Malaysia, current logging practices remove the forest almost twice as fast as the sustainable rate. 4 If this continues, Malaysia will soon experience **shortages** of timber and will have to start importing logs. 5 When that happens, Malaysia will have lost future **revenues** A, both from logging and from harvesting other forest products, from its newly vanished forests. 6 Moreover, in addition to commercial logging, **cattle ranching** also causes deforestation. 7 In fact, approximately 12% of tropical rainforest destruction is done to provide open rangeland for cattle. 8 After the forests are cleared, cattle can be raised on the land for six to ten years, after which time shrubby plants **take over** the range. 9 Much of the beef raised on these ranches, which are often owned by foreign companies B, is exported to fast-food restaurants.

ANAHTAR KELİMELER

commercial logging	ticari tomrukçuluk
accounts for	-i oluşturmak, -den sorumlu olmak
deforestation	ormansızlaşma
sustainable	sürdürülebilir
shortages	kıtlık, eksiklik
revenues	gelirler
cattle ranching	sığır çiftçiliği
take over	istila etmek, hâkim olmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"When that happens, Malaysia will have lost future revenues"*

'will have lost' (gelecekte bitmiş zaman) belirli bir noktada tamamlanmış olacak eylemi anlatır: 'kaybetmiş olacaktır'.

B *"the beef raised on these ranches, which are often owned by foreign companies"*

'raised on' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciği, 'which are owned by' edilgen ilgi cümleciğidir; ikisi de Türkçede öne alınır: 'yabancı şirketlere ait olan bu çiftliklerde yetiştirilen sığır eti'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çoğunlukla yurt dışına ihraç için yapılan ticari tomrukçuluk, tropik ormansızlaşmanın %21'inden sorumludur. 2 Çoğu tropik ülke, ticari tomrukçuluğun sürdürülebilir olandan çok daha hızlı bir oranda yapılmasına izin vermektedir. 3 Örneğin Malezya'nın bazı bölgelerinde mevcut tomrukçuluk uygulamaları ormanı sürdürülebilir oranın neredeyse iki katı hızla yok etmektedir. 4 Bu durum devam ederse Malezya yakında kereste kıtlığı yaşayacak ve tomruk ithal etmeye başlamak zorunda kalacaktır. 5 Bu gerçekleştiğinde Malezya, kısa süre önce yok olmuş ormanlarından hem tomrukçuluk hem de diğer orman ürünlerinin toplanması yoluyla elde edebileceği gelecekteki gelirleri kaybetmiş olacaktır. 6 Ayrıca ticari tomrukçuluğun yanı sıra sığır çiftçiliği de ormansızlaşmaya yol açmaktadır. 7 Aslında tropik yağmur ormanı tahribatının yaklaşık %12'si, sığırlara açık otlak alanı sağlamak amacıyla yapılmaktadır. 8 Ormanlar temizlendikten sonra arazide altı ila on yıl sığır yetiştirilebilir; bu sürenin sonunda çalımsı bitkiler otlağı istila eder. 9 Çoğu zaman yabancı şirketlere ait olan bu çiftliklerde yetiştirilen sığır etinin büyük kısmı fast-food restoranlarına ihraç edilmektedir.

PASAJ 92

Ruh Sağlığında Hastaneden Topluma

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 178 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 5

(1) Beginning in the early 1960s, **emphasis** shifted from treating **mentally disturbed** individuals in hospitals to treating them in their own communities. (2) This movement toward **deinstitutionalization** was motivated partly by the recognition that hospitalization has some **inherent** disadvantages, regardless of how good the facilities may be[A]. (3) Hospitals remove people from the social support of family and friends and from their patterns of daily life; they tend to make people feel "sick" and unable to **cope with** the world; and they encourage dependency. (4) They are also very expensive. (5) During the 1950s, psychotherapeutic drugs were discovered that could **relieve** depression and anxiety[B] and reduce psychotic behavior. (6) When these drugs became widely available in the 1960s, it was possible for many hospitalized patients to be **discharged** and returned home to be treated as outpatients. (7) The services of the mental health centers, along with help from their families and the use of psychotherapeutic drugs, have enabled many of them to **resume** a satisfactory life. (8) For others, however, deinstitutionalization has had unfortunate consequences, largely because the facilities in most communities are far from adequate.

ANAHTAR KELİMELER

emphasis	vurgu, ağırlık
mentally disturbed	ruhsal bozukluğu olan
deinstitutionalization	kurumsuzlaştırma
inherent	doğasında olan, içsel
cope with	başa çıkmak
relieve	hafifletmek, gidermek
discharged	taburcu edilmek
resume	yeniden başlamak, sürdürmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"regardless of how good the facilities may be"*

'regardless of how + sıfat' 'ne kadar ... olursa olsun' kalıbıyla çevrilir: 'olanaklar ne kadar iyi olursa olsun'.

B *"psychotherapeutic drugs were discovered that could relieve depression and anxiety"*

İlgi cümleciği (that could relieve) fiilden sonra, isimden ayrı düşmüştür; 'that' ilaçları niteler: '... hafifletebilen ilaçlar keşfedildi'. 'İlaçların ... hafiflettiği keşfedildi' diye çevirmek anlamı değiştirir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) 1960'ların başından itibaren ağırlık, ruhsal bozukluğu olan bireyleri hastanelerde tedavi etmekten kendi toplulukları içinde tedavi etmeye kaydı. (2) Kurumsuzlaştırmaya (hastaların kurumlardan çıkarılmasına) yönelik bu hareket, kısmen, olanaklar ne kadar iyi olursa olsun hastanede yatmanın kendine özgü bazı dezavantajları olduğunun fark edilmesinden kaynaklanıyordu. (3) Hastaneler insanları aile ve arkadaşlarının sosyal desteğinden ve günlük yaşam düzenlerinden koparır; insanların kendilerini "hasta" ve dünyayla başa çıkamaz hissetmelerine yol açma eğilimindedir ve bağımlılığı teşvik eder. (4) Ayrıca çok pahalıdırlar. (5) 1950'lerde depresyonu ve kaygıyı hafifletebilen ve psikotik davranışı azaltabilen psikoterapötik ilaçlar keşfedildi. (6) Bu ilaçlar 1960'larda yaygın olarak bulunabilir hâle gelince hastanede yatan birçok hastanın taburcu edilip ayakta tedavi görmek üzere evlerine gönderilmesi mümkün oldu. (7) Akıl sağlığı merkezlerinin hizmetleri, ailelerinin yardımı ve psikoterapötik ilaç kullanımıyla birlikte, bu hastaların çoğunun yeniden doyurucu bir yaşam sürmesini sağladı. (8) Ancak diğerleri için kurumsuzlaştırmanın talihsiz sonuçları oldu; bunun başlıca nedeni, çoğu topluluktaki olanakların yeterli olmaktan çok uzak olmasıdır.

PASAJ 93

Kuşatma Altında Sanat ve Hayatta Kalma

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 191 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 5

1 Set in 1941 in Leningrad, Helen Dunmore's novel The Siege opens[A] with **deceptively** gentle scenes of Chekhovian melancholy. 2 After the death of her mother, 23-year-old Anna Levin, the **protagonist**, gives up her artistic studies to look after her 5-year-old brother and her politically suspect father Abraham, who, as a writer, has **fallen out of favour** with Stalin's cultural police. 3 So she **jumps at the chance** to make a drawing of the retired actress Marina Petrovna, with whom Anna's father might once have had a romantic relationship. 4 But Anna's worries about art and romance are soon swept away as the Germans **besiege** her native city. 5 At this point, Dunmore's novel transforms **abruptly** as well, shifting from a romantic narrative into a study of survival under most extreme **hardships**. 6 Anna's abundant artistic creativity is put to use providing food and fuel for her helpless family, and her drawing skills are called on to sketch a neighbour's starved baby so that the grieving mother might remember her lost child[B]. 7 Indeed, the novel presents a striking contrast between the gentle display of human emotions and the rude **dictates** of survival under the most inhuman circumstances.

ANAHTAR KELİMELER

deceptively	aldatıcı biçimde
protagonist	başkahraman
fall out of favour	gözden düşmek
jump at the chance	fırsatı hemen değerlendirmek
besiege	kuşatmak
abruptly	aniden, birdenbire
hardships	zorluklar, sıkıntılar
dictates	gereklilikler, buyruklar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Set in 1941 in Leningrad, Helen Dunmore's novel The Siege opens"*

Cümle başındaki V3 (Set in ...) kısaltılmış edilgen yan cümledir ve özneyi (romanı) niteler: '1941'de Leningrad'da geçen ... roman'.

B *"so that the grieving mother might remember her lost child"*

'so that + özne + might/could' amaç bildirir; Türkçede '-ebilmesi için' ile aktarılır: 'annenin ... hatırlayabilmesi için'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1941'de Leningrad'da geçen, Helen Dunmore'un The Siege (Kuşatma) adlı romanı Çehov tarzı melankolinin aldatıcı biçimde yumuşak sahneleriyle açılır. 2 Annesinin ölümünden sonra romanın başkahramanı 23 yaşındaki Anna Levin, 5 yaşındaki erkek kardeşine ve bir yazar olarak Stalin'in kültür polisinin gözünden düşmüş, siyasi açıdan şüpheli babası Abraham'a bakmak için sanat eğitimini bırakır. 3 Bu yüzden, Anna'nın babasının bir zamanlar romantik bir ilişki yaşamış olabileceği emekli aktris Marina Petrovna'nın resmini çizme fırsatını hemen değerlendirir. 4 Ancak Almanlar doğduğu şehri kuşatınca Anna'nın sanat ve aşkla ilgili kaygıları kısa sürede silinip gider. 5 Bu noktada Dunmore'un romanı da aniden dönüşür; romantik bir anlatıdan, en ağır zorluklar altında hayatta kalma üzerine bir incelemeye geçer. 6 Anna'nın zengin sanatsal yaratıcılığı, çaresiz ailesine yiyecek ve yakacak sağlamak için kullanılır; çizim becerisine de, yas tutan annenin kaybettiği çocuğunu hatırlayabilmesi için bir komşunun açlıktan ölen bebeğinin resmini çizmek üzere başvurulur. 7 Gerçekten de roman, insani duyguların yumuşak anlatımı ile en insanlık dışı koşullarda hayatta kalmanın acımasız gereklilikleri arasında çarpıcı bir karşıtlık ortaya koyar.

PASAJ 94

Avrupa'da Soğuk Savaş

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 139 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 5

1 Although the United States and the Soviet Union became **allies** during World War II, there seemed to be little doubt that their **opposing** ideologies would **ultimately** produce[A] a cold war. 2 The cold war was a global **phenomenon** and was clearly conditioned by the political, economic, and social **aspirations** of the two superpowers. 3 Between 1945 and 1989 Europe became a testing ground for the cold war itself. 4 The Soviets were convinced that Eastern European **buffer states** had to be created[B] to protect the Soviet Union from future invasions. 5 **As for** the United States, the Truman Doctrine, Marshall Plan, and NATO were all intended to keep Russian ideology within its own borders. 6 When the cold war came to an end following the collapse of the Berlin Wall in November 1989, the Soviet ideology was considered a **spent force** in Eastern Europe.

ANAHTAR KELİMELER

allies	müttefikler
opposing	karşıt
ultimately	sonunda, nihayetinde
phenomenon	olgu, fenomen
aspirations	emeller, hedefler
buffer states	tampon devletler
as for	-e gelince
spent force	etkisini yitirmiş güç

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"there seemed to be little doubt that their opposing ideologies would ultimately produce"*

'there seemed to be little doubt that ...' isim cümleciğiyle kurulur; 'little' olumsuz anlam taşır: '...-eceğinden pek şüphe yok gibi görünüyordu'.

B *"The Soviets were convinced that Eastern European buffer states had to be created"*

'that' isim cümleciğinin içinde edilgen gereklilik (had to be created) vardır; Türkçede '... oluşturulması gerektiğine inanıyordu' biçiminde aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği İkinci Dünya Savaşı sırasında müttefik olsalar da karşıt ideolojilerinin sonunda bir soğuk savaşa yol açacağından pek şüphe yok gibi görünüyordu. 2 Soğuk Savaş küresel bir olguydu ve açık biçimde iki süper gücün siyasi, ekonomik ve toplumsal emelleri tarafından belirlenmişti. 3 1945 ile 1989 yılları arasında Avrupa, soğuk savaşın kendisi için bir deneme alanı hâline geldi. 4 Sovyetler, Sovyetler Birliği'ni gelecekteki istilalardan korumak için Doğu Avrupa'da tampon devletler oluşturulması gerektiğine inanıyordu. 5 ABD'ye gelince, Truman Doktrini, Marshall Planı ve NATO'nun hepsi Rus ideolojisini kendi sınırları içinde tutmayı amaçlıyordu. 6 Kasım 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından soğuk savaş sona erdiğinde Sovyet ideolojisi Doğu Avrupa'da etkisini yitirmiş bir güç olarak görülüyordu.

PASAJ 95

Nüfus Artışı ve Karbon Salımları

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 121 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 5

1 The human population continues to grow by more than 75 million people **annually**. 2 Since the first Earth Day in 1970, **emission** rates have remained steady at about 1.2 metric tons of carbon per person per year. 3 Unfortunately, the 1997 Kyoto Protocol has had little **measurable** effect on these **per-capita** emissions, even in the countries that have agreed to national targets. 4 More than any other factor, population growth **drives** rising carbon emissions[A], and the US Census Bureau and United Nations both **project** that the global population, currently 6.6 billion, will surpass 9 billion before 2050. 5 The **implication** is that one of the best strategies for reducing future greenhouse gas emissions is population stabilization, as quickly as can be achieved by **noncoercive** means[B].

ANAHTAR KELİMELER

annually	yıllık, her yıl
emission	salım, emisyon
per-capita	kişi başına
measurable	ölçülebilir
drives	tetiklemek, yönlendirmek
project	öngörmek, tahmin etmek
implication	anlam, çıkarım
noncoercive	zorlayıcı olmayan

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"More than any other factor, population growth drives rising carbon emissions"*

Karşılaştırma ifadesi (More than any other factor) vurgu için başa alınmıştır; Türkçede 'diğer tüm etkenlerden daha çok' biçiminde yüklemin önüne yerleştirilir.

B *"as quickly as can be achieved by noncoercive means"*

'as ... as can be achieved' 'ulaşılabilecek en ... biçimde' anlamındadır; Türkçede 'zorlayıcı olmayan yollarla mümkün olan en kısa sürede' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsan nüfusu her yıl 75 milyondan fazla kişi artarak büyümeye devam ediyor. 2 1970'teki ilk Dünya Günü'nden bu yana salım oranları, kişi başına yılda yaklaşık 1,2 metrik ton karbonda sabit kalmıştır. 3 Ne yazık ki 1997 Kyoto Protokolü'nün, ulusal hedefler üzerinde anlaşmaya varmış ülkelerde bile, kişi başına düşen bu salımlar üzerinde ölçülebilir etkisi çok az olmuştur. 4 Artan karbon salımlarını diğer tüm etkenlerden daha çok nüfus artışı tetiklemektedir; hem ABD Nüfus Sayım Bürosu hem de Birleşmiş Milletler, şu anda 6,6 milyar olan dünya nüfusunun 2050'den önce 9 milyarı aşacağını öngörüyor. 5 Bunun anlamı şudur: Gelecekteki sera gazı salımlarını azaltmanın en iyi stratejilerinden biri, nüfusun zorlayıcı olmayan yollarla mümkün olan en kısa sürede dengelenmesidir.

PASAJ 96

Zihinsel Engelli Çocukların Eğitimi

Eğitim ve Dil · ●●● Zor · 113 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 5

1 In America, Britain and several other countries, the years after World War II were **notable for** increased interest in, and research on, methods of teaching **retarded** children. 2 Today no one educational **procedure** is generally accepted, but there is agreement that teaching should so far as possible be individually **orientated** [A]. 3 Obviously, special material must be used, suitable to the child's **chronological age** and general interests, and a variety of ways have been suggested to stimulate the **apathetic** and **remedy** loss of confidence. 4 Since inability to analyze spontaneously and make **deductions** tends to characterize the intellectually dull [B], care must be taken at all stages of teaching to break down material and demonstrate each step clearly.

ANAHTAR KELİMELER

notable for	ile dikkat çeken
retarded	zihinsel engelli (eski terim)
procedure	yöntem, işlem
orientated	yönelik, odaklı
chronological age	takvim yaşı
apathetic	ilgisiz, duyarsız
remedy	gidermek, çare bulmak
deductions	çıkarımlar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"teaching should so far as possible be individually orientated"*

'so far as possible' araya giren bir kısıtlama ifadesidir ('mümkün olduğunca'); Türkçede yüklemden önce yerleştirilir: 'öğretim mümkün olduğunca bireye yönelik olmalıdır'.

B *"Since inability to analyze spontaneously and make deductions tends to characterize the intellectually dull"*

'Since' burada 'çünkü' anlamındadır ve yan cümlenin öznesi uzun bir isim öbeğidir (inability to analyze ... and make deductions); Türkçede '... yapamamak ... özelliği olduğundan' biçiminde başa alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Amerika, Britanya ve diğer birkaç ülkede II. Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllar, zihinsel engelli çocukları eğitme yöntemlerine yönelik ilginin ve bu konudaki araştırmaların artmasıyla dikkat çekiyordu. 2 Bugün genel kabul görmüş tek bir eğitim yöntemi yoktur, ancak öğretimin mümkün olduğunca bireye yönelik olması gerektiği konusunda görüş birliği vardır. 3 Açıkçası, çocuğun takvim yaşına ve genel ilgi alanlarına uygun özel materyaller kullanılmalıdır; ilgisiz (apatik) çocukları harekete geçirmek ve kaybolan güveni yeniden kazandırmak için de çeşitli yollar önerilmiştir. 4 Kendiliğinden analiz yapamamak ve çıkarımda bulunamamak zihinsel açıdan yavaş bireylerin belirgin özelliği olma eğiliminde olduğundan, öğretimin her aşamasında materyali küçük parçalara ayırmaya ve her adımı açıkça göstermeye özen gösterilmelidir.

PASAJ 97

Bilgi Çağında Üniversitelerin Görevi

Eğitim ve Dil · ●●○ İleri · 195 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 5

1 In this century, the wealth and success of nations will depend like never before on the ability to produce and use knowledge[A]. 2 Universities have long been **instrumental** in generating knowledge and ideas. 3 But in an increasingly globalized world, and **in the face of** rapid scientific change, they will need to think about a set of new challenges and how best to prepare their students for the coming decades. 4 Universities will need to teach a new kind of **literacy**, in which global awareness will play an important role. 5 They also need to deal with the **dilemmas** posed by the accelerating pace of change brought on by scientific and technological advances. 6 We are **on the brink of** once-in-human-history progress in combating disease through the application of modern science. 7 Doctors will have **at their disposal** blood tests that will tell you[B] with substantial predictive power how long you will live and from what diseases you are likely to suffer. 8 The Internet and the application of information technology may well represent the most **profound** change in the way knowledge is **disseminated** since the printing press. 9 We are close to understanding the first second of the history of the cosmos.

ANAHTAR KELİMELER

instrumental	önemli rol oynayan, etkili
in the face of	karşısında
literacy	okuryazarlık
dilemmas	ikilemler
on the brink of	-in eşiğinde
at their disposal	emrinde, elinin altında
disseminated	yayılmak
profound	köklü, derin

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"will depend like never before on the ability to produce and use knowledge"*

'like never before' fiil ile edatı arasına girmiş bir zarftır: 'daha önce hiç olmadığı kadar'; 'the ability to produce' isim + to yapısı 'üretme becerisi' olarak aktarılır.

B *"Doctors will have at their disposal blood tests that will tell you"*

'have at one's disposal' kalıbında nesne (blood tests) uzun olduğu için sona atılmıştır; 'that' ilgi cümleciği Türkçede öne alınır: '... söyleyebilecek kan testleri doktorların elinin altında olacak'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bu yüzyılda ulusların zenginliği ve başarısı, daha önce hiç olmadığı kadar bilgiyi üretme ve kullanma becerisine bağlı olacak. 2 Üniversiteler uzun zamandır bilgi ve fikir üretiminde önemli bir rol oynamaktadır. 3 Ancak giderek küreselleşen bir dünyada ve hızlı bilimsel değişim karşısında üniversitelerin bir dizi yeni zorluğu ve öğrencilerini önümüzdeki on yıllara en iyi nasıl hazırlayacaklarını düşünmeleri gerekecek. 4 Üniversitelerin, küresel farkındalığın önemli bir rol oynayacağı yeni bir okuryazarlık türünü öğretmeleri gerekecek. 5 Ayrıca bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin getirdiği, giderek hızlanan değişimin yarattığı ikilemlerle de baş etmeleri gerekiyor. 6 Modern bilimin uygulanması yoluyla hastalıklarla mücadelede insanlık tarihinde bir kez yaşanacak bir ilerlemenin eşiğindeyiz. 7 Doktorların elinin altında, ne kadar yaşayacağınızı ve hangi hastalıklara yakalanma olasılığınızın yüksek olduğunu güçlü bir öngörü gücüyle söyleyebilecek kan testleri olacak. 8 İnternet ve bilişim teknolojisinin uygulanması, matbaadan bu yana bilginin yayılma biçiminde yaşanan en köklü değişimi temsil ediyor olabilir. 9 Evren tarihinin ilk saniyesini anlamaya çok yakınız.

PASAJ 98

Rusya ve Batı: Yeni Bir Dönem

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 191 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 5

1 For more than ten years, Russia's relations with the advanced countries of the western world had been a torrid and unsatisfying mixture of **unrequited** love, misunderstanding and **dashed hopes**. 2 Actually, recently there have been big shifts on both sides. 3 The West is no longer trying to **recast** Russia in its own image. 4 The days are gone when politicians in the US used the International Monetary Fund (IMF) as a foreign policy fund to promote particular policies and politicians in Russia. 5 These days, Russia runs itself more or less as it likes. 6 Its economic growth may be slow but it is encouraging: Russia registered its third **consecutive** year of real growth in 2001, with the average income up by 5% and at a time when the world's big economies were **sluggish**. 7 Although good official connections in business still matter hugely, the days of central planning are gone **for good**, as is the wild era of **looting** and **barter** that followed the collapse of communism. 8 Russia delivers its oil and gas on time and is steadily paying off its foreign debts. 9 Compared with what might have happened, the outside world finds that cheering.

ANAHTAR KELİMELER

unrequited	karşılıksız
dashed hopes	yıkılan umutlar
recast	yeniden biçimlendirmek
consecutive	art arda, üst üste
sluggish	durgun, ağır işleyen
for good	temelli, kalıcı olarak
looting	yağma
barter	takas

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The days are gone when politicians in the US used the International Monetary Fund"*

'when' ilgi cümleciği nitelediği isimden (the days) ayrılıp sona atılmıştır; Türkçede öne alınır: 'ABD'deki politikacıların ... kullandığı günler geride kaldı'.

B *"the days of central planning are gone for good, as is the wild era of looting"*

'as is ...' önceki yüklemi tekrar etmeden benzerlik kurar ('... da öyle'); Türkçede 'tıpkı ... gibi' ile aktarılır. 'for good' 'temelli, bir daha dönmemek üzere' demektir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 On yılı aşkın bir süre boyunca Rusya'nın Batı dünyasının gelişmiş ülkeleriyle ilişkileri, karşılıksız aşkın, yanlış anlamaların ve yıkılan umutların fırtınalı ve tatmin etmeyen bir karışımı olmuştu. 2 Aslında son zamanlarda her iki tarafta da büyük değişiklikler oldu. 3 Batı artık Rusya'yı kendi modeline göre yeniden biçimlendirmeye çalışmıyor. 4 ABD'deki politikacıların, Rusya'daki belirli politikaları ve politikacıları desteklemek için Uluslararası Para Fonu'nu (IMF) bir dış politika fonu gibi kullandığı günler geride kaldı. 5 Bugünlerde Rusya kendini aşağı yukarı istediği gibi yönetiyor. 6 Ekonomik büyümesi yavaş olabilir ama umut vericidir: Rusya, dünyanın büyük ekonomilerinin durgun olduğu bir dönemde, ortalama gelirde %5'lik artışla 2001'de üst üste üçüncü yıl reel büyüme kaydetti. 7 İş dünyasında iyi resmi bağlantılar hâlâ çok büyük önem taşısa da merkezi planlama günleri, tıpkı komünizmin çöküşünün ardından gelen vahşi yağma ve takas dönemi gibi, bir daha geri gelmemek üzere geride kaldı. 8 Rusya petrol ve doğal gazını zamanında teslim ediyor ve dış borçlarını düzenli olarak ödüyor. 9 Olabilecek şeylerle karşılaştırıldığında dış dünya bunu sevindirici buluyor.

PASAJ 99

Colossus ve Şifre Kırmanın Tarihi

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 168 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 5

1 From its birth during World War II, there is one task to which **cutting-edge** computer technology has always been applied: code-breaking. 2 In 1943, mathematicians and engineers at Bletchley Park, Buckinghamshire, built Colossus, the **forerunner** of the modern electronic computer. 3 Its task was to break the Lorenz **ciphers**, used by Hitler and his generals for their most secret communications. 4 Consisting of thousands of valves, optical devices and pulleys, Colossus looked **ungainly** A but worked brilliantly. 5 One of its major **triumphs** was to reveal that Hitler had been **taken in** by Allied deception tactics B leading up to D-Day, thus clearing the way for the real invasion in 1944. 6 Ever since, government code-breaking centres have bought the fastest supercomputers the moment they emerge. 7 During the Cold War, the key challenge was to find and **exploit** the slightest weakness in the cipher systems used by the Soviet Union, acknowledged to be the most secure in the world. 8 Their efforts ultimately led to the **downfall** of all of the Soviet's "Magnificent Five" British spies.

ANAHTAR KELİMELER

cutting-edge	en ileri, son teknoloji
forerunner	öncü, ata
ciphers	şifreler
ungainly	hantal, biçimsiz
triumphs	zaferler, büyük başarılar
taken in	kandırılmak, aldatılmak
exploit	yararlanmak, istismar etmek
downfall	çöküş, düşüş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Consisting of thousands of valves, optical devices and pulleys, Colossus looked ungainly"*

Cümle başındaki '-ing' yapısı özneyi (Colossus) niteler; Türkçede sıfat-fiille aktarılır: 'Binlerce ... oluşan Colossus hantal görünüyordu'.

B *"Hitler had been taken in by Allied deception tactics"*

'be taken in' deyimsel edilgen fiildir ('kandırılmak'); geçmiş zamanın öncesini anlatan 'had been' ile birlikte 'aldatma taktiklerine kandığını' biçiminde etken çevrilebilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 II. Dünya Savaşı sırasındaki doğuşundan bu yana, en ileri bilgisayar teknolojisinin her zaman uygulandığı bir görev vardır: şifre kırma. 2 1943'te Buckinghamshire'daki Bletchley Park'ta çalışan matematikçiler ve mühendisler, modern elektronik bilgisayarın öncüsü olan Colossus'u yaptılar. 3 Görevi, Hitler ve generallerinin en gizli yazışmaları için kullandığı Lorenz şifrelerini kırmaktı. 4 Binlerce vakum tüpünden, optik aygıttan ve makaradan oluşan Colossus hantal görünüyordu ama mükemmel çalışıyordu. 5 En büyük başarılarından biri, Hitler'in D-Day'e giden süreçte Müttefiklerin aldatma taktiklerine kandığını ortaya çıkarmak ve böylece 1944'teki gerçek çıkarmanın yolunu açmaktı. 6 O zamandan beri hükümetlerin şifre kırma merkezleri en hızlı süper bilgisayarları piyasaya çıktıkları anda satın almıştır. 7 Soğuk Savaş boyunca asıl zorluk, dünyanın en güvenli şifre sistemi olarak kabul edilen ve Sovyetler Birliği'nin kullandığı şifre sistemlerindeki en küçük zayıflığı bulup bundan yararlanmaktı. 8 Bu çabalar sonunda Sovyetlerin "Muhteşem Beşli" olarak bilinen İngiliz casuslarının tamamının çöküşüne yol açtı.

PASAJ 100

Bebeklikte Ek Gıdaya Geçiş

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 199 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 5

1 By six months of age, the infant's capacity to digest and **absorb** a variety of dietary components as well as to metabolize [A] and **excrete** the resulting products is near the capacity of the adult. 2 Consideration of the long-term effects of inadequate or excessive intakes during infancy now **assumes greater importance**. 3 These considerations about delivery of adequate amounts of nutrients are the basis for many of the feeding practices **advocated** during the second six months of life. 4 Although it is clear that all nutrient needs during this period can be met with reasonable amounts of currently available **infant formulas**, addition of other foods after four to six months of age is recommended. 5 In contrast, the volume of milk produced by many women may not be adequate to meet all nutrient needs of the **breast-fed** infant beyond about six months of age, especially iron. 6 Thus, for breast-fed infants, **complementary foods** are an important source of nutrients. 7 Complementary foods (ie, the additional foods, including formulas, given to the breast-fed infant) or replacement foods (ie, food other than formula given to formula-fed infants) should be **introduced** step by step to both breast-fed and formula-fed infants [B], beginning between four and six months of age.

ANAHTAR KELİMELER

absorb	emmek, soğurmak
excrete	vücuttan atmak, boşaltmak
assumes greater importance	daha büyük önem kazanmak
advocated	önerilen, savunulan
infant formulas	bebek mamaları
complementary foods	ek gıdalar
breast-fed	anne sütüyle beslenen
introduced	verilmeye başlanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"capacity to digest and absorb a variety of dietary components as well as to metabolize"*

'as well as' iki 'to' yapısını eşit düzeyde bağlar ('... -me kapasitesi ile ... -me kapasitesi'); 'gibi' diye çevrilirse anlam bozulur.

B *"should be introduced step by step to both breast-fed and formula-fed infants"*

Edilgen gereklilik (should be introduced) Türkçede '-ilmelidir' ile verilir; 'both ... and ...' ise 'hem ... hem de ...' kalıbıyla aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Altı aylık olduğunda bebeğin çeşitli besin bileşenlerini sindirme ve emme kapasitesi ile bunların sonucunda oluşan ürünleri metabolize etme ve vücuttan atma kapasitesi, yetişkininkine yakındır. 2 Artık bebeklik döneminde yetersiz ya da aşırı besin alımının uzun vadeli etkilerinin göz önünde bulundurulması daha büyük önem taşıyor. 3 Yeterli miktarda besin sağlanmasına ilişkin bu değerlendirmeler, yaşamın ikinci altı ayında önerilen birçok beslenme uygulamasının temelini oluşturur. 4 Bu dönemdeki tüm besin ihtiyaçlarının, hâlihazırda piyasada bulunan bebek mamalarının makul miktarlarıyla karşılanabileceği açık olsa da dört-altı aylıktan sonra başka gıdaların da eklenmesi önerilir. 5 Buna karşılık birçok kadının ürettiği süt miktarı, yaklaşık altı aylıktan sonra anne sütüyle beslenen bebeğin tüm besin ihtiyaçlarını, özellikle de demir ihtiyacını karşılamaya yetmeyebilir. 6 Bu nedenle anne sütüyle beslenen bebekler için ek gıdalar önemli bir besin kaynağıdır. 7 Ek gıdalar (yani anne sütüyle beslenen bebeğe verilen, mama dâhil ilave gıdalar) ya da yerine geçen gıdalar (yani mamayla beslenen bebeklere verilen mama dışındaki gıdalar), dört ila altı aylık arasında başlanarak hem anne sütüyle hem de mamayla beslenen bebeklere adım adım verilmelidir.

BÖLÜM 6 — Pasaj 101–120

PASAJ 101

Soğuk Savaş Sonrası Rusya'nın Önemi

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 223 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 6

(1) During the 1990s, the country that was viewed by American leaders and many others in the West[A] as the most important challenge for a **transition** to democracy was Russia. (2) The Clinton administration **emphasized** that one of its high priorities in foreign policy was the success of the movement to democracy and a market economy in the states of the former Soviet Union, in particular Russia. (3) A senior official **asserted** that "helping the Russian people to build a free society and market economy is the greatest strategic challenge of our time," and that "Russia was the single most important foreign policy **priority**" of the Clinton administration. (4) Russia was **by far** the largest of the former republics of the Soviet Union in both population and land area. (5) In addition, its geographical location gave it influence on issues in several regions in which the US was interested, and it had greater strategic military capability than any other country except the US. (6) On a deeper level, Russia represented what remained of the former **geopolitical** and ideological rival of the US. (7) If the state that had been the core of the superpower which was considered to be the main **adversary** of the US and of democracy could, within a relatively short time, be changed into an ideological soul mate of the US[B], the symbolic implications would be **profound**.

ANAHTAR KELİMELER

transition	geçiş
emphasize	vurgulamak
priority	öncelik
assert	ileri sürmek, iddia etmek
by far	açık ara, kat kat
adversary	hasım, düşman
geopolitical	jeopolitik
profound	derin, köklü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the country that was viewed by American leaders and many others in the West"*

Özne, edilgen bir ilgi cümleciğiyle uzatılmıştır ('view X as Y' = X'i Y olarak görmek). Türkçede ilgi cümleciği ismin önüne alınır: '... tarafından ... olarak görülen ülke Rusya'ydı.'

B *"could, within a relatively short time, be changed into an ideological soul mate of the US"*

Gerçekleşmesi belirsiz bir koşul ve edilgen 'be changed into' yapısı: '-e dönüştürülebilirse'; ana cümledeki 'would be' ise '... olurdu' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) 1990'lar boyunca, Amerikalı liderler ve Batı'daki başka pek çok kişi tarafından demokrasiye geçiş açısından en önemli sınav olarak görülen ülke Rusya'ydı. (2) Clinton yönetimi, dış politikadaki en önemli önceliklerinden birinin, eski Sovyetler Birliği devletlerinde, özellikle de Rusya'da, demokrasiye ve piyasa ekonomisine yönelik hareketin başarısı olduğunu vurguladı. (3) Üst düzey bir yetkili, "Rus halkının özgür bir toplum ve piyasa ekonomisi kurmasına yardım etmenin zamanımızın en büyük stratejik sınavı olduğunu" ve "Rusya'nın Clinton yönetiminin tek ve en önemli dış politika önceliği olduğunu" ileri sürdü. (4) Rusya, hem nüfus hem de yüz ölçümü bakımından eski Sovyetler Birliği cumhuriyetlerinin açık ara en büyüğüydü. (5) Ayrıca coğrafi konumu ona ABD'nin ilgilendiği çeşitli bölgelerdeki meselelerde nüfuz sağlıyordu ve ABD dışındaki herhangi bir ülkeden daha büyük stratejik askerî kapasiteye sahipti. (6) Daha derin bir düzeyde Rusya, ABD'nin eski jeopolitik ve ideolojik rakibinden geriye kalanı temsil ediyordu. (7) ABD'nin ve demokrasinin baş hasmı olarak görülen süper gücün çekirdeğini oluşturmuş olan devlet, nispeten kısa bir süre içinde ABD'nin ideolojik bir can yoldaşına dönüştürülebilirse, bunun simgesel sonuçları çok derin olurdu.

PASAJ 102

Devlet Yardımları İşsizliği Artırır mı?

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 181 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 6

1 To fully understand unemployment, one must consider the causes of recorded long-term unemployment, that is, the government **assistance** programs. 2 For one thing, government assistance increases the measure of unemployment by **prompting** people who are not working to claim that they are looking for work[A] even when they are not. 3 The work registration requirement for **welfare recipients**, for example, **compels** people who otherwise would not be considered part of the **labour force** to register[B] as if they were a part of it. 4 This requirement effectively increases the measure of unemployment in the labour force even though these people are better described "nonemployed" - that is, not actively looking for work. 5 Similarly, unemployment insurance **induces** people to say they are job hunting in order to collect benefit. 6 These programs also contribute to long-term unemployment by providing an **incentive**, and the means, not to work. 7 Each unemployed person has a "**reservation wage**" - the minimum wage he or she insists on getting before accepting a job. 8 Unemployment insurance and other social assistance programs increase the wage, causing an unemployed person to remain unemployed longer.

ANAHTAR KELİMELER

assistance	yardım, destek
prompt	sevk etmek, yöneltmek
welfare recipient	sosyal yardım alan kişi
compel	zorlamak
labour force	iş gücü
induce	yöneltmek, teşvik etmek
incentive	teşvik, özendirici
reservation wage	rezervasyon (kabul) ücreti

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"by prompting people who are not working to claim that they are looking for work"*

'by + -ing' yöntem bildirir ve '-erek/-arak' ile çevrilir; 'prompt sb to do' = birini bir şey yapmaya sevk etmek: '... iddia etmeye sevk ederek'.

B *"compels people who otherwise would not be considered part of the labour force to register"*

'compel sb to do' yapısında nesne bir ilgi cümleciğiyle uzatılmıştır. Türkçede nesne ve ilgi cümleciği önce, fiil sona gelir: 'aksi takdirde ... sayılmayacak kişileri kaydolmaya zorlar.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İşsizliği tam olarak anlamak için, kayıtlı uzun süreli işsizliğin nedenleri, yani devlet yardım programları göz önünde bulundurulmalıdır. 2 Öncelikle devlet yardımı, çalışmayan insanları, iş aramasalar bile iş aradıklarını iddia etmeye sevk ederek ölçülen işsizlik düzeyini artırmaktadır. 3 Örneğin, sosyal yardım alanlar için getirilen iş kaydı zorunluluğu, aksi takdirde iş gücünün bir parçası sayılmayacak kişileri, iş gücünün parçasıymış gibi kaydolmaya zorlamaktadır. 4 Bu zorunluluk, her ne kadar bu insanları "iş gücü dışında", yani aktif olarak iş aramayan kişiler olarak nitelemek daha doğru olsa da, iş gücündeki ölçülen işsizliği fiilen artırmaktadır. 5 Benzer şekilde işsizlik sigortası da insanları, işsizlik ödeneği alabilmek için iş aradıklarını söylemeye yöneltmektedir. 6 Bu programlar ayrıca çalışmamak için hem bir teşvik hem de imkân sağlayarak uzun süreli işsizliğe katkıda bulunmaktadır. 7 İşsiz her bireyin bir "rezervasyon ücreti", yani bir işi kabul etmeden önce almakta ısrar ettiği en düşük ücret vardır. 8 İşsizlik sigortası ve diğer sosyal yardım programları bu ücreti yükselterek işsiz bir kişinin daha uzun süre işsiz kalmasına neden olmaktadır.

PASAJ 103

Dinozorların Sonu: Mantodaki Saatli Bombalar

BÖLÜM 6

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 211 kelime · 8 cümle

1 The fate of the dinosaurs may have been sealed half a billion years before life even appeared[A], by two geological time bombs that still exist near our planet's core. 2 A controversial new **hypothesis** links massive eruptions of lava that **coincided with** many of the Earth's largest extinctions to two unusually hot sections of **mantle** 2,800 kilometres beneath the Earth's **crust**. 3 These sections formed just after the Earth itself, 4.5 billion years ago. 4 If the hypothesis is correct, they have periodically burst through the planet's crust, creating enormous oceans of lava which poisoned the atmosphere and **wiped out** entire branches of the tree of life. 5 Debates still **rage** over what caused different mass extinctions, including the one that wiped out the dinosaurs. 6 An asteroid that smashed into the Earth 65 million years ago is no doubt partially to blame for the **demise** of the dinosaurs. 7 But, a less-known **school of thought** has it that this and other extinctions occurred[B] when cracks in the crust let huge amounts of lava pour out from the centre of the Earth. 8 Each event flooded at least 100,000 square kilometres, leaving behind distinct geological regions known as large igneous provinces (LIPs), such as India's Deccan traps, which were formed during the time when the dinosaurs became extinct.

ANAHTAR KELİMELER

hypothesis	hipotez, varsayım
coincide with	ile aynı zamana denk gelmek
mantle	manto
crust	yer kabuğu
wipe out	yok etmek, silip süpürmek
rage	şiddetle sürmek
demise	son, yok oluş
school of thought	düşünce ekolü, görüş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The fate of the dinosaurs may have been sealed half a billion years before life even appeared"*

'may have been + V3' geçmişe yönelik olasılık bildiren edilgen yapıdır: 'belirlenmiş olabilir'. 'before life even appeared' = 'daha yaşam ortaya çıkmadan'.

B *"a less-known school of thought has it that this and other extinctions occurred"*

'has it that ...' kalıbı 'görüşüne göre / ... diye ileri sürer' anlamındadır; that-cümleciği Türkçede '... göre, ... gerçekleşmiştir' biçiminde aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dinozorların kaderi, gezegenimizin çekirdeğinin yakınında hâlâ var olan iki jeolojik saatli bomba tarafından, daha yaşam ortaya çıkmadan yarım milyar yıl önce belirlenmiş olabilir. 2 Tartışmalı yeni bir hipotez, Dünya'daki en büyük kitlesel yok oluşların birçoğuyla aynı zamana denk gelen devasa lav püskürmelerini, yer kabuğunun 2.800 kilometre altındaki mantonun olağandışı derecede sıcak iki bölümüyle ilişkilendiriyor. 3 Bu bölümler, Dünya'nın kendisinden hemen sonra, 4,5 milyar yıl önce oluşmuştur. 4 Hipotez doğruysa, bu bölümler belirli aralıklarla gezegenin kabuğunu yarıp çıkmış, atmosferi zehirleyen ve yaşam ağacının koca dallarını tümüyle yok eden devasa lav okyanusları oluşturmuştur. 5 Dinozorları yok eden de dâhil olmak üzere farklı kitlesel yok oluşlara neyin yol açtığı konusundaki tartışmalar hâlâ şiddetle sürüyor. 6 65 milyon yıl önce Dünya'ya çarpan bir asteroit, şüphesiz dinozorların yok oluşundan kısmen sorumludur. 7 Ancak daha az bilinen bir düşünce ekolüne göre, bu ve diğer yok oluşlar, yer kabuğundaki çatlakların büyük miktarda lavın Dünya'nın merkezinden dışarı akmasına izin verdiği dönemlerde gerçekleşmiştir. 8 Bu olayların her biri en az 100.000 kilometrekarelik bir alanı sular gibi kaplamış ve ardında, dinozorların soyunun tükendiği dönemde oluşan Hindistan'daki Dekkan Trapları gibi, büyük magmatik bölgeler (LIP) olarak bilinen belirgin jeolojik alanlar bırakmıştır.

PASAJ 104

Yaşlılar İçin Federal Beslenme Programı

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 184 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 6

1 The federal Elderly **Nutrition** Programme is intended to improve older people's nutrition status and enable them to avoid medical problems, live at home, and stay out of **institutions**. 2 Its specific goals are to provide low-cost, nutritious meals, opportunities for social interaction and shopping assistance. 3 The Elderly Nutrition Programme provides for **communal** meal programmes. 4 Administrators try to select sites for communal meals so as to feed as many **eligible** people as possible. 5 Volunteers may also deliver meals to those who are **homebound** either permanently or temporarily; these efforts are known as Meals on Wheels. 6 The home-delivery programme ensures nutrition, but its recipients **miss out on** the social benefit of the communal meal sites; every effort is made to persuade older people to come to the shared meals[B], if they can. 7 All persons aged 60 years and older and their spouses are eligible to receive meals from these programmes, **regardless of** their income. 8 However, should demand exceed supply, priority is given to those who are economically and socially **needy**[A]. 9 An estimated 25% of the nation's elderly poor benefit from these meals every day of the week.

ANAHTAR KELİMELER

nutrition	beslenme
institution	(bakım) kurumu
communal	toplu, ortak
eligible	hak sahibi, uygun
homebound	evden çıkamayan
miss out on	-den mahrum kalmak
regardless of	-e bakılmaksızın
needy	muhtaç, yoksul

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"should demand exceed supply, priority is given to those who are economically and socially needy"*

'if' düşürülerek kurulan devrik koşul cümlesi: 'Should + özne + fiil' = 'If demand should exceed ...' → 'talep arzı aşarsa'. Ana cümle edilgendir: 'öncelik ... verilir'.

B *"every effort is made to persuade older people to come to the shared meals"*

Edilgen kalıp 'every effort is made to' = '... için her türlü çaba gösterilir'; 'persuade sb to do' = 'birini ... yapmaya ikna etmek'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Federal Yaşlı Beslenme Programı, yaşlı insanların beslenme durumunu iyileştirmeyi ve onların tıbbi sorunlardan korunmalarını, evlerinde yaşamalarını ve bakım kurumlarına yerleşmek zorunda kalmamalarını sağlamayı amaçlamaktadır. 2 Programın özel hedefleri, düşük maliyetli ve besleyici yemekler, sosyal etkileşim fırsatları ve alışveriş yardımı sağlamaktır. 3 Yaşlı Beslenme Programı, toplu yemek programlarına imkân tanır. 4 Yöneticiler, toplu yemek verilecek yerleri, olabildiğince çok sayıda hak sahibi kişiye yemek verilebilecek şekilde seçmeye çalışırlar. 5 Gönüllüler ayrıca kalıcı ya da geçici olarak evden çıkamayan kişilere yemek götürebilirler; bu çalışmalar "Meals on Wheels" (Tekerlekli Yemek Servisi) olarak bilinir. 6 Eve yemek servisi programı beslenmeyi güvence altına alır, ancak bu hizmetten yararlananlar toplu yemek yerlerinin sağladığı sosyal faydadan mahrum kalırlar; yaşlıları, gelebiliyorlarsa ortak yemeklere gelmeye ikna etmek için her türlü çaba gösterilir. 7 60 yaş ve üzerindeki herkes ve eşleri, gelirleri ne olursa olsun bu programlardan yemek almaya hak kazanır. 8 Ancak eğer talep arzdan fazla gelirse, öncelik ekonomik ve sosyal olarak ihtiyacı olanlara verilmektedir. 9 Ülkedeki yoksul yaşlıların tahminen %25'i haftanın her günü bu yemeklerden faydalanmaktadır.

PASAJ 105

Yalan Söyleyeni Ele Veren İpuçları

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 202 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 6

1 **Deception** gains a slight **edge** over deception detection when the interactions are few in number and are among strangers. 2 If you spend enough time with the people you interact with, they may **leak** their true intent through their behaviour. 3 However, when interactions are anonymous or infrequent, behavioural **cues** cannot be read against a background of known behaviour[A], so more general attributes must be used. 4 Because of the negative consequences of being detected, people are expected to be nervous when lying. 5 In response to concern over appearing nervous, people may **exert** control, trying to suppress behaviour, with possible side effects detectable by the listener such as a planned, rehearsed impression. 6 Lying is also **cognitively demanding**. 7 You must suppress the truth and construct a falsehood that is **plausible**, then tell it in a convincing way and remember the story. 8 Cognitive load appears to play the biggest role. 9 When lies are not well-rehearsed, people have to think too hard, and this causes several effects, including overcontrol that leads to blinking and **fidgeting** less and using fewer hand gestures[B], longer pauses and higher-pitched voices. 10 Of course, if self-deception is involved, you are less likely to give off the normal cues of lying that others might perceive.

ANAHTAR KELİMELER

deception	aldatma
edge	üstünlük, avantaj
leak	sızdırmak, belli etmek
cue	ipucu, işaret
exert	uygulamak, sarf etmek
cognitively demanding	bilişsel açıdan zahmetli
plausible	akla yatkın, inandırıcı
fidget	kıpırdanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"behavioural cues cannot be read against a background of known behaviour"*

Edilgen kip ('cannot be read' = okunamaz/değerlendirilemez) ve 'against a background of' kalıbı ('... zemininde, ... ile karşılaştırılarak') birlikte çevrilmelidir.

B *"overcontrol that leads to blinking and fidgeting less and using fewer hand gestures"*

İlgi cümleciği ismin önüne alınır: '... yol açan aşırı kontrol'. 'less' sona gelse de 'blinking' ve 'fidgeting'in ikisini de niteler: 'daha az göz kırpmaya ve kıpırdanmaya'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Aldatma, etkileşimler sayıca az ve yabancı insanlar arasında olduğunda, aldatmanın saptanmasına karşı küçük bir avantaj kazanır. 2 Etkileşim kurduğunuz insanlarla yeterince zaman geçirirseniz, onlar davranışları aracılığıyla gerçek niyetlerini belli edebilirler. 3 Fakat etkileşimler anonim ya da seyrek olduğunda, davranışsal ipuçları bilinen davranışlar zemininde değerlendirilemez; bu yüzden daha genel özellikler kullanılmalıdır. 4 Yakalanmanın olumsuz sonuçlarından dolayı insanların yalan söylerken gergin olmaları beklenir. 5 Gergin görünme kaygısına tepki olarak insanlar davranışlarını bastırmaya çalışarak kendilerini denetim altında tutmaya çalışabilirler; bunun da planlanmış, prova edilmiş bir izlenim gibi dinleyicinin fark edebileceği olası yan etkileri vardır. 6 Yalan söylemek ayrıca bilişsel olarak da zahmetlidir. 7 Gerçeği bastırmalı ve akla yatkın bir yalan kurgulamalı, daha sonra onu ikna edici bir şekilde anlatmalı ve hikâyeyi aklınızda tutmalısınız. 8 En önemli rolü bilişsel yük oynuyor gibi görünmektedir. 9 Yalanlar iyi prova edilmediğinde insanlar çok fazla düşünmek zorunda kalırlar ve bu durum, daha az göz kırpmaya, daha az kıpırdanmaya ve daha az el hareketi yapmaya yol açan aşırı kontrol, daha uzun duraksamalar ve daha tiz bir ses de dâhil olmak üzere birçok etkiye neden olur. 10 Elbette işin içinde kendini kandırma varsa, başkalarının fark edebileceği olağan yalan belirtilerini gösterme olasılığınız daha düşüktür.

PASAJ 106

Keynes ve Devletin Ekonomideki Rolü

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 203 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 6

1 During the economic **depression** that affected the whole Western world in the 1930s, with its mass unemployment, poverty and other social ills, governments, for the most part, did nothing. 2 The accepted wisdom was that, given time, the free market would solve its own problems and that government **interference** would only make things worse. 3 John Maynard Keynes, the British economist who **challenged** this belief, argued that it was the proper responsibility of governments to prevent both **booms** and **recessions** A in order to **maintain** gradual economic growth and permanent full employment. 4 He maintained that this could be done by manipulating taxation, credit and **public expenditure**. 5 If the economy was growing too fast, then money and, therefore, demand could be taken out of the economy by higher taxes B, lower government spending and by making it harder to borrow money. 6 If there was recession and growing unemployment, then the government could put money into the economy through lower taxes, higher public expenditure and easier credit. 7 Thus, demand could be encouraged. 8 If, as a result, there was money in people's pockets, then more would be spent on goods and more people would be needed to make the goods to **fulfil** the extra demand, and this would reduce unemployment.

ANAHTAR KELİMELER

depression	ekonomik buhran
interference	müdahale
challenge	karşı çıkmak, sorgulamak
boom	ekonomik patlama, aşırı canlanma
recession	durgunluk
maintain	savunmak, ileri sürmek
public expenditure	kamu harcaması
fulfil	karşılamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it was the proper responsibility of governments to prevent both booms and recessions"*

'it ... to' yapısında 'it' gerçek özne olan mastar grubunu temsil eder; Türkçede mastar özne olarak öne alınır: '... önlemenin hükümetlerin asıl sorumluluğu olduğu'.

B *"money and, therefore, demand could be taken out of the economy by higher taxes"*

Edilgen yapı ('could be taken out of' = ekonomiden çekilebilir) ve 'by' ile yöntem bildirme ('daha yüksek vergilerle'); araya giren 'and, therefore,' 'dolayısıyla da' diye aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1930'larda kitlesel işsizlik, yoksulluk ve diğer toplumsal sorunları da beraberinde getiren ve tüm Batı dünyasını etkileyen ekonomik buhran boyunca hükümetler genel olarak hiçbir şey yapmadı. 2 Kabul gören görüş, zaman tanındığında serbest piyasanın kendi sorunlarını çözeceği ve hükümet müdahalesinin işleri yalnızca daha da kötüleştireceği yönündeydi. 3 Bu inanca karşı çıkan İngiliz ekonomist John Maynard Keynes, istikrarlı bir ekonomik büyümeyi ve sürekli tam istihdamı sağlamak için hem aşırı ekonomik canlanmaları hem de durgunlukları önlemenin hükümetlerin asıl sorumluluğu olduğunu savundu. 4 Keynes bunun vergilendirme, kredi ve kamu harcamaları üzerinde oynanarak yapılabileceğini ileri sürüyordu. 5 Ekonomi çok hızlı büyüyorsa, daha yüksek vergilerle, daha düşük devlet harcamalarıyla ve borç para almayı zorlaştırarak para, dolayısıyla da talep ekonomiden çekilebilirdi. 6 Ekonomik durgunluk ve artan işsizlik varsa, hükümet daha düşük vergiler, daha yüksek kamu harcamaları ve daha kolay kredi yoluyla ekonomiye para aktarabilirdi. 7 Böylece talep teşvik edilebilirdi. 8 Bunun sonucunda insanların cebinde para olursa mallara daha fazla harcama yapılır, ek talebi karşılayacak malları üretmek için daha fazla insana ihtiyaç duyulur ve bu da işsizliği azaltırdı.

PASAJ 107

Uçaksavarın Doğuşu

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 131 kelime · 3 cümle

BÖLÜM 6

1 The first flight by a power driven manned aeroplane took place in 1903 and its **subsequent** development as a military weapon was so rapid that all the **belligerents** entered World War I totally unprepared A to defend themselves against it. 2 The first bombing raids, however, **compelled** the consideration of antiaircraft measures, and Britain, in particular, attacked by Zeppelin airships and Gotha aircraft was forced to develop a range of specialized **anti-aircraft** equipment, which came to include guns, **searchlights**, sound-locators and predictors, giving it a qualitative **ascendancy** in this field **retained** until the end of World War II. 3 Indeed, the first night attack on London caused such public **consternation** that its gun defences had to be doubled within forty-eight hours B and, though they hit few planes, their presence was of great psychological value.

ANAHTAR KELİMELER

subsequent	sonraki, ardından gelen
belligerent	savaşan taraf
compel	zorunlu kılmak
anti-aircraft	uçaksavar
searchlight	projektör
ascendancy	üstünlük
retain	korumak, elde tutmak
consternation	dehşet, büyük telaş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"was so rapid that all the belligerents entered World War I totally unprepared"*

'so + sıfat + that' sonuç bildirir: 'o kadar hızlı oldu ki ...'. 'totally unprepared' özneyi niteleyen durum bilgisidir: 'hiç hazır olmadan'.

B *"caused such public consternation that its gun defences had to be doubled within forty-eight hours"*

'such + (sıfat) + isim + that' = 'öyle ... ki'; 'had to be doubled' edilgen zorunluluktur: 'iki katına çıkarılması gerekti'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Motorlu ve insanlı bir uçakla ilk uçuş 1903'te gerçekleşti ve uçağın ardından askerî bir silah olarak gelişimi o kadar hızlı oldu ki savaşan bütün taraflar Birinci Dünya Savaşı'na kendilerini ona karşı savunmaya hiç hazır olmadan girdiler. 2 Ne var ki ilk bombalama akınları uçaksavar önlemlerinin düşünülmesini zorunlu kıldı ve özellikle Zeppelin hava gemilerinin ve Gotha uçaklarının saldırısına uğrayan Britanya, zamanla topları, projektörleri, ses dedektörlerini ve atış hesaplayıcılarını da kapsayan bir dizi özel uçaksavar donanımı geliştirmek zorunda kaldı; bu da ona bu alanda İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar koruyacağı niteliksel bir üstünlük sağladı. 3 Nitekim Londra'ya yapılan ilk gece saldırısı halk arasında öyle büyük bir dehşete yol açtı ki kentin top savunmasının kırk sekiz saat içinde iki katına çıkarılması gerekti ve bu toplar çok az uçak vurmuş olsa da varlıklarının büyük bir psikolojik değeri vardı.

PASAJ 108

Yağın Az Bilinen Yararları

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 220 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 6

1 Most people are surprised to learn that fat has some **virtues**. 2 Only when people eat either too much or too little fat does ill health follow[A]. 3 It is true, though, that in our society of **abundance**, people are likely to encounter too much fat. 4 Fat is actually a **subset** of the class of **nutrients** known as lipids, but the term "fat" is often used to refer to all the lipids. 5 The lipid family includes triglycerides (fats and oils), phospholipids, and sterols, all important to nutrition. 6 The triglycerides provide the body with a continuous fuel supply, keep it warm, and protect it from mechanical shock; their **component** fatty acids serve as starting materials for important hormonal regulators. 7 The phospholipids and sterols contribute to the cells' structures, and the sterol cholesterol serves as the **raw material** for some hormones, vitamin D, and bile[B]. 8 In foods, triglycerides are the solid fats and liquid oils. 9 The triglycerides carry with them the four **fat-soluble** vitamins - A, D, E, and K - together with many of the compounds that give foods their flavour, texture, and palatability. 10 Fat is responsible for the delicious aromas associated with sizzling meat and hamburgers on the grill, onions being sauteed, or vegetables in a stir-fry. 11 Of course, these wonderful characteristics **lure** people into eating too much from time to time.

ANAHTAR KELİMELER

virtue	yarar, erdem
abundance	bolluk
subset	alt küme
nutrient	besin öğesi
component	bileşen
raw material	ham madde
fat-soluble	yağda çözünen
lure	ayartmak, cezbetmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Only when people eat either too much or too little fat does ill health follow"*

'Only when' cümle başına gelince ana cümle devrik olur ('does ill health follow'). Türkçede 'ancak ... -dığında ... ortaya çıkar' biçiminde düz sırayla çevrilir.

B *"the sterol cholesterol serves as the raw material for some hormones, vitamin D, and bile"*

'the sterol cholesterol' eş görevli isim öbeğidir: 'bir sterol olan kolesterol'. 'serve as' = '... görevi/işlevi görmek'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çoğu insan, yağın bazı yararları olduğunu öğrendiğinde şaşırır. 2 Sağlık sorunları ancak insanlar ya çok fazla ya da çok az yağ yediklerinde ortaya çıkar. 3 Fakat yine de bolluğun hüküm sürdüğü toplumumuzda insanların çok fazla yağ ile karşı karşıya kalmaları muhtemeldir. 4 Aslında yağ, lipidler olarak bilinen besin sınıfının bir alt kümesidir, ama "yağ" terimi genellikle bütün lipidlerden söz etmek için kullanılır. 5 Lipid ailesi, her biri beslenme için önem taşıyan trigliseridleri (katı ve sıvı yağlar), fosfolipidleri ve sterolleri kapsar. 6 Trigliseridler vücuda sürekli olarak yakıt sağlar, vücudu sıcak tutar ve mekanik darbelere karşı korur; bileşenleri olan yağ asitleri önemli hormonal düzenleyiciler için başlangıç maddesi işlevi görür. 7 Fosfolipidler ve steroller hücrelerin yapısına katkıda bulunur; bir sterol olan kolesterol ise bazı hormonlar, D vitamini ve safra için ham madde görevi görür. 8 Gıdalarda bulunan trigliseridler katı yağ ve sıvı yağ hâlindedir. 9 Trigliseridler, yiyeceklere tadını, dokusunu ve lezzetini veren birçok bileşikle birlikte yağda çözünen dört vitamini (A, D, E ve K) de beraberlerinde taşır. 10 Izgarada cızırdayan et ve hamburgerlerin, sotelenen soğanın ya da tavada çevrilerek pişirilen sebzelerin o nefis kokularının kaynağı yağdır. 11 Elbette bu harika özellikler, insanları zaman zaman aşırı yemeye ayartır.

PASAJ 109

Et Tüketimi mi, Ticari Hayvancılık mı?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 206 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 6

1 Some people believe that meat consumption contributes to **famine** and **depletes** the Earth's natural resources. 2 Indeed, it is often argued that cows and sheep require **pasturage** that could be better used to grow grain for starving millions[B] in poor countries. 3 Additionally, claims are made that raising **livestock** requires more water than raising plant foods. 4 But both these arguments are illogical. 5 As for the pasturage argument, this ignores the fact that a large portion of the Earth's dry land is **unsuited to cultivation**. 6 For instance, desert and mountainous areas are not suitable for cultivation, but are suitable for animal grazing. 7 However, modern commercial farming methods prefer to raise animals in an enclosed space feeding them on grains and soybeans. 8 Unfortunately, the bulk of commercial livestock is not range-fed but stall-fed. 9 Stall-fed animals do not **ingest** grasses and shrubs (like they should), but are fed an unnatural array of grains and soybeans - which could be eaten by humans. 10 The argument here, then, is not that eating meat depletes the Earth's resources, but that commercial farming methods do[A]. 11 Such methods subject livestock to **deplorable** living conditions where infections, antibiotics, and synthetic hormones are common. 12 These all lead to unhealthy animals and, by extension, to an unhealthy food product.

ANAHTAR KELİMELER

famine	kıtlık
deplete	tüketmek
pasturage	otlak, mera
livestock	çiftlik hayvanları
unsuited to	-e elverişsiz
cultivation	tarım, ekip biçme
ingest	yemek, yutmak
deplorable	acınası, berbat

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is not that eating meat depletes the Earth's resources, but that commercial farming methods do"*

'not that ... but that ...' iki isim cümleciğini karşıtlar; sondaki 'do' tekrarı önlemek için 'deplete' yerine kullanılmıştır: '... tükettiği değil, ... bunu yaptığıdır'.

B *"pasturage that could be better used to grow grain for starving millions"*

Edilgen ilgi cümleciği Türkçede ismin önüne alınır: 'açlıktan ölen milyonlar için tahıl yetiştirmede daha yararlı biçimde kullanılabilecek otlaklar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bazı insanlar et tüketiminin kıtlığa yol açtığına ve yeryüzünün doğal kaynaklarını tükettiğine inanmaktadır. 2 Nitekim, inek ve koyunların, yoksul ülkelerde açlıktan ölen milyonlar için tahıl yetiştirmede daha yararlı biçimde kullanılabilecek otlaklara ihtiyaç duydukları sık sık ileri sürülmektedir. 3 Ayrıca, hayvan yetiştirmenin bitkisel gıda yetiştirmekten daha fazla su gerektirdiği iddia edilmektedir. 4 Fakat bu görüşlerin her ikisi de mantıksızdır. 5 Otlak meselesine gelecek olursak, bu görüş yeryüzündeki karaların büyük bir kısmının tarıma elverişli olmadığı gerçeğini göz ardı etmektedir. 6 Örneğin, çöl ve dağlık alanlar tarım için uygun olmasa da hayvan otlatmak için uygundur. 7 Ancak, çağdaş ticari çiftçilik yöntemleri hayvanları kapalı bir alanda tahıl ve soya fasulyesiyle beslemeyi tercih etmektedir. 8 Maalesef, ticari çiftlik hayvanlarının çoğu açık alanlarda değil ahırlarda beslenmektedir. 9 Ahırlarda beslenen hayvanlar (olması gerektiği gibi) ot ve çalı yemiyorlar; bunun yerine insanların da tüketebileceği, doğal olmayan çeşitli tahıl ve soya fasulyesiyle beslenmektedirler. 10 Öyleyse burada söylenmesi gereken şey, et yemenin yeryüzünün kaynaklarını tükettiği değil, ticari çiftçilik yöntemlerinin bunu yaptığıdır. 11 Bu tarz yöntemler çiftlik hayvanlarını enfeksiyonların, antibiyotiklerin ve sentetik hormonların sıkça görüldüğü acınası yaşam koşullarına maruz bırakmaktadır. 12 Tüm bunlar sağlıksız hayvanlara ve dolayısıyla sağlıksız gıda ürünlerine yol açmaktadır.

PASAJ 110

Daha Fazla Ev Ödevi Başarıyı Artırır mı?

Eğitim ve Dil · ●○○ Orta · 190 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 6

1 American schools need more time if they are to teach **efficiently**. 2 The school year is fixed at or below 180 days in all but **a handful of** states - down from more than 190 in the late nineteenth century, when Saturday-morning sessions were common. 3 The **instructional** day is only about six hours, of which much is **taken up** with nonacademic matters. 4 In 1994, a national **commission** calculated that in four years of high school a typical American student puts in less than half as much time on academic subjects as do students in Japan[A], France and Germany. 5 Extending the school day or the school year can get expensive and complicated, and reducing nonacademic **electives** and physical education brings complaints from parents and students alike. 6 But there is one quite cheap and uncomplicated way to increase study time: add more homework. 7 You may not be surprised to learn that homework raises student **achievement**, at least in the higher grades. 8 For young children homework appears not to be particularly helpful. 9 Even among older students it is hard to be sure of **the extent to which** more homework may lead to higher achievement[B].

ANAHTAR KELİMELER

efficiently	verimli, etkin biçimde
a handful of	bir avuç, birkaç
instructional	öğretimle ilgili
take up	(zaman) almak, kaplamak
commission	komisyon, kurul
elective	seçmeli ders
achievement	başarı
the extent to which	ne ölçüde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"puts in less than half as much time on academic subjects as do students in Japan"*

'half as much ... as' oran karşılaştırmasıdır; 'as do students' kısmında yardımcı fiil özneden önce gelir (devrik). Türkçede: '... öğrencilerin ayırdığının yarısından az zaman ayırır'.

B *"the extent to which more homework may lead to higher achievement"*

'the extent to which ...' bir isim öbeğidir ama Türkçeye soru gibi aktarılır: 'daha fazla ödevin ne ölçüde daha yüksek başarıya yol açabileceği'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Amerikan okulları etkin bir şekilde eğitim verecekse daha çok zamana ihtiyaç duyuyor. 2 Okul yılı, bir avuç eyalet dışındaki bütün eyaletlerde 180 gün ya da daha az olarak sabitlenmiştir; bu süre, cumartesi sabahı derslerinin yaygın olduğu on dokuzuncu yüzyılın sonlarında 190 günün üzerindeydi. 3 Eğitim günü yalnızca yaklaşık altı saattir ve bunun büyük bir bölümü akademik olmayan işlerle geçmektedir. 4 1994'te ulusal bir komisyon, lisedeki dört yılında tipik bir Amerikan öğrencisinin, Japonya, Fransa ve Almanya'daki öğrencilerin ayırdıklarının yarısından daha az zamanı akademik konulara ayırdığını hesapladı. 5 Okul gününü ya da eğitim yılını uzatmak pahalı ve karmaşık olabilir; akademik olmayan seçmeli dersleri ve beden eğitimini azaltmak ise hem velilerin hem de öğrencilerin şikâyetlerine yol açar. 6 Fakat çalışma süresini artırmanın oldukça ucuz ve karmaşık olmayan bir yolu var: daha fazla ev ödevi vermek. 7 Ev ödevinin, en azından üst sınıflarda, öğrenci başarısını artırdığını öğrenmek sizi şaşırtmayabilir. 8 Küçük çocuklar için ev ödevinin pek yararlı olmadığı görülmektedir. 9 Daha büyük öğrencilerde bile, daha fazla ödevin ne ölçüde daha yüksek başarıya yol açabileceğinden emin olmak zordur.

PASAJ 111

Cep Telefonu Benzinlikte Tehlikeli mi?

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 132 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 6

1 There have been stories in the press about mobile phones **sparking** explosions at petrol stations. 2 But according to the GSM Association, a worldwide **body** for mobile phone makers, none of these reports has ever been **traced back to** a real event[A]. 3 But there is a real safety concern, and it's not about radio **emissions** from mobiles as you might have thought. 4 Instead, the GSM Association says there is a **theoretical** risk that if a hand-held phone is dropped and the battery **separates** from the phone, it could cause a spark across the contacts. 5 This is equally true of other battery-powered devices such as torches, Walkmans and CD players. 6 But it's far more likely that mobile phones cause a **hazard** at petrol stations[B] by **distracting** their users while they're operating a petrol pump.

ANAHTAR KELİMELER

spark	tetiklemek; kıvılcım
body	kuruluş, örgüt
trace back to	-e dayandırmak, kökenini bulmak
emission	yayım, salım
theoretical	kuramsal
separate	ayrılmak
hazard	tehlike
distract	dikkatini dağıtmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"none of these reports has ever been traced back to a real event"*

Present perfect edilgen ('has ever been traced back') ve 'none of' öznesi: 'bu haberlerin hiçbirinin gerçek bir olaya dayandığı saptanmamıştır'.

B *"it's far more likely that mobile phones cause a hazard at petrol stations"*

'it is likely that ...' yapısında 'it' that-cümleciğini temsil eder; 'far' karşılaştırmayı pekiştirir: '... tehlikeye yol açması çok daha olasıdır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Basında, cep telefonlarının benzin istasyonlarında patlamalara yol açtığına dair haberler çıkmıştır. 2 Fakat cep telefonu üreticilerinin dünya çapındaki kuruluşu olan GSM Birliği'ne göre, bu haberlerin hiçbirinin gerçek bir olaya dayandığı saptanmamıştır. 3 Ancak gerçek bir güvenlik endişesi vardır ve bu, sanıyor olabileceğiniz gibi cep telefonlarının yaydığı radyo dalgalarıyla ilgili değildir. 4 Bunun yerine GSM Birliği, elde taşınan bir telefon düşürülür ve batarya telefondan ayrılırsa kontaklar arasında kıvılcım oluşabileceğine dair kuramsal bir risk bulunduğunu söylemektedir. 5 Bu durum el feneri, Walkman ve CD çalar gibi pille çalışan diğer aletler için de aynı şekilde geçerlidir. 6 Ancak cep telefonlarının, kullanıcıları benzin pompasını kullanırken dikkatlerini dağıtarak benzin istasyonlarında tehlikeye yol açması çok daha olasıdır.

PASAJ 112

Hipertansiyonla Mücadelede İlk Adım

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 166 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 6

1 The single most effective step people can take against **hypertension** is to find out whether they have it[A]. 2 At check-up time, a health-care professional can provide an accurate resting blood pressure **reading**. 3 Under normal conditions, blood pressure **fluctuates** continuously in response to a variety of factors including such things as talking or shifting position. 4 Some people react emotionally to the procedure, which raises the blood pressure reading. 5 For these reasons, if the resting blood pressure is above normal, the reading should be repeated before **confirming** the **diagnosis** of hypertension. 6 Thereafter, the blood pressure should be checked regularly. 7 In general, efforts to reduce high blood pressure focus on weight control, because excess body fat, especially abdominal fat, can **precipitate** hypertension. 8 Indeed, weight loss alone is one of the most effective **nondrug** treatments for hypertension. 9 Those who are using drugs to control their blood pressure[B] can often reduce or **discontinue** the drugs if they lose weight. 10 Even a modest loss of 5 kilograms may significantly lower blood pressure.

ANAHTAR KELİMELER

hypertension	hipertansiyon, yüksek tansiyon
reading	ölçüm değeri
fluctuate	dalgalanmak, değişmek
confirm	doğrulamak
diagnosis	tanı, teşhis
precipitate	tetiklemek, hızlandırmak
nondrug	ilaçsız
discontinue	bırakmak, kesmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“is to find out whether they have it”*

'be + to-infinitive' yüklem görevindedir; 'whether' ile başlayan isim cümleciği '... olup olmadığını' diye çevrilir: 'hipertansiyonları olup olmadığını öğrenmektir'.

B *“Those who are using drugs to control their blood pressure”*

'Those who ...' = '... -enler/-anlar'; ilgi cümleciği özneyi niteler ve Türkçede tek bir sıfat-fiille aktarılır: 'Tansiyonlarını kontrol altında tutmak için ilaç kullananlar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanların hipertansiyona karşı atabilecekleri en etkili adım, hipertansiyonları olup olmadığını öğrenmektir. 2 Check-up sırasında bir sağlık uzmanı, dinlenme hâlindeki tansiyonu doğru bir şekilde ölçebilir. 3 Normal koşullar altında tansiyon, konuşma ya da pozisyon değiştirme gibi pek çok etkene bağlı olarak sürekli değişiklik gösterir. 4 Bazı insanlar bu işleme duygusal olarak tepki verirler ve bu da ölçülen tansiyon değerini yükseltir. 5 Bu nedenlerle, dinlenme hâlindeki tansiyon normalin üzerindeyse, hipertansiyon tanısı doğrulanmadan önce ölçüm tekrarlanmalıdır. 6 Daha sonra tansiyon düzenli olarak kontrol edilmelidir. 7 Genel olarak, yüksek tansiyonu düşürme çabaları kilo kontrolüne odaklanır, çünkü vücuttaki fazla yağ, özellikle de karın bölgesindeki yağ, hipertansiyonu tetikleyebilir. 8 Nitekim tek başına kilo vermek, hipertansiyonun ilaçsız tedavilerinin en etkililerinden biridir. 9 Tansiyonlarını kontrol altında tutmak için ilaç kullananlar, kilo verirlerse çoğu zaman ilaçlarını azaltabilir ya da tamamen bırakabilirler. 10 5 kilogramlık ılımlı bir kilo kaybı bile tansiyonu önemli ölçüde düşürebilir.

PASAJ 113

Sendikaların Karşılıklı Yardım İşlevi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 153 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 6

1 Trade unions, that is, workers' unions, are usually concerned to some extent with mutual benefit activities as well as with **collective bargaining** and the **endeavour** to establish standard rates and conditions. 2 The mutual benefit activities have been greatest among the **skilled** manual workers, whose craft unions have in most cases maintained high rates of **contributions** and benefits, covering not only dispute benefit but also unemployment, sickness, funeral and often **superannuation** benefits[A]. 3 The less-skilled workers have not been able to **afford** the high contributions necessary for such benefits[B] - particularly superannuation - and have usually provided few mutual benefits (except funeral benefit and of course dispute benefit), though some have provided optional benefits **in return for** higher contributions. 4 In addition to providing cash benefits, most trade unions provide free legal assistance to their members in cases **arising out of** their employment, and fight important cases affecting their several trades in the courts of law.

ANAHTAR KELİMELER

collective bargaining	toplu pazarlık
endeavour	çaba
skilled	nitelikli, kalifiye
contribution	aidat, katkı payı
superannuation	emeklilik ödeneği
afford	-e gücü yetmek
in return for	karşılığında
arising out of	-den doğan

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"covering not only dispute benefit but also unemployment, sickness, funeral and often superannuation benefits"*

'-ing' ile başlayan yan cümle önceki ifadeyi açıklar; 'not only ... but also' = 'yalnızca ... değil, ... de'. Türkçede '... yalnızca grev yardımını değil, ... de kapsamıştır' biçiminde ayrı bir yüklemle aktarılabilir.

B *"have not been able to afford the high contributions necessary for such benefits"*

'necessary for such benefits' sıfat öbeği ismin arkasından niteler; Türkçede öne alınır: 'bu tür yardımlar için gereken yüksek aidatları karşılayamamışlardır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sendikalar, yani işçi birlikleri, genellikle toplu pazarlık ve standart ücret ile çalışma koşulları belirleme çabasının yanı sıra belli ölçüde karşılıklı yardım faaliyetleriyle de ilgilenir. 2 Karşılıklı yardım faaliyetleri en çok kalifiye el işçileri arasında gelişmiştir; bu işçilerin meslek sendikaları çoğu durumda yüksek aidat ve yardım oranlarını sürdürmüş, yalnızca grev (uyuşmazlık) yardımını değil, işsizlik, hastalık, cenaze ve sıklıkla emeklilik yardımlarını da kapsamıştır. 3 Daha az nitelikli işçiler bu tür yardımlar, özellikle de emeklilik için gereken yüksek aidatları karşılayamamış ve (cenaze yardımı ve tabii ki grev yardımı dışında) genellikle çok az karşılıklı yardım sağlayabilmişlerdir; ancak bazıları daha yüksek aidat karşılığında isteğe bağlı yardımlar sunmuştur. 4 Nakdî yardım sağlamanın yanı sıra çoğu sendika, üyelerine işlerinden doğan davalarda ücretsiz hukuki destek verir ve kendi meslek kollarını etkileyen önemli davaları mahkemelerde takip eder.

PASAJ 114

Çocuklara Harcanan Para Sonuç Veriyor mu?

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 222 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 6

1 Many governments these days feel that the path to happiness for society as a whole lies through spending on the welfare of its youngest members A: their health, education, and general well-being. 2 A recent report from a leading international organization, the OECD, examined these efforts among its 30 member countries in order to learn if the aim was being achieved. 3 Specifically, the researchers investigated 21 variables that were then grouped into six main categories. 4 The results surprisingly showed that while some kinds of spending on children do work, many should be improved or scrapped. 5 Also, total government spending per child was seen to vary considerably, as did outcomes B, but the correlation between these was not strong. 6 Moreover, the differences in spending levels among countries were not directly linked to their relative levels of prosperity. 7 For example, rich Sweden is, as expected, kind to its children, but poorish Hungary turns out to be generous, too. 8 Up-and-coming South Korea might be expected to be a bit reluctant to part with so much money, but the stinginess of Switzerland is totally unexpected. 9 Children's lobbies always want more funds, but the OECD report suggests that more money does not reliably yield better results. 10 America has one of the highest levels of spending per child, and among the worst outcomes. 11 In contrast, Australia spends less, with better outcomes.

ANAHTAR KELİMELER

welfare	refah
well-being	iyi oluş, esenlik
variable	değişken
scrap	kaldırmak, iptal etmek
correlation	korelasyon, ilişki
prosperity	refah, zenginlik
up-and-coming	yükselen, geleceği parlak
stinginess	cimrilik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"lies through spending on the welfare of its youngest members"*

'lie through' = '-den geçmek'; 'spending on' burada isim (harcama yapma) olarak kullanılmıştır: 'en genç üyelerinin refahına harcama yapmaktan geçer'.

B *"total government spending per child was seen to vary considerably, as did outcomes"*

'be seen to do' edilgen yapısı 'değiştiği görüldü' diye çevrilir; 'as did outcomes' devrik karşılaştırmadır: 'tıpkı sonuçlar gibi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bugünlerde pek çok hükümet, bir bütün olarak toplumun mutluluğa giden yolunun, en genç üyelerinin refahına, yani sağlıklarına, eğitimlerine ve genel iyi oluşlarına harcama yapmaktan geçtiğini düşünüyor. 2 Önde gelen uluslararası bir örgüt olan OECD'nin yakın tarihli bir raporu, hedefe ulaşılıp ulaşılmadığını öğrenmek amacıyla 30 üye ülkesindeki bu çabaları inceledi. 3 Araştırmacılar özellikle, daha sonra altı ana kategoride gruplandırılan 21 değişkeni araştırdı. 4 Sonuçlar şaşırtıcı bir şekilde, çocuklara yapılan harcamaların bazı türleri gerçekten işe yararken birçoğunun iyileştirilmesi ya da tamamen kaldırılması gerektiğini gösterdi. 5 Ayrıca çocuk başına yapılan toplam devlet harcamasının, tıpkı elde edilen sonuçlar gibi, ülkeden ülkeye önemli ölçüde değiştiği görüldü; ancak ikisi arasındaki korelasyon güçlü değildi. 6 Dahası, ülkeler arasındaki harcama düzeyi farkları, ülkelerin görece refah düzeyleriyle doğrudan bağlantılı değildi. 7 Örneğin zengin İsveç, beklendiği gibi çocuklarına iyi davranıyor, ancak görece yoksul Macaristan'ın da cömert olduğu ortaya çıkıyor. 8 Yükselen bir ülke olan Güney Kore'nin bu kadar çok parayı elden çıkarmakta biraz isteksiz olması beklenebilir, ama İsviçre'nin cimriliği tamamen beklenmedik bir durum. 9 Çocuk lobileri her zaman daha fazla fon istiyor, ancak OECD raporu daha fazla paranın her zaman güvenilir biçimde daha iyi sonuçlar getirmediğini ortaya koyuyor. 10 ABD, çocuk başına en yüksek harcama düzeylerinden birine sahip ve en kötü sonuçları alan ülkeler arasında yer alıyor. 11 Tersine, Avustralya daha az harcıyor, daha iyi sonuçlar alıyor.

PASAJ 115

Buzullar Nerede ve Nasıl Oluşur?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 130 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 6

1 Glaciers **originate** in areas that lie above the limit of **permanent** snow. 2 Thus in tropical climates glaciers are only to be found at very great heights, **whereas** in polar regions they flow into the sea. 3 The largest glaciers are found in regions receiving the heaviest snowfall. 4 The great glaciers of the Himalayas lie in the path of the **monsoon**, which **deposits** on them the full measure of its vast water **vapour** content[B]. 5 The largest glacierized areas after Antarctica are in Greenland, North America and in central and south central Asia. 6 It has been estimated that the volume of the world's glaciers and ice sheets **exceeds** 11,000,000 cubic miles which, if returned to the oceans, would raise the sea-level by some 200 ft[A], **submerging** all existing seaports and much land besides.

ANAHTAR KELİMELER

originate	oluşmak, kaynaklanmak
permanent	kalıcı
whereas	oysa, -iken
deposit	bırakmak, biriktirmek
monsoon	muson
vapour	buhar
exceed	aşmak
submerge	sular altında bırakmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which, if returned to the oceans, would raise the sea-level by some 200 ft"*

İlgi zamirinden sonra kısaltılmış koşul ('if [it were] returned') gelir: 'okyanuslara geri dönseydi ... yükseltirdi'. 'by some 200 ft' = 'yaklaşık 200 fit'.

B *"the monsoon, which deposits on them the full measure of its vast water vapour content"*

Virgüllü (tanımlamayan) ilgi cümleciğinde uzun nesne fiilden sonra gelmiştir; Türkçede ismin önüne alınır: '... tamamını onların üzerine bırakan muson'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Buzullar, kalıcı kar sınırının üzerinde kalan bölgelerde oluşur. 2 Bu nedenle tropik iklimlerde buzullar yalnızca çok büyük yüksekliklerde bulunurken, kutup bölgelerinde denize kadar akarlar. 3 En büyük buzullar, en fazla kar yağışı alan bölgelerde bulunur. 4 Himalayalar'ın büyük buzulları, muazzam su buharı yükünün tamamını onların üzerine bırakan musonun yolu üzerinde yer alır. 5 Antarktika'dan sonra buzullarla kaplı en geniş alanlar Grönland'da, Kuzey Amerika'da ve Orta ve Güney-Orta Asya'dadır. 6 Dünyadaki buzulların ve buz örtülerinin hacminin 11.000.000 mil küpü (yaklaşık 46 milyon km³) aştığı tahmin edilmektedir; bu buz okyanuslara geri dönseydi deniz seviyesini yaklaşık 200 fit (yaklaşık 60 metre) yükseltir, var olan bütün limanları ve bunların yanı sıra pek çok karayı sular altında bırakırdı.

PASAJ 116

Menenjit Nasıl Teşhis Edilir?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 155 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 6

1 When doctors **suspect** meningitis, they must quickly determine whether it is from a bacterial, viral, fungal, or other type of **infection** or from **irritation**[A] caused by something other than an infection (for example, a chemical). 2 The possible causes are many, and the treatment differs for each. 3 The test usually used to **diagnose** meningitis and determine its cause is the spinal tap, or lumbar puncture. 4 A thin needle is **inserted** between two bones in the lower spinal column to **withdraw** a sample of cerebrospinal fluid from an area just below the spinal cord. 5 The doctor then examines the fluid for bacteria under a microscope and sends a sample of it to the laboratory to be **cultured** and identified[B]. 6 The bacteria can be tested for **susceptibility** to treatment with different antibiotics. 7 The sugar level, an increase in protein, and the number and type of white blood cells in the fluid also help determine the type of infection.

ANAHTAR KELİMELER

suspect	şüphelenmek
infection	enfeksiyon
irritation	tahriş
diagnose	teşhis etmek
insert	sokmak, yerleştirmek
withdraw	çekmek, almak
culture	kültürünü yapmak
susceptibility	duyarlılık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"whether it is from a bacterial, viral, fungal, or other type of infection or from irritation"*

'whether ... or ...' ile kurulan isim cümleciği 'determine' fiilinin nesnesidir; Türkçede '... mi, yoksa ... mi kaynaklandığını' biçiminde soru ekleriyle aktarılır.

B *"sends a sample of it to the laboratory to be cultured and identified"*

Edilgen mastar 'to be cultured and identified' amaç bildirir: 'kültürünün yapılması ve tanımlanması için'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Doktorlar menenjitten şüphelendiklerinde, hastalığın bakteriyel, viral, mantar kaynaklı ya da başka türden bir enfeksiyondan mı, yoksa enfeksiyon dışında bir şeyin (örneğin bir kimyasalın) yol açtığı tahrişten mi kaynaklandığını hızla belirlemelidirler. 2 Muhtemel nedenler çoktur ve tedavi her biri için farklılık göstermektedir. 3 Menenjiti teşhis etmek ve nedenini belirlemek için genellikle kullanılan test, spinal ponksiyon ya da diğer adıyla lomber ponksiyondur (belden sıvı alınması). 4 Omuriliğin hemen altındaki bir bölgeden beyin omurilik sıvısı örneği almak için omurganın alt kısmındaki iki kemik arasına ince bir iğne sokulur. 5 Daha sonra doktor sıvıyı mikroskop altında bakteri açısından inceler ve kültürünün yapılıp bakterinin tanımlanması için bir örneğini laboratuvara gönderir. 6 Bakteriler, farklı antibiyotiklerle tedaviye duyarlılıkları açısından test edilebilir. 7 Ayrıca sıvıdaki şeker düzeyi, protein düzeyindeki bir artış ve beyaz kan hücrelerinin sayısı ve türü de enfeksiyonun türünün belirlenmesine yardım eder.

PASAJ 117

Dünya Dışı Yaşam: Mars mı, Europa mı?

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 166 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 6

1 The Copernican revolution began over 500 years ago with the **realization** that the Earth was not the centre of the universe, but we still await its grand finale: the **anticipated** discovery of life elsewhere. 2 Where else might we find life? 3 The vast scale of the universe makes it **virtually** certain that there are other Earthlike settings[A]. 4 In our own solar system, Mars's distance from the Sun makes it **sufficiently** Earth-like; so, especially with increasing evidence for occasional liquid water, many are looking there for the first signs of **extraterrestrial** life. 5 Recently, however, a new **contender** has emerged, and surprisingly it is from the cold outer solar system: it is Jupiter's moon Europa. 6 As one of the four **satellites** of Jupiter, discovered by Galileo in 1610, Europa is now believed to have water in a liquid state[B], even though it is so far from the Sun. 7 Thus, the possibility of liquid water on Europa has opened the door to **speculation** about life on this satellite of Jupiter.

ANAHTAR KELİMELER

realization	farkına varma, anlaşılma
anticipated	beklenen
virtually	neredeyse
sufficiently	yeterince
extraterrestrial	dünya dışı
contender	aday, rakip
satellite	uydu
speculation	spekülasyon, tahmin

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The vast scale of the universe makes it virtually certain that there are other Earthlike settings"*

'make it + sıfat + that ...' yapısında 'it' sonraki that-cümleciğini temsil eder: '... başka ortamların varlığını neredeyse kesin kılıyor'.

B *"Europa is now believed to have water in a liquid state"*

'be believed to do' edilgen yapısı Türkçede '... olduğuna inanılıyor' diye çevrilir; özne Türkçede tamlayan olur: 'Europa'nın ... sahip olduğuna inanılıyor'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kopernik devrimi 500 yıldan uzun bir süre önce Dünya'nın evrenin merkezi olmadığının anlaşılmasıyla başladı, fakat biz hâlâ onun büyük finalini bekliyoruz: başka bir yerde yaşamın keşfedilmesi beklentisi. 2 Yaşamı başka nerede bulabiliriz? 3 Evrenin devasa boyutu, Dünya benzeri başka ortamların varlığını neredeyse kesin kılıyor. 4 Kendi güneş sistemimizde Mars'ın Güneş'e uzaklığı onu yeterince Dünya'ya benzer kılıyor; bu yüzden, özellikle zaman zaman sıvı su bulunduğuna dair kanıtlar arttıkça, pek çok kişi dünya dışı yaşamın ilk işaretlerini orada arıyor. 5 Fakat son zamanlarda yeni bir aday ortaya çıktı ve şaşırtıcı bir şekilde bu aday güneş sisteminin soğuk dış bölgelerinden: Jüpiter'in uydusu Europa. 6 Galileo tarafından 1610'da keşfedilen dört Jüpiter uydusundan biri olan Europa'nın, Güneş'e çok uzak olmasına rağmen sıvı hâlde suya sahip olduğuna artık inanılıyor. 7 Bu yüzden, Europa'da sıvı su bulunma ihtimali Jüpiter'in bu uydusunda yaşam olması hakkındaki spekülasyonlara kapı açtı.

PASAJ 118

Birinci Dünya Savaşı'na Giden Yol

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 162 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 6

1 In 1914, Europe had built a **seemingly** stable peace. 2 Through the complex negotiations of great power geopolitics, Europe had settled into two systems of **alliance**: the Allied Powers which consisted of Britain, France and Russia, and the Central Powers that included Germany, Austria, and Italy. 3 Within this **balance of power**, the nations of Europe challenged one another for economic, military, and imperial advantage. 4 The **rivalry** for colonies abroad accompanied a fierce **arms race** at home, where military leaders assumed that superior technology and larger armies would result in a quick victory[B] in a European war. 5 Indeed, in the **prevailing** atmosphere of international suspicion, such a war seemed likely to many of Europe's political and military leaders. 6 Yet none of them predicted that the war would break out so soon. 7 Nor did many expect that the assassination in June 1914 of the Austrian archduke[A] and his wife would **spark off** that war, which **engulfed** all of Europe in just over a month's time.

ANAHTAR KELİMELER

seemingly	görünüşte
alliance	ittifak
balance of power	güç dengesi
rivalry	rekabet
arms race	silahlanma yarışı
prevailing	hâkim, yaygın
spark off	ateşlemek, tetiklemek
engulf	sarmak, içine almak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Nor did many expect that the assassination in June 1914 of the Austrian archduke"*

Olumsuz 'Nor' cümle başına gelince devrik yapı kurulur ('did many expect'); Türkçede '... da beklemiyordu' biçiminde aktarılır ve uzun that-cümleciği fiilden önce çevrilir.

B *"military leaders assumed that superior technology and larger armies would result in a quick victory"*

'result in' = '... ile sonuçlanmak'; geçmişte gelecek bildiren 'would' Türkçede '-eceğini' ile karşılanır: '... hızlı bir zaferle sonuçlanacağını varsaydı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1914'te Avrupa görünüşte istikrarlı bir barış kurmuştu. 2 Büyük güçler jeopolitiğinin karmaşık müzakereleri sonucunda Avrupa iki ittifak sistemine yerleşmişti: İngiltere, Fransa ve Rusya'dan oluşan İtilaf Devletleri ile Almanya, Avusturya ve İtalya'yı içeren İttifak Devletleri (Merkezî Güçler). 3 Bu güç dengesi içinde Avrupa ulusları ekonomik, askerî ve emperyal üstünlük için birbirleriyle yarıştı. 4 Denizaşırı sömürgeler için rekabete, ülke içinde, askerî liderlerin üstün teknolojinin ve daha büyük orduların bir Avrupa savaşında hızlı bir zaferle sonuçlanacağını varsaydığı şiddetli bir silahlanma yarışı eşlik etti. 5 Nitekim, hâkim uluslararası kuşku ortamında böyle bir savaş, Avrupa'nın siyasi ve askerî liderlerinin çoğuna olası görünüyordu. 6 Yine de hiçbiri savaşın bu kadar erken patlak vereceğini öngörmedi. 7 Pek çoğu da Haziran 1914'te Avusturya arşidükü ve eşine yönelik suikastın, bir aydan biraz fazla bir süre içinde bütün Avrupa'yı saracak o savaşı ateşleyeceğini beklemiyordu.

PASAJ 119

Alvarez Kuramı: Gökten Gelen Felaket

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 234 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 6

1 In 1980, the physicist Luis Alvarez and his son Walter advanced a **startling** theory about the **demise** of the dinosaurs: that it was caused by forces that came from beyond this world. 2 They **hypothesized** that perhaps a meteor impact had ended the age of the dinosaurs. 3 The primary evidence was that in soil core samples taken in locations around the globe, iridium, a substance very rare on Earth but **prevalent** on asteroids, had been found in a thin layer of clay separating the fossil-rich rock of the late Cretaceous period A (the end of the dinosaur age) and the sparsely fossiled rock of the Tertiary period that followed. 4 The Alvarezes hypothesized that a very large extraterrestrial object had slammed into the planet, sending an enormous fireball into the stratosphere, along with vast amounts of **debris** B. 5 A great cloud of dust **enshrouded** Earth, blocking sunlight for months, even years, and plants and animals perished in the **ensuing** cold and dark. 6 When the dust finally settled back to Earth, it formed the telltale worldwide layer of iridium in the clay. 7 The scientific world was not impressed by the theory. 8 Indeed, some scientists **scoffed at** the Alvarezes' hypothesis, but in 1990 scientists realized that a crater of 112 miles in diameter in Mexico and dated at 65 million years old might be evidence that the dinosaurs had indeed died out due to the effects of a giant meteor.

ANAHTAR KELİMELER

startling	şaşırtıcı
demise	yok oluş, son
hypothesize	varsaymak
prevalent	yaygın
debris	enkaz, döküntü
enshroud	örtmek, sarmak
ensuing	ardından gelen
scoff at	alay etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a thin layer of clay separating the fossil-rich rock of the late Cretaceous period"*

'-ing' ile kurulan sıfat-fiil öbeği (separating A and B) ismi arkadan niteler; Türkçede öne alınır: 'A'yı B'den ayıran ince bir kil tabakası'.

B *"sending an enormous fireball into the stratosphere, along with vast amounts of debris"*

Virgülden sonra gelen '-ing' yan cümlesi ana eylemin sonucunu anlatır: '... çarptığını ve ... stratosfere devasa bir ateş topu gönderdiğini'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1980'de fizikçi Luis Alvarez ve oğlu Walter, dinozorların yok oluşu hakkında şaşırtıcı bir kuram ortaya attılar: Bu yok oluşa dünyamızın ötesinden gelen güçler neden olmuştu. 2 Belki de bir meteor çarpmasının dinozor çağını sonlandırmış olduğunu varsaydılar. 3 Başlıca kanıt, dünyanın dört bir yanından alınan toprak karot örneklerinde, Dünya'da çok nadir fakat asteroitlerde yaygın olan bir madde olan iridyumun, geç Kretase döneminin (dinozor çağının sonu) fosil bakımından zengin kayaçlarını, onu izleyen Tersiyer döneminin fosil bakımından fakir kayaçlarından ayıran ince bir kil tabakasında bulunmuş olmasıydı. 4 Alvarezler, çok büyük bir dünya dışı cismin gezegene çarptığını ve muazzam miktarda enkazla birlikte stratosfere devasa bir ateş topu gönderdiğini varsaydılar. 5 Büyük bir toz bulutu yeryüzünü sarmış, aylarca hatta yıllarca güneş ışığını engellemiş ve bitki ve hayvanlar takip eden soğuk ve karanlıkta yok olmuşlardır. 6 Toz sonunda yeryüzüne geri çöktüğünde, kil içinde tüm dünyaya yayılmış, durumu ele veren iridyum tabakasını oluşturmuştur. 7 Bilim dünyası bu teoriden etkilenmedi. 8 Hatta bazı bilim insanları Alvarezlerin hipoteziyle alay ettiler, fakat 1990'da bilim insanları Meksika'daki çapı 112 mil (yaklaşık 180 km) olan ve 65 milyon yıl öncesine tarihlenen bir kraterin, dinozorların gerçekten de dev bir meteorun etkileri yüzünden yok olduğunun kanıtı olabileceğini fark ettiler.

PASAJ 120

Farmakokinetik: İlaç Hedefine Nasıl Ulaşır?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 139 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 6

1 For a drug to work, it has to get to the place in the body where the problem lies, and that's why the science of **pharmacokinetics** is important. 2 Enough of the drug has to stay at the **site of action** until the drug does its job, but not so much that it produces severe **side effects** or **toxic** reactions[A]. 3 Every doctor knows that selecting the right dose is a **tricky** balancing act. 4 Many drugs get to their site of action through the **bloodstream**. 5 How much time these drugs need to work and how long their effects last, often depend on how fast they get into the bloodstream, how much of them gets into the bloodstream[B], how fast they leave the bloodstream, how efficiently they're **broken down** by the liver, and how quickly they're **eliminated** by the kidneys and intestines.

ANAHTAR KELİMELER

pharmacokinetics	farmakokinetik
site of action	etki bölgesi
side effect	yan etki
toxic	zehirli, toksik
tricky	incelik isteyen, zor
bloodstream	kan dolaşımı
broken down	parçalanmak, yıkılmak
eliminate	vücuttan atmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"but not so much that it produces severe side effects or toxic reactions"*

'so much that ...' sonuç bildirir; olumsuz kullanımda 'ciddi yan etkilere yol açacak kadar fazla değil' biçiminde '-ecek kadar' ile çevrilir.

B *"how fast they get into the bloodstream, how much of them gets into the bloodstream"*

'depend on' fiilinin nesnesi olan paralel 'how' isim cümlecikleri Türkçede '-diğine' ekiyle sıralanır: 'kana ne kadar hızlı geçtiklerine, ne kadarının kana geçtiğine ...'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir ilacın işe yaraması için, problemin vücutta yattığı yere ulaşması gerekmektedir ve işte bu yüzden farmakokinetik bilimi önemlidir. 2 Yeterli miktarda ilacın, işini yapana kadar etki bölgesinde kalması gerekir; ancak bu miktar ciddi yan etkilere ya da toksik tepkilere yol açacak kadar fazla olmamalıdır. 3 Her doktor, doğru dozu seçmenin incelik isteyen bir denge kurma işi olduğunu bilir. 4 Birçok ilaç etki bölgesine kan dolaşımı yoluyla ulaşır. 5 Bu ilaçların etki göstermek için ne kadar zamana ihtiyaç duyduğu ve etkilerinin ne kadar sürdüğü, çoğu zaman kana ne kadar hızlı geçtiklerine, ne kadarının kana geçtiğine, kandan ne kadar hızlı ayrıldıklarına, karaciğer tarafından ne kadar verimli parçalandıklarına ve böbrekler ile bağırsaklar yoluyla ne kadar çabuk atıldıklarına bağlıdır.

BÖLÜM 7 Pasaj 121–140

PASAJ 121

Çocuk Oyunundan Mühendisliğe

BÖLÜM 7

Teknoloji ve Mühendislik ●●● Zor 220 kelime · 10 cümle

1 No child is too young to play and therefore to **engage in** engineering[A], even though it is of a primitive kind. 2 We all did so as children ourselves, when we **devised** our own toys and games - and sometimes even imaginary friends to enjoy them with us. 3 The idea of playfulness is **embedded** in engineering through the concepts of invention and design. 4 Not that engineering is **trivial**; rather, the heart of the activity is to give imagination its freedom[B] to dream and turn those dreams into reality. 5 Children do experience the **essence** of engineering in their earliest activities, yet there is seldom any **recognition** that this is the case. 6 They may hear the word "engineer" only in connection with railroad locomotives and have no idea that their playful activity could become a lifelong profession. 7 Engineers themselves are understandably **reluctant** to **equate** their professional activity with mere child's play; after all, they studied long and hard to master complicated knowledge of atoms and molecules, stresses and strains, heat and power, current and voltages, bits and bytes. 8 They manipulate equations, not blocks. 9 They use computers for serious modelling and calculation, not for fun and games. 10 They design and build real towers and bridges that test the limits of reliability and safety, not toy ones that totter and fall down with little consequence.

ANAHTAR KELİMELER

engage in	ile uğraşmak
devise	tasarlamak, icat etmek
embed	yerleştirmek, gömmek
trivial	önemsiz
essence	öz
recognition	fark etme, kabul
reluctant	isteksiz
equate	bir tutmak, eşitlemek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"No child is too young to play and therefore to engage in engineering"*

'too + sıfat + to do' = '... yapamayacak kadar ...'; olumsuz özneyle birlikte: 'Hiçbir çocuk oyun oynayamayacak kadar küçük değildir'.

B *"Not that engineering is trivial; rather, the heart of the activity is to give imagination its freedom"*

'Not that ...' = 'Bu, ... anlamına gelmez'; 'rather' önceki yargıyı düzelterek 'aksine' anlamı verir. 'give imagination its freedom' çift nesnelidir: 'hayal gücüne özgürlük tanımak'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hiçbir çocuk, ilkel biçimde de olsa, oyun oynayamayacak ve bu nedenle mühendislikle uğraşamayacak kadar küçük değildir. 2 Kendi oyuncaklarımızı ve oyunlarımızı, hatta bazen bunların keyfini bizimle birlikte çıkaracak hayali arkadaşlarımızı tasarladığımız çocukluk yıllarımızda hepimiz bunu yaptık. 3 Oyunbazlık fikri, icat ve tasarım kavramları aracılığıyla mühendisliğin içine yerleşmiştir. 4 Bu, mühendisliğin önemsiz olduğu anlamına gelmez; aksine, bu etkinliğin özü, hayal gücüne hayal kurma ve bu hayalleri gerçeğe dönüştürme özgürlüğü tanımaktır. 5 Çocuklar mühendisliğin özünü en erken etkinliklerinde gerçekten de yaşarlar, ancak bunun böyle olduğu nadiren fark edilir. 6 Onlar, "mühendis" kelimesini sadece demiryolu lokomotifleriyle ilişkili olarak duyabilirler ve eğlenceli etkinliklerinin yaşam boyu süren bir meslek olabileceği konusunda hiçbir fikirleri yoktur. 7 Mühendisler de anlaşılır bir şekilde mesleki etkinliklerini basit bir çocuk oyunuyla bir tutmak istemezler; ne de olsa onlar atomlar ve moleküller, gerilmeler ve şekil değiştirmeler, ısı ve güç, akım ve gerilimler, bitler ve baytlarla ilgili karmaşık bilgiye hâkim olmak için uzun süre sıkı bir şekilde çalışmışlardır. 8 Onlar oyuncak bloklarla değil, denklemlerle uğraşırlar. 9 Bilgisayarları eğlence ve oyun için değil, ciddi model oluşturma ve hesaplama işleri için kullanırlar. 10 Pek bir sonucu olmadan sendeleyip yıkılan oyuncak kuleler ve köprüler değil, güvenilirliğin ve güvenliğin sınırlarını zorlayan gerçek kuleler ve köprüler tasarlar ve inşa ederler.

PASAJ 122

Robert Peel ve Modern Polisin Doğuşu

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 226 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 7

1 Sir Robert Peel will always be remembered as the one who created the Metropolitan police force, but first he **set about** reducing the **savagery** of the criminal law and he also introduced various prison reforms. 2 Such changes could not be risked without an efficient police force. 3 So in 1829 he set about creating just that. 4 The original characteristics of the new police were that they were to be an organized non-military force of paid **constables** (with officers) under two **magistrates**, as joint **commissioners**, responsible to the home secretary, an office like that of Minister of the Interior. 5 To emphasize their civilian character, they wore as uniform a dark blue high-collared swallow-tail coat and a heavy chimney-pot hat (not to be **superseded** by the tunic and helmet until about 1865 A), and carried no arms but only a **truncheon**. 6 Until 1885 they had no whistle, only a rattle, for **summoning** assistance. 7 Their earliest instructions were prefaced with the following words which still appear in the forefront of their standing orders: the primary object of an efficient police force is the prevention of crime: the next that of detection and punishment of offenders if the crime is committed. 8 The protection of life and property, the preservation of public tranquility, and the absence of crime, will alone prove whether the objects for which the police were appointed have been attained B.

ANAHTAR KELİMELER

set about	girişmek, işe koyulmak
savagery	vahşet, acımasızlık
constable	polis memuru
magistrate	sulh yargıcı
commissioner	komiser
supersede	yerini almak
truncheon	cop
summon	çağırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"not to be superseded by the tunic and helmet until about 1865"*

Edilgen mastar geleceğe dönük bir bilgiyi verir; 'not ... until' = 'ancak ... -de': 'bunların yerini ancak 1865 dolaylarında tunik ve miğfer alacaktı'.

B *"will alone prove whether the objects for which the police were appointed have been attained"*

'whether' isim cümleciği içinde edatlı ilgi cümleciği ('for which') vardır: 'polisin görevlendirilme amaçlarına ulaşılıp ulaşılmadığını'; 'alone' özneyi sınırlar: 'yalnızca ... kanıtlayacaktır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sir Robert Peel her zaman Metropolitan Polis Teşkilatı'nı kuran kişi olarak hatırlanacaktır; ancak o, önce ceza hukukunun acımasızlığını azaltmaya girişmiş ve ayrıca çeşitli cezaevi reformlarını da hayata geçirmişti. 2 Etkili bir polis gücü olmadan bu tür değişiklikler göze alınamazdı. 3 Bu yüzden 1829'da tam da böyle bir teşkilat kurmaya girişti. 4 Yeni polisin özgün nitelikleri şunlardı: İçişleri Bakanlığına benzer bir makam olan Home Secretary'ye karşı sorumlu, ortak komiser sıfatıyla görev yapan iki sulh yargıcının emrinde, ücretli polis memurlarından (ve amirlerinden) oluşan, örgütlü ve askerî olmayan bir kuvvet olacaklardı. 5 Sivil niteliklerini vurgulamak için üniforma olarak lacivert, yüksek yakalı, kırlangıç kuyruklu bir ceket ve ağır bir silindir şapka giyiyorlardı (bunların yerini ancak 1865 dolaylarında tunik ve miğfer alacaktı); hiçbir silah taşımıyor, yalnızca cop bulunduruyorlardı. 6 1885'e kadar yardım çağırmak için düdükleri yoktu, yalnızca bir çıngırakları vardı. 7 İlk talimatları, bugün hâlâ daimi talimatnamelerinin başında yer alan şu sözlerle başlıyordu: Etkin bir polis gücünün birinci amacı suçun önlenmesidir; ikincisi ise suç işlenmişse suçluların bulunması ve cezalandırılmasıdır. 8 Polisin görevlendirilme amaçlarına ulaşılıp ulaşılmadığını yalnızca can ve mal güvenliğinin korunması, kamu huzurunun sağlanması ve suçun yokluğu kanıtlayacaktır.

PASAJ 123

Sicim Kuramına Topyekûn Bir Eleştiri

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 199 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 7

1 The book by physicist Lee Smolin, The Trouble with Physics, is an **all-out** attack on string theory in theoretical physics. 2 String theory aims to **unify** the laws governing all physical forces by combining quantum mechanics with general relativity. 3 It is not very **intuitive** as it **posits** the existence of 10 space-time. 4 Smolin points out that, not once in its 30 years of existence, has string theory been **validated** by a test result[A]. 5 Although they acknowledge this weakness, the theory's **advocates** claim that it helps to clarify a number of concepts and, most important of all, it holds the promise of a grand unification. 6 Smolin's historical account is both brilliant and lively. 7 The most interesting feature of the book is his sociological analysis of the way in which string theory has **taken root** in academic circles and the mechanisms that allowed it to gain its present almost total dominance. 8 How can a community of like-minded scientists have secured such a powerful position[B] that it is now able to determine the course of research, to **monopolize** public funding and to decide careers, to the point of abolishing all alternative approaches? 9 Indeed, his analysis is applicable to many other fields and disciplines.

ANAHTAR KELİMELER

all-out	topyekûn
unify	birleştirmek
intuitive	sezgisel
posit	öne sürmek, varsaymak
validate	doğrulamak
advocate	savunucu
take root	kök salmak
monopolize	tekeline almak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"not once in its 30 years of existence, has string theory been validated by a test result"*

Olumsuz zarf 'not once' başa alındığı için devrik yapı kurulmuştur ('has string theory been validated'): 'bir kez bile ... doğrulanmamıştır'.

B *"How can a community of like-minded scientists have secured such a powerful position"*

'can have + V3' geçmişe yönelik olasılık/şaşkınlık bildirir: '... nasıl elde etmiş olabilir?'; 'such a powerful position that ...' ise '... ölçüde güçlü bir konum' diye aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Fizikçi Lee Smolin'in The Trouble with Physics (Fiziğin Sorunu) adlı kitabı, teorik fizikteki sicim kuramına yönelik topyekûn bir saldırıdır. 2 Sicim kuramı, kuantum mekaniğini genel görelilikle birleştirerek tüm fiziksel kuvvetleri yöneten yasaları tek bir çatı altında toplamayı amaçlar. 3 Kuram, 10 boyutlu bir uzay-zamanın varlığını öne sürdüğü için pek sezgisel değildir. 4 Smolin, sicim kuramının 30 yıllık ömrü boyunca bir kez bile bir test sonucuyla doğrulanmadığına dikkat çekmektedir. 5 Kuramın savunucuları bu zayıflığı kabul etmekle birlikte, kuramın bir dizi kavramı netleştirmeye yardımcı olduğunu ve hepsinden önemlisi büyük bir birleştirme vaadi taşıdığını iddia ederler. 6 Smolin'in tarihsel anlatımı hem parlak hem de canlıdır. 7 Kitabın en ilginç yanı, sicim kuramının akademik çevrelerde kök salma biçimine ve onun bugünkü neredeyse mutlak hâkimiyetini kazanmasını sağlayan mekanizmalara ilişkin sosyolojik çözümlemesidir. 8 Benzer görüşlere sahip bilim insanlarından oluşan bir topluluk, tüm alternatif yaklaşımları ortadan kaldıracak noktaya varacak kadar araştırmaların yönünü belirleyebilecek, kamu fonlarını tekeline alabilecek ve kariyerler hakkında karar verebilecek ölçüde güçlü bir konumu nasıl elde etmiş olabilir? 9 Aslında Smolin'in analizleri diğer birçok alana ve disipline uygulanabilir.

PASAJ 124

Gelişimsel Engellerde Erken Tanının Önemi

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 127 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 7

1 Some 54 million Americans have disabilities and that number has been increasing. 2 It includes more than 10 million children with **developmental** disabilities - a number **accentuated** by the fact that 50 per cent of children with disabilities are not identified[A] until school age. 3 Early identification of developmental disabilities is **crucial**, as it has been shown to improve **outcomes**. 4 A good example of this is autism, where early identification and treatment can lead a child to impressive gains in communication, social skills and learning. 5 It's also clear that having a developmental **disability** puts one at risk for **secondary conditions**[B]. 6 The lack of **recreational** opportunities, for example, can lead to the development of obesity as well as **withdrawal**, depression and isolation. 7 Again, early identification can help prevent these problems.

ANAHTAR KELİMELER

disability	engellilik
developmental	gelişimsel
accentuate	vurgulamak, öne çıkarmak
crucial	hayati, çok önemli
outcome	sonuç
secondary condition	ikincil rahatsızlık
recreational	eğlence ve dinlenmeye yönelik
withdrawal	içe kapanma

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a number accentuated by the fact that 50 per cent of children with disabilities are not identified"*

'a number' önceki sayıyı açıklayan eş görevli isimdir; V3 ile kısaltılmış edilgen ilgi cümleciği ve 'the fact that' isim cümleciği içerir: '... gerçeğiyle daha da çarpıcı hâle gelen bir sayı'.

B *"having a developmental disability puts one at risk for secondary conditions"*

'-ing' ile başlayan isim-fiil öbeği öznedir: 'gelişimsel bir engele sahip olmak'; 'put sb at risk for' = 'birini ... açısından risk altına sokmak'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yaklaşık 54 milyon Amerikalı engellidir ve bu sayı giderek artmaktadır. 2 Bu sayı, gelişimsel engeli olan 10 milyondan fazla çocuğu kapsamaktadır; bu sayıyı daha da çarpıcı kılan ise engelli çocukların yüzde 50'sinin okul çağına kadar tanılanmamasıdır. 3 Gelişimsel engellerin erken tanısı hayati önem taşır, çünkü erken tanının sonuçları iyileştirdiği gösterilmiştir. 4 Bunun iyi bir örneği, erken tanı ve tedavinin bir çocuğun iletişim, sosyal beceriler ve öğrenme alanlarında etkileyici kazanımlar elde etmesini sağlayabildiği otizmdir. 5 Gelişimsel bir engele sahip olmanın kişiyi ikincil rahatsızlıklar açısından risk altına soktuğu da açıktır. 6 Örneğin eğlence ve dinlenme olanaklarının eksikliği obezitenin yanı sıra içe kapanma, depresyon ve toplumdan yalıtılmışlığa yol açabilir. 7 Erken teşhis, yine, bu sorunların önlenmesine de yardımcı olabilmektedir.

PASAJ 125

Berlin Duvarı'nın Yıkılışı

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 210 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 7

1 The most significant political change in eastern Europe during the late 1980s was the **collapse** of communism in East Germany and the unification of East and West Germany. 2 Although long considered the most **prosperous** of the Soviet satellite countries[B], East Germany suffered from severe economic **stagnation** and environmental **degradation**. 3 Waves of East Germans registered their **discontent** with worsening conditions by massive illegal emigration to the West. 4 This **exodus** together with evidence of widespread official corruption led to the resignation of East Germany's long-time, hard-line premier, Erich Honecker. 5 His **successor**, Egon Krenz, promised reforms, but he was nevertheless faced with continuing protests and continuing mass emigration. 6 In the end, on 4 November 1989, the government, in a move that acknowledged its powerlessness to hold its citizens captive[A], opened its border with Czechoslovakia. 7 This move effectively freed East Germans to travel to the West. 8 In a matter of days, the Berlin Wall, which had been the **embodiment** of the Cold War, the Iron Curtain, and the division of East from West, was demolished by groups of ordinary citizens. 9 Jubilant crowds from both sides walked through the gaping holes that now permitted men, women, and children to take the few steps that symbolized the return to freedom and a chance for national unity.

ANAHTAR KELİMELER

collapse	çöküş
prosperous	müreffeh, zengin
stagnation	durgunluk
degradation	bozulma
discontent	hoşnutsuzluk
exodus	toplu göç
successor	halef
embodiment	somut simge, cisimleşme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"in a move that acknowledged its powerlessness to hold its citizens captive"*

İlgi cümleciği ismin önüne alınır: '... güçsüzlüğünü kabul eden bir adımla'; 'hold sb captive' = 'birini tutsak tutmak'.

B *"Although long considered the most prosperous of the Soviet satellite countries"*

'Although' ile kısaltılmış edilgen yan cümle ('it had been considered'): 'uzun süre ... en zengini olarak görülmesine rağmen'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1980'lerin sonlarında Doğu Avrupa'daki en önemli siyasal değişim, Doğu Almanya'da komünizmin çökmesi ve Doğu ile Batı Almanya'nın birleşmesiydi. 2 Uzun süre Sovyetlerin en zengin uydu ülkesi olarak düşünülmesine rağmen, Doğu Almanya ciddi ekonomik durgunluktan ve çevresel bozulmadan muzdaripti. 3 Doğu Alman kitleleri, kötüleşen koşullardan duydukları hoşnutsuzluğu Batı'ya yönelik büyük çaplı yasa dışı göçle dışa vurdular. 4 Bu toplu göç, yaygın resmî yolsuzluk kanıtlarıyla birlikte, Doğu Almanya'nın uzun süredir görevde olan katı çizgideki başbakanı Erich Honecker'in istifasına yol açtı. 5 Halefi Egon Krenz reform sözü verdi, ancak yine de süregelen protestolar ve devam eden kitlesel göçle karşı karşıya kaldı. 6 Sonunda, 4 Kasım 1989'da hükümet, vatandaşlarını ülkede tutsak gibi tutmaya gücünün yetmediğini kabul eden bir adımla Çekoslovakya ile olan sınırını açtı. 7 Bu adım, Doğu Almanların Batı'ya seyahat etmesini fiilen serbest bıraktı. 8 Birkaç gün içinde, Soğuk Savaş'ın, Demir Perde'nin ve Doğu'nun Batı'dan ayrılmasının somut simgesi olan Berlin Duvarı, sıradan vatandaşlardan oluşan gruplar tarafından yıkıldı. 9 Her iki taraftan coşkulu kalabalıklar, artık erkeklerin, kadınların ve çocukların özgürlüğe dönüşü ve ulusal birlik şansını simgeleyen o birkaç adımı atmasına izin veren koca açıklıklardan geçtiler.

PASAJ 126

David Hume: Filozoftan Ekonomiste

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 170 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 7

1 Scottish philosopher and historian David Hume **emerged as** an economist also with the publication of his Political Discourses. 2 The famous Adam Smith was a friend of his and may have been influenced by Hume: they had similar principles, and both were very good at **illustrating** and supporting these from history. 3 Although Hume did not **formulate** a complete system of economic theory, as did Smith[A] in his Wealth of Nations, he introduced several of the new ideas around which the "classical economics" of the 18th century was built[B]. 4 His economic philosophy can be understood from his main arguments: that wealth consists not of money but of commodities; that the amount of money in **circulation** should be kept related to the amount of goods in the market; and that poor nations **impoverish** the rest because they do not produce enough to be able to take much part in trade. 5 Beyond this, he **urged** society to welcome the shift from an agricultural to an industrial economy, without which civilization could not be achieved.

ANAHTAR KELİMELER

emerge as	... olarak ortaya çıkmak
illustrate	örneklerle açıklamak
formulate	oluşturmak, formüle etmek
consist of	-den oluşmak
commodity	mal, emtia
circulation	dolaşım, tedavül
impoverish	yoksullaştırmak
urge	teşvik etmek, ısrarla öğütlemek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Although Hume did not formulate a complete system of economic theory, as did Smith"*

'as did Smith' devrik bir karşılaştırma yapısıdır (= as Smith did). Türkçede 'Smith'in yaptığı gibi' diye çevrilir ve 'although' yan cümlesi '-mamış olsa da' ile önce verilir.

B *"the new ideas around which the "classical economics" of the 18th century was built"*

Edat + which ile kurulan ilgi cümleciğidir ('ideas around which ...'). Türkçede ön ad yapılır: '... klasik ekonominin etrafında kurulduğu yeni fikirler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İskoç filozof ve tarihçi David Hume, Siyasi Söylemler adlı eserini yayımlamasıyla bir ekonomist olarak da ortaya çıktı. 2 Ünlü Adam Smith onun arkadaşıydı ve Hume'dan etkilenmiş olabilir: Benzer ilkeleri vardı ve her ikisi de bu ilkeleri tarihten örneklerle açıklamakta ve desteklemekte çok başarılıydı. 3 Hume, Smith'in Ulusların Zenginliği adlı eserinde yaptığı gibi eksiksiz bir ekonomik teori sistemi oluşturmamış olsa da 18. yüzyılın "klasik ekonomisinin" etrafında kurulduğu yeni fikirlerin birçoğunu ortaya koydu. 4 Onun ekonomik felsefesi temel argümanlarından anlaşılabilir: Zenginlik paradan değil mallardan oluşur; dolaşımdaki para miktarı piyasadaki mal miktarıyla bağlantılı tutulmalıdır; ve yoksul uluslar, ticarete kayda değer ölçüde katılabilecek kadar üretim yapmadıkları için diğerlerini de yoksullaştırır. 5 Bunun ötesinde toplumu, onsuz uygarlığa ulaşılamayacak olan tarım ekonomisinden sanayi ekonomisine geçişi memnuniyetle karşılamaya teşvik etti.

PASAJ 127

Nil'in Efsane Mühendisi: William Willcocks

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 108 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 7

1 William Willcocks was born 150 years ago in a tent beside a canal in northern India, where his father worked for the **colonial** government. 2 He learnt his engineering in India before **heading for** Egypt in 1883. 3 There he rose to become director-general of **reservoirs**, and a legend on the banks of the Nile. 4 He built the first Aswan dam, then the largest in the world[A], went on to **revive** the ancient **irrigation** systems of Mesopotamia[B], and watered deserts from South Africa to India. 5 But he was deeply troubled by the discovery that much of what his fellow water engineers did in their colonial playgrounds was **worse than useless**.

ANAHTAR KELİMELER

colonial	sömürge
head for	-e doğru yola çıkmak
rose to become (rise to become)	... konumuna yükselmek
reservoir	baraj gölü, rezervuar
went on to (go on to)	ardından ... yapmak
revive	yeniden canlandırmak
irrigation	sulama
worse than useless	yararsızdan da beter, zararlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"He built the first Aswan dam, then the largest in the world"*

'then the largest in the world' bir ara açıklamadır (apposition); 'then' burada 'o zamanlar' anlamındadır. Türkçede ön ad olarak çevrilir: 'o zamanlar dünyanın en büyük barajı olan ilk Asvan Barajı'.

B *"went on to revive the ancient irrigation systems of Mesopotamia"*

'go on to do' bir işi bitirip ardından başka bir işe geçmek demektir; 'canlandırmaya devam etti' değil, 'ardından ... canlandırdı' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 William Willcocks, 150 yıl önce, babasının sömürge hükümeti için çalıştığı Kuzey Hindistan'da, bir kanalın yanındaki çadırda dünyaya gelmiştir. 2 Mühendisliği, 1883'te Mısır'a gitmeden önce Hindistan'da öğrenmiştir. 3 Orada baraj ve su rezervuarları genel müdürlüğüne kadar yükselmiş ve Nil kıyılarında bir efsane hâline gelmiştir. 4 O zamanlar dünyanın en büyük barajı olan ilk Asvan Barajı'nı inşa etmiş, ardından Mezopotamya'nın eski sulama sistemlerini yeniden canlandırmış ve Güney Afrika'dan Hindistan'a kadar çölleri sulamıştır. 5 Fakat meslektaşı olan su mühendislerinin sömürgelerdeki oyun alanlarında yaptıklarının çoğunun yararsız olmaktan da öte zararlı olduğunu keşfetmek onu derinden rahatsız etmiştir.

PASAJ 128

DNA'nın Unutulan Kâşifi

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 181 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 7

1 It is generally believed that DNA was discovered by the Cambridge scientists Francis Crick and James Watson, who won a Nobel Prize in 1962 for **revealing** its purpose. 2 In fact, everyone is wrong: DNA was actually discovered in 1869, and its purpose revealed years before Crick and Watson. 3 In fact, the real **credit** should have gone to Oswald Avery and his team A at Rockefeller University, New York, who, in 1944, used bacteria to show that DNA **passed** genetic information from one organism to another. 4 The trouble was that all the experts, including even those who **advised** the Nobel committee, then **claimed** that DNA was too simple to do this B and could not possibly carry all the information needed to build a living organism. 5 This was almost impossible. 6 Thus, Avery was repeatedly denied the prize. 7 However, by the early 1960s the Nobel committee agreed, and accepted Avery and his team had been right **all along** and **deserved** the Nobel Prize. 8 But, by then it was too late as Avery had died in 1955. 9 This is one of the sad stories in science.

ANAHTAR KELİMELER

reveal	ortaya koymak
credit	itibar, takdir
pass	aktarmak
advise	danışmanlık yapmak
claim	iddia etmek
be denied (deny)	(bir şeyden) mahrum bırakılmak
all along	baştan beri
deserve	hak etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the real credit should have gone to Oswald Avery and his team"*

'should have + V3' geçmişte olması gerekip de olmayan bir durumu anlatır; 'verilmeliydi' diye çevrilir, 'verilmelidir' değil.

B *"DNA was too simple to do this"*

'too + sıfat + to do' yapısı olumsuz sonuç bildirir: 'bunu yapamayacak kadar basit'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Genellikle DNA'nın, 1962 yılında işlevini ortaya koydukları için Nobel Ödülü kazanan Cambridge'li bilim insanları Francis Crick ve James Watson tarafından keşfedildiğine inanılır. 2 Aslında herkes yanılıyor: DNA aslında 1869'da keşfedilmiş ve işlevi Crick ile Watson'dan yıllar önce ortaya konmuştu. 3 Gerçekte asıl itibar, 1944 yılında DNA'nın genetik bilgiyi bir organizmadan diğerine aktardığını göstermek için bakterileri kullanan Oswald Avery'ye ve onun New York'taki Rockefeller Üniversitesi'ndeki ekibine verilmeliydi. 4 Sorun şuydu ki Nobel komitesine danışmanlık yapanlar da dâhil olmak üzere tüm uzmanlar o dönemde DNA'nın bunu yapamayacak kadar basit olduğunu ve canlı bir organizma oluşturmak için gereken tüm bilgiyi taşımasının mümkün olmadığını iddia ediyordu. 5 Bu neredeyse olanaksızdı. 6 Bu nedenle Avery defalarca ödülden mahrum bırakıldı. 7 Ancak 1960'ların başında Nobel komitesi de hemfikir oldu ve Avery ile ekibinin baştan beri haklı olduğunu ve Nobel Ödülü'nü hak ettiğini kabul etti. 8 Ancak o zamana kadar çok geç kalınmıştı, çünkü Avery 1955'te ölmüştü. 9 Bu, bilimin üzücü hikâyelerinden biridir.

PASAJ 129

Dönüştürücü Bir Deha: Leonardo da Vinci

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 301 kelime · 15 cümle

BÖLÜM 7

1 Leonardo da Vinci is a member of a very small class of "**transformative** geniuses," not ordinary or common geniuses, who have **contributed abundantly** to their fields, but rather the ones who have created or defined entire fields. 2 In literature, no one asks, "Who was the greatest writer?" 3 Honest debate can start at Number Two. 4 Shakespeare, the **consensus** choice as greatest writer, is a member of this class of transformative geniuses. 5 Similarly, Isaac Newton is recognized as the greatest among scientists and mathematicians; Ludwig van Beethoven, and possibly Bach and Mozart, are the transformative geniuses among composers. 6 The most recent transformative genius the world has seen may have been Albert Einstein, a scientist like Newton - and Time Magazine's "Man of the Century" for the 20th century. 7 In ranking artists, one can start the debate at Number Three - a rank for which Raphael and Rembrandt are **candidates** [A], or perhaps one of the great French Impressionists, or the 20th century's most famous artist, Picasso. 8 The ranks of Number One and Number Two, however, are **reserved for** Leonardo and Michelangelo, taken in either order. 9 These two are far above all other artists. 10 Michelangelo lived a very long lifetime of eighty-nine years, and was productive to the end. 11 Leonardo, on the other hand, lived sixty-seven years, and left behind just a dozen paintings. 12 And only a half of these are **incontrovertibly** one hundred per cent by him. 13 In contrast, Rembrandt painted hundreds of paintings, 57 of himself alone [B]; van Gogh created nine hundred paintings in a period of nine years. 14 So how can we put Leonardo at the very **pinnacle**? 15 The answer is really quite simple: his dozen or so paintings include the Number One and the Number Two most famous paintings in the history of art - The Last Supper and Mona Lisa.

ANAHTAR KELİMELER

transformative dönüştürücü	**contribute** katkıda bulunmak
abundantly bolca	**consensus** fikir birliği, uzlaşı
candidate aday	**reserved for** -e ayrılmış
incontrovertibly tartışmasız biçimde	**pinnacle** zirve, doruk

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a rank for which Raphael and Rembrandt are candidates"*

Edat + which ilgi cümleciği ('candidates for a rank'). Türkçede ya ön ad yapılır ('Raphael ile Rembrandt'ın aday olduğu bir sıra') ya da ayrı cümleye bölünür.

B *"Rembrandt painted hundreds of paintings, 57 of himself alone"*

'57 of himself alone' eksiltili bir ek açıklamadır (= 57 of which were of himself). 'yalnızca 57'si kendi portresi olmak üzere' diye açılarak çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Leonardo da Vinci, alanlarına bolca katkıda bulunan sıradan ya da sıkça rastlanan dehalardan değil, bütün bir alanı yaratan ya da tanımlayan dehaların oluşturduğu, "dönüştürücü dehalar" adı verilen çok küçük bir sınıfın üyesidir. 2 Edebiyatta kimse "En büyük yazar kimdi?" diye sormaz. 3 Dürüst bir tartışma ancak iki numaradan itibaren başlayabilir. 4 Herkesin üzerinde uzlaştığı en büyük yazar olan Shakespeare, bu dönüştürücü dehalar sınıfının bir üyesidir. 5 Benzer şekilde, Isaac Newton bilim insanları ve matematikçiler arasında en büyüğü olarak kabul edilmektedir; Ludwig van Beethoven ve belki de Bach ile Mozart besteciler arasındaki dönüştürücü dehalardır. 6 Dünyanın gördüğü en son dönüştürücü deha, Newton gibi bir bilim insanı olan ve Time dergisinin 20. yüzyıl için seçtiği "Yüzyılın Adamı" Albert Einstein olabilir. 7 Sanatçıları sıralarken tartışma üç numaradan başlatılabilir; bu sıranın adayları Raphael ve Rembrandt, belki büyük Fransız empresyonistlerinden biri ya da 20. yüzyılın en ünlü sanatçısı Picasso'dur. 8 Ancak bir ve iki numaralı sıralar, hangisi önce gelirse gelsin, Leonardo ile Michelangelo'ya ayrılmıştır. 9 Bu ikisi diğer tüm sanatçıların çok üstündedir. 10 Michelangelo seksen dokuz yıllık çok uzun bir ömür sürdü ve hayatının sonuna kadar üretken kaldı. 11 Öte yandan Leonardo altmış yedi yıl yaşamış ve geride yalnızca bir düzine resim bırakmıştır. 12 Ve bunların ancak yarısı tartışmasız biçimde yüzde yüz ona aittir. 13 Buna karşılık Rembrandt, yalnızca 57'si kendi portresi olmak üzere yüzlerce tablo yapmış; van Gogh ise dokuz yıllık bir dönemde dokuz yüz tablo üretmiştir. 14 O hâlde Leonardo'yu nasıl olur da en tepeye koyabiliriz? 15 Cevap aslında oldukça basittir: Onun bir düzine kadar resmi, sanat tarihinin en ünlü bir ve iki numaralı tablolarını, yani Son Akşam Yemeği'ni ve Mona Lisa'yı içermektedir.

PASAJ 130

Nuh Tufanı Karadeniz'de mi Yaşandı?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 147 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 7

1 New evidence suggests that Noah's flood really did happen. 2 A recent **expedition** has **confirmed** that a huge flood occurred 7000 years ago in the Black Sea. 3 The theory was first **put forward** last year by marine geologists William Ryan and Walter Pitman. 4 In their book Noah's Flood, they argue that the great flood resulted from the last ice age, which **peaked** 12,000 years ago. 5 When the poles froze, ocean levels dropped and **cut off** the Mediterranean from the Black Sea, which dropped 150 m to become a lake with fertile shores[A]. 6 When the ice **thawed**, the Mediterranean rose back up and broke through what is now known as the Bosphorus with a force equal to 200 Niagara Falls for a period of two years. 7 The Black Sea rose, **consuming** a mile of shore a day. 8 Those who had **settled** there fled, spreading their stories of the flood[B].

ANAHTAR KELİMELER

expedition	keşif seferi
confirm	doğrulamak
put forward	ileri sürmek, ortaya atmak
peak	doruğa ulaşmak
cut off	bağlantısını kesmek, ayırmak
thaw	erimek
consume	yutmak, tüketmek
settle	yerleşmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the Black Sea, which dropped 150 m to become a lake with fertile shores"*

Virgüllü ilgi cümleciği ayrı bir cümle gibi çevrilebilir; 'to become' amaç değil sonuç bildirir: '150 metre alçalarak ... bir göle dönüştü'.

B *"Those who had settled there fled, spreading their stories of the flood."*

'Those who' 'olanlar' diye çevrilir; cümle sonundaki -ing yapısı eşzamanlı eylemi anlatır: '... hikâyelerini yayarak kaçtılar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yeni bir kanıt, Nuh tufanının gerçekten de yaşanmış olduğunu öne sürmektedir. 2 Yakın zamanda yapılan bir keşif seferi, 7000 yıl önce Karadeniz'de büyük bir tufanın meydana geldiğini doğrulamıştır. 3 Bu teori ilk kez geçen yıl deniz jeologları William Ryan ve Walter Pitman tarafından ortaya atılmıştır. 4 Nuh Tufanı adlı kitaplarında, büyük tufanın 12.000 yıl önce doruğa ulaşan son buz çağından kaynaklandığını savunmaktadırlar. 5 Kutuplar donduğunda okyanus seviyeleri düşmüş ve Akdeniz'in Karadeniz'le bağlantısı kesilmiştir; Karadeniz de 150 metre alçalarak verimli kıyıları olan bir göle dönüşmüştür. 6 Buzlar eridiğinde Akdeniz yeniden yükselmiş ve bugün İstanbul Boğazı olarak bilinen yeri, iki yıl boyunca 200 Niagara Şelalesi'ne eşdeğer bir güçle yarıp geçmiştir. 7 Karadeniz, her gün bir mil (yaklaşık 1,6 km) kıyıyı yutarak yükselmiştir. 8 Orada yerleşmiş olanlar ise tufan hikâyelerini yayarak oradan kaçmışlardır.

PASAJ 131

Küresel Isınmada Kazananlar ve Kaybedenler

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 155 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 7

1 Today scientists **draw attention to** some of the potential consequences of global warming on wildlife. 2 They point out that each species reacts to changes in temperature differently. 3 Some species will **undoubtedly** become extinct, particularly those with narrow temperature requirements, those **confined to** small reserves or parks, and those living in **fragile** ecosystems, whereas other species may survive in greatly reduced numbers and **ranges**[B]. 4 Ecosystems considered most **vulnerable** to species loss in the short term[A] are polar seas, coral reefs, mountains, coastal wetlands, tundra, taiga, and temperate forests. 5 On the other hand, some species may be able to **migrate** to new environments or adapt themselves to the changing conditions in their present habitats. 6 Also, some species may be unaffected by global warming, whereas others may emerge from it as winners, with greatly expanded numbers and ranges. 7 Those considered most likely to **prosper** include weeds, pests, and disease-carrying organisms that are already common in many different environments.

ANAHTAR KELİMELER

draw attention to	-e dikkat çekmek
undoubtedly	şüphesiz
confined to	ile sınırlı
fragile	kırılgan
range	yayılış alanı
vulnerable	savunmasız, açık
migrate	göç etmek
prosper	gelişmek, çoğalmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Ecosystems considered most vulnerable to species loss in the short term"*

'considered' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir (= which are considered). Türkçede ön ad yapılır: 'kısa vadede tür kaybına en açık olduğu düşünülen ekosistemler'.

B *"whereas other species may survive in greatly reduced numbers and ranges"*

'whereas' iki durumu karşılaştırır; '-irken / buna karşın' ile çevrilir. 'in reduced numbers and ranges' 'azalmış sayılar ve yayılış alanlarıyla' diye aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bugün bilim insanları küresel ısınmanın yaban hayatı üzerindeki olası sonuçlarından bazılarına dikkat çekmektedir. 2 Her türün sıcaklık değişikliklerine farklı biçimde tepki verdiğini belirtmektedirler. 3 Bazı türler, özellikle dar sıcaklık gereksinimleri olanlar, küçük koruma alanları ya da parklarla sınırlı kalanlar ve kırılgan ekosistemlerde yaşayanlar şüphesiz yok olacakken, diğer türler büyük ölçüde azalmış sayılar ve yayılış alanlarıyla hayatta kalabilir. 4 Kısa vadede tür kaybına en açık olduğu düşünülen ekosistemler kutup denizleri, mercan resifleri, dağlar, kıyı sulak alanları, tundra, tayga ve ılıman ormanlardır. 5 Diğer taraftan bazı türler yeni ortamlara göç edebilir ya da mevcut yaşam alanlarındaki değişen koşullara uyum sağlayabilir. 6 Ayrıca bazı türler küresel ısınmadan etkilenmeyebilir, buna karşın diğerleri sayıları ve yayılış alanları büyük ölçüde genişleyerek bu durumdan kazançlı çıkabilir. 7 Gelişip çoğalma olasılığı en yüksek görülenler arasında yabani otlar, zararlılar ve halihazırda pek çok farklı ortamda yaygın olan hastalık taşıyıcı organizmalar yer almaktadır.

PASAJ 132

Gen Tedavisi: Hayalden Gerçeğe

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 205 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 7

1 Gene replacement therapy is being developed for several genetic diseases. 2 Because many difficulties are **inherent in** treating most serious genetic diseases, scientists have dreamed of developing actual cures. 3 Today, genetic engineering is bringing these dreams closer to reality. 4 Such therapy could take two main forms. 5 One approach would be to introduce copies of a normal gene into a fertilized egg, using modifications of the technology already used to produce **transgenic** animals. 6 In some transgenic animals the introduced gene can remain stable from generation to generation, **constituting** a true "genetic cure." 7 However, this approach raises such complex ethical problems that it is not being actively **pursued** A at this time. 8 A second strategy - to introduce the normal gene into only some body cells (somatic cell gene therapy) - is receiving increased attention today. 9 The **rationale** is that, although a particular gene may be present in all cells, it is **expressed** only in some. 10 Expression of the normal allele in only the cells that require it may be **sufficient** to give a normal phenotype. 11 Although this approach presents a number of technical **obstacles**, which must be overcome B, gene therapies for a number of genetic diseases are undergoing development or are being tested on patients in clinical trials.

ANAHTAR KELİMELER

inherent in	-in doğasında olan
transgenic	gen aktarımlı
constitute	oluşturmak
pursue	sürdürmek, üzerinde çalışmak
rationale	gerekçe, mantık
express	(gen) ifade etmek, etkinleştirmek
sufficient	yeterli
obstacle	engel

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"this approach raises such complex ethical problems that it is not being actively pursued"*

'such + sıfat + isim + that' sonuç bildirir: 'öylesine karmaşık etik sorunlar doğuruyor ki ...'. Ayrıca 'is not being pursued' şimdiki zaman edilgendir: 'sürdürülmemektedir'.

B *"Although this approach presents a number of technical obstacles, which must be overcome"*

'which must be overcome' edilgen ilgi cümleciğidir; Türkçede ön ad yapılır: 'aşılması gereken teknik engeller'. 'Although' yan cümlesi '-se de' ile verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çeşitli genetik hastalıklar için gen replasmanı (gen değiştirme) tedavisi geliştirilmektedir. 2 Ciddi genetik hastalıkların çoğunun tedavisinde pek çok güçlük doğası gereği var olduğundan, bilim insanları gerçek tedaviler geliştirmeyi hayal etmişlerdir. 3 Günümüzde genetik mühendisliği bu hayalleri gerçeğe daha da yaklaştırmaktadır. 4 Bu tür bir tedavi iki temel biçimde olabilir. 5 İlk yaklaşım, gen aktarımlı (transgenik) hayvanlar üretmek için halihazırda kullanılan teknolojinin değiştirilmiş biçimlerinden yararlanarak normal bir genin kopyalarını döllenmiş bir yumurtaya yerleştirmek olacaktır. 6 Bazı gen aktarımlı hayvanlarda yerleştirilen gen, gerçek bir "genetik tedavi" oluşturarak nesilden nesile kararlı biçimde kalabilmektedir. 7 Ancak bu yaklaşım öylesine karmaşık etik sorunlar doğurmaktadır ki şu anda aktif olarak sürdürülmemektedir. 8 Normal geni yalnızca bazı vücut hücrelerine yerleştirmeyi amaçlayan ikinci bir strateji (somatik hücre gen tedavisi) bugün giderek daha fazla ilgi görmektedir. 9 Bunun gerekçesi şudur: Belirli bir gen tüm hücrelerde bulunabilse de yalnızca bazılarında ifade edilir. 10 Normal alelin (genin farklı biçimlerinden biri) yalnızca ona ihtiyaç duyan hücrelerde ifade edilmesi, normal bir fenotip oluşturmak için yeterli olabilir. 11 Bu yaklaşım aşılması gereken bir takım teknik engeller içerse de bir dizi genetik hastalık için gen tedavileri geliştirilmekte ya da klinik deneylerde hastalar üzerinde test edilmektedir.

PASAJ 133

Akdeniz'den Atlantik'e Deniz Ticareti

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 169 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 7

1 Until the late thirteenth century, European **maritime** **commerce** had been divided between a Mediterranean and a North Atlantic world. 2 Starting around 1270, however, Italian merchants began to sail through the **Strait** of Gibraltar and on to the wool-producing regions of England and the Netherlands. 3 This was the essential first step in the extension of Mediterranean commerce and **colonization** into the Atlantic Ocean. 4 The second step was the discovery by Genoese sailors, during the fourteenth century, of the Atlantic island chains[B] known as the Canaries and the Azores. 5 Efforts to colonize the Canary Islands and to convert and **enslave** their inhabitants began almost immediately. 6 But an effective **conquest** of the Canary Islands did not begin until the fifteenth century[A], when it was **undertaken** by Portugal and completed by Spain. 7 The Canaries, **in turn**, became the base from which further Portuguese voyages down the west coast of Africa proceeded. 8 They were also the "jumping-off point" from which Christopher Columbus would sail westward across the Atlantic Ocean in hopes of reaching Asia.

ANAHTAR KELİMELER

maritime	denizcilik, denizle ilgili
commerce	ticaret
strait	boğaz
colonize	sömürgeleştirmek
enslave	köleleştirmek
conquest	fetih
undertake	girişmek, üstlenmek
in turn	sırası gelince, bu kez de

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"an effective conquest of the Canary Islands did not begin until the fifteenth century"*

'not ... until' yapısı 'ancak ... -de başladı / ... -e kadar başlamadı' diye çevrilir; ardından gelen 'when it was undertaken by Portugal' edilgen yan cümlesi '... tarafından başlatıldığı' biçiminde ön ad olur.

B *"the discovery by Genoese sailors, during the fourteenth century, of the Atlantic island chains"*

İsim + by + fail + of + nesne yapısında araya zaman ifadesi girmiştir. Türkçede fiil gibi açılır: 'Cenevizli denizcilerin on dördüncü yüzyılda ... ada zincirlerini keşfetmesi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 On üçüncü yüzyılın sonlarına kadar Avrupa deniz ticareti, Akdeniz dünyası ile Kuzey Atlantik dünyası arasında bölünmüştü. 2 Fakat 1270 civarından itibaren İtalyan tüccarlar Cebelitarık Boğazı'ndan geçerek İngiltere ve Hollanda'nın yün üreten bölgelerine kadar yelken açmaya başladılar. 3 Bu, Akdeniz ticaretinin ve sömürgeciliğinin Atlantik Okyanusu'na doğru genişlemesinde atılan temel ilk adımdı. 4 İkinci adım, on dördüncü yüzyılda Cenevizli denizcilerin Kanarya ve Azor Adaları olarak bilinen Atlantik ada zincirlerini keşfetmesiydi. 5 Kanarya Adaları'nı sömürgeleştirme, adaların yerlilerini din değiştirmeye zorlama ve köleleştirme çabaları neredeyse hemen başladı. 6 Fakat Kanarya Adaları'nın etkili bir şekilde fethi, Portekiz tarafından başlatılıp İspanya tarafından tamamlandığı on beşinci yüzyıla kadar başlamadı. 7 Kanaryalar da sırası geldiğinde, Portekiz'in Afrika'nın batı kıyısı boyunca güneye doğru ilerleyen sonraki seferlerine üs oldu. 8 Ayrıca Kristof Kolomb'un Asya'ya ulaşma umuduyla Atlantik Okyanusu'nu aşarak batıya doğru yelken açacağı "sıçrama noktası" da onlardı.

PASAJ 134

Futbol ve Küreselleşme

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 120 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 7

1 Not long ago, football was not a good example of **globalization**. 2 The **labour market** in international club football was highly protected. 3 National leagues like Italy's Serie A and Spain's La Liga **imposed** **quotas** on their teams, allowing them to import only a limited number of players A. 4 Some teams could have only two foreign players on the field. 5 This arrangement, however, began to **crumble** in 1995, when the European court **ruled** that the difference of treatment of nationals from other EU countries was anticonstitutional. 6 This **permitted** players to move freely within the EU, and made the club teams much more multi-national. 7 Now it is not unusual for a majority of the players B on a successful league team to be **foreign nationals**.

ANAHTAR KELİMELER

globalization	küreselleşme
labour market	iş gücü piyasası
impose	uygulamak, dayatmak
quota	kota
crumble	çökmek, dağılmak
rule	hükmetmek, karar vermek
permit	izin vermek, olanak sağlamak
foreign national	yabancı uyruklu kişi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"allowing them to import only a limited number of players"*

Cümle sonundaki -ing yapısı önceki eylemin sonucunu açıklar. 'allow someone to do' 'birinin ... yapmasına izin vermek' diye çevrilir.

B *"it is not unusual for a majority of the players"*

'It is + sıfat + for + kişi + to do' yapısında asıl özne 'for ... to be' kısmıdır: 'oyuncuların çoğunluğunun yabancı olması olağandışı değildir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yakın bir zamana kadar futbol küreselleşmenin iyi bir örneği değildi. 2 Uluslararası kulüp futbolundaki iş gücü piyasası son derece korumacıydı. 3 İtalya'nın Serie A'sı ve İspanya'nın La Liga'sı gibi ulusal ligler, takımlarına kota uygulayarak yalnızca sınırlı sayıda oyuncu transfer etmelerine izin veriyordu. 4 Bazı takımların sahada yalnızca iki yabancı oyuncusu bulunabiliyordu. 5 Ancak bu düzenleme, 1995'te Avrupa mahkemesinin diğer AB ülkelerinin vatandaşlarına farklı muamele yapılmasının anayasaya aykırı olduğuna hükmetmesiyle çökmeye başladı. 6 Bu karar, oyuncuların Avrupa Birliği içinde serbestçe dolaşmasına olanak sağladı ve kulüp takımlarını çok daha çok uluslu hâle getirdi. 7 Artık başarılı bir lig takımındaki oyuncuların çoğunluğunun yabancı uyruklu olması olağandışı değildir.

PASAJ 135

Büyük Nehirlerde Su Krizi

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 134 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 7

1 Today the world **faces** a growing crisis over the management of its great rivers. 2 In recent years, most of the great rivers in the world, such as the Yellow River in China, the Indus, the Colorado, and the Nile, have all **periodically run empty** because mankind has used their every last drop[B]. 3 Indeed, there is a huge **unmet demand** in the world for water. 4 More than a billion people have no **access** to clean drinking water, and while it is hoped that this figure will be **halved** by 2015[A], nobody is sure where the water will come from. 5 With today's trends, one-third of the world population will be seriously **short of** water by 2025. 6 Politicians in China, India, Pakistan, Egypt and other **water-stressed** countries want their water engineers to find solutions - and fast.

ANAHTAR KELİMELER

face	karşı karşıya olmak
periodically	belli aralıklarla, zaman zaman
run empty	kurumak, boşalmak
unmet demand	karşılanmamış talep
access	erişim
halve	yarıya indirmek
short of	-den yoksun, sıkıntısı çeken
water-stressed	su sıkıntısı çeken

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"while it is hoped that this figure will be halved by 2015"*

'It is hoped that' edilgen kalıbı 'umulmaktadır' diye çevrilir; 'will be halved' de edilgendir: 'yarıya inmesi umulsa da'. 'while' burada 'iken / -se de' anlamındadır.

B *"have all periodically run empty because mankind has used their every last drop"*

'because' yan cümlesi Türkçede önce gelir: 'insanoğlu son damlasına kadar kullandığı için ... kurumuştur'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Günümüzde dünya, büyük nehirlerinin yönetimi konusunda giderek büyüyen bir krizle karşı karşıyadır. 2 Son yıllarda Çin'deki Sarı Irmak, İndus, Kolorado ve Nil gibi dünyadaki büyük nehirlerin çoğu, insanoğlu son damlasına kadar kullandığı için zaman zaman tamamen kurumuştur. 3 Gerçekten de dünyada karşılanmamış çok büyük bir su talebi vardır. 4 Bir milyardan fazla insanın temiz içme suyuna erişimi yoktur ve bu rakamın 2015'e kadar yarıya inmesi umulsa da suyun nereden geleceğinden kimse emin değildir. 5 Bugünkü eğilimler sürerse 2025 yılına kadar dünya nüfusunun üçte biri ciddi su sıkıntısı çekecektir. 6 Çin, Hindistan, Pakistan, Mısır ve su sıkıntısı çeken diğer ülkelerdeki politikacılar, su mühendislerinin çözüm bulmasını, hem de hızla bulmasını istemektedir.

PASAJ 136

Kaybedilen Duyu, Uyanan Beyin

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 164 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 7

1 The loss of one sense **encourages** the development of the four others. 2 This has now been demonstrated **convincingly** in a study by a team of doctors. 3 During five days, volunteers taking part in the study were **blindfolded** and asked to carry out exercises designed to **stimulate** the sense of touch. 4 When their brains were then tested using an MRI, an area of the visual cortex was shown to have been activated[A] as if, being **underused**, this area was brought in to help the subjects when they had to rely on touch. 5 About 24 hours later, after the blindfolds came off, the participants lost this **aptitude**. 6 Previously, scientists had always believed that the brain was organized into distinct and highly-specialized systems. 7 This new study, however, shows that the human brain has the ability to reorganize itself. 8 In addition, the rapid **reversibility** of the process suggests that it is not based on the creation of new nervous connections but on the activation[B] of previously **inhibited** zones.

ANAHTAR KELİMELER

encourage	teşvik etmek, desteklemek
convincingly	ikna edici biçimde
blindfold	gözlerini bağlamak; göz bağı
stimulate	uyarmak
underused	az kullanılan
aptitude	yetenek
reversibility	tersine çevrilebilirlik
inhibit	baskılamak, ketlemek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"an area of the visual cortex was shown to have been activated"*

'was shown to have been activated' edilgen + perfect edilgen mastardır; önceki bir olayın sonradan gösterildiğini anlatır: 'bir bölgenin etkinleşmiş olduğu görüldü'.

B *"not based on the creation of new nervous connections but on the activation"*

'not A but B' yapısı 'A'ya değil, B'ye dayanır' diye çevrilir; 'the creation of' ve 'the activation of' isimleşmiş yapılar Türkçede '-masına / -mesine' ile verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir duyunun kaybı diğer dördünün gelişimini teşvik eder. 2 Bu durum, bir grup doktorun yaptığı bir çalışmada artık ikna edici biçimde gösterilmiştir. 3 Beş gün boyunca çalışmaya katılan gönüllülerin gözleri bağlandı ve dokunma duyusunu uyarmak için tasarlanmış alıştırmalar yapmaları istendi. 4 Ardından beyinleri MRG ile incelendiğinde, görme korteksindeki bir bölgenin etkinleştiği görüldü; sanki az kullanıldığı için bu bölge, deneklerin dokunma duyusuna dayanmak zorunda kaldıkları anda onlara yardım etmek üzere devreye sokulmuştu. 5 Yaklaşık 24 saat sonra, göz bağları çıkarıldıktan sonra katılımcılar bu yeteneklerini kaybettiler. 6 Daha önce bilim insanları, beynin birbirinden ayrı ve son derece uzmanlaşmış sistemler hâlinde düzenlendiğine hep inanmışlardı. 7 Ancak bu yeni çalışma, insan beyninin kendini yeniden düzenleme yeteneğine sahip olduğunu göstermektedir. 8 Ayrıca sürecin hızla tersine dönebilmesi, bu sürecin yeni sinir bağlantılarının oluşmasına değil, daha önce baskılanmış bölgelerin etkinleşmesine dayandığını düşündürmektedir.

PASAJ 137

Ev Sahibiyle Seyahat Etmek

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 181 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 7

1 When you stay as a guest in someone's house, you give up your **anonymity**. 2 This becomes quite a challenge if you are the kind of person who **cherishes** independence. 3 However, when you and your host are **on the same wavelength**, you can have a trip more special than money can buy[A]. 4 Some years ago when I went to Auckland, New Zealand, for the first time, my hosts were a couple, about my age, whom I had met while travelling in Europe. 5 They had a full programme **lined up** for me. 6 They drove me around and showed me their favourite hot springs and also the beach where a popular TV series had once been filmed. 7 At mealtimes, they introduced me to their favourite restaurants, where I **sampled** cheeses from south New Zealand that don't get exported, and fruits grown locally. 8 Normally such a **tight schedule** would make me nervous, but I found myself happily **relinquishing** control to my hosts, who truly understood the pleasures of their native country and enjoyed sharing them. 9 I couldn't have **encountered** this New Zealand on my own[B].

ANAHTAR KELİMELER

anonymity	kimliği bilinmeme, anonimlik
cherish	çok değer vermek
on the same wavelength	aynı frekansta, kafa dengi
line up	ayarlamak, hazırlamak
sample	tatmak, denemek
tight schedule	sıkışık program
relinquish	bırakmak, devretmek
encounter	karşılaşmak, tanımak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"you can have a trip more special than money can buy"*

Karşılaştırma yapısı 'than money can buy' ile tamamlanır; Türkçede 'parayla satın alınamayacak kadar özel' diye doğal biçimde aktarılır.

B *"I couldn't have encountered this New Zealand on my own."*

'couldn't have + V3' geçmişte imkânsız olan bir durumu anlatır: 'tanıyamazdım / keşfedemezdim'. 'this New Zealand' burada 'Yeni Zelanda'nın bu yüzü' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Birinin evinde misafir olarak kaldığınızda, artık gizliliğiniz kalmaz. 2 Eğer bağımsızlığına düşkün biriyseniz, bu sizin için oldukça zorlayıcı olur. 3 Fakat siz ve ev sahibiniz aynı frekanstaysanız, parayla satın alınamayacak kadar özel bir gezi yapabilirsiniz. 4 Birkaç yıl önce Yeni Zelanda'daki Auckland'a ilk kez gittiğimde, beni misafir edenler Avrupa'da seyahat ederken tanıştığım, benimle aşağı yukarı aynı yaşta bir çiftti. 5 Benim için dolu dolu bir program hazırlamışlardı. 6 Beni arabayla gezdirdiler ve bana sevdikleri kaplıcaları ve ayrıca bir zamanlar popüler bir TV dizisinin çekildiği sahili gösterdiler. 7 Yemek saatlerinde beni sevdikleri restoranlarla tanıştırdılar; orada güney Yeni Zelanda'dan gelen ve ihraç edilmeyen peynirleri ve yerel olarak yetiştirilen meyveleri tattım. 8 Normalde böyle sıkışık bir program beni tedirgin ederdi, fakat kendimi kontrolü seve seve, ülkelerinin güzelliklerini gerçekten bilen ve onları paylaşmaktan zevk alan ev sahiplerime bırakırken buldum. 9 Yeni Zelanda'nın bu yüzünü tek başıma asla tanıyamazdım.

PASAJ 138

Çin ve Hindistan'ın Ekonomik Sınavı

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 183 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 7

1 China and India need to fix their economies and societies, and to do so, they have to deal with some **grim** news. 2 Growth is slowing, though in China's case that helps cool an **overheated** economy A. 3 In both countries, exports are falling, inflation is at painful levels, income **inequality** is reaching great proportions, and injustices like land grabs are **sparking** widespread protests. 4 The two countries have lifted countless millions of the unemployed out of poverty, but countless other millions - youths, workers and farmers - remain **marginalized** and desperate for decent **livelihoods**. 5 While China does not follow the rules, India has too many rules to follow. 6 China is struggling to contain assets, deal with bad loans and to **rebalance** its economy away from state-directed investment to consumer-led growth. 7 India's reputation, meanwhile, has been so damaged by bureaucratic **corruption** that B the country's top corporations have hired US consultancy firms to make a so-called "credible India" campaign. 8 However, it seems that India needs to do lots of work to overcome its bad reputation and there is no guarantee that it will be able to do so.

ANAHTAR KELİMELER

grim	iç karartıcı, kötü
overheated	aşırı ısınmış
inequality	eşitsizlik
spark	tetiklemek, yol açmak
marginalized	dışlanmış, toplumun kenarına itilmiş
livelihood	geçim
corruption	yolsuzluk
rebalance	yeniden dengelemek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"though in China's case that helps cool an overheated economy"*

'though' ile başlayan yan cümle Türkçede ana cümleden önce '-se de' ile verilir: 'Çin örneğinde bu durum ... yardımcı olsa da büyüme yavaşlıyor'.

B *"India's reputation, meanwhile, has been so damaged by bureaucratic corruption that"*

'so + V3/sıfat + that' sonuç yapısıdır ve edilgen kullanılmıştır: 'itibarı ... o kadar zedelendi ki ...'. 'meanwhile' cümle başına 'Bu arada' diye alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çin ve Hindistan'ın ekonomilerini ve toplumlarını düzeltmeleri gerekiyor ve bunu yapmak için de bazı kötü haberlerle uğraşmak zorundalar. 2 Çin örneğinde bu durum aşırı ısınmış ekonomiyi soğutmaya yardımcı olsa da büyüme yavaşlıyor. 3 Her iki ülkede de ihracat azalıyor, enflasyon can yakan seviyelerde, gelir eşitsizliği büyük boyutlara ulaşıyor ve arazilere el koyma gibi adaletsizlikler geniş çaplı protestolara yol açıyor. 4 İki ülke sayısız milyonlarca işsizi yoksulluktan kurtardı, fakat sayısız başka milyonlar (gençler, işçiler ve çiftçiler) hâlâ dışlanmış durumda ve insanca bir geçim için çaresizlik içinde. 5 Çin kurallara uymazken, Hindistan'ın uyması gereken çok fazla kural var. 6 Çin, varlık fiyatlarını kontrol altında tutmak, batık kredilerle uğraşmak ve ekonomisini devlet yönlendirmeli yatırımlardan tüketici odaklı büyümeye doğru yeniden dengelemek için çabalıyor. 7 Bu arada Hindistan'ın itibarı bürokratik yolsuzluk yüzünden o kadar zedelendi ki ülkenin önde gelen şirketleri, "güvenilir Hindistan" adlı bir kampanya yürütmek için ABD'li danışmanlık firmalarını işe aldı. 8 Ancak öyle görünüyor ki Hindistan'ın kötü itibarını aşmak için yapması gereken çok iş var ve bunu başarabileceğinin de garantisi yok.

PASAJ 139

Ozon Deliği ve Antarktika'nın Besin Ağı

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 167 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 7

1 Ozone molecules in the stratosphere **absorb** incoming solar ultraviolet radiation. 2 With **depletion** of the ozone layer, more ultraviolet radiation reaches the Earth's surface. 3 Excessive **exposure** to ultraviolet radiation is linked to a number of human health problems. 4 These include cataracts, skin cancer, and a weakened immune system. 5 However, this is not the end of the list. 6 Much scientific evidence also **documents** crop damage from exposure to high levels of ultraviolet radiation A. 7 Moreover, biologists are seriously concerned that the ozone hole over Antarctica could damage plankton that forms the base of the food web for the surrounding ocean. 8 A 1992 study confirmed that increased ultraviolet radiation is **penetrating** surface waters around Antarctica. 9 This extra amount of ultraviolet radiation is negatively affecting Antarctic phytoplankton. 10 The productivity of Antarctic phytoplankton has **declined** by at least 6% to 12% as a result. 11 If the productivity of phytoplankton continues to decline, the complex food web of Antarctica, which includes fishes, seals, penguins, whales B, and vast populations of birds, will be **at risk**.

ANAHTAR KELİMELER

absorb	emmek, soğurmak
depletion	incelme, tükenme
exposure	maruz kalma
be linked to	ile bağlantılı olmak
document	belgelemek
penetrate	işlemek, nüfuz etmek
decline	azalmak, düşmek
at risk	risk altında

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Much scientific evidence also documents crop damage from exposure to high levels of ultraviolet radiation"*

İsim zinciri (crop damage from exposure to high levels of ...) fiil cümlesine açılarak çevrilir: 'yüksek düzeyde radyasyona maruz kalmanın ekinlere zarar verdiğini belgeler'.

B *"the complex food web of Antarctica, which includes fishes, seals, penguins, whales"*

Virgüllü ilgi cümleciği Türkçede ön ad olarak verilir: 'balıkları, fokları ... içeren Antarktika'nın karmaşık besin ağı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Stratosferdeki ozon molekülleri, gelen ultraviyole güneş ışınlarını emer. 2 Ozon tabakasının incelmesiyle Dünya yüzeyine daha fazla ultraviyole radyasyon ulaşır. 3 Ultraviyole radyasyona aşırı maruz kalmak, insanlarda görülen bir dizi sağlık sorunuyla bağlantılıdır. 4 Bunlar arasında katarakt, cilt kanseri ve zayıflamış bağışıklık sistemi yer alır. 5 Ancak liste bununla sınırlı değildir. 6 Pek çok bilimsel kanıt, yüksek düzeyde ultraviyole radyasyona maruz kalmanın ekinlere de zarar verdiğini belgelemektedir. 7 Ayrıca biyologlar, Antarktika üzerindeki ozon deliğinin çevredeki okyanusun besin ağının temelini oluşturan planktona zarar verebileceğinden ciddi biçimde endişe duymaktadır. 8 1992 yılında yapılan bir çalışma, artan ultraviyole radyasyonun Antarktika çevresindeki yüzey sularına işlediğini doğrulamıştır. 9 Bu fazladan ultraviyole radyasyon, Antarktika'daki bitkisel planktonu (fitoplankton) olumsuz etkilemektedir. 10 Bunun sonucunda Antarktika'daki bitkisel planktonun verimliliği en az %6 ile %12 arasında azalmıştır. 11 Bitkisel planktonun verimliliği düşmeye devam ederse balıkları, fokları, penguenleri, balinaları ve çok büyük kuş topluluklarını içeren Antarktika'nın karmaşık besin ağı risk altında olacaktır.

PASAJ 140

Nörobilimin Yükselişi

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 169 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 7

(1) Neuroscience suddenly came to the fore in the 1990s. (2) Thousands of researchers and billions in **grants** poured into the field, largely because of the **phenomenal** promise of new experimental tools such as f-MRI scanners. (3) Suddenly the conscious human brain, for so long locked away in the skull, looked **accessible** to science. (4) And it was not just the glory of making scientific discoveries that **appealed**[A]. (5) There is a lot of money to be made in neuroscience[B]. (6) A disease like Alzheimer's, the degenerate disorder that will hit a third of us who make it into our 80s, costs about a hundred billion dollars a year to the US economy alone. (7) Add up the value of treatments for the many other brain maladies, from depression to hyperactivity, and then consider the really **stupendous** money that would flow from IQ-boosting drugs or even the genetic manipulation of intelligence, and it becomes pretty clear why the annual Society for Neuroscience conference **bustles with** nearly 23,000 eager young scientists. (8) Neuroscience is hot and getting hotter.

ANAHTAR KELİMELER

came to the fore (come to the fore)	öne çıkmak
grant	hibe, ödenek
phenomenal	olağanüstü
accessible	erişilebilir
appeal	çekici gelmek
malady	hastalık, rahatsızlık
stupendous	muazzam
bustle with	ile dolup taşmak, hareketli olmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it was not just the glory of making scientific discoveries that appealed"*

'It was ... that' vurgulama (cleft) yapısıdır; vurgulanan öge özne olur: 'çekici gelen yalnızca ... şan değildi'.

B *"There is a lot of money to be made in neuroscience."*

'to be made' edilgen mastar, isimden sonra gelerek 'yapılacak / kazanılacak' anlamı verir: 'kazanılacak çok para var'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Nörobilim 1990'larda birdenbire öne çıktı. (2) Büyük ölçüde f-MRI tarayıcıları gibi yeni deneysel araçların olağanüstü vaatleri sayesinde binlerce araştırmacı ve milyarlarca dolarlık hibe bu alana akın etti. (3) Uzun süredir kafatasının içine kilitli kalmış olan bilinçli insan beyni, birdenbire bilimin erişebileceği bir şey gibi görünmeye başladı. (4) Ve insanlara çekici gelen yalnızca bilimsel keşifler yapmanın getirdiği şan değildi. (5) Nörobilimde kazanılacak çok para var. (6) 80'li yaşlarına ulaşanlarımızın üçte birini vuracak dejeneratif bir bozukluk olan Alzheimer gibi bir hastalık, yalnızca ABD ekonomisine yılda yaklaşık yüz milyar dolara mal olmaktadır. (7) Depresyondan hiperaktiviteye kadar diğer pek çok beyin rahatsızlığına yönelik tedavilerin değerini toplayın, ardından IQ artırıcı ilaçlardan, hatta zekânın genetik olarak değiştirilmesinden akacak gerçekten muazzam parayı düşünün; yıllık Nörobilim Derneği konferansının neden yaklaşık 23.000 hevesli genç bilim insanıyla dolup taştığı oldukça açık hâle gelir. (8) Nörobilim gözde bir alan ve giderek daha da gözde hâle geliyor.

BÖLÜM 8 — Pasaj 141–160

PASAJ 141

Tür Çeşitliliği Neden Önemli?

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 218 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 8

1 Species diversity provides the foundation for individual ecosystems and thus is the **prerequisite** for the functioning of the biosphere. 2 It is an **immeasurable** source of food and medicinal products, and an **irreplaceable** resource as a gene pool. 3 Due to the increasing destruction and pollution of natural habitats, over-fishing and hunting, humans are destroying the biological multitude of life, and with that, the basis of their own **well-being**. 4 The public is concerned when a well-known species like the tiger, whale, or mountain gorilla becomes **endangered**; however, the majority of other cases are hardly ever noticed by the public. 5 Apart from the decline of species diversity within habitats, loss of genetic diversity within individual species has also been observed. 6 The destruction of individual populations leads to a reduction in genetic regeneration capacity within a species. 7 For instance, **selective** deforestation reduces the quality of the genetic material of affected tree species, since only strong, healthy trees are logged and the weaker ones are left behind[B]. 8 Humankind's intentional or unintentional introduction of exotic animal and plant species to new habitats[A] plays an important role as well. 9 These so-called "neozic species" can become a threat to local species and lead to their complete **extinction**. 10 For instance, the flightless Kiwi bird in New Zealand is threatened with extinction by introduced rats and **feral** cats.

ANAHTAR KELİMELER

prerequisite	ön koşul
immeasurable	ölçülemez
irreplaceable	yeri doldurulamaz
well-being	refah, esenlik
endangered	nesli tehlikede
selective	seçici
feral	yabanileşmiş
extinction	yok oluş, neslin tükenmesi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Humankind's intentional or unintentional introduction of exotic animal and plant species to new habitats"*

Uzun isimleşmiş özne yapısıdır (introduction of ... to ...). Türkçede fiilimsi ile açılır: 'İnsanoğlunun egzotik türleri ... yeni yaşam alanlarına getirmesi'.

B *"since only strong, healthy trees are logged and the weaker ones are left behind"*

'since' burada zaman değil neden bildirir ('çünkü'); iki edilgen fiil (are logged, are left behind) 'kesilir ... bırakılır' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tür çeşitliliği, tek tek ekosistemlerin temelini oluşturur ve bu nedenle biyosferin işleyişinin ön koşuludur. 2 Ölçülemez bir besin ve tıbbi ürün kaynağıdır ve bir gen havuzu olarak yeri doldurulamaz bir kaynaktır. 3 Doğal yaşam alanlarının giderek artan tahribatı ve kirlenmesi, aşırı balık avcılığı ve avlanma nedeniyle insanlar yaşamın biyolojik çeşitliliğini ve bununla birlikte kendi refahlarının temelini yok ediyorlar. 4 Kaplan, balina ya da dağ gorili gibi iyi bilinen bir türün nesli tehlikeye girdiğinde halk endişe duyar; ancak diğer vakaların çoğu halk tarafından neredeyse hiç fark edilmez. 5 Yaşam alanları içindeki tür çeşitliliğinin azalmasının yanı sıra, tek tek türlerin kendi içindeki genetik çeşitliliğin kaybı da gözlemlenmektedir. 6 Tek tek popülasyonların yok olması, bir türün içindeki genetik yenilenme kapasitesinde azalmaya yol açar. 7 Örneğin seçici ağaç kesimi yoluyla ormansızlaştırma, etkilenen ağaç türlerinin genetik materyalinin kalitesini düşürür, çünkü yalnızca güçlü, sağlıklı ağaçlar kesilir ve zayıf olanlar geride bırakılır. 8 İnsanoğlunun egzotik hayvan ve bitki türlerini kasıtlı ya da kasıtsız olarak yeni yaşam alanlarına getirmesi de önemli bir rol oynar. 9 "Neozik türler" denilen bu türler, yerel türler için tehdit oluşturabilir ve onların tamamen yok olmasına yol açabilir. 10 Örneğin Yeni Zelanda'daki uçamayan kivi kuşu, dışarıdan getirilen sıçanlar ve yabanileşmiş kediler nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

PASAJ 142

Seyirci Kayıtsızlığı: Kitty Genovese Olayı

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 176 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 8

1 In 1964, Kitty Genovese was murdered outside her home in New York City late at night. 2 She fought back, and the murder took over half an hour. 3 At least 38 neighbours heard her screams for help, but nobody came to her aid. 4 No one even called the police. 5 The American public was horrified by this incident, and social psychologists began to investigate the causes of what at first was termed "**bystander apathy**". 6 Their work showed that "apathy" was not a very accurate term, however. 7 It is not simple **indifference** that prevents bystanders from **intervening** in emergencies[A]. 8 First, there are realistic **deterrents** such as physical danger. 9 Second, getting involved may mean lengthy court appearances or other **entanglements**. 10 Third, emergencies are unpredictable and require quick, unplanned action; few of us are prepared for such situations. 11 Finally, one risks making a fool of oneself by misinterpreting a situation as an emergency[B] when it is not. 12 Researchers concluded that "the bystander to an emergency situation is in an **unenviable** position. It is perhaps surprising that anyone should intervene at all".

ANAHTAR KELİMELER

fought back (fight back)	karşı koymak, direnmek
bystander	olay yerindeki seyirci
apathy	kayıtsızlık
indifference	umursamazlık
intervene	müdahale etmek
deterrent	caydırıcı etken
entanglement	başını derde sokan iş, karmaşa
unenviable	imrenilmeyecek, tatsız

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It is not simple indifference that prevents bystanders from intervening in emergencies"*

'It is ... that' vurgulama yapısıdır: 'Seyircileri ... alıkoyan şey basit bir umursamazlık değildir'. 'prevent somebody from doing' 'birini ... yapmaktan alıkoymak' diye çevrilir.

B *"one risks making a fool of oneself by misinterpreting a situation as an emergency"*

'risk + -ing' 'riskini göze almak', 'by + -ing' ise yöntem bildirir: '... yanlış yorumlayarak kendini gülünç duruma düşürme riskini göze alır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1964'te Kitty Genovese, New York'ta gece geç saatlerde evinin önünde öldürüldü. 2 Kitty karşı koydu ve cinayet yarım saatten uzun sürdü. 3 En az 38 komşu onun yardım çığlıklarını duydu, fakat kimse yardımına gitmedi. 4 Kimse polisi bile aramadı. 5 Amerikan halkı bu olay karşısında dehşete kapıldı ve sosyal psikologlar ilk başta "seyirci kayıtsızlığı" olarak adlandırılan durumun nedenlerini araştırmaya başladılar. 6 Ancak çalışmaları, "kayıtsızlık" teriminin pek de doğru bir terim olmadığını gösterdi. 7 Seyircileri acil durumlara müdahale etmekten alıkoyan şey basit bir umursamazlık değildir. 8 İlk olarak, fiziksel tehlike gibi gerçekçi caydırıcı etkenler vardır. 9 İkincisi, olaya karışmak uzun süren mahkeme duruşmalarına çıkmak ya da başka karmaşık işlere bulaşmak anlamına gelebilir. 10 Üçüncüsü, acil durumlar önceden kestirilemez ve hızlı, plansız eylem gerektirir; çok azımız bu tür durumlara hazırlıklıyız. 11 Son olarak kişi, acil olmayan bir durumu acil diye yanlış yorumlayarak kendini gülünç duruma düşürme riskini göze alır. 12 Araştırmacılar şu sonuca vardı: "Acil bir duruma tanık olan kişi hiç de imrenilecek bir konumda değildir. Herhangi birinin müdahale etmesi belki de şaşırtıcıdır."

PASAJ 143

Almanya'nın Nükleer Enerjiden Dönüşü

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 199 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 8

(1) For decades, Germany has had some of the most **enlightened** energy policies in Europe. (2) It has long been admired for setting world-leading growth in wind and solar. (3) But, its decision to end nuclear power by 2022 will **set back** efforts to **decarbonize** the electricity supply (A) by 10 **crucial** years, and could prove expensive for every household in Europe. (4) Germany's sudden **about-turn**, like all decisions on nuclear energy, was highly political. (5) Last year, the government, headed by Angela Merkel, made the sensible but unpopular decision to extend the life of Germany's nuclear plants to 2036 as a "bridge technology" towards "the age of renewable energy". (6) But, after the disaster at the Fukushima Daiichi nuclear plant in Japan, public **hostility** intensified and Merkel **retreated**. (7) The U-turn may help her in the 2013 federal elections, but it is a major step back for the climate. (8) About 23% of Germany's electricity comes from nuclear and 17% from renewable energy sources. (9) That's a 40% share for zero-carbon in total. (10) The government has admirable plans to raise renewable electricity to 35% of consumption by 2020. (11) However, even this planned increase falls 5% short of filling the hole (B) in zero-carbon electricity left by abandoning nuclear power.

ANAHTAR KELİMELER

enlightened	ileri görüşlü, aydın
set back	geriletmek, geriye götürmek
decarbonize	karbonsuzlaştırmak
crucial	hayati, kritik
about-turn	ani geri dönüş, tam tersine dönüş
hostility	düşmanlık, tepki
retreat	geri adım atmak
fall short of	-de yetersiz kalmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"its decision to end nuclear power by 2022 will set back efforts to decarbonize the electricity supply"*

İsim + to-mastar yapıları (decision to end, efforts to decarbonize) Türkçede '-me kararı', '-me çabaları' diye ön ad olur; 'set back ... by 10 years' '10 yıl geriye götürmek' demektir.

B *"even this planned increase falls 5% short of filling the hole"*

'fall short of + -ing' bir hedefe ulaşamamayı anlatır; aradaki miktar eksikliğin ölçüsüdür: 'boşluğu doldurmaya %5 yetmiyor'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Almanya on yıllardır Avrupa'nın en ileri görüşlü enerji politikalarından bazılarına sahiptir. (2) Rüzgâr ve güneş enerjisinde dünyaya öncülük eden bir büyüme sağlamasıyla uzun zamandır takdir toplamaktadır. (3) Ancak ülkenin 2022'ye kadar nükleer enerjiye son verme kararı, elektrik arzını karbonsuzlaştırma çabalarını hayati önemdeki 10 yıl geriye götürecek ve Avrupa'daki her hane için pahalıya mal olabilecektir. (4) Nükleer enerjiyle ilgili tüm kararlar gibi Almanya'nın bu ani geri dönüşü de son derece siyasiydi. (5) Geçen yıl Angela Merkel başkanlığındaki hükümet, "yenilenebilir enerji çağına" uzanan bir "köprü teknoloji" olarak Almanya'daki nükleer santrallerin ömrünü 2036'ya kadar uzatma yönünde mantıklı fakat halk arasında rağbet görmeyen bir karar aldı. (6) Fakat Japonya'daki Fukushima Daiichi nükleer santralinde yaşanan felaketin ardından halkın tepkisi şiddetlendi ve Merkel geri adım attı. (7) Bu U dönüşü 2013 federal seçimlerinde Merkel'in işine yarayabilir, fakat iklim açısından büyük bir geri adımdır. (8) Almanya'nın elektriğinin yaklaşık %23'ü nükleer, %17'si ise yenilenebilir enerji kaynaklarından gelmektedir. (9) Bu da sıfır karbonlu kaynaklar için toplamda %40'lık bir pay demektir. (10) Hükümetin 2020'ye kadar yenilenebilir elektriği tüketimin %35'ine çıkarma yönünde takdire değer planları var. (11) Bununla birlikte, planlanan bu artış bile nükleer enerjiden vazgeçilmesinin sıfır karbonlu elektrikte açtığı boşluğu doldurmaya %5 yetmemektedir.

PASAJ 144

Tıp Eğitiminde Bilimin Yeri

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 169 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 8

1 Medicine is not a science, but a profession that **encompasses** medical science learning as well as personal, humanistic, and professional **attributes**. 2 Nonetheless, the delivery of Western medicine depends totally on science and the scientific method. 3 Since Flexner issued his famous report on the subject in 1910, American medical education has striven to develop a strong scientific base as an **integral** part of medical education at every level: premedical, medical, **residency** and continuing medical education. 4 Biomedical science is **fundamental** to understanding disease, making diagnoses, applying new therapies and appreciating the complexities and opportunities of new technologies. 5 The process of becoming a physician and being **committed to** lifelong learning requires that one possess the scientific base not only to acquire and appreciate new knowledge[B] but to see new ways for applying it to patient care as well. 6 The physician must be able to understand reports of current research in the medical literature in order to **grasp** and evaluate the newest and latest approaches, no matter how complicated the field may become[A].

ANAHTAR KELİMELER

encompass	kapsamak
attribute	nitelik, özellik
striven (strive)	çabalamak
integral	ayrılmaz, bütünleyici
residency	uzmanlık (asistanlık) eğitimi
fundamental	temel, vazgeçilmez
committed to	-e bağlı, kendini adamış
grasp	kavramak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"no matter how complicated the field may become"*

'no matter how + sıfat' yapısı 'ne kadar ... olursa olsun' diye çevrilir: 'alan ne kadar karmaşık hâle gelirse gelsin'.

B *"requires that one possess the scientific base not only to acquire and appreciate new knowledge"*

'require that' sonrasında yalın fiil (possess) kullanılır (subjunctive); 'kişinin ... sahip olmasını gerektirir' diye çevrilir. 'not only ... but ... as well' 'yalnızca ... değil, ... de' ile aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tıp bir bilim değil, tıp bilimini öğrenmenin yanı sıra kişisel, insani ve mesleki nitelikleri de kapsayan bir meslektir. 2 Bununla birlikte Batı tıbbının uygulanması tamamen bilime ve bilimsel yönteme dayanır. 3 Flexner'in 1910'da bu konudaki ünlü raporunu yayımlamasından bu yana Amerikan tıp eğitimi, her düzeyde tıp eğitiminin ayrılmaz bir parçası olarak güçlü bir bilimsel temel geliştirmeye çalışmaktadır: tıp öncesi eğitim, tıp eğitimi, uzmanlık (asistanlık) eğitimi ve sürekli tıp eğitimi. 4 Biyomedikal bilim; hastalığı anlamak, teşhis koymak, yeni tedaviler uygulamak ve yeni teknolojilerin karmaşıklıklarını ve sunduğu fırsatları kavramak için temel öneme sahiptir. 5 Hekim olma ve yaşam boyu öğrenmeye bağlı kalma süreci, kişinin yalnızca yeni bilgiyi edinip değerlendirebilmesini değil, aynı zamanda bu bilgiyi hasta bakımına uygulamanın yeni yollarını görebilmesini de sağlayacak bilimsel temele sahip olmasını gerektirir. 6 Hekim, alan ne kadar karmaşık hâle gelirse gelsin, en yeni ve en güncel yaklaşımları kavrayıp değerlendirebilmek için tıp literatüründeki güncel araştırma raporlarını anlayabilmelidir.

PASAJ 145

Deniz Neden Tuzlu, Ama Çok Değil?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 168 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 8

1 Why does sea water taste salty? 2 It is a question that has been asked by countless people **down the ages**. 3 And the answer seems **straightforward**: rain constantly **erodes** the surface of the Earth, washing a mix of natural chemicals into rivers and **thence** into the sea. 4 The most **water-soluble** and **abundant** of these just happen to taste salty B. 5 All very simple. 6 Or is it? 7 After all, erosion has been taking place for millions of years, dumping ever more of these salty compounds into the sea, yet the concentration is still far below the **saturation** level. 8 So the real mystery is not why the sea tastes salty, but why it isn't utterly packed with salt A, and as lifeless as the Dead Sea. 9 Here is another curious thing about our planet. 10 Its atmosphere has existed for billions of years, and yet it still contains a mix of highly **reactive** gases like oxygen and methane. 11 Why haven't they settled down into a boring unreactive atmosphere like that of Mars or Venus?

ANAHTAR KELİMELER

down the ages	asırlar boyunca
straightforward	basit, açık
erode	aşındırmak
thence	oradan
water-soluble	suda çözünen
abundant	bol
saturation	doygunluk
reactive	tepkimeye yatkın, reaktif

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"not why the sea tastes salty, but why it isn't utterly packed with salt"*

'not A but B' yapısında A ve B isim cümleciğidir (why ...). Türkçede 'neden ... olduğu değil, neden ... olmadığıdır' biçiminde paralel kurulur.

B *"The most water-soluble and abundant of these just happen to taste salty."*

'happen to do' bir şeyin tesadüfen öyle olduğunu anlatır: 'tadı tesadüfen tuzludur'. 'The most ... of these' 'bunlar arasında en ... olanlar' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Deniz suyunun tadı neden tuzludur? 2 Bu, asırlardır sayısız insan tarafından sorulan bir sorudur. 3 Ve cevap gayet basit görünüyor: Yağmur yeryüzünü sürekli aşındırarak doğal kimyasalların bir karışımını nehirlere, oradan da denize taşır. 4 Bunlar arasında suda en çok çözünen ve en bol bulunanların tadı tesadüfen tuzludur. 5 Hepsi çok basit. 6 Yoksa değil mi? 7 Ne de olsa aşınma milyonlarca yıldır sürmekte ve denize giderek daha fazla tuzlu bileşik boşaltmaktadır; buna rağmen tuz yoğunluğu hâlâ doygunluk düzeyinin çok altındadır. 8 Dolayısıyla asıl gizem denizin tadının neden tuzlu olduğu değil, denizin neden tamamen tuzla dolu ve Lut Gölü (Ölü Deniz) kadar cansız olmadığıdır. 9 İşte gezegenimizle ilgili merak uyandıran bir şey daha. 10 Gezegenimizin atmosferi milyarlarca yıldır var olduğu hâlde hâlâ oksijen ve metan gibi tepkimeye çok yatkın gazların bir karışımını içermektedir. 11 Bu gazlar neden zamanla durulup Mars'ın ya da Venüs'ünki gibi sıkıcı, tepkimeye girmeyen bir atmosfere dönüşmedi?

PASAJ 146

Astronotsuz Uzay Keşfi

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 121 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 8

1 For the present, NASA appears to be **committed to** maintaining its human spaceflight program, **whatever the cost**. 2 However, in the next decade, it may discover that it does not need human characters to tell **compelling** stories. 3 Instead of gazing at posters of astronauts[A], children are now playing with toy models of Mars **rovers**. 4 The next generation of space adventurers is growing up with the knowledge that one can visit another planet without boarding a spacecraft. 5 Decades from now, when those children are grown-ups, some of them will lead the next great explorations of the solar system. 6 Sitting in quiet control rooms, they will send instructions to far-away **probes** already launched[B] and make the final **adjustment** that points us towards the stars.

ANAHTAR KELİMELER

committed to	-e kararlı, kendini adamış
whatever the cost	neye mal olursa olsun
compelling	etkileyici, sürükleyici
gazing at (gaze at)	dikkatle bakmak
rover	keşif aracı, gezgin
boarding (board)	(araca) binmek
probe	uzay sondası
adjustment	ayar, düzeltme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Instead of gazing at posters of astronauts"*

'Instead of + -ing' 'yapmak yerine' diye çevrilir ve Türkçede de cümle başında kalabilir: 'Astronot posterlerine bakmak yerine ...'.

B *"Sitting in quiet control rooms, they will send instructions to far-away probes already launched"*

Cümle başındaki -ing yapısı eşzamanlı eylemi anlatır ('oturarak'); 'probes already launched' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir: 'çoktan fırlatılmış sondalar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Şu an için NASA, neye mal olursa olsun insanlı uzay uçuşu programını sürdürmeye kararlı görünmektedir. 2 Ancak önümüzdeki on yılda, etkileyici hikâyeler anlatmak için insan kahramanlara ihtiyacı olmadığını keşfedebilir. 3 Çocuklar artık astronot posterlerine bakmak yerine Mars keşif araçlarının oyuncak modelleriyle oynamaktadır. 4 Yeni nesil uzay maceracıları, insanın bir uzay aracına binmeden başka bir gezegeni ziyaret edebileceği bilgisiyle büyümektedir. 5 On yıllar sonra bu çocuklar yetişkin olduğunda, bazıları güneş sisteminin bir sonraki büyük keşiflerine öncülük edecektir. 6 Sessiz kontrol odalarında oturarak çoktan fırlatılmış, uzaklardaki sondalara talimatlar gönderecek ve bizi yıldızlara yönelten son ayarı yapacaklardır.

PASAJ 147

Amfibiler Neden Azalıyor?

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 198 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 8

1 Scientists were initially **unconvinced** that the decrease in the number of amphibians - animals such as frogs that live on land and in water - was real, because amphibian populations are **notorious for fluctuating** widely. 2 However, after statistical evidence showed that the declines were far more widespread than would reasonably be expected **by chance** [A], most researchers agreed that something was seriously wrong. 3 Reports of declines and extinctions **accelerated** during the 1990s, and the observations indicated that something specific and troubling was happening to amphibians. 4 At one **locale** in Costa Rica, 40 per cent of the local amphibian species disappeared over a short period. 5 The loss of amphibian species not only contributes to the world's biodiversity crisis but also has remarkable **implications** [B] for the ecosystems where the declines occur. 6 Without amphibians, links to food webs are broken, and other organisms suffer in often unpredictable ways. 7 Although some of the earliest amphibian declines were recorded in the US, much of the scientific literature focuses on decreases in tropical countries, where losses have often been more dramatic and have involved a larger number of species. 8 This has led to the curious problem of declines in **temperate** amphibian species receiving insufficient attention.

ANAHTAR KELİMELER

unconvinced	ikna olmamış
notorious for	ile (kötü) şöhretli, bilinen
fluctuate	dalgalanmak
by chance	tesadüfen
accelerate	hızlanmak
locale	yer, bölge
implication	sonuç, etki
temperate	ılıman

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"far more widespread than would reasonably be expected by chance"*

Karşılaştırmada 'than'dan sonra öznesi düşmüş edilgen bir yapı gelir (= than it would be expected). 'tesadüfen makul olarak beklenebilecek olandan çok daha yaygın' diye çevrilir.

B *"not only contributes to the world's biodiversity crisis but also has remarkable implications"*

'not only ... but also' yapısı 'yalnızca ... -makla kalmıyor, aynı zamanda ... de' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bilim insanları başlangıçta amfibilerin (kurbağa gibi hem karada hem suda yaşayan hayvanların) sayısındaki azalmanın gerçek olduğuna ikna olmamışlardı, çünkü amfibi popülasyonlarının büyük dalgalanmalar göstermesi iyi bilinen bir durumdur. 2 Ancak istatistiksel kanıtlar azalmaların tesadüfen makul olarak beklenebilecek olandan çok daha yaygın olduğunu gösterdikten sonra, çoğu araştırmacı bir şeylerin ciddi biçimde ters gittiği konusunda hemfikir oldu. 3 Azalmalar ve yok oluşlarla ilgili raporlar 1990'lar boyunca hızla arttı ve gözlemler amfibilere belirli ve kaygı verici bir şeyler olduğunu gösterdi. 4 Kosta Rika'daki bir bölgede yerel amfibi türlerinin yüzde 40'ı kısa bir süre içinde ortadan kayboldu. 5 Amfibi türlerinin kaybı yalnızca dünyanın biyolojik çeşitlilik krizine katkıda bulunmakla kalmıyor, aynı zamanda azalmaların yaşandığı ekosistemler için de önemli sonuçlar doğuruyor. 6 Amfibiler olmadan besin ağlarındaki bağlantılar kopar ve diğer organizmalar çoğu zaman öngörülemeyen biçimlerde zarar görür. 7 İlk amfibi azalmalarından bazıları ABD'de kaydedilmiş olsa da bilimsel literatürün büyük bölümü, kayıpların çoğu zaman daha çarpıcı olduğu ve daha fazla türü kapsadığı tropik ülkelerdeki azalmalara odaklanmaktadır. 8 Bu durum, ılıman bölgelerdeki amfibi türlerinde görülen azalmaların yeterince ilgi görmemesi gibi tuhaf bir soruna yol açmıştır.

PASAJ 148

İz Bırakmayan Akıllı Bandajlar

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 163 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 8

1 In the search to heal wounds without leaving a scar, researchers have looked at some 3,000 treatments. 2 Many of these treatments have not **lived up to** expectations, and none can **induce** repair that leaves the skin in **pristine** condition. 3 Now US and British scientists have **come up with** three different recipes for advanced bandages that give the repair of injured skin a quick start, but then **break down** [B], leaving behind only healed tissue. 4 This type of bandage **eliminates** the need to change **dressings**, cuts the risk of infection and sometimes makes scarless healing possible. 5 When skin is injured, the weave-like structure of collagen fibres is destroyed. 6 To minimize blood loss and infection, the body produces a **quick fix** by using cells, called fibroblasts, which lay down thin linear strips of replacement collagen. 7 When skin cells grow on the replacement collagen, they produce pale, less flexible material. 8 Avoiding this scar tissue means getting the body to rebuild [A] the complex fibrous structure of the original.

ANAHTAR KELİMELER

live up to	(beklentiyi) karşılamak
induce	tetiklemek, sağlamak
pristine	bozulmamış, kusursuz
come up with	bulmak, geliştirmek
break down	parçalanmak, çözünmek
eliminate	ortadan kaldırmak
dressing	pansuman, sargı
quick fix	hızlı geçici çözüm

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Avoiding this scar tissue means getting the body to rebuild"*

-ing ile başlayan özne (Avoiding ...) Türkçede '-mek' ile çevrilir; 'get somebody to do' ise 'birinin ... yapmasını sağlamak' demektir.

B *"advanced bandages that give the repair of injured skin a quick start, but then break down"*

İlgi cümleciğinde iki yüklem vardır (give ... break down); Türkçede ikisi de ön ada dönüşür: 'onarımı hızla başlatan, ardından da parçalanan bandajlar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yaraları iz bırakmadan iyileştirme arayışında araştırmacılar yaklaşık 3.000 tedaviyi incelemiştir. 2 Bu tedavilerin çoğu beklentileri karşılayamamıştır ve hiçbiri deriyi kusursuz hâlinde bırakacak bir onarım sağlayamamaktadır. 3 Şimdi ABD'li ve İngiliz bilim insanları, yaralı derinin onarımını hızla başlatan, ardından da parçalanarak geride yalnızca iyileşmiş doku bırakan gelişmiş bandajlar için üç farklı tarif geliştirmiştir. 4 Bu tür bandaj, pansumanları değiştirme ihtiyacını ortadan kaldırmakta, enfeksiyon riskini azaltmakta ve bazen iz bırakmadan iyileşmeyi mümkün kılmaktadır. 5 Deri yaralandığında, kollajen liflerinin dokuma benzeri yapısı tahrip olur. 6 Kan kaybını ve enfeksiyonu en aza indirmek için vücut, fibroblast adı verilen ve yedek kollajenden ince, doğrusal şeritler döşeyen hücreleri kullanarak hızlı bir geçici çözüm üretir. 7 Deri hücreleri bu yedek kollajen üzerinde büyüdüğünde soluk ve daha az esnek bir doku üretir. 8 Bu yara dokusunun oluşmasını önlemek, vücudun orijinal dokunun karmaşık lifli yapısını yeniden inşa etmesini sağlamak anlamına gelir.

PASAJ 149

Kelimelerin Gücü ve Tibet Dua Çarkı

Toplum ve Sosyoloji · ●●● Zor · 158 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 8

1 In many primitive communities there is a **taboo** on mentioning a man's name except in certain special circumstances, because his name is believed to contain within it something of himself, which would be lost and wasted if his name were **uttered** [A] without first taking special **precautions**. 2 This belief about words is **widespread**. 3 Among the more primitive and the uneducated, it is universal. 4 A remarkably **matter-of-fact** practical application of it occurs even in the present day in the Tibetan prayer-wheel. 5 If, thinks the Tibetan peasant, a prayer uttered once does some good [B], then the same prayer uttered many times will do more good. 6 Therefore, since he assumes that the **efficacy** lies in the prayer as an **entity** in itself, he writes it round the rim of a wheel, and then **frugally** employs the water of a mountain stream to turn it all day long, instead of wastefully employing his own lungs and lips to say it again and again.

ANAHTAR KELİMELER

taboo	tabu, yasak
utter	söylemek, dile getirmek
precaution	önlem
widespread	yaygın
matter-of-fact	gerçekçi, pratik
efficacy	etkinlik, etki
entity	varlık
frugally	tutumlu bir şekilde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which would be lost and wasted if his name were uttered"*

Gerçek dışı koşul (if + were) edilgen çatıyla kurulmuştur; 'adı söylenirse kaybolup boşa gidecek olan' diye çevrilir.

B *"If, thinks the Tibetan peasant, a prayer uttered once does some good"*

Araya giren 'thinks the Tibetan peasant' devrik bir yorum ifadesidir; Türkçede cümle başına alınır: 'Tibetli köylüye göre, ...'. 'a prayer uttered once' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir: 'bir kez söylenen dua'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Birçok ilkel toplulukta, bazı özel durumlar dışında bir kişinin adını anmak tabudur; çünkü kişinin adının kendisinden bir şeyler barındırdığına ve önceden özel önlemler alınmadan bu ad söylenirse o şeyin kaybolup boşa gideceğine inanılır. 2 Kelimelerle ilgili bu inanç yaygındır. 3 Daha ilkel ve eğitimsiz kesimler arasında ise evrenseldir. 4 Bu inancın şaşırtıcı derecede gerçekçi bir pratik uygulaması, günümüzde bile Tibet dua çarkında görülmektedir. 5 Tibetli köylüye göre, bir kez söylenen bir dua bir yarar sağlıyorsa aynı duanın birçok kez söylenmesi daha fazla yarar sağlayacaktır. 6 Bu nedenle, duanın etkisinin kendi başına bir varlık olarak duanın kendisinde yattığını varsaydığından, duayı tekrar tekrar söylemek için kendi ciğerlerini ve dudaklarını savurganca kullanmak yerine onu bir çarkın kenarına yazar ve ardından çarkı gün boyu döndürmek için tutumlu bir şekilde bir dağ deresinin suyundan yararlanır.

PASAJ 150

Halkla İlişkilerde Kültürel Farkındalık

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 140 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 8

1 A company's public relations officer is **responsible for** creating and **maintaining** relationships between clients and customers. 2 Through areas such as brand management, advertising, media relations and crisis management, public relations officers seek to **foster** interest, trust and belief in the company and its products. 3 They are aware of how best to carry this out when dealing within their own nations and cultures. 4 However, when dealing with a foreign **audience**, it is critical that **cross-cultural** differences are **recognized** A. 5 By way of illustrating the impact cross-cultural awareness can have on the success B or failure of a public relations campaign, a brief example can be **cited**: an American company tried to sell its toothpaste in Southeast Asia by emphasizing that it "whitens your teeth". 6 They found out that the local natives chew betel nuts to blacken their teeth because they found it attractive.

ANAHTAR KELİMELER

responsible for	-den sorumlu
maintain	sürdürmek
foster	geliştirmek, beslemek
dealing with (deal with)	ile muhatap olmak, ilgilenmek
audience	hedef kitle
cross-cultural	kültürler arası
recognize	fark etmek, kabul etmek
cite	(örnek) göstermek, anmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it is critical that cross-cultural differences are recognized"*

'It is + sıfat + that' yapısında asıl özne that cümleciğidir; edilgen 'are recognized' ile birlikte 'kültürler arası farklılıkların fark edilmesi son derece önemlidir' diye çevrilir.

B *"By way of illustrating the impact cross-cultural awareness can have on the success"*

'By way of + -ing' 'göstermek amacıyla / için' demektir; 'the impact (that) ... can have on' ilgi zamiri düşmüş ilgi cümleciğidir: '... üzerindeki etkisi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir şirketin halkla ilişkiler görevlisi, şirketin müşterileri ve alıcıları arasında ilişkiler kurmak ve bu ilişkileri sürdürmekten sorumludur. 2 Halkla ilişkiler görevlileri marka yönetimi, reklam, medya ilişkileri ve kriz yönetimi gibi alanlar aracılığıyla şirkete ve ürünlerine yönelik ilgi, güven ve inancı geliştirmeye çalışırlar. 3 Kendi ulusları ve kültürleri içinde iş yaparken bunu en iyi şekilde nasıl yapacaklarının farkındadırlar. 4 Ancak yabancı bir hedef kitleyle muhatap olurken kültürler arası farklılıkların fark edilmesi son derece önemlidir. 5 Kültürler arası farkındalığın bir halkla ilişkiler kampanyasının başarısı ya da başarısızlığı üzerindeki etkisini göstermek için kısa bir örnek verilebilir: Bir Amerikan şirketi, diş macununu Güneydoğu Asya'da "dişlerinizi beyazlatır" vurgusuyla satmaya çalıştı. 6 Şirket, yerli halkın çekici buldukları için dişlerini karartmak amacıyla betel cevizi çiğnediğini öğrendi.

PASAJ 151

Yabani Otlarla Savaşan Robotlar

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 159 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 8

1 Robots make **unlikely** green warriors, but they could soon be doing their bit for the environment. 2 Trials of a Danish robot that maps the position of weeds growing among crops suggest that **herbicide** use could be reduced by 70 per cent if farmers used it[A] to adopt more **selective** spraying techniques. 3 Actually, the robot drives across fields scanning the ground for any weeds and noting their positions. 4 A later version will be able to kill the weeds too by applying a few drops of herbicide. 5 But the longer-term goal is to avoid herbicides **altogether** by having the robot **pluck** the weeds out of the ground rather than poisoning them[B]. 6 Although weedkilling robots have already been put to work in the United States, they cannot be used for agricultural purposes because they do not **distinguish between** plant species and **tend to** treat anything green as a weed. 7 Instead, they are used to clear unwanted plants from railways and airport runways.

ANAHTAR KELİMELER

unlikely	beklenmedik, pek olası olmayan
do one's bit	üzerine düşeni yapmak
herbicide	yabani ot ilacı, herbisit
selective	seçici
altogether	tamamen, büsbütün
pluck	koparmak, sökmek
distinguish between	arasında ayrım yapmak
tend to	eğiliminde olmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"herbicide use could be reduced by 70 per cent if farmers used it"*

Edilgen + koşul yapısı: 'could be reduced by 70 per cent' 'yüzde 70 oranında azaltılabilir' diye edilgen kalır; 'if' yan cümlesi Türkçede öne alınıp '-maları hâlinde' ile bağlanır.

B *"by having the robot pluck the weeds out of the ground rather than poisoning them"*

'have + nesne + yalın fiil' ettirgen yapıdır: 'robotun otları sökmesini sağlayarak'. 'rather than' kısmı 'zehirlemek yerine' diye fiilden önce gelir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Robotlar pek akla gelecek çevre savaşçıları değildir, ancak yakında çevre için üzerlerine düşeni yapıyor olabilirler. 2 Ekinler arasında büyüyen yabani otların yerlerinin haritasını çıkaran Danimarkalı bir robotla yapılan denemeler, çiftçilerin bu robotu daha seçici ilaçlama teknikleri benimsemek için kullanmaları hâlinde yabani ot ilacı (herbisit) kullanımının yüzde 70 oranında azaltılabileceğini göstermektedir. 3 Aslında robot, tarlalarda ilerlerken toprağı yabani otlara karşı tarar ve otların yerlerini kaydeder. 4 Robotun sonraki bir sürümü, birkaç damla yabani ot ilacı uygulayarak yabani otları öldürebilecek de. 5 Ancak daha uzun vadeli hedef, robotun yabani otları zehirlemek yerine onları topraktan sökmesini sağlayarak yabani ot ilaçlarından tamamen vazgeçmektir. 6 Birleşik Devletler'de yabani otları öldüren robotların kullanımına çoktan başlanmış olsa da bu robotlar bitki türlerini birbirinden ayırt edemedikleri ve yeşil olan her şeye yabani ot muamelesi yapma eğiliminde oldukları için tarımsal amaçlarla kullanılamamaktadır. 7 Bunun yerine, demiryollarındaki ve havaalanı pistlerindeki istenmeyen bitkileri temizlemek için kullanılmaktadırlar.

PASAJ 152

Ülser Neden Oluşur?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 210 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 8

(1) An ulcer is an **erosion** of the top layer of cells from an area, such as the wall of the stomach or duodenum. (2) This erosion leaves the **underlying** layers of cells unprotected and exposed to **gastric juices**. (3) The erosion may proceed until the gastric juices reach the capillaries that feed the area, leading to bleeding, and reach the nerves, causing pain[A]. (4) If GI bleeding is excessive, iron **deficiency** may develop. (5) If the erosion **penetrates** all the way through the GI lining, a life-threatening infection can develop. (6) Many people **naively** believe that an ulcer is caused by stress or spicy foods, but this is not the case - at least not at first. (7) The stomach lining in a healthy person is well protected by its mucous coat. (8) What, then, causes ulcers to form? (9) Three major causes of ulcers have been identified: bacterial infection with Helicobacter pylori, the use of certain anti-inflammatory drugs such as ibuprofen and naproxen, and disorders that cause excessive gastric acid secretion. (10) The cause of the ulcer **dictates** the type of drug treatment. (11) For example, people with ulcers caused by infection receive antibiotics, whereas those with ulcers caused by drugs[B] discontinue their use. (12) In addition, all treatment plans aim to relieve pain, heal the ulcer, and prevent **recurrence**.

ANAHTAR KELİMELER

erosion	aşınma
underlying	alttaki, altta yatan
gastric juices	mide özsuyu
deficiency	eksiklik
penetrate	delip geçmek, nüfuz etmek
naively	saf bir şekilde
dictate	belirlemek, dikte etmek
recurrence	tekrarlama, nüksetme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"leading to bleeding, and reach the nerves, causing pain"*

Cümle sonundaki '-ing' yapıları (leading to, causing) önceki eylemin sonucunu anlatır; Türkçede '... ulaşıp kanamaya yol açana' gibi zarf-fiille bağlanır.

B *"people with ulcers caused by infection receive antibiotics, whereas those with ulcers caused by drugs"*

'caused by' kısaltılmış edilgen ilgi cümlesidir: 'enfeksiyonun yol açtığı ülser'. 'whereas' karşıtlık bağlacı '-ırken' ekiyle verilir; 'those' 'olanlar' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Ülser, mide duvarı ya da on iki parmak bağırsağı gibi bir bölgedeki en üst hücre tabakasının aşınmasıdır. (2) Bu aşınma, alttaki hücre tabakalarını korumasız bırakır ve mide özsuyuna maruz bırakır. (3) Aşınma, mide özsuyu bölgeyi besleyen kılcal damarlara ulaşıp kanamaya yol açana ve sinirlere ulaşıp ağrıya neden olana kadar ilerleyebilir. (4) Eğer GI (gastrointestinal: mide-bağırsak) kanaması aşırıysa demir eksikliği gelişebilir. (5) Eğer aşınma GI kanalının iç zarını baştan sona delip geçerse hayatı tehdit eden bir enfeksiyon gelişebilir. (6) Pek çok insan saf bir şekilde ülserin stresten ya da baharatlı yiyeceklerden kaynaklandığına inanır, ancak durum böyle değildir; en azından başlangıçta değildir. (7) Sağlıklı bir insanın mide iç zarı, mukus tabakası sayesinde iyi korunur. (8) Öyleyse ülserin oluşmasına ne neden olur? (9) Ülserin üç ana nedeni belirlenmiştir: Helicobacter pylori ile oluşan bakteriyel enfeksiyon, ibuprofen ve naproksen gibi bazı iltihap giderici (anti-enflamatuvar) ilaçların kullanımı ve aşırı mide asidi salgılanmasına yol açan bozukluklar. (10) Ülserin nedeni, ilaç tedavisinin türünü belirler. (11) Örneğin enfeksiyonun yol açtığı ülseri olan kişiler antibiyotik alırken, ilaçların yol açtığı ülseri olanlar bu ilaçların kullanımını bırakır. (12) Ayrıca tüm tedavi planları ağrıyı gidermeyi, ülseri iyileştirmeyi ve ülserin tekrarlamasını önlemeyi amaçlar.

PASAJ 153

Cuvier ve Büyük Tufan Tartışması

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 194 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 8

1 By the early 19th century, the **eminent** French zoologist Georges Cuvier believed he had found rock-solid evidence for the biblical great flood. 2 While studying the geological **strata** around Paris, Cuvier found that fossils of sea creatures in one ancient layer of chalk were overlaid by those of land creatures. 3 Then, just as **abruptly**, the layer above contained sea creatures again, with the top layer showing evidence of a vast and rapid **inundation** around present-day Paris. 4 Cuvier regarded these sudden changes in the fossil record as evidence for sudden catastrophes which **devastated** life on Earth, of which the great flood was just the most recent example[A]. 5 Cuvier's discoveries, published in 1812, won support from a large number of eminent scientists such as the geologist Sir James Hall. 6 However, there were a few who were deeply **sceptical**, pointing out that the evidence of a global flood was far from **conclusive**. 7 Most sceptical of all were the followers of the Scottish geologist James Hutton[B]. 8 In 1795, he had published a two-volume text based on the view that the slow, steady processes that shape our planet today, such as erosion, were also crucially important in the distant past.

ANAHTAR KELİMELER

eminent	saygın, seçkin
strata	katmanlar (tekili stratum)
overlay	üzerini örtmek
abruptly	aniden
inundation	su baskını, sel
devastate	yerle bir etmek, yok etmek
sceptical	kuşkucu, şüpheci
conclusive	kesin, kesin sonuç veren

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"sudden catastrophes which devastated life on Earth, of which the great flood was just the most recent example"*

'of which' ile başlayan ilgi cümlesi önceki isme (catastrophes) gönderme yapar; Türkçede ayrı bir cümleye bölmek en doğalıdır: '... felaketler; büyük tufan bunların yalnızca en son örneğiydi.'

B *"Most sceptical of all were the followers of the Scottish geologist James Hutton"*

Devrik yapı: sıfat öbeği (Most sceptical of all) öne alınmış, özne (the followers) fiilden sonra gelmiştir. Türkçede özne başa alınır: 'En kuşkucu olanlar ... takipçileriydi.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 On dokuzuncu yüzyılın başlarına gelindiğinde, saygın Fransız zoolog Georges Cuvier İncil'de geçen büyük tufana dair son derece sağlam kanıtlar bulduğuna inanıyordu. 2 Cuvier, Paris çevresindeki jeolojik katmanları incelerken eski bir tebeşir katmanındaki deniz canlılarının fosillerinin üzerini kara canlılarının fosillerinin örttüğünü fark etti. 3 Sonra, yine aynı ölçüde ani bir şekilde, bir üstteki katman yeniden deniz canlıları içeriyordu ve en üstteki katman günümüz Paris'inin çevresinde büyük ve hızlı bir su baskını yaşandığına dair kanıtlar gösteriyordu. 4 Cuvier, fosil kayıtlarındaki bu ani değişimleri Dünya'daki yaşamı yok eden ani felaketlerin kanıtı olarak gördü; büyük tufan bu felaketlerin yalnızca en son örneğiydi. 5 Cuvier'in 1812'de yayımlanan keşifleri, jeolog Sir James Hall gibi çok sayıda saygın bilim insanının desteğini kazandı. 6 Ancak küresel bir tufana ilişkin kanıtların kesin olmaktan çok uzak olduğuna dikkat çekerek derin bir kuşkuyla yaklaşan birkaç kişi de vardı. 7 Hepsinden daha kuşkucu olanlar ise İskoç jeolog James Hutton'ın takipçileriydi. 8 Hutton 1795'te, erozyon gibi bugün gezegenimizi şekillendiren yavaş ve istikrarlı süreçlerin uzak geçmişte de son derece önemli olduğu görüşüne dayanan iki ciltlik bir eser yayımlamıştı.

PASAJ 154

Modern Müzikte Yenilik Arayışı

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 148 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 8

1 Throughout the history of music, composers have always sought to find new and original means of expression. 2 Without this **urge** no progress could have been made[A]. 3 In our modern age, the desire to experiment is stronger than it ever was before. 4 This is partly because the instability of world affairs has **given rise to** a feeling[B] of unrest and insecurity, and partly because more people are being better educated and concerned with culture. 5 The arts are now, as a result, more **sophisticated**, even more artificial. 6 In the past, the ideal was the natural and **spontaneous** expression of beauty, but it no longer is. 7 In order to avoid the obvious and the **commonplace**, some composers have, perhaps, moved too far from the main stream of music, and this has sometimes led to **eccentricity**. 8 But there is a positive side to all this: there is a healthy lack of **complacency**.

ANAHTAR KELİMELER

sought to (seek to)	-meye çalışmak, aramak
urge	dürtü, istek
give rise to	yol açmak
sophisticated	incelikli, gelişkin
spontaneous	kendiliğinden, içten
commonplace	sıradan, basmakalıp
eccentricity	aykırılık, tuhaflık
complacency	rehavet, kendinden hoşnutluk

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Without this urge no progress could have been made"*

'Without' + 'could have been made' geçmişe yönelik gerçek dışı koşul anlatır: 'Bu dürtü olmasaydı ... kaydedilemezdi.' Edilgen çatı Türkçede de edilgen kalır.

B *"This is partly because the instability of world affairs has given rise to a feeling"*

'partly because ..., and partly because ...' iki nedeni paralel sunar: 'Bunun nedeni kısmen ..., kısmen de ...dır.' Türkçede iki neden isim-fiille (-ması) bağlanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Müzik tarihi boyunca bestekârlar her zaman yeni ve özgün ifade yolları bulmaya çalışmışlardır. 2 Bu dürtü olmasaydı hiçbir ilerleme kaydedilemezdi. 3 Modern çağımızda deneme yapma isteği daha önce hiç olmadığı kadar güçlüdür. 4 Bunun nedeni kısmen dünya işlerindeki istikrarsızlığın bir huzursuzluk ve güvensizlik duygusuna yol açması, kısmen de daha fazla insanın daha iyi eğitim alması ve kültürle ilgilenmesidir. 5 Sonuç olarak sanatlar artık daha incelikli, hatta daha yapaydır. 6 Geçmişte ideal olan, güzelliğin doğal ve kendiliğinden ifadesiydi, ancak artık öyle değil. 7 Bazı bestekârlar, apaçık ve sıradan olandan kaçınmak için belki de müziğin ana akımından fazlasıyla uzaklaşmışlardır ve bu da zaman zaman aykırılığa (tuhaflığa) yol açmıştır. 8 Ancak tüm bunların olumlu bir yanı da vardır: sağlıklı bir şekilde rehavete kapılmama, yani mevcut durumla yetinmeme söz konusudur.

PASAJ 155

Büyük Barajlar: Başarısız Bir Deney

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 92 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 8

1 The report, Dams and Development, which has been recently published, provides **stark** evidence that the world's 45,000 large dams which **block** over half of the world's rivers, have been **failed experiments**. 2 They have failed to produce as much electricity and water, or control as much flood damage, as their **backers** claim[A]. 3 They regularly suffer huge **cost-overruns** and time delays. 4 They have made up to 80 million people homeless, and their benefits have largely gone to the urban **well-off** not the rural poor they **displace**[B]. 5 Moreover, their effects on ecosystems have been **disastrous**.

ANAHTAR KELİMELER

stark	çarpıcı, açık, sert
block	önünü kesmek, engellemek
failed experiment	başarısız deney
backer	destekçi
cost-overrun	maliyet aşımı
well-off	varlıklı, hâli vakti yerinde
displace	yerinden etmek
disastrous	felaket, yıkıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"They have failed to produce as much electricity and water, or control as much flood damage, as their backers claim"*

'as much ... as' karşılaştırması: 'destekçilerinin iddia ettiği kadar'. 'fail to' olumsuz anlam verir: 'üretememişlerdir'. Karşılaştırma ölçütü Türkçede öne gelir.

B *"their benefits have largely gone to the urban well-off not the rural poor they displace"*

'the + sıfat' (the well-off, the poor) bir insan grubunu anlatır: 'varlıklılar, yoksullar'. 'they displace' ilgi zamiri düşürülmüş ilgi cümlesidir: 'yerlerinden ettikleri'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kısa süre önce yayımlanan Barajlar ve Kalkınma adlı rapor, dünya nehirlerinin yarısından fazlasının önünü kesen dünyadaki 45.000 büyük barajın başarısız deneyler olduğuna dair çarpıcı kanıtlar sunmaktadır. 2 Barajlar, destekçilerinin iddia ettiği kadar elektrik ve su üretememiş ya da sel zararlarını o ölçüde kontrol altına alamamışlardır. 3 Düzenli olarak büyük maliyet aşımlarına ve gecikmelere uğramaktadırlar. 4 Barajlar 80 milyona kadar insanı evsiz bırakmıştır ve yararları büyük ölçüde yerlerinden ettikleri kırsal kesimdeki yoksullara değil, kentlerdeki varlıklı kesime gitmiştir. 5 Dahası barajların ekosistemler üzerindeki etkileri felaket olmuştur.

PASAJ 156

TSSB ve Korkuyu Unutmanın Biyolojisi

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 168 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 8

1 Post-traumatic stress disorder (PTSD) is an anxiety disorder that can develop after exposure to a terrifying event or **ordeal**. 2 While many scientific studies focus on the molecular mechanisms for learning and memorization, scientists need to **address** the "unlearning" process to **tackle** PTSD. 3 Researchers have discovered that a receptor for glutamate, the most **prominent** neurotransmitter in the central nervous system, plays a key role[A] in the unlearning process. 4 They made this discovery in experiments where they trained mice to fear a sound by **coupling** it with an electric shock to the foot. 5 They found that if, following this fear conditioning, the mice are repeatedly exposed to the sound without the electric shock, their fear eventually **subsides**. 6 However, mutant mice lacking the gene-coding for metabotropic glutamate receptor 5[B] (mGluR5) are unable to **shake off** their fear of the now harmless sound. 7 The researchers believe that a similar mechanism might be **perturbed** in PTSD sufferers and that metabotropic glutamate receptor 5 (mGluR5) may provide a potential target for new therapeutic treatments.

ANAHTAR KELİMELER

ordeal	çile, ağır sınav
address	ele almak, üzerinde durmak
tackle	üstesinden gelmeye çalışmak, mücadele etmek
prominent	önde gelen, önemli
coupling	eşleştirme, birleştirme
subside	yatışmak, azalmak
shake off	kurtulmak, üzerinden atmak
perturb	bozmak, düzenini bozmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a receptor for glutamate, the most prominent neurotransmitter in the central nervous system, plays a key role"*

Virgüller arasındaki ara açıklama (apozisyon) 'glutamate'i tanımlar; Türkçede ismin önüne sıfat gibi alınır: 'merkezî sinir sistemindeki en önemli nörotransmiter olan glutamatın bir reseptörü'.

B *"mutant mice lacking the gene-coding for metabotropic glutamate receptor 5"*

'lacking' kısaltılmış ilgi cümlesidir (mice which lack): 'reseptörü kodlayan genden yoksun mutant fareler'. Uzun niteleme öbeği Türkçede ismin önüne geçer.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), dehşet verici bir olaya ya da ağır bir çileye maruz kaldıktan sonra gelişebilen bir kaygı bozukluğudur. 2 Pek çok bilimsel çalışma öğrenme ve ezberlemenin moleküler mekanizmalarına odaklanırken, bilim insanlarının TSSB ile mücadele edebilmek için "öğrenileni unutma" sürecini ele almaları gerekmektedir. 3 Araştırmacılar, merkezî sinir sistemindeki en önemli nörotransmiter (sinir ileticisi) olan glutamatın bir reseptörünün öğrenileni unutma sürecinde kilit bir rol oynadığını keşfetmişlerdir. 4 Bu keşfi, farelere bir sesi ayaklarına verilen bir elektrik şokuyla eşleştirerek o sesten korkmayı öğrettikleri deneylerde yapmışlardır. 5 Bu korku koşullanmasının ardından fareler elektrik şoku olmadan bu sese tekrar tekrar maruz bırakılırsa korkularının sonunda yatıştığını bulmuşlardır. 6 Ancak metabotropik glutamat reseptörü 5'i (mGluR5) kodlayan genden yoksun mutant fareler, artık zararsız olan bu sese karşı duydukları korkudan kurtulamamaktadır. 7 Araştırmacılar, TSSB hastalarında da benzer bir mekanizmanın bozulmuş olabileceğine ve metabotropik glutamat reseptörü 5'in (mGluR5) yeni tedavi yöntemleri için olası bir hedef sunabileceğine inanmaktadır.

PASAJ 157

Harry Potter ve Büyü Korkusu

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 190 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 8

1 Recent activity in several US church communities has seemed almost unbelievable: churchgoers have gathered around huge fires and cheered as they **cast** Harry Potter books into the flames. 2 They fear that the incredibly popular series about a school for young wizards is **spurring** children and adolescents toward a life of witchcraft and onto the dangerous path toward Satanism. 3 For these **congregations**, JK Rowling's books are **none other than** the work of the devil herself. 4 To most people, however, the Harry Potter books and films are merely **compelling** adventure stories, not a threat to children's psyches. 5 But what has been forgotten in the excitement of "Pottermania" is that boys and girls have been **fascinated** A **by** magic and sorcery for generations. 6 Surveys about magical practices among adolescents vary widely, but some indicate that as many as 44 per cent have shown some slight, **passing** interest in it. 7 Although satanically motivated violence occasionally **makes headlines**, research shows that less than 5 per cent of young people take part in more extensive witchcraft, and very few end up in the kind of organized devil worship that can lead to such acts as ritual murder B.

ANAHTAR KELİMELER

congregation	cemaat
cast	atmak, fırlatmak
spur	teşvik etmek, itmek
none other than	...den başkası değil
compelling	sürükleyici, etkileyici
fascinated by	...e hayran, ...den büyülenmiş
passing	geçici, gelip geçici
make headlines	manşetlere çıkmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"what has been forgotten in the excitement of "Pottermania" is that boys and girls have been fascinated"*

'what' ile başlayan isim cümleciği öznedir, 'is that ...' ise yüklemdir: 'Unutulan şey, ... olduklarıdır.' Türkçede yüklem cümlesi '-dıkları' ile isimleştirilir.

B *"the kind of organized devil worship that can lead to such acts as ritual murder"*

'such ... as' örnek verir: 'ayin cinayeti gibi eylemler'. 'that' ilgi cümlesi isimden önce sıfat olarak gelir: '... eylemlere yol açabilecek türden örgütlü şeytana tapınma'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 ABD'deki çeşitli kilise topluluklarında yaşanan son olaylar neredeyse inanılmaz görünüyor: Kiliseye gidenler büyük ateşlerin etrafında toplanıyor ve Harry Potter kitaplarını alevlere atarken tezahürat yapıyorlar. 2 Genç büyücülere yönelik bir okulu konu alan bu inanılmaz derecede popüler serinin, çocukları ve ergenleri büyücülükle dolu bir hayata ve Satanizme (şeytancılığa) giden tehlikeli yola ittiğinden korkuyorlar. 3 Bu cemaatlere göre J. K. Rowling'in kitapları şeytanın kendi işinden başka bir şey değildir. 4 Ancak çoğu insana göre Harry Potter kitapları ve filmleri yalnızca sürükleyici macera öyküleridir, çocukların ruh sağlığı için bir tehdit değildir. 5 Ama "Potter çılgınlığı"nın heyecanı içinde unutulan şey, kız ve erkek çocukların nesillerdir büyüye ve sihirbazlığa hayran olduklarıdır. 6 Ergenler arasındaki büyü uygulamalarına ilişkin anketlerin sonuçları büyük farklılıklar gösterse de bazıları ergenlerin yüzde 44'e varan bir kısmının büyüye hafif ve geçici bir ilgi gösterdiğine işaret etmektedir. 7 Satanik amaçlı şiddet zaman zaman manşetlere çıksa da araştırmalar, gençlerin yüzde 5'inden azının daha kapsamlı büyücülük uygulamalarına katıldığını ve çok azının ayin cinayeti gibi eylemlere yol açabilecek türden örgütlü şeytana tapınmaya bulaştığını göstermektedir.

PASAJ 158

17. Yüzyılda İngiltere'den Göç

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 182 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 8

1 The seventeenth century is probably the first in English history in which more people **emigrated** than **immigrated** A. 2 In the course of the century, something over one-third of a million people, mainly young adult males, emigrated across the Atlantic. 3 The largest single group made for the West Indies; a second **substantial** group made for America, in particular Virginia and Catholic Maryland, and even Puritan New England. 4 The pattern of emigration was a **fluctuating** one, but it probably reached its peak in the 1650s and 1660s. 5 For most of those who emigrated, the search for employment and a better life was almost certainly the principal cause of their departure B. 6 For a clear minority, however, freedom from religious **persecution** took precedence. 7 Moreover, an increasing number were **forcibly** transported as a punishment for criminal acts. 8 In addition to these transatlantic emigrants, an unknown number emigrated to Europe and settled there. 9 The largest group were probably the sons of Catholic families making for religious houses in France and elsewhere. 10 There were also some adventurers who were willing to fight in any cause if the pay were good.

ANAHTAR KELİMELER

emigrate	dışarıya göç etmek
immigrate	ülkeye göç etmek
made for (make for)	-e doğru yola çıkmak, yönelmek
substantial	önemli ölçüde, büyük
fluctuating	dalgalı, inişli çıkışlı
persecution	zulüm, baskı
took precedence (take precedence)	öncelik taşımak, önce gelmek
forcibly	zorla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the first in English history in which more people emigrated than immigrated"*

'in which' ilgi cümlesi 'the first (century)' ismini niteler; Türkçede isimden önce gelir: '... fazla olduğu ilk yüzyıl'. 'emigrate' (dışarı göç) ile 'immigrate' (içeri göç) ayrımına dikkat.

B *"the search for employment and a better life was almost certainly the principal cause of their departure"*

Uzun isim öbeği özne olarak başta durur; 'almost certainly' gibi kesinlik derecesi bildiren zarflar çeviride atlanmamalıdır: 'neredeyse kesinlikle'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 On yedinci yüzyıl, muhtemelen İngiliz tarihinde dışarıya göç edenlerin ülkeye göç edenlerden fazla olduğu ilk yüzyıldır. 2 Bu yüzyıl boyunca, çoğunluğu genç yetişkin erkeklerden oluşan, üç yüz otuz bin kişiyi (bir milyonun üçte birini) biraz aşan sayıda insan Atlantik'in ötesine göç etti. 3 Tek başına en büyük grup Batı Hint Adaları'na yöneldi; ikinci büyük grup ise Amerika'ya, özellikle Virginia'ya ve Katolik Maryland'e, hatta Püriten New England'a gitti. 4 Göçün seyri inişli çıkışlıydı, ancak muhtemelen 1650'ler ve 1660'larda doruk noktasına ulaştı. 5 Göç edenlerin çoğu için iş ve daha iyi bir yaşam arayışı, neredeyse kesinlikle ayrılmalarının başlıca nedeniydi. 6 Ancak belirgin bir azınlık için dinî zulümden kurtulmak öncelikliydi. 7 Ayrıca giderek artan sayıda kişi, işledikleri suçların cezası olarak zorla sürgüne gönderildi. 8 Atlantik ötesine giden bu göçmenlerin yanı sıra, sayısı bilinmeyen kişiler Avrupa'ya göç edip oraya yerleşti. 9 En büyük grup muhtemelen Fransa'daki ve başka yerlerdeki manastırlara giden Katolik ailelerin oğullarıydı. 10 Ayrıca ücret iyi olduğu sürece herhangi bir dava uğruna savaşmaya hazır bazı maceracılar da vardı.

PASAJ 159

Popülasyon: Canlı Bir Biyolojik Birim

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 159 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 8

1 A population is a group of individual **organisms** of the same kind that are **limited to** some particular space[A]. 2 The most familiar example is the human population, but there are also populations of animals and plants everywhere on Earth. 3 In fact, scientists regard a population as a biological unit that has both structure and function. 4 The parts of a population are its individual members. 5 The functions of a population are similar to those of other biological units: growth, development, and **self-maintenance** in a changing environment. 6 Individuals enter a population by birth and by moving in, that is, by **immigration**[B]. 7 Individuals leave a population by death and by moving out, that is, by **emigration**. 8 If the environment of a population remains the same, loss and **replacement** of members are **in balance**. 9 The population will be able to survive in that particular environment. 10 If the environment changes, however, loss or addition of members increases or decreases the size of the population.

ANAHTAR KELİMELER

organism	organizma, canlı
limited to	ile sınırlı
regard as	olarak görmek, saymak
self-maintenance	kendini sürdürme
immigration	içe göç, ülkeye/bölgeye göç
emigration	dışa göç
replacement	yerine koyma, yerini doldurma
in balance	dengede

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a group of individual organisms of the same kind that are limited to some particular space"*

'that are limited to ...' ilgi cümlesi 'organisms'i niteler ve Türkçede isimden önce gelir: 'belirli bir alanla sınırlı olan, aynı türden ... organizmalar'.

B *"Individuals enter a population by birth and by moving in, that is, by immigration"*

'by + isim / -ing' yol-yöntem bildirir: 'doğum yoluyla, dışarıdan gelerek'. 'that is' ('yani') önceki ifadeyi terimle açıklar.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Popülasyon, belirli bir alanla sınırlı olan, aynı türden bireysel organizmaların oluşturduğu bir gruptur. 2 En iyi bilinen örnek insan popülasyonudur, ancak yeryüzünün her yerinde hayvan ve bitki popülasyonları da bulunmaktadır. 3 Aslında bilim insanları popülasyonu hem bir yapısı hem de bir işlevi olan biyolojik bir birim olarak görmektedir. 4 Bir popülasyonun parçaları, onun bireysel üyeleridir. 5 Bir popülasyonun işlevleri diğer biyolojik birimlerinkine benzer: büyüme, gelişme ve değişen bir çevrede kendini sürdürme. 6 Bireyler bir popülasyona doğum yoluyla ve dışarıdan gelerek, yani içe göç (immigrasyon) yoluyla katılır. 7 Bireyler bir popülasyondan ölüm yoluyla ve dışarıya giderek, yani dışa göç (emigrasyon) yoluyla ayrılır. 8 Eğer bir popülasyonun çevresi aynı kalırsa, üyelerin kaybı ile yerlerinin doldurulması dengede olur. 9 Popülasyon o belirli çevrede varlığını sürdürebilecektir. 10 Ancak çevre değişirse, üyelerin eksilmesi ya da yeni üyelerin eklenmesi popülasyonun büyüklüğünü artırır ya da azaltır.

PASAJ 160

Kalp Nakli ve Her Hekimin Rolü

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 160 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 8

1 Cardiac transplantation, once considered an experimental procedure, has emerged as the **therapy of choice** [A] for many appropriately selected patients with life-threatening **irremediable** heart disease. 2 Congestive heart failure (CHF), the primary **indication** for cardiac transplantation, is the most commonly reported reason for hospital **admission**. 3 A knowledge of cardiac transplantation medicine is therefore important for all physicians, as transplantation should be considered a therapeutic option for many of these patients. 4 In the past, post-cardiac transplant care was largely performed by specialized transplant physicians, primarily cardiologists and cardiovascular surgeons. 5 As **survival** after cardiac transplantation has improved **markedly** over the last decade, the population of patients who are long-term survivors after heart transplantation has grown [B]. 6 Primary care physicians, as well as cardiologists not based at cardiac transplant centres, often assist in the care of these patients, most often **in consultation with** cardiac transplant physicians. 7 In addition, a physician may be called on to assist in the management and evaluation of a potential cardiac **donor**.

ANAHTAR KELİMELER

irremediable	tedavisi mümkün olmayan, çaresiz
therapy of choice	tercih edilen tedavi
indication	endikasyon, tedavi gerekçesi
admission	(hastaneye) yatış, kabul
markedly	belirgin şekilde
survival	sağkalım, hayatta kalma
in consultation with	danışarak, istişare ederek
donor	verici, donör

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Cardiac transplantation, once considered an experimental procedure, has emerged as the therapy of choice"*

Virgüller arasındaki 'once considered ...' kısaltılmış edilgen yapıdır (which was once considered); Türkçede öznenin önüne sıfat olarak alınır: 'Bir zamanlar deneysel bir işlem olarak görülen kalp nakli ...'.

B *"the population of patients who are long-term survivors after heart transplantation has grown"*

Uzun özne öbeği (the population of patients who ...) fiilden (has grown) önce biter; 'who' ilgi cümlesi isimden önce gelir: 'uzun süre hayatta kalan hastaların sayısı artmıştır'. 'population' burada 'sayı/topluluk' demektir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir zamanlar deneysel bir işlem olarak görülen kalp nakli, yaşamı tehdit eden ve tedavisi mümkün olmayan kalp hastalığı bulunan, uygun şekilde seçilmiş pek çok hasta için tercih edilen tedavi yöntemi hâline gelmiştir. 2 Kalp naklinin başlıca endikasyonu olan konjestif kalp yetmezliği (KKY), hastaneye yatışların en sık bildirilen nedenidir. 3 Bu nedenle kalp nakli tıbbına ilişkin bilgi tüm hekimler için önemlidir, çünkü bu hastaların pek çoğu için nakil terapötik bir seçenek olarak düşünülmelidir. 4 Geçmişte kalp nakli sonrası bakım büyük ölçüde uzman nakil hekimleri, özellikle de kardiyologlar ve kalp-damar cerrahları tarafından yürütülüyordu. 5 Son on yılda kalp nakli sonrası sağkalım belirgin şekilde iyileştiği için, kalp naklinden sonra uzun süre hayatta kalan hastaların sayısı artmıştır. 6 Birinci basamak hekimleri ve kalp nakli merkezlerinde görev yapmayan kardiyologlar, çoğunlukla kalp nakli hekimlerine danışarak bu hastaların bakımına sıklıkla yardımcı olmaktadır. 7 Ayrıca bir hekimden, potansiyel bir kalp vericisinin (donörün) yönetimine ve değerlendirilmesine yardım etmesi istenebilir.

BÖLÜM 9 Pasaj 161–180

PASAJ 161

Seri Üretimden Kitlesel Kişiselleştirmeye

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 123 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 9

1 For two decades after World War II, mass production **reigned supreme**. 2 Mass-production techniques pushed companies into **standardized** products, long product **life cycles**, and **rigid** manufacturing, emphasizing efficiency and low cost over flexibility[A]. 3 Special orders cost more. 4 But today's consumers are very **choosy**. 5 They want quality, value and products specially **tailored to** their needs, but always at the lowest possible price. 6 For now mass customization has **come to the fore**. 7 Mass customization uses information technology to produce and deliver products and services designed to fit the **specifications** of individual customers[B]. 8 Companies can customize products in quantities as small as one with the same speed and low cost as mass-production methods. 9 Mass-customization systems use information taken from the customer to control the flow of goods.

ANAHTAR KELİMELER

reign supreme	rakipsiz biçimde hüküm sürmek
standardized	standart hâle getirilmiş
life cycle	yaşam döngüsü
rigid	katı, esnek olmayan
choosy	seçici, titiz
tailored to	-e göre uyarlanmış
come to the fore	ön plana çıkmak
specifications	özellikler, şartname

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"emphasizing efficiency and low cost over flexibility"*

Cümle sonundaki '-ing' yapısı ana eylemin nasıl gerçekleştiğini anlatır: '... ön plana çıkararak'. 'emphasize A over B' 'B yerine A'yı öne çıkarmak' demektir.

B *"products and services designed to fit the specifications of individual customers"*

'designed to ...' kısaltılmış edilgen ilgi cümlesidir (which are designed); Türkçede isimden önce gelir: 'her bir müşterinin belirttiği özelliklere uyacak şekilde tasarlanmış ürün ve hizmetler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yirmi yıl boyunca seri üretim rakipsiz biçimde hâkimdi. 2 Seri üretim teknikleri, esneklik yerine verimliliği ve düşük maliyeti ön plana çıkararak şirketleri standart ürünlere, uzun ürün yaşam döngülerine ve katı (esnek olmayan) üretime yöneltti. 3 Özel siparişlerin maliyeti daha yüksekti. 4 Fakat günümüz tüketicileri çok seçici. 5 Kalite, değer ve ihtiyaçlarına özel olarak uyarlanmış ürünler istiyorlar, ama her zaman mümkün olan en düşük fiyatla. 6 Artık kitlesel kişiselleştirme (mass customization) ön plana çıkmış durumda. 7 Kitlesel kişiselleştirme, her bir müşterinin belirttiği özelliklere uyacak şekilde tasarlanmış ürün ve hizmetleri üretmek ve sunmak için bilgi teknolojisini kullanır. 8 Şirketler ürünleri, seri üretim yöntemleriyle aynı hız ve düşük maliyette, tek bir adet kadar küçük miktarlarda bile kişiye özel hâle getirebilir. 9 Kitlesel kişiselleştirme sistemleri, mal akışını kontrol etmek için müşteriden alınan bilgileri kullanır.

PASAJ 162

İnsanları Savaşa Sürükleyen Etkenler

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 170 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 9

1 Behavioural scientists have identified many powerful factors that drive us to war - factors so numerous and so **compelling** that it is hard to imagine how we will ever **overcome** them[A]. 2 Evolution seems to have equipped us with strong tendencies to organize and kill. 3 As General John J Pershing stated, "Men go to war because they enjoy it". 4 Like many mammals, we also possess the natural tendency to protect our territory. 5 Society is capable of **suppressing** genetically-based tendencies, but when it comes to war, most cultures actually **fuel the flames**. 6 We deliberately **instil** nationalistic pride in our children, and we teach them to assume roles and follow orders which are all characteristics of the good soldier. 7 In addition we reduce the individuality of people by giving them uniforms; we **diffuse** responsibility by having them use weapons in teams; we dehumanize enemies by labeling them heathens, animals and so on. 8 Throw in financial incentives, some propaganda and a charismatic leader or two, and we become[B] more **prone to** war than ever.

ANAHTAR KELİMELER

compelling	güçlü, karşı konulmaz
overcome	üstesinden gelmek
equip with	ile donatmak
suppress	bastırmak
fuel the flames	yangına körükle gitmek
instil	aşılamak
diffuse	dağıtmak, yaymak
prone to	-e yatkın, meyilli

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"factors so numerous and so compelling that it is hard to imagine how we will ever overcome them"*

'so ... that' yapısı: 'o kadar çok ve güçlü ki ...'. 'how we will ever overcome them' isim cümleciğidir: 'onların üstesinden nasıl geleceğimizi'.

B *"Throw in financial incentives, some propaganda and a charismatic leader or two, and we become"*

'Emir kipi + and' yapısı koşul anlatır: 'Buna ... eklediğinizde/eklerseniz, ... hâle geliriz.' Emir kipi Türkçede '-dığınızda / -rsanız' ile çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Davranış bilimciler bizi savaşa sürükleyen pek çok güçlü etken belirlemişlerdir; bu etkenler o kadar çok ve o kadar güçlüdür ki onların üstesinden nasıl geleceğimizi hayal etmek bile güçtür. 2 Evrim bizi örgütlenmeye ve öldürmeye yönelik güçlü eğilimlerle donatmış görünmektedir. 3 General John J. Pershing'in dediği gibi: "İnsanlar savaşa giderler, çünkü bundan zevk alırlar." 4 Pek çok memeli gibi bizde de toprağımızı koruma yönünde doğal bir eğilim vardır. 5 Toplum, genetik temelli eğilimleri bastırabilir, ancak konu savaş olunca çoğu kültür aslında yangına körükle gider. 6 Çocuklarımıza bilerek milliyetçi bir gurur aşılarız ve onlara rol üstlenmeyi ve emirlere uymayı öğretiriz; bunların hepsi iyi bir askerin özellikleridir. 7 Buna ek olarak, insanlara üniforma giydirerek bireyselliklerini azaltırız; onlara silahları takım hâlinde kullandırarak sorumluluğu dağıtırız; düşmanları kâfir, hayvan vb. diye damgalayarak insanlıktan çıkarırız. 8 Buna mali teşvikleri, biraz propagandayı ve bir iki karizmatik lideri de eklediğinizde, savaşa her zamankinden daha yatkın hâle geliriz.

PASAJ 163

Yerel Gıdanın Gizli Çevre Avantajı

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 155 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 9

1 **It cannot be denied that** buying locally grown food really does offer big advantages[A], not just in freshness, but also in environmental savings. 2 Imported foods, especially those flown in from the opposite **hemisphere**, **use up** huge amounts of jet fuel, 127 calories of fuel per calorie of Californian lettuce flown to Britain, and 66 calories of fuel per calorie of South African carrot; that at least is what a green research group based in London has estimated. 3 Much of that cost is hidden from consumers, because air fuel attracts no tax, an advantage guaranteed by international **treaty**. 4 And under the Kyoto Protocol, carbon **emissions** from international transports aren't added to national carbon-emission tallies, because nobody can agree whose account to charge them to[B]. 5 But the fuel used to import food and drink to Britain continues to **account for** four million tonnes of CO2 emissions annually, which is about 2.5 per cent of the national total.

ANAHTAR KELİMELER

it cannot be denied that	...dığı inkâr edilemez
hemisphere	yarım küre
use up	tüketmek, harcamak
attract (tax)	(vergiye) tabi olmak
treaty	antlaşma
emissions	emisyon, salım
tally	sayım, hesap, çetele
account for	-e karşılık gelmek, oluşturmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It cannot be denied that buying locally grown food really does offer big advantages"*

'It cannot be denied that ...' edilgen kalıbı Türkçede sona gelir: '... sunduğu inkâr edilemez.' 'does offer' vurgulu yapıdır: 'gerçekten de sunar'.

B *"nobody can agree whose account to charge them to"*

'whose account to charge them to' soru sözcüğü + mastar yapısıdır ve isim cümleciği gibi çevrilir: 'bunların kimin hesabına yazılacağı konusunda kimse anlaşamıyor'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yerel olarak yetiştirilen gıdaları satın almanın gerçekten de yalnızca tazelik bakımından değil, çevresel tasarruf bakımından da büyük avantajlar sunduğu inkâr edilemez. 2 İthal gıdalar, özellikle de karşı yarım küreden uçakla getirilenler, çok büyük miktarda jet yakıtı tüketir: Britanya'ya uçakla getirilen Kaliforniya marulunun her kalorisi için 127 kalori, Güney Afrika havucunun her kalorisi için ise 66 kalori yakıt; en azından Londra merkezli yeşil (çevreci) bir araştırma grubunun tahmini bu yöndedir. 3 Bu maliyetin büyük kısmı tüketicilerden gizlenmektedir, çünkü uçak yakıtından vergi alınmaz; bu, uluslararası bir antlaşmayla güvence altına alınmış bir avantajdır. 4 Ayrıca Kyoto Protokolü kapsamında uluslararası taşımacılıktan kaynaklanan karbon emisyonları ulusal karbon emisyonu hesaplarına eklenmez, çünkü bunların kimin hesabına yazılacağı konusunda kimse anlaşamamaktadır. 5 Ancak Britanya'ya gıda ve içecek ithal etmek için kullanılan yakıt, her yıl dört milyon ton CO_2 emisyonuna yol açmaya devam etmektedir; bu da ulusal toplamın yaklaşık yüzde 2,5'idir.

PASAJ 164

Pastörizasyonun Keşfi

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 122 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 9

1 The value of heat for the **preservation** of food has been known for thousands of years, but it was not **realized** until the nineteenth century that a very mild **heat treatment** far below boiling point[A], made liquid foods such as milk **keep** much longer. 2 The discovery followed the work of the French scientist Louis Pasteur on wine and beer. 3 The process, **called after** him "pasteurization", is a carefully controlled mild heat treatment[B]. 4 It was found that the process served two purposes; it delayed the **souring** of milk, and it destroyed the dangerous disease **germs** which sometimes occur in this product. 5 These germs include the bacteria which cause tuberculosis, undulant fever, typhoid and paratyphoid fevers, dysentery, diphtheria, scarlet fever and septic sore throat.

ANAHTAR KELİMELER

preservation	koruma, muhafaza
realize	farkına varmak, anlamak
heat treatment	ısıl işlem
keep	bozulmadan kalmak, dayanmak
call after	-in adını vermek
serve a purpose	bir amaca hizmet etmek
souring	ekşime
germ	mikrop

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it was not realized until the nineteenth century that a very mild heat treatment far below boiling point"*

'not ... until' yapısı 'ancak ... -de' diye çevrilir: '... ancak on dokuzuncu yüzyılda anlaşıldı.' 'it was realized that' edilgen kalıbında 'that' cümlesi gerçek öznedir.

B *"The process, called after him "pasteurization", is a carefully controlled mild heat treatment"*

Virgüller arasındaki 'called after him' kısaltılmış edilgen ilgi cümlesidir (which is called); Türkçede öznenin önüne alınır: 'Onun adından ötürü pastörizasyon olarak adlandırılan süreç'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Isının gıdaların korunmasındaki değeri binlerce yıldır bilinmektedir, ancak kaynama noktasının çok altındaki oldukça hafif bir ısıl işlemin süt gibi sıvı gıdaların çok daha uzun süre dayanmasını sağladığı ancak on dokuzuncu yüzyılda anlaşıldı. 2 Bu keşif, Fransız bilim insanı Louis Pasteur'ün şarap ve bira üzerine yaptığı çalışmaların ardından geldi. 3 Onun adından ötürü "pastörizasyon" olarak adlandırılan bu süreç, dikkatle kontrol edilen hafif bir ısıl işlemdir. 4 Bu işlemin iki amaca hizmet ettiği görüldü: sütün ekşimesini geciktiriyor ve bu üründe zaman zaman bulunan tehlikeli hastalık mikroplarını yok ediyordu. 5 Bu mikroplar arasında tüberküloz, dalgalı ateş (Malta humması), tifo ve paratifo, dizanteri, difteri, kızıl ve septik boğaz enfeksiyonuna yol açan bakteriler bulunur.

PASAJ 165

Sanayi Devrimi ve Fosil Yakıt Çağı

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 201 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 9

1 The French Revolution transformed the political and diplomatic landscape of Europe suddenly and dramatically. 2 The transformation of industry came more **gradually**. 3 By the 1830s or 1840s, however, writers and social thinkers in Europe were increasingly aware of unexpected and extraordinary changes in their economic world. 4 They began to speak of an "industrial revolution," one that seemed to **parallel** the revolution in politics. 5 The term has stayed with us. 6 The Industrial Revolution **spanned** the hundred years after 1780. 7 It represented the first **breakthrough** from an agricultural and **overwhelmingly** rural economy to one characterized by large-scale manufacturing, more **capital-intensive** enterprises, and urbanization A. 8 It involved new sources of energy and power, faster transportation, mechanization, higher productivity, and new ways of organizing human labour. 9 It **triggered** social changes with revolutionary consequences for the West and its relationship with the world. 10 Of all these changes, perhaps the most important one was to be seen in energy. 11 Over the space of two or three generations, a society and an economy that had traditionally **drawn on** water, wind, and wood B for most of its energy needs came to depend on steam engines and coal. 12 In other words, the Industrial Revolution brought the beginnings of "the fossil fuel age."

ANAHTAR KELİMELER

gradually	kademeli olarak, yavaş yavaş
parallel	paralel olmak, benzemek
span	(bir süreyi) kapsamak
breakthrough	atılım, çığır açan gelişme
overwhelmingly	büyük ölçüde, ezici biçimde
capital-intensive	sermaye yoğun
trigger	tetiklemek
draw on	-den yararlanmak, kullanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"to one characterized by large-scale manufacturing, more capital-intensive enterprises, and urbanization"*

Ön ad tamlaması zinciri ve kısaltılmış edilgen ilgi cümlesi (characterized by): 'one' önceki 'economy' sözcüğünün yerini tutar; niteleme Türkçede isimden önce gelir: 'büyük ölçekli imalat, ... ve kentleşmeyle nitelenen bir ekonomiye'.

B *"a society and an economy that had traditionally drawn on water, wind, and wood"*

'that' ilgi cümlesi uzun olduğu için öznenin önüne alınır: '... sudan, rüzgârdan ve odundan karşılayan bir toplum ve ekonomi'. Fiil (came to depend) cümle sonuna gider.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Fransız Devrimi Avrupa'nın siyasi ve diplomatik görünümünü birdenbire ve köklü bir şekilde değiştirdi. 2 Sanayinin dönüşümü ise daha kademeli oldu. 3 Ancak 1830'lara ya da 1840'lara gelindiğinde, Avrupa'daki yazarlar ve toplumsal düşünürler ekonomik dünyalarındaki beklenmedik ve olağanüstü değişikliklerin giderek daha fazla farkına vardılar. 4 Siyasetteki devrime paralel görünen bir "sanayi devrimi"nden söz etmeye başladılar. 5 Bu terim o günden bu yana kullanılmaktadır. 6 Sanayi Devrimi, 1780'den sonraki yüz yılı kapsadı. 7 Sanayi Devrimi, tarıma dayalı ve büyük ölçüde kırsal bir ekonomiden büyük ölçekli imalat, daha sermaye yoğun işletmeler ve kentleşmeyle nitelenen bir ekonomiye doğru gerçekleşen ilk atılımı temsil ediyordu. 8 Yeni enerji ve güç kaynaklarını, daha hızlı ulaşımı, makineleşmeyi, daha yüksek verimliliği ve insan emeğini örgütlemenin yeni yollarını kapsıyordu. 9 Batı ve Batı'nın dünyayla ilişkisi açısından devrim niteliğinde sonuçları olan toplumsal değişimleri tetikledi. 10 Tüm bu değişimler içinde belki de en önemlisi enerji alanında görülecekti. 11 İki ya da üç kuşak içinde, enerji ihtiyaçlarının çoğunu geleneksel olarak sudan, rüzgârdan ve odundan karşılayan bir toplum ve ekonomi, buhar makinelerine ve kömüre bağımlı hâle geldi. 12 Başka bir deyişle Sanayi Devrimi, "fosil yakıt çağı"nın başlangıcını getirdi.

PASAJ 166

Jules Verne'i Yeniden Okumak

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 163 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 9

1 Best known for his novels 20,000 Leagues Under the Sea and Around the World in 80 Days A, Jules Verne, the French science fiction **pioneer**, has always been a major cultural figure in his **native land**, France. 2 His hometown of Amiens continues to remember his contributions with parades, exhibitions and literary conferences. 3 Yet, in the English-speaking world, Jules Verne has been **pigeonholed** as merely a young boy's adventure writer, even though he was successfully able to **foresee** heavier-than-air flying machines and moon voyages. 4 In addition, twentieth century pioneers such as the polar explorer Richard Byrd, the rocket scientist Wernher von Braun and the astronaut Neil Armstrong have all said that Jules Verne's writings **inspired** them. 5 But now, Jules Verne enthusiasts are **pushing for** a reconsideration of the writer as an influential literary figure, whose 64 novels and stories - of **admittedly** varying literary quality - offer not only **startling** prophecies but also provide a sharp commentary B on the Europe and America of his day.

ANAHTAR KELİMELER

pioneer	öncü
native land	anavatan
pigeonhole	kalıba sokmak, sınıflandırmak
foresee	öngörmek
inspire	ilham vermek
push for	için baskı yapmak, bastırmak
admittedly	kuşkusuz, kabul etmek gerekir ki
startling	şaşırtıcı, ürkütücü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Best known for his novels 20,000 Leagues Under the Sea and Around the World in 80 Days"*

Cümle başındaki kısaltılmış edilgen yapı (Being best known for ...) özneyi niteler; Türkçede öznenin önüne sıfat olarak gelir: '... romanlarıyla tanınan ... Jules Verne'.

B *"offer not only startling prophecies but also provide a sharp commentary"*

'not only ... but also' yapısı '... yalnızca ... sunmakla kalmayıp ... da ortaya koyan' biçiminde verilir; 'whose' ile başlayan ilgi cümlesinin parçası olduğu için isimden önce sıfat cümlesi olur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 En çok Denizler Altında 20.000 Fersah ve 80 Günde Devrialem romanlarıyla tanınan Fransız bilimkurgu öncüsü Jules Verne, anavatanı Fransa'da her zaman önemli bir kültürel figür olmuştur. 2 Memleketi Amiens, onun katkılarını geçit törenleri, sergiler ve edebiyat konferanslarıyla anmaya devam etmektedir. 3 Ancak İngilizce konuşulan dünyada Jules Verne, havadan ağır uçan makineleri ve Ay yolculuklarını başarıyla öngörebilmiş olmasına rağmen yalnızca küçük erkek çocuklara yönelik bir macera yazarı kalıbına sokulmuştur. 4 Ayrıca kutup kâşifi Richard Byrd, roket bilimcisi Wernher von Braun ve astronot Neil Armstrong gibi yirminci yüzyıl öncülerinin hepsi, Jules Verne'in yazdıklarının kendilerine ilham verdiğini söylemiştir. 5 Ancak şimdi Jules Verne hayranları, edebi kalitesi kuşkusuz farklılık gösteren 64 roman ve öyküsü yalnızca şaşırtıcı kehanetler sunmakla kalmayıp zamanının Avrupa'sı ve Amerika'sı hakkında keskin bir yorum da ortaya koyan yazarın etkili bir edebi figür olarak yeniden değerlendirilmesi için baskı yapmaktadır.

PASAJ 167

Kraliyet Cemiyeti ve Devlete Hizmet

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 189 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 9

1 The Royal Society is the national academy of science for Great Britain and Northern Ireland but, unlike other national academies, is and always has been **independent of** state control A; it is not maintained by **grants** from public funds and manages its own affairs. 2 Since its foundation however, kings, statesmen and government departments have regularly sought its advice on scientific matters; it has never **hesitated** to assist governments when convinced that the national interest **called for** official scientific action. 3 Within ten years of its foundation the society, at the invitation of Charles II and his ministers, **grappled with** problems of national food supply, arboriculture, naval architecture and **navigation**. 4 Throughout the 18th century it worked with the admiralty on what was then called "the problem of the longitude" in the solution of which are associated the names of the astronomers Edmond Halley and Nevil Maskelyne B, the chronometer maker John Harrison and the navigator James Cook. 5 It found a cure for jail-fever and advised on the protection of ships of war against lightning; it organized a geodetic survey of the British Isles and appointed scientific personnel to several arctic and antarctic **expeditions**.

ANAHTAR KELİMELER

independent of	-den bağımsız
grant	ödenek, hibe
sought advice (seek advice)	görüşüne başvurmak, tavsiye istemek
hesitate	tereddüt etmek, çekinmek
call for	gerektirmek
grapple with	ile boğuşmak, uğraşmak
navigation	denizcilik, seyir
expedition	keşif seferi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is and always has been independent of state control"*

İki farklı zamanın (is / has been) aynı tamamlayıcıyı paylaşması: 'bağımsızdır ve her zaman da bağımsız olmuştur'. Türkçede yüklem iki kez söylenir.

B *"in the solution of which are associated the names of the astronomers Edmond Halley and Nevil Maskelyne"*

'in the solution of which' ile başlayan ilgi cümlesi devriktir (fiil 'are associated' öznenin önünde). Türkçede 'çözümünde ... adlarının anıldığı sorun' diye isimden önce sıfat cümlesi kurulur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kraliyet Cemiyeti (Royal Society), Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda'nın ulusal bilim akademisidir, ancak diğer ulusal akademilerin aksine devlet denetiminden bağımsızdır ve her zaman da bağımsız olmuştur; kamu fonlarından sağlanan ödeneklerle ayakta durmaz ve kendi işlerini kendisi yönetir. 2 Bununla birlikte, kuruluşundan bu yana krallar, devlet adamları ve hükümet daireleri bilimsel konularda düzenli olarak onun görüşüne başvurmuştur; Cemiyet de ulusal çıkarın resmî bir bilimsel girişimi gerektirdiğine ikna olduğunda hükümetlere yardım etmekten hiçbir zaman çekinmemiştir. 3 Cemiyet, kuruluşundan sonraki on yıl içinde II. Charles ve bakanlarının daveti üzerine ulusal gıda arzı, ağaç yetiştiriciliği, gemi mimarisi ve denizcilik (seyir) sorunlarıyla uğraştı. 4 18. yüzyıl boyunca Amirallik ile birlikte, o zamanlar "boylam sorunu" olarak adlandırılan ve çözümünde astronomlar Edmond Halley ile Nevil Maskelyne'in, kronometre yapımcısı John Harrison'ın ve denizci James Cook'un adlarının anıldığı sorun üzerinde çalıştı. 5 Hapishane hummasına çare buldu ve savaş gemilerinin yıldırıma karşı korunması konusunda öneriler sundu; Britanya Adaları'nın jeodezik ölçümünü düzenledi ve birkaç Arktik ve Antarktik keşif seferine bilimsel personel atadı.

PASAJ 168

Hekimin Görevi: Sağlığın Beş D'si

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 148 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 9

1 When a patient sees a doctor, the patient is seeking help — to **regain** or **retain** health. 2 The physician's task is to work for the patient's health. 3 The doctor does so by treating disease, by **relieving** discomfort[A], by assisting the patient with any disability, by preventing **premature** death, and by maximizing **contentment**. 4 (Some have summarized these activities as **tackling** "the five D's" of health - disease, discomfort, disability, death, and dissatisfaction). 5 Often there is success in all these areas. 6 In the best of circumstances, the doctor is able to prevent disease and help the patient remain healthy. 7 In other cases, disease and death **defeat** us. 8 In some cases none of the goals are achieved, but even that outcome must not stop us from trying. 9 By focusing on the health of the patient, the doctor tests the **myriad** activities of clinical medicine against the health outcome of the patient[B].

ANAHTAR KELİMELER

regain	yeniden kazanmak
retain	korumak, elde tutmak
relieve	hafifletmek, gidermek
premature	erken, vakitsiz
contentment	memnuniyet, hoşnutluk
tackle	ile mücadele etmek, ele almak
defeat	yenmek, alt etmek
myriad	sayısız

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The doctor does so by treating disease, by relieving discomfort"*

'does so' önceki cümledeki eylemi tekrar etmemek için kullanılır: 'bunu yapar'. 'by + -ing' yöntem bildirir ve '-erek' ile çevrilir: 'tedavi ederek, gidererek'.

B *"tests the myriad activities of clinical medicine against the health outcome of the patient"*

'test A against B' 'A'yı B ölçütüne göre sınamak' demektir; 'against' burada 'karşı' değil 'kıyasla/ölçüt alarak' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir hasta doktora gittiğinde, sağlığını yeniden kazanmak ya da korumak için yardım arar. 2 Hekimin görevi, hastanın sağlığı için çalışmaktır. 3 Doktor bunu hastalığı tedavi ederek, rahatsızlığı gidererek, herhangi bir engeli olan hastaya yardım ederek, erken ölümü önleyerek ve memnuniyeti en üst düzeye çıkararak yapar. 4 (Bazıları bu etkinlikleri, sağlığın "beş D"siyle, yani hastalık (disease), rahatsızlık (discomfort), engellilik (disability), ölüm (death) ve memnuniyetsizlikle (dissatisfaction) mücadele etmek olarak özetlemiştir.) 5 Çoğu zaman tüm bu alanlarda başarı sağlanır. 6 En iyi koşullarda doktor hastalığı önleyebilir ve hastanın sağlıklı kalmasına yardım edebilir. 7 Diğer durumlarda hastalık ve ölüm bizi yenik düşürür. 8 Bazı durumlarda hedeflerin hiçbirine ulaşılamaz, ancak bu sonuç bile bizi çabalamaktan alıkoymamalıdır. 9 Doktor, hastanın sağlığına odaklanarak klinik tıbbın sayısız uygulamasını hastanın sağlık sonucu ölçütüyle sınar.

PASAJ 169

Gazetecilik ile Edebiyat Arasındaki Sınır

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 251 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 9

1 The distinction between "journalism" and "literature" is quite **futile**, unless we are drawing such a violent contrast as that between Gibbon's History and today's paper; and such a contrast itself is too violent to have meaning A. 2 You cannot, that is, draw any useful distinction between journalism and literature merely on a scale of literary values, as a difference between the well-written and the supremely well-written: a **second-rate** novel is not journalism, but it certainly is not literature. 3 The term "journalism" has **deteriorated**, so let us try to recall it to its more permanent sense. 4 To my thinking, the most accurate as well as most comprehensive definition of the term is to be obtained through considering the type of mind, concerned with writing what all would **concede** to be the best journalism. 5 There's a type of mind, and I have a very close sympathy with it, which can only turn to writing, or only produce its best writing, under the pressure of an immediate occasion; and it is this type of mind which I propose to treat as the journalist's. 6 The underlying causes may differ: the cause may be an **ardent** **preoccupation** with affairs of the day, or it may be (as with myself) laziness requiring an immediate **stimulus**, or a habit formed by early necessity of earning small sums quickly. 7 It is not so much that the journalist works on different material from that of other writers, as that he works B from a different, no less and often more honourable, motive.

ANAHTAR KELİMELER

futile	boşuna, beyhude
draw a distinction	ayrım yapmak
second-rate	ikinci sınıf
deteriorate	bozulmak, kötüleşmek
concede	kabul etmek, teslim etmek
ardent	tutkulu, ateşli
preoccupation	meşguliyet, zihin meşguliyeti
stimulus	uyarıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"such a contrast itself is too violent to have meaning"*

'too ... to' yapısı olumsuz sonuç bildirir: 'bir anlam taşıyamayacak kadar sert'. Türkçede 'to' kısmı olumsuz yapılıp 'kadar' ile bağlanır.

B *"It is not so much that the journalist works on different material from that of other writers, as that he works"*

'not so much that ... as that ...' yapısı 'mesele ...-den çok ...-dir' diye çevrilir; ikinci kısım asıl vurgulanan düşüncedir. 'that of other writers' = 'diğer yazarlarınki'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 "Gazetecilik" ile "edebiyat" arasındaki ayrım, Gibbon'ın Tarih'i ile bugünkü gazete arasındaki kadar sert bir karşıtlık kurmadığımız sürece oldukça boşunadır; üstelik böyle bir karşıtlığın kendisi de bir anlam taşıyamayacak kadar serttir. 2 Yani gazetecilik ile edebiyat arasında, yalnızca edebi değerler ölçeğine dayanarak, iyi yazılmış ile son derece iyi yazılmış arasındaki bir fark şeklinde yararlı bir ayrım yapamazsınız: ikinci sınıf bir roman gazetecilik değildir, ama kesinlikle edebiyat da değildir. 3 "Gazetecilik" teriminin anlamı bozulmuştur, bu yüzden onu daha kalıcı anlamına geri döndürmeye çalışalım. 4 Bana kalırsa bu terimin hem en doğru hem de en kapsamlı tanımı, herkesin en iyi gazetecilik olarak kabul edeceği yazıları yazmakla uğraşan zihin türü ele alınarak elde edilebilir. 5 Öyle bir zihin türü vardır ki –ve ben ona çok yakınlık duyarım– yazmaya ancak acil bir durumun baskısı altında yönelebilir ya da en iyi yazısını ancak bu baskı altında ortaya koyabilir; işte gazeteciye özgü saymayı önerdiğim zihin türü budur. 6 Bunun altında yatan nedenler farklı olabilir: neden, günün olaylarıyla tutkulu bir meşguliyet olabilir ya da (benim durumumda olduğu gibi) anlık bir uyarıcı gerektiren tembellik veya erken yaşta küçük miktarlarda parayı hızla kazanma zorunluluğunun yarattığı bir alışkanlık olabilir. 7 Mesele, gazetecinin diğer yazarlarınkinden farklı bir malzeme üzerinde çalışmasından çok, farklı, onlarınkinden daha az saygın olmayan, hatta çoğu zaman daha saygın bir güdüyle çalışmasıdır.

PASAJ 170

İmparatorluktan Bölgesel Güce Britanya

Siyaset ve Hukuk · ●○○ Orta · 192 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 9

1 The way in which British people view Britain's role in the world is still influenced by its past. 2 Today Britain is an important **regional power**, but in the recent past it was a world power. 3 Until World War II, Britain **ruled** the largest empire that the world has ever known. 4 **Incredible as it may seem** today [A], during the 1920s, almost one-fifth of the world's population lived under British rule. 5 But the empire disappeared rapidly during the 1940s, 1950s and 1960s as the colonies that had made up the empire gained their independence. 6 In the **aftermath** of the empire, British leaders were not very successful in **adapting** to play a much smaller part in world affairs. 7 However, Britain's allies made it clear that they no longer saw Britain as a major force in world politics. 8 The "special relationship" which was said to exist between Britain and the United States weakened as other European countries, particularly Germany, **recovered** after World War II. 9 So, whereas London had been recognized by American leaders as the "capital" of Europe [B] during the 1940s and the 1950s, Bonn was seen as the new capital of Europe during the 1960s.

ANAHTAR KELİMELER

regional power	bölgesel güç
rule	yönetmek, hükmetmek
incredible as it may seem	inanılmaz görünse de
gain independence	bağımsızlık kazanmak
aftermath	sonrası, ardından gelen dönem
adapt	uyum sağlamak
made it clear (make it clear)	açıkça belli etmek
recover	toparlanmak, kendine gelmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Incredible as it may seem today"*

'Sıfat + as + özne + fiil' devrik bir zıtlık yapısıdır ve 'Although it may seem incredible' anlamına gelir: 'Bugün inanılmaz görünse de'.

B *"whereas London had been recognized by American leaders as the "capital" of Europe"*

'whereas' karşıtlık bağlacı '-ırken' ile çevrilir; edilgen 'had been recognized by American leaders' Türkçede etken yapılabilir: 'Amerikalı liderler Londra'yı ... kabul ederken'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İngiliz halkının Britanya'nın dünyadaki rolüne bakış biçimi hâlâ onun geçmişinden etkilenmektedir. 2 Bugün Britanya önemli bir bölgesel güçtür, ancak yakın geçmişte bir dünya gücüydü. 3 II. Dünya Savaşı'na kadar Britanya, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük imparatorluğunu yönetti. 4 Bugün inanılmaz görünse de 1920'lerde dünya nüfusunun neredeyse beşte biri İngiliz yönetimi altında yaşıyordu. 5 Ancak imparatorluğu oluşturan koloniler bağımsızlıklarını kazandıkça imparatorluk 1940'lar, 1950'ler ve 1960'lar boyunca hızla ortadan kalktı. 6 İmparatorluğun ardından İngiliz liderler, dünya meselelerinde çok daha küçük bir rol oynamaya uyum sağlamakta pek başarılı olamadılar. 7 Ancak Britanya'nın müttefikleri, Britanya'yı artık dünya siyasetinde büyük bir güç olarak görmediklerini açıkça belli ettiler. 8 Diğer Avrupa ülkeleri, özellikle de Almanya, II. Dünya Savaşı'ndan sonra toparlandıkça Britanya ile Birleşik Devletler arasında var olduğu söylenen "özel ilişki" zayıfladı. 9 Bu yüzden 1940'lar ve 1950'lerde Amerikalı liderler Londra'yı Avrupa'nın "başkenti" olarak kabul ederken, 1960'larda Avrupa'nın yeni başkenti olarak Bonn görülüyordu.

PASAJ 171

Bir Türlü Kalkamayan Uzay Uçakları

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 121 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 9

1 In his **preface** to Spaceflight Revolution, David Ashford **recalls** how he started his research into rocket motors. 2 As he later explains, these were motors that would power a space plane — one that would launch space travellers and satellites cheaply and **reliably** into orbit. 3 That was 1961. 4 Ashford **admits** he would probably have taken another job if he'd known that, 42 years later[A], satellites would still be launched by rockets **descended from** ballistic missiles. 5 The technology is there, but political and **budgetary** decisions have so far stopped space planes **getting off the ground**. 6 But Ashford presents a **compelling** argument that a small orbital space plane would cost relatively little to design and develop[B] — the equivalent of just two shuttle flights.

ANAHTAR KELİMELER

preface	önsöz
recall	hatırlamak, anımsamak
reliably	güvenilir şekilde
admit	itiraf etmek, kabul etmek
descended from	-den türemiş, -in soyundan gelen
budgetary	bütçeye ilişkin
get off the ground	yerden kalkmak; hayata geçmek
compelling	ikna edici, güçlü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"he would probably have taken another job if he'd known that, 42 years later"*

Üçüncü tip koşul (would have taken ... if he had known) geçmişteki gerçekleşmemiş durumu anlatır: '... bilseydi, başka bir iş seçmiş olurdu'. 'he'd known' = 'he had known'.

B *"a small orbital space plane would cost relatively little to design and develop"*

'cost + miktar + to do' yapısında mastar maliyetin neye ait olduğunu söyler; Türkçede özne yapılır: 'uçağın tasarlanıp geliştirilmesi görece az bir maliyete mal olur'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 David Ashford, Spaceflight Revolution (Uzay Uçuşu Devrimi) adlı kitabının önsözünde roket motorları üzerine araştırmalarına nasıl başladığını anlatır. 2 Daha sonra açıkladığı gibi bunlar, bir uzay uçağına güç verecek, yani uzay yolcularını ve uyduları ucuz ve güvenilir bir şekilde yörüngeye fırlatacak bir uçağı çalıştıracak motorlardı. 3 Yıl 1961'di. 4 Ashford, 42 yıl sonra uyduların hâlâ balistik füzelerden türetilmiş roketlerle fırlatılacağını bilseydi muhtemelen başka bir iş seçmiş olacağını itiraf ediyor. 5 Teknoloji mevcut, ancak siyasi ve bütçeyle ilgili kararlar şimdiye kadar uzay uçaklarının yerden kalkmasını engelledi. 6 Ancak Ashford, küçük bir yörünge uzay uçağının tasarlanıp geliştirilmesinin görece az bir maliyete, yani yalnızca iki uzay mekiği uçuşuna denk bir maliyete mal olacağına dair ikna edici bir görüş ortaya koyuyor.

PASAJ 172

Tropiklerde Hijyen ve Toprak Verimi

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 115 kelime · 3 cümle

BÖLÜM 9

1 Basic **sanitary facilities** are absent in many parts of the tropics, particularly in rural areas, and this **state of affairs** is responsible for the **prevalence** of **preventable** diseases such as hookworm infection A, dysentery and cholera. 2 The solution lies in the **provision** of toilet facilities which are suitable for the local conditions, and the villagers must be educated to use them and to **appreciate** their value to the community. 3 **In view of** the need to improve the fertility of the soil, local authorities are becoming increasingly interested in simple methods of composting village waste, in this way **invigorating** the soil with valuable humus without the risks of infection involved B in the old practices of direct application.

ANAHTAR KELİMELER

sanitary facilities	sıhhi tesisler
state of affairs	durum, vaziyet
prevalence	yaygınlık
preventable	önlenebilir
provision	sağlama, temin
appreciate	değerini anlamak, takdir etmek
in view of	göz önüne alındığında
invigorate	canlandırmak, güçlendirmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"this state of affairs is responsible for the prevalence of preventable diseases such as hookworm infection"*

'be responsible for' burada 'sorumlu olmak / -e yol açmak' anlamındadır; 'such as' ile verilen örnekler Türkçede isimden önce gelir: 'kancalı kurt enfeksiyonu ... gibi önlenebilir hastalıklar'.

B *"in this way invigorating the soil with valuable humus without the risks of infection involved"*

'in this way + -ing' önceki eylemin sonucunu anlatır ve yeni bir yan cümle olarak çevrilebilir: 'bu sayede toprak ... canlandırılmaktadır'. 'involved in' 'taşıdığı, içerdiği' demektir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tropik bölgelerin pek çok yerinde, özellikle de kırsal alanlarda, temel sıhhi tesisler bulunmamaktadır ve bu durum, kancalı kurt enfeksiyonu, dizanteri ve kolera gibi önlenebilir hastalıkların yaygınlığından sorumludur. 2 Çözüm, yerel koşullara uygun tuvalet olanaklarının sağlanmasında yatmaktadır ve köylüler bu tuvaletleri kullanmaları ve onların topluma sağladığı yararın değerini anlamaları için eğitilmelidir. 3 Toprağın verimliliğini artırma ihtiyacı göz önüne alındığında, yerel yönetimler köy atıklarını kompostlamanın basit yöntemleriyle giderek daha fazla ilgilenmektedir; bu sayede toprak, doğrudan uygulamaya dayalı eski yöntemlerin taşıdığı enfeksiyon risklerine girilmeden değerli humusla canlandırılmaktadır.

PASAJ 173

İtalya'da Bölgesel Farklılıklar ve Yönetim

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 134 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 9

1 Though Italy's national boundaries have altered relatively little since **unification** in the 1860s, national identity is qualified by sharp internal **differentiation**. 2 Economic and **occupational** structures, standards of living, political loyalties, cultural traditions and even language vary substantially between parts of the country. 3 Only since the 1970s has there existed a comprehensive system of regional government[A] with financial and **legislative** authority. 4 However, the division of powers between central and regional governments is **imprecise**, and in practice the latter depend on substantial resources from the former[B]. 5 In the absence of clear and effective rules, relations between the regions and the central government are determined by a process of political **bargaining**. 6 In this process, political alliances and personal linkages play a vital role. 7 In this respect, the Italian system may be defined as a kind of federalism.

ANAHTAR KELİMELER

unification	birleşme
qualify	sınırlamak, kayıt koymak
differentiation	farklılaşma
occupational	mesleki
legislative	yasama ile ilgili
imprecise	belirsiz, kesin olmayan
the former / the latter	ilki / ikincisi
bargaining	pazarlık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Only since the 1970s has there existed a comprehensive system of regional government"*

'Only since ...' başa geldiği için cümle devriktir (has there existed). Türkçede düz sıraya çevrilir ve 'only' 'ancak ... -den bu yana' diye verilir: '... sistemi ancak 1970'lerden bu yana vardır.'

B *"in practice the latter depend on substantial resources from the former"*

'the former' (ilki) ve 'the latter' (ikincisi) önceki cümlede sayılan isimlere gönderme yapar; çeviride kime gönderme yapıldığını açıkça yazın: 'bölgesel yönetimler, merkezî yönetimden ...'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İtalya'nın ulusal sınırları 1860'lardaki birleşmeden bu yana görece az değişmiş olsa da ulusal kimlik keskin iç farklılıklarla sınırlanmaktadır. 2 Ekonomik ve mesleki yapılar, yaşam standartları, siyasi bağlılıklar, kültürel gelenekler ve hatta dil, ülkenin farklı bölgeleri arasında önemli ölçüde değişiklik göstermektedir. 3 Mali ve yasama yetkisine sahip kapsamlı bir bölgesel yönetim sistemi ancak 1970'lerden bu yana vardır. 4 Bununla birlikte, merkezî yönetim ile bölgesel yönetimler arasındaki yetki paylaşımı belirsizdir ve uygulamada bölgesel yönetimler, merkezî yönetimden gelen önemli kaynaklara bağımlıdır. 5 Açık ve etkili kuralların yokluğunda, bölgeler ile merkezî yönetim arasındaki ilişkiler bir siyasi pazarlık süreciyle belirlenir. 6 Bu süreçte siyasi ittifaklar ve kişisel bağlantılar hayati bir rol oynar. 7 Bu açıdan İtalyan sistemi bir tür federalizm olarak tanımlanabilir.

PASAJ 174

Alman Ekonomisinde Durgunluk

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 110 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 9

1 The German economy isn't getting any healthier. 2 Growth remains **stagnant** and businesses remain **pessimistic** about the future. 3 Real **gross domestic product** in the third **quarter** grew by 0.3%, after a 0.2% rise in the previous quarter[A]. 4 **Household spending** was the main engine of growth in the period. 5 Exports also helped, rising 2.7%. 6 The weakness came largely in business investment, and construction spending also fell again. 7 Government loans slowed. 8 Companies' views of current conditions have **stabilized**. 9 However, future expectations worsened, with the index dropping to 95.8[B]. 10 That doesn't promise well for a **rebound** in business spending. 11 And recent rises in taxation and spending cuts by the government could **weigh on** consumers.

ANAHTAR KELİMELER

stagnant	durgun
pessimistic	karamsar
gross domestic product	gayri safi yurt içi hasıla
quarter	çeyrek (üç aylık dönem)
household spending	hane halkı harcamaları
stabilize	istikrar kazanmak
rebound	toparlanma, yeniden yükseliş
weigh on	-e ağır gelmek, baskı yapmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Real gross domestic product in the third quarter grew by 0.3%, after a 0.2% rise in the previous quarter"*

'grow by' artış miktarını verir: '%0,3 büyüdü'. 'after a 0.2% rise' zaman bildiren öbek Türkçede fiilden önce gelir; İngilizcedeki ondalık nokta Türkçede virgüle döner.

B *"future expectations worsened, with the index dropping to 95.8"*

'with + isim + -ing' yapısı eşlik eden durumu ya da nedeni anlatır: 'endeksin 95,8'e düşmesiyle'. Türkçede '-mesiyle' isim-fiil yapısı kullanılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Alman ekonomisi hiç de iyileşmiyor. 2 Büyüme durgun seyrini sürdürüyor ve işletmeler gelecek konusunda karamsarlığını koruyor. 3 Üçüncü çeyrekte reel gayri safi yurt içi hasıla, bir önceki çeyrekteki %0,2'lik artışın ardından %0,3 büyüdü. 4 Dönemdeki büyümenin başlıca itici gücü hane halkı harcamalarıydı. 5 %2,7 artan ihracat da katkı sağladı. 6 Zayıflık büyük ölçüde işletme yatırımlarında görüldü ve inşaat harcamaları da yeniden düştü. 7 Devlet kredileri yavaşladı. 8 Şirketlerin mevcut koşullara ilişkin görüşleri istikrar kazandı. 9 Ancak endeksin 95,8'e düşmesiyle gelecek beklentileri kötüleşti. 10 Bu durum, işletme harcamalarında bir toparlanma için pek umut vaat etmiyor. 11 Ayrıca son vergi artışları ve hükümetin yaptığı harcama kesintileri tüketicilere ağır gelebilir.

PASAJ 175

Okyanustaki Gürültü ve Balinalar

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 208 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 9

1 Noise drives many species of marine animals to change their behaviour **markedly** - their calling, feeding and **migration** patterns - sometimes onto a beach and ending their lives. 2 Fish like cod and haddock in the Barents Sea have been found to escape from the area when oil-**prospecting** air guns start firing, **drastically** reducing fish catches for days. 3 Large **baleen whales** communicate over vast distances in the same frequencies that ship propellers and engines generate. 4 On most days, the area over which whales in coastal waters can hear one another shrinks[A] to only 10 to 20 per cent of its natural extent. 5 Christopher W. Clark studies **endangered** northern right whales, whose **habitat** includes busy shipping lanes for the port of Boston. 6 "Shipping noise is always there," Clark says. 7 "It doesn't have to be fatal to be problematic over time. 8 The whales' social network is constantly being ripped and reformed." 9 Unable to communicate, individual whales have trouble finding each other and spend more time on their own. 10 The problem is getting steadily worse for another reason. 11 As we are making more noise, we are also making the ocean better at transmitting it[B]. 12 Seawater is absorbing less sound as carbon dioxide from fossil-fuel burning **seeps into** the ocean and acidifies it.

ANAHTAR KELİMELER

markedly	belirgin biçimde
migration	göç
prospecting	(maden, petrol) arama
drastically	büyük ölçüde, sert biçimde
baleen whale	balenli balina
endangered	nesli tehlike altında
habitat	yaşam alanı
seep into	-e sızmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the area over which whales in coastal waters can hear one another shrinks"*

'over which' ile başlayan ilgi cümlesi 'the area'yı niteler; Türkçede isimden önce gelir: 'balinaların birbirlerini duyabildikleri alan daralıyor'. Asıl fiil (shrinks) cümlenin sonuna gider.

B *"As we are making more noise, we are also making the ocean better at transmitting it"*

'As' burada 'aynı zamanda/oranda' anlamı verir: 'Biz daha fazla gürültü yaptıkça ...'. 'make + nesne + sıfat' yapısı 'okyanusu ... daha başarılı hâle getirmek' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Gürültü, birçok deniz hayvanı türünü davranışlarını, yani seslenme, beslenme ve göç örüntülerini belirgin biçimde değiştirmeye zorlamakta, hatta bazen onları karaya vurdurarak ölümlerine yol açmaktadır. 2 Barents Denizi'ndeki morina ve mezgit gibi balıkların, petrol arama amaçlı hava tabancaları ateşlenmeye başladığında bölgeden kaçtığı ve bunun da avlanan balık miktarını günlerce büyük ölçüde azalttığı saptanmıştır. 3 Büyük balenli balinalar, gemi pervanelerinin ve motorlarının ürettiği frekanslarla aynı frekanslarda çok uzak mesafeler boyunca iletişim kurar. 4 Çoğu gün kıyı sularındaki balinaların birbirlerini duyabildikleri alan, doğal genişliğinin yalnızca yüzde 10 ila 20'sine kadar daralmaktadır. 5 Christopher W. Clark, yaşam alanı Boston limanına giden yoğun deniz trafiği hatlarını da kapsayan ve nesli tehlike altında olan kuzey sağ balinalarını incelemektedir. 6 Clark, "Deniz trafiğinin gürültüsü her zaman oradadır," diyor. 7 "Zamanla sorun yaratması için ölümcül olması gerekmez. 8 Balinaların sosyal ağı sürekli parçalanıp yeniden kuruluyor." 9 İletişim kuramayan balinalar birbirlerini bulmakta zorlanıyor ve daha fazla zamanı tek başlarına geçiriyor. 10 Sorun başka bir nedenden dolayı da giderek kötüleşiyor. 11 Biz daha fazla gürültü yaptıkça, okyanusu bu gürültüyü iletmekte daha başarılı hâle de getiriyoruz. 12 Fosil yakıtların yakılmasından kaynaklanan karbondioksit okyanusa sızıp onu asitleştirdikçe deniz suyu daha az ses emiyor.

PASAJ 176

Yağ Her Zaman Düşman mı?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 164 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 9

1 The **notion** that fat in general is to be avoided stems mainly from observations[A] that **affluent** Western countries have both high **intakes** of fat and high rates of **coronary heart disease**. 2 This correlation, however, is limited to **saturated fat**. 3 Societies in which people eat relatively large portions of monounsaturated and polyunsaturated fat tend to have lower rates of heart disease. 4 On the island of Crete, for example, the traditional diet contained much olive oil (a rich source of monounsaturated fat) and fish (a source of polyunsaturated fat). 5 Although fat **constituted** 40 percent of the calories in this diet, the rate of heart disease for those who followed it was lower than the rate for those who followed the traditional diets of Japan, in which fat made up only 8 to 10 per cent of the calories[B]. 6 Furthermore, international comparisons can be **misleading**: many negative influences on health, such as smoking, physical inactivity and high amounts of body fat, are also correlated with Western affluence.

ANAHTAR KELİMELER

notion	fikir, kavram
stem from	-den kaynaklanmak
affluent	zengin, varlıklı
intake	alım, tüketim
coronary heart disease	koroner kalp hastalığı
saturated fat	doymuş yağ
constitute	oluşturmak
misleading	yanıltıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The notion that fat in general is to be avoided stems mainly from observations"*

'The notion that ...' bir isim cümleciğidir ve 'is to be avoided' edilgen mastardır ('kaçınılması gereken'). Türkçede önce cümlecik çevrilir: 'Yağdan kaçınılması gerektiği fikri ... kaynaklanır.'

B *"in which fat made up only 8 to 10 per cent of the calories"*

'in which' ile başlayan ilgi cümleciği Türkçede ismin önüne sıfat-fiil olarak gelir: 'yağın kalorilerin yalnızca %8-10'unu oluşturduğu (Japon beslenmesi)'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yağdan genel olarak kaçınılması gerektiği fikri, esas olarak, zengin Batı ülkelerinde hem yağ tüketiminin hem de koroner kalp hastalığı oranlarının yüksek olduğuna dair gözlemlerden kaynaklanmaktadır. 2 Ancak bu ilişki doymuş yağla sınırlıdır. 3 İnsanların nispeten büyük miktarlarda tekli doymamış ve çoklu doymamış yağ tükettiği toplumlarda kalp hastalığı oranları daha düşük olma eğilimindedir. 4 Örneğin Girit adasında geleneksel beslenme bol miktarda zeytinyağı (zengin bir tekli doymamış yağ kaynağı) ve balık (bir çoklu doymamış yağ kaynağı) içeriyordu. 5 Bu beslenmede kalorilerin yüzde 40'ını yağ oluşturmasına rağmen, bu beslenmeyi uygulayanlarda kalp hastalığı oranı, yağın kalorilerin yalnızca yüzde 8 ila 10'unu oluşturduğu geleneksel Japon beslenmesini uygulayanlarınkinden daha düşüktü. 6 Dahası, uluslararası karşılaştırmalar yanıltıcı olabilir: Sigara içme, fiziksel hareketsizlik ve yüksek miktarda vücut yağı gibi sağlığı olumsuz etkileyen pek çok etken de Batı'nın zenginliğiyle ilişkilidir.

PASAJ 177

Ölen Diller Neden Önemli?

Eğitim ve Dil · ●○○ Orta · 146 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 9

1 We should care about dying languages for the same reason that we care when a species of animal or plant dies[A]. 2 It reduces the **diversity** of our planet. 3 In the case of language, we are talking about intellectual and cultural diversity, not biological diversity, but the issues are the same. 4 As a result of decades of environmental **publicity** and **activism**, most people have come to accept that **biodiversity** is a good thing. 5 But **linguistic** diversity has not enjoyed the same publicity. 6 Diversity occupies a central place in **evolutionary theory** because it enables a species to survive in different environments. 7 Increasing **uniformity** holds dangers for the long-term survival of a species. 8 The strongest ecosystems are those which are most diverse. 9 It has often been said that our success in colonizing the planet can be **accounted for** by our ability[B] to develop diverse cultures which suit different environments.

ANAHTAR KELİMELER

diversity	çeşitlilik
publicity	tanıtım, kamuoyu ilgisi
activism	aktivizm, eylemcilik
biodiversity	biyolojik çeşitlilik
linguistic	dilsel
evolutionary theory	evrim teorisi
uniformity	tekdüzelik, aynılık
account for	açıklamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"for the same reason that we care when a species of animal or plant dies"*

'the same reason that ...' yapısında 'that' ilgi cümleciği başlatır. Türkçede 'bir tür yok olduğunda onu önemsememizin nedeniyle aynı nedenle' ya da '... önemli kılan aynı nedenden ötürü' biçiminde öne alınır.

B *"our success in colonizing the planet can be accounted for by our ability"*

'be accounted for by' edilgen deyimsel fiildir: '... ile açıklanabilir'. Başındaki 'It has often been said that' de edilgendir: '... sıklıkla söylenmiştir' diye cümle sonuna atılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yok olmakta olan dilleri, bir hayvan ya da bitki türünün yok olmasını bizim için önemli kılan aynı nedenden ötürü önemsemeliyiz. 2 Türlerin yok olması gezegenimizin çeşitliliğini azaltır. 3 Dile gelince, bu defa biyolojik değil, entelektüel ve kültürel çeşitlilik söz konusudur, ama meseleler aynıdır. 4 Onlarca yıldır süren çevre konulu tanıtım çalışmaları ve aktivizmin sonucu olarak, çoğu kişi biyolojik çeşitliliğin iyi bir şey olduğunu kabul eder hale geldi. 5 Fakat dilsel çeşitlilik aynı ilgiyi görmedi. 6 Çeşitlilik evrim teorisinde merkezi bir yere sahiptir, çünkü çeşitlilik bir türün farklı ortamlarda hayatta kalabilmesini sağlar. 7 Artan tekdüzelik, bir türün uzun vadede hayatta kalması açısından tehlikeler barındırır. 8 En güçlü ekosistemler en çok çeşitlilik gösterenlerdir. 9 Gezegeni kolonileştirmedeki başarımızın, farklı ortamlara uyum sağlayan değişik kültürler geliştirme yeteneğimizle açıklanabileceği sıklıkla söylenmiştir.

PASAJ 178

Diktatörün Paraları Nijerya'ya Dönüyor

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 158 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 9

1 In an agreement made outside the courts in Basle, Switzerland, Nigerian state representatives, Swiss federal officers and executives from a dozen European banks have agreed on the return of around 1.1 billion euros of the late dictator Sani Abacha's investments, to Nigeria. 2 The conclusion of what has been one of the world's largest investigations into **money laundering** B comes as a huge relief to **regulators** and bankers in Switzerland, the UK, Liechtenstein, Luxembourg and Jersey, the destinations that provided **safe havens** for Abacha's stolen millions. 3 In exposing just how easily Abacha was able to make deposits A of tens or hundreds of millions of dollars in European banks that **pride themselves on** watchfulness and **integrity**, the Nigerian investigators **highlighted** major **failings** in both the legislative and executive competencies of the European banking community. 4 Reform has already taken place. 5 Undoubtedly more will follow, but the sorry tale of how Europe's banks aided the dictator's **outrageous** years of theft cannot be forgotten.

ANAHTAR KELİMELER

money laundering	kara para aklama
regulator	düzenleyici kurum, denetçi
safe haven	güvenli liman, sığınak
pride themselves on	ile övünmek
integrity	dürüstlük
highlight	vurgulamak, dikkat çekmek
failing	eksiklik, kusur
outrageous	akıl almaz, rezil

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"In exposing just how easily Abacha was able to make deposits"*

'In + -ing' yapısı '-erek / -irken' anlamı verir; içindeki 'how easily ...' bir isim cümleciğidir: 'Abacha'nın ... ne kadar kolay yatırabildiğini ortaya koyarak'.

B *"The conclusion of what has been one of the world's largest investigations into money laundering"*

'what has been ...' isim cümleciği uzun bir özne oluşturur; Türkçede 'dünyanın en büyük ... soruşturmalarından biri olan (sürecin) sonuçlanması' diye özne öbeği olarak çevrilir, yüklem ('comes as a huge relief') en sona gelir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İsviçre'nin Basel kentinde mahkeme dışında yapılan bir anlaşmayla Nijerya devlet temsilcileri, İsviçre federal yetkilileri ve bir düzine Avrupa bankasının yöneticileri, ölen diktatör Sani Abacha'nın yatırımlarından yaklaşık 1,1 milyar avronun Nijerya'ya iade edilmesi konusunda fikir birliğine vardılar. 2 Dünyanın kara para aklamaya yönelik en büyük soruşturmalarından biri olan bu sürecin sonuçlanması, Abacha'nın çaldığı milyonlara güvenli liman sağlayan yerler olan İsviçre, İngiltere, Lihtenştayn, Lüksemburg ve Jersey'deki denetim yetkilileri ve bankacılar için büyük bir rahatlama olmuştur. 3 Nijeryalı müfettişler, Abacha'nın, dikkatlilik ve dürüstlükleriyle övünen Avrupa bankalarına onlarca ya da yüzlerce milyon dolarlık mevduatı ne kadar kolay yatırabildiğini ortaya koyarak Avrupa bankacılık camiasının hem yasal düzenleme hem de uygulama yetkinliklerindeki ciddi eksikliklere dikkat çektiler. 4 Reform şimdiden gerçekleşmiştir. 5 Şüphesiz ardından başka reformlar da gelecektir, ancak Avrupa bankalarının diktatörün yıllarca süren akıl almaz hırsızlığına nasıl yardım ettiğine dair bu acıklı hikâye unutulamaz.

PASAJ 179

Blaenavon'da Tozsuz Madencilik

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 191 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 9

(1) The people of Blaenavon in South Wales were **understandably** worried. (2) The **opencast mine** only 1 kilometer north of their town had served the great Blaenavon ironworks when they opened in the late 18th century. (3) But it had been lying **derelict** for decades and now British Coal Opencast wanted to mine the remaining 320,000 tonnes of coal. (4) At opencast sites, for every tonne of coal recovered, up to 40 tonnes of rock has to be **extracted** [A]. (5) So, in the case of Blaenavon, unless **precautionary measures** were taken, the air in the town was going to be [B] thick with dust. (6) Precautionary measures were taken, based on well-tried techniques. (7) For instance, tall spray masts were **erected** around dumps to provide a curtain of rain to entrap and wash out dust from the air, and the wheels of every vehicle leaving the site were washed. (8) Further, **reclaimed** areas were planted with trees and grass from day one. (9) With these and other measures this turned out to be a success story for all concerned. (10) In fact, during the entire mining and reclamation project not a single complaint about **nuisance** dust was made to the local authority.

ANAHTAR KELİMELER

understandably	doğal olarak, anlaşılır biçimde
opencast mine	açık ocak madeni
derelict	terk edilmiş, harap
extract	çıkarmak
precautionary measures	önlemler, ihtiyati tedbirler
erect	dikmek, kurmak
reclaim	ıslah etmek, yeniden kullanılır hale getirmek
nuisance	rahatsızlık veren şey

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"for every tonne of coal recovered, up to 40 tonnes of rock has to be extracted"*

'recovered' kısaltılmış ilgi cümleciğidir (which is recovered): 'çıkarılan her ton kömür için'. 'has to be extracted' edilgen zorunluluktur: 'çıkarılması gerekir'.

B *"unless precautionary measures were taken, the air in the town was going to be"*

'unless' olumsuz koşul bildirir: '-medikçe / -mediği takdirde'. 'was going to be' geçmişteki gelecek anlamı taşır ve '-acaktı' ile çevrilir: 'önlem alınmadığı takdirde hava tozla dolacaktı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Güney Galler'deki Blaenavon halkı doğal olarak endişeliydi. (2) Kasabalarının yalnızca 1 kilometre kuzeyindeki açık ocak madeni, büyük Blaenavon demir fabrikalarına 18. yüzyılın sonlarında açıldıklarında hizmet vermişti. (3) Fakat maden onlarca yıldır terk edilmiş durumdaydı ve şimdi British Coal Opencast şirketi geriye kalan 320.000 ton kömürü çıkarmak istiyordu. (4) Açık ocak sahalarında çıkarılan her bir ton kömür için 40 tona kadar kayanın çıkarılması gerekir. (5) Bu nedenle Blaenavon örneğinde, önlem alınmadığı takdirde kasabanın havası tozla dolacaktı. (6) Denenip kanıtlanmış tekniklere dayalı önlemler alındı. (7) Örneğin, havadaki tozu yakalayıp yıkayarak gidermek için bir yağmur perdesi oluşturmak amacıyla döküm yığınlarının çevresine yüksek püskürtme direkleri dikildi ve sahadan çıkan her aracın tekerlekleri yıkandı. (8) Dahası, ıslah edilen alanlara ilk günden itibaren ağaç ve çimen dikildi. (9) Bu ve diğer önlemler sayesinde bu iş, ilgili herkes için bir başarı öyküsüne dönüştü. (10) Nitekim, madencilik ve ıslah projesi boyunca yerel yönetime rahatsız edici toz konusunda tek bir şikâyet bile yapılmadı.

PASAJ 180

Dik Oturmak Gerçekten Sağlıklı mı?

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 198 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 9

(1) In the nineteenth century, several **physiologists** and orthopedists published theories about "proper" sitting **postures** and from them **deduced** recommendations for seat and furniture design. (2) Their common concept was that "sitting with an upright trunk means sitting healthily". (3) This idea had remained virtually **unchallenged** until recently, when various and even **contradictory** theories [A] about healthy postures while sitting at work have been published. (4) Some of these have led to rather radical proposals for sitting and "seats" at work. (5) The nineteenth-century concept was that the spinal column of the sitting person should be "erect" or "upright" similar to that of a "healthy normal upright standing" person. (6) Special emphasis was placed on maintaining a "normal" **lumbar lordosis**. (7) This posture was believed to put the least **strain** on the spinal column [B] and its supportive structures, including the musculature. (8) Also, this posture was considered "socially proper". (9) Recommendations for the design and use of seats were based on this desired posture. (10) These ideas about suitable posture and furniture were repeated in the literature, apparently without much questioning or contradiction, until the middle of the twentieth century. (11) **In retrospect**, this is quite surprising, given the lack of experimental support for the appropriateness of the upright posture.

ANAHTAR KELİMELER

physiologist	fizyolog
posture	duruş, postür
deduce	çıkarsamak, sonuç çıkarmak
unchallenged	sorgulanmamış, itiraz görmemiş
contradictory	çelişkili
lumbar lordosis	bel (lomber) lordozu
strain	zorlanma, yük
in retrospect	geriye dönüp bakıldığında

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"This idea had remained virtually unchallenged until recently, when various and even contradictory theories"*

'until recently, when ...' yapısında 'when' zamanı niteleyen ilgi zarfıdır; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: '... teorilerin yayımlandığı yakın zamana kadar'.

B *"This posture was believed to put the least strain on the spinal column"*

'was believed to + fiil' edilgen kanaat yapısıdır; Türkçede '... bindirdiğine inanılıyordu' biçiminde, öznesi isim-fiil cümleciğine dönüşerek çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) On dokuzuncu yüzyılda birkaç fizyolog ve ortopedist, "doğru" oturma duruşları hakkında teoriler yayımlamış ve bunlardan koltuk ve mobilya tasarımına yönelik öneriler çıkarmışlardır. (2) Ortak kavramları, "gövde dik olarak oturmak, sağlıklı oturmak demektir" şeklindeydi. (3) Bu fikir, iş başında otururken sağlıklı duruşlar hakkında çeşitli ve hatta birbiriyle çelişen teorilerin yayımlandığı yakın zamana kadar neredeyse hiç sorgulanmadan kalmıştı. (4) Bunların bazıları, iş yerinde oturma ve "oturaklar" konusunda oldukça radikal önerilere yol açmıştır. (5) On dokuzuncu yüzyıl anlayışına göre oturan kişinin omurgası, "sağlıklı, normal, dik duran" bir kişininki gibi "dimdik" ya da "dik" olmalıydı. (6) Özellikle "normal" bir lomber lordozun (bel omurlarının doğal öne doğru kavsi) korunmasına vurgu yapılmıştı. (7) Bu duruşun omurgaya ve kas sistemi de dahil olmak üzere onu destekleyen yapılara en az yükü bindirdiğine inanılıyordu. (8) Ayrıca bu duruş "toplumsal açıdan uygun" kabul ediliyordu. (9) Oturakların tasarımı ve kullanımına ilişkin öneriler, bu arzu edilen duruşa dayanıyordu. (10) Uygun duruş ve mobilya hakkındaki bu fikirler, görünüşe göre pek sorgulanmadan ya da itiraz görmeden, yirminci yüzyılın ortasına kadar literatürde tekrarlanıp durdu. (11) Geriye dönüp bakıldığında, dik duruşun uygunluğunu destekleyen deneysel kanıtların bulunmadığı düşünülürse, bu oldukça şaşırtıcıdır.

BÖLÜM 10 — Pasaj 181–200

PASAJ 181

Roma'nın Köle Ekonomisi

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 161 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 10

1 Like nearly all the peoples of the ancient world, the Romans took slavery for granted. 2 Nothing in Rome's earlier experience had prepared it, however, for the huge increase in slave numbers that resulted from its western and eastern **conquests**. 3 In 146 BC, fifty-five thousand Carthaginians were **enslaved** after the destruction of their city; not long before, one hundred and fifty thousand Greek prisoners of war had **met the same fate**. 4 By the end of the second century BC, there were a million slaves in Italy alone, making Roman Italy one of the most slave-based economies known to history[A]. 5 The majority of these slaves worked as agricultural labourers on the vast **estates** of the Roman **aristocracy**. 6 Some of these estates were the result of earlier Roman conquests within Italy itself. 7 But others were constructed by aristocrats buying up the **land holdings** of thousands of small farmers who found themselves unable to **compete** with the great estate-owners[B] in producing grain for the market.

ANAHTAR KELİMELER

took ... for granted	olağan kabul etmek (take for granted)
conquest	fetih
enslave	köleleştirmek
met the same fate	aynı akıbete uğramak
aristocracy	aristokrasi, soylular sınıfı
estate	büyük arazi, malikâne
land holdings	arazi mülkleri
compete	rekabet etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"making Roman Italy one of the most slave-based economies known to history"*

Cümle sonundaki '-ing' yan cümlesi önceki bilginin sonucunu bildirir; Türkçede 've bu da ... haline getiriyordu' diye ayrı bir yüklemle çevrilir. 'known to history' kısaltılmış ilgi cümleciğidir: 'tarihte bilinen'.

B *"thousands of small farmers who found themselves unable to compete with the great estate-owners"*

'who' ilgi cümleciği Türkçede ismin önüne geçer: 'kendilerini büyük toprak sahipleriyle rekabet edemez durumda bulan binlerce küçük çiftçi'. 'find oneself unable to' = 'kendini ... yapamaz durumda bulmak'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Antik dünyanın neredeyse tüm halkları gibi Romalılar da köleliği olağan bir şey olarak kabul ediyordu. 2 Ancak Roma'nın daha önceki deneyimlerindeki hiçbir şey onu, batıda ve doğuda yaptığı fetihlerin sonucunda köle sayısında ortaya çıkan büyük artışa hazırlamamıştı. 3 İsa'dan önce 146'da, elli beş bin Kartacalı şehirlerinin yıkılmasından sonra köleleştirildi; bundan kısa bir süre önce de yüz elli bin Yunanlı savaş esiri aynı akıbete uğramıştı. 4 İsa'dan önce ikinci yüzyılın sonunda yalnızca İtalya'da bir milyon köle vardı; bu da Roma İtalyası'nı tarihte bilinen, köleliğe en çok dayanan ekonomilerden biri haline getiriyordu. 5 Bu kölelerin büyük çoğunluğu Romalı aristokratların geniş arazilerinde tarım işçisi olarak çalışıyordu. 6 Bu arazilerin bazıları, İtalya'nın kendi içinde daha önce yapılan Roma fetihlerinin sonucuydu. 7 Fakat diğerleri, pazar için tahıl yetiştirmede kendilerini büyük toprak sahipleriyle rekabet edemez durumda bulan binlerce küçük çiftçinin arazilerinin aristokratlar tarafından satın alınmasıyla oluşturulmuştu.

PASAJ 182

Agrigento'da Kaçak Yapılarla Mücadele

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 130 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 10

1 Each year in the touristic town of Agrigento, Sicily, hundreds of illegally-built houses are **bulldozed** by the local government[B]. 2 New construction in Agrigento, home to many ancient temples which tourists come to see, has been **banned** since 1968. 3 **In spite of** this, hundreds of new and half-built houses can be seen in the hills surrounding the archaeological park. 4 Not only do these buildings **spoil** the landscape, but many are also unsafe[A] and **unsanitary**. 5 Some of the people living in these buildings pour **sewage** into the sea and **pile** garbage on roadsides since their houses are illegal and they aren't allowed to use the city sewage system and garbage service. 6 Several of these houses are also built on dangerous cliffs, sites that would never be allowed by Italy's strict **building codes**.

ANAHTAR KELİMELER

bulldoze	iş makinesiyle yıkmak
banned	yasaklanmış
in spite of	-e rağmen
spoil	bozmak
unsanitary	sağlıksız, hijyenik olmayan
sewage	atık su, lağım
pile	yığmak
building codes	yapı yönetmelikleri

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Not only do these buildings spoil the landscape, but many are also unsafe"*

'Not only' cümle başına gelince devrik yapı oluşur (do these buildings spoil). Türkçede 'yalnızca ... bozmakla kalmaz, aynı zamanda ...' kalıbıyla çevrilir.

B *"hundreds of illegally-built houses are bulldozed by the local government"*

Edilgen çatı (are bulldozed by) Türkçede de edilgen korunabilir: 'yerel yönetim tarafından yıkılmaktadır'. 'illegally-built' bileşik sıfattır: 'yasa dışı inşa edilmiş'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sicilya'nın turistik kenti Agrigento'da her yıl yasa dışı inşa edilmiş yüzlerce ev, yerel yönetim tarafından iş makineleriyle yıkılmaktadır. 2 Turistlerin görmek için geldikleri çok sayıda antik tapınağa ev sahipliği yapan Agrigento'da 1968'den beri yeni inşaat yapımı yasaktır. 3 Buna rağmen, arkeolojik parkı çevreleyen tepelerde yüzlerce yeni ve yarım kalmış ev görülebilir. 4 Bu binalar yalnızca manzarayı bozmakla kalmamakta, aynı zamanda birçoğu güvensiz ve sağlıksızdır. 5 Bu binalarda yaşayan insanların bazıları, evleri yasa dışı olduğundan ve şehrin kanalizasyon sistemini ve çöp toplama hizmetini kullanmalarına izin verilmediğinden, atık suyu denize akıtmakta ve çöpleri yol kenarlarına yığmaktadır. 6 Ayrıca bu evlerin birkaçı, İtalya'nın katı yapı yönetmeliklerinin asla izin vermeyeceği yerler olan tehlikeli uçurumlar üzerine inşa edilmiştir.

PASAJ 183

Bir Yıldızın Doğumu ve Ölümü

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 181 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 10

1 Stars are believed to begin life as **collapsing** masses of hydrogen gas, which are called "protostars". 2 As collapsing masses start **contracting**, they heat up. 3 When the temperature in them reaches 10 million degrees, **nuclear fusion** begins and forms heavier elements, mainly helium at first. 4 The energy released during these reactions balances the **gravitational force**, and the young star **stabilizes** as a main-sequence star. 5 The tremendous brightness of stars comes from the energy released during these thermonuclear reactions. 6 After billions of years, as helium is collected in the **core** and hydrogen is used up, the core contracts B and heats further. 7 The envelope expands and cools, and the star becomes a red giant. 8 The next stage of stellar evolution depends on the mass of the star. 9 Stars of **residual** mass less than 1.4 solar masses cool further and become white dwarfs, eventually fading and going out altogether. 10 If the star's residual mass is greater than two or three solar masses, it may contract even further and form a black hole, which is so **dense** that no matter or light can escape from it A.

ANAHTAR KELİMELER

collapse	çökmek
contract	büzülmek
nuclear fusion	nükleer füzyon (kaynaşma)
gravitational force	kütle çekim kuvveti
stabilize	kararlı hale gelmek
core	çekirdek
residual	kalan, artık
dense	yoğun

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a black hole, which is so dense that no matter or light can escape from it"*

'so ... that' yapısı 'o kadar ... ki' ile çevrilir; 'which' ilgi cümleciği burada ek bilgi verdiği için ayrı bir cümle gibi aktarılabilir: '...; kara delik o kadar yoğundur ki ...'.

B *"as helium is collected in the core and hydrogen is used up, the core contracts"*

Buradaki 'as' 'iken / -dıkça' anlamındadır; edilgen fiiller Türkçede geçişsiz fiille doğal hale getirilir: 'helyum biriktikçe ve hidrojen tükendikçe'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yıldızların yaşamlarına, "önyıldız" (protostar) adı verilen, çökmekte olan hidrojen gazı kütleleri olarak başladığına inanılır. 2 Çöken kütleler büzülmeye başladıkça ısınır. 3 İçlerindeki sıcaklık 10 milyon dereceye ulaştığında nükleer füzyon başlar ve ilk başta çoğunlukla helyum olmak üzere daha ağır elementler oluşturur. 4 Bu tepkimeler sırasında açığa çıkan enerji kütle çekim kuvvetini dengeler ve genç yıldız bir anakol yıldızı olarak kararlı hale gelir. 5 Yıldızların muazzam parlaklığı, bu termonükleer tepkimeler sırasında açığa çıkan enerjiden kaynaklanır. 6 Milyarlarca yıl sonra, helyum çekirdekte biriktikçe ve hidrojen tükendikçe çekirdek büzülür ve daha da ısınır. 7 Dış katman genişler ve soğur, yıldız da bir kırmızı deve dönüşür. 8 Yıldız evriminin bir sonraki aşaması yıldızın kütlesine bağlıdır. 9 Kalan kütlesi 1,4 Güneş kütlesinden az olan yıldızlar daha da soğuyarak beyaz cüce olur ve sonunda giderek sönükleşip tamamen söner. 10 Yıldızın kalan kütlesi iki ya da üç Güneş kütlesinden büyükse, yıldız daha da büzülerek bir kara delik oluşturabilir; kara delik o kadar yoğundur ki ondan ne madde ne de ışık kaçabilir.

PASAJ 184

Korku ve Duygusal Hafıza

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 184 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 10

(1) Despite **millennia** of **preoccupation** with every facet of human emotion, we are still far from explaining in a **rigorous** physiological sense this part of our mental experience. (2) Neuroscientists have, in modern times, been especially concerned with the **neural basis** of such cognitive processes as perception and memory. (3) They have for the most part ignored the brain's role in emotion. (4) Yet in recent years, interest in this mysterious mental terrain has **surged**. (5) **Catalyzed** by breakthroughs in understanding the neural basis of cognition [A] and by an increasingly sophisticated knowledge of the anatomical organization and physiology of the brain, investigators have begun to **tackle** the problem of emotion. (6) One quite rewarding area of research has been the inquiry into the relation between memory and emotion. (7) Much of this examination has involved studies of one particular emotion - fear - and the manner in which specific events or stimuli come, through individual learning experiences, to **evoke** this state [B]. (8) Scientists have been able to determine the way in which the brain shapes how we form memories about this basic, but significant, emotional event. (9) We call this process "emotional memory".

ANAHTAR KELİMELER

millennia	binlerce yıl
preoccupation	uğraş, meşguliyet
rigorous	titiz, kesin
neural basis	sinirsel temel
surge	hızla artmak
catalyze	hızlandırmak, tetiklemek
tackle	ele almak
evoke	uyandırmak, çağrıştırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Catalyzed by breakthroughs in understanding the neural basis of cognition"*

Cümle başındaki geçmiş ortaç (Catalyzed by) edilgen bir yan cümledir; Türkçede '... buluşların hız kazandırmasıyla / etkisiyle' diye zarf olarak çevrilir, asıl özne (investigators) sonra gelir.

B *"the manner in which specific events or stimuli come, through individual learning experiences, to evoke this state"*

'come to + fiil' zamanla bir duruma gelmeyi anlatır: '... uyandırır hale gelmek'. 'the manner in which' ise 'nasıl / hangi biçimde' diye isim cümleciğine dönüştürülür; araya giren 'through ...' öbeği yerine yerleştirilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) İnsan duygusunun her yönüyle binlerce yıldır uğraşılmasına rağmen, zihinsel deneyimimizin bu bölümünü titiz bir fizyolojik açıdan açıklamaktan hâlâ çok uzağız. (2) Nörobilimciler, modern zamanlarda, algı ve hafıza gibi bilişsel süreçlerin sinirsel temeliyle özellikle ilgilenmişlerdir. (3) Beynin duygudaki rolünü ise büyük ölçüde göz ardı etmişlerdir. (4) Fakat son yıllarda bu gizemli zihinsel alana ilgi hızla artmıştır. (5) Bilişin sinirsel temelini anlamadaki çığır açan buluşların ve beynin anatomik organizasyonu ile fizyolojisine ilişkin giderek gelişen bilginin hız kazandırmasıyla, araştırmacılar duygu sorununu ele almaya başlamışlardır. (6) Oldukça verimli araştırma alanlarından biri, hafıza ile duygu arasındaki ilişkinin incelenmesi olmuştur. (7) Bu incelemenin büyük bölümü, belirli bir duygu olan korku üzerine yapılan çalışmaları ve belirli olayların ya da uyaranların, bireysel öğrenme deneyimleri yoluyla, bu durumu nasıl uyandırır hale geldiğini kapsamıştır. (8) Bilim insanları, beynin, bu temel ama önemli duygusal olaya ilişkin anılarımızı nasıl oluşturduğumuzu hangi yolla şekillendirdiğini belirleyebilmişlerdir. (9) Bu sürece "duygusal hafıza" diyoruz.

PASAJ 185

Fast-Food: Dünyayı Saran Bir Kültür

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 204 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 10

1 Fast-food is such a **pervasive** part of American life that it has become **synonymous** A **with** American Culture. 2 Fast-food was born in America and it has **swollen into** a $106-billion industry. 3 America exports fast-food worldwide and its **attendant** corporate culture has probably been more influential and done more to destroy local food economies and cultural diversity than any government propaganda program could hope to **accomplish**. 4 No corner of the earth is safe from its presence and no aspect of life is unaffected. 5 Fast-food is now found in shopping malls, airports, hospitals, gas stations, stadiums, on trains, and increasingly, in schools. 6 There are 23,000 restaurants in one chain alone, and another 2,000 are being opened every year. 7 Its effect has been the same on the millions of people it feeds daily and on the people it employs. 8 Fast-food culture has changed how we work, from its **assembly-line** kitchens filled with robotic frying machines to the **trite** phrases B spoken to customers by its poorly paid part-time workforce. 9 In the United States, more than 57 percent of the population eat meals away from home **on any given day** and they spend more money on fast-food than they do on higher education, personal computers, or even on new cars.

ANAHTAR KELİMELER

pervasive	yaygın, her yere sinmiş
synonymous with	ile eş anlamlı
swollen into	büyüyerek ... haline gelmek (swell into)
attendant	beraberinde gelen
accomplish	başarmak
assembly-line	montaj hattı, seri üretim
trite	basmakalıp, beylik
on any given day	herhangi bir günde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Fast-food is such a pervasive part of American life that it has become synonymous"*

'such a + sıfat + isim + that' yapısı 'o kadar ... bir ... ki' ile çevrilir: 'Amerikan yaşamının o kadar yaygın bir parçasıdır ki ...'.

B *"from its assembly-line kitchens filled with robotic frying machines to the trite phrases"*

'from ... to ...' yapısı '...dan tutun da ...a kadar' diye aktarılır; 'filled with' kısaltılmış ilgi cümleciğidir ve isimden önce gelir: 'robot kızartma makineleriyle dolu mutfaklar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Fast-food Amerikan yaşamının o kadar yaygın bir parçasıdır ki Amerikan kültürüyle eş anlamlı hale gelmiştir. 2 Fast-food Amerika'da doğdu ve büyüyerek 106 milyar dolarlık bir endüstriye dönüştü. 3 Amerika fast-food'u tüm dünyaya ihraç etmektedir ve onunla birlikte gelen şirket kültürü, muhtemelen herhangi bir hükümet propaganda programının başarmayı umabileceğinden daha etkili olmuş ve yerel gıda ekonomilerini ve kültürel çeşitliliği yok etmek için daha fazlasını yapmıştır. 4 Dünyanın hiçbir köşesi yoktur ki onun varlığından emniyette olsun ve hayatın hiçbir yönü yoktur ki ondan etkilenmemiş olsun. 5 Artık fast-food alışveriş merkezlerinde, havalimanlarında, hastanelerde, benzin istasyonlarında, stadyumlarda, trenlerde ve giderek artan bir biçimde okullarda bulunmaktadır. 6 Yalnızca bir zincirde 23.000 restoran var ve her yıl 2.000 restoran daha açılmaktadır. 7 Fast-food'un, her gün beslediği milyonlarca insan ve istihdam ettiği kişiler üzerindeki etkisi aynı olmuştur. 8 Fast-food kültürü, robot kızartma makineleriyle dolu montaj hattı tipi mutfaklarından tutun da düşük ücretli yarı zamanlı çalışanlarının müşterilere söylediği basmakalıp sözlere kadar çalışma biçimimizi değiştirmiştir. 9 Birleşik Devletler'de herhangi bir günde nüfusun yüzde 57'sinden fazlası yemeğini evin dışında yemektedir ve bu insanlar fast-food'a yükseköğretime, kişisel bilgisayarlara ve hatta yeni otomobillere harcadıklarından daha fazla para harcamaktadır.

PASAJ 186

Antik Çağda Çocuk Olmak

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 175 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 10

❶ Modern psychology considers childhood an extremely important period of human development. ❷ Western culture views children as **vulnerable** and requiring a great deal of attention, care and **shelter from harm**. ❸ Many laws are designed to protect children from dangerous toys, dangerous **substances** and even dangerous parents. ❹ Our belief that all children ought to have a free public education [A] and that they should remain in school until **adolescence** similarly reflects the view that childhood is a special and important time. ❺ But these attitudes toward children reflect a relatively recent **conception** of early development. ❻ The Greek and Roman civilizations, for instance, which extended from about 600 BC to about 400 AD, are usually regarded as periods of great **enlightenment**. ❼ Yet the status of children during those times was hardly **enviable**. ❽ Although such great Greek thinkers as Plato and Aristotle wrote of the importance of education [B], they also defended practices that today would seem unthinkable. ❾ **Infanticide**, the killing of newborns, was routine and viewed as an appropriate way to deal with babies who were illegitimate, unhealthy or simply unwanted.

ANAHTAR KELİMELER

vulnerable	savunmasız, korunmasız
shelter from harm	zarardan korunma
substance	madde
adolescence	ergenlik
conception	anlayış, kavrayış
enlightenment	aydınlanma
enviable	imrenilecek, gıpta edilecek
infanticide	bebek öldürme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Our belief that all children ought to have a free public education"*

'belief that ...' yapısında 'that' isim cümleciği inancın içeriğini verir; Türkçede '... alması gerektiği yönündeki inancımız' diye öne alınır.

B *"Although such great Greek thinkers as Plato and Aristotle wrote of the importance of education"*

'such + isim + as' yapısı örnek verir: 'Platon ve Aristoteles gibi büyük Yunan düşünürleri'. 'Although' yan cümlesi Türkçede '-masına rağmen' ile bitirilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Modern psikoloji, çocukluğu insan gelişiminin son derece önemli bir dönemi olarak görmektedir. ❷ Batı kültürü, çocukları savunmasız ve büyük ölçüde ilgiye, bakıma ve zarardan korunmaya muhtaç olarak görmektedir. ❸ Pek çok yasa, çocukları tehlikeli oyuncaklardan, tehlikeli maddelerden ve hatta tehlikeli ebeveynlerden korumak için tasarlanmıştır. ❹ Tüm çocukların ücretsiz devlet eğitimi alması ve ergenliğe kadar okulda kalması gerektiği yönündeki inancımız da benzer şekilde çocukluğun özel ve önemli bir dönem olduğu görüşünü yansıtmaktadır. ❺ Fakat çocuklara yönelik bu tutumlar, erken gelişim konusunda nispeten yeni bir anlayışı yansıtmaktadır. ❻ Örneğin, yaklaşık milattan önce 600'den milattan sonra 400'e kadar uzanan Yunan ve Roma medeniyetleri genellikle büyük aydınlanma dönemleri olarak kabul edilir. ❼ Ancak o dönemlerde çocukların durumu hiç de imrenilecek gibi değildi. ❽ Platon ve Aristoteles gibi büyük Yunan düşünürleri eğitimin önemi hakkında yazmış olmalarına rağmen, bugün akla bile getirilemeyecek uygulamaları da savunmuşlardır. ❾ İnfantisit, yani yeni doğan bebeklerin öldürülmesi, olağan bir uygulamaydı ve gayri meşru, sağlıksız ya da sadece istenmeyen bebeklerle başa çıkmanın uygun bir yolu olarak görülüyordu.

PASAJ 187

Derin Uzayı Dinleyen Dev Kulaklar

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 179 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 10

1 NASA's Deep Space Network is responsible for tracking, commanding and receiving data from **space probes** throughout the solar system. 2 Some of the spacecraft are so far away and they use such small **transmitters** that A radio signals received from them are about 20 million times weaker than a watch battery. 3 To receive such weak signals, the Deep Space Network uses huge **dish-shaped antennae** up to 70 meters across. 4 To **dispatch** commands to the most remote spacecraft, the same giant dishes are used to send radio signals B from **immensely** powerful, 400-kilowatt transmitters. 5 The Deep Space Network's antennae are located at three sites - Madrid (Spain), Canberra (Australia), and California (the US). 6 The sites were chosen because they are roughly 120 degrees and a third of the way round the world from each other. 7 As the Earth turns, at least one of the stations is always in contact with a space probe. 8 This ensures a 24-hour observation, with **overlapping** time to transfer the radio link to the next station. 9 The sites are also surrounded by mountains, which protect them from radio **interference**.

ANAHTAR KELİMELER

space probe	uzay sondası
transmitter	verici
dish-shaped	çanak biçimli
antennae	antenler
dispatch	göndermek, yollamak
immensely	son derece, muazzam ölçüde
overlapping	örtüşen, çakışan
interference	parazit, girişim

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Some of the spacecraft are so far away and they use such small transmitters that"*

'so + sıfat' ve 'such + sıfat + isim' aynı 'that' sonucuna bağlanmıştır; Türkçede 'o kadar uzaktadır ve o kadar küçük vericiler kullanırlar ki ...' biçiminde çevrilir.

B *"the same giant dishes are used to send radio signals"*

Edilgen yapı (are used) ile amaç bildiren mastar (to send) birliktedir: '... radyo sinyalleri yollamak amacıyla kullanılır'. Türkçede amaç öbeği fiilden önce gelir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 NASA'nın Derin Uzay Ağı, güneş sistemindeki uzay sondalarını izlemekten, onlara komut göndermekten ve onlardan veri almaktan sorumludur. 2 Uzay araçlarının bazıları o kadar uzaktadır ve o kadar küçük vericiler kullanırlar ki onlardan alınan radyo sinyalleri bir saat pilinden yaklaşık 20 milyon kat daha zayıftır. 3 Böyle zayıf sinyalleri almak için Derin Uzay Ağı, çapı 70 metreye kadar ulaşan dev çanak biçimli antenler kullanır. 4 En uzaktaki uzay araçlarına komut göndermek için de aynı dev çanaklar, son derece güçlü 400 kilovatlık vericilerden radyo sinyalleri yollamak amacıyla kullanılır. 5 Derin Uzay Ağı'nın antenleri üç bölgede bulunmaktadır: Madrid (İspanya), Canberra (Avustralya) ve Kaliforniya (ABD). 6 Bölgeler, birbirlerine yaklaşık 120 derece açıda, yani birbirlerinden dünyanın çevresinin üçte biri uzaklıkta oldukları için seçilmiştir. 7 Dünya dönerken istasyonlardan en az biri her zaman bir uzay sondasıyla bağlantı halindedir. 8 Bu da, radyo bağlantısını bir sonraki istasyona aktarmak için örtüşen zaman dilimleriyle birlikte 24 saatlik bir gözlem sağlar. 9 Bölgeler ayrıca dağlarla çevrilidir; bu dağlar onları radyo parazitine karşı korur.

PASAJ 188

Tropiklerin Sinsi Tehdidi: Sıtma

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 157 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 10

1 Malaria remains probably the most serious single threat to health throughout the tropics and subtropics. 2 A newcomer to an area in which malaria is highly **endemic** may be misled by the apparently **robust** health of most of the local people. 3 The adults, however, are simply the relatively resistant **survivors** of a disease that regularly kills a large percentage of infants B. 4 The previously **unexposed** immigrant to virtually all of Africa, most of Southeast Asia, and much of Latin America is at grave risk of contracting malaria, some forms of which have a **mortality rate** of 10% in untreated cases A. 5 Military forces and construction crews, throughout history, have been inactivated by this disease. 6 Experiences in Vietnam and on construction projects in Africa continue to demonstrate that anti-malarial drugs do not offer complete protection. 7 Malaria is almost always **underestimated** as to its very wide geographic distribution, the high risk of infection, and the severity of the disease in **non-immune** subjects.

ANAHTAR KELİMELER

endemic	endemik, bölgeye yerleşik
robust	sağlam, gürbüz
survivor	hayatta kalan
unexposed	maruz kalmamış
contract (a disease)	(hastalığa) yakalanmak
mortality rate	ölüm oranı
underestimate	hafife almak, küçümsemek
non-immune	bağışık olmayan

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"malaria, some forms of which have a mortality rate of 10% in untreated cases"*

'some forms of which' ilgi cümleciği 'malaria'yı niteler; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: 'bazı türlerinde ölüm oranı %10 olan sıtma'.

B *"the relatively resistant survivors of a disease that regularly kills a large percentage of infants"*

'that' ilgi cümleciği 'disease' sözcüğünü niteler ve Türkçede önüne geçer: 'bebeklerin büyük bir yüzdesini düzenli olarak öldüren bir hastalıktan sağ çıkmış ... kişiler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sıtma (malarya), tropikal ve subtropikal bölgelerin tamamında sağlık açısından muhtemelen en ciddi tek tehdit olmayı sürdürmektedir. 2 Sıtmanın yüksek oranda endemik olduğu bir bölgeye yeni gelen biri, yerel halkın çoğunun görünüşteki sağlam sağlığına aldanabilir. 3 Oysa yetişkinler, bebeklerin büyük bir yüzdesini düzenli olarak öldüren bir hastalıktan sağ çıkmış, nispeten dirençli kişilerden ibarettir. 4 Hemen hemen tüm Afrika'ya, Güneydoğu Asya'nın büyük bölümüne ve Latin Amerika'nın geniş bir kısmına göç eden, daha önce sıtmaya maruz kalmamış kişiler, bazı türlerinde tedavi edilmeyen vakalardaki ölüm (mortalite) oranı %10 olan sıtmaya yakalanma açısından ciddi risk altındadır. 5 Tarih boyunca askeri birlikler ve inşaat ekipleri bu hastalık yüzünden saf dışı kalmıştır. 6 Vietnam'daki ve Afrika'daki inşaat projelerindeki deneyimler, sıtmaya karşı ilaçların tam koruma sağlamadığını göstermeye devam etmektedir. 7 Sıtma; çok geniş coğrafi yayılımı, yüksek enfeksiyon riski ve bağışık olmayan kişilerde hastalığın ağırlığı bakımından neredeyse her zaman hafife alınmaktadır.

PASAJ 189

Ölü Deniz Kuruyor

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 215 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 10

1 The Dead Sea is a place of mystery; the lowest surface on earth, the **purported** sites of Sodom and Gomorrah, a supposed font of curative waters and, despite its name, a **treasure trove** of unusual microbial life. 2 Yet its future is **anything but** a mystery[A]. 3 After centuries of stability - owing to a delicate **equilibrium** between freshwater supply from the Jordan River and evaporation under the **relentless** Middle Eastern sun - the sea is now disappearing. 4 Jordanians to the east, Israelis to the west and Syrians and Lebanese to the north are pumping so much freshwater from the river **catchment** that almost none reaches the sea[B]. 5 Israel and Jordan are also **siphoning** water from the Dead Sea to extract valuable minerals, hastening the decline. 6 Thousands of sinkholes have formed in the receding sea's wake, **curtailing** tourism and development along the border because no one can predict where the next gaping hole will suddenly open, potentially swallowing buildings, roads or people. 7 Concerned over losing a valuable natural and cultural resource, officials from Israel, Jordan and the Palestinian Authorities have proposed an enormous conveyor system that would steadily refill the Dead Sea with water from the Red Sea to the south. 8 Scientists are testing how the mixing of the waters might affect the lake's chemistry and biology.

ANAHTAR KELİMELER

purported	iddia edilen
treasure trove	hazine
anything but	hiç de ... değil
equilibrium	denge
relentless	amansız, acımasız
catchment	(su toplama) havza
siphoning	çekmek, emerek almak
curtailing	kısıtlamak, sekteye uğratmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Yet its future is anything but a mystery"*

'anything but' kalıbı 'hiç de ... değil' anlamındadır; 'her şey ama' diye çevrilmez. Doğrusu: 'Ancak geleceği hiç de gizemli değildir.'

B *"pumping so much freshwater from the river catchment that almost none reaches the sea"*

'so much ... that' yapısı 'o kadar çok ... ki' ile çevrilir; sonuç cümlesi 'ki'den sonra gelir: '... o kadar çok tatlı su çekmektedirler ki denize neredeyse hiç su ulaşmamaktadır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ölü Deniz gizemli bir yerdir: yeryüzündeki en alçak yüzey, Sodom ve Gomora'nın bulunduğu iddia edilen yer, şifalı suların kaynağı olduğu varsayılan bir pınar ve adına rağmen sıra dışı mikrobiyal yaşam bakımından bir hazine. 2 Ancak geleceği hiç de gizemli değildir. 3 Ürdün Nehri'nden gelen tatlı su ile Ortadoğu'nun amansız güneşi altındaki buharlaşma arasındaki hassas denge sayesinde yüzyıllar boyunca süren istikrarın ardından deniz artık yok olmaktadır. 4 Doğudaki Ürdünlüler, batıdaki İsrailliler ve kuzeydeki Suriyeliler ile Lübnanlılar nehir havzasından o kadar çok tatlı su çekmektedirler ki denize neredeyse hiç su ulaşmamaktadır. 5 İsrail ve Ürdün ayrıca değerli mineralleri çıkarmak için Ölü Deniz'den su çekmektedir; bu da denizin çekilmesini hızlandırmaktadır. 6 Çekilen denizin ardında binlerce obruk oluşmuştur; bu durum sınır boyunca turizmi ve kalkınmayı sekteye uğratmaktadır, çünkü binaları, yolları ya da insanları yutma ihtimali bulunan bir sonraki dev çukurun aniden nerede açılacağını kimse tahmin edememektedir. 7 Değerli bir doğal ve kültürel kaynağı kaybetmekten endişe eden İsrail, Ürdün ve Filistin Yönetimi yetkilileri, Ölü Deniz'i güneydeki Kızıldeniz'den getirilecek suyla düzenli olarak yeniden dolduracak devasa bir taşıma sistemi önerdiler. 8 Bilim insanları, suların karışmasının gölün kimyasını ve biyolojisini nasıl etkileyebileceğini test ediyorlar.

PASAJ 190

Masalların Ustası Andersen'in Hayatı

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 254 kelime · 14 cümle

BÖLÜM 10

1 Hans C Andersen, the Danish author, was born on 2nd April at Odense in Funen. 2 His father, a poor shoemaker, was **devoted to** reading and thinking, but died when Hans was a child. 3 His mother was a simple, uneducated woman, who after her second marriage sank still deeper into poverty and **took to drinking** in her old age. 4 Andersen, who loved her dearly, has told her story in "She was Worth Nothing". 5 His grandmother did her best to spoil the boy, who was **given to** daydreaming. 6 After a very **meager** education in a pauper-school it was intended to **apprentice** him to a tailor, but as a fortune-teller had **foretold** that Odense would one day be illuminated in his honor, his mother permitted him to go to Copenhagen, where he tried to become an actor B or a singer, but cut a pitiable figure. 7 Fortunately, kind people supported him. 8 Thanks to the support and guardianship of Jonas Collin, an influential councilor of state, Andersen at the age of 17 was sent to school. 9 In 1828 he **matriculated** and at once began to write, mostly plays and poems. 10 In the 30s he traveled abroad twice. 11 From 1835 his fairy tales began to appear in installments, and were soon translated into almost all the European languages, and gained for him a world reputation. 12 The full acknowledgement of his own countrymen, for which he longed so much, came much later. 13 But it came at last. 14 He lived to see Odense, his native town, illuminated in his honor as prophesied A.

ANAHTAR KELİMELER

devoted to	kendini -e adamış
sank ... into poverty	yoksulluğa batmak (sink into poverty)
took to drinking	kendini içkiye vermek (take to)
given to	-e yatkın, meyilli
meager	yetersiz, kıt
apprentice	çırak olarak vermek
foretold	önceden haber vermek (foretell)
matriculated	üniversiteye kaydolmak (matriculate)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"He lived to see Odense, his native town, illuminated in his honor as prophesied"*

'live to see' kalıbı 'görecek kadar yaşamak' anlamındadır, 'görmek için yaşamak' değildir. 'see + nesne + geçmiş ortaç' yapısı edilgen bir sonucu anlatır: 'Odense'nin ... ışıklarla donatıldığını görecek kadar yaşadı'.

B *"his mother permitted him to go to Copenhagen, where he tried to become an actor"*

'where' ile başlayan ilgi cümleciği uzun olduğu için Türkçede ayrı bir cümle gibi sona eklenebilir: '... Kopenhag'a gitmesine izin verdi; orada aktör olmaya çalıştı ...'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Danimarkalı yazar Hans C. Andersen, 2 Nisan'da Funen Adası'ndaki Odense'de doğdu. 2 Fakir bir ayakkabıcı olan babası kendini okumaya ve düşünmeye adamıştı, fakat Hans henüz çocukken hayatını kaybetti. 3 Annesi ise sade, eğitimsiz bir kadındı; ikinci evliliğinden sonra yoksulluğa daha da çok battı ve yaşlılığında kendini içkiye verdi. 4 Annesini içtenlikle seven Andersen, onun hikâyesini "Hiçbir Değeri Yoktu" (She was Worth Nothing) adlı öyküsünde anlatmıştır. 5 Büyükannesi, hayallere dalmaya yatkın olan çocuğu şımartmak için elinden geleni yaptı. 6 Yoksul çocuklara yönelik bir okulda aldığı son derece yetersiz eğitimden sonra onu bir terzinin yanına çırak olarak vermek istediler; fakat bir falcı Odense'nin bir gün onun onuruna ışıklarla donatılacağını önceden söylediği için annesi onun Kopenhag'a gitmesine izin verdi; Andersen orada aktör ya da şarkıcı olmaya çalıştı, ancak acınası bir duruma düştü. 7 Neyse ki iyi kalpli insanlar onu destekledi. 8 Nüfuzlu bir devlet danışmanı olan Jonas Collin'in desteği ve vasiliği sayesinde Andersen 17 yaşında okula gönderildi. 9 1828'de üniversiteye kaydoldu ve hemen, çoğunlukla oyun ve şiir olmak üzere, yazmaya başladı. 10 1830'larda iki kez yurt dışına seyahat etti. 11 1835'ten itibaren masalları bölümler halinde yayımlanmaya başladı, kısa sürede neredeyse tüm Avrupa dillerine çevrildi ve ona dünya çapında ün kazandırdı. 12 Çok özlemini çektiği, kendi yurttaşlarının onu tam olarak takdir etmesi ise çok daha sonra gerçekleşti. 13 Fakat en sonunda gerçekleşti. 14 Memleketi Odense'nin, kehanette söylendiği gibi, onun onuruna ışıklarla donatıldığını görecek kadar yaşadı.

PASAJ 191

Biyoyakıtlar Gerçekten Temiz mi?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 236 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 10

1 The hope with biofuels is that they can offer a **carbon-neutral** energy source, because the crops that are grown for fuel will remove as much carbon from the atmosphere as will be released when they are **eventually** burned. 2 This is basically the same thing that happens when we burn coal or oil. 3 The difference is that in the case of the latter, the carbon was **absorbed** hundreds of millions of years ago, and this is part of the problem. 4 Humans will take just a few hundred years to burn through tens of millions of years of oil **deposits**. 5 To grow enough crops to **keep up with** our current demand will require[A] lots of additional lands to be **cleared** for agriculture. 6 If rainforests are cleared to plant sugar cane, all the carbon that is currently locked in the trees will be released. 7 The other problem is that adding nitrogen **fertilizer** to these crops releases nitrogen oxide, which is another greenhouse gas. 8 A recent study showed that burning maize biofuels actually increases greenhouse gas emissions for this reason. 9 However, this is more the fault of the choice of biofuel crop and the production method rather than a **flaw** in the biofuel concept as a whole. 10 The shrub "jatropha", for instance, can be grown on land too poor for trees or other crops to grow on[B], and is already used for biodiesel in India, Cambodia, and some African countries.

ANAHTAR KELİMELER

carbon-neutral	karbon nötr
eventually	sonunda, nihayetinde
absorb	emmek, soğurmak
deposit	yatak, rezerv
keep up with	-e yetişmek, ayak uydurmak
cleared	(araziyi) açmak, temizlemek
fertilizer	gübre
flaw	kusur

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"To grow enough crops to keep up with our current demand will require"*

Cümlenin öznesi mastarlı bir öbektir (To grow enough crops ...); Türkçede isim-fiille çevrilir: '... ürün yetiştirmek, ... gerektirecektir'.

B *"land too poor for trees or other crops to grow on"*

'too + sıfat + for + isim + to' yapısı 'bir şeyin yapamayacağı kadar ...' anlamı verir: 'ağaçların ya da diğer bitkilerin yetişemeyeceği kadar verimsiz topraklar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Biyoyakıtlarla ilgili umut, karbon nötr bir enerji kaynağı sunabilmeleridir; çünkü yakıt için yetiştirilen bitkiler, sonunda yakıldıklarında açığa çıkacak karbon kadarını atmosferden uzaklaştıracaktır. 2 Bu, temelde kömür ya da petrol yaktığımızda olan şeyin aynısıdır. 3 Fark ise ikincisinde karbonun yüz milyonlarca yıl önce emilmiş olmasıdır ve sorunun bir parçası da budur. 4 İnsanlar on milyonlarca yıllık petrol yataklarını yalnızca birkaç yüz yıl içinde yakıp tüketecekler. 5 Şu anki talebimize yetişecek kadar ürün yetiştirmek, tarım için fazladan pek çok arazinin açılmasını gerektirecektir. 6 Şeker kamışı dikmek için yağmur ormanları temizlenirse, şu anda ağaçlarda depolanmış olan karbonun tamamı açığa çıkacaktır. 7 Diğer sorun ise bu bitkilere azotlu gübre verilmesinin, bir başka sera gazı olan azot oksidi açığa çıkarmasıdır. 8 Yakın zamanda yapılan bir çalışma, mısırdan elde edilen biyoyakıtların yakılmasının bu nedenle sera gazı salımını aslında artırdığını gösterdi. 9 Ancak bu, bir bütün olarak biyoyakıt kavramındaki bir kusurdan çok, seçilen biyoyakıt bitkisinin ve üretim yönteminin hatasıdır. 10 Örneğin "jatrofa" çalısı, ağaçların ya da diğer bitkilerin yetişemeyeceği kadar verimsiz topraklarda yetiştirilebilmekte ve hâlihazırda Hindistan, Kamboçya ve bazı Afrika ülkelerinde biyodizel üretiminde kullanılmaktadır.

PASAJ 192

Baş Ağrısı Nereden Kaynaklanır?

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 175 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 10

1 Headache, like backache, is one of the commonest types of pain with which mankind is **afflicted** A. 2 It may arise under a diversity of circumstances. 3 A blow to the head causes pain, and after a severe head injury with **concussion**, headaches may continue for weeks or months. 4 The coverings of the brain, or **meninges**, are sensitive structures and, when **inflamed**, as in cases of meningitis, or irritated (as with meningeal **haemorrhage**), headache may be a prominent feature. 5 The arteries of the brain are also sensitive, and many kinds of headache are referable to arterial disease, more especially to influences which **distend** the lumen of the arteries, or which distend and then contract the arterial walls. 6 But the brain itself is insensitive and **lacerations** or gun-shot wounds of the cerebral substance may produce headache only in so far as the bony skull and the meninges are at the same time damaged. 7 Tumours of the brain produce headache, not because the brain tissue is involved, but because the raised **intracranial** tension B alters the diameter of the intracranial arteries.

ANAHTAR KELİMELER

afflicted	sıkıntı vermek, musallat olmak (afflict)
concussion	beyin sarsıntısı
meninges	beyin zarları, meninksler
inflamed	iltihaplı
haemorrhage	kanama
distend	genişletmek, şişirmek
laceration	yırtık, yırtılma
intracranial	kafa içi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"one of the commonest types of pain with which mankind is afflicted"*

Edatla başlayan ilgi cümleciği (with which) edilgen fiille birleşir; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: 'insanoğlunun başına dert olan en yaygın ağrı türlerinden biri'.

B *"not because the brain tissue is involved, but because the raised intracranial tension"*

'not because ..., but because ...' yapısı '... için değil, ... için' biçiminde çevrilir; iki neden cümlesi de Türkçede '-dığı için' ile kurulur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sırt ağrısı gibi baş ağrısı da insanoğlunun başına dert olan en yaygın ağrı türlerinden biridir. 2 Çok çeşitli koşullar altında ortaya çıkabilir. 3 Başa alınan bir darbe ağrıya yol açar ve beyin sarsıntısıyla birlikte görülen ciddi bir kafa yaralanmasından sonra baş ağrıları haftalarca ya da aylarca sürebilir. 4 Beyni saran zarlar, yani meninksler, duyarlı yapılardır ve menenjit vakalarında olduğu gibi iltihaplandıklarında ya da (meninks kanamasında olduğu gibi) tahriş olduklarında baş ağrısı belirgin bir özellik olabilir. 5 Beyin atardamarları da duyarlıdır ve pek çok baş ağrısı türü atardamar hastalıklarına, özellikle de atardamarların lümenini (iç boşluğunu) genişleten ya da atardamar duvarlarını önce genişletip sonra daraltan etkenlere bağlanabilir. 6 Fakat beynin kendisi duyarsızdır ve beyin dokusundaki yırtılmalar ya da kurşun yaraları, ancak kemik kafatası ve beyin zarları da aynı anda zarar gördüğü ölçüde baş ağrısına yol açabilir. 7 Beyin tümörleri, beyin dokusu etkilendiği için değil, artan kafa içi (intrakraniyal) basınç kafa içindeki atardamarların çapını değiştirdiği için baş ağrısı yapar.

PASAJ 193

Mesafenin Zulmüne Karşı Geniş Bant

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 210 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 10

1 An Australian historian proposed that the key to understanding Australia was "the **tyranny** of distance". 2 Australians were **far removed from** their British ancestors, far from the centres of power in Europe and North America and far from each other - with the major cities separated by distances of some 800 km. 3 Time, however, has broken down that sense of distance. 4 Australians today do not see London or New York as the centre of the world. 5 The **proximity** to Asian economies like China is an economic strength. 6 Transportation and communications links have taken away the sense of **remoteness** felt by past generations. 7 However, the technology that truly promises to end the tyranny of distance is high-speed broadband B, whose benefits we are still only beginning to understand A though it has already been a decade since the **frenzied** dotcom era. 8 That is why the Australian government is **rolling out** the world's most **ambitious** broadband project - a national network that will bring fibre to homes in more than 1,000 cities and towns covering 93% of residences. 9 Next generation wireless and satellite technologies will cover the other 7%. 10 The network will operate at lightning speeds and involve an estimated investment of $40 billion through an independent **state-owned enterprise** in partnership with the private sector.

ANAHTAR KELİMELER

tyranny	zulüm, baskı
far removed from	-den çok uzak
proximity	yakınlık
remoteness	uzaklık, ücra olma
frenzied	çılgınca, çılgın
roll out	hayata geçirmek, kullanıma sunmak
ambitious	iddialı
state-owned enterprise	kamu şirketi, devlet işletmesi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"high-speed broadband, whose benefits we are still only beginning to understand"*

'whose' ilgi cümleciği iyelik bildirir; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: 'faydalarını henüz yeni yeni anlamaya başladığımız yüksek hızlı geniş bant'.

B *"the technology that truly promises to end the tyranny of distance is high-speed broadband"*

Özne ilgi cümleciğiyle uzamıştır; yüklem 'is' ancak sonda gelir. Türkçede önce özne öbeği kurulur: 'mesafenin zulmüne gerçekten son vermeyi vaat eden teknoloji, ... geniş banttır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Avustralyalı bir tarihçi, Avustralya'yı anlamanın anahtarının "mesafenin zulmü" olduğunu ileri sürmüştür. 2 Avustralyalılar İngiliz atalarından, Avrupa ve Kuzey Amerika'daki güç merkezlerinden ve birbirlerinden çok uzaktaydı; büyük şehirler birbirinden yaklaşık 800 km'lik mesafelerle ayrılıyordu. 3 Ancak zaman bu mesafe duygusunu kırmıştır. 4 Bugün Avustralyalılar Londra'yı ya da New York'u dünyanın merkezi olarak görmemektedir. 5 Çin gibi Asya ekonomilerine yakınlık ekonomik bir güçtür. 6 Ulaşım ve iletişim bağlantıları, geçmiş nesillerin hissettiği uzaklık duygusunu ortadan kaldırmıştır. 7 Ancak mesafenin zulmüne gerçekten son vermeyi vaat eden teknoloji, çılgın dotcom döneminin üzerinden şimdiden on yıl geçmiş olmasına rağmen faydalarını henüz yeni yeni anlamaya başladığımız yüksek hızlı geniş banttır. 8 Avustralya hükümetinin dünyanın en iddialı geniş bant projesini hayata geçirmesinin nedeni budur: konutların %93'ünü kapsayan 1.000'den fazla şehir ve kasabada evlere fiber getirecek ulusal bir ağ. 9 Yeni nesil kablosuz ve uydu teknolojileri ise geri kalan %7'yi kapsayacaktır. 10 Ağ yıldırım hızında çalışacak ve özel sektörle ortaklık içindeki bağımsız bir kamu şirketi aracılığıyla tahminen 40 milyar dolarlık bir yatırım gerektirecektir.

PASAJ 194

Emeklilik Birikiminde Derin Uçurum

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 210 kelime · 13 cümle

BÖLÜM 10

1 The typical African-American seems uninterested in saving for retirement. 2 Statistics show that in recent years Americans in general have become increasingly less **disciplined** about saving. 3 However, this trend is **disturbingly prevalent** among black Americans. 4 Only 59% of African-Americans say they or their spouses have saved for retirement, compared with 77% of white workers, according to a recent survey. 5 What are the reasons for this **disparity**? 6 Historically, there's been a cultural disconnection between the retirement **portrayed** in the glossy brochures - **lavish** vacations in high-priced villas - and the African-American reality. 7 Most blacks expect to go on working even after they have officially retired B, rather than lying around on a beach. 8 Their experience in retirement has never been like mainstream white America. 9 "Typically", they say, "we work until we die". 10 Researchers have often attributed the savings gap for African-Americans to lower wages A or to a lower comfort level with the stock market. 11 Those factors do play a part, but even educated professional blacks earning six-figure incomes tend to ignore their retirement and follow a wasteful way of life. 12 Economists say the behaviour mirrors that of first-generation immigrants who engage in **conspicuous consumption**. 13 "Black professionals today are often first-generation college graduates who, like other groups, want to symbolize that they have succeeded".

ANAHTAR KELİMELER

disciplined	disiplinli
disturbingly	kaygı verici biçimde
prevalent	yaygın
disparity	eşitsizlik, fark
portrayed	tasvir etmek (portray)
lavish	lüks, savurgan
attribute ... to	... -e bağlamak
conspicuous consumption	gösterişçi tüketim

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Researchers have often attributed the savings gap for African-Americans to lower wages"*

'attribute A to B' kalıbı 'A'yı B'ye bağlamak / B'den kaynaklandığını düşünmek' demektir: 'birikim açığını düşük ücretlere bağlamıştır'.

B *"expect to go on working even after they have officially retired"*

'go on + -ing' 'yapmaya devam etmek', 'even after' 'sonra bile' anlamındadır: 'resmen emekli olduktan sonra bile çalışmaya devam etmeyi beklemektedir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tipik Afrika kökenli Amerikalı, emeklilik için birikim yapmakla ilgilenmiyor gibi görünmektedir. 2 İstatistikler, son yıllarda Amerikalıların genel olarak birikim konusunda giderek daha az disiplinli hale geldiğini göstermektedir. 3 Fakat bu eğilim siyah Amerikalılar arasında kaygı verici derecede yaygındır. 4 Yakın zamanda yapılan bir ankete göre, beyaz çalışanların %77'sine karşılık Afrika kökenli Amerikalıların yalnızca %59'u kendilerinin ya da eşlerinin emeklilik için birikim yaptığını söylemektedir. 5 Peki bu eşitsizliğin nedenleri nelerdir? 6 Tarihsel olarak, parlak broşürlerde tasvir edilen emeklilik (pahalı villalarda lüks tatiller) ile Afrika kökenli Amerikalıların gerçekliği arasında kültürel bir kopukluk olmuştur. 7 Siyahların çoğu, resmen emekli olduktan sonra bile kumsalda uzanmak yerine çalışmaya devam etmeyi beklemektedir. 8 Emeklilikteki yaşantıları hiçbir zaman beyaz Amerikalıların genelininki gibi olmamıştır. 9 "Genel olarak," diyorlar, "ölene kadar çalışırız." 10 Araştırmacılar, Afrika kökenli Amerikalılardaki birikim açığını çoğunlukla düşük ücretlere ya da borsa konusunda kendilerini daha az rahat hissetmelerine bağlamıştır. 11 Bu etkenlerin elbette payı vardır, ancak altı haneli gelir elde eden eğitimli siyah profesyoneller bile emekliliklerini göz ardı etme ve savurgan bir yaşam tarzı sürme eğilimindedir. 12 Ekonomistler bu davranışın, gösterişçi tüketime yönelen birinci kuşak göçmenlerin davranışını yansıttığını söylüyor. 13 "Bugünün siyah profesyonelleri çoğu zaman, diğer gruplar gibi başarılı olduklarını simgelemek isteyen birinci kuşak üniversite mezunlarıdır."

PASAJ 195

Meteoritlerin Gizli Kökenleri

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 105 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 10

(1) Meteorites offer **glimpses** of the earliest stages of planetary formation. (2) **Stony-iron** meteorites come in two main classes: pallasites and mesosiderites, and it was previously thought they may have had similar origins[A]. (3) A new study, however, has revealed that their oxygen **isotope** properties differ and that they come from **distinct** places. (4) **Accordingly**, the characteristics of mesosiderites suggest they came from the third largest asteroid, Vesta, which is the target of the NASA Dawn Mission. (5) On the other hand, pallasites are made of mixed core-mantle material from a **disrupted** asteroid, indicating that extensive asteroid **deformation** was an **integral** part of planetary enlargement[B] in the early solar system.

ANAHTAR KELİMELER

glimpse	kısa bakış, fikir veren ipucu
stony-iron	taşlı-demir
isotope	izotop
distinct	ayrı, farklı
accordingly	buna göre
disrupted	parçalanmış, dağılmış
deformation	deformasyon, biçim bozulması
integral	ayrılmaz, temel

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it was previously thought they may have had similar origins"*

'it was thought (that)' edilgen kanaat yapısıdır: '... düşünülüyordu'. 'may have had' geçmişe yönelik olasılıktır: '... sahip olabileceği'.

B *"indicating that extensive asteroid deformation was an integral part of planetary enlargement"*

Cümle sonundaki '-ing' öbeği önceki bilginin sonucunu verir; Türkçede 'bu da ... olduğuna işaret etmektedir' diye ayrı yüklemle çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Meteoritler, gezegen oluşumunun en erken aşamalarına dair kısa bir bakış sunar. (2) Taşlı-demir meteoritler iki ana sınıfa ayrılır: pallasitler ve mezosideritler; önceden bunların benzer kökenlere sahip olabileceği düşünülüyordu. (3) Ancak yeni bir çalışma, bunların oksijen izotop özelliklerinin farklı olduğunu ve ayrı yerlerden geldiklerini ortaya koymuştur. (4) Buna göre mezosideritlerin özellikleri, bunların NASA'nın Dawn Görevi'nin hedefi olan üçüncü büyük asteroit Vesta'dan geldiğini düşündürmektedir. (5) Öte yandan pallasitler, parçalanmış bir asteroitten gelen karışık çekirdek-manto malzemesinden oluşmaktadır; bu da yoğun asteroit deformasyonunun erken güneş sisteminde gezegenlerin büyümesinin ayrılmaz bir parçası olduğuna işaret etmektedir.

PASAJ 196

Katarakt ve Antioksidanlar

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 130 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 10

1 Cataracts are age-related thickenings in the lenses of the eyes that impair vision A. 2 If not surgically removed, they ultimately lead to blindness B. 3 Cataracts occur even in well-nourished individuals as a result of ultraviolet light exposure, oxidative stress, injury, viral infections, toxic substances and genetic disorders. 4 Many cataracts, however, are vaguely called senile cataracts - meaning "caused by aging". 5 In the United States, more than half of all adults 65 and older have a cataract. 6 Oxidative stress appears to play a significant role in the development of cataracts, and the antioxidant nutrients may help minimize the damage. 7 Studies have reported an inverse relationship between cataracts and dietary intakes of vitamin C, vitamin E and carotenoids. 8 Taking supplements of vitamins C and E seems to reduce the likelihood of developing age-related cataracts.

ANAHTAR KELİMELER

impair	bozmak, zayıflatmak
surgically	cerrahi olarak
well-nourished	iyi beslenmiş
oxidative stress	oksidatif stres
senile	yaşlılığa bağlı
inverse relationship	ters ilişki
dietary intake	diyetle alım
supplement	takviye

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Cataracts are age-related thickenings in the lenses of the eyes that impair vision"*

'that impair vision' ilgi cümleciği hemen önündeki 'eyes'i değil 'thickenings'i niteler; Türkçede sıfat-fiil olarak isimden önce gelir: 'görüşü bozan, yaşa bağlı kalınlaşmalar'.

B *"If not surgically removed, they ultimately lead to blindness"*

'If not + geçmiş ortaç' kısaltılmış koşul cümlesidir (If they are not removed): 'Ameliyatla alınmazlarsa ...'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kataraktlar, gözlerin merceklerinde görüşü bozan, yaşa bağlı kalınlaşmalardır. 2 Ameliyatla alınmazlarsa sonunda körlüğe yol açarlar. 3 Kataraktlar; ultraviyole ışınlarına maruz kalma, oksidatif stres, yaralanma, virüs enfeksiyonları, toksik maddeler ve genetik bozukluklar sonucunda, iyi beslenen bireylerde bile oluşmaktadır. 4 Bununla birlikte, birçok katarakt belirsiz bir biçimde "senil katarakt", yani "yaşlanmanın neden olduğu katarakt" olarak adlandırılmaktadır. 5 Birleşik Devletler'de 65 yaş ve üzerindeki tüm yetişkinlerin yarısından fazlasında katarakt vardır. 6 Oksidatif stresin kataraktın gelişmesinde önemli bir rol oynadığı görülmektedir ve antioksidan besin öğeleri hasarı en aza indirmeye yardımcı olabilir. 7 Çalışmalar, katarakt ile C vitamini, E vitamini ve karotenoidlerin diyetle alımı arasında ters bir ilişki olduğunu bildirmiştir. 8 C ve E vitamini takviyesi almanın, yaşa bağlı katarakt gelişme olasılığını azalttığı görülmektedir.

PASAJ 197

Mühendislik: Boş Ekrandan Doğan Sanat

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 158 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 10

❶ Engineering is **akin to** writing or painting in that it is a creative **endeavor** that begins in the mind's eye and proceeds into new **frontiers** of thought and action, where it does not so much find as make new things[A]. ❷ Just as the poet starts with a blank sheet of paper and the artist with a blank canvas[B], so the engineer today begins with a blank computer screen. ❸ Until the outlines of a design are set down, however **tentatively**, there can be no **appeal to** science or to critical analysis to judge or test the design. ❹ Scientific, **rhetorical** or **aesthetic** principles may be called on to inspire, **refine** and finish a design, but creative things do not come of applying the principles alone. ❺ Without the sketch of a thing or a diagram of a process, scientific facts and laws are of little use to engineers. ❻ Science may be the theater, but engineering is the action on the stage.

ANAHTAR KELİMELER

akin to	-e benzer, -e yakın
endeavor	uğraş, çaba
frontier	sınır, ufuk
tentatively	geçici olarak, deneme niteliğinde
appeal to	-e başvurma
rhetorical	retorik, söz sanatına ilişkin
aesthetic	estetik
refine	geliştirmek, inceltmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"where it does not so much find as make new things"*

'not so much A as B' kalıbı 'A'dan çok B' anlamındadır: 'yeni şeyleri bulmaktan çok onları yaratır'. 'Bulamadığı' gibi olumsuz çeviri anlamı bozar.

B *"Just as the poet starts with a blank sheet of paper and the artist with a blank canvas"*

'Just as ..., so ...' benzetme yapısı 'Tıpkı ... gibi, ... da' ile çevrilir; ikinci öğede tekrar eden fiil düşmüştür (the artist [starts] with), Türkçede de tek fiil yeterlidir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Mühendislik, zihnin gözünde başlayan ve düşünce ile eylemin yeni sınırlarına doğru ilerleyen, orada yeni şeyleri bulmaktan çok onları yaratan yaratıcı bir uğraş olması bakımından yazarlığa ya da ressamlığa benzer. ❷ Tıpkı şairin boş bir kâğıtla ve ressamın boş bir tuvalle başlaması gibi, bugün mühendis de işine boş bir bilgisayar ekranıyla başlar. ❸ Bir tasarımın ana hatları, her ne kadar deneme niteliğinde olursa olsun, belirlenene kadar, o tasarımı değerlendirmek ya da test etmek için bilime veya eleştirel analize başvurulamaz. ❹ Bir tasarıma ilham vermek, onu geliştirmek ve tamamlamak için bilimsel, retorik ya da estetik ilkelere başvurulabilir; fakat yaratıcı şeyler yalnızca bu ilkelerin uygulanmasıyla ortaya çıkmaz. ❺ Bir şeyin taslağı veya bir sürecin diyagramı olmadan, bilimsel gerçeklerin ve yasaların mühendisler için pek bir faydası olmaz. ❻ Bilim tiyatro olabilir, ancak mühendislik sahnedeki eylemdir.

PASAJ 198

Gerçek Chippendale'i Tanımak

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 185 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 10

1 The most important influence on the style of English furniture was that of the Chippendale family. 2 Chippendale furniture is the creation of Thomas Chippendale, a London-based **cabinet-maker**. 3 His Gentleman and Cabinet-Maker's Director, a **folio** of furniture designs, was published in 1754 and had a wide **circulation**. 4 Chippendale himself never marked his creations, making it harder today for collectors to locate original pieces[B]. 5 One of the best ways to find original Chippendale furniture is to look for **uneven** joints and tool marks, as the furniture was made entirely by hand and does not have the perfect angles of a **mass-produced** product. 6 Though an article of furniture made in Chippendale's manner may bear his name[A], it is **by no means** an indication that it was actually made in his workshop. 7 The 18th century was a time when **artisans** were beginning to exploit various styles, leading to widespread adoption of his name in **revivals** of his style, so much so that dealers spoke of "Chinese Chippendale", "Gothic Chippendale", and even "Irish Chippendale". 8 Many of these later designs that attach his name bear little relationship to his original concepts.

ANAHTAR KELİMELER

cabinet-maker	dolap ustası, mobilyacı
folio	büyük boy kitap, albüm
circulation	dağıtım, yayılma
uneven	düzgün olmayan, eğri
mass-produced	seri üretim
by no means	hiçbir şekilde
artisan	zanaatkâr
revival	yeniden canlanma

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Though an article of furniture made in Chippendale's manner may bear his name"*

'Though' karşıtlık bildirir ('-se de / -masına rağmen'); 'made in ...' kısaltılmış ilgi cümleciğidir: 'Chippendale tarzında yapılmış bir mobilya parçası onun adını taşıyor olsa da ...'.

B *"making it harder today for collectors to locate original pieces"*

Sonuç bildiren '-ing' öbeği 'bu da ...' diye çevrilir; 'make it harder for X to do' yapısında 'it' gerçek nesneyi (to locate) önceden gösterir: 'koleksiyoncuların ... bulmasını zorlaştırmaktadır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İngiliz mobilya stili üzerindeki en önemli etki Chippendale ailesininkiydi. 2 Chippendale mobilyası, Londra merkezli bir dolap ustası olan Thomas Chippendale'in eseridir. 3 Bir mobilya tasarımları albümü olan The Gentleman and Cabinet-Maker's Director (Beyefendi ve Dolap Ustasının Kılavuzu) adlı eseri 1754'te yayımlandı ve geniş çapta dağıtıldı. 4 Chippendale eserlerine hiçbir zaman işaret koymamıştır; bu da bugün koleksiyoncuların orijinal parçaları bulmasını zorlaştırmaktadır. 5 Orijinal Chippendale mobilyası bulmanın en iyi yollarından biri, mobilya tamamen elde yapıldığından ve seri üretim bir ürünün kusursuz açılarına sahip olmadığından, düzgün olmayan ek yerlerine ve alet izlerine bakmaktır. 6 Chippendale tarzında yapılmış bir mobilya parçası onun adını taşıyor olsa da bu, hiçbir şekilde parçanın gerçekten onun atölyesinde yapıldığını göstermez. 7 18. yüzyıl, zanaatkârların çeşitli stillerden yararlanmaya başladığı bir dönemdi; bu da onun stilinin yeniden canlandırıldığı eserlerde adının yaygın biçimde benimsenmesine yol açtı, öyle ki satıcılar "Çin Chippendale'i", "Gotik Chippendale" ve hatta "İrlanda Chippendale'i"nden söz ediyordu. 8 Onun adını taşıyan bu sonraki tasarımların çoğunun, onun özgün fikirleriyle pek az ilişkisi vardır.

PASAJ 199

Uçan Motosiklet Hayali

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 227 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 10

1 It is safe to bet that a flying motorcycle will never be a **practical** transportation option. 2 Yet, this process has not stopped an engineering firm in California from playing the **long odds**. 3 The company is building a **prototype** called the Switchblade, and it hopes to sell a **do-it-yourself kit** as early as 2015. 4 Attractive design and the promise of having air and ground transport in one package have kept alive dreams of a flying vehicle. 5 A three-wheel design was chosen because it meets the definition of a motorcycle, which is not as highly **regulated** as cars are. 6 For example, motorcycles do not need **bumpers**, which would make a flying vehicle heavier and more expensive. 7 As the company **envisions** it, occupants would sit in the aerodynamic Switchblade, in climate-controlled luxury with an instrument display that switches from air to ground readings on landing. 8 The Switchblade will succeed, the company believes, because it will transform easily between transportation in the air and on the ground. 9 If pilots encountered bad weather while flying, they could put down at an airstrip[B], fold in the wings and finish the trip by travelling on the ground with no manual **disassembly**. 10 The reality, however, is more complicated, given that aircraft are prohibited from operating on roads[A] and tightly regulated as to how close they can fly to homes, military installations and environmentally sensitive areas.

ANAHTAR KELİMELER

practical	kullanışlı, uygulanabilir
long odds	düşük ihtimal
prototype	prototip
do-it-yourself kit	kendin-yap kiti
regulated	düzenlemeye tabi, denetlenen
bumper	tampon
envision	tasarlamak, tasavvur etmek
disassembly	söküm, demontaj

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"given that aircraft are prohibited from operating on roads"*

'given that' 'göz önüne alındığında / düşünüldüğünde' anlamındadır; 'be prohibited from + -ing' edilgendir: 'hava taşıtlarının karayollarında kullanılmasının yasak olduğu düşünüldüğünde'.

B *"If pilots encountered bad weather while flying, they could put down at an airstrip"*

İkinci tip koşul (If + geçmiş zaman, could + fiil) varsayımsal bir durumu anlatır; Türkçede '-ırlarsa ... -ebilirler' ile çevrilir. 'put down' burada 'inmek' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Uçan bir motosikletin asla kullanışlı bir ulaşım seçeneği olmayacağına rahatlıkla bahse girilebilir. 2 Ancak bu süreç, Kaliforniya'daki bir mühendislik şirketini bu düşük ihtimale oynamaktan alıkoymadı. 3 Şirket Switchblade adlı bir prototip üretiyor ve en erken 2015'te kendin-yap (kullanıcının kendisinin monte ettiği) bir kit satmayı umuyor. 4 Çekici tasarım ve hava ile kara ulaşımını tek pakette sunma vaadi, uçan taşıt hayallerini canlı tutmaktadır. 5 Üç tekerlekli bir tasarım seçildi, çünkü bu tasarım, arabalar kadar sıkı denetime tabi olmayan motosiklet tanımına uymaktadır. 6 Örneğin motosikletlerin, uçan bir taşıtı daha ağır ve daha pahalı hale getirecek tamponlara ihtiyacı yoktur. 7 Şirketin tasarladığı şekliyle kullanıcılar aerodinamik Switchblade'in içinde, iniş sırasında hava göstergelerinden yer göstergelerine geçen bir gösterge ekranıyla donatılmış, iklim kontrollü bir konfor içinde oturacak. 8 Şirket, Switchblade'in başarılı olacağına inanıyor, çünkü araç havada ve karada ulaşım arasında kolayca dönüşüm sağlayacak. 9 Pilotlar uçarken kötü havayla karşılaşırlarsa küçük bir uçak pistine inebilir, kanatları katlayabilir ve elle hiçbir söküm yapmadan karada ilerleyerek yolculuklarını tamamlayabilirler. 10 Ancak hava taşıtlarının karayollarında kullanılmasının yasak olduğu ve evlere, askeri tesislere ve çevresel açıdan hassas bölgelere ne kadar yakın uçabileceklerine ilişkin sıkı düzenlemeler bulunduğu düşünüldüğünde, gerçek daha karmaşıktır.

PASAJ 200

Yapay Kulak ve Beynin Uyum Gücü

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 181 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 10

(1) The brain's capacity for finding new information-processing **pathways** is thought to explain the success[A] of artificial cochleas, which have been **implanted** in the ears of approximately 100,000 **hearing-impaired** people around the world. (2) They typically have an array of electrodes, each of which channels electrical signals toward the **auditory nerve**. (3) The electrodes can stimulate not just a single neuron in the brain but many **simultaneously**. (4) When cochlear implants first appeared in the 1980s, many neuroscientists expected them to work poorly, given their primitive design. (5) But the devices work well enough for some deaf people to converse over the telephone[B], particularly after an adjustment period during which channel settings are **fine-tuned** to provide the best reception. (6) Patients' brains somehow figure out how to make the most out of the strange signals. (7) The surprising effectiveness of artificial cochleas - together with other evidence of the brain's adaptability - has **fuelled** optimism about the prospects for brain/machine substitution. (8) **A case in point** is an ongoing project at the University of Southern California that seeks to create implantable brain chips that can restore or enhance memory.

ANAHTAR KELİMELER

pathway	yol, yolak
implanted	(vücuda) yerleştirmek, implante etmek
hearing-impaired	işitme engelli
auditory nerve	işitme siniri
simultaneously	aynı anda
fine-tuned	ince ayar yapmak (fine-tune)
fuelled	körüklemek, beslemek (fuel)
a case in point	buna iyi bir örnek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The brain's capacity for finding new information-processing pathways is thought to explain the success"*

'is thought to + fiil' edilgen kanaat yapısıdır: 'Beynin ... kapasitesinin, ... başarısını açıkladığı düşünülmektedir'. Özne isim-fiil cümleciğine dönüşür, 'düşünülmektedir' sona gelir.

B *"work well enough for some deaf people to converse over the telephone"*

'enough for X to do' yapısı 'X'in ... yapabilmesine yetecek kadar' diye çevrilir: 'bazı sağır kişilerin telefonda sohbet edebilmesine yetecek kadar iyi çalışır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Beynin yeni bilgi işleme yolları bulma kapasitesinin, dünya genelinde yaklaşık 100.000 işitme engellinin kulağına yerleştirilmiş olan yapay kokleaların başarısını açıkladığı düşünülmektedir. (2) Bu cihazlarda genellikle, her biri elektrik sinyallerini işitme sinirine ileten bir dizi elektrot bulunur. (3) Elektrotlar beyindeki tek bir nöronu değil, aynı anda pek çok nöronu uyarabilir. (4) Koklear implantlar ilk kez 1980'lerde ortaya çıktığında birçok sinirbilimci, ilkel tasarımları göz önüne alındığında, bunların yetersiz çalışacağını bekliyordu. (5) Ancak bu cihazlar, özellikle kanal ayarlarının en iyi algılamayı sağlayacak şekilde ince ayarlandığı bir uyum döneminden sonra, bazı sağır kişilerin telefonda sohbet edebilmesine yetecek kadar iyi çalışmaktadır. (6) Hastaların beyinleri, bu tuhaf sinyallerden en iyi şekilde nasıl yararlanacağını bir şekilde bulmaktadır. (7) Yapay koklealarn şaşırtıcı etkinliği, beynin uyum yeteneğine dair diğer kanıtlarla birlikte, beyin/makine ikamesinin olanaklarına ilişkin iyimserliği körüklemiştir. (8) Buna iyi bir örnek, Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde yürütülen ve hafızayı geri kazandırabilecek ya da güçlendirebilecek, beyne yerleştirilebilir çipler geliştirmeyi amaçlayan bir projedir.

BÖLÜM 11 — Pasaj 201–220

PASAJ 201

İç Turizm Neden Ölçülemiyor?

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 204 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 11

1 Relatively few people enjoy the opportunity to travel to other countries. 2 **By far** the most common form of travel is that by residents of a country within that country. 3 International travel, although given high **priority** by segments of the populations of industrialized nations[A], is still a minority activity. 4 As a very rough guide, we estimate that **expenditure** worldwide on **domestic** tourism may be worth up to ten times that amount on international tourism. 5 Ironically, there are relatively few countries that collect domestic travel and tourism statistics, while much more information is available on international tourism. 6 Why is this? 7 First of all, international travel involves, by definition, the crossing of a **frontier**. 8 It is therefore easier to observe and **monitor**. 9 Domestic tourism involves movement internally and is therefore more difficult to research. 10 Countries that only make use of registration forms at hotels **miss out on** all aspects of domestic tourism that involve staying in other **accommodation** establishments[B] or with friends or relatives. 11 A number of countries do not even try to measure domestic tourism due to its very nature. 12 For example, in many developing countries, very little domestic movement involves staying in paid accommodation, and so it does not compete with demand from international visitors.

ANAHTAR KELİMELER

by far	açık ara, kat kat
priority	öncelik
expenditure	harcama
domestic	yurt içi, iç
frontier	sınır, hudut
monitor	izlemek, takip etmek
accommodation	konaklama
miss out on	kaçırmak, gözden kaçırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"International travel, although given high priority by segments of the populations of industrialized nations,"*

Araya giren 'although + geçmiş ortaç' kısaltılmış bir zıtlık yan cümlesidir (although it is given ...). Türkçede '... yüksek öncelik verilse de' biçiminde öne alınır.

B *"miss out on all aspects of domestic tourism that involve staying in other accommodation establishments"*

'that involve ...' ilgi cümleciği 'aspects'i niteler; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: '... kalmayı içeren tüm yönlerini gözden kaçırır.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Nispeten çok az insan başka ülkelere seyahat etme fırsatına sahiptir. 2 Açık ara en yaygın seyahat biçimi, bir ülkede yaşayanların o ülke içinde yaptıkları seyahattir. 3 Uluslararası seyahat, sanayileşmiş ülkelerin nüfusunun bazı kesimlerince yüksek öncelik verilse de hâlâ azınlığa özgü bir etkinliktir. 4 Çok kabaca bir ölçü olarak, dünya genelinde iç turizme yapılan harcamanın uluslararası turizme yapılan harcamanın on katına kadar ulaşabileceğini tahmin ediyoruz. 5 İroniktir ki uluslararası turizm hakkında çok daha fazla bilgi mevcutken iç seyahat ve turizm istatistiklerini toplayan nispeten az ülke vardır. 6 Bu neden böyledir? 7 Her şeyden önce, uluslararası seyahat tanımı gereği bir sınırın geçilmesini içerir. 8 Bu nedenle gözlemlenmesi ve izlenmesi daha kolaydır. 9 İç turizm ise ülke içindeki hareketi kapsar ve bu yüzden araştırılması daha zordur. 10 Yalnızca otellerdeki kayıt formlarından yararlanan ülkeler, iç turizmin başka konaklama tesislerinde ya da arkadaş veya akrabaların yanında kalmayı içeren tüm yönlerini gözden kaçırır. 11 Bazı ülkeler, iç turizmin doğası gereği onu ölçmeye bile çalışmaz. 12 Örneğin, birçok gelişmekte olan ülkede ülke içi hareketin çok küçük bir kısmı ücretli konaklama yerlerinde kalmayı içerir ve bu nedenle uluslararası ziyaretçilerden gelen taleple rekabet etmez.

PASAJ 202

Rönesans'ta Resim mi Heykel mi?

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 196 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 11

❶ During the Renaissance, especially in the sixteenth century, it was **customary** to debate the **pre-eminence** of the arts, particularly as between painting and **sculpture**. ❷ The more commonly accepted opinion is represented by Benvenuto Cellini, who thought that sculpture is eight times as great as any other art based on drawing, because a statue has eight views and they must all be equally good. ❸ A painting, he said, is nothing better than the image of a tree, man, or other objects. ❹ In fact, the difference between painting and sculpture is as great as between a shadow and the object casting it[A]. ❺ Leonardo, on the other hand, thought that painting is **superior to** sculpture because it is more intellectual. ❻ By this he meant that as a technique it is **infinitely** more **subtle** in the effects that it can produce, and infinitely wider in the **scope** it offers to invention or imagination. ❼ Michelangelo, when the question was referred to him, in his wise and direct way said that things which have the same end are themselves the same, and that therefore there could be no difference between painting and sculpture except differences due to better **judgment** and harder work[B].

ANAHTAR KELİMELER

customary	âdet olan, alışılmış
pre-eminence	üstünlük
sculpture	heykel, heykeltıraşlık
superior to	-den üstün
subtle	ince, incelikli
infinitely	son derece, sonsuz derecede
scope	kapsam, olanak alanı
judgment	muhakeme, yargı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the difference between painting and sculpture is as great as between a shadow and the object casting it"*

'as great as' eşitlik karşılaştırmasıdır: '... kadar büyüktür.' 'the object casting it' ise -ing ile kısaltılmış ilgi cümleciğidir: 'onu (gölgeyi) düşüren nesne'.

B *"there could be no difference between painting and sculpture except differences due to better judgment and harder work"*

'no ... except ...' yapısı 'dışında hiçbir ... yok' diye çevrilir; 'due to' ile gelen kısım farkları niteler: '... kaynaklanan farklar dışında hiçbir fark olamaz.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Rönesans döneminde, özellikle on altıncı yüzyılda, sanatların üstünlüğünü, özellikle de resim ile heykel arasındaki üstünlüğü tartışmak âdetti. ❷ Daha yaygın kabul gören görüşü, bir heykelin sekiz görünüşü olduğu ve bunların hepsinin aynı derecede iyi olması gerektiği için heykelin çizime dayalı diğer tüm sanatlardan sekiz kat daha büyük olduğunu düşünen Benvenuto Cellini temsil eder. ❸ Cellini'ye göre bir resim, bir ağacın, insanın ya da başka nesnelerin görüntüsünden daha iyi bir şey değildir. ❹ Aslında resim ile heykel arasındaki fark, bir gölge ile o gölgeyi düşüren nesne arasındaki fark kadar büyüktür. ❺ Öte yandan Leonardo, daha entelektüel olduğu için resmin heykelden üstün olduğunu düşünüyordu. ❻ Bununla, resmin bir teknik olarak yaratabildiği etkiler bakımından çok daha incelikli, buluşa ya da hayal gücüne sunduğu olanaklar bakımından da çok daha geniş olduğunu kastediyordu. ❼ Michelangelo ise soru kendisine yöneltildiğinde, bilge ve dolaysız tarzıyla, amacı aynı olan şeylerin kendilerinin de aynı olduğunu, dolayısıyla resim ile heykel arasında daha sağlam muhakeme ve daha çok emekten kaynaklanan farklar dışında hiçbir fark olamayacağını söyledi.

PASAJ 203

Metan Artışı Neden Durdu?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 184 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 11

1 The **concentrations** of methane (CH_4) and carbon dioxide (CO_2) gases in the atmosphere have both risen dramatically since the start of the Industrial Revolution. 2 However, unlike its more familiar greenhouse-gas cousin, atmospheric methane has recently stopped increasing in **abundance**. 3 This development wasn't entirely **unanticipated**, given that the rate of increase has been slowing [A] for at least a quarter-century. 4 The recent **stabilization** of methane levels is something that some scientists are trying very hard to explain [B]. 5 Methane has many sources. 6 Some are natural, such as wetlands and plants, and some are the consequences of modern society, such as **landfills** and wastewater treatment. 7 Methane is destroyed **principally** by its reaction with the hydroxyl radical (OH) in the lower atmosphere. 8 One theory about the stabilization of methane levels is that **deforestation** has reduced the number of plants contributing to atmospheric methane. 9 Another idea is that an increase in the **prevalence** of tropical thunderstorms may have raised the amounts of the various nitrogen oxides high in the atmosphere. 10 There, these gases have the side effect of boosting the production of OH, which in turn acts to destroy methane.

ANAHTAR KELİMELER

concentration	yoğunluk, derişim
abundance	bolluk, miktar
unanticipated	beklenmedik
stabilization	sabitlenme, dengelenme
landfill	çöp depolama alanı
principally	esas olarak, başlıca
deforestation	ormansızlaşma
prevalence	yaygınlık, sıklık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"This development wasn't entirely unanticipated, given that the rate of increase has been slowing"*

'not entirely un-' çift olumsuzluk içerir: 'hiç de beklenmedik değildi'. 'given that' ise 'göz önüne alındığında, düşünülürse' anlamında bir bağlaçtır.

B *"something that some scientists are trying very hard to explain"*

İlgi cümleciği Türkçede sıfat-fiille öne alınır: 'bazı bilim insanlarının açıklamak için büyük çaba harcadığı bir konu'. 'try hard' çaba göstermektir, 'zorlanmak' değildir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Atmosferdeki metan (CH_4) ve karbondioksit (CO_2) gazlarının yoğunluğu, Sanayi Devrimi'nin başlangıcından bu yana çarpıcı biçimde artmıştır. 2 Ancak daha tanıdık sera gazı kuzeninden farklı olarak, atmosferdeki metan miktarı son zamanlarda artmayı bırakmıştır. 3 Artış hızının en az çeyrek yüzyıldır yavaşlamakta olduğu düşünülürse bu gelişme hiç de beklenmedik değildi. 4 Metan düzeylerinin son zamanlarda sabitlenmesi, bazı bilim insanlarının açıklamak için büyük çaba harcadığı bir konudur. 5 Metanın birçok kaynağı vardır. 6 Bunların bazıları sulak alanlar ve bitkiler gibi doğaldır, bazıları ise çöp depolama alanları ve atık su arıtımı gibi modern toplumun ürünüdür. 7 Metan esas olarak alt atmosferde hidroksil radikaliyle (OH) tepkimeye girerek yok olur. 8 Metan düzeylerinin sabitlenmesine ilişkin bir teoriye göre ormansızlaşma, atmosferdeki metana katkıda bulunan bitkilerin sayısını azaltmıştır. 9 Bir başka görüşe göre ise tropikal gök gürültülü fırtınaların sıklığındaki bir artış, atmosferin yüksek katmanlarındaki çeşitli azot oksitlerin miktarını yükseltmiş olabilir. 10 Orada bu gazların, OH üretimini artırmak gibi bir yan etkisi vardır; OH de metanı yok eder.

PASAJ 204

Yağlı Beslenme ve Kanser Riski

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 183 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 11

1 The evidence linking dietary fat with cancer is less **conclusive** than for heart disease, but it does suggest an association[A] between total fat **intake** and some types of cancer. 2 Dietary fat seems not to **initiate** cancer development but to **promote** cancer once it has arisen[B]. 3 Some studies report a relationship between specific cancers and **saturated fat** or dietary fat from animal sources, which is mostly saturated. 4 Thus, health advice to reduce the risk of cancer **parallels** that given to reduce the risk of heart disease: reduce total fat intake, especially saturated fat. 5 The relationship between dietary fat and the risk of cancer differs for various types of cancers. 6 In the case of breast cancer, some studies indicate little or no association between dietary fat and cancer. 7 Others find that total energy intake is a better **predictor** than the percentage of kcalories from fat. 8 In the case of prostate cancer, there does appear to be a strong association with fat. 9 This association appears to be due primarily to saturated fat from meats; fat from milk or fish has not been **implicated** in cancer risk.

ANAHTAR KELİMELER

conclusive	kesin, kesin sonuç veren
intake	alım
initiate	başlatmak
promote	teşvik etmek, ilerletmek
saturated fat	doymuş yağ
parallel	paralel olmak, benzemek
predictor	gösterge, yordayıcı
implicate	ilişkilendirmek, sorumlu tutmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is less conclusive than for heart disease, but it does suggest an association"*

'less ... than' 'daha az ... -dir' demektir, 'daha' tek başına yanlış olur. 'does suggest' vurgulu yardımcı fiildir: 'gerçekten / yine de işaret etmektedir'.

B *"Dietary fat seems not to initiate cancer development but to promote cancer once it has arisen"*

'seem not to ... but to ...' yapısında iki mastar karşıtlanır: '... başlatmıyor, ancak ... destekliyor gibi görünmektedir.' 'once' burada 'bir kez ... -dıktan sonra' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Diyetle alınan yağı kanserle ilişkilendiren kanıtlar kalp hastalığına ilişkin kanıtlardan daha az kesindir, ancak toplam yağ alımı ile bazı kanser türleri arasında bir ilişki olduğuna gerçekten işaret etmektedir. 2 Diyetle alınan yağ kanser gelişimini başlatmıyor, ancak kanser ortaya çıktıktan sonra onun ilerlemesini destekliyor gibi görünmektedir. 3 Bazı çalışmalar, belirli kanserler ile doymuş yağ ya da çoğunlukla doymuş olan hayvansal kaynaklı diyet yağı arasında bir ilişki olduğunu bildirmektedir. 4 Bu nedenle, kanser riskini azaltmaya yönelik sağlık önerileri kalp hastalığı riskini azaltmak için verilenlerle paraleldir: toplam yağ alımını, özellikle de doymuş yağ alımını azaltın. 5 Diyetle alınan yağ ile kanser riski arasındaki ilişki, kanser türlerine göre farklılık gösterir. 6 Meme kanseri söz konusu olduğunda, bazı çalışmalar diyet yağı ile kanser arasında çok az ilişki olduğunu ya da hiç ilişki olmadığını göstermektedir. 7 Başka çalışmalar ise toplam enerji alımının, kalorilerin yağdan gelen yüzdesine göre daha iyi bir gösterge olduğunu ortaya koymaktadır. 8 Prostat kanserinde ise yağla güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. 9 Bu ilişki esas olarak etlerdeki doymuş yağdan kaynaklanıyor gibi görünmektedir; süt ya da balıktaki yağ kanser riskiyle ilişkilendirilmemiştir.

PASAJ 205

İkiz Kuleler Neden Çöktü?

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 137 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 11

1 The US National Institute of Standards and Technology (NIST) will soon be testing a **controversial** theory about the **collapse** of the World Trade Center towers. 2 According to an analysis by a leading fire-safety expert, had the fire-proofing **insulation** on the towers' steel structures been thicker, the towers would have survived longer[A] and might even have remained standing after they were hit by the **hijacked** planes. 3 The work is being **seized on** by lawyers representing victims' families and insurance companies[B]. 4 If confirmed, it could also lead to changes in **building codes**. 5 NIST is responsible for **drawing up** the final report on the towers' collapses and recommending if any changes are needed. 6 It is widely accepted that the collapses were caused by the **failure** of the buildings' steel structure as it was weakened by the heat of the fires.

ANAHTAR KELİMELER

controversial	tartışmalı
collapse	çöküş, çökme
insulation	yalıtım
hijacked	kaçırılmış
seize on	fırsat bilip sarılmak
building codes	yapı yönetmelikleri
draw up	hazırlamak, düzenlemek
failure	dayanımını yitirme, çökme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"had the fire-proofing insulation on the towers' steel structures been thicker, the towers would have survived longer"*

'if' düşürülmüş devrik üçüncü tip koşul cümlesidir (= if the insulation had been thicker). Türkçeye geçmişe yönelik gerçek dışı koşulla aktarılır: '... daha kalın olsaydı ... dayanırdı.'

B *"The work is being seized on by lawyers representing victims' families and insurance companies"*

Şimdiki zaman edilgen (is being + V3) ve edatlı fiil 'seize on' (fırsat bilip sarılmak) birliktedir; Türkçede etkene çevirmek daha doğaldır: 'Avukatlar ... bu çalışmaya dört elle sarılıyor.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 ABD Ulusal Standartlar ve Teknoloji Enstitüsü (NIST), yakında Dünya Ticaret Merkezi kulelerinin çöküşüne ilişkin tartışmalı bir teoriyi test edecek. 2 Önde gelen bir yangın güvenliği uzmanının yaptığı analize göre, kulelerin çelik yapılarındaki yangın yalıtımı daha kalın olsaydı, kuleler daha uzun süre dayanırdı ve hatta kaçırılan uçaklar çarptıktan sonra ayakta kalabilirdi. 3 Bu çalışmaya, kurbanların ailelerini temsil eden avukatlar ve sigorta şirketleri dört elle sarılıyor. 4 Doğrulanırsa çalışma, yapı yönetmeliklerinde değişikliklere de yol açabilir. 5 NIST, kulelerin çöküşüne ilişkin nihai raporu hazırlamaktan ve herhangi bir değişikliğe gerek olup olmadığı konusunda öneride bulunmaktan sorumludur. 6 Çöküşlerin, binaların çelik taşıyıcı yapısının yangınların ısısıyla zayıflayarak dayanımını yitirmesinden kaynaklandığı genel olarak kabul edilmektedir.

PASAJ 206

Resmî ve Gayriresmî Emperyalizm

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 208 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 11

1 The term "imperialism" means the process of extending one nation's control over another; it is a process that takes many forms. 2 Historians **distinguish between** "formal imperialism" and "informal imperialism". 3 Formal imperialism is colonialism, and it was exercised by the Europeans in the past mainly by direct rule: the colonizing nations **annexed** territories **outright** and established their own governments to **subjugate** and administer the peoples of these territories. 4 Sometimes formal imperialism was exercised through indirect rule: the conquering nations reached agreements with native leaders and governed them. 5 There was no single practice of colonial management, and resistance from the natives forced colonial powers to shift strategies frequently. 6 As for "informal imperialism," it refers to a more **subtle** and less visible exercise of power, in which the stronger nation allows the weaker one to maintain its independence while reducing its **sovereignty** A. 7 For the Europeans in the past, informal imperialism took the form of carving out zones of European sovereignty and **privilege**, such as treaty ports, within other countries. 8 Essentially it meant using European economic, political, and cultural power to get **advantageous** treaties or terms of trade. 9 Informal imperialism was not only common, it played an even more fundamental role B in shaping global power relations in the 18th and 19th centuries.

ANAHTAR KELİMELER

distinguish between	arasında ayrım yapmak
annex	ilhak etmek
outright	açıkça, doğrudan
subjugate	boyunduruk altına almak
sovereignty	egemenlik
subtle	incelikli, belirgin olmayan
privilege	ayrıcalık
advantageous	avantajlı, kârlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"in which the stronger nation allows the weaker one to maintain its independence while reducing its sovereignty"*

'in which' ile başlayan ilgi cümleciği 'güç kullanımı'nı niteler ve Türkçede öne alınır: '... izin verdiği ... güç kullanımı'. 'while + -ing' eşzamanlılık bildirir: '... kısıtlarken'.

B *"Informal imperialism was not only common, it played an even more fundamental role"*

'not only ... (but also)' yapısı: 'yalnızca ... olmakla kalmamış, ... de'. 'even more' karşılaştırmayı güçlendirir: 'daha da temel'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 "Emperyalizm" terimi, bir ulusun başka bir ulus üzerindeki denetimini genişletme süreci anlamına gelir; bu, birçok biçime bürünen bir süreçtir. 2 Tarihçiler "resmî emperyalizm" ile "gayriresmî emperyalizm" arasında ayrım yapar. 3 Resmî emperyalizm sömürgeciliktir ve geçmişte Avrupalılar tarafından çoğunlukla doğrudan yönetim yoluyla uygulanmıştır: sömürgeci uluslar toprakları açıkça ilhak etmiş ve bu toprakların halklarını boyunduruk altına alıp yönetmek için kendi yönetimlerini kurmuştur. 4 Resmî emperyalizm zaman zaman dolaylı yönetim yoluyla uygulanmıştır: fetheden uluslar yerli liderlerle anlaşmalar yapmış ve onları yönetmiştir. 5 Tek tip bir sömürge yönetimi uygulaması yoktu ve yerlilerin direnişi, sömürgeci güçleri sık sık strateji değiştirmeye zorladı. 6 "Gayriresmî emperyalizm"e gelince, bu terim daha güçlü ulusun, daha zayıf olanın egemenliğini kısıtlarken bağımsızlığını korumasına izin verdiği, daha incelikli ve daha az görünür bir güç kullanımını ifade eder. 7 Geçmişte Avrupalılar için gayriresmî emperyalizm, başka ülkelerin içinde antlaşma limanları gibi Avrupa egemenliğine ve ayrıcalığına tabi bölgeler oluşturma biçimini almıştır. 8 Özünde bu, avantajlı antlaşmalar ya da ticaret koşulları elde etmek için Avrupa'nın ekonomik, siyasi ve kültürel gücünü kullanmak demekti. 9 Gayriresmî emperyalizm yalnızca yaygın olmakla kalmamış, 18. ve 19. yüzyıllarda küresel güç ilişkilerinin şekillenmesinde daha da temel bir rol oynamıştır.

PASAJ 207

Asit Yağmuru Sınır Tanımıyor

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 165 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 11

1 In the first half of the 20th century, acid rain whether natural or unnatural was a hidden **phenomenon**. 2 By the 1950s, however, its effects were becoming **apparent** to scientists in Scandinavia with the loss of fish from mountain lakes. 3 A network of rainwater **monitoring** stations was set up across Europe, which very soon proved the existence of acid rain as a result of human activities. 4 Acid rain was also charged with killing vast **tracts** of forest in Germany. 5 The effects of **long-range** sulphur pollution were looking so worrying that the issue was placed before the world A at the UN Conference on the Human Environment in Stockholm in 1972. 6 The outcome was that states are now responsible for ensuring that their activities do not damage the environment of other states B. 7 This **paved the way for** the development of programmes for reducing long-range air pollution. 8 The most important of these was the Convention on Long-Range **Transboundary** Air Pollution, attended in 1979 by the world's leading industrial nations.

ANAHTAR KELİMELER

phenomenon	olgu, fenomen
apparent	belirgin, açık
monitoring	izleme, gözlem
be charged with	ile suçlanmak
tract	geniş alan, arazi parçası
long-range	uzun menzilli
pave the way for	-in önünü açmak
transboundary	sınır ötesi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The effects of long-range sulphur pollution were looking so worrying that the issue was placed before the world"*

'so ... that' sonuç yapısıdır: 'o kadar endişe verici görünüyordu ki ...'. Sonraki kısımdaki edilgen 'was placed before the world' 'dünyanın gündemine getirildi' diye aktarılır.

B *"states are now responsible for ensuring that their activities do not damage the environment of other states"*

'be responsible for + -ing' kalıbındaki isim cümleciği (that ...) Türkçede '-mesini sağlamakla yükümlü' biçiminde fiilden önce gelir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 20. yüzyılın ilk yarısında asit yağmuru, doğal olsun ya da olmasın, gizli kalmış bir olguydu. 2 Ancak 1950'lere gelindiğinde, dağ göllerindeki balıkların yok olmasıyla birlikte asit yağmurunun etkileri İskandinavya'daki bilim insanları tarafından fark edilmeye başlandı. 3 Avrupa genelinde bir yağmur suyu gözlem istasyonları ağı kuruldu ve bu ağ çok geçmeden insan faaliyetlerinin sonucu olarak asit yağmurunun varlığını kanıtladı. 4 Asit yağmuru, Almanya'daki geniş orman alanlarını yok etmekle de suçlandı. 5 Uzun menzilli kükürt kirliliğinin etkileri o kadar endişe verici görünüyordu ki konu, 1972'de Stockholm'de düzenlenen BM İnsan Çevresi Konferansı'nda dünyanın gündemine getirildi. 6 Bunun sonucunda devletler artık, faaliyetlerinin diğer devletlerin çevresine zarar vermemesini sağlamakla yükümlüdür. 7 Bu, uzun menzilli hava kirliliğini azaltmaya yönelik programların geliştirilmesinin önünü açtı. 8 Bunların en önemlisi, 1979'da dünyanın önde gelen sanayi ülkelerinin katıldığı Uzun Menzilli Sınır Ötesi Hava Kirliliği Sözleşmesi'ydi.

PASAJ 208

Vücudun İlk Savunma Hattı

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 205 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 11

1 A key strategy in keeping the body free from infection is to prevent the entry of harmful organisms in the first place. 2 Barrier, or passive immunity, acts as a first line of defence against **pathogens**, providing protection via the physical and chemical barriers presented by the various surfaces of the body. 3 These include both external surfaces such as the skin and mucus-lined internal surfaces like the airways and the gut. 4 Each body surface forms an initial physical barrier to infection, and this is then **supplemented** by a variety of **secreted** substances that exhibit **antimicrobial** properties such as enzymes, which break down bacteria. 5 Additional vital mechanisms function to **expel** or flush out microbes from the body like coughing, sweating and urination. 6 If barrier immunity is **breached**, for instance by a skin wound, and pathogens enter the body[A], the **innate** immune system then becomes actively involved. 7 Key to this is the activation of an inflammatory response and the **deployment** of immune cells[B]. 8 Tissue damage results from inflammation, which helps to prevent microbes from spreading. 9 The capillary walls in the affected area become more penetrable, enabling immune cells to access the infected tissue. 10 Damaged cells release chemicals that attract immune cells once they have migrated from the bloodstream.

ANAHTAR KELİMELER

pathogen	patojen, hastalık etkeni
supplement	desteklemek, tamamlamak
secrete	salgılamak
antimicrobial	antimikrobiyal, mikrop öldürücü
expel	dışarı atmak
breach	aşmak, delmek
innate	doğuştan gelen
deployment	konuşlandırma, sevk

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"If barrier immunity is breached, for instance by a skin wound, and pathogens enter the body"*

Edilgen koşul cümlesi araya giren örnekle bölünmüştür; Türkçede koşul öne alınır ve araya giren kısım yerinde korunur: 'Bariyer bağışıklığı, örneğin bir deri yarasıyla aşılır ve ... girerse, ...'.

B *"Key to this is the activation of an inflammatory response and the deployment of immune cells"*

Devrik yapı: yüklem tümleci başa alınmıştır (= The activation ... is key to this). Türkçede 'Bunun anahtarı ... -dır' diye düz sırayla çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Vücudu enfeksiyondan uzak tutmada temel bir strateji, her şeyden önce zararlı organizmaların girişini engellemektir. 2 Bariyer bağışıklığı ya da pasif bağışıklık, patojenlere karşı ilk savunma hattı olarak görev yapar ve vücudun çeşitli yüzeylerinin oluşturduğu fiziksel ve kimyasal engeller aracılığıyla koruma sağlar. 3 Bu yüzeyler hem deri gibi dış yüzeyleri hem de solunum yolları ve bağırsak gibi mukusla kaplı iç yüzeyleri kapsar. 4 Her vücut yüzeyi enfeksiyona karşı ilk fiziksel engeli oluşturur ve bu engel daha sonra bakterileri parçalayan enzimler gibi antimikrobiyal özellikler gösteren çeşitli salgı maddeleriyle desteklenir. 5 Öksürme, terleme ve idrara çıkma gibi hayati önem taşıyan ek mekanizmalar, mikropları vücuttan dışarı atma ya da temizleme işlevi görür. 6 Bariyer bağışıklığı, örneğin bir deri yarasıyla aşılır ve patojenler vücuda girerse, bu kez doğuştan gelen bağışıklık sistemi etkin biçimde devreye girer. 7 Bunun anahtarı, bir enflamatuvar (iltihabi) tepkinin harekete geçirilmesi ve bağışıklık hücrelerinin konuşlandırılmasıdır. 8 Enflamasyon sonucunda doku hasarı oluşur; bu da mikropların yayılmasını önlemeye yardımcı olur. 9 Etkilenen bölgedeki kılcal damar duvarlarının geçirgenliği artar ve bu sayede bağışıklık hücreleri enfekte dokuya ulaşabilir. 10 Bağışıklık hücreleri kan dolaşımından çıkıp bölgeye göç ettikten sonra, hasar görmüş hücreler onları kendine çeken kimyasallar salgılar.

PASAJ 209

Refleksler: Öğrenilmeyen Davranışlar

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 245 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 11

1 A behavioural pattern is considered to be **innate** when it is essential for survival and already present at birth, as it is **predetermined** by the genetic make-up of the organism. 2 A reflex is the simplest form of an innate behaviour. 3 It is a programmed reaction to an outside **stimulus** that is carried out unconsciously. 4 For example, the eyelids close automatically as soon as a draft of air stimulates the surface of the eye A and the pupils of a cat will contract as soon as it looks into bright light. 5 These are reflexes that an organism does not have to learn; they are referred to as **unconditioned reflexes**. 6 An unconditioned reflex is always an unconscious response, and therefore it is impossible to **suppress** it **at will**. 7 Such a reflex always requires a stimulus that **triggers** a certain behaviour. 8 Many unconditioned reflexes exist in order to protect the organism, for example coughing, nausea, or the draw back reflex of the body part that touches a hot object. 9 Anatomically, a reflex is based on a chain of stimulus and reaction, which is referred to as a reflex arc. 10 A well-known example is the knee jerk or patellar reflex in humans, which is triggered by a light hit to the patellar tendon B in the knee. 11 The knee jerk reflex is often used in medicine to test the function of the **spinal cord** and associated nerves. 12 The real purpose of this reflex is to protect humans from injury when tripping.

ANAHTAR KELİMELER

innate	doğuştan
predetermined	önceden belirlenmiş
stimulus	uyaran
unconditioned reflex	koşulsuz refleks
suppress	bastırmak
at will	isteyerek, istendiğinde
trigger	tetiklemek
spinal cord	omurilik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“the eyelids close automatically as soon as a draft of air stimulates the surface of the eye”*

'as soon as' zaman bağlacı Türkçede '-ir -mez' kalıbıyla karşılanır: 'göz yüzeyini uyarır uyarmaz göz kapakları kapanır.'

B *“the knee jerk or patellar reflex in humans, which is triggered by a light hit to the patellar tendon”*

'which is triggered by' edilgen ilgi cümleciği Türkçede öne alınıp sıfat-fiile dönüştürülür: '... hafifçe vurulmasıyla tetiklenen diz refleksi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir davranış örüntüsü, hayatta kalmak için zorunluysa ve doğumda zaten mevcutsa doğuştan kabul edilir, çünkü organizmanın genetik yapısı tarafından önceden belirlenmiştir. 2 Refleks, doğuştan gelen davranışın en basit biçimidir. 3 Dışarıdan gelen bir uyarana karşı bilinçsizce gerçekleştirilen programlanmış bir tepkidir. 4 Örneğin bir hava akımı göz yüzeyini uyarır uyarmaz göz kapakları otomatik olarak kapanır ve bir kedinin göz bebekleri parlak ışığa bakar bakmaz küçülür. 5 Bunlar bir organizmanın öğrenmek zorunda olmadığı reflekslerdir; bunlara koşulsuz refleks denir. 6 Koşulsuz refleks her zaman bilinç dışı bir tepkidir ve bu nedenle onu isteyerek bastırmak imkânsızdır. 7 Böyle bir refleks her zaman belirli bir davranışı tetikleyen bir uyaran gerektirir. 8 Birçok koşulsuz refleks organizmayı korumak için vardır; örneğin öksürme, bulantı ya da vücudun sıcak bir nesneye dokunan kısmını geri çekme refleksi. 9 Anatomik olarak refleks, refleks yayı olarak adlandırılan bir uyaran-tepki zincirine dayanır. 10 İyi bilinen bir örnek, insanlarda dizdeki patellar tendona hafifçe vurulmasıyla tetiklenen diz refleksi ya da patellar reflekstir. 11 Diz refleksi, tıpta omuriliğin ve ilgili sinirlerin işlevini test etmek için sıklıkla kullanılır. 12 Bu refleksin asıl amacı, insanları tökezlediklerinde yaralanmaktan korumaktır.

PASAJ 210

Patent Yasaları Yoksullara Yarar mı?

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 238 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 11

1 Patent laws do little or nothing to help poor countries dig their way out of poverty, and could even make matters worse. 2 That's the controversial conclusion of an independent **commission** on **intellectual property** rights appointed by the British government. 3 Its report, launched recently in Geneva, contains 50 radical **recommendations** to help make these rights work to the advantage of poor countries. 4 Britain's Department for International Development has already promised to look hard at the suggestions, but it's unclear whether the rest of the international community will listen. 5 The World Trade Organization has persuaded most countries to sign an intellectual property rights (IPR) agreement that **obliges** them to **impose** Western style laws[A] on everything from patents to copyrights by 2006. 6 But the new report argues that these laws only benefit rich countries with strong traditions of invention, and do little to aid the transfer of technology to poor countries. 7 The report argues that poor countries should be given a lot more flexibility so as to **customize** those laws, and up to a decade longer to do so. 8 At present, many poor countries don't have intellectual property laws at all. 9 That means local inventors can't get protection for their ideas, but it also means people can buy cheap versions of medicine or software that have been patented elsewhere. 10 Since poor countries often have little to patent **in the first place**, the benefits of having no laws can **outweigh** the disadvantages[B].

ANAHTAR KELİMELER

intellectual property	fikri mülkiyet
commission	komisyon, kurul
recommendation	öneri, tavsiye
oblige	zorunlu kılmak
impose	dayatmak, uygulamak
customize	uyarlamak, kişiselleştirmek
in the first place	zaten, her şeyden önce
outweigh	ağır basmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"an intellectual property rights (IPR) agreement that obliges them to impose Western style laws"*

'that obliges them to ...' ilgi cümleciği 'agreement'ı niteler; Türkçede öne alınır: '... Batı tarzı yasalar uygulamalarını zorunlu kılan bir ... anlaşması'.

B *"Since poor countries often have little to patent in the first place, the benefits of having no laws can outweigh the disadvantages"*

'Since' burada 'beri' değil neden bağlacıdır ('-dığından'). 'having no laws' isim fiil grubudur: 'hiç yasa olmamasının yararları'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Patent yasaları, yoksul ülkelerin yoksulluktan kurtulmasına çok az katkıda bulunur ya da hiç katkıda bulunmaz, hatta durumu daha da kötüleştirebilir. 2 Bu, İngiliz hükümeti tarafından atanan bağımsız bir fikri mülkiyet hakları komisyonunun tartışmalı sonucudur. 3 Komisyonun yakın zamanda Cenevre'de açıklanan raporu, bu hakların yoksul ülkelerin yararına işlemesini sağlamak için 50 radikal öneri içermektedir. 4 İngiltere'nin Uluslararası Kalkınma Bakanlığı önerileri ciddi biçimde inceleyeceğine şimdiden söz verdi, ancak uluslararası toplumun geri kalanının bunlara kulak verip vermeyeceği belirsiz. 5 Dünya Ticaret Örgütü, çoğu ülkeyi, patentlerden telif haklarına kadar her alanda 2006'ya kadar Batı tarzı yasalar uygulamalarını zorunlu kılan bir fikri mülkiyet hakları (IPR) anlaşmasını imzalamaya ikna etmiştir. 6 Ancak yeni rapor, bu yasaların yalnızca güçlü buluş gelenekleri olan zengin ülkelere yarar sağladığını ve teknolojinin yoksul ülkelere aktarılmasına çok az katkıda bulunduğunu ileri sürüyor. 7 Rapor, yoksul ülkelere bu yasaları kendilerine göre uyarlayabilmeleri için çok daha fazla esneklik ve bunu yapmaları için on yıla kadar ek süre tanınması gerektiğini savunuyor. 8 Şu anda birçok yoksul ülkede hiç fikri mülkiyet yasası bulunmamaktadır. 9 Bu, yerel mucitlerin fikirleri için koruma elde edemedikleri anlamına gelir; ancak aynı zamanda insanların başka yerlerde patentlenmiş ilaç ya da yazılımların ucuz versiyonlarını satın alabildikleri anlamına da gelir. 10 Yoksul ülkelerin zaten çoğu zaman patentleyecek pek az şeyi olduğundan, hiç yasa olmamasının yararları sakıncalarından ağır basabilir.

PASAJ 211

Proteinler: Yaşamın Yapı Taşları

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 182 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 11

1 Proteins are of central importance in the chemistry of life. 2 These **macromolecules** serve as **structural** components of cells and tissues; growth and repair, as well as **maintenance** of the organism depend on an adequate supply of these compounds A. 3 Many proteins serve as enzymes, molecules that speed up the thousands of different chemical reactions that take place in an organism. 4 The protein **constituents** of a cell are the clues to its lifestyle. 5 Each cell type has **characteristic** types, distributions, and amounts of protein that determine what the cell looks like and how it functions. 6 A muscle cell differs from other cell types **by virtue of** its large content of the proteins myosin and actin B, which are largely responsible for its appearance as well as for its ability to **contract**. 7 The protein haemoglobin, found in red blood cells, is responsible for the specialized function of oxygen transport. 8 Although carbohydrates and lipids tend to have the same structures, among different species, most proteins are **species-specific**; that is, their structures vary from species to species. 9 The specific proteins present are largely responsible for differences among species.

ANAHTAR KELİMELER

macromolecule	makromolekül
structural	yapısal
maintenance	sürdürme, bakım
constituent	bileşen, öge
characteristic	kendine özgü, ayırt edici
by virtue of	sayesinde, -den dolayı
contract	kasılmak
species-specific	türe özgü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"growth and repair, as well as maintenance of the organism depend on an adequate supply of these compounds"*

Özne üç ögeden oluşur ('growth and repair, as well as maintenance'); yüklem 'depend on' hepsine bağlanır. Türkçede: 'büyüme ve onarım ile organizmanın sürdürülmesi ... bağlıdır.'

B *"A muscle cell differs from other cell types by virtue of its large content of the proteins myosin and actin"*

'by virtue of' neden bildiren edat öbeğidir ('sayesinde, -mesiyle'). Ardından gelen 'which' ilgi cümleciği proteinleri niteler ve Türkçede öne alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Proteinler, yaşamın kimyasında merkezi bir öneme sahiptir. 2 Bu makromoleküller hücrelerin ve dokuların yapısal bileşenleri olarak görev yapar; büyüme ve onarım ile organizmanın sürdürülmesi bu bileşiklerin yeterli miktarda sağlanmasına bağlıdır. 3 Birçok protein enzim, yani bir organizmada gerçekleşen binlerce farklı kimyasal tepkimeyi hızlandıran moleküller olarak görev yapar. 4 Bir hücrenin protein bileşenleri, o hücrenin yaşam biçimine ilişkin ipuçlarıdır. 5 Her hücre tipinin, hücrenin neye benzediğini ve nasıl işlev gördüğünü belirleyen kendine özgü protein türleri, dağılımları ve miktarları vardır. 6 Bir kas hücresi, hem görünümünden hem de kasılma yeteneğinden büyük ölçüde sorumlu olan miyozin ve aktin proteinlerini bol miktarda içermesiyle diğer hücre tiplerinden ayrılır. 7 Kırmızı kan hücrelerinde bulunan hemoglobin proteini, oksijen taşıma gibi özelleşmiş bir işlevden sorumludur. 8 Karbonhidratlar ve lipitler farklı türlerde aynı yapıya sahip olma eğiliminde olsa da proteinlerin çoğu türe özgüdür; yani yapıları türden türe değişir. 9 Türler arasındaki farklılıklardan büyük ölçüde, var olan bu türe özgü proteinler sorumludur.

PASAJ 212

Tiamin Eksikliği ve Beriberi

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 165 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 11

1 People who fail to eat enough food to meet energy needs risk nutrient deficiencies, including thiamin **deficiency**. 2 Inadequate thiamin intakes have been reported among **malnourished** and homeless people. 3 Similarly, people who derive most of their energy from empty-calorie items, like alcohol, risk thiamin deficiency. 4 Alcohol contributes energy, but provides few, if any, nutrients[A] and often **displaces** food. 5 In addition, alcohol enhances thiamin **excretion** in the urine, doubling the risk of deficiency[B]. 6 **Prolonged** thiamin deficiency can result in the disease "beriberi," which was first observed in East Asia when the custom of polishing rice became widespread. 7 Rice provided 80 per cent of the energy intake of the people of that area, and rice **hulls** (the outer skin of rice) were their principal source of thiamin. 8 When the hulls were removed, beriberi spread like wildfire. 9 Because thiamin participates in nerve processes, **paralysis** sets in when it is lacking. 10 The symptoms of beriberi include damage to the nervous system as well as to the heart and other muscles.

ANAHTAR KELİMELER

deficiency	eksiklik
malnourished	yetersiz beslenmiş
derive from	-den elde etmek
displace	yerini almak
excretion	dışarı atım, boşaltım
prolonged	uzun süreli
hull	kabuk
paralysis	felç

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Alcohol contributes energy, but provides few, if any, nutrients"*

'few, if any' kalıbı 'varsa bile çok az, ya da hiç' anlamı taşır: 'ya çok az besin ögesi içerir ya da hiç içermez'.

B *"alcohol enhances thiamin excretion in the urine, doubling the risk of deficiency"*

Cümle sonundaki '-ing' yapısı (doubling) ana eylemin sonucunu bildirir; Türkçede '-arak' ile bağlanır: '... atılımını artırarak riski iki katına çıkarır.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Enerji ihtiyaçlarını karşılayacak kadar yiyecek tüketmeyen kişiler, tiamin (B1 vitamini) eksikliği de dâhil olmak üzere besin ögesi eksiklikleri riskiyle karşı karşıyadır. 2 Yetersiz beslenen ve evsiz insanlar arasında yetersiz tiamin alımı bildirilmiştir. 3 Benzer şekilde, enerjilerinin çoğunu alkol gibi boş kalorili ürünlerden sağlayan kişiler de tiamin eksikliği riski taşır. 4 Alkol enerji sağlar, ancak ya çok az besin ögesi içerir ya da hiç içermez ve çoğu zaman yiyeceğin yerini alır. 5 Ayrıca alkol, tiaminin idrarla atılımını artırarak eksiklik riskini iki katına çıkarır. 6 Uzun süreli tiamin eksikliği, ilk kez Doğu Asya'da pirinç parlatma geleneği yaygınlaştığında görülen "beriberi" hastalığına yol açabilir. 7 Pirinç, o bölgedeki insanların enerji alımının yüzde 80'ini karşılıyordu ve pirinç kabukları (pirincin dış zarı) onların başlıca tiamin kaynağıydı. 8 Kabuklar çıkarıldığında beriberi orman yangını gibi yayıldı. 9 Tiamin sinirsel süreçlerde görev aldığı için eksikliğinde felç ortaya çıkar. 10 Beriberinin belirtileri arasında kalbin ve diğer kasların yanı sıra sinir sisteminin de hasar görmesi yer alır.

PASAJ 213

Küresel Isınmaya Uyum Stratejileri

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 162 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 11

1 Government planners and social scientists from many countries are developing a number of strategies to help us **adapt to** global warming. 2 For example, what should people living in **coastal** areas do? 3 They can move inland away from the dangers of **storm surges**, although this solution has high economic costs. 4 An alternative plan, which is also extremely expensive, is to build **dikes** to protect coastal land[A]. 5 The Dutch, who have been doing this sort of thing for several hundred years, have offered their technical **expertise** to several developing nations threatened by a rise in sea level. 6 We also have to adapt to shifting agricultural zones. 7 Many **temperate** countries are in the process of evaluating semitropical crops to determine the best ones to **substitute for** traditional crops if or when the climate warms. 8 **Drought-resistant** species of trees are being developed by large lumber companies now[B], because the trees planted today will be harvested many decades later when global warming may already get much worse.

ANAHTAR KELİMELER

adapt to	-e uyum sağlamak
coastal	kıyı ile ilgili
storm surge	fırtına kabarması
dike	set, bent
expertise	uzmanlık
temperate	ılıman
substitute for	-in yerine geçmek
drought-resistant	kuraklığa dayanıklı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"An alternative plan, which is also extremely expensive, is to build dikes to protect coastal land"*

Virgüller arasındaki 'which' ilgi cümleciği ek bilgi verir; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: 'Yine son derece pahalı olan alternatif bir plan ...'. 'is to build' ise 'inşa etmektir' diye çevrilir.

B *"Drought-resistant species of trees are being developed by large lumber companies now"*

Şimdiki zaman edilgen (are being developed); etken (by ...) belli olduğu için Türkçede etken çatıyla çevirmek daha doğaldır: 'Büyük kereste şirketleri ... geliştirmektedir.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Birçok ülkeden devlet planlamacıları ve sosyal bilimciler, küresel ısınmaya uyum sağlamamıza yardımcı olacak çeşitli stratejiler geliştirmektedir. 2 Örneğin kıyı bölgelerinde yaşayan insanlar ne yapmalıdır? 3 Fırtına kabarmalarının tehlikelerinden uzaklaşmak için iç kesimlere taşınabilirler, ancak bu çözümün ekonomik maliyeti yüksektir. 4 Yine son derece pahalı olan alternatif bir plan da kıyı arazilerini korumak için setler inşa etmektir. 5 Birkaç yüzyıldır bu tür uygulamalar yapan Hollandalılar, deniz seviyesinin yükselmesi tehdidi altındaki birçok gelişmekte olan ülkeye teknik uzmanlıklarını sunmuştur. 6 Ayrıca değişen tarım bölgelerine de uyum sağlamak zorundayız. 7 Birçok ılıman ülke, iklim ısınırsa ya da ısındığında geleneksel ürünlerin yerine geçebilecek en iyi ürünleri belirlemek amacıyla yarı tropikal ürünleri değerlendirme sürecindedir. 8 Büyük kereste şirketleri şu anda kuraklığa dayanıklı ağaç türleri geliştirmektedir, çünkü bugün dikilen ağaçlar, küresel ısınmanın çok daha kötüleşmiş olabileceği onlarca yıl sonra kesilecektir.

PASAJ 214

Sahnenin Gücü: Oyun ve Okur

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 175 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 11

1 Because a play presents its action through actors, its **impact** is direct, immediate, and **heightened** by the actor's skills. 2 Instead of responding to words on a printed page, the **spectator** sees what is done and hears what is said. 3 The experience of the play is registered directly upon his senses. 4 It may therefore be fuller and more compact. 5 Where the work of **prose fiction** may tell us what a character looks like in one paragraph[A], how he moves or speaks in a second, what he says in a third, and how his auditors respond in a fourth, the acted play presents this material all at once. 6 **Simultaneous** impressions are not separated. 7 Moreover, this experience is interpreted by actors who may be highly skilled in **rendering** **nuances** of meaning and strong emotion. 8 Through facial expression, gesture, speech rhythm, and intonation, they may be able to make a speaker's words more expressive than can the reader's **unaided** imagination[B]. 9 Thus, the performance of a play by skilled actors, expertly directed, gives the playwright a tremendous source of power.

ANAHTAR KELİMELER

impact	etki
heighten	artırmak, yoğunlaştırmak
spectator	izleyici, seyirci
prose fiction	düzyazı kurgu
simultaneous	eşzamanlı
render	aktarmak, ifade etmek
nuance	nüans, incelik
unaided	yardımsız, kendi başına

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Where the work of prose fiction may tell us what a character looks like in one paragraph"*

'Where' burada yer değil karşıtlık bildirir ('whereas' anlamında): '... anlatabilirken, sahnelenen oyun ... sunar.' 'what a character looks like' isim cümleciğidir: 'bir karakterin neye benzediğini'.

B *"they may be able to make a speaker's words more expressive than can the reader's unaided imagination"*

'than'dan sonra devrik yapı vardır (than can the reader's imagination = than the reader's imagination can). Türkçede '... hayal gücünün yapabileceğinden daha anlamlı' diye aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir tiyatro oyunu olayları oyuncular aracılığıyla sunduğu için etkisi doğrudan ve anlıktır, oyuncunun becerileriyle de daha da güçlenir. 2 İzleyici, basılı bir sayfadaki sözcüklere tepki vermek yerine, yapılanı görür ve söyleneni duyar. 3 Oyunun deneyimi doğrudan izleyicinin duyularına kaydedilir. 4 Bu nedenle daha dolu ve daha yoğun olabilir. 5 Düzyazı kurgu eseri bize bir karakterin neye benzediğini bir paragrafta, nasıl hareket ettiğini ya da konuştuğunu ikinci bir paragrafta, ne söylediğini üçüncüsünde ve dinleyenlerin nasıl tepki verdiğini dördüncüsünde anlatabilirken, sahnelenen oyun bu malzemenin tümünü bir anda sunar. 6 Eşzamanlı izlenimler birbirinden ayrılmaz. 7 Üstelik bu deneyim, anlam inceliklerini ve güçlü duyguları aktarmada son derece yetenekli olabilen oyuncular tarafından yorumlanır. 8 Oyuncular yüz ifadesi, jest, konuşma ritmi ve tonlama yoluyla, bir konuşmacının sözlerini okurun yardımsız hayal gücünün yapabileceğinden daha anlamlı kılabilirler. 9 Böylece, bir oyunun ustaca yönetilen yetenekli oyuncularca sahnelenmesi, oyun yazarına muazzam bir güç kaynağı sağlar.

PASAJ 215

Uçmak mı Daha Riskli, Araba mı?

Psikoloji ve Davranış · ●○○ Orta · 182 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 11

1 Many people who are perfectly relaxed driving along the highways become nervous when they get on an **airliner** A, although most know full well that flying is safer than driving. 2 The statistics are indeed clear on this point. 3 For example, a paper published in 1991 **documented** the **substantially** lower risk of flying compared with driving in the United States. 4 Some of the many millions of Americans who flew over the next few years probably **derived comfort from** such hard facts. 5 But now, a decade later, things have changed. 6 The **hijacking** of four large jets on September 11, 2001, and the disastrous events that **ensued** B led many to avoid flying in the United States during the following months. 7 For example, in the fourth quarter of 2001, there was a drop of 18 per cent in the number of passengers compared with the same time period in 2000. 8 Many still avoid air-travel. 9 **Accordingly**, it would be appropriate to again calculate the risks involved in flying and driving, **taking into account** the latest statistics, including the tragic deaths of the passengers on those four hijacked planes.

ANAHTAR KELİMELER

airliner	yolcu uçağı
substantially	önemli ölçüde
document	belgelemek
derive comfort from	-den teselli bulmak
hijacking	uçak kaçırma
ensue	ardından gelmek
accordingly	buna göre, bu nedenle
taking into account	hesaba katarak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Many people who are perfectly relaxed driving along the highways become nervous when they get on an airliner"*

Özne 'who' ilgi cümleciğiyle uzatılmıştır; Türkçede sıfat-fiille öne alınır ve yüklem en sona gider: '... rahat olan pek çok insan ... gerilir.'

B *"The hijacking of four large jets on September 11, 2001, and the disastrous events that ensued"*

Cümlenin öznesi iki isim öbeğinden oluşur; 'that ensued' ilgi cümleciği 'ardından yaşanan felaketler' diye öne alınır, yüklem 'led ... to avoid' sona yerleşir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Otoyollarda araba kullanırken son derece rahat olan pek çok insan, uçmanın araba kullanmaktan daha güvenli olduğunu çok iyi bilmesine rağmen bir yolcu uçağına bindiğinde gerilir. 2 İstatistikler bu konuda gerçekten açıktır. 3 Örneğin, 1991'de yayımlanan bir makale, Amerika Birleşik Devletleri'nde uçmanın araba kullanmaya kıyasla önemli ölçüde daha düşük risk taşıdığını belgelemiştir. 4 Sonraki birkaç yıl içinde uçan milyonlarca Amerikalının bir kısmı muhtemelen bu tür kesin olgulardan rahatlık duymuştur. 5 Ancak şimdi, on yıl sonra, durum değişmiştir. 6 11 Eylül 2001'de dört büyük jetin kaçırılması ve ardından yaşanan felaketler, sonraki aylarda pek çok kişinin ABD'de uçmaktan kaçınmasına yol açtı. 7 Örneğin 2001'in dördüncü çeyreğinde, 2000 yılının aynı dönemine kıyasla yolcu sayısında yüzde 18'lik bir düşüş yaşandı. 8 Pek çok kişi hâlâ hava yolculuğundan kaçınıyor. 9 Buna göre, kaçırılan o dört uçaktaki yolcuların trajik ölümleri de dâhil olmak üzere en son istatistikleri hesaba katarak uçmanın ve araba kullanmanın içerdiği riskleri yeniden hesaplamak yerinde olacaktır.

PASAJ 216

Böbrek Hastalıkları Ne Kadar Yaygın?

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 113 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 11

1 Our kidneys **excrete** metabolic wastes and help **regulate** the volume and **composition** of body fluids. 2 Their vital function is **compromised** in more than 13 million people in the United States who **suffer from** kidney disease[A]. 3 In fact, kidney disease ranks fourth in **prevalence** among major human diseases in the United States. 4 Kidney function can be **impaired** by infections, poisoning by substances such as mercury, lesions, tumours, kidney stones, shock or circulatory disease. 5 For instance, one of the most common kidney diseases both in the United States and in the world is glomerulonephritis, which is related to the damage of the kidney's filtering units. 6 The damage is thought to result from an **autoimmune** response[B].

ANAHTAR KELİMELER

excrete	dışarı atmak, boşaltmak
regulate	düzenlemek
composition	bileşim
compromise	bozmak, zayıflatmak
suffer from	-den muzdarip olmak
prevalence	yaygınlık
impair	bozmak, zayıflatmak
autoimmune	otoimmün

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Their vital function is compromised in more than 13 million people in the United States who suffer from kidney disease"*

Edilgen 'is compromised' (bozulmuştur) ve sona eklenmiş 'who' ilgi cümleciği vardır; Türkçede ilgi cümleciği 'kişiler'den önce gelir: '... böbrek hastalığından muzdarip ... kişide'.

B *"The damage is thought to result from an autoimmune response"*

'is thought to + fiil' edilgen kanaat yapısıdır: 'Bu hasarın ... kaynaklandığı düşünülmektedir.' Kişi belirtilmeden genel bir görüş aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Böbreklerimiz metabolik atıkları dışarı atar ve vücut sıvılarının hacmini ve bileşimini düzenlemeye yardımcı olur. 2 Amerika Birleşik Devletleri'nde böbrek hastalığından muzdarip 13 milyondan fazla kişide bu hayati işlev bozulmuştur. 3 Aslında böbrek hastalığı, ABD'de başlıca insan hastalıkları arasında yaygınlık bakımından dördüncü sıradadır. 4 Böbrek işlevi enfeksiyonlar, cıva gibi maddelerle zehirlenme, lezyonlar, tümörler, böbrek taşları, şok ya da dolaşım hastalıkları nedeniyle bozulabilir. 5 Örneğin, hem ABD'de hem de dünyada en yaygın böbrek hastalıklarından biri, böbreğin süzme birimlerinin hasar görmesiyle ilişkili olan glomerülonefrittir. 6 Bu hasarın otoimmün bir tepkiden kaynaklandığı düşünülmektedir.

PASAJ 217

Kadınlar, Erkekler ve Rekabet

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 146 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 11

1 Although women have made huge strides in catching up with men in the workplace, a gender gap still **persists** both in wages and levels of **advancement**. 2 Commonly cited explanations for this gap range from charges of sex **discrimination** to claims[A] that women are more sensitive than men to work versus family conflicts and thus less **inclined to** make sacrifices for their careers. 3 Now, however, two new studies suggest that another factor may be at work: a deeply **ingrained** difference in the way men and women react to competition that **manifests itself** even at an early age[B]. 4 Apparently, females tend to be far less responsive to competition than males - a tendency with important implications for women and business. 5 It may hurt women in highly competitive labour markets, for example, and **hamper** efficient job placement - especially for positions in which competitiveness is not a useful trait.

ANAHTAR KELİMELER

make strides	ilerleme kaydetmek, adım atmak
persist	sürmek, devam etmek
advancement	yükselme, terfi
discrimination	ayrımcılık
inclined to	-e eğilimli
ingrained	kök salmış, yerleşik
manifest itself	kendini göstermek
hamper	engellemek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Commonly cited explanations for this gap range from charges of sex discrimination to claims"*

'range from ... to ...' kalıbı 'den ... -e kadar uzanmak / değişmek' anlamındadır; uzun 'to claims that ...' kısmı Türkçede 'iddialarına kadar uzanır' biçiminde en sona alınır.

B *"a deeply ingrained difference in the way men and women react to competition that manifests itself even at an early age"*

İsim öbeği iki nitelemeyle uzatılmıştır ('in the way ...' ve 'that manifests itself ...'); Türkçede niteleyenler başa alınır: '... erken yaşta bile kendini gösteren, derinlere kök salmış bir fark'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kadınlar iş yaşamında erkeklere yetişme konusunda çok büyük adımlar atmış olsalar da hem ücretlerde hem de yükselme düzeylerinde cinsiyete dayalı bir uçurum hâlâ sürmektedir. 2 Bu uçurum için sıkça öne sürülen açıklamalar, cinsiyet ayrımcılığı suçlamalarından, kadınların iş-aile çatışmalarına erkeklerden daha duyarlı olduğu ve bu nedenle kariyerleri için fedakârlık yapmaya daha az eğilimli olduğu iddialarına kadar uzanır. 3 Ancak şimdi iki yeni araştırma, başka bir etkenin de rol oynuyor olabileceğini ileri sürüyor: erkeklerle kadınların rekabete tepki verme biçiminde, erken yaşta bile kendini gösteren, derinlere kök salmış bir fark. 4 Görünüşe göre kadınlar rekabete erkeklerden çok daha az tepki verme eğilimindedir; bu, kadınlar ve iş dünyası açısından önemli sonuçları olan bir eğilimdir. 5 Örneğin bu eğilim, rekabetin çok yoğun olduğu iş piyasalarında kadınlara zarar verebilir ve özellikle rekabetçiliğin yararlı bir özellik olmadığı pozisyonlarda verimli bir işe yerleştirmeyi engelleyebilir.

PASAJ 218

Felaketten Önce Pompeii

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 171 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 11

1 The Roman city of Pompeii in AD 79 was a **thriving** **provincial** centre, a few miles from the Bay of Naples, with a population of between 10,000 and 20,000 people. 2 Its narrow streets, made narrower by street **vendors** and shops with cloth **awnings** for shade, were full of A shoppers, tavern-goers, slaves, and vacationers from the North. 3 A huge new **aqueduct** supplied running water from the Lower Apennine mountains, which flowed from fountains throughout the city, even in private homes. 4 But the key to Pompeii's **prosperity**, and that of smaller settlements nearby like Oplontis and Terzigna, was the region's rich black earth provided by Mount Vesuvius' volcanic eruptions. 5 "One of the ironies of volcanoes is that they tend to produce very **fertile** soils, and that tend to **tempt** people to live around them", says geologist Philip Janey. 6 Had Roman knowledge in the summer of AD 79 been less mythological and more geological B, the Pompeiians might have recognized the danger signs from Mount Vesuvius and escaped the volcanic eruption that was to follow.

ANAHTAR KELİMELER

thriving	gelişen, refah içindeki
provincial	taşraya ait, eyalete ait
vendor	satıcı
awning	tente
aqueduct	su kemeri
prosperity	refah, zenginlik
fertile	verimli
tempt	cezbetmek, özendirmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Its narrow streets, made narrower by street vendors and shops with cloth awnings for shade, were full of"*

Özneden sonra virgüller arasına giren geçmiş ortaç (made narrower by ...) kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir; Türkçede öne alınır: '... yüzünden daha da daralan dar sokakları ... doluydu.'

B *"Had Roman knowledge in the summer of AD 79 been less mythological and more geological"*

'If' düşürülmüş devrik üçüncü tip koşul cümlesidir (= If Roman knowledge had been ...). Türkçede '... olsaydı, ... kaçabilirlerdi' diye geçmişe yönelik gerçek dışı koşulla çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir Roma kenti olan Pompeii, MS 79'da Napoli Körfezi'ne birkaç mil uzaklıkta, nüfusu 10.000 ile 20.000 arasında olan gelişkin bir taşra merkeziydi. 2 Sokak satıcıları ve gölge için kumaş tenteleri olan dükkânlar yüzünden daha da daralan dar sokakları; alışveriş yapanlar, meyhaneye gidenler, köleler ve kuzeyden gelen tatilcilerle doluydu. 3 Büyük ve yeni bir su kemeri, Aşağı Apenin Dağları'ndan akan su getiriyordu; bu su kentin her yanındaki çeşmelerden, hatta özel evlerde bile akıyordu. 4 Ancak Pompeii'nin ve yakınlardaki Oplontis ve Terzigna gibi daha küçük yerleşimlerin refahının anahtarı, Vezüv Yanardağı'nın volkanik patlamalarının bölgeye kazandırdığı zengin kara topraktı. 5 Jeolog Philip Janey, "Yanardağlarla ilgili ironilerden biri, çok verimli topraklar oluşturma eğiliminde olmaları ve bunun da insanları çevrelerinde yaşamaya özendirmesidir" diyor. 6 MS 79 yazında Romalıların bilgisi daha az mitolojik ve daha çok jeolojik olsaydı, Pompeiililer Vezüv'deki tehlike işaretlerini fark edebilir ve ardından gelecek olan volkanik patlamadan kaçabilirlerdi.

PASAJ 219

Venüs'ün Kabuğu Neye Benziyor?

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 131 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 11

1 Earth and Venus, being **roughly** the same size and distance from the sun, are often regarded as twin planets[A]. 2 So it is natural to wonder how the **crust** of Venus compares with that of our own world. 3 Although centuries of telescopic observations from Earth could give no **insight**, beginning in 1990 the Magellan space **probe**'s orbiting radar penetrated the thick clouds that **enshroud** Venus and revealed its surface with stunning clarity. 4 From the detailed images of landforms, planetary scientists can **surmise** the type of rock that covers Venus. 5 It seems that our sister planet is completely covered by rocks of basaltic composition, which are very much like the dark, **fine-grained** rocks that line the ocean basins of Earth[B]. 6 Magellan's mapping, however, failed to find extensive areas **comparable to** Earth's continental crust.

ANAHTAR KELİMELER

roughly	kabaca, aşağı yukarı
crust	kabuk, yer kabuğu
insight	fikir, kavrayış
probe	sonda
enshroud	örtmek, sarmak
surmise	tahmin etmek, çıkarımda bulunmak
fine-grained	ince taneli
comparable to	ile karşılaştırılabilir

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Earth and Venus, being roughly the same size and distance from the sun, are often regarded as twin planets"*

Virgüller arasındaki 'being ...' ortaç yapısı neden ya da niteleme bildirir; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: 'Kabaca aynı büyüklükte ... olan Dünya ve Venüs'. 'are regarded as' edilgendir: '... olarak görülür'.

B *"rocks of basaltic composition, which are very much like the dark, fine-grained rocks that line the ocean basins of Earth"*

İç içe iki ilgi cümleciği vardır (which ..., that ...); Türkçede en içteki nitelemeden başlanarak öne alınır: 'okyanus havzalarının tabanını kaplayan ... kayalara çok benzeyen bazaltik bileşimli kayalar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kabaca aynı büyüklükte ve Güneş'e aynı uzaklıkta olan Dünya ve Venüs, sıklıkla ikiz gezegenler olarak görülür. 2 Bu nedenle Venüs'ün kabuğunun kendi dünyamızınkiyle nasıl karşılaştırıldığını merak etmek doğaldır. 3 Yüzyıllar boyunca Dünya'dan yapılan teleskopik gözlemler hiçbir fikir veremese de 1990'dan itibaren Magellan uzay sondasının yörüngedeki radarı, Venüs'ü örten kalın bulutları delip geçerek gezegenin yüzeyini çarpıcı bir netlikle ortaya koydu. 4 Gezegen bilimciler, yer şekillerinin ayrıntılı görüntülerinden Venüs'ü kaplayan kayaların türü hakkında çıkarımda bulunabilirler. 5 Görünüşe göre kardeş gezegenimiz tamamen, Dünya'daki okyanus havzalarının tabanını kaplayan koyu renkli, ince taneli kayalara çok benzeyen bazaltik bileşimli kayalarla kaplıdır. 6 Ancak Magellan'ın haritalama çalışması, Dünya'nın kıtasal kabuğuyla karşılaştırılabilecek geniş alanlar bulamadı.

PASAJ 220

İyi Bir Hastane Nasıl Planlanır?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 151 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 11

1 The **site** of a hospital needs careful consideration. 2 More and more people now agree that a hospital should, wherever possible, be part of the community it serves. 3 This **makes for** the convenience of patients, particularly **outpatients**, and eases staff **recruitment**. 4 Whilst it may be necessary to serve small communities by **peripheral** separate outpatient departments[A], in general, in-patient and outpatient buildings should be on the same site. 5 It is not, however, always **practicable** to build extensively in a town or city, and it is difficult to make provision for expansion. 6 The actual design of a hospital is also of great importance. 7 Medicine is ever changing, and it is difficult to forecast changes that lie ahead. 8 Doctors **invariably** call for flexibility in planning, which is really only practicable if hospital construction is on ground-floor level[B] and if the wards and the special investigatory departments are so designed that they can be **readily** extended.

ANAHTAR KELİMELER

site	yer, arsa
make for	sağlamak, -e katkıda bulunmak
outpatient	ayaktan tedavi gören hasta
recruitment	işe alım
peripheral	çevresel, merkez dışı
practicable	uygulanabilir
invariably	istisnasız, her zaman
readily	kolayca

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Whilst it may be necessary to serve small communities by peripheral separate outpatient departments"*

'Whilst' (= while) burada zaman değil karşıtlık bildirir: '... gerekebilse de'. 'it may be necessary to ...' yapısında 'it' sahte öznedir; asıl özne mastar öbeğidir.

B *"which is really only practicable if hospital construction is on ground-floor level"*

Virgülden sonraki 'which' önceki fikrin tamamını niteler; Türkçede yeni bir yan cümleyle verilir: 'bu da ancak ... olursa gerçekten uygulanabilir'. 'only ... if' 'ancak ... -ırsa' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir hastanenin yeri dikkatle düşünülmeyi gerektirir. 2 Artık giderek daha fazla insan, bir hastanenin mümkün olan her durumda hizmet verdiği topluluğun bir parçası olması gerektiği görüşüne katılmaktadır. 3 Bu, hastaların, özellikle de ayakta tedavi gören hastaların rahatını sağlar ve personel alımını kolaylaştırır. 4 Küçük topluluklara çevrede ayrı poliklinik birimleriyle hizmet vermek gerekebilse de genel olarak yatan hasta ve ayaktan hasta binaları aynı yerleşkede olmalıdır. 5 Ancak bir kasabada ya da kentte geniş çaplı inşaat yapmak her zaman uygulanabilir değildir ve genişleme için olanak sağlamak da zordur. 6 Bir hastanenin asıl tasarımı da büyük önem taşır. 7 Tıp sürekli değişmektedir ve ileride yaşanacak değişiklikleri öngörmek zordur. 8 Doktorlar istisnasız biçimde planlamada esneklik isterler; bu da ancak hastane yapısı zemin kat düzeyinde olursa ve koğuşlar ile özel tetkik bölümleri kolayca genişletilebilecek biçimde tasarlanırsa gerçekten uygulanabilir.

BÖLÜM 12 Pasaj 221–240

PASAJ 221

Mısır Çölünde Yeni Bir Vadi

BÖLÜM 12

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 229 kelime · 10 cümle

1 The Sahara desert **takes up** most of Egypt's land, so **overcrowding** is a huge problem. 2 Sixty-two million people live squeezed together into the six million **fertile** acres along the Nile delta and narrow river valley - just five per cent of the total area of Egypt. 3 Between 12 and 15 million live in Cairo alone. 4 Until recently, it was **impractical** and dangerous to even consider moving into the southern desert, where temperatures regularly rise above 50 °C and water is **scarce** [A] and can only be reached using carefully placed **irrigation** wells. 5 But in the last 20 years a "New Valley" has slowly been taking shape. 6 Towns with industrial centres, tourist areas and spacious apartment blocks are being constructed, factories are **springing up**. 7 The main development making this possible is the construction of the vast Sheikh Zayed canal, also known as the Toshka canal. 8 Named for Sheikh Zayed al Nahyan, president of the United Arab Emirates, which is financially backing the Project [B], the canal is part of the irrigation scheme dreamed up by the Egyptian government to make it possible for people to move away from the traffic, pollution and bustle of Cairo. 9 If a "second Nile" cuts through the desert and water is distributed to surrounding land, people and crops can **thrive** there as they do around the existing Nile. 10 The area is becoming known as the New Valley.

ANAHTAR KELİMELER

take up	kaplamak, yer kaplamak
overcrowding	aşırı kalabalık
fertile	verimli
impractical	uygulanamaz, mantıksız
scarce	kıt, az bulunan
irrigation	sulama
spring up	birdenbire ortaya çıkmak
thrive	gelişmek, serpilmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the southern desert, where temperatures regularly rise above 50 °C and water is scarce"*

'where' ile başlayan ilgi cümleciği yer adını niteler; Türkçede öne alınır: 'sıcaklıkların düzenli olarak 50 °C'nin üzerine çıktığı, suyun kıt olduğu güney çölü'.

B *"Named for Sheikh Zayed al Nahyan, president of the United Arab Emirates, which is financially backing the Project"*

Cümle başındaki geçmiş ortaç (Named for ...) kısaltılmış edilgen yan cümledir ve özneyi (the canal) niteler: '... adını taşıyan kanal'. İçteki 'which' cümleciği de öne alınır: 'Projeyi mali olarak destekleyen'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sahra Çölü Mısır topraklarının büyük bölümünü kaplar, bu nedenle aşırı kalabalık çok büyük bir sorundur. 2 Altmış iki milyon insan, Nil deltası ve dar nehir vadisi boyunca uzanan altı milyon akrelik (yaklaşık 24.000 km²) verimli araziye, yani Mısır'ın toplam yüzölçümünün yalnızca yüzde beşine sıkışmış durumda yaşamaktadır. 3 Yalnızca Kahire'de 12 ile 15 milyon arasında insan yaşamaktadır. 4 Yakın zamana kadar, sıcaklıkların düzenli olarak 50 °C'nin üzerine çıktığı, suyun kıt olduğu ve ancak dikkatle yerleştirilmiş sulama kuyularıyla ulaşılabildiği güney çölüne taşınmayı düşünmek bile mantıksız ve tehlikeliydi. 5 Ancak son 20 yılda bir "Yeni Vadi" yavaş yavaş şekillenmektedir. 6 Sanayi merkezleri, turistik alanları ve geniş apartman blokları olan kasabalar inşa ediliyor, fabrikalar birbiri ardına kuruluyor. 7 Bunu mümkün kılan temel gelişme, Toshka kanalı olarak da bilinen devasa Şeyh Zayed kanalının inşasıdır. 8 Projeyi mali olarak destekleyen Birleşik Arap Emirlikleri'nin devlet başkanı Şeyh Zayed el Nahyan'ın adını taşıyan kanal, Mısır hükümetinin insanların Kahire'nin trafiğinden, kirliliğinden ve karmaşasından uzaklaşabilmesini sağlamak için tasarladığı sulama planının bir parçasıdır. 9 "İkinci bir Nil" çölü boydan boya keser ve su çevredeki arazilere dağıtılırsa, mevcut Nil'in çevresinde olduğu gibi orada da insanlar yaşayabilir ve ekinler yetişebilir. 10 Bölge, Yeni Vadi olarak bilinmeye başlıyor.

PASAJ 222

Londra Tiyatrolarında Müzikal Çağı

Sanat ve Kültür · ●○○ Orta · 157 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 12

1 In London's theatres, tastes seem to be changing. 2 Though audiences are not falling, that's mostly thanks to the **allure** of musicals, not plays[A]. 3 The commercial London Theatres ran at 65% **capacity** in 2003, the most recent year for which figures are available. 4 But this **disguises** a big difference between musicals and plays. 5 For the musicals, **attendance** **averages** 68% of capacity; for plays, attendance is somewhat lower, at 56%. 6 So if a show doesn't contain some singing and plenty of dancing, half the chairs are likely to remain empty. 7 And in a business in which the costs are all fixed, a few more tickets sold can make all the difference[B]. 8 However, London's **subsidised** theatres are doing unusually well. 9 For example, at the National Theatre, which receives around £14 million in public money every year, attendance has been running at over 90% of capacity for the past 20 months. 10 That's partly thanks to **sponsorship** and partly to **aggressive** programming.

ANAHTAR KELİMELER

allure	cazibe, çekicilik
capacity	kapasite
disguise	gizlemek, örtmek
attendance	katılım, doluluk
average	ortalama olmak
subsidised	devlet desteği alan, sübvansiyonlu
sponsorship	sponsorluk
aggressive	atak, iddialı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Though audiences are not falling, that's mostly thanks to the allure of musicals, not plays"*

'Though' zıtlık bağlacı Türkçede '-se de' ile karşılanır; 'thanks to' 'sayesinde' demektir ve 'not plays' karşıtlığı 'oyunların değil, müzikallerin' diye öne alınır.

B *"in a business in which the costs are all fixed, a few more tickets sold can make all the difference"*

'in which' ilgi cümleciği 'business'i niteler: 'tüm maliyetlerin sabit olduğu bir işte'. 'make all the difference' deyimi 'her şeyi değiştirmek, belirleyici olmak' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Londra tiyatrolarında zevkler değişiyor gibi görünüyor. 2 Seyirci sayısı düşmese de bu büyük ölçüde oyunların değil, müzikallerin cazibesi sayesindedir. 3 Londra'nın ticari tiyatroları, rakamların mevcut olduğu en son yıl olan 2003'te kapasitelerinin %65'iyle çalıştı. 4 Ancak bu, müzikaller ile oyunlar arasındaki büyük bir farkı gizlemektedir. 5 Müzikallerde doluluk ortalama olarak kapasitenin %68'i iken oyunlarda doluluk biraz daha düşük olup %56'dır. 6 Dolayısıyla bir gösteride biraz şarkı ve bolca dans yoksa, koltukların yarısının boş kalması muhtemeldir. 7 Ve tüm maliyetlerin sabit olduğu bir işte, birkaç bilet fazla satmak her şeyi değiştirebilir. 8 Bununla birlikte, Londra'nın devlet desteği alan tiyatroları alışılmadık derecede iyi durumda. 9 Örneğin her yıl kamu kaynaklarından yaklaşık 14 milyon sterlin alan Ulusal Tiyatro'da doluluk oranı son 20 aydır kapasitenin %90'ının üzerinde seyrediyor. 10 Bu kısmen sponsorluk, kısmen de iddialı bir programlama sayesindedir.

PASAJ 223

Okyanus Tabanında Bir Patlamayı İzlemek

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 113 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 12

❶ Our understanding of **submarine** volcanic eruptions has improved **substantially** in the past decade **owing to** the recent ability to **remotely** detect such events and to respond rapidly [A] with brief surveys and **sampling** at the eruption site. ❷ But these data are necessarily limited to observations after the event. ❸ In contrast, the 1998 eruption of the Axial volcano on the Juan de Fuca **ridge** was monitored by on site sea-floor instruments. ❹ One of these instruments, which measured bottom pressure, was overrun and **entrapped** by the 1998 lava flow [B]. ❺ The instrument survived and was later discovered. ❻ The data recorded by this instrument reveal the duration, character and **effusion rate** of an eruption on a mid-ocean ridge.

ANAHTAR KELİMELER

submarine	denizaltı, deniz altında olan
substantially	büyük ölçüde
owing to	sayesinde, nedeniyle
remotely	uzaktan
sampling	örnekleme
ridge	sırt
entrap	hapsetmek, tuzağa düşürmek
effusion rate	püskürme hızı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"owing to the recent ability to remotely detect such events and to respond rapidly"*

'owing to' neden bildiren edattır ve ardından iki mastarla genişletilmiş bir isim öbeği gelir; Türkçede mastarlar isim tamlamasına dönüştürülüp öne alınır: '... saptama ve ... müdahale etme yeteneği sayesinde'.

B *"One of these instruments, which measured bottom pressure, was overrun and entrapped by the 1998 lava flow"*

Virgüller arasındaki 'which' cümleciği 'Dip basıncını ölçen' diye öne alınır; edilgen 'was overrun and entrapped by' Türkçede '... lav akıntısının altında kalmış ve hapsolmuştur' biçiminde doğal çatıyla verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Denizaltı volkanik patlamalarına ilişkin bilgimiz, bu tür olayları uzaktan saptama ve patlama alanında kısa süreli araştırma ve örnekleme çalışmalarıyla hızla müdahale etme konusunda son zamanlarda kazanılan yetenek sayesinde son on yılda büyük ölçüde gelişmiştir. ❷ Ancak bu veriler zorunlu olarak olaydan sonra yapılan gözlemlerle sınırlıdır. ❸ Buna karşın, Juan de Fuca sırtındaki Axial yanardağının 1998'deki patlaması, yerinde bulunan deniz tabanı cihazlarıyla izlenmiştir. ❹ Dip basıncını ölçen bu cihazlardan biri 1998 lav akıntısının altında kalmış ve içinde hapsolmuştur. ❺ Cihaz hasar görmeden kurtulmuş ve daha sonra bulunmuştur. ❻ Bu cihazın kaydettiği veriler, bir okyanus ortası sırtındaki patlamanın süresini, niteliğini ve püskürme hızını ortaya koymaktadır.

PASAJ 224

Kenevirin Kuzeni Obeziteye Çare mi?

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 162 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 12

1 A chemical naturally produced in the body that works in a similar way to cannabis is thought to hold the key[A] to treating **obesity**. 2 A recent study found that oleylethanolamide (OEA) significantly decreased the **appetites** of lab rats, with a resulting loss of weight. 3 Scientists are just beginning to understand OEA, which they believe is manufactured in the **small intestine**. 4 It is a **naturally occurring** molecule in the same class of compound as cannabis' **active ingredient** and acts on the same **receptors**. 5 However, rather than increasing the appetite, OEA has the **opposite effect**. 6 The chemical did not affect various functions of the rats' nervous systems as other weight loss drugs do[B]. 7 "OEA is like a cousin to cannabis - it has similar properties but a different personality, In this case, it creates the opposite reaction", says the head researcher. 8 OEA could solve the problem of obesity, which greatly increases the risk of diseases such as diabetes, heart disease, **stroke** and some cancers.

ANAHTAR KELİMELER

obesity	obezite, şişmanlık
appetite	iştah
small intestine	ince bağırsak
naturally occurring	doğal olarak oluşan
active ingredient	etken madde
receptor	reseptör, almaç
opposite effect	ters etki
stroke	inme, felç

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"A chemical naturally produced in the body that works in a similar way to cannabis is thought to hold the key"*

Özne iki nitelemeyle uzatılmıştır (naturally produced ..., that works ...); yüklem 'is thought to' edilgen kanaat yapısıdır: '... üretilen ve ... etki eden bir kimyasalın ... anahtarı olduğu düşünülmektedir.'

B *"The chemical did not affect various functions of the rats' nervous systems as other weight loss drugs do"*

Olumsuz cümlede 'as ... do' tuzaktır: diğer ilaçlar bu işlevleri etkiler, OEA etkilemez. Türkçede belirsizliği önlemek için 'diğer kilo verdirici ilaçların aksine ... etkilemedi' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Vücutta doğal olarak üretilen ve kenevire (kannabis) benzer şekilde etki eden bir kimyasalın obezite tedavisinin anahtarı olduğu düşünülmektedir. 2 Yakın tarihli bir çalışma, oleiletanolamidin (OEA) laboratuvar farelerinin iştahını önemli ölçüde azalttığını ve bunun sonucunda kilo kaybı olduğunu ortaya koydu. 3 Bilim insanları, ince bağırsakta üretildiğine inandıkları OEA'yı yeni yeni anlamaya başlıyor. 4 OEA, kenevirin etken maddesiyle aynı bileşik sınıfında yer alan, doğal olarak oluşan bir moleküldür ve aynı reseptörler üzerinde etki gösterir. 5 Ancak OEA iştahı artırmak yerine tam tersi bir etki yapar. 6 Bu kimyasal, diğer kilo verdirici ilaçların aksine, farelerin sinir sistemlerinin çeşitli işlevlerini etkilemedi. 7 Baş araştırmacı, "OEA kenevirin bir kuzeni gibidir; benzer özelliklere ama farklı bir kişiliğe sahiptir, bu durumda tam ters bir tepki yaratıyor" diyor. 8 OEA, diyabet, kalp hastalığı, inme ve bazı kanserler gibi hastalıkların riskini büyük ölçüde artıran obezite sorununu çözebilir.

PASAJ 225

Finlandiya Başarısının Sırrı

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 174 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 12

(1) In Finland now, everything is all right. (2) Fifteen years after one of the worst **recessions** any European country has seen, **triggered** by the collapse of the Soviet Union[A], the Finns feel very **content**. (3) Their small country of a population of 5 million is the first in the World Economic Forum's list of the world's most competitive countries, and the second in its business-**competitiveness** index. (4) It is also the first in the OECD's world ranking of educational performance and has the second-highest share of research-and-development spending in the European Union. (5) Moreover, the country is **reversing** its demographic decline and, hence, its **fertility rate** is one of the highest in Europe. (6) Perhaps best of all the Finns are facing globalization without paranoia. (7) Theirs is one of the few European countries to have succeeded in businesses in which international prices are falling because of global competition and technological change. (8) In most of Europe public opinion and even business elites seem gloomily **resigned to** being overwhelmed by India and China[B]. (9) Finland suggests that this fate is not **inevitable**.

ANAHTAR KELİMELER

recession	ekonomik durgunluk
trigger	tetiklemek
content	memnun, hoşnut
competitiveness	rekabet gücü
reverse	tersine çevirmek
fertility rate	doğurganlık hızı
resigned to	-e boyun eğmiş, razı
inevitable	kaçınılmaz

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Fifteen years after one of the worst recessions any European country has seen, triggered by the collapse of the Soviet Union"*

Zaman zarfı uzun bir isim öbeğidir: 'any European country has seen' ilgi cümleciği ('-in yaşadığı') ve 'triggered by' kısaltılmış edilgen yapı ('tetiklenen') Türkçede öne alınır, '... üzerinden on beş yıl geçtikten sonra' ile bağlanır.

B *"public opinion and even business elites seem gloomily resigned to being overwhelmed by India and China"*

'be resigned to + -ing' 'bir şeye boyun eğmiş olmak' demektir; ardındaki edilgen isim-fiil (being overwhelmed by) '... karşısında ezilip geçilmeye' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Finlandiya'da şu anda her şey yolunda. (2) Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle tetiklenen ve herhangi bir Avrupa ülkesinin yaşadığı en kötü ekonomik durgunluklardan birinin üzerinden on beş yıl geçtikten sonra Finliler halinden çok memnun. (3) 5 milyon nüfuslu küçük ülkeleri, Dünya Ekonomik Forumu'nun dünyanın en rekabetçi ülkeleri listesinde birinci, iş dünyası rekabet gücü endeksinde ise ikinci sırada yer alıyor. (4) Ülke ayrıca OECD'nin eğitim performansı dünya sıralamasında birinci ve Avrupa Birliği'nde araştırma-geliştirme harcamalarının payı en yüksek ikinci ülke konumunda. (5) Dahası ülke demografik düşüşünü tersine çeviriyor ve dolayısıyla doğurganlık hızı Avrupa'nın en yükseklerinden biri. (6) Belki de en iyisi, Finliler küreselleşmeyle paranoyaya kapılmadan yüzleşiyor. (7) Finlandiya, küresel rekabet ve teknolojik değişim nedeniyle uluslararası fiyatların düştüğü iş alanlarında başarılı olmayı başarmış az sayıdaki Avrupa ülkesinden biridir. (8) Avrupa'nın büyük bölümünde kamuoyu, hatta iş dünyasının seçkinleri bile Hindistan ve Çin karşısında ezilip geçilmeye karamsar bir şekilde boyun eğmiş görünüyor. (9) Finlandiya, bu kaderin kaçınılmaz olmadığını gösteriyor.

PASAJ 226

Klişelerin Ardındaki Kültürel Gerçeklik

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 156 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 12

1 We have all heard people from other countries described in very general terms. 2 For instance, it has been said that "Germans work hard" and "Americans are friendly". 3 Such **generalizations** or **stereotypes** are very **crude**, and **common sense** tells us that not all Germans work hard and not all Americans are friendly. 4 At the same time, there appears to be some truth in these generalizations since[B] people from different countries share different characteristics. 5 What these crude statements **acknowledge**, however, is that[A] people from different countries have **distinctive** cultures and social customs. 6 A society's culture includes its customs, values, beliefs, ideas and the **artifacts** it produces. 7 Attitudes towards such things as work, **leisure**, wealth, the role of women, and the value of education in one society's culture might be significantly different from the attitudes and values found in another society's culture. 8 This is also the case regarding attitudes found in different countries towards politics and the political system.

ANAHTAR KELİMELER

generalization	genelleme
stereotype	klişe, kalıp yargı
crude	kaba, yüzeysel
common sense	sağduyu
acknowledge	kabul etmek
distinctive	kendine özgü, ayırt edici
artifact	eser, yapıt
leisure	boş zaman

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"What these crude statements acknowledge, however, is that"*

Özne konumunda 'what' isim cümleciği: önce cümleciği ad yapın ('bu ifadelerin kabul ettiği şey'), sonra 'is that ...' kısmını '... olduğudur' diye bağlayın.

B *"there appears to be some truth in these generalizations since"*

'There appears to be' = '... var gibi görünüyor'; 'since' burada zaman değil neden bildirir, Türkçede '-dığı için' ile öne alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hepimiz başka ülkelerden insanların çok genel ifadelerle anlatıldığını duymuşuzdur. 2 Örneğin, "Almanlar çok çalışır" ve "Amerikalılar arkadaş canlısıdır" gibi sözler söylenmiştir. 3 Böyle genellemeler ya da klişeler çok yüzeyseldir ve sağduyumuz bize her Alman'ın çok çalışmadığını ve her Amerikalının arkadaş canlısı olmadığını söyler. 4 Aynı zamanda, farklı ülkelerden insanlar farklı özellikler paylaştığı için bu genellemelerde biraz gerçeklik payı var gibi görünüyor. 5 Ancak bu yüzeysel ifadelerin kabul ettiği şey, farklı ülkelerden insanların kendilerine özgü kültürleri ve sosyal gelenekleri olduğudur. 6 Bir toplumun kültürü, onun geleneklerini, değerlerini, inançlarını, fikirlerini ve ürettiği eserleri kapsar. 7 Bir toplumun kültüründeki iş, boş zaman, zenginlik, kadının rolü ve eğitimin değeri gibi şeylere yönelik tutumlar, başka bir toplumun kültüründe bulunan tutum ve değerlerden büyük ölçüde farklı olabilir. 8 Farklı ülkelerde siyasete ve siyasi sisteme yönelik tutumlar için de durum aynıdır.

PASAJ 227

Gelgitten Elektrik: Su Altı Türbinleri

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 132 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 12

1 A curious form of renewable-energy generation may be on the horizon - with underwater turbines. 2 These units **harness** the power of **tidally driven** currents, which flow back and forth like clockwork, making it possible to generate electricity A on a predictable schedule. 3 In this respect, underwater turbines are more attractive than their wind-driven **counterparts**, which are now employed widely to help power electric grids. 4 Underwater structures are also less likely to be damaged by violent storms B, which have little effect on **submerged** objects. 5 And using underwater turbines **sidesteps** the common **objections** to conventional hydropower - that damming a river stops migrating fish and **inundates** land **upstream**. 6 Underwater turbines have long been used on a small scale. 7 But soon now they will be used on a large scale to produce megawatts of electric power.

ANAHTAR KELİMELER

harness	yararlanmak, kullanmak
tidally driven	gelgitle hareket eden
counterpart	muadil, benzer
submerged	su altındaki, batık
sidestep	atlatmak, önüne geçmek
objection	itiraz
inundate	su basmak, sular altında bırakmak
upstream	akış yukarısında

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which flow back and forth like clockwork, making it possible to generate electricity"*

İlgi cümleciği ön ada çevrilir ('ileri geri akan akıntılar'); sondaki -ing yapısı sonuç bildirir: 've böylece ... mümkün kılar'.

B *"less likely to be damaged by violent storms"*

'be likely to' + edilgen mastar: '... tarafından hasar görme ihtimali daha düşük' biçiminde isimleştirerek çevirin.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yenilenebilir enerji üretiminin ilginç bir türü, su altı türbinleriyle birlikte ufukta görünüyor olabilir. 2 Bu birimler, saat gibi düzenli biçimde ileri geri akan gelgit kaynaklı akıntıların gücünden yararlanır ve böylece önceden kestirilebilir bir programla elektrik üretmeyi mümkün kılar. 3 Bu bakımdan su altı türbinleri, şu anda elektrik şebekelerine güç sağlamaya yardım etmek için yaygın olarak kullanılan rüzgârla çalışan benzerlerinden daha caziptir. 4 Su altı yapılarının ayrıca, su altındaki nesneler üzerinde çok az etkisi olan şiddetli fırtınalardan hasar görme ihtimali daha düşüktür. 5 Ayrıca su altı türbinlerinin kullanılması, geleneksel hidroelektrik enerjiye yöneltilen yaygın itirazların, yani bir nehre baraj kurmanın göç eden balıkların yolunu kestiği ve akış yukarısındaki arazileri sular altında bıraktığı itirazlarının önüne geçer. 6 Su altı türbinleri uzun süredir küçük çapta kullanılmaktadır. 7 Fakat çok yakında megavatlarca elektrik enerjisi üretmek için büyük çapta kullanılacaklar.

PASAJ 228

Diş Eti İltihabı ve Plak

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 134 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 12

1 Gingivitis is the **inflammation** of the gums. 2 Under this condition, the gums become red and **swollen** and bleed easily. 3 An extremely common condition, gingivitis can develop[A] any time after a person's teeth come in, and it is almost always the result of **inadequate** brushing and **flossing**, which allows plaque to remain along the gumline of the teeth. 4 Plaque, which is a soft, sticky film made up primarily of bacteria, **accumulates** especially in **faulty** fillings and around the teeth next to poorly cleaned partial **dentures**, bridges, and orthodontic appliances. 5 When plaque stays on the teeth for more than 72 hours, it hardens into tartar, which can't be completely removed by brushing and flossing[B]. 6 Although plaque is the main cause of gingivitis, other factors can make the inflammation worse, especially pregnancy, **puberty**, and birth control drugs.

ANAHTAR KELİMELER

inflammation	iltihap
swollen	şişmiş
inadequate	yetersiz
flossing	diş ipi kullanımı
accumulate	birikmek
faulty	hatalı, kusurlu
denture	protez
puberty	ergenlik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"An extremely common condition, gingivitis can develop"*

Cümle başındaki ad öbeği özneyi açıklar (eş görevli öğe); Türkçede 'Son derece yaygın bir durum olan gingivitis' diye özneye bağlanır.

B *"which can't be completely removed by brushing and flossing"*

Edilgen ilgi cümleciği ön ada dönüşür: 'fırçalama ve diş ipiyle tamamen temizlenemeyen diş taşı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Gingivitis, diş eti iltihabıdır. 2 Bu durumda diş etleri kızarır, şişer ve kolayca kanar. 3 Son derece yaygın bir durum olan diş eti iltihabı, kişinin dişleri çıktıktan sonra herhangi bir zamanda gelişebilir ve neredeyse her zaman, plağın dişlerin diş eti çizgisi boyunca kalmasına yol açan yetersiz diş fırçalama ve diş ipi kullanımının sonucudur. 4 Başlıca bakterilerden oluşan yumuşak, yapışkan bir ince tabaka olan plak, özellikle hatalı dolgularda ve iyi temizlenmemiş kısmi protezlerin, köprülerin ve ortodontik aygıtların yanındaki dişlerin çevresinde birikir. 5 Plak dişlerin üzerinde 72 saatten uzun kalırsa sertleşerek diş fırçalama ve diş ipi kullanımıyla tamamen temizlenemeyen diş taşına (tartar) dönüşür. 6 Gingivitisin ana nedeni plak olsa da, başka etkenler, özellikle hamilelik, ergenlik ve doğum kontrol ilaçları iltihabı kötüleştirebilir.

PASAJ 229

Pekin'de Beklenmedik Bir Mezar Keşfi

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 137 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 12

1 The discovery of an ancient tomb in modern China is so **commonplace** that it often **annoys** as much as excites[A], because it can delay construction for months or even years. 2 So when archeologists were called in last May to check structures discovered during the expansion of a **bonemeal** factory in a southern **suburb** of Beijing, they weren't expecting to find anything of great interest. 3 To the archeologists' surprise, the structures were the **remains** of two traditional **domed** tombs, each over a thousand years old. 4 One was flooded and badly damaged, but the other contained beautifully-preserved wall **frescoes**, from the 10th century. 5 "It's only recently that the Chinese have been publishing **artifacts**[B] from ancient tombs, and it's unusual to see them in the Western press," says Dr Jessica Rawson, Professor of Oriental Art and Archeology at Oxford University.

ANAHTAR KELİMELER

commonplace	sıradan, olağan
annoy	canını sıkmak
suburb	banliyö
bonemeal	kemik unu
remains	kalıntılar
domed	kubbeli
fresco	fresk
artifact	eser, buluntu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is so commonplace that it often annoys as much as excites"*

'so ... that' yapısı 'o kadar ... ki' ile verilir; 'as much as' ise '... kadar' karşılaştırmasıdır: 'heyecanlandırdığı kadar can da sıkar'.

B *"It's only recently that the Chinese have been publishing artifacts"*

'It is ... that' vurgu yapısı: vurgulanan öğe (only recently) Türkçede 'ancak son zamanlarda' diye yüklemin hemen önüne alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Günümüz Çin'inde antik bir mezarın bulunması o kadar sıradan bir olaydır ki çoğu zaman heyecanlandırdığı kadar can da sıkar; çünkü bu tür bir keşif inşaatları aylarca, hatta yıllarca geciktirebilir. 2 Bu yüzden arkeologlar geçen mayıs ayında Pekin'in güneyindeki bir banliyöde, bir kemik unu fabrikasının genişletilmesi sırasında bulunan yapıları incelemek üzere çağrıldıklarında, büyük ilgi çekecek bir şey bulmayı beklemiyorlardı. 3 Arkeologları şaşırtan biçimde yapılar, her biri bin yıldan daha eski olan iki geleneksel kubbeli mezarın kalıntılarıydı. 4 Mezarlardan biri sular altında kalmış ve ağır hasar görmüştü, ancak diğerinde 10. yüzyıldan kalma, çok güzel korunmuş duvar freskleri vardı. 5 Oxford Üniversitesi Doğu Sanatı ve Arkeolojisi Profesörü Dr. Jessica Rawson, "Çinliler antik mezarlardan çıkan eserleri ancak son zamanlarda yayımlamaya başladı ve bunları Batı basınında görmek alışılmadık bir durum" diyor.

PASAJ 230

Afganistan'ın Harap Olan Meyve Bahçeleri

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 141 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 12

1 Afghanistan's **terrain**, climate and tradition of gardening make it a good place for growing fruit. 2 In the 1970s, export of fruits and nuts provided about 40% of the country's **foreign exchange**. 3 About 60% of the world's dried fruit came from Afghanistan. 4 In the 1990s the Food and Agriculture Organization (FAO) helped to create over 300 fruit-tree nurseries throughout the country to replace **orchards** destroyed during a decade of **occupation** by the Soviet Union. 5 Further fighting ruined more of Afghan agriculture, including the **vineyards** of the Shomali plain. 6 But it was the lack of water — and the lack of money — that **devastated** the country's orchards[A], most of which are now **in a sorry state**[B]. 7 Such fruits and vegetables that are being produced now are difficult to distribute or export because many of the country's roads and bridges have been destroyed.

ANAHTAR KELİMELER

terrain	arazi, yeryüzü şekilleri
foreign exchange	döviz (geliri)
nursery	fidanlık
orchard	meyve bahçesi
occupation	işgal
vineyard	bağ
devastate	harap etmek, yıkmak
in a sorry state	acınacak durumda

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it was the lack of water — and the lack of money — that devastated the country's orchards"*

'It was ... that' vurgu yapısı: '... asıl harap eden şey su ve para kıtlığıydı' biçiminde vurgulanan öğe yükleme taşınır.

B *"most of which are now in a sorry state"*

'most of which' ilgi yapısı ön ad olarak araya alınır: 'çoğu şu anda acınacak durumda olan meyve bahçeleri'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Afganistan'ın arazisi, iklimi ve bahçecilik geleneği, ülkeyi meyve yetiştirmek için iyi bir yer hâline getirir. 2 1970'lerde meyve ve kabuklu yemiş ihracatı, ülkenin döviz gelirinin yaklaşık %40'ını sağlıyordu. 3 Dünyadaki kuru meyvenin yaklaşık %60'ı Afganistan'dan geliyordu. 4 1990'larda Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Sovyetler Birliği'nin on yıllık işgali sırasında yok edilen meyve bahçelerinin yerine yenilerini koymak için ülke genelinde 300'den fazla meyve ağacı fidanlığı kurulmasına yardım etti. 5 Süren çatışmalar, Şomali ovasındaki bağlar da dâhil olmak üzere Afgan tarımının daha büyük bir kısmını mahvetti. 6 Ancak ülkenin, çoğu şu anda acınacak durumda olan meyve bahçelerini asıl harap eden şey su kıtlığı ve para kıtlığıydı. 7 Şu anda üretilen meyve ve sebzelerin dağıtılması ya da ihraç edilmesi zordur, çünkü ülkenin yollarının ve köprülerinin çoğu yıkılmıştır.

PASAJ 231

Sesle Kalabalık Dağıtan Silahlar

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 96 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 12

1 The US company, Scientific Applications and Research Associates (SARA) Inc has developed **crowd-dispersal** weapons for the US military that generate high-**intensity** sound waves[A]. 2 Sound levels of 120 to 130 decibels cause pain and **blurred** vision; above 140 decibels, sound produces **profound** **discomfort** throughout the body. 3 Earplugs are no protection. 4 These acoustic systems have a **directed beam**, projecting the sound in a narrow fan. 5 They include high-intensity sound generators with power levels of up to 60 kilowatts and are **combustion** driven, using a series of small explosions to create a noise or drive a siren or **whistle**[B].

ANAHTAR KELİMELER

crowd-dispersal	kalabalık dağıtma
intensity	yoğunluk, şiddet
blurred	bulanık
profound	derin, şiddetli
discomfort	rahatsızlık
directed beam	yönlendirilmiş ışın
combustion	yanma
whistle	düdük

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"crowd-dispersal weapons for the US military that generate high-intensity sound waves"*

'that' ilgi cümleciği ismin önüne ortaç olarak alınır: 'yüksek yoğunluklu ses dalgaları üreten kalabalık dağıtma silahları'.

B *"using a series of small explosions to create a noise or drive a siren or whistle"*

-ing ile başlayan yan cümle yöntemi anlatır; '... için bir dizi küçük patlamadan yararlanarak' ya da ayrı bir yan cümleyle verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 ABD'li Scientific Applications and Research Associates (SARA) Inc. şirketi, ABD ordusu için yüksek yoğunluklu ses dalgaları üreten kalabalık dağıtma silahları geliştirmiştir. 2 120 ile 130 desibellik ses düzeyleri ağrıya ve bulanık görmeye yol açar; 140 desibelin üzerinde ise ses tüm vücutta derin bir rahatsızlık yaratır. 3 Kulak tıkaçları koruma sağlamaz. 4 Bu akustik sistemler, sesi dar bir yelpaze biçiminde yansıtan yönlendirilmiş bir ışına sahiptir. 5 Bu sistemler, gücü 60 kilovata kadar çıkan yüksek yoğunluklu ses üreteçleri içerir ve yanmalı çalışır; ses çıkarmak ya da bir sireni veya düdüğü çalıştırmak için bir dizi küçük patlamadan yararlanır.

PASAJ 232

Şeker, Zaman ve Diş Çürükleri

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 197 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 12

(1) Proper diet is an important contributor to preventing tooth cavities. (2) Although all carbohydrates can cause **tooth decay** to some degree, the biggest **culprits** are sugars. (3) All simple sugars have the same effect on the teeth, including table sugar and the sugars in honey, fruits, and milk. (4) Whenever sugar comes in contact with plaque, Streptococcus mutans bacteria in the plaque produce acid for about twenty minutes. (5) The amount of sugar eaten is **irrelevant** [B]; the amount of time the sugar stays in contact with the teeth is the important issue. (6) Thus, **sipping** a sugary soft drink over an hour is more damaging than eating a candy bar [A] in five minutes. (7) A person who tends to develop cavities should eat sweet snacks less often. (8) Rinsing the mouth after eating a snack removes some of the sugar; brushing the teeth is more effective. (9) In fact, brushing prevents cavities from forming on the sides of the teeth, and flossing gets between the teeth where a brush can't reach. (10) Drinking **artificially sweetened** soft drinks also helps, though diet colas contain acid that can promote tooth decay. (11) Drinking tea or coffee without sugar can also help people avoid cavities, particularly on **exposed** root surfaces.

ANAHTAR KELİMELER

cavity	diş çürüğü, oyuk
tooth decay	diş çürümesi
culprit	suçlu, sorumlu
irrelevant	önemsiz, ilgisiz
sip	yudumlamak
rinse	çalkalamak
artificially sweetened	yapay olarak tatlandırılmış
exposed	açıkta kalan, açığa çıkmış

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"sipping a sugary soft drink over an hour is more damaging than eating a candy bar"*

-ing ile kurulan isim-fiiller öznedir ve karşılaştırılır: '... yudumlamak, ... yemekten daha zararlıdır'; 'than' sonrası '-mekten' ile verilir.

B *"The amount of sugar eaten is irrelevant"*

İsimden sonra gelen geçmiş ortaç (eaten) edilgen anlamlı ön ada dönüşür: 'yenen şekerin miktarı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Uygun beslenme (diyet), diş çürüklerini önlemeye katkıda bulunan önemli bir etkendir. (2) Tüm karbonhidratlar bir dereceye kadar diş çürümesine yol açabilse de en büyük suçlu şekerlerdir. (3) Sofra şekeri ile bal, meyve ve sütteki şekerler de dâhil olmak üzere tüm basit şekerlerin dişler üzerinde aynı etkisi vardır. (4) Şeker ne zaman plakla temas etse, plaktaki Streptococcus mutans bakterileri yaklaşık yirmi dakika boyunca asit üretir. (5) Yenen şekerin miktarı önemli değildir; asıl önemli olan, şekerin dişlerle temas hâlinde kaldığı süredir. (6) Bu yüzden şekerli bir gazlı içeceği bir saat boyunca yudum yudum içmek, beş dakikada bir çikolata barı yemekten daha zararlıdır. (7) Diş çürümesine yatkın bir kişi tatlı atıştırmalıkları daha seyrek yemelidir. (8) Atıştırdıktan sonra ağzı çalkalamak şekerin bir kısmını uzaklaştırır; dişleri fırçalamak ise daha etkilidir. (9) Aslında diş fırçalamak dişlerin yan yüzeylerinde çürük oluşmasını önler; diş ipi ise fırçanın ulaşamadığı diş aralarına girer. (10) Yapay olarak tatlandırılmış gazlı içecekler içmek de yardımcı olur, ancak diyet kolalar diş çürümesini kolaylaştırabilecek asit içerir. (11) Şekersiz çay ya da kahve içmek de insanların, özellikle açığa çıkmış kök yüzeylerinde, çürüklerden korunmasına yardımcı olabilir.

PASAJ 233

Doğum Sonrası Depresyonun Nedenleri

BÖLÜM 12

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 201 kelime · 10 cümle

1 Women seem to be particularly **vulnerable** to depression during their **reproductive years**: Rates of the disorder are highest in females between the ages of 25 and 45. 2 New data indicate that the **incidence** of depression in females rises after giving birth. 3 In 2007 Patricia Dietz reported that 10.4% of 4,398 mothers had been depressed in the nine months following childbirth compared with 8.7% in the nine months before pregnancy and 6.9% during pregnancy. 4 More than half of the women with postnatal depression had also been depressed during or before pregnancy suggesting that a previous occurrence of depression may be the biggest risk factor[A] for acquiring the illness **postpartum** depression. 5 But the hormonal changes that occur in a new mother's body are also thought to contribute to postpartum depression[B]. 6 During pregnancy, a woman experiences a **surge** in blood levels of oestrogen and progesterone. 7 Then, in the first 48 hours after childbirth, the amount of these two hormones falls suddenly, almost back to normal levels. 8 This chemical instability could contribute to depression. 9 Of course, hormonal **flux** does not fully explain postpartum depression. 10 After all, this biochemical **fluctuation** occurs in all new mothers and yet only a relatively small **proportion** of them become depressed.

ANAHTAR KELİMELER

vulnerable	savunmasız, yatkın
reproductive years	üreme çağı
incidence	görülme sıklığı
postpartum	doğum sonrası
surge	ani artış
flux	dalgalanma, değişkenlik
fluctuation	dalgalanma
proportion	oran, kısım

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"suggesting that a previous occurrence of depression may be the biggest risk factor"*

Cümle sonundaki -ing yapısı önceki bulgunun sonucunu bildirir; Türkçede bulgu isimleştirilip özne yapılır: '... olması, ... olabileceğini düşündürmektedir'.

B *"are also thought to contribute to postpartum depression"*

'be thought to' edilgen kalıbı '... -dığı düşünülmektedir' diye çevrilir; contribute to = '-e katkıda bulunmak', 'sebep olmak' değil.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kadınlar özellikle üreme çağlarında depresyona karşı daha savunmasız görünmektedir: Bu bozukluğun görülme oranları 25-45 yaş arasındaki kadınlarda en yüksektir. 2 Yeni veriler, kadınlarda depresyon görülme sıklığının doğumdan sonra arttığını göstermektedir. 3 2007 yılında Patricia Dietz, 4.398 annenin %10,4'ünün doğumu izleyen dokuz ay içinde depresyon geçirdiğini bildirmiştir; bu oran hamilelikten önceki dokuz ayda %8,7, hamilelik sırasında ise %6,9'dur. 4 Doğum sonrası depresyon yaşayan kadınların yarısından fazlasının hamilelik sırasında ya da öncesinde de depresyon geçirmiş olması, daha önce depresyon geçirmiş olmanın doğum sonrası (postpartum) depresyona yakalanmada en büyük risk etkeni olabileceğini düşündürmektedir. 5 Ancak yeni anne olan bir kadının vücudunda meydana gelen hormonal değişikliklerin de doğum sonrası depresyona katkıda bulunduğu düşünülmektedir. 6 Hamilelik sırasında kadının kanındaki östrojen ve progesteron düzeylerinde ani bir artış yaşanır. 7 Ardından, doğumdan sonraki ilk 48 saatte bu iki hormonun miktarı aniden düşerek neredeyse normal düzeylere geri iner. 8 Bu kimyasal dengesizlik depresyona katkıda bulunabilir. 9 Elbette hormonal dalgalanma doğum sonrası depresyonu tam olarak açıklamaz. 10 Ne de olsa bu biyokimyasal dalgalanma yeni anne olan tüm kadınlarda görülür; ancak bu kadınların yalnızca görece küçük bir kısmı depresyona girer.

PASAJ 234

Sanskritçe ve Hint–Avrupa Dillerinin Keşfi

Eğitim ve Dil · ●●● Zor · 148 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 12

1 In 1786 Sir William Jones, a British judge serving in India, made a discovery that transformed knowledge about **prehistory** and began the formal study of historical linguistics. 2 Turning his spare time towards the study of Sanskrit, the ancient language from which the **predominant** languages of the South Asian subcontinent **derive**, Jones discovered that Sanskrit shares features of grammar and vocabulary with Latin and ancient Greek to an extent **inexplicable** by **sheer coincidence** B. 3 His interest further **aroused**, he then examined A the early Germanic language called "Gothic", the ancient Celtic languages of Europe, and Old Persian, and found that they, too, exhibited **marked** similarities to Sanskrit. 4 He concluded that all these languages must have evolved from a common but now-**extinct** linguistic source. 5 In the early nineteenth century, both this ancient language and the later languages that derived from it, were labelled "Indo-European," reflecting their wide distribution from India and Ireland.

ANAHTAR KELİMELER

prehistory	tarih öncesi
predominant	baskın, egemen
derive	türemek
inexplicable	açıklanamaz
sheer coincidence	salt tesadüf
aroused	uyanmış, artmış
marked	belirgin
extinct	yok olmuş, ölü (dil)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"His interest further aroused, he then examined"*

Bağlaçsız mutlak yapı (absolute construction): 'His interest (being) further aroused' = 'ilgisi daha da artınca'; Türkçede zarf-fiil ile ana cümleye bağlanır.

B *"to an extent inexplicable by sheer coincidence"*

Sıfat ismi arkadan niteler (an extent inexplicable ...); Türkçede ön ada çevrilir: 'salt tesadüfle açıklanamayacak ölçüde'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1786'da, Hindistan'da görev yapan İngiliz yargıç Sir William Jones, tarih öncesine ilişkin bilgileri köklü biçimde değiştiren ve tarihsel dilbilimin sistemli olarak incelenmesini başlatan bir keşif yaptı. 2 Boş zamanlarını, Güney Asya alt kıtasındaki baskın dillerin türediği antik dil olan Sanskritçenin incelenmesine ayıran Jones, Sanskritçenin dil bilgisi ve sözcük dağarcığı özelliklerini salt tesadüfle açıklanamayacak ölçüde Latince ve antik Yunancayla paylaştığını keşfetti. 3 İlgisi daha da artınca, ardından "Gotça" adı verilen erken dönem Cermen dilini, Avrupa'nın antik Kelt dillerini ve Eski Farsçayı inceledi ve bunların da Sanskritçeyle belirgin benzerlikler gösterdiğini buldu. 4 Tüm bu dillerin, ortak ama artık yok olmuş bir dil kaynağından evrimleşmiş olması gerektiği sonucuna vardı. 5 On dokuzuncu yüzyılın başlarında hem bu antik dil hem de ondan türeyen sonraki diller, Hindistan'dan İrlanda'ya uzanan geniş yayılımlarını yansıtacak biçimde "Hint-Avrupa" dilleri olarak adlandırıldı.

PASAJ 235

Organik Gıda Gerçekten Daha Güvenli mi?

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 232 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 12

1 There have been very few studies comparing the microbiological safety of organic and **conventional** food production. 2 In theory, organic food could be more **prone to** microbial **contamination** due to the lack of **preservatives** and the use of animal waste or **manure** as fertilisers are more commonly referred to. 3 However, the results of the present studies have not been **conclusive** due to a number of factors, including a small sample size and a failure to take into account seasonal and regional variations. 4 Clearly, organic and conventional foods are **susceptible to** contamination by **pathogenic** microorganisms at every point in the food chain. 5 It can occur during production from manure and water, during processing from environmental sources and during the final handling and packing, possibly as a result of poor human sanitation. 6 One area where organic production systems might pose a higher risk is[A] through the use of newer untreated manure as fertiliser. 7 Studies carried out on organic and conventional produce found that E. coli contamination was 19 times greater on organic farms that used manure or compost less than 12 months old than on farms that used older materials. 8 Though the risks are reduced as manure matures[B], researchers have found that many pathogenic organisms such as E. coli and salmonella can still survive up to 60 days or more in compost and in the soil, depending on temperature and the condition of the soil.

ANAHTAR KELİMELER

conventional	geleneksel
prone to	-e yatkın
contamination	kirlenme, bulaşma
preservative	koruyucu madde
manure	ahır gübresi, hayvan gübresi
conclusive	kesin, kesin sonuçlu
susceptible to	-e açık, duyarlı
pathogenic	patojen, hastalık yapıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"One area where organic production systems might pose a higher risk is"*

'where' ilgi cümleciği 'area' ismini niteler ve ön ada çevrilir: 'organik üretim sistemlerinin daha yüksek risk oluşturabileceği alanlardan biri'.

B *"Though the risks are reduced as manure matures"*

'Though' = '-se de', 'as' burada '-dıkça' anlamında: 'gübre olgunlaştıkça riskler azalsa da'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Organik ve geleneksel gıda üretiminin mikrobiyolojik güvenliğini karşılaştıran çok az çalışma yapılmıştır. 2 Teoride organik gıdalar, koruyucu madde kullanılmaması ve hayvansal atıkların ya da daha yaygın adıyla ahır gübresinin gübre olarak kullanılması nedeniyle mikrobiyal kirlenmeye daha yatkın olabilir. 3 Ancak mevcut çalışmaların sonuçları, küçük örneklem büyüklüğü ve mevsimsel ve bölgesel farklılıkların hesaba katılmaması da dâhil olmak üzere bir dizi etken nedeniyle kesin bir sonuca ulaşmamıştır. 4 Açıkça görülüyor ki organik ve geleneksel gıdalar, gıda zincirinin her aşamasında patojen mikroorganizmalarla kirlenmeye açıktır. 5 Kirlenme, üretim sırasında gübre ve sudan, işleme sırasında çevresel kaynaklardan, son elleçleme ve paketleme sırasında ise muhtemelen insanlardaki yetersiz hijyen sonucunda ortaya çıkabilir. 6 Organik üretim sistemlerinin daha yüksek risk oluşturabileceği alanlardan biri, daha taze, işlenmemiş ahır gübresinin gübre olarak kullanılmasıdır. 7 Organik ve geleneksel ürünler üzerinde yapılan çalışmalar, 12 aydan daha yeni ahır gübresi ya da kompost kullanan organik çiftliklerde E. coli kirlenmesinin, daha eski malzemeler kullanan çiftliklere göre 19 kat daha fazla olduğunu bulmuştur. 8 Ahır gübresi olgunlaştıkça riskler azalsa da araştırmacılar, E. coli ve salmonella gibi birçok patojen organizmanın, sıcaklığa ve toprağın durumuna bağlı olarak kompostta ve toprakta 60 gün ya da daha uzun süre canlı kalabildiğini bulmuştur.

PASAJ 236

Hidrojen Sülfür Kalbi Koruyabilir mi?

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 200 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 12

1 The **revelation** that H2S is produced in the cardio-vascular system and helps to control blood pressure A caught the attention of many researchers who had been looking for **novel** ways to protect the heart against damage from oxygen **deprivation**, as occurs when a **clot** prevents blood from bringing oxygen to the heart, leading to the death of cardiac tissue. 2 In 2006, Gary Baxter reported that in isolated rat hearts, which were first provided with saline solution to **mimic** blood supply and then deprived of the saline to mimic a heart attack, **administering** H2S to these isolated hearts before halting the saline supply reduced the extent B of cardiac muscle damage. 3 Later, David Lefer showed that mice **engineered** to produce more H2S in the heart were better able to tolerate oxygen deprivation caused by a clot and more resistant to the damage that often **ensues** when blood flow is restored to tissues after a period of deprivation. 4 Findings such as these suggest that H2S could be used to prevent or treat hypertension, heart attacks and strokes in humans. 5 But the gas's ability to relax blood vessels means that its potential applications could extend to other blood vessel problems too - including erectile dysfunction.

ANAHTAR KELİMELER

revelation	ortaya çıkma, açığa çıkan gerçek
novel	yeni, özgün
deprivation	yoksunluk
clot	pıhtı
mimic	taklit etmek
administer	(ilaç) vermek, uygulamak
ensue	ardından gelmek, doğmak
engineered	genetiği değiştirilmiş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The revelation that H2S is produced in the cardio-vascular system and helps to control blood pressure"*

'that' ile kurulan isim cümleciği 'revelation' sözcüğünün içeriğini verir: 'H2S'nin ... üretildiğinin ve ... yardımcı olduğunun ortaya çıkması' biçiminde isimleştirilir.

B *"administering H2S to these isolated hearts before halting the saline supply reduced the extent"*

-ing ile başlayan isim-fiil öbeği yan cümlenin öznesidir; Türkçede '... H2S verilmesinin ... azalttığını' diye isimleştirilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 H2S'nin (hidrojen sülfür) kalp-damar sisteminde üretildiğinin ve kan basıncını kontrol etmeye yardımcı olduğunun ortaya çıkması, bir pıhtının kanın kalbe oksijen taşımasını engelleyip kalp dokusunun ölümüne yol açtığı durumda olduğu gibi, kalbi oksijen yoksunluğunun yol açtığı hasara karşı korumanın yeni yollarını arayan birçok araştırmacının dikkatini çekti. 2 2006 yılında Gary Baxter, önce kan akışını taklit etmek için tuzlu su (salin) çözeltisi verilen, ardından kalp krizini taklit etmek için bu çözeltiden yoksun bırakılan izole sıçan kalplerinde, salin akışı durdurulmadan önce kalplere H2S verilmesinin kalp kası hasarının boyutunu azalttığını bildirdi. 3 Daha sonra David Lefer, kalpte daha fazla H2S üretecek şekilde genetiği değiştirilmiş farelerin, pıhtının yol açtığı oksijen yoksunluğuna daha iyi dayanabildiğini ve bir süre kansız kalan dokulara kan akışı yeniden sağlandığında sıklıkla ortaya çıkan hasara karşı daha dirençli olduğunu gösterdi. 4 Bu tür bulgular, H2S'nin insanlarda hipertansiyonu, kalp krizlerini ve felçleri önlemek ya da tedavi etmek için kullanılabileceğini düşündürmektedir. 5 Ancak gazın kan damarlarını gevşetme yeteneği, olası uygulamalarının erektil disfonksiyon da dâhil olmak üzere başka damar sorunlarına da uzanabileceği anlamına gelir.

PASAJ 237

Selimiye'deki Ters Lalenin Hikâyesi

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 243 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 12

1 Chief imperial architect Sinan was in his eighties when he built the Selimiye, which marks the **zenith** of his lifelong **endeavour** to perfect the domed building. 2 The Suleymaniye Mosque had taken him nearly to the zenith of his creative power, but Selimiye was the crown of his genius. 3 The mosque was built to **commemorate** the **conquest** of Cyprus, perhaps Selim II's sole military achievement. 4 Either because no hilltop remained in Istanbul worthy of such a monument or perhaps as a gesture of loyalty [A] to a city where Selim had spent nine years of his life, it was decided that the mosque should be built in Edirne. 5 The chosen site was the hill of Saribayir **overlooking** the city, and the **acquisition** of land commenced. 6 In those years **horticulture** was one of the main sources of income in Edirne, and Saribayir was covered with flower nurseries growing principally tulips. 7 The story goes that a woman who owned a small tulip garden here objected to selling her land, and resisted official pressure for a considerable time. 8 Finally, they took her to see Sinan, hoping the architect could persuade her. 9 She agreed, but on one condition, that in some part of the mosque there should be a sign that there had once been a tulip garden. 10 Sinan kept his word and had an **inverted** tulip motif carved on one of the marble pillars [B] at the eastern corner of the muezzin's gallery in the centre of the mosque.

ANAHTAR KELİMELER

zenith	zirve, doruk
endeavour	çaba
commemorate	anmak, anısını yaşatmak
conquest	fetih
overlooking	-e yukarıdan bakan
acquisition	edinme, istimlak
horticulture	bahçecilik
inverted	ters çevrilmiş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Either because no hilltop remained in Istanbul worthy of such a monument or perhaps as a gesture of loyalty"*

'Either ... or' iki olası nedeni sıralar: 'Ya ... kalmadığından ya da ... jesti olarak'; 'worthy of such a monument' ismi arkadan niteler, 'böyle bir esere layık tepe' diye öne alınır.

B *"had an inverted tulip motif carved on one of the marble pillars"*

Ettirgen 'have + nesne + V3': işi başkasına yaptırmak; Türkçede ettirgen fiille verilir: 'lale motifi oydurdu'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İmparatorluğun baş mimarı Sinan, kubbeli yapıyı kusursuz hâle getirmek için yaşamı boyunca sürdürdüğü çabanın zirvesi olan Selimiye'yi inşa ettiğinde 80'li yaşlarındaydı. 2 Süleymaniye Camii onu yaratıcı gücünün neredeyse zirvesine taşımıştı, ama Selimiye dehasının tacıydı. 3 Cami, belki de II. Selim'in tek askerî başarısı olan Kıbrıs'ın fethinin anısına inşa edilmiştir. 4 Ya İstanbul'da böyle bir esere layık hiçbir tepe kalmadığından ya da belki Selim'in hayatının dokuz yılını geçirdiği bir şehre bağlılık jesti olarak, caminin Edirne'de inşa edilmesine karar verildi. 5 Seçilen yer, şehre yukarıdan bakan Sarıbayır tepesiydi ve arazinin istimlakine başlandı. 6 O yıllarda bahçecilik Edirne'nin başlıca gelir kaynaklarından biriydi ve Sarıbayır, başta lale olmak üzere çiçek yetiştirilen fidanlıklarla kaplıydı. 7 Hikâyeye göre burada küçük bir lale bahçesinin sahibi olan bir kadın, arazisini satmaya itiraz etmiş ve uzun bir süre resmî baskılara direnmiş. 8 Sonunda, mimarın onu ikna edebileceği umuduyla kadını Sinan'a götürmüşler. 9 Kadın kabul etmiş, ama bir şartla: Caminin bir yerinde, orada bir zamanlar bir lale bahçesi olduğunu gösteren bir işaret bulunacaktı. 10 Sinan sözünü tuttu ve caminin ortasındaki müezzin mahfilinin doğu köşesindeki mermer sütunlardan birinin üzerine ters dönmüş bir lale motifi oydurdu.

PASAJ 238

Boston Çay Partisi ve Bağımsızlık Savaşı

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 252 kelime · 18 cümle

BÖLÜM 12

1 In 1764, there was a serious **quarrel** over **taxation** between the British government and its colonies in America. 2 The British government continued to think of the colonists as British **subjects**. 3 In 1700, there had been only 200000 colonists, but by 1770 this number rose to 2.5 million. 4 Obviously, such large numbers needed to be dealt with carefully. 5 Some American colonists decided that it was not **lawful** for the British government to tax them without their agreement. 6 Political opinion in Britain was divided. 7 Some felt that the tax was fair because the money would be used to pay for the defence of the American colonies against French attack. 8 But several important politicians agreed with the colonists that there should be "no taxation without **representation**". 9 Hence, in 1773, at the port of Boston, a group of colonists threw a shipload of tea into the sea rather than pay tax on it[A]. 10 The event became known as "the Boston Tea Party". 11 The British government responded by closing the port. 12 But the colonists then decided to prevent British goods from entering America until the port was opened again[B]. 13 The colonists' action was regarded as a **rebellion**, and the British government decided to defeat it by force. 14 Thus, the American War of Independence **got underway**. 15 The war lasted from 1775 until 1783. 16 The British government had no respect for the colonists' fighting ability. 17 The result was a **disastrous** defeat for the British forces. 18 At the end of the war, Britain lost all the American colonies except Canada.

ANAHTAR KELİMELER

quarrel	anlaşmazlık, kavga
taxation	vergilendirme
subject	tebaa, uyruk
lawful	yasal
representation	temsil
rebellion	isyan
got underway	başladı (get underway)
disastrous	felaket niteliğinde, yıkıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"threw a shipload of tea into the sea rather than pay tax on it"*

'rather than' + yalın fiil = '... yerine': 'vergisini ödemek yerine çayı denize döktü'; Türkçede tercih edilmeyen eylem önce söylenir.

B *"decided to prevent British goods from entering America until the port was opened again"*

'prevent sb/sth from -ing' = '... -mesini engellemek'; 'until' ile gelen edilgen yan cümle 'yeniden açılıncaya kadar' diye öne alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1764'te İngiliz hükümeti ile Amerika'daki kolonileri arasında vergilendirme konusunda ciddi bir anlaşmazlık çıktı. 2 İngiliz hükümeti kolonicileri İngiliz tebaası olarak görmeye devam ediyordu. 3 1700'de yalnızca 200.000 kolonici vardı, ancak 1770'e gelindiğinde bu sayı 2,5 milyona yükseldi. 4 Açıkçası böylesine büyük bir nüfusun dikkatle yönetilmesi gerekiyordu. 5 Bazı Amerikalı koloniciler, İngiliz hükümetinin kendi rızaları olmadan onları vergilendirmesinin yasal olmadığına karar verdi. 6 İngiltere'de siyasi görüş ikiye bölündü. 7 Bazıları, bu para Amerikan kolonilerinin Fransız saldırılarına karşı savunmasında kullanılacağı için verginin adil olduğunu düşündü. 8 Fakat birkaç önemli politikacı, "temsil yoksa vergi de yok" ilkesinin geçerli olması gerektiği konusunda kolonicilerle hemfikirdi. 9 Bu yüzden 1773'te Boston limanında bir grup kolonici, bir gemi dolusu çayın vergisini ödemek yerine çayı denize döktü. 10 Bu olay "Boston Çay Partisi" olarak tanındı. 11 İngiliz hükümeti buna limanı kapatarak karşılık verdi. 12 Fakat ardından koloniciler, liman yeniden açılıncaya kadar İngiliz mallarının Amerika'ya girişini engellemeye karar verdiler. 13 Kolonicilerin bu hareketi bir isyan olarak görüldü ve İngiliz hükümeti isyanı zor kullanarak bastırmaya karar verdi. 14 Böylece Amerikan Bağımsızlık Savaşı başladı. 15 Savaş 1775'ten 1783'e kadar sürdü. 16 İngiliz hükümeti kolonicilerin savaşma yeteneğini hiç ciddiye almıyordu. 17 Sonuç, İngiliz kuvvetleri için felaket niteliğinde bir yenilgi oldu. 18 Savaşın sonunda İngiltere, Kanada dışındaki bütün Amerikan kolonilerini kaybetti.

PASAJ 239

Altın Madenindeki Yalnız Bakteri

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 192 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 12

1 An organism discovered deep in the ground has taken **astrobiologists** by surprise. 2 The organism's unique ability to live in complete **isolation** from other species, or even light or oxygen, suggests it could be the key to life on other planets. 3 It was discovered in fluid-filled cracks in a South African gold mine, nearly three kilometres beneath the Earth's surface. 4 When US scientists analyzed the fluid, they expected to find genes from a mix of species. 5 Instead, they found that 99.9 per cent of the DNA belonged to just one bacterium, a previously unknown species. 6 Such a **self-sufficient** organism is virtually **unheard of**. 7 It means that this organism **extracts** everything it needs from an otherwise dead environment. 8 Almost all other known organisms on the Earth that do not use sunlight directly do use some product of photosynthesis[A]. 9 However, this newly-found organism gets its energy from the **radioactive decay** of uranium in the surrounding rocks. 10 It also has genes to extract carbon and nitrogen from its environment, both of which are **essential** for making proteins[B]. 11 Scientists believe that this organism is just the type that could survive on a planet other than the Earth.

ANAHTAR KELİMELER

astrobiologist	astrobiyolog
take by surprise	şaşırtmak, hazırlıksız yakalamak
isolation	yalıtılmışlık, yalnızlık
self-sufficient	kendi kendine yeten
unheard of	duyulmamış, eşi görülmemiş
extract	çekip almak, elde etmek
radioactive decay	radyoaktif bozunma
essential	temel, zorunlu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Almost all other known organisms on the Earth that do not use sunlight directly do use some product of photosynthesis"*

Uzun özneyi (that ile nitelenen organizmalar) ön ada çevirin; yüklemdeki vurgulu 'do use' 'mutlaka / yine de yararlanır' diye verilir.

B *"both of which are essential for making proteins"*

'both of which' iki ismi birden niteleyen ilgi yapısıdır; ön ad olarak araya alınır: 'ikisi de protein yapımı için gerekli olan karbon ve azot'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yerin derinliklerinde keşfedilen bir organizma astrobiyologları şaşkınlığa düşürdü. 2 Bu organizmanın diğer türlerden, hatta ışıktan ya da oksijenden tamamen yalıtılmış biçimde yaşayabilme gibi eşsiz bir yeteneğe sahip olması, onun başka gezegenlerdeki yaşamın anahtarı olabileceğini düşündürüyor. 3 Organizma, Güney Afrika'daki bir altın madeninde, yer yüzeyinin yaklaşık üç kilometre altındaki sıvı dolu çatlaklarda bulundu. 4 ABD'li bilim insanları sıvıyı incelediklerinde farklı türlerin karışımından gelen genler bulmayı bekliyorlardı. 5 Oysa DNA'nın yüzde 99,9'unun, daha önce bilinmeyen bir türe ait tek bir bakteriye ait olduğunu buldular. 6 Kendi kendine bu kadar yetebilen bir organizmaya neredeyse hiç rastlanmamıştır. 7 Bu, organizmanın ihtiyaç duyduğu her şeyi, onun dışında cansız olan bir ortamdan elde ettiği anlamına geliyor. 8 Dünya'da güneş ışığını doğrudan kullanmayan bilinen diğer organizmaların neredeyse tamamı, fotosentezin bir ürününden mutlaka yararlanır. 9 Ancak bu yeni bulunan organizma, enerjisini çevredeki kayalarda bulunan uranyumun radyoaktif bozunmasından elde ediyor. 10 Ayrıca ikisi de protein yapımı için gerekli olan karbonu ve azotu çevresinden almasını sağlayan genlere sahip. 11 Bilim insanları bu organizmanın tam da Dünya dışındaki bir gezegende hayatta kalabilecek türden olduğuna inanıyor.

PASAJ 240

Kalp Sağlığı İçin Aerobik Egzersiz

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 165 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 12

1 Physical activity deserves attention in any program to reduce **coronary** heart disease (CHD) risk. 2 Some evidence suggests that weight training can raise high-density lipoprotein (HDL) if **undertaken** regularly, but frequent and **sustained** aerobic activity may be more effective in lowering low-density lipoproteins (LDL) and raising HDL. 3 Furthermore, aerobic **endurance**-type activities, such as **brisk** walking, undertaken faithfully for 30 minutes or more as a daily or every-other-day routine[B] can strengthen the heart and blood vessels; alter body composition in favor of **lean** over fat tissue; expand the volume of oxygen the heart can deliver to the tissues at each beat and so reduce the heart's **workload**; change the hormonal climate in which the body does its work in such a way as to lower blood pressure; and bring about a redistribution of body water that eases the transit of blood through the **peripheral** arteries. 4 These changes are so beneficial that some experts believe[A] that physical activity should be the primary focus of cardiovascular disease prevention efforts.

ANAHTAR KELİMELER

coronary	koroner
undertake	yapmak, üstlenmek
sustained	sürekli, kesintisiz
brisk	tempolu, hızlı
endurance	dayanıklılık
lean	yağsız
workload	iş yükü
peripheral	çevresel, periferik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"These changes are so beneficial that some experts believe"*

'so + sıfat + that' = 'o kadar ... ki': 'Bu değişiklikler o kadar yararlıdır ki bazı uzmanlar ... inanmaktadır.'

B *"undertaken faithfully for 30 minutes or more as a daily or every-other-day routine"*

İsmi arkadan niteleyen geçmiş ortaç (undertaken) koşul anlamı taşır; Türkçede '... aksatmadan yapıldığında' diye zarf cümlesine çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Fiziksel aktivite, koroner kalp hastalığı (KKH) riskini azaltmaya yönelik her programda dikkate alınmayı hak eder. 2 Bazı kanıtlar, ağırlık çalışmasının düzenli yapıldığı takdirde yüksek yoğunluklu lipoproteini (HDL) artırabileceğini, ancak sık ve sürekli aerobik aktivitenin düşük yoğunluklu lipoproteinleri (LDL) düşürmede ve HDL'yi artırmada daha etkili olabileceğini göstermektedir. 3 Ayrıca tempolu yürüyüş gibi aerobik dayanıklılık türü etkinlikler, her gün ya da gün aşırı bir rutin olarak 30 dakika veya daha uzun süre aksatmadan yapıldığında kalbi ve kan damarlarını güçlendirebilir; vücut bileşimini yağ dokusu aleyhine, yağsız doku lehine değiştirebilir; kalbin her atışta dokulara iletebildiği oksijen hacmini artırarak kalbin iş yükünü azaltabilir; vücudun işlevlerini sürdürdüğü hormonal ortamı kan basıncını düşürecek biçimde değiştirebilir ve kanın çevresel (periferik) atardamarlardan geçişini kolaylaştıran bir vücut suyu yeniden dağılımı sağlayabilir. 4 Bu değişiklikler o kadar yararlıdır ki bazı uzmanlar, fiziksel aktivitenin kardiyovasküler hastalıkları önleme çabalarının ana odağı olması gerektiğine inanmaktadır.

BÖLÜM 13 Pasaj 241–260

PASAJ 241

Kadranlı Saatler Kaybolursa Ne Olur?

Eğitim ve Dil · ●●○ İleri · 204 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 13

1 There seems no question but that the clock **dial**, which has existed in its present form since the seventeenth century and in earlier forms since ancient times, is **on its way out**. 2 More and more common are the digital clocks that **mark off** the hours[A], minutes, and seconds in ever-changing numbers. 3 This certainly appears to be an **advance** in technology. 4 You will no longer have to interpret the meaning of "the big hand on the eleven and the little hand on the five". 5 Your digital clock will tell you at once that it is 4:55. 6 And yet there will be a loss in the **conversion** of dial to digital, and no one seems to be worrying about it. 7 Actually, when something turns, it can turn in just one of two ways, **clockwise** or **counter-clockwise**, and we all know which is which. 8 Clockwise is the normal turning direction of the hands of a clock, and counterclockwise is the opposite of that. 9 Since we all **stare at** clocks (dial clocks, that is), we have no trouble following directions or descriptions that include those words. 10 But if dial clocks disappear, so will the meaning of those words for anyone who has never stared at anything but digitals[B].

ANAHTAR KELİMELER

dial	kadran
on its way out	yok olmak üzere
mark off	göstermek, işaretlemek
advance	ilerleme
conversion	dönüşüm, geçiş
clockwise	saat yönünde
counter-clockwise	saat yönünün tersine
stare at	-e bakmak, gözünü dikmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"More and more common are the digital clocks that mark off the hours"*

Devrik yapı: yüklemdeki sıfat (more and more common) başa alınmış, özne sona atılmıştır; Türkçede olağan sırayla '... dijital saatler giderek yaygınlaşıyor' denir.

B *"so will the meaning of those words for anyone who has never stared at anything but digitals"*

'so + yardımcı fiil + özne' = '... de öyle olacak': önceki eylem (disappear) yinelenir; 'nothing / anything but' = '... dışında hiçbir şey'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 On yedinci yüzyıldan beri bugünkü biçimiyle, eski çağlardan beri de daha önceki biçimleriyle var olan kadranlı saatin kullanımdan kalkmak üzere olduğuna hiç şüphe yok gibi görünüyor. 2 Saatleri, dakikaları ve saniyeleri sürekli değişen rakamlarla gösteren dijital saatler giderek yaygınlaşıyor. 3 Bu kesinlikle teknolojide bir ilerleme gibi görünüyor. 4 Artık "yelkovanın on birde, akrebin beşte olması"nın ne anlama geldiğini yorumlamak zorunda kalmayacaksınız. 5 Dijital saatiniz size saatin 4.55 olduğunu hemen söyleyecek. 6 Yine de kadrandan dijitale geçişte bir kayıp olacak ve hiç kimse bundan endişe duyuyor gibi görünmüyor. 7 Aslında bir şey döndüğünde yalnızca iki yoldan biriyle, ya saat yönünde ya da saat yönünün tersine dönebilir ve hangisinin hangisi olduğunu hepimiz biliriz. 8 Saat yönü, bir saatin akrep ve yelkovanının normal dönüş yönüdür; saat yönünün tersi ise bunun tam tersidir. 9 Hepimiz saatlere (yani kadranlı saatlere) baktığımız için bu sözcükleri içeren yönergeleri ya da tanımları izlemekte zorlanmayız. 10 Ancak kadranlı saatler ortadan kalkarsa, dijital saatlerden başka hiçbir şeye bakmamış biri için bu sözcüklerin anlamı da ortadan kalkacaktır.

PASAJ 242

Doğal Afetler ve Dillerin Ölümü

Eğitim ve Dil · ●●○ İleri · 128 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 13

1 The reasons for language death range from natural disasters to different forms of cultural assimilation[B]. 2 Small communities in isolated areas can easily be **wiped out** by earthquakes, hurricanes, tsunamis and other natural disasters. 3 On 17th July 1998, a 7.1 **magnitude** earthquake off the coast of Papua New Guinea killed more than 2,200 people and **displaced** a further 10,000 people. 4 Many villages were destroyed; and some 30% of the villagers were killed. 5 The people in these villages had been identified as being **sufficiently** different from each other in their speech to **justify** the recognition[A] of four separate languages, but the numbers were very small. 6 Moreover, as the **survivors** moved away to care centres and other locations, these communities and thus their languages could not survive the trauma of **displacement**.

ANAHTAR KELİMELER

assimilation	asimilasyon, özümseme
wipe out	yok etmek, silip süpürmek
magnitude	büyüklük (deprem)
displace	yerinden etmek
sufficiently	yeterince
justify	haklı çıkarmak
survivor	hayatta kalan
displacement	yerinden edilme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"had been identified as being sufficiently different from each other in their speech to justify the recognition"*

'sufficiently / enough ... to' = '... -ecek kadar': 'tanınmalarını haklı çıkaracak kadar farklı'; edilgen 'had been identified as' '... olduğu saptanmıştı' diye verilir.

B *"range from natural disasters to different forms of cultural assimilation"*

'range from A to B' = 'A'dan B'ye kadar uzanmak / değişmek'; Türkçede iki uç sırasıyla verilip yüklem sona konur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dil ölümünün nedenleri, doğal afetlerden çeşitli biçimlerdeki kültürel asimilasyona (özümsemeye) kadar uzanır. 2 Ücra bölgelerdeki küçük topluluklar depremler, kasırgalar, tsunamiler ve diğer doğal afetlerle kolayca yok olabilir. 3 17 Temmuz 1998'de Papua Yeni Gine açıklarında meydana gelen 7,1 büyüklüğündeki deprem 2.200'den fazla kişinin ölümüne yol açtı ve 10.000 kişiyi de yerinden etti. 4 Pek çok köy yıkıldı ve köylülerin yaklaşık %30'u hayatını kaybetti. 5 Bu köylerdeki insanların konuşmalarının, dört ayrı dil olarak tanınmalarını haklı çıkaracak kadar birbirinden farklı olduğu saptanmıştı, ancak konuşan sayısı çok azdı. 6 Üstelik hayatta kalanlar bakım merkezlerine ve başka yerlere taşındıkça bu topluluklar ve dolayısıyla dilleri, yerinden edilme travmasını atlatamadı.

PASAJ 243

Transformatörler Neden Uğuldar?

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 126 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 13

1 Why do transformers **hum**? 2 This is one of those questions which seems easy but has surprising **hidden depths** B. 3 The simple explanation is that electric currents create magnetic fields, and the **alternating current** of **mains electricity** used by transformers creates a magnetic field that changes at 50 cycles a second. 4 This in turn **triggers** a regular motion of the metal molecules inside the transformer, known as **magnetostriction**. 5 It's this motion that makes the surrounding air **vibrate** A, creating the hum. 6 But why does the metal respond in this way? 7 The answer lies in a property of the electrons in the metal known as "spin" - a property, which can only be explained **by reference to** Einstein's theory of relativity, which is beyond the understanding of most of us.

ANAHTAR KELİMELER

hum	uğuldamak
hidden depths	saklı derinlikler
alternating current	alternatif akım
mains electricity	şebeke elektriği
trigger	tetiklemek
magnetostriction	manyetostriksiyon
vibrate	titreşmek
by reference to	-e başvurarak, -e dayanarak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It's this motion that makes the surrounding air vibrate"*

'It is ... that' vurgu yapısı '... -an şey bu harekettir' diye çevrilir; 'make + nesne + yalın fiil' ettirgendir: 'havayı titreştirmek'.

B *"This is one of those questions which seems easy but has surprising hidden depths"*

'one of those + çoğul isim + which' kalıbı: ilgi cümleciği öne alınır, 'kolay görünen ama ... olan sorulardan biri'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Transformatörler neden uğuldar? 2 Bu, kolay görünen ama şaşırtıcı, saklı derinlikleri olan sorulardan biridir. 3 Basit açıklama şudur: Elektrik akımları manyetik alanlar oluşturur ve transformatörlerin kullandığı şebeke elektriğinin alternatif akımı, saniyede 50 devir hızla değişen bir manyetik alan oluşturur. 4 Bu da transformatörün içindeki metal moleküllerinde manyetostriksiyon (mıknatıssal büzülme) olarak bilinen düzenli bir hareketi tetikler. 5 Çevredeki havayı titreştirerek uğultuyu yaratan şey bu harekettir. 6 Peki metal neden bu şekilde tepki verir? 7 Yanıt, metaldeki elektronların "spin" olarak bilinen bir özelliğinde yatar; bu özellik ancak Einstein'ın görelilik kuramına başvurularak açıklanabilir ve bu kuram çoğumuzun anlayışının ötesindedir.

PASAJ 244

Genetik Testle Doğru İlacı Bulmak

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 174 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 13

1 Today when you are ill, you may try three different medicines before finding one that works - and sometimes none work at all. 2 But soon a simple test could determine which medicine would be most effective before you begin treatment, saving you time, money and possibly your life[A]. 3 Experts estimate that as many as 40% of people taking medication respond less than perfectly to it[B]. 4 The result is that 2 million Americans are **hospitalized** for **adverse** drug reactions each year; 100,000 die. 5 With 20% complete and a **rough draft** of the other 80%, the Human Genome Project will help **eliminate** such adverse reactions. 6 One of the first genetic tests to **predict** a patient's drug response is being developed in Sweden. 7 Only about 30% of Swedes with high blood pressure respond to ACE **inhibitors** - a class of approximately 20 drugs that lower blood pressure. 8 That means the other 70% continue to suffer from high blood pressure and are also exposed to the drug's side effects, which include difficulty in breathing, kidney **dysfunction** and **dizziness**.

ANAHTAR KELİMELER

adverse	olumsuz, advers
hospitalize	hastaneye yatırmak
eliminate	ortadan kaldırmak
rough draft	kaba taslak
predict	öngörmek
inhibitor	inhibitör, baskılayıcı
dysfunction	işlev bozukluğu
dizziness	baş dönmesi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"saving you time, money and possibly your life"*

Cümle sonundaki -ing yapısı ana eylemin sonucunu bildirir; Türkçede ayrı bir yüklemle verilir: '... size zaman ve para kazandırabilecek'.

B *"as many as 40% of people taking medication respond less than perfectly to it"*

'as many as' sayının büyüklüğünü vurgular ('%40 kadar'); 'less than perfectly' ise 'tam olarak istenen biçimde değil' anlamına gelir; 'taking medication' ortaç olarak öne alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bugün hastalandığınızda, işe yarayan bir ilaç bulmadan önce üç farklı ilaç deneyebilirsiniz ve bazen hiçbiri işe yaramaz. 2 Ancak yakında basit bir test, tedaviye başlamadan önce hangi ilacın en etkili olacağını belirleyerek size zaman ve para kazandırabilecek, belki de hayatınızı kurtarabilecek. 3 Uzmanlar, ilaç kullanan kişilerin %40 kadarının ilaca tam olarak istenen yanıtı vermediğini tahmin ediyor. 4 Bunun sonucunda her yıl 2 milyon Amerikalı ilaçların olumsuz (advers) etkileri nedeniyle hastaneye kaldırılıyor; bunların 100.000'i hayatını kaybediyor. 5 %20'si tamamlanmış ve kalan %80'inin kaba taslağı çıkarılmış olan İnsan Genom Projesi, bu tür olumsuz reaksiyonların ortadan kaldırılmasına yardımcı olacaktır. 6 Bir hastanın ilaca vereceği yanıtı öngören ilk genetik testlerden biri İsveç'te geliştirilmektedir. 7 Yüksek tansiyonu olan İsveçlilerin yalnızca yaklaşık %30'u, kan basıncını düşüren yaklaşık 20 ilaçtan oluşan bir grup olan ACE inhibitörlerine yanıt vermektedir. 8 Bu, geri kalan %70'in yüksek tansiyondan muzdarip olmaya devam ettiği ve ayrıca nefes almada güçlük, böbrek işlev bozukluğu ve baş dönmesi gibi ilaç yan etkilerine de maruz kaldığı anlamına gelir.

PASAJ 245

Tutumlar Davranışı Her Zaman Belirler mi?

Psikoloji ve Davranış · ●○○ Orta · 161 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 13

1 The **assumption** that a person's attitudes determine his or her behaviour is deeply **ingrained** in Western thinking, and in many instances the assumption **holds**. 2 However, research has shown that the relationship between attitudes and behaviour is complex. 3 A classic study conducted during the 1930s was the first to question the link. 4 A white professor travelled across the US with a young Chinese couple. 5 At that time, there was quite strong **prejudice** against Asians, and there were no laws against **racial discrimination**. 6 The three travellers stopped at over 200 hotels, motels and restaurants, and were served at all the restaurants and **all but one** of the hotels and motels without problem[A]. 7 Later, a letter was sent to all of the **establishments** visited, asking them whether or not they would accept a Chinese couple as guests[B]. 8 Of the 128 replies received, 92 per cent said they would not. 9 In other words, these **proprietors** expressed attitudes that were much more prejudiced than their behaviour.

ANAHTAR KELİMELER

assumption	varsayım
ingrained	kökleşmiş
hold	geçerli olmak, doğru çıkmak
prejudice	önyargı
racial discrimination	ırk ayrımcılığı
all but one	biri hariç hepsi
establishment	işletme, kuruluş
proprietor	işletme sahibi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"were served at all the restaurants and all but one of the hotels and motels without problem"*

'all but one' = 'biri hariç hepsi' (but burada 'hariç' anlamındadır); edilgen 'were served' 'hizmet aldılar' diye etken anlamlı verilebilir.

B *"asking them whether or not they would accept a Chinese couple as guests"*

-ing ile başlayan yan cümle 'letter' ismini niteler; 'whether or not' ise '... -ip -meyeceklerini' biçiminde soru içeren isim cümleciğine çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir kişinin tutumlarının onun davranışını belirlediği varsayımı Batı düşüncesinde son derece kökleşmiş durumdadır ve birçok durumda bu varsayım doğrudur. 2 Ancak araştırmalar, tutum ve davranış arasındaki ilişkinin karmaşık olduğunu ortaya koymaktadır. 3 1930'larda yapılan klasik bir çalışma bu ilişkiyi sorgulayan ilk çalışmaydı. 4 Beyaz bir profesör, genç bir Çinli çiftle birlikte ABD'yi baştan başa dolaştı. 5 O sırada Asyalılara karşı oldukça güçlü bir önyargı vardı ve ırk ayrımcılığına karşı hiçbir yasa yoktu. 6 Üç yolcu 200'ü aşkın otel, motel ve restoranda mola verdi ve bütün restoranlarda ve biri hariç tüm otel ve motellerde sorunsuz hizmet aldı. 7 Daha sonra, gidilen tüm işletmelere, Çinli bir çifti konuk olarak kabul edip etmeyeceklerini soran bir mektup gönderildi. 8 Alınan 128 yanıtın yüzde 92'si kabul etmeyeceklerini söyledi. 9 Başka bir deyişle, bu işletmeciler davranışlarından çok daha önyargılı tutumlar ortaya koydular.

PASAJ 246

Posta Tekelinin Gücünü Yitirişi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 128 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 13

1 The Postal Service has the longest history of **monopoly** power in the country and has the **distinction** of being mentioned in the US Constitution. 2 In the past, the post office was impressive in using its monopoly to maintain high wages despite a widespread **reputation** for poor service. 3 But these past accomplishments have been severely **diminished** by its inability to control the entry of competitors. 4 First came FedEx Corp and its associates[B], then the fax machine, and then, most **destructively**, the Internet and e-mail. 5 The failure to get Congress to classify all these innovations as first-class mail[A] and therefore the **exclusive domain** of the Postal Service demonstrates a tremendous loss of **muscle**. 6 Therefore, this contestant fails to **measure up** and should probably not even be nominated in the future.

ANAHTAR KELİMELER

monopoly	tekel
distinction	ayrıcalık, ayırt edici özellik
reputation	ün, itibar
diminish	azaltmak, zayıflatmak
destructively	yıkıcı biçimde
exclusive domain	münhasır alan
muscle	güç, nüfuz
measure up	beklentileri karşılamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The failure to get Congress to classify all these innovations as first-class mail"*

Uzun isim öbeği cümlenin öznesidir; 'get sb to do' = 'birine bir şey yaptırmak': 'Kongre'nin ... sınıflandırmasının sağlanamaması' diye isimleştirilir.

B *"First came FedEx Corp and its associates"*

Zarf (First) başa alınınca fiil özneden önce gelir (devrik yapı); Türkçede olağan sırayla 'İlk olarak FedEx ve ortakları geldi' denir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Posta Hizmeti, ülkedeki en uzun tekel gücü geçmişine sahiptir ve ABD Anayasası'nda adı geçme ayrıcalığını taşır. 2 Geçmişte postane, kötü hizmetiyle yaygın bir üne sahip olmasına rağmen tekelini yüksek ücretleri korumak için kullanmakta etkileyici bir başarı gösterdi. 3 Ancak geçmişteki bu başarılar, rakiplerin pazara girişini kontrol edememesi yüzünden ciddi biçimde azalmıştır. 4 İlk olarak FedEx Corp ve ortakları geldi, ardından faks makinesi ve sonra da en yıkıcı biçimde İnternet ve e-posta. 5 Kongre'nin tüm bu yenilikleri birinci sınıf posta ve dolayısıyla Posta Hizmeti'nin münhasır alanı olarak sınıflandırmasının sağlanamaması, büyük bir güç kaybını göstermektedir. 6 Bu nedenle bu aday beklentileri karşılayamamaktadır ve muhtemelen gelecekte aday bile gösterilmemelidir.

PASAJ 247

Nükleer Kaçakçılığa Karşı Gama Işını Avı

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 145 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 13

1 One of the most **pressing** international priorities is to control the **dissemination** of nuclear materials that could be used in attacks by terrorists or **rogue states**. 2 Nuclear materials contain **unstable** isotopes, which **emit** x-rays and gamma rays. 3 The characteristic energies of these photons provide a fingerprint revealing which radioactive isotopes are present. 4 Unfortunately, some isotopes that occur in **benign** applications emit gamma rays with energies that are very similar to those emitted by materials used in weapons[A], which leads to **ambiguous** identifications and false alarms[B]. 5 This problem has been worrying the United States, which is installing thousands of radiation portal monitors to detect the gamma rays emitted by nuclear materials carried by vehicles crossing the Canadian and Mexican borders. 6 One of the worst fears of the authorities is that terrorists might **smuggle** highly enriched uranium into the country to build a crude Hiroshima-style atomic bomb.

ANAHTAR KELİMELER

pressing	acil, ivedi
dissemination	yayılma
rogue state	haydut devlet
unstable	kararsız
emit	yaymak, salmak
benign	zararsız
ambiguous	belirsiz, muğlak
smuggle	kaçırmak, kaçakçılığını yapmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"emit gamma rays with energies that are very similar to those emitted by materials used in weapons"*

'those' tekrarı önlemek için 'energies' yerine kullanılmıştır; 'emitted by' ve 'used in' ortaçları ön ada çevrilir: 'silahlarda kullanılan maddelerin yaydığı ışınlara benzer'.

B *"which leads to ambiguous identifications and false alarms"*

Virgülden sonraki 'which' önceki cümlenin tamamını niteler; Türkçede yeni bir yan cümleyle 'bu da ... yol açar' diye bağlanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 En acil uluslararası önceliklerden biri, teröristlerin ya da haydut devletlerin düzenleyeceği saldırılarda kullanılabilecek nükleer maddelerin yayılmasını kontrol altına almaktır. 2 Nükleer maddeler, x ışınları ve gama ışınları yayan kararsız izotoplar içerir. 3 Bu fotonların karakteristik enerjileri, hangi radyoaktif izotopların bulunduğunu ortaya koyan bir parmak izi sağlar. 4 Ne yazık ki zararsız uygulamalarda kullanılan bazı izotoplar, silahlarda kullanılan maddelerin yaydığı ışınlara çok benzer enerjilere sahip gama ışınları yayar; bu da belirsiz tanımlamalara ve yanlış alarmlara yol açar. 5 Bu sorun, Kanada ve Meksika sınırlarını geçen araçların taşıdığı nükleer maddelerin yaydığı gama ışınlarını tespit etmek için binlerce radyasyon geçiş kapısı monitörü kurmakta olan ABD'yi endişelendirmektedir. 6 Yetkililerin en büyük korkularından biri, teröristlerin ilkel bir Hiroşima tipi atom bombası yapmak için ülkeye yüksek oranda zenginleştirilmiş uranyum kaçırabilecek olmasıdır.

PASAJ 248

Beden Dili de Duyguları Ele Verir

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 180 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 13

(1) A person's emotional state is not just **signalled** to others by facial expression, but by body **posture** as well [A]. (2) This is the finding of researchers at the Harvard Medical School. (3) They showed seven people some images of body posture - happy, **fearful**, and emotionally neutral like opening a door or pouring a glass of water. (4) The **subjects**' emotional response to these images was **evaluated** by studying their brain activity with functional magnetic resonance imaging (fMRI) scans. (5) It was found that viewing fearful whole-body expressions produced higher activity in areas known to process emotional information than viewing images of meaningful but emotionally neutral body actions. (6) **In contrast**, viewing happy postures produced higher activity in areas of the brain that process visual information. (7) The research showed that when it comes to **conveying** emotion [B], the body could be just as important as the face. (8) However, almost all the studies so far into the **perception** of emotion have focused mainly on the brain activity generated by images of facial expressions. (9) Further developments on these evaluations will follow after the invention of more advanced devices.

ANAHTAR KELİMELER

signal	göstermek, iletmek
posture	duruş
subject	denek
evaluate	değerlendirmek
fearful	korkmuş, korku dolu
in contrast	buna karşın
convey	aktarmak, iletmek
perception	algı, algılama

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is not just signalled to others by facial expression, but by body posture as well"*

'not just ... but ... as well' (= not only ... but also) 'yalnızca ... değil, ... de' diye verilir; edilgen çatı korunur: 'iletilir'.

B *"when it comes to conveying emotion"*

'when it comes to + isim / -ing' kalıbı '... söz konusu olduğunda' anlamına gelir: 'duyguları aktarma söz konusu olduğunda'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Bir kişinin duygusal durumu başkalarına yalnızca yüz ifadesiyle değil, vücut duruşuyla da iletilir. (2) Bu, Harvard Tıp Fakültesi'ndeki araştırmacıların bulgusudur. (3) Araştırmacılar yedi kişiye mutlu, korkmuş ve kapı açmak ya da bir bardağa su doldurmak gibi duygusal açıdan nötr vücut duruşlarını gösteren görüntüler gösterdiler. (4) Deneklerin bu görüntülere verdikleri duygusal tepki, beyin etkinlikleri fonksiyonel manyetik rezonans görüntüleme (fMRI) taramalarıyla incelenerek değerlendirildi. (5) Korku ifade eden tüm vücut duruşlarını izlemenin, duygusal bilgiyi işlediği bilinen alanlarda, anlamlı ama duygusal açıdan nötr vücut hareketlerinin görüntülerini izlemeye göre daha yüksek etkinlik oluşturduğu bulundu. (6) Buna karşın, mutlu duruşları izlemek beynin görsel bilgiyi işleyen alanlarında daha yüksek etkinlik oluşturdu. (7) Araştırma, duyguları aktarma söz konusu olduğunda vücudun en az yüz kadar önemli olabileceğini gösterdi. (8) Ancak duyguların algılanmasıyla ilgili şimdiye kadar yapılan çalışmaların neredeyse tamamı, esas olarak yüz ifadesi görüntülerinin oluşturduğu beyin etkinliğine odaklanmıştır. (9) Bu değerlendirmelerle ilgili daha ileri gelişmeler, daha gelişmiş cihazların icat edilmesinin ardından gelecektir.

PASAJ 249

Mandelbrot ve Pürüzlülüğün Geometrisi

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 159 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 13

1 Before the Polish-born French-American mathematician Benoit Mandelbrot **made his mark** on the world, scientists liked to forget about the **imperfections** and irregularities of nature. 2 The study of perfect squares, triangles and planes had dominated their field for over 2,000 years, since the Greek geometer Euclid wrote maths' oldest **treatise** "Elements" and provided us with the tools to measure these **flawlessly** smooth shapes. 3 Early question about how to measure the real shape of a tree, a coastline or anything with a rough edge could not be **tackled** by Euclidean geometry and had therefore been ignored[B]. 4 But Mandelbrot changed all this when he invented fractal geometry, which enables us to measure **roughness**[A]. 5 "My whole career has been one long, **ardent** pursuit of the concept of roughness", he says "The roughness of clusters in the physics of disorder, of turbulent flows, of exotic noises, of chaotic dynamical systems, of the distribution of galaxies, of coastlines, of stock-price charts and of mathematical constructions".

ANAHTAR KELİMELER

made his mark	damgasını vurdu (make one's mark)
imperfection	kusur
irregularity	düzensizlik
treatise	inceleme, bilimsel eser
flawlessly	kusursuzca
tackle	ele almak, üstesinden gelmek
roughness	pürüzlülük
ardent	tutkulu, ateşli

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"fractal geometry, which enables us to measure roughness"*

'enable + nesne + to do' = 'birinin bir şeyi yapmasını sağlamak'; ilgi cümleciği ön ada çevrilir: 'pürüzlülüğü ölçmemizi sağlayan fraktal geometri'.

B *"could not be tackled by Euclidean geometry and had therefore been ignored"*

İki edilgen yüklem art arda gelir; Türkçede edilgen çatı korunur: 'ele alınamamış ve bu yüzden göz ardı edilmişti' (had been → -mişti).

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Polonya doğumlu Fransız-Amerikalı matematikçi Benoit Mandelbrot dünyaya damgasını vurmadan önce, bilim insanları doğanın kusurlarını ve düzensizliklerini unutmayı yeğliyordu. 2 Yunan geometrici Öklid'in matematiğin en eski incelemesi olan "Elementler"i yazıp bize bu kusursuz biçimde pürüzsüz şekilleri ölçmenin araçlarını sağlamasından bu yana, mükemmel karelerin, üçgenlerin ve düzlemlerin incelenmesi 2.000 yılı aşkın bir süre onların alanına hâkim olmuştu. 3 Bir ağacın, bir kıyı şeridinin ya da pürüzlü kenarı olan herhangi bir şeyin gerçek şeklinin nasıl ölçüleceğine ilişkin erken dönem sorular Öklid geometrisiyle ele alınamamış ve bu yüzden göz ardı edilmişti. 4 Ancak Mandelbrot, pürüzlülüğü ölçmemizi sağlayan fraktal geometriyi icat ettiğinde bütün bunları değiştirdi. 5 "Bütün kariyerim, pürüzlülük kavramının uzun ve tutkulu bir arayışı oldu" diyor Mandelbrot: "Düzensizlik fiziğindeki kümelerin, türbülanslı akışların, egzotik gürültülerin, kaotik dinamik sistemlerin, galaksilerin dağılımının, kıyı şeritlerinin, hisse senedi fiyat grafiklerinin ve matematiksel yapıların pürüzlülüğü."

PASAJ 250

Peter Grimes: Bir Kasabaya Kök Salan Opera

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 163 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 13

1 Few operas are as **rooted** in one place as Benjamin Britten's Peter Grimes[A]. 2 The title character is a dark-souled fisherman who goes mad after the death of his **apprentice**. 3 Grimes was the invention of the poet George Crabbe, who grew up in Aldeburgh, on the eastern coast of England, in the later part of the eighteenth century. 4 Crabbe apparently based Grimes on a **detested** local character. 5 Montagu Slater, the opera's **librettist**, wove his **elaboration** of the tale into various Aldeburgh settings. 6 Britten, who was a resident of the same town for most of his adult life, brilliantly **evoked** its sights and sounds in his music - the crying of gulls, the creaking of **buoys**, the endless booming of the waves. 7 The obvious way to stage Grimes is to re-create the original setting of Aldeburgh and let Britten's flawless **score** do the rest[B]. 8 This was the approach taken by Tyrone Guthrie, who first directed the opera at Covent Garden's famous opera house, in 1947.

ANAHTAR KELİMELER

rooted	kök salmış
apprentice	çırak
detested	nefret edilen
librettist	libretto yazarı
elaboration	ayrıntılandırma, genişletme
evoke	canlandırmak, çağrıştırmak
buoy	şamandıra
score	partisyon (müzik)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Few operas are as rooted in one place as Benjamin Britten's Peter Grimes"*

'Few ... as ... as' yapısı dolaylı bir üstünlük bildirir: 'Çok az opera, Peter Grimes kadar tek bir yere kök salmıştır' (yani en çok kök salan odur).

B *"let Britten's flawless score do the rest"*

'let + nesne + yalın fiil' = 'bırakmak, izin vermek'; doğal Türkçede 'gerisini kusursuz partisyona bırakmak' denir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çok az opera, Benjamin Britten'ın Peter Grimes'ı kadar tek bir yere kök salmıştır. 2 Operaya adını veren karakter, çırağının ölümünden sonra aklını yitiren karanlık ruhlu bir balıkçıdır. 3 Grimes, on sekizinci yüzyılın sonlarında İngiltere'nin doğu kıyısındaki Aldeburgh'da büyüyen şair George Crabbe'in yarattığı bir karakterdir. 4 Anlaşılan o ki Crabbe, Grimes'ı herkesin nefret ettiği yerel bir karaktere dayandırmıştır. 5 Operanın libretto yazarı Montagu Slater, hikâyeyi genişleterek çeşitli Aldeburgh mekânlarına işledi. 6 Yetişkin yaşamının büyük bölümünde aynı kasabada yaşayan Britten, kasabanın görüntülerini ve seslerini müziğinde ustaca canlandırdı: martıların çığlıkları, şamandıraların gıcırtısı, dalgaların bitmeyen gümbürtüsü. 7 Grimes'ı sahnelemenin en bariz yolu, Aldeburgh'un özgün ortamını yeniden yaratmak ve gerisini Britten'ın kusursuz partisyonuna bırakmaktır. 8 Bu, operayı ilk kez 1947'de Covent Garden'ın ünlü opera binasında sahneleyen Tyrone Guthrie'nin benimsediği yaklaşımdı.

PASAJ 251

Patates Kızartması ve Alabalığın Geleceği

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 125 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 13

1 Formerly, potatoes were grown on **unirrigated** land, which often meant they were small and probably **misshapen**. 2 Now, however, farmers **routinely** irrigate their lands to produce products acceptable to the fast-food industry for its French fries. 3 But in Minnesota the **groundwater** that farmers pump for potatoes has turned out to be the same water that helps to **sustain** the Straight River, a major trout **fishery**. 4 Even modest pumping for potatoes, a federal study eventually concluded, had the potential A to reduce the river's flow by one third during the irrigation season, with **adverse impact** on the brown trout. 5 For now, the trout are not in danger, but that could change if Minnesota were to approve applications from farmers still **eager** to see potato planting and irrigation widen B.

ANAHTAR KELİMELER

unirrigated	sulanmayan, kuru (arazi)
misshapen	biçimsiz, şekilsiz
routinely	düzenli olarak, rutin olarak
groundwater	yeraltı suyu
sustain	beslemek, ayakta tutmak
fishery	balık avlağı, balıkçılık alanı
adverse impact	olumsuz etki
eager	istekli, hevesli

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Even modest pumping for potatoes, a federal study eventually concluded, had the potential"*

Araya giren "a federal study eventually concluded" aslında ana yargıyı bildirir; Türkçede başa alınır ve asıl cümle isim cümleciğine dönüşür: "Federal bir araştırma sonunda ... pompalamanın bile ... potansiyeli taşıdığı sonucuna vardı."

B *"if Minnesota were to approve applications from farmers still eager to see potato planting and irrigation widen"*

"were to + fiil" gerçekleşme olasılığı düşük bir koşul bildirir ("onaylayacak olursa"); "farmers still eager to ..." kısaltılmış ilgi cümleciğidir ve Türkçede öne alınır: "... görmeye hâlâ istekli olan çiftçiler".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Önceleri patatesler sulanmayan tarım alanlarında yetiştirilirdi; bu da çoğu zaman küçük ve muhtemelen biçimsiz olmaları anlamına gelirdi. 2 Ancak şimdi çiftçiler, fast-food sektörünün patates kızartması için kabul edeceği ürünleri üretmek amacıyla tarlalarını düzenli olarak sulamaktadır. 3 Ne var ki Minnesota'da, çiftçilerin patatesler için pompaladıkları yeraltı suyunun, önemli bir alabalık avlağı olan Straight Nehri'nin beslenmesine katkıda bulunan suyla aynı olduğu ortaya çıkmıştır. 4 Federal bir araştırma sonunda, patatesler için yapılan sınırlı bir pompalamanın bile sulama mevsimi boyunca nehrin akışını üçte bir oranında azaltma potansiyeli taşıdığı ve bunun kahverengi alabalıklar üzerinde olumsuz bir etki yaratacağı sonucuna varmıştır. 5 Şimdilik alabalıklar tehlikede değildir; ancak Minnesota, patates ekiminin ve sulamanın yaygınlaştığını görmeye hâlâ istekli olan çiftçilerin başvurularını onaylayacak olursa bu durum değişebilir.

PASAJ 252

Yeni Kardeş ve Kıskançlık

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 221 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 13

(1) The birth of a younger infant whilst an older child is in the **toddler** or pre-school period is such a normal event that the proper handling of the situation should be regarded (A) as an **integral** part of childcare. (2) Put in its simplest terms, the problem is one of the older child being **displaced** by the new baby (B) as the centre of attention and focus of his mother's affection. (3) Such a displacement is **inevitable**, but its effects on the older child can either be helpful to his development (as when he accepts the baby with pleasure into his family circle and so takes a step forward from the **egotism** of babyhood) or harmful when jealousy **predominates** over any pleasure in having a brother or sister and the child becomes hostile to his mother and more demanding of her attention, returning to many of the practices of babyhood which he had **outgrown**. (4) Thus a child of three or four may demand to sleep in his old cradle, to take milk from the bottle or breast, to be constantly carried, or may restart wetting the bed. (5) Any or all of these symptoms may appear **transiently** in a child who subsequently adapts well to the new situation, but when they persist they indicate that the child is receiving less attention and affection than he needs.

ANAHTAR KELİMELER

toddler	yürümeye yeni başlayan çocuk
integral	ayrılmaz, temel
displaced	yerinden edilmiş, yeri başkasına geçmiş
inevitable	kaçınılmaz
egotism	bencillik, benmerkezcilik
predominate	baskın gelmek, ağır basmak
outgrow	büyüyüp -i geride bırakmak
transiently	geçici olarak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is such a normal event that the proper handling of the situation should be regarded"*

"such a + sıfat + isim ... that" yapısı "öylesine ... bir ... ki" diye çevrilir; "should be regarded" edilgen ve gereklilik bildirir: "... olarak görülmelidir".

B *"the problem is one of the older child being displaced by the new baby"*

"being displaced by" edilgen bir isim-fiildir (-ing) ve öznesi "the older child"dır; Türkçede etken bir isim-fiile çevirmek daha doğaldır: "büyük çocuğun konumunu yeni bebeğe kaptırması".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Büyük çocuk yürüme çağındayken ya da okul öncesi dönemdeyken yeni bir bebeğin doğması öylesine olağan bir olaydır ki bu durumun doğru biçimde ele alınması çocuk bakımının ayrılmaz bir parçası olarak görülmelidir. (2) En basit şekilde ifade etmek gerekirse sorun, büyük çocuğun ilgi merkezi ve annesinin sevgisinin odağı olma konumunu yeni bebeğe kaptırmasıdır. (3) Böyle bir yerinden edilme kaçınılmazdır; ancak bunun büyük çocuk üzerindeki etkileri ya gelişimine yardımcı olabilir (örneğin bebeği aile çevresine memnuniyetle kabul edip böylece bebeklik dönemine özgü bencillikten bir adım öteye geçtiğinde) ya da kıskançlık, bir kardeşe sahip olmanın verdiği her türlü memnuniyete baskın geldiğinde ve çocuk, annesine karşı düşmanca davranıp çoktan geride bıraktığı bebeklik alışkanlıklarının pek çoğuna geri dönerek annesinden daha fazla ilgi talep ettiğinde zararlı olabilir. (4) Böylece üç ya da dört yaşındaki bir çocuk eski beşiğinde uyumak, biberondan ya da memeden süt içmek, sürekli kucakta taşınmak isteyebilir ya da yeniden yatağını ıslatmaya başlayabilir. (5) Bu belirtilerin herhangi biri ya da tümü, daha sonra yeni duruma iyi uyum sağlayan bir çocukta geçici olarak ortaya çıkabilir; ancak sürüp giderlerse, çocuğun ihtiyaç duyduğundan daha az ilgi ve sevgi gördüğüne işaret ederler.

PASAJ 253

Genç Shakespeare'in Oyunculuk Yılları

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 205 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 13

1 Throughout his working life, Shakespeare worked as an actor in the midst of a **troupe**. 2 We know little about his first years in London. 3 For a few years between 1585 and 1592 his name disappears **altogether** from the public records, and the most likely reason for this is that, for at least some of this time, he was working for one of the city's acting companies; as a **junior** member he would not be listed among the troupe's **principal** players. 4 In the late 1580s theatrical activity in London was largely **concentrated** in Shoreditch, and Southwark, districts of London. 5 Shakespeare could have lived anywhere, but Shoreditch, which would have been cheap and **convenient**, is a likely candidate for a young actor. 6 In his early career Shakespeare may have moved from troupe to troupe in order to survive. 7 **Whatever the case**, working conditions must have been similar. 8 Sundays, religious holidays and disasters **aside**, a company would perform a different play A each afternoon of the week, though some plays would be repeated in the weeks ahead. 9 An actor usually had to keep at least 30 parts in his memory and a leading player such as Alleyn or Burbage must have kept in mind nearly 5,000 lines B a week.

ANAHTAR KELİMELER

troupe	kumpanya, oyuncu topluluğu
altogether	tamamen, büsbütün
junior	kıdemsiz, alt kademe
principal	başlıca, baş
concentrated	yoğunlaşmış, toplanmış
convenient	elverişli, kullanışlı
whatever the case	durum ne olursa olsun
aside	(-ler) hariç, dışında

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Sundays, religious holidays and disasters aside, a company would perform a different play"*

"X aside" kalıbı "X dışında / X hariç" anlamındadır ve Türkçede cümle içine yerleştirilir; "would perform" burada geçmişteki alışkanlığı anlatır: "sergilerdi".

B *"a leading player such as Alleyn or Burbage must have kept in mind nearly 5,000 lines"*

"must have + V3" geçmişe yönelik güçlü bir çıkarım bildirir: "aklında tutmuş olmalı"; "keep in mind" kalıbının nesnesi ("5,000 lines") kalıptan sonra gelmiştir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İş hayatı boyunca Shakespeare bir kumpanyada oyuncu olarak çalışmıştır. 2 Shakespeare'in Londra'da geçirdiği ilk yıllar hakkında çok az şey biliyoruz. 3 1585 ile 1592 arasındaki birkaç yıl boyunca adı resmî kayıtlardan tamamen kayboluyor ve bunun en olası nedeni, bu sürenin en azından bir kısmında şehrin tiyatro kumpanyalarından birinde çalışıyor olmasıdır; kıdemsiz bir üye olarak adı kumpanyanın başlıca oyuncuları arasında geçmezdi. 4 1580'lerin sonlarında Londra'daki tiyatro etkinlikleri büyük ölçüde Londra'nın semtleri olan Shoreditch ve Southwark'ta yoğunlaşmıştı. 5 Shakespeare herhangi bir yerde yaşamış olabilir, ancak ucuz ve elverişli olacağı düşünülen Shoreditch genç bir oyuncu için olası bir adaydır. 6 Kariyerinin ilk dönemlerinde Shakespeare yaşamını sürdürmek için bir kumpanyadan diğerine geçmiş olabilir. 7 Durum ne olursa olsun, çalışma koşulları birbirine benzer olmalıydı. 8 Bir kumpanya, pazar günleri, dinî bayramlar ve felaketler dışında haftanın her günü öğleden sonra farklı bir oyun sergilerdi, ancak bazı oyunlar sonraki haftalarda tekrar sahnelenirdi. 9 Bir oyuncu genellikle en az 30 rolü aklında tutmak zorundaydı ve Alleyn ya da Burbage gibi bir başrol oyuncusu haftada yaklaşık 5.000 satırı aklında tutmuş olmalı.

PASAJ 254

Cezanne: Bir Elmayla Paris'i Şaşırtmak

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 156 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 13

1 Artist Paul Cezanne wanted to make paint "**bleed**". 2 The **old masters**, he said, painted warmblooded flesh and made the trees look warm and alive, and he would too[B]. 3 He wanted to **capture** "the green odour" of his Provence fields and "the perfume of marble from Sainte-Victoire", the mountain that was the subject of so many of his paintings. 4 He was bold, spreading and slapping paint onto his **still-lifes** with a palette knife. 5 "I will astonish Paris with an apple", he **boasted**. 6 In the years when his friends Manet, Monet, Pissarro and Renoir were finally **gaining acceptance**, Cezanne worked furiously and mostly in isolation, **ridiculed** by critics and mocked by the public[A], sometimes tearing up his own canvases. 7 He wanted more than the quick impressions of the Impressionists, and **devoted himself to** studying the natural world. 8 He called himself a "slave to nature", but he knew that he could never completely capture the natural landscape on canvas.

ANAHTAR KELİMELER

bleed	kanamak, kan gibi akmak
old masters	eski (büyük) ustalar
capture	yakalamak, yansıtmak
still-lifes	natürmortlar
boasted	böbürlenmek, övünmek
gaining acceptance	kabul görmek
ridiculed	alay edilmiş, gülünç duruma düşürülmüş
devoted himself to	kendini -e adamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Cezanne worked furiously and mostly in isolation, ridiculed by critics and mocked by the public"*

"ridiculed by ... and mocked by ..." geçmiş ortaçla (V3) kurulmuş edilgen bir yan yapıdır ve öznenin durumunu anlatır; Türkçeye "-ılıp/-ılarak" zarf-fiiliyle aktarılır: "eleştirmenlerce alaya alınıp halk tarafından küçümsenerek".

B *"made the trees look warm and alive, and he would too"*

"make + nesne + yalın fiil" ettirgen yapıdır ("ağaçları canlı göstermek"); "he would too" eksiltili bir yapıdır, tekrarlanmayan fiil Türkçede açıkça söylenir: "o da aynısını yapacaktı".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ressam Paul Cezanne boyanın "kan gibi akmasını" isterdi. 2 Söylediğine göre eski ustalar sıcak kanlı bedenler resmetmiş, ağaçları sıcak ve canlı göstermişlerdi; o da aynısını yapacaktı. 3 Provence tarlalarının "yeşil kokusunu" ve pek çok tablosunun konusu olan Sainte-Victoire Dağı'nın "mermer kokusunu" yakalamak isterdi. 4 Cesurdu; natürmortlarının üzerine palet bıçağıyla boyayı yayar ve çarparcasına sürerdi. 5 "Paris'i bir elmayla şaşırtacağım" diye böbürlenirdi. 6 Arkadaşları Manet, Monet, Pissarro ve Renoir'ın sonunda kabul görmeye başladığı yıllarda Cezanne, eleştirmenlerce alaya alınıp halk tarafından küçümsenerek hırsla ve çoğunlukla yalnız başına çalıştı; zaman zaman kendi tuvallerini yırttı. 7 Empresyonistlerin anlık izlenimlerinden daha fazlasını istedi ve kendini doğal dünyayı incelemeye adadı. 8 Kendini "doğanın kölesi" olarak tanımlardı, fakat doğal manzarayı tuvale asla tam olarak yansıtamayacağını biliyordu.

PASAJ 255

Savaştan Uzaya Radarın Serüveni

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 153 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 13

1 Post-war radar has been developed for an **enormous range** of uses from police radar **speed traps** to the ballistic missile early warning systems. 2 At sea it is used on ships of all sizes from the super tankers down to pleasure craft, and in the air it guards military and civilian aircraft against **collisions**. 3 It is even used to **keep track of** the orbital junkyard created by **innumerable** space launches[B]. 4 Radar found an unexpected use in astronomy and space navigation. 5 Radar signals were **bounced off** the moon in 1946 and reflections were obtained from Venus and the sun in the late 1950s. 6 **Subsequently**, radar maps were made of the moon and Venus - not that such long ranges are essential for radar maps to prove themselves useful[A]. 7 For example, satellite-borne radar aimed at the earth has actually led to the discovery of previously unknown **remnants** of a Mayan canal drainage system in Central America.

ANAHTAR KELİMELER

enormous range	çok geniş yelpaze
speed traps	hız tuzakları
collisions	çarpışmalar
keep track of	izlemek, takip etmek
innumerable	sayısız
bounced off	-e çarpıp yansımak
subsequently	daha sonra, ardından
remnants	kalıntılar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"not that such long ranges are essential for radar maps to prove themselves useful"*

"not that ..." kalıbı önceki ifadeden yanlış bir sonuç çıkarılmasını önler: "bu, ... anlamına gelmez / ... olduğundan değil"; "for + nesne + to + fiil" yapısı "haritaların ... kanıtlaması için" diye çevrilir.

B *"the orbital junkyard created by innumerable space launches"*

"created by ..." kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir ("which is created by"); Türkçede isimden önce gelir ve etkene çevrilebilir: "sayısız uzay fırlatmasının yarattığı yörünge çöplüğü".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Savaş sonrası radar, polis radarı hız tuzaklarından balistik füzelerin erken uyarı sistemlerine kadar çok çeşitli alanlarda kullanılmak üzere geliştirilmiştir. 2 Denizde, dev tankerlerden gezinti teknelerine kadar her boyuttaki gemide kullanılmakta, havada ise askerî ve sivil uçakları çarpışmalara karşı korumaktadır. 3 Hatta sayısız uzay fırlatmasının yarattığı yörünge çöplüğünü (uzay çöpünü) izlemek için bile kullanılmaktadır. 4 Radar, astronomide ve uzay navigasyonunda beklenmedik bir kullanım alanı bulmuştur. 5 Radar sinyalleri 1946'da Ay'dan yansıtılmış, 1950'lerin sonlarında ise Venüs'ten ve Güneş'ten yansımalar elde edilmiştir. 6 Daha sonra Ay'ın ve Venüs'ün radar haritaları çıkarılmıştır; ama bu, radar haritalarının işe yaradığını kanıtlaması için böylesine uzun menzillerin şart olduğu anlamına gelmez. 7 Örneğin, yeryüzüne yöneltilmiş uydu radarı, Orta Amerika'da daha önce bilinmeyen bir Maya kanal drenaj sisteminin kalıntılarının keşfedilmesini gerçekten de sağlamıştır.

PASAJ 256

Kulak Neden Tıkanır?

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 189 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 13

1 The ear feels blocked when the air pressure in the space behind the **eardrum**, **that is to say**, the middle ear, is different from external air pressure. 2 Normally this is not a problem because air is supplied to the middle ear from the outside through a narrow tube at the back of the nose, which is called "the Eustachian tube". 3 This is usually closed, but **yawning** or **swallowing** opens it up sufficiently to permit the internal and external pressures to **equalize**. 4 **Tilting** the head back also helps because of the way in which the Eustachian tube is positioned in the head[A]. 5 If the tube is blocked, as when we have a cold, a difference in pressure gradually builds up. 6 This stretches the eardrum and makes sounds seem **muffled**[B]. 7 Problems can also arise when there is a rapid change in external pressure during an aircraft **descent** or an underwater dive. 8 This is one of the reasons why infants and children start crying while the aircraft is descending. 9 The secret in all cases is to use your cheek and throat muscles to create a pressure that opens up the Eustachian tube.

ANAHTAR KELİMELER

eardrum	kulak zarı
that is to say	yani, başka bir deyişle
yawning	esneme
swallowing	yutkunma
equalize	eşitlenmek, dengelenmek
tilting	eğme, yatırma
muffled	boğuk
descent	alçalma, iniş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"because of the way in which the Eustachian tube is positioned in the head"*

"the way in which ..." bir ilgi cümleciğiyle "biçim, şekil" anlatır; Türkçede uzun karşılık yerine isimleştirilerek kısaltılabilir: "Östaki borusunun baştaki konumu nedeniyle".

B *"This stretches the eardrum and makes sounds seem muffled"*

"make + nesne + yalın fiil" ettirgen yapıdır; "seem muffled" algıyı anlatır. Türkçede "-mesine yol açmak" kalıbıyla aktarılır: "seslerin boğuk duyulmasına yol açar".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kulak zarının arkasındaki boşluktaki, yani orta kulaktaki hava basıncı dış hava basıncından farklı olduğunda kulak tıkanmış gibi hissedilir. 2 Normalde bu bir sorun değildir, çünkü orta kulağa hava dışarıdan, burnun arkasında yer alan ve "Östaki borusu" adı verilen dar bir kanal aracılığıyla gelir. 3 Bu kanal genellikle kapalıdır, ancak esnemek ya da yutkunmak onu iç ve dış basıncın eşitlenmesine izin verecek kadar açar. 4 Östaki borusunun baştaki konumu nedeniyle başı geriye yatırmak da yardımcı olur. 5 Soğuk algınlığında olduğu gibi kanal tıkanırsa, basınç farkı yavaş yavaş artar. 6 Bu da kulak zarını gerer ve seslerin boğuk duyulmasına yol açar. 7 Uçak alçalırken ya da su altına dalış sırasında dış basınçta hızlı bir değişim olduğunda da sorunlar ortaya çıkabilir. 8 Bebeklerin ve çocukların uçak alçalırken ağlamaya başlamasının nedenlerinden biri budur. 9 Her durumda işin sırrı, yanak ve boğaz kaslarınızı kullanarak Östaki borusunu açacak bir basınç oluşturmaktır.

PASAJ 257

Shakespeare'in Sahnedeki ve Hayattaki Son Yılları

BÖLÜM 13

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 218 kelime · 11 cümle

(1) We can only guess when Shakespeare wrote his plays. (2) He may have had his own writing "season" perhaps in the quieter winter months, but he never stopped acting, probably taking two or three minor parts instead of a major one. (3) He seems to have chosen for himself the more static and **undemanding** roles[A] in his plays, such as old Adam in As You Like It and the Ghost in Hamlet. (4) His audiences included many **habitual playgoers**, and many must have known Shakespeare and he must have known them. (5) We can imagine, as a recent biographer has said, "that there might have been a complex, **subtle** communicative exchange when he appeared in one of his own plays". (6) In spring 1613, he **purchased** his first property in London. (7) He was renting it out by 1616, but may originally have entertained other intentions for the property. (8) It would certainly have been a **handy** place to stay, being near the Globe, which was his theatre. (9) Perhaps the destruction of the Globe in 1613, which probably **prompted** him to sell his share[B] in the theatre company, altered his plans for it. (10) He may not have given up acting, but his writing career was over by the end of that year. (11) In 1614, he returned to his hometown, Stratford-upon-Avon, and died there in 1616.

ANAHTAR KELİMELER

undemanding	az çaba gerektiren, zahmetsiz
habitual playgoers	tiyatro müdavimleri
subtle	ince, belli belirsiz
purchased	satın almak
renting out	kiraya vermek
entertain (intentions)	(niyet) beslemek, taşımak
handy	elverişli, kullanışlı
prompted	-e yöneltmek, -e yol açmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"He seems to have chosen for himself the more static and undemanding roles"*

"seem to have + V3" geçmişte olmuş bir şey hakkındaki bugünkü izlenimi bildirir: "seçmiş görünüyor / seçmiş gibi görünüyor".

B *"Perhaps the destruction of the Globe in 1613, which probably prompted him to sell his share"*

Uzun özne ("the destruction of the Globe") ile yüklem ("altered") arasına ilgi cümleciği girmiştir; Türkçede ilgi cümleciği ya öne alınır ("hissesini satmasına yol açan Globe'un yıkılışı") ya da "ki" ile araya yerleştirilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Shakespeare'in oyunlarını ne zaman yazdığını sadece tahmin edebiliriz. (2) Belki de daha sakin kış aylarında kendine ait bir yazma "mevsimi" vardı, ama büyük bir rol yerine muhtemelen iki ya da üç küçük rol alarak oyunculuğu hiçbir zaman bırakmadı. (3) Oyunlarında kendine, "As You Like It"teki yaşlı Adam ve "Hamlet"teki Hayalet gibi daha durağan ve fazla çaba gerektirmeyen rolleri seçmiş görünüyor. (4) Seyircileri arasında pek çok tiyatro müdavimi vardı; bunların birçoğu Shakespeare'i tanıyor olmalıydı, o da onları tanıyor olmalıydı. (5) Yakın tarihli bir biyografi yazarının dediği gibi, "kendi oyunlarından birinde sahneye çıktığında karmaşık, ince bir iletişim alışverişi yaşanmış olabileceğini" hayal edebiliriz. (6) 1613 baharında Londra'daki ilk mülkünü satın aldı. (7) 1616'ya gelindiğinde mülkü kiraya vermişti, ancak başlangıçta onunla ilgili başka niyetleri olmuş olabilir. (8) Kendi tiyatrosu olan Globe'a yakın olduğu için kalmak açısından kesinlikle elverişli bir yer olurdu. (9) Belki de muhtemelen tiyatro kumpanyasındaki hissesini satmasına da yol açan Globe'un 1613'teki yıkılışı, mülkle ilgili planlarını değiştirdi. (10) Oyunculuğu bırakmamış olabilir, fakat yazarlık kariyeri o yılın sonuna gelindiğinde bitmişti. (11) 1614'te memleketi Stratford-upon-Avon'a geri döndü ve 1616'da orada öldü.

PASAJ 258

Depreme Meydan Okuyan Gökdelen

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 132 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 13

1 When it is completed late next year, a 39-storey apartment building **under construction** in San Francisco will be the tallest **precast concrete** structure ever built in an area of high **seismic** activity A. 2 Its builders are using an innovative new structural connection that could **revolutionize** the way buildings are built in seismic zones. 3 Conventional cast-in-place and precast systems survive earthquakes by **dissipating** the energy through the structure, often doing **irreparable** damage to themselves B in the process. 4 The new connection, developed with help from the University of Washington, consists of high-strength steel **reinforcing** cables and "mild" steel bars that stretch slightly during an earthquake, then pull the building back into place. 5 The steel components also **considerably** reduce seismic energy before it can attack the structure. 6 This means less damage to beams, walls and ceilings.

ANAHTAR KELİMELER

under construction	yapım aşamasında
precast concrete	prefabrik beton
seismic	sismik, depremle ilgili
revolutionize	kökten değiştirmek, devrim yaratmak
dissipating	dağıtmak, sönümlemek
irreparable	onarılamaz
reinforcing	güçlendirici, donatı
considerably	önemli ölçüde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the tallest precast concrete structure ever built in an area of high seismic activity"*

Üstünlük derecesi + "ever built" yapısı "şimdiye kadar inşa edilmiş en ..." diye çevrilir; "precast concrete structure" ön ad zinciridir, Türkçede de aynı sırayla kalır: "prefabrik beton yapı".

B *"by dissipating the energy through the structure, often doing irreparable damage to themselves"*

"by + -ing" yöntem bildirir ("dağıtarak"); ardından gelen "-ing" yan cümlesi bu yöntemin sonucunu anlatır ve Türkçede "ve bu süreçte ... zarar verir" diye ayrı bir yüklemle aktarılabilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Gelecek yılın sonlarında tamamlandığında, San Francisco'da yapımı süren 39 katlı apartman binası, yüksek sismik etkinliğe sahip bir bölgede şimdiye kadar inşa edilmiş en yüksek prefabrik beton yapı olacaktır. 2 Binayı inşa edenler, sismik bölgelerde binaların inşa edilme biçiminde devrim yaratabilecek yenilikçi, yeni bir yapısal bağlantı kullanıyorlar. 3 Geleneksel yerinde dökme ve prefabrik sistemler, enerjiyi yapı boyunca dağıtarak depremlere dayanır ve bu süreçte çoğu zaman kendilerine onarılamaz zararlar verir. 4 Washington Üniversitesi'nin yardımıyla geliştirilen yeni bağlantı, yüksek dayanımlı çelik donatı kablolarından ve deprem sırasında hafifçe esneyip ardından binayı yeniden yerine çeken "yumuşak" çelik çubuklardan oluşmaktadır. 5 Çelik bileşenler ayrıca sismik enerjiyi, yapıya saldıramadan önce önemli ölçüde azaltmaktadır. 6 Bu da kirişlere, duvarlara ve tavanlara daha az hasar anlamına gelmektedir.

PASAJ 259

Jüriler Nasıl Karar Verir?

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 256 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 13

1 People are fascinated by juries. 2 They are the focus of a **disproportionate** number of novels and movies, and the 1995 murder trial of OJ Simpson virtually brought the United States to a **standstill** because people could not miss the exciting televised court proceedings. 3 Juries represent one of the most significant decision-making groups, not only because they are presented as a symbol of all that is democratic, fair and just in a society but also because of the consequences of their decisions for **defendants**, victims and the community. 4 **A case in point** is the 1992 Los Angeles riots, which were sparked by an unexpected "not guilty" **verdict** delivered by an all-white jury in the case of the police beating of a black suspect. 5 Juries are groups and thus are potentially **prey to** the deficiencies of group decision-making. 6 In addition to these problems, there are a number of issues to do specifically with the task confronted by juries. 7 One issue is the influence of laws and penalties on the jury. 8 Harsh laws with stiff penalties tend to discourage juries from **convicting** [A], which is quite the reverse of the intention of legislators who introduce such laws. 9 Juries have to deal with enormous amounts of information presented in court. 10 It has been suggested that information delivered later in the trial is more heavily weighted [B] in decision-making. 11 Further, **inadmissible** evidence, that is the evidence given by witnesses or interjected by counsel but is subsequently ruled to be inadmissible for procedural reasons by the judge, still has an effect on jury deliberation.

ANAHTAR KELİMELER

disproportionate	orantısız
standstill	durma noktası
defendants	sanıklar
a case in point	buna iyi bir örnek
verdict	karar, hüküm
prey to	-e açık, -in kurbanı
convicting	mahkûm etmek
inadmissible	(delil olarak) kabul edilemez

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Harsh laws with stiff penalties tend to discourage juries from convicting"*

"discourage someone from + -ing" kalıbı "birini bir şeyi yapmaktan caydırmak" demektir; "tend to" eğilim bildirir ve çeviride atlanmamalıdır: "caydırma eğilimindedir".

B *"It has been suggested that information delivered later in the trial is more heavily weighted"*

"It has been suggested that ..." edilgen + isim cümleciği yapısıdır ("... öne sürülmüştür"); "information delivered later" kısaltılmış ilgi cümleciğidir ve öne alınır: "ilerleyen aşamalarda sunulan bilgi".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanlar jürilere büyük bir merak duyar. 2 Jüriler orantısız sayıda roman ve filmin odak noktasıdır; 1995'teki O. J. Simpson cinayet davası da, insanlar televizyonda yayınlanan heyecanlı duruşmaları kaçıramadığı için Birleşik Devletler'i neredeyse durma noktasına getirmiştir. 3 Jüriler, yalnızca bir toplumdaki demokratik, adil ve hakkaniyetli olan her şeyin simgesi olarak sunuldukları için değil, aynı zamanda verdikleri kararların sanıklar, mağdurlar ve toplum açısından doğurduğu sonuçlar nedeniyle de en önemli karar alma gruplarından birini temsil eder. 4 Buna iyi bir örnek, siyahi bir şüphelinin polis tarafından dövülmesi davasında tamamı beyazlardan oluşan bir jürinin verdiği beklenmedik "suçsuz" kararının alevlendirdiği 1992 Los Angeles ayaklanmalarıdır. 5 Jüriler birer gruptur ve bu nedenle grup hâlinde karar almanın kusurlarına karşı potansiyel olarak savunmasızdır. 6 Bu sorunların yanı sıra, özellikle jürilerin karşı karşıya kaldığı görevle ilgili bir dizi mesele bulunmaktadır. 7 Bunlardan biri, yasaların ve cezaların jüri üzerindeki etkisidir. 8 Ağır cezalar öngören sert yasalar jürileri mahkûm etmekten caydırma eğilimindedir; bu da bu tür yasaları çıkaran yasa koyucuların amacının tam tersidir. 9 Jüriler, mahkemede sunulan muazzam miktarda bilgiyle başa çıkmak zorundadır. 10 Duruşmanın ilerleyen aşamalarında sunulan bilginin karar vermede daha fazla ağırlık taşıdığı öne sürülmüştür. 11 Dahası, kabul edilemez deliller, yani tanıkların verdiği ya da avukatın araya soktuğu ama sonradan hâkim tarafından usul gerekçesiyle kabul edilemez sayılan deliller, yine de jürinin müzakerelerini etkiler.

PASAJ 260

Soğuk Algınlığına Neden Aşı Yok?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 174 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 13

1 The common cold is a misery, a **nuisance** and a **financial burden** which costs the United States economy alone an estimated $5 billion every year. 2 The main problem is that it is not caused by one virus, but by a family of viruses of over 200, making it impossible to **vaccinate against**[B]. 3 Once infected, all one can really do is to ease the symptoms[A]. 4 Drugs **relieve** sinus pain and headache, while **decongestants** reduce blood flow to mucus membranes, unblocking the stuffy nose. 5 More powerful symptomatic treatments are unlikely. 6 Medication that carries even the slightest risk of side effects would never be approved to treat a condition which, for most people, is **non-lethal**, but simply a nuisance. 7 Yet, for the **sufferers** of chronic lung diseases, such as asthma and bronchitis, colds can be deadly. 8 For these people, the new drugs that are being developed could offer a **lifeline**. 9 Antiviral drugs, which target the virus directly, are currently in development. 10 These could kill up to half of the cold-producing viruses, greatly lowering the chance of infection.

ANAHTAR KELİMELER

nuisance	baş belası, rahatsızlık
financial burden	mali yük
vaccinate against	-e karşı aşılamak
relieve	hafifletmek, gidermek
decongestants	burun açıcı ilaçlar, dekonjestanlar
non-lethal	ölümcül olmayan
lifeline	can simidi, kurtuluş yolu
sufferers	hastalar, muzdarip olanlar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Once infected, all one can really do is to ease the symptoms"*

"Once + V3" kısaltılmış zarf cümleciğidir ("Once one is infected"): "Bir kez enfekte olunduktan sonra"; "all one can do is ..." kalıbı "yapılabilecek tek şey ...-mektir" diye çevrilir.

B *"making it impossible to vaccinate against"*

Cümle sonundaki "-ing" yan cümlesi önceki bilginin sonucunu bildirir; Türkçede "bu da ... kılar" diye ayrı bir yüklemle aktarılır: "bu da ona karşı aşı geliştirmeyi imkânsız kılar".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Soğuk algınlığı, yalnızca ABD ekonomisine bile her yıl tahminen 5 milyar dolara mal olan bir eziyet, bir baş belası ve mali bir yüktür. 2 Asıl sorun, soğuk algınlığına tek bir virüsün değil, 200'ü aşkın virüsten oluşan bir ailenin yol açmasıdır; bu da ona karşı aşı geliştirmeyi imkânsız kılar. 3 Bir kez enfekte olunduktan sonra yapılabilecek tek şey belirtileri hafifletmektir. 4 İlaçlar sinüs ağrısını ve baş ağrısını giderir, dekonjestanlar ise mukoza zarlarına giden kan akışını azaltarak tıkalı burnu açar. 5 Daha güçlü semptomatik tedavilerin ortaya çıkması pek olası değildir. 6 En ufak bir yan etki riski taşıyan ilaçlar bile, çoğu insan için ölümcül olmayan, yalnızca rahatsızlık veren bir durumu tedavi etmek için asla onaylanmaz. 7 Ancak astım ve bronşit gibi kronik akciğer hastalıklarından muzdarip olanlar için soğuk algınlığı ölümcül olabilir. 8 Bu kişiler için, geliştirilmekte olan yeni ilaçlar bir can simidi olabilir. 9 Virüsü doğrudan hedef alan antiviral ilaçlar şu anda geliştirme aşamasındadır. 10 Bunlar soğuk algınlığına yol açan virüslerin yarısına kadarını öldürerek enfeksiyon olasılığını büyük ölçüde azaltabilir.

BÖLÜM 14 Pasaj 261–280

PASAJ 261

Deprem Işıklarının Gizemi

Yer Bilimleri ve Çevre ● ○ ○ Orta 147 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 14

(1) Throughout history, **eyewitnesses** have reported orange **glows**, fireballs or flashes in the days before and during an earthquake. (2) It was in 1968, however, that the first photographs of "earthquake lights" were taken[A] during a series of earthquakes in Japan. (3) Some showed red **streaks** across the sky. (4) Others looked like a low blue dawn from a distance. (5) In 1999, floating balls of light in the sky were broadcast on Turkish television, **reportedly** filmed the night before the **devastating** earthquake of 7.4 on the Richter scale that killed many thousand people in the Marmara region of Turkey. (6) Mysterious or not, repeated **sightings** of earthquake lights confirm their existence[B]. (7) It has to be said that earthquake lights are a fairly well-known **phenomenon**, but we don't know what they mean, or what causes them. (8) Seismologists have struggled for years to find a reliable earthquake **predictor**. (9) Could the lights hold the key?

ANAHTAR KELİMELER

eyewitnesses	görgü tanıkları
glows	parıltılar, ışımalar
streaks	çizgiler, şeritler
devastating	yıkıcı
reportedly	bildirildiğine göre
sightings	görülmeler, gözlemler
phenomenon	olgu, fenomen
predictor	haberci, öngörü aracı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It was in 1968, however, that the first photographs of "earthquake lights" were taken"*

"It was ... that ..." vurgu (cleft) yapısıdır; vurgulanan öge ("in 1968") Türkçede yükleme yakın yere konur ya da "ise / ancak" ile öne çıkarılır: "ilk fotoğrafları ise 1968'de çekildi".

B *"Mysterious or not, repeated sightings of earthquake lights confirm their existence"*

"X or not" kısa bir koşul/kabul yapısıdır: "Gizemli olsun ya da olmasın"; "repeated sightings" isim öbeği Türkçede isim-fiille aktarılır: "tekrar tekrar görülmesi".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Tarih boyunca görgü tanıkları, depremden önceki günlerde ve deprem sırasında turuncu parıltılar, ateş topları ya da parlamalar gördüklerini bildirmişlerdir. (2) Fakat "deprem ışıklarının" ilk fotoğrafları 1968'de, Japonya'daki bir dizi deprem sırasında çekildi. (3) Bu fotoğrafların bazılarında gökyüzünde kırmızı çizgiler görülmekteydi. (4) Diğerleri ise uzaktan bakıldığında ufukta alçakta beliren mavi bir şafağa benziyordu. (5) 1999'da Türk televizyonlarında gökyüzünde süzülen ışık topları yayınlandı; bildirildiğine göre bu görüntüler, Türkiye'nin Marmara bölgesinde binlerce insanın ölümüne yol açan Richter ölçeğine göre 7,4 büyüklüğündeki yıkıcı depremden önceki gece çekilmişti. (6) Gizemli olsun ya da olmasın, deprem ışıklarının tekrar tekrar görülmesi var olduklarını doğrulamaktadır. (7) Deprem ışıklarının oldukça iyi bilinen bir olgu olduğunu söylemek gerekir, ama ne anlama geldiklerini ya da onlara neyin yol açtığını bilmiyoruz. (8) Sismologlar yıllardır güvenilir bir deprem habercisi bulmak için uğraşıyorlar. (9) Acaba bu ışıklar işin anahtarı olabilir mi?

PASAJ 262

Zekâ Nedir: Öğrenme mi, Yaratıcılık mı?

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 138 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 14

1 The term intelligence is often used by biologists as **synonymous with** the capacity to learn. 2 An animal that learns to adapt itself to a wide range of situations is said to be more intelligent than one whose behaviour is largely **governed by instinct**. 3 In psychology, on the other hand, so wide a definition is not satisfactory[B]. 4 The simpler forms of learning, at least, can **scarcely** be said to **manifest** intelligence in any sense **remotely** consistent with the ordinary meaning of the term. 5 It is **customary**, therefore, to distinguish between learning of a more or less repetitive and mechanical type and the solving of genuinely new problems by creative means. 6 It is the latter rather than the former that we ordinarily **ascribe to** intelligence[A] and most psychologists allow their definition of this term to be guided by popular usage.

ANAHTAR KELİMELER

synonymous with	ile eş anlamlı
governed by	tarafından yönetilen, yönlendirilen
instinct	içgüdü
scarcely	neredeyse hiç, pek ... -mez
manifest	ortaya koymak, göstermek
remotely	uzaktan bile
customary	alışılagelmiş, geleneksel
ascribe to	-e atfetmek, -e yüklemek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It is the latter rather than the former that we ordinarily ascribe to intelligence"*

"It is ... that" vurgu yapısı ile "the former / the latter" (birincisi / ikincisi) bir aradadır; Türkçede vurgulanan öge yükleme taşınır: "zekâya atfettiğimiz şey birincisi değil ikincisidir".

B *"In psychology, on the other hand, so wide a definition is not satisfactory"*

"so + sıfat + a + isim" yapısı ("so wide a definition") "such a wide definition" ile aynı anlamdadır ve "bu kadar geniş bir tanım" diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Zekâ terimi biyologlar tarafından çoğunlukla öğrenme kapasitesiyle eş anlamlı olarak kullanılır. 2 Çok çeşitli durumlara kendini uyarlamayı öğrenen bir hayvanın, davranışları büyük ölçüde içgüdüyle yönlendirilen bir hayvandan daha zeki olduğu söylenir. 3 Öte yandan psikolojide bu kadar geniş bir tanım tatmin edici değildir. 4 En azından öğrenmenin daha basit biçimlerinin, terimin olağan anlamıyla uzaktan bile örtüşen herhangi bir anlamda zekâyı ortaya koyduğu pek söylenemez. 5 Bu nedenle, az çok tekrara dayalı ve mekanik türdeki öğrenme ile gerçekten yeni sorunların yaratıcı yollarla çözülmesi arasında ayrım yapmak alışılagelmiş bir uygulamadır. 6 Olağan olarak zekâya atfettiğimiz şey birincisi değil ikincisidir ve çoğu psikolog bu terimi tanımlarken kendini yaygın kullanımın yönlendirmesine bırakır.

PASAJ 263

Halley ve Kozmik Felaket Fikri

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 176 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 14

1 For almost 200 years, the idea of cosmic events affecting life on Earth was viewed as **heretical** A by the church, which regarded catastrophe as proof of **divine intervention**, and as nonsense by the **scientific establishment**, which **dismissed** it as superstition. 2 Yet in the end, the **sheer** weight of evidence has **swept away** all doubt about the reality of global catastrophes. 3 Attempts to make scientific sense of the many legends of global catastrophes **date back to** the dawn of modern science itself, in the 17th century. 4 Following the publication of Newton's laws of motion and universal gravitation in 1687, Edmond Halley decided to apply them to the mystery of comets. 5 By studying records of their appearance, Halley argued that the bright comets of 1456, 1531, 1607 and 1682 were in fact one comet, later known as the "Halley" comet, that followed a vast **elliptical orbit** around the Sun in agreement with Newton's laws. 6 But Halley noted something else as well: a comet crossing the orbit of the Earth might one day collide with us B with devastating consequences.

ANAHTAR KELİMELER

heretical	sapkın, dine aykırı
divine intervention	tanrısal müdahale
scientific establishment	bilim çevreleri, bilim dünyası
dismissed	reddetmek, önemsememek
sheer	salt, ezici
swept away	silip süpürmek
date back to	-e dayanmak, -e uzanmak
elliptical orbit	eliptik yörünge

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the idea of cosmic events affecting life on Earth was viewed as heretical"*

"the idea of + isim + -ing" yapısında "-ing" öznesi olan bir isim cümleciği gibi çalışır; Türkçede "-dığı fikri" ile aktarılır: "kozmik olayların yeryüzündeki yaşamı etkilediği fikri".

B *"a comet crossing the orbit of the Earth might one day collide with us"*

"crossing ..." kısaltılmış etken ilgi cümleciğidir ("a comet which crosses"); Türkçede isimden önce "-en" ortacıyla gelir: "Dünya'nın yörüngesini kesen bir kuyruklu yıldız".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Neredeyse 200 yıl boyunca, kozmik olayların yeryüzündeki yaşamı etkilediği fikri, felaketi tanrısal müdahalenin kanıtı sayan kilise tarafından sapkınlık, onu batıl inanç diyerek reddeden bilim çevreleri tarafından da saçmalık olarak görüldü. 2 Ne var ki sonunda kanıtların ezici ağırlığı, küresel felaketlerin gerçekliğine dair tüm şüpheleri silip süpürmüştür. 3 Küresel felaketlerle ilgili pek çok efsaneyi bilimsel olarak anlamlandırma girişimleri, 17. yüzyılda modern bilimin doğuşuna kadar uzanır. 4 Newton'un hareket yasaları ile evrensel çekim yasasının 1687'de yayımlanmasının ardından Edmond Halley, bunları kuyruklu yıldızların gizemine uygulamaya karar verdi. 5 Kuyruklu yıldızların görülmesine ilişkin kayıtları inceleyen Halley, 1456, 1531, 1607 ve 1682 yıllarındaki parlak kuyruklu yıldızların aslında, sonradan "Halley" kuyruklu yıldızı olarak bilinen ve Newton yasalarına uygun olarak Güneş'in çevresinde geniş bir eliptik yörünge izleyen tek bir kuyruklu yıldız olduğunu ileri sürdü. 6 Fakat Halley başka bir şeye de dikkat çekti: Dünya'nın yörüngesini kesen bir kuyruklu yıldız bir gün bize çarpabilir ve bunun yıkıcı sonuçları olabilirdi.

PASAJ 264

Kaslar: Vücudun İkinci Kalbi

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 161 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 14

(1) Fitness is determined more by the **intensity** of exercise than the **duration**. (2) Workouts should be energetic enough that the muscles are somewhat **sore** the next day[B] but fully **recovered** the day after that. (3) To strengthen the heart, exercise must be performed at an intensity that increases heart rate at least 20 beats above the **resting heart rate**. (4) The harder a person exercises, the faster the heart beats[A] and the stronger the heart muscle becomes. (5) Heart rate is determined by how hard the skeletal muscles **contract**. (6) When a person starts to exercise, the skeletal muscles contract and **squeeze** the veins near them, forcing blood towards the heart. (7) When the skeletal muscles relax, these veins fill with blood. (8) The **alternating** contraction and relaxation of the skeletal muscles serve as a second heart, pumping extra blood to the heart. (9) The increased blood flow causes the heart to beat faster and more forcefully. (10) So the harder the skeletal muscles contract, the faster the heart beats.

ANAHTAR KELİMELER

intensity	yoğunluk, şiddet
duration	süre
sore	ağrılı, sızlayan
recovered	iyileşmiş, toparlanmış
resting heart rate	dinlenme hâlindeki kalp atış hızı
contract	kasılmak
squeeze	sıkmak, sıkıştırmak
alternating	dönüşümlü, birbirini izleyen

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The harder a person exercises, the faster the heart beats"*

"the + -er ..., the + -er ..." yapısı "ne kadar ...-se o kadar ..." diye çevrilir: "Bir kişi ne kadar yoğun egzersiz yaparsa kalbi o kadar hızlı atar".

B *"Workouts should be energetic enough that the muscles are somewhat sore the next day"*

"sıfat + enough that ..." yapısı bir derecenin sonucunu anlatır; Türkçede sonuç önce söylenir: "kasların ertesi gün biraz ağrıyacağı kadar enerjik".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Formda olma, egzersizin süresinden çok yoğunluğuyla belirlenir. (2) Antrenmanlar, kasların ertesi gün biraz ağrıyacağı ama bir sonraki gün tamamen toparlanacağı kadar enerjik olmalıdır. (3) Kalbi güçlendirmek için egzersiz, kalp atış hızını dinlenme hâlindeki kalp atış hızının en az 20 atım üzerine çıkaracak yoğunlukta yapılmalıdır. (4) Bir kişi ne kadar yoğun egzersiz yaparsa kalbi o kadar hızlı atar ve kalp kası o kadar güçlenir. (5) Kalp atış hızı, iskelet kaslarının ne kadar güçlü kasıldığıyla belirlenir. (6) Bir kişi egzersiz yapmaya başlayınca iskelet kasları kasılır ve yakınlarındaki damarları sıkarak kanı kalbe doğru iter. (7) İskelet kasları gevşeyince bu damarlar kanla dolar. (8) İskelet kaslarının bu dönüşümlü kasılma ve gevşemeleri kalbe fazladan kan pompalayarak ikinci bir kalp işlevi görür. (9) Artan kan akışı kalbin daha hızlı ve daha güçlü atmasına neden olur. (10) Dolayısıyla iskelet kasları ne kadar güçlü kasılırsa kalp de o kadar hızlı atar.

PASAJ 265

Önyargının Kökenleri: Doğuştan mı, Öğrenilmiş mi?

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 224 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 14

1 Why are people **prejudiced**? 2 Not surprisingly, theories of prejudice have tended to focus on the more extreme forms of prejudice, in particular when there is aggression and violence. 3 At the turn of the last century, it was popular to consider prejudice to be an **innate** and instinctive reaction to certain categories of person (certain races), much as animals would react in instinctive ways to one another. 4 This sort of approach is no longer popular, as it does not stand up well to scientific **scrutiny**. 5 However, there may be an innate component to prejudice. 6 There is some evidence that higher animals, including humans, have an **inherent** fear of the unfamiliar and unusual, which might **set the mould for** negative attitudes towards groups that are considered different in certain ways. 7 There is also evidence for a **mere exposure effect**, in which people's attitudes towards various stimuli (other people) improve as a direct function of repeated exposure or familiarity with the stimulus, **provided that** initial reactions to the stimuli are not negative[A]. 8 Another perspective rests on the belief that prejudices are learned. 9 Indeed, it has been argued that hatred and suspicion of certain groups are learned early in life[B], before the child even knows anything about the target group, and that this provides an emotional framework that colours all subsequent information about, and experience with, the group.

ANAHTAR KELİMELER

prejudiced	önyargılı
innate	doğuştan gelen
scrutiny	inceleme, sıkı denetim
stand up to	-e dayanmak, -e karşı ayakta kalmak
inherent	doğasında olan, içsel
set the mould for	-e zemin hazırlamak, -in kalıbını oluşturmak
mere exposure effect	salt maruz kalma etkisi
provided that	-mek koşuluyla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"provided that initial reactions to the stimuli are not negative"*

"provided that" bir koşul bağlacıdır ("if" anlamında, daha resmî); Türkçede "-mek koşuluyla / -mesi şartıyla" diye çevrilir ve cümle içinde koşul yerine yerleştirilir.

B *"it has been argued that hatred and suspicion of certain groups are learned early in life"*

Edilgen "it has been argued that ..." yapısı "... ileri sürülmüştür" diye cümle sonuna taşınır; içteki isim cümleciği de edilgendir: "... nefret ve kuşkunun ... öğrenildiği".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanlar neden önyargılıdır? 2 Şaşırtıcı olmayan bir biçimde, önyargı kuramları önyargının daha uç biçimlerine, özellikle de saldırganlık ve şiddet içerdiği durumlara odaklanma eğiliminde olmuştur. 3 Geçen yüzyılın başında önyargıyı, tıpkı hayvanların birbirlerine içgüdüsel biçimlerde tepki vermesi gibi, belli insan gruplarına (belli ırklara) yönelik doğuştan gelen ve içgüdüsel bir tepki olarak görmek yaygındı. 4 Bu tür bir yaklaşım bilimsel incelemeye pek dayanamadığı için artık yaygın değildir. 5 Yine de önyargının doğuştan gelen bir bileşeni olabilir. 6 İnsanlar da dâhil gelişmiş hayvanların yabancı ve alışılmamış olandan doğaları gereği korktuklarına dair bazı kanıtlar vardır ve bu korku belli açılardan farklı görülen gruplara karşı olumsuz tutumlara zemin hazırlayabilir. 7 Ayrıca, insanların çeşitli uyarıcılara (başka insanlara) yönelik tutumlarının, uyarıcılara karşı ilk tepkileri olumsuz olmamak koşuluyla, uyarıcıya tekrar tekrar maruz kalmanın ya da ona aşinalığın doğrudan bir sonucu olarak iyileştiği "salt maruz kalma etkisi"ne dair kanıtlar da vardır. 8 Bir diğer görüş, önyargıların öğrenildiği inancına dayanır. 9 Hatta belirli gruplara yönelik nefret ve kuşkunun yaşamın erken dönemlerinde, çocuk hedef grup hakkında daha hiçbir şey bilmeden öğrenildiği ve bunun, grupla ilgili sonradan edinilecek tüm bilgileri ve grupla yaşanacak tüm deneyimleri renklendiren duygusal bir çerçeve oluşturduğu ileri sürülmüştür.

PASAJ 266

Fransızcanın Avrupa'daki Yükselişi ve Düşüşü

Eğitim ve Dil · ●●● Zor · 176 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 14

1 The extension of French as a second or **acquired language** is particularly **striking**. 2 This was **to some extent** the result of military and political prestige, but the **virtues** of the language itself and French cultural achievements actually played a much greater role. 3 The lead which France took in the 12th century in literature and in other domains A made its language a sort of lingua franca of the cultured classes of Europe; and in the 17th and 18th centuries French was cultivated **assiduously** by the royal courts and the upper classes of most European countries and was written by many non-French authors. 4 But even before the end of the 18th century French began to **lose ground**, and the movement was accelerated by the **revival** of national sentiment in Europe at the turn of the century and later by the rise of English under the influence of Britain and America. 5 Many things, however, have found their supreme expression in French; and its precision, beauty and **eloquence** make it a classical language in the true sense of the word B.

ANAHTAR KELİMELER

acquired language	sonradan edinilen dil
striking	çarpıcı, dikkat çekici
to some extent	bir ölçüde
virtues	erdemler, üstün nitelikler
assiduously	özenle, büyük bir gayretle
lose ground	gerilemek, zemin kaybetmek
revival	yeniden canlanma
eloquence	belagat, anlatım gücü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The lead which France took in the 12th century in literature and in other domains"*

Özne ("The lead") bir ilgi cümleciğiyle uzatılmıştır; Türkçede ilgi cümleciği isimden önce gelir ve "-dığı" ortacına dönüşür: "Fransa'nın 12. yüzyılda edebiyatta ... üstlendiği öncülük".

B *"make it a classical language in the true sense of the word"*

"make + nesne + isim" yapısı "-i ... yapmak / ... hâline getirmek" diye çevrilir; "in the true sense of the word" kalıbı "kelimenin tam anlamıyla" karşılığıyla verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İkinci ya da sonradan edinilmiş bir dil olarak Fransızcanın yayılması özellikle dikkat çekicidir. 2 Bu bir ölçüde askerî ve siyasi prestijin sonucuydu, ancak aslında dilin kendine özgü üstün nitelikleri ve Fransız kültürünün başarıları çok daha büyük bir rol oynadı. 3 Fransa'nın 12. yüzyılda edebiyatta ve diğer alanlarda üstlendiği öncülük, dilini Avrupa'nın kültürlü sınıflarının bir tür ortak dili (lingua franca) hâline getirdi; 17. ve 18. yüzyıllarda ise Fransızca, Avrupa ülkelerinin çoğunda kraliyet sarayları ve üst sınıflar tarafından büyük bir özenle öğrenilip geliştirildi ve Fransız olmayan pek çok yazar tarafından yazı dili olarak kullanıldı. 4 Ancak daha 18. yüzyılın sonu gelmeden Fransızca gerilemeye başladı ve bu süreç, yüzyıl dönümünde Avrupa'da ulusal duyguların yeniden canlanmasıyla, daha sonra da Britanya ve Amerika'nın etkisiyle İngilizcenin yükselişiyle hız kazandı. 5 Bununla birlikte pek çok şey en yetkin ifadesini Fransızcada bulmuştur; Fransızcanın kesinliği, güzelliği ve anlatım gücü onu kelimenin tam anlamıyla klasik bir dil yapmaktadır.

PASAJ 267

Pasteur Şarabı Nasıl Kurtardı?

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 159 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 14

1 There were many **heated debates** in the nineteenth century about the relationship between chemical reactions and living organisms. 2 Some scientists felt that **fermentation** was an activity of living things and, therefore, could not **take place** outside of living cells. 3 This was proved by the work Louis Pasteur **undertook** for the French wine industry[B]. 4 Indeed, in the 1850s, the French wine industry was having serious trouble with wine that had **spoiled**. 5 The French emperor, Napoleon III, **called in** Pasteur to help. 6 Pasteur knew that the fermentation which produced wine was caused by living yeast cells. 7 But now he found that certain bacteria could also **carry out** fermentation. 8 He discovered that fermentation by bacteria spoils wine because it produces vinegar (acetic acid) instead of the alcohol produced by yeast. 9 Pasteur suggested that the winemakers heat the wine for a short time[A] to destroy the bacteria. 10 They were **horrified**, but it worked. 11 The process, pasteurization, is still used today, especially for milk.

ANAHTAR KELİMELER

heated debates	hararetli tartışmalar
fermentation	fermantasyon, mayalanma
take place	gerçekleşmek, meydana gelmek
undertook	üstlenmek
spoiled	bozulmuş
called in	yardıma çağırmak
carry out	gerçekleştirmek, yürütmek
horrified	dehşete düşmüş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Pasteur suggested that the winemakers heat the wine for a short time"*

"suggest that + özne + yalın fiil" (subjunctive) yapısında fiil çekimsiz kalır ("heat", "heats" değil); Türkçede "-melerini önermek" diye çevrilir: "şarabı ısıtmalarını önerdi".

B *"the work Louis Pasteur undertook for the French wine industry"*

"which/that" ilgi zamiri atılmış bir ilgi cümleciğidir ("the work (that) Louis Pasteur undertook"); Türkçede "-dığı" ortacıyla isimden önce gelir: "Pasteur'ün ... üstlendiği çalışma".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 19. yüzyılda kimyasal tepkimeler ile canlı organizmalar arasındaki ilişki konusunda pek çok hararetli tartışma vardı. 2 Bazı bilim insanları fermantasyonun canlılara özgü bir etkinlik olduğunu ve bu nedenle canlı hücrelerin dışında gerçekleşemeyeceğini düşünüyordu. 3 Bu, Louis Pasteur'ün Fransız şarap endüstrisi için üstlendiği çalışmayla kanıtlandı. 4 Nitekim 1850'lerde Fransız şarap endüstrisi bozulan şaraplar yüzünden ciddi sorunlar yaşıyordu. 5 Fransa İmparatoru III. Napolyon, yardım etmesi için Pasteur'ü çağırdı. 6 Pasteur, şarabı üreten fermantasyonun canlı maya hücrelerinden kaynaklandığını biliyordu. 7 Ancak bu kez bazı bakterilerin de fermantasyon gerçekleştirebildiğini keşfetti. 8 Bakterilerin gerçekleştirdiği fermantasyonun, mayanın ürettiği alkol yerine sirke (asetik asit) ürettiği için şarabı bozduğunu buldu. 9 Pasteur, şarap üreticilerine bakterileri yok etmek için şarabı kısa bir süre ısıtmalarını önerdi. 10 Üreticiler dehşete düştü, ama yöntem işe yaradı. 11 Pastörizasyon adı verilen bu yöntem bugün hâlâ, özellikle süt için kullanılmaktadır.

PASAJ 268

Kadın ve Erkek Zihni Ne Kadar Farklı?

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 222 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 14

1 What differences are there in intellectual function between men and women? 2 Major sex differences in function seem to lie in **patterns of ability** rather than in overall level of intelligence[A] (measured as IQ), although some researchers have argued that there exists a small IQ difference **favouring** human males. 3 Differences in intellectual pattern refer to the fact that people have different intellectual strengths. 4 For example, some people are especially good at using words, **whereas** others are better at dealing with external stimuli, such as identifying an object in a different **orientation**. 5 Two individuals may have differing **cognitive** abilities within the same level of general intelligence. 6 Sex differences in problem solving have been systematically studied in adults in laboratory situations. 7 On average, men perform better than women at certain **spatial** tasks. 8 In particular, men seem to have an advantage in tests that require the subject to imagine rotating an object[B] or manipulating it in some other way. 9 They also **outperform** women in mathematical reasoning tests and in navigating their way through a route. 10 Women, on average, **excel** on tests that measure recall of words and on tests that challenge the person to find words that begin with a specific letter or fulfill certain specific conditions. 11 They also tend to be better than men at rapidly identifying matching items and performing certain precision manual tasks.

ANAHTAR KELİMELER

favouring	lehine olan
patterns of ability	yetenek örüntüleri
whereas	oysa, -ken
orientation	konum, yönelim
cognitive	bilişsel
spatial	uzamsal, mekânsal
outperform	-den daha iyi performans göstermek
excel	üstün olmak, öne çıkmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"seem to lie in patterns of ability rather than in overall level of intelligence"*

"seem to + fiil" "... gibi görünmek" demektir; "A rather than B" karşılaştırması Türkçede "B'den çok A" sırasıyla verilir: "genel zekâ düzeyinden çok yetenek örüntülerinde yatıyor gibi görünmektedir".

B *"tests that require the subject to imagine rotating an object"*

"require someone to + fiil" ("birinin ... yapmasını gerektirmek") ve "imagine + -ing" iç içedir; ilgi cümleciği öne alınır: "kişinin bir nesneyi döndürmeyi zihninde canlandırmasını gerektiren testler".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Erkekler ve kadınlar arasında zihinsel işlev bakımından ne gibi farklılıklar vardır? 2 Bazı araştırmacılar erkeklerin lehine küçük bir IQ farkı bulunduğunu ileri sürmüş olsa da, işlevdeki başlıca cinsiyet farklılıkları genel zekâ düzeyinden (IQ olarak ölçülen) çok yetenek örüntülerinde yatıyor gibi görünmektedir. 3 Zihinsel örüntüdeki farklılıklar, insanların farklı zihinsel güçlü yönlere sahip olduğu gerçeğini ifade eder. 4 Örneğin bazı insanlar kelimeleri kullanmakta özellikle iyiyken, diğerleri bir nesneyi farklı bir konumdayken tanımak gibi dış uyaranlarla başa çıkmakta daha iyidir. 5 İki birey, aynı genel zekâ düzeyinde olup farklı bilişsel yeteneklere sahip olabilir. 6 Problem çözmedeki cinsiyet farklılıkları, yetişkinlerde laboratuvar ortamında sistematik olarak incelenmiştir. 7 Ortalama olarak erkekler, belirli uzamsal görevlerde kadınlardan daha başarılıdır. 8 Özellikle, kişiden bir nesneyi döndürmeyi ya da başka bir biçimde üzerinde değişiklik yapmayı zihninde canlandırmasını gerektiren testlerde erkekler avantajlı görünmektedir. 9 Erkekler ayrıca matematiksel akıl yürütme testlerinde ve bir rota boyunca yollarını bulmada kadınlardan daha iyi performans gösterirler. 10 Kadınlar ise ortalama olarak, kelimeleri hatırlamayı ölçen testlerde ve kişiden belirli bir harfle başlayan ya da belirli koşulları karşılayan kelimeleri bulmasını isteyen testlerde öne çıkarlar. 11 Bunun yanı sıra kadınlar, eşleşen öğeleri hızla tanımlamada ve hassasiyet gerektiren belirli el becerisi görevlerini yerine getirmede erkeklerden daha iyi olma eğilimindedir.

PASAJ 269

Aile Şirketleri Ekonomiye Zarar mı Veriyor?

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 160 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 14

❶ Family-owned companies are bad for business, a new study argues - at least when they **dominate** a large portion of a country's economy. ❷ Outside the United States and Britain most major corporations are in the hands of a few wealthy families, rather than, as in the US and Britain, being owned by a wide network of **shareholders**[B]. ❸ The power of these small families often **extends far beyond** the companies they own directly, thanks to a system of "control pyramids" in which they exercise indirect control over a large number of smaller companies. ❹ This **concentration** of corporate power doesn't merely leave a high percentage of wealth in the hands of billionaires[A] - it also **retards** growth, diminishes efficiency, and limits economic freedom. ❺ Moreover, "a tiny elite that cannot be **sacked**," as the study puts it, is likely to pursue "economic entrenchment", in which property rights and financial openness are restricted to protect a few families' economic and political **prerogatives** or rights.

ANAHTAR KELİMELER

dominate	hâkim olmak
shareholders	hissedarlar
extends far beyond	-in çok ötesine uzanmak
exercise control	denetim uygulamak
concentration	yoğunlaşma, toplanma
retards	yavaşlatmak, geciktirmek
sacked	görevden alınmak, kovulmak
prerogatives	ayrıcalıklar, imtiyazlar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"doesn't merely leave a high percentage of wealth in the hands of billionaires"*

"not merely ... - it also ..." yapısı "not only ... but also" ile aynı işlevdedir; Türkçede "yalnızca ...-makla kalmaz, aynı zamanda ..." diye çevrilir.

B *"rather than, as in the US and Britain, being owned by a wide network of shareholders"*

"rather than + -ing" ("-mak yerine") ile araya giren "as in the US and Britain" bir aradadır; Türkçede ara söz önce, edilgen isim-fiil sonra gelir: "ABD ve Britanya'daki gibi geniş bir hissedar ağına ait olmak yerine".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Yeni bir araştırma, aile şirketlerinin, en azından bir ülkenin ekonomisinin büyük bir kısmına hâkim olduklarında, iş dünyası için kötü olduğunu ileri sürüyor. ❷ Birleşik Devletler ve Britanya dışında, büyük şirketlerin çoğu, ABD ve Britanya'daki gibi geniş bir hissedar ağına ait olmak yerine birkaç varlıklı ailenin elindedir. ❸ Bu küçük ailelerin gücü, çok sayıda daha küçük şirket üzerinde dolaylı denetim uyguladıkları bir "kontrol piramitleri" sistemi sayesinde, çoğu zaman doğrudan sahip oldukları şirketlerin çok ötesine uzanır. ❹ Şirket gücünün bu şekilde yoğunlaşması yalnızca servetin yüksek bir oranını milyarderlerin elinde bırakmakla kalmaz; aynı zamanda büyümeyi yavaşlatır, verimliliği düşürür ve ekonomik özgürlüğü sınırlar. ❺ Üstelik araştırmanın ifadesiyle "görevden alınamayan küçük bir seçkin zümre", birkaç ailenin ekonomik ve siyasi ayrıcalıklarını ya da haklarını korumak için mülkiyet haklarının ve finansal açıklığın kısıtlandığı bir "ekonomik kökleşme" (konumunu sağlamlaştırma) yoluna gitme eğiliminde olacaktır.

PASAJ 270

Charlie Chaplin'in Mükemmeliyetçi Sanatı

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 195 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 14

1 Charlie Chaplin, who was born in Britain but spent most of his life in the United States, is one of the **pivotal** figures in film history. 2 He is especially remembered for his work in the silent movies. 3 Chaplin knew that a successful scene was not simply about the starring actor, but about everything else. 4 The only way to achieve that unity was to **get personally involved** in every stage of the film; from starring in his films to producing, directing, editing them B, and even to composing the music for them. 5 It was **not uncommon** for him to decide **half-way through** a film A that an actor wasn't suitable for a certain role, and start over with someone new. 6 This constant **attention to detail** ran many features overtime and **over-budget**, but the public reaction assured him and the studios that what he was doing worked. 7 Chaplin typically **improvised** his story in front of the camera with only a basic framework of a script. 8 But on consideration, his art turned out to be firmly rooted, and could be seen, for example, to draw much of its strength from his successful **fusion** of English and American cultures and traditions.

ANAHTAR KELİMELER

pivotal	kilit, çok önemli
get personally involved	bizzat yer almak
not uncommon	alışılmadık olmayan, sık rastlanan
half-way through	(bir şeyin) yarısında
attention to detail	ayrıntılara özen
over-budget	bütçeyi aşan
improvised	doğaçlama yapmak
fusion	kaynaşma, birleşim

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It was not uncommon for him to decide half-way through a film"*

"It is not uncommon for someone to ..." çift olumsuz yapısı "birinin ... yapması alışılmadık bir şey değildi" diye çevrilir; anlamca "sık sık ... yapardı" demektir.

B *"from starring in his films to producing, directing, editing them"*

"from + -ing ... to + -ing" yapısı bir yelpazeyi anlatır: "...-mekten ...-meye kadar"; Türkçede isim-fiiller isimle verilebilir: "başrol oynamaktan yapımcılık, yönetmenlik ve kurguya kadar".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İngiltere'de doğan fakat hayatının büyük bölümünü Birleşik Devletler'de geçiren Charlie Chaplin, sinema tarihinin kilit isimlerinden biridir. 2 Özellikle sessiz sinemadaki çalışmalarıyla anılır. 3 Chaplin başarılı bir sahnenin yalnızca başrol oyuncusuyla değil, diğer her şeyle ilgili olduğunu biliyordu. 4 Bu bütünlüğü sağlamanın tek yolu, filmlerinde başrol oynamaktan yapımcılık, yönetmenlik ve kurguya, hatta müziklerini bestelemeye kadar filmin her aşamasında bizzat yer almaktı. 5 Filmin ortasında bir oyuncunun belirli bir role uygun olmadığına karar verip yeni biriyle baştan başlaması onun için alışılmadık bir şey değildi. 6 Ayrıntılara gösterdiği bu sürekli özen birçok uzun metrajlı filmin süresini ve bütçesini aşmasına yol açtı, fakat halkın tepkisi hem onu hem de stüdyoları yaptığı şeyin işe yaradığı konusunda temin etti. 7 Chaplin hikâyesini genellikle kameranın önünde, senaryonun yalnızca temel bir iskeletiyle doğaçlama olarak oluştururdu. 8 Ancak üzerinde düşünüldüğünde, sanatının sağlam köklere dayandığı ortaya çıktı ve örneğin gücünün büyük bölümünü İngiliz ve Amerikan kültür ve geleneklerini başarıyla kaynaştırmasından aldığı görülebiliyordu.

PASAJ 271

Amerika'nın Kömür Bağımlılığı

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 134 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 14

1 Using coal to make electricity **accounts for** about a third of America's carbon emissions[A]. 2 As a result, **tackling** emissions from coal-fired power plants represents our best opportunity[B] to make **sharp reductions** in greenhouse gases. 3 Fortunately, the United States already has the technology to do that. 4 Unfortunately, right now the country is **addicted to** coal, a cheap, **abundant** power source. 5 Burning coal produces more than half the country's electricity, despite its immense human and environmental costs. 6 Air pollutants from coal-fired power plants cause somewhere between 20,000 and 30,000 **premature deaths** in the United States each year. 7 Besides, fifty tons of mercury are pumped into the atmosphere annually from coal plants. 8 In addition, the **extraction** of coal, from West Virginia to Wyoming, **devastates** the physical environment, and its processing and burning produce gigantic volumes of waste.

ANAHTAR KELİMELER

accounts for	oluşturmak, -e karşılık gelmek
tackling	-le mücadele etmek
sharp reductions	keskin düşüşler
addicted to	-e bağımlı
abundant	bol
premature deaths	erken ölümler
extraction	(madenden) çıkarma
devastates	tahrip etmek, harap etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Using coal to make electricity accounts for about a third of America's carbon emissions"*

Cümlenin öznesi bir isim-fiil öbeğidir ("Using coal to make electricity"); Türkçede "-mesi" ile karşılanır: "Elektrik üretmek için kömür kullanılması ... oluşturur".

B *"tackling emissions from coal-fired power plants represents our best opportunity"*

"-ing" ile başlayan uzun özne ve "coal-fired power plants" ön ad tamlaması zinciri bir aradadır; Türkçede "kömürle çalışan elektrik santrallerinden kaynaklanan emisyonlarla mücadele etmek" diye sondan başa doğru çözülür.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Elektrik üretmek için kömür kullanılması Amerika'nın karbon emisyonlarının yaklaşık üçte birini oluşturur. 2 Bu nedenle, kömürle çalışan elektrik santrallerinden kaynaklanan emisyonlarla mücadele etmek, sera gazlarında keskin düşüşler sağlamak için en iyi fırsatımızdır. 3 Neyse ki Birleşik Devletler bunu yapabilecek teknolojiye hâlihazırda sahip. 4 Ne yazık ki ülke şu anda ucuz ve bol bir enerji kaynağı olan kömüre bağımlı. 5 Muazzam insani ve çevresel maliyetlerine rağmen, kömür yakımı ülkenin elektriğinin yarısından fazlasını üretiyor. 6 Kömürle çalışan elektrik santrallerinden çıkan hava kirleticiler, Birleşik Devletler'de her yıl 20.000 ile 30.000 arasında erken ölüme neden olmaktadır. 7 Bunun yanında, kömür santrallerinden atmosfere her yıl elli ton cıva pompalanmaktadır. 8 Dahası, Batı Virginia'dan Wyoming'e kadar kömür çıkarılması fiziksel çevreyi tahrip etmekte, kömürün işlenmesi ve yakılması da devasa miktarda atık üretmektedir.

PASAJ 272

Damarlara Şeklini Veren Molekül

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 177 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 14

1 A team of scientists have recently **identified** one of the molecules responsible for the **tubular** shape of blood vessels. 2 Originally known for regulating blood vessel development for life, the vascular endothelial growth factor (VEGF) proteins analyzed by the research team have proven to be more interesting than **initially** thought. 3 The team found that a certain variation of VEGF attracts an "instructor" protein. 4 When this **variant**, with the instructor protein attached, **docks with** a **receptor** on the surface of a cell, a signal telling the cell to form a tube-like shape with its neighbours is sent to it. 5 When the instructor cell is absent, the cells line up next to one another to form a sheet. 6 Scientists believe that not only could this contribution allow blood vessels to be created from stem cells[A], but the discovery might be **employed** in other tube-like structures in the body, such as the lungs and the intestines. 7 **Far from** being confined to blood vessels, the discovery thus opens the door[B] to resolving the problem of three-dimensional reconstruction of organs from stem cells.

ANAHTAR KELİMELER

identified	tanımlamak, saptamak
tubular	boru biçimli, tübüler
initially	başlangıçta
variant	varyant, değişke
docks with	-e kenetlenmek
receptor	reseptör, alıcı
employed	kullanılmak, uygulanmak
far from	-mekten çok uzak, -mek şöyle dursun

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"not only could this contribution allow blood vessels to be created from stem cells"*

"not only" başa geldiği için devrik yapı kullanılmıştır ("could this contribution"); Türkçede devrik yapı yansıtılmaz, "yalnızca ...-makla kalmayıp ... da" diye çevrilir.

B *"Far from being confined to blood vessels, the discovery thus opens the door"*

"Far from + -ing" kalıbı "...-mekten çok uzak / ... şöyle dursun" anlamındadır ve beklenenin tersini vurgular; "open the door to" deyimi "-e kapı aralamak" diye verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir grup bilim insanı yakın zamanda kan damarlarının boru biçiminden (tübüler yapısından) sorumlu moleküllerden birini tanımladı. 2 Başlangıçta yaşam boyunca kan damarı gelişimini düzenlemesiyle bilinen ve araştırma ekibinin incelediği vasküler endotelyal büyüme faktörü (VEGF) proteinlerinin, ilk düşünülenden daha ilginç olduğu ortaya çıktı. 3 Ekip, VEGF'nin belirli bir varyantının "yönlendirici" bir proteini kendine çektiğini buldu. 4 Yönlendirici protein bağlı hâldeki bu varyant bir hücrenin yüzeyindeki bir reseptöre kenetlendiğinde, hücreye komşularıyla birlikte boru benzeri bir şekil oluşturmasını söyleyen bir sinyal gönderilir. 5 Yönlendirici hücre olmadığında hücreler yan yana dizilerek bir tabaka oluşturur. 6 Bilim insanları, bu katkının yalnızca kan damarlarının kök hücrelerden oluşturulmasını sağlamakla kalmayıp, buluşun akciğerler ve bağırsaklar gibi vücuttaki diğer boru benzeri yapılarda da kullanılabileceğine inanıyor. 7 Kan damarlarıyla sınırlı kalmaktan çok uzak olan bu buluş, böylece kök hücrelerden organların üç boyutlu olarak yeniden oluşturulması sorununun çözümüne kapı aralıyor.

PASAJ 273

Modern Tıbba Rağmen Artan Hastalıklar

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 171 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 14

1 Even though there have been truly significant advances in modern medicine, health problems still **abound** and cause **untold** misery. 2 Although heart disease and cancer were rare at the beginning of the 20th century, today these two diseases strike with increasing frequency, **in spite of** billions of dollars in research to combat them[A], and in spite of tremendous advances in **diagnostic** and surgical techniques. 3 In America, one person in three suffers from allergies, one in ten has ulcers[B] and one in five is mentally ill. 4 Every year, a quarter of a million infants are born with a **birth defect** and **undergo** expensive surgery, or are hidden away in institutions. 5 Other **degenerative** diseases such as arthritis, multiple sclerosis, diabetes, and chronic fatigue **afflict** a significant majority of Americans. 6 Further, learning disabilities make life miserable for seven million young people and their parents. 7 These diseases were extremely rare only a generation or two ago. 8 Today, chronic illness afflicts nearly half of all Americans and causes three out of four deaths in the United States.

ANAHTAR KELİMELER

abound	bol olmak, yaygın olmak
untold	tarifsiz, ölçüsüz
in spite of	-e rağmen
diagnostic	tanısal, tanıya yönelik
birth defect	doğum kusuru
undergo	geçirmek, -e maruz kalmak
degenerative	dejeneratif, yıkıma yol açan
afflict	etkilemek, musallat olmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"in spite of billions of dollars in research to combat them"*

"in spite of + isim öbeği" "-e rağmen" diye çevrilir; "to combat them" amaç bildiren mastardır ve isimden önce gelir: "onlarla mücadele etmek için araştırmalara harcanan milyarlarca dolara rağmen".

B *"one person in three suffers from allergies, one in ten has ulcers"*

"one in three / one in ten" oran bildirir: "her üç kişiden biri"; ikinci öbekte "person" eksiltilmiştir, Türkçede "kişi" tekrar edilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Modern tıpta gerçekten önemli ilerlemeler kaydedilmiş olmasına rağmen, sağlık sorunları hâlâ yaygındır ve tarifsiz acılara yol açmaktadır. 2 Kalp hastalığı ve kanser 20. yüzyılın başında seyrek görülse de bugün bu iki hastalık, onlarla mücadele etmek için araştırmalara harcanan milyarlarca dolara ve tanı ile cerrahi tekniklerindeki olağanüstü ilerlemelere rağmen giderek artan bir sıklıkla görülmektedir. 3 Amerika'da her üç kişiden birinde alerji, her on kişiden birinde ülser vardır ve her beş kişiden biri akıl hastasıdır. 4 Her yıl çeyrek milyon bebek bir doğum kusuruyla dünyaya gelmekte ve pahalı ameliyatlar geçirmekte ya da bakım kurumlarına kapatılmaktadır. 5 Artrit (eklem iltihabı), multipl skleroz, şeker hastalığı ve kronik yorgunluk gibi diğer dejeneratif hastalıklar Amerikalıların önemli bir çoğunluğunu etkilemektedir. 6 Dahası, öğrenme güçlükleri yedi milyon gencin ve ailelerinin hayatını berbat etmektedir. 7 Bu hastalıklar yalnızca bir ya da iki kuşak önce son derece seyrek görülüyordu. 8 Günümüzde kronik hastalıklar tüm Amerikalıların neredeyse yarısını etkilemekte ve Birleşik Devletler'deki her dört ölümden üçüne neden olmaktadır.

PASAJ 274

Kütüphanecilik Bir Meslek Olarak Nasıl Gelişti?

Eğitim ve Dil · ●●○ İleri · 158 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 14

1 The growth of the importance of libraries in both the social and the scientific **spheres** has led to a great development in library science and in educational training for the profession of **librarianship**. 2 In Germany and France requirements for **admission** to the profession of librarian have been **laid down** by the state; in other countries where there are library schools and professional examinations, professional **qualifications** are usually expected though they are not necessary for admission[A] to the profession. 3 The American Library Association, founded in 1876, was the first such association to be established in the world, and has been responsible **in no small measure** for the advances in library techniques[B] in America and elsewhere. 4 Library associations now exist in most countries; the English Library Association, founded in 1878, holds national and local conferences, maintains an excellent library and information bureau, **promotes** facilities for professional education, conducts examinations (elementary, intermediate and final) and **maintains a register** of qualified librarians.

ANAHTAR KELİMELER

spheres	alanlar, çevreler
librarianship	kütüphanecilik
admission	kabul, giriş
laid down	belirlemek, koymak
qualifications	nitelikler, yeterlilikler
in no small measure	azımsanmayacak ölçüde, büyük ölçüde
promotes	desteklemek, teşvik etmek
maintains a register	kayıt tutmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"professional qualifications are usually expected though they are not necessary for admission"*

Edilgen "are usually expected" ("genellikle beklenmektedir") ile "though" ("-se de") ile başlayan karşıtlık yan cümlesi bir aradadır; Türkçede yan cümle yüklemden önce yerleştirilir: "zorunlu olmasa da genellikle beklenmektedir".

B *"has been responsible in no small measure for the advances in library techniques"*

"in no small measure" çift olumsuzlukla vurgu yapan bir kalıptır ("küçük olmayan ölçüde" = büyük ölçüde); "be responsible for" burada "-de rol oynamak, -i sağlamak" anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hem sosyal hem de bilimsel alanda kütüphanelerin öneminin artması, kütüphane biliminde ve kütüphanecilik mesleğine yönelik eğitimde büyük gelişmelere yol açmıştır. 2 Almanya ve Fransa'da kütüphanecilik mesleğine kabul edilmenin koşulları devlet tarafından belirlenmiştir; kütüphane okullarının ve meslek sınavlarının bulunduğu diğer ülkelerde ise mesleki nitelikler, mesleğe kabul için zorunlu olmasa da genellikle beklenmektedir. 3 1876'da kurulan Amerikan Kütüphaneler Birliği, dünyada kurulan bu türden ilk birliktir ve Amerika'da ve başka yerlerde kütüphane tekniklerindeki ilerlemelerde azımsanmayacak ölçüde rol oynamıştır. 4 Kütüphane birlikleri bugün çoğu ülkede bulunmaktadır; 1878'de kurulan İngiliz Kütüphaneler Birliği ulusal ve yerel konferanslar düzenlemekte, çok iyi bir kütüphane ve bilgi bürosu işletmekte, mesleki eğitim olanaklarını desteklemekte, sınavlar (başlangıç, orta ve son düzey) yapmakta ve nitelikli kütüphanecilerin kaydını tutmaktadır.

PASAJ 275

Bardeen: Sıradan Görünen Bir Deha

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 177 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 14

(1) In a biography of Bardeen, recently published, he does not fit the popular **stereotype** of scientific genius, for he is surprisingly **sane** and ordinary. (2) As far as character goes, he had several **assets**. (3) To start with he was a notable team builder. (4) **Tenacious** when it came to attacking problems, he had the gift[A] of breaking a large problem down into smaller, more **soluble** parts and then reassembling the whole. (5) As a teacher, his habit of stopping to think allowed his students to do so too. (6) Government and industry valued his advice - according to one commentator, he helped Xerox to build one of the finest industrial laboratories in the world in the fields of organic and disordered solids during the late 1970s. (7) But, perhaps, the most **telling** aspect of Bardeen's character was his willingness to **share the credit** with others. (8) For example, he **deliberately** stayed away from the meeting of the American Physical Society in March 1957 at which his theory of superconductivity was first presented, so that the contribution of his young co-researchers would be recognized[B].

ANAHTAR KELİMELER

stereotype	kalıp yargı, basmakalıp imaj
sane	aklı başında
assets	güçlü yönler, meziyetler
tenacious	azimli, inatçı
soluble	çözülebilir
telling	çok şey anlatan, anlamlı
share the credit	övgüyü / başarıyı paylaşmak
deliberately	bilerek, kasten

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Tenacious when it came to attacking problems, he had the gift"*

Cümle başındaki sıfat öbeği ("Tenacious when ...") özneyi niteler; Türkçede "-an/-en" ortacıyla özneye bağlanır: "Sorunlara yüklenme söz konusu olduğunda azimli olan Bardeen ...". "when it comes to" kalıbı "söz konusu olduğunda" demektir.

B *"so that the contribution of his young co-researchers would be recognized"*

"so that" amaç bildirir ve edilgen "would be recognized" ile kurulmuştur; Türkçede amaç yan cümlesi öne alınır: "genç araştırma arkadaşlarının katkısı tanınsın diye".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Yakın zamanda yayımlanan bir biyografisinde Bardeen, bilimsel dehaya dair yaygın kalıp yargıya uymamaktadır, çünkü şaşırtıcı derecede aklı başında ve sıradan biridir. (2) Karakter söz konusu olduğunda, birkaç güçlü yanı vardı. (3) Öncelikle, kayda değer bir ekip kurucusuydu. (4) Sorunlara yüklenme söz konusu olduğunda azimli olan Bardeen, büyük bir sorunu daha küçük, daha kolay çözülebilir parçalara ayırma ve ardından bütünü yeniden bir araya getirme yeteneğine sahipti. (5) Bir öğretmen olarak, düşünmek için durma alışkanlığı öğrencilerinin de aynısını yapmasına olanak tanıyordu. (6) Hükümet ve sanayi onun tavsiyelerine değer veriyordu; bir yorumcuya göre, 1970'lerin sonlarında Xerox'un organik ve düzensiz katılar alanında dünyanın en iyi endüstriyel laboratuvarlarından birini kurmasına yardım etmişti. (7) Ancak belki de Bardeen'in karakterinin en çok şey anlatan yönü, başarının övgüsünü başkalarıyla paylaşmaya istekli olmasıydı. (8) Örneğin, genç araştırma arkadaşlarının katkısı tanınsın diye, süperiletkenlik kuramının ilk kez sunulduğu Mart 1957'deki Amerikan Fizik Derneği toplantısına bilerek katılmadı.

PASAJ 276

İnsülin ve Kan Şekeri Dengesi

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 214 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 14

1 Insulin, a hormone released from the **pancreas**, controls the amount of sugar in the blood. 2 When people eat or drink, food is **broken down into** materials, including the simple sugar glucose, that the body needs to function A. 3 Sugar is absorbed into the **bloodstream** and **stimulates** the pancreas to produce insulin. 4 Insulin allows sugar to move from the blood into the cells. 5 Once inside the cells, it is **converted to** energy, which is either used immediately or stored as fat or glycogen until it is needed. 6 The levels of sugar in the blood vary normally throughout the day. 7 They rise after a meal and return to normal within about 2 hours after eating. 8 Once the levels of sugar in the blood return to normal, insulin production decreases. 9 The variation in blood sugar levels is usually within a **narrow range**, about 70 to 110 milligrams per decilitre (mg/dL) of blood. 10 If people eat a large amount of carbohydrates, the levels may increase more. 11 People over 65 tend to have slightly higher levels, especially after eating. 12 If the body does not produce enough insulin to move the sugar into the cells B, the resulting high levels of sugar in the blood and the **inadequate** amount of sugar in the cells together produce the symptoms and **complications** of diabetes.

ANAHTAR KELİMELER

pancreas	pankreas
broken down into	-e parçalanmak, ayrışmak
bloodstream	kan dolaşımı
stimulates	uyarmak
converted to	-e dönüştürülmek
narrow range	dar aralık
inadequate	yetersiz
complications	komplikasyonlar, ek sorunlar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"materials, including the simple sugar glucose, that the body needs to function"*

Araya giren 'including ...' kısmı, 'that' ilgi cümleciğini 'materials' sözcüğünden ayırıyor. Önce ilgi cümleciğini isme bağlayın: 'vücudun ihtiyaç duyduğu maddeler'; açıklamayı 'glikoz da dâhil olmak üzere' diye araya alın.

B *"If the body does not produce enough insulin to move the sugar into the cells"*

Koşul yan cümlesinin içinde 'enough ... to' yapısı var: 'enough insulin to move' = 'taşıyacak kadar insülin'. Türkçede koşul cümlesi başa gelir: 'Vücut, şekeri hücrelere taşıyacak kadar insülin üretmezse ...'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Pankreastan salgılanan bir hormon olan insülin, kandaki şeker miktarını kontrol eder. 2 İnsanlar bir şey yiyip içtiklerinde besinler, basit bir şeker olan glikoz da dâhil olmak üzere, vücudun işlevlerini sürdürmek için ihtiyaç duyduğu maddelere parçalanır. 3 Şeker kan dolaşımına geçer ve insülin üretmesi için pankreası uyarır. 4 İnsülin, şekerin kandan hücrelere geçmesini sağlar. 5 Hücrelerin içine girdikten sonra şeker enerjiye dönüştürülür; bu enerji ya hemen kullanılır ya da ihtiyaç duyulana kadar yağ ya da glikojen olarak depolanır. 6 Kandaki şeker düzeyleri gün boyunca normal olarak değişiklik gösterir. 7 Yemekten sonra yükselir ve yemekten sonraki yaklaşık 2 saat içinde normale döner. 8 Kandaki şeker düzeyleri normale döner dönmez insülin üretimi azalır. 9 Kan şekeri düzeylerindeki değişim genellikle dar bir aralıkta, desilitre kan başına yaklaşık 70 ila 110 miligram (mg/dL) arasında kalır. 10 İnsanlar çok miktarda karbonhidrat yerlerse bu düzeyler daha da yükselebilir. 11 65 yaşın üzerindeki kişilerde, özellikle yemekten sonra, düzeyler biraz daha yüksek olma eğilimindedir. 12 Vücut, şekeri hücrelere taşıyacak kadar insülin üretmezse, bunun sonucunda ortaya çıkan yüksek kan şekeri düzeyleri ile hücrelerdeki yetersiz şeker miktarı birlikte diyabetin belirtilerine ve komplikasyonlarına yol açar.

PASAJ 277

Mühendislik Fikri Okul Sıralarında Başlamalı

Eğitim ve Dil · ●●● Zor · 182 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 14

(1) Much has been said and written about the declining numbers of and disappointing lack of **diversity** among American college students **majoring in** engineering. (2) Among the factors **cited** to explain this phenomenon are the lack of **exposure** of high school students to the very idea of engineering and the fact that many have **insufficient** mathematics and science background to gain entrance to engineering school, even if they do identify the profession as a possible career. (3) This is unfortunate, for the ideas of engineering should be integrated into the **curricula** not only of high schools but also of middle and primary schools[B]. (4) Our children are being done a **disservice** by not being exposed properly[A] throughout their education to engineering activities identified as such. (5) After all, even pre-school children have the **prerequisites** in their play for appreciating exactly what engineering is: design. (6) Indeed, design is everywhere around them throughout their school day, even in their before-school and after-school activities. (7) It needs only to be pointed out to them that they are designing something, and therefore being engineers of sorts, in virtually everything that they do.

ANAHTAR KELİMELER

diversity	çeşitlilik
majoring in	(üniversitede) ... bölümünde okumak
cited	öne sürülen, gösterilen
exposure	tanışma, maruz kalma
insufficient	yetersiz
curricula	öğretim programları, müfredatlar
disservice	kötülük, zarar
prerequisites	ön koşullar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Our children are being done a disservice by not being exposed properly"*

Edilgen şimdiki zaman ('are being done') ile olumsuz edilgen ulaç ('by not being exposed') bir arada. Türkçede 'gereği gibi tanıştırılmadıkları için onlara kötülük ediliyor' biçiminde neden yan cümlesiyle aktarın.

B *"integrated into the curricula not only of high schools but also of middle and primary schools"*

'not only ... but also' yapısı 'yalnızca ... değil, ... de' kalıbıyla çevrilir: 'yalnızca liselerin değil, ortaokulların ve ilkokulların da programlarına'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Yüksek öğrenimlerini mühendislik bölümlerinde yapan Amerikalı üniversite öğrencilerinin sayılarının azalması ve bu öğrenciler arasındaki çeşitliliğin hayal kırıklığı yaratan eksikliği hakkında çok şey söylenmiş ve yazılmıştır. (2) Bu durumu açıklamak için gösterilen etkenler arasında, lise öğrencilerinin mühendislik fikriyle bile tanışmamış olması ve birçok öğrencinin, bu mesleği olası bir kariyer olarak görse bile, mühendislik bölümüne girmeye yetecek matematik ve fen altyapısına sahip olmaması yer almaktadır. (3) Bu bir talihsizliktir, çünkü mühendisliğe ilişkin fikirler yalnızca liselerin değil, ortaokulların ve ilkokulların da öğretim programlarına katılmalıdır. (4) Çocuklarımız, eğitimleri boyunca adı konarak mühendislik etkinliği olarak tanımlanan uğraşlarla gereği gibi tanıştırılmadıkları için onlara kötülük edilmektedir. (5) Ne de olsa okul öncesi çağdaki çocuklar bile, oynadıkları oyunlarda mühendisliğin tam olarak ne olduğunu kavramalarını sağlayacak ön koşullara sahiptir: tasarım. (6) Gerçekten de tasarım, okul günü boyunca, hatta okuldan önceki ve sonraki etkinliklerinde bile çocukların her yanındadır. (7) Onlara yalnızca, yaptıkları hemen her şeyde bir şey tasarladıklarının ve bu nedenle bir bakıma mühendis olduklarının gösterilmesi gerekir.

PASAJ 278

Leonardo ve Yüksek Rönesans Resmi

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 188 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 14

1 Leonardo's importance as a painter may be summarized by saying that he was the first master of the high Renaissance style, and of all his scientific researches that which he most fully **devoted** to this end was his study of light and shade. 2 Many changes **came about** in Italian painting around the turn of the 15th-16th century, for which he more than anyone else was responsible. 3 **As regards** subject matter and composition, painting became less realistic and more classical but as regards treatment it became more naturalistic and closer to life, which was partly the result of increased knowledge of anatomy and an interest in light and shade. 4 In his rare **excursions** into classical subjects, such as the "Leda", Leonardo's approach is intensely personal. 5 Indeed, drawings by Leonardo which seem to **derive from** antique art are excessively rare[B] and there is no evidence of his interest in the **celebrated** collections of Lorenzo the Magnificent or Pope Leo X, even though he was living in close contact with both of these. 6 This trend is not **belied** by the "Last Supper" even though it **epitomizes**[A] the spirit of classical art.

ANAHTAR KELİMELER

devoted	adamak
came about	meydana gelmek, ortaya çıkmak
as regards	... bakımından, ... açısından
excursions	(başka bir alana) girişim, el atma
derive from	-den kaynaklanmak, türemek
celebrated	ünlü, meşhur
belied	yalanlamak, çürütmek
epitomizes	en iyi örneği olmak, özünü yansıtmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"This trend is not belied by the "Last Supper" even though it epitomizes"*

Olumsuz edilgen cümleyi ('is not belied by') Türkçede etken çevirmek daha doğaldır: 'Son Akşam Yemeği bu eğilimi yalanlamaz'. 'even though' yan cümlesi '-mesine rağmen' ile öne alınır.

B *"drawings by Leonardo which seem to derive from antique art are excessively rare"*

Özne, 'which' ilgi cümleciğiyle uzuyor ve yüklem ('are ... rare') sonra geliyor. İlgi cümleciğini ismin önüne alın: 'antik sanattan kaynaklanıyor gibi görünen çizimleri son derece nadirdir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Leonardo'nun bir ressam olarak önemi, onun Yüksek Rönesans üslubunun ilk ustası olduğu ve tüm bilimsel araştırmaları arasında kendini en çok bu amaca adadığı araştırmanın ışık ve gölge üzerine yaptığı çalışma olduğu söylenerek özetlenebilir. 2 15. yüzyıldan 16. yüzyıla geçiş döneminde İtalyan resim sanatında, herkesten çok Leonardo'nun sorumlu olduğu pek çok değişiklik meydana geldi. 3 Konu ve kompozisyon bakımından resim daha az gerçekçi ve daha klasik hâle geldi; fakat işleniş bakımından daha natüralist ve hayata daha yakın bir hâl aldı ki bu, kısmen anatomi bilgisinin artmasının ve ışık ile gölgeye duyulan ilginin sonucuydu. 4 Leonardo'nun, "Leda" gibi klasik konulara nadiren yaptığı girişimlerde yaklaşımı son derece kişiseldir. 5 Nitekim Leonardo'nun antik sanattan kaynaklanıyor gibi görünen çizimleri son derece nadirdir ve her ikisiyle de yakın ilişki içinde yaşamasına rağmen, Muhteşem Lorenzo'nun ya da Papa X. Leo'nun ünlü koleksiyonlarına ilgi duyduğuna dair hiçbir kanıt bulunmamaktadır. 6 Klasik sanatın ruhunu en iyi biçimde yansıtmasına rağmen "Son Akşam Yemeği" de bu eğilimi yalanlamaz.

PASAJ 279

Binlerce Yıldır Yanan Yeraltı Yangınları

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 128 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 14

1 **Contrary to** popular belief, underground fires are a surprisingly frequent **phenomenon**, the fuel being coal and the fire travelling along the **seams**[A], or the thin layers of rock or mineral. 2 Such fires travel slowly due to the limited supply of oxygen, but can burn for a very long time: the underground fire at Burning Mountain Nature Reserve in Australia is thought to have been continuing for the past 5,500 years[B]. 3 The number of such **subterranean** fires worldwide is countless. 4 According to one study, subterranean fires in China alone are **consuming** some 200 million tonnes of coal a year and pumping into the air as many **pollutants** as all the cars in the United States. 5 Along with numerous human-related factors, such fires are also **contributing substantially** to global warming.

ANAHTAR KELİMELER

contrary to	-in aksine
phenomenon	olgu, fenomen
seams	(kömür) damarlar
subterranean	yeraltı
consuming	tüketmek
pollutants	kirletici maddeler
contributing	-e katkıda bulunmak
substantially	önemli ölçüde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the fuel being coal and the fire travelling along the seams"*

Kendi öznesi olan bağımsız ortaç yapısı (absolute construction): 'the fuel being coal' = 'yakıt kömürdür'. Türkçede ayrı bir yan cümle ya da noktalı virgülden sonra yeni bir cümle olarak çevirin.

B *"is thought to have been continuing for the past 5,500 years"*

Edilgen 'is thought to' + geçmişe dönük 'have been continuing' yapısı: 'yangının son 5.500 yıldır sürdüğü düşünülmektedir'. Önce olayı, sonra 'düşünülmektedir' yüklemini yazın.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yaygın inanışın aksine yeraltı yangınları şaşırtıcı derecede sık görülen bir olgudur; bu yangınlarda yakıt kömürdür ve ateş, damarlar, yani ince kaya ya da mineral katmanları boyunca ilerler. 2 Bu tür yangınlar oksijen kaynağı sınırlı olduğu için yavaş ilerler, ancak çok uzun süre yanabilir: Avustralya'daki Burning Mountain Doğa Koruma Alanı'nda bulunan yeraltı yangınının son 5.500 yıldır sürdüğü düşünülmektedir. 3 Dünya genelinde bu tür yeraltı yangınlarının sayısı sayılamayacak kadar çoktur. 4 Bir araştırmaya göre yalnızca Çin'deki yeraltı yangınları yılda yaklaşık 200 milyon ton kömür tüketmekte ve havaya Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm otomobiller kadar kirletici madde salmaktadır. 5 İnsanla ilgili sayısız etkenle birlikte bu tür yangınlar da küresel ısınmaya önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır.

PASAJ 280

İşitme Cihazlarından Koklear İmplanta

BÖLÜM 14

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 184 kelime · 7 cümle

1 Patients with hearing loss not correctible by medical therapy may benefit from hearing **amplification**. 2 Contemporary hearing aids are comparatively free of **distortion** and have been **miniaturized** to the point where they often may be contained entirely within the ear canal[A]. 3 To optimize the benefit, a hearing aid must be carefully selected to **conform to** the nature of the hearing loss. 4 Digitally programmable hearing aids are now widely available and allow optimization of speech **intelligibility** and improved performance in difficult listening circumstances. 5 Aside from hearing aids, many **assistive devices** are available to improve comprehension in individual and group settings, to help with hearing television and radio programs, and for telephone communication. 6 For patients with severe to **profound** sensory hearing loss, the cochlear implant - an electronic device that is surgically implanted into the cochlea[B] to stimulate the auditory nerve - offers socially beneficial auditory rehabilitation to most adults with acquired deafness. 7 New trends in cochlear implantation include its use for patients with only partial deafness, preserving **residual** hearing and allowing both acoustic and electrical hearing in the same ear, as well as bilateral cochlear implantation.

ANAHTAR KELİMELER

amplification	(ses) yükseltme, güçlendirme
distortion	(ses) bozulma
miniaturized	küçültülmüş
conform to	-e uymak, uygun olmak
intelligibility	anlaşılırlık
assistive devices	yardımcı cihazlar
profound	çok ileri derecede, derin
residual	kalan, artık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"to the point where they often may be contained entirely within the ear canal"*

'to the point where' derece bildirir: '... -ebilecek kadar'. Türkçede bu kısmı yüklemin önüne alın: 'tamamen kulak kanalının içine yerleştirilebilecek kadar küçültülmüştür'.

B *"the cochlear implant - an electronic device that is surgically implanted into the cochlea"*

Tireler arasındaki açıklayıcı ek (appositive) ve içindeki ilgi cümleciği, Türkçede ismin önüne sıfat öbeği olarak alınır: 'kokleaya cerrahi yolla yerleştirilen elektronik bir cihaz olan koklear implant'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tıbbi tedavi ile düzeltilemeyen işitme kaybı olan hastalar, işitme amplifikasyonundan (sesin yükseltilmesinden) yararlanabilirler. 2 Günümüzün işitme cihazlarında ses bozulması görece azdır ve bu cihazlar, çoğu zaman tamamen kulak kanalının içine yerleştirilebilecek kadar küçültülmüştür. 3 Yararı en üst düzeye çıkarmak için işitme cihazı, işitme kaybının niteliğine uygun olarak özenle seçilmelidir. 4 Dijital olarak programlanabilen işitme cihazları günümüzde yaygın olarak bulunmaktadır ve konuşmanın anlaşılırlığını en üst düzeye çıkarmaya ve dinlemenin zor olduğu koşullarda daha iyi bir performans elde etmeye olanak sağlamaktadır. 5 İşitme cihazlarının yanı sıra, bireysel ve grup ortamlarında konuşulanı anlamayı kolaylaştırmak, televizyon ve radyo programlarını duymaya yardımcı olmak ve telefonla iletişim kurmak için kullanılabilecek pek çok yardımcı cihaz da bulunmaktadır. 6 Ağır ile çok ileri derecede duyusal işitme kaybı olan hastalarda, işitme sinirini uyarmak için cerrahi yolla kokleaya (iç kulaktaki salyangoza) yerleştirilen elektronik bir cihaz olan koklear implant, sonradan sağırlaşmış yetişkinlerin çoğuna sosyal açıdan yararlı bir işitsel rehabilitasyon sağlamaktadır. 7 Koklear implantasyondaki yeni eğilimler arasında, bu yöntemin yalnızca kısmi sağırlığı olan hastalarda, kalan işitmeyi koruyarak ve aynı kulakta hem akustik hem de elektriksel işitmeye olanak tanıyarak kullanılmasının yanı sıra iki taraflı (bilateral) koklear implantasyon da yer almaktadır.

BÖLÜM 15 — Pasaj 281–300

PASAJ 281

Afrika'da Asya'nın Yükselişi

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 157 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 15

1 The late Chinese Prime Minister, Chou-En Lai, upon being asked whether the French Revolution had been a good thing A in world history, was reported to have said: "It is still too early to tell." 2 Watching the Western media analyze the recent emergence of China as a major investor B in Africa and likely to become a new factor to rival the historical Euro-American ascendancy in African politics, one is even more justified in saying that it is "too soon to tell" what the outcome of the Chinese love affair in Africa will be. 3 Besides China, India is also increasingly mentioned as a new source of large-scale investments in Africa. 4 For the moment, the emergence of the Asian superpowers, themselves once in the sphere of British imperialism, as investors and trading partners in Africa, seems to offer an opportunity of shaking the "marginalisation" into which most African countries have fallen since the collapse of the Soviet bloc in 1989.

ANAHTAR KELİMELER

late	merhum, rahmetli
emergence	ortaya çıkış, yükseliş
rival	-e rakip olmak
ascendancy	üstünlük, egemenlik
justified	haklı
large-scale	büyük ölçekli
sphere	etki alanı
marginalisation	marjinalleşme, dışlanma

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"upon being asked whether the French Revolution had been a good thing"*

'upon + being + V3' edilgen zaman bildirir: 'kendisine ... sorulduğunda'. 'whether' isim cümleciği '... olup olmadığı' ile aktarılır.

B *"Watching the Western media analyze the recent emergence of China as a major investor"*

-ing ile başlayan yan cümlenin öznesi ana cümledeki 'one' (genel özne). Türkçede '... izleyen biri' ya da '... izleyince insan' diye özneyi açıkça yazın.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Merhum Çin Başbakanı Chou-En Lai'ye, Fransız Devrimi'nin dünya tarihinde iyi bir şey olup olmadığı sorulduğunda, "Bunu söylemek için henüz çok erken." dediği aktarılmıştır. 2 Batı medyasının, Çin'in son dönemde Afrika'da büyük bir yatırımcı olarak ortaya çıkışını ve Afrika siyasetinde tarihsel Avrupa-Amerika üstünlüğüne rakip olacak yeni bir etken hâline gelme olasılığını nasıl analiz ettiğini izleyen biri, Çin'in Afrika'ya duyduğu bu tutkulu ilginin sonucunun ne olacağını söylemek için "çok erken" demekte çok daha haklıdır. 3 Çin'in yanı sıra Hindistan'dan da giderek artan bir şekilde Afrika'daki büyük ölçekli yatırımların yeni bir kaynağı olarak söz edilmektedir. 4 Şimdilik, bir zamanlar kendileri de İngiliz emperyalizminin etki alanında bulunmuş olan Asya süper güçlerinin Afrika'da yatırımcı ve ticaret ortağı olarak ortaya çıkması, 1989'da Sovyet bloğunun çöküşünden bu yana çoğu Afrika ülkesinin içine düştüğü "marjinalleşmeden" kurtulmak için bir fırsat sunuyor gibi görünmektedir.

PASAJ 282

Küçük Dergi, Büyük Etki: Partisan Review

Sanat ve Kültür · ●○○ Orta · 105 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 15

1 For more than 40 years the radical thinker William Phillips edited Partisan Review, a magazine of small **circulation** and little money but with a great deal of influence. 2 Writers and **commentators** whose words later **commanded audiences** of millions[A] first saw their names **in print** in a publication that might sell 15,000 copies if things were going well[B]. 3 Mary McCarthy, Bernard Malamud and Saul Bellow were **apprentice contributors**. 4 **Leading** European writers such as Jean-Paul Sartre and Albert Camus were introduced to American readers through the Review. 5 The magazine was defending TS Eliot, Franz Kafka and James Joyce long before their **acceptance** as central to modern culture.

ANAHTAR KELİMELER

circulation	tiraj
commentators	yorumcular
commanded audiences	geniş kitlelere ulaşmak
in print	basılı olarak
apprentice	çırak, acemi
contributors	(dergiye) yazı veren yazarlar
leading	önde gelen
acceptance	kabul görme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Writers and commentators whose words later commanded audiences of millions"*

'whose' iyelik bildiren ilgi cümleciğidir: 'sözleri daha sonra milyonlarca kişiye ulaşacak olan yazarlar'. İlgi cümleciği Türkçede ismin önüne geçer.

B *"a publication that might sell 15,000 copies if things were going well"*

İlgi cümleciğinin içinde koşul var. Önce koşulu, sonra olasılığı yazın: 'işler iyi gittiği takdirde 15.000 adet satabilecek bir yayın'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Radikal düşünür William Phillips, 40 yılı aşkın bir süre boyunca, tirajı düşük ve parası kıt ama etkisi büyük bir dergi olan Partisan Review'un editörlüğünü yaptı. 2 Sözleri daha sonra milyonlarca kişiye ulaşacak olan yazarlar ve yorumcular, adlarını ilk kez, işler iyi gittiği takdirde 15.000 adet satabilecek bir yayında basılı olarak görmüşlerdir. 3 Mary McCarthy, Bernard Malamud ve Saul Bellow dergiye henüz çıraklık dönemlerinde yazı veren yazarlardı. 4 Jean-Paul Sartre ve Albert Camus gibi önde gelen Avrupalı yazarlar, Amerikalı okurlara bu dergi aracılığıyla tanıtılmıştır. 5 Dergi, T. S. Eliot, Franz Kafka ve James Joyce'u, bu yazarlar modern kültürün merkezinde kabul edilmeden çok önce savunuyordu.

PASAJ 283

Depremleri Ölçmek: Mercalli'den Moment Ölçeğine

BÖLÜM 15

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 188 kelime · 9 cümle

(1) Early in the 20th century, volcanologist Giuseppe Mercalli created a scale to **categorize** earthquakes based on the level of damage **incurred**. (2) This Mercalli **intensity** scale ranges from Level 1, which is registered only by seismographs, to Level 12 [A], which results in severe changes on the Earth's surface and the destruction of almost all buildings. (3) The more popular and more scientific Richter scale, developed by Charles Francis Richter, calculates the intensity of an earthquake as "magnitude" (M) on a logarithmic scale. (4) The M-value is determined from the distance between the **hypocenter** of the earthquake and the seismological recording station, as well as the **amplitudes** recorded on seismographs. (5) Earthquakes with magnitudes less than 2.0 are not **perceivable** by people. (6) Each number on the Richter scale represents an earthquake ten times more powerful than the number below it [B]. (7) Today, scientists use the more precise moment-magnitude scale. (8) To calculate the M-value, this scale multiplies the area of the fault's **rupture** by the distance moved along the fault. (9) The study and measuring of earthquakes is **crucial** in aiding scientists and engineers with planning for future occurrences, especially because there could be deadly consequences.

ANAHTAR KELİMELER

categorize	sınıflandırmak
incurred	uğranılan, maruz kalınan
intensity	şiddet
hypocenter	iç merkez, hiposantr
amplitudes	genlikler
perceivable	algılanabilir
rupture	kırılma, yırtılma
crucial	çok önemli, hayati

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"ranges from Level 1, which is registered only by seismographs, to Level 12"*

'range from ... to ...' kalıbı '... ile ... arasında değişir' diye çevrilir. Her iki uca bağlanan 'which' ilgi cümleciklerini ilgili düzeyin önüne alın: 'yalnızca sismografların kaydettiği 1. düzey'.

B *"represents an earthquake ten times more powerful than the number below it"*

Kısaltılmış karşılaştırma yapısı ('an earthquake [that is] ten times more powerful'): Türkçede '...-den on kat daha güçlü bir deprem' biçiminde sıfat öbeği olarak isimden önce gelir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) 20. yüzyılın başlarında yanardağ uzmanı Giuseppe Mercalli, depremleri yol açtıkları hasar düzeyine göre sınıflandırmak için bir ölçek oluşturmuştur. (2) Bu Mercalli şiddet ölçeği, yalnızca sismografların kaydettiği 1. düzey ile Dünya yüzeyinde ciddi değişikliklere ve neredeyse tüm binaların yıkılmasına yol açan 12. düzey arasında değişir. (3) Charles Francis Richter'in geliştirdiği, daha çok bilinen ve daha bilimsel bir ölçek olan Richter ölçeği, bir depremin şiddetini logaritmik bir ölçekte "magnitüd (büyüklük)" (M) cinsinden hesaplar. (4) M değeri, depremin iç merkezi (hiposantr) ile sismolojik kayıt istasyonu arasındaki uzaklığın yanı sıra sismograflarda kaydedilen genliklerden yola çıkılarak belirlenir. (5) Büyüklüğü 2,0'dan küçük olan depremler insanlar tarafından algılanamaz. (6) Richter ölçeğindeki her bir sayı, kendisinden bir önceki sayıdan on kat daha güçlü bir depremi temsil eder. (7) Günümüzde bilim insanları, daha kesin sonuçlar veren moment büyüklük ölçeğini kullanmaktadır. (8) Bu ölçek, M değerini hesaplamak için fay kırılmasının alanını fay boyunca gerçekleşen yer değiştirme miktarıyla çarpar. (9) Depremlerin incelenmesi ve ölçülmesi, özellikle ölümcül sonuçlar doğurabileceği için, gelecekteki depremlere yönelik planlama yapmalarında bilim insanlarına ve mühendislere yardımcı olmak açısından büyük önem taşır.

PASAJ 284

Ağız Kanserinde Erken Tanının Önemi

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 181 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 15

1 Oral cancers develop in 30,000 Americans and cause 8,000 deaths each year, mostly in people over age 40. 2 This represents about 2.5 per cent of cancer cases and 1.5 per cent of all cancer-related deaths. 3 Clearly this is a high rate **considering** the small size of the mouth in relation to the rest of the body. 4 Along with cancers of the lung and skin, cancers of the mouth are more **preventable** than most other cancers. 5 Non-cancerous and cancerous growths can **originate in** any type of **tissue** in and around the mouth, including bone, muscle, and nerve. 6 Rarely, cancers found in the mouth region have spread there from other parts of the body[A] - most commonly the lung, breast and prostate. 7 **Screening** for oral cancer should be an **integral part** of medical and dental examinations because early detection is critical. 8 Cancers less than a half inch across can usually be cured easily. 9 Unfortunately, most oral cancers aren't **diagnosed** until they've spread to the **lymph nodes**[B] of the jaw and neck. 10 Because of delayed detection, 25 per cent of oral cancers are fatal.

ANAHTAR KELİMELER

considering	göz önüne alındığında
preventable	önlenebilir
originate in	-de başlamak, -den kaynaklanmak
tissue	doku
screening	tarama
integral part	ayrılmaz parça
diagnosed	teşhis edilmek
lymph nodes	lenf düğümleri

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Rarely, cancers found in the mouth region have spread there from other parts of the body"*

Kısaltılmış ilgi cümleciği ('found in' = 'bulunan') ve yön bildiren 'there from' çok önemli: kanser ağızdan başka yere değil, başka yerden ağza yayılmıştır. 'oraya ... -den yayılmıştır' diye çevirin.

B *"most oral cancers aren't diagnosed until they've spread to the lymph nodes"*

'not ... until' yapısı 'ancak ... -dıktan sonra' ya da '... -ana kadar ... -mez' biçiminde aktarılır: 'lenf düğümlerine yayılana kadar teşhis edilmez'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ağız kanserleri her yıl 30.000 Amerikalıda ortaya çıkmakta ve çoğunluğu 40 yaşın üzerindeki kişilerde olmak üzere 8.000 ölüme yol açmaktadır. 2 Bu, kanser vakalarının yaklaşık yüzde 2,5'ini ve kansere bağlı tüm ölümlerin yüzde 1,5'ini oluşturmaktadır. 3 Ağzın vücudun geri kalanına göre küçüklüğü düşünüldüğünde bunun yüksek bir oran olduğu açıktır. 4 Akciğer ve deri kanserleri gibi ağız kanserleri de diğer kanserlerin çoğundan daha kolay önlenebilir. 5 Kanserli olmayan ve kanserli doku büyümeleri, kemik, kas ve sinir de dâhil olmak üzere ağzın içindeki ve çevresindeki her tür dokudan kaynaklanabilir. 6 Ağız bölgesinde bulunan kanserler nadiren de olsa oraya vücudun başka bölgelerinden, en sık da akciğer, meme ve prostattan yayılmıştır. 7 Erken tanı kritik önem taşıdığından ağız kanseri taraması, tıbbi ve diş muayenelerinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. 8 Çapı yarım inçten (yaklaşık 1,3 cm) küçük olan kanserler genellikle kolayca tedavi edilebilir. 9 Ne yazık ki ağız kanserlerinin çoğu, çene ve boyundaki lenf düğümlerine yayılana kadar teşhis edilmez. 10 Geç tanı nedeniyle ağız kanserlerinin yüzde 25'i ölümcül olmaktadır.

PASAJ 285

Arşimet: Fiziği Bilime Dönüştüren Deha

Fizik, Kimya ve Astronomi · İleri · 134 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 15

1 In **antiquity**, **prior to** the third century B.C., physics had been a branch of philosophy. 2 It was made a separate, experimental science by Archimedes of Syracuse, who lived between 287 and 212 B.C. 3 He not only discovered the law of floating objects, or **specific gravity**, but also **formulated** A with scientific exactness the principles of the **lever**, the pulley, and the screw. 4 Among his memorable inventions were the compound pulley and the screw propeller for ships B. 5 Although he has been considered the greatest technical genius of antiquity, in fact he preferred to **devote himself to** pure scientific research. 6 Tradition relates that he discovered "Archimedes' principle," that is, specific gravity, while **pondering** possible theories in his bath; when he reached his stunning **insight**, he dashed out naked into the street crying "Eureka!" ("I have found it!").

ANAHTAR KELİMELER

antiquity	antik çağ
prior to	-den önce
specific gravity	özgül ağırlık
formulated	formüle etmek, ifade etmek
lever	kaldıraç
devote himself to	kendini -e adamak
pondering	üzerinde düşünmek, kafa yormak
insight	kavrayış, içgörü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"He not only discovered the law of floating objects, or specific gravity, but also formulated"*

'not only ... but also' yapısı '... -mekle kalmadı, ... de ...' ile çevrilir. Buradaki 'or' seçenek değil açıklama bildirir: 'yani özgül ağırlık'.

B *"Among his memorable inventions were the compound pulley and the screw propeller for ships"*

Devrik yapı: edat öbeği başa alınmış, yüklem ('were') özneden önce gelmiş. Türkçede doğal sırayla '... buluşları arasında ... bulunuyordu' diye kurun.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Antik çağda, M.Ö. 3. yüzyıldan önce fizik, felsefenin bir dalıydı. 2 Fizik, M.Ö. 287 ile 212 yılları arasında yaşamış olan Siraküzalı Arşimet tarafından ayrı, deneysel bir bilim hâline getirildi. 3 Arşimet yalnızca yüzen cisimler yasasını, yani özgül ağırlığı keşfetmekle kalmadı, aynı zamanda kaldıraç, makara ve vidanın ilkelerini bilimsel bir kesinlikle formüle etti. 4 Akılda kalan buluşları arasında bileşik makara (palanga) ve gemiler için vidalı pervane (uskur) bulunuyordu. 5 Antik çağın en büyük teknik dehası olarak kabul edilse de aslında kendini saf bilimsel araştırmaya adamayı tercih etmiştir. 6 Anlatılana göre Arşimet, banyosunda olası kuramlar üzerine kafa yorarken "Arşimet ilkesini", yani özgül ağırlığı keşfetmiş; bu çarpıcı kavrayışa ulaştığında çıplak hâlde sokağa fırlayıp "Evreka!" ("Buldum!") diye bağırmıştır.

PASAJ 286

Sokak Ayaklanmalarının Ardındaki Psikoloji

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 222 kelime · 12 cümle

BÖLÜM 15

(1) The recent dramatic **unrest** in the UK is described as the world's first decentralized riots, **facilitated** by social media such as Twitter and the BlackBerry Messenger network. (2) But deep psychological forces are also at play. (3) In times of social unrest, violent acts that would usually seem extreme can quickly become the norm among groups of people identifying with each other in terms of age, social status or other attributes. (4) When people see **looting** and rioting happening elsewhere, it shows them what can be realized. (5) Feeling **empowered**, they think they can do pretty much what they like [A], and they have a good time doing it. (6) They simply don't think of it as unacceptable as they would at other times. (7) Such collective action is driven by social identity - by people sharing a common social place. (8) It is too early to know what the rioters might have in common, but it is suspected that it **boils down to** social class and is defined by economic **deprivation**. (9) They seem to be targeting the middle class. (10) It's like a kind of class warfare on the streets of Britain. (11) **Alienation** from their families, the local community and mainstream society stops **agitators** from caring [B] about the harm they cause others. (12) It is necessary to challenge the rioters' current perception that there are no opportunities for a better future.

ANAHTAR KELİMELER

unrest	kargaşa, huzursuzluk
facilitated	kolaylaştırılmış
looting	yağma
empowered	güçlenmiş, yetkilendirilmiş
boils down to	özünde -e dayanmak
deprivation	yoksunluk
alienation	yabancılaşma
agitators	kışkırtıcılar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Feeling empowered, they think they can do pretty much what they like"*

-ing ile başlayan yan cümle, ana cümlenin öznesine ('they') bağlıdır ve neden ya da durum bildirir: 'Kendilerini güçlü hissederek / hissettikleri için ...'.

B *"Alienation from their families, the local community and mainstream society stops agitators from caring"*

Soyut isim özne ('Alienation') + 'stop sb from -ing' kalıbı. Türkçede özneyi yan cümleye çevirin: '... yabancılaşmış olmaları, kışkırtıcıların ... umursamalarını engellemektedir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Birleşik Krallık'ta son zamanlarda yaşanan çarpıcı kargaşa, Twitter ve BlackBerry Messenger ağı gibi sosyal medya araçlarının kolaylaştırdığı, dünyanın merkezi bir yönlendiricisi olmayan ilk ayaklanmaları olarak nitelendirilmektedir. (2) Fakat derinde yatan psikolojik güçler de rol oynamaktadır. (3) Toplumsal karışıklık dönemlerinde, normalde aşırı görülecek şiddet eylemleri, yaş, sosyal statü ya da başka nitelikler bakımından birbiriyle özdeşleşen insan grupları arasında çabucak olağan hâle gelebilir. (4) İnsanlar başka bir yerde yağma ve ayaklanma yaşandığını gördüklerinde bu, onlara nelerin gerçekleştirilebileceğini gösterir. (5) Kendilerini güçlü hissederek aşağı yukarı istedikleri her şeyi yapabileceklerini düşünürler ve bunu yaparken de eğlenirler. (6) Bunu, başka zamanlarda düşünecekleri gibi kabul edilemez bir şey olarak görmezler. (7) Bu tür kolektif eylemler sosyal kimlik tarafından, yani ortak bir toplumsal konumu paylaşan insanlar tarafından yönlendirilir. (8) Ayaklanmaya katılanların ortak noktasının ne olabileceğini bilmek için henüz çok erken olsa da bunun özünde toplumsal sınıfa dayandığından ve ekonomik yoksunlukla belirlendiğinden şüphelenilmektedir. (9) Orta sınıfı hedef alıyor gibi görünmektedirler. (10) Bu durum, Britanya sokaklarında yaşanan bir tür sınıf savaşına benzemektedir. (11) Ailelerine, yerel topluluğa ve ana akım topluma yabancılaşmış olmaları, kışkırtıcıların başkalarına verdikleri zararı umursamalarını engellemektedir. (12) Ayaklanmaya katılanların, daha iyi bir gelecek için hiçbir fırsat olmadığı yönündeki mevcut algısını sorgulamak ve değiştirmek gereklidir.

PASAJ 287

Evreni Hızlandıran Gizemli Kuvvet

Fizik, Kimya ve Astronomi · İleri · 106 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 15

1 **In terms of** pure science, the discovery that the universe is **in the grip of** a strange "anti-gravity" force[A] that is making it **expand** ever faster, is the most significant of the last decade. 2 The possibility that such a force might exist has been known for years, with **theorists** finding that it **kept reappearing** out of Einstein's theory of gravity[B]. 3 For years they tried to avoid it **coming up with** all sorts of arguments for why the force couldn't really exist. 4 Now they're **being forced to** face it, and to face the **embarrassing** fact that they can't explain the single most important force in the universe.

ANAHTAR KELİMELER

in terms of	... açısından
in the grip of	-in pençesinde, etkisi altında
expand	genişlemek
theorists	kuramcılar
kept reappearing	durmadan yeniden ortaya çıkmak
coming up with	öne sürmek, bulmak
being forced to	-e zorlanmak
embarrassing	utanç verici

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the discovery that the universe is in the grip of a strange "anti-gravity" force"*

'the discovery that ...' isim cümleciğidir (ilgi cümleciği değil): 'evrenin ... pençesinde olduğunun keşfi'. 'that' sonrasını '-dığının' ile isme bağlayın.

B *"with theorists finding that it kept reappearing out of Einstein's theory of gravity"*

'with + isim + -ing' yapısı ana cümleye ek bir durum ekler. Türkçede ayrı bir cümle ya da noktalı virgülle bağlanan bir yan cümle olarak çevirmek en doğalıdır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Saf bilim açısından bakıldığında, evrenin, kendisini giderek daha hızlı genişlemeye zorlayan garip bir "karşı yerçekimi" kuvvetinin pençesinde olduğunun keşfi, son on yılın en önemli keşfidir. 2 Böyle bir kuvvetin var olabileceği yıllardır bilinmektedir; kuramcılar bu kuvvetin Einstein'ın yerçekimi kuramından durmadan yeniden ortaya çıktığını görmüşlerdir. 3 Kuramcılar yıllarca, bu kuvvetin neden gerçekte var olamayacağına dair akla gelebilecek her türlü argümanı öne sürerek ondan kaçınmaya çalıştılar. 4 Şimdi ise onunla ve evrendeki en önemli kuvveti açıklayamadıkları yönündeki utanç verici gerçekle yüzleşmek zorunda kalıyorlar.

PASAJ 288

Biyoçeşitlilik Sıcak Noktaları

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 223 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 15

1 Conservation biologists are applying their understanding of population, community, ecosystem, and landscape dynamics in establishing parks, **wilderness areas**, and other legally protected nature reserves. 2 Choosing locations for protection often focuses on biodiversity hot spots. 3 These relatively small areas have a large number of **endangered** and threatened species and an exceptional concentration of **endemic** species, those that are found nowhere else A. 4 Together, the "hottest" of Earth's biodiversity hot spots total less than 1.5% of Earth's land but are home to a third of all species of plants and **vertebrates**. 5 There are also hot spots in **aquatic** ecosystems, such as certain river systems and coral reefs. 6 Because endemic species are limited to specific areas, they are highly sensitive to deprivation of their natural environment. 7 At the current rate of human development, some biologists estimate that loss of **habitat** will cause the **extinction** of about half of the species in terrestrial biodiversity hot spots in the next 10 to 15 years. 8 Thus, biodiversity hot spots can also be hot spots of extinction. 9 They rank high on the list of areas demanding strong global conservation efforts. 10 Concentrations of species provide an opportunity to protect many species in very limited areas. 11 However, species endangerment is truly a global problem, and focusing on hot spots should not **detract from** efforts to conserve habitats B and species diversity in other areas.

ANAHTAR KELİMELER

wilderness areas	el değmemiş doğal alanlar
endangered	nesli tehlikede
endemic	endemik, yöreye özgü
vertebrates	omurgalılar
aquatic	sucul
habitat	yaşam alanı
extinction	nesil tükenmesi
detract from	(değerini, etkisini) azaltmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"endemic species, those that are found nowhere else"*

Virgülden sonra gelen açıklayıcı ek ('those that ...') önceki terimi tanımlar. Türkçede ilgi cümleciği olarak ismin önüne alın: 'başka hiçbir yerde bulunmayan endemik türler'.

B *"focusing on hot spots should not detract from efforts to conserve habitats"*

-ing ile kurulan isim-fiil (gerund) cümlenin öznesidir: 'sıcak noktalara odaklanmak'. 'detract from' burada 'zayıflatmak, gölgelemek' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Koruma biyologları; parkları, el değmemiş doğal alanları ve yasalarla korunan diğer doğa koruma alanlarını oluştururken popülasyon, topluluk, ekosistem ve peyzaj dinamiklerine ilişkin bilgilerini kullanmaktadırlar. 2 Korunacak yerlerin seçiminde genellikle biyolojik çeşitliliğin yoğun olduğu noktalar (sıcak noktalar) üzerinde durulur. 3 Görece küçük olan bu alanlarda, nesli tehlike ya da tehdit altında olan çok sayıda tür ve başka hiçbir yerde bulunmayan endemik (yöreye özgü) türlerin olağanüstü bir yoğunluğu bulunur. 4 Yeryüzünde biyolojik çeşitliliğin yoğun olduğu noktaların "en yoğun" olanları bir araya getirildiğinde, Dünya'nın kara yüzeyinin %1,5'inden azını oluşturur, fakat tüm bitki ve omurgalı türlerinin üçte birine ev sahipliği yapar. 5 Belirli nehir sistemleri ve mercan resifleri gibi sucul ekosistemlerde de yoğun noktalar bulunmaktadır. 6 Endemik türler belirli alanlarla sınırlı olduğu için doğal ortamlarından yoksun kalmaya karşı son derece hassastırlar. 7 Bazı biyologlar, insan faaliyetlerinin bugünkü hızıyla yaşam alanı kaybının, önümüzdeki 10 ila 15 yıl içinde karasal biyoçeşitlilik sıcak noktalarındaki türlerin yaklaşık yarısının neslinin tükenmesine yol açacağını tahmin etmektedir. 8 Bu nedenle biyoçeşitliliğin yoğun olduğu noktalar aynı zamanda nesil tükenmesinin de yoğun olduğu noktalar olabilir. 9 Bu noktalar, dünya çapında güçlü koruma çabaları gerektiren alanlar listesinde üst sıralarda yer alır. 10 Türlerin belirli yerlerde yoğunlaşması, çok sınırlı alanlarda pek çok türü koruma fırsatı sunar. 11 Ancak türlerin tehlike altında olması gerçekten küresel bir sorundur ve sıcak noktalara odaklanmak, başka bölgelerdeki yaşam alanlarını ve tür çeşitliliğini koruma çabalarını zayıflatmamalıdır.

PASAJ 289

Golfün İskoçya'dan Amerika'ya Yolculuğu

BÖLÜM 15

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 223 kelime · 10 cümle

1 It may be that golf originated in Holland but certainly Scotland **fostered** the game and is famous for it. 2 In fact, in 1457 the Scottish Parliament, disturbed because football and golf had **lured** young Scots [A] from the more soldierly exercise of archery, passed an **ordinance** that banned football and golf. 3 James I and Charles I of the royal line of Stuarts were golf **enthusiasts**, **whereby** the game came to be known as "the royal and ancient game of golf". 4 The golf balls used in the early games were leather-covered and stuffed with **feathers**. 5 Clubs of all kinds were **fashioned** by hand to suit individual players. 6 The great step in spreading the game came with the change from the feather ball to the present-day ball introduced in about 1850. 7 In 1860, formal competitions began with the establishment of an annual tournament for the British Open championship. 8 There are records of "golf clubs" in the United States as far back as colonial days. 9 However, it remained a rather **sedate** and almost aristocratic pastime until a 20-year-old Francis Ouimet [B] of Boston defeated two great British professionals, Harry Vardon and Ted Ray, in the United States Open championship at Brookline, Mass, in 1913. 10 This feat put the game and Francis Ouimet on the front pages of the newspapers and stirred a wave of enthusiasm for the sport.

ANAHTAR KELİMELER

fostered	geliştirmek, desteklemek
lured	cezbetmek, ayartmak
ordinance	ferman, yasa
enthusiasts	tutkunlar, meraklılar
whereby	bu sayede, bu yolla
fashioned	biçimlendirmek, yapmak
sedate	ağırbaşlı, sakin
feat	(büyük) başarı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the Scottish Parliament, disturbed because football and golf had lured young Scots"*

Özne ile yüklem arasına giren '-ed' ile başlayan kısaltılmış ilgi cümleciği, Türkçede öznenin önüne sıfat cümleciği olarak alınır: '... uzaklaştırmasından kaygılanan İskoç Parlamentosu'.

B *"it remained a rather sedate and almost aristocratic pastime until a 20-year-old Francis Ouimet"*

'until' ile kurulan zaman yan cümlesi Türkçede ana cümleden önce gelir: '... Ouimet'nin ... yenmesine kadar golf ... bir uğraş olarak kaldı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Golf Hollanda'da ortaya çıkmış olabilir, fakat oyunu kesinlikle İskoçya geliştirmiştir ve İskoçya bu oyunla ünlüdür. 2 Hatta 1457'de, futbol ve golfün genç İskoçları askerliğe daha uygun bir egzersiz olan okçuluktan uzaklaştırmasından kaygılanan İskoç Parlamentosu, futbolu ve golfü yasaklayan bir ferman çıkardı. 3 Stuart hanedanından I. James ve I. Charles golf tutkunuydu; bu sayede oyun "kraliyetin kadim oyunu golf" olarak anılmaya başlandı. 4 İlk oyunlarda kullanılan golf topları deri kaplıydı ve içleri tüyle doldurulmuştu. 5 Her türden golf sopası, her bir oyuncuya uyacak şekilde elle yapılıyordu. 6 Oyunun yaygınlaşmasındaki büyük adım, tüylü toptan yaklaşık 1850'de kullanılmaya başlanan günümüz topuna geçişle atıldı. 7 1860'ta, Britanya Açık Şampiyonası için yıllık bir turnuvanın düzenlenmeye başlanmasıyla resmî yarışmalar başladı. 8 Birleşik Devletler'de sömürge dönemine kadar uzanan "golf kulübü" kayıtları vardır. 9 Ancak golf, Bostonlu 20 yaşındaki Francis Ouimet'nin 1913'te Brookline, Massachusetts'teki ABD Açık Şampiyonası'nda iki büyük İngiliz profesyonel Harry Vardon ve Ted Ray'i yenmesine kadar oldukça ağırbaşlı ve neredeyse aristokratlara özgü bir uğraş olarak kaldı. 10 Bu başarı, oyunu ve Francis Ouimet'yi gazetelerin ön sayfalarına taşıdı ve bu spora karşı bir coşku dalgası başlattı.

PASAJ 290

İnternet Kullanımının Gizli Anahtarı: Güven

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 90 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 15

1 When economists try to explain why the Internet is more popular in one country than another, they usually **point to** factors such as the number of PCs, telephone lines or average years of schooling. 2 But something less **quantifiable** may be more important: trust[A]. 3 This, at least, is the result of a recent study, which compared 17 countries. 4 The Internet's **anonymity** and **vastness** encourage **misrepresentation** and **fraud**. 5 Thus, people who are normally suspicious (and there are a lot of them) tend to **shun** the medium, while more trusting ones **embrace** it[B].

ANAHTAR KELİMELER

point to	-e işaret etmek
quantifiable	ölçülebilir
anonymity	anonimlik, kimliksizlik
vastness	uçsuz bucaksızlık, genişlik
misrepresentation	yanıltıcı beyan, kendini farklı gösterme
fraud	dolandırıcılık
shun	-den kaçınmak, uzak durmak
embrace	benimsemek, kucak açmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"But something less quantifiable may be more important: trust."*

İki nokta, vurgulanacak bilgiyi sona bırakır; Türkçede de aynı biçimde korunabilir. 'less quantifiable' olumsuz derece bildirir: 'daha az ölçülebilir bir şey'.

B *"tend to shun the medium, while more trusting ones embrace it"*

'while' burada zaman değil karşıtlık bildirir: '... uzak durma eğilimindeyken, ... kucak açar'. 'ones', 'people' sözcüğünün tekrarını önleyen zamirdir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ekonomistler internetin neden bir ülkede diğerinden daha popüler olduğunu açıklamaya çalışırken genellikle bilgisayar sayısı, telefon hatları ya da ortalama eğitim süresi gibi etkenlere işaret ederler. 2 Fakat daha az ölçülebilir bir şey daha önemli olabilir: güven. 3 En azından, 17 ülkeyi karşılaştıran yakın tarihli bir araştırmanın sonucu budur. 4 İnternetin anonimliği ve uçsuz bucaksızlığı, yanıltıcı beyanları ve dolandırıcılığı teşvik etmektedir. 5 Bu nedenle, doğası gereği kuşkucu olan insanlar (ki bunlardan çok sayıda vardır) bu ortamdan uzak durma eğilimindeyken, başkalarına daha kolay güvenenler ona kucak açmaktadır.

PASAJ 291

Motor Arızasında Uçak Nasıl Dengede Kalır?

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 148 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 15

1 All multi-engined aircraft are designed to keep flying **in the event of** engine failure. 2 Losing **thrust** from one side of an aircraft **unbalances** it[A] and causes the nose of the aircraft to turn in the direction of the failed engine. 3 Aircraft have a vertical **stabilizer** (the upright at the back) to keep the aircraft's nose into the wind, with a **rudder** attached to it for fine tuning. 4 Moving the rudder into the airflow creates a sideways force, which turns the aircraft around its vertical axis. 5 When this is applied in the direction of the failed engine, the force created by the rudder will **counteract** the turn **induced** by the uneven engine thrust[B]. 6 The vertical stabilizer and rudder are sized to control the uneven thrust caused by an engine failure at the most demanding limits of the **flight envelope**, as they must be capable of generating powerful turning forces.

ANAHTAR KELİMELER

in the event of	... durumunda
thrust	itki, itme kuvveti
unbalances	dengesini bozmak
stabilizer	dengeleyici, stabilizör
rudder	(istikamet) dümeni
counteract	karşı koymak, dengelemek
induced	yol açılan, neden olunan
flight envelope	uçuş zarfı (güvenli uçuş sınırları)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Losing thrust from one side of an aircraft unbalances it"*

-ing ile başlayan isim-fiil (gerund) cümlenin öznesidir. Türkçede '-ması/-mesi' ile isimleştirin: 'Uçağın bir tarafındaki itkinin kaybedilmesi ... dengesini bozar'.

B *"the force created by the rudder will counteract the turn induced by the uneven engine thrust"*

İki kısaltılmış edilgen ilgi cümleciği ('created by', 'induced by') ismin önüne sıfat cümleciği olarak alınır: 'dümenin oluşturduğu kuvvet', 'eşit olmayan itkinin yol açtığı dönüş'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çok motorlu uçakların tümü, motor arızası durumunda uçmayı sürdürebilecek şekilde tasarlanır. 2 Uçağın bir tarafındaki itkinin kaybedilmesi uçağın dengesini bozar ve burnunun arızalı motorun bulunduğu yöne dönmesine neden olur. 3 Uçakların, burunlarını rüzgâra doğru tutmak için dikey bir dengeleyicisi (arkadaki dik kuyruk yüzeyi) ve ince ayar için bu dengeleyiciye bağlı bir dümeni vardır. 4 Dümenin hava akımına doğru hareket ettirilmesi, uçağı dikey ekseni etrafında döndüren yanal bir kuvvet oluşturur. 5 Bu kuvvet arızalı motorun yönünde uygulandığında, dümenin oluşturduğu kuvvet, motorların eşit olmayan itkisinin yol açtığı dönüşü dengeler. 6 Dikey dengeleyici ve dümen, güçlü dönme kuvvetleri üretebilmeleri gerektiği için, uçuş zarfının en zorlu sınırlarında meydana gelen bir motor arızasının yol açtığı dengesiz itkiyi kontrol edebilecek boyutlarda tasarlanır.

PASAJ 292

Parkinson Hastalığı: Belirtiler ve Nedenler

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 182 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 15

1 Parkinson's and Alzheimer's diseases are the most common diseases which affect many people in the world. 2 Approximately, 1 million people in the world **suffer from** Parkinson's disease, a motor disorder **characterized by** difficulty in **initiating** movements and slowness of movement. 3 Patients often have a masked facial expression, poor balance, and a flexed **posture**. 4 Like Alzheimer's disease, which is characterized by confusion, memory loss, and a variety of other symptoms[A], Parkinson's disease is **progressive**, and the risk increases with age. 5 The **incidence** of the Parkinson's disease is about 1% at the age of 65, and about 5% at the age 85. 6 Parkinson's disease appears to result from a combination of environmental and genetic factors. 7 Evidence for a genetic role includes the fact that some families with an increased incidence of Parkinson's disease carry a **mutated** form of the gene[B] for a protein which is important in normal brain function. 8 The symptoms of Parkinson's disease result from the death of neurons in the mid-brain. 9 As a result, at present, there is no **cure** for Parkinson's disease, although various treatments can help control the symptoms.

ANAHTAR KELİMELER

suffer from	-den muzdarip olmak
characterized by	ile belirginleşen, ile nitelenen
initiating	başlatmak
posture	duruş
progressive	ilerleyici
incidence	görülme sıklığı, insidans
mutated	mutasyona uğramış
cure	kesin tedavi, çare

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Like Alzheimer's disease, which is characterized by confusion, memory loss, and a variety of other symptoms"*

'Like' ile kurulan benzetme öbeğinin içinde bir 'which' ilgi cümleciği var. İlgi cümleciğini ismin önüne alıp 'gibi' sözcüğünü sona koyun: '... ile belirginleşen Alzheimer hastalığı gibi'.

B *"some families with an increased incidence of Parkinson's disease carry a mutated form of the gene"*

'with' öbeği aileleri niteler ve Türkçede sıfat cümleciğine dönüşür: 'Parkinson hastalığının daha sık görüldüğü bazı aileler'. 'a mutated form of the gene' → 'genin mutasyona uğramış bir biçimi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Parkinson ve Alzheimer hastalıkları, dünyada pek çok insanı etkileyen en yaygın hastalıklardır. 2 Dünyada yaklaşık 1 milyon kişi, hareketleri başlatmakta güçlük ve hareket yavaşlığıyla belirginleşen bir motor bozukluk olan Parkinson hastalığından muzdariptir. 3 Hastalarda sıklıkla maske yüz (ifadesiz yüz), denge bozukluğu ve öne eğik bir duruş görülür. 4 Kafa karışıklığı, bellek kaybı ve çeşitli başka belirtilerle belirginleşen Alzheimer hastalığı gibi Parkinson hastalığı da ilerleyicidir ve risk yaşla birlikte artar. 5 Parkinson hastalığının görülme sıklığı (insidansı) 65 yaşında yaklaşık %1, 85 yaşında ise yaklaşık %5'tir. 6 Parkinson hastalığının, çevresel ve genetik etkenlerin bir bileşiminden kaynaklandığı görülmektedir. 7 Genetik bir rol olduğuna dair kanıtlar arasında, Parkinson hastalığının daha sık görüldüğü bazı ailelerin, normal beyin işlevi için önemli olan bir proteini kodlayan genin mutasyona uğramış bir biçimini taşıması yer alır. 8 Parkinson hastalığının belirtileri orta beyindeki nöronların ölümünden kaynaklanır. 9 Sonuç olarak, çeşitli tedaviler belirtilerin kontrol altına alınmasına yardımcı olabilse de şu anda Parkinson hastalığının kesin bir tedavisi yoktur.

Bilgi notu: Güncel bilgi: Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 2019'da dünyada 8,5 milyonu aşkın Parkinson hastası vardı.

PASAJ 293

İkinci Dünya Savaşı'nın Versay'daki Kökleri

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 175 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 15

(1) The causes of World War II were **rooted in** the peace **settlement** at Versailles in 1919-1920. (2) The peace had created as many problems as it had solved[A]. (3) The senior Allied heads of state **yielded to** demands that involved **annexing** German territory and creating new states out of the eastern European empires. (4) In doing so, the peacemakers created fresh bitterness and conflict. (5) The Versailles treaty and its champions, such as US President Woodrow Wilson, proclaimed the principle of **self-determination** for the peoples of eastern and southern Europe. (6) Yet the new states created by the treaty crossed ethnic boundaries, involved political **compromises**, and **frustrated** many of the expectations they had raised. (7) The unsteady new boundaries would be redrawn by force in the 1930s. (8) The Allied powers also kept up the naval blockade against Germany after the end of World War I. (9) This forced the new German government to accept harsh terms that deprived Germany of its political power in Europe[B]. (10) The blockade and its consequences created **grievances** that made the German people feel angry and completely humiliated.

ANAHTAR KELİMELER

rooted in	-e dayanmak, kökü -de olmak
settlement	anlaşma, uzlaşma
yielded to	-e boyun eğmek
annexing	ilhak etmek
self-determination	kendi kaderini tayin hakkı
compromises	tavizler, uzlaşmalar
frustrated	boşa çıkarmak, engellemek
grievances	kırgınlıklar, şikâyetler

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The peace had created as many problems as it had solved."*

'as many ... as' eşitlik karşılaştırmasıdır: 'çözdüğü kadar sorun yaratmıştı'. Türkçede karşılaştırılan kısım ('çözdüğü kadar') önce gelir.

B *"harsh terms that deprived Germany of its political power in Europe"*

'deprive sb of sth' kalıbı '-i -den yoksun bırakmak' demektir; ilgi cümleciğiyle birlikte ismin önüne alınır: 'Almanya'yı ... siyasi gücünden yoksun bırakan ağır koşullar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) II. Dünya Savaşı'nın nedenleri, 1919-1920'de Versailles'da yapılan barış anlaşmasına dayanır. (2) Barış, çözdüğü kadar sorun da yaratmıştı. (3) Müttefiklerin önde gelen devlet başkanları, Alman topraklarının ilhakını ve Doğu Avrupa imparatorluklarından yeni devletler oluşturulmasını içeren taleplere boyun eğdiler. (4) Barışı kuranlar bunu yaparken yeni kırgınlıklara ve çatışmalara yol açtılar. (5) Versailles Antlaşması ve ABD Başkanı Woodrow Wilson gibi destekçileri, Doğu ve Güney Avrupa halkları için kendi kaderini tayin hakkı ilkesini ilan ettiler. (6) Ancak antlaşmayla oluşturulan yeni devletler etnik sınırları aşıyor, siyasi tavizler içeriyor ve uyandırdıkları beklentilerin çoğunu boşa çıkarıyordu. (7) Bu istikrarsız yeni sınırlar 1930'larda zor kullanılarak yeniden çizilecekti. (8) Müttefik devletler, I. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra da Almanya'ya karşı deniz ablukasını sürdürdüler. (9) Bu durum yeni Alman hükümetini, Almanya'yı Avrupa'daki siyasi gücünden yoksun bırakan ağır koşulları kabul etmeye zorladı. (10) Abluka ve sonuçları, Alman halkının öfkelenmesine ve kendini tamamen aşağılanmış hissetmesine yol açan derin kırgınlıklar doğurdu.

PASAJ 294

Elektronik Oylamaya Temkinli Bakış

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 149 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 15

1 At first sight, **doing away with** paper and letting computers register votes seems an attractive **proposition**, at least in theory. 2 Electronic votes can be easily counted and recounted. 3 At a **mock election** held in Palm Beach, USA, for instance, it took no more than an hour to count all the votes. 4 Ironically it is computer scientists, not officials, who are **counselling caution** A. 5 There is no way to **verify** that **ballots** are recorded, transmitted and **tabulated** properly, argues one computer-science professor. 6 For one thing, it is theoretically impossible to determine whether computer systems are free from programming bugs B. 7 Many people feel that elections should not be paperless. 8 They would like to see touch-screen systems connected direct to a printer to produce physical evidence of a voter's choice. 9 Such a printout could be inspected by the voter and kept as evidence **in case** there were problems with the electronic voting system.

ANAHTAR KELİMELER

doing away with	ortadan kaldırmak
proposition	öneri, teklif
mock election	deneme seçimi
counselling caution	temkin öğütlemek
verify	doğrulamak
ballots	oy pusulaları
tabulated	tasnif edilmek, çizelgelenmek
in case	... ihtimaline karşı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Ironically it is computer scientists, not officials, who are counselling caution."*

'it is ... who ...' vurgulu (cleft) yapıdır; vurgulanan öge Türkçede yüklem olur: 'temkin öğütleyenler yetkililer değil, bilgisayar bilimcileridir'.

B *"it is theoretically impossible to determine whether computer systems are free from programming bugs"*

'it is + sıfat + to ...' yapısında gerçek özne 'to determine ...' kısmıdır. 'whether' isim cümleciği '... bulunup bulunmadığını' ile aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İlk bakışta kâğıdı ortadan kaldırmak ve oyları bilgisayarların kaydetmesine izin vermek, en azından teoride, cazip bir öneri gibi görünmektedir. 2 Elektronik oylar kolayca sayılabilir ve yeniden sayılabilir. 3 Örneğin ABD'nin Palm Beach kentinde yapılan bir deneme seçiminde tüm oyları saymak bir saatten fazla sürmedi. 4 İşin ironik yanı, temkinli olunması gerektiğini öğütleyenler yetkililer değil, bilgisayar bilimcileridir. 5 Bilgisayar bilimleri profesörlerinden biri, oy pusulalarının doğru biçimde kaydedildiğini, iletildiğini ve tasnif edildiğini doğrulamanın hiçbir yolu olmadığını ileri sürmektedir. 6 Her şeyden önce, bilgisayar sistemlerinde programlama hatası bulunup bulunmadığını belirlemek teorik olarak imkânsızdır. 7 Pek çok insan seçimlerin kâğıtsız olmaması gerektiğini düşünmektedir. 8 Bu kişiler, seçmenin tercihine ilişkin fiziksel bir kanıt üretmek için doğrudan bir yazıcıya bağlanmış dokunmatik ekranlı sistemler görmek istemektedir. 9 Böyle bir çıktı seçmen tarafından kontrol edilebilir ve elektronik oylama sisteminde sorun çıkması ihtimaline karşı kanıt olarak saklanabilir.

PASAJ 295

Elektrikli Otomobiller Gürültülü Olmalı mı?

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 205 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 15

1 Saving the planet might be the **selfless** motive for driving electric cars, but most owners **derive** the greatest pleasure from the silence of their vehicles. 2 However, it's a pleasure soon to disappear as lawmakers in Europe and the US prepare rules to make them noisier. 3 The argument is that pedestrians would be safer, especially those with **impaired** vision and hearing. 4 Although some figures from the US do suggest that proportionately there are higher collision rates with electric vehicles, **conclusive** data is nevertheless **scarce**. 5 Do people really **navigate** the urban jungle using only their ears? 6 Or indeed the latest diesel-engined vehicles, which, at low speeds, are very quiet? 7 In fact, electric cars offer a rare opportunity to cut both chemical and noise pollution and we should embrace them. 8 The sound made by **internal-combustion engines** is just an unwelcome waste product. 9 Some people may find it useful, but then so did those who gathered up the dung A from all our horse-driven carriages to use as fertiliser. 10 Insisting that electric cars make a noise would be like passing a law B in the early 20th century, **obliging** drivers of the newfangled "motor vehicle" to deposit a load of well-rotted compost on the side of the road every 50 miles.

ANAHTAR KELİMELER

selfless	özverili, bencil olmayan
derive	(keyif, yarar) elde etmek, almak
impaired	bozuk, zayıflamış
conclusive	kesin, kesin sonuç veren
scarce	az, kıt
navigate	yolunu bulmak
internal-combustion engines	içten yanmalı motorlar
obliging	zorunlu kılmak, zorlamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Some people may find it useful, but then so did those who gathered up the dung"*

'so did those who ...' kısaltılmış onay yapısıdır ('those ... found it useful, too'): '... toplayanlar da onu yararlı buluyordu'. 'so' + yardımcı fiil + özne devrik sırayla gelir.

B *"Insisting that electric cars make a noise would be like passing a law"*

Cümlenin öznesi -ing ile kurulan isim-fiil ('Insisting that ...'); 'would be like + -ing' varsayımsal benzetme kurar: '... ısrar etmek, ... bir yasa çıkarmaya benzerdi'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Gezegeni kurtarmak, elektrikli otomobil kullanmanın özverili gerekçesi olabilir, fakat otomobil sahiplerinin çoğu en büyük keyfi araçlarının sessizliğinden almaktadır. 2 Ancak Avrupa'da ve ABD'de yasa koyucular bu araçları daha gürültülü hâle getirecek kurallar hazırladığı için bu keyif yakında sona erecek. 3 Öne sürülen gerekçe, başta görme ve işitme bozukluğu olanlar olmak üzere yayaların daha güvende olacağıdır. 4 ABD'den elde edilen bazı rakamlar, elektrikli araçlarda orantısal olarak daha yüksek çarpışma oranları olduğuna gerçekten işaret etse de kesin veriler yine de azdır. 5 İnsanlar kent ormanında gerçekten yalnızca kulaklarını kullanarak mı yollarını buluyor? 6 Peki ya düşük hızlarda çok sessiz olan son model dizel motorlu araçlar? 7 Aslında elektrikli otomobiller hem kimyasal kirliliği hem de gürültü kirliliğini azaltmak için ender bir fırsat sunuyor ve biz de onları benimsemeliyiz. 8 İçten yanmalı motorların çıkardığı ses, istenmeyen bir atık üründen başka bir şey değildir. 9 Bazı insanlar bunu yararlı bulabilir; ama gübre olarak kullanmak için atlı arabalarımızın bıraktığı at pisliğini toplayanlar da onu yararlı buluyordu. 10 Elektrikli otomobillerin ses çıkarmasında ısrar etmek, 20. yüzyılın başlarında, yeni çıkmış "motorlu araç" sürücülerini her 80 kilometrede bir yol kenarına bir yük iyice çürümüş kompost bırakmaya zorlayan bir yasa çıkarmaya benzerdi.

PASAJ 296

Hava Kirliliği ve Orman Gerilemesi

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 155 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 15

1 When air pollution, including acid rain, is combined with other environmental stresses[B], such as low winter temperatures, **prolonged** **droughts**, insects, and bacterial, fungal, and viral diseases, it can cause plants to **decline** and die. 2 More than half of the red spruce trees in the mountains of the northern United States have died since the mid-1970s. 3 Other tree species, such as sugar maples, for example, are also dying. 4 Many still-living trees are exhibiting symptoms of forest decline, characterized by a gradual **deterioration** and often **eventual** death. 5 The general symptoms of forest decline are reduced **vigour** and growth, but some plants exhibit specific symptoms, such as yellowing of needles in **conifers**. 6 Air pollutants may or may not be the primary stress that results in forest decline[A], but the presence of air pollution lowers plant **resistance** to other stress factors. 7 When one or more stresses weaken a tree, then an additional stress may be enough to cause death.

ANAHTAR KELİMELER

prolonged	uzun süren
droughts	kuraklıklar
decline	gerileme, zayıflama
deterioration	bozulma, kötüleşme
eventual	nihai, sonunda gelen
vigour	canlılık, dinçlik
conifers	kozalaklı ağaçlar
resistance	direnç

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Air pollutants may or may not be the primary stress that results in forest decline"*

'may or may not' iki olasılığı birlikte verir: '... olabilir de olmayabilir de'. 'that results in' ilgi cümleciği ismin önüne alınır: 'orman gerilemesine yol açan birincil stres etkeni'.

B *"When air pollution, including acid rain, is combined with other environmental stresses"*

Edilgen zaman yan cümlesi ('is combined with') Türkçede '... ile bir araya geldiğinde' diye etken anlamlı çevrilebilir; araya giren 'including' öbeği 'dâhil olmak üzere' ile özneden önce verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Asit yağmuru da dâhil olmak üzere hava kirliliği; düşük kış sıcaklıkları, uzun süren kuraklıklar, böcekler ve bakteriyel, mantar kaynaklı ve viral hastalıklar gibi başka çevresel stres etkenleriyle bir araya geldiğinde bitkilerin zayıflayıp ölmesine neden olabilir. 2 Amerika Birleşik Devletleri'nin kuzeyindeki dağlarda bulunan kırmızı ladin ağaçlarının yarısından fazlası 1970'lerin ortasından bu yana ölmüştür. 3 Örneğin şeker akçaağacı gibi başka ağaç türleri de ölmektedir. 4 Hâlâ yaşayan pek çok ağaç, kademeli bir bozulma ve çoğu zaman sonunda ölümle belirginleşen orman gerilemesi belirtileri göstermektedir. 5 Orman gerilemesinin genel belirtileri canlılığın ve büyümenin azalmasıdır, ancak bazı bitkiler, kozalaklı ağaçlarda iğne yaprakların sararması gibi kendine özgü belirtiler gösterir. 6 Hava kirleticileri orman gerilemesine yol açan birincil stres etkeni olabilir de olmayabilir de; ancak hava kirliliğinin varlığı, bitkilerin diğer stres etkenlerine karşı direncini düşürür. 7 Bir ya da daha fazla stres etkeni bir ağacı zayıflattığında, ek bir stres etkeni ağacın ölmesine yetebilir.

PASAJ 297

Kurşun Zehirlenmesinin Gizli Kaynakları

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 216 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 15

1 In the past, lead poisoning was thought to **arise from** pica (abnormal **ingestion**) among children living in old, broken-down houses with peeling layers of lead-based paints. 2 In the past two decades, lead **intoxication** has occurred with decreasing frequency. 3 This may in part be related to less use of lead in paint and leaded gasoline; several studies relate environmental lead **contamination** to traffic density patterns. 4 In the United States, hundreds of occupations involve potentially significant **exposure**. 5 It is estimated that more than 800,000 American workers have potentially significant lead exposure. 6 Lead and other metal workers or miners, storage battery workers, and pottery makers are particularly heavily exposed. 7 Workers in auto manufacturing, ship building, paint manufacture and printing industries are also at substantial risk, as are house painters and those who repair old houses[B]. 8 In past centuries lead was added to wine to sweeten it, a **deception** that was eventually made **punishable by** death[A]. 9 Recently, adding lead to various herbal and folk medicines has resulted in poisoning. 10 Bullets left in the body can result in lead poisoning, especially if a joint is involved, because synovial fluid appears to be a good **solvent** for lead. 11 The interval between the bullet getting embedded in the body and clinical evidence of lead poisoning has ranged from 2 days to 40 years.

ANAHTAR KELİMELER

arise from	-den kaynaklanmak
ingestion	yutma, ağız yoluyla alma
intoxication	zehirlenme
contamination	kirlilik, bulaşma
exposure	maruziyet, maruz kalma
deception	aldatmaca, hile
punishable by	... ile cezalandırılabilir
solvent	çözücü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a deception that was eventually made punishable by death"*

Virgülden sonra gelen 'a deception that ...' öbeği önceki cümlenin tamamını (şaraba kurşun katılmasını) niteleyen açıklayıcı ektir. Türkçede noktalı virgülden sonra yeni bir cümle kurun: '...; bu aldatmaca sonunda ölümle cezalandırılır hâle getirildi'.

B *"are also at substantial risk, as are house painters and those who repair old houses"*

'as are ...' devrik karşılaştırma yapısıdır ('house painters are also at risk'): Türkçede '..., ev boyacıları ve eski evleri onaranlar gibi, önemli bir risk altındadır' diye aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Geçmişte kurşun zehirlenmesinin, kurşun bazlı boya katmanları dökülen eski, yıkık dökük evlerde yaşayan çocuklar arasında görülen pikadan (yenmeyecek şeyleri yeme davranışı) kaynaklandığı düşünülürdü. 2 Son yirmi yılda kurşun intoksikasyonu (zehirlenmesi) giderek azalan bir sıklıkta görülmektedir. 3 Bu durum kısmen boyada ve kurşunlu benzinde kurşunun daha az kullanılmasıyla ilgili olabilir; birçok araştırma, çevresel kurşun kirliliğini trafik yoğunluğu örüntüleriyle ilişkilendirmektedir. 4 Birleşik Devletler'de yüzlerce meslek, potansiyel olarak önemli düzeyde maruziyet içermektedir. 5 800.000'den fazla Amerikalı işçinin potansiyel olarak önemli düzeyde kurşuna maruz kaldığı tahmin edilmektedir. 6 Kurşun ve diğer metal işçileri ya da madenciler, akü işçileri ve çömlekçiler özellikle yoğun biçimde maruz kalmaktadır. 7 Otomobil üretimi, gemi inşası, boya üretimi ve matbaacılık sektörlerinde çalışanlar da, ev boyacıları ve eski evleri onaranlar gibi, önemli bir risk altındadır. 8 Geçmiş yüzyıllarda şarabı tatlandırmak için içine kurşun katılırdı; bu aldatmaca sonunda ölümle cezalandırılır hâle getirildi. 9 Son zamanlarda, çeşitli bitkisel ilaçlara ve halk ilaçlarına kurşun katılması zehirlenmelere yol açmıştır. 10 Vücutta kalan mermiler, özellikle bir eklem söz konusuysa, kurşun zehirlenmesine yol açabilir, çünkü sinovyal sıvı (eklem sıvısı) kurşun için iyi bir çözücü gibi görünmektedir. 11 Merminin vücuda saplanması ile kurşun zehirlenmesinin klinik bulgularının ortaya çıkması arasındaki süre 2 gün ile 40 yıl arasında değişmiştir.

PASAJ 298

C. P. Snow ve "İki Kültür" Sorunu

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 162 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 15

1 Almost 50 years ago, the scientist and novelist Charles Percy Snow **delivered a lecture** at the University of Cambridge in which he described a problematic situation that he **termed** "the two cultures". 2 According to CP Snow, as he came to be most commonly known, it was the circumstances of his involvement in both the physics and the writing communities[A], mostly in Britain, that gave him an unusually **diverse** **perspective** on intellectual life at mid-century. 3 Although he noted that members of the two groups that he moved among had similar social origins, possessed **comparable** intelligence and earned about the same amount of money, they **barely** communicated with each other. 4 Snow observed that their intellectual, moral and psychological climates had so little in common that they **may as well have** come from different parts[B] of the world. 5 He feared that the intellectual life of the whole of western society was increasingly being split into two **polar** groups characterized by physical scientists and "literary intellectuals".

ANAHTAR KELİMELER

delivered a lecture	konferans vermek
termed	adlandırmak
diverse	çeşitli, farklı
perspective	bakış açısı
comparable	benzer, kıyaslanabilir
barely	neredeyse hiç
may as well have	adeta ... -miş gibi olmak
polar	karşıt kutuplu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it was the circumstances of his involvement in both the physics and the writing communities"*

'it was ... that ...' vurgulu (cleft) yapıdır. Türkçede '... kazandıran şey, ... -masıydı' diye kurulur; vurgulanan öge yüklem konumuna geçer.

B *"so little in common that they may as well have come from different parts"*

'so ... that' sonuç bildirir: 'o kadar ... ki ...'. 'may as well have + V3' ise abartılı bir benzetme kurar: 'adeta dünyanın farklı yerlerinden gelmiş gibiydiler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yaklaşık 50 yıl önce bilim insanı ve romancı Charles Percy Snow, Cambridge Üniversitesi'nde, "iki kültür" adını verdiği sorunlu bir durumu anlattığı bir konferans verdi. 2 Daha yaygın bilinen adıyla CP Snow'a göre, ona yüzyılın ortasındaki entelektüel yaşam hakkında alışılmadık ölçüde çeşitli bir bakış açısı kazandıran şey, çoğunlukla Britanya'da, hem fizik hem de yazarlık çevrelerinin içinde yer almasıydı. 3 Snow, aralarında bulunduğu iki grubun üyelerinin benzer toplumsal kökenlere sahip olduğunu, benzer bir zekâya sahip olduğunu ve aşağı yukarı aynı miktarda para kazandığını belirtse de bu kişiler birbirleriyle neredeyse hiç iletişim kurmuyordu. 4 Snow, bu grupların entelektüel, ahlaki ve psikolojik iklimlerinin o kadar az ortak yanı olduğunu gözlemledi ki, adeta dünyanın farklı yerlerinden gelmiş gibiydiler. 5 Snow, tüm Batı toplumunun entelektüel yaşamının giderek fizik bilimcilerin ve "edebiyatçı aydınların" temsil ettiği iki karşıt kutba bölünmesinden korkuyordu.

PASAJ 299

Doğadan Kopya Tasarımlar: Biyomimikri

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 225 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 15

1 Engineers have long looked to nature for solutions, but only in recent decades has the practice of **imitating** biological designs[A], known as biomimicry, become a **recognised** discipline. 2 One of the best-known examples is Velcro, which the Swiss engineer George de Mestral developed after noticing how burrs **clung stubbornly** to his dog's fur during a walk. 3 Under a microscope, he saw that each burr was covered in tiny hooks that caught on anything with loops, a principle he went on to **reproduce** in nylon. 4 A more recent case comes from Japan, where the nose of the high-speed Shinkansen train was redesigned to **resemble** the beak of the kingfisher, a bird that dives into water with barely a splash. 5 The new shape reduced the loud boom the train had produced when leaving tunnels, and it allowed the train to travel more quietly while consuming less energy. 6 Similarly, researchers studying geckos have found that these lizards can walk across ceilings not because of suction or glue but because millions of microscopic hairs[B] on their feet interact with surfaces at the molecular level. 7 Such discoveries have inspired experimental adhesives that grip firmly yet can be removed without leaving any **residue**. 8 However, critics point out that copying a structure from nature is rarely straightforward, since organisms evolve under **constraints** that are often quite different from those faced by human engineers.

ANAHTAR KELİMELER

imitate	taklit etmek
recognised	tanınmış, kabul görmüş
clung	yapıştı, tutundu (cling)
stubbornly	inatla
reproduce	yeniden üretmek
resemble	benzemek
residue	kalıntı, artık
constraint	kısıt, sınırlama

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"only in recent decades has the practice of imitating biological designs"*

'Only + zaman ifadesi' başa gelince devrik yapı kurulur: yardımcı fiil (has) özneden önce gelir. Türkçede düz sırayla çevirin: '... uygulaması ancak son on yıllarda ... hâline gelmiştir.'

B *"not because of suction or glue but because millions of microscopic hairs"*

'not because of X but because Y' karşıtlığı: 'X sayesinde değil, Y sayesinde'. İlk kısım isim (because of + isim), ikinci kısım tam cümledir (because + özne + yüklem); Türkçede '-mesi sayesinde' ile bağlanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Mühendisler çözüm bulmak için uzun zamandır doğaya başvurmaktadır; ancak biyomimikri olarak bilinen, biyolojik tasarımları taklit etme uygulaması ancak son on yıllarda tanınmış bir disiplin hâline gelmiştir. 2 En iyi bilinen örneklerden biri, İsviçreli mühendis George de Mestral'in bir yürüyüş sırasında pıtrakların köpeğinin tüylerine nasıl inatla yapıştığını fark ettikten sonra geliştirdiği cırt cırttır (Velcro). 3 Mikroskop altında her pıtrağın, ilmeği olan her şeye takılan minik kancalarla kaplı olduğunu gördü ve daha sonra bu ilkeyi naylonla yeniden üretti. 4 Daha yeni bir örnek, yüksek hızlı Shinkansen treninin burnunun, suya neredeyse hiç sıçratmadan dalan bir kuş olan yalıçapkınının gagasına benzeyecek biçimde yeniden tasarlandığı Japonya'dan gelmektedir. 5 Yeni biçim, trenin tünellerden çıkarken çıkardığı yüksek patlama sesini azaltmış ve trenin daha az enerji tüketerek daha sessiz yol almasını sağlamıştır. 6 Benzer şekilde, gekoları inceleyen araştırmacılar bu kertenkelelerin tavanlarda vantuz ya da yapışkan sayesinde değil, ayaklarındaki milyonlarca mikroskobik kılın yüzeylerle moleküler düzeyde etkileşmesi sayesinde yürüyebildiğini bulmuştur. 7 Bu tür keşifler, sıkıca tutunan ama hiçbir kalıntı bırakmadan sökülebilen deneysel yapıştırıcılara ilham vermiştir. 8 Ancak eleştirmenler, canlılar çoğu zaman insan mühendislerin karşılaştıklarından oldukça farklı kısıtlar altında evrimleştiği için doğadaki bir yapıyı kopyalamanın nadiren kolay olduğuna dikkat çekmektedir.

PASAJ 300

Çocuklarda Antidepresan Tartışması

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 147 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 15

1 Discussion about the use of antidepressants by children, which is always a hot topic, **boiled over** in September when hearings revealed that both the drug industry and the Food and Drug Administration (FDA) had **concealed** strong evidence about the dangers associated with the most widely **prescribed** drugs, a class known as selective serotonin reuptake inhibitors (SSRIs). 2 The analysis of the test results, which pharmaceutical companies had **failed to** release to the public A and which the FDA had **sat on** for a year, indicated that these SSRIs double the suicide risk in depressed **juveniles** yet help no more children in trials than placebos do. 3 The **high-profile** congressional and FDA hearings were made all the more dramatic as parents **recounted** how their children had moved B from moderate depression to suicidal depression within days of starting SSRIs. 4 Some of these children had died during the year of delayed FDA action.

ANAHTAR KELİMELER

boiled over	alevlenmek, kontrolden çıkmak
concealed	gizlemek
prescribed	reçete edilmek
failed to	-mamak, -mekte başarısız olmak
sat on	(bilgiyi) bekletmek, üzerine yatmak
juveniles	gençler, ergenler
high-profile	kamuoyunun ilgisini çeken
recounted	anlatmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which pharmaceutical companies had failed to release to the public"*

'the analysis of the test results'ı niteleyen iki 'which' ilgi cümleciğinden ilkidir; Türkçede her ikisi de ismin önüne alınır: 'İlaç şirketlerinin kamuoyuna açıklamadığı ve FDA'nın ... beklettiği test sonuçları'. 'fail to' burada 'yapmamak' anlamındadır.

B *"were made all the more dramatic as parents recounted how their children had moved"*

'all the more + sıfat + as' yapısı 'çünkü/-dığı için çok daha ...' anlamı verir. 'how' ile başlayan isim cümleciği 'nasıl ... geçtiğini' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Her zaman sıcak bir konu olan çocukların antidepresan kullanımına ilişkin tartışma, eylül ayında yapılan duruşmalarda hem ilaç sektörünün hem de ABD Gıda ve İlaç Dairesi'nin (FDA), seçici serotonin geri alım inhibitörleri (SSRI'lar) olarak bilinen ve en yaygın biçimde reçete edilen ilaç sınıfıyla ilişkili tehlikelere dair güçlü kanıtları gizlediğinin ortaya çıkmasıyla alevlendi. 2 İlaç şirketlerinin kamuoyuna açıklamadığı ve FDA'nın bir yıl boyunca bekletip üzerine oturduğu test sonuçlarının analizi, bu SSRI'ların depresyondaki gençlerde intihar riskini iki katına çıkardığını, buna karşın klinik denemelerde plasebodan daha fazla çocuğa yardımcı olmadığını gösterdi. 3 Kamuoyunda büyük ilgi gören Kongre ve FDA duruşmaları, ebeveynlerin, çocuklarının SSRI kullanmaya başladıktan sonraki birkaç gün içinde orta düzeyli depresyondan intihar eğilimli depresyona nasıl geçtiğini anlatmasıyla daha da dramatik bir hâl aldı. 4 Bu çocukların bazıları, FDA'nın harekete geçmeyi geciktirdiği bir yıl içinde hayatını kaybetmişti.

BÖLÜM 16 Pasaj 301–320

PASAJ 301

Eğitim Toplumdan Bağımsız Düşünülemez

Eğitim ve Dil · ●●● Zor · 161 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 16

1 Questions of education are frequently discussed as if they **bore no relation to** the social system in which and for which A the education is **carried on**. 2 This is one of the most common reasons for the **unsatisfactoriness** of the answers. 3 It is only within a particular social system that a system of education has any meaning B. 4 If education today seems to **deteriorate**, if it seems to become more and more chaotic and meaningless, it is primarily because we have no **settled** and satisfactory arrangement of society, and because we have both **vague** and diverse opinions about the kind of society we want. 5 Education is a subject which cannot be discussed **in a void**: our questions raise other questions, social, economic, financial, and political. 6 And the bearings are on more ultimate problems even than these: to know what we want in education, we must know what we want in general, we must **derive** our theory of education from our philosophy of life.

ANAHTAR KELİMELER

bore no relation to	ile hiçbir ilgisi olmamak
carried on	yürütülmek, sürdürülmek
unsatisfactoriness	yetersizlik, tatmin edici olmama
deteriorate	kötüleşmek, kötüye gitmek
settled	yerleşik, oturmuş
vague	belirsiz, muğlak
in a void	boşlukta, bağlamından kopuk
derive	türetmek, çıkarmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“as if they bore no relation to the social system in which and for which”*

"as if" + geçmiş zaman (bore) gerçek dışı bir durumu anlatır: "sanki ... yokmuş gibi". "in which and for which" iki edatlı ilgi cümleciğidir; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: "içinde ve uğruna yürütüldüğü sistem".

B *“It is only within a particular social system that a system of education has any meaning”*

"It is ... that" vurgulu (cleft) yapıdır; vurgulanan öge "ancak" ile verilir: "Bir eğitim sistemi ancak belirli bir sosyal sistem içinde anlam taşır."

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Eğitimle ilgili sorular sıklıkla, sanki eğitimin içinde ve uğruna yürütüldüğü sosyal sistemle hiçbir bağlantıları yokmuş gibi tartışılmaktadır. 2 Bu durum, cevapların yetersizliğinin en yaygın nedenlerinden biridir. 3 Bir eğitim sistemi ancak belirli bir sosyal sistem içinde bir anlam taşır. 4 Eğer günümüzde eğitim kötüye gidiyor gibi görünüyorsa, eğer giderek daha düzensiz ve anlamsız hâle geliyor gibi görünüyorsa, bunun başlıca nedeni yerleşik ve tatmin edici bir toplum düzenine sahip olmamamız ve nasıl bir toplum istediğimiz konusunda hem belirsiz hem de birbirinden farklı görüşlerimizin olmasıdır. 5 Eğitim boşlukta tartışılamayacak bir konudur: sorularımız sosyal, ekonomik, finansal ve siyasi başka soruları da beraberinde getirir. 6 Üstelik bu soruların bağlantıları bunlardan bile daha temel sorunlara uzanır: eğitimde ne istediğimizi bilmek için genel olarak ne istediğimizi bilmeli, eğitim kuramımızı yaşam felsefemizden türetmeliyiz.

PASAJ 302

Akdeniz'i Atlantik'e Bağlayan Kanal

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 149 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 16

1 The greatest **feat** of civil engineering since Roman times was the French achievement between 1666 and 1681 of the Languedoc canal to link the Mediterranean Sea with the Atlantic Ocean. 2 It was **conceived of** by King Francis I and discussed by him with Leonardo da Vinci. 3 It was first **surveyed** in 1539. 4 As a result of the civil and religious **disorders** in France, however, nothing happened until 1661 when Pierre Riquet worked out a **scheme** [A] for supplying enough water to the summit of the canal. 5 Jean Colbert secured the interest of the young King Louis XIV, and in 1666 the work started. 6 The whole canal was 150 miles long with 102 **locks**, a tunnel, and 3 aqueducts. 7 It **evoked** world admiration, and was the prototype of all future European grand canal designs even though its usefulness to France was quickly **nullified** by the rapidly increasing size of ocean-going ships [B].

ANAHTAR KELİMELER

feat	başarı, büyük iş
conceived of	tasarlanmak, düşünülmek
surveyed	etüt edilmek, ölçülmek
disorders	karışıklıklar, kargaşa
scheme	plan, tasarı
locks	kanal kilitleri, havuzlu geçitler
evoked	uyandırmak
nullified	geçersiz kılmak, ortadan kaldırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"nothing happened until 1661 when Pierre Riquet worked out a scheme"*

"until + tarih + when" yapısında "when" cümleciği tarihi niteler; Türkçede sıfat-fiille öne alınır: "Riquet'in bir plan geliştirdiği 1661 yılına kadar hiçbir şey yapılmadı."

B *"its usefulness to France was quickly nullified by the rapidly increasing size of ocean-going ships"*

"by" ile kurulan edilgen yapı Türkçede çoğu zaman geçişsiz fiille ve "-ile/-yüzünden" ile daha doğal aktarılır: "gemilerin hızla büyümesiyle yararı ortadan kalktı."

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Romalıların zamanından beri inşaat mühendisliğinin en büyük başarısı, Fransızların 1666-1681 yılları arasında Akdeniz'i Atlantik Okyanusu'na bağlamak için gerçekleştirdiği Languedoc Kanalı'ydı. 2 Kanal fikri Kral I. François tarafından tasarlandı ve Kral bu fikri Leonardo da Vinci ile görüştü. 3 Kanal güzergâhının ilk etüdü (arazi ölçümü) 1539'da yapıldı. 4 Fakat Fransa'daki iç ve dinî karışıklıklar yüzünden, Pierre Riquet'in kanalın en yüksek noktasına yeterli su sağlayacak bir plan geliştirdiği 1661 yılına kadar hiçbir şey yapılmadı. 5 Jean Colbert genç Kral XIV. Louis'nin ilgisini kazandı ve çalışmalar 1666'da başladı. 6 Kanalın tamamı 150 mil (yaklaşık 240 km) uzunluğundaydı ve 102 havuzlu geçit (kanal kilidi), bir tünel ve 3 su kemeri içeriyordu. 7 Kanal dünyanın hayranlığını kazandı ve Fransa açısından yararı okyanus gemilerinin hızla büyümesiyle kısa sürede ortadan kalkmış olsa da gelecekteki bütün büyük Avrupa kanal tasarımlarının ilk örneği oldu.

PASAJ 303

Balinalar Nasıl Ses Çıkarır?

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 202 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 16

(1) Baleen whales and toothed whales each have a unique way of **vocalizing**. (2) Only baleen whales produce long sequences of deep sounds known as whale songs. (3) They have a **larynx**, an organ at the top of the trachea, which may be involved in sound production. (4) Researchers are unclear about the organ's role in the songs as whale larynxes are unlike those of humans, which have vocal cords[A]. (5) Toothed whales, on the other hand, rely on sequences of **high-pitched** clicks and whistles for both echolocation and communication with their mates. (6) Their phonic lips, a structure **analogous to** human nasal passages, press together[B] when air is forced through them, vibrating the surrounding tissue. (7) The sound waves then **penetrate** an oily organ in the whale's head, called the "melon", where they are focused into a beam of sound. (8) When this beam strikes a fish, the **seabed**, or another object, the sound is reflected back to the whale as an echo. (9) Toothed whales can thus locate prey and **navigate** in total darkness. (10) However, during their long, deep dives, toothed whales cannot **inhale** air every time they want to produce a sound. (11) So they collect it in a sac at the back of their head and reuse it.

ANAHTAR KELİMELER

vocalizing	ses çıkarma
larynx	gırtlak
analogous to	-e benzer
high-pitched	yüksek perdeli, tiz
penetrate	içine girmek, nüfuz etmek
seabed	deniz tabanı
navigate	yön bulmak
inhale	solumak, içine çekmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"as whale larynxes are unlike those of humans, which have vocal cords"*

"as" burada neden bildirir ("-dığı için"); "those of humans" = "insanlarınkiler". Neden cümleciği Türkçede ana cümleden önce gelir.

B *"Their phonic lips, a structure analogous to human nasal passages, press together"*

Virgüller arasındaki ara açıklama (apposition) Türkçede "olan" ile öne alınır: "İnsanlardaki burun boşluklarına benzer bir yapı olan fonik dudakları ..."

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Çubuklu ve dişli balinaların her birinin kendine özgü bir ses çıkarma yöntemi vardır. (2) Sadece çubuklu balinalar, balina şarkıları olarak bilinen uzun, derin ses dizileri üretir. (3) Bu balinaların, soluk borusunun üst ucunda bulunan ve ses üretiminde rol oynuyor olabilecek gırtlak (larinks) adlı bir organı vardır. (4) Balina gırtlakları, ses tellerine sahip olan insan gırtlaklarına benzemediği için araştırmacılar bu organın şarkılardaki rolü konusunda emin değildir. (5) Öte yandan dişli balinalar, hem ekolokasyon (yankıyla yer belirleme) hem de eşleriyle iletişim için yüksek perdeli tıklama ve ıslık dizilerine dayanır. (6) İnsanlardaki burun boşluklarına benzer bir yapı olan fonik dudakları, içlerinden zorla hava geçirildiğinde birbirine bastırır ve çevredeki dokuyu titreştirir. (7) Ses dalgaları daha sonra balinanın başında bulunan ve "melon" (kavun) adı verilen yağlı bir organa girer ve burada bir ses demeti hâlinde odaklanır. (8) Bu ses demeti bir balığa, deniz tabanına ya da başka bir nesneye çarptığında, ses balinaya yankı olarak geri yansır. (9) Böylece dişli balinalar avlarının yerini tespit edebilir ve zifiri karanlıkta yön bulabilir. (10) Fakat dişli balinalar uzun ve derin dalışları sırasında her ses çıkarmak istediklerinde hava soluyamazlar. (11) Bu yüzden havayı başlarının arkasındaki bir kesede toplar ve yeniden kullanırlar.

PASAJ 304

Domuzda Güçlenen İnsan Bağışıklık Hücreleri

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 258 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 16

1 Individual "banks" of immune cells taken from pigs might one day be used to **boost** our own immune systems or to fight HIV and cancer. 2 Our immune system's T-cells, which play a key role in fighting off diseases, are sharpened during childhood to attack particular **pathogens** after encountering them. 3 This flexibility **diminishes** after a child reaches young adulthood, but researchers at a US university have come up with a way to **revive** it. 4 According to them, if a human's immune cells are transferred into a young pig, they could be brought up to maximum effectiveness (as in a child's body), then **implanted** back into the person they came from. 5 The research team has already had success with experiments where human stem cells were injected into developing pig foetuses; when the piglets were born, the injected cells had multiplied and matured into a diverse range of human T-cells, alongside the pig's own immune cells, that were shown to be fully functional. 6 The chief researcher **envisions** this approach eventually being used to make human cells that fight specific diseases[B]. 7 The necessary technology is available now to introduce the technique widely, **provided that** regulatory authorities can be convinced that it can be safely tested in humans[A]. 8 However, the fear is that **dormant** pig viruses buried in their DNA could be spread to humans. 9 Another potential danger is that human-derived cells might pick up surface molecules from the pig. 10 This could make the transferred cells themselves targets for immune destruction. 11 The pigs might also produce too few human cells to fight disease.

ANAHTAR KELİMELER

boost
güçlendirmek, artırmak

pathogens
patojenler, hastalık etkenleri

diminishes
azalmak

revive
yeniden canlandırmak

implanted
nakletmek, yerleştirmek

envisions
öngörmek, tasavvur etmek

provided that
-mek şartıyla, -irse

dormant
uykuda, etkin olmayan

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"provided that regulatory authorities can be convinced that it can be safely tested in humans"*

"provided that" koşul bağlacıdır ("-irse, şartıyla"); Türkçede koşul cümleciği başa alınır ve iki edilgen yapı korunur: "...test edilebileceğine ikna edilebilirse".

B *"envisions this approach eventually being used to make human cells that fight specific diseases"*

"envision + nesne + being used" yapısı edilgen bir isim-fiildir; Türkçede "-acağını" ile aktarılır: "bu yaklaşımın ... kullanılacağını öngörüyor".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Domuzlardan alınan bağışıklık hücrelerinden oluşan kişiye özel "bankalar", bir gün kendi bağışıklık sistemimizi güçlendirmek ya da HIV ve kanserle savaşmak için kullanılabilir. 2 Hastalıklarla mücadelede kilit rol oynayan bağışıklık sistemimizin T hücreleri, çocukluk döneminde belirli patojenlerle karşılaştıktan sonra onlara saldıracak şekilde keskinleşir. 3 Bu esneklik bir çocuk genç yetişkinliğe ulaştıktan sonra azalır, ancak ABD'deki bir üniversitenin araştırmacıları onu yeniden canlandırmanın bir yolunu buldu. 4 Onlara göre, bir insanın bağışıklık hücreleri genç bir domuza aktarılırsa, bu hücreler (bir çocuğun vücudunda olduğu gibi) en yüksek etkinliğe ulaştırılabilir, ardından alındıkları kişiye geri nakledilebilir. 5 Araştırma ekibi, gelişmekte olan domuz fetüslerine insan kök hücrelerinin enjekte edildiği deneylerde şimdiden başarı elde etti; domuz yavruları doğduğunda, enjekte edilen hücreler çoğalmış ve domuzun kendi bağışıklık hücrelerinin yanı sıra, tamamen işlevsel olduğu gösterilen çok çeşitli insan T hücrelerine dönüşerek olgunlaşmıştı. 6 Baş araştırmacı, bu yaklaşımın sonunda belirli hastalıklarla savaşan insan hücreleri üretmek için kullanılacağını öngörüyor. 7 Düzenleyici kurumlar tekniğin insanlarda güvenle test edilebileceğine ikna edilebilirse, onu yaygın biçimde uygulamaya koymak için gereken teknoloji şu anda mevcut. 8 Ancak, domuzların DNA'sında gizli duran uykudaki (etkin olmayan) domuz virüslerinin insanlara geçebileceğinden korkuluyor. 9 Bir başka olası tehlike de insandan türetilmiş hücrelerin domuzdan yüzey molekülleri edinebilmesidir. 10 Bu da aktarılan hücrelerin kendilerini bağışıklık sisteminin yok etmeye çalıştığı hedefler hâline getirebilir. 11 Ayrıca domuzlar, hastalıkla savaşmak için gereğinden az insan hücresi üretebilir.

PASAJ 305

İran–Irak Savaşı ve Mollaların Gücü

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 141 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 16

1 During the latter part of 1980, Iraq **invaded** Iran and hoped to **seize** its southern oil fields. 2 Iran **counterattacked**. 3 The result was a murderous eight-year conflict marked by the use of chemical weapons and human waves of young Iranian radicals fighting the Soviet-armed Iraqis. 4 The war ended with Iran's defeat, but not the collapse of its **theocratic** regime. 5 In the short term, their long defence of Iranian nationalism left the mullahs more **entrenched** at home, while abroad they used their oil **revenues** A to back **grass-roots** radicalism in Lebanon and militants elsewhere who engaged in anti-Western terrorism. 6 Over the years, the strongest threats to the Iranian regime ultimately have come from within, from a new generation of young students and workers who have discovered that their **prospects** for prosperity and democratic rights have not changed much B since the days of the shah.

ANAHTAR KELİMELER

invaded	işgal etmek
seize	ele geçirmek
counterattacked	karşı saldırıya geçmek
theocratic	teokratik, din temelli
entrenched	kökleşmiş, sağlamlaşmış
revenues	gelirler
grass-roots	taban, halk tabanı
prospects	beklentiler, gelecek umutları

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"left the mullahs more entrenched at home, while abroad they used their oil revenues"*

"leave + nesne + sıfat" yapısı "bir şeyi belli bir durumda bırakmak" demektir: "mollaların konumunu daha da sağlamlaştırdı"; "while" karşıtlık bildirir: "-irken".

B *"who have discovered that their prospects for prosperity and democratic rights have not changed much"*

İlgi cümleciğinin içinde isim cümleciği (that ...) vardır; Türkçede içten dışa çevrilir: "beklentilerinin pek değişmediğini fark eden (öğrenciler)".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1980'in ikinci yarısında Irak İran'ı işgal etti ve ülkenin güneyindeki petrol sahalarını ele geçirmeyi umdu. 2 İran karşı saldırıya geçti. 3 Sonuç, kimyasal silahların kullanıldığı ve genç İranlı radikallerden oluşan insan dalgalarının Sovyet silahlarıyla donatılmış Iraklılarla çarpıştığı, sekiz yıl süren kanlı bir çatışma oldu. 4 Savaş İran'ın yenilgisiyle sonuçlandı, fakat teokratik rejimin çöküşüyle değil. 5 Kısa vadede, İran milliyetçiliğini uzun süre savunmaları mollaların ülke içindeki konumunu daha da sağlamlaştırırken, yurt dışında petrol gelirlerini Lübnan'daki taban radikalizmini ve başka yerlerde Batı karşıtı terör eylemlerine girişen militanları desteklemek için kullandılar. 6 Yıllar içinde İran rejimine yönelik en güçlü tehditler sonuçta içeriden, refah ve demokratik haklar konusundaki beklentilerinin şah döneminden bu yana pek değişmediğini fark eden yeni bir genç öğrenci ve işçi kuşağından geldi.

PASAJ 306

Palladio Tarzı İngiliz Kır Konakları

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 207 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 16

1 No eighteenth century king of England could have raised the vast sums needed to build a Versailles[A], and no English nobleman would have cared to compete with the German princelings in luxury and **extravagance**. 2 Still, it is true that the building **craze** did reach England. 3 The most **striking** example is Marlborough's Blenheim Palace, which is on a massive scale. 4 But this is an exception. 5 The ideal of the English eighteenth century was not the castle but the country house. 6 The architects of these country houses usually rejected the extravagances of the Baroque style. 7 It was their ambition not to break any rule of what they considered "good taste", and so they were **anxious to** keep as closely as possible to the real or **pretended** laws of classical architecture. 8 Architects of the Italian Renaissance who had studied and measured the ruins of classical buildings[B] with scientific care had published their findings in text-books to provide builders and **craftsmen** with patterns. 9 The most famous of these books was written by Andrea Palladio. 10 This book of Palladio's came to be considered as the **ultimate authority** on all rules of taste in architecture in eighteenth-century England. 11 To build one's villa in the Palladio manner was considered the last word in fashion.

ANAHTAR KELİMELER

raised (sums)	(para) toplamak
extravagance	savurganlık, aşırılık
craze	çılgınlık, geçici moda
striking	çarpıcı, göze çarpan
anxious to	-meye hevesli, -meye özen gösteren
pretended	sözde, öyle olduğu varsayılan
craftsmen	zanaatkârlar, ustalar
ultimate authority	en yüksek otorite, son söz sahibi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"could have raised the vast sums needed to build a Versailles"*

"could have + V3" geçmişteki olanaksızlığı anlatır: "toplayamazdı". "needed to build" kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir: "inşa etmek için gereken para".

B *"Architects of the Italian Renaissance who had studied and measured the ruins of classical buildings"*

Uzun özne + ilgi cümleciği: Türkçede ilgi cümleciği öne alınır ve özne sona kalır: "...kalıntılarını inceleyip ölçmüş olan İtalyan Rönesansı mimarları".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 On sekizinci yüzyılda hiçbir İngiltere kralı bir Versay inşa etmek için gereken muazzam parayı toplayamazdı ve hiçbir İngiliz soylusu lüks ve savurganlıkta küçük Alman prensleriyle yarışmaya heves etmezdi. 2 Yine de, inşaat çılgınlığının İngiltere'ye de ulaştığı doğrudur. 3 En çarpıcı örnek, devasa ölçekli bir yapı olan Marlborough'nun Blenheim Sarayı'dır. 4 Ancak bu bir istisnadır. 5 18. yüzyıl İngilizlerinin ideali şato değil, kır konağıydı. 6 Bu kır konaklarının mimarları genellikle Barok üslubun aşırılıklarını reddetmişlerdir. 7 Amaçları, "iyi zevk" olarak gördükleri şeyin hiçbir kuralını çiğnememekti ve bu yüzden klasik mimarinin gerçek ya da öyle olduğu varsayılan kurallarına olabildiğince sadık kalmaya özen gösteriyorlardı. 8 Klasik binaların kalıntılarını bilimsel bir titizlikle inceleyip ölçmüş olan İtalyan Rönesansı mimarları, inşaatçılara ve zanaatkârlara örnek sunmak amacıyla bulgularını ders kitaplarında yayımlamışlardı. 9 Bu kitapların en ünlüsü Andrea Palladio tarafından yazılmıştır. 10 Palladio'nun bu kitabı, on sekizinci yüzyıl İngiltere'sinde mimarideki tüm zevk kuralları konusunda en yüksek otorite olarak görülmeye başlandı. 11 Villasını Palladio tarzında inşa etmek, modanın son sözü sayılıyordu.

PASAJ 307

Dağlar, Yağmur Gölgeleri ve Mikroklimalar

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 167 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 16

1 Moisture is removed from **humid** air by mountains, which force the air to rise. 2 As it gains **altitude**, the air cools, clouds form, and **precipitation** occurs, primarily on the **windward** slopes of the mountains. 3 As the air mass moves down on the other side of the mountain, it is warmed, **thereby** lessening the chance of precipitation of any remaining moisture A. 4 This situation exists on the west coast of North America, where precipitation falls on the western slopes of mountains that are close to the coast. 5 The dry lands on the sides of the mountains away from the **prevailing wind** are called "rain shadows." 6 Generally, differences in **elevation**, in the steepness and direction of slopes, and in exposure to sunlight and prevailing winds may produce local variations in climate known as "microclimates," which can be quite different from their overall surroundings B. 7 For an organism, the microclimate of its habitat is of primary importance, because that is the climate an organism actually experiences and knows how to **cope with**.

ANAHTAR KELİMELER

humid	nemli
altitude	yükseklik, irtifa
precipitation	yağış
windward	rüzgâr alan (yamaç)
thereby	böylece, bu sayede
prevailing wind	hâkim rüzgâr
elevation	yükselti
cope with	ile başa çıkmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“it is warmed, thereby lessening the chance of precipitation of any remaining moisture”*

"thereby + -ing" önceki eylemin sonucunu bildirir; Türkçede "ve böylece ..." ile yeni bir yüklem kurulur: "ısınır ve böylece ... olasılığı azalır".

B *“known as "microclimates," which can be quite different from their overall surroundings”*

Edilgen sıfat-fiil (known as) ile ilgi cümleciği (which ...) art arda gelir; Türkçede ikisi "ve" ile bağlanıp öne alınır: "mikroklima olarak bilinen ve ... farklı olabilen".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Nem, havayı yükselmeye zorlayan dağlar tarafından nemli havadan alınır. 2 Hava yükseldikçe soğur, bulutlar oluşur ve başta dağların rüzgâr alan yamaçları olmak üzere yağış meydana gelir. 3 Hava kütlesi dağın öbür yamacından aşağı inerken ısınır ve böylece kalan nemin yağışa dönüşme olasılığı azalır. 4 Bu durum, yağışın kıyıya yakın dağların batı yamaçlarına düştüğü Kuzey Amerika'nın batı kıyısında görülür. 5 Dağların hâkim rüzgâra bakmayan yamaçlarındaki kuru arazilere "yağmur gölgesi" denir. 6 Genel olarak yükseltideki, yamaçların dikliği ve yönündeki, güneş ışığına ve hâkim rüzgârlara maruz kalma derecesindeki farklılıklar, "mikroklima" olarak bilinen ve genel çevrelerinden oldukça farklı olabilen yerel iklim farklılıkları doğurabilir. 7 Bir organizma için yaşam alanının mikroklimasi birinci derecede önemlidir, çünkü organizmanın gerçekte deneyimlediği ve nasıl başa çıkacağını bildiği iklim budur.

PASAJ 308

Güneş, Ten Rengi ve D Vitamini

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 182 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 16

(1) Dark-skinned people require longer sunlight **exposure** than light-skinned people: heavily **pigmented** skin arrives at the same plateau of vitamin D **synthesis** in three hours as fair skin in 30 minutes[A]. (2) The ultraviolet (UV) rays of the sun that promote vitamin D synthesis are blocked by heavy clouds, smoke or smog. (3) Differences in skin pigmentation and smog may **account for** the finding that dark-skinned people[B] in northern, smoggy cities are more **prone to** rickets. (4) For these people, and for those who are unable to go outdoors frequently, dietary vitamin D is most important. (5) **Deficiency** is especially likely in older adults because they typically drink little or no milk, their exposure to sunlight is limited, and the skin, liver and kidneys lose their ability to make and activate vitamin D with advancing age. (6) Depending on the UV radiation used, the UV rays from tanning lamps and **tanning booths** may also stimulate vitamin D synthesis but the hazards **outweigh** any possible benefits. (7) If the lamps are not properly filtered, people using tanning booths risk burns, damage to the eyes and blood vessels, and skin cancer.

ANAHTAR KELİMELER

exposure	maruz kalma
pigmented	pigmentli, renk maddesi içeren
synthesis	sentez, üretim
account for	açıklamak, nedeni olmak
prone to	-e yatkın
deficiency	eksiklik
outweigh	-den ağır basmak
tanning booths	solaryum kabinleri

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the same plateau of vitamin D synthesis in three hours as fair skin in 30 minutes"*

"the same ... as" karşılaştırmasında ikinci kısım eksiltilidir (as fair skin [arrives] in 30 minutes); Türkçede sıfat-fiille öne alınır: "açık tenin 30 dakikada ulaştığı düzeye üç saatte".

B *"Differences in skin pigmentation and smog may account for the finding that dark-skinned people"*

"the finding that ..." bir isim cümleciğidir (ad tümleci); Türkçede "-dığı bulgusu" kalıbıyla aktarılır: "... daha yatkın olduğu bulgusunu açıklayabilir".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Koyu tenli insanların, açık tenli insanlardan daha uzun süre güneş ışığına maruz kalmaya ihtiyacı vardır: yoğun pigmentli bir ten, açık tenin 30 dakikada ulaştığı D vitamini sentezi düzeyine (platosuna) üç saatte ulaşır. (2) Güneşin D vitamini sentezini destekleyen ultraviyole (UV) ışınları yoğun bulutlar, duman ya da dumanlı sis (smog) tarafından engellenir. (3) Ten rengindeki ve dumanlı sisteki farklılıklar, kuzeydeki dumanlı sisi yoğun kentlerde yaşayan koyu tenli insanların raşitizme daha yatkın olduğu bulgusunu açıklayabilir. (4) Bu insanlar ve sık sık dışarı çıkamayanlar için besinlerle alınan D vitamini çok önemlidir. (5) D vitamini eksikliği özellikle yaşlı yetişkinlerde görülür, çünkü bu kişiler genellikle çok az süt içer ya da hiç içmez, güneş ışığına maruz kalmaları sınırlıdır ve ilerleyen yaşla birlikte deri, karaciğer ve böbrekler D vitaminini üretme ve etkinleştirme yeteneklerini yitirir. (6) Kullanılan UV ışınımına bağlı olarak, bronzlaştırıcı lambalardan ve solaryum kabinlerinden yayılan UV ışınları da D vitamini sentezini uyarabilir, ancak tehlikeleri olası yararlarından ağır basar. (7) Eğer lambalar düzgün bir şekilde filtrelenmezse, bronzlaştırıcı kabinleri kullanan insanların yanık, gözlerin ve kan damarlarının hasar görmesi ve cilt kanseri riski bulunmaktadır.

PASAJ 309

Küreselleşme ve Neoliberalizmin Yükselişi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 188 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 16

1 A key feature of globalization has been the transformation of the world economy, highlighted by the rapid **integration** of markets since 1970. 2 In a series of historic changes, the international agreements that had regulated the movement of people, goods, and money since World War II [A] were **overturned**. 3 To begin with, the postwar economic arrangements sealed by various treaties steadily **eroded** in the late 1960s, as Western industrial nations faced a double burden of inflation and economic **stagnation**. 4 A crucial shift in monetary policy occurred in 1971, when the United States **abandoned** the postwar gold standard and allowed the dollar to range freely. 5 As a result, formal regulations on currencies, international banking, and lending among states **faded away**. 6 They were replaced with an informal network of arrangements managed **autonomously** by large private lenders [B], their political friends in leading Western states, and independent financial agencies such as the International Monetary Fund (IMF) and the World Bank. 7 The economists and administrators who dominated these new networks **steered away from** the interventionist policies that had shaped postwar planning and recovery. 8 Instead, they relied on a broad range of market-driven models termed "neoliberalism."

ANAHTAR KELİMELER

integration	bütünleşme
overturned	alaşağı etmek, yürürlükten kaldırmak
eroded	aşınmak, zayıflamak
stagnation	durgunluk
abandoned	terk etmek, vazgeçmek
faded away	yavaş yavaş yok olmak
autonomously	özerk biçimde
steered away from	-den uzak durmak, uzaklaşmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"agreements that had regulated the movement of people, goods, and money since World War II"*

Geçmiş zamanın öncesini anlatan (past perfect) ilgi cümleciği Türkçede "-miş olan" ile öne alınır: "...hareketini düzenlemiş olan anlaşmalar".

B *"an informal network of arrangements managed autonomously by large private lenders"*

"managed by" kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir; Türkçede "tarafından ... yönetilen" sıfat-fiiliyle ve ajanlar öne alınarak çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Küreselleşmenin temel özelliklerinden biri, 1970'ten bu yana piyasaların hızla bütünleşmesiyle öne çıkan dünya ekonomisinin dönüşümü olmuştur. 2 Bir dizi tarihî değişiklik sonucunda, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana insanların, malların ve paranın hareketini düzenlemiş olan uluslararası anlaşmalar alaşağı edildi. 3 Öncelikle, çeşitli antlaşmalarla belirlenen savaş sonrası ekonomik düzenlemeler, Batılı sanayi ülkeleri enflasyon ve ekonomik durgunluktan oluşan çifte yükle karşılaşınca 1960'ların sonunda giderek aşındı. 4 Para politikasında kritik bir değişim, Amerika Birleşik Devletleri'nin savaş sonrası altın standardını terk edip doların serbestçe dalgalanmasına izin verdiği 1971'de yaşandı. 5 Sonuç olarak, para birimleri, uluslararası bankacılık ve devletler arasında borç verme üzerindeki resmî düzenlemeler ortadan kalktı. 6 Bunların yerini, büyük özel kredi kuruluşları, bunların önde gelen Batı ülkelerindeki siyasi dostları ve Uluslararası Para Fonu (IMF) ile Dünya Bankası gibi bağımsız finans kuruluşları tarafından özerk biçimde yönetilen gayriresmî bir düzenlemeler ağı aldı. 7 Bu yeni ağlara egemen olan ekonomistler ve yöneticiler, savaş sonrası planlamayı ve toparlanmayı şekillendirmiş olan müdahaleci politikalardan uzaklaştılar. 8 Bunun yerine, "neoliberalizm" olarak adlandırılan, geniş bir yelpazedeki piyasa odaklı modellere dayandılar.

PASAJ 310

Bilinçaltındaki Irkçı Çağrışımlar

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 179 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 16

1 Nowadays, we all like to think we have got past the racist nonsense of previous centuries, when even the most **eminent** scientists, white ones, of course, declared white people to be the **pinnacle** of human progress and other races to be **inferior**. 2 We now accept that no race is superior to another. 3 There is no question that most societies have made enormous progress in eliminating such **overt** racial prejudice. 4 But an **unsettling** study published by researchers in the United States suggests that there is still a long way to go. 5 Even today, the study finds, Americans of various races still unconsciously **dehumanize** their black fellow citizens by subtly associating them with apes. 6 In an experiment in which students were **subliminally** flashed a photo of either an African-American or a European-American face, and then shown a blurry picture of an ape, those shown the black face were quicker to recognize the ape[B]. 7 More troubling still, this association is not just **confined to** psychologists' tests[A]: It also appears to bias people's judgements about whether specific instances of police violence are justified.

ANAHTAR KELİMELER

eminent	seçkin, saygın
pinnacle	zirve, doruk
inferior	aşağı, daha değersiz
overt	açık, aleni
unsettling	rahatsız edici, tedirgin edici
dehumanize	insanlıktan çıkarmak
subliminally	bilinçaltı düzeyde
confined to	ile sınırlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"More troubling still, this association is not just confined to psychologists' tests"*

"More troubling still" eksiltili bir karşılaştırmadır ("what is more troubling still is that ..."); Türkçede "Daha da kaygı verici olanı, ... -masıdır" ile aktarılır.

B *"those shown the black face were quicker to recognize the ape"*

"those (who were) shown" kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir; Türkçede "-en" sıfat-fiiliyle çevrilir: "siyahi yüzü görenler"; "be quick to do" = "...-mekte hızlı davranmak".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Günümüzde hepimiz, en seçkin bilim insanlarının bile (elbette beyaz olanların) beyazları insanlık ilerlemesinin zirvesi, diğer ırkları ise aşağı ilan ettiği önceki yüzyılların ırkçı saçmalıklarını geride bıraktığımızı düşünmekten hoşlanıyoruz. 2 Bugün hiçbir ırkın bir diğerinden üstün olmadığını kabul ediyoruz. 3 Çoğu toplumun bu tür açık ırksal önyargıları ortadan kaldırma konusunda muazzam ilerleme kaydettiğine şüphe yoktur. 4 Ancak Amerika Birleşik Devletleri'ndeki araştırmacılar tarafından yayımlanan rahatsız edici bir çalışma, daha kat edilecek çok yol olduğunu düşündürüyor. 5 Çalışmaya göre, bugün bile farklı ırklardan Amerikalılar, siyahi yurttaşlarını üstü kapalı biçimde maymunlarla ilişkilendirerek bilinçsizce insanlıktan çıkarıyor. 6 Öğrencilere bilinçaltı düzeyde (fark edilemeyecek kadar kısa bir süre) ya Afrikalı-Amerikalı ya da Avrupalı-Amerikalı bir yüzün fotoğrafının gösterildiği ve ardından bulanık bir maymun resminin gösterildiği bir deneyde, siyahi yüzü görenler maymunu daha çabuk tanıdı. 7 Daha da kaygı verici olanı, bu çağrışımın yalnızca psikologların testleriyle sınırlı olmamasıdır: Bu çağrışım, belirli polis şiddeti olaylarının haklı olup olmadığı konusunda insanların yargılarını da etkiliyor gibi görünüyor.

PASAJ 311

Kâğıt Geri Dönüşümünün Sınırları

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 176 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 16

1 The world now **recycles** just over 50 per cent of the paper it uses. 2 Reprocessing plants are being established in most countries. 3 However, trees will never be fully **spared** because of the use of wood fibres themselves. 4 Pure **pulp** is rich in water, which provides for ample hydrogen **bonding** that holds fibres together when made into paper. 5 But each time a fibre is cleaned, **de-inked** and dried in a reprocessing plant[B], only 80 per cent of the bonds are recovered. 6 After four or five recyclings, a fibre can no longer make strong enough bonds. 7 Engineers can do little that is **economically viable** to overcome this physical limitation[A], so they focus on reducing the cost of reprocessing fresher fibres. 8 One main challenge is finding a better way to **neutralize** "stickies", which is the mess of **adhesives** from stamps, labels, seals, tape, magazine spines and various other sources, that jam the machinery. 9 The industry has been working for a decade to find a chemical process that will break down stickies, but no full solution has been found yet.

ANAHTAR KELİMELER

recycles	geri dönüştürmek
spared	korunmak, kurtarılmak
pulp	kâğıt hamuru
bonding	bağ oluşumu
de-inked	mürekkebi giderilmiş
economically viable	ekonomik açıdan uygulanabilir
neutralize	etkisiz hâle getirmek
adhesives	yapıştırıcılar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Engineers can do little that is economically viable to overcome this physical limitation"*

"do little" olumsuz anlam taşır ("pek az şey yapabilmek"); "that is economically viable" ilgi cümleciği "little"ı niteler: "ekonomik açıdan uygulanabilir pek az şey".

B *"each time a fibre is cleaned, de-inked and dried in a reprocessing plant"*

"each time" zaman bağlacıdır ("her ... -dığında"); üç edilgen fiil Türkçede de edilgen ve art arda verilir: "her temizlendiğinde, mürekkebinden arındırıldığında ve kurutulduğunda".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dünya şu anda kullandığı kâğıdın yüzde 50'sinden biraz fazlasını geri dönüştürüyor. 2 Çoğu ülkede geri dönüşüm tesisleri kuruluyor. 3 Ancak ağaç liflerinin kendisinin kullanılmasından dolayı ağaçlar hiçbir zaman tamamen kurtarılamayacaktır. 4 Saf kâğıt hamuru su bakımından zengindir ve bu su, hamur kâğıt hâline getirildiğinde lifleri bir arada tutan bol miktarda hidrojen bağı sağlar. 5 Fakat bir lif, geri dönüşüm tesisinde her temizlendiğinde, mürekkebinden arındırıldığında ve kurutulduğunda bağların yalnızca yüzde 80'i geri kazanılır. 6 Dört ya da beş kez geri dönüştürüldükten sonra bir lif artık yeterince güçlü bağlar oluşturamaz. 7 Mühendisler bu fiziksel sınırlamanın üstesinden gelmek için ekonomik açıdan uygulanabilir pek az şey yapabilir, bu nedenle daha taze liflerin yeniden işlenme maliyetini düşürmeye odaklanırlar. 8 Başlıca zorluklardan biri, makineleri tıkayan ve pullar, etiketler, mühürler, bantlar, dergi sırtları ve diğer çeşitli kaynaklardan gelen yapıştırıcı yığını olan "yapışkanlar"ı etkisiz hâle getirmenin daha iyi bir yolunu bulmaktır. 9 Sanayi on yıldır yapışkanları parçalayacak kimyasal bir yöntem bulmaya çalışıyor, ancak henüz tam bir çözüm bulunamadı.

PASAJ 312

Boğmaca Hafife Alınacak Hastalık Değil

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 142 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 16

1 For many years whooping cough has been regarded merely as a bother to the patient and a **nuisance** to others; as, in fact, a **trivial** disease. 2 Unfortunately, this is not so: because statistics show that it has caused more deaths than polio, diphtheria, scarlet fever, and measles **put together** A. 3 Whooping cough begins in a child as an ordinary cold with cough and slight fever, and this stage lasts for a week or ten days. 4 Then begins a series of coughs following in rapid **succession** B, during which time, the patient is unable to breathe. 5 The "whoop" is caused by the noisy indrawing of breath when the **fit** stops. 6 The face may become blue and **congested**. 7 Bronchitis is usually present, and bronchopneumonia may result as a complication, so **inoculation** of all children before the disease has a chance to strike them is most important.

ANAHTAR KELİMELER

regarded as	olarak görülmek
nuisance	baş belası, rahatsızlık
trivial	önemsiz
put together	toplamı, hepsi bir araya gelince
succession	art arda gelme
fit	nöbet
congested	kan toplanmış, şişmiş
inoculation	aşılama

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it has caused more deaths than polio, diphtheria, scarlet fever, and measles put together"*

"more ... than ... put together" kalıbı "...nin toplamından daha fazla" demektir; "put together" ayrı bir yüklem gibi çevrilmez.

B *"Then begins a series of coughs following in rapid succession"*

Devrik yapı: zaman zarfı (Then) başa geçince fiil özneden önce gelmiştir; Türkçede olağan sıraya döndürülür: "Ardından birbirini hızla izleyen bir dizi öksürük başlar."

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Uzun yıllar boyunca boğmaca, yalnızca hasta için bir sıkıntı, başkaları için de bir rahatsızlık, kısacası önemsiz bir hastalık olarak görülmüştür. 2 Ne yazık ki durum böyle değildir, çünkü istatistikler boğmacanın çocuk felci, difteri, kızıl ve kızamığın toplamından daha fazla ölüme yol açtığını göstermektedir. 3 Boğmaca bir çocukta öksürük ve hafif ateşle seyreden sıradan bir soğuk algınlığı gibi başlar ve bu evre bir hafta ile on gün kadar sürer. 4 Ardından birbirini hızla izleyen bir dizi öksürük nöbeti başlar ve bu sırada hasta nefes alamaz. 5 Hastalığa adını veren "horoz ötüşü" benzeri ses (whoop), nöbet bittiğinde nefesin gürültülü biçimde içe çekilmesinden kaynaklanır. 6 Yüz morarabilir ve kan toplanarak şişebilir. 7 Genellikle bronşit de görülür ve bir komplikasyon olarak bronkopnömoni gelişebilir; bu nedenle hastalık çocuklara bulaşma fırsatı bulmadan önce tüm çocukların aşılanması son derece önemlidir.

PASAJ 313

Doların Düşüşü: Tehdit mi, Fırsat mı?

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 178 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 16

(1) The long-expected decline in the dollar is now well under way. (2) For years economists have predicted that America's huge **current-account deficit** would eventually cause its currency to **plunge**. (3) So far the dollar's slide has been fairly gradual: it is down by 13% in **trade-weighted** terms over the past year, though it has dropped by almost twice as much against the euro since its 2001 peak. (4) As the decline seemed to **pick up speed** this week, John Snow, George Bush's Treasury Secretary, declared that he favours a "strong dollar policy". (5) That was surely the wrong answer, even leaving aside the **debatable** issue of whether cabinet secretaries can influence[B] the level of **exchange rates**. (6) A weaker, not a stronger dollar, is what the world needs now[A] - so long as policymakers elsewhere respond appropriately. (7) America promoted a strong dollar throughout the 1990s, when inflation was still thought to be the main enemy. (8) Today it makes less sense. (9) Even after its recent slide, the dollar seems **overvalued**. (10) Moreover, with ample spare capacity in America, **deflation** looks a bigger risk than inflation.

ANAHTAR KELİMELER

current-account deficit	cari açık
plunge	sert düşmek, çakılmak
trade-weighted	ticaret ağırlıklı
pick up speed	hız kazanmak
debatable	tartışmalı
exchange rates	döviz kurları
overvalued	aşırı değerli
deflation	deflasyon, genel fiyat düşüşü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"A weaker, not a stronger dollar, is what the world needs now"*

"what" ile kurulan isim cümleciği yüklem olarak kullanılmıştır; Türkçede "dünyanın şimdi ihtiyaç duyduğu şey ... dır" kalıbıyla aktarılır; "not" karşıtlığı "... değil, ..." olur.

B *"even leaving aside the debatable issue of whether cabinet secretaries can influence"*

"even + -ing" "-sak bile" anlamı verir; "whether" ile kurulan isim cümleciği "-ip -emeyeceği" ile çevrilir: "etkileyip etkileyemeyeceği konusunu bir kenara bıraksak bile".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Dolarda uzun zamandır beklenen düşüş artık iyiden iyiye başlamış durumda. (2) Ekonomistler yıllardır Amerika'nın devasa cari açığının eninde sonunda para biriminin değerinin sert biçimde düşmesine yol açacağını öngörüyordu. (3) Doların düşüşü şimdiye kadar oldukça kademeli oldu: ticaret ağırlıklı olarak son bir yılda yüzde 13 değer kaybetti, ancak 2001'deki zirvesinden bu yana avro karşısında bunun neredeyse iki katı kadar düştü. (4) Bu hafta düşüş hız kazanıyor gibi görününce George Bush'un Hazine Bakanı John Snow, "güçlü dolar politikası"ndan yana olduğunu duyurdu. (5) Kabine üyelerinin döviz kurlarının düzeyini etkileyip etkileyemeyeceği tartışmalı konusunu bir kenara bıraksak bile, bu kesinlikle yanlış bir yanıttı. (6) Başka yerlerdeki politika yapıcılar uygun tepki verdiği sürece, dünyanın şimdi ihtiyaç duyduğu şey daha güçlü değil, daha zayıf bir dolardır. (7) Amerika, enflasyonun hâlâ esas düşman olarak görüldüğü 1990'lar boyunca güçlü doları teşvik etti. (8) Bugün bu çok mantıklı gelmiyor. (9) Son düşüşünden sonra bile dolar aşırı değerli görünüyor. (10) Dahası, Amerika'da bol miktarda atıl kapasite bulunduğundan deflasyon enflasyondan daha büyük bir risk gibi duruyor.

PASAJ 314

Hukuk ile Yasalar Arasındaki Fark

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 152 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 16

1 We commonly speak of both law and laws, and these terms, though not used with **precision**, point to two different aspects under which legal science may be **approached**. 2 The laws of a country are thought of as separate, **distinct**, individual rules; the law of a country, however much we may analyse it into separate rules[A], is something more than the **mere sum** of such rules. 3 It is, rather, a whole, a system which **orders our conduct** and in which the separate rules have their place[B] and their relation to each other and to the whole. 4 Moreover, it is never completely **exhausted** by any analysis, however far the analysis may be pushed, and however much the analysis may be necessary to our understanding of the whole. 5 Thus, each rule which we call a law is part of the whole we call the law. 6 Lawyers generally speak of law; **laymen** more often of laws.

ANAHTAR KELİMELER

precision	kesinlik
approached	ele alınmak, yaklaşılmak
distinct	ayrı, farklı
mere sum	salt toplam
orders (our conduct)	düzenlemek
conduct	davranış
exhausted	tüketilmek
laymen	meslekten olmayanlar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"however much we may analyse it into separate rules"*

"however much" "ne kadar ... -sak -alım" anlamında bir ödünleme yapısıdır: "onu ayrı kurallara ne kadar ayrıştırırsak ayrıştıralım".

B *"a system which orders our conduct and in which the separate rules have their place"*

Aynı isme bağlanan iki ilgi cümleciği (which ... / in which ...) Türkçede "ve" ile birleştirilip öne alınır: "davranışlarımızı düzenleyen ve kuralların yerini bulduğu bir sistem".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hem hukuktan hem de yasalardan söz ederiz; bu terimler, her ne kadar kesin bir şekilde kullanılmasalar da, hukuk biliminin ele alınabileceği iki farklı boyuta işaret eder. 2 Bir ülkenin yasaları ayrı, birbirinden farklı, tek tek kurallar olarak düşünülür; bir ülkenin hukuku ise, onu ayrı kurallara ne kadar ayrıştırırsak ayrıştıralım, bu kuralların salt toplamından daha fazla bir şeydir. 3 Hukuk daha ziyade bir bütündür; davranışlarımızı düzenleyen ve ayrı ayrı kuralların içinde kendi yerini, birbirleriyle ve bütünle olan ilişkisini bulduğu bir sistemdir. 4 Üstelik hukuk, analiz ne kadar ileri götürülürse götürülsün ve bütünü anlamamız için ne kadar gerekli olursa olsun, hiçbir analizle tamamen tüketilemez. 5 Dolayısıyla yasa dediğimiz her kural, hukuk dediğimiz bütünün bir parçasıdır. 6 Hukukçular genellikle hukuktan, hukukçu olmayanlar ise daha çok yasalardan söz eder.

PASAJ 315

Isınan Denizler, Güçlenen Kasırgalar

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 135 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 16

1 Hurricanes, which are circular storms **spinning** around a region of low atmospheric pressure, are **powered by** energy released by spiralling surface winds that draw heat from the ocean. 2 Warmer seas provide more energy and make hurricanes stronger. 3 This is what happened during Hurricane Katrina in August 2005, which **submerged** New Orleans and the **vicinity**. 4 In fact, according to climate scientists, both the **intensity** and **destructiveness** of hurricanes have increased **markedly** since the 1970s. 5 In other words, the energy released by an average hurricane appears to have increased by about 70 per cent A within the past 30 years. 6 This increase correlates very closely with rises in sea surface temperatures. 7 Furthermore, tropical oceans have warmed about one degree Fahrenheit in the past 50 years, a rise that is believed to be chiefly the result of global warming B.

ANAHTAR KELİMELER

spinning	dönmek
powered by	ile güç almak
vicinity	çevre, civar
submerged	sular altında bırakmak
intensity	şiddet, yoğunluk
destructiveness	yıkıcılık
markedly	belirgin biçimde
correlates with	ile ilişkili olmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the energy released by an average hurricane appears to have increased by about 70 per cent"*

"appear to have + V3" geçmişte olmuş bir şeyin şimdi öyle göründüğünü anlatır: "artmış görünüyor"; "released by" kısaltılmış edilgen sıfat-fiildir: "açığa çıkardığı enerji".

B *"a rise that is believed to be chiefly the result of global warming"*

"is believed to be" edilgen kanaat yapısıdır: "...olduğuna inanılıyor"; önceki cümleyi açıklayan bu ad öbeği Türkçede noktalı virgülden sonra yeni bir cümle olarak verilebilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Düşük atmosfer basıncı bölgelerinin çevresinde dönen dairesel fırtınalar olan kasırgalar, güçlerini okyanustan ısı çeken sarmal yüzey rüzgârlarının açığa çıkardığı enerjiden alır. 2 Daha sıcak denizler daha fazla enerji sağlar ve kasırgaları daha güçlü hâle getirir. 3 Ağustos 2005'te New Orleans'ı ve çevresini sular altında bırakan Katrina Kasırgası sırasında olan da buydu. 4 Aslında iklim bilimcilere göre, kasırgaların hem şiddeti hem de yıkıcılığı 1970'lerden bu yana belirgin biçimde arttı. 5 Bir diğer deyişle, son 30 yılda ortalama bir kasırganın açığa çıkardığı enerji yaklaşık yüzde 70 oranında artmış görünüyor. 6 Bu artış, deniz yüzeyi sıcaklıklarındaki artışlarla çok yakından ilişkilidir. 7 Dahası, tropik okyanuslar son 50 yılda yaklaşık bir Fahrenheit derece (yaklaşık 0,6 °C) ısındı; bu artışın esas olarak küresel ısınmanın sonucu olduğuna inanılıyor.

PASAJ 316

Komadaki Hastaya Manyetik Uyarım

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 163 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 16

1 Josh Villa was 26 and driving home with a friend when his car **mounted the kerb** and **flipped over**. 2 Villa was thrown through the windscreen, suffered massive head injuries and fell into a coma. 3 Almost a year later, there was still little sign of improvement. 4 He would open his eyes, but he was not responsive to any external **stimuli** in his environment. 5 He was then **enrolled** in a six-week study in which an electromagnetic coil was held over the front of his head A to stimulate the **underlying** brain tissue. 6 Such **transcranial** magnetic stimulation (TMS) has been investigated as a way of treating migraine, stroke, Parkinson's disease and depression, with some **promising** results, but this is the first time it has been used as a potential therapy B for someone in a coma-like state. 7 Certain improvements were observed; for instance, he began to say single words. 8 The case has been described as "intriguing," but it has also **given rise to** a lot of cautionary warning.

ANAHTAR KELİMELER

mounted the kerb	kaldırıma çıkmak
flipped over	takla atmak, devrilmek
stimuli	uyaranlar
enrolled	(bir çalışmaya) dâhil edilmek, kaydedilmek
underlying	alttaki, altta yatan
transcranial	kafatası üzerinden (transkraniyal)
promising	umut verici
given rise to	yol açmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a six-week study in which an electromagnetic coil was held over the front of his head"*

"in which" ile başlayan edilgen ilgi cümleciği Türkçede "-dığı" ile öne alınır: "başının ön kısmının üzerinde bir bobinin tutulduğu altı haftalık bir çalışma".

B *"this is the first time it has been used as a potential therapy"*

"the first time + present perfect" kalıbı Türkçede "ilk kez ... kullanılıyor/kullanılmış oluyor" diye aktarılır; edilgen çatı (has been used) korunur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Josh Villa, arabası kaldırıma çıkıp takla attığında 26 yaşındaydı ve bir arkadaşıyla eve dönüyordu. 2 Villa ön camdan fırladı, ağır kafa yaralanmaları geçirdi ve komaya girdi. 3 Neredeyse bir yıl sonra bile iyileşmeye dair pek az belirti vardı. 4 Gözlerini açıyordu, ancak çevresindeki hiçbir dış uyarana tepki vermiyordu. 5 Ardından, alttaki beyin dokusunu uyarmak için başının ön kısmının üzerinde elektromanyetik bir bobinin tutulduğu altı haftalık bir çalışmaya dâhil edildi. 6 Bu tür transkraniyal manyetik uyarım (TMS), migren, inme, Parkinson hastalığı ve depresyonu tedavi etmenin bir yolu olarak araştırılmış ve bazı umut verici sonuçlar alınmıştı, ancak ilk kez koma benzeri bir durumdaki birinde olası bir tedavi olarak kullanılıyordu. 7 Bazı iyileşmeler gözlendi; örneğin tek tük kelimeler söylemeye başladı. 8 Vaka "ilgi çekici" olarak nitelendirildi, ancak pek çok temkinli uyarıya da yol açtı.

PASAJ 317

Avrupa'nın Hasta Adamından Lidere

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 198 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 16

1 Not long after the Euro came into being in January 1999, Germany was **mocked** as being the sick man of Europe, its economic fortunes in sharp contrast[A] to the fast-growing countries at the geographical borders of the new currency zone. 2 More than a decade on, however, **the tables have turned**. 3 Even as the **peripheral** economies of Spain, Greece and Ireland continue to struggle, 2012 will be the year in which Germany **puts a firm stamp on** the Euro zone. 4 This will be felt in three related spheres: in Germany's **newfound** economic strength, in its preference for, and **insistence** on greater honesty in public finances and in its growing influence on the European Central Bank. 5 Europe's economy is set to slow in 2012 as governments address their increasing budget deficits[B]. 6 Germany will enjoy faster gross domestic product growth than the average in the richer parts of the currency zone (whose membership keeps on increasing). 7 Germany is less burdened by household debt and has a smaller budget deficit than almost all its peers - and so has less need to raise taxes or **curb** public spending. 8 The country is also better placed to benefit from the boom in **emerging markets**.

ANAHTAR KELİMELER

mocked	alay edilmek
the tables have turned	durum tersine dönmek
peripheral	çevre, merkezden uzak
puts a firm stamp on	sağlamca damgasını vurmak
newfound	yeni kazanılmış
insistence	ısrar
curb	kısmak, sınırlamak
emerging markets	gelişmekte olan piyasalar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Germany was mocked as being the sick man of Europe, its economic fortunes in sharp contrast"*

"its economic fortunes in sharp contrast to ..." fiilsiz bir mutlak yapıdır (absolute construction); Türkçede Almanya'yı niteleyen bir sıfat-fiil öbeğine dönüştürülür: "ekonomik durumu ... keskin bir tezat oluşturan Almanya".

B *"is set to slow in 2012 as governments address their increasing budget deficits"*

"be set to" "-mesi bekleniyor" anlamındadır; "as" burada neden bildirir ve Türkçede başa alınır: "Hükümetlerin ... uğraşması nedeniyle".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Euro'nun Ocak 1999'da yürürlüğe girmesinden kısa süre sonra, ekonomik durumu yeni para birimi bölgesinin coğrafi sınırlarındaki hızla büyüyen ülkelerle keskin bir tezat oluşturan Almanya'yla, "Avrupa'nın hasta adamı" diye alay ediliyordu. 2 Ancak on yıldan uzun bir süre sonra durum tam tersine döndü. 3 İspanya, Yunanistan ve İrlanda'nın çevre ekonomileri güçlüklerle boğuşmayı sürdürürken bile, 2012 Almanya'nın Euro bölgesine sağlam bir şekilde damgasını vuracağı yıl olacak. 4 Bu durum birbiriyle bağlantılı üç alanda hissedilecek: Almanya'nın yeni kazandığı ekonomik güçte, kamu maliyesinde daha fazla dürüstlüğü tercih etmesinde ve bunda ısrar etmesinde ve Avrupa Merkez Bankası üzerindeki artan etkisinde. 5 Hükümetlerin artan bütçe açıklarıyla uğraşması nedeniyle Avrupa ekonomisinin 2012'de yavaşlaması bekleniyor. 6 Almanya, para birimi bölgesinin (üye sayısı artmaya devam eden) daha zengin kesimlerindeki ortalamadan daha hızlı bir gayrisafi yurt içi hasıla büyümesi yaşayacak. 7 Almanya'nın hane halkı borç yükü neredeyse tüm benzerlerinden daha hafif ve bütçe açığı daha küçüktür; bu nedenle vergileri artırmaya ya da kamu harcamalarını kısmaya daha az ihtiyaç duyar. 8 Ülke ayrıca gelişmekte olan piyasalardaki patlamadan yararlanmak için daha avantajlı bir konumdadır.

PASAJ 318

Sigarayla Mücadelede Kampanyalar

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 254 kelime · 13 cümle

BÖLÜM 16

(1) Smoking has become **unfashionable** in most Western countries over the past decade or more, yet its **incidence** remains high. (2) Even **legislation** against smoking in a shared work space and banning it on public transport has had limited success, when measured by a decline in the percentage of people still addicted to smoking[B]. (3) In these countries, the highest rates of smoking tend to be found among people in the 20-29 age group, teenage women and working-class groups. (4) Smokers tend to be **well-informed** about illnesses related to their habit, such as lung cancer and heart disease. (5) Despite this knowledge, current smokers tend to **underestimate** the risk of dying from smoking when compared with former smokers and those who have never smoked. (6) Anti-smoking campaigns have used a wide variety of media and techniques to **discourage** smoking. (7) For example, one campaign adopted a television commercial and poster, while another used a direct-mail approach, along with radio advertisements. (8) Various celebrities have helped by performing at places of work and by recording verbal messages. (9) There have been different target groups. (10) One campaign aimed to reach women, who **outnumber** men in the under-18 smokers group[A], stressing the benefits of not smoking with respect to health, beauty and fitness. (11) Another used baby stickers. (12) Another campaign highlighted the benefits of a smoke-free workplace and was conducted in major clothing chain stores, **supplemented by** radio and television advertisements. (13) There is a socially supportive context nowadays to quit, and the recognition that passive smoking is dangerous may help some in the future to quit permanently.

ANAHTAR KELİMELER

unfashionable
modası geçmiş

incidence
görülme sıklığı, yaygınlık

legislation
yasal düzenleme, mevzuat

well-informed
iyi bilgilendirilmiş

underestimate
hafife almak, olduğundan az tahmin etmek

discourage
caydırmak, vazgeçirmek

outnumber
sayıca üstün olmak

supplemented by
ile desteklenmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"One campaign aimed to reach women, who outnumber men in the under-18 smokers group"*

Virgülle ayrılmış açıklayıcı ilgi cümleciği Türkçede ismin önüne sıfat-fiille alınır: "erkeklerden sayıca fazla olan kadınlara ulaşmayı hedefledi".

B *"when measured by a decline in the percentage of people still addicted to smoking"*

"when (it is) measured" kısaltılmış zaman cümleciğidir: "...ölçüldüğünde"; "people (who are) still addicted" de kısaltılmış ilgi cümleciğidir: "hâlâ bağımlı olan insanlar".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Geçen on yılda ya da daha uzun bir sürede çoğu Batı ülkesinde sigara içmek modası geçmiş bir alışkanlık hâline geldi, fakat yaygınlığı hâlâ yüksektir. (2) Ortak kullanılan çalışma alanlarında sigara içmeye karşı çıkarılan yasalar ve toplu taşıma araçlarında sigaranın yasaklanması bile, sigaraya hâlâ bağımlı olan insanların oranındaki düşüşle ölçüldüğünde sınırlı bir başarı elde etmiştir. (3) Bu ülkelerde en yüksek sigara içme oranları 20-29 yaş grubundaki kişilerde, ergenlik çağındaki kızlarda ve işçi sınıfı gruplarında görülme eğilimindedir. (4) Sigara içenler, akciğer kanseri ve kalp hastalıkları gibi tiryakiliklerıyle ilgili hastalıklar hakkında genellikle gayet bilgilidir. (5) Bu bilgilerine rağmen, hâlen sigara içenler, önceden sigara içmiş olanlar ve hiç içmemiş olanlarla kıyaslandığında sigaradan ölme riskini hafife alma eğilimindedir. (6) Sigara karşıtı kampanyalar, sigara içmeyi caydırmak için çok çeşitli medya ve teknikler kullanmıştır. (7) Örneğin, bir kampanya televizyon reklamı ve poster kullanırken, bir diğeri radyo reklamlarının yanı sıra doğrudan posta yöntemini kullandı. (8) Çeşitli ünlüler iş yerlerinde gösteri yaparak ve sözlü mesajlar kaydederek destek oldu. (9) Farklı hedef gruplar belirlenmiştir. (10) Bir kampanya, 18 yaş altı sigara içenler grubunda erkeklerden sayıca fazla olan kadınlara ulaşmayı hedefledi ve sigara içmemenin sağlık, güzellik ve zindelik açısından yararlarını vurguladı. (11) Bir diğeri ise bebek çıkartmaları kullandı. (12) Bir başka kampanya, sigara içilmeyen bir iş yerinin yararlarını ön plana çıkardı ve radyo ile televizyon reklamlarıyla desteklenerek büyük giyim mağazası zincirlerinde yürütüldü. (13) Bugünlerde sigarayı bırakmak için toplumsal açıdan destekleyici bir ortam bulunmaktadır ve pasif içiciliğin tehlikeli olduğunun kabul görmesi, gelecekte bazılarının sigarayı kalıcı olarak bırakmasına yardımcı olabilir.

PASAJ 319

Ay'da Buz Avı

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 241 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 16

1 In an attempt to **settle** the question of whether ice exists on the moon, NASA plans to launch the Lunar Reconnaissance Orbiter (LRO) in 2008. 2 Travelling in a polar orbit only 50 kilometres above the moon's surface, the **probe** [A] will focus a **high-resolution** neutron sensor on the suspected ice **deposits** to determine their precise locations. 3 But because the ice is probably buried and mixed with lunar dirt, NASA will also need to land a probe to dig up and analyze soil samples. 4 This mission, scheduled for 2011, is a challenging one because instruments operating in shadowed areas cannot use solar power [B]. 5 The craft could land at a sunlit site and send a battery-powered vehicle into a dark crater, but the batteries would quickly die. 6 A radioisotope thermal generator could provide electricity using heat from plutonium **decay**, but NASA is **leaning against** this option because it is expensive and controversial. 7 Another idea under consideration is sending a probe that could hop from place to place on the lunar surface by restarting its landing rockets, lifting the craft to 100 metres above its original landing site and moving it to another spot in the crater basin to hunt for ice. 8 Investigating more than one site is crucial because the ice may be **unevenly** distributed. 9 Yet another alternative would be to fire ground-penetrating instruments at several places in the shadowed basin, either from a lander at the crater's **rim** or from an orbiting craft.

ANAHTAR KELİMELER

settle	çözüme kavuşturmak
probe	sonda, keşif aracı
high-resolution	yüksek çözünürlüklü
deposits	birikintiler, yataklar
decay	bozunma
leaning against	-e karşı eğilim göstermek, sıcak bakmamak
unevenly	düzensiz, eşit olmayan biçimde
rim	kenar, çeper

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Travelling in a polar orbit only 50 kilometres above the moon's surface, the probe"*

-ing ile başlayan yan cümle (participle) öznenin (the probe) eylemini anlatır; Türkçede özneyi niteleyen sıfat-fiile dönüşür: "... dolanacak olan sonda".

B *"instruments operating in shadowed areas cannot use solar power"*

"operating" kısaltılmış etken ilgi cümleciğidir (= which operate); Türkçede "-an" sıfat-fiiliyle öne alınır: "gölgede kalan alanlarda çalışan aygıtlar".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ay'da buz olup olmadığı sorusunu çözüme kavuşturmak amacıyla NASA, 2008'de Ay Keşif Yörünge Aracı'nı (LRO) fırlatmayı planlıyor. 2 Ay yüzeyinin yalnızca 50 kilometre yukarısında bir kutup yörüngesinde dolanacak olan sonda, kesin konumlarını belirlemek için buz olduğundan şüphelenilen birikintilere yüksek çözünürlüklü bir nötron algılayıcısı odaklayacak. 3 Ancak buz büyük olasılıkla toprağın altında ve Ay toprağıyla karışık olduğundan NASA'nın toprak örneklerini kazıp çıkarmak ve analiz etmek için bir sonda indirmesi de gerekecek. 4 2011'de gerçekleşmesi planlanan bu görev oldukça zordur, çünkü gölgede kalan alanlarda çalışan aygıtlar güneş enerjisi kullanamaz. 5 Uzay aracı güneş alan bir bölgeye inip karanlık bir kratere bataryayla çalışan bir taşıt gönderebilir, fakat bataryalar çok çabuk biter. 6 Bir radyoizotop termal jeneratör, plütonyumun bozunmasından elde edilen ısıyı kullanarak elektrik sağlayabilir, ancak NASA pahalı ve tartışmalı olduğu için bu seçeneğe pek sıcak bakmıyor. 7 Değerlendirilen bir başka fikir de iniş roketlerini yeniden çalıştırarak Ay yüzeyinde bir yerden başka bir yere sıçrayabilen, böylece aracı ilk iniş noktasının 100 metre yukarısına kaldırıp buz aramak üzere krater havzasında başka bir noktaya taşıyabilen bir sonda göndermektir. 8 Birden fazla bölgeyi araştırmak çok önemlidir, çünkü buz eşit bir şekilde dağılmamış olabilir. 9 Bir başka seçenek de ya kraterin kenarındaki bir iniş aracından ya da yörüngedeki bir uzay aracından gölgeli havzanın birkaç noktasına yere işleyen (yeraltını tarayan) aygıtlar fırlatmak olacaktır.

PASAJ 320

Alternatif Tedaviler Neden Bu Kadar Popüler?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 184 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 16

❶ Health care professionals may quickly **dismiss** alternative therapies as ineffective and perhaps even dangerous, but their clients think otherwise. ❷ In a survey of over 1,500 people, 1 out of every 3 had used at least one alternative therapy in the past year for a variety of medical **complaints** from anxiety and headaches to cancer and tumours. ❸ Visits to alternative therapies **outnumbered** visits to **primary care physicians**. ❹ Interestingly, those who seek alternative therapies seem to do so not so much because they are **dissatisfied with** conventional medicine, but because[A] they find these alternatives more **in line with** their beliefs about health and life. ❺ Most often, people use alternative therapies **in addition to**, rather than in place of, conventional therapies[B]. ❻ Only a few of the people surveyed saw an alternative therapist without also seeing a physician; all of those with **life-threatening** conditions such as cancer, diabetes or lung problems who used alternative therapies saw a medical doctor as well. ❼ In fact, it seems that most people seek alternative therapies for nonserious medical conditions or health promotion. ❽ They simply want to feel better, and access is easy.

ANAHTAR KELİMELER

dismiss	önemsememek, bir kenara atmak
complaints	şikâyetler, rahatsızlıklar
outnumbered	sayıca aşmak
primary care physicians	birinci basamak hekimleri
dissatisfied with	-den memnun olmamak
in line with	ile uyumlu
in addition to	-e ek olarak
life-threatening	yaşamı tehdit eden

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"not so much because they are dissatisfied with conventional medicine, but because"*

"not so much because ... but because" iki nedeni karşılaştırır: "... -dıkları için değil, daha çok ... -dıkları için".

B *"people use alternative therapies in addition to, rather than in place of, conventional therapies"*

İki edat öbeği aynı nesneye (conventional therapies) bağlanır ve araya bir kısım girer; Türkçede "geleneksel tedavilerin yerine değil, onlara ek olarak" diye toparlanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Sağlık profesyonelleri alternatif tedavileri etkisiz, hatta belki de tehlikeli diye hemen bir kenara atabilir, ancak danışanları farklı düşünüyor. ❷ 1.500'ü aşkın kişiyle yapılan bir ankette, her 3 kişiden 1'i son bir yıl içinde kaygıdan baş ağrısına, kanserden tümörlere kadar çeşitli tıbbi şikâyetler için en az bir alternatif tedavi yöntemi kullanmıştı. ❸ Alternatif tedavi uygulayıcılarına yapılan ziyaretler, birinci basamak hekimlerine yapılan ziyaretlerden sayıca fazlaydı. ❹ İlginç bir şekilde, alternatif tedavi arayanlar bunu geleneksel tıptan memnun olmadıkları için değil, daha çok bu alternatifleri sağlık ve yaşam hakkındaki inançlarına daha uygun buldukları için yapıyor gibi görünüyor. ❺ Çoğu zaman insanlar alternatif tedavileri geleneksel tedavilerin yerine değil, onlara ek olarak kullanıyor. ❻ Ankete katılanların yalnızca birkaçı bir hekime görünmeden alternatif bir terapiste gitmişti; kanser, diyabet ya da akciğer sorunları gibi yaşamı tehdit eden rahatsızlıkları olup alternatif tedavi kullananların tamamı aynı zamanda bir doktora da görünmüştü. ❼ Aslında, çoğu insanın alternatif tedavilere ciddi olmayan rahatsızlıklar ya da sağlığı geliştirmek için başvurduğu görülüyor. ❽ Kısacası kendilerini daha iyi hissetmek istiyorlar ve bu tedavilere ulaşmak da kolay.

BÖLÜM 17 — Pasaj 321–340

PASAJ 321

Rönesans Neden İtalya'da Doğdu?

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 246 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 17

1 The Renaissance **originated** in Italy for several reasons. 2 The most fundamental reason was that Italy in the later Middle Ages was the most advanced urban society in all of Europe. 3 Unlike aristocrats north of the Alps, Italian aristocrats **customarily** lived in urban centres rather than in rural castles and consequently became fully involved in urban public affairs. 4 Moreover, since the Italian aristocracy built its palaces in the cities, the aristocratic class was less sharply **set off from** the class of rich merchants than in other European countries. 5 Hence, whereas in France or Germany most aristocrats lived on the income from their lands while rich town **dwellers**, called bourgeois in French, gained their living from trade, in Italy so many town-dwelling aristocrats engaged in banking or **mercantile** enterprises, and so many rich mercantile families imitated the manners of the aristocracy that[A], by the fourteenth and fifteenth centuries, the aristocracy and upper bourgeoisie were becoming virtually **indistinguishable**. 6 For instance, the noted Florentine family of the Medici, which had emerged as a family of physicians (as the name suggests), made its fortune in banking and commerce, and rose into the aristocracy in the fifteenth century. 7 Obviously, social mobility as such brought about a great demand for education in the skills of reading and counting necessary to become a successful merchant, but the richest and most **prominent** families sought above all to find teachers who would **impart** to their sons the knowledge and skills necessary in politics[B] and public life.

ANAHTAR KELİMELER

originated — ortaya çıkmak, doğmak

customarily — geleneksel olarak, âdet üzere

set off from — -den ayrılmak, ayırt edilmek

dwellers — sakinler

mercantile — ticari, tüccarlara ait

indistinguishable — ayırt edilemez

prominent — önde gelen, seçkin

impart — aktarmak, kazandırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"so many rich mercantile families imitated the manners of the aristocracy that"*

"so many ... that" sonuç yapısıdır: "o kadar çok ... ki"; uzun cümlede iki "so many" aynı "that" cümleciğine bağlanır, Türkçede "ki" bir kez kullanılır.

B *"teachers who would impart to their sons the knowledge and skills necessary in politics"*

İlgi cümleciğinde dolaylı nesne (to their sons) doğrudan nesneden önce gelmiştir; Türkçede tümü öne alınır: "oğullarına ... gerekli bilgi ve becerileri kazandıracak öğretmenler".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Rönesans birkaç nedenden dolayı İtalya'da ortaya çıktı. 2 En temel neden, İtalya'nın Orta Çağ'ın sonlarında bütün Avrupa'nın en gelişmiş kent toplumu olmasıydı. 3 Alplerin kuzeyindeki aristokratların aksine, İtalyan aristokratlar geleneksel olarak kırsal kalelerden çok kent merkezlerinde yaşadılar ve bu nedenle kentin kamusal işlerine tamamen katıldılar. 4 Dahası, İtalyan aristokrasisi saraylarını kentlerde inşa ettiği için, aristokrat sınıf zengin tüccarlar sınıfından diğer Avrupa ülkelerinde olduğundan daha az keskin bir biçimde ayrılmıştı. 5 Bu yüzden, Fransa ya da Almanya'da aristokratların çoğu topraklarından elde ettikleri gelirle yaşarken Fransızcada burjuva denilen zengin kent sakinleri geçimlerini ticaretten sağlıyordu; İtalya'da ise kentte yaşayan o kadar çok aristokrat bankacılık ya da ticari girişimlerle uğraşıyor ve tüccar ailelerden o kadar çoğu aristokrasinin tavırlarını taklit ediyordu ki on dördüncü ve on beşinci yüzyıllara gelindiğinde aristokrasi ile üst burjuvazi neredeyse birbirinden ayırt edilemez hâle geliyordu. 6 Örneğin, (adından da anlaşılacağı gibi) bir hekim ailesi olarak ortaya çıkmış olan ünlü Floransalı Medici ailesi, servetini bankacılık ve ticaretle kazandı ve on beşinci yüzyılda aristokrasiye yükseldi. 7 Açıkçası böyle bir toplumsal hareketlilik, başarılı bir tüccar olmak için gerekli olan okuma ve hesap becerilerinde eğitime yönelik büyük bir talep doğurdu, ancak en zengin ve en önde gelen aileler her şeyden önce oğullarına siyasette ve kamusal yaşamda gerekli olan bilgi ve becerileri kazandıracak öğretmenler bulmaya çalıştılar.

PASAJ 322

ABD Yüksek Mahkemesi Neden Radikalleşmez?

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 174 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 17

1 The US Supreme Court is not a radical institution, nor is it likely to become one[A] as a result of any particular presidential election. 2 The risks for the **judiciary** in presidential elections are a lot lower than many people imagine. 3 This is not because there are no significant ideological or **methodological** differences among judges[B]. 4 Differences do exist, and they display party **affiliation** to some extent. 5 And they matter - not just on public issues such as abortion rights and racial **discrimination** but also in those procedures that actually guide the way lower courts handle a large variety of legal cases. 6 **That said**, the courts have pretty strong **institutional** defences against radicalism of any kind. 7 For one thing, the judiciary's power is spread among more than 800 federal judges, no one of whose views matter all that much in the broad scheme of things. 8 Even on the Supreme Court the **idiosyncrasies** or ideological extremism of any one judge can have only a limited effect. 9 Without four **like-minded** judges, his or her views are just noise.

ANAHTAR KELİMELER

judiciary	yargı
methodological	yöntemsel
affiliation	bağlılık, aidiyet
discrimination	ayrımcılık
That said	bununla birlikte, böyle olsa bile
institutional	kurumsal
idiosyncrasies	kişisel tuhaflıklar, kendine özgü tutumlar
like-minded	aynı fikirde, benzer görüşlü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The US Supreme Court is not a radical institution, nor is it likely to become one"*

"nor" ile başlayan ikinci yan cümlede devrik yapı vardır (nor is it); Türkçede "... -mesi de olası değildir" diye olumsuzluk sürdürülür.

B *"This is not because there are no significant ideological or methodological differences among judges"*

"not because ... no" çift olumsuzdur; Türkçede "Bunun nedeni ... farklılıkların bulunmaması değildir" biçiminde aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Mahkemesi radikal bir kurum değildir, herhangi bir başkanlık seçiminin sonucu olarak radikal bir kurum hâline gelmesi de olası değildir. 2 Başkanlık seçimlerinde yargının karşı karşıya olduğu riskler, çoğu kişinin tahmin ettiğinden çok daha düşüktür. 3 Bu, yargıçlar arasında önemli ideolojik ya da yöntemsel farklılıkların bulunmamasından dolayı değildir. 4 Farklılıklar elbette vardır ve bunlar bir ölçüde parti bağlılığını yansıtır. 5 Ve bu farklılıklar önemlidir; yalnızca kürtaj hakları ve ırk ayrımcılığı gibi kamusal konularda değil, aynı zamanda alt mahkemelerin çok çeşitli hukuki davaları ele alış biçimine fiilen yön veren usullerde de. 6 Böyle olsa bile, mahkemelerin radikalizmin her türüne karşı oldukça güçlü kurumsal savunmaları vardır. 7 Bir kere, yargının gücü, hiçbirinin görüşü genel tablo içinde o kadar da önem taşımayan 800'den fazla federal yargıç arasında dağılmıştır. 8 Yüksek Mahkeme'de bile, herhangi bir yargıcın kişisel tuhaflıkları ya da ideolojik aşırılığı ancak sınırlı bir etki yaratabilir. 9 Aynı fikri paylaşan dört yargıç olmadan, o kişinin görüşleri yalnızca kuru bir gürültüdür.

PASAJ 323

Mimarlar ve Mühendisler: Biçim mi, İşlev mi?

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 185 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 17

1 Architects and engineers engage in design quite **explicitly**, and they typically do so with distinct **objectives**. 2 Architects tend to focus on **form over function**, whereas engineers tend to do the opposite. 3 For most architects, the design of a building has firstly to do with how it looks, both inside and out, and how it fits in with nearby buildings. 4 Architects are also expected to **give considerable thought to** how the building will be used, how people will move through it, how it will feel, although such considerations do not always seem to be **foremost** in their minds judging by results[A]. 5 Indeed, if architectural criticism is taken **at face value**[B], architects do seem to be principally concerned with the texture of a building's **facade**, the appearance of its public spaces, the furniture with which it is filled. 6 Architects seem to pay close attention to details, even down to the nature of the lighting **fixtures** and the hardware on doors and windows, but not always to how they will be operated or how they will fulfil their purpose. 7 Nevertheless, such considerations collectively constitute architectural and interior design.

ANAHTAR KELİMELER

explicitly	açıkça
objectives	amaçlar, hedefler
form over function	işlevden çok biçim
give considerable thought to	üzerine epey kafa yormak
foremost	en önde gelen
at face value	göründüğü gibi, olduğu gibi
facade	cephe
fixtures	armatürler, sabit donanım

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"such considerations do not always seem to be foremost in their minds judging by results"*

"judging by" kalıbı "...-e bakılırsa" anlamındadır ve Türkçede başa alınır; "do not always seem to be" kısmi olumsuzdur: "her zaman ... gibi görünmez".

B *"if architectural criticism is taken at face value"*

Edilgen koşul cümleciği + deyim: "take something at face value" = "bir şeyi göründüğü gibi kabul etmek"; Türkçede "eğer ... -sa" ile "takdirde" birlikte kullanılmaz.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Mimarlar ve mühendisler çok açık bir şekilde tasarımla uğraşırlar ve genellikle bunu farklı amaçlarla yaparlar. 2 Mimarlar işlevden çok biçime odaklanma eğilimindeyken, mühendisler bunun tam tersini yapma eğilimindedir. 3 Çoğu mimar için bir binanın tasarımı, öncelikle binanın hem içeriden hem dışarıdan nasıl göründüğü ve çevredeki binalarla nasıl uyum sağladığıyla ilgilidir. 4 Mimarların ayrıca binanın nasıl kullanılacağı, insanların binanın içinde nasıl dolaşacağı ve binanın nasıl bir his uyandıracağı üzerine de epey kafa yormaları beklenir; ancak sonuçlara bakılırsa bu tür kaygılar her zaman akıllarında en ön sırada yer alıyor gibi görünmemektedir. 5 Gerçekten de mimari eleştiriler göründüğü gibi kabul edilirse, mimarların asıl olarak bir binanın cephesinin dokusuyla, kamusal alanlarının görünümüyle ve binayı dolduran mobilyalarla ilgilendikleri görülmektedir. 6 Mimarlar, aydınlatma armatürlerinin niteliğine ve kapılarla pencerelerdeki donanıma varana kadar ayrıntılara büyük önem veriyor gibi görünürler, ancak bunların nasıl çalıştırılacağına ya da amaçlarını nasıl yerine getireceklerine her zaman önem vermezler. 7 Bununla birlikte, bu tür kaygılar hep birlikte mimari tasarımı ve iç mimari tasarımını oluşturur.

PASAJ 324

Uzayan İnsan Ömrünün Kısa Tarihi

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 170 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 17

1 As early as 1840, **life expectancy** started increasing in Sweden[A]. 2 Soon, the trend appeared in other developed countries, too. 3 In the United States, for example, white females in 1900 lived an average of 48 years; by 2000, they lived an average of 87 years. 4 This 39-year increase in average **life-span** had really **taken hold** by the mid-century, largely due to reduced **mortality** before **puberty**, which killed 24 per cent of the women born in 1900. 5 Young girls - no longer taken by accidents or **infectious** diseases - survived to die as old ladies[B]. 6 In the 1920s, extensive public-health measures, including **sanitary sewers** and clean drinking water, gave rise to this decreased mortality. 7 Later, antibiotics and improved medical care increased average life-span even more. 8 As the 20th century rolled by, the elderly grew more healthy and mentally independent than their parents at the same ages. 9 In addition, the average person lived longer than ever. 10 Consequently, the **probability** of some proportion of them surviving for more than a century increased as well.

ANAHTAR KELİMELER

life expectancy	yaşam beklentisi, ortalama ömür
life-span	yaşam süresi
taken hold	yerleşmek, kök salmak
mortality	ölüm oranı
puberty	ergenlik
infectious	bulaşıcı
sanitary sewers	sağlıklı kanalizasyon sistemleri
probability	olasılık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"As early as 1840, life expectancy started increasing in Sweden"*

"as early as + tarih" bir şeyin beklenenden erken olduğunu vurgular: "daha 1840 gibi erken bir tarihte".

B *"no longer taken by accidents or infectious diseases - survived to die as old ladies"*

Tireler arasındaki kısaltılmış edilgen ara söz (no longer taken by) Türkçede özneyi niteleyen sıfat-fiile dönüşür; "survive to do" = "...-ecek kadar uzun yaşamak".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Daha 1840 gibi erken bir tarihte İsveç'te yaşam beklentisi artmaya başladı. 2 Kısa süre sonra bu eğilim diğer gelişmiş ülkelerde de görüldü. 3 Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde 1900'de beyaz kadınlar ortalama 48 yıl yaşarken, 2000'e gelindiğinde ortalama 87 yıl yaşıyordu. 4 Ortalama yaşam süresindeki bu 39 yıllık artış, büyük ölçüde 1900'de doğan kadınların yüzde 24'ünü öldürmüş olan ergenlik öncesi ölümlerin azalması sayesinde, yüzyılın ortalarına gelindiğinde iyice yerleşmişti. 5 Artık kazalar ya da bulaşıcı hastalıklar yüzünden hayatını kaybetmeyen genç kızlar, yaşlı hanımlar olarak ölecek kadar uzun yaşadı. 6 1920'lerde sağlıklı kanalizasyon sistemleri ve temiz içme suyu dâhil kapsamlı halk sağlığı önlemleri, ölüm oranındaki bu azalmayı sağladı. 7 Daha sonra antibiyotikler ve gelişen tıbbi bakım ortalama yaşam süresini daha da uzattı. 8 20. yüzyıl ilerledikçe yaşlılar, aynı yaşlardaki anne babalarına kıyasla daha sağlıklı ve zihinsel olarak daha bağımsız hâle geldi. 9 Bunun yanı sıra, ortalama bir insan her zamankinden daha uzun yaşadı. 10 Sonuç olarak, bu insanların bir kısmının yüz yıldan uzun yaşama olasılığı da arttı.

Bilgi notu: Resmî ABD verilerine göre 2000 yılında beyaz kadınların ortalama yaşam süresi 80 yıl civarındaydı.

PASAJ 325

Beyin Okumayı Nasıl Öğreniyor?

Eğitim ve Dil · ●●○ İleri · 172 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 17

1 Reading presents a real **paradox** to neurobiologists. 2 It was only invented a few thousand years ago, so there really has not been enough time for our brain to **evolve** specialized ways[B] to do it. 3 How do brain **circuits** produced by millions of years of evolution in a world without written words[A] adapt to the specific challenges of reading? 4 We know we have to learn the skill but how does our brain learn to read? 5 In the social sciences, the majority of researchers do not see a problem. 6 There is a widespread view that the brain is a completely **adaptable** organ, capable of **absorbing** any form of culture. 7 Yet recent findings from brain imaging studies and neurophysiology **throw new light on** the organization of the reading circuits in the brain. 8 The findings **contradict** this simplistic model of a brain that merely absorbs everything from its cultural environment. 9 And they suggest that the architecture of our brain is limited by strong genetic **constraints** though it seems that it has still some degree of flexibility.

ANAHTAR KELİMELER

paradox	paradoks, çelişki
evolve	evrimleşerek geliştirmek
circuits	devreler
adaptable	uyarlanabilir, uyum sağlayabilen
absorbing	özümsemek
throw new light on	-e yeni bir ışık tutmak
contradict	ile çelişmek
constraints	kısıtlamalar

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"brain circuits produced by millions of years of evolution in a world without written words"*

"produced by" kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir; Türkçede tüm niteleme isimden önce gelir: "...bir dünyada milyonlarca yıllık evrimle oluşan beyin devreleri".

B *"has not been enough time for our brain to evolve specialized ways"*

"enough time for X to do" kalıbı "X'in ...mesine yetecek zaman" demektir; "for + nesne + to-infinitive" Türkçede iyelikli isim-fiile dönüşür.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Okuma, nörobiyologlar için gerçek bir paradoks oluşturmaktadır. 2 Okuma sadece birkaç bin yıl önce icat edildi, bu yüzden beynimizin okumaya özgü yöntemler evrimleştirmesine yetecek kadar zaman gerçekten olmadı. 3 Yazılı sözcüklerin olmadığı bir dünyada milyonlarca yıllık evrimle oluşan beyin devreleri okumanın kendine özgü zorluklarına nasıl uyum sağlıyor? 4 Bu beceriyi öğrenmek zorunda olduğumuzu biliyoruz, ama beynimiz okumayı nasıl öğreniyor? 5 Sosyal bilimlerde araştırmacıların çoğu bir sorun görmüyor. 6 Beynin her türlü kültür biçimini özümseyebilen, tamamen uyarlanabilir bir organ olduğu yönünde yaygın bir görüş vardır. 7 Ancak beyin görüntüleme çalışmalarından ve nörofizyolojiden elde edilen son bulgular, beyindeki okuma devrelerinin düzenine yeni bir ışık tutuyor. 8 Bulgular, kültürel çevresindeki her şeyi yalnızca özümseyen bir beyne ilişkin bu basit modelle çelişiyor. 9 Ve beynimizin yapısının, hâlâ bir ölçüde esnekliğe sahip gibi görünse de, güçlü genetik kısıtlamalarla sınırlandığını gösteriyor.

PASAJ 326

Pedra Furada ve Amerika'ya İlk Göç

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 145 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 17

1 If you wish to **glimpse** the ancient trophies of Pedra Furada, in a difficult, mountainous area of northeastern Brazil, you must be prepared to face intense dry heat, **treacherous** rocky ground, sudden flooding, **boulders** falling from cliffs, aggressive snakes and **swarms** of mosquitoes. 2 It's worth it, though, for the archeological treasures to be found there are exceptionally ancient[A]. 3 Rock paintings - vivid **depictions** of prehistoric ways of life, including dancing, hunting, war and sex rituals - have been **dated at** more than 12,000 years old, while curious pebble structures, **primeval** bonfires and early stone tools are up to 50,000 years old. 4 The discovery of the remains had a **profound** effect on our knowledge of American prehistory, for they suggested that the first people in the New World arrived not via a bridge of ice from Siberia but by sea from Africa[B] or possibly even Australia.

ANAHTAR KELİMELER

glimpse	göz atmak, bir an görmek
treacherous	tehlikeli, güvenilmez
boulder	iri kaya parçası
swarm	sürü, küme
depiction	tasvir, betimleme
dated at	... olarak tarihlendirilmek
primeval	ilkel, en eski çağlara ait
profound	derin, büyük

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It's worth it, though, for the archeological treasures to be found there are exceptionally ancient"*

Buradaki 'for' edat değil, 'çünkü' anlamında bir bağlaçtır; 'to be found there' ise 'orada bulunacak' diye isimden önce sıfat olarak çevrilir.

B *"arrived not via a bridge of ice from Siberia but by sea from Africa"*

'not A but B' yapısı Türkçeye 'A ile değil, B ile' biçiminde aktarılır: 'Sibirya'dan buz köprüsüyle değil, Afrika'dan deniz yoluyla geldi.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kuzeydoğu Brezilya'nın zorlu ve dağlık bir bölgesinde bulunan Pedra Furada'nın antik hazinelerine bir göz atmak isterseniz, yoğun kuru sıcakla, tehlikeli kayalık araziyle, ani su taşkınlarıyla, uçurumlardan düşen kaya parçalarıyla, saldırgan yılanlarla ve sivrisinek sürüleriyle karşılaşmaya hazır olmalısınız. 2 Ancak buna değer, çünkü orada bulunacak arkeolojik hazineler son derece eskidir. 3 Dans, av, savaş ve cinsel ayinler de dâhil olmak üzere tarih öncesi yaşam biçimlerinin canlı tasvirleri olan kaya resimlerinin 12.000 yıldan daha eski olduğu belirlenmişken, ilginç çakıl taşı yapıları, ilkel çağlardan kalma ateş yerleri ve ilk taş aletler 50.000 yıl öncesine kadar uzanmaktadır. 4 Kalıntıların bulunması, Amerika'nın tarih öncesi dönemine ilişkin bilgilerimiz üzerinde derin bir etki yaratmıştır; çünkü kalıntılar, Yeni Dünya'ya gelen ilk insanların Sibirya'dan bir buz köprüsü üzerinden değil, Afrika'dan ya da belki de Avustralya'dan deniz yoluyla geldiğini düşündürmüştür.

PASAJ 327

Kaynaktan Denize Akarsuda Yaşam

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 149 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 17

1 Rivers and streams generally support communities of organisms quite different from those of lakes and ponds. 2 A river or stream changes greatly between its source and the point at which it empties into a lake or the sea[A]. 3 Near the source, a stream's water is usually cold, low in **nutrients**, and clear. 4 The channel is often narrow, with a **swift** current that does not allow much **silt** to **accumulate** on the bottom. 5 Most of the organisms found here are supported by the photosynthesis of algae attached to rocks or by organic material, such as leaves, carried into the stream from the surrounding land. 6 Downstream, a river or stream generally widens and slows. 7 The water is usually warmer and may be cloudier because of **sediments** and other particles suspended in it. 8 Worms and insects that **burrow** into the mud are **abundant**, as are waterfowl, frogs, fish, and other water animals[B].

ANAHTAR KELİMELER

empty into	dökülmek
nutrient	besin maddesi
swift	hızlı
silt	mil, alüvyon
accumulate	birikmek
sediment	tortu, çökelti
burrow	toprağa gömülmek, oyuk açmak
abundant	bol

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the point at which it empties into a lake or the sea"*

Edat + which ile kurulan ilgi cümleciği Türkçede isimden önce sıfat olarak çevrilir: 'göle ya da denize döküldüğü nokta'.

B *"are abundant, as are waterfowl, frogs, fish, and other water animals"*

'as are ...' devrik bir karşılaştırmadır ve 'bunlar da öyledir' anlamı taşır; Türkçede ayrı bir cümlecik olarak sona eklenir: '... su kuşları ve kurbağalar da öyle.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Nehirler ve dereler genellikle göllerde ve gölcüklerde bulunanlardan oldukça farklı organizma topluluklarına ev sahipliği yapar. 2 Bir nehir ya da akarsu, kaynağı ile bir göle ya da denize döküldüğü nokta arasında büyük ölçüde değişir. 3 Kaynağın yakınında akarsuyun suyu genellikle soğuk, besin maddeleri bakımından fakir ve berraktır. 4 Akarsu yatağı çoğu zaman dardır ve akıntı, tabanda fazla mil birikmesine izin vermeyecek kadar hızlıdır. 5 Burada bulunan organizmaların çoğu, kayalara tutunmuş alglerin fotosentezi ya da çevredeki karalardan dereye taşınan yapraklar gibi organik maddeler sayesinde yaşamını sürdürür. 6 Akış aşağısında bir nehir ya da akarsu genellikle genişler ve yavaşlar. 7 Su genellikle daha ılıktır ve içinde asılı duran tortular ve diğer parçacıklar nedeniyle daha bulanık olabilir. 8 Çamura gömülerek yaşayan solucanlar ve böcekler bol miktarda bulunur; su kuşları, kurbağalar, balıklar ve diğer su hayvanları da öyle.

PASAJ 328

Kör Çocuklar da El Hareketi Yapar

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 185 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 17

1 What would conversation be like without hand **gestures**? 2 Difficult, and in countries like Italy, perhaps unimaginable. 3 It was her travels to Italy, in fact, that **inspired** Jana Iverson[A], a psychologist at the University of Chicago, to see whether we learn gesturing from others or if it is an **innate** part of speaking. 4 She asked 24 children, 12 of whom had been blind from birth[B], to compare the amounts of water in two **identical** glasses, then compare them again after the water in one glass was poured into a dish (The blind children explored the water and **receptacles** with their hands). 5 Asked how they **arrived at** an answer, both blind and sighted children used the same gestures as they spoke, including cupping one hand into a C shape and **imitating** the act of pouring. 6 Blind children gestured even when talking to an experimenter they knew was blind. 7 "The fact that someone who had never seen gestures before would gesture", says Iverson, "even to a partner who they know can't see, suggests that gesturing and speaking are tightly connected in some very **fundamental** way in our brains".

ANAHTAR KELİMELER

gesture	jest, el hareketi
inspire	esinlendirmek, yöneltmek
innate	doğuştan gelen
identical	özdeş, tıpatıp aynı
receptacle	kap
arrive at	(sonuca, cevaba) ulaşmak
imitate	taklit etmek
fundamental	temel

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It was her travels to Italy, in fact, that inspired Jana Iverson"*

'It was ... that ...' vurgulu (cleft) yapıdır; Türkçede vurgulanan öge sona alınır: 'Jana Iverson'ı ... yönelten şey İtalya'ya yaptığı seyahatlerdi.'

B *"She asked 24 children, 12 of whom had been blind from birth"*

'12 of whom' ilgi cümleciği, isimden önce sıfat olarak çevrilir: '12'si doğuştan kör olan 24 çocuk'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 El hareketleri olmasaydı konuşma nasıl olurdu? 2 Zor ve İtalya gibi ülkelerde belki de düşünülemez. 3 Aslında, Chicago Üniversitesi'nden psikolog Jana Iverson'ı, jest yapmayı başkalarından mı öğrendiğimizi yoksa bunun konuşmanın doğuştan gelen bir parçası mı olduğunu araştırmaya yönelten şey, İtalya'ya yaptığı seyahatlerdi. 4 Iverson, 12'si doğuştan kör olan 24 çocuktan, iki özdeş bardaktaki su miktarlarını karşılaştırmalarını, ardından bardaklardan birindeki su bir kaba döküldükten sonra bunları yeniden karşılaştırmalarını istedi (kör çocuklar suyu ve kapları elleriyle inceledi). 5 Cevaba nasıl ulaştıkları sorulduğunda, hem kör hem de gören çocuklar konuşurken, bir ellerini C harfi biçiminde kıvırmak ve dökme hareketini taklit etmek de dâhil olmak üzere aynı jestleri kullandılar. 6 Kör çocuklar, kör olduğunu bildikleri bir deneyciyle konuşurken bile jest yaptılar. 7 Iverson, "Daha önce hiç jest görmemiş birinin, göremeyeceğini bildiği bir muhatabaya bile jest yapması, beynimizde jest yapma ile konuşmanın çok temel bir biçimde sıkı sıkıya bağlı olduğunu gösteriyor" diyor.

PASAJ 329

Ayasofya'nın Kubbe Sırrı

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 212 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 17

1 The finest example of Byzantine architecture is the church of Saint Sophia (Holy Wisdom) in İstanbul, constructed by the emperor Justinian in the sixth century. 2 Evidently, its structural design was something altogether new in the history of architecture. 3 The central feature of the design was the application of the dome principle to a building of square shape. 4 The church was designed in the form of a cross, with a magnificent dome over its central square. 5 The main problem for the architects was how to fit the circumference of the dome to the square area it was supposed to cover. 6 The solution was to have four great arches spring from pillars B at the four corners of the square. 7 The rim of the dome was then made to rest on the keystones of the arches, with the curved triangular spaces between the arches filled with masonry. 8 The result was an architectural framework of marvellous strength, which at the same time made possible a style of imposing grandeur and delicacy. 9 The dome itself has a diameter of 107 feet and rises to a height of nearly 180 feet from the floor. 10 So many windows are placed around its rim that the dome appears A to have no support at all but to be suspended in midair.

ANAHTAR KELİMELER

evidently	açıkça, görünüşe göre
altogether	tamamen
circumference	çevre, çember
pillar	sütun, paye
keystone	kilit taşı
masonry	taş örgü, kâgir
imposing	heybetli, etkileyici
suspended	asılı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"So many windows are placed around its rim that the dome appears"*

'so ... that' sonuç yapısı: 'o kadar çok pencere yerleştirilmiştir ki kubbe ... görünür.' Edilgen 'are placed' Türkçede de edilgen kalabilir.

B *"The solution was to have four great arches spring from pillars"*

'have + nesne + yalın fiil' ettirgen yapıdır: 'dört büyük kemeri payelerden yükseltmek'; Türkçede 'payelerden yükselen dört kemer yapmak' diye doğallaştırılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bizans mimarisinin en güzel örneği, altıncı yüzyılda İmparator Justinianus tarafından İstanbul'da inşa ettirilen Ayasofya (Kutsal Bilgelik) Kilisesi'dir. 2 Açıkçası, yapının tasarımı mimarlık tarihinde tamamen yeni bir şeydi. 3 Tasarımın ana özelliği, kubbe ilkesinin kare biçimli bir binaya uygulanmasıydı. 4 Kilise, ortasındaki kare alanın üzerinde muhteşem bir kubbe bulunan, haç biçiminde tasarlanmıştı. 5 Mimarlar için asıl sorun, kubbenin çemberini, örtmesi gereken kare alana nasıl oturtacaklarıydı. 6 Çözüm, karenin dört köşesindeki payelerden yükselen dört büyük kemer yapmaktı. 7 Ardından kubbenin kenarı kemerlerin kilit taşlarına oturtuldu; kemerler arasındaki eğri üçgen boşluklar da taş örgüyle dolduruldu. 8 Sonuç, olağanüstü sağlamlıkta bir mimari iskeletti; bu iskelet aynı zamanda heybetli bir ihtişam ve zarafet taşıyan bir üslubu mümkün kıldı. 9 Kubbenin çapı 107 fit (yaklaşık 33 metre) olup zeminden yaklaşık 180 fit (55 metre) yüksekliğe çıkar. 10 Kubbenin kenarı boyunca o kadar çok pencere yerleştirilmiştir ki kubbe hiçbir desteği yokmuş da havada asılı duruyormuş gibi görünür.

PASAJ 330

Semboller ve Bilinçdışı Zihin

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 176 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 17

1 A symbol is a term or a picture that may be familiar in daily life, yet possessing specific connotations in addition to its obvious meaning[B]. 2 It implies something vague or hidden from us. 3 Thus, a word or an image is symbolic when it implies something more than its immediate meaning. 4 It has a wider "unconscious" aspect that is never precisely defined or fully explained. 5 As the mind explores the symbol, it is led to ideas that lie beyond the grasp of reason. 6 Since there are many things beyond the range of human understanding, we use symbolic terms to represent concepts that we cannot define or fully comprehend. 7 This is one reason why historically all religions have employed symbolic language or images. 8 However, this conscious use of symbols is only one aspect of a psychological fact of great importance. 9 Man also produces symbols unconsciously and spontaneously, in the form of dreams. 10 It is not easy to grasp this point, but we must if we are to know more about the ways in which the human mind works[A].

ANAHTAR KELİMELER

connotation	çağrışım, yan anlam
imply	ima etmek
vague	belirsiz, bulanık
immediate meaning	doğrudan anlam
beyond the grasp of	... kavrayışının ötesinde
comprehend	kavramak
employ	kullanmak
spontaneously	kendiliğinden

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"we must if we are to know more about the ways in which the human mind works"*

'we must' sonrasında 'grasp this point' düşmüştür (eksiltili yapı); 'if we are to know' ise 'bilmek istiyorsak / öğreneceksek' anlamında 'be to' yapısıdır.

B *"yet possessing specific connotations in addition to its obvious meaning"*

'yet' ile bağlanan -ing yapısı karşıtlık bildirir; Türkçede 'fakat ... özel çağrışımlar da taşır' diye ayrı bir yüklemle çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sembol, günlük hayatta aşina olabileceğimiz bir resim ya da terimdir, fakat açık anlamının yanında özel çağrışımlar da taşır. 2 Sembol, belirsiz ya da bizden gizli bir şeyi ima eder. 3 Bu yüzden, bir kelime ya da bir imge, doğrudan anlamından daha fazlasını ima ettiği zaman semboliktir. 4 Sembolün hiçbir zaman tam olarak tanımlanmamış ya da bütünüyle açıklanmamış daha geniş, "bilinçdışı" bir yönü vardır. 5 Zihin sembolü irdeledikçe, aklın kavrayışının ötesinde kalan fikirlere yönelir. 6 İnsanın anlama yeteneğinin sınırlarının ötesinde pek çok şey olduğu için, tanımlayamadığımız ya da tam olarak kavrayamadığımız kavramları temsil etmek için sembolik terimler kullanırız. 7 Tarih boyunca bütün dinlerin sembolik dil ya da imgeler kullanmasının bir nedeni budur. 8 Fakat sembollerin bu bilinçli kullanımı, çok önemli bir psikolojik gerçeğin yalnızca bir yönüdür. 9 İnsan, rüyalar biçiminde, bilinçsizce ve kendiliğinden de semboller üretir. 10 Bu noktayı kavramak kolay değildir, ama insan zihninin işleyiş biçimleri hakkında daha çok şey öğreneceksek bunu yapmak zorundayız.

PASAJ 331

Higgs Alanı: Kütle Nereden Gelir?

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 177 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 17

(1) According to the most **accurate** scientific theory ever created and generally known as the standard model, all of space is filled with a mysterious stuff called "the Higgs field". (2) Unlike magnetic or gravitational fields, which **vary** from place to place (as, for instance, the fact that things weigh more on Earth than on the surface of the Moon), the Higgs field is exactly the same everywhere. (3) What varies is how the different **fundamental particles** **interact** with it[A]. (4) That interaction, the theory goes, is what gives particles mass. (5) In other words, the Higgs field is what makes some particles, such as protons and neutrons, **relatively** heavy, others (like electrons) subatomic lightweights, and still others (like photons) **utterly** massless. (6) If photons weren't so light, a person would be **shredded** by a photon hailstorm[B] every time he or she was exposed to a sunbeam. (7) Then again, if protons and neutrons weren't so heavy, one wouldn't dare to go outside to sunbathe anyway. (8) So without mass and its **affinity** for gravity, there would be no galaxies, no stars, and no us.

ANAHTAR KELİMELER

accurate	doğru, isabetli
vary	değişmek
fundamental particles	temel parçacıklar
interact	etkileşime girmek
relatively	görece, nispeten
utterly	tamamen, büsbütün
shred	paramparça etmek
affinity	yakınlık, çekim

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"What varies is how the different fundamental particles interact with it"*

Özne ve tümleç isim cümleciğidir (What ..., how ...). Türkçede 'Değişen şey, ... nasıl etkileşime girdiğidir' diye iki isim cümleciği korunarak çevrilir.

B *"If photons weren't so light, a person would be shredded by a photon hailstorm"*

İkinci tip koşul cümlesi (gerçek dışı şimdiki durum): 'Fotonlar bu kadar hafif olmasaydı, ... paramparça edilirdi.' Edilgen 'would be shredded' Türkçede de edilgen verilebilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Şimdiye kadar geliştirilmiş en isabetli bilimsel kuram olan ve genellikle standart model olarak bilinen kurama göre, uzayın tamamı "Higgs alanı" adı verilen gizemli bir maddeyle doludur. (2) Yerden yere değişen manyetik ya da kütleçekim alanlarının aksine (örneğin cisimlerin Dünya'da, Ay'ın yüzeyinde olduğundan daha ağır olması gibi), Higgs alanı her yerde tamamen aynıdır. (3) Değişen şey, farklı temel parçacıkların bu alanla nasıl etkileşime girdiğidir. (4) Kurama göre, parçacıklara kütle kazandıran şey bu etkileşimdir. (5) Başka bir deyişle, bazı parçacıkları (proton ve nötronlar gibi) görece ağır, bazılarını (elektronlar gibi) atom altı hafif siklet, bazılarını da (fotonlar gibi) tamamen kütlesiz yapan şey Higgs alanıdır. (6) Fotonlar bu kadar hafif olmasaydı, bir insan güneş ışığına her maruz kaldığında bir foton dolu fırtınası tarafından paramparça edilirdi. (7) Öte yandan, proton ve nötronlar bu kadar ağır olmasaydı, kimse zaten güneşlenmek için dışarı çıkmaya cesaret edemezdi. (8) Yani kütle ve onun kütleçekimiyle olan yakınlığı olmasaydı, ne galaksiler, ne yıldızlar ne de biz var olurduk.

PASAJ 332

Bel Fıtığı Nasıl Oluşur?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 187 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 17

1 The **vertebrae** of the spinal column are separated by disks made of **cartilage**. 2 Each disk has a strong outer layer and a softer inner part that acts as a shock absorber to **cushion** the vertebrae during movement. 3 If the disk **degenerates**, for example following an injury or with aging, the inner part of the disk can bulge or **rupture** through the outer layer. 4 The ruptured inner part of the disk can **compress** or **irritate** a nerve root and may even injure it. 5 Most ruptured disks are in the lower back and usually affect only one leg. 6 Such a rupture can cause pain not only in the lower back but also down the sciatic nerve[A], which runs from the spinal column to the buttocks, leg, and heel. 7 Ruptured disks in the lower back can also cause leg weakness, and a person may especially have difficulty lifting the front part of the foot. 8 A ruptured disk that is very large and centrally located in the spinal column can affect nerves that regulate bowel and bladder function, **impairing** the ability to defecate or urinate and making urgent medical attention necessary[B].

ANAHTAR KELİMELER

vertebrae	omurlar
cartilage	kıkırdak
cushion	darbeyi yumuşatmak, korumak
degenerate	yıpranmak, dejenere olmak
rupture	yırtılmak
compress	sıkıştırmak
irritate	tahriş etmek
impair	bozmak, zayıflatmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Such a rupture can cause pain not only in the lower back but also down the sciatic nerve"*

'not only ... but also' yapısı 'yalnızca ... değil, ... da' diye çevrilir: 'yalnızca belin alt kısmında değil, siyatik sinir boyunca da'.

B *"impairing the ability to defecate or urinate and making urgent medical attention necessary"*

Cümle sonundaki -ing yapıları ana fiilin sonucunu bildirir; Türkçede '-erek ... bozabilir ve ... gerekli kılabilir' biçiminde ayrı yüklemlerle verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Omurgadaki omurlar, kıkırdaktan oluşan disklerle birbirinden ayrılır. 2 Her diskin sağlam bir dış katmanı ve hareket sırasında omurları korumak için darbeleri emen bir amortisör görevi gören daha yumuşak bir iç kısmı vardır. 3 Disk, örneğin bir yaralanmanın ardından ya da yaşlanmayla birlikte yıpranırsa, diskin iç kısmı dış katmanı zorlayarak şişebilir ya da onu yırtıp dışarı taşabilir. 4 Diskin yırtılarak dışarı taşan iç kısmı bir sinir kökünü sıkıştırabilir ya da tahriş edebilir, hatta onu zedeleyebilir. 5 Yırtılan disklerin çoğu belin alt kısmındadır ve genellikle yalnızca bir bacağı etkiler. 6 Böyle bir yırtılma yalnızca belin alt kısmında değil, omurgadan kalçalara, bacağa ve topuğa uzanan siyatik sinir boyunca aşağıya doğru da ağrıya neden olabilir. 7 Belin alt kısmındaki yırtılmış diskler bacakta güçsüzlüğe de yol açabilir ve kişi özellikle ayağının ön kısmını kaldırmakta zorlanabilir. 8 Çok büyük olan ve omurganın ortasında yer alan yırtılmış bir disk, bağırsak ve mesane işlevlerini düzenleyen sinirleri etkileyerek dışkılama ya da idrar yapma yetisini bozabilir ve acil tıbbi müdahaleyi gerekli kılabilir.

PASAJ 333

Amerikan İngilizcesinin Bölgesel Lehçeleri

BÖLÜM 17

Eğitim ve Dil · ●●● Zor · 211 kelime · 9 cümle

1 Americans **tend to** think that varieties of English are more determined by region than by any other factor, such as age, ethnicity, gender and social class. 2 The linguist Henry Smith, for instance, **maintained** that each region of American English is highly **distinctive**. 3 Scholars who have investigated the matter have been influenced by the theory of dialect geography **formulated** in the 19th century by European dialectologists. 4 As a result, investigations have **presumed** the idea of long-settled and stable regions - an idea appropriate for Europe but less suitable to the more recent and **fluid** settlement patterns A of the US. 5 Even so, American English dialects are **conventionally** treated under four headings: North, Coastal South, Midland, and West. 6 The Northern dialect stretches from New England to New York and was shaped by migration from the 17th century colonial settlements. 7 The Coastal Southern dialect centres on the Atlantic port cities of the states of Virginia, the Carolinas and Georgia, formed in a time of plantation and ranch agriculture. 8 The Midland dialect is spoken between North and South Midlands according to some dialectologists while others emphasize its **affiliation** with its neighbours B and describe it as Lower North and Upper South. 9 Finally, the Western dialect is used in the area that covers California and the Pacific Northwest.

ANAHTAR KELİMELER

tend to	eğiliminde olmak
maintain	ileri sürmek, savunmak
distinctive	kendine özgü, ayırt edici
formulate	geliştirmek, formüle etmek
presume	varsaymak
fluid	değişken, akışkan
conventionally	geleneksel olarak
affiliation	bağ, yakınlık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"an idea appropriate for Europe but less suitable to the more recent and fluid settlement patterns"*

Tire sonrasındaki 'an idea ...' önceki fikri açıklayan bir eklemedir (appositive); Türkçede '; bu fikir Avrupa için uygundur, ancak ... daha az uymaktadır' diye ayrı bir cümlecik yapılır.

B *"according to some dialectologists while others emphasize its affiliation with its neighbours"*

'while' burada zaman değil karşıtlık bildirir (whereas); 'bazı uzmanlara göre ... konuşulurken, başka uzmanlar ... vurgulamaktadır' biçiminde çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Amerikalılar, İngilizcenin çeşitlerinin yaş, etnik köken, cinsiyet ve sosyal sınıf gibi herhangi bir başka etkenden çok bölgeye göre belirlendiğini düşünme eğilimindedir. 2 Örneğin dilbilimci Henry Smith, Amerikan İngilizcesinin konuşulduğu her bölgenin oldukça kendine özgü olduğunu ileri sürmüştür. 3 Konuyu araştıran akademisyenler, 19. yüzyılda Avrupalı lehçe uzmanlarınca geliştirilen lehçe coğrafyası kuramından etkilenmiştir. 4 Bunun sonucunda araştırmalar, uzun süredir yerleşik ve durağan bölgeler fikrini varsaymıştır; bu fikir Avrupa için uygundur, ancak ABD'nin daha yeni ve değişken yerleşim örüntülerine daha az uymaktadır. 5 Böyle olsa bile, Amerikan İngilizcesi lehçeleri geleneksel olarak dört başlık altında ele alınır: Kuzey, Güney Kıyıları, İç Kısımlar (Midland) ve Batı. 6 Kuzey lehçesi New England'dan New York'a kadar uzanır ve 17. yüzyıl koloni yerleşimlerinden yapılan göçlerle şekillenmiştir. 7 Güney Kıyıları lehçesi Virginia, Kuzey ve Güney Karolina ile Georgia eyaletlerinin Atlantik liman şehirlerinde yoğunlaşır ve plantasyon ile büyükbaş hayvan çiftliği (ranch) tarımının yapıldığı bir dönemde oluşmuştur. 8 Bazı lehçe uzmanlarına göre İç Kısımlar lehçesi Kuzey ve Güney İç Kısımları arasında konuşulurken, başka uzmanlar bu lehçenin komşularıyla olan bağını vurgulamakta ve onu Aşağı Kuzey ve Yukarı Güney olarak tanımlamaktadır. 9 Son olarak Batı lehçesi, Kaliforniya'yı ve Pasifik Kuzeybatısı'nı kapsayan bölgede kullanılmaktadır.

PASAJ 334

Kapitalizm, Özgürlük ve İşçi Yasaları

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 192 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 17

1 The most important idea of the nineteenth century in Britain was that everyone had the right to personal freedom, and this became the basis of capitalism. 2 This idea, which had **originated** with Adam Smith in the eighteenth century, spread widely **due to** the popularity of his book The Wealth of Nations. 3 After Adam Smith, several capitalist economists argued that the government should not **interfere** in trade and industry at all. 4 Fewer laws, they **claimed**, meant more freedom [A], and freedom for individuals would lead to happiness for the greatest number of people. 5 These ideas were **eagerly** accepted by the growing middle class. 6 However, it soon became very clear that the freedom of factory owners to do as they pleased had led to slavery and **misery** for the poor, not to happiness or freedom [B]. 7 By 1820, more and more people had begun to accept the idea that the government must interfere to protect the poor and the weak. 8 The result was a number of laws to improve **working conditions**. 9 For instance, one of the laws, which **went into effect** in 1833, limited the number of hours that women and children were allowed to work.

ANAHTAR KELİMELER

originate	ortaya çıkmak, kaynaklanmak
due to	nedeniyle, sayesinde
interfere	müdahale etmek
claim	iddia etmek
eagerly	hevesle
misery	sefalet, perişanlık
working conditions	çalışma koşulları
went into effect	yürürlüğe girdi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Fewer laws, they claimed, meant more freedom"*

Araya giren 'they claimed' ana yüklemdir; Türkçede başa alınır: 'Onlara göre / Onlar, daha az yasanın daha fazla özgürlük anlamına geldiğini iddia ettiler.'

B *"had led to slavery and misery for the poor, not to happiness or freedom"*

'A, not B' karşıtlığı Türkçede 'B'ye değil, A'ya yol açtı' diye sıralanır; 'for the poor' (yoksullar için) atlanmamalıdır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İngiltere'de 19. yüzyılın en önemli fikri herkesin kişisel özgürlük hakkına sahip olduğuydu ve bu fikir kapitalizmin temeli hâline geldi. 2 18. yüzyılda Adam Smith ile ortaya çıkan bu fikir, onun The Wealth of Nations (Ulusların Zenginliği) adlı kitabının popülerliği sayesinde geniş çapta yayıldı. 3 Adam Smith'ten sonra birkaç kapitalist ekonomist, hükümetin ticarete ve sanayiye hiçbir şekilde müdahale etmemesi gerektiğini savundu. 4 Onlara göre daha az yasa daha fazla özgürlük demekti ve bireylerin özgürlüğü en çok sayıda insanın mutluluğuna yol açacaktı. 5 Bu fikirler büyüyen orta sınıf tarafından hevesle kabul edildi. 6 Ancak çok geçmeden, fabrika sahiplerinin istedikleri gibi davranma özgürlüğünün yoksullar için mutluluğa ya da özgürlüğe değil, köleliğe ve sefalete yol açtığı açıkça ortaya çıktı. 7 1820'ye gelindiğinde, giderek daha fazla insan hükümetin yoksulları ve güçsüzleri korumak için müdahale etmesi gerektiği fikrini kabul etmeye başlamıştı. 8 Sonuç, çalışma koşullarını iyileştirmeye yönelik bir dizi yasa oldu. 9 Örneğin, 1833'te yürürlüğe giren yasalardan biri, kadınların ve çocukların çalışmasına izin verilen saat sayısını sınırlandırdı.

PASAJ 335

Petrolün Yeni Rakibi: Glikoz

BÖLÜM 17

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 183 kelime · 9 cümle

1 Glucose, nature's most **abundant** sugar, may soon be petroleum's fiercest **rival**. 2 Chemists have long searched for cheap, **renewable**, and non-polluting alternatives to the 245 million tonnes of petroleum-based plastics produced annually. 3 For years, they have been able to convert sugars into the chemical hydroxymethylfurfural (HMF), which can be used to make plastic. 4 But the process, which used acid **catalysts** to break the sugars down, was costly[A] and complicated by impurities and low **yields**. 5 Researchers at the Pacific Northwest National Laboratory (PNNL) in Washington replaced the acid catalyst with a metal catalyst, chromium chloride, and used it to break down glucose, a sugar found in plant starches and cellulose. 6 The result: HMF yields increased 10 to 70 percent over the old processes and impurities were eliminated. 7 The next step to replacing petroleum is to find a low-impact renewable source for the glucose. 8 Scientists hope to soon **obtain** glucose from cellulose rather than from plant starches. 9 Cellulose is found in straw and sawdust, two waste products from the agricultural and wood industries that do not require precious farmland to be taken away from food crops[B].

ANAHTAR KELİMELER

abundant	bol
rival	rakip
renewable	yenilenebilir
convert into	-e dönüştürmek
catalyst	katalizör
impurity	safsızlık
yield	verim
obtain	elde etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"But the process, which used acid catalysts to break the sugars down, was costly"*

Virgüllerle ayrılan ilgi cümleciği (non-defining) özneyi açıklar; Türkçede isimden önce sıfat olarak verilir: 'Şekerleri parçalamak için asit katalizörler kullanan bu işlem pahalıydı.'

B *"that do not require precious farmland to be taken away from food crops"*

'require + nesne + to be V3' edilgen mastar yapısıdır: 'değerli tarım arazilerinin gıda ürünlerinden ayrılmasını gerektirmeyen'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Doğada en bol bulunan şeker olan glikoz, yakında petrolün en zorlu rakibi olabilir. 2 Kimyagerler uzun zamandır, her yıl üretilen 245 milyon ton petrol bazlı plastiğe ucuz, yenilenebilir ve çevreyi kirletmeyen alternatifler arıyorlar. 3 Yıllardır şekerleri, plastik yapımında kullanılabilen hidroksimetilfurfural (HMF) adlı kimyasala dönüştürebiliyorlar. 4 Ancak şekerleri parçalamak için asit katalizörler kullanan bu işlem pahalıydı; ayrıca safsızlıklar ve düşük verim nedeniyle sorunluydu. 5 Washington'daki Pasifik Kuzeybatı Ulusal Laboratuvarı'ndaki (PNNL) araştırmacılar, asit katalizörü bir metal katalizör olan krom klorürle değiştirdiler ve bunu, bitki nişastalarında ve selülozda bulunan bir şeker olan glikozu parçalamak için kullandılar. 6 Sonuç: Eski işlemlere kıyasla HMF verimi yüzde 10'dan yüzde 70'e yükseldi ve safsızlıklar ortadan kalktı. 7 Petrolün yerini almaya yönelik bir sonraki adım, glikoz için çevreye etkisi düşük, yenilenebilir bir kaynak bulmaktır. 8 Bilim insanları yakında glikozu bitki nişastalarından değil, selülozdan elde etmeyi umuyorlar. 9 Selüloz, tarım ve orman ürünleri sanayilerinin, değerli tarım arazilerinin gıda ürünlerinden ayrılmasını gerektirmeyen iki atık ürünü olan saman ve talaşta bulunur.

PASAJ 336

Yapay Böbrekte Diyaliz Hızı

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 142 kelime · 3 cümle

BÖLÜM 17

❶ In dialysis with an artificial kidney, the rate of movement of **solute** across the dialyzing **membrane** depends on four **variables**: the **concentration gradient** of the solute between the blood and the dialyzing fluid, the **permeability** of the membrane to the solute, the surface area of the membrane, and the length of time that the blood and fluid remain in contact with the membrane[A]. ❷ Thus, the maximum rate of solute transfer occurs initially when the concentration gradient is greatest (when dialysis is begun) and slows down as the concentration gradient is **dissipated**. ❸ In a flowing system such as haemodialysis, in which blood and dialysate fluid flow through an artificial kidney, the dissipation of the concentration gradient can be reduced, and **diffusion** of solute across the membrane can be **optimized** by increasing the flow rate of either or both[B] the blood and dialyzing fluid.

ANAHTAR KELİMELER

solute	çözünen madde
membrane	zar
variable	değişken
concentration gradient	konsantrasyon gradyanı, derişim farkı
permeability	geçirgenlik
dissipate	dağılmak, ortadan kalkmak
diffusion	difüzyon, yayılma
optimize	en uygun hâle getirmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the length of time that the blood and fluid remain in contact with the membrane"*

'that' ile başlayan ilgi cümleciği 'time' sözcüğünü niteler ve Türkçede öne alınır: 'kan ile sıvının zarla temas hâlinde kaldığı sürenin uzunluğu'.

B *"can be optimized by increasing the flow rate of either or both"*

'by + -ing' yöntem bildirir ve '-arak/-erek' ile çevrilir; edilgen 'can be optimized' ise '-ebilir' eki eklenmiş edilgen fiille verilir: 'akış hızı artırılarak ... en uygun düzeye getirilebilir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Yapay böbrekle yapılan diyalizde, çözünen maddenin diyaliz zarından geçiş hızı dört değişkene bağlıdır: çözünen maddenin kan ile diyaliz sıvısı arasındaki konsantrasyon gradyanı (derişim farkı), zarın bu maddeye karşı geçirgenliği, zarın yüzey alanı ve kan ile sıvının zarla temas hâlinde kaldığı sürenin uzunluğu. ❷ Bu nedenle, çözünen madde aktarımının en yüksek hızı başlangıçta, yani konsantrasyon gradyanının en büyük olduğu anda (diyaliz başlatıldığında) görülür ve gradyan ortadan kalktıkça yavaşlar. ❸ Kanın ve diyaliz sıvısının (diyalizat) yapay böbrekten aktığı hemodiyaliz gibi akışlı bir sistemde, kanın ya da diyaliz sıvısının veya her ikisinin akış hızı artırılarak konsantrasyon gradyanının ortadan kalkması azaltılabilir ve çözünen maddenin zardan difüzyonu en uygun düzeye getirilebilir.

PASAJ 337

Disleksi ve Diskalkuli: Beynin Yanlış Yorumu

Eğitim ve Dil · ●●○ İleri · 197 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 17

1 To succeed in school, children must **master** three skills - reading, writing and arithmetic - but not all students **readily** grasp these basic skills. 2 Among English-speaking children, an estimated 2 to 15% have trouble with reading or spelling, broadly classified as dyslexia. 3 From 1 to 7% **struggle** to do math, a disability known as dyscalculia. 4 Statistics vary but dyslexia appears to be more common among English speakers than among speakers of highly phonetic languages[B] such as Turkish and Italian. 5 It is believed that at least one child in most elementary school classes in the US suffers from dyslexia. 6 Both dyslexia and dyscalculia **defy** easy explanation. 7 Neither disorder is the result of **faulty** eyesight or hearing, both of which[A] can also delay language **acquisition** but are easily corrected. 8 Instead, children with dyslexia and dyscalculia have working sensory organs, apparently normal sensory and motor development and, sometimes, above-average intelligence. 9 After more than 15 years of research, investigators now believe these conditions frequently involve so-called partial functional **deficits** of the senses: In affected children, the eyes and ears accurately register sights and sounds, letters, numbers and spoken syllables, but that information is **misinterpreted** as it is processed in the brain.

ANAHTAR KELİMELER

master	hâkim olmak, ustalaşmak
readily	kolayca
struggle	zorlanmak, uğraşmak
defy	(açıklamaya) direnmek, meydan okumak
faulty	kusurlu, bozuk
acquisition	edinim
deficit	yetersizlik, eksiklik
misinterpret	yanlış yorumlamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Neither disorder is the result of faulty eyesight or hearing, both of which"*

'Neither ...' olumsuzluğu 'ikisi de ... değildir' diye çevrilir; 'both of which' ise görme ve işitme bozukluklarını işaret eden ilgi yapısıdır ve Türkçede yeni bir cümlecikle verilir: '...; bu ikisi de ...'.

B *"dyslexia appears to be more common among English speakers than among speakers of highly phonetic languages"*

'appear to be' (görünmek) + karşılaştırma yapısı: '... konuşanlara kıyasla İngilizce konuşanlar arasında daha yaygın görünmektedir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Okulda başarılı olmak için çocukların üç beceriye, yani okuma, yazma ve aritmetiğe hâkim olması gerekir; ancak tüm öğrenciler bu temel becerileri kolayca kavrayamaz. 2 İngilizce konuşan çocukların tahminen %2 ila %15'i, genel olarak disleksi diye sınıflandırılan okuma ya da yazım (imla) sorunu yaşar. 3 %1 ila %7'si ise matematik yapmakta zorlanır ki bu, diskalkuli adıyla bilinen bir öğrenme güçlüğüdür. 4 İstatistikler farklılık göstermektedir, fakat disleksi İngilizce konuşanlar arasında, Türkçe ve İtalyanca gibi büyük ölçüde fonetik dilleri konuşanlara kıyasla daha yaygın görünmektedir. 5 ABD'deki çoğu ilkokul sınıfında en az bir çocuğun disleksi sorunu olduğuna inanılmaktadır. 6 Disleksi de diskalkuli de kolay bir açıklamaya sığmaz. 7 İki bozukluk da görme veya işitme kusurunun sonucu değildir; bu ikisi de dil edinimini geciktirebilir, ancak kolaylıkla düzeltilebilir. 8 Aksine, disleksi ve diskalkulisi olan çocukların duyu organları sağlıklı çalışır, duyusal ve motor gelişimleri görünüşte normaldir ve bazen zekâları ortalamanın üstündedir. 9 15 yılı aşkın araştırmanın ardından araştırmacılar, artık bu durumların çoğu zaman duyulardaki "kısmi işlevsel yetersizlik" denen sorunları içerdiğine inanmaktadır: Bu durumdan etkilenen çocuklarda gözler ve kulaklar görüntüleri ve sesleri, harfleri, sayıları ve konuşulan heceleri doğru algılar, ama bu bilgiler beyinde işlenirken yanlış yorumlanır.

PASAJ 338

Angola: Yükselen Petrol Gücü

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 170 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 17

1 Angola's **emergence** as a serious player in the global oil sector has been **underlined** by B the publication of its latest production figures. 2 After several years of slow **output** growth, the fruits of the multi-billion dollar deepwater investment programme are finally **feeding through** A. 3 Thus, production reached 1.3 million barrels a day during the final quarter of 2005. 4 With the new deepwater fields now coming into production, the government's target of producing 2 million barrels a day by 2008 now seems **eminently within reach**. 5 In the meantime, official Angolan government figures indicate that oil production averaged 1.25 million barrels a day during the course of 2005, a steep jump on the year before. 6 In addition, the government's estimate of proven oil reserves has finally been increased from 5.4 billion barrels to 12.4 billion barrels. 7 This shows that, as sub-Saharan Africa's second biggest oil producer after Nigeria, Angola is in an excellent position to **overtake** countries such as Libya and Algeria in the table of oil powers on the continent as a whole.

ANAHTAR KELİMELER

emergence	ortaya çıkış, yükseliş
underline	vurgulamak, altını çizmek
output	üretim, çıktı
feed through	etkisini göstermek, sonuç vermeye başlamak
eminently	son derece, tamamen
within reach	ulaşılabilir
proven reserves	kanıtlanmış rezervler
overtake	geçmek, geride bırakmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the fruits of the multi-billion dollar deepwater investment programme are finally feeding through"*

Ön ad tamlaması zinciri (multi-billion dollar deepwater investment programme) Türkçede aynı sırayla kurulur: 'milyarlarca dolarlık derin deniz yatırım programı'; 'fruits ... feeding through' deyimi 'meyvelerini vermeye başlıyor' diye aktarılır.

B *"Angola's emergence as a serious player in the global oil sector has been underlined by"*

Fiilden türemiş isim (emergence) ve edilgen çatı: 'Angola'nın ... ciddi bir aktör olarak ortaya çıkışı ... ile vurgulandı'. Özneyi uzun isim öbeği olarak koruyun.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Angola'nın küresel petrol sektöründe ciddi bir aktör olarak ortaya çıkışı, son üretim rakamlarının yayımlanmasıyla vurgulandı. 2 Birkaç yıllık yavaş üretim artışının ardından, milyarlarca dolarlık derin deniz yatırım programı nihayet meyvelerini vermeye başlıyor. 3 Böylece, 2005'in son çeyreğinde üretim günde 1,3 milyon varile ulaştı. 4 Yeni derin deniz sahalarının şimdi üretime geçmesiyle, hükümetin 2008'e kadar günde 2 milyon varil üretme hedefi artık rahatlıkla ulaşılabilir görünüyor. 5 Bu arada Angola hükümetinin resmî rakamları, petrol üretiminin 2005 yılı boyunca, bir önceki yıla göre keskin bir artışla, günde ortalama 1,25 milyon varil olduğunu gösteriyor. 6 Bunun yanı sıra, hükümetin kanıtlanmış petrol rezervleri tahmini sonunda 5,4 milyar varilden 12,4 milyar varile yükseltildi. 7 Bu durum, Sahra Altı Afrika'nın Nijerya'dan sonraki en büyük ikinci petrol üreticisi olan Angola'nın, kıtanın bütününe ait petrol güçleri sıralamasında Libya ve Cezayir gibi ülkeleri geçmek için mükemmel bir konumda olduğunu gösteriyor.

PASAJ 339

Botanik Bahçelerinin Üç Görevi

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 150 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 17

1 Botanic gardens may **be regarded as** having a **threefold** function[A]: to please and educate the public; to **carry out** investigations regarding the economic value of **native** and foreign plant products and **acclimatisation** of plants; and to act as centres of information and scientific investigation in various fields of botany, such as anatomy, morphology and physiology, for which museums, libraries and laboratories are also needed[B]. 2 The search for drugs and spices particularly has **tempted** men from early times to explore all parts of the world and this has **promoted** a close link between exploration and botanic gardens. 3 One well-known botanic garden is the Royal Botanic Garden at Edinburgh which was founded in 1670 by Robert Sibbald for the **cultivation** of medical plants. 4 Since that date it has been removed to several different sites. 5 It is now one of the major botanic gardens in Britain with an area of over 60 acres.

ANAHTAR KELİMELER

be regarded as	olarak görülmek, kabul edilmek
threefold	üç yönlü
carry out	yürütmek, gerçekleştirmek
native	yerli
acclimatisation	iklime alıştırma
tempt	cezbetmek, özendirmek
promote	geliştirmek, sağlamak
cultivation	yetiştirme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Botanic gardens may be regarded as having a threefold function"*

'be regarded as + -ing' edilgen yapısı 'olduğu kabul edilebilir' diye çevrilir; 'may' olasılık bildirdiği için '-ebilir' eklenir.

B *"for which museums, libraries and laboratories are also needed"*

'for which' önceki işlevin tamamını niteler; Türkçede bu ilgi yapısı ayrı bir açıklama olarak verilebilir: '(bu işlev için müzelere ... de ihtiyaç vardır)'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Botanik bahçelerinin üç yönlü bir işlevi olduğu kabul edilebilir: halkı memnun etmek ve eğitmek; yerli ve yabancı bitki ürünlerinin ekonomik değeri ve bitkilerin iklime alıştırılması konusunda araştırmalar yürütmek; anatomi, morfoloji ve fizyoloji gibi botaniğin çeşitli alanlarında bilgi ve bilimsel araştırma merkezi olarak hizmet vermek (bu son işlev için müzelere, kütüphanelere ve laboratuvarlara da ihtiyaç vardır). 2 Özellikle ilaç ve baharat arayışı, eski zamanlardan beri insanları dünyanın her yerini keşfetmeye özendirmiştir ve bu da keşifler ile botanik bahçeleri arasında yakın bir bağ oluşmasını sağlamıştır. 3 İyi bilinen botanik bahçelerinden biri, 1670'te Robert Sibbald tarafından tıbbi bitkilerin yetiştirilmesi amacıyla kurulan Edinburgh'daki Kraliyet Botanik Bahçesi'dir (Royal Botanic Garden). 4 O tarihten bu yana bahçe birkaç kez farklı yerlere taşınmıştır. 5 Bahçe bugün, 60 akrı (yaklaşık 24 hektar) aşan alanıyla Britanya'nın başlıca botanik bahçelerinden biridir.

PASAJ 340

Deri Mantarı Enfeksiyonları

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 129 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 17

1 Fungi that **infect** the skin live only in the dead, topmost layer and don't **penetrate** deeper. 2 Some fungal infections cause no symptoms or produce only a small amount of irritation, **scaling** and redness. 3 Other fungal infections cause itching, swelling, **blisters** and severe scaling. 4 Fungi usually make their homes in moist areas of the body where skin surfaces meet: between the toes, in the **groin** and under the breasts. 5 Obese people are more likely to get these infections because B they have excessive skin folds. 6 Strangely, fungal infections on one part of the body can cause **rashes** on other parts of the body that aren't infected A. 7 For example, a fungal infection on the foot may cause an itchy, bumpy rash on the fingers. 8 These **eruptions** represent allergic reactions to the fungus.

ANAHTAR KELİMELER

infect	enfekte etmek, bulaşmak
penetrate	içine işlemek, nüfuz etmek
scaling	pullanma
blister	kabarcık, su toplama
groin	kasık
be likely to	olasılığı yüksek olmak
rash	döküntü
eruption	döküntü, kızarıklık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"can cause rashes on other parts of the body that aren't infected"*

Sondaki ilgi cümleciği (that aren't infected) 'parts' sözcüğünü niteler; Türkçede isimden önce gelir: 'vücudun enfekte olmayan diğer bölgelerinde'.

B *"Obese people are more likely to get these infections because"*

'be more likely to' yapısı 'daha olası / ... olasılığı daha yüksek' diye çevrilir: 'Obez insanların bu enfeksiyonlara yakalanma olasılığı daha yüksektir.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Deriyi enfekte eden mantarlar yalnızca derinin ölü, en üst tabakasında yaşar ve daha derine işlemez. 2 Bazı mantar enfeksiyonları hiçbir belirtiye yol açmaz ya da yalnızca hafif bir tahriş, pullanma ve kızarıklık yaratır. 3 Diğer mantar enfeksiyonları ise kaşıntıya, şişliğe, kabarcıklara (veziküller) ve şiddetli pullanmaya yol açar. 4 Mantarlar genellikle vücudun, deri yüzeylerinin birbirine değdiği nemli bölgelerine yerleşir: ayak parmaklarının arası, kasıklar ve göğüslerin altı. 5 Obez insanların bu enfeksiyonlara yakalanma olasılığı daha yüksektir, çünkü fazla deri kıvrımları vardır. 6 İşin garibi, vücudun bir bölgesindeki mantar enfeksiyonları, vücudun enfekte olmayan diğer bölgelerinde döküntülere neden olabilir. 7 Örneğin, ayaktaki bir mantar enfeksiyonu el parmaklarında kaşıntılı, kabarık bir döküntüye yol açabilir. 8 Bu döküntüler, mantara karşı gelişen alerjik tepkilerdir.

BÖLÜM 18 Pasaj 341–360

PASAJ 341

Bilimin Altın Çağı ve Bağımsızlığı

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 157 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 18

1 In modern times, it was perhaps the "gentleman scientists" of the nineteenth century who came closest[A] to a **genuinely** objective form of scientific research. 2 These **privileged** amateurs enjoyed a financial independence which most scientists today cannot have, and which enabled them[B] to satisfy their scientific curiosity without the need to please **patrons**. 3 With the growth of scientific research after World War II, science has become an expensive **occupation**. 4 Many scientists today look back upon the 1960s as a golden age of modern-day science, when research was mainly **funded by** the taxpayer, and scientific **enquiry** was seen by governments to be part of the public good, and worth paying for. 5 Today, the situation is very different. 6 Academic freedom is now often a little more than an **illusion** for most scientists working at universities or in publicly-funded research institutes. 7 Moreover, science is now largely **dominated** by the interests of the industrial world, and hence, hardly deserves the name "science".

ANAHTAR KELİMELER

genuinely	gerçekten, hakikaten
privileged	ayrıcalıklı
patron	hami, destekçi
occupation	uğraş, meslek
funded by	tarafından finanse edilen
enquiry	inceleme, araştırma
illusion	yanılsama, hayal
dominate	egemen olmak, hâkim olmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it was perhaps the "gentleman scientists" of the nineteenth century who came closest"*

'It was ... who ...' vurgulu (cleft) yapıdır; Türkçede 'en çok yaklaşanlar belki de ... beyefendi bilim insanlarıydı' diye vurgulanan öge yüklem yapılır.

B *"a financial independence which most scientists today cannot have, and which enabled them"*

Aynı ismi niteleyen iki ilgi cümleciği 've' ile bağlanmıştır; ikisi de isimden önce sıralanır: 'çoğu bilim insanının sahip olamadığı ve ... sağlayan bir mali bağımsızlık'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Modern çağda, gerçekten nesnel bir bilimsel araştırma biçimine en çok yaklaşanlar belki de on dokuzuncu yüzyılın "beyefendi bilim insanları"ydı. 2 Bu ayrıcalıklı amatörler, bugün çoğu bilim insanının sahip olamadığı ve hamilerini memnun etme gereği duymadan bilimsel meraklarını gidermelerini sağlayan bir mali bağımsızlığa sahiptiler. 3 İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bilimsel araştırmaların artmasıyla bilim pahalı bir uğraş hâline geldi. 4 Bugün pek çok bilim insanı, araştırmaların çoğunlukla vergi mükelleflerince finanse edildiği ve bilimsel incelemenin hükümetlerce kamu yararının bir parçası ve parası ödenmeye değer görüldüğü 1960'lı yıllara, çağdaş bilimin altın çağı olarak bakmaktadır. 5 Bugün durum çok farklıdır. 6 Üniversitelerde ya da kamu fonuyla desteklenen araştırma enstitülerinde çalışan çoğu bilim insanı için akademik özgürlük artık çoğu zaman bir yanılsamadan pek öte değildir. 7 Üstelik bilim artık büyük ölçüde sanayi dünyasının çıkarlarının egemenliği altındadır ve bu yüzden "bilim" adını pek hak etmemektedir.

PASAJ 342

Avcı Kadınlar: Agta Negritoları

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 128 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 18

(1) The Agta Negritos of the Philippines, a present-day tribal people, are an example of a culture whose women and men share all **subsistence** activities[A]. (2) Most interestingly, the Agta Negritos women hunt large **game** with bows, arrows, and hunting dogs. (3) The women are prevented from hunting only during late **pregnancy** and the first few months after giving birth. (4) Teenagers and women with older children are the most frequent hunters. (5) The women space their children to allow for maximum mobility. (6) They keep their birth rate down through the use of **herbal contraceptives**. (7) By studying these **ethnographic** examples and by questioning the **assumptions** that have been made about female and male roles in prehistory, anthropologists have concluded that Western society's traditionally low view of women's status is **by no means** universal[B].

ANAHTAR KELİMELER

subsistence	geçim
game	av hayvanı
pregnancy	hamilelik, gebelik
space (children)	(doğumları) aralıklandırmak
herbal contraceptives	bitkisel doğum kontrol yöntemleri
ethnographic	etnografik
assumption	varsayım
by no means	hiçbir şekilde, asla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a culture whose women and men share all subsistence activities"*

'whose' iyelik bildiren ilgi zamiridir; Türkçede '-ının/-inin ... -dığı' yapısıyla isimden önce çevrilir: 'kadınlarıyla erkeklerinin bütün geçim faaliyetlerini paylaştığı bir kültür'.

B *"Western society's traditionally low view of women's status is by no means universal"*

Uzun isim öbeği özne konumundadır; 'by no means' güçlü olumsuzluktur: '... bakış açısı hiçbir şekilde evrensel değildir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Günümüzde yaşayan bir kabile halkı olan Filipinler'deki Agta Negritoları, kadınlarıyla erkeklerinin bütün geçim faaliyetlerini paylaştığı bir kültüre örnektir. (2) En ilginci, Agta Negrito kadınlarının büyük av hayvanlarını yay, ok ve av köpekleriyle avlamasıdır. (3) Kadınların avlanması yalnızca hamileliğin son döneminde ve doğumdan sonraki ilk birkaç ay boyunca engellenir. (4) En sık avlananlar ergenler ve daha büyük çocukları olan kadınlardır. (5) Kadınlar, en üst düzeyde hareket serbestliği sağlamak için doğumlarını aralıklandırırlar. (6) Bitkisel doğum kontrol yöntemleri kullanarak doğum oranlarını düşük tutarlar. (7) Bu etnografik örnekleri inceleyen ve tarih öncesindeki kadın ve erkek rolleri hakkında ileri sürülen varsayımları sorgulayan antropologlar, Batı toplumunun kadının statüsünü geleneksel olarak küçük gören bakış açısının hiçbir şekilde evrensel olmadığı sonucuna varmışlardır.

PASAJ 343

Ren–Ruhr: Almanya'nın Sanayi Kalbi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 106 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 18

1 The Rhine-Ruhr area became the greatest industrial region of Germany, because it had at its heart the great **coalfield** of the Ruhr[A]. 2 Mining is now almost entirely northeast and westwards across the Rhine. 3 The region contains the greater part of the German iron, steel and **heavy engineering** industries. 4 The great **integrated** iron and steel plants mostly **cluster** on the Rhine waterway. 5 Specialized steel plants and engineering works are more **widespread**. 6 With a **decline** in coalmining and the **dismantling** after World War II of certain steel plants[B], some of the older Ruhr towns have diversified their industries considerably: vehicles, electrical goods and clothing are now being produced.

ANAHTAR KELİMELER

coalfield	kömür havzası
heavy engineering	ağır makine sanayii
integrated	entegre, bütünleşik
cluster	kümelenmek
widespread	yaygın
decline	düşüş, gerileme
dismantling	sökülme, söküm
diversify	çeşitlendirmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"because it had at its heart the great coalfield of the Ruhr"*

Nesne (the great coalfield) zarf öbeğinden (at its heart) sonraya atılmıştır; Türkçede doğal sıra kurulur: 'tam merkezinde büyük Ruhr kömür havzası bulunduğu için'.

B *"the dismantling after World War II of certain steel plants"*

Araya giren zaman zarfı (after World War II) isim ile tamlayıcısını ayırmıştır; Türkçede 'II. Dünya Savaşı'ndan sonra bazı çelik tesislerinin sökülmesi' diye birleştirilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ren-Ruhr bölgesi, tam merkezinde büyük Ruhr kömür havzası bulunduğu için Almanya'nın en büyük sanayi bölgesi hâline geldi. 2 Madencilik bugün neredeyse tamamen kuzeydoğuda ve Ren'in ötesinde, batı yönünde yapılmaktadır. 3 Bölge, Alman demir, çelik ve ağır makine sanayilerinin büyük bölümünü barındırmaktadır. 4 Büyük entegre demir-çelik tesisleri çoğunlukla Ren su yolu üzerinde kümelenmiştir. 5 Özel çelik tesisleri ve makine fabrikaları ise daha yaygındır. 6 Kömür madenciliğindeki düşüş ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra bazı çelik tesislerinin sökülmesiyle birlikte, eski Ruhr kentlerinden bazıları sanayilerini önemli ölçüde çeşitlendirmiştir: Artık taşıtlar, elektrikli eşyalar ve giyim eşyaları üretilmektedir.

PASAJ 344

Hipotalamusta Açlık ve Tokluk Merkezleri

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 132 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 18

1 **Stimulation** of several areas of the hypothalamus in the brain causes an animal to experience extreme hunger, a **voracious** appetite, and an intense desire to search for food. 2 The area most associated with hunger is the **lateral** hypothalamic area. 3 Damage to this area sometimes causes the animal to lose desire for food, sometimes causing **lethal** **starvation**. 4 On the other hand, a centre in the hypothalamus that opposes the desire for food, called the **satiety** centre[A], is located in the ventromedial nucleus. 5 When this centre is stimulated electrically, an animal that is eating food suddenly stops eating and shows complete **indifference** to food. 6 However, if this area is destroyed **bilaterally**, the animal cannot be satiated; instead, its hypothalamic hunger centres become overactive, so that it has a voracious appetite, resulting in tremendous obesity[B].

ANAHTAR KELİMELER

stimulation	uyarılma
voracious	doymak bilmez, obur
lateral	yan, yanal
lethal	ölümcül
starvation	açlık, açlıktan ölme
satiety	tokluk
indifference	kayıtsızlık
bilaterally	iki taraflı olarak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a centre in the hypothalamus that opposes the desire for food, called the satiety centre"*

Özneyi hem 'that' ilgi cümleciği hem de '-ed' ortacı (called ...) niteler; ikisi de isimden önce sıralanır: 'yiyecek isteğine karşı koyan ve tokluk merkezi adı verilen bir merkez'.

B *"so that it has a voracious appetite, resulting in tremendous obesity"*

'so that' sonuç bildirir ('böylece'); cümle sonundaki 'resulting in' da ek bir sonucu anlatır ve 've bu da ... ile sonuçlanır' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Beyindeki hipotalamusun bazı bölgelerinin uyarılması, bir hayvanın aşırı açlık hissetmesine, doymak bilmez bir iştaha sahip olmasına ve yoğun bir yiyecek arama isteği duymasına yol açar. 2 Açlıkla en çok ilişkilendirilen bölge lateral (yan) hipotalamik bölgedir. 3 Bu bölgenin hasar görmesi bazen hayvanın yiyecek isteğini kaybetmesine, bazen de ölümcül açlığa yol açar. 4 Öte yandan, hipotalamusta yiyecek isteğine karşı koyan ve tokluk merkezi adı verilen bir merkez, ventromedial çekirdekte yer alır. 5 Bu merkez elektrikle uyarıldığında, yemek yemekte olan bir hayvan aniden yemeyi bırakır ve yiyeceğe tam bir kayıtsızlık gösterir. 6 Ancak bu bölge iki taraflı olarak tahrip edilirse hayvan doyurulamaz; bunun yerine hipotalamik açlık merkezleri aşırı etkin hâle gelir, böylece hayvanın doymak bilmez bir iştahı olur ve bu da muazzam bir obeziteyle sonuçlanır.

PASAJ 345

Biyoçeşitlilik Kaybı Alarm Veriyor

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 126 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 18

1 The loss of global biodiversity is occurring at an **alarming** rate. 2 Since the 1970s, the area of tropical forests destroyed worldwide **exceeds** the land mass of the European Union. 3 Animal and plant species are disappearing. 4 Overfishing has **depleted** stocks around the world. 5 Poor farming practices have depleted soils while allowing the **invasion** of harmful species[A]. 6 Destruction of **wetlands** has left **low-lying** areas extremely **vulnerable** to storms and natural disasters. 7 Especially in Europe, ecosystems have suffered more human-induced damage than those on any other continent[B]. 8 Only about 3 per cent of Europe's forests can be classified as undisturbed by humans, and the continent has lost more than half of its wetlands. 9 The spread of urbanization and the **over-exploitation** of resources is having an enormous impact on biodiversity.

ANAHTAR KELİMELER

alarming	endişe verici
exceed	aşmak
deplete	tüketmek
invasion	istila
wetland	sulak alan
low-lying	alçak, deniz seviyesine yakın
vulnerable	savunmasız, korunmasız
over-exploitation	aşırı sömürü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Poor farming practices have depleted soils while allowing the invasion of harmful species"*

'while + -ing' eş zamanlılık bildirir ve '-erken' ile çevrilir: 'zararlı türlerin istilasına olanak tanırken toprakları verimsizleştirdi'.

B *"ecosystems have suffered more human-induced damage than those on any other continent"*

'those' tekrarı önlemek için 'ecosystems' yerine kullanılmıştır; Türkçede 'başka herhangi bir kıtadakilerden' diye karşılanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Küresel biyolojik çeşitliliğin kaybı endişe verici bir hızla gerçekleşiyor. 2 1970'lerden bu yana dünya genelinde yok edilen tropikal orman alanı, Avrupa Birliği'nin kara yüzölçümünü aşmaktadır. 3 Hayvan ve bitki türleri yok oluyor. 4 Aşırı avlanma dünyanın dört bir yanındaki balık stoklarını tüketti. 5 Kötü tarım uygulamaları, zararlı türlerin istilasına olanak tanırken toprakları da verimsizleştirdi. 6 Sulak alanların tahrip edilmesi, alçak bölgeleri fırtınalara ve doğal afetlere karşı son derece savunmasız bıraktı. 7 Özellikle Avrupa'da ekosistemler, başka herhangi bir kıtadakilerden daha fazla insan kaynaklı zarar gördü. 8 Avrupa ormanlarının yalnızca yaklaşık yüzde 3'ü insan eli değmemiş olarak sınıflandırılabilir ve kıta sulak alanlarının yarısından fazlasını kaybetmiştir. 9 Kentleşmenin yayılması ve kaynakların aşırı sömürülmesi, biyolojik çeşitlilik üzerinde muazzam bir etki yaratıyor.

PASAJ 346

Aldo van Eyck ve İnsancıl Kent

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 215 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 18

1 During the "hunger winter" of 1944 in Amsterdam, over 20,000 people died of **starvation**. 2 Many of the city's trees were cut down, and the interiors of abandoned buildings broken up for fuel. 3 When peace came this once most beautiful and **urbane** of cities was in urgent need of[A] large-scale reconstruction. 4 In the years following the end of World War II in Europe, modern architecture had an **unprecedented** opportunity to demonstrate a socially minded, urban style. 5 The **consensus** today is that in most places it failed. 6 The young Dutch architect Aldo van Eyck was one of the earliest critics of the **mechanistic** approach taken by his modernist colleagues to urban reconstruction. 7 The failure of architecture and planning to recreate forms of urban community and solidarity has become a problem in post-war Europe, as so many **acclaimed** housing estates, new towns, or newly designed urban quarters, around Europe, have been troubled by vandalism, **disrepair** and abandonment. 8 Van Eyck saw this coming. 9 In 1947 at the age of 28, he went to work for the Office for Public Works in Amsterdam and, as his first project, built a small playground. 10 This was **in line with** his belief that by promoting and shaping the daily "encounter" or "inbetween-ness" of social space[B], architecture could humanize cities and create public trust.

ANAHTAR KELİMELER

starvation	açlık, açlıktan ölme
urbane	kibar, zarif, kentli
unprecedented	eşi görülmemiş
consensus	ortak görüş, fikir birliği
mechanistic	mekanikçi
acclaimed	övgüyle karşılanan
disrepair	bakımsızlık
in line with	... ile uyumlu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"this once most beautiful and urbane of cities was in urgent need of"*

'the most ... of cities' yapısı 'şehirlerin en ...' diye çevrilir; 'once' burada 'bir zamanlar' anlamındadır: 'bir zamanlar şehirlerin en güzeli ve en zarifi olan bu şehir'.

B *"by promoting and shaping the daily "encounter" or "inbetween-ness" of social space"*

'by + -ing' yöntem bildirir ve '-erek' ile çevrilir; 'that' ile başlayan isim cümleciğinin içine yerleştiği için Türkçede '... biçimlendirerek kentleri insancıllaştırabileceği yönündeki inanç' diye toparlanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1944'te Amsterdam'daki "açlık kışı" boyunca 20.000'den fazla insan açlıktan öldü. 2 Şehrin ağaçlarının çoğu kesildi ve terk edilmiş binaların iç kısımları yakacak için sökülüp parçalandı. 3 Barış geldiğinde, bir zamanlar şehirlerin en güzeli ve en zarifi olan bu şehrin geniş çaplı bir yeniden yapılanmaya acilen ihtiyacı vardı. 4 Avrupa'da II. Dünya Savaşı'nın sona ermesini izleyen yıllarda modern mimari, toplumsal duyarlılığı olan kentsel bir üslup ortaya koymak için eşi görülmemiş bir fırsata sahipti. 5 Bugünkü ortak görüş, modern mimarinin çoğu yerde başarısız olduğudur. 6 Genç Hollandalı mimar Aldo van Eyck, modernist meslektaşlarının kentin yeniden yapılanmasında benimsediği mekanikçi yaklaşımı ilk eleştirenlerden biriydi. 7 Mimarlığın ve planlamanın kentsel topluluk ve dayanışma biçimlerini yeniden yaratmadaki başarısızlığı savaş sonrası Avrupa'sında bir sorun hâline geldi, çünkü Avrupa'nın dört bir yanında övgüyle karşılanan pek çok toplu konut sitesi, yeni kasaba ya da yeni tasarlanmış kent mahallesi vandalizm, bakımsızlık ve terk edilme sorunlarıyla boğuştu. 8 Van Eyck bunun geleceğini görmüştü. 9 1947'de, 28 yaşındayken Amsterdam'daki Bayındırlık İşleri Dairesinde çalışmaya başladı ve ilk projesi olarak küçük bir oyun alanı inşa etti. 10 Bu, mimarinin, toplumsal mekânın gündelik "karşılaşma" ya da "aradalık" niteliğini teşvik edip biçimlendirerek kentleri insancıllaştırabileceği ve toplumsal güven yaratabileceği yönündeki inancıyla uyumluydu.

PASAJ 347

Grönland Buz Örtüsü Neden Kayıyor?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 109 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 18

1 The huge **ice sheet** covering Greenland, which is the world's largest island, provides a **habitat** for many arctic species and holds nearly 8 per cent of the world's freshwater. 2 It is, on average, 5,000 feet thick and is constantly being replaced as snow falls each winter. 3 Over the course of centuries, the snow **compacts** into ice, which slides towards the ocean. 4 In recent years, higher atmospheric concentrations of **heat-trapping** gases have **accelerated** that process. 5 As temperatures rise, the top layers melt, **giving way to** darker, heat-absorbing ice A and liquid water. 6 The meltwater **seeps** down to the rock below, **lubricating** the ice mass and speeding its slide B into the sea.

ANAHTAR KELİMELER

ice sheet	buz örtüsü
habitat	yaşam alanı
compact	sıkışmak
heat-trapping	ısı tutan
accelerate	hızlandırmak
giving way to	yerini ... bırakarak
seep	sızmak
lubricate	kayganlaştırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"As temperatures rise, the top layers melt, giving way to darker, heat-absorbing ice"*

'As' burada 'arttıkça / -dikçe' anlamındadır; '-ing' ile başlayan 'giving way to' yapısı sonucu bildirir ve 've yerini ... bırakır' diye çevrilir.

B *"The meltwater seeps down to the rock below, lubricating the ice mass and speeding its slide"*

Ana fiilden sonra gelen iki '-ing' yapısı ardışık sonuçları anlatır; Türkçede virgül ve 've' ile sıralanan ayrı yüklemler olarak verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dünyanın en büyük adası olan Grönland'ı kaplayan dev buz örtüsü, birçok arktik tür için yaşam alanı sağlar ve dünyadaki tatlı suyun yaklaşık yüzde 8'ini barındırır. 2 Buz örtüsü ortalama 5.000 fit (yaklaşık 1.500 metre) kalınlığındadır ve her kış yağan karla sürekli olarak yenilenmektedir. 3 Yüzyıllar boyunca kar sıkışarak buza dönüşür ve bu buz okyanusa doğru kayar. 4 Son yıllarda, ısıyı tutan gazların atmosferdeki yoğunluğunun artması bu süreci hızlandırmıştır. 5 Sıcaklıklar yükseldikçe üst katmanlar erir ve yerini daha koyu renkli, ısıyı emen buza ve sıvı suya bırakır. 6 Eriyen su aşağıdaki kayalara sızar, buz kütlesini kayganlaştırır ve kütlenin denize doğru kaymasını hızlandırır.

PASAJ 348

Alzheimer Plaklarının Üç Boyutlu Modeli

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 190 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 18

(1) Researchers are a step closer to understanding how Alzheimer's disease **takes shape** - literally. (2) A sign of Alzheimer's is the presence of protein **aggregates** in the brain known as plaques. (3) They are made up of various lengths and **conformations** of the beta amyloid protein. (4) The proteins link end to end, forming long, **threadlike** structures called fibrils. (5) Now biologist Roland Riek and his colleagues have constructed a three-dimensional model of the fibrils based on their own experiments and earlier data published by others. (6) Riek says the model will help investigators to understand protein structure, which could lead to better targeted drugs. (7) For example, molecules could be **engineered** to act as protein binding partners, thus interfering with fibril formation[A]. (8) Such a sticky molecule could also be used to diagnose the disease early. (9) The model work might **lend insight** to other neurological disorders that involve fibril formation, such as Parkinson's disease. (10) Riek says his group will extend the three-dimensional work to other variations of the amyloid protein, because it **undergoes** many conformational changes on its way to forming a fibril[B]. (11) "We need to try to trap them in these intermediate states", he explains.

ANAHTAR KELİMELER

take shape	şekil almak, biçimlenmek
aggregate	küme, yığışım
conformation	biçim, konformasyon
threadlike	ipliksi
engineer	tasarlamak
interfere with	engellemek, karışmak
lend insight	fikir vermek, ışık tutmak
undergo	geçirmek, uğramak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"molecules could be engineered to act as protein binding partners, thus interfering with fibril formation"*

Edilgen 'could be engineered' '-ebilir' ile çevrilir; 'thus + -ing' sonucu bildirir: 'böylece fibril oluşumunu engelleyebilir'.

B *"because it undergoes many conformational changes on its way to forming a fibril"*

'on its way to + -ing' (... yolunda / sürecinde) kalıbında 'to' edattır, bu yüzden fiil -ing alır: 'fibril oluşturma sürecinde'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Araştırmacılar, Alzheimer hastalığının nasıl şekil aldığını (kelimenin tam anlamıyla) anlamaya bir adım daha yaklaştı. (2) Alzheimer'ın belirtilerinden biri, beyinde plak adı verilen protein kümelerinin varlığıdır. (3) Bu plaklar, çeşitli uzunluk ve biçimlerdeki (konformasyonlardaki) beta amiloid proteininden oluşur. (4) Proteinler uç uca bağlanarak fibril adı verilen uzun, ipliksi yapılar oluşturur. (5) Şimdi biyolog Roland Riek ve meslektaşları, hem kendi deneylerine hem de başkalarının daha önce yayımladığı verilere dayanarak fibrillerin üç boyutlu bir modelini oluşturdu. (6) Riek, modelin araştırmacıların protein yapısını anlamasına yardımcı olacağını, bunun da daha iyi hedeflenmiş ilaçlara yol açabileceğini söylüyor. (7) Örneğin, moleküller proteinlere bağlanan ortaklar gibi davranacak şekilde tasarlanabilir ve böylece fibril oluşumunu engelleyebilir. (8) Böyle yapışkan bir molekül, hastalığın erken teşhisinde de kullanılabilir. (9) Model çalışması, Parkinson hastalığı gibi fibril oluşumunun rol oynadığı diğer nörolojik bozukluklara da ışık tutabilir. (10) Riek, grubunun üç boyutlu çalışmayı amiloid proteininin diğer türlerine de genişleteceğini söylüyor, çünkü bu protein fibril oluşturma sürecinde pek çok biçim değişikliği geçirir. (11) "Onları bu ara evrelerde yakalamaya çalışmamız gerekiyor" diye açıklıyor.

PASAJ 349

Edison: Başarısızlıktan Başarıya

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 164 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 18

(1) Thomas Edison began **conducting** experiments during his childhood. (2) To start with, there were hundreds of unsuccessful experiments but Edison eventually invented and **patented** 2,500 items, including the electric lamp and phonograph. (3) He was **determined to** "give laughter and light" to people, but, until he actually managed to do so, most people **ridiculed** him[A]. (4) Without losing hope, Edison **attempted** over 1,000 unsuccessful experiments in his efforts to make an electric lamp. (5) When people told him he was wasting his time, energy, and money for nothing, Edison **exclaimed**, "For nothing!". (6) "Every time I make an experiment, I get new results. (7) Failures are **stepping stones** to success". (8) Determined to give people electric lamps, Edison said he'd meet his goal by early 1880[B]. (9) In October, 1879, he created his first electric lamp, and in so doing, received much **praise**. (10) People realized that Edison's invention was not affected by rain or wind, remaining constant through bad weather. (11) Just as he had hoped, Edison provided people with light and laughter.

ANAHTAR KELİMELER

conduct	yürütmek, yapmak
patent	patentini almak
determined to	-meye kararlı
ridicule	alay etmek
attempt	denemek, girişmek
exclaim	haykırmak, bağırmak
stepping stone	basamak, sıçrama taşı
praise	övgü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"until he actually managed to do so, most people ridiculed him"*

'until' yan cümlesi Türkçede '-ene kadar' ile başa alınır: 'bunu gerçekten başarana kadar çoğu insan onunla alay etti'; 'do so' önceki eylemi (neşe ve ışık vermek) yerine geçer.

B *"Determined to give people electric lamps, Edison said he'd meet his goal by early 1880"*

Cümle başındaki '-ed' ortaçlı yapı özneyi niteler: 'İnsanlara elektrikli lambalar vermeye kararlı olan Edison'; 'by early 1880' ise '1880'in başlarına kadar' demektir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Thomas Edison deney yapmaya çocukluğunda başladı. (2) Başlangıçta yüzlerce başarısız deney oldu, ancak Edison sonunda elektrikli lamba ve fonograf da dâhil olmak üzere 2.500 buluş yaptı ve bunların patentini aldı. (3) İnsanlara "neşe ve ışık vermeye" kararlıydı, ancak bunu gerçekten başarana kadar çoğu insan onunla alay etti. (4) Umudunu yitirmeden, elektrikli lamba yapma çabalarında 1.000'in üzerinde başarısız deney yaptı. (5) İnsanlar ona zamanını, enerjisini ve parasını boşuna harcadığını söylediğinde Edison, "Boşuna mı!" diye haykırdı. (6) "Her deney yaptığımda yeni sonuçlar elde ediyorum. (7) Başarısızlıklar, başarıya giden yolda basamaklardır." (8) İnsanlara elektrikli lambalar vermeye kararlı olan Edison, hedefine 1880'in başlarına kadar ulaşacağını söyledi. (9) Ekim 1879'da ilk elektrikli lambasını yarattı ve bunu yaparak büyük övgü topladı. (10) İnsanlar Edison'un icadının yağmurdan ya da rüzgârdan etkilenmediğini, kötü havada da ışığının sabit kaldığını fark ettiler. (11) Tam da umduğu gibi Edison, insanlara ışık ve neşe verdi.

PASAJ 350

Clifford Beers ve Akıl Hijyeni Hareketi

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 199 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 18

1 Despite various scientific advances, in the early 1900s the public still did not understand mental illness and viewed mental hospitals and their **inmates** with fear and horror. 2 Clifford Beers undertook the task of educating the public about mental health. 3 As a young man, Beers developed a bipolar disorder and was **confined** for 3 years in several private and state hospitals. 4 Although chains and other methods of torture had been abandoned long before[A], the **straitjacket** was still widely used to **restrain** excited patients. 5 Lack of funds made the average state mental hospital - with its overcrowded wards, poor food, and **unsympathetic** attendants - a far from pleasant place to live[B]. 6 After his recovery, Beers wrote about his experiences in the now-famous book A Mind That Found Itself (1908), which **aroused** considerable public interest. 7 Beers worked **ceaselessly** to educate the public about mental illness and helped to organize the National Committee for Mental Hygiene. 8 In 1950, this organization joined with two related groups to form the National Association for Mental Health. 9 The mental hygiene movement played an invaluable role in stimulating the organization of child-guidance clinics and community mental health centres to aid in the prevention and treatment of mental disorders.

ANAHTAR KELİMELER

inmate	(hastanede) kapatılan kişi, yatan hasta
undertake	üstlenmek
confine	kapatmak, alıkoymak
straitjacket	deli gömleği
restrain	zapt etmek
unsympathetic	anlayışsız, ilgisiz
arouse	uyandırmak
ceaselessly	durmaksızın

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Although chains and other methods of torture had been abandoned long before"*

'Although' ile başlayan edilgen geçmiş zaman yan cümlesi '... vazgeçilmiş olsa da' diye çevrilir; ana cümleden önce gelir.

B *"a far from pleasant place to live"*

'make + nesne + tümleç' yapısında tümleç 'far from pleasant' (hoş olmaktan çok uzak) kalıbını içerir: '... hastaneyi yaşamak için hoş olmaktan çok uzak bir yer hâline getiriyordu'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çeşitli bilimsel gelişmelere rağmen 1900'lerin başında halk hâlâ akıl hastalığını anlamıyordu ve akıl hastanelerine ve bu hastanelerde kapatılan kişilere korku ve dehşetle bakıyordu. 2 Clifford Beers, halkı ruh sağlığı konusunda eğitme görevini üstlendi. 3 Beers gençken bipolar bozukluğa yakalanmış ve 3 yıl boyunca birkaç özel hastane ile devlet hastanesine kapatılmıştı. 4 Zincirler ve diğer işkence yöntemlerinden çok uzun zaman önce vazgeçilmiş olsa da, taşkın hastaları zapt etmek için deli gömleği hâlâ yaygın olarak kullanılıyordu. 5 Ödenek yetersizliği, aşırı kalabalık koğuşları, kötü yemekleri ve anlayışsız görevlileriyle sıradan bir devlet akıl hastanesini yaşamak için hoş olmaktan çok uzak bir yer hâline getiriyordu. 6 İyileştikten sonra Beers, deneyimlerini bugün ünlü olan ve halkta kayda değer bir ilgi uyandıran A Mind That Found Itself (Kendini Bulan Bir Zihin, 1908) adlı kitabında anlattı. 7 Beers halkı akıl hastalıkları konusunda eğitmek için durmaksızın çalıştı ve Ulusal Akıl Hijyeni Komitesi'nin kurulmasına yardım etti. 8 1950'de bu kuruluş, iki benzer grupla birleşerek Ulusal Ruh Sağlığı Derneği'ni oluşturdu. 9 Akıl hijyeni hareketi, ruhsal bozuklukların önlenmesine ve tedavisine yardımcı olmak amacıyla çocuk rehberlik kliniklerinin ve toplum ruh sağlığı merkezlerinin kurulmasını teşvik etmede paha biçilmez bir rol oynadı.

PASAJ 351

Güneş: Uzaktaki Bedava Nükleer Laboratuvar

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 156 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 18

1 To **obtain** power from the sun's rays is to use nuclear power[A] developed at no expense in a laboratory 93 million miles away. 2 For the **radiant energy** of the sun is maintained by nuclear **transformation** of chemical elements occurring in the sun's interior at temperatures of many million degrees, and at pressures of many million atmospheres. 3 The resources of solar power are enormous. 4 If 100 per cent **efficiency** could be **secured** in the transformation of radiant solar energy into mechanical work, a horsepower per square yard of ground surface would be available under cloudless skies. 5 The expense of collecting solar energy still prevents its competition with the usual power sources. 6 Yet, unless the **vague** promise of safe thermonuclear power from oceans becomes realized[B], solar power must supply the enormous and growing requirements of **posterity** within two centuries. 7 Because the ground sources (coal, oil and uranium) as they near **exhaustion** will become more costly than solar power.

ANAHTAR KELİMELER

obtain	elde etmek
radiant energy	ışınım enerjisi
transformation	dönüşüm
efficiency	verim
secure	sağlamak, elde etmek
vague	belirsiz, muğlak
posterity	gelecek kuşaklar
exhaustion	tükenme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"To obtain power from the sun's rays is to use nuclear power"*

Özne ve yüklem görevinde iki to-infinitive: "X is to Y" yapısı Türkçeye "X yapmak, Y yapmak demektir" diye aktarılır.

B *"unless the vague promise of safe thermonuclear power from oceans becomes realized"*

"unless" olumsuz koşul bildirir: "if ... not" anlamındadır ve "... gerçekleşmediği takdirde / gerçekleşmedikçe" diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Güneş ışınlarından enerji elde etmek, 93 milyon mil uzaklıktaki bir laboratuvarda hiçbir masraf yapılmadan üretilmiş nükleer enerjiyi kullanmak demektir. 2 Çünkü güneşin ışınım (radyant) enerjisi, güneşin iç kısmında milyonlarca derecelik sıcaklıklarda ve milyonlarca atmosferlik basınçlarda gerçekleşen kimyasal elementlerin nükleer dönüşümüyle sürdürülmektedir. 3 Güneş enerjisinin kaynakları çok büyüktür. 4 Güneşin ışınım enerjisinin mekanik işe dönüştürülmesinde yüzde yüz verim sağlanabilseydi, bulutsuz gökyüzü altında yer yüzeyinin her yarda karesinden (yaklaşık 0,84 m²) bir beygir gücü elde edilebilirdi. 5 Güneş enerjisini toplamanın maliyeti, hâlâ onun alışılmış enerji kaynaklarıyla rekabet etmesini engellemektedir. 6 Yine de okyanuslardan elde edilecek güvenli termonükleer enerjinin belirsiz vaadi gerçekleşmediği takdirde, iki yüzyıl içinde gelecek kuşakların muazzam ve giderek artan gereksinimlerini güneş enerjisi karşılamak zorunda kalacaktır. 7 Çünkü yer kaynakları (kömür, petrol ve uranyum) tükenmeye yaklaştıkça güneş enerjisinden daha pahalı hâle gelecektir.

PASAJ 352

Saçın ve Tüylerin Bilimi

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 203 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 18

1 Despite all the attention we give to our hair, and **putting aside** the fact that the first synthetic hair dyes were created in 1907, it has really only been in the last 50 years or so that hair has been scientifically studied[A]. 2 Before that, it was **deemed** too **trivial** to be worthy of the attention[B], but the amount that scientists can now tell about a person from the study of their hair, often simply by looking at it under a microscope, is **remarkable**. 3 Humans have around five million body hairs which is as many as a chimpanzee has, although ours are smaller and finer. 4 They come in three types. 5 An unborn baby has a kind of fine down all over its body that begins to grow about 12 weeks after **conception**. 6 Normally, these "lanugo" hairs are **shed** a few weeks before birth, although some **premature** babies are born with them. 7 After birth and throughout our lives, humans are covered in short "vellus" hairs just a centimetre or two long and with little or no **pigment**. 8 Finally, the pigmented, thicker hairs that grow in varying quantities on our heads, groin, armpits, forearms and legs, and (on men) chests, stomachs and faces, are "terminal" hairs.

ANAHTAR KELİMELER

deem	saymak, addetmek
trivial	önemsiz
remarkable	dikkat çekici
conception	döllenme, gebe kalma
shed	dökmek
premature	erken doğmuş, prematüre
pigment	pigment, renk maddesi
putting aside	bir kenara bırakarak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it has really only been in the last 50 years or so that hair has been scientifically studied"*

"It is/has been ... that" vurgu (cleft) yapısı: vurgulanan öge ("son 50 yıl kadardır") Türkçede öne alınır, "ancak" ile pekiştirilir.

B *"it was deemed too trivial to be worthy of the attention"*

"too + sıfat + to" yapısı: "... -meyecek kadar önemsiz" diye olumsuz anlamla çevrilir; "was deemed" edilgendir: "görülüyordu/sayılıyordu".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Saçlarımıza gösterdiğimiz tüm ilgiye rağmen ve ilk sentetik saç boyalarının 1907'de üretildiği gerçeğini bir kenara bırakırsak, tüyler aslında ancak son 50 yıl kadardır bilimsel olarak incelenmektedir. 2 Bundan önce tüyler ilgiye değmeyecek kadar önemsiz görülüyordu; ancak bilim insanlarının bugün bir insanın tüylerini inceleyerek, çoğu zaman yalnızca mikroskop altında bakarak, o kişi hakkında söyleyebildikleri şeylerin çokluğu dikkat çekicidir. 3 İnsanların vücudunda, bir şempanzeninki kadar çok, yaklaşık beş milyon tüy bulunur; ancak bizimkiler daha küçük ve daha incedir. 4 Tüylerin üç türü vardır. 5 Doğmamış bir bebeğin tüm vücudunda, döllenmeden yaklaşık 12 hafta sonra çıkmaya başlayan bir tür ince ayva tüyü bulunur. 6 Bazı prematüre bebekler bu tüylerle doğsa da, normalde bu "lanugo" tüyleri doğumdan birkaç hafta önce dökülür. 7 Doğumdan sonra ve yaşamımız boyunca insanların vücudu, yalnızca bir iki santimetre uzunluğunda, çok az pigmentli ya da hiç pigmentsiz kısa "vellus" tüyleriyle kaplıdır. 8 Son olarak, başımızda, kasıklarımızda, koltuk altlarımızda, önkollarımızda ve bacaklarımızda, (erkeklerde) ayrıca göğüste, karında ve yüzde değişen miktarlarda çıkan pigmentli, daha kalın tüyler "terminal" tüylerdir.

PASAJ 353

Gökdelenin Hem Yaratıcısı Hem Sınırı: Asansör

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 144 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 18

1 Although the idea of the skyscraper is modern, the **inclination** to build upward is not. 2 The Great Pyramids, with their broad bases, reached heights unapproached for the next four **millennia**. 3 But even the great Gothic cathedrals, crafted of **bulky** stone into an aesthetic of lightness and **slenderness** [B], are **dwarfed** by the steel and **reinforced concrete** structures of the 20th century. 4 It was modern building materials that made the true skyscraper structurally possible [A], but it was the mechanical device of the elevator that made the skyscraper truly practical. 5 Ironically, it is also the elevator that has had so much to do with limiting the height of most tall buildings to about 70 or 80 stories. 6 Above that, **elevator shafts** occupy more than 25 percent of the volume of a tall building, and so the economics of renting out space **argues against** investing in greater height.

ANAHTAR KELİMELER

inclination	eğilim
millennia	binyıllar
bulky	hantal, iri
slenderness	incelik, narinlik
dwarf	gölgede bırakmak, cüce bırakmak
reinforced concrete	betonarme
elevator shaft	asansör boşluğu
argue against	aleyhine olmak, -memeyi gerektirmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It was modern building materials that made the true skyscraper structurally possible"*

"It was ... that" vurgu yapısı: "... kılan şey modern inşaat malzemeleriydi" biçiminde vurgulanan öge yükleme taşınır.

B *"crafted of bulky stone into an aesthetic of lightness and slenderness"*

Virgüller arasındaki V3 (past participle) yan cümlesi, ismi niteler: Türkçede isimden önce "... yapılmış (katedraller)" diye sıfat-fiille verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Gökdelen fikri çağdaş bir fikir olsa da yukarı doğru inşa etme eğilimi yeni değildir. 2 Geniş tabanlarıyla Büyük Piramitler, sonraki dört bin yıl boyunca yaklaşılamayan yüksekliklere ulaştı. 3 Fakat hantal taşlardan bir hafiflik ve incelik estetiğine dönüştürülerek yapılmış büyük Gotik katedraller bile 20. yüzyılın çelik ve betonarme yapıları yanında cüce kalmaktadır. 4 Gerçek gökdeleni yapısal olarak mümkün kılan şey modern inşaat malzemeleriydi, ama gökdeleni gerçekten kullanışlı hâle getiren, asansör denen mekanik düzenekti. 5 İşin ironik yanı, çoğu yüksek binanın yüksekliğinin yaklaşık 70 ya da 80 katla sınırlanmasında büyük payı olan da yine asansördür. 6 Bu yükseklikten sonra asansör boşlukları yüksek bir binanın hacminin %25'inden fazlasını kaplar; bu yüzden alan kiraya vermenin ekonomisi, daha fazla yüksekliğe yatırım yapmayı mantıksız kılar.

PASAJ 354

Afrodisias: Köyün Altındaki Antik Kent

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 191 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 18

1 Until the early 1960s, the **picturesque** ruins of Aphrodisias were scattered in and around the very pretty village of Geyre, where the houses had been built largely from **remnants** of the ancient city. 2 But the present **excavations**, which began in 1961, have now reached such a scale that the village and its **inhabitants** have been moved A to another site nearby. 3 Some of the superb sculptures **unearthed** are now exhibited in a new museum, which is located in what was once Geyre's village square, while others can be seen around the archaeological zone, one of the most interesting and beautiful sites in all of Turkey. 4 Surprisingly, the excavations at Aphrodisias have unearthed remains of a settlement dating back to about 5,800 B.C. 5 The site seems to have been a very ancient **shrine** of Ishtar, the fertility goddess of Nineveh and Babylon, who was one of the **predecessors** of Aphrodite, the Greek goddess of love. 6 In fact, the earliest Greek **sanctuary** of Aphrodite on this site dates from the sixth century B.C., and it was from this sanctuary during the next four centuries that the cult of Aphrodite spread B throughout the Graeco-Roman world.

ANAHTAR KELİMELER

picturesque	pitoresk, göz alıcı
remnant	kalıntı
excavation	kazı
inhabitant	sakin, oturan
unearth	gün ışığına çıkarmak
shrine	tapınak, kutsal yer
predecessor	öncül, selef
sanctuary	tapınak, kutsal alan

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"have now reached such a scale that the village and its inhabitants have been moved"*

"such a + isim + that" sonuç bildirir: "öyle bir boyuta ulaştı ki ..." diye çevrilir; ikinci kısım edilgendir: "taşındı / taşınmak zorunda kalındı".

B *"it was from this sanctuary during the next four centuries that the cult of Aphrodite spread"*

"It was ... that" vurgu yapısı: vurgulanan "from this sanctuary" ögesi "işte bu tapınaktan" diye yükleme yakın yerleştirilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1960'ların başlarına kadar Afrodisias'ın pitoresk kalıntıları, evlerin büyük ölçüde antik kentin kalıntılarından yapıldığı çok güzel Geyre köyünün içine ve çevresine dağılmış durumdaydı. 2 Ancak 1961'de başlayan mevcut kazılar şimdi öyle bir boyuta ulaştı ki köy ve köy halkı yakındaki başka bir yere taşındı. 3 Gün ışığına çıkarılan muhteşem heykellerin bir kısmı bugün bir zamanlar Geyre'nin köy meydanı olan yerdeki yeni bir müzede sergilenirken, diğerleri tüm Türkiye'nin en ilginç ve en güzel yerlerinden biri olan arkeolojik alanın çevresinde görülebilir. 4 Şaşırtıcı bir şekilde, Afrodisias'taki kazılar MÖ yaklaşık 5800 yılına uzanan bir yerleşimin kalıntılarını ortaya çıkardı. 5 Burası, Ninova ve Babil'in bereket tanrıçası olan ve Yunanların aşk tanrıçası Afrodit'in öncüllerinden biri sayılan İştar'ın çok eski bir tapınağı gibi görünmektedir. 6 Aslında Afrodit'in bu alandaki en eski Yunan tapınağı MÖ 6. yüzyıla tarihlenir ve sonraki dört yüzyıl boyunca Afrodit kültü Greko-Romen dünyasına işte bu tapınaktan yayılmıştır.

PASAJ 355

Çığlar ve Kayaları Parçalayan Buz

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 160 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 18

❶ **Strictly speaking** the term "avalanche" should be restricted to falls of snow and ice in mountainous regions but popular usage has extended its meaning to cover rock falls and landslips in all environments. ❷ The period of greatest danger from avalanches proper is during a **thaw**, when melt-water makes a good **lubricant** for the snow and ice banked steeply against rock faces. ❸ The rising cloud of white dust, the vertical grooves and patches of bare rock formed by the **scouring** action, and the dull roar of the avalanche are all common features of mountains above the permanent snow line. ❹ Rock fragments may also be carried down, for the **recurrent** freezing and thawing of water **lodged** in joints and **crevices** of the rock forms[B] a powerful agent of **disintegration**. ❺ The action is the same as that which leads to burst pipes[A]. ❻ Freezing causes expansion of the water in the spaces of a joint and produces a pressure sufficient to break the rock.

ANAHTAR KELİMELER

strictly speaking	tam anlamıyla, doğrusu
thaw	erime, çözülme
lubricant	kayganlaştırıcı
scouring	aşındırma
recurrent	tekrarlayan
lodged	yerleşmiş, sıkışmış
crevice	yarık, çatlak
disintegration	parçalanma, ufalanma

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The action is the same as that which leads to burst pipes."*

"the same as that which ..." yapısında "that" önceki ismin (action) yerini tutar: "... yol açan etkiyle aynıdır" diye ilgi cümleciği öne alınır.

B *"for the recurrent freezing and thawing of water lodged in joints and crevices of the rock forms"*

Cümle ortasındaki "for" bağlacı "çünkü" anlamındadır; "lodged in ..." kısaltılmış ilgi cümleciğidir: "çatlaklara yerleşmiş su".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Doğrusunu söylemek gerekirse, "çığ" terimi dağlık bölgelerdeki kar ve buz düşmeleriyle sınırlı tutulmalıdır; fakat yaygın kullanım bu terimin anlamını her türlü ortamdaki kaya düşmelerini ve toprak kaymalarını da kapsayacak biçimde genişletmiştir. ❷ Asıl anlamıyla çığlarda en büyük tehlike dönemi, erime suyunun kaya yüzeylerine dik biçimde yığılmış kar ve buz için iyi bir kayganlaştırıcı işlevi gördüğü erime dönemidir. ❸ Yükselen beyaz toz bulutu, aşındırma etkisiyle oluşan dikey oluklar ve çıplak kaya alanları ile çığın boğuk gürültüsü, kalıcı kar sınırının üzerindeki dağların ortak özellikleridir. ❹ Kaya parçaları da aşağı taşınabilir; çünkü kayanın çatlaklarına ve yarıklarına yerleşmiş suyun tekrar tekrar donup çözülmesi güçlü bir parçalanma etkenidir. ❺ Bu etki, boruların patlamasına yol açan etkiyle aynıdır. ❻ Donma, çatlak boşluklarındaki suyun genleşmesine yol açar ve kayayı kırmaya yetecek bir basınç oluşturur.

PASAJ 356

Obezite Neden Daha Yaygın Değil?

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 119 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 18

1 The **immediate cause** of obesity is the **prolonged consumption** of a diet containing more calories than are needed to provide for the body's tissue repair, vital functions and physical activities. 2 In modern society, food has become very **plentiful** and attractive, and the physical effort demanded by many **occupations** has **diminished**. 3 Most people in civilized communities eat more than they require, and it is surprising that obesity is not more common than it is[A]. 4 It is difficult to **escape the conclusion** that there exists some unknown mechanism by which the body is enabled to get rid of the **surplus** calories which would otherwise be stored as fat[B]. 5 If there were not such a mechanism, obesity would be much more common.

ANAHTAR KELİMELER

immediate cause	doğrudan neden
prolonged	uzun süreli
consumption	tüketim
plentiful	bol
occupation	meslek
diminish	azalmak
surplus	fazla, artık
escape the conclusion	(bir) sonuca varmaktan kaçınmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it is surprising that obesity is not more common than it is"*

"It is + sıfat + that" yapısında "it" sahte öznedir; that'li isim cümleciği Türkçede özne olur: "obezitenin ... daha yaygın olmaması şaşırtıcıdır".

B *"the surplus calories which would otherwise be stored as fat"*

"otherwise" burada "aksi takdirde" anlamındadır; edilgen ilgi cümleciği isimden önce "aksi takdirde yağ olarak depolanacak (kaloriler)" diye verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Obeziteye doğrudan yol açan neden, vücudun doku onarımı, hayati işlevleri ve fiziksel etkinlikleri için gerekenden daha fazla kalori içeren bir beslenmenin uzun süre sürdürülmesidir. 2 Modern toplumda yiyecekler çok bol ve çekici hâle geldi; pek çok mesleğin gerektirdiği fiziksel efor da azaldı. 3 Uygar toplumlarda insanların çoğu ihtiyaç duyduğundan fazla yiyor; obezitenin şimdi olduğundan daha yaygın olmaması ise şaşırtıcıdır. 4 Vücudun, aksi takdirde yağ olarak depolanacak fazla kalorilerden kurtulmasını sağlayan bilinmeyen bir mekanizmanın var olduğu sonucuna varmamak zor. 5 Böyle bir mekanizma olmasaydı, obezite çok daha yaygın olurdu.

PASAJ 357

Asya Ejderhalarının Ekonomik Mucizesi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 157 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 18

(1) During the past few decades four East Asian economies - South Korea, Taiwan, Singapore and Hong Kong - have achieved the fastest rates of economic growth the world has ever seen[A]. (2) In 1962 Taiwan stood between Zaire and the Congo on the global ranking of **income per head**: by 1986 its neighbours were Greece and Malta. (3) In 1962 South Korea was poorer than Sudan: by 1986 it was richer than Argentina. (4) Today the four "dragons" **account for** 10 per cent of manufactured exports worldwide, **not far short of** America's 12 per cent. (5) Understanding this miracle is the most urgent task in **development economics**. (6) But most economists are **content to** cite the dragons as proof of their favourite theories - whatever those theories may be[B]. (7) Free marketers point to the dragons' **reliance** on private enterprise, markets and relatively **undistorted** trade regimes. (8) Interventionists point with equal assurance to clever bureaucracies, non-market **allocation** of resources and highly distorted trade regimes.

ANAHTAR KELİMELER

income per head	kişi başına gelir
account for	(payını) oluşturmak
not far short of	-den pek geri olmayan
development economics	kalkınma ekonomisi
content to	-mekle yetinen
reliance	dayanma, bağımlılık
undistorted	çarpıtılmamış, bozulmamış
allocation	dağıtım, tahsis

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"have achieved the fastest rates of economic growth the world has ever seen"*

"the world has ever seen" başında "that" düşürülmüş ilgi cümleciğidir; Türkçede isimden önce gelir: "dünyanın bugüne kadar gördüğü en hızlı ...".

B *"whatever those theories may be"*

"whatever ... may be" kalıbı "... ne olursa olsun" diye çevrilir; ara söz olduğundan Türkçede parantez ya da virgülle ayrılabilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Son birkaç on yılda dört Doğu Asya ekonomisi (Güney Kore, Tayvan, Singapur ve Hong Kong) dünyanın bugüne kadar gördüğü en hızlı ekonomik büyüme oranlarını gerçekleştirdi. (2) 1962'de Tayvan, kişi başına gelire göre yapılan dünya sıralamasında Zaire ile Kongo arasında yer alıyordu: 1986'ya gelindiğinde sıralamadaki komşuları Yunanistan ve Malta'ydı. (3) 1962'de Güney Kore Sudan'dan daha yoksuldu: 1986'ya gelindiğinde ise Arjantin'den daha zengindi. (4) Bugün dört "ejderha", dünya genelindeki mamul ürün ihracatının %10'unu oluşturuyor; bu oran Amerika'nın %12'lik payından pek de geri değil. (5) Bu mucizeyi anlamak, kalkınma ekonomisindeki en acil görevdir. (6) Fakat çoğu ekonomist, ejderhaları kendi gözde teorilerinin (bu teoriler ne olursa olsun) kanıtı olarak göstermekle yetiniyor. (7) Serbest piyasa yanlıları, ejderhaların özel girişime, piyasalara ve görece bozulmamış ticaret rejimlerine dayanmasını işaret ediyor. (8) Müdahaleciler ise aynı güvenle akıllı bürokrasileri, kaynakların piyasa dışı yollarla dağıtılmasını ve son derece çarpık ticaret rejimlerini işaret ediyor.

PASAJ 358

Küreselleşme ve Bilgi Sistemleri

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 230 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 18

1 A growing percentage of the American economy and of other advanced industrial economies in Europe and Asia depends on imports and exports. 2 Foreign trade, both exports and imports, accounts for a little over 25 per cent of the goods and services produced in the United States, and even more in countries such as Japan and Germany. 3 This percentage will grow in the future. 4 The success of firms today and in the future depends on their ability to operate globally. 5 Globalization of the world's industrial economies greatly **enhances** the value of information to the firm and offers new opportunities to businesses. 6 Today, information systems provide the communication and analytic power that firms need for conducting trade and managing businesses on a global scale. 7 Controlling the **far-flung** global corporation, which includes communicating with **distributors** and **suppliers** A, operating 24 hours a day in different national environments and servicing local as well as international reporting needs, is a major business challenge that requires powerful information system responses. 8 Globalization and information technology also bring new threats to **domestic** business firms; because of global communication and management systems, customers now can shop in a worldwide marketplace, obtaining price and quality information reliably, 24 hours a day. 9 This phenomenon **heightens** competition and forces firms to play in open, **unprotected** worldwide markets. 10 To become effective and profitable **participants** in international markets, firms need B powerful information and communication systems.

ANAHTAR KELİMELER

enhance	artırmak, geliştirmek
far-flung	geniş alana yayılmış
supplier	tedarikçi
distributor	dağıtımcı, distribütör
domestic	yerli, yurt içi
heighten	artırmak, yoğunlaştırmak
unprotected	korumasız
participant	katılımcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Controlling the far-flung global corporation, which includes communicating with distributors and suppliers"*

-ing ile başlayan isim-fiil (gerund) öbeği cümlenin öznesidir; araya giren "which includes ..." açıklaması Türkçede bu öznenin önüne "... kapsayan" diye alınır.

B *"To become effective and profitable participants in international markets, firms need"*

Cümle başındaki to-infinitive amaç bildirir: "... olabilmek için" diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Amerikan ekonomisinin ve Avrupa ile Asya'daki diğer gelişmiş sanayi ekonomilerinin giderek artan bir bölümü ithalat ve ihracata dayalıdır. 2 Hem ihracatı hem ithalatı kapsayan dış ticaret, Birleşik Devletler'de üretilen mal ve hizmetlerin %25'inden biraz fazlasını, Japonya ve Almanya gibi ülkelerde ise daha da fazlasını oluşturmaktadır. 3 Bu oran gelecekte artacaktır. 4 Şirketlerin bugünkü ve gelecekteki başarısı, küresel ölçekte faaliyet gösterebilme yeteneklerine bağlıdır. 5 Dünyanın sanayi ekonomilerinin küreselleşmesi, bilginin şirket için değerini büyük ölçüde artırmakta ve işletmelere yeni fırsatlar sunmaktadır. 6 Bugün bilgi sistemleri, şirketlerin küresel ölçekte ticaret yapmak ve işletme yönetmek için ihtiyaç duydukları iletişimi ve analitik gücü sağlamaktadır. 7 Dağıtımcılar ve tedarikçilerle iletişim kurmayı, farklı ulusal ortamlarda günün 24 saati faaliyet göstermeyi ve hem yerel hem de uluslararası raporlama ihtiyaçlarını karşılamayı kapsayan, dünyanın dört bir yanına yayılmış küresel şirketi kontrol etmek, güçlü bilgi sistemi çözümleri gerektiren büyük bir iş zorluğudur. 8 Küreselleşme ve bilgi teknolojisi yerli şirketlere yeni tehditler de getirmektedir: küresel iletişim ve yönetim sistemleri sayesinde müşteriler artık günün 24 saati güvenilir biçimde fiyat ve kalite bilgisi edinerek dünya çapındaki bir pazarda alışveriş yapabilmektedir. 9 Bu olgu rekabeti artırmakta ve şirketleri açık, korumasız dünya pazarlarında oyuna girmeye zorlamaktadır. 10 Uluslararası pazarların etkili ve kârlı katılımcıları olabilmek için şirketlerin güçlü bilgi ve iletişim sistemlerine ihtiyacı vardır.

PASAJ 359

Radarın Kısa Tarihi

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 159 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 18

1 The **acronym** 'radar', for radio detection and ranging, has been **credited to** the US Navy, which used it officially towards the end of 1940, but the concept of radar is somewhat older. 2 Hertz showed that metals would reflect electromagnetic waves and Tesla is said to have suggested using this **phenomenon** in a radarlike manner[A] in 1899. 3 A few years later a German, Christian Hulsmeyer, received patents for a ship's **anti-collision** device. 4 Also many radio engineers and experimenters observed that passing aircraft or ships **interfered with** their experiments. 5 Although these features are all **suggestive of** radar, none was actually radar unless the term is very **loosely defined**[B]. 6 In the 1930s, however, several of the major powers became aware of the military possibilities of radar and work on it started immediately in the USA, Britain, France, Germany, Italy, Japan and the Soviet Union. 7 By the end of World War II, military radar, and military radio **navigation aids** too, were well developed.

ANAHTAR KELİMELER

acronym	kısaltma
credited to	-e atfedilen
phenomenon	olgu
anti-collision	çarpışma önleyici
interfere with	etkilemek, karışmak
suggestive of	-i çağrıştıran, akla getiren
loosely defined	gevşek tanımlanmış
navigation aids	seyir (navigasyon) yardımcıları

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Tesla is said to have suggested using this phenomenon in a radarlike manner"*

"is said to have + V3" geçmişe ait söylenti bildirir: "Tesla'nın ... önerdiği söylenmektedir" diye çevrilir.

B *"none was actually radar unless the term is very loosely defined"*

"unless" = "if ... not": "terim çok gevşek tanımlanmadıkça" diye olumsuz koşul olarak çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 "Radyo ile algılama ve mesafe ölçme" (radio detection and ranging) ifadesinin kısaltması olan "radar" sözcüğü, onu 1940 yılının sonlarına doğru resmî olarak kullanan ABD Donanması'na atfedilmiştir; fakat radar kavramı biraz daha eskidir. 2 Hertz metallerin elektromanyetik dalgaları yansıttığını göstermiştir; Tesla'nın da 1899'da bu olguyu radara benzer bir biçimde kullanmayı önerdiği söylenmektedir. 3 Birkaç yıl sonra Christian Hulsmeyer adında bir Alman, gemiler için çarpışma önleyici bir düzeneğin patentlerini almıştır. 4 Ayrıca pek çok radyo mühendisi ve deneyci, geçen uçakların ya da gemilerin deneylerini etkilediğini gözlemlemiştir. 5 Bu özelliklerin tümü radarı akla getirse de terim çok gevşek bir biçimde tanımlanmadıkça hiçbiri gerçekte radar değildi. 6 Ancak 1930'larda büyük güçlerin birkaçı radarın askerî olanaklarının farkına varmış ve ABD, Britanya, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya ve Sovyetler Birliği'nde radar üzerindeki çalışmalar hemen başlamıştır. 7 İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna gelindiğinde askerî radar da, askerî radyo navigasyon (seyir) yardımcıları da oldukça gelişmişti.

PASAJ 360

Hijyen Hipotezi: Fazla Temizlik Zararlı mı?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 216 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 18

1 The hygiene **hypothesis** was first described in 1989 by David P. Strachan, a British **epidemiologist**, who noticed that the more children in a family, the lower the rates of allergies and eczema[A]. 2 Children in large families tend to exchange colds and other infections more often than children with fewer **siblings**, and this increased **exposure** to **pathogens** perhaps protected these children from allergies. 3 That same year, Erika von Mutius, an epidemiologist at Munich University, was looking into the effect of hygiene on asthma. 4 Children from dirtier East Germany, she was shocked to find, had dramatically less asthma[B] than their West German **counterparts** living in cleaner, more modern circumstances. 5 The East German children had likely been exposed to many more viruses and bacteria. 6 According to the hygiene hypothesis, exposure in early childhood to infectious agents programs the immune system to **mount defences** against disease-causing viruses, bacteria and parasites. 7 Better sanitary conditions deprive the immune system of this training, so the body fights against harmless particles as if they were deadly threats. 8 The resulting allergic reaction leads to the classic signs of asthma. 9 However, although much data supports the hygiene hypothesis for allergies, the same cannot be said for asthma. 10 Contrary to expectations, asthma rates have increased drastically in urban areas in the US that are not particularly clean.

ANAHTAR KELİMELER

hypothesis	hipotez, varsayım
epidemiologist	epidemiyolog
sibling	kardeş
exposure	maruz kalma
pathogen	patojen, hastalık etkeni
counterpart	(karşı taraftaki) dengi, yaşıtı
deprive of	-den yoksun bırakmak
mount defences	savunma oluşturmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the more children in a family, the lower the rates of allergies and eczema"*

"the + -er ..., the + -er ..." kalıbı: "ne kadar çok ... o kadar düşük" diye çevrilir; burada fiiller düşürülmüştür.

B *"Children from dirtier East Germany, she was shocked to find, had dramatically less asthma"*

Araya giren "she was shocked to find" ana yüklemdir; Türkçede cümle "... olduğunu saptamak onu şoke etti" diye yeniden kurulur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hijyen hipotezi ilk kez 1989'da, bir ailede ne kadar çok çocuk olursa alerji ve egzama oranlarının o kadar düşük olduğunu fark eden İngiliz epidemiyolog David P. Strachan tarafından tanımlanmıştır. 2 Kalabalık ailelerdeki çocuklar, daha az kardeşi olan çocuklara göre soğuk algınlığını ve diğer enfeksiyonları birbirlerine daha sık bulaştırma eğilimindedir ve patojenlere bu kadar sık maruz kalmak belki de bu çocukları alerjilerden korumuştur. 3 Aynı yıl, Münih Üniversitesi'nde epidemiyolog olan Erika von Mutius hijyenin astım üzerindeki etkisini araştırıyordu. 4 Daha kirli olan Doğu Almanya'daki çocukların, daha temiz ve daha modern koşullarda yaşayan Batı Almanya'daki yaşıtlarına göre çarpıcı biçimde daha az astım olduğunu saptamak onu şoke etti. 5 Doğu Alman çocukları büyük olasılıkla çok daha fazla virüse ve bakteriye maruz kalmıştı. 6 Hijyen hipotezine göre, erken çocuklukta enfeksiyon etkenlerine maruz kalmak, bağışıklık sistemini hastalık yapıcı virüslere, bakterilere ve parazitlere karşı savunma oluşturacak şekilde programlar. 7 Daha iyi hijyen koşulları bağışıklık sistemini bu eğitimden yoksun bırakır; bu yüzden vücut zararsız parçacıklarla sanki ölümcül tehditlermiş gibi savaşır. 8 Bunun sonucunda ortaya çıkan alerjik tepki, astımın klasik belirtilerine yol açar. 9 Ancak pek çok veri alerjiler için hijyen hipotezini desteklese de aynı şey astım için söylenemez. 10 Beklentilerin aksine, astım oranları ABD'nin pek de temiz olmayan kentsel bölgelerinde çok büyük bir artış göstermiştir.

BÖLÜM 19 Pasaj 361–380

PASAJ 361

Sir Philip Sidney ve Şiirin Savunusu

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 135 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 19

1 Sir Philip Sidney was a 16th-century English poet and critic. 2 His Defence of Poesy is the only major work of **literary criticism** in sixteenth-century England, a period during which Italy and France produced large numbers of critical **treatises**, heavily influenced by Aristotle's Poetics. 3 By contrast, Sidney's text is highly **eclectic**, **drawing together** aesthetic principles from several traditions and emphasizing especially those principles [B] that are of primary importance to the Elizabethans: ideal **imitation**, moral teaching and **decorum**. 4 Looking back to Aristotle, Sidney defines poetry as an imitation of nature, but links that imitation to his view of the poet as maker. 5 The poet imitates not the real nature we see but rather he imitates an ideal nature [A]. 6 Sidney also makes large claims for the **didactic** role of poetry, following Horace's idea that poetry teaches by **delighting**.

ANAHTAR KELİMELER

literary criticism	edebiyat eleştirisi
treatise	inceleme, risale
eclectic	seçmeci, eklektik
draw together	bir araya getirmek
imitation	taklit, öykünme
decorum	uygunluk, yerindelik
didactic	öğretici, didaktik
delight	zevk vermek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The poet imitates not the real nature we see but rather he imitates an ideal nature."*

"not X but (rather) Y" kalıbı: "X'i değil, (daha çok) Y'yi" diye çevrilir; "we see" başında "that" düşürülmüş ilgi cümleciğidir: "gördüğümüz".

B *"drawing together aesthetic principles from several traditions and emphasizing especially those principles"*

Virgülden sonraki -ing yapıları ana cümleye eklenen ek bilgiyi verir; Türkçede ayrı yüklemlerle "bir araya getirir ve ... vurgular" diye çevrilebilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Sir Philip Sidney, 16. yüzyılda yaşamış bir İngiliz şair ve eleştirmendi. 2 Onun "Şiirin Savunusu" (Defence of Poesy) adlı eseri, İtalya ve Fransa'nın Aristoteles'in Poetika'sından büyük ölçüde etkilenmiş çok sayıda eleştiri incelemesi ortaya koyduğu bir dönem olan 16. yüzyıl İngiltere'sindeki tek büyük edebiyat eleştirisi eseridir. 3 Buna karşılık Sidney'nin metni son derece eklektiktir (seçmecidir): birçok gelenekten estetik ilkeleri bir araya getirir ve özellikle Elizabeth dönemi insanları için birinci derecede önem taşıyan şu ilkeleri vurgular: ideal taklit, ahlaki öğreti ve uygunluk (decorum). 4 Aristoteles'e dönüp bakan Sidney, şiiri doğanın bir taklidi olarak tanımlar, ancak bu taklidi şairi bir "yaratıcı" olarak gören kendi görüşüne bağlar. 5 Şair, gördüğümüz gerçek doğayı değil, daha çok ideal bir doğayı taklit eder. 6 Sidney ayrıca, Horatius'un şiirin zevk vererek öğrettiği düşüncesini izleyerek şiirin öğretici rolü konusunda büyük iddialarda bulunur.

PASAJ 362

Mayaların Bilim ve Mimari Mirası

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 133 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 19

1 With their **magnificent** architecture and **sophisticated** knowledge of astronomy, and mathematics, the Maya **boasted** one of the great cultures of the ancient world. 2 Although they had not discovered the wheel and were without metal tools, the Maya constructed massive pyramids, temples and monuments of stone both in large cities and in smaller **ceremonial** centers throughout the **lowlands** of the Yucatan Peninsula, which covers parts of what are now southern Mexico and Guatemala and essentially all of Belize A. 3 From **celestial** observatories, they tracked the progress, for example, of Venus and developed a calendar based on a solar year of 365 days. 4 They created their own system of mathematics, using a **base number** of 20 with a concept of zero. 5 And they developed a hieroglyphic scheme for writing, one that used hundreds of **elaborate** signs B.

ANAHTAR KELİMELER

magnificent	görkemli
sophisticated	gelişmiş, ileri düzeyde
boast	(övünülecek bir şeye) sahip olmak
ceremonial	törensel, tören amaçlı
lowlands	alçak düzlükler
celestial	göksel, gökle ilgili
base number	taban sayı
elaborate	ayrıntılı, özenli

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which covers parts of what are now southern Mexico and Guatemala and essentially all of Belize"*

"what are now ..." isim cümleciği "bugünkü ..." diye çevrilir; ilgi cümleciği Türkçede nitelediği isimden önce "... kapsayan" biçiminde gelir.

B *"one that used hundreds of elaborate signs"*

"one" önceki ismin (scheme) tekrarını önler; "that used ..." ilgi cümleciği Türkçede öne alınıp tek isim öbeğinde birleştirilir: "yüzlerce ... işaret kullanan ... sistem".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Görkemli mimarileri ve ileri düzeydeki astronomi ve matematik bilgileriyle Mayalar, antik dünyanın büyük kültürlerinden birine sahipti. 2 Mayalar, tekerleği keşfetmemiş ve metal aletlerden yoksun olmalarına rağmen, bugünkü güney Meksika ile Guatemala'nın bazı kısımlarını ve Belize'nin neredeyse tamamını kapsayan Yucatan Yarımadası'nın alçak düzlükleri boyunca hem büyük şehirlerde hem de daha küçük tören merkezlerinde devasa taş piramitler, tapınaklar ve anıtlar inşa ettiler. 3 Gök gözlemevlerinden örneğin Venüs'ün hareketini izlediler ve 365 günlük bir güneş yılına dayanan bir takvim geliştirdiler. 4 Sıfır kavramını da içeren, 20 tabanlı kendi matematik sistemlerini oluşturdular. 5 Ayrıca yüzlerce ayrıntılı işaret kullanan hiyeroglif bir yazı sistemi geliştirdiler.

PASAJ 363

Yabani Otlar: Yanlış Yerdeki Bitkiler

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 150 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 19

1 Weeds are plants out of place, either as the wrong plant in **cultivated** ground, or as any plant where none should be. 2 They can cause considerable financial loss through the cost of their control and the damage they do to crops. 3 Plants which become really **troublesome** as weeds are those which **persist** despite man's efforts A to control them. 4 Such persistency is due to several factors of which perhaps the most important are **prolific** seed production, **coupled with** the often remarkably long periods of **dormancy** of the seed B, and the ability of vegetative parts of some plants to survive mechanical damage and **adverse** conditions and to set up new plants. 5 Weeds may be controlled by hand, by cultivation and other mechanical means, by biological means and by chemical weedkillers. 6 Chemical weedkillers are widely used, either to give a total kill and suppress all vegetation or to control weeds **selectively** in crops.

ANAHTAR KELİMELER

cultivated	ekili, işlenmiş
troublesome	sorun çıkaran, baş belası
persist	varlığını sürdürmek, direnmek
prolific	bol, verimli
coupled with	ile birleşen, ile birlikte
dormancy	uyku hâli, dormansi
adverse	olumsuz, elverişsiz
selectively	seçici olarak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Plants which become really troublesome as weeds are those which persist despite man's efforts"*

"those which ..." önceki ismin (plants) tekrarı yerine kullanılır: "... varlığını sürdüren bitkilerdir"; iki ilgi cümleciği de isimden önce çevrilir.

B *"prolific seed production, coupled with the often remarkably long periods of dormancy of the seed"*

"coupled with" V3 ile kurulmuş kısaltılmış yapıdır: "... ile birleşen bol tohum üretimi" diye isimden önce sıfat-fiille aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yabani otlar, ya ekili toprakta istenmeyen bir bitki olarak ya da hiçbir bitkinin bulunmaması gereken bir yerde herhangi bir bitki olarak, yanlış yerde bulunan bitkilerdir. 2 Bu otlar, kontrol altına alınmalarının maliyeti ve ürünlere verdikleri zarar yoluyla ciddi mali kayıplara yol açabilir. 3 Yabani ot olarak gerçekten baş belası hâline gelen bitkiler, insanın onları kontrol altına alma çabalarına rağmen varlığını sürdüren bitkilerdir. 4 Bu inatçılık birkaç etkenden kaynaklanır; bunların belki de en önemlileri, tohumun çoğu zaman şaşırtıcı derecede uzun süren uyku (dormansi) dönemleriyle birleşen bol tohum üretimi ve bazı bitkilerin vejetatif kısımlarının (kök, gövde vb.) mekanik hasara ve olumsuz koşullara dayanarak yeni bitkiler oluşturabilmesidir. 5 Yabani otlar elle, toprağın işlenmesi ve diğer mekanik yollarla, biyolojik yollarla ve kimyasal yabani ot öldürücülerle kontrol altına alınabilir. 6 Kimyasal yabani ot öldürücüler, ya tüm bitkileri tamamen öldürüp bitki örtüsünü baskılamak ya da ekinlerdeki yabani otları seçici olarak kontrol altına almak için yaygın biçimde kullanılır.

PASAJ 364

Morfin Tümörleri Büyütüyor mu?

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 140 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 19

1 Morphine, which is given as a **painkiller** to many people with cancer, might **stimulate** [A] the growth of tumours, say researchers in the US. 2 Their worrying findings have been questioned by others in the field, but all agree that further studies are urgently needed to **settle the issue** [B]. 3 In test-tube experiments and in mice, Kalpna Gupta and her colleagues found that morphine encourages the growth of blood vessels, known as **angiogenesis**. 4 The increased **blood supply accelerated** the growth of breast tumours in mice. 5 Although the researchers have not yet looked for this effect in people, Gupta warns that morphine could be harmful for patients with any form of **solid tumour** that depends on a healthy blood supply. 6 She **stresses** that nobody should yet consider altering their use of morphine because of her findings. 7 "But clinical studies must be done," she says.

ANAHTAR KELİMELER

painkiller	ağrı kesici
stimulate	uyarmak, teşvik etmek
settle the issue	meseleyi çözüme kavuşturmak
angiogenesis	anjiyogenez, damar oluşumu
accelerate	hızlandırmak
blood supply	kan akışı, kanlanma
solid tumour	solid (katı) tümör
stress	vurgulamak, altını çizmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Morphine, which is given as a painkiller to many people with cancer, might stimulate"*

Virgüller arasındaki edilgen ilgi cümleciği özneyi niteler: Türkçede "... ağrı kesici olarak verilen morfin" diye özneden önce gelir; "might" olasılık bildirir: "-ebilir".

B *"all agree that further studies are urgently needed to settle the issue"*

"that" isim cümleciği edilgen yapıdadır; amaç bildiren to-infinitive "... için" diye çevrilir: "... açıklığa kavuşturulması için ... gerektiği".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 ABD'deki araştırmacılara göre, kanser hastası pek çok kişiye ağrı kesici olarak verilen morfin tümörlerin büyümesini uyarabilir. 2 Bu endişe verici bulgular alandaki başka uzmanlarca sorgulanmıştır, ancak hepsi konunun açıklığa kavuşturulması için acilen daha fazla çalışma yapılması gerektiği konusunda hemfikirdir. 3 Kalpna Gupta ve meslektaşları, test tüpü deneylerinde ve farelerde, morfinin anjiyogenez olarak bilinen kan damarı büyümesini teşvik ettiğini bulmuştur. 4 Artan kan akışı, farelerdeki meme tümörlerinin büyümesini hızlandırmıştır. 5 Araştırmacılar bu etkiyi henüz insanlarda araştırmamış olsa da Gupta, morfinin sağlıklı bir kan akışına bağımlı olan herhangi bir solid tümör türüne sahip hastalar için zararlı olabileceği uyarısında bulunuyor. 6 Gupta, bulguları nedeniyle şimdilik kimsenin morfin kullanımını değiştirmeyi düşünmemesi gerektiğinin altını çiziyor. 7 "Ancak klinik çalışmalar mutlaka yapılmalı," diyor.

PASAJ 365

Örgütlü Okültizm: Modern Bir Olgu

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 115 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 19

1 Unlike the older forms of **occultism**, such as magic and astrology, organized occultism is a modern **phenomenon**. 2 Few of the various organized occult movements have existed for more than 150 years; some were formed as a **belated** **countermovement** to the Enlightenment, when people began to follow rational **schools of thought**. 3 Today's occult views are based on the idea that there are events within nature, as well as within one's spiritual life, which seem mysterious A and cannot be explained by science. 4 Examples include **extrasensory perceptions** such as telepathy and telekinesis, and **haunted** places or people. 5 Believers maintain that these phenomena **stem from** unknown powers that can often be accessed only by some people B with special abilities.

ANAHTAR KELİMELER

occultism	okültizm, gizli bilimler
phenomenon	olgu
belated	gecikmiş
countermovement	karşı akım
schools of thought	düşünce okulları, akımlar
extrasensory perception	duyu dışı algı
haunted	perili
stem from	-den kaynaklanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"there are events within nature, as well as within one's spiritual life, which seem mysterious"*

İlgi cümleciği ("which seem ...") nitelediği isimden (events) ara sözle ayrılmıştır; Türkçede tümü isimden önce toplanır: "... gizemli görünen ... olaylar".

B *"these phenomena stem from unknown powers that can often be accessed only by some people"*

Edilgen ilgi cümleciği ("can be accessed by ...") Türkçede etken çevrilebilir: "yalnızca bazı kişilerin ulaşabildiği güçler".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Büyü ve astroloji gibi okültizmin daha eski biçimlerinin aksine, örgütlü okültizm modern bir olgudur. 2 Çeşitli örgütlü okült akımların çok azı 150 yıldan daha uzun süredir vardır; bazıları, insanların akılcı düşünce okullarını izlemeye başladığı Aydınlanma'ya karşı gecikmiş bir karşı akım olarak ortaya çıkmıştır. 3 Günümüzün okült görüşleri, kişinin ruhsal yaşamında olduğu gibi doğada da gizemli görünen ve bilimle açıklanamayan olaylar bulunduğu düşüncesine dayanır. 4 Telepati ve telekinezi gibi duyu dışı algılar ile perili yerler ya da kişiler bunlara örnektir. 5 İnananlar, bu olguların çoğu zaman yalnızca özel yeteneklere sahip bazı kişilerin ulaşabildiği bilinmeyen güçlerden kaynaklandığını ileri sürer.

PASAJ 366

İsveç: Tarafsızlık ve Refah Devleti

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 156 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 19

1 Sweden maintained a position of **neutrality** during both World Wars and this, in part at least, enabled her to build up an **elaborate** structure of **welfare legislation** that many larger nations were later to imitate[B]. 2 The first major step was the establishment, in 1911, of old-age pensions. 3 Economic **prosperity** based on its neutralist policy enabled Sweden, together with Norway, to **pioneer** in public health, housing, and job security programs. 4 Forty-four years of Socialist government were ended in 1976 with the election of a conservative coalition. 5 Presently, the Socialists were again returned to power, only to be **ousted** in September 1991[A]. 6 The new coalition of four conservative parties promised to reduce taxes and **cut back on** the welfare state but not alter Sweden's traditional neutrality. 7 Under them, in a 1994 **referendum**, voters approved joining the European Union. 8 Although supportive of a European monetary union, Sweden decided not to adopt the euro when it first appeared in 1999.

ANAHTAR KELİMELER

neutrality	tarafsızlık
elaborate	ayrıntılı, kapsamlı
welfare legislation	sosyal refah mevzuatı
prosperity	refah, gönenç
pioneer	öncülük etmek
oust	(görevden, iktidardan) uzaklaştırmak
cut back on	kısmak, azaltmak
referendum	referandum, halk oylaması

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the Socialists were again returned to power, only to be ousted in September 1991"*

"only to + fiil" beklenmedik ya da hayal kırıklığı yaratan sonucu bildirir: "... iktidara geldi, ancak (kısa süre sonra) ... uzaklaştırıldı" diye çevrilir.

B *"an elaborate structure of welfare legislation that many larger nations were later to imitate"*

"were to + fiil" geçmişten bakıldığında gelecekte olacak olanı bildirir: "daha sonra ... örnek alacağı" diye sıfat-fiille çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İsveç her iki Dünya Savaşı sırasında da tarafsızlığını korudu ve bu durum, en azından kısmen, ülkenin daha sonra pek çok büyük ulusun örnek alacağı ayrıntılı bir sosyal refah mevzuatı yapısı kurmasını sağladı. 2 İlk önemli adım, 1911'de yaşlılık aylıklarının getirilmesiydi. 3 Tarafsızlık politikasına dayanan ekonomik refah, İsveç'in Norveç'le birlikte halk sağlığı, konut ve iş güvencesi programlarında öncülük etmesini sağladı. 4 44 yıllık Sosyalist yönetim, 1976'da muhafazakâr bir koalisyonun seçilmesiyle sona erdi. 5 Kısa süre sonra Sosyalistler yeniden iktidara geldi, ancak Eylül 1991'de iktidardan uzaklaştırıldılar. 6 Dört muhafazakâr partiden oluşan yeni koalisyon vergileri düşürmeye ve refah devletini küçültmeye, ancak İsveç'in geleneksel tarafsızlığını değiştirmemeye söz verdi. 7 Onların yönetiminde 1994'te yapılan bir referandumda seçmenler Avrupa Birliği'ne katılmayı onayladı. 8 İsveç, Avrupa para birliğini desteklemesine rağmen, avro 1999'da ilk kez ortaya çıktığında onu benimsememeye karar verdi.

PASAJ 367

Çernobil'in Radyasyona Dayanıklı Fareleri

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 188 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 19

1 During our visit in the summer of 1994 to the Chernobyl **Exclusion Zone**, a region within a 30 km **radius** of the Chernobyl Nuclear Power Plant, we were amazed by the diversity of mammals living in the shadow of the ruined reactor only eight years after the **meltdown**. 2 During our excursion through the woods, we trapped some of the local mice for examination in a **makeshift** laboratory. 3 We were surprised to find that, although each mouse registered **unprecedented** levels of radiation in its bones and muscles[B], all the animals seemed physically normal, and many of the females were carrying normal-looking embryos. 4 We found that the mice did not have any obvious **chromosomal** damage. 5 We wondered whether the absence of injury could be explained by some sort of **adaptive** change[A], perhaps a more efficient DNA-repair mechanism, after many prior generations had been exposed to radiation. 6 But when we transplanted wild mice from **uncontaminated** regions into cages in the Exclusion Zone and then examined their chromosomes, they were likewise unaffected by the radiation. 7 In at least this respect, the mice seemed to have a natural "immunity" to harm from radiation.

ANAHTAR KELİMELER

exclusion zone	yasak bölge
radius	yarıçap
meltdown	(reaktör çekirdeğinin) erimesi
makeshift	geçici, derme çatma
unprecedented	eşi görülmemiş
chromosomal	kromozomal
adaptive	uyumsal, adaptif
uncontaminated	kirlenmemiş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"We wondered whether the absence of injury could be explained by some sort of adaptive change"*

"whether" ile kurulan isim cümleciği "... açıklanıp açıklanamayacağını" diye çevrilir; edilgen "could be explained" bu yapıya yansıtılır.

B *"although each mouse registered unprecedented levels of radiation in its bones and muscles"*

"although" karşıtlık bildirir: Türkçede "... ölçülmesine rağmen" diye; "registered" burada "ölçüm/kayıt vermek" anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çernobil Nükleer Santrali çevresindeki 30 km yarıçaplı bir alan olan Çernobil Yasak Bölgesi'ne 1994 yazında yaptığımız ziyaret sırasında, (çekirdek) erimeden yalnızca sekiz yıl sonra harap olmuş reaktörün gölgesinde yaşayan memelilerin çeşitliliği karşısında hayrete düştük. 2 Ormanda yaptığımız gezi sırasında, derme çatma bir laboratuvarda incelemek üzere bazı yerli fareleri yakaladık. 3 Her farenin kemiklerinde ve kaslarında eşi görülmemiş düzeyde radyasyon ölçülmesine rağmen tüm hayvanların fiziksel olarak normal göründüğünü ve dişilerin çoğunun normal görünümlü embriyolar taşıdığını görünce şaşırdık. 4 Farelerde belirgin bir kromozom hasarı olmadığını saptadık. 5 Önceki pek çok kuşak radyasyona maruz kaldıktan sonra, hasar görülmemesinin bir tür uyumsal (adaptif) değişiklikle, belki de daha etkili bir DNA onarım mekanizmasıyla açıklanıp açıklanamayacağını merak ettik. 6 Ancak kirlenmemiş bölgelerden getirdiğimiz yabani fareleri Yasak Bölge'deki kafeslere yerleştirip ardından kromozomlarını incelediğimizde, onların da radyasyondan aynı şekilde etkilenmediğini gördük. 7 En azından bu açıdan farelerin, radyasyonun zararına karşı doğal bir "bağışıklığı" var gibi görünüyordu.

PASAJ 368

Otizmin Anlaşılma Serüveni

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 163 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 19

1 Autism, from the Greek word for "self," was first identified as a **disorder** in 1943. 2 Initially, it was thought to be a psychological disorder brought on by cold or unemotional mothers, and **curable** by intensive sessions of psychotherapy. 3 During the 1960s, specialists realized that autistics frequently had epilepsy and abnormal brain scans, which led to the condition being recognized as a brain disorder by the 1970s[A]. 4 Autism is now known to be a **hereditary** **neurological** condition[B], about three times more common in boys than girls. 5 Usually, autistics lack the ability to relate normally to other people and have an anxious desire to maintain a routine, which evolves with age into intense interests or **obsessions**. 6 Many autistic people deliver monologues on topics while unaware of other people's comments or possible discomfort. 7 There are several related, but different, forms of autism. 8 Depending on the **severity**, symptoms can sometimes be **alleviated** with carefully controlled antidepressants, although sufferers typically find it difficult to function normally in society.

ANAHTAR KELİMELER

disorder	bozukluk
curable	tedavi edilebilir
hereditary	kalıtsal
neurological	nörolojik
relate to	ilişki kurmak
obsession	saplantı
severity	şiddet, ağırlık
alleviate	hafifletmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which led to the condition being recognized as a brain disorder by the 1970s"*

Virgülden sonraki "which" önceki cümlenin tamamını işaret eder: "bu da ... yol açtı"; "the condition being recognized" edilgen isim-fiildir: "bu durumun ... kabul edilmesi".

B *"Autism is now known to be a hereditary neurological condition"*

"be known to be" edilgen kalıbı Türkçede "Otizmin ... olduğu bilinmektedir" diye isim cümleciğiyle çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yunanca "kendi" anlamına gelen sözcükten türetilen otizm, ilk kez 1943'te bir bozukluk olarak tanımlandı. 2 Başlangıçta otizmin, soğuk ya da duygusuz annelerin neden olduğu ve yoğun psikoterapi seanslarıyla tedavi edilebilen psikolojik bir bozukluk olduğu düşünülüyordu. 3 1960'larda uzmanlar, otistik bireylerde sıklıkla epilepsi görüldüğünü ve beyin taramalarının anormal çıktığını fark ettiler; bu da 1970'lere gelindiğinde bu durumun bir beyin bozukluğu olarak kabul edilmesine yol açtı. 4 Otizmin bugün, erkek çocuklarda kız çocuklara göre yaklaşık üç kat daha sık görülen kalıtsal bir nörolojik durum olduğu bilinmektedir. 5 Otistik bireyler genellikle başkalarıyla normal ilişki kurabilme yeteneğinden yoksundur ve bir rutini sürdürmeye yönelik kaygılı bir istek duyarlar; bu istek yaşla birlikte yoğun ilgi alanlarına ya da saplantılara dönüşür. 6 Pek çok otistik kişi, başkalarının yorumlarının ya da olası rahatsızlığının farkında olmadan çeşitli konularda monologlar yapar. 7 Otizmin birbiriyle bağlantılı ama farklı birkaç türü vardır. 8 Rahatsızlığın şiddetine bağlı olarak belirtiler bazen dikkatle kontrol edilen antidepresanlarla hafifletilebilir; ancak bu kişiler genellikle toplumda olağan bir yaşam sürdürmekte zorlanır.

Bilgi notu: Metin yazıldığı dönemin görüşlerini yansıtır. Bugün otizmin genetik ve çevresel etkenlerin birlikte rol oynadığı gelişimsel bir durum olduğu kabul edilmektedir.

PASAJ 369

Birinci Dünya Savaşı ve Osmanlı'nın Kararı

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 208 kelime · 11 cümle

BÖLÜM 19

1 The First World War could be called the War of the Ottoman **Succession**. 2 It was, in part, a struggle between Austria and Russia for **domination** in the areas in the Balkans once ruled by the Ottoman Empire. 3 Its first shots were fired in the former Ottoman city of Sarajevo. 4 Throughout the summer and autumn of 1914, as the European powers were **locked in battle**, the Ottoman government **hesitated**. 5 Finally, at the end of October, against the wishes of his colleagues, Enver Pasha decided to attack Russian targets with the new warships in the Black Sea. 6 His decision led to war across Europe, the **collapse** of the Ottoman Empire and the end of stability in the Middle East. 7 Initially, the alliance between the Ottoman Empire and the Central Powers worked well. 8 In the first half of the 20th century, Germany was not the source of horror that it later became[A]. 9 Britain, France and Russia were the enemies to be feared and **resented**. 10 By comparison, Germany appeared friendly. 11 The Ottoman government **calculated** that its alliance with the Central Powers would **restore** the glory[B] of the empire, help it recover some of the islands lost to Greece in 1913, and perhaps lead to an extension of territory in Turkish-speaking central Asia.

ANAHTAR KELİMELER

succession	veraset, ardıllık
domination	hâkimiyet, egemenlik
hesitate	tereddüt etmek
locked in battle	kıyasıya savaşan
collapse	çöküş
resent	içerlemek, öfke duymak
calculate	hesaplamak, öngörmek
restore	geri getirmek, yeniden kazandırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Germany was not the source of horror that it later became"*

"that it later became" ilgi cümleciği isimden önce çevrilir: "daha sonra dönüşeceği dehşet kaynağı"; Türkçede geçmişteki geleceği bildiren "-eceği" kullanılır.

B *"The Ottoman government calculated that its alliance with the Central Powers would restore the glory"*

"that" isim cümleciği ve geçmişte gelecek bildiren "would": "... geri getireceğini hesapladı" diye "-eceğini" ile çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı Veraset Savaşı olarak da adlandırılabilir. 2 Bu savaş kısmen, Avusturya ile Rusya arasında, Balkanlarda bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğu'nun yönettiği bölgelerde hâkimiyet kurma mücadelesiydi. 3 Savaşın ilk kurşunları eski bir Osmanlı şehri olan Saraybosna'da atıldı. 4 1914 yazı ve sonbaharı boyunca Avrupalı güçler kıyasıya savaşırken Osmanlı hükümeti tereddüt içindeydi. 5 Nihayet ekim ayının sonunda, meslektaşlarının isteklerine karşın Enver Paşa, Karadeniz'deki yeni savaş gemileriyle Rus hedeflerine saldırmaya karar verdi. 6 Enver Paşa'nın bu kararı, Avrupa'nın dört bir yanında savaşa, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşüne ve Orta Doğu'daki istikrarın sona ermesine yol açtı. 7 Başlangıçta Osmanlı İmparatorluğu ile İttifak Devletleri arasındaki ittifak iyi işledi. 8 20. yüzyılın ilk yarısında Almanya, daha sonra dönüşeceği dehşet kaynağı değildi. 9 Korkulması ve öfke duyulması gereken düşmanlar Britanya, Fransa ve Rusya'ydı. 10 Bunlarla karşılaştırıldığında Almanya dost görünüyordu. 11 Osmanlı hükümeti, İttifak Devletleri ile kurduğu ittifakın imparatorluğun şanını geri getireceğini, 1913'te Yunanistan'a kaybedilen adaların bir kısmını geri almasına yardım edeceğini ve belki de Türkçe konuşulan Orta Asya'da toprak genişlemesine yol açacağını hesapladı.

PASAJ 370

Gelişmekte Olan Piyasalarda Tehlike Çanları

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 127 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 19

1 Developing markets, historically the **domain** of hyperinflation and political manipulation, now enjoy high **surpluses** [A], thanks to record **commodity prices** and severe **fiscal discipline**. 2 Since 2001 these economies have achieved three times the average annual per-capita economic growth of their developed **counterparts** and now represent a quarter of global output. 3 Stocks in emerging markets are causing much excitement among investors. 4 However, too much excitement **invites peril**. 5 Emerging markets have undeniably changed in the past decade, but lately they are looking overgrown, and even a minor crisis could send them tumbling. 6 And while the potential **triggers** for a fall have changed, they are still there. 7 As economies in the developing world get stronger, governments are getting more assertive [B] and meddling with both companies and neighbouring countries, increasing political risk.

ANAHTAR KELİMELER

domain	alan, saha
surplus	fazla (bütçe/cari fazla)
commodity prices	emtia fiyatları
fiscal discipline	mali disiplin
counterpart	muadil, benzer
invite peril	tehlikeye davetiye çıkarmak
trigger	tetikleyici
meddle with	-e karışmak, burnunu sokmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Developing markets, historically the domain of hyperinflation and political manipulation, now enjoy high surpluses"*

Virgüller arasındaki ek açıklama (appositive) özneyi niteler: Türkçede "... alanı olan gelişmekte olan piyasalar" diye özneden önce gelir.

B *"As economies in the developing world get stronger, governments are getting more assertive"*

Burada "as" iki değişimin birlikte ilerlediğini bildirir: "... güçlendikçe ... daha iddialı hâle geliyor" diye "-dikçe" ile çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tarihsel olarak hiperenflasyonun ve siyasi manipülasyonun alanı olan gelişmekte olan piyasalar, rekor emtia fiyatları ve sıkı mali disiplin sayesinde bugün yüksek fazla vermektedir. 2 2001'den bu yana bu ekonomiler, gelişmiş muadillerinin yıllık ortalama kişi başına ekonomik büyümesinin üç katını gerçekleştirmiş olup şu anda küresel üretimin dörtte birini oluşturmaktadır. 3 Gelişmekte olan piyasalardaki hisse senetleri yatırımcılar arasında büyük heyecan yaratıyor. 4 Ancak aşırı heyecan tehlikeye davetiye çıkarır. 5 Gelişmekte olan piyasalar son on yılda inkâr edilemez biçimde değişti, fakat son zamanlarda fazlasıyla şişmiş görünüyorlar ve küçük bir kriz bile onları çöküşe sürükleyebilir. 6 Bir düşüşün olası tetikleyicileri değişmiş olsa da hâlâ ortadalar. 7 Gelişmekte olan dünyadaki ekonomiler güçlendikçe hükümetler daha iddialı hâle geliyor ve hem şirketlerin hem de komşu ülkelerin işlerine karışıyor; bu da siyasi riski artırıyor.

PASAJ 371

Gemini 9: Kabusa Dönen Uzay Yürüyüşü

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 218 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 19

1 The amount of engineering and **exertion** required to do work in space came as a surprise in the early days of the **manned** space program. 2 For instance, when the astronauts Eugene Cernan and Thomas Stafford launched into space aboard Gemini 9 on June 3rd, 1966, they had no way of knowing that a nightmare would begin as soon as Cernan began a space walk[A]. 3 From the moment he **emerged from** the capsule, everything Cernan did was much harder than he had expected. 4 Every weightless movement triggered an equal, opposite reaction, and he found himself repeatedly flying out to the end of the **umbilical cord** connecting him to the Gemini capsule and then **rebounding** in an unexpected direction. 5 Stafford finally ordered Cernan to forget about the 10-million-dollar backpack and return to the capsule. 6 Doing so turned out to be the most alarming part of the space walk, as Cernan discovered that his pressurized suit wouldn't flex enough to allow him back inside so that operation alone took him thirty **laborious** minutes. 7 Then the struggle to close the **hatch** was so prolonged and difficult that Stafford decided[B] he needed to lie, so the ground crew would not panic. 8 "Coming in, no problem," he **fibbed** as he and Cernan improvised a lever to force the latch into position. 9 It finally closed.

ANAHTAR KELİMELER

exertion	efor, çaba
manned	insanlı
emerge from	-den çıkmak
umbilical cord	göbek kablosu, yaşam hattı
rebound	geri sekmek
laborious	zahmetli, yorucu
hatch	kapak, giriş kapağı
fib	(zararsız) yalan söylemek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"they had no way of knowing that a nightmare would begin as soon as Cernan began a space walk"*

"have no way of + -ing": "-menin hiçbir yolu olmamak"; "as soon as" = "-ir -mez": "başlar başlamaz".

B *"the struggle to close the hatch was so prolonged and difficult that Stafford decided"*

"so + sıfat + that" sonuç bildirir: "o kadar uzun ve zor oldu ki ..." diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Uzayda iş yapmak için gereken mühendislik ve çaba miktarı, insanlı uzay programının ilk günlerinde büyük bir şaşkınlık yaratmıştı. 2 Örneğin astronotlar Eugene Cernan ve Thomas Stafford 3 Haziran 1966'da Gemini 9 ile uzaya fırlatıldıklarında, Cernan uzay yürüyüşüne başlar başlamaz bir kabusun başlayacağını bilmelerinin hiçbir yolu yoktu. 3 Kapsülden dışarı çıktığı andan itibaren Cernan'ın yaptığı her şey beklediğinden çok daha zordu. 4 Ağırlıksız ortamdaki her hareket eşit ve zıt yönde bir tepkiyi tetikliyordu; Cernan kendini tekrar tekrar, onu Gemini kapsülüne bağlayan göbek kablosunun (yaşam hattının) ucuna doğru savrulurken ve ardından beklenmedik bir yöne geri sekerken buldu. 5 Sonunda Stafford, Cernan'a 10 milyon dolarlık sırt ünitesini unutup kapsüle geri dönmesini emretti. 6 Bunu yapmak uzay yürüyüşünün en endişe verici kısmı oldu; çünkü Cernan basınçlı giysisinin içeri geri girmesine yetecek kadar esnemediğini fark etti ve yalnızca bu işlem bile otuz zahmetli dakikasını aldı. 7 Ardından kapağı kapatma mücadelesi o kadar uzun ve zor oldu ki Stafford, yer ekibi paniğe kapılmasın diye yalan söylemesi gerektiğine karar verdi. 8 Cernan'la birlikte mandalı zorla yerine oturtmak için derme çatma bir manivela yaparken "İçeri giriyoruz, sorun yok," diye yalan söyledi. 9 Kapak sonunda kapandı.

PASAJ 372

Kanama ve Tedavi İlkeleri

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 112 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 19

1 **Haemorrhage** is an escape of blood from the **vessels** through which it normally **circulates** A. 2 The quantity lost may be microscopic, or may amount to quite a large quantity; large haemorrhages usually arise from a large **artery** or vein, while bleeding from a **capillary** may be shown only by a **minute** red spot in the skin. 3 Many haemorrhages are trivial and require no specific treatment. 4 Examples of these are such common domestic accidents as cut fingers and nose bleeds. 5 Others form some of the major emergencies of medicine. 6 The principles of treatment are to **arrest** haemorrhage, to combat shock by **restoring** normal blood volume B, and to keep the patient quiet, comfortable and confident.

ANAHTAR KELİMELER

haemorrhage	kanama, hemoraji
vessel	damar
circulate	dolaşmak
capillary	kılcal damar
minute	çok küçük, minik
artery	atardamar
arrest	durdurmak
restore	yerine koymak, eski hâline getirmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“the vessels through which it normally circulates”*

"edat + which" ile kurulan ilgi cümleciği: "içinden dolaştığı damarlar" diye isimden önce verilir; edat (through) Türkçede ekle karşılanır.

B *“to combat shock by restoring normal blood volume”*

"by + -ing" yöntem bildirir: "... yerine koyarak" diye "-arak" zarf-fiiliyle çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hemoraji (kanama), kanın normalde içinde dolaştığı damarlardan dışarı kaçmasıdır. 2 Kaybedilen miktar mikroskobik olabileceği gibi oldukça büyük bir miktara da ulaşabilir; büyük hemorajiler genellikle büyük bir atardamardan ya da toplardamardan kaynaklanırken, bir kılcal damardan olan kanama deride yalnızca çok küçük kırmızı bir nokta olarak görülebilir. 3 Birçok hemoraji önemsizdir ve özel bir tedavi gerektirmez. 4 Parmak kesilmesi ve burun kanaması gibi yaygın ev kazaları bunlara örnektir. 5 Diğerleri ise tıptaki başlıca acil durumların bir kısmını oluşturur. 6 Tedavinin temel ilkeleri kanamayı durdurmak, normal kan hacmini yerine koyarak şokla mücadele etmek ve hastayı sakin, rahat ve kendinden emin tutmaktır.

PASAJ 373

Narva ve Rusya'nın Baltık Hedefi

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 141 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 19

1 Narva is a quiet northeastern Estonian town **bathed in** sea breezes. 2 Though small, with a population of just over 72,000, it occupies a large place in Russian history. 3 It was here in 1700 that, by attacking the Swedes[A], who were then in control of much of the Baltic coast, Russia launched its final campaign in a centuries-long **quest** to become a European power. 4 The battle ended in defeat for the Russians, but the war did not[B]; by 1721 Russia had **conquered** the Baltic territories as far southwest as Riga, the capital of **present-day** Latvia, and had built a new capital, Saint Petersburg, on the Gulf of Finland. 5 Later in that century, Russia, through a **partition** agreement with Austria and Prussia, gained control of the rest of the Baltics, and would **retain** them until the fall of the Soviet Union in 1991.

ANAHTAR KELİMELER

bathed in	ile yıkanan, -in okşadığı
occupy a large place	önemli bir yer tutmak
launch a campaign	sefer başlatmak
quest	arayış, uğraş
conquer	fethetmek
partition	paylaşım, bölüşüm
retain	elinde tutmak, korumak
present-day	bugünkü, günümüzdeki

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It was here in 1700 that, by attacking the Swedes"*

"It was ... that" vurgu yapısı yeri ve zamanı öne çıkarır: Türkçede "işte burada" diye yükleme yakın verilir; "by + -ing" = "-arak".

B *"The battle ended in defeat for the Russians, but the war did not"*

"did not" ile yüklem tekrarı önlenmiştir (ellipsis): "... ama savaş öyle sonuçlanmadı" diye yüklem Türkçede açıkça yazılır; "battle" (muharebe) ile "war" (savaş) ayrımına dikkat.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Narva, deniz meltemlerinin okşadığı, Estonya'nın kuzeydoğusunda sakin bir kasabadır. 2 72.000'in biraz üzerindeki nüfusuyla küçük olmasına rağmen Rus tarihinde önemli bir yer tutar. 3 Rusya, bir Avrupa gücü olmak için yüzyıllardır sürdürdüğü arayıştaki son seferini 1700'de, o sırada Baltık kıyısının büyük bölümünü elinde tutan İsveçlilere saldırarak işte burada başlattı. 4 Muharebe Ruslar için yenilgiyle sonuçlandı, ama savaş öyle sonuçlanmadı: 1721'e gelindiğinde Rusya, güneybatıda bugünkü Letonya'nın başkenti Riga'ya kadar uzanan Baltık topraklarını fethetmiş ve Finlandiya Körfezi kıyısında yeni bir başkent, Saint Petersburg'u kurmuştu. 5 Aynı yüzyılın ilerleyen yıllarında Rusya, Avusturya ve Prusya ile yaptığı bir paylaşım anlaşması yoluyla Baltık ülkelerinin geri kalanının denetimini de ele geçirdi ve bu toprakları 1991'de Sovyetler Birliği'nin çöküşüne kadar elinde tutacaktı.

PASAJ 374

Mağaza Hırsızlığının Avrupa'ya Faturası

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 160 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 19

1 Which European country has the worst record for **shoplifting**? 2 The answer is Britain and she holds the record now for the second year running, according to a survey released on September 19th. 3 Britons not only steal more than their continental **counterparts**, they are also less competent[A] employees on the **shop floor**, resulting in Britain having the worst overall rate of retail[B] "**shrinkage**" - a measure of losses by retailers from theft, **mispricing** and other **wastage**. 4 Continental Europeans are actually not much better. 5 Shrinkage is increasing alarmingly in some countries and is generally on the rise. 6 Denmark is a **notable** example. 7 According to one survey, shrinkage there is 9% up on last year. 8 Shrinkage costs the European economy a surprisingly large amount, in fact, the total annual cost has been estimated at around £30 billion which is equivalent to a shocking £80 per person in the region. 9 That is more than the costs of the much-higher-profile car crime or domestic **burglary**.

ANAHTAR KELİMELER

shoplifting	mağaza hırsızlığı
counterpart	benzer, muadil
shop floor	mağaza (satış) alanı
shrinkage	fire, stok kaybı
mispricing	yanlış fiyatlandırma
wastage	zayiat, israf
notable	dikkat çekici
burglary	(konuta) hırsızlık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Britons not only steal more than their continental counterparts, they are also less competent"*

"not only ... (but) also" kalıbı: "yalnızca ... -mekle kalmıyor, aynı zamanda ..." diye çevrilir.

B *"resulting in Britain having the worst overall rate of retail"*

"resulting in + isim + -ing" sonuç bildirir: "bunun sonucunda Britanya ... en kötü duruma düşüyor" diye ayrı bir cümlecikle verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Mağaza hırsızlığında en kötü sicile sahip Avrupa ülkesi hangisidir? 2 19 Eylül'de yayımlanan bir araştırmaya göre cevap Britanya'dır ve ülke bu rekoru üst üste ikinci yıldır elinde tutmaktadır. 3 Britanyalılar yalnızca Kıta Avrupası'ndaki benzerlerinden daha fazla çalmakla kalmıyor, aynı zamanda mağazada daha beceriksiz çalışanlar oluyorlar; bunun sonucunda Britanya, perakendecilerin hırsızlık, yanlış fiyatlandırma ve diğer zayiattan kaynaklanan kayıplarının bir ölçüsü olan perakende "fire" (stok kaybı) oranında genel olarak en kötü duruma düşüyor. 4 Kıta Avrupalıları da aslında çok daha iyi durumda değil. 5 Fire bazı ülkelerde endişe verici biçimde artmakta ve genel olarak da yükselmektedir. 6 Danimarka dikkat çekici bir örnektir. 7 Bir araştırmaya göre oradaki fire, geçen yıla göre %9 artmıştır. 8 Fire, Avrupa ekonomisine şaşırtıcı derecede büyük bir maliyet yüklemektedir; nitekim yıllık toplam maliyetin yaklaşık 30 milyar sterlin olduğu tahmin edilmektedir ki bu, bölgede kişi başına şok edici bir rakam olan 80 sterline denk gelir. 9 Bu, çok daha fazla ilgi gören araç suçlarının ya da konut hırsızlığının maliyetinden fazladır.

PASAJ 375

Roselawn Kazası: Kanatlardaki Ölümcül Buz

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 108 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 19

1 On 31 October 1994, a **turboprop** **airliner** heading for Chicago, Illinois, crashed into a soybean field at Roselawn in Indiana. 2 All 68 people **aboard** died. 3 Although the weather was cold and **damp** that day, no one could believe it when investigators revealed that the crash was caused by a **buildup** of ice on the wings. 4 Not only did this modern plane have a **fully functional** **deicing** system A, but according to US Federal Aviation Administration (FAA) standards, the French-built ATR72 should have had no problems flying in the cold, damp conditions B. 5 The pilots even knew their **craft** was icing up and attempted to clear it, following deicing procedures exactly.

ANAHTAR KELİMELER

turboprop	turboprop (pervaneli türbin motorlu)
airliner	yolcu uçağı
aboard	(araçta) bulunan
damp	nemli, rutubetli
buildup	birikme, birikim
deicing	buz çözme
fully functional	tam çalışır durumda
craft	hava aracı, uçak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Not only did this modern plane have a fully functional deicing system"*

"Not only" cümle başına gelince devrik yapı (did + özne + fiil) kurulur; Türkçede "... olmakla kalmıyordu" ya da "yalnızca ... değil, ..." diye çevrilir.

B *"should have had no problems flying in the cold, damp conditions"*

"should have + V3" geçmişte beklenip gerçekleşmeyeni bildirir: "... hiçbir sorun yaşamaması gerekirdi" diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 31 Ekim 1994'te, Illinois'deki Chicago'ya giden turboprop bir yolcu uçağı, Indiana'nın Roselawn kasabasında bir soya fasulyesi tarlasına düştü. 2 Uçaktaki 68 kişinin tamamı hayatını kaybetti. 3 O gün hava soğuk ve rutubetli olmasına rağmen, müfettişler kazaya kanatlarda biriken buzun neden olduğunu açıkladığında kimse buna inanamadı. 4 Bu modern uçak yalnızca tam olarak çalışan bir buz çözme sistemine sahip olmakla kalmıyordu; ABD Federal Havacılık İdaresi (FAA) standartlarına göre Fransız yapımı ATR72'nin soğuk ve rutubetli koşullarda uçarken hiçbir sorun yaşamaması gerekirdi. 5 Hatta pilotlar uçaklarının buzlandığını biliyorlardı ve buz çözme prosedürlerini harfiyen uygulayarak buzu temizlemeye çalıştılar.

PASAJ 376

Şizofreninin Gizemli Kökenleri

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 141 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 19

1 The causes of schizophrenia are unknown, although the disease has a strong genetic **component**. 2 Studies of **identical twins** show that if one twin has schizophrenia, there is a 50% chance that the other twin will have it, too. 3 Since identical twins share identical genes, this indicates that schizophrenia has an equally strong environmental component, the nature of which has not been identified. 4 Current treatments for schizophrenia focus on brain pathways that use dopamine as a neurotransmitter. 5 Despite their ability to **alleviate** symptoms, many of the drugs used to treat schizophrenia have such negative **side effects** that patients frequently stop taking them[A]. 6 Now that the human genome has been **sequenced**[B], there is a **vigorous** effort under way to find the mutant genes that **predispose** a person to the disease. 7 This effort includes sequencing DNA from families with a high **incidence** of schizophrenia.

ANAHTAR KELİMELER

component	bileşen
identical twins	tek yumurta ikizleri
alleviate	hafifletmek
side effects	yan etkiler
sequence	dizilemek, dizilimini çıkarmak
vigorous	yoğun, güçlü
predispose	yatkın kılmak
incidence	görülme sıklığı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"have such negative side effects that patients frequently stop taking them"*

'such + (sıfat) + isim + that' yapısı sonuç bildirir: 'öyle olumsuz yan etkileri vardır ki hastalar ...' ya da 'o kadar ... ki' biçiminde çevrilir.

B *"Now that the human genome has been sequenced"*

'Now that' zaman değil gerekçe bildirir ('-dığına göre, artık'); edilgen 'has been sequenced' Türkçede 'dizilimi çıkarıldı' biçiminde edilgen kalabilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hastalığın güçlü bir genetik bileşeni olmasına rağmen, şizofreninin nedenleri bilinmemektedir. 2 Tek yumurta ikizleri üzerinde yapılan çalışmalar, ikizlerden biri şizofreni hastasıysa diğerinin de bu hastalığa yakalanma olasılığının %50 olduğunu göstermektedir. 3 Tek yumurta ikizleri aynı genleri taşıdığından bu durum, şizofreninin niteliği henüz belirlenememiş, eşit derecede güçlü bir çevresel bileşeni de olduğuna işaret etmektedir. 4 Şizofreninin mevcut tedavileri, nörotransmiter olarak dopamini kullanan beyin yolaklarına odaklanmaktadır. 5 Semptomları hafifletebilmelerine rağmen, şizofreni tedavisinde kullanılan ilaçların çoğunun öyle olumsuz yan etkileri vardır ki hastalar sıklıkla bu ilaçları kullanmayı bırakır. 6 İnsan genomunun dizilimi çıkarıldığına göre, artık bir kişiyi bu hastalığa yatkın kılan mutant genleri bulmak için yoğun bir çaba sürdürülmektedir. 7 Bu çaba, şizofreninin sık görüldüğü ailelerden alınan DNA'nın dizilenmesini de kapsamaktadır.

PASAJ 377

İkinci Sanayi Devrimi ve Çeliğin Yükselişi

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 203 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 19

1 In the last third of the 19th century, new technologies **transformed** the face of manufacturing in Europe, leading to new levels of economic growth and complex **realignments** among industry, labour and national governments. 2 Like Europe's first industrial revolution, which began in the late 18th century and centred on coal, steam and iron, this "second" industrial revolution **relied on** innovation in three key areas: steel, electricity, and chemicals. 3 For instance, steel, which was harder, stronger and more **malleable** than iron, had long been used[A] as a construction material. 4 But until the mid-nineteenth century, producing steel cheaply and in large quantities was impossible. 5 That changed between the 1850s and 1870s, as new and different processes for **refining** and mass-producing alloy steel revolutionized the metallurgical industry. 6 Although iron did not disappear overnight, it was soon **eclipsed** by **soaring** steel production[B]. 7 So, steel began to be used for various purposes. 8 In Britain, for example, shipbuilders made a quick and profitable switch to steel construction, and thus kept their lead in the industry. 9 Germany and the US, however, dominated the rest of the steel industry. 10 By 1901, Germany was producing almost half as much steel as Britain and was able to build a massive national and industrial **infrastructure**.

ANAHTAR KELİMELER

transform	dönüştürmek, değiştirmek
realignment	yeniden yapılanma, yeni denge
relied on	-e dayandı (rely on)
malleable	dövülebilir, işlenebilir
refine	arıtmak
eclipse	gölgede bırakmak
soaring	hızla artan
infrastructure	altyapı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"steel, which was harder, stronger and more malleable than iron, had long been used"*

Özne ile yüklem arasına giren ilgi cümleciği Türkçede öznenin önüne sıfat olarak alınır: 'demirden daha sert ... olan çelik uzun zamandır kullanılmaktaydı.'

B *"Although iron did not disappear overnight, it was soon eclipsed by soaring steel production"*

'Although' yan cümlesi '-se de / -mesine rağmen' ile çevrilir; edilgen 'was eclipsed by' Türkçede 'gölgesinde kaldı' gibi doğal bir yapıya dönüştürülebilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 19. yüzyılın son üçte birinde yeni teknolojiler Avrupa'da imalatın çehresini değiştirdi; bu da ekonomik büyümenin yeni düzeylere ulaşmasına ve sanayi, emek ve ulusal hükümetler arasında karmaşık yeni dengelerin oluşmasına yol açtı. 2 18. yüzyılın sonlarında başlayan ve kömür, buhar ve demir üzerine yoğunlaşan Avrupa'nın birinci sanayi devrimi gibi, bu "ikinci" sanayi devrimi de üç önemli alandaki yeniliklere dayandı: çelik, elektrik ve kimyasal maddeler. 3 Örneğin, demirden daha sert, daha güçlü ve daha kolay işlenebilir olan çelik uzun zamandır yapı malzemesi olarak kullanılmaktaydı. 4 Fakat 19. yüzyılın ortalarına kadar çeliği ucuza ve büyük miktarlarda üretmek imkânsızdı. 5 Bu durum 1850'ler ile 1870'ler arasında değişti, çünkü alaşımlı çeliği arıtmaya ve seri üretmeye yönelik yeni ve farklı yöntemler metalürji endüstrisinde devrim yarattı. 6 Demir bir gecede ortadan kaybolmasa da kısa sürede hızla artan çelik üretiminin gölgesinde kaldı. 7 Böylece çelik farklı amaçlar için kullanılmaya başlandı. 8 Örneğin İngiltere'de gemi yapımcıları hızlı ve kârlı bir şekilde çelikle gemi inşasına geçtiler ve böylece sektördeki liderliklerini korudular. 9 Ancak Almanya ve ABD, çelik endüstrisinin geri kalanına hâkim oldu. 10 1901'e gelindiğinde Almanya, İngiltere'nin ürettiği çeliğin neredeyse yarısı kadar çelik üretiyordu ve devasa bir ulusal ve endüstriyel altyapı kurabilmişti.

Bilgi notu: Tarihsel verilere göre Almanya 1900'lerin başında çelik üretiminde İngiltere'yi geçmişti.

PASAJ 378

Kâşif George Vancouver'ın Seferleri

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 170 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 19

1 George Vancouver was a British **naval** explorer who served as a seaman on Captain Cook's second **voyage** round the world (1772-75) and as a midshipman on his third voyage (1776-80). 2 He then saw service in the West Indies. 3 In 1791 he was placed in charge of an **expedition** to the northwest coast of North America to seek for a passage to the interior of the continent which was **rumoured** to exist in those parts[A]. 4 On the outward voyage by the Cape of Good Hope, a portion of the southwest coastline of Australia was examined, and Tasmania, New Zealand and Hawaii were visited. 5 Vancouver spent three years in carefully **surveying** portions of the west coast of North America. 6 He was the first to **circumnavigate** Vancouver Island, to which his name was given by the Spaniards[B] to **commemorate** his achievement. 7 The standard of his survey was exceptionally high and worthy of his old captain, James Cook; and his voyage practically **disproved** the existence of a water-passage to the interior along these coasts.

ANAHTAR KELİMELER

naval	deniz kuvvetlerine ait, denizcilikle ilgili
voyage	deniz yolculuğu, sefer
expedition	keşif seferi
rumoured	söylentiye göre var olan
survey	haritalamak, ölçüm yapmak
circumnavigate	çevresini dolaşmak
commemorate	anmak, anısını yaşatmak
disprove	çürütmek, yanlışlığını kanıtlamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a passage to the interior of the continent which was rumoured to exist in those parts"*

'be rumoured to + fiil' edilgen yapısı 'olduğu söylenen' diye çevrilir; ilgi cümleciği Türkçede isimden önce gelir: 'o bölgelerde bulunduğu söylenen bir geçit'.

B *"Vancouver Island, to which his name was given by the Spaniards"*

Edat + which (to which) ilgi cümleciği Türkçede '-e ... verilen' biçiminde sıfat cümlesine dönüşür: 'İspanyollar tarafından kendi adı verilen Vancouver Adası'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 George Vancouver, Kaptan Cook'un dünya çevresindeki ikinci seferinde (1772-75) gemici, üçüncü seferinde (1776-80) ise deniz asteğmeni olarak görev yapmış bir İngiliz deniz kâşifiydi. 2 Daha sonra Batı Hint Adaları'nda görev yaptı. 3 1791'de, o bölgelerde bulunduğu söylenen ve kıtanın iç kesimlerine uzanan bir geçidi aramak üzere Kuzey Amerika'nın kuzeybatı kıyısına düzenlenen bir seferin komutası ona verildi. 4 Ümit Burnu üzerinden yapılan gidiş yolculuğunda Avustralya'nın güneybatı kıyı şeridinin bir bölümü incelendi; Tazmanya, Yeni Zelanda ve Hawaii de ziyaret edildi. 5 Vancouver, Kuzey Amerika'nın batı kıyısının bazı kesimlerini titizlikle haritalandırarak üç yıl geçirdi. 6 Vancouver, başarısının anısına İspanyollar tarafından kendi adı verilen Vancouver Adası'nın çevresini dolaşan ilk kişiydi. 7 Yaptığı ölçüm çalışmalarının kalitesi son derece yüksekti ve eski kaptanı James Cook'a yakışır nitelikteydi; yolculuğu ise bu kıyılar boyunca iç kesimlere uzanan bir su geçidinin bulunmadığını fiilen kanıtladı.

PASAJ 379

Radyonun Tarihi Bir Müzede

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 119 kelime · 5 cümle

BÖLÜM 19

1 The Wireless Museum has several of the earliest crystal wireless sets from the 1920s which ran on electromagnetic waves with no **external power source** [A], and were easily made at home. 2 **Valve** radios, which came along in the 1930s, needed electricity to heat up the valves and the museum has both **mains** and battery-powered valve radios **on display**. 3 The collection also has some **rare** wartime civilian receivers — the only type of valve radio manufactured during the Second World War [B]. 4 This was by order of the government, because at this time most manufacturing was focused on the **war effort**. 5 There are also plenty of modern day transistor radios including a collection of **novelty** radios dating from the sixties and seventies.

ANAHTAR KELİMELER

external	harici, dış
power source	güç kaynağı
valve	(elektron) lambası, tüp
mains	şebeke elektriği
on display	sergilenen
rare	nadir, ender
war effort	savaş çabası
novelty	ilginç / fantezi (ürün)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"crystal wireless sets from the 1920s which ran on electromagnetic waves with no external power source"*

Uzun ilgi cümleciği Türkçede isimden önce sıfat olarak gelir; 'run on' 'ile çalışmak' demektir: 'harici güç kaynağı olmadan elektromanyetik dalgalarla çalışan ... radyo alıcıları'.

B *"the only type of valve radio manufactured during the Second World War"*

'manufactured' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir (which was manufactured); 'üretilen tek lambalı radyo türü' biçiminde isimden önce çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kablosuz Müzesi'nde, 1920'lerden kalma, hiçbir harici güç kaynağı olmadan elektromanyetik dalgalarla çalışan ve evde kolayca yapılabilen ilk kristal radyo alıcılarından birkaçı bulunmaktadır. 2 1930'larda ortaya çıkan lambalı radyoların lambalarını ısıtmak için elektriğe ihtiyacı vardı ve müzede hem şebeke elektriğiyle hem de pille çalışan lambalı radyolar sergilenmektedir. 3 Koleksiyonda ayrıca, İkinci Dünya Savaşı sırasında üretilen tek lambalı radyo türü olan bazı nadir savaş dönemi sivil alıcıları da vardır. 4 Bu, hükümetin emriyle yapılmıştı, çünkü o dönemde üretimin büyük kısmı savaş çabasına yönelmişti. 5 Ayrıca altmışlı ve yetmişli yıllardan kalma ilginç tasarımlı (fantezi) radyolardan oluşan bir koleksiyon da dâhil olmak üzere çok sayıda modern transistörlü radyo bulunmaktadır.

PASAJ 380

Yalnızca Gençlerin Duyabildiği Ses

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 136 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 19

1 For humans to be able to hear a sound, it must be both loud enough A and within the right **frequency range** - as measured by the number of **vibrations** per second, or hertz (Hz). 2 The average person is most **sensitive** to sounds in the 1,000-5,000 Hz range, and most lose the ability to hear very high frequencies (above around 20,000 Hz) with age. 3 Even so a **sizeable proportion** of the population do seem to remain sensitive to the very low frequency "infrasound". 4 High-frequency sounds have more than just **audible** effects as teenagers in Swindon discovered in 2006. 5 Tired of having crowds of youngsters collecting around the town theatre, the owners **installed** B the Mosquito, a device that **emits** sonic energy at very high frequencies. 6 Only the teenagers could hear it and it forced them to meet elsewhere.

ANAHTAR KELİMELER

frequency range	frekans aralığı
vibration	titreşim
sensitive	duyarlı, hassas
sizeable	azımsanmayacak, oldukça büyük
proportion	oran, kısım
audible	işitilebilir
emit	yaymak, salmak
install	kurmak, yerleştirmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"For humans to be able to hear a sound, it must be both loud enough"*

'for + nesne + to + fiil' amaç bildirir ve '-ebilmesi için' diye çevrilir: 'İnsanların bir sesi duyabilmesi için ...'; 'both ... and' ise 'hem ... hem de' olur.

B *"Tired of having crowds of youngsters collecting around the town theatre, the owners installed"*

Sıfatla başlayan kısaltılmış yan cümle özneyi niteler; Türkçede öznenin önüne sıfat fiil olarak alınır: '... kalabalıklarından bıkan sahipler ... kurdu.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanların bir sesi duyabilmesi için sesin hem yeterince yüksek olması hem de saniyedeki titreşim sayısıyla, yani hertz (Hz) ile ölçülen doğru frekans aralığında bulunması gerekir. 2 Ortalama bir insan en çok 1.000-5.000 Hz aralığındaki seslere duyarlıdır ve çoğu insan yaşlandıkça çok yüksek frekansları (yaklaşık 20.000 Hz'in üzerini) duyma yeteneğini yitirir. 3 Yine de nüfusun azımsanmayacak bir kısmı çok düşük frekanslı "infrases"e duyarlı kalmaya devam ediyor gibi görünmektedir. 4 Swindon'daki gençlerin 2006'da keşfettiği gibi, yüksek frekanslı seslerin yalnızca duyulmakla kalmayan etkileri de vardır. 5 Şehir tiyatrosunun çevresinde toplanan genç kalabalıklarından bıkan sahipler, çok yüksek frekanslarda ses enerjisi yayan bir cihaz olan Mosquito'yu kurdu. 6 Bu sesi yalnızca gençler duyabiliyordu ve bu durum onları başka bir yerde buluşmak zorunda bıraktı.

BÖLÜM 20 Pasaj 381–400

PASAJ 381

Helenistik Çağda Astronomi

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 144 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 20

1 The major sciences of the Hellenistic Age were astronomy, mathematics, geography, medicine, and physics. 2 The most **renowned** of the early Hellenistic astronomers was Aristarchus of Samos (310-230 BC), sometimes called the "Hellenistic Copernicus". 3 His primary **accomplishment** was his **deduction** that the Earth and the other planets **revolve around** the Sun. 4 This view was not accepted by his **successors** because it conflicted with the teachings of Aristotle and also with the Greek **conviction** that humanity, and therefore the Earth, must be at the centre of the universe. 5 Later, in the second century AD, Aristarchus's fame was **overshadowed** by that of Ptolemy of Alexandria. 6 Although Ptolemy made few original discoveries, he systematized the works of others[A]. 7 His principal writing, The Almagest, based on the view that all heavenly bodies revolve around the Earth[B], was **handed down** to medieval Europe as the classic summary of ancient astronomy.

ANAHTAR KELİMELER

renowned	ünlü, tanınmış
accomplishment	başarı
deduction	çıkarım, sonuç
revolve around	-in etrafında dönmek
successor	halef, ardıl
conviction	inanç, kanaat
overshadow	gölgede bırakmak
hand down	(sonrakilere) aktarmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Although Ptolemy made few original discoveries, he systematized the works of others"*

'few' (çok az, neredeyse hiç) olumsuz anlamlıdır; 'a few' (birkaç) ile karıştırılmamalıdır: 'çok az özgün keşifte bulunmuş olsa da'.

B *"based on the view that all heavenly bodies revolve around the Earth"*

'based on' kısaltılmış edilgen yapıdır ve içinde 'the view that' isim cümleciği vardır; Türkçede isimden önce gelir: '... döndüğü görüşüne dayanan başlıca eseri'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Helenistik Çağ'ın başlıca bilimleri astronomi, matematik, coğrafya, tıp ve fizikti. 2 İlk dönem Helenistik gökbilimcilerinin en ünlüsü, zaman zaman "Helenistik Kopernik" olarak adlandırılan Samoslu Aristarkhos'tu (MÖ 310-230). 3 Onun temel başarısı, Dünya'nın ve diğer gezegenlerin Güneş'in etrafında döndüğü sonucuna varmasıydı. 4 Bu görüş, onu izleyenler tarafından kabul görmedi, çünkü hem Aristoteles'in öğretileriyle hem de Yunanlıların, insanlığın ve dolayısıyla Dünya'nın evrenin merkezinde olması gerektiği yönündeki inancıyla çelişiyordu. 5 Daha sonra, MS ikinci yüzyılda, Aristarkhos'un ünü İskenderiyeli Batlamyus'un (Ptolemaios) ünüyle gölgelendi. 6 Batlamyus çok az özgün keşifte bulunmuş olsa da başkalarının çalışmalarını sistemleştirdi. 7 Bütün gök cisimlerinin Dünya'nın çevresinde döndüğü görüşüne dayanan başlıca eseri Almagest, antik astronominin klasik özeti olarak Orta Çağ Avrupası'na aktarıldı.

PASAJ 382

Orta Doğu'nun Stratejik Önemi

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 171 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 20

1 Since the dawn of civilization, the Middle East, a region at the **crossroads** of Africa, Asia and Europe, has been important to large and small powers **alike**, from the empires of the East to the imperial powers of the West. 2 The opening of the Suez Canal in 1869, which transformed **maritime** travel between Europe and Asia, added to European interest. 3 The region's other riches also encouraged European **intervention** and rivalries. 4 This resulted in a series of **confrontations** between the Ottoman Empire and its European adversaries, and finally in the collapse of the former and the direct or indirect European colonization of large parts of the region A in the course of the nineteenth and early twentieth centuries. 5 But what added to the Middle East's importance in the twentieth century was oil B, which was found **in abundance** in the Persian Gulf and in parts of North Africa. 6 Moreover, in the strategic context of the Cold War, the region's geopolitical importance provided an additional reason for the superpowers to increase their role and presence.

ANAHTAR KELİMELER

crossroads	kavşak, kesişim noktası
alike	aynı şekilde, ayrım gözetmeksizin
maritime	denizcilikle ilgili, deniz
intervention	müdahale
rivalry	rekabet
confrontation	çatışma, karşı karşıya gelme
adversary	hasım, düşman
in abundance	bol miktarda

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the collapse of the former and the direct or indirect European colonization of large parts of the region"*

'the former' (ilki) daha önce anılan iki öğeden birincisini, burada Osmanlı İmparatorluğu'nu gösterir; Türkçede ismi açıkça yazmak anlamı netleştirir.

B *"what added to the Middle East's importance in the twentieth century was oil"*

'what' ile başlayan isim cümleciği özne olarak vurgu yapar: '... önemini artıran şey petroldü' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Uygarlığın doğuşundan bu yana, Afrika, Asya ve Avrupa'nın kesiştiği yerdeki bir bölge olan Orta Doğu, Doğu'nun imparatorluklarından Batı'nın emperyal güçlerine kadar büyük ve küçük güçler için aynı ölçüde önemli olmuştur. 2 Avrupa ile Asya arasındaki deniz ulaşımını dönüştüren Süveyş Kanalı'nın 1869'da açılması, Avrupa'nın bölgeye olan ilgisini artırdı. 3 Bölgenin diğer zenginlikleri de Avrupa'nın müdahalesini ve Avrupalı güçler arasındaki rekabeti teşvik etti. 4 Bu durum, Osmanlı İmparatorluğu ile Avrupalı hasımları arasında bir dizi çatışmaya ve sonunda 19. yüzyıl ile 20. yüzyılın başları boyunca Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşüne ve bölgenin büyük bölümünün doğrudan ya da dolaylı olarak Avrupalılarca sömürgeleştirilmesine yol açtı. 5 Ancak 20. yüzyılda Orta Doğu'nun önemini artıran şey, Basra Körfezi'nde ve Kuzey Afrika'nın bazı bölgelerinde bol miktarda bulunan petroldü. 6 Dahası, Soğuk Savaş'ın stratejik bağlamında bölgenin jeopolitik önemi, süper güçlerin bölgedeki rollerini ve varlıklarını artırmaları için ek bir neden oluşturdu.

PASAJ 383

Kuru Buzun Sırrı: Katı Karbondioksit

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 168 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 20

1 Carbon dioxide (CO2), like water and most other pure substances, exists in solid, liquid, and gaseous states and can **undergo** changes from one state to another. 2 Solid CO2, however, has an interesting **property**: at normal pressures, it passes directly to the gaseous state without first melting to the liquid state[A]. 3 This property, together with the fact that this change occurs at -78°C, makes solid CO2 useful[B] for keeping materials very cold. 4 Because solid CO2 cools other objects and does not leave a liquid **residue**, it is called "dry ice". 5 As for liquid CO2, it is obtained by putting carbon dioxide gas under pressure. 6 When liquid CO2 **evaporates**, it **absorbs** large quantities of heat, cooling as low as -57°C. 7 Because of this property, it is often used as a **refrigerant**. 8 If the **compressed** gas from the evaporating CO2 liquid is allowed to expand through a valve, the rapidly cooled vapour forms solid carbon dioxide "snow". 9 This CO2 snow is **compacted** into blocks and is the source of dry ice.

ANAHTAR KELİMELER

undergo	geçirmek, -e uğramak
property	özellik
residue	kalıntı, tortu
evaporate	buharlaşmak
absorb	emmek, soğurmak
refrigerant	soğutucu (madde)
compressed	sıkıştırılmış
compact	sıkıştırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it passes directly to the gaseous state without first melting to the liquid state"*

'without + -ing' Türkçede '-meden' ekiyle karşılanır: 'önce eriyip sıvı hâle geçmeden doğrudan gaz hâline geçer.'

B *"This property, together with the fact that this change occurs at -78°C, makes solid CO2 useful"*

'the fact that' isim cümleciği '-mesi' ile çevrilir; 'make + nesne + sıfat' yapısı ise '... kılar / ... hâle getirir' olur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Karbondioksit (CO2), su ve diğer saf maddelerin çoğu gibi katı, sıvı ve gaz hâlinde bulunur ve bir hâlden diğerine geçebilir. 2 Fakat katı CO2'nin ilginç bir özelliği vardır: normal basınçta, önce eriyip sıvı hâle geçmeden doğrudan gaz hâline geçer. 3 Bu özellik, bu değişimin -78 °C'de gerçekleşmesiyle birlikte, katı CO2'yi maddeleri çok soğuk tutmak için kullanışlı kılar. 4 Katı CO2 diğer cisimleri soğuttuğu ve geride sıvı bir kalıntı bırakmadığı için "kuru buz" olarak adlandırılır. 5 Sıvı CO2'ye gelince, karbondioksit gazının basınç altına alınmasıyla elde edilir. 6 Sıvı CO2 buharlaşırken büyük miktarda ısı emer ve -57 °C'ye kadar soğur. 7 Bu özelliği nedeniyle sıklıkla soğutucu olarak kullanılır. 8 Buharlaşan sıvı CO2'den gelen sıkıştırılmış gazın bir vana aracılığıyla genleşmesine izin verilirse, hızla soğuyan buhar katı karbondioksit "karı" oluşturur. 9 Bu CO2 karı sıkıştırılarak bloklar hâline getirilir ve kuru buzun kaynağını oluşturur.

PASAJ 384

Radyasyonun Yararları ve Gizli Tehlikeleri

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 140 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 20

1 Ionizing radiation has proved to be most valuable, for example, in clinical diagnosis and radiotherapy. 2 However, **inadvertent** **exposure** to relatively high doses of ionizing radiation is capable of injuring and killing cells, **inducing** mutations, producing developmental abnormalities in fetuses exposed **in utero**, or even producing **latent** cancers. 3 On earth, it is impossible to escape exposure to radiation. 4 Cosmic rays bathe the earth continuously, as do terrestrial concentrations of radionuclides[A], such as radon gas. 5 The two constitute natural "background" radiation. 6 Few humans in developed countries escape diagnostic X-rays[B], and many require radiotherapy as a potential cure for various types of neoplasia. 7 The "early" injurious effects of radiation appear only when certain **cumulative** levels of exposure to radiation have been exceeded. 8 However, the later appearing consequences may have no **thresholds**; hence, the public's concern about the possible **carcinogenicity** of even low-level exposures.

ANAHTAR KELİMELER

inadvertent	istem dışı, kazara
exposure	maruz kalma
induce	neden olmak, tetiklemek
in utero	rahimde, doğum öncesinde
latent	gizli, örtük
cumulative	birikimli, kümülatif
threshold	eşik
carcinogenicity	kanserojenlik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Cosmic rays bathe the earth continuously, as do terrestrial concentrations of radionuclides"*

'as do + özne' devrik karşılaştırma yapısıdır ve önceki fiili tekrar eder: '... da öyle / ... gibi' biçiminde çevrilir.

B *"Few humans in developed countries escape diagnostic X-rays"*

'Few' cümleye olumsuz anlam katar ('çok az kişi'); 'a few' (birkaç kişi) ile karıştırılırsa anlam tersine döner.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İyonlaştırıcı radyasyonun, örneğin klinik tanıda ve radyoterapide son derece değerli olduğu kanıtlanmıştır. 2 Ancak görece yüksek dozlarda iyonlaştırıcı radyasyona istemeden maruz kalmak hücrelere zarar verebilir ve onları öldürebilir, mutasyonlara yol açabilir, rahimdeyken radyasyona maruz kalan fetüslerde gelişim bozukluklarına neden olabilir, hatta gizli (latent) kanserlere yol açabilir. 3 Yeryüzünde radyasyona maruz kalmaktan kaçınmak imkânsızdır. 4 Kozmik ışınlar Dünya'yı sürekli olarak radyasyona maruz bırakır; radon gazı gibi radyonüklitlerin yeryüzündeki yoğunlaşmaları da öyle. 5 Bu ikisi doğal "arka plan" (fon) radyasyonunu oluşturur. 6 Gelişmiş ülkelerde tanı amaçlı röntgen ışınlarından kaçabilen çok az insan vardır ve pek çok kişi çeşitli neoplazi (tümör) türlerinin olası tedavisi olarak radyoterapiye ihtiyaç duyar. 7 Radyasyonun "erken" zararlı etkileri, ancak radyasyona maruz kalmanın belirli birikimli düzeyleri aşıldığında ortaya çıkar. 8 Ancak daha geç ortaya çıkan sonuçların bir eşiği olmayabilir; halkın düşük düzeydeki maruziyetlerin bile kanserojen olabileceği yönündeki kaygısı da bundan kaynaklanır.

PASAJ 385

Johnson Kennedy'nin İzinden Gidiyor

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 229 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 20

1 When Lyndon Johnson **assumed the presidency**, after the assassination of John F Kennedy, in November of 1963, he knew that in order to **accrue** political capital he would initially need to **champion** goals and policies B that Kennedy had already been pursuing. 2 Not long before his death Kennedy had scrawled the word "poverty" on a piece of paper and circled it multiple times; this note fell into the hands of his brother Robert and became a symbolic **justification** for Johnson's declaration of the war on Poverty, early in 1964. 3 Similarly, many of the things that Johnson pushed through Congress in his first two years as President can readily be seen as extensions of the **avowed** policies of the Kennedy Administration. 4 The details might have been different, but historians generally agree that if Kennedy had lived out his first term and won a second, America would have witnessed A something similar to the early years of Johnson's Great Society. 5 On foreign policy, too, Johnson at first strove consciously to follow his **predecessor**. 6 And some historians have argued that in this realm as well, Johnson indeed pursued a course that Kennedy had already introduced. 7 If Kennedy had lived, according to this line of thinking, he would have continued a policy of **antagonism** towards Cuba and steady **escalation** of US involvement in Vietnam. 8 Johnson certainly believed that this was what Kennedy intended to do.

ANAHTAR KELİMELER

assume the presidency	başkanlığı üstlenmek
accrue	biriktirmek, kazanmak
champion	savunmak, desteklemek
justification	gerekçe
avowed	açıkça beyan edilmiş
predecessor	selef, öncül
antagonism	düşmanlık, husumet
escalation	tırmanma, artış

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"if Kennedy had lived out his first term and won a second, America would have witnessed"*

Üçüncü tip koşul cümlesi geçmişte gerçekleşmemiş bir durumu anlatır: 'Kennedy ilk dönemini tamamlayıp ikinciyi kazansaydı, Amerika ... tanık olacaktı / olurdu.'

B *"in order to accrue political capital he would initially need to champion goals and policies"*

'in order to' amaç bildirir ve '-mek için / -ebilmek için' diye çevrilir; 'would need to' geçmişteki bir gelecek zorunluluğu olarak 'gerekeceğini / gerektiğini' biçiminde aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Lyndon Johnson, John F. Kennedy'nin suikaste kurban gitmesinin ardından Kasım 1963'te başkanlığı üstlendiğinde, siyasi sermaye biriktirebilmek için başlangıçta Kennedy'nin hâlihazırda izlemekte olduğu hedef ve politikaları savunması gerektiğini biliyordu. 2 Ölümünden kısa süre önce Kennedy bir kâğıt parçasına "yoksulluk" kelimesini karalamış ve etrafını defalarca daire içine almıştı; bu not kardeşi Robert'ın eline geçti ve Johnson'ın 1964'ün başlarında Yoksulluğa Karşı Savaş ilan etmesinin sembolik gerekçesi oldu. 3 Benzer şekilde, Johnson'ın başkanlığının ilk iki yılında Kongre'den geçirdiği düzenlemelerin çoğu, kolaylıkla Kennedy Yönetimi'nin açıkça ilan ettiği politikaların uzantıları olarak görülebilir. 4 Ayrıntılar farklı olabilirdi, ancak tarihçiler genel olarak, Kennedy ilk görev süresini tamamlayıp ikinci dönem için de seçilseydi, Amerika'nın Johnson'ın Büyük Toplum'unun ilk yıllarına benzer bir şeye tanık olacağı konusunda hemfikirdir. 5 Dış politikada da Johnson ilk başta bilinçli bir biçimde selefinin izinden gitmeye çalıştı. 6 Ayrıca bazı tarihçiler, bu alanda da Johnson'ın gerçekten de Kennedy'nin zaten başlatmış olduğu bir yolu izlediğini ileri sürmüştür. 7 Bu görüşe göre, Kennedy yaşasaydı Küba'ya karşı düşmanca politikayı ve ABD'nin Vietnam'a müdahalesini istikrarlı biçimde tırmandırmayı sürdürecekti. 8 Johnson, Kennedy'nin yapmayı amaçladığı şeyin bu olduğuna kesinlikle inanıyordu.

PASAJ 386

Şirket İçinde Pazarlama: İç Müşteri

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 159 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 20

1 In the past decade the term "**internal** marketing" has **emerged** in many companies to describe the application of marketing internally within the firm. 2 This seems to be an area where practice appears **ahead of** theory[A]. 3 Despite the existence of many internal marketing programs no books, at least in English, have been published on internal marketing and only a **handful of** articles have **addressed** this important and emerging area. 4 There are two key aspects to this. 5 One involves the **notion** of the internal customer. 6 That is, every person working within an organization is both a **supplier** and a customer. 7 Here we are concerned with getting staff to recognize that both individuals and departments have customers[B] and then determining what can be done to improve levels of customer service and quality levels within the organization. 8 The second aspect is concerned with making certain that all staff work together in a manner that is **attuned to** the company's mission, strategy and goals.

ANAHTAR KELİMELER

emerge	ortaya çıkmak
internal	iç, kurum içi
ahead of	-in önünde, ilerisinde
handful of	bir avuç, çok az
address	ele almak, değinmek
notion	kavram, fikir
supplier	tedarikçi
attuned to	-e uyumlu, -e ayarlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"This seems to be an area where practice appears ahead of theory."*

'where' ile başlayan ilgi cümleciği Türkçede isimden önce gelir: 'uygulamanın teorinin önüne geçtiği bir alan'.

B *"getting staff to recognize that both individuals and departments have customers"*

'get + nesne + to + fiil' ettirgen yapıdır: 'çalışanların ... fark etmelerini sağlamak'; içindeki 'that' isim cümleciği '-duğunu' ile çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Son on yılda pek çok şirkette, pazarlamanın şirket içinde uygulanmasını tanımlamak üzere "iç pazarlama" terimi ortaya çıkmıştır. 2 Bu, uygulamanın teorinin önüne geçtiği bir alan gibi görünmektedir. 3 Pek çok iç pazarlama programı bulunmasına rağmen iç pazarlama hakkında, en azından İngilizce olarak, hiçbir kitap yayımlanmamıştır ve bu önemli ve yeni gelişen alanı yalnızca bir avuç makale ele almıştır. 4 Bu konunun iki temel yönü vardır. 5 Bunlardan biri iç müşteri kavramıyla ilgilidir. 6 Yani, bir kurum içinde çalışan her kişi hem tedarikçi hem de müşteridir. 7 Burada amacımız, çalışanların hem bireylerin hem de departmanların müşterileri olduğunu fark etmelerini sağlamak ve ardından kurum içinde müşteri hizmetleri ve kalite düzeylerini iyileştirmek için neler yapılabileceğini belirlemektir. 8 İkinci yön ise tüm personelin şirketin misyonuna, stratejisine ve hedeflerine uygun bir şekilde birlikte çalışmasını sağlamakla ilgilidir.

PASAJ 387

Everest'ten Daha Uzun Bir Dağ

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 163 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 20

1 Mount Everest is the highest mountain on Earth **above sea level**, but it is not the world's tallest. 2 That honour goes to the Hawaiian volcano Mauna Kea. 3 When measured from its **base** on the Pacific Ocean floor A, it is about 1,000 metres taller than Mount Everest. 4 Mauna Kea is part of a 5,600-kilometre-long chain of volcanoes **stretching** westward from the main Hawaiian island. 5 This volcanic chain is formed by small **convection** streams called "hot spots", just below the Earth's **crust**, where magma rises from the hotter parts of the **mantle**, the region between the crust and the core of the earth. 6 These hot spots melt sections of the tectonic plates moving above them, causing magma and bits of the molten plate to **erupt** onto the sea floor. 7 Over time, the lava **accumulates**, forming a mountain that rises above sea level. 8 The moving tectonic plates carry the newly-formed mountain away from its original location, as newer volcanoes continue to form B in the same spot.

ANAHTAR KELİMELER

above sea level	deniz seviyesinden yükseklik
base	taban, etek
stretch	uzanmak
convection	konveksiyon, ısı taşınımı
crust	yer kabuğu
mantle	manto
erupt	püskürmek
accumulate	birikmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"When measured from its base on the Pacific Ocean floor"*

'When + V3' kısaltılmış edilgen zarf cümleciğidir (when it is measured); Türkçede '... ölçüldüğünde' diye çevrilir.

B *"carry the newly-formed mountain away from its original location, as newer volcanoes continue to form"*

Buradaki 'as' neden değil eş zamanlılık bildirir ('-ken'): 'dağı uzaklaştırırken aynı noktada yeni yanardağlar oluşmaya devam eder.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Everest Dağı, deniz seviyesinden yüksekliği bakımından yeryüzünün en yüksek dağıdır, ancak dünyanın en uzun dağı değildir. 2 Bu unvan Hawaii'deki Mauna Kea yanardağına aittir. 3 Pasifik Okyanusu tabanındaki eteğinden ölçüldüğünde, Everest Dağı'ndan yaklaşık 1.000 metre daha uzundur. 4 Mauna Kea, ana Hawaii adasından batıya doğru uzanan 5.600 kilometre uzunluğundaki bir yanardağ zincirinin parçasıdır. 5 Bu volkanik zincir, yer kabuğunun hemen altında bulunan ve magmanın, yer kabuğu ile çekirdek arasındaki bölge olan mantonun daha sıcak kısımlarından yükseldiği, "sıcak noktalar" denen küçük konveksiyon akımlarıyla oluşur. 6 Bu sıcak noktalar, üzerlerinde hareket eden tektonik levhaların bazı kısımlarını eriterek magmanın ve erimiş levha parçalarının deniz tabanına püskürmesine yol açar. 7 Zamanla lav birikir ve deniz seviyesinin üzerine yükselen bir dağ oluşturur. 8 Hareket eden tektonik levhalar yeni oluşan dağı ilk bulunduğu yerden uzaklaştırırken, aynı noktada daha yeni yanardağlar oluşmaya devam eder.

PASAJ 388

Zindelik Nedir? Üç Farklı Tanım

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 131 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 20

1 **Narrowly defined**, fitness refers to the characteristics that enable the body to perform physical activity[A]. 2 These characteristics include flexibility of the joints, strength and **endurance** of the muscles, including the heart muscle, and a healthy **body composition**. 3 A broader definition of fitness is the ability to meet routine physical **demands** with enough energy reserve to rise to a sudden challenge[B]. 4 This definition shows how fitness relates to everyday life. 5 Ordinary tasks such as carrying heavy suitcases, opening a stuck window, or climbing four flights of stairs, which might **strain** an unfit person, are easy for a fit person. 6 Still another definition is the body's ability to **withstand** stress, meaning both physical and psychological stress. 7 These definitions do not **contradict** each other; all three describe the same wonderful condition of the body.

ANAHTAR KELİMELER

narrowly defined	dar anlamda tanımlanmış
endurance	dayanıklılık
body composition	vücut kompozisyonu
demand	talep, gereksinim
rise to a challenge	zorluğun üstesinden gelmek
strain	zorlamak, yormak
withstand	dayanmak, karşı koymak
contradict	çelişmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Narrowly defined, fitness refers to the characteristics that enable the body to perform physical activity"*

Cümle başındaki 'Narrowly defined' kısaltılmış edilgen yapıdır (when it is narrowly defined): 'Dar anlamıyla tanımlandığında'; 'enable + nesne + to V' ise '-ebilmesini sağlayan' olur.

B *"with enough energy reserve to rise to a sudden challenge"*

'enough + isim + to + fiil' yeterlilik bildirir: '... üstesinden gelmeye yetecek enerji rezervi' biçiminde çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dar anlamıyla tanımlandığında zindelik, vücudun fiziksel etkinlik yapabilmesini sağlayan özellikleri ifade eder. 2 Bu özellikler eklemlerin esnekliğini, kalp kası da dâhil olmak üzere kasların gücünü ve dayanıklılığını ve sağlıklı bir vücut kompozisyonunu kapsar. 3 Zindeliğin daha geniş bir tanımı ise, ani bir zorluğun üstesinden gelmeye yetecek enerji rezervine sahip olarak günlük fiziksel gereksinimleri karşılayabilme yeteneğidir. 4 Bu tanım, zindeliğin günlük yaşamla nasıl ilişkili olduğunu göstermektedir. 5 Zinde olmayan birini zorlayabilecek ağır valizler taşımak, sıkışmış bir pencereyi açmak ya da dört kat merdiven çıkmak gibi sıradan işler, zinde biri için kolaydır. 6 Bir başka tanım ise vücudun strese, yani hem fiziksel hem de psikolojik strese dayanabilme yeteneğidir. 7 Bu tanımlar birbiriyle çelişmez; üçü de vücudun aynı harika durumunu tanımlar.

PASAJ 389

Bir Kitapta Wellington'ın Öbür Yüzü

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 122 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 20

1 The chief triumph of this book is its **depiction** of Wellington. 2 He is not simply the famous British general who defeated Napoleon at Waterloo. 3 He remains a great general but he is also shown to have had **feet of clay** inside his splendid boots[B]. 4 For example, the writer **dwells on** Wellington's **vanity** and his unattractive lack of generosity in sharing the **credit** for his victories. 5 This is a splendid book. 6 Never less than interesting, but always **trenchant**. 7 It redefines Wellington without **diminishing** his achievements and ends by reminding us that it was Napoleon who so forcefully **articulated** a wish[A] that there should be "a European code of laws, a European judiciary ... one people in Europe". 8 The ogre's dream is coming true.

ANAHTAR KELİMELER

depiction	tasvir, betimleme
feet of clay	gizli zaaf, kusur
dwell on	-in üzerinde durmak
vanity	kibir, kendini beğenmişlik
credit	övgü, başarı payı
trenchant	keskin, iğneleyici
diminish	küçültmek, azaltmak
articulate	dile getirmek, ifade etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"it was Napoleon who so forcefully articulated a wish"*

'it was ... who' vurgulu (cleft) yapıdır; vurgulanan öğe Türkçede sona alınır: 'dileği ... dile getirenin Napolyon olduğu'.

B *"he is also shown to have had feet of clay inside his splendid boots"*

'be shown to have + V3' edilgen yapısı geçmişe dönük bir durumu anlatır: '... olduğu da gösteriliyor'; 'feet of clay' deyimi 'gizli zaaf' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bu kitabın en büyük başarısı Wellington'ı tasvir edişidir. 2 O, yalnızca Waterloo'da Napolyon'u yenen ünlü İngiliz general değildir. 3 Hâlâ büyük bir general olarak kalıyor, ancak görkemli çizmelerinin içinde "kilden ayakları", yani gizli zaafları olduğu da gösteriliyor. 4 Örneğin yazar, Wellington'ın kendini beğenmişliği ve zaferlerinin övgüsünü paylaşma konusundaki itici cimriliği üzerinde duruyor. 5 Bu, muhteşem bir kitap. 6 Her an ilgi çekici, üstelik her zaman keskin. 7 Wellington'ı başarılarını küçültmeden yeniden tanımlıyor ve "bir Avrupa yasalar bütünü, bir Avrupa yargısı ... Avrupa'da tek bir halk" olması gerektiği dileğini bu denli güçlü biçimde dile getirenin Napolyon olduğunu hatırlatarak sona eriyor. 8 Devin rüyası gerçek oluyor.

PASAJ 390

1950'lerde Afrika Ekonomisi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 138 kelime · 4 cümle

BÖLÜM 20

1 By the 1950s, Africa was among the least developed of the continents and, according to United Nations **estimates**, as much as 70% of its resources of land and **labour** were devoted to **subsistence production** [A] and only about 5% of its total population was engaged in **wage-earning** employment. 2 But even with agriculture there was increasing production for export: cocoa in Ghana, groundnuts and oil-palm products in Nigeria, cotton in Uganda, coffee in Kenya, and maize and sheep-rearing in southern Africa were **outstanding** examples. 3 Minerals were particularly important in **bringing about** the opening up of the **interior** of Africa [B]. 4 For centuries some parts, like the Gold Coast (now Ghana) had produced gold, and during the 19th century first diamonds and then gold were discovered in South Africa, and since then numerous other minerals have been **exploited** including copper and cobalt.

ANAHTAR KELİMELER

estimate	tahmin
subsistence production	geçimlik üretim
labour	iş gücü
wage-earning	ücretli
outstanding	göze çarpan, belirgin
bring about	yol açmak, sağlamak
interior	iç kesimler
exploit	işletmek, yararlanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"as much as 70% of its resources of land and labour were devoted to subsistence production"*

'as much as' büyüklüğü vurgular ('%70 kadarı'); 'be devoted to' edilgen yapısı 'e ayrılmak' diye çevrilir.

B *"Minerals were particularly important in bringing about the opening up of the interior of Africa"*

'in + -ing' 'de / -mede' anlamı verir: 'iç kesimlerin açılmasını sağlamada'; 'bring about' 'yol açmak, sağlamak' demektir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1950'lere gelindiğinde Afrika en az gelişmiş kıtalar arasındaydı ve Birleşmiş Milletler'in tahminlerine göre toprak ve iş gücü kaynaklarının %70 kadarı geçimlik üretime ayrılmışken toplam nüfusun yalnızca yaklaşık %5'i ücretli bir işte çalışıyordu. 2 Ancak tarımda bile ihracata yönelik üretim giderek artıyordu: Gana'da kakao, Nijerya'da yer fıstığı ve yağ palmiyesi ürünleri, Uganda'da pamuk, Kenya'da kahve, güney Afrika'da ise mısır ve koyun yetiştiriciliği bunun göze çarpan örnekleriydi. 3 Afrika'nın iç kesimlerinin dışa açılmasını sağlamada madenler özellikle önemliydi. 4 Yüzyıllar boyunca Altın Kıyısı (bugünkü Gana) gibi bazı bölgeler altın üretmişti; 19. yüzyılda Güney Afrika'da önce elmas, ardından altın bulundu ve o zamandan beri bakır ve kobalt da dâhil olmak üzere başka birçok maden işletilmektedir.

PASAJ 391

ABD'de Evlerin Isınma Serüveni

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 239 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 20

1 Electric heating, which appeared in less than 1 per cent of homes in the United States in 1950 [A], now **dominates** most areas with mild winters and cheap electricity, including the South and the Northwest. 2 Its popularity, at least in the South, was **spurred** by the low cost of adding electric heating to new houses built with air-conditioning. 3 In the Northeast and Midwest, electricity has not been a popular fuel because of its high cost for cold-weather heating and because it delivers heat at 90 to 95°F, compared with 120 to 140°F for gas and oil, which many in cold climates find **preferable**. 4 In some areas, such as California, electric heating has not progressed because of building code **restrictions**. 5 Bottled gas, which is somewhat more expensive than **utility** gas, is the fuel of choice in rural areas not served by utility pipelines. 6 Wood, the dominant fuel throughout the US economy until the 1880s, is the leading heating fuel in just a few rural counties. 7 Home heating, which **accounts for** less than 7 per cent of all energy consumed in the US, has had a **commendable** efficiency record: from 1978 to 1997, the amount of fuel consumed for this purpose declined 44 per cent despite a 33 per cent increase in the number of housing units [B] and an increase in house size. 8 This improvement came about thanks to better **insulation** and more efficient equipment following the energy crisis of the 1970s.

ANAHTAR KELİMELER

dominate	hâkim olmak
spur	hızlandırmak, teşvik etmek
preferable	tercih edilir
restriction	kısıtlama
utility	kamu hizmeti, şebeke
account for	-ini oluşturmak
commendable	övgüye değer
insulation	yalıtım

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which appeared in less than 1 per cent of homes in the United States in 1950"*

Özneyi niteleyen ilgi cümleciği Türkçede öznenin önüne alınır: '1950'de ABD'deki evlerin yüzde birinden azında bulunan elektrikli ısıtma ...'

B *"declined 44 per cent despite a 33 per cent increase in the number of housing units"*

'despite + isim' '-e rağmen' diye çevrilir ve Türkçede yüklemden önce gelir: 'konut sayısındaki yüzde 33'lük artışa rağmen ... yüzde 44 azalmıştır.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1950'de ABD'deki evlerin yüzde birinden azında bulunan elektrikli ısıtma, bugün Güney ve Kuzeybatı da dâhil olmak üzere kışların ılıman, elektriğin ucuz olduğu bölgelerin çoğunda hâkim konumdadır. 2 Elektrikli ısıtmanın popülerliği, en azından Güney'de, klimalı olarak inşa edilen yeni evlere elektrikli ısıtma eklemenin düşük maliyetiyle hız kazanmıştır. 3 Kuzeydoğu ve Orta Batı'da elektrik, hem soğuk havada ısınma maliyetinin yüksek olması hem de gaz ve petrolün 120-140 °F sıcaklığa karşılık ısıyı 90-95 °F'de vermesi nedeniyle popüler bir yakıt olmamıştır; soğuk iklimlerde yaşayan pek çok kişi gaz ve petrolün verdiği bu sıcaklığı daha çok tercih eder. 4 Kaliforniya gibi bazı bölgelerde elektrikli ısıtma, yapı yönetmeliklerindeki kısıtlamalar nedeniyle yaygınlaşmamıştır. 5 Şebeke gazından biraz daha pahalı olan tüp gaz, şebeke boru hatlarının ulaşmadığı kırsal bölgelerde tercih edilen yakıttır. 6 1880'lere kadar ABD ekonomisinin tamamında başlıca yakıt olan odun, bugün yalnızca birkaç kırsal ilçede en çok kullanılan ısınma yakıtıdır. 7 ABD'de tüketilen tüm enerjinin yüzde 7'sinden azını oluşturan konut ısıtması, övgüye değer bir verimlilik performansı sergilemiştir: 1978'den 1997'ye kadar konut sayısındaki yüzde 33'lük artışa ve evlerin büyümesine rağmen bu amaçla tüketilen yakıt miktarı yüzde 44 azalmıştır. 8 Bu iyileşme, 1970'lerdeki enerji krizinin ardından daha iyi yalıtım ve daha verimli donanımlar sayesinde gerçekleşmiştir.

PASAJ 392

Viral Solunum Yolu Enfeksiyonları

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 149 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 20

1 Viral infections of the **respiratory tract** are certainly the most common cause of infectious illness in most countries. 2 People in all age groups are **susceptible**, but for those at the extremes of life these illnesses are particularly **hazardous**[A]. 3 Viral respiratory infections are more common in children under the age of five years, but in the first year of life, they are more **severe**. 4 In the elderly, **degenerative** processes of the heart or lungs make pneumonia a more frequent and serious **complication**, and the same is true for patients of all ages suffering from chronic cardiac disease or chronic bronchitis. 5 On the whole, the vast majority of viral respiratory infections are mild though often uncomfortable conditions, but sometimes the illness is severe and **constitutes** a threat to life. 6 Unfortunately, there is no method whereby the spread of infection can be prevented[B]. 7 Adequate ventilation and avoidance of crowds are clearly **advisable**.

ANAHTAR KELİMELER

respiratory tract	solunum yolu
susceptible	duyarlı, yatkın
hazardous	tehlikeli
severe	ağır, şiddetli
degenerative	dejeneratif, yıpratıcı
complication	komplikasyon
constitute	oluşturmak
advisable	tavsiye edilir, akıllıca

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"for those at the extremes of life these illnesses are particularly hazardous"*

'those' burada 'kişiler' anlamındadır ve 'at the extremes of life' onu niteler: 'yaşamın iki ucundakiler (çok küçükler ve yaşlılar) için'.

B *"there is no method whereby the spread of infection can be prevented"*

'whereby' (by which) ilgi cümleciği başlatır; edilgen yapı Türkçede etken sıfat fiile çevrilebilir: 'enfeksiyonun yayılmasını önleyebilecek bir yöntem yoktur'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Solunum yolunun viral enfeksiyonları, şüphesiz çoğu ülkede bulaşıcı hastalıkların en yaygın nedenidir. 2 Her yaş grubundaki insanlar bu hastalıklara yakalanabilir, ancak yaşamın iki ucundakiler, yani çok küçükler ve çok yaşlılar için bu hastalıklar özellikle tehlikelidir. 3 Viral solunum yolu enfeksiyonları beş yaşın altındaki çocuklarda daha yaygındır, ancak yaşamın ilk yılında daha ağır seyreder. 4 Yaşlılarda kalp ya da akciğerlerdeki dejeneratif süreçler zatürreyi daha sık görülen ve daha ciddi bir komplikasyon hâline getirir; aynı durum kronik kalp hastalığı ya da kronik bronşitten muzdarip her yaştan hasta için de geçerlidir. 5 Genel olarak viral solunum yolu enfeksiyonlarının büyük çoğunluğu, çoğu zaman rahatsız edici olsa da hafif seyreden durumlardır; ancak bazen hastalık ağır seyreder ve yaşamı tehdit eder. 6 Ne yazık ki enfeksiyonun yayılmasını önleyebilecek bir yöntem yoktur. 7 Yeterli havalandırma ve kalabalıklardan kaçınmak elbette tavsiye edilir.

PASAJ 393

2002'de Avrupa Ekonomisinin Kötü Gidişi

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 146 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 20

1 The economic news from Europe was particularly **disappointing** in the second half of 2002. 2 Moreover, recent surveys from the region imply little **prospect** of improvement in the near future. 3 Perhaps the most worrying aspect has been the **sharp decline** in conditions in Germany - the area's largest and most important economy. 4 **Domestic demand** in Germany is very weak and, with the global economy also **struggling**, Germany's manufacturers have not been able to export their way out of trouble A as they have done in the past. 5 With the economy in such a weak state, it is no surprise then that B European stock markets have followed the US stock markets' **downturn** over the past 6 months. 6 While individual share prices may be lower and market **valuations** look attractive, the economy does not. 7 Recovery seems some way off and strong **equity** performance from Europe's markets seems unlikely in 2003.

ANAHTAR KELİMELER

disappointing	hayal kırıcı
prospect	olasılık, beklenti
sharp decline	keskin düşüş
domestic demand	iç talep
struggle	zorlanmak, mücadele etmek
downturn	düşüş, gerileme
valuation	değerleme
equity	hisse senedi, öz sermaye

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Germany's manufacturers have not been able to export their way out of trouble"*

'fiil + one's way out of' kalıbı bir eylem yoluyla bir durumdan çıkmayı anlatır: 'ihracat yoluyla sıkıntıdan kurtulamadılar'.

B *"With the economy in such a weak state, it is no surprise then that"*

'with + isim + durum' yapısı gerekçe bildirir ('Ekonomi bu kadar zayıfken'); 'it is no surprise that' ise '... şaşırtıcı değil' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 2002'nin ikinci yarısında Avrupa'dan gelen ekonomi haberleri bilhassa hayal kırıklığı yarattı. 2 Dahası, bölgeden gelen son anketler yakın gelecekte düzelme olasılığının çok az olduğunu gösteriyor. 3 Bunun belki de en kaygılandırıcı yanı, bölgenin en büyük ve en önemli ekonomisi olan Almanya'da koşulların keskin biçimde kötüleşmesidir. 4 Almanya'daki iç talep çok zayıf ve küresel ekonominin de zor durumda olmasıyla birlikte, Alman üreticiler geçmişte yaptıkları gibi ihracat yoluyla sıkıntıdan kurtulamadılar. 5 Ekonomi bu kadar zayıf bir durumdayken, Avrupa borsalarının son 6 ayda ABD borsalarındaki düşüşü takip etmesi şaşırtıcı değil. 6 Tek tek hisse fiyatları daha düşük ve piyasa değerlemeleri cazip görünse de ekonomi cazip görünmüyor. 7 Toparlanma henüz epey uzakta görünüyor ve 2003'te Avrupa piyasalarından güçlü bir hisse senedi performansı gelmesi olası görünmüyor.

PASAJ 394

Sanatın ve Mimarinin Kenti Venedik

Sanat ve Kültür · ●○○ Orta · 118 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 20

1 Venice is **famed for** its architecture and for its paintings. 2 Venetian architecture **reflects** the Byzantine **influence**, though Gothic became the main style in the 14th century; and the first Renaissance building **dates from** the second half of the 15th century. 3 The Venetian school of painters did not **come into prominence** until the 15th century[A]. 4 The best known of this school are Gentile and Giovanni Bellini, Titian, Tintoretto and Veronese. 5 The centre of Venetian life is St Mark's square which is **paved** with marble. 6 Round this and the **adjoining** Piazzetta are grouped buildings of great beauty and interest[B]. 7 At the eastern end of the square is the basilica of St Mark, a **fitting** cathedral for the patriarch of Venice.

ANAHTAR KELİMELER

famed for	ile ünlü
reflect	yansıtmak
influence	etki
date from	-den kalmak, -e tarihlenmek
come into prominence	ön plana çıkmak
pave	döşemek
adjoining	bitişik
fitting	uygun, yakışır

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"did not come into prominence until the 15th century"*

'not ... until' yapısı 'ancak ... -de' anlamı verir: 'ancak 15. yüzyılda ön plana çıktı'; '15. yüzyıla kadar çıkmadı' biçimi de doğrudur.

B *"Round this and the adjoining Piazzetta are grouped buildings of great beauty and interest"*

Yer bildiren öğe başa alındığı için devrik yapı vardır (özne 'buildings' fiilden sonra gelir); Türkçede doğal sıra kullanılır: '... çevresinde ... yapılar toplanmıştır.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Venedik, mimarisi ve resimleriyle ünlüdür. 2 14. yüzyılda ana tarzın Gotik olmasına rağmen, Venedik mimarisi Bizans etkisini yansıtmaktadır; ilk Rönesans binası ise 15. yüzyılın ikinci yarısından kalmıştır. 3 Venedik ressam okulu 15. yüzyıla kadar ön plana çıkmamıştır. 4 Bu okulun en çok tanınanları Gentile ve Giovanni Bellini, Titian (Tiziano), Tintoretto ve Veronese'dir. 5 Venedik hayatının merkezi, mermerle döşeli St Mark (San Marco) Meydanı'dır. 6 Bu meydanın ve ona bitişik Piazzetta'nın çevresinde son derece güzel ve ilgi çekici yapılar toplanmıştır. 7 Meydanın doğu ucunda, Venedik patriğine yakışan bir katedral olan St Mark Bazilikası bulunmaktadır.

PASAJ 395

Güneş Sisteminin Gizemli Ucu: Plüton

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 168 kelime · 10 cümle

BÖLÜM 20

1 Pluto, which was until recently regarded as the **outermost** and smallest planet in the solar system, has never been visited by an exploring **spacecraft**. 2 So little is known about it that it is difficult to **classify** A. 3 Its distance from Earth is so great that the Hubble Space Telescope cannot **reveal** its surface features. 4 Appropriately named for the Roman god of the **underworld**, it must be frozen B, dark, and dead. 5 Its **mean distance** from the Sun is 5,900 million kilometres. 6 In fact, it has the most **eccentric orbit** in the solar system, bringing it at times closer to the Sun than Neptune. 7 Furthermore, there is evidence that Pluto has an atmosphere, containing methane, and a polar **ice cap** that increases and decreases in size with Pluto's seasons. 8 It is not known to have water. 9 The Hubble Space Telescope's faint-object camera revealed light and dark regions on Pluto, indicating an ice cap at the north pole. 10 It is not known if there is an ice cap at Pluto's south pole.

ANAHTAR KELİMELER

outermost	en dıştaki
spacecraft	uzay aracı
classify	sınıflandırmak
reveal	ortaya çıkarmak
underworld	yeraltı dünyası
mean distance	ortalama uzaklık
eccentric orbit	eksantrik (basık) yörünge
ice cap	buz örtüsü

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"So little is known about it that it is difficult to classify."*

'so + sıfat/zarf + that' sonuç bildirir: 'o kadar az şey biliniyor ki ... zordur'; edilgen 'is known' Türkçede de edilgen kalır.

B *"Appropriately named for the Roman god of the underworld, it must be frozen"*

V3 ile başlayan kısaltılmış yan cümle özneyi niteler ('adını ... alan Plüton'); 'must be' burada zorunluluk değil güçlü çıkarım bildirir: 'olmalıdır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yakın zamana kadar güneş sistemindeki en dıştaki ve en küçük gezegen olarak kabul edilen Plüton, hiçbir zaman bir keşif uzay aracı tarafından ziyaret edilmemiştir. 2 Plüton hakkında o kadar az şey biliniyor ki onu sınıflandırmak zordur. 3 Dünya'ya uzaklığı o kadar fazladır ki Hubble Uzay Teleskobu bile yüzey özelliklerini ortaya çıkaramamaktadır. 4 Adını, yerinde bir seçimle, Roma'nın yeraltı dünyası tanrısından alan Plüton donmuş, karanlık ve cansız olmalıdır. 5 Güneş'e ortalama uzaklığı 5.900 milyon kilometredir. 6 Aslında Plüton, güneş sistemindeki en eksantrik (en basık) yörüngeye sahiptir ve bu yörünge onu zaman zaman Güneş'e Neptün'den daha yakın bir konuma getirir. 7 Ayrıca Plüton'un metan içeren bir atmosferi ve Plüton'un mevsimlerine bağlı olarak büyüyüp küçülen bir kutup buz örtüsü olduğuna dair kanıtlar vardır. 8 Plüton'da su bulunduğu bilinmemektedir. 9 Hubble Uzay Teleskobu'nun sönük cisim kamerası Plüton'da aydınlık ve karanlık bölgeler ortaya çıkararak kuzey kutbunda bir buz örtüsü bulunduğuna işaret etti. 10 Plüton'un güney kutbunda bir buz örtüsü olup olmadığı bilinmemektedir.

Bilgi notu: Güncel bilgi: NASA'nın New Horizons aracı 2015'te Plüton'un yakınından geçti.

PASAJ 396

Yaşlanan Beyin Zorluklarla Nasıl Başa Çıkar?

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 153 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 20

❶ Much work on aging brains has focused on their **failings**, but a new study looks at how they succeed. ❷ In a University of Michigan at Ann Arbor report on which brain regions respond to **challenging** tasks, researchers found that aging brains **function** differently than young brains. ❸ Cindy Lustig of Ann Arbor used **functional magnetic resonance imaging** to observe the brains of young adults (aged 18 to 30) and seniors (65 to 92) as they **tackled** [A] simple and difficult mental exercises. ❹ For the easy tasks, brain activity was very similar, but tougher challenges **prompted** differences. ❺ The seniors **activated** several frontal brain regions that the young adults did not. ❻ In addition, the younger people "turned off" parts of the brain not used during the tasks [B], but the elders kept those regions active. ❼ Lustig concludes that "older adults' brains can indeed **rise to the challenge**, at least in some situations, but they may do so differently".

ANAHTAR KELİMELER

failing	yetersizlik, zaaf
challenging	zorlu
function	işlemek, çalışmak
functional magnetic resonance imaging	işlevsel manyetik rezonans görüntüleme
tackle	ele almak, uğraşmak
prompt	yol açmak, tetiklemek
activate	etkinleştirmek
rise to the challenge	zorluğun üstesinden gelmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"observe the brains of young adults (aged 18 to 30) and seniors (65 to 92) as they tackled"*

Buradaki 'as' eş zamanlılık bildirir ve '-ken' ile çevrilir: '... uğraşırken beyinlerini gözlemlemek'.

B *"parts of the brain not used during the tasks"*

'not used' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir (which were not used); Türkçede isimden önce gelir: 'görevler sırasında kullanılmayan beyin bölümleri'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Yaşlanan beyinler üzerine yapılan çalışmaların çoğu onların yetersizliklerine odaklanmıştır, ancak yeni bir çalışma bu beyinlerin nasıl başarılı olduğunu inceliyor. ❷ Ann Arbor'daki Michigan Üniversitesi'nin, zorlu görevlere hangi beyin bölgelerinin tepki verdiğine ilişkin raporunda araştırmacılar, yaşlanan beyinlerin genç beyinlerden farklı çalıştığını buldu. ❸ Ann Arbor'dan Cindy Lustig, genç yetişkinler (18-30 yaş) ve yaşlılar (65-92 yaş) basit ve zor zihinsel alıştırmalarla uğraşırken onların beyinlerini gözlemlemek için işlevsel manyetik rezonans görüntüleme (fMRI) kullandı. ❹ Kolay görevlerde beyin etkinliği çok benzerdi, ancak daha zorlu görevler farklılıklara yol açtı. ❺ Yaşlılar, genç yetişkinlerin etkinleştirmediği birkaç ön (frontal) beyin bölgesini etkinleştirdi. ❻ Bunun yanı sıra, daha genç olanlar görevler sırasında kullanılmayan beyin bölümlerini "kapatırken", yaşlılar bu bölgeleri etkin tuttu. ❼ Lustig, "yaşlı yetişkinlerin beyinleri, en azından bazı durumlarda, gerçekten de zorluğun üstesinden gelebilir, ancak bunu farklı bir şekilde yapıyor olabilir" sonucuna varıyor.

PASAJ 397

İlk Modern Demiryolunun Doğuşu

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 153 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 20

(1) In England, **transportation** had improved a great deal during the years before 1830, but moving heavy materials, particularly coal, remained a problem. (2) It is therefore **significant** that the first modern railway, built in 1825 for the transportation of coal, ran from[B] the Durham **coal field** of Stockton to Darlington near the coast. (3) Coal had traditionally been transported short distances **via** tramways, or tracks along which horses pulled coal carts[A]. (4) The Stockton-to-Darlington railway was a logical **extension** of a tramway, designed to answer the transportation needs arising from constantly expanding industrialization. (5) The man primarily responsible for the design of the first steam railway was George Stephenson, a **self-educated** engineer who had not learned to read until he was seventeen. (6) The locomotives on the Stockton-Darlington line travelled at fifteen miles an hour, the fastest rate at which machines had yet moved goods **overland**. (7) Soon they would move people as well, transforming transportation in the process.

ANAHTAR KELİMELER

transportation	taşımacılık, ulaşım
significant	anlamlı, önemli
coal field	kömür havzası
via	aracılığıyla, yoluyla
extension	uzantı
arise from	-den doğmak, kaynaklanmak
self-educated	kendi kendini yetiştirmiş
overland	kara yoluyla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"tracks along which horses pulled coal carts"*

Edat + which (along which) ilgi cümleciği Türkçede isimden önce gelir: 'atların kömür arabalarını çektiği raylı yollar'; buradaki 'or' bir alternatif değil, açıklama ('yani') bildirir.

B *"the first modern railway, built in 1825 for the transportation of coal, ran from"*

'built' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir (which was built); Türkçede isimden önce sıfat olarak çevrilir: '1825'te kömür taşımak için inşa edilen ilk modern demiryolu'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) İngiltere'de taşımacılık 1830'dan önceki yıllarda oldukça gelişmişti, ancak ağır malzemelerin, özellikle de kömürün taşınması sorun olmaya devam ediyordu. (2) Bu nedenle, 1825'te kömür taşımak için inşa edilen ilk modern demiryolunun Durham kömür havzasındaki Stockton'dan kıyıya yakın Darlington'a uzanması anlamlıdır. (3) Kömür geleneksel olarak kısa mesafelere tramvay yolları, yani atların kömür arabalarını çektiği raylı yollar aracılığıyla taşınırdı. (4) Stockton-Darlington demiryolu, sürekli genişleyen sanayileşmenin doğurduğu taşımacılık ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış, tramvay yolunun mantıklı bir uzantısıydı. (5) İlk buharlı demiryolunun tasarımından asıl sorumlu kişi, on yedi yaşına kadar okumayı öğrenmemiş, kendi kendini yetiştirmiş bir mühendis olan George Stephenson'dı. (6) Stockton-Darlington hattındaki lokomotifler saatte on beş mil (yaklaşık 24 km) hızla gidiyordu; bu, makinelerin o güne dek kara yoluyla yük taşıdığı en yüksek hızdı. (7) Çok geçmeden insanları da taşıyacak ve bu süreçte ulaşımı kökten dönüştüreceklerdi.

PASAJ 398

Büyük Şirketlerde Reklam ve Pazarlama

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 114 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 20

1 Most large firms have marketing or advertising departments that work **in conjunction with** their advertising agencies. 2 Only one part of the company's sales **budget** will be spent through the advertising agency. 3 Companies have their own **sales force** for **calling on** **wholesale** and **retail** organizations. 4 In many cases, they also produce a proportion of their **sales literature** and shop display material. 5 But with the larger companies sales promotion efforts are usually combined under a single marketing policy, which is often **worked out** by the company itself in conjunction with its advertising agency A. 6 The advertising agency may also be consulted over packaging systems B and the distributing of new products that are being put on the market.

ANAHTAR KELİMELER

in conjunction with	ile birlikte
budget	bütçe
sales force	satış ekibi
call on	ziyaret etmek
wholesale	toptan
retail	perakende
sales literature	satış broşürleri, tanıtım materyali
work out	belirlemek, hazırlamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which is often worked out by the company itself in conjunction with its advertising agency"*

Virgülden sonra gelen açıklayıcı ilgi cümleciği Türkçede ayrı bir cümle ya da 've bu politika ...' biçiminde çevrilebilir; edilgen 'is worked out' 'belirlenir' olur.

B *"The advertising agency may also be consulted over packaging systems"*

Edilgen 'be consulted' Türkçede yönelme ekiyle kurulur: 'reklam ajansına ... danışılabilir'; 'over' burada 'konusunda' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çoğu büyük şirketin, reklam ajanslarıyla birlikte çalışan pazarlama ya da reklam departmanları vardır. 2 Şirketin satış bütçesinin yalnızca bir kısmı reklam ajansı aracılığıyla harcanır. 3 Şirketlerin, toptan ve perakende satış kuruluşlarını ziyaret etmek için kendi satış ekipleri vardır. 4 Birçok durumda bu şirketler, satış broşürlerinin ve mağaza teşhir malzemelerinin bir kısmını da kendileri üretir. 5 Ancak daha büyük şirketlerde satış tanıtım çalışmaları genellikle tek bir pazarlama politikası altında birleştirilir ve bu politika çoğu zaman şirketin kendisi tarafından reklam ajansıyla birlikte belirlenir. 6 Reklam ajansına ambalajlama sistemleri ve piyasaya sürülen yeni ürünlerin dağıtımı konusunda da danışılabilir.

PASAJ 399

Gemi Tasarımı: Bilim mi, Sanat mı?

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 168 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 20

(1) The design of ships is **governed** by scientific principles and economic **considerations** but in practice it has many of the qualities of an art. (2) The designer may be supplied with the precise and detailed **requirements** of an owner[B] or he may receive only the barest outline of requirements such as the weight of cargo to be carried and the speed. (3) The dimensions chosen and the main characteristics of the ship are governed by the trade in which the **vessel** is to compete[A]. (4) High-density cargoes such as **iron ore** require little cubic capacity; low-density cargoes such as bananas require vast cubic capacity. (5) The ports which the vessel must enter may **impose** restrictions on length and **draught**. (6) Passage through canals may restrict both draught and breadth. (7) The nature of the cargo may determine the size of cargo holds and of the **hatchways** through which the cargo is loaded and unloaded. (8) Available facilities at the ports to be entered affect the loading and unloading apparatus to be installed in the vessel.

ANAHTAR KELİMELER

govern	belirlemek, yönetmek
consideration	etken, kaygı
requirement	gereksinim
vessel	gemi, tekne
iron ore	demir cevheri
impose	getirmek, dayatmak
draught	su çekimi
hatchway	ambar ağzı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the trade in which the vessel is to compete"*

'in which' ilgi cümleciği isimden önce gelir; 'be to + fiil' gelecekteki bir plan ya da gerekliliği anlatır: 'geminin içinde rekabet edeceği ticaret alanı'.

B *"The designer may be supplied with the precise and detailed requirements of an owner"*

'be supplied with' edilgen yapısı Türkçede yönelme ekiyle kurulur: 'Tasarımcıya ... gereksinimleri verilebilir.'

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Gemilerin tasarımı bilimsel ilkelere ve ekonomik etkenlere göre belirlenir, ancak uygulamada bir sanatın pek çok niteliğini taşır. (2) Tasarımcıya gemi sahibinin kesin ve ayrıntılı gereksinimleri verilebilir ya da tasarımcı yalnızca taşınacak yükün ağırlığı ve hız gibi gereksinimlerin en temel taslağını alabilir. (3) Seçilen boyutlar ve geminin ana özellikleri, geminin içinde rekabet edeceği ticaret alanına göre belirlenir. (4) Demir cevheri gibi yüksek yoğunluklu yükler çok az hacim gerektirir; muz gibi düşük yoğunluklu yükler ise çok büyük hacim gerektirir. (5) Geminin girmek zorunda olduğu limanlar, uzunluk ve su çekimi konusunda kısıtlamalar getirebilir. (6) Kanallardan geçiş hem su çekimini hem de genişliği kısıtlayabilir. (7) Yükün niteliği, yük ambarlarının ve yükün yüklenip boşaltıldığı ambar ağızlarının boyutlarını belirleyebilir. (8) Girilecek limanlardaki mevcut olanaklar, gemiye kurulacak yükleme ve boşaltma donanımını etkiler.

PASAJ 400

Obezitenin Karmaşık Nedenleri

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 203 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 20

1 For years, it has been **assumed** that obesity is the result of "too much food and too little exercise". 2 While this **maxim** is largely correct, the **etiology** of obesity can be much more complex. 3 There is a well-documented **familial** tendency, but whether this is of environmental or genetic origin is unclear. 4 Studies of twins separated at birth and living apart provide strong evidence for a **substantial** genetic influence. 5 Children of overweight parents, when **adopted** by "lean" families, have a greater tendency to become obese than do adoptees from non-obese natural parents[A]. 6 "Energy efficiency" may contribute to obesity; with reserves of fat deposits readily available to metabolize in the obese[B], a given amount of activity requires a smaller **expenditure** of energy. 7 This theory has been invoked by those who complain that they "gain weight whether they eat or not", and indeed there is evidence of differences in energy efficiency among individuals. 8 Similarly, obesity has been **attributed to** abnormally low basal metabolic rates (BMRs) since obese individuals do show lower BMRs. 9 However, this fact is due to an artifact of BMR measurement; a larger proportion of the total fat mass of an obese person is inert, low-metabolizing fat, a fact that makes BMR calculations lower.

ANAHTAR KELİMELER

assume	varsaymak
maxim	ilke, özdeyiş
etiology	etiyoloji, hastalık nedenleri
familial	ailesel
substantial	önemli, kayda değer
adoptee	evlat edinilen kişi
expenditure	harcama
attribute to	-e bağlamak, -e yormak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"have a greater tendency to become obese than do adoptees from non-obese natural parents"*

'than do + özne' devrik karşılaştırmadır; 'do' önceki fiilin (have a tendency) yerini tutar: '... evlatlıklara göre obez olmaya daha yatkındır.'

B *"with reserves of fat deposits readily available to metabolize in the obese"*

'with + isim + sıfat' yapısı gerekçe bildirir ('... bulunduğundan'); 'the obese' gibi 'the + sıfat' yapısı bir grubu anlatır: 'obez kişiler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yıllardır obezitenin "çok fazla yemek ve çok az egzersiz" sonucu ortaya çıktığı varsayılmaktadır. 2 Bu ilke büyük ölçüde doğru olsa da obezitenin etiyolojisi (nedenleri) çok daha karmaşık olabilir. 3 İyi belgelenmiş ailesel bir eğilim vardır, ancak bunun çevresel mi yoksa genetik kökenli mi olduğu belirsizdir. 4 Doğumda birbirinden ayrılıp ayrı yerlerde yaşayan ikizler üzerinde yapılan çalışmalar, önemli bir genetik etkinin varlığına dair güçlü kanıtlar sunmaktadır. 5 Kilolu anne babaların çocukları, "zayıf" aileler tarafından evlat edinildiklerinde, biyolojik anne babası obez olmayan evlatlıklara göre obez olmaya daha yatkındır. 6 "Enerji verimliliği" obeziteye katkıda bulunabilir; obez kişilerde metabolize edilmeye hazır yağ depoları bulunduğundan, belirli bir miktardaki etkinlik daha az enerji harcanmasını gerektirir. 7 Bu kurama, "yeseler de yemeseler de kilo aldıklarından" yakınan kişiler başvurmuştur ve gerçekten de bireyler arasında enerji verimliliği bakımından farklılıklar olduğuna dair kanıtlar vardır. 8 Benzer şekilde obezite anormal derecede düşük bazal metabolizma hızlarına (BMR) bağlanmıştır, çünkü obez bireylerin BMR'leri gerçekten de daha düşüktür. 9 Ancak bu durum, BMR ölçümünden kaynaklanan yapay bir sonuçtur (artefakt); obez bir kişinin toplam yağ kütlesinin daha büyük bir kısmı, düşük düzeyde metabolize olan etkisiz (inert) yağdır ve bu da BMR hesaplamalarının daha düşük çıkmasına neden olur.

BÖLÜM 21 — Pasaj 401–420

PASAJ 401

Antibiyotiklerin Görünmez Düşmanı: Direnç

BÖLÜM 21

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 185 kelime · 8 cümle

1 When penicillin became widely available in the 1940s, many physicians assumed that bacterial infections would soon **cease to be** a serious threat to human life. 2 Within a few years, however, **strains** of bacteria that could survive the drug had already been identified in hospitals. 3 Resistance arises through **natural selection**: whenever an antibiotic is used, the **susceptible** bacteria are killed, while those carrying a protective mutation survive and multiply. 4 Bacteria can also exchange genetic material with one another, which means that a resistance gene emerging in one species may spread to entirely different ones[A]. 5 The process is **accelerated** by the **overuse** of antibiotics, for instance when they are **prescribed** for viral infections, against which they have no effect at all. 6 Their routine use in **livestock** farming, often to promote growth rather than to treat disease, is thought to contribute further to the problem. 7 Meanwhile, relatively few new classes of antibiotics have been introduced in recent decades, partly because developing them is expensive and commercially unattractive. 8 Unless prescribing habits change and new drugs are discovered[B], health authorities warn that common surgical procedures could once again become dangerous.

ANAHTAR KELİMELER

cease to be	olmaktan çıkmak
strain	suş, tür (bakteri)
natural selection	doğal seçilim
susceptible	duyarlı, etkilenmeye açık
accelerate	hızlandırmak
overuse	aşırı kullanım
prescribe	reçete etmek
livestock	çiftlik hayvanları, hayvancılık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a resistance gene emerging in one species may spread to entirely different ones"*

"emerging in one species" -ing ile kısaltılmış bir ilgi cümleciğidir (= which emerges); Türkçede ismin önüne sıfat-fiil olarak alınır: "bir türde ortaya çıkan bir direnç geni".

B *"Unless prescribing habits change and new drugs are discovered"*

"Unless" = "if ... not"; Türkçeye olumsuz şart ekiyle aktarılır: "alışkanlıklar değişmez ve ilaçlar keşfedilmezse". İkinci yüklemin edilgen olduğuna (are discovered → keşfedilmek) dikkat edin.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Penisilin 1940'lı yıllarda yaygın biçimde kullanılabilir hâle geldiğinde birçok hekim, bakteriyel enfeksiyonların yakında insan yaşamı için ciddi bir tehdit olmaktan çıkacağını varsaymıştı. 2 Ne var ki birkaç yıl içinde hastanelerde bu ilaca dayanabilen bakteri suşları çoktan tespit edilmişti. 3 Direnç doğal seçilim yoluyla ortaya çıkar: Bir antibiyotik her kullanıldığında duyarlı bakteriler ölür, koruyucu bir mutasyon taşıyanlar ise hayatta kalıp çoğalır. 4 Bakteriler birbirleriyle genetik materyal alışverişi de yapabilir; bu da bir türde ortaya çıkan bir direnç geninin bambaşka türlere yayılabileceği anlamına gelir. 5 Bu süreç antibiyotiklerin aşırı kullanımıyla, örneğin hiçbir etkilerinin olmadığı viral enfeksiyonlar için reçete edildiklerinde hızlanır. 6 Hayvancılıkta, çoğu zaman hastalık tedavi etmekten çok büyümeyi hızlandırmak amacıyla rutin olarak kullanılmalarının da soruna ayrıca katkıda bulunduğu düşünülmektedir. 7 Bu arada, kısmen geliştirilmeleri pahalı ve ticari açıdan cazip olmadığı için son on yıllarda görece az sayıda yeni antibiyotik sınıfı kullanıma sunulmuştur. 8 Sağlık otoriteleri, reçeteleme alışkanlıkları değişmez ve yeni ilaçlar keşfedilmezse yaygın cerrahi işlemlerin yeniden tehlikeli hâle gelebileceği uyarısında bulunuyor.

PASAJ 402

Sürü Bağışıklığı: Birimiz Hepimiz İçin

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 151 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 21

❶ Vaccines protect not only the people who receive them but also many of those who do not[A]. ❷ This effect is known as **herd immunity**, or community immunity. ❸ When a large **proportion** of a population is immune to a disease, an **infectious agent** finds it difficult to move from one person to another. ❹ As a result, chains of **transmission** are broken before they can grow into an **outbreak**. ❺ This matters greatly for people who cannot be vaccinated, such as newborn babies or patients with weakened immune systems. ❻ The share of the population that must be immune differs from disease to disease. ❼ Highly **contagious** diseases such as measles require very high vaccination rates, whereas less contagious ones need lower **coverage**[B]. ❽ If vaccination rates fall below the necessary level, diseases that were once under control can return quickly. ❾ For this reason, public health experts regard vaccination as both a personal and a social responsibility.

ANAHTAR KELİMELER

herd immunity	sürü bağışıklığı
proportion	oran, kısım
immune	bağışık
infectious agent	bulaşıcı etken
transmission	bulaş, aktarım
outbreak	salgın
contagious	bulaşıcı
coverage	kapsam, aşılama oranı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“not only the people who receive them but also many of those who do not”*

"not only ... but also" yapısı "yalnızca ... değil, ... de" diye aktarılır. Sondaki "who do not" eksiltilidir (= who do not receive them), bu yüzden Türkçede "olmayanlar" diye tamamlanır.

B *“whereas less contagious ones need lower coverage”*

"whereas" iki durumu karşılaştırır; Türkçede ilk yüklem "-irken" ekiyle bağlanır. "ones" önceki "diseases" sözcüğünün yerini tutar: "daha az bulaşıcı olanlar".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Aşılar yalnızca onları olan kişileri değil, olmayanların da pek çoğunu korur. ❷ Bu etki sürü bağışıklığı ya da toplum bağışıklığı olarak bilinir. ❸ Bir toplumun büyük bir kısmı bir hastalığa karşı bağışık olduğunda, bulaşıcı etkenin bir kişiden diğerine geçmesi zorlaşır. ❹ Bunun sonucunda bulaş zincirleri bir salgına dönüşemeden kırılır. ❺ Bu durum, yeni doğan bebekler ya da bağışıklık sistemi zayıflamış hastalar gibi aşılanamayan kişiler için büyük önem taşır. ❻ Nüfusun bağışık olması gereken oranı hastalıktan hastalığa değişir. ❼ Kızamık gibi çok bulaşıcı hastalıklar çok yüksek aşılama oranları gerektirirken daha az bulaşıcı olanlar için daha düşük bir aşılama kapsamı yeterlidir. ❽ Aşılama oranları gerekli düzeyin altına düşerse, bir zamanlar kontrol altında olan hastalıklar hızla geri dönebilir. ❾ Bu nedenle halk sağlığı uzmanları aşılamayı hem bireysel hem de toplumsal bir sorumluluk olarak görür.

PASAJ 403

Bağırsaklarımızdaki Kalabalık Dünya

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 203 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 21

1 The human gastrointestinal tract is home to trillions of microorganisms, **collectively** referred to as the gut microbiota, whose combined genetic repertoire vastly **exceeds** that of their host. 2 Far from being passive passengers, these microbes **ferment** dietary fibres A that human enzymes are unable to break down, producing short-chain fatty acids that **nourish** the cells lining the colon. 3 They also appear to play a part in training the immune system, and there is growing evidence that the **composition** of the microbiota differs in people with conditions such as inflammatory bowel disease. 4 Establishing whether such differences are a cause or a **consequence** of disease, however, has proved considerably more difficult than documenting them. 5 Particular interest has been directed at the so-called gut-brain axis, the network of pathways through which intestinal microbes may influence mood and behaviour, although much of the supporting evidence still comes from animal studies. 6 What is clear is that the microbiota is shaped by factors B ranging from the mode of birth and early feeding to diet and antibiotic use, so that no two people **harbour** exactly the same microbial community. 7 Consequently, researchers **caution against** marketing claims that promise to restore a single "ideal" microbiome, since no such universal standard has yet been defined.

ANAHTAR KELİMELER

collectively	toplu olarak, hep birlikte
exceed	aşmak
ferment	mayalamak, fermente etmek
nourish	beslemek
composition	bileşim
consequence	sonuç
harbour	barındırmak
caution against	-e karşı uyarmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Far from being passive passengers, these microbes ferment dietary fibres"*

"Far from being ..." "... olmak şöyle dursun / ... olmaktan çok uzak" anlamına gelir ve beklentinin tersini vurgular; Türkçede cümlenin başında karşıtlık olarak verilir.

B *"What is clear is that the microbiota is shaped by factors"*

"What is clear" isim cümleciği öznedir, "that ..." ise yüklemi tamamlar: "Açık olan şu ki ..." ya da "Açık olan, mikrobiyotanın ... biçimlendiğidir." Edilgen "is shaped" → "biçimlenir / biçimlendirilir".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanın sindirim kanalı, toplu olarak bağırsak mikrobiyotası diye anılan ve bir araya gelen genetik dağarcıkları ev sahiplerininkini kat kat aşan trilyonlarca mikroorganizmaya ev sahipliği yapar. 2 Bu mikroplar edilgen yolcular olmak şöyle dursun, insan enzimlerinin parçalayamadığı diyet liflerini fermente ederek kalın bağırsağın iç yüzeyini döşeyen hücreleri besleyen kısa zincirli yağ asitleri üretir. 3 Bağışıklık sisteminin eğitilmesinde de rol oynuyor gibi görünmektedirler ve mikrobiyotanın bileşiminin, iltihabi bağırsak hastalığı gibi rahatsızlıkları olan kişilerde farklılık gösterdiğine dair kanıtlar giderek artmaktadır. 4 Ancak bu farklılıkların hastalığın nedeni mi yoksa sonucu mu olduğunu saptamak, onları belgelemekten çok daha zor olmuştur. 5 Özel ilgi, bağırsak mikroplarının ruh hâlini ve davranışı etkileyebileceği yollar ağı olan sözde bağırsak-beyin eksenine yöneltilmiştir; ancak bunu destekleyen kanıtların büyük kısmı hâlâ hayvan çalışmalarından gelmektedir. 6 Açık olan şu ki mikrobiyota, doğum şekli ve erken dönem beslenmeden diyete ve antibiyotik kullanımına kadar uzanan etkenlerle biçimlenir; öyle ki hiçbir iki kişi tam olarak aynı mikrobiyal topluluğu barındırmaz. 7 Bu nedenle araştırmacılar, henüz böyle evrensel bir ölçüt tanımlanmamış olduğundan, tek bir "ideal" mikrobiyomu yeniden kazandırmayı vaat eden pazarlama iddialarına karşı uyarıyor.

PASAJ 404

İnanmanın İyileştiren Gücü: Plasebo

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 180 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 21

1 A placebo is a substance or procedure with no **inherent** **therapeutic** power, such as a sugar pill or an injection of saline solution. 2 Remarkably, patients who receive placebos often report **genuine** improvements, particularly in symptoms like pain, **nausea** and **fatigue**. 3 This phenomenon, known as the placebo effect, is thought to depend largely on **expectation**: if people believe that a treatment will help them, their brains may respond in ways that actually reduce discomfort. 4 Brain imaging studies suggest that placebo pain relief can involve the release of the body's own natural painkillers. 5 The opposite phenomenon also exists; in the nocebo effect, negative expectations lead patients to experience **side effects** that the treatment itself cannot have caused. 6 Because expectations are so powerful, new drugs are normally tested in trials in which neither the patients nor the doctors know who is receiving the real medication[B]. 7 Only if a drug performs better than a placebo under such conditions is it considered effective[A]. 8 Nevertheless, placebos are not a cure for everything: they cannot **shrink** tumours or kill bacteria, however much the patient believes in them.

ANAHTAR KELİMELER

inherent	doğasında var olan, kendinde bulunan
therapeutic	tedavi edici
genuine	gerçek, sahici
nausea	bulantı
fatigue	yorgunluk
expectation	beklenti
side effects	yan etkiler
shrink	küçültmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Only if a drug performs better than a placebo under such conditions is it considered effective"*

"Only if" cümle başına gelince ana cümle devrik olur (is it considered). Türkçede devriklik yansıtılmaz; "ancak ... -irse" kalıbıyla verilir: "ancak ... daha iyi sonuç verirse etkili kabul edilir."

B *"neither the patients nor the doctors know who is receiving the real medication"*

"neither ... nor" Türkçede "ne ... ne de" ile karşılanır ve yüklem olumlu çekimle kalır: "ne hastalar ne de doktorlar bilir". İçteki "who is receiving ..." bir isim cümleciğidir: "kimin aldığını".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Plasebo, şeker hapı ya da tuzlu su (serum fizyolojik) enjeksiyonu gibi kendinde hiçbir tedavi gücü bulunmayan bir madde ya da işlemdir. 2 Dikkat çekici biçimde, plasebo alan hastalar özellikle ağrı, bulantı ve yorgunluk gibi belirtilerde çoğu zaman gerçek iyileşmeler bildirir. 3 Plasebo etkisi olarak bilinen bu olgunun büyük ölçüde beklentiye bağlı olduğu düşünülmektedir: İnsanlar bir tedavinin kendilerine yardımcı olacağına inanırsa beyinleri rahatsızlığı gerçekten azaltan biçimlerde tepki verebilir. 4 Beyin görüntüleme çalışmaları, plaseboyla sağlanan ağrı azalmasında vücudun kendi doğal ağrı kesicilerinin salgılanmasının rol oynayabileceğini düşündürmektedir. 5 Bunun tersi bir olgu da vardır; nosebo etkisinde olumsuz beklentiler, hastaların tedavinin kendisinin yol açmış olamayacağı yan etkiler yaşamasına neden olur. 6 Beklentiler bu kadar güçlü olduğu için yeni ilaçlar genellikle ne hastaların ne de doktorların gerçek ilacı kimin aldığını bildiği deneylerde test edilir. 7 Bir ilaç ancak bu koşullar altında plasebodan daha iyi sonuç verirse etkili kabul edilir. 8 Yine de plasebolar her derde deva değildir: Hasta onlara ne kadar inanırsa inansın, tümörleri küçültemez ya da bakterileri öldüremezler.

PASAJ 405

Acısız Cerrahinin Çözülemeyen Sırrı

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 201 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 21

1 Before the middle of the nineteenth century, surgery was an **ordeal** so **excruciating** that operations had to be performed with extraordinary speed A, and many patients who needed them preferred to take their chances with the disease. 2 The public demonstration of ether anaesthesia in Boston in 1846, followed shortly afterwards by the introduction of chloroform, transformed this situation within a remarkably short time. 3 Freed from the need to work against the clock, surgeons could **undertake** longer and more **delicate** procedures, although infection, which would not be brought under control until antiseptic methods were adopted B, continued to claim many lives. 4 Modern general anaesthesia is no longer achieved with a single agent but with a carefully balanced combination of drugs that produce unconsciousness, pain relief and muscle relaxation, each of which can be adjusted independently. 5 Strikingly, despite its being **administered** to millions of people every year, the precise mechanism by which anaesthesia **abolishes** consciousness is still not fully understood. 6 It is known that many of these drugs act on proteins in the membranes of nerve cells, yet how such molecular effects add up to the loss of awareness remains an open question, one that may also **shed light on** the nature of consciousness itself.

ANAHTAR KELİMELER

ordeal	çile, eziyet
excruciating	dayanılmaz derecede acı veren
undertake	üstlenmek, girişmek
delicate	hassas, ince
claim (lives)	(can) almak
administer	uygulamak, vermek (ilaç)
abolish	ortadan kaldırmak
shed light on	-e ışık tutmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“an ordeal so excruciating that operations had to be performed with extraordinary speed”*

"so + sıfat + that" sonuç bildirir: "öylesine ... ki ...". Burada sıfat ismin ardından gelmiştir (an ordeal so excruciating); Türkçede "öylesine dayanılmaz acılar veren bir çileydi ki" diye kurulur.

B *“which would not be brought under control until antiseptic methods were adopted”*

"not ... until" "-e dek / -inceye kadar ... -mamak" anlamı verir; edilgen yapı (be brought under control) "kontrol altına alınmak" olur. İlgi cümleciği Türkçede ismin önüne geçer: "... benimsenene dek kontrol altına alınamayacak olan enfeksiyon".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 On dokuzuncu yüzyılın ortalarından önce cerrahi öylesine dayanılmaz acılar veren bir çileydi ki ameliyatların olağanüstü bir hızla yapılması gerekiyordu ve ameliyata ihtiyaç duyan birçok hasta, şansını hastalıkla denemeyi yeğliyordu. 2 1846'da Boston'da eter anestezisinin halka açık biçimde gösterilmesi ve hemen ardından kloroformun kullanıma girmesi, bu durumu şaşırtıcı ölçüde kısa bir sürede değiştirdi. 3 Zamanla yarışma zorunluluğundan kurtulan cerrahlar daha uzun ve daha hassas işlemlere girişebildiler; ancak antiseptik yöntemler benimsenene dek kontrol altına alınamayacak olan enfeksiyon pek çok can almayı sürdürdü. 4 Günümüzde genel anestezi artık tek bir ajanla değil, bilinç kaybı, ağrı giderme ve kas gevşemesi sağlayan ve her biri ayrı ayrı ayarlanabilen ilaçların özenle dengelenmiş bir bileşimiyle sağlanmaktadır. 5 Çarpıcı olan şu ki her yıl milyonlarca kişiye uygulanmasına karşın anestezinin bilinci tam olarak hangi mekanizmayla ortadan kaldırdığı hâlâ tümüyle anlaşılmış değildir. 6 Bu ilaçların birçoğunun sinir hücrelerinin zarlarındaki proteinler üzerinde etki gösterdiği bilinmektedir; ne var ki bu moleküler etkilerin nasıl bir araya gelip farkındalığın yitirilmesiyle sonuçlandığı, bilincin kendi doğasına da ışık tutabilecek açık bir soru olarak durmaktadır.

PASAJ 406

İnmede Her Dakika Önemlidir

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 157 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 21

1 A stroke occurs when the blood supply to part of the brain is suddenly **interrupted**. 2 Without the oxygen and nutrients that blood carries, brain cells begin to die within minutes. 3 Most strokes are caused by a **clot** that blocks an **artery**, while others result from a blood vessel that **bursts** and bleeds into the brain. 4 Because every minute counts, it is important to recognise the warning signs quickly. 5 Common signs include a face that **droops** on one side, weakness in one arm and **slurred** or confused speech. 6 Anyone showing these symptoms should be taken to hospital immediately[A], even if the symptoms seem to disappear. 7 In some cases, doctors can give drugs that **dissolve** the clot, but these treatments work only if they are started within a few hours[B]. 8 Many strokes can be prevented by controlling high blood pressure, avoiding smoking and staying physically active. 9 After a stroke, patients often need months of rehabilitation to **regain** lost skills.

ANAHTAR KELİMELER

interrupt	kesintiye uğratmak, kesmek
clot	pıhtı
artery	atardamar
burst	patlamak, yırtılmak
droop	sarkmak
slurred	peltek, ağzı dolanan
dissolve	eritmek, çözmek
regain	yeniden kazanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Anyone showing these symptoms should be taken to hospital immediately"*

"showing these symptoms" -ing ile kısaltılmış ilgi cümleciğidir (= who shows); Türkçede "bu belirtileri gösteren herkes" diye öne alınır. "should be taken" edilgen bir kipliktir: "götürülmelidir".

B *"these treatments work only if they are started within a few hours"*

"only if" "yalnızca / ancak ... -irse" anlamındadır. "are started" edilgendir; Türkçede "başlanırsa" diye edilgen bırakmak doğaldır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnme, beynin bir bölümüne giden kan akışı aniden kesildiğinde meydana gelir. 2 Kanın taşıdığı oksijen ve besinler olmadan beyin hücreleri dakikalar içinde ölmeye başlar. 3 İnmelerin çoğuna bir atardamarı tıkayan bir pıhtı yol açarken, diğerleri yırtılarak beyne kanayan bir kan damarından kaynaklanır. 4 Her dakika önemli olduğu için uyarı işaretlerini hızla tanımak önemlidir. 5 Yaygın işaretler arasında yüzün bir yanının sarkması, bir kolda güçsüzlük ve peltek ya da karışık konuşma yer alır. 6 Bu belirtileri gösteren herkes, belirtiler kayboluyor gibi görünse bile derhal hastaneye götürülmelidir. 7 Bazı durumlarda doktorlar pıhtıyı eriten ilaçlar verebilir; ancak bu tedaviler yalnızca birkaç saat içinde başlanırsa işe yarar. 8 Pek çok inme, yüksek tansiyonu kontrol altında tutarak, sigaradan uzak durarak ve fiziksel olarak aktif kalarak önlenebilir. 9 İnmeden sonra hastaların yitirdikleri becerileri yeniden kazanmak için çoğu zaman aylarca süren rehabilitasyona ihtiyacı olur.

PASAJ 407

Sepsis: Savunmanın Kendine Döndüğü An

Tıp ve Sağlık · ●●● Zor · 184 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 21

1 Sepsis, which is now defined as a life-threatening **dysfunction** of organs caused by a dysregulated response of the body to infection, remains one of the leading causes of death in hospitals worldwide. 2 Paradoxically, much of the damage is **inflicted** not by the invading microorganisms themselves but by the host's own defences A, which, once triggered on a massive scale, can injure blood vessels and **impair** the delivery of oxygen to vital tissues. 3 If the condition progresses to septic shock, blood pressure falls to dangerously low levels that cannot be **restored** by fluids alone, and the likelihood of death rises sharply. 4 Since the early symptoms, such as fever, rapid breathing and confusion, **resemble** those of many less serious illnesses, sepsis is frequently **overlooked** until valuable time has been lost. 5 It is widely accepted that **prompt** administration of antibiotics and intravenous fluids markedly improves B the chances of survival, which is why many hospitals have introduced screening tools designed to identify at-risk patients at an early stage. 6 Even among those who recover, however, lasting physical, cognitive and psychological problems are common, **underlining** the need for long-term follow-up care.

ANAHTAR KELİMELER

dysfunction	işlev bozukluğu
inflict	(zarar) vermek, yol açmak
impair	bozmak, zayıflatmak
restore	eski hâline getirmek, düzeltmek
resemble	benzemek
overlook	gözden kaçırmak
prompt	hızlı, vakit geçirmeden yapılan
underline	altını çizmek, vurgulamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the damage is inflicted not by the invading microorganisms themselves but by the host's own defences"*

Edilgen cümlede "not by ... but by ..." eylemi kimin yaptığını karşıtlıkla vurgular: "... tarafından değil, ... tarafından verilir". Türkçede vurgu için "kendilerince değil, ... savunma mekanizmalarınca" demek de uygundur.

B *"It is widely accepted that prompt administration of antibiotics and intravenous fluids markedly improves"*

"It is ... accepted that ..." yapısında "it" boş öznedir; asıl özne "that" cümleciğidir. Türkçede "... artırdığı genel kabul görmektedir" diye cümlecik başa alınır. "prompt administration of ..." isimleşmiş yapıdır: "... vakit kaybetmeden verilmesi".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Günümüzde vücudun enfeksiyona verdiği düzensiz bir yanıtın yol açtığı, yaşamı tehdit eden bir organ işlev bozukluğu olarak tanımlanan sepsis, dünya genelinde hastanelerdeki başlıca ölüm nedenlerinden biri olmayı sürdürmektedir. 2 Paradoksal biçimde hasarın büyük bölümü istilacı mikroorganizmaların kendilerince değil, bir kez büyük ölçekte tetiklendiğinde kan damarlarını zedeleyip yaşamsal dokulara oksijen iletimini bozabilen, konak organizmanın kendi savunma mekanizmalarınca verilir. 3 Durum septik şoka ilerlerse kan basıncı, yalnızca sıvı verilerek düzeltilemeyen tehlikeli derecede düşük düzeylere iner ve ölüm olasılığı keskin biçimde artar. 4 Ateş, hızlı solunum ve bilinç bulanıklığı gibi erken belirtiler daha az ciddi pek çok hastalığın belirtilerine benzediğinden, sepsis değerli zaman yitirilene dek sıklıkla gözden kaçırılır. 5 Antibiyotiklerin ve damar yoluyla sıvıların vakit kaybetmeden verilmesinin hayatta kalma şansını belirgin biçimde artırdığı genel kabul görmektedir; bu nedenle pek çok hastane, risk altındaki hastaları erken bir aşamada belirlemek üzere tasarlanmış tarama araçlarını kullanmaya başlamıştır. 6 Bununla birlikte iyileşenler arasında bile kalıcı fiziksel, bilişsel ve psikolojik sorunlar yaygındır; bu da uzun süreli takip bakımının gerekliliğinin altını çizmektedir.

PASAJ 408

Kan Gruplarının Keşfi ve Güvenli Nakil

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 177 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 21

1 Early attempts to **transfuse** blood from one person to another often ended in disaster, and for a long time no one could explain why some patients recovered while others died. 2 The mystery was largely solved in 1901, when the Austrian physician Karl Landsteiner showed[A] that human blood could be divided into **distinct** groups. 3 These groups, now known as A, B, AB and O, are determined by molecules called **antigens** that are found on the surface of red blood cells. 4 If a patient receives blood carrying antigens that his or her own body does not **recognise**[B], the immune system attacks the **donated** cells, which can cause a severe and sometimes **fatal** reaction. 5 A second system, the Rhesus factor, was identified several decades later and is particularly important during pregnancy. 6 People with type O negative blood are often described as **universal donors**, since their red cells **lack** the main antigens and can therefore be given to almost anyone in an emergency. 7 Thanks to careful matching and testing, transfusion has become one of the most routine procedures in modern medicine.

ANAHTAR KELİMELER

transfuse	kan nakletmek
distinct	ayrı, birbirinden farklı
antigen	antijen
recognise	tanımak
donated	bağışlanmış
fatal	ölümcül
lack	-den yoksun olmak
universal donor	genel verici

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"The mystery was largely solved in 1901, when the Austrian physician Karl Landsteiner showed"*

Edilgen ana cümleye bir zaman bildiren "when" ilgi cümleciği eklenmiştir. Türkçede "..., Landsteiner'in ... göstermesiyle çözüldü" ya da "... gösterdiği 1901 yılında çözüldü" biçiminde aktarılır.

B *"If a patient receives blood carrying antigens that his or her own body does not recognise"*

İç içe iki niteleme vardır: "carrying antigens" (-ing ile kısaltılmış ilgi cümleciği) ve "that ... does not recognise". Türkçede ikisi de öne alınır: "kendi vücudunun tanımadığı antijenleri taşıyan kan".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir kişiden diğerine kan nakletmeye yönelik ilk girişimler çoğu zaman felaketle sonuçlanıyordu ve uzun süre hiç kimse, bazı hastalar iyileşirken diğerlerinin neden öldüğünü açıklayamadı. 2 Bu gizem büyük ölçüde 1901'de, Avusturyalı hekim Karl Landsteiner'in insan kanının birbirinden farklı gruplara ayrılabileceğini göstermesiyle çözüldü. 3 Bugün A, B, AB ve 0 olarak bilinen bu gruplar, alyuvarların yüzeyinde bulunan ve antijen adı verilen moleküllerce belirlenir. 4 Bir hasta, kendi vücudunun tanımadığı antijenleri taşıyan kan alırsa bağışıklık sistemi bağışlanan hücrelere saldırır; bu da ağır ve kimi zaman ölümcül bir tepkiye yol açabilir. 5 İkinci bir sistem olan Rh (Rhesus) faktörü birkaç on yıl sonra tanımlandı ve özellikle gebelik sırasında büyük önem taşır. 6 0 Rh negatif kana sahip kişiler, alyuvarlarında temel antijenler bulunmadığı ve bu nedenle acil bir durumda neredeyse herkese verilebildiği için çoğu zaman genel verici olarak nitelendirilir. 7 Titiz eşleştirme ve testler sayesinde kan nakli, modern tıbbın en olağan işlemlerinden biri hâline gelmiştir.

PASAJ 409

Yorgunluğun Gizli Nedeni: Demir Eksikliği

Tıp ve Sağlık · ●○○ Orta · 165 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 21

1 Iron is a mineral that the body needs to make haemoglobin, the protein in red blood cells that carries oxygen[A]. 2 When the body does not get enough iron, it cannot produce enough healthy red blood cells. 3 This condition is called iron **deficiency** anaemia, and it is one of the most common **nutritional** problems in the world. 4 People with anaemia often feel tired and weak, and they may look **pale** or become **short of breath** easily. 5 Young children, teenage girls, pregnant women and people who lose blood are especially **at risk**. 6 Iron is found in foods such as red meat, beans, lentils and dark green leafy vegetables. 7 However, the iron in plant foods is **absorbed** less easily than the iron in meat. 8 Eating these foods together with sources of vitamin C[B], such as oranges or peppers, can help the body absorb more iron. 9 Iron **supplements** can be useful, but they should be taken only on a doctor's advice, since too much iron can also be **harmful**.

ANAHTAR KELİMELER

deficiency	eksiklik
nutritional	beslenmeyle ilgili
pale	solgun
short of breath	nefes nefese, nefesi daralmış
at risk	risk altında
absorb	emmek, soğurmak
supplement	takviye
harmful	zararlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"haemoglobin, the protein in red blood cells that carries oxygen"*

Virgülden sonra gelen kısım "haemoglobin"i açıklayan bir eş ad (apozisyon) öbeğidir ve içinde ilgi cümleciği vardır. Türkçede açıklama isimden önce verilir: "oksijen taşıyan protein olan hemoglobin".

B *"Eating these foods together with sources of vitamin C"*

Cümle "-ing" ile başlayan bir isim-fiille (gerund) başlar ve bu öbek cümlenin öznesidir. Türkçede "-mek/-mak" ile karşılanır: "Bu besinleri ... birlikte yemek ... yardımcı olabilir."

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Demir, vücudun alyuvarlarda oksijen taşıyan protein olan hemoglobini üretmek için ihtiyaç duyduğu bir mineraldir. 2 Vücut yeterince demir alamadığında yeterli sayıda sağlıklı alyuvar üretemez. 3 Bu duruma demir eksikliği anemisi denir ve bu, dünyadaki en yaygın beslenme sorunlarından biridir. 4 Anemisi olan kişiler çoğu zaman kendilerini yorgun ve halsiz hisseder; solgun görünebilir ya da kolayca nefes nefese kalabilirler. 5 Küçük çocuklar, ergenlik çağındaki kızlar, hamile kadınlar ve kan kaybeden kişiler özellikle risk altındadır. 6 Demir kırmızı et, fasulye, mercimek ve koyu yeşil yapraklı sebzeler gibi besinlerde bulunur. 7 Ancak bitkisel besinlerdeki demir, etteki demire göre daha zor emilir. 8 Bu besinleri portakal ya da biber gibi C vitamini kaynaklarıyla birlikte yemek, vücudun daha fazla demir emmesine yardımcı olabilir. 9 Demir takviyeleri yararlı olabilir; ancak aşırı demir de zararlı olabileceğinden yalnızca doktor önerisiyle alınmalıdır.

PASAJ 410

Sahada Sessiz Tehlike: Beyin Sarsıntısı

Tıp ve Sağlık · ●●○ İleri · 176 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 21

1 A concussion is a mild traumatic brain injury that occurs when a **blow** to the head or a violent shaking of the body causes the brain to move rapidly inside the **skull**. 2 Contrary to popular belief, most concussions do not involve a loss of consciousness, which is one reason why they so often go **unrecognised**. 3 Typical symptoms include headache, **dizziness**, difficulty concentrating and sensitivity to light, and they may not appear until hours after the injury. 4 In contact sports such as football, rugby and boxing, the risk is considerably higher than in everyday life. 5 Of particular concern is the danger of a second impact A: an athlete who returns to play before the brain has healed is more **vulnerable** B to further, and potentially more serious, injury. 6 For this reason, many sporting organisations now require players with a **suspected** concussion to be removed from the game and **assessed** by a medical professional. 7 Researchers are also investigating whether repeated blows to the head over many years may **contribute to** long-term neurological problems, although this link is still being studied.

ANAHTAR KELİMELER

blow	darbe
skull	kafatası
unrecognised	fark edilmemiş, tanınmamış
dizziness	baş dönmesi
vulnerable	savunmasız, korunmasız
suspected	şüphelenilen
assess	değerlendirmek
contribute to	-e katkıda bulunmak, -e yol açmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“Of particular concern is the danger of a second impact”*

Devrik yapı: Normal sıra "The danger of a second impact is of particular concern" olurdu; vurgu için tümleç başa alınmıştır. Türkçede "Özellikle kaygı verici olan, ... tehlikesidir" diye kurmak vurguyu korur.

B *“an athlete who returns to play before the brain has healed is more vulnerable”*

Özne ile yüklem arasına uzun bir ilgi cümleciği girmiştir; ana yüklem "is more vulnerable"dır. Türkçede ilgi cümleciği öne alınır: "Beyni iyileşmeden oyuna dönen bir sporcu ... daha savunmasızdır."

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Beyin sarsıntısı, kafaya alınan bir darbe ya da vücudun şiddetle sarsılması beynin kafatası içinde hızla hareket etmesine yol açtığında meydana gelen hafif bir travmatik beyin hasarıdır. 2 Yaygın inanışın aksine, beyin sarsıntılarının çoğunda bilinç kaybı yaşanmaz; bu da onların bu kadar sık fark edilmemesinin nedenlerinden biridir. 3 Tipik belirtiler arasında baş ağrısı, baş dönmesi, dikkati toplamada güçlük ve ışığa duyarlılık yer alır; bu belirtiler yaralanmadan ancak saatler sonra ortaya çıkabilir. 4 Futbol, ragbi ve boks gibi temas sporlarında risk gündelik yaşama kıyasla oldukça yüksektir. 5 Özellikle kaygı verici olan, ikinci darbe tehlikesidir: Beyni iyileşmeden oyuna dönen bir sporcu, yeni ve potansiyel olarak daha ciddi yaralanmalara karşı daha savunmasızdır. 6 Bu nedenle pek çok spor kuruluşu artık beyin sarsıntısı geçirdiğinden şüphelenilen oyuncuların oyundan çıkarılmasını ve bir sağlık uzmanınca değerlendirilmesini zorunlu tutmaktadır. 7 Araştırmacılar, yıllar boyunca kafaya alınan tekrarlayan darbelerin uzun vadeli nörolojik sorunlara katkıda bulunup bulunmadığını da incelemektedir; ancak bu bağlantı hâlâ araştırılmaktadır.

PASAJ 411

Yalnızca Duymak İstediğimizi Duymak

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 173 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 21

1 Most people like to think that they form their opinions by **weighing** the evidence fairly. 2 In reality, psychologists have shown that we tend to search for, **interpret** and remember information in ways that support what we already believe[A]. 3 This **tendency**, known as confirmation bias, operates largely without our awareness. 4 A person who is **convinced** that a particular diet works, for example, will **readily** notice success stories while overlooking cases in which it failed. 5 Similarly, when two people with **opposing** views read the same mixed evidence, each may come away feeling that his or her position has been strengthened. 6 The bias is not limited to ordinary individuals; scientists, doctors and judges are also susceptible to it, which is why many professions have developed formal procedures to **counteract** it. 7 In science, for instance, researchers are encouraged to state their predictions in advance and to look actively for results that could prove them wrong. 8 Being aware of the bias does not **eliminate** it[B], but deliberately considering the opposite view has been found to reduce its influence.

ANAHTAR KELİMELER

weigh	tartmak, değerlendirmek
interpret	yorumlamak
tendency	eğilim
convinced	inanmış, ikna olmuş
readily	kolayca, hemen
opposing	karşıt
counteract	karşı koymak, etkisini gidermek
eliminate	ortadan kaldırmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"in ways that support what we already believe"*

"that support ..." bir ilgi cümleciği, "what we already believe" ise isim cümleciğidir (= the thing that we believe). Türkçede içten dışa çevrilir: "zaten inandığımız şeyi destekleyecek biçimlerde".

B *"Being aware of the bias does not eliminate it"*

Cümlenin öznesi "-ing" ile kurulmuş bir isim-fiildir (gerund). Türkçede "-mek/-mak" ile karşılanır: "Yanlılığın farkında olmak onu ortadan kaldırmaz."

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çoğu insan, görüşlerini kanıtları adil biçimde tartarak oluşturduğunu düşünmekten hoşlanır. 2 Gerçekte ise psikologlar, bilgiyi zaten inandığımız şeyi destekleyecek biçimlerde arama, yorumlama ve hatırlama eğiliminde olduğumuzu göstermiştir. 3 Doğrulama yanlılığı olarak bilinen bu eğilim, büyük ölçüde farkında olmadan işler. 4 Örneğin belli bir diyetin işe yaradığına inanmış bir kişi, başarı öykülerini hemen fark ederken diyetin başarısız olduğu durumları gözden kaçırır. 5 Benzer biçimde, karşıt görüşlere sahip iki kişi aynı karışık kanıtları okuduğunda, her biri kendi tutumunun güçlendiği duygusuyla ayrılabilir. 6 Bu yanlılık sıradan bireylerle sınırlı değildir; bilim insanları, doktorlar ve yargıçlar da buna yatkındır ve pek çok mesleğin onu dengelemek için resmî yöntemler geliştirmiş olmasının nedeni budur. 7 Örneğin bilimde araştırmacılar, tahminlerini önceden açıklamaya ve bu tahminleri yanlışlayabilecek sonuçları etkin biçimde aramaya teşvik edilir. 8 Yanlılığın farkında olmak onu ortadan kaldırmaz; ancak karşıt görüşü bilinçli olarak göz önüne almanın etkisini azalttığı görülmüştür.

PASAJ 412

Ertelemenin Asıl Nedeni: Duygular

Psikoloji ve Davranış · ●○○ Orta · 143 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 21

1 Almost everyone **puts off** unpleasant tasks from time to time, but for some people **procrastination** becomes a serious problem. 2 It is often seen as a sign of **laziness** or poor time management. 3 Psychologists, however, increasingly describe it as a problem of managing emotions rather than time[A]. 4 When a task makes us feel anxious, bored or afraid of failure, delaying it brings quick **relief**. 5 Unfortunately, this relief does not last, and the task usually becomes more stressful as the **deadline** gets closer[B]. 6 People who procrastinate a lot may also feel **guilty**, which can make them avoid the task even more. 7 Several simple strategies can help to break this **cycle**. 8 One is to divide a large task into smaller steps that feel easier to begin. 9 Another is to treat oneself kindly after delaying, since harsh **self-criticism** tends to make the problem worse rather than better.

ANAHTAR KELİMELER

put off	ertelemek
procrastination	erteleme (alışkanlığı)
laziness	tembellik
relief	rahatlama
deadline	son teslim tarihi
guilty	suçlu
cycle	döngü
self-criticism	öz eleştiri

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"describe it as a problem of managing emotions rather than time"*

"describe ... as ..." "... olarak tanımlamak" demektir. "rather than" iki öğeyi karşılaştırır ve Türkçede "... değil, ..." ya da "...-den çok" diye çevrilir: "zamanı değil, duyguları yönetme sorunu".

B *"the task usually becomes more stressful as the deadline gets closer"*

Buradaki "as" zaman ve orantı bildirir (= while / to the degree that); Türkçede "-dıkça" ekiyle karşılanır: "teslim tarihi yaklaştıkça".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hemen herkes zaman zaman hoşa gitmeyen işleri erteler; ancak bazı insanlar için erteleme ciddi bir soruna dönüşür. 2 Erteleme çoğu zaman tembelliğin ya da kötü zaman yönetiminin bir işareti olarak görülür. 3 Ne var ki psikologlar onu giderek artan biçimde zamanı değil, duyguları yönetme sorunu olarak tanımlıyor. 4 Bir iş bizi kaygılandırdığında, sıktığında ya da başarısızlık korkusu uyandırdığında, onu geciktirmek çabuk bir rahatlama sağlar. 5 Ne yazık ki bu rahatlama kalıcı olmaz ve teslim tarihi yaklaştıkça iş genellikle daha da stresli hâle gelir. 6 Çok erteleyen kişiler ayrıca suçluluk duyabilir; bu da onların işten daha da fazla kaçınmasına yol açabilir. 7 Birkaç basit strateji bu döngüyü kırmaya yardımcı olabilir. 8 Bunlardan biri, büyük bir işi başlaması daha kolay gelen küçük adımlara bölmektir. 9 Bir diğeri ise erteledikten sonra kendine şefkatle davranmaktır; çünkü sert öz eleştiri sorunu hafifletmekten çok ağırlaştırma eğilimindedir.

PASAJ 413

Bekleyebilen Çocuklar Gerçekten Daha mı Başarılı?

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 194 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 21

(1) In a series of experiments conducted at Stanford University from the late 1960s onwards, young children were offered a choice between eating one **treat** immediately and receiving two if they could wait alone for several minutes. (2) **Follow-up** studies carried out years later reported that those who had waited longer tended, as adolescents, to achieve higher test scores and to cope better with stress, findings that were widely interpreted as evidence that self-control in early childhood predicts later success. (3) Subsequent research, however, has **cast doubt on** so **straightforward** an interpretation[A]. (4) When larger and more diverse samples were examined, the association turned out to be considerably weaker, and much of it appeared to be **accounted for** by the children's family background and early cognitive abilities. (5) Other studies have shown that children's **willingness** to wait depends heavily on whether they trust the adult making the promise, which suggests that, for a child whose experience has taught that promises are often broken, taking the immediate reward may be a rational choice. (6) Rather than measuring a fixed trait, then, the task seems to capture an interaction[B] between individual **dispositions** and the environment in which a child has grown up.

ANAHTAR KELİMELER

treat	ikram, ödül (yiyecek)
follow-up	izleme, takip
cope with	ile başa çıkmak
cast doubt on	-e şüphe düşürmek
straightforward	basit, dolaysız
account for	açıklamak
willingness	isteklilik
disposition	yatkınlık, mizaç

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"has cast doubt on so straightforward an interpretation"*

"so + sıfat + a/an + isim" sırası (so straightforward an interpretation = such a straightforward interpretation) resmî bir yapıdır. Türkçede "böylesine basit bir yorum" diye çevrilir; "cast doubt on" "-e şüphe düşürmek" anlamındadır.

B *"Rather than measuring a fixed trait, then, the task seems to capture an interaction"*

"Rather than + -ing" "...-mektense / ...-mekten çok" diye aktarılır. Araya giren "then" burada zaman değil sonuç bildirir: "demek ki, öyleyse".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) 1960'ların sonlarından itibaren Stanford Üniversitesinde yürütülen bir dizi deneyde küçük çocuklara, bir ikramı hemen yemek ile tek başlarına birkaç dakika bekleyebilirlerse iki tane almak arasında bir seçim sunuldu. (2) Yıllar sonra yapılan izleme çalışmaları, daha uzun bekleyen çocukların ergenlik döneminde daha yüksek sınav puanları alma ve stresle daha iyi başa çıkma eğiliminde olduğunu bildirdi; bu bulgular, erken çocukluktaki öz denetimin ileriki yaşamdaki başarıyı öngördüğünün kanıtı olarak yaygın biçimde yorumlandı. (3) Ancak sonraki araştırmalar böylesine basit bir yoruma şüphe düşürmüştür. (4) Daha büyük ve daha çeşitli örneklemler incelendiğinde ilişkinin çok daha zayıf olduğu ortaya çıktı ve bu ilişkinin büyük bölümü, çocukların aile geçmişi ve erken dönem bilişsel yetenekleriyle açıklanıyor gibi göründü. (5) Başka çalışmalar, çocukların beklemeye ne kadar istekli olduğunun büyük ölçüde sözü veren yetişkine güvenip güvenmemelerine bağlı olduğunu göstermiştir; bu da sözlerin sık sık tutulmadığını deneyimleriyle öğrenmiş bir çocuk için anında ödülü almanın akılcı bir seçim olabileceğini düşündürmektedir. (6) Demek ki bu görev, sabit bir özelliği ölçmekten çok, bireysel yatkınlıklar ile çocuğun içinde büyüdüğü çevre arasındaki bir etkileşimi yakalıyor gibi görünmektedir.

PASAJ 414

Belleğimiz Bizi Nasıl Yanıltır?

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 195 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 21

1 It is tempting to imagine memory as a kind of mental video recorder that stores events **faithfully** and replays them on demand, yet decades of experimental research indicate that remembering is a **reconstructive** process rather than a reproductive one[A]. 2 Each time an experience is recalled, it is **reassembled** from fragments, and the gaps are filled in with **inferences**, expectations and information acquired after the event. 3 In classic studies of eyewitness **testimony**, participants who had watched a film of a car accident gave higher estimates of the vehicles' speed when they were asked how fast the cars had been going when they "smashed" into each other than when the verb "hit" was used. 4 More strikingly, researchers have demonstrated that, through repeated **suggestion**, some people can be led to "remember" entire childhood episodes that never took place[B], often describing them with considerable confidence and vivid detail. 5 Such findings carry serious **implications** for the legal system, given that confident eyewitness identifications have historically been regarded as particularly persuasive evidence, even though confidence and accuracy are by no means always closely related. 6 They also raise the **unsettling** possibility that our own life stories are, to some degree, continually rewritten.

ANAHTAR KELİMELER

faithfully	aslına sadık biçimde
reconstructive	yeniden kurgulayan, yeniden yapılandırıcı
reassemble	yeniden bir araya getirmek
inference	çıkarım
testimony	tanıklık
suggestion	telkin
implication	sonuç, olası etki
unsettling	tedirgin edici

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"remembering is a reconstructive process rather than a reproductive one"*

Özne "-ing" isim-fiildir (remembering = hatırlama). "rather than" karşıtlık kurar, "one" ise "process" sözcüğünü tekrar etmemek için kullanılmıştır: "birebir kopyalayan değil, yeniden kurgulayan bir süreç".

B *"some people can be led to "remember" entire childhood episodes that never took place"*

"can be led to + fiil" edilgen bir yönlendirme yapısıdır: "...-meye yöneltilebilir". İlgi cümleciği "that never took place" Türkçede öne alınır: "hiç yaşanmamış çocukluk olayları".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Belleği, olayları aslına sadık biçimde depolayıp istendiğinde yeniden oynatan bir tür zihinsel video kaydedici olarak düşünmek cazip gelir; oysa onlarca yıllık deneysel araştırma, hatırlamanın birebir kopyalayan değil, yeniden kurgulayan bir süreç olduğuna işaret etmektedir. 2 Bir deneyim her hatırlandığında parçalardan yeniden bir araya getirilir ve boşluklar çıkarımlarla, beklentilerle ve olaydan sonra edinilen bilgilerle doldurulur. 3 Görgü tanıklığı üzerine yapılan klasik çalışmalarda, bir trafik kazası filmi izlemiş olan katılımcılar, kendilerine otomobillerin birbirine "çarpıp parçalandıkları" sırada ne kadar hızlı gittikleri sorulduğunda, "çarptıkları" fiilinin kullanıldığı duruma göre araçların hızını daha yüksek tahmin ettiler. 4 Daha da çarpıcı olarak araştırmacılar, tekrarlanan telkin yoluyla bazı insanların hiç yaşanmamış çocukluk olaylarının tamamını "hatırlamaya" yöneltilebileceğini ve bu kişilerin söz konusu olayları çoğu zaman büyük bir güvenle ve canlı ayrıntılarla anlattıklarını göstermiştir. 5 Kendinden emin görgü tanığı teşhislerinin tarih boyunca özellikle ikna edici kanıtlar olarak görüldüğü düşünülürse, güven ile doğruluk hiç de her zaman yakından ilişkili olmasa bile, bu tür bulgular hukuk sistemi açısından ciddi sonuçlar doğurur. 6 Ayrıca kendi yaşam öykülerimizin bir ölçüde sürekli olarak yeniden yazıldığı yönündeki tedirgin edici olasılığı da gündeme getirirler.

PASAJ 415

Öğrenilmiş Çaresizlik: Pes Etmeyi Öğrenmek

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 176 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 21

1 The concept of learned helplessness **emerged** from animal experiments conducted in the 1960s. 2 Dogs that had **been exposed to** electric shocks they could not escape later failed to escape from shocks even when escape had become easy. 3 Having learned that their actions made no difference, they appeared simply to **give up** [A]. 4 Psychologists soon proposed that a similar process might help explain depression in humans, particularly in people who have repeatedly experienced situations beyond their control. 5 Later research **refined** the theory by emphasising the role of interpretation: what matters is not only what happens to people but also how they explain it [B]. 6 Those who attribute failures to causes that are permanent, general and personal are thought to be more at risk than those who see them as temporary and limited to a specific situation. 7 This insight has influenced cognitive therapies that teach people to question **pessimistic** explanations. 8 Interestingly, more recent neuroscientific work has suggested that passivity may be the brain's **default** response to **prolonged** stress, and that what is actually learned is the ability to exert control.

ANAHTAR KELİMELER

emerge	ortaya çıkmak, doğmak
be exposed to	-e maruz kalmak
give up	pes etmek, vazgeçmek
refine	geliştirmek, inceltmek
attribute (to)	(-e) bağlamak, (-e) yormak
pessimistic	karamsar
default	varsayılan
prolonged	uzun süreli

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Having learned that their actions made no difference, they appeared simply to give up"*

"Having + V3" ile başlayan yan cümle, ana eylemden önce tamamlanmış bir eylemi ve çoğu zaman nedeni bildirir. Türkçede "-miş olduklarından / -dikleri için" ile aktarılır.

B *"what matters is not only what happens to people but also how they explain it"*

Özne ("what matters") ve tümleçler ("what happens ...", "how they explain it") isim cümleciğidir. "not only ... but also" ile birleşince Türkçede "Önemli olan yalnızca ... değil, aynı zamanda ...-dır" kalıbı kullanılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Öğrenilmiş çaresizlik kavramı 1960'larda yürütülen hayvan deneylerinden doğdu. 2 Kaçamadıkları elektrik şoklarına maruz bırakılmış köpekler, daha sonra kaçmak kolaylaştığında bile şoklardan kaçmayı başaramadılar. 3 Davranışlarının hiçbir şeyi değiştirmediğini öğrenmiş olduklarından adeta pes etmiş görünüyorlardı. 4 Psikologlar çok geçmeden benzer bir sürecin, özellikle denetimleri dışındaki durumları tekrar tekrar yaşamış kişilerde, insanlardaki depresyonu açıklamaya yardımcı olabileceğini ileri sürdüler. 5 Daha sonraki araştırmalar yorumlamanın rolünü vurgulayarak kuramı geliştirdi: Önemli olan yalnızca insanların başına ne geldiği değil, aynı zamanda bunu nasıl açıkladıklarıdır. 6 Başarısızlıkları kalıcı, genel ve kişisel nedenlere bağlayanların, onları geçici ve belirli bir durumla sınırlı görenlere göre daha fazla risk altında olduğu düşünülmektedir. 7 Bu kavrayış, insanlara karamsar açıklamaları sorgulamayı öğreten bilişsel terapileri etkilemiştir. 8 İlginç biçimde, daha yeni sinirbilim çalışmaları, edilgenliğin beynin uzun süreli strese karşı varsayılan tepkisi olabileceğini ve asıl öğrenilen şeyin denetim kurabilme yeteneği olduğunu ileri sürmüştür.

PASAJ 416

Zamanın Durduğu An: Akış Deneyimi

Psikoloji ve Davranış · ●○○ Orta · 148 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 21

❶ Have you ever been so absorbed in an activity that you **lost track of time** [A]? ❷ Psychologists call this experience "flow". ❸ The idea was developed by the Hungarian-American psychologist Mihaly Csikszentmihalyi, who interviewed artists, athletes and many other people about the moments when they felt most fully **engaged**. ❹ People in a state of flow concentrate completely on what they are doing and often forget about their worries. ❺ Flow usually happens when a task is **challenging** but not too difficult for a person's skills. ❻ If a task is too easy, we become bored; if it is too hard, we become **anxious**. ❼ Clear goals and **immediate feedback** also make flow more likely, which helps to explain why games and sports can be so engaging [B]. ❽ Many researchers believe that experiencing flow regularly can make people's lives more **satisfying**. ❾ For teachers, the idea suggests that lessons should be matched carefully to students' abilities.

ANAHTAR KELİMELER

be absorbed in	-e dalmak, -e kendini kaptırmak
lost track of time	zamanı unuttu, zamanın farkına varmadı
engaged	kendini kaptırmış, katılımlı
concentrate on	-e odaklanmak
challenging	zorlayıcı
anxious	kaygılı, endişeli
immediate feedback	anında geri bildirim
satisfying	doyurucu, tatmin edici

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"so absorbed in an activity that you lost track of time"*

"so + sıfat + that" yapısı sonuç bildirir. Türkçede "öylesine ... ki" diye çevrilebileceği gibi "-ecek kadar" ile daha doğal aktarılır: "zamanın nasıl geçtiğini unutacak kadar daldınız".

B *"which helps to explain why games and sports can be so engaging"*

Buradaki "which" tek bir ismi değil, önceki cümlenin tamamını niteler. Türkçede "bu da ..." diye yeni bir cümle gibi bağlanır; "why ..." ise isim cümleciğidir: "neden bu kadar sürükleyici olabildiğini".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Hiç bir etkinliğe zamanın nasıl geçtiğini unutacak kadar daldığınız oldu mu? ❷ Psikologlar bu deneyime "akış" adını verir. ❸ Bu düşünce, sanatçılar, sporcular ve daha pek çok insanla kendilerini en çok kaptırdıkları anlar üzerine görüşmeler yapan Macar asıllı Amerikalı psikolog Mihaly Csikszentmihalyi tarafından geliştirilmiştir. ❹ Akış hâlindeki insanlar yaptıkları işe tümüyle odaklanır ve çoğu zaman kaygılarını unuturlar. ❺ Akış genellikle bir iş, kişinin becerilerine göre zorlayıcı olup aşırı zor olmadığında ortaya çıkar. ❻ Bir iş çok kolaysa sıkılırız; çok zorsa kaygılanırız. ❼ Net hedefler ve anında geri bildirim de akışı daha olası kılar; bu da oyunların ve sporların neden bu kadar sürükleyici olabildiğini açıklamaya yardımcı olur. ❽ Pek çok araştırmacı, düzenli olarak akış yaşamanın insanların hayatını daha doyurucu kılabileceğine inanmaktadır. ❾ Bu düşünce öğretmenler açısından, derslerin öğrencilerin yeteneklerine özenle uydurulması gerektiğine işaret eder.

PASAJ 417

Başkalarına Bakarak Kendimizi Ölçmek

Psikoloji ve Davranış · ●●○ İleri · 171 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 21

1 In the 1950s, the social psychologist Leon Festinger proposed that people have a basic **drive** to **evaluate** their own abilities and opinions. 2 When **objective** standards are not available, he argued, we do so by comparing ourselves with others. 3 Such comparisons can take two directions. 4 Upward comparisons, in which we measure ourselves against people who seem more successful[A], can inspire us to improve, but they can also leave us feeling **inadequate**. 5 Downward comparisons with those who appear **worse off** may, by contrast, protect **self-esteem**, especially in difficult times. 6 The rise of social media has given the theory new relevance, since users are constantly exposed to carefully selected images of other people's lives. 7 Because these images tend to show only the most **flattering** moments, viewers may conclude that their own lives are less exciting or less happy than everyone else's. 8 Studies examining the link between social media use and **well-being** have produced mixed results, but many suggest that how people use these platforms matters more than how much time they spend on them[B].

ANAHTAR KELİMELER

drive	dürtü
evaluate	değerlendirmek
objective	nesnel
inadequate	yetersiz
worse off	durumu daha kötü
self-esteem	öz saygı
flattering	olduğundan iyi gösteren, göz alıcı
well-being	iyi oluş, esenlik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Upward comparisons, in which we measure ourselves against people who seem more successful"*

"in which" ile başlayan ilgi cümleciği "upward comparisons"ı niteler ve içinde ikinci bir ilgi cümleciği (who seem ...) vardır. Türkçede ikisi de isimden önce verilir: "kendimizi daha başarılı görünen insanlarla ölçtüğümüz yukarı doğru karşılaştırmalar".

B *"how people use these platforms matters more than how much time they spend on them"*

Karşılaştırılan iki öğe de isim cümleciğidir (how ..., how much time ...). Türkçede "-dığından çok ... -dığı önemlidir" kalıbıyla aktarılır: "ne kadar süre kullandığından çok nasıl kullandığı önemlidir".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1950'lerde sosyal psikolog Leon Festinger, insanların kendi yeteneklerini ve görüşlerini değerlendirmeye yönelik temel bir dürtüye sahip olduğunu ileri sürdü. 2 Ona göre nesnel ölçütler bulunmadığında bunu kendimizi başkalarıyla karşılaştırarak yaparız. 3 Bu tür karşılaştırmalar iki yönde olabilir. 4 Kendimizi daha başarılı görünen insanlarla ölçtüğümüz yukarı doğru karşılaştırmalar bizi gelişmeye özendirebilir; ancak kendimizi yetersiz hissetmemize de yol açabilir. 5 Buna karşılık durumu daha kötü görünenlerle yapılan aşağı doğru karşılaştırmalar, özellikle zor zamanlarda öz saygıyı koruyabilir. 6 Sosyal medyanın yükselişi kurama yeni bir güncellik kazandırmıştır; çünkü kullanıcılar başka insanların yaşamlarına ait özenle seçilmiş görüntülere sürekli olarak maruz kalmaktadır. 7 Bu görüntüler yalnızca en göz alıcı anları gösterme eğiliminde olduğundan, izleyenler kendi yaşamlarının herkesinkinden daha az heyecan verici ya da daha az mutlu olduğu sonucuna varabilir. 8 Sosyal medya kullanımı ile iyi oluş arasındaki bağlantıyı inceleyen çalışmalar karışık sonuçlar vermiştir; ancak birçoğu, insanların bu platformları ne kadar süre kullandığından çok nasıl kullandığının önemli olduğunu düşündürmektedir.

PASAJ 418

İlk Bağ: Bağlanma Kuramı

Psikoloji ve Davranış · ●●● Zor · 198 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 21

1 Attachment theory, formulated by the British psychiatrist John Bowlby in the mid-twentieth century, holds that infants are biologically **predisposed** to form a close emotional bond with at least one **caregiver**, a bond that serves the evolutionary function of keeping a helpless child near a source of protection. 2 Bowlby's ideas were extended by Mary Ainsworth, whose "Strange Situation" procedure, in which a toddler is briefly separated from and then **reunited** with a parent A, made it possible to classify children's attachment patterns systematically. 3 Children described as securely attached tend to seek comfort on the parent's return and are soon **soothed**, whereas those classified as insecure may either avoid the parent or respond with a mixture of **distress** and resistance. 4 A fourth category, termed disorganised, was later proposed for children who display no consistent strategy for coping with the separation. 5 What determines these patterns is thought to be, above all, the sensitivity and **consistency** B with which caregivers respond to a child's signals, rather than the **sheer** amount of time they spend together. 6 Although early attachment has been linked to later social and emotional development, researchers stress that such patterns are not **immutable** and may be modified by subsequent relationships and circumstances.

ANAHTAR KELİMELER

predisposed	yatkın
caregiver	bakım veren
reunited	yeniden kavuşmuş
soothe	yatıştırmak
distress	sıkıntı, üzüntü
consistency	tutarlılık
sheer	salt, katıksız
immutable	değişmez

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"in which a toddler is briefly separated from and then reunited with a parent"*

İki edilgen sıfat-fiil (separated from, reunited with) aynı nesneyi ("a parent") paylaşır; ilk edat nesnesiz kalmış gibi görünür. Türkçede nesne ikisine ayrı ayrı bağlanır: "ebeveyninden ayrılıp ardından yeniden ona kavuşturulduğu".

B *"What determines these patterns is thought to be, above all, the sensitivity and consistency"*

Özne bir isim cümleciğidir (What determines these patterns) ve yüklem edilgen bir kanaat bildirir (is thought to be). Türkçede "Bu örüntüleri belirleyen şeyin ... olduğu düşünülmektedir" diye kurulur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İngiliz psikiyatr John Bowlby tarafından yirminci yüzyılın ortalarında ortaya konan bağlanma kuramı, bebeklerin en az bir bakım vereniyle yakın bir duygusal bağ kurmaya biyolojik olarak yatkın olduğunu ve bu bağın, çaresiz bir çocuğu bir koruma kaynağının yakınında tutma gibi evrimsel bir işlev gördüğünü öne sürer. 2 Bowlby'nin düşünceleri Mary Ainsworth tarafından genişletildi; Ainsworth'ün, küçük bir çocuğun ebeveyninden kısa süreliğine ayrılıp ardından yeniden ona kavuşturulduğu "Yabancı Durum" yöntemi, çocukların bağlanma örüntülerini sistematik biçimde sınıflandırmayı olanaklı kıldı. 3 Güvenli bağlanmış olarak tanımlanan çocuklar ebeveyn geri döndüğünde teselli arama ve kısa sürede yatışma eğilimindeyken, güvensiz olarak sınıflandırılanlar ebeveynden ya kaçınabilir ya da sıkıntı ve direncin karıştığı bir tepki verebilir. 4 Daha sonra, ayrılıkla başa çıkmak için tutarlı bir strateji sergilemeyen çocuklar için "dağınık" (düzensiz) olarak adlandırılan dördüncü bir kategori önerildi. 5 Bu örüntüleri belirleyen şeyin, birlikte geçirilen zamanın salt miktarından çok, her şeyden önce bakım verenlerin çocuğun işaretlerine yanıt verirken gösterdiği duyarlılık ve tutarlılık olduğu düşünülmektedir. 6 Erken dönem bağlanma sonraki sosyal ve duygusal gelişimle ilişkilendirilmiş olsa da araştırmacılar bu örüntülerin değişmez olmadığını, sonraki ilişkiler ve koşullarla değişebileceğini vurgulamaktadır.

PASAJ 419

Alışkanlıklar Nasıl Oluşur?

Psikoloji ve Davranış · ●○○ Orta · 163 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 21

1 Much of what we do every day is not the result of careful decisions but of habits. 2 A habit is a behaviour that has been repeated so often in the same situation that it starts **automatically** [A]. 3 Habits are often described as a **loop** with three parts: a **cue**, a routine and a **reward**. 4 The cue might be a time of day, a place or a feeling, such as **boredom**. 5 The routine is the behaviour itself, and the reward is the pleasant result that makes us want to repeat it. 6 Studies suggest that forming a new habit usually takes longer than people expect, often a couple of months rather than a few weeks. 7 The time needed **varies** greatly from person to person and from habit to habit. 8 Missing a day **now and then** does not seem to **ruin** the process [B]. 9 One useful strategy is to link a new behaviour to an existing habit, for example by doing a few stretches after brushing your teeth.

ANAHTAR KELİMELER

automatically	kendiliğinden, otomatik olarak
loop	döngü
cue	tetikleyici, işaret
reward	ödül
boredom	can sıkıntısı
varies	değişir, farklılık gösterir (vary)
now and then	arada bir, ara sıra
ruin	bozmak, mahvetmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"repeated so often in the same situation that it starts automatically"*

"so + zarf + that" sonuç bildirir: "öylesine sık ... ki ...". Türkçede "-ecek kadar" ile de verilebilir: "kendiliğinden başlayacak kadar sık tekrarlanmış".

B *"Missing a day now and then does not seem to ruin the process"*

Cümlenin öznesi "-ing" isim-fiildir (Missing a day = bir günü atlamak). "does not seem to" Türkçede "...-yor gibi görünmemektedir" diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Her gün yaptıklarımızın büyük bölümü dikkatli kararların değil, alışkanlıkların sonucudur. 2 Alışkanlık, aynı durumda öylesine sık tekrarlanmış bir davranıştır ki kendiliğinden başlar. 3 Alışkanlıklar çoğu zaman üç parçadan oluşan bir döngü olarak tanımlanır: bir tetikleyici, bir rutin ve bir ödül. 4 Tetikleyici günün belli bir saati, bir yer ya da can sıkıntısı gibi bir duygu olabilir. 5 Rutin davranışın kendisidir; ödül ise onu tekrarlamayı istememize yol açan hoş sonuçtur. 6 Çalışmalar, yeni bir alışkanlık edinmenin genellikle insanların beklediğinden daha uzun sürdüğünü, çoğu zaman birkaç hafta değil birkaç ay aldığını göstermektedir. 7 Gereken süre kişiden kişiye ve alışkanlıktan alışkanlığa büyük farklılık gösterir. 8 Arada bir günü atlamak süreci bozuyor gibi görünmemektedir. 9 Yararlı bir strateji, yeni bir davranışı var olan bir alışkanlığa bağlamaktır; örneğin dişlerinizi fırçaladıktan sonra birkaç esneme hareketi yapmak gibi.

PASAJ 420

İki Dillilik: Yük mü, Kazanç mı?

Eğitim ve Dil · ●●● Zor · 192 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 21

1 For much of the twentieth century, it was widely assumed that exposing young children to two languages would confuse them and slow their intellectual development, an assumption that led some parents to abandon their **heritage language** altogether. 2 Research carried out since the 1960s has largely **overturned** this view, demonstrating that children are perfectly capable of acquiring two languages **simultaneously**, even if their vocabulary in each may initially be somewhat smaller than that of **monolingual** peers. 3 Mixing the two languages within a single sentence, once regarded as a symptom of confusion, is now generally interpreted as a skilful and rule-governed use of linguistic resources. 4 More contested is the claim that bilingualism **confers** broader cognitive advantages[A], notably in the executive functions that allow people to switch between tasks and **suppress** irrelevant information. 5 While a number of earlier studies reported such benefits, several large-scale investigations have failed to **replicate** them, prompting a lively debate over whether the effect is genuine, smaller than once believed, or dependent on how bilingualism is defined and measured. 6 What is **beyond dispute** is that the ability to communicate in more than one language[B] brings considerable social, cultural and economic rewards.

ANAHTAR KELİMELER

heritage language	miras dil (ailenin kökeninden gelen dil)
overturn	çürütmek, tersine çevirmek
simultaneously	aynı anda, eş zamanlı olarak
monolingual	tek dilli
confer	kazandırmak, sağlamak
suppress	bastırmak
replicate	yinelemek, tekrarlamak (bulgu)
beyond dispute	tartışma götürmez

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"More contested is the claim that bilingualism confers broader cognitive advantages"*

Devrik yapı: Normal sıra "The claim that ... is more contested" olurdu; karşılaştırmalı sıfat vurgu için başa alınmıştır. "the claim that ..." ise isim cümleciğiyle açıklanan bir isimdir: "... kazandırdığı iddiası". Türkçede "Daha tartışmalı olan ise ... iddiasıdır" denir.

B *"What is beyond dispute is that the ability to communicate in more than one language"*

"What is ..." isim cümleciği özne, "that ..." cümleciği yüklemdir. Türkçede "Tartışma götürmeyen şey ... sağladığıdır" diye kurulur; "the ability to communicate" "iletişim kurabilme yeteneği" olur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yirminci yüzyılın büyük bölümünde, küçük çocukları iki dile maruz bırakmanın onların kafasını karıştıracağı ve zihinsel gelişimlerini yavaşlatacağı yaygın olarak varsayılıyordu; bu varsayım bazı ebeveynlerin miras dillerinden tümüyle vazgeçmesine yol açtı. 2 1960'lardan bu yana yürütülen araştırmalar, her iki dildeki kelime dağarcıkları başlangıçta tek dilli yaşıtlarınınkinden biraz daha küçük olsa bile çocukların iki dili aynı anda edinmeye fazlasıyla muktedir olduğunu göstererek bu görüşü büyük ölçüde çürütmüştür. 3 Bir zamanlar kafa karışıklığının belirtisi sayılan, iki dili tek bir cümle içinde karıştırma davranışı bugün genellikle dilsel kaynakların ustaca ve kurallara bağlı bir kullanımı olarak yorumlanmaktadır. 4 Daha tartışmalı olan ise iki dilliliğin, özellikle insanların görevler arasında geçiş yapmasını ve ilgisiz bilgiyi bastırmasını sağlayan yürütücü işlevlerde, daha geniş bilişsel üstünlükler kazandırdığı iddiasıdır. 5 Daha önceki bazı çalışmalar bu tür yararlar bildirmiş olsa da birkaç büyük ölçekli araştırma bunları yinelemeyi başaramamış; bu da etkinin gerçek mi, bir zamanlar sanıldığından daha küçük mü, yoksa iki dilliliğin nasıl tanımlanıp ölçüldüğüne mi bağlı olduğu konusunda canlı bir tartışma başlatmıştır. 6 Tartışma götürmeyen şey ise birden fazla dilde iletişim kurabilme yeteneğinin önemli toplumsal, kültürel ve ekonomik kazanımlar sağladığıdır.

BÖLÜM 22 Pasaj 421–440

PASAJ 421

Dil Öğrenmede Geç Kalınır mı?

Eğitim ve Dil ●●○ İleri 180 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 It is a common observation that children who move to a new country often **end up** speaking its language like natives, whereas their parents rarely do. 2 This contrast has led many linguists to propose that there is a critical, or sensitive, period for language **acquisition**, after which certain aspects of a language become much harder to **master** A. 3 The idea is supported by rare and tragic cases of children who were deprived of language in their early years and never developed full grammatical **competence**. 4 Pronunciation appears to be particularly affected: people who begin learning a language after adolescence **seldom** lose their foreign accent entirely. 5 However, the picture is more complicated than a simple biological deadline would suggest B. 6 Adults often learn the early stages of a new language faster than children, largely because they can **draw on** study skills and existing knowledge. 7 Moreover, the amount and quality of exposure seem to matter as much as the age at which learning begins. 8 Most researchers therefore conclude that, although starting early has advantages, it is never too late to become a highly **proficient** speaker.

ANAHTAR KELİMELER

end up	sonunda ... olmak / yapmak
acquisition	edinim
master	ustalaşmak, iyice öğrenmek
be deprived of	-den yoksun bırakılmak
competence	yetkinlik
seldom	nadiren
draw on	-den yararlanmak
proficient	yetkin, usta

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"after which certain aspects of a language become much harder to master"*

"after which" önceki ismi (period) niteleyen edatlı bir ilgi cümleciğidir. Türkçede isimden önce vermek cümleyi ağırlaştıracağı için ayrı bir yan cümle olarak aktarmak daha doğaldır: "... ve bu dönemden sonra ... zorlaşır".

B *"the picture is more complicated than a simple biological deadline would suggest"*

"than ... would suggest" karşılaştırma yapısında "would" varsayım bildirir. Türkçede "...-in düşündüreceğinden daha karmaşık" diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yeni bir ülkeye taşınan çocukların çoğu zaman sonunda o ülkenin dilini anadili gibi konuştuğu, ebeveynlerinin ise nadiren böyle konuşabildiği sıkça gözlemlenen bir durumdur. 2 Bu karşıtlık birçok dilbilimciyi, dil edinimi için bir kritik ya da hassas dönem bulunduğunu ve bu dönemden sonra dilin bazı yönlerinde ustalaşmanın çok daha zorlaştığını ileri sürmeye yöneltmiştir. 3 Bu düşünce, ilk yıllarında dilden yoksun bırakılan ve hiçbir zaman tam bir dil bilgisi yetkinliği geliştiremeyen çocukların nadir ve trajik vakalarıyla desteklenmektedir. 4 Telaffuz özellikle etkileniyor gibi görünmektedir: Bir dili ergenlikten sonra öğrenmeye başlayan insanlar yabancı aksanlarını nadiren tümüyle yitirir. 5 Ancak tablo, basit bir biyolojik son tarih fikrinin düşündüreceğinden daha karmaşıktır. 6 Yetişkinler, büyük ölçüde çalışma becerilerinden ve var olan bilgilerinden yararlanabildikleri için yeni bir dilin ilk aşamalarını çoğu zaman çocuklardan daha hızlı öğrenir. 7 Üstelik dile maruz kalmanın miktarı ve niteliği, öğrenmeye başlanan yaş kadar önemli görünmektedir. 8 Bu nedenle araştırmacıların çoğu, erken başlamanın avantajları olsa da ileri düzeyde yetkin bir konuşucu olmak için hiçbir zaman geç olmadığı sonucuna varmaktadır.

PASAJ 422

Tekrar Okumak Yerine Hatırlamaya Çalışın

Eğitim ve Dil · ●○○ Orta · 148 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 22

1 Many students prepare for exams by reading their notes again and again. 2 This feels **productive**, but research suggests that it is one of the least **effective** ways to learn. 3 A much better method is **retrieval** practice, which means trying to **recall** information from memory[A], for example by answering questions or explaining a topic without looking at the book. 4 Each time we pull a piece of information out of memory, it becomes easier to remember in the future. 5 This finding is often called the **testing effect**. 6 Another powerful technique is **spacing**. 7 Instead of studying a subject for many hours in one day[B], students remember more when they **spread** the same amount of study over several days or weeks. 8 Both methods can feel harder than rereading, and learners often believe they are learning less. 9 In fact, this sense of difficulty is often a sign that real learning is **taking place**.

ANAHTAR KELİMELER

productive	verimli
effective	etkili
retrieval	bellekten geri getirme, hatırlama
recall	hatırlamak, anımsamak
testing effect	sınama etkisi
spacing	aralıklı çalışma
spread	yaymak
taking place	gerçekleşmekte, olmakta (take place)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"retrieval practice, which means trying to recall information from memory"*

Virgüllü (açıklayıcı) ilgi cümleciği "retrieval practice"i tanımlar; "trying to recall" ise isim-fiildir. Türkçede açıklama isimden önce gelir: "bilgiyi bellekten çağırmaya çalışmak anlamına gelen geri getirme alıştırması".

B *"Instead of studying a subject for many hours in one day"*

"Instead of + -ing" yapısı Türkçede "-mek yerine" ile karşılanır: "bir konuyu tek bir günde saatlerce çalışmak yerine".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Pek çok öğrenci sınavlara notlarını tekrar tekrar okuyarak hazırlanır. 2 Bu verimli gibi gelir; ancak araştırmalar bunun öğrenmenin en az etkili yollarından biri olduğunu göstermektedir. 3 Çok daha iyi bir yöntem, örneğin sorulara yanıt vererek ya da kitaba bakmadan bir konuyu açıklayarak bilgiyi bellekten çağırmaya çalışmak anlamına gelen geri getirme alıştırmasıdır. 4 Bir bilgiyi bellekten her çekip çıkardığımızda o bilgiyi gelecekte hatırlamak daha kolay hâle gelir. 5 Bu bulguya çoğu zaman sınama etkisi denir. 6 Bir başka güçlü teknik de aralıklı çalışmadır. 7 Öğrenciler, bir konuyu tek bir günde saatlerce çalışmak yerine aynı miktardaki çalışmayı birkaç güne ya da haftaya yaydıklarında daha çok şey hatırlarlar. 8 Her iki yöntem de yeniden okumaktan daha zor gelebilir ve öğrenenler çoğu zaman daha az öğrendiklerine inanır. 9 Oysa bu zorluk duygusu çoğu zaman gerçek bir öğrenmenin gerçekleştiğinin işaretidir.

PASAJ 423

Not mu, Geri Bildirim mi?

Eğitim ve Dil · ●●● Zor · 202 kelime · 6 cümle

BÖLÜM 22

1 Educational researchers have long **distinguished between** summative assessment, which seeks to measure what students have learned at the end of a course, and formative assessment, whose purpose is to gather evidence of learning while instruction is still **under way** so that teaching can be adjusted accordingly. 2 Influential reviews of the research literature published in the late 1990s concluded that well-**implemented** formative practices could produce **substantial** gains in achievement, a claim that encouraged governments in several countries to promote them. 3 **Crucially**, however, the benefits seem to depend less on the frequency of assessment than on the nature of the feedback A that follows it. 4 Comments that indicate specifically how a piece of work might be improved tend to be more useful than marks alone, and there is some evidence that students who receive both attend mainly to the mark. 5 Feedback directed at the learner's personal qualities, such as praise for being clever, is generally found to be less helpful than feedback focused on the task and the strategies used to **accomplish** it. 6 Implementing such practices well, it should be added, demands considerable time and expertise from teachers B, which may explain why results in ordinary classrooms are often more **modest** than those reported in research.

ANAHTAR KELİMELER

distinguish between	arasında ayrım yapmak
under way	sürmekte, devam etmekte
implement	uygulamak, hayata geçirmek
substantial	önemli, kayda değer
crucially	en önemlisi
attend to	-e dikkat etmek, -e eğilmek
accomplish	başarmak, yerine getirmek
modest	mütevazı, sınırlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"depend less on the frequency of assessment than on the nature of the feedback"*

"less ... than ..." yapısı iki etkeni karşılaştırır: "...-den çok ...-e bağlı olmak". Türkçede "değerlendirmenin sıklığından çok geri bildirimin niteliğine bağlı" diye kurulur; edat (on) her iki öğede tekrarlanmıştır.

B *"Implementing such practices well, it should be added, demands considerable time and expertise from teachers"*

Özne "-ing" isim-fiildir (Implementing ... well) ve yüklemle arasına ara söz (it should be added) girmiştir. Ara söz Türkçede başa alınır: "Şunu da eklemek gerekir ki bu tür uygulamaları iyi hayata geçirmek ... ister."

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Eğitim araştırmacıları uzun zamandır, öğrencilerin bir dersin sonunda ne öğrendiğini ölçmeyi amaçlayan düzey belirleyici (summatif) değerlendirme ile amacı, öğretimin buna göre ayarlanabilmesi için öğretim sürerken öğrenmeye ilişkin kanıt toplamak olan biçimlendirici (formatif) değerlendirme arasında ayrım yapmaktadır. 2 1990'ların sonunda yayımlanan etkili alanyazın derlemeleri, iyi uygulanan biçimlendirici yöntemlerin başarıda önemli artışlar sağlayabileceği sonucuna varmıştı; bu iddia birçok ülkedeki hükümetleri bu yöntemleri desteklemeye yöneltti. 3 Ne var ki asıl önemli nokta, yararların değerlendirmenin sıklığından çok, ardından gelen geri bildirimin niteliğine bağlı görünmesidir. 4 Bir çalışmanın nasıl geliştirilebileceğini somut olarak gösteren yorumlar, tek başına verilen notlardan genellikle daha yararlıdır ve her ikisini birden alan öğrencilerin esas olarak nota dikkat ettiğine dair bazı kanıtlar bulunmaktadır. 5 Zeki olduğu için övülmek gibi öğrencinin kişisel niteliklerine yönelik geri bildirimin, göreve ve onu başarmak için kullanılan stratejilere odaklanan geri bildirimden genel olarak daha az yararlı olduğu görülmektedir. 6 Şunu da eklemek gerekir ki bu tür uygulamaları iyi hayata geçirmek öğretmenlerden hatırı sayılır zaman ve uzmanlık ister; bu da sıradan sınıflarda elde edilen sonuçların neden çoğu zaman araştırmalarda bildirilenlerden daha mütevazı olduğunu açıklayabilir.

PASAJ 424

Pidginden Kreole: Bir Dilin Doğuşu

Eğitim ve Dil · ●○○ Orta · 156 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 22

1 When people who **share** no common language need to trade or work together, they sometimes create a simple new language called a pidgin. 2 A pidgin usually takes most of its words from one language, while its sounds and structures may come from others. 3 Its grammar is very simple, and it is nobody's first language. 4 Many pidgins developed in the past along **trade routes** and on **plantations**, where workers from different **backgrounds** were brought together[A]. 5 Something **remarkable** can happen when a new **generation** of children grows up hearing a pidgin around them. 6 Within one or two generations, the pidgin can **develop into** a full language with a richer vocabulary and a more complex grammar. 7 Such a language is called a creole. 8 Tok Pisin, which is spoken in Papua New Guinea, and Haitian Creole are well-known examples. 9 **Linguists** study pidgins and creoles closely because they show how new languages are born and how quickly human languages can develop[B].

ANAHTAR KELİMELER

share	paylaşmak, ortak olarak sahip olmak
trade routes	ticaret yolları
plantation	plantasyon, büyük tarım çiftliği
background	köken, geçmiş
remarkable	dikkat çekici
generation	kuşak, nesil
develop into	-e dönüşmek
linguist	dilbilimci

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"on plantations, where workers from different backgrounds were brought together"*

"where" yer bildiren bir ilgi cümleciği başlatır ve içinde edilgen bir yapı (were brought together) vardır. Türkçede isimden önce sıfat-fiille verilir: "işçilerin bir araya getirildiği plantasyonlarda".

B *"they show how new languages are born and how quickly human languages can develop"*

"show" fiilinin iki nesnesi de "how" ile başlayan isim cümleciğidir. Türkçede "-dığını" ve "-ebileceğini" ekleriyle nesne yapılır: "nasıl doğduğunu ve ne kadar hızlı gelişebileceğini gösterir".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ortak bir dili olmayan insanlar ticaret yapmak ya da birlikte çalışmak zorunda kaldıklarında, bazen pidgin adı verilen basit ve yeni bir dil oluştururlar. 2 Bir pidgin kelimelerinin çoğunu genellikle tek bir dilden alır; sesleri ve yapıları ise başka dillerden gelebilir. 3 Dil bilgisi çok basittir ve hiç kimsenin anadili değildir. 4 Geçmişte pek çok pidgin, ticaret yolları boyunca ve farklı kökenlerden gelen işçilerin bir araya getirildiği plantasyonlarda gelişti. 5 Yeni bir kuşak çocuk çevresinde bir pidgin duyarak büyüdüğünde dikkat çekici bir şey olabilir. 6 Bir ya da iki kuşak içinde pidgin, daha zengin bir kelime dağarcığına ve daha karmaşık bir dil bilgisine sahip tam bir dile dönüşebilir. 7 Böyle bir dile kreol denir. 8 Papua Yeni Gine'de konuşulan Tok Pisin ve Haiti Kreolü bilinen örneklerdir. 9 Dilbilimciler pidginleri ve kreolleri yakından inceler; çünkü bu diller yeni dillerin nasıl doğduğunu ve insan dillerinin ne kadar hızlı gelişebileceğini gösterir.

PASAJ 425

Kelimelerin Göçü: Alıntı Sözcükler

Eğitim ve Dil · ●●○ İleri · 178 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 22

1 No language exists in complete **isolation**, and one of the clearest signs of contact between speech communities is the **borrowing** of words. 2 English, for instance, **absorbed** thousands of words from French after the Norman Conquest of 1066, which is why it often has pairs such as "cow" and "beef", the first **inherited** from Old English and the second borrowed from French[A]. 3 Turkish, too, has taken in a great many words from Arabic and Persian over the centuries, and more recently from French and English. 4 Borrowed words are rarely adopted unchanged; they are usually **adapted** to the sound system of the receiving language, and their meanings may **shift** over time. 5 Words tend to be borrowed in fields where one culture has had particular **prestige** or influence, such as law, religion, cuisine or technology. 6 In some countries, the arrival of foreign words is regarded as a threat, and official bodies have been established to propose native alternatives. 7 Linguists, however, generally view borrowing as a natural process through which languages adapt to new needs[B] rather than as a sign of **decline**.

ANAHTAR KELİMELER

isolation	yalıtılmışlık, yalnızlık
borrowing	alıntılama, ödünç alma
absorb	(dile) almak, bünyesine katmak
inherit	miras almak
adapt	uyarlamak, uyum sağlamak
shift	kaymak, değişmek
prestige	saygınlık, itibar
decline	gerileme, çöküş

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the first inherited from Old English and the second borrowed from French"*

Yüklemi olmayan (eksiltili) iki sıfat-fiil öbeğidir (= the first was inherited ..., the second was borrowed ...). Türkçede "birincisi ... miras kalmış, ikincisi ... ödünç alınmış" diye açıklayıcı olarak verilir.

B *"a natural process through which languages adapt to new needs"*

"through which" edatlı bir ilgi cümleciğidir (= by means of which). Türkçede isimden önce sıfat-fiille aktarılır: "dillerin yeni ihtiyaçlara uyum sağladığı doğal bir süreç".

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hiçbir dil tam bir yalıtılmışlık içinde var olmaz ve konuşma toplulukları arasındaki temasın en açık işaretlerinden biri kelime alıntılamadır. 2 Örneğin İngilizce, 1066'daki Norman Fethi'nden sonra Fransızcadan binlerce kelime almıştır; İngilizcede, birincisi Eski İngilizceden miras kalmış, ikincisi Fransızcadan ödünç alınmış "cow" (inek) ve "beef" (sığır eti) gibi çiftlerin sıkça bulunmasının nedeni budur. 3 Türkçe de yüzyıllar boyunca Arapça ve Farsçadan, daha yakın dönemde ise Fransızca ve İngilizceden çok sayıda kelime almıştır. 4 Alıntı kelimeler nadiren olduğu gibi benimsenir; genellikle alıcı dilin ses sistemine uyarlanır ve anlamları zamanla kayabilir. 5 Kelimeler, hukuk, din, mutfak ya da teknoloji gibi bir kültürün özel bir saygınlığa ya da etkiye sahip olduğu alanlarda alıntılanma eğilimindedir. 6 Bazı ülkelerde yabancı kelimelerin gelişi bir tehdit olarak görülür ve yerli karşılıklar önermek amacıyla resmî kurumlar kurulmuştur. 7 Ancak dilbilimciler alıntılamayı genellikle bir gerileme işaretinden çok, dillerin yeni ihtiyaçlara uyum sağladığı doğal bir süreç olarak görür.

PASAJ 426

Su Ayıları: Yok Edilemeyen Minik Canlılar

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 172 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 Tardigrades, often called water bears, are tiny animals that are usually less than a millimetre long. 2 They live in many different **habitats**, from mountain tops to the deep sea, but they are most commonly found in the thin film of water that covers mosses and lichens. 3 What makes them famous is their **remarkable** ability to survive conditions that would kill almost any other animal[A]. 4 When their environment dries out, tardigrades pull in their legs, lose most of the water in their bodies and curl into a dry, lifeless-looking form known as a tun. 5 In this state, which is called cryptobiosis, their metabolism slows down to an almost **undetectable** level. 6 Tardigrades in the tun state have been shown to **tolerate** extreme cold[B], high levels of radiation and even the vacuum of space for short periods. 7 When water returns, they can **rehydrate** and become active again, often within a few hours. 8 Scientists hope that understanding how these animals protect their cells could one day help to **preserve** vaccines and other biological materials without **refrigeration**.

ANAHTAR KELİMELER

habitat	yaşam alanı
remarkable	olağanüstü, dikkat çekici
dry out	kurumak
undetectable	saptanamayan
tolerate	dayanmak, katlanmak
rehydrate	yeniden su almak
preserve	korumak, saklamak
refrigeration	soğutma, buzdolabında saklama

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"conditions that would kill almost any other animal"*

İlgi cümleciği + 'would': 'that' ile başlayan kısım, isimden önce sıfat-fiille çevrilir: 'neredeyse başka her hayvanı öldürecek koşullar'.

B *"Tardigrades in the tun state have been shown to tolerate extreme cold"*

'have been shown to + fiil' edilgen kalıbı Türkçede '...-dıkları gösterilmiştir' biçiminde, özne yan cümleye taşınarak aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Genellikle "su ayıları" olarak adlandırılan tardigradlar, boyları çoğunlukla bir milimetreden kısa olan küçücük hayvanlardır. 2 Dağ tepelerinden derin denizlere kadar pek çok farklı yaşam alanında yaşarlar, ancak en çok yosunları ve likenleri kaplayan ince su tabakasında bulunurlar. 3 Onları ünlü kılan şey, neredeyse başka her hayvanı öldürecek koşullarda hayatta kalabilme konusundaki olağanüstü yetenekleridir. 4 Bulundukları ortam kuruduğunda tardigradlar bacaklarını içeri çeker, vücutlarındaki suyun büyük kısmını kaybeder ve "fıçı" (tun) olarak bilinen, kuru ve cansız görünümlü bir biçimde kıvrılırlar. 5 Kriptobiyoz adı verilen bu durumda metabolizmaları neredeyse saptanamayacak bir düzeye kadar yavaşlar. 6 Fıçı evresindeki tardigradların aşırı soğuğa, yüksek düzeyde radyasyona ve hatta kısa süreler boyunca uzay boşluğuna dayanabildikleri gösterilmiştir. 7 Su geri geldiğinde yeniden su alıp çoğu zaman birkaç saat içinde tekrar etkin hâle gelebilirler. 8 Bilim insanları, bu hayvanların hücrelerini nasıl koruduklarını anlamanın bir gün aşıların ve diğer biyolojik malzemelerin buzdolabı olmadan saklanmasına yardımcı olabileceğini umuyor.

PASAJ 427

Derin Denizin Kendi Işığı: Biyolüminesans

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 172 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 In the deep ocean, where sunlight never reaches, many animals produce their own light. 2 This ability, known as bioluminescence, is the result of a chemical reaction in which a molecule called luciferin reacts with oxygen with the help of an enzyme. 3 The energy **released** by the reaction is **given off** as light rather than heat, which is why bioluminescence is sometimes described as "cold light"[A]. 4 Most deep-sea light is blue or green, because these colours travel farthest through seawater. 5 Animals use their light for many different purposes. 6 Some fish have glowing **lures** that **attract** **prey** towards their mouths, while others flash lights to find a partner or to confuse a **predator**. 7 Many small animals that live in the middle layers of the ocean have light organs on their **undersides**, so that their silhouettes disappear against the **faint** light coming from above. 8 Although bioluminescence is rare on land, where it is seen mainly in fireflies[B] and some fungi, it is thought to be one of the most common forms of communication on Earth.

ANAHTAR KELİMELER

release	açığa çıkarmak, salmak
give off	yaymak, salmak
lure	yem, cezbedici şey
attract	çekmek, cezbetmek
prey	av
predator	avcı, yırtıcı
underside	alt taraf, karın tarafı
faint	soluk, zayıf

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which is why bioluminescence is sometimes described as "cold light""*

'which is why' önceki cümlenin tamamına bağlanır: '...; ... tanımlanmasının nedeni budur' ya da 'bu yüzden ...' diye ayrı bir yargı olarak çevrilir.

B *"Although bioluminescence is rare on land, where it is seen mainly in fireflies"*

'although' karşıtlığı ile 'where' ilgi cümleciği iç içedir; Türkçede ilgi cümleciği sıfat-fiille isme bağlanır, karşıtlık 'yine de' ile verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Güneş ışığının hiçbir zaman ulaşmadığı derin okyanusta pek çok hayvan kendi ışığını üretir. 2 Biyolüminesans olarak bilinen bu yetenek, lusiferin adlı bir molekülün bir enzimin yardımıyla oksijenle tepkimeye girdiği kimyasal bir tepkimenin sonucudur. 3 Tepkimede açığa çıkan enerji ısı yerine ışık olarak yayılır; biyolüminesansın bazen "soğuk ışık" olarak tanımlanmasının nedeni budur. 4 Derin denizdeki ışığın çoğu mavi ya da yeşildir, çünkü bu renkler deniz suyunda en uzağa ilerler. 5 Hayvanlar ışıklarını pek çok farklı amaçla kullanır. 6 Bazı balıkların avı ağızlarına doğru çeken parlak yemleri vardır; diğerleri ise eş bulmak ya da bir avcının kafasını karıştırmak için ışıklarını yakıp söndürür. 7 Okyanusun orta katmanlarında yaşayan pek çok küçük hayvanın karın tarafında ışık organları bulunur; böylece siluetleri yukarıdan gelen soluk ışığın önünde kaybolur. 8 Karada ender görülen ve burada başlıca ateşböceklerinde ve bazı mantarlarda rastlanan biyolüminesansın, yine de yeryüzündeki en yaygın iletişim biçimlerinden biri olduğu düşünülmektedir.

PASAJ 428

Arıların Dansla Yol Tarifi

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 178 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 Honeybees have developed one of the most remarkable communication systems in the animal world. 2 When a **forager** bee discovers a rich **source** of food, she returns to the **hive** and **performs** a special movement known as the waggle dance. 3 During the dance, the bee runs in a straight line while shaking her body from side to side, then circles back and repeats the movement. 4 The direction of the straight run tells the other bees where the food is **in relation to** the position of the sun. 5 The length of time spent waggling **indicates** how far away the source is, so the longer the waggle, the greater the distance[A]. 6 Other workers follow the dancer closely, and they also **pick up** the **scent** of the flowers she has visited. 7 This behaviour was explained in detail by the Austrian scientist Karl von Frisch, who shared the Nobel Prize in Physiology or Medicine in 1973[B] for his work on animal behaviour. 8 Today, researchers continue to study the dance in order to understand how insects with such small brains can share complex information.

ANAHTAR KELİMELER

forager	besin arayıcı (arı)
hive	kovan
perform	sergilemek, yapmak
in relation to	-e göre, ile ilişkili olarak
indicate	göstermek, belirtmek
source	kaynak
pick up	almak, sezmek
scent	koku

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the longer the waggle, the greater the distance"*

'the + -er, the + -er' kalıbı: 'ne kadar ...sa, o kadar ...' diye çevrilir; fiil olmadığı için Türkçede 'sürerse' gibi bir fiil eklemek gerekir.

B *"who shared the Nobel Prize in Physiology or Medicine in 1973"*

Özel ada bağlanan ilgi cümleciği Türkçede ismin önüne alınır: '1973'te ... Nobel Ödülü'nü paylaşan Karl von Frisch'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bal arıları, hayvanlar dünyasındaki en dikkat çekici iletişim sistemlerinden birini geliştirmiştir. 2 Besin arayıcı bir arı zengin bir besin kaynağı keşfettiğinde kovana döner ve "salınım dansı" olarak bilinen özel bir hareket sergiler. 3 Dans sırasında arı, bedenini bir yandan öbür yana sallarken düz bir çizgi boyunca koşar, ardından bir daire çizerek geri döner ve hareketi tekrarlar. 4 Düz koşunun yönü, diğer arılara besinin güneşin konumuna göre nerede olduğunu söyler. 5 Salınımla geçen sürenin uzunluğu kaynağın ne kadar uzakta olduğunu gösterir; dolayısıyla salınım ne kadar uzun sürerse mesafe de o kadar fazladır. 6 Diğer işçi arılar dans edeni yakından izler ve onun ziyaret ettiği çiçeklerin kokusunu da alırlar. 7 Bu davranış, hayvan davranışı üzerine yaptığı çalışmalarla 1973'te Fizyoloji veya Tıp Nobel Ödülü'nü paylaşan Avusturyalı bilim insanı Karl von Frisch tarafından ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. 8 Bugün araştırmacılar, bu kadar küçük beyinli böceklerin karmaşık bilgileri nasıl paylaşabildiğini anlamak için dansı incelemeyi sürdürüyor.

PASAJ 429

Adalar ve İstilacı Türler

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 176 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 An **invasive** species is a plant or animal that is **introduced** into an area where it does not naturally occur and then spreads rapidly, causing harm to the local environment. 2 Islands are especially **vulnerable** to such invasions. 3 Because island species have often **evolved** for thousands of years without large predators, many of them have lost the defences that their relatives on the **mainland** still possess. 4 Some island birds, for example, build their nests on the ground or have even lost the ability to fly. 5 When rats, cats or snakes arrive, usually carried by ships, these birds have little chance of escape. 6 On several islands, the arrival of a single new predator has been followed by the disappearance[A] of a number of **native** species. 7 Invasive plants can be equally **destructive**, since they may grow faster than native plants and **take over** their space and light. 8 For this reason, many countries now check the cargo and luggage that arrive at their ports and airports, because preventing an invasion is far easier and cheaper than trying to control one[B].

ANAHTAR KELİMELER

invasive	istilacı
introduce	(bir yere) getirmek, sokmak
vulnerable	savunmasız, korunmasız
evolve	evrimleşmek
mainland	anakara
native	yerli
destructive	yıkıcı
take over	ele geçirmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the arrival of a single new predator has been followed by the disappearance"*

Edilgen 'A has been followed by B' (A'yı B izlemiştir) Türkçede çoğu zaman zaman sırasına göre etken çevrilir: 'A'nın ardından B gerçekleşmiştir'.

B *"preventing an invasion is far easier and cheaper than trying to control one"*

-ing ile başlayan isim-fiil (gerund) cümlenin öznesidir: 'bir istilayı önlemek'; 'far + -er than' ise '...-den çok daha ...' diye aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İstilacı tür, doğal olarak bulunmadığı bir bölgeye getirilen ve ardından hızla yayılarak yerel çevreye zarar veren bir bitki ya da hayvandır. 2 Adalar bu tür istilalara karşı özellikle savunmasızdır. 3 Ada türleri çoğu zaman binlerce yıl boyunca büyük avcılar olmadan evrimleştiği için bunların birçoğu, anakaradaki akrabalarının hâlâ sahip olduğu savunma özelliklerini yitirmiştir. 4 Örneğin bazı ada kuşları yuvalarını yere yapar, hatta uçma yeteneklerini bile kaybetmiştir. 5 Genellikle gemilerle taşınan sıçanlar, kediler ya da yılanlar adaya ulaştığında bu kuşların kaçma şansı pek yoktur. 6 Birçok adada tek bir yeni avcının gelişinin ardından çok sayıda yerli tür ortadan kaybolmuştur. 7 İstilacı bitkiler de aynı ölçüde yıkıcı olabilir, çünkü yerli bitkilerden daha hızlı büyüyüp onların alanını ve ışığını ele geçirebilirler. 8 Bu nedenle pek çok ülke artık limanlarına ve havalimanlarına gelen kargo ve bagajları denetliyor, çünkü bir istilayı önlemek, onu kontrol altına almaya çalışmaktan çok daha kolay ve ucuzdur.

PASAJ 430

Mantar Yetiştiren Çiftçi Karıncalar

Biyoloji ve Doğa · ●○○ Orta · 167 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 Long before humans began to grow **crops**, some insects were already **practising** B a form of agriculture. 2 Leafcutter ants, which live in the tropical forests of Central and South America, are among the best-known examples. 3 **Despite** their name, these ants do not eat the leaves they cut. 4 Instead, they carry the leaf pieces back to their underground nests, where they use them to feed a fungus that grows in special **chambers**. 5 The fungus then becomes the main source of food for the colony, especially for the young. 6 A large colony may contain millions of ants, each of which has a particular job, such as cutting leaves A, caring for the fungus or defending the nest. 7 The ants also protect their gardens from **harmful** **moulds** with the help of bacteria that live on their bodies and produce natural antibiotics. 8 Scientists believe that this **partnership** between ants and fungi began millions of years ago, and studying it may teach us new ways of managing **pests** and diseases on our own farms.

ANAHTAR KELİMELER

crop	ekin, mahsul
practise	uygulamak, yapmak
despite	-e karşın, -e rağmen
chamber	oda, bölme
harmful	zararlı
mould	küf
partnership	ortaklık
pest	zararlı (böcek vb.)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"each of which has a particular job, such as cutting leaves"*

'each of which' ilgi yapısı 'her birinin ... olduğu' diye sıfat-fiille isme bağlanır: 'her birinin belirli bir görevi olan milyonlarca karınca'.

B *"Long before humans began to grow crops, some insects were already practising"*

'long before' zaman bağlacı '...-madan çok önce' diye çevrilir; 'were already practising' (geçmişte süren eylem) '...yapıyordu' ile verilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanlar ekin yetiştirmeye başlamadan çok önce bazı böcekler zaten bir tür tarım yapıyordu. 2 Orta ve Güney Amerika'nın tropik ormanlarında yaşayan yaprak kesen karıncalar, en iyi bilinen örnekler arasındadır. 3 Adlarına karşın bu karıncalar kestikleri yaprakları yemezler. 4 Bunun yerine yaprak parçalarını yer altındaki yuvalarına taşırlar ve orada bu parçaları, özel odalarda yetişen bir mantarı beslemek için kullanırlar. 5 Ardından bu mantar, kolonin, özellikle de yavruların başlıca besin kaynağı hâline gelir. 6 Büyük bir koloni, her birinin yaprak kesmek, mantara bakmak ya da yuvayı savunmak gibi belirli bir görevi olan milyonlarca karınca barındırabilir. 7 Karıncalar ayrıca bahçelerini, vücutlarında yaşayan ve doğal antibiyotikler üreten bakteriler sayesinde zararlı küflerden korurlar. 8 Bilim insanları karıncalar ile mantarlar arasındaki bu ortaklığın milyonlarca yıl önce başladığına inanıyor; bu ortaklığı incelemek de bize kendi tarlalarımızdaki zararlıları ve hastalıkları yönetmenin yeni yollarını öğretebilir.

PASAJ 431

Kuşlar Yollarını Nasıl Bulur?

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 193 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

(1) Every year, billions of birds travel thousands of kilometres between their **breeding** and wintering grounds, often returning to exactly the same places. (2) How they manage to find their way over such distances has **puzzled** scientists [A] for centuries. (3) It is now widely accepted that birds **rely on** several sources of information, including the position of the sun, the patterns of the stars and familiar **landmarks** such as coastlines and mountain ranges. (4) In addition, many species appear to be able to **sense** the Earth's magnetic field, which provides a kind of natural compass that works even when the sky is covered with clouds. (5) Experiments in which birds were kept in cages **exposed to** artificially altered magnetic fields [B] showed that the birds changed the direction in which they tried to fly. (6) Exactly how this magnetic sense works, however, remains a matter of debate. (7) One leading hypothesis suggests that light-sensitive proteins in the bird's eye react to magnetic fields, possibly allowing the bird to "see" the field as a pattern **superimposed** on its vision. (8) Another proposes that tiny particles of iron-containing minerals in the beak act as receptors, although evidence for this idea has been less **consistent**.

ANAHTAR KELİMELER

breeding	üreme
puzzle	şaşırtmak, kafasını kurcalamak
rely on	-e dayanmak, -e güvenmek
landmark	yer işareti
sense	algılamak, sezmek
exposed to	-e maruz bırakılmış
superimposed	üzerine bindirilmiş
consistent	tutarlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"How they manage to find their way over such distances has puzzled scientists"*

'How' ile başlayan isim cümleciği cümlenin öznesidir; Türkçede '...nasıl bulmayı başardıkları' biçiminde -dıkları ile adlaştırılır ve başa alınır.

B *"Experiments in which birds were kept in cages exposed to artificially altered magnetic fields"*

'in which' ilgi cümleciği ve 'exposed to' (V3) kısaltılmış ilgi yapısı iç içedir; ikisi de sıfat-fiille isimlerin önüne alınır: '...maruz bırakılan kafeslerde tutulduğu deneyler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Her yıl milyarlarca kuş üreme ve kışlama alanları arasında binlerce kilometre yol kat eder ve çoğu zaman tam olarak aynı yerlere geri döner. (2) Bu kadar uzun mesafelerde yollarını nasıl bulmayı başardıkları, bilim insanlarının yüzyıllardır kafasını kurcalamaktadır. (3) Kuşların, güneşin konumu, yıldızların dizilişi ve kıyı şeritleri ile sıradağlar gibi tanıdık yer işaretleri de dâhil olmak üzere çeşitli bilgi kaynaklarına dayandığı artık genel olarak kabul görmektedir. (4) Buna ek olarak pek çok tür, gökyüzü bulutlarla kaplıyken bile işleyen bir tür doğal pusula sağlayan Dünya'nın manyetik alanını algılayabiliyor gibi görünmektedir. (5) Kuşların yapay olarak değiştirilmiş manyetik alanlara maruz bırakılan kafeslerde tutulduğu deneyler, kuşların uçmaya çalıştıkları yönü değiştirdiğini göstermiştir. (6) Ancak bu manyetik duyunun tam olarak nasıl işlediği hâlâ tartışma konusudur. (7) Önde gelen bir hipotez, kuşun gözündeki ışığa duyarlı proteinlerin manyetik alanlara tepki verdiğini ve bunun, kuşun alanı görüntüsünün üzerine bindirilmiş bir desen olarak "görmesini" sağlayabileceğini ileri sürmektedir. (8) Bir başka hipotez ise gagadaki demir içeren minerallere ait küçük parçacıkların alıcı işlevi gördüğünü öne sürmektedir; ancak bu görüşü destekleyen kanıtlar daha az tutarlı olmuştur.

PASAJ 432

Mercanlar Neden Ağarır?

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 182 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 22

1 Coral reefs cover only a tiny **fraction** of the ocean floor, yet they support a remarkable **proportion** of all marine species. 2 The success of reef-building corals depends on a close partnership with microscopic algae that live inside their **tissues**. 3 The algae carry out photosynthesis and pass much of the food they produce to the coral, while the coral provides them with **shelter** and the nutrients they need. 4 These algae also give corals much of their colour. 5 When the surrounding water becomes unusually warm for an **extended** period, however, this relationship breaks down. 6 Stressed corals **expel** their algae, leaving their white limestone skeletons visible through transparent tissue[A], a process known as bleaching. 7 Bleached corals are not dead, and they can recover if temperatures return to normal fairly quickly. 8 If the heat **persists**, though, the corals may starve or become more **susceptible** to disease, and large areas of reef can die within months. 9 Since mass bleaching events have become more frequent as ocean temperatures have risen[B], many scientists regard them as one of the clearest signs of how climate change is affecting marine ecosystems.

ANAHTAR KELİMELER

fraction	küçük bölüm, kesir
proportion	oran
tissue	doku
shelter	barınak
extended	uzun süreli
expel	dışarı atmak
persist	sürmek, devam etmek
susceptible	duyarlı, yatkın

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"leaving their white limestone skeletons visible through transparent tissue"*

-ing ile başlayan bu yapı ana eylemin sonucunu bildirir; Türkçede 've ... görünür hâle gelir' diye ayrı bir yargıyla ya da '...-erek' ile çevrilir.

B *"Since mass bleaching events have become more frequent as ocean temperatures have risen"*

Burada 'since' zaman değil neden bildirir ('-dığı için'); 'as' ise eşzamanlı değişimi anlatır ve '-dıkça' ile karşılanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Mercan resifleri okyanus tabanının yalnızca çok küçük bir bölümünü kaplar; yine de tüm deniz türlerinin dikkate değer bir oranını barındırır. 2 Resif oluşturan mercanların başarısı, dokularının içinde yaşayan mikroskobik alglerle kurdukları yakın bir ortaklığa bağlıdır. 3 Algler fotosentez yapar ve ürettikleri besinin büyük bölümünü mercana aktarır; mercan ise onlara barınak ve ihtiyaç duydukları besin maddelerini sağlar. 4 Bu algler aynı zamanda mercanlara renklerinin büyük kısmını verir. 5 Ancak çevredeki su uzun bir süre boyunca olağandışı biçimde ısındığında bu ilişki bozulur. 6 Strese giren mercanlar alglerini dışarı atar ve beyaz kireçtaşı iskeletleri saydam dokularının ardından görünür hâle gelir; bu sürece ağarma denir. 7 Ağarmış mercanlar ölü değildir ve sıcaklıklar oldukça kısa sürede normale dönerse eski hâllerine kavuşabilirler. 8 Ne var ki sıcaklık sürerse mercanlar açlıktan ölebilir ya da hastalıklara karşı daha duyarlı hâle gelebilir ve geniş resif alanları birkaç ay içinde yok olabilir. 9 Okyanus sıcaklıkları yükseldikçe toplu ağarma olayları daha sık yaşanır hâle geldiği için pek çok bilim insanı bu olayları, iklim değişikliğinin deniz ekosistemlerini nasıl etkilediğinin en açık işaretlerinden biri olarak görmektedir.

PASAJ 433

Kafadanbacaklıların Renk Değiştirme Sanatı

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 165 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 Octopuses, squid and cuttlefish, which together belong to a group of molluscs called cephalopods, are masters of **disguise**. 2 Within a fraction of a second, they can change not only the colour of their skin but also its pattern and even its **texture** B. 3 This ability is made possible by thousands of tiny organs called chromatophores, each of which contains an elastic sac of pigment surrounded by muscles. 4 When the muscles **contract**, the sac is **stretched** and the colour becomes visible; when they relax, it **shrinks** and almost disappears. 5 Because the chromatophores are controlled directly by the nervous system, the changes can be extremely rapid. 6 **Beneath** them lie other layers of cells that reflect light A, producing **shimmering** blues, greens and whites. 7 Cephalopods use these displays to hide from predators, to **approach** prey without being noticed and to communicate with one another. 8 Curiously, most cephalopods are thought to be colour-blind, so how they manage to match the colours of their surroundings so accurately is still not fully understood.

ANAHTAR KELİMELER

disguise	kılık değiştirme, gizlenme
texture	(yüzey) dokusu
contract	kasılmak
stretch	germek
shrink	büzülmek, küçülmek
beneath	altında
shimmering	parıldayan
approach	yaklaşmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Beneath them lie other layers of cells that reflect light"*

Yer bildiren öge başa alındığı için özne ile yüklem yer değiştirmiştir (devrik yapı); gerçek özne 'other layers of cells'tir: 'Bunların altında ... hücre katmanları bulunur'.

B *"not only the colour of their skin but also its pattern and even its texture"*

'not only ... but also' kalıbı 'yalnızca ... değil, ... da' diye çevrilir; 'even' ise 'hatta ... bile/da' ile eklenir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Hep birlikte kafadanbacaklılar adı verilen bir yumuşakça grubuna ait olan ahtapotlar, kalamarlar ve mürekkepbalıkları kılık değiştirme ustalarıdır. 2 Saniyenin çok küçük bir bölümünde yalnızca derilerinin rengini değil, desenini ve hatta dokusunu da değiştirebilirler. 3 Bu yetenek, her biri kaslarla çevrili esnek bir pigment kesesi içeren ve kromatofor adı verilen binlerce küçük organ sayesinde mümkün olur. 4 Kaslar kasıldığında kese gerilir ve renk görünür hâle gelir; kaslar gevşediğinde ise kese büzülür ve neredeyse kaybolur. 5 Kromatoforlar doğrudan sinir sistemi tarafından denetlendiği için değişimler son derece hızlı olabilir. 6 Bunların altında, ışığı yansıtarak parıldayan maviler, yeşiller ve beyazlar oluşturan başka hücre katmanları bulunur. 7 Kafadanbacaklılar bu gösterileri avcılardan saklanmak, fark edilmeden avlarına yaklaşmak ve birbirleriyle iletişim kurmak için kullanırlar. 8 İlginçtir ki kafadanbacaklıların çoğunun renk körü olduğu düşünülmektedir; bu nedenle çevrelerinin renklerine bu kadar kusursuz biçimde nasıl uyum sağlayabildikleri hâlâ tam olarak anlaşılamamıştır.

PASAJ 434

Kış Uykusunun Bilinmeyen Yüzü

Biyoloji ve Doğa · ●●○ İleri · 206 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 For many mammals that live in cold climates, winter presents a serious problem: food becomes **scarce** at exactly the time when more energy is needed to stay warm. 2 One solution is hibernation, a state in which an animal's body temperature, heart rate and breathing fall **dramatically** for weeks or even months. 3 A hibernating ground squirrel, for instance, may breathe only a few times a minute, and its body temperature can drop close to the freezing point of water. 4 By lowering its metabolism in this way, the animal can survive[B] on the fat it has stored during the summer and autumn. 5 **Contrary to** popular belief, hibernation is not one long, **uninterrupted** sleep. 6 Most hibernators wake up **periodically**, warming their bodies for a short time before returning to the cold state, even though these **arousals** **consume** a large share of their energy reserves. 7 Why they should spend so much energy in this way is still unclear[A], but some researchers suggest that the brief periods of warmth may allow the immune system or the brain to carry out essential maintenance. 8 Bears, which are often given as the classic example, are now regarded by many biologists as a special case, since their body temperature falls by only a few degrees.

ANAHTAR KELİMELER

scarce	kıt, az bulunur
dramatically	büyük ölçüde, çarpıcı biçimde
contrary to	-in aksine
uninterrupted	kesintisiz
periodically	belirli aralıklarla
arousal	uyanma, uyanış
consume	tüketmek
regard as	olarak görmek, kabul etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Why they should spend so much energy in this way is still unclear"*

'Why' ile başlayan isim cümleciği öznedir; buradaki 'should' zorunluluk değil şaşkınlık bildirir ve çevrilmez: '...neden ... harcadıkları hâlâ belirsizdir'.

B *"By lowering its metabolism in this way, the animal can survive"*

'by + -ing' yöntem bildirir ve Türkçede '-arak/-erek' ile karşılanır: 'metabolizmasını bu şekilde düşürerek'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Soğuk iklimlerde yaşayan pek çok memeli için kış ciddi bir sorun oluşturur: Besin, tam da sıcak kalmak için daha fazla enerjiye gereksinim duyulan dönemde kıtlaşır. 2 Çözümlerden biri, bir hayvanın vücut sıcaklığının, kalp atış hızının ve solunumunun haftalarca, hatta aylarca büyük ölçüde düştüğü bir durum olan kış uykusudur. 3 Örneğin kış uykusundaki bir yer sincabı dakikada yalnızca birkaç kez nefes alabilir ve vücut sıcaklığı suyun donma noktasına yakın bir düzeye inebilir. 4 Hayvan, metabolizmasını bu şekilde düşürerek yaz ve sonbahar boyunca depoladığı yağla hayatta kalabilir. 5 Yaygın inanışın aksine kış uykusu tek ve uzun, kesintisiz bir uyku değildir. 6 Kış uykusuna yatan hayvanların çoğu, bu uyanışlar enerji rezervlerinin büyük bir kısmını tükettiği hâlde, belirli aralıklarla uyanır ve soğuk duruma dönmeden önce kısa bir süre vücutlarını ısıtır. 7 Bu hayvanların neden bu şekilde bu kadar çok enerji harcadıkları hâlâ belirsizdir, ancak bazı araştırmacılar kısa süreli ısınma dönemlerinin bağışıklık sisteminin ya da beynin temel bakım işlemlerini yapmasına olanak tanıyabileceğini öne sürmektedir. 8 Sıklıkla klasik örnek olarak gösterilen ayılar, vücut sıcaklıkları yalnızca birkaç derece düştüğü için bugün pek çok biyolog tarafından özel bir durum olarak kabul edilmektedir.

PASAJ 435

Orman Tabanındaki Mantar Ağları

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 210 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 Beneath the floor of almost every forest lies an **extensive** network of fungal threads, known as hyphae, that are **intimately** associated with the roots of trees. 2 This association, termed mycorrhiza, is thought to involve the great majority of land plants, and fossil evidence suggests that it may have been **instrumental in** enabling the earliest plants to colonize dry land. 3 The exchange at its heart is essentially economic. 4 In return for sugars produced through photosynthesis, the fungi, whose hyphae are far finer than roots and can therefore **penetrate** B tiny spaces in the soil, supply their hosts with water and mineral nutrients, particularly phosphorus. 5 More controversial is the claim that these fungal connections link neighbouring trees A into a so-called "wood-wide web" through which carbon, nutrients and even chemical warning signals are transferred. 6 While laboratory and field studies have demonstrated that substances can indeed move between plants via shared fungi, critics **contend** that the ecological significance of such transfers has frequently been **overstated** in popular accounts. 7 In particular, the notion that older "mother trees" **deliberately** nourish their offspring is regarded by many ecologists as an interpretation that goes well beyond the available evidence. 8 Resolving this debate will require long-term experiments capable of distinguishing genuine cooperation from **incidental** leakage of resources through the network.

ANAHTAR KELİMELER

extensive	geniş, kapsamlı
intimately	sıkı biçimde, yakından
instrumental in	-de belirleyici/etkili
penetrate	içine girmek, nüfuz etmek
contend	ileri sürmek, savunmak
overstate	abartmak
deliberately	bilerek, kasıtlı olarak
incidental	rastlantısal, arızi

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"More controversial is the claim that these fungal connections link neighbouring trees"*

Sıfat başa alınarak devrik yapı kurulmuştur (özne: 'the claim'); 'that' ise iddianın içeriğini veren isim cümleciğidir: 'Daha tartışmalı olan, ... bağladığı iddiasıdır'.

B *"the fungi, whose hyphae are far finer than roots and can therefore penetrate"*

'whose' iyelik bildiren ilgi zamiridir; Türkçede 'hifleri ... olan ve ... girebilen mantarlar' biçiminde, ilgi cümleciği ismin önüne alınarak çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Neredeyse her ormanın tabanının altında, ağaçların kökleriyle sıkı bir ilişki içinde bulunan ve hif adı verilen mantar ipliklerinden oluşan geniş bir ağ uzanır. 2 Mikoriza olarak adlandırılan bu birlikteliğin kara bitkilerinin büyük çoğunluğunu kapsadığı düşünülmektedir; fosil kanıtları da bu birlikteliğin, ilk bitkilerin kuru karaları kolonileştirmesini sağlamada belirleyici bir rol oynamış olabileceğini düşündürmektedir. 3 Bu ilişkinin özündeki alışveriş, temelde ekonomik bir alışveriştir. 4 Hifleri köklerden çok daha ince olan ve bu nedenle topraktaki küçücük boşluklara girebilen mantarlar, fotosentezle üretilen şekerler karşılığında konakçılarına su ve mineral besinler, özellikle de fosfor sağlar. 5 Daha tartışmalı olan ise bu mantar bağlantılarının komşu ağaçları, aracılığıyla karbonun, besinlerin ve hatta kimyasal uyarı sinyallerinin aktarıldığı, "orman çapında ağ" (wood-wide web) denen bir yapı içinde birbirine bağladığı iddiasıdır. 6 Laboratuvar ve arazi çalışmaları maddelerin ortak mantarlar aracılığıyla bitkiler arasında gerçekten taşınabildiğini göstermiş olsa da eleştirmenler, bu tür aktarımların ekolojik öneminin popüler anlatımlarda sıklıkla abartıldığını ileri sürmektedir. 7 Özellikle yaşlı "ana ağaçların" yavrularını bilinçli olarak beslediği düşüncesi, pek çok ekolog tarafından mevcut kanıtların çok ötesine geçen bir yorum olarak değerlendirilmektedir. 8 Bu tartışmanın çözüme kavuşturulması, gerçek iş birliğini kaynakların ağ üzerinden rastlantısal olarak sızmasından ayırt edebilecek uzun vadeli deneyler gerektirecektir.

PASAJ 436

Bitkilerin Kimyasal Yardım Çığlığı

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 199 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 22

1 Although plants cannot **flee** from their enemies, they are far from defenceless. 2 When a leaf is chewed by a caterpillar, the damaged tissue often releases a blend of **volatile** organic compounds, airborne chemicals that serve a variety of protective functions. 3 Some of these compounds **deter** further feeding directly, whereas others act as a kind of chemical cry for help, attracting parasitic wasps and other predators that attack the **herbivores** responsible for the damage. 4 Remarkably, the blend emitted can differ depending on which species of insect is feeding, so that the predators **recruited** are often those best suited to dealing with that particular pest. 5 There is also growing evidence that undamaged neighbouring plants, upon detecting these signals, **prime** their own defences, enabling them to respond more rapidly should they subsequently come under attack[A]. 6 Whether this constitutes communication in any meaningful sense, or merely **eavesdropping**[B] on cues that the damaged plant emits for its own benefit, remains a matter of considerable debate among plant biologists. 7 Regardless of how it is interpreted, the phenomenon has attracted the interest of agricultural scientists, who hope that crops could be bred or treated to **exploit** these natural defences, thereby reducing the need for synthetic pesticides.

ANAHTAR KELİMELER

flee	kaçmak
volatile	uçucu
deter	caydırmak
herbivore	otçul
recruit	çağırmak, devşirmek
prime	hazır hâle getirmek
eavesdrop	kulak misafiri olmak, gizlice dinlemek
exploit	yararlanmak, kullanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"enabling them to respond more rapidly should they subsequently come under attack"*

'should they ...' if'siz devrik koşul yapısıdır (= if they should ...); Türkçede '...saldırıya uğramaları durumunda' ya da '...uğrarlarsa' diye çevrilir.

B *"Whether this constitutes communication in any meaningful sense, or merely eavesdropping"*

'Whether ... or ...' isim cümleciği cümlenin öznesidir; Türkçede '...mi olduğu, yoksa ... mı olduğu' biçiminde adlaştırılıp başa alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bitkiler düşmanlarından kaçamasalar da savunmasız olmaktan çok uzaktırlar. 2 Bir yaprak bir tırtıl tarafından çiğnendiğinde hasar gören doku çoğu zaman uçucu organik bileşiklerden, yani çeşitli koruyucu işlevlere hizmet eden ve havada yayılan kimyasallardan oluşan bir karışım salar. 3 Bu bileşiklerin bazıları beslenmenin sürmesini doğrudan caydırırken, diğerleri bir tür kimyasal yardım çığlığı işlevi görerek hasardan sorumlu otçullara saldıran parazit eşek arılarını ve başka avcıları çeker. 4 Dikkat çekici biçimde, salınan karışım hangi böcek türünün beslendiğine bağlı olarak farklılık gösterebilir; böylece çağrılan avcılar çoğu zaman o belirli zararlıyla başa çıkmaya en uygun olanlardır. 5 Ayrıca hasar görmemiş komşu bitkilerin bu sinyalleri algılar algılamaz kendi savunmalarını hazır hâle getirdiğine ve bu sayede daha sonra saldırıya uğramaları durumunda daha hızlı tepki verebildiklerine ilişkin kanıtlar giderek artmaktadır. 6 Bunun gerçek anlamda bir iletişim mi olduğu, yoksa yalnızca hasar gören bitkinin kendi yararı için yaydığı işaretlere kulak misafiri olmaktan mı ibaret olduğu, bitki biyologları arasında hâlâ önemli bir tartışma konusudur. 7 Nasıl yorumlanırsa yorumlansın bu olgu, ekinlerin bu doğal savunmalardan yararlanacak şekilde ıslah edilebileceğini ya da işlenebileceğini ve böylece sentetik tarım ilaçlarına duyulan ihtiyacın azaltılabileceğini uman tarım bilimcilerinin ilgisini çekmiştir.

PASAJ 437

Mitokondrinin Bakteri Kökeni

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 210 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 Among the most **consequential** events in the history of life was one that occurred A well over a billion years ago, when a simple cell **engulfed** a bacterium but, rather than digesting it, allowed it to survive within. 2 According to the endosymbiotic theory, the **descendants** of that captured bacterium became mitochondria, the structures that generate most of the usable energy in the cells of animals, plants and fungi. 3 A comparable event is believed to have **given rise to** chloroplasts, the sites of photosynthesis in plants and algae, which are thought to derive from photosynthetic bacteria. 4 When the biologist Lynn Margulis **championed** this idea in the 1960s, it was met with considerable **scepticism**, since many researchers found it **implausible** that such complex structures could have originated from free-living organisms. 5 Today, however, the theory is supported by strong evidence. 6 Mitochondria and chloroplasts possess their own circular DNA, which closely resembles that of bacteria, and they reproduce by dividing in a manner **reminiscent of** bacterial cell division. 7 Moreover, they are enclosed by double membranes, the inner of which is consistent with an origin from the bacterium's own membrane B. 8 Over time, most of the bacterial genes were transferred to the host's nucleus or lost altogether, which explains why these organelles can no longer survive independently.

ANAHTAR KELİMELER

consequential	önemli sonuçlar doğuran
engulf	yutmak, içine almak
descendant	torun, soyundan gelen
give rise to	yol açmak, ortaya çıkarmak
champion	savunmak, desteklemek
scepticism	kuşkuculuk, şüphe
implausible	akla yatkın olmayan
reminiscent of	-i anımsatan

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Among the most consequential events in the history of life was one that occurred"*

'Among ...' öbeği başa alındığı için devrik yapı oluşmuştur; asıl özne 'one that occurred ...'dir: 'En büyük sonuçlar doğuran olaylardan biri ... gerçekleşmiştir'.

B *"the inner of which is consistent with an origin from the bacterium's own membrane"*

'the inner of which' (= the inner one of the membranes) ilgi yapısıdır; Türkçede 'iç katmanı ... olan çift zar' diye ismin önüne alınarak çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yaşamın tarihindeki en büyük sonuçlar doğuran olaylardan biri, bir milyar yıldan çok daha uzun bir süre önce, basit bir hücrenin bir bakteriyi yutup onu sindirmek yerine içinde yaşamasına izin verdiği sırada gerçekleşmiştir. 2 Endosimbiyoz kuramına göre, yakalanan bu bakterinin torunları, hayvan, bitki ve mantar hücrelerinde kullanılabilir enerjinin çoğunu üreten yapılar olan mitokondrilere dönüşmüştür. 3 Benzer bir olayın da bitkilerde ve alglerde fotosentezin gerçekleştiği yerler olan ve fotosentetik bakterilerden türediği düşünülen kloroplastların ortaya çıkmasına yol açtığına inanılmaktadır. 4 Biyolog Lynn Margulis 1960'larda bu düşünceyi savunduğunda düşünce büyük bir kuşkuyla karşılandı, çünkü pek çok araştırmacı bu denli karmaşık yapıların serbest yaşayan organizmalardan köken almış olabileceğini akla yatkın bulmuyordu. 5 Ancak bugün kuram güçlü kanıtlarla desteklenmektedir. 6 Mitokondriler ve kloroplastlar, bakterilerinkine çok benzeyen kendi halkasal DNA'larına sahiptir ve bakterilerin hücre bölünmesini anımsatan bir biçimde bölünerek çoğalırlar. 7 Üstelik bu yapılar, iç katmanı bakterinin kendi zarından köken aldığı görüşüyle uyumlu olan çift zarla çevrilidir. 8 Zaman içinde bakteri genlerinin çoğu konak hücrenin çekirdeğine aktarılmış ya da tamamen yitirilmiştir; bu da söz konusu organellerin artık neden bağımsız olarak yaşayamadığını açıklar.

PASAJ 438

Yakınsak Evrim: Farklı Yollar, Benzer Çözümler

Biyoloji ve Doğa · ●●● Zor · 201 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 Convergent evolution refers to the process **whereby** unrelated organisms independently evolve similar **traits** as a result of adapting to comparable environments or ways of life. 2 Perhaps the most familiar illustration is the **streamlined** body shape shared by sharks, which are fish, dolphins, which are mammals, and the extinct ichthyosaurs, which were marine reptiles. 3 Despite their very different ancestries, all three **lineages** arrived at much the same solution to the problem of moving efficiently through water. 4 Similarly, the ability to fly has evolved independently in insects, birds, bats and pterosaurs, and the camera-like eyes of octopuses **bear a striking resemblance to** those of vertebrates, even though the last common ancestor of the two groups probably had little more than simple light-sensitive patches. 5 Such cases are of considerable theoretical interest, for they **bear on** the long-standing question of whether evolution is fundamentally unpredictable. 6 If history were rerun, would anything resembling the present living world emerge[A]? 7 Some biologists maintain that the **prevalence** of convergence implies that the range of workable designs is limited, so that natural selection tends to arrive repeatedly at similar outcomes. 8 Others **counter** that chance events have shaped the history of life so profoundly that no such repetition[B] could be expected.

ANAHTAR KELİMELER

whereby	-dığı, ... yoluyla
trait	özellik
streamlined	akış çizgili
lineage	soy hattı
bear a striking resemblance to	-e çarpıcı bir benzerlik göstermek
bear on	ile ilgili olmak
prevalence	yaygınlık
counter	karşılık vermek, karşı çıkmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"If history were rerun, would anything resembling the present living world emerge"*

Gerçek dışı koşul (2. tip if) 'were' ile kurulmuştur: 'Tarih yeniden oynatılsaydı ... çıkar mıydı?'; 'resembling' ise kısaltılmış ilgi cümleciğidir ('benzeyen').

B *"chance events have shaped the history of life so profoundly that no such repetition"*

'so + zarf + that' sonuç kalıbı 'öylesine ... ki' ya da '... o kadar derinden ... ki bu yüzden' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yakınsak evrim, birbiriyle akraba olmayan organizmaların benzer ortamlara ya da yaşam biçimlerine uyum sağlamaları sonucunda birbirinden bağımsız olarak benzer özellikler geliştirdiği süreci ifade eder. 2 Belki de en bilinen örnek, balık olan köpekbalıklarının, memeli olan yunusların ve deniz sürüngeni olan soyu tükenmiş iktiyozorların paylaştığı akış çizgili vücut biçimidir. 3 Atalarının birbirinden çok farklı olmasına karşın bu üç soy hattının üçü de suda verimli biçimde hareket etme sorununa hemen hemen aynı çözümle ulaşmıştır. 4 Benzer şekilde uçma yeteneği böceklerde, kuşlarda, yarasalarda ve pterozorlarda birbirinden bağımsız olarak evrimleşmiştir; ahtapotların fotoğraf makinesini andıran gözleri de, iki grubun en son ortak atasında büyük olasılıkla basit ışığa duyarlı lekelerden pek fazlası bulunmamasına karşın, omurgalılarınkine çarpıcı bir benzerlik gösterir. 5 Bu tür örnekler kuramsal açıdan büyük ilgi çekmektedir, çünkü evrimin temelde öngörülemez olup olmadığına ilişkin uzun süredir tartışılan soruyla ilgilidir. 6 Tarih yeniden oynatılsaydı, bugünkü canlılar dünyasına benzeyen herhangi bir şey ortaya çıkar mıydı? 7 Bazı biyologlar, yakınsamanın yaygınlığının işe yarar tasarımların yelpazesinin sınırlı olduğunu ve bu nedenle doğal seçilimin tekrar tekrar benzer sonuçlara ulaşma eğiliminde olduğunu gösterdiğini savunur. 8 Diğerleri ise buna karşılık rastlantısal olayların yaşamın tarihini öylesine derinden biçimlendirdiğini ve bu yüzden böyle bir tekrarın beklenemeyeceğini öne sürer.

PASAJ 439

Tsunami Nasıl Oluşur?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 172 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 A tsunami is a series of powerful ocean waves that are usually caused by a large earthquake under the sea. 2 When a section of the sea floor suddenly moves up or down, it pushes the huge **column** of water above it, and this energy **spreads** outwards in all directions. 3 **Landslides**, volcanic **eruptions** and, very rarely, meteorite **impacts** can also produce tsunamis. 4 In the open ocean, tsunami waves can travel as fast as a jet plane, but they are often less than a metre high, so ships may not even notice them. 5 As the waves approach the coast and the water becomes **shallower** [A], they slow down and grow much taller. 6 Sometimes the sea suddenly **pulls back** from the shore before the first wave arrives, which is an important natural warning sign. 7 Because the first wave is not always the largest [B], people should stay away from the coast until the **authorities** announce that it is safe. 8 Today, warning systems based on seismic stations and ocean sensors can give coastal communities valuable time to escape.

ANAHTAR KELİMELER

column	sütun
spread	yayılmak
landslide	heyelan
eruption	(yanardağ) patlama, püskürme
impact	çarpma
shallow	sığ
pull back	geri çekilmek
authorities	yetkililer

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"As the waves approach the coast and the water becomes shallower"*

Burada 'as' birlikte gelişen değişimi anlatır ve '-dıkça' ile çevrilir: 'Dalgalar kıyıya yaklaştıkça ve su sığlaştıkça'.

B *"Because the first wave is not always the largest"*

'not always' kısmi olumsuzluktur: 'hiçbir zaman' değil, 'her zaman ... değil' anlamına gelir: 'İlk dalga her zaman en büyüğü olmadığından'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tsunami, genellikle deniz altındaki büyük bir depremin neden olduğu bir dizi güçlü okyanus dalgasıdır. 2 Deniz tabanının bir bölümü aniden yukarı ya da aşağı hareket ettiğinde üzerindeki devasa su sütununu iter ve bu enerji her yöne doğru yayılır. 3 Heyelanlar, volkanik patlamalar ve çok ender olarak da göktaşı çarpmaları da tsunamilere yol açabilir. 4 Açık okyanusta tsunami dalgaları bir jet uçağı kadar hızlı ilerleyebilir, ancak çoğu zaman yükseklikleri bir metreden azdır; bu nedenle gemiler onları fark etmeyebilir bile. 5 Dalgalar kıyıya yaklaştıkça ve su sığlaştıkça yavaşlar ve çok daha yükselir. 6 Bazen ilk dalga gelmeden önce deniz kıyıdan aniden çekilir; bu, önemli bir doğal uyarı işaretidir. 7 İlk dalga her zaman en büyüğü olmadığından insanlar, yetkililer güvenli olduğunu duyurana kadar kıyıdan uzak durmalıdır. 8 Bugün sismik istasyonlara ve okyanus sensörlerine dayanan uyarı sistemleri, kıyıdaki topluluklara kaçmaları için değerli zaman kazandırabilir.

PASAJ 440

Kireçtaşı, Mağaralar ve Karst

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 174 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 22

1 Many of the world's most **spectacular** caves are found in limestone, a rock that is made mostly of calcium carbonate. 2 Rainwater **absorbs** carbon dioxide from the air and the soil, which turns it into a weak acid[A]. 3 As this slightly acidic water **seeps** through cracks in the limestone, it slowly **dissolves** the rock and widens the cracks. 4 Over hundreds of thousands of years, the cracks can grow into large underground channels and caves. 5 Landscapes shaped in this way are called karst, and they often have few rivers on the surface, because the water disappears underground through **sinkholes**. 6 Inside the caves, the process can work **in reverse**. 7 When water dripping from the ceiling loses some of its carbon dioxide, tiny amounts of calcium carbonate are left behind, and over long periods these **deposits** form stalactites hanging from the roof and stalagmites rising from the floor[B]. 8 Because karst water moves quickly through open channels, it is easily polluted, so protecting these areas is important for the millions of people who **depend on** them for drinking water.

ANAHTAR KELİMELER

spectacular	göz alıcı, muhteşem
absorb	soğurmak, emmek
seep	sızmak
dissolve	çözmek, eritmek
sinkhole	obruk
in reverse	tersine
deposit	tortu, birikinti
depend on	-e bağımlı olmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which turns it into a weak acid"*

Virgülden sonra gelen 'which' tek bir isme değil önceki cümlenin tamamına bağlanır; Türkçede '...; bu da onu ... dönüştürür' diye ayrı bir yargı olarak çevrilir.

B *"these deposits form stalactites hanging from the roof and stalagmites rising from the floor"*

'hanging' ve 'rising' kısaltılmış ilgi cümlecikleridir (= which hang / which rise); Türkçede '-an/-en' sıfat-fiiliyle ismin önüne alınır: 'tavandan sarkan sarkıtlar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dünyanın en göz alıcı mağaralarının çoğu, büyük ölçüde kalsiyum karbonattan oluşan bir kayaç olan kireçtaşında bulunur. 2 Yağmur suyu havadan ve topraktan karbondioksit soğurur; bu da onu zayıf bir aside dönüştürür. 3 Hafif asidik olan bu su kireçtaşındaki çatlaklardan sızarken kayayı yavaş yavaş çözer ve çatlakları genişletir. 4 Yüz binlerce yıl içinde çatlaklar büyüyerek geniş yer altı kanallarına ve mağaralara dönüşebilir. 5 Bu şekilde biçimlenen yeryüzü şekillerine karst denir ve bu alanlarda yüzeyde genellikle az sayıda akarsu bulunur, çünkü su obruklardan yer altına kaybolur. 6 Mağaraların içinde ise süreç tersine işleyebilir. 7 Tavandan damlayan su karbondioksitinin bir kısmını kaybettiğinde geride çok küçük miktarlarda kalsiyum karbonat kalır ve uzun süreler boyunca bu tortular tavandan sarkan sarkıtları ve tabandan yükselen dikitleri oluşturur. 8 Karst suyu açık kanallar boyunca hızla hareket ettiği için kolayca kirlenir; bu nedenle bu alanları korumak, içme suyu için onlara bağımlı olan milyonlarca insan açısından önemlidir.

BÖLÜM 23 Pasaj 441–460

PASAJ 441

Gayzerler: Yer Altından Fışkıran Sular

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 173 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 A geyser is a **hot spring** that regularly throws a column of hot water and steam into the air. 2 Geysers are rare, because they need a special combination of conditions to form. 3 First, there must be a strong source of heat, which is usually provided by hot rock or magma not far below the surface[B]. 4 Second, there must be a good **supply** of **groundwater**, and third, there must be a system of narrow underground **passages** that can hold the water under pressure. 5 As the water deep in this system is heated, the weight of the water above prevents it from boiling[A], even when its temperature rises well above 100°C. 6 **Eventually**, some of the water turns to steam and pushes water out at the top, which suddenly reduces the pressure below. 7 The **superheated** water then changes into steam almost at once, and the geyser **erupts**. 8 About half of the world's geysers are located in Yellowstone National Park in the United States, and other famous examples can be found in Iceland, New Zealand and Russia.

ANAHTAR KELİMELER

hot spring	sıcak su kaynağı
supply	kaynak, (bol) miktar
groundwater	yer altı suyu
passage	geçit, kanal
prevent from	-mesini engellemek
eventually	sonunda
superheated	aşırı ısınmış
erupt	fışkırmak, püskürmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the weight of the water above prevents it from boiling"*

'prevent somebody/something from + -ing' kalıbı '...-mesini engellemek' diye çevrilir: 'üstündeki suyun ağırlığı suyun kaynamasını engeller'.

B *"which is usually provided by hot rock or magma not far below the surface"*

Edilgen ilgi cümleciği ismin önüne alınır ve 'tarafından sağlanan' diye çevrilir: '...sıcak kayaçlar ya da magma tarafından sağlanan güçlü bir ısı kaynağı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Gayzer, düzenli aralıklarla havaya bir sıcak su ve buhar sütunu fışkırtan bir sıcak su kaynağıdır. 2 Gayzerler enderdir, çünkü oluşabilmeleri için özel bir koşullar bileşimi gerekir. 3 Birincisi, genellikle yüzeyin pek derininde olmayan sıcak kayaçlar ya da magma tarafından sağlanan güçlü bir ısı kaynağı bulunmalıdır. 4 İkincisi, bol miktarda yer altı suyu bulunmalı, üçüncüsü de suyu basınç altında tutabilecek dar yer altı geçitlerinden oluşan bir sistem olmalıdır. 5 Bu sistemin derinlerindeki su ısındıkça, üstündeki suyun ağırlığı, sıcaklığı 100°C'nin çok üzerine çıktığında bile suyun kaynamasını engeller. 6 Sonunda suyun bir kısmı buhara dönüşür ve üstteki suyu dışarı iter; bu da alttaki basıncı aniden düşürür. 7 Bunun üzerine aşırı ısınmış su neredeyse anında buhara dönüşür ve gayzer fışkırır. 8 Dünyadaki gayzerlerin yaklaşık yarısı Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Yellowstone Ulusal Parkı'nda bulunur; diğer ünlü örneklere ise İzlanda, Yeni Zelanda ve Rusya'da rastlanabilir.

PASAJ 442

Kentler Neden Daha Sıcak?

Yer Bilimleri ve Çevre · ●○○ Orta · 171 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 On a summer evening, the centre of a large city can be several degrees warmer than the **countryside** around it. 2 This difference is known as the urban heat island effect. 3 It happens mainly because cities replace fields and forests with concrete, asphalt and brick[B], which **absorb** heat from the sun during the day and **release** it slowly at night. 4 In addition, cars, air conditioners and factories produce their own heat, while tall buildings can block the wind that would **otherwise** cool the streets[A]. 5 Since there are fewer trees and plants in cities, there is also less cooling from the water that plants release through their leaves. 6 Higher temperatures are not just uncomfortable; they increase energy use and can be dangerous for older people and those with health problems during **heatwaves**. 7 Fortunately, there are several ways to **reduce** the effect, such as planting more trees, creating parks and covering roofs with light-coloured materials or plants. 8 As summers become hotter, many cities around the world are now including such **measures** in their plans.

ANAHTAR KELİMELER

countryside	kırsal alan, kırsal kesim
replace with	-in yerine ... koymak
absorb	emmek, soğurmak
release	salmak, bırakmak
otherwise	aksi hâlde
heatwave	sıcak hava dalgası
reduce	azaltmak
measure	önlem, tedbir

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“tall buildings can block the wind that would otherwise cool the streets”*

'otherwise' burada 'binalar olmasaydı' anlamını taşır; 'would' ile birlikte 'aksi hâlde sokakları serinletecek olan rüzgâr' diye ismin önüne alınarak çevrilir.

B *“cities replace fields and forests with concrete, asphalt and brick”*

'replace A with B' kalıbında A kaldırılan, B yerine konandır: 'tarlaların ve ormanların yerine beton ... koymak'; yönü karıştırmamak gerekir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir yaz akşamında büyük bir kentin merkezi, çevresindeki kırsal alandan birkaç derece daha sıcak olabilir. 2 Bu farka kentsel ısı adası etkisi denir. 3 Bu durum, esas olarak kentlerin tarlaların ve ormanların yerine, gündüz güneşin ısısını emip geceleri bu ısıyı yavaş yavaş salan beton, asfalt ve tuğlayı koyması nedeniyle ortaya çıkar. 4 Bunun yanı sıra arabalar, klimalar ve fabrikalar kendi ısılarını üretirken yüksek binalar da aksi hâlde sokakları serinletecek olan rüzgârın önünü kesebilir. 5 Kentlerde daha az ağaç ve bitki bulunduğu için bitkilerin yaprakları aracılığıyla saldığı suyun sağladığı serinleme de daha azdır. 6 Yüksek sıcaklıklar yalnızca rahatsız edici değildir; sıcak hava dalgaları sırasında enerji kullanımını artırır ve yaşlılar ile sağlık sorunları olan kişiler için tehlikeli olabilir. 7 Neyse ki daha fazla ağaç dikmek, parklar oluşturmak ve çatıları açık renkli malzemelerle ya da bitkilerle kaplamak gibi bu etkiyi azaltmanın birçok yolu vardır. 8 Yazlar giderek ısındıkça dünyanın dört bir yanındaki pek çok kent artık bu tür önlemlere planlarında yer veriyor.

PASAJ 443

Kıtaların Kayması: Wegener'in Geç Gelen Zaferi

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 192 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 In 1912, the German scientist Alfred Wegener **proposed** that the continents had once been joined together in a single huge **landmass**, which later broke apart, its pieces slowly **drifting** to their present positions. 2 He **pointed out** that the coastlines of South America and Africa fit together remarkably well, and that similar fossils and rock formations could be found on continents now separated by vast oceans. 3 Despite this evidence, most geologists rejected his theory of continental drift for several decades. 4 Their main **objection** was that Wegener could not explain what force might be powerful enough to move entire continents. 5 The answer came only in the 1950s and 1960s, when the mapping of the ocean floor **revealed** long underwater mountain ranges where new **crust** is continuously being formed. 6 Magnetic patterns recorded in the rocks on either side of these **ridges** showed that the sea floor was spreading outwards. 7 These discoveries led to the theory of plate tectonics, according to which the Earth's outer shell is divided into large plates[A] that move a few centimetres each year. 8 Wegener, who died during an expedition to Greenland in 1930, did not live to see his ideas accepted[B].

ANAHTAR KELİMELER

propose	öne sürmek
landmass	kara kütlesi
drift	kaymak, sürüklenmek
point out	dikkat çekmek, belirtmek
objection	itiraz
reveal	ortaya çıkarmak
crust	(yer) kabuk
ridge	sırt (okyanus ortası sırtı)

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"according to which the Earth's outer shell is divided into large plates"*

'according to which' bir kuramın içeriğini veren ilgi yapısıdır; Türkçede '...bölündüğünü ileri süren kuram' diye sıfat-fiille ismin önüne alınır.

B *"did not live to see his ideas accepted"*

'live to see' 'görecek kadar yaşamak' demektir; 'see + nesne + V3' ise '...-ın kabul gördüğünü görmek' biçiminde edilgen anlamla çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Alman bilim insanı Alfred Wegener 1912'de kıtaların bir zamanlar tek ve devasa bir kara kütlesi hâlinde birleşik olduğunu, bu kütlenin daha sonra parçalandığını ve parçalarının yavaş yavaş bugünkü konumlarına doğru kaydığını öne sürdü. 2 Güney Amerika ve Afrika'nın kıyı şeritlerinin dikkat çekici ölçüde birbirine uyduğuna ve bugün geniş okyanuslarla ayrılmış kıtalarda benzer fosillerin ve kaya oluşumlarının bulunabildiğine dikkat çekti. 3 Bu kanıtlara karşın jeologların çoğu, kıtaların kayması kuramını onlarca yıl boyunca reddetti. 4 Başlıca itirazları, Wegener'in koca kıtaları hareket ettirecek kadar güçlü bir kuvvetin ne olabileceğini açıklayamamasıydı. 5 Yanıt ancak 1950'li ve 1960'lı yıllarda, okyanus tabanının haritalanması sürekli olarak yeni kabuğun oluştuğu uzun su altı sıradağlarını ortaya çıkardığında geldi. 6 Bu sırtların her iki yanındaki kayaçlarda kaydedilmiş manyetik desenler, deniz tabanının dışa doğru genişlediğini gösterdi. 7 Bu buluşlar, Dünya'nın dış kabuğunun her yıl birkaç santimetre hareket eden büyük levhalara bölündüğünü ileri süren levha tektoniği kuramına yol açtı. 8 1930'da Grönland'a yaptığı bir keşif gezisi sırasında ölen Wegener, düşüncelerinin kabul gördüğünü görecek kadar yaşamadı.

PASAJ 444

Çölleşme: Sessizce Kuruyan Topraklar

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 191 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Desertification is the process by which **fertile** land in dry regions gradually loses its productivity and comes to **resemble** a desert. 2 Contrary to what the term might suggest[A], it does not usually involve existing deserts advancing like a wave across the landscape. 3 Rather, patches of land become **degraded**, often far from any desert, and these patches may expand and **merge** over time. 4 The causes are both natural and human. 5 Long periods of **drought** can weaken **vegetation**, but the damage is often made worse by **overgrazing**, the clearing of trees for fuel and farming methods that leave the soil exposed to wind and heavy rain. 6 Once the protective cover of plants has been lost[B], the fertile top layer of soil can be blown or washed away in a short time, whereas it may take centuries to form again. 7 The Sahel, a **semi-arid** belt stretching across Africa south of the Sahara, suffered severe droughts in the 1970s and 1980s, which drew international attention to the problem. 8 In recent decades, however, some parts of the region have become greener again, partly thanks to farmers who have protected young trees growing naturally on their fields.

ANAHTAR KELİMELER

fertile	verimli
resemble	benzemek
degraded	bozulmuş, verimsizleşmiş
merge	birleşmek
drought	kuraklık
vegetation	bitki örtüsü
overgrazing	aşırı otlatma
semi-arid	yarı kurak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Contrary to what the term might suggest"*

'contrary to' + 'what' ile kurulan isim cümleciği: '...-ın çağrıştırabileceğinin aksine'; 'what' Türkçede '-dığı şey' ya da '-ebileceği' biçiminde adlaştırılır.

B *"Once the protective cover of plants has been lost"*

'once' burada 'bir kez ... -dığında' anlamında zaman bağlacıdır; edilgen 'has been lost' 'yitirildiğinde' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Çölleşme, kurak bölgelerdeki verimli toprakların giderek verimliliğini yitirdiği ve çöle benzemeye başladığı süreçtir. 2 Terimin çağrıştırabileceğinin aksine çölleşme, genellikle var olan çöllerin bir dalga gibi arazi boyunca ilerlemesi anlamına gelmez. 3 Aksine, çoğu zaman herhangi bir çölden çok uzakta bazı arazi parçaları bozulur ve bu parçalar zamanla genişleyip birleşebilir. 4 Nedenleri hem doğal hem de insan kaynaklıdır. 5 Uzun kuraklık dönemleri bitki örtüsünü zayıflatabilir, ancak hasar çoğu zaman aşırı otlatma, yakacak için ağaçların kesilmesi ve toprağı rüzgâra ve şiddetli yağmura açık bırakan tarım yöntemleriyle daha da kötüleşir. 6 Bitkilerin koruyucu örtüsü bir kez yitirildiğinde toprağın verimli üst katmanı kısa sürede rüzgârla savrulabilir ya da sularla taşınabilir; oysa bu katmanın yeniden oluşması yüzyıllar alabilir. 7 Sahra'nın güneyinde Afrika boyunca uzanan yarı kurak bir kuşak olan Sahel, 1970'lerde ve 1980'lerde şiddetli kuraklıklar yaşadı ve bu kuraklıklar uluslararası kamuoyunun dikkatini soruna çekti. 8 Ne var ki son on yıllarda bölgenin bazı kesimleri, kısmen tarlalarında doğal olarak yetişen genç ağaçları koruyan çiftçiler sayesinde yeniden yeşillenmiştir.

PASAJ 445

El Niño: Pasifik'in Küresel Etkisi

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 186 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Every few years, the surface waters of the central and eastern tropical Pacific Ocean become unusually warm, an event known as El Niño. 2 The name, which means "the boy" in Spanish, was originally used by fishermen in Peru to describe a warm **current** that tended to appear around Christmas. 3 Under normal conditions, **steady** winds blow from east to west across the Pacific, pushing warm surface water towards Asia and allowing cold, **nutrient-rich** water to rise[A] along the coast of South America. 4 During an El Niño, these winds weaken, and the pool of warm water spreads back eastwards. 5 The **consequences** are felt far beyond the Pacific. 6 Some regions that are normally dry may experience heavy rain and **flooding**, while others[B], including parts of Australia and Southeast Asia, often suffer from drought. 7 Off the coast of Peru, the reduced supply of nutrients can lead to a sharp **decline** in fish populations. 8 El Niño is part of a larger natural cycle that also includes a cool **phase**, called La Niña, and improved forecasting of these phases now helps governments and farmers to prepare for their effects months **in advance**.

ANAHTAR KELİMELER

current	akıntı
steady	düzenli, sürekli
nutrient-rich	besin açısından zengin
consequence	sonuç
flooding	sel, su baskını
decline	düşüş, azalma
phase	evre, aşama
in advance	önceden

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"pushing warm surface water towards Asia and allowing cold, nutrient-rich water to rise"*

Ana fiile bağlı iki -ing yapısı ardışık eylemleri gösterir; Türkçede 've ... iter, ... olanak tanır' diye ayrı yüklemlerle çevrilebilir. 'allow + nesne + to V' = '...-masına olanak tanımak'.

B *"Some regions that are normally dry may experience heavy rain and flooding, while others"*

'while' burada zaman değil karşıtlık bildirir ve '-ırken' ile çevrilir; 'others' ise 'other regions' yerine kullanılmıştır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Birkaç yılda bir, tropikal Pasifik Okyanusu'nun orta ve doğu kesimlerindeki yüzey suları olağandışı biçimde ısınır; El Niño olarak bilinen olay budur. 2 İspanyolcada "erkek çocuk" anlamına gelen bu ad, başlangıçta Perulu balıkçılar tarafından Noel sıralarında ortaya çıkma eğiliminde olan sıcak bir akıntıyı tanımlamak için kullanılıyordu. 3 Normal koşullarda düzenli rüzgârlar Pasifik boyunca doğudan batıya eser, sıcak yüzey suyunu Asya'ya doğru iter ve soğuk, besin açısından zengin suyun Güney Amerika kıyıları boyunca yükselmesine olanak tanır. 4 El Niño sırasında bu rüzgârlar zayıflar ve sıcak su kütlesi yeniden doğuya doğru yayılır. 5 Bunun sonuçları Pasifik'in çok ötesinde hissedilir. 6 Normalde kurak olan bazı bölgelerde şiddetli yağışlar ve seller görülebilirken, Avustralya ve Güneydoğu Asya'nın bazı kesimleri de dâhil olmak üzere diğer bölgeler çoğu zaman kuraklıkla karşı karşıya kalır. 7 Peru kıyılarının açıklarında besin maddesi akışının azalması balık popülasyonlarında keskin bir düşüşe yol açabilir. 8 El Niño, La Niña adı verilen serin bir evreyi de içeren daha büyük bir doğal döngünün parçasıdır ve bu evrelere ilişkin tahminlerin iyileşmesi artık hükümetlerin ve çiftçilerin bunların etkilerine aylar öncesinden hazırlanmasına yardımcı olmaktadır.

PASAJ 446

Her Yerdeki Kirlilik: Mikroplastikler

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●○ İleri · 188 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Microplastics are pieces of plastic smaller than five millimetres, and they have now been **detected** in almost every environment that scientists have examined, from mountain snow to the deepest ocean **trenches**. 2 Some are manufactured at this size, such as the tiny beads that were once widely added to cosmetic products. 3 The majority, however, are produced when larger items, including bags, bottles and fishing nets, are gradually **broken down** by sunlight[A], waves and **friction**. 4 Washing synthetic clothes and the **wear** of car tyres on roads are also thought to be important sources. 5 Because microplastics are so small, they are easily **swallowed** by marine animals, ranging from tiny plankton to fish and seabirds. 6 Once inside an organism, they may cause physical damage or reduce feeding, and they can carry harmful chemicals that stick to their surfaces. 7 Microplastics have also been found in drinking water, salt and seafood, which means that humans are regularly **exposed to** them[B]. 8 Although the effects of this exposure on human health are not yet well understood, many researchers argue that reducing plastic waste **at its source** is the most effective way to deal with the problem.

ANAHTAR KELİMELER

detect	saptamak, tespit etmek
trench	(okyanus) çukur
broken down	parçalanmış (break down: parçalamak)
friction	sürtünme
wear	aşınma
swallow	yutmak
exposed to	-e maruz kalmış
at its source	kaynağında

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"when larger items, including bags, bottles and fishing nets, are gradually broken down by sunlight"*

Zaman yan cümlesindeki edilgen yapı ('are broken down by') Türkçede adlaştırılarak çevrilir: '...nesnelerin güneş ışığıyla parçalanması sonucunda'.

B *"which means that humans are regularly exposed to them"*

'which means that' önceki cümlenin tamamına bağlanır: '...; bu da ... anlamına gelir'; 'be exposed to' '-e maruz kalmak' demektir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Mikroplastikler beş milimetreden küçük plastik parçalarıdır ve artık dağlardaki kardan en derin okyanus çukurlarına kadar bilim insanlarının incelediği neredeyse her ortamda saptanmıştır. 2 Bazıları, bir zamanlar kozmetik ürünlere yaygın olarak eklenen küçük boncuklar gibi, bu boyutta üretilir. 3 Ancak çoğunluğu, poşetler, şişeler ve balık ağları da dâhil olmak üzere daha büyük nesnelerin güneş ışığı, dalgalar ve sürtünmeyle yavaş yavaş parçalanması sonucunda oluşur. 4 Sentetik giysilerin yıkanmasının ve araba lastiklerinin yollarda aşınmasının da önemli kaynaklar olduğu düşünülmektedir. 5 Mikroplastikler çok küçük olduğu için küçücük planktonlardan balıklara ve deniz kuşlarına kadar denizde yaşayan canlılar tarafından kolayca yutulur. 6 Bir organizmanın içine girdiklerinde fiziksel hasara yol açabilir ya da beslenmeyi azaltabilirler; ayrıca yüzeylerine yapışan zararlı kimyasalları da taşıyabilirler. 7 Mikroplastiklere içme suyunda, tuzda ve deniz ürünlerinde de rastlanmıştır; bu da insanların düzenli olarak bunlara maruz kaldığı anlamına gelir. 8 Bu maruziyetin insan sağlığı üzerindeki etkileri henüz tam olarak anlaşılamamış olsa da pek çok araştırmacı, sorunla başa çıkmanın en etkili yolunun plastik atığı kaynağında azaltmak olduğunu savunuyor.

PASAJ 447

Çözülen Permafrost ve Karbon Tehlikesi

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 209 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Permafrost, defined as ground that remains at or below 0°C for at least two **consecutive** years, **underlies** a substantial portion of the land in the Northern Hemisphere, particularly in Siberia, Alaska and northern Canada. 2 Locked within these frozen soils is an enormous quantity of organic carbon [A], accumulated over tens of thousands of years from plant and animal remains that could not **decompose** in the cold. 3 Estimates suggest that permafrost contains considerably more carbon than is currently present in the atmosphere. 4 As Arctic temperatures rise, which they are doing at a rate markedly faster [B] than the global average, the upper layers of permafrost are **thawing**, exposing this material to microbes that convert it into carbon dioxide and methane. 5 Since both gases trap heat, their release could **intensify** warming, which would in turn accelerate further thawing, a **self-reinforcing** process known as a positive feedback. 6 The pace of this feedback is difficult to predict, partly because thawing does not always proceed gradually. 7 In ice-rich ground, the collapse of the land surface can expose deep layers abruptly, whereas increased plant growth in a warmer Arctic may **offset** some of these emissions. 8 Thawing permafrost also poses immediate practical hazards, destabilizing buildings, roads and pipelines built **on the assumption that** the ground would remain frozen.

ANAHTAR KELİMELER

consecutive	ardışık, üst üste
underlie	altında yer almak
decompose	ayrışmak, çürümek
thaw	çözülmek, erimek
intensify	şiddetlendirmek, yoğunlaştırmak
self-reinforcing	kendi kendini güçlendiren
offset	dengelemek, telafi etmek
on the assumption that	... varsayımıyla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Locked within these frozen soils is an enormous quantity of organic carbon"*

V3 (locked) ile başlayan öbek başa alındığı için devrik yapı oluşmuştur; asıl özne 'an enormous quantity of organic carbon'dır: '...muazzam miktarda karbon hapsolmuş durumdadır'.

B *"As Arctic temperatures rise, which they are doing at a rate markedly faster"*

'which they are doing' önceki eylemi (rise) yineler ve araya giren bir açıklamadır; Türkçede ayraç içinde '(ki bu yükseliş ... gerçekleşmektedir)' diye verilebilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 En az iki yıl üst üste 0°C'de ya da bunun altında kalan zemin olarak tanımlanan permafrost (sürekli donmuş toprak), Kuzey Yarımküre'deki karaların, özellikle de Sibirya, Alaska ve kuzey Kanada'daki toprakların önemli bir bölümünün altında yer alır. 2 Bu donmuş toprakların içinde, soğukta ayrışamayan bitki ve hayvan kalıntılarından on binlerce yıl boyunca birikmiş muazzam miktarda organik karbon hapsolmuş durumdadır. 3 Tahminler, permafrostun şu anda atmosferde bulunandan çok daha fazla karbon içerdiğini göstermektedir. 4 Kuzey Kutbu'ndaki sıcaklıklar yükseldikçe (ki bu yükseliş küresel ortalamadan belirgin biçimde daha hızlı gerçekleşmektedir) permafrostun üst katmanları çözülmekte ve bu malzeme, onu karbondioksit ve metana dönüştüren mikroplara açık hâle gelmektedir. 5 Her iki gaz da ısıyı hapsettiğinden bu gazların salınması ısınmayı şiddetlendirebilir, bu da karşılığında çözülmeyi daha da hızlandırır; bu, pozitif geri besleme olarak bilinen ve kendi kendini güçlendiren bir süreçtir. 6 Bu geri beslemenin hızını öngörmek güçtür; bunun bir nedeni, çözülmenin her zaman aşamalı olarak ilerlememesidir. 7 Buz bakımından zengin zeminlerde arazi yüzeyinin çökmesi derin katmanları aniden açığa çıkarabilirken, daha sıcak bir Kuzey Kutbu'nda artan bitki büyümesi bu salımların bir kısmını dengeleyebilir. 8 Çözülen permafrost, zeminin donmuş kalacağı varsayımıyla inşa edilen binaları, yolları ve boru hatlarını istikrarsızlaştırarak doğrudan pratik tehlikeler de yaratır.

PASAJ 448

Okyanusların Derin Taşıma Bandı

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 209 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Beyond the wind-driven currents visible at the surface, the world's oceans are **stirred** by a slower, deeper circulation driven by differences in water **density**. 2 Because the density of seawater depends on both its temperature and its **salinity**, this system is known as the thermohaline circulation, from the Greek words for heat and salt. 3 In the North Atlantic, surface water carried northwards by the Gulf Stream releases heat to the atmosphere, becoming colder and, **owing to** **evaporation** and the formation of sea ice, saltier. 4 Having grown dense enough, it sinks to great depths[A] and spreads slowly southwards, eventually joining a global network of currents that links all the major ocean basins. 5 A given volume of water is estimated to take **on the order of** a thousand years to complete the circuit. 6 This northward transport of warm water contributes to the relatively mild climate of northwestern Europe. 7 Of particular concern to climate scientists is the possibility that melting ice in Greenland[B], by adding fresh water to the North Atlantic, could reduce the density of surface water and **thereby** weaken the circulation. 8 Although an **abrupt** shutdown is generally considered unlikely this century, evidence from ancient sediments indicates that the circulation has changed sharply in the past, with significant consequences for regional climates.

ANAHTAR KELİMELER

stir	karıştırmak
density	yoğunluk
salinity	tuzluluk
owing to	-den dolayı, nedeniyle
evaporation	buharlaşma
on the order of	yaklaşık, ... düzeyinde
thereby	böylece, bu yolla
abrupt	ani

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Having grown dense enough, it sinks to great depths"*

'Having + V3' yapısı ana eylemden önce tamamlanmış bir eylemi gösterir; Türkçede '-dıktan sonra' ya da sıfat-fiille ('Yeterince yoğunlaşan bu su') çevrilir.

B *"Of particular concern to climate scientists is the possibility that melting ice in Greenland"*

'Of + isim' öbeği başa alınarak devrik yapı kurulmuştur (özne: 'the possibility'); 'that' ise olasılığın içeriğini veren isim cümleciğidir: '...-ebileceği olasılığı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dünya okyanusları, yüzeyde görülebilen ve rüzgârın sürüklediği akıntıların ötesinde, su yoğunluğundaki farklılıkların harekete geçirdiği daha yavaş ve daha derin bir dolaşımla da karışır. 2 Deniz suyunun yoğunluğu hem sıcaklığına hem de tuzluluğuna bağlı olduğundan bu sisteme, Yunancada ısı ve tuz anlamına gelen sözcüklerden türetilen termohalin dolaşım adı verilir. 3 Kuzey Atlantik'te Gulf Stream (Golfstrim) tarafından kuzeye taşınan yüzey suyu atmosfere ısı verir; böylece soğur ve buharlaşma ile deniz buzu oluşumu nedeniyle daha tuzlu hâle gelir. 4 Yeterince yoğunlaşan bu su büyük derinliklere çöker ve yavaş yavaş güneye doğru yayılarak sonunda tüm büyük okyanus havzalarını birbirine bağlayan küresel bir akıntılar ağına katılır. 5 Belirli bir su hacminin döngüyü tamamlamasının bin yıl düzeyinde bir süre aldığı tahmin edilmektedir. 6 Sıcak suyun kuzeye doğru bu şekilde taşınması, kuzeybatı Avrupa'nın görece ılıman iklimine katkıda bulunur. 7 İklim bilimcileri özellikle kaygılandıran şey, Grönland'da eriyen buzun Kuzey Atlantik'e tatlı su ekleyerek yüzey suyunun yoğunluğunu azaltabileceği ve böylece dolaşımı zayıflatabileceği olasılığıdır. 8 Ani bir duruşun bu yüzyılda gerçekleşmesi genellikle olası görülmese de eski tortulardan elde edilen kanıtlar, dolaşımın geçmişte bölgesel iklimler üzerinde önemli sonuçlar doğuran keskin değişimler geçirdiğini göstermektedir.

PASAJ 449

Buz Karotları: İklimin Donmuş Arşivi

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 210 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

(1) The great ice sheets of Antarctica and Greenland **constitute** an extraordinary archive of Earth's climatic history, since each year's snowfall, **compressed** beneath **subsequent** layers, is gradually transformed into ice that preserves a record of the conditions under which it formed. (2) By drilling cores several kilometres long, researchers have been able to **reconstruct** the climate of the past several hundred thousand years in remarkable detail. (3) The ratio of heavy to light isotopes of oxygen and hydrogen in the ice serves as a **proxy** for temperature, because it varies systematically with how cold the air was when the snow fell. (4) Even more valuable are the tiny bubbles of ancient air trapped as the snow was compacted[B], which allow the atmospheric concentrations of carbon dioxide and methane to be measured directly. (5) Analyses of these bubbles have demonstrated that greenhouse gas levels and temperature rose and fell closely together through **successive** glacial cycles. (6) They have also shown that present-day carbon dioxide concentrations **exceed** anything recorded in the ice. (7) Layers of volcanic ash and dust, meanwhile, enable scientists to date particular sections of a core and to identify major eruptions. (8) Not only does this record illuminate the past, but it also provides[A] an essential **benchmark** against which the projections of climate models can be tested.

ANAHTAR KELİMELER

constitute	oluşturmak
compress	sıkıştırmak
subsequent	sonraki
reconstruct	yeniden oluşturmak, ortaya koymak
proxy	dolaylı gösterge
successive	ardışık, birbirini izleyen
exceed	aşmak
benchmark	ölçüt, karşılaştırma noktası

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Not only does this record illuminate the past, but it also provides"*

'Not only' cümle başına geldiğinde yardımcı fiil özneden önce gelir (devrik yapı); Türkçede 'yalnızca ...-makla kalmaz, aynı zamanda ... da' diye çevrilir.

B *"Even more valuable are the tiny bubbles of ancient air trapped as the snow was compacted"*

Sıfat başa alınarak devrik yapı kurulmuştur (özne: 'the tiny bubbles'); 'trapped' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir: 'kar sıkışırken hapsolan kabarcıklar'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Antarktika ve Grönland'ın büyük buz örtüleri, Dünya'nın iklim tarihine ilişkin olağanüstü bir arşiv oluşturur, çünkü her yılın kar yağışı sonraki katmanların altında sıkışarak yavaş yavaş, oluştuğu koşulların kaydını saklayan buza dönüşür. (2) Araştırmacılar, birkaç kilometre uzunluğunda karotlar çıkararak son birkaç yüz bin yılın iklimini dikkat çekici bir ayrıntıyla yeniden ortaya koyabilmiştir. (3) Buzdaki oksijen ve hidrojenin ağır izotoplarının hafif izotoplarına oranı, kar yağdığı sırada havanın ne kadar soğuk olduğuna göre sistemli biçimde değiştiği için sıcaklığın dolaylı bir göstergesi işlevini görür. (4) Daha da değerli olanlar ise kar sıkışırken hapsolan ve atmosferdeki karbondioksit ve metan yoğunluklarının doğrudan ölçülmesine olanak tanıyan, eski havayı içeren küçücük kabarcıklardır. (5) Bu kabarcıkların analizleri, ardışık buzul döngüleri boyunca sera gazı düzeyleri ile sıcaklığın birbirine sıkı sıkıya bağlı biçimde yükselip alçaldığını göstermiştir. (6) Analizler, günümüzdeki karbondioksit yoğunluklarının buzda kaydedilmiş her değeri aştığını da ortaya koymuştur. (7) Volkanik kül ve toz katmanları ise bilim insanlarının bir karotun belirli bölümlerini tarihlendirmesine ve büyük volkanik patlamaları belirlemesine olanak verir. (8) Bu kayıt yalnızca geçmişi aydınlatmakla kalmaz, aynı zamanda iklim modellerinin öngörülerinin sınanabileceği temel bir ölçüt de sağlar.

PASAJ 450

Tükenen Yer Altı Suları ve Çöken Kentler

Yer Bilimleri ve Çevre · ●●● Zor · 187 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Groundwater, which is stored in the pores and fractures of underground rock and sediment formations known as aquifers, supplies a substantial share of the world's drinking water and irrigation. 2 Because it is hidden from view, however, its **overexploitation** tends to go unnoticed until the consequences become severe. 3 In many agricultural regions, water is being pumped out of aquifers considerably faster than it is **replenished** by rainfall[A], with the result that **water tables** have fallen markedly and wells must be drilled ever deeper. 4 Some aquifers contain so-called fossil water that accumulated thousands of years ago under wetter climatic conditions, and once it has been **extracted**, it is effectively a non-renewable resource. 5 A less obvious consequence of overpumping is land **subsidence**. 6 When water is **withdrawn** from fine-grained sediments such as clay, the particles compact and the ground surface gradually sinks, damaging buildings, roads and drainage systems. 7 Moreover, this compaction is largely **irreversible**, for compressed clay layers cannot fully regain their capacity to store water[B] even if pumping **ceases**. 8 Several major cities, including Mexico City and Jakarta, have experienced severe subsidence, which in coastal areas heightens the risk of flooding.

ANAHTAR KELİMELER

overexploitation	aşırı kullanım, aşırı tüketim
replenish	yenilemek, yeniden doldurmak
water table	yer altı su seviyesi
extract	çekmek, çıkarmak
subsidence	(arazi) çökme
withdraw	çekmek, geri almak
irreversible	geri dönüşsüz
cease	durmak, sona ermek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"water is being pumped out of aquifers considerably faster than it is replenished by rainfall"*

Şimdiki zaman edilgen ('is being pumped') ile karşılaştırma içindeki edilgen ('is replenished') bir aradadır: '...yağışla yenilendiğinden çok daha hızlı su pompalanmaktadır'.

B *"for compressed clay layers cannot fully regain their capacity to store water"*

Virgülden sonra gelen 'for' burada edat değil, 'çünkü' anlamında resmî bir bağlaçtır; cümle 'çünkü sıkışmış kil katmanları ...' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Akifer olarak bilinen yer altı kayaç ve tortu oluşumlarının gözeneklerinde ve çatlaklarında depolanan yer altı suyu, dünyadaki içme ve sulama suyunun önemli bir bölümünü karşılar. 2 Ancak gözden gizli olduğu için aşırı kullanımı, sonuçlar ciddileşene kadar fark edilmeden kalma eğilimindedir. 3 Pek çok tarım bölgesinde akiferlerden, yağışla yenilendiğinden çok daha hızlı su pompalanmaktadır; bunun sonucunda yer altı su seviyeleri belirgin biçimde düşmüştür ve kuyuların her geçen gün daha derine açılması gerekmektedir. 4 Bazı akiferler, binlerce yıl önce daha nemli iklim koşullarında birikmiş "fosil su" denen suyu barındırır ve bu su bir kez çekildiğinde fiilen yenilenemeyen bir kaynaktır. 5 Aşırı pompalamanın daha az göze çarpan bir sonucu ise arazi çökmesidir. 6 Kil gibi ince taneli tortulardan su çekildiğinde parçacıklar sıkışır ve zemin yüzeyi yavaş yavaş çökerek binalara, yollara ve drenaj sistemlerine zarar verir. 7 Üstelik bu sıkışma büyük ölçüde geri dönüşsüzdür, çünkü sıkışmış kil katmanları pompalama dursa bile su depolama kapasitelerini tam olarak geri kazanamaz. 8 Meksiko ve Cakarta da dâhil olmak üzere birçok büyük kent ciddi çökmeler yaşamıştır; bu çökmeler kıyı bölgelerinde sel riskini artırmaktadır.

PASAJ 451

Başka Yıldızların Gezegenlerini Nasıl Buluyoruz?

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 206 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 For most of human history, the question of whether other stars have planets of their own could only be answered by **speculation**. 2 Since the 1990s, however, thousands of such worlds, known as exoplanets, have been identified, most of them by **indirect** methods rather than by direct observation. 3 The reason is simple: a planet is extremely **faint** compared with the star it orbits, so its light is usually lost in the **glare**. 4 One of the most productive techniques, called the transit method, **relies on** the fact that when a planet passes in front of its star A, it blocks a tiny fraction of the starlight. 5 By measuring these small, regular dips in brightness, astronomers can **estimate** both the size of the planet and the time it takes to complete one orbit. 6 Another approach detects the slight wobble that a planet's gravity **induces** in its parent star B, which shifts the star's light alternately towards the blue and red ends of the spectrum. 7 Combining the two methods is particularly valuable, since it allows scientists to calculate a planet's **density** and thus to judge whether it is likely to be rocky or gaseous. 8 Such findings have transformed the search for life beyond Earth from a philosophical question into a scientific one.

ANAHTAR KELİMELER

speculation	tahmin yürütme, spekülasyon
indirect	dolaylı
faint	sönük, soluk
glare	göz kamaştırıcı parıltı
relies on	-e dayanmak
estimate	tahmin etmek, kestirmek
induce	yol açmak, neden olmak
density	yoğunluk

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"relies on the fact that when a planet passes in front of its star"*

'the fact that ...' isim cümleciğidir ve içinde bir de 'when' yan cümlesi vardır; Türkçede tümü öne alınıp '... geçtiğinde ... engellediği gerçeğine dayanır' biçiminde sona fiil getirilir.

B *"the slight wobble that a planet's gravity induces in its parent star"*

'that' ile başlayan ilgi cümleciği ismi sonradan niteler; Türkçede ortaç ekiyle isimden önce çevrilir: 'bir gezegenin kütleçekiminin ana yıldızında yol açtığı hafif yalpalama'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanlık tarihinin büyük bölümünde, başka yıldızların kendi gezegenlerinin olup olmadığı sorusu ancak tahmin yürütülerek yanıtlanabiliyordu. 2 Ancak 1990'lardan bu yana ötegezegen olarak bilinen bu tür binlerce dünya tespit edilmiştir; bunların çoğu doğrudan gözlemle değil, dolaylı yöntemlerle bulunmuştur. 3 Nedeni basittir: Bir gezegen, çevresinde döndüğü yıldıza kıyasla son derece sönüktür; bu yüzden ışığı genellikle yıldızın parıltısı içinde kaybolur. 4 Transit yöntemi adı verilen ve en verimli tekniklerden biri olan bu yöntem, bir gezegen yıldızının önünden geçtiğinde yıldız ışığının çok küçük bir kısmını engellediği gerçeğine dayanır. 5 Gökbilimciler, parlaklıktaki bu küçük ve düzenli düşüşleri ölçerek hem gezegenin büyüklüğünü hem de gezegenin bir turunu tamamlaması için geçen süreyi tahmin edebilirler. 6 Bir başka yaklaşım ise bir gezegenin kütleçekiminin ana yıldızında yol açtığı hafif yalpalamayı tespit eder; bu yalpalama, yıldızın ışığını sırasıyla tayfın mavi ve kırmızı uçlarına doğru kaydırır. 7 İki yöntemi birleştirmek özellikle değerlidir; çünkü bu, bilim insanlarının bir gezegenin yoğunluğunu hesaplamasına ve böylece onun kayalık mı yoksa gaz yapılı mı olduğunu değerlendirmesine olanak tanır. 8 Bu tür bulgular, Dünya dışında yaşam arayışını felsefi bir soru olmaktan çıkarıp bilimsel bir soruya dönüştürmüştür.

PASAJ 452

Direncin Yok Olduğu Dünya: Süperiletkenlik

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 201 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 When certain materials are cooled below a critical temperature, their electrical **resistance** does not merely decrease but **vanishes** altogether, a phenomenon known as superconductivity. 2 First observed in mercury in 1911 by the Dutch physicist Heike Kamerlingh Onnes, the effect remained without a **satisfactory** theoretical explanation for nearly half a century. 3 It was not until 1957 that a theory was proposed [A] according to which electrons, which ordinarily **repel** one another, form loosely bound pairs that move through the crystal lattice without being scattered. 4 Because no energy is **dissipated** as heat, a current set up in a superconducting loop can, in principle, circulate **indefinitely** without any external power source. 5 Equally remarkable is the **expulsion** of magnetic fields from the interior of a superconductor [B], which enables a magnet placed above a cooled sample to levitate. 6 These properties have already been **exploited** in the powerful electromagnets of hospital MRI scanners and particle accelerators. 7 Nevertheless, widespread use remains limited, since even the so-called high-temperature superconductors discovered in the 1980s must be kept far colder than any naturally occurring environment on Earth's surface. 8 Finding a material that superconducts at room temperature and ordinary pressure is therefore regarded as one of the great unsolved challenges of modern physics.

ANAHTAR KELİMELER

resistance	direnç
vanish	yok olmak, ortadan kalkmak
satisfactory	doyurucu, tatmin edici
repel	itmek
dissipate	(ısı olarak) kaybolmak, dağılmak
indefinitely	süresiz olarak
expulsion	dışarı atılma, itilme
exploit	yararlanmak, kullanmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It was not until 1957 that a theory was proposed"*

'It was not until X that ...' kalıbı 'ancak X'te/X'ten sonra ...' anlamına gelir; olumsuz gibi görünse de Türkçeye olumlu çevrilir: 'bir kuram ancak 1957'de ortaya atıldı'.

B *"Equally remarkable is the expulsion of magnetic fields from the interior of a superconductor"*

Devrik yapı: sıfat ('Equally remarkable') vurgu için başa alınmış, asıl özne ('the expulsion ...') fiilden sonra gelmiştir; Türkçede 'Aynı ölçüde dikkat çekici olan ... -mesidir' diye kurulur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bazı maddeler kritik bir sıcaklığın altına soğutulduğunda elektrik dirençleri yalnızca azalmakla kalmaz, tamamen ortadan kalkar; bu olgu süperiletkenlik olarak bilinir. 2 İlk kez 1911'de Hollandalı fizikçi Heike Kamerlingh Onnes tarafından cıvada gözlemlenen bu etki, yaklaşık yarım yüzyıl boyunca doyurucu bir kuramsal açıklamadan yoksun kaldı. 3 Normalde birbirini iten elektronların, kristal örgü içinde saçılmadan hareket eden gevşek bağlı çiftler oluşturduğunu öne süren bir kuram ancak 1957'de ortaya atıldı. 4 Isı olarak hiç enerji kaybedilmediği için, süperiletken bir halkada oluşturulan akım, ilke olarak, herhangi bir dış güç kaynağı olmaksızın süresiz biçimde dolaşabilir. 5 Aynı ölçüde dikkat çekici olan bir başka özellik de manyetik alanların süperiletkenin içinden dışarı itilmesidir; bu da soğutulmuş bir örneğin üzerine yerleştirilen bir mıknatısın havada asılı kalmasını sağlar. 6 Bu özelliklerden, hastanelerdeki MR cihazlarının ve parçacık hızlandırıcılarının güçlü elektromıknatıslarında şimdiden yararlanılmaktadır. 7 Bununla birlikte yaygın kullanım hâlâ sınırlıdır; çünkü 1980'lerde keşfedilen ve yüksek sıcaklık süperiletkenleri diye adlandırılan maddelerin bile Dünya yüzeyinde doğal olarak bulunan her ortamdan çok daha soğuk tutulması gerekir. 8 Bu nedenle oda sıcaklığında ve normal basınçta süperiletkenlik gösteren bir madde bulmak, modern fiziğin çözülmemiş büyük sorunlarından biri olarak görülmektedir.

PASAJ 453

Tepkimelerin Görünmez Yardımcısı: Katalizörler

BÖLÜM 23

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 147 kelime · 9 cümle

1 A **catalyst** is a substance that speeds up a chemical reaction without being **used up** itself[A]. 2 Many reactions would happen extremely slowly, or not at all, under normal conditions. 3 This is because the molecules involved need a certain amount of energy, called **activation energy**, before they can react. 4 A catalyst provides an alternative **pathway** for the reaction, one that requires less energy. 5 As a result, more molecules are able to react at the same temperature, and the reaction becomes much faster. 6 Since the catalyst is not **consumed**, a small amount of it can be used again and again. 7 Catalysts are extremely important in industry, where they are used to produce **fertilisers**, fuels and plastics more cheaply[B]. 8 In cars, catalytic converters change harmful **exhaust gases** into less dangerous ones. 9 Living things also depend on catalysts: **enzymes** are biological catalysts that control almost every chemical process in our cells.

ANAHTAR KELİMELER

catalyst	katalizör
used up	tükenmek, harcanmak
activation energy	aktivasyon enerjisi
pathway	yol, güzergâh
consumed	tüketilmek
fertilisers	gübreler
exhaust gases	egzoz gazları
enzymes	enzimler

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a substance that speeds up a chemical reaction without being used up itself"*

İlgi cümleciği ('that speeds up ...') isimden önce ortaçla çevrilir; 'without being used up' edilgen bir ulaçtır ve '-meden / tükenmeden' diye aktarılır: 'kendisi tükenmeden ... hızlandıran madde'.

B *"where they are used to produce fertilisers, fuels and plastics more cheaply"*

'where' burada yer bildiren ilgi zamiridir (industry'yi niteler); edilgen 'are used to produce' 'üretilmesinde kullanılırlar' diye çevrilir. 'be used to + fiil' (için kullanılmak) ile 'be used to + -ing' (alışkın olmak) karıştırılmamalıdır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Katalizör, kendisi tükenmeden bir kimyasal tepkimeyi hızlandıran maddedir. 2 Pek çok tepkime normal koşullarda son derece yavaş gerçekleşir ya da hiç gerçekleşmez. 3 Bunun nedeni, söz konusu moleküllerin tepkimeye girebilmek için aktivasyon enerjisi adı verilen belirli bir miktar enerjiye ihtiyaç duymasıdır. 4 Katalizör, tepkime için alternatif bir yol, yani daha az enerji gerektiren bir yol sağlar. 5 Sonuç olarak aynı sıcaklıkta daha fazla molekül tepkimeye girebilir ve tepkime çok daha hızlı hâle gelir. 6 Katalizör tüketilmediği için az miktarda katalizör tekrar tekrar kullanılabilir. 7 Katalizörler sanayide son derece önemlidir; sanayide gübre, yakıt ve plastiklerin daha ucuza üretilmesinde kullanılırlar. 8 Otomobillerde katalitik dönüştürücüler, zararlı egzoz gazlarını daha az tehlikeli gazlara dönüştürür. 9 Canlılar da katalizörlere bağımlıdır: Enzimler, hücrelerimizdeki neredeyse her kimyasal süreci denetleyen biyolojik katalizörlerdir.

PASAJ 454

Atomların İçindeki Saatler

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 184 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Determining the age of ancient rocks and fossils was largely a matter of **guesswork** until scientists learned to read the clocks hidden inside atoms. 2 Many elements exist in **unstable** forms, called radioactive isotopes, which gradually **decay** into other elements at a steady and **predictable** rate. 3 The time required for half of the atoms in a sample to decay is known as the **half-life**, and it is not affected by temperature, pressure or chemical conditions. 4 Consequently, by comparing the amount of the original isotope with the amount of the product it has formed A, researchers can calculate how much time has passed. 5 Carbon-14, which has a half-life of roughly 5,730 years, is widely used to date organic **remains** such as wood, bone and cloth. 6 Because it decays relatively quickly, however, it is of little use for materials older than about 50,000 years. 7 For far older samples, geologists **turn to** isotopes with much longer half-lives, such as uranium-238, whose half-life is about 4.5 billion years. 8 It was largely through such methods that the age of the Earth B itself came to be estimated at roughly 4.5 billion years.

ANAHTAR KELİMELER

guesswork	tahmin, kestirme
unstable	kararsız
decay	bozunmak
predictable	öngörülebilir
half-life	yarı ömür
remains	kalıntılar
turn to	-e başvurmak
be of little use	pek işe yaramamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the amount of the product it has formed"*

İlgi zamiri düşürülmüş (gizli) ilgi cümleciği: 'the product (that) it has formed'. Türkçede ortaçla öne alınır: 'onun oluşturduğu ürünün miktarı'.

B *"It was largely through such methods that the age of the Earth"*

'It was ... that ...' vurgu (cleft) yapısıdır; vurgulanan öge ('through such methods') Türkçede yüklemin hemen önüne getirilir: '... tahmin edilmesi de büyük ölçüde bu tür yöntemler sayesinde olmuştur'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bilim insanları atomların içinde gizlenmiş saatleri okumayı öğrenene kadar, eski kayaların ve fosillerin yaşını belirlemek büyük ölçüde bir tahmin işiydi. 2 Pek çok element, radyoaktif izotop adı verilen ve sabit, öngörülebilir bir hızla yavaş yavaş başka elementlere bozunan kararsız biçimlerde bulunur. 3 Bir örnekteki atomların yarısının bozunması için gereken süre yarı ömür olarak bilinir ve bu süre sıcaklıktan, basınçtan ya da kimyasal koşullardan etkilenmez. 4 Bu nedenle araştırmacılar, başlangıçtaki izotopun miktarını onun oluşturduğu ürünün miktarıyla karşılaştırarak ne kadar zaman geçtiğini hesaplayabilirler. 5 Yarı ömrü yaklaşık 5.730 yıl olan karbon-14, odun, kemik ve kumaş gibi organik kalıntıların yaşını belirlemek için yaygın olarak kullanılır. 6 Ancak görece hızlı bozunduğu için yaklaşık 50.000 yıldan daha eski malzemelerde pek işe yaramaz. 7 Çok daha eski örnekler için jeologlar, yarı ömrü yaklaşık 4,5 milyar yıl olan uranyum-238 gibi çok daha uzun yarı ömürlü izotoplara başvururlar. 8 Dünya'nın kendi yaşının yaklaşık 4,5 milyar yıl olarak tahmin edilmesi de büyük ölçüde bu tür yöntemler sayesinde olmuştur.

PASAJ 455

Kozmik Deniz Fenerleri: Nötron Yıldızları

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 209 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 23

(1) When a massive star **exhausts** its nuclear fuel, its core can no longer **withstand** the crushing force of its own gravity and **collapses** within a fraction of a second. (2) If the remaining core is not heavy enough to become a black hole, the collapse is **halted** only when protons and electrons have been forced together[A] to form neutrons, producing an object of unimaginable density. (3) Such a neutron star, though typically no wider than a large city, may contain more mass than the Sun, so that a teaspoonful of its material would weigh billions of tonnes on Earth. (4) Moreover, because angular momentum is **conserved** as the star shrinks, the **remnant** rotates extremely rapidly, in some cases hundreds of times per second. (5) Its intense magnetic field channels radiation into narrow beams emerging from the magnetic poles, and if these beams happen to **sweep across** Earth, astronomers detect regular pulses, much as a ship detects the flashing of a lighthouse. (6) The first such pulsar was identified in 1967 by Jocelyn Bell Burnell, then a graduate student, whose observations were initially so **puzzling** that the signal was half-jokingly labelled[B] "LGM", for "little green men". (7) Because their pulses are extraordinarily regular, pulsars now serve as natural laboratories for testing theories of gravity and matter.

ANAHTAR KELİMELER

exhaust	tüketmek
withstand	dayanmak, karşı koymak
collapse	çökmek
halt	durdurmak
conserved	korunmak
remnant	kalıntı
sweep across	üzerinden geçmek, taramak
puzzling	şaşırtıcı, kafa karıştırıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the collapse is halted only when protons and electrons have been forced together"*

'only when' 'ancak ... -dığında' anlamı verir; ana cümle ('is halted') ve yan cümle ('have been forced') edilgendir, Türkçede 'çöküş ancak ... zorla birleştirildiğinde durur' biçiminde çevrilir.

B *"whose observations were initially so puzzling that the signal was half-jokingly labelled"*

'whose' iyelik bildiren ilgi zamiridir (onun gözlemleri); 'so ... that' sonuç yapısı 'öylesine ... ki' ya da '... o kadar şaşırtıcıydı ki' diye aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) Büyük kütleli bir yıldız nükleer yakıtını tükettiğinde, çekirdeği artık kendi kütleçekiminin ezici kuvvetine dayanamaz ve saniyenin çok küçük bir bölümünde çöker. (2) Geriye kalan çekirdek bir kara deliğe dönüşecek kadar ağır değilse çöküş ancak protonlar ve elektronlar zorla birleştirilerek nötronlara dönüştüğünde durur ve akıl almaz yoğunlukta bir cisim ortaya çıkar. (3) Böyle bir nötron yıldızı, genellikle büyük bir kentten daha geniş olmamasına karşın Güneş'ten daha fazla kütle içerebilir; öyle ki malzemesinin bir çay kaşığı Dünya'da milyarlarca ton gelir. (4) Üstelik yıldız küçülürken açısal momentum korunduğu için geriye kalan kalıntı son derece hızlı, bazı durumlarda saniyede yüzlerce kez döner. (5) Yoğun manyetik alanı, ışınımı manyetik kutuplardan çıkan dar demetler hâlinde yönlendirir ve bu demetler Dünya'nın üzerinden geçecek biçimde dönerse, tıpkı bir geminin deniz fenerinin yanıp sönmesini fark etmesi gibi gökbilimciler de düzenli atımlar algılar. (6) Bu türden ilk pulsar 1967'de, o sırada lisansüstü öğrencisi olan Jocelyn Bell Burnell tarafından tespit edildi; onun gözlemleri başlangıçta öylesine şaşırtıcıydı ki sinyale yarı şaka "küçük yeşil adamlar" (little green men) anlamında "LGM" adı verildi. (7) Atımları olağanüstü düzenli olduğu için pulsarlar artık kütleçekimi ve madde kuramlarını sınamaya yarayan doğal laboratuvarlar işlevi görmektedir.

PASAJ 456

Denizi Kim Çekiyor? Gelgitlerin Sırrı

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 166 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Anyone who has spent a day at the seaside has probably noticed A that the level of the sea rises and falls. 2 These regular changes, known as **tides**, are caused mainly by the **gravitational pull** of the Moon. 3 The Moon pulls most strongly on the side of the Earth that faces it, so the water there forms a **bulge**. 4 At the same time, a second bulge forms on the **opposite** side of the planet, where the Moon's pull is weakest. 5 As the Earth turns, most **coastlines** pass through both bulges, which is why many places have two high tides and two low tides B almost every day. 6 The Sun also affects the tides, although its **influence** is less than half that of the Moon. 7 When the Sun and the Moon are **in line**, at new moon and full moon, their effects combine and produce especially high tides, called spring tides. 8 When they pull **at right angles** to each other, the difference between high and low water is smaller.

ANAHTAR KELİMELER

tides	gelgitler
gravitational pull	kütleçekimi, çekim kuvveti
bulge	kabarıklık, şişkinlik
opposite	karşı, zıt
coastlines	kıyı şeritleri
influence	etki
in line	aynı doğrultuda, hizada
at right angles	dik açıyla

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“Anyone who has spent a day at the seaside has probably noticed”*

Öznenin içinde bir ilgi cümleciği vardır ('who has spent ...'); Türkçede ortaçla öne alınır: 'Deniz kenarında bir gün geçirmiş olan herkes ... fark etmiştir'.

B *“which is why many places have two high tides and two low tides”*

'which is why' önceki cümlenin tamamını gösterir ve 'bu yüzden / ... nedeni budur' diye çevrilir; Türkçede çoğunlukla ayrı bir yan cümle olarak sona eklenir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Deniz kenarında bir gün geçirmiş olan herkes, deniz seviyesinin yükselip alçaldığını muhtemelen fark etmiştir. 2 Gelgit olarak bilinen bu düzenli değişimlere esas olarak Ay'ın kütleçekimi neden olur. 3 Ay, Dünya'nın kendisine bakan tarafını en güçlü biçimde çeker; bu yüzden oradaki su bir kabarıklık oluşturur. 4 Aynı zamanda gezegenin karşı tarafında, Ay'ın çekiminin en zayıf olduğu yerde ikinci bir kabarıklık oluşur. 5 Dünya döndükçe kıyı şeritlerinin çoğu her iki kabarıklıktan da geçer; pek çok yerde neredeyse her gün iki kabarma ve iki alçalma yaşanmasının nedeni budur. 6 Güneş de gelgitleri etkiler, ancak onun etkisi Ay'ın etkisinin yarısından azdır. 7 Güneş ve Ay, yeni ay ve dolunay evrelerinde aynı doğrultuya geldiğinde etkileri birleşir ve "bahar gelgiti" (sizigi gelgiti) denilen özellikle yüksek gelgitler oluşur. 8 Birbirlerine dik açıyla çektiklerinde ise kabarma ile alçalma arasındaki fark daha küçük olur.

PASAJ 457

Düzensizliğin Yasası: Entropi

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 210 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 23

1 Of all the laws of physics, the second law of thermodynamics is perhaps the one with the most **far-reaching** consequences, governing processes as diverse as the cooling of a cup of coffee and the eventual fate of the universe. 2 In its simplest form, it states that heat flows **spontaneously** from a hotter body to a colder one and never in the reverse direction unless work is done. 3 A more general **formulation** is expressed in terms of entropy, a quantity that can be loosely understood as a measure of disorder or, more precisely, of the number of microscopic arrangements consistent with a system's overall state. 4 In any **isolated** system, entropy tends to increase over time, which explains why an ice cube melts in a warm room whereas a puddle of water never spontaneously freezes into a cube. 5 This principle also places a fundamental limit on the **efficiency** of engines, since some of the energy released by burning fuel is **inevitably** lost as waste heat. 6 Living organisms might appear to **contradict** the law, given that they build highly ordered structures[A], yet they do so only by increasing the entropy of their surroundings even more. 7 Some physicists have even suggested that the steady growth of entropy is what gives time its **apparent** direction[B].

ANAHTAR KELİMELER

far-reaching	geniş kapsamlı
spontaneously	kendiliğinden
formulation	ifade biçimi, formülasyon
isolated	yalıtılmış
efficiency	verim
inevitably	kaçınılmaz olarak
contradict	çelişmek, aykırı düşmek
apparent	görünürdeki, görünen

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"given that they build highly ordered structures"*

'given that' bir gerekçe/koşul bağlacıdır: '... -dığı düşünülürse / göz önüne alındığında'. Türkçede bu yan cümle ana cümlenin önüne alınır.

B *"the steady growth of entropy is what gives time its apparent direction"*

'what' ile başlayan isim cümleciği yüklem görevindedir ('... veren şey'); Türkçede vurgu yer değiştirir: 'zamana görünürdeki yönünü veren, entropideki bu sürekli artıştır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Fizik yasaları arasında en geniş kapsamlı sonuçlara yol açanı belki de termodinamiğin ikinci yasasıdır; bu yasa, bir fincan kahvenin soğumasından evrenin nihai akıbetine kadar birbirinden çok farklı süreçleri yönetir. 2 En basit biçimiyle bu yasa, ısının kendiliğinden sıcak bir cisimden soğuk bir cisme aktığını ve iş yapılmadıkça hiçbir zaman ters yönde akmadığını belirtir. 3 Daha genel bir ifade biçimi ise entropi kavramıyla dile getirilir; entropi, kabaca bir düzensizlik ölçüsü ya da daha kesin bir deyişle bir sistemin genel durumuyla uyumlu mikroskobik düzenlenişlerin sayısının ölçüsü olarak anlaşılabilecek bir niceliktir. 4 Yalıtılmış herhangi bir sistemde entropi zamanla artma eğilimindedir; bu da sıcak bir odada buz küpünün neden eridiğini, buna karşın bir su birikintisinin neden hiçbir zaman kendiliğinden donup küp hâline gelmediğini açıklar. 5 Bu ilke motorların verimine de temel bir sınır koyar; çünkü yakıtın yakılmasıyla açığa çıkan enerjinin bir kısmı kaçınılmaz olarak atık ısı biçiminde kaybolur. 6 Son derece düzenli yapılar inşa ettikleri düşünülürse canlı organizmalar bu yasaya aykırı görünebilir; ancak bunu yalnızca çevrelerinin entropisini çok daha fazla artırarak yaparlar. 7 Hatta bazı fizikçiler, zamana görünürdeki yönünü verenin entropideki bu sürekli artış olduğunu ileri sürmüştür.

PASAJ 458

Mendeleyev'in Bilerek Bıraktığı Boşluklar

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●○ İleri · 167 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 When the Russian chemist Dmitri Mendeleev published his periodic table in 1869, around sixty elements were known, and no one could explain why some of them behaved so similarly. 2 By **arranging** the elements in order of increasing atomic weight and grouping together those with **comparable** chemical properties, Mendeleev **revealed** a repeating pattern. 3 What made his table truly remarkable, however, was not what it contained[A] but what it left out. 4 Rather than forcing every known element into place, he left **gaps**[B], **boldly** claiming that they would be filled by elements yet to be discovered. 5 He even predicted the properties of several of these missing elements, including their approximate weights and densities. 6 Within two decades, gallium, scandium and germanium had been **isolated**, and their characteristics matched his predictions remarkably closely. 7 It was later understood that the true **organising principle** is not atomic weight but atomic number, the number of protons in an atom's nucleus. 8 Even so, the basic structure that Mendeleev proposed remains **at the heart of** chemistry today.

ANAHTAR KELİMELER

arrange	sıralamak, düzenlemek
comparable	benzer, karşılaştırılabilir
reveal	ortaya çıkarmak
gaps	boşluklar
boldly	cesurca
isolate	(element) elde etmek, ayrıştırmak
organising principle	düzenleyici ilke
at the heart of	-in merkezinde, özünde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"What made his table truly remarkable, however, was not what it contained"*

Özne 'what' ile kurulmuş bir isim cümleciğidir ('... kılan şey'); devamındaki 'not what ... but what ...' yapısı 'X değil, Y' diye çevrilir: 'kılan, içerdikleri değil, dışarıda bıraktıklarıydı'.

B *"Rather than forcing every known element into place, he left gaps"*

'Rather than + -ing' 'X yapmak yerine' anlamındadır ve Türkçede cümlenin başında kalabilir: 'Her elementi zorla yerleştirmek yerine boşluklar bıraktı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Rus kimyager Dmitri Mendeleyev 1869'da periyodik tablosunu yayımladığında yaklaşık altmış element biliniyordu ve hiç kimse bunlardan bazılarının neden bu kadar benzer davrandığını açıklayamıyordu. 2 Mendeleyev, elementleri artan atom ağırlığına göre sıralayıp benzer kimyasal özelliklere sahip olanları bir araya getirerek yinelenen bir örüntüyü gün ışığına çıkardı. 3 Ne var ki tablosunu gerçekten dikkat çekici kılan, içerdikleri değil, dışarıda bıraktıklarıydı. 4 Bilinen her elementi zorla bir yere yerleştirmek yerine boşluklar bıraktı ve bu boşlukların henüz keşfedilmemiş elementlerle dolacağını cesurca ileri sürdü. 5 Hatta bu eksik elementlerin birkaçının, yaklaşık ağırlıkları ve yoğunlukları da dâhil olmak üzere, özelliklerini önceden kestirdi. 6 Yirmi yıl içinde galyum, skandiyum ve germanyum elde edilmişti ve bu elementlerin özellikleri onun öngörüleriyle dikkat çekici ölçüde örtüşüyordu. 7 Daha sonra asıl düzenleyici ilkenin atom ağırlığı değil, atom numarası, yani bir atomun çekirdeğindeki proton sayısı olduğu anlaşıldı. 8 Yine de Mendeleyev'in önerdiği temel yapı bugün hâlâ kimyanın merkezinde yer almaktadır.

PASAJ 459

Uzay–Zamandaki Dalgacıkları Yakalamak

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●●● Zor · 194 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 23

1 A century after Albert Einstein predicted, as a consequence of his general theory of relativity, that accelerating masses should send **ripples** through the fabric of space-time, those ripples were finally detected in 2015. 2 Einstein himself had doubted that such gravitational waves could ever be measured, for by the time they reach Earth, their effect is almost **inconceivably** small. 3 The instruments that achieved the **feat**, built by the LIGO collaboration in the United States, consist of two **perpendicular** arms several kilometres long, along which laser beams travel back and forth between mirrors. 4 A passing wave stretches one arm while **squeezing** the other, altering their lengths by a fraction of the width of a proton. 5 Detecting so tiny a change required **isolating** the mirrors B from vibrations caused by everything from distant traffic to ocean waves striking the coast. 6 The first signal, which lasted only a fraction of a second, was **attributed to** the **merger** of two black holes more than a billion light-years away. 7 Not only did the discovery confirm a key prediction of relativity, but it also opened A an entirely new way of observing the universe, one that does not depend on light at all.

ANAHTAR KELİMELER

ripples	dalgacıklar, dalgalanmalar
inconceivably	akıl almaz derecede
feat	başarı, ustalık işi
perpendicular	dik, birbirine dik
squeeze	sıkıştırmak
isolate	yalıtmak, korumak
attributed to	-e bağlanmak, -e atfedilmek
merger	birleşme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Not only did the discovery confirm a key prediction of relativity, but it also opened"*

'Not only' başa gelince yardımcı fiil özneden önce gelir (devrik yapı: 'did the discovery confirm'). Türkçede '... yalnızca ... -makla kalmadı, aynı zamanda ... da ...' kalıbıyla çevrilir.

B *"Detecting so tiny a change required isolating the mirrors"*

Cümlenin öznesi bir -ing yapısıdır ('Detecting ...' = algılamak); 'so tiny a change' ise 'so + sıfat + a + isim' sırasıyla kurulmuş vurgulu bir yapıdır: 'bu kadar küçük bir değişim'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Albert Einstein'ın, genel görelilik kuramının bir sonucu olarak ivmelenen kütlelerin uzay-zaman dokusunda dalgacıklar oluşturması gerektiğini öngörmesinden bir yüzyıl sonra, bu dalgacıklar nihayet 2015'te tespit edildi. 2 Einstein'ın kendisi bu tür kütleçekim dalgalarının bir gün ölçülebileceğinden şüphe etmişti; çünkü bu dalgalar Dünya'ya ulaştıklarında etkileri neredeyse akıl almayacak kadar küçüktür. 3 Bu başarıyı gerçekleştiren ve ABD'deki LIGO işbirliği tarafından inşa edilen aletler, birbirine dik ve birkaç kilometre uzunluğunda iki koldan oluşur; bu kollar boyunca lazer ışınları aynalar arasında gidip gelir. 4 Geçen bir dalga bir kolu uzatırken diğerini sıkıştırır ve kolların uzunluğunu bir protonun genişliğinin çok küçük bir kesri kadar değiştirir. 5 Bu kadar küçük bir değişimi algılamak, aynaları uzaktaki trafikten kıyıya çarpan okyanus dalgalarına kadar her şeyin yol açtığı titreşimlerden yalıtmayı gerektirdi. 6 Yalnızca saniyenin bir kesri kadar süren ilk sinyal, bir milyar ışık yılından daha uzaktaki iki kara deliğin birleşmesine bağlandı. 7 Bu keşif yalnızca göreliliğin temel bir öngörüsünü doğrulamakla kalmadı, aynı zamanda evreni gözlemlemenin tamamen yeni ve ışığa hiç bağlı olmayan bir yolunu da açtı.

PASAJ 460

Boncuk Dizisi Gibi Moleküller: Plastikler

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 152 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 23

1 Plastics are made of **polymers**, which are very long molecules built from many small, **repeating units** called monomers[A]. 2 A single polymer **chain** may contain thousands of these units joined together, rather like beads on a necklace. 3 The properties of a plastic depend on the type of monomer and on how the chains are arranged. 4 In some plastics, the chains can **slide past** one another when heated, so the material **softens** and can be shaped again. 5 These are called thermoplastics, and they are relatively easy to **recycle**. 6 In others, the chains are strongly linked to each other, so the material stays hard and does not melt when it is heated. 7 Plastics are cheap, light and strong, which explains why they are used in almost every area of modern life. 8 However, the same strong **chemical bonds** that make them useful also mean that[B] many plastics take hundreds of years to **break down** in nature.

ANAHTAR KELİMELER

polymers	polimerler
repeating units	yinelenen birimler
chain	zincir
slide past	birbirinin üzerinden kaymak
soften	yumuşamak
recycle	geri dönüştürmek
chemical bonds	kimyasal bağlar
break down	parçalanmak, ayrışmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which are very long molecules built from many small, repeating units called monomers"*

İlgi cümleciğinin içinde iki geçmiş zaman ortacı ('built from', 'called') ismi niteler; Türkçede hepsi ismin önüne alınır: 'monomer adı verilen ... birimlerden oluşmuş çok uzun moleküller olan polimerler'.

B *"the same strong chemical bonds that make them useful also mean that"*

Özne uzundur ve kendi ilgi cümleciğini içerir ('that make them useful'); yüklem 'mean that ...' ancak sonra gelir. Türkçede önce özne kurulur: 'Onları yararlı kılan bu güçlü bağlar ... anlamına da gelir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Plastikler, monomer adı verilen çok sayıda küçük ve yinelenen birimden oluşmuş çok uzun moleküller olan polimerlerden yapılır. 2 Tek bir polimer zinciri, tıpkı bir kolyedeki boncuklar gibi birbirine bağlanmış binlerce birim içerebilir. 3 Bir plastiğin özellikleri monomerin türüne ve zincirlerin nasıl dizildiğine bağlıdır. 4 Bazı plastiklerde zincirler ısıtıldığında birbirinin üzerinden kayabilir; böylece malzeme yumuşar ve yeniden biçimlendirilebilir. 5 Bunlara termoplastik denir ve bunları geri dönüştürmek görece kolaydır. 6 Diğerlerinde ise zincirler birbirine güçlü biçimde bağlıdır; bu nedenle malzeme sert kalır ve ısıtıldığında erimez. 7 Plastikler ucuz, hafif ve dayanıklıdır; bu da onların modern yaşamın hemen her alanında neden kullanıldığını açıklar. 8 Ne var ki onları yararlı kılan bu güçlü kimyasal bağlar, birçok plastiğin doğada parçalanmasının yüzlerce yıl sürmesi anlamına da gelir.

BÖLÜM 24 Pasaj 461–480

PASAJ 461

Gökyüzü Neden Mavi?

Fizik, Kimya ve Astronomi ●●○ İleri 191 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 Why the sky is blue is a question that children often ask[A] and that **puzzled** scientists for centuries. 2 The answer **lies in** the way sunlight **interacts** with the gases of the atmosphere. 3 Although sunlight appears white, it is in fact a mixture of all the colours of the visible spectrum, each corresponding to a different **wavelength**. 4 When this light strikes the tiny nitrogen and oxygen molecules in the air, part of it is **scattered** in all directions, and shorter wavelengths are scattered far more strongly than longer ones. 5 As a result, blue light is spread across the whole sky, reaching our eyes from every direction we look. 6 Violet light is scattered even more, but the sky does not look violet, partly because sunlight contains less of it and partly because our eyes[B] are less **sensitive** to it. 7 At sunrise and sunset, **by contrast**, sunlight must travel through a much thicker layer of air before reaching us, so most of the blue is scattered away and the reds and oranges are left to **dominate**. 8 This effect is named after the British physicist Lord Rayleigh, who described it mathematically in the nineteenth century.

ANAHTAR KELİMELER

puzzle	kafasını kurcalamak, şaşırtmak
lie in	-de yatmak
interact	etkileşmek
wavelength	dalga boyu
scatter	saçmak, saçılmak
sensitive	duyarlı
by contrast	buna karşılık
dominate	baskın olmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Why the sky is blue is a question that children often ask"*

Cümlenin öznesi bir isim cümleciğidir ('Why the sky is blue' = gökyüzünün neden mavi olduğu); soru sözcüğüyle başlasa da soru cümlesi değildir ve düz sıralıdır. Türkçede '-dığı' ekiyle isimleştirilir.

B *"partly because sunlight contains less of it and partly because our eyes"*

'partly because ... and partly because ...' iki ayrı nedeni sıralar: 'kısmen ... -mesi, kısmen de ... -mesi'. Türkçede çoğunlukla 'bunun nedeni ...' ile başlayan ayrı bir yan cümle kurulur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Gökyüzünün neden mavi olduğu, çocukların sıkça sorduğu ve bilim insanlarının yüzyıllar boyunca kafasını kurcalamış bir sorudur. 2 Yanıt, güneş ışığının atmosferdeki gazlarla etkileşim biçiminde yatmaktadır. 3 Güneş ışığı beyaz görünse de aslında görünür tayftaki tüm renklerin bir karışımıdır ve bu renklerin her biri farklı bir dalga boyuna karşılık gelir. 4 Bu ışık havadaki çok küçük azot ve oksijen moleküllerine çarptığında bir kısmı her yöne saçılır ve kısa dalga boyları uzun olanlardan çok daha güçlü biçimde saçılır. 5 Bunun sonucunda mavi ışık tüm gökyüzüne yayılır ve baktığımız her yönden gözlerimize ulaşır. 6 Mor ışık daha da fazla saçılır, ancak gökyüzü mor görünmez; bunun nedeni kısmen güneş ışığının daha az mor ışık içermesi, kısmen de gözlerimizin bu renge daha az duyarlı olmasıdır. 7 Buna karşılık gün doğumu ve gün batımında güneş ışığı bize ulaşmadan önce çok daha kalın bir hava katmanından geçmek zorundadır; bu yüzden mavinin büyük kısmı saçılıp gider ve geriye baskın renk olarak kırmızılar ve turuncular kalır. 8 Bu etki, onu on dokuzuncu yüzyılda matematiksel olarak açıklayan İngiliz fizikçi Lord Rayleigh'in adını taşır.

PASAJ 462

Güneş Sisteminin Kirli Kartopları

Fizik, Kimya ve Astronomi · ●○○ Orta · 160 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 Comets are small **icy** bodies that travel around the Sun, often on long and stretched **orbits**. 2 They are sometimes described as "dirty snowballs", because they are made of **frozen** water, frozen gases, dust and rock. 3 For most of its journey, a comet is far from the Sun, where it remains cold and **inactive** and is usually too faint to be seen[A]. 4 When it comes closer to the Sun, however, the heat causes some of its ice to turn directly into gas. 5 This gas and dust form a huge **glowing** cloud around the solid centre, which is called the **nucleus**. 6 Pressure from sunlight and the **solar wind** pushes the material away, creating one or more long tails. 7 Interestingly, these tails always point away from the Sun, no matter which direction the comet is moving in[B]. 8 Many scientists believe that comets contain material that has hardly changed since the solar system formed, so studying them may help us understand our own **origins**.

ANAHTAR KELİMELER

icy	buzlu
orbits	yörüngeler
frozen	donmuş
inactive	etkinliksiz, durgun
glowing	parlayan, ışıldayan
nucleus	çekirdek
solar wind	güneş rüzgârı
origins	köken

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is usually too faint to be seen"*

'too + sıfat + to + fiil' yapısı olumsuz bir sonuç bildirir: 'görülemeyecek kadar sönük'. Edilgen mastar 'to be seen' Türkçede '-ilemeyecek' biçiminde çevrilir.

B *"no matter which direction the comet is moving in"*

'no matter which/what/how ...' 'hangi ... olursa olsun' anlamı verir; Türkçede şart ekinin tekrarıyla kurulur: 'hangi yönde hareket ederse etsin'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kuyruklu yıldızlar, Güneş'in çevresinde çoğunlukla uzun ve basık yörüngelerde dolaşan küçük, buzlu gök cisimleridir. 2 Donmuş su, donmuş gazlar, toz ve kayadan oluştukları için bazen "kirli kartopları" olarak nitelendirilirler. 3 Kuyruklu yıldız yolculuğunun büyük bölümünde Güneş'ten uzaktadır; orada soğuk ve etkinliksiz kalır ve genellikle görülemeyecek kadar sönüktür. 4 Ancak Güneş'e yaklaştığında ısı, buzunun bir kısmının doğrudan gaza dönüşmesine neden olur. 5 Bu gaz ve toz, çekirdek adı verilen katı merkezin çevresinde büyük ve parlayan bir bulut oluşturur. 6 Güneş ışığının basıncı ve güneş rüzgârı bu malzemeyi dışarı doğru iter ve bir ya da daha fazla uzun kuyruk oluşturur. 7 İlginçtir ki bu kuyruklar, kuyruklu yıldız hangi yönde hareket ederse etsin her zaman Güneş'in ters yönünü gösterir. 8 Pek çok bilim insanı, kuyruklu yıldızların Güneş sistemi oluştuğundan bu yana neredeyse hiç değişmemiş malzeme içerdiğine inanır; bu yüzden onları incelemek kendi kökenimizi anlamamıza yardımcı olabilir.

PASAJ 463

Cebimizdeki Kimya: Lityum İyon Piller

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 175 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 Few technologies have shaped daily life in recent decades as **profoundly** as[A] the **rechargeable** lithium-ion battery, which powers everything from mobile phones to electric cars. 2 Like all batteries, it stores energy chemically and **releases** it as electricity when its two electrodes are connected through an external circuit. 3 During **discharge**, lithium ions travel through a liquid electrolyte from the negative electrode, usually made of graphite, to the positive electrode, while electrons flow through the device being powered. 4 When the battery is charged, this process is **reversed**, and the ions are pushed back into the graphite. 5 Lithium is particularly suitable for this purpose because it is the lightest metal and **readily** gives up an electron, which allows a great deal of energy to be stored in a small, light package. 6 The technology is not without **drawbacks**, however[B]. 7 Batteries gradually lose capacity as they age, and if they are damaged or overheated, the **flammable** electrolyte can catch fire. 8 In recognition of their contribution to developing such batteries, three scientists were awarded the Nobel Prize in Chemistry in 2019.

ANAHTAR KELİMELER

profoundly	derinden
rechargeable	şarj edilebilir
release	açığa çıkarmak, salmak
discharge	deşarj, boşalma
reversed	tersine çevrilmek
readily	kolayca
drawbacks	sakıncalar, dezavantajlar
flammable	yanıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Few technologies have shaped daily life in recent decades as profoundly as"*

'Few' olumsuz anlam taşır ('çok az'); 'as ... as' karşılaştırmasıyla birlikte Türkçede '... kadar derinden etkilemiş teknoloji azdır' biçiminde, karşılaştırılan öge öne alınarak çevrilir.

B *"The technology is not without drawbacks, however."*

'not without' çift olumsuzdur ve aslında olumlu bir anlam verir: 'sakıncasız değildir', yani 'sakıncaları da vardır'. Türkçede 'sakıncaları da yok değildir' ile bu incelik korunabilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Son on yıllarda gündelik yaşamı, cep telefonlarından elektrikli otomobillere kadar her şeye güç sağlayan şarj edilebilir lityum iyon pil kadar derinden etkilemiş teknoloji azdır. 2 Tüm piller gibi bu pil de enerjiyi kimyasal olarak depolar ve iki elektrotu bir dış devre aracılığıyla birbirine bağlandığında bu enerjiyi elektrik olarak açığa çıkarır. 3 Deşarj (boşalma) sırasında lityum iyonları, genellikle grafitten yapılan negatif elektrottan sıvı bir elektrolitin içinden geçerek pozitif elektroda ilerlerken elektronlar da güç verilen cihazın içinden akar. 4 Pil şarj edildiğinde bu süreç tersine döner ve iyonlar yeniden grafitin içine itilir. 5 Lityum bu amaç için özellikle uygundur; çünkü en hafif metaldir ve kolayca bir elektron verir; bu da küçük ve hafif bir paket içinde çok miktarda enerji depolanmasını sağlar. 6 Ne var ki bu teknolojinin sakıncaları da yok değildir. 7 Piller eskidikçe kapasitelerini yavaş yavaş yitirir; hasar gördüklerinde ya da aşırı ısındıklarında ise yanıcı elektrolit alev alabilir. 8 Bu tür pillerin geliştirilmesine yaptıkları katkı nedeniyle üç bilim insanına 2019'da Nobel Kimya Ödülü verildi.

PASAJ 464

GPS ve Einstein'ın Saatleri

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 205 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 24

1 The Global Positioning System, which allows a receiver to determine its location to within a few metres almost anywhere on Earth, depends on a principle that is **deceptively** simple. 2 A network of satellites continuously **broadcasts** signals stating the precise time at which each was sent, and by measuring how long the signals from at least four satellites take to arrive, a receiver can calculate its distance from each and **hence** its position. 3 Since radio signals travel at the speed of light, however, an error of a single microsecond in timing would **translate into** a positional error of roughly 300 metres. 4 It is for this reason that each satellite carries atomic clocks of extraordinary accuracy. 5 Less widely appreciated is the fact that these clocks would **drift out of step** with clocks on the ground were the effects of Einstein's theories of relativity not **taken into account**[A]. 6 Because the satellites move at high speed, special relativity predicts that their clocks should run slightly slow, whereas general relativity, owing to the weaker gravity at their altitude, predicts that they should run fast. 7 The second effect **outweighs** the first, and left uncorrected, the combined **discrepancy** would cause navigational errors to accumulate[B] at a rate of several kilometres per day.

ANAHTAR KELİMELER

deceptively	aldatıcı biçimde
broadcast	yayınlamak
hence	dolayısıyla, bu nedenle
translate into	-e dönüşmek, -e yol açmak
drift out of step	uyumunu yitirmek, kaymak
take into account	hesaba katmak
outweigh	ağır basmak
discrepancy	sapma, tutarsızlık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"were the effects of Einstein's theories of relativity not taken into account"*

'if' düşürülmüş devrik koşul cümlesidir: 'if the effects were not taken into account' anlamındadır. Türkçede edilgen şart kipiyle çevrilir: '... etkileri hesaba katılmasaydı'.

B *"left uncorrected, the combined discrepancy would cause navigational errors to accumulate"*

Cümle başındaki geçmiş zaman ortacı ('left uncorrected') gizli bir koşul bildirir: 'düzeltilmeden bırakılırsa'. 'cause X to do' yapısı da '-in ... -mesine yol açmak' diye aktarılır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Bir alıcının konumunu Dünya'nın hemen her yerinde birkaç metrelik bir hassasiyetle belirlemesini sağlayan Küresel Konumlama Sistemi (GPS), aldatıcı derecede basit bir ilkeye dayanır. 2 Bir uydu ağı, her sinyalin gönderildiği tam zamanı bildiren sinyalleri sürekli olarak yayınlar ve bir alıcı, en az dört uydudan gelen sinyallerin ulaşmasının ne kadar sürdüğünü ölçerek her bir uyduya olan uzaklığını ve dolayısıyla kendi konumunu hesaplayabilir. 3 Ancak radyo sinyalleri ışık hızıyla yol aldığından, zamanlamadaki tek bir mikrosaniyelik hata yaklaşık 300 metrelik bir konum hatasına dönüşür. 4 Her uydunun olağanüstü hassas atom saatleri taşımasının nedeni de işte budur. 5 Daha az bilinen gerçek ise Einstein'ın görelilik kuramlarının etkileri hesaba katılmasaydı bu saatlerin yerdeki saatlerle uyumunu yitireceğidir. 6 Uydular yüksek hızla hareket ettiği için özel görelilik, saatlerinin biraz yavaş işlemesi gerektiğini öngörürken genel görelilik, bulundukları yükseklikteki daha zayıf kütleçekimi nedeniyle bu saatlerin hızlı işlemesi gerektiğini öngörür. 7 İkinci etki birincisinden ağır basar ve düzeltilmeden bırakılırsa ikisinin birleşik sapması, seyrüsefer hatalarının günde birkaç kilometre hızla birikmesine yol açar.

PASAJ 465

İnterneti Taşıyan Işık: Optik Lifler

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 154 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 Most of the information that travels across the internet is carried not by electricity but by light A. 2 It moves through **optical fibres**, which are thin **strands** of very pure glass, each about as thick as a human hair. 3 A beam of light is sent into one end of the fibre and travels along it for long distances. 4 The light stays inside the glass because of an effect called total internal reflection. 5 When the light hits the **boundary** between the glass core and the outer layer at a **shallow angle**, it is **reflected** back instead of escaping B. 6 In this way, it **bounces** along the fibre, even when the cable bends. 7 Optical fibres can carry far more data than copper wires, and the signal **weakens** much less over distance. 8 Huge cables containing many such fibres are **laid** on the ocean floor, linking continents and allowing people on opposite sides of the world to communicate almost instantly.

ANAHTAR KELİMELER

optical fibres	optik lifler, fiber optik
strands	teller, iplikler
boundary	sınır
shallow angle	yatık (küçük) açı
reflected	yansımak
bounce	sekmek
weaken	zayıflamak
laid	döşenmek, serilmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"is carried not by electricity but by light"*

Edilgen yapı ('is carried by') ile 'not X but Y' (X değil, Y) birlikte kullanılmıştır; Türkçede 'elektrikle değil, ışıkla taşınır' diye çevrilir.

B *"it is reflected back instead of escaping"*

'instead of + -ing' 'X yapmak yerine' anlamındadır; edilgen 'is reflected back' Türkçede doğal olarak dönüşlü/geçişsiz fiille verilir: 'dışarı kaçmak yerine geri yansır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnternet üzerinden iletilen bilgilerin çoğu elektrikle değil, ışıkla taşınır. 2 Bu bilgiler, çok saf camdan yapılmış ve her biri yaklaşık bir insan saçı kalınlığında olan ince teller, yani optik lifler içinde ilerler. 3 Lifin bir ucuna bir ışık demeti gönderilir ve bu ışık lif boyunca uzun mesafeler kat eder. 4 Işık, tam iç yansıma adı verilen bir etki sayesinde camın içinde kalır. 5 Işık, cam çekirdek ile dış katman arasındaki sınıra yatık bir açıyla çarptığında dışarı kaçmak yerine geri yansır. 6 Bu şekilde kablo bükülse bile ışık lif boyunca sekerek ilerler. 7 Optik lifler bakır tellerden çok daha fazla veri taşıyabilir ve sinyal mesafe boyunca çok daha az zayıflar. 8 Bu liflerden çok sayıda içeren devasa kablolar okyanus tabanına döşenerek kıtaları birbirine bağlar ve dünyanın karşı uçlarındaki insanların neredeyse anında iletişim kurmasını sağlar.

PASAJ 466

Katman Katman Üretim: 3B Baskı

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 189 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 Traditional manufacturing usually works by removing material: a block of metal or wood is cut, drilled or ground until the desired shape remains. 2 **Additive manufacturing**, more commonly known as 3D printing, **reverses** this logic by building an object layer by layer from a digital design. 3 Depending on the technology used, each layer may be formed by squeezing out melted plastic, by hardening a liquid resin with light, or by **fusing** fine metal powder with a laser. 4 Because the machine simply follows instructions from a computer file, producing a single **customised** item costs little more than producing many identical ones[A]. 5 This makes the method particularly attractive in medicine, where implants and prosthetic limbs can be **tailored to** the exact dimensions of an individual patient. 6 Engineers also value it for creating complex internal structures, such as lightweight **lattices**, that would be impossible to make with **conventional** tools. 7 Nevertheless, 3D printing is generally slower than mass production, and objects made this way may be weaker along the boundaries between layers. 8 For the time being, it is therefore seen less as a replacement for traditional factories than as[B] a powerful **complement** to them.

ANAHTAR KELİMELER

additive manufacturing	eklemeli imalat
reverse	tersine çevirmek
fusing	kaynaştırma
customised	kişiye özel
tailored to	-e göre uyarlanmış
lattices	kafes yapılar
conventional	geleneksel
complement	tamamlayıcı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"producing a single customised item costs little more than producing many identical ones"*

Özne bir -ing yapısıdır ('producing ...' = üretmek); 'little more than' 'pek de fazla değil' anlamı verir. Türkçede iki -ing yapısı isim-fiille karşılaştırılır: 'tek bir ürün üretmenin maliyeti ... üretmenin maliyetinden pek fazla değildir'.

B *"it is therefore seen less as a replacement for traditional factories than as"*

'less as X than as Y' yapısı 'X'ten çok Y olarak' diye çevrilir; Türkçede vurgu Y'ye kayar: 'fabrikaların yerini alacak bir yöntemden çok, güçlü bir tamamlayıcı olarak görülmektedir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Geleneksel üretim genellikle malzeme eksilterek işler: Bir metal ya da tahta blok, istenen biçim ortaya çıkana dek kesilir, delinir ya da taşlanır. 2 Daha yaygın olarak 3B baskı diye bilinen eklemeli imalat ise bir nesneyi dijital bir tasarımdan yola çıkarak katman katman oluşturup bu mantığı tersine çevirir. 3 Kullanılan teknolojiye bağlı olarak her katman, erimiş plastiğin sıkılarak dışarı verilmesiyle, sıvı bir reçinenin ışıkla sertleştirilmesiyle ya da ince metal tozunun lazerle kaynaştırılmasıyla oluşturulabilir. 4 Makine yalnızca bir bilgisayar dosyasındaki talimatları izlediği için kişiye özel tek bir ürün üretmenin maliyeti, birçok özdeş ürün üretmenin maliyetinden pek fazla değildir. 5 Bu durum, yöntemi özellikle tıpta cazip kılar; tıpta implantlar ve protez uzuvlar tek bir hastanın tam ölçülerine göre uyarlanabilir. 6 Mühendisler de bu yöntemi, hafif kafes yapılar gibi geleneksel aletlerle yapılması olanaksız olan karmaşık iç yapılar oluşturmak için değerli bulurlar. 7 Bununla birlikte 3B baskı genellikle seri üretimden daha yavaştır ve bu şekilde yapılan nesneler katmanlar arasındaki sınırlar boyunca daha zayıf olabilir. 8 Bu nedenle şimdilik geleneksel fabrikaların yerini alacak bir yöntemden çok, onların güçlü bir tamamlayıcısı olarak görülmektedir.

PASAJ 467

Deniz Suyunu İçilebilir Kılmak

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 183 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 Although seawater covers most of the planet, it is far too salty to drink or to use for **irrigating** crops. 2 Desalination, the removal of **dissolved** salts from water, has therefore become an increasingly important source of fresh water in dry coastal regions. 3 The oldest approach **imitates** the natural water cycle: water is boiled, and the steam, which leaves the salt behind, is **condensed** into a pure liquid A. 4 This process, however, consumes enormous amounts of energy, which is why most modern plants rely instead on a technique called reverse osmosis. 5 In ordinary osmosis, water passes through a thin **membrane** from a **dilute** solution into a more concentrated one. 6 By applying high pressure to seawater, engineers force water to move in the opposite direction, so that water molecules pass through the membrane while most of the salt is held back B. 7 Even this method requires considerable energy, and the highly concentrated **brine** that remains must be **disposed of** carefully, since releasing it into the sea can harm marine life. 8 Researchers are consequently searching for more efficient membranes and for ways of powering plants with renewable energy.

ANAHTAR KELİMELER

irrigate	sulamak
dissolved	çözünmüş
imitate	taklit etmek
condensed	yoğuşturulmak
membrane	zar
dilute	seyreltik
brine	tuzlu su, salamura
dispose of	bertaraf etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the steam, which leaves the salt behind, is condensed into a pure liquid"*

Virgüller arasındaki ilgi cümleciği ('which leaves the salt behind') özneyi niteler; Türkçede öne alınır ve edilgen yüklem korunur: 'tuzu geride bırakan buhar ... yoğuşturulur'.

B *"so that water molecules pass through the membrane while most of the salt is held back"*

'so that' sonuç bildirir ('böylece'); 'while' ise burada eş zamanlılık ve karşıtlık verir ('-irken'). Edilgen 'is held back' 'geride tutulur' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Deniz suyu gezegenin büyük bölümünü kaplasa da içmek ya da tarım ürünlerini sulamakta kullanmak için fazlasıyla tuzludur. 2 Bu nedenle suda çözünmüş tuzların uzaklaştırılması anlamına gelen tuzdan arındırma, kurak kıyı bölgelerinde giderek önem kazanan bir tatlı su kaynağı hâline gelmiştir. 3 En eski yöntem doğal su döngüsünü taklit eder: Su kaynatılır ve tuzu geride bırakan buhar yoğuşturularak saf bir sıvıya dönüştürülür. 4 Ancak bu süreç muazzam miktarda enerji tüketir; modern tesislerin çoğunun bunun yerine ters ozmoz adı verilen bir tekniğe dayanmasının nedeni de budur. 5 Olağan ozmozda su, ince bir zar aracılığıyla seyreltik bir çözeltiden daha derişik bir çözeltiye geçer. 6 Mühendisler deniz suyuna yüksek basınç uygulayarak suyu ters yönde hareket etmeye zorlar; böylece su molekülleri zardan geçerken tuzun büyük kısmı geride tutulur. 7 Bu yöntem bile hatırı sayılır miktarda enerji gerektirir ve geriye kalan yüksek derişimli tuzlu atık suyun (salamuranın) dikkatle bertaraf edilmesi gerekir; çünkü bunun denize bırakılması deniz canlılarına zarar verebilir. 8 Bu nedenle araştırmacılar hem daha verimli zarlar hem de tesisleri yenilenebilir enerjiyle çalıştırmanın yollarını aramaktadır.

PASAJ 468

Depremle Savaşmak Yerine Ondan Kaçmak

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 199 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 24

1 For much of history, engineers seeking to protect buildings from earthquakes assumed that the best defence was **sheer** strength, and structures were made ever **stiffer** and heavier in the hope that they would resist the shaking. 2 Experience has shown, however, that rigidity alone can be **counterproductive**, since a stiff building **transmits** the violent motion of the ground to every floor above it. 3 An increasingly popular alternative, known as base isolation, rests on the opposite principle: rather than fighting the earthquake, engineers partially decouple the building[A] from it. 4 The structure is placed on flexible **bearings**, often made of alternating layers of rubber and steel, which allow the ground to move sideways beneath it while the building itself shifts far more slowly and gently. 5 Taller buildings, for which this method is less suitable, may instead be fitted with **dampers**[B], devices that absorb energy in much the same way as a car's shock absorbers do. 6 Some skyscrapers even contain a massive pendulum near the top, which swings in opposition to the building's **sway** and thereby reduces it. 7 Such technologies are costly, yet in regions where devastating earthquakes are a certainty rather than a possibility, they are widely regarded as a sound investment.

ANAHTAR KELİMELER

sheer	salt, katıksız
stiff	rijit, sert
counterproductive	ters etki yaratan
transmit	iletmek
decoupled	bağlantısı kesilmek, ayrıştırılmak
bearings	mesnetler, yataklar
dampers	sönümleyiciler
sway	salınım, sallanma

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"rather than fighting the earthquake, engineers partially decouple the building"*

'rather than + -ing' (... yerine): -ing'li yan öğenin öznesi ana cümlenin öznesiyle aynıdır (engineers). Türkçede 'Mühendisler depremle savaşmak yerine binayı ... ayırır' diye çevrilir.

B *"Taller buildings, for which this method is less suitable, may instead be fitted with dampers"*

Edatlı ilgi cümleciği ('for which' = bu binalar için) araya girmiştir; Türkçede ortaçla öne alınır ('Bu yöntemin pek uygun olmadığı daha yüksek binalar') ve edilgen 'be fitted with' 'takılabilir' diye çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tarihin büyük bölümünde binaları depremlerden korumaya çalışan mühendisler en iyi savunmanın salt dayanıklılık olduğunu varsaymış ve yapılar, sarsıntıya direnecekleri umuduyla giderek daha rijit ve daha ağır yapılmıştır. 2 Ne var ki deneyimler, tek başına rijitliğin ters etki yaratabileceğini göstermiştir; çünkü rijit bir bina zeminin şiddetli hareketini üstündeki her kata iletir. 3 Taban yalıtımı (sismik izolasyon) olarak bilinen ve giderek yaygınlaşan bir seçenek ise tam tersi bir ilkeye dayanır: Mühendisler depremle savaşmak yerine binayı depremden kısmen ayırır. 4 Yapı, çoğunlukla art arda dizilmiş kauçuk ve çelik katmanlarından yapılan esnek mesnetlerin üzerine oturtulur; bu mesnetler zeminin binanın altında yana doğru hareket etmesine izin verirken binanın kendisi çok daha yavaş ve yumuşak biçimde yer değiştirir. 5 Bu yöntemin pek uygun olmadığı daha yüksek binalara ise bunun yerine, enerjiyi bir otomobilin amortisörlerine çok benzer biçimde soğuran sönümleyiciler takılabilir. 6 Hatta bazı gökdelenlerin tepeye yakın kısmında, binanın salınımına karşıt yönde sallanan ve böylece bu salınımı azaltan devasa bir sarkaç bulunur. 7 Bu tür teknolojiler maliyetlidir; ancak yıkıcı depremlerin bir olasılık değil kesinlik olduğu bölgelerde yaygın olarak akıllıca bir yatırım sayılır.

PASAJ 469

Küçük Anahtar, Büyük Devrim: Transistör

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 192 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 The transistor, invented at Bell Laboratories in 1947, is often described as the most important invention of the twentieth century, and **with good reason**. 2 At its simplest, it is a tiny switch that controls the flow of electric current without any moving parts. 3 Transistors are made from **semiconductors** such as silicon, materials whose ability to **conduct** electricity can be **precisely** controlled A by adding small amounts of other elements. 4 By switching on and off billions of times per second, they represent the ones and zeros on which all digital computing is based. 5 In 1965, Gordon Moore, who later **co-founded** the chip maker Intel, observed that the number of transistors that could be placed on a chip was **doubling** at a regular rate. 6 This trend, which came to be known as Moore's law, held for several decades and **drove** the dramatic fall in the cost of computing power. 7 Today, however, transistors are so small that some of their features measure only a few nanometres, and engineers are finding it increasingly difficult to make them smaller. 8 As a result, many experts believe that future progress will depend more on new designs than on further **shrinking** B.

ANAHTAR KELİMELER

with good reason	haklı olarak
semiconductors	yarı iletkenler
conduct	iletmek
precisely	hassas biçimde, tam olarak
co-founded	birlikte kurmak
double	ikiye katlanmak
drove	(drive) itici güç olmak, sürüklemek
shrinking	küçülme, küçültme

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"materials whose ability to conduct electricity can be precisely controlled"*

'whose' iyelik ilgi zamiridir ('maddelerin yeteneği'); ilgi cümleciği edilgendir. Türkçede ortaçla öne alınır: 'elektriği iletme yetenekleri hassas biçimde denetlenebilen maddeler'.

B *"will depend more on new designs than on further shrinking"*

'more on X than on Y' karşılaştırması Türkçede 'Y'den çok X'e' sırasıyla verilir: 'daha fazla küçültmeden çok yeni tasarımlara bağlı olacak'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1947'de Bell Laboratuvarları'nda icat edilen transistör çoğu zaman yirminci yüzyılın en önemli icadı olarak nitelendirilir ve bunun haklı bir nedeni vardır. 2 En basit hâliyle transistör, hiçbir hareketli parçası olmadan elektrik akımının akışını denetleyen çok küçük bir anahtardır. 3 Transistörler silisyum gibi yarı iletkenlerden yapılır; yarı iletkenler, elektriği iletme yetenekleri az miktarda başka elementler eklenerek hassas biçimde denetlenebilen maddelerdir. 4 Transistörler saniyede milyarlarca kez açılıp kapanarak tüm dijital hesaplamanın dayandığı birleri ve sıfırları temsil eder. 5 Daha sonra çip üreticisi Intel'in kurucularından biri olacak Gordon Moore, 1965'te bir çipe yerleştirilebilen transistör sayısının düzenli bir hızla ikiye katlandığını gözlemledi. 6 Moore yasası olarak anılmaya başlanan bu eğilim birkaç on yıl boyunca geçerliliğini korudu ve bilgi işlem gücünün maliyetindeki çarpıcı düşüşün itici gücü oldu. 7 Ancak günümüzde transistörler öylesine küçülmüştür ki bazı kısımları yalnızca birkaç nanometre boyutundadır ve mühendisler onları daha da küçültmekte giderek zorlanmaktadır. 8 Bu nedenle pek çok uzman, gelecekteki ilerlemenin daha fazla küçültmeden çok yeni tasarımlara bağlı olacağına inanmaktadır.

PASAJ 470

Açık Anahtarla Gizli Mesajlar

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 188 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 24

1 For thousands of years, any two parties wishing to communicate in secret faced the same fundamental obstacle: before exchanging **encrypted** messages, they had to agree on a shared key, which itself had to be delivered without being **intercepted**. 2 In the 1970s, a radically different approach, known as public-key cryptography, **overcame** this difficulty. 3 Each user **generates** a pair of mathematically linked keys, one of which is published openly while the other is kept strictly private[A]. 4 A message encrypted with someone's public key can be decrypted only with the **corresponding** private key, so anyone may send that person a secure message without any **prior** arrangement. 5 The security of widely used systems such as RSA rests on mathematical problems that are easy to perform in one direction but extraordinarily hard to reverse, such as multiplying two large prime numbers versus **factoring** their product. 6 It is this **asymmetry** that protects online banking[B], e-mail and countless other transactions conducted over the internet every day. 7 Experts warn, however, that sufficiently powerful quantum computers could one day solve such problems efficiently, which is why new algorithms believed to resist such attacks are already being developed.

ANAHTAR KELİMELER

encrypted	şifrelenmiş
intercepted	ele geçirilmek, yolda yakalanmak
overcame	(overcome) üstesinden gelmek
generate	üretmek, oluşturmak
corresponding	karşılık gelen
prior	önceki, önceden yapılan
factoring	çarpanlarına ayırma
asymmetry	asimetri, bakışımsızlık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"one of which is published openly while the other is kept strictly private"*

'one of which' ('bunlardan biri') önceki ismi niteleyen bir ilgi yapısıdır; iki edilgen cümle 'while' ile karşıtlık içinde bağlanır: 'biri açıkça yayımlanırken diğeri gizli tutulur'.

B *"It is this asymmetry that protects online banking"*

'It is ... that ...' vurgu (cleft) yapısıdır; vurgulanan öge Türkçede yüklem konumuna getirilir: 'İnternet bankacılığını ... koruyan da işte bu asimetridir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Binlerce yıl boyunca gizlice haberleşmek isteyen herhangi iki taraf aynı temel engelle karşılaştı: Şifreli mesaj alışverişinde bulunmadan önce ortak bir anahtar üzerinde anlaşmaları gerekiyordu ve bu anahtarın kendisinin de ele geçirilmeden karşı tarafa ulaştırılması gerekiyordu. 2 1970'lerde, açık anahtarlı şifreleme olarak bilinen kökten farklı bir yaklaşım bu güçlüğün üstesinden geldi. 3 Her kullanıcı matematiksel olarak birbirine bağlı bir anahtar çifti üretir; bunlardan biri açıkça yayımlanırken diğeri kesinlikle gizli tutulur. 4 Birinin açık anahtarıyla şifrelenen bir mesajın şifresi ancak buna karşılık gelen özel anahtarla çözülebilir; bu sayede herkes, önceden hiçbir düzenleme yapmadan o kişiye güvenli bir mesaj gönderebilir. 5 RSA gibi yaygın olarak kullanılan sistemlerin güvenliği, bir yönde yapılması kolay ama tersine çevrilmesi olağanüstü zor olan matematiksel problemlere dayanır; iki büyük asal sayıyı çarpmak ile bunların çarpımını çarpanlarına ayırmak arasındaki fark buna bir örnektir. 6 İnternet bankacılığını, e-postayı ve internet üzerinden her gün gerçekleştirilen sayısız başka işlemi koruyan da işte bu asimetridir. 7 Ancak uzmanlar, yeterince güçlü kuantum bilgisayarların bir gün bu tür problemleri verimli biçimde çözebileceği konusunda uyarıyor; bu tür saldırılara dayanıklı olduğuna inanılan yeni algoritmaların şimdiden geliştirilmesinin nedeni de budur.

PASAJ 471

Soğuk Havadan Isı Çekmek: Isı Pompaları

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 169 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 24

1 A heat pump is a machine that moves heat from one place to another. 2 It may sound surprising, but even cold outdoor air contains some heat energy. 3 A heat pump collects this energy and **transfers** it into a building to keep it warm. 4 It works in much the same way as a refrigerator, which removes heat from the food inside it and releases it into the kitchen. 5 A special liquid, called a **refrigerant**, flows through the system and changes between liquid and gas. 6 As it **evaporates**, it **absorbs** heat, and when it is **compressed**, its temperature rises so that it can give that heat away indoors[B]. 7 Because the machine moves heat rather than producing it by burning fuel[A], it can deliver several units of heat for every unit of electricity it uses. 8 For this reason, many governments are encouraging people to replace gas and oil **boilers** with heat pumps in order to reduce carbon **emissions**. 9 In summer, many heat pumps can also work **in reverse** and cool the building.

ANAHTAR KELİMELER

transfer	aktarmak
refrigerant	soğutucu akışkan
evaporate	buharlaşmak
absorb	soğurmak, emmek
compressed	sıkıştırılmak
boilers	kazanlar
emissions	salımlar, emisyonlar
in reverse	ters yönde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"moves heat rather than producing it by burning fuel"*

'rather than + -ing' 'X yapmak yerine' anlamındadır; 'by burning fuel' ise yöntem bildirir ('yakıt yakarak'). Türkçede 'ısıyı yakıt yakarak üretmek yerine taşır' sırası doğaldır.

B *"its temperature rises so that it can give that heat away indoors"*

'so that + can' amaç ya da sonuç bildirir: 'böylece ... -ebilir' veya '... -ebilmesi için'. 'give away' öbek fiili burada 'vermek, bırakmak' anlamındadır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Isı pompası, ısıyı bir yerden başka bir yere taşıyan bir makinedir. 2 Şaşırtıcı gelebilir, ama soğuk dış hava bile bir miktar ısı enerjisi içerir. 3 Isı pompası bu enerjiyi toplar ve bir binayı sıcak tutmak için onun içine aktarır. 4 Isı pompası, içindeki yiyeceklerden ısıyı çekip mutfağa veren bir buzdolabıyla hemen hemen aynı şekilde çalışır. 5 Soğutucu akışkan adı verilen özel bir sıvı sistemin içinde dolaşır ve sıvı ile gaz hâlleri arasında değişir. 6 Bu akışkan buharlaşırken ısı soğurur; sıkıştırıldığında ise sıcaklığı yükselir, böylece bu ısıyı iç mekâna verebilir. 7 Makine ısıyı yakıt yakarak üretmek yerine taşıdığı için kullandığı her birim elektrik karşılığında birkaç birim ısı sağlayabilir. 8 Bu nedenle pek çok hükümet, karbon salımlarını azaltmak amacıyla insanları doğalgaz ve sıvı yakıt kazanlarının yerine ısı pompası kullanmaya teşvik etmektedir. 9 Yazın pek çok ısı pompası ters yönde de çalışarak binayı serinletebilir.

PASAJ 472

Atığı Yalnızca Su Olan Enerji: Yakıt Pilleri

Teknoloji ve Mühendislik · ●●○ İleri · 180 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 A fuel cell, like a battery, **converts** chemical energy directly into electricity, but unlike a battery, it never **runs down** as long as it is supplied with fuel[A]. 2 In the most common type, hydrogen gas is fed to one electrode, where a catalyst **splits** each molecule into protons and electrons. 3 The protons pass through a special membrane to the other side, whereas the electrons, which cannot cross it, are forced to travel[B] through an external circuit, **thereby** producing an electric current. 4 On the far side, the protons and electrons combine with oxygen from the air to form water, which is the only waste product. 5 Because no **combustion** takes place, fuel cells are quieter and often more efficient than conventional engines. 6 They are already used in some buses, cars and spacecraft, and they have long supplied electricity and drinking water on **crewed** space missions. 7 Their environmental benefits, however, **depend largely on** how the hydrogen is produced, since most of it is still made from natural gas, a process that releases carbon dioxide. 8 Producing hydrogen cleanly using renewable electricity remains **comparatively** expensive.

ANAHTAR KELİMELER

convert	dönüştürmek
run down	tükenmek, bitmek
split	ayırmak, bölmek
thereby	böylece, bu yolla
combustion	yanma
crewed	insanlı, mürettebatlı
depend largely on	büyük ölçüde -e bağlı olmak
comparatively	görece, nispeten

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“it never runs down as long as it is supplied with fuel”*

'as long as' koşul bildirir: '-dığı sürece'. Yan cümle edilgendir ('is supplied with'); Türkçede 'kendisine yakıt sağlandığı sürece hiçbir zaman tükenmez' diye, yan cümle öne alınarak çevrilir.

B *“whereas the electrons, which cannot cross it, are forced to travel”*

'whereas' karşıtlık bağlacıdır ('-irken, oysa'); araya giren ilgi cümleciği ('which cannot cross it') öznenin önüne ortaçla alınır: 'zardan geçemeyen elektronlar ... zorlanır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yakıt pili, tıpkı bir batarya gibi kimyasal enerjiyi doğrudan elektriğe dönüştürür; ancak bataryadan farklı olarak, kendisine yakıt sağlandığı sürece hiçbir zaman tükenmez. 2 En yaygın türde hidrojen gazı elektrotlardan birine verilir; orada bir katalizör her molekülü protonlara ve elektronlara ayırır. 3 Protonlar özel bir zardan geçerek öbür tarafa ulaşırken, zardan geçemeyen elektronlar bir dış devre üzerinden ilerlemeye zorlanır ve böylece bir elektrik akımı oluşur. 4 Karşı tarafta protonlar ve elektronlar havadaki oksijenle birleşerek su oluşturur; bu da tek atık üründür. 5 Herhangi bir yanma gerçekleşmediği için yakıt pilleri geleneksel motorlardan daha sessiz ve çoğu zaman daha verimlidir. 6 Şimdiden bazı otobüslerde, otomobillerde ve uzay araçlarında kullanılmaktadırlar ve uzun zamandır insanlı uzay görevlerinde elektrik ve içme suyu sağlamaktadırlar. 7 Ne var ki çevresel yararları büyük ölçüde hidrojenin nasıl üretildiğine bağlıdır; çünkü hidrojenin çoğu hâlâ doğalgazdan, karbondioksit salan bir süreçle elde edilmektedir. 8 Yenilenebilir elektrik kullanarak hidrojeni temiz biçimde üretmek ise görece pahalı olmayı sürdürmektedir.

PASAJ 473

Ampulden LED'e Aydınlatma Devrimi

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 156 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 24

1 For more than a century, most homes were lit by **incandescent** bulbs, which produce light by heating a thin wire until it **glows** A. 2 Unfortunately, these bulbs turn most of the electricity they use into heat rather than light B. 3 **Light-emitting** diodes, or LEDs, work in a completely different way. 4 They are made of semiconductor materials that **give off** light when an electric current passes through them. 5 Because very little energy is **wasted** as heat, LEDs use far less electricity than **old-fashioned** bulbs to produce the same amount of light. 6 They also last many times longer, so they need to be replaced much less often. 7 Red and green LEDs had existed for decades, but an efficient blue LED was only developed in the early 1990s. 8 This **breakthrough** made bright white LED lamps possible, and the scientists **responsible** were awarded the Nobel Prize in Physics in 2014. 9 Today, LEDs are found in everything from traffic lights to television screens.

ANAHTAR KELİMELER

incandescent	akkor
glow	akkor hâline gelmek, ışıldamak
light-emitting	ışık yayan
give off	yaymak, salmak
wasted	boşa harcanmak
old-fashioned	eski tip, modası geçmiş
breakthrough	çığır açan buluş, atılım
responsible	sorumlu

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"which produce light by heating a thin wire until it glows"*

İlgi cümleciğinin içinde 'by + -ing' (yöntem: '-erek') ve 'until' (-ene kadar) yapıları vardır; Türkçede tümü ismin önüne alınır: 'ince bir teli akkor hâline gelinceye kadar ısıtarak ışık üreten ampuller'.

B *"turn most of the electricity they use into heat rather than light"*

'turn X into Y' 'X'i Y'ye dönüştürmek' demektir; 'the electricity (that) they use' gizli ilgi cümleciğidir ('kullandıkları elektrik'), 'rather than' ise 'değil' diye çevrilebilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yüzyılı aşkın bir süre boyunca evlerin çoğu, ince bir teli akkor hâline gelinceye kadar ısıtarak ışık üreten akkor ampullerle aydınlatıldı. 2 Ne yazık ki bu ampuller kullandıkları elektriğin çoğunu ışığa değil ısıya dönüştürür. 3 Işık yayan diyotlar, yani LED'ler ise tamamen farklı bir şekilde çalışır. 4 Bunlar, içlerinden elektrik akımı geçtiğinde ışık yayan yarı iletken malzemelerden yapılır. 5 Isı olarak çok az enerji boşa gittiği için LED'ler aynı miktarda ışık üretmek için eski tip ampullerden çok daha az elektrik kullanır. 6 Ayrıca kat kat uzun ömürlüdürler, bu yüzden çok daha seyrek değiştirilmeleri gerekir. 7 Kırmızı ve yeşil LED'ler onlarca yıldır vardı, ancak verimli bir mavi LED ancak 1990'ların başında geliştirilebildi. 8 Bu çığır açan buluş parlak beyaz LED lambaları mümkün kıldı ve buluştan sorumlu bilim insanlarına 2014'te Nobel Fizik Ödülü verildi. 9 Bugün LED'ler trafik ışıklarından televizyon ekranlarına kadar her yerde bulunur.

PASAJ 474

Romalıların Beton Sırrı

Teknoloji ve Mühendislik · ●●● Zor · 191 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 24

1 Concrete is the most widely used construction material on Earth, yet the modern version often begins to crack and **crumble** within decades, whereas many structures built by the ancient Romans have survived for two thousand years. 2 Engineers have long sought to understand this apparent paradox, and studies of Roman harbour walls and buildings have offered some **intriguing** clues. 3 Roman builders mixed lime with volcanic ash, and in marine structures, seawater **seeping through** the material appears to have **triggered** the slow growth of new minerals that reinforced it over time. 4 More recently, researchers have suggested that small lumps of lime, long **dismissed** as evidence of careless mixing, may have enabled B the concrete to repair its own cracks when water entered them. 5 Modern concrete, by contrast, is reinforced with steel bars, which **corrode** when moisture penetrates, expanding and splitting the surrounding material from within. 6 Inspired partly by such findings, engineers are developing so-called self-healing concretes, some of which contain **dormant** bacteria that, once activated by water, produce limestone to seal cracks. 7 Should such materials prove durable and affordable **at scale** A, they could considerably reduce the vast costs of maintaining roads, bridges and buildings.

ANAHTAR KELİMELER

crumble	ufalanmak, dağılmak
intriguing	ilgi çekici, merak uyandıran
seep through	-in içine sızmak
trigger	tetiklemek
dismissed	önemsenmemek, göz ardı edilmek
corrode	paslanmak, aşınmak
dormant	uyku hâlinde, etkin olmayan
at scale	büyük ölçekte

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Should such materials prove durable and affordable at scale"*

'if' düşürülmüş devrik koşul cümlesidir: 'If such materials should prove ...' anlamındadır. Türkçede şart ekiyle çevrilir: 'Bu tür malzemelerin ... olduğu kanıtlanırsa'.

B *"small lumps of lime, long dismissed as evidence of careless mixing, may have enabled"*

Virgüller arasındaki geçmiş zaman ortacı ('long dismissed as ...') özneyi niteler ve öne alınır; 'may have enabled' geçmişe yönelik olasılık bildirir: '... sağlamış olabilir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Beton, Dünya'da en yaygın kullanılan yapı malzemesidir; ancak modern beton çoğu zaman birkaç on yıl içinde çatlamaya ve ufalanmaya başlarken eski Romalıların inşa ettiği pek çok yapı iki bin yıldır ayakta kalmıştır. 2 Mühendisler uzun süredir bu görünürdeki çelişkiyi anlamaya çalışmaktadır ve Roma dönemine ait liman duvarları ile binalar üzerine yapılan çalışmalar ilgi çekici ipuçları sunmuştur. 3 Romalı inşaatçılar kireci volkanik külle karıştırıyordu ve denizdeki yapılarda malzemenin içine sızan deniz suyunun, betonu zamanla güçlendiren yeni minerallerin yavaş yavaş oluşmasını tetiklediği anlaşılmaktadır. 4 Daha yakın tarihlerde araştırmacılar, uzun süre özensiz karıştırmanın kanıtı olarak önemsenmeyen küçük kireç topaklarının, çatlaklara su girdiğinde betonun bu çatlakları kendi kendine onarmasını sağlamış olabileceğini ileri sürmüştür. 5 Buna karşılık modern beton, nem içeri işlediğinde paslanan çelik çubuklarla güçlendirilir; bu çubuklar paslandıkça genleşir ve çevrelerindeki malzemeyi içeriden yarar. 6 Kısmen bu tür bulgulardan esinlenen mühendisler, kendi kendini onaran beton denilen malzemeler geliştirmektedir; bunların bazıları, suyla etkinleştiğinde çatlakları kapatmak için kireçtaşı üreten uyku hâlindeki bakteriler içerir. 7 Bu tür malzemelerin büyük ölçekte dayanıklı ve ekonomik olduğu kanıtlanırsa yolların, köprülerin ve binaların bakımının muazzam maliyetlerini önemli ölçüde azaltabilirler.

PASAJ 475

Yeraltının Dev Kazıcıları: Tünel Açma Makineleri

Teknoloji ve Mühendislik · ●○○ Orta · 159 kelime · 9 cümle

BÖLÜM 24

1 Digging tunnels was once slow and dangerous work, carried out by teams of workers using picks, shovels and explosives[B]. 2 Today, many tunnels are built by tunnel boring machines, enormous devices that can be longer than a football field. 3 At the front of the machine is a large rotating wheel fitted with hard cutting tools[A]. 4 As the wheel turns, it slowly grinds its way through rock and soil. 5 The broken material is carried backwards on conveyor belts and removed from the tunnel. 6 At the same time, the machine places curved concrete segments around the tunnel walls to support the ground and keep water out. 7 In this way, digging and lining happen together, which makes the process faster and much safer for workers. 8 Such machines have been used to build many famous projects, including the Channel Tunnel between Britain and France. 9 However, they are very expensive, and each one is usually designed for the particular ground conditions of a single project.

ANAHTAR KELİMELER

carried out	yürütülmek, gerçekleştirilmek
explosives	patlayıcılar
rotating	dönen
fitted with	ile donatılmış
grind	öğütmek
conveyor belts	konveyör bantlar, taşıma bantları
segments	parçalar, bölümler
lining	kaplama

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"At the front of the machine is a large rotating wheel fitted with hard cutting tools."*

Devrik yapı: yer bildiren öbek ('At the front of the machine') başa alınmış, özne ('a large rotating wheel') fiilden sonra gelmiştir. Türkçede doğal olarak 'Makinenin ön kısmında ... bir çark bulunur' diye çevrilir.

B *"carried out by teams of workers using picks, shovels and explosives"*

Geçmiş zaman ortacı ('carried out by' = tarafından yürütülen) ile şimdiki zaman ortacı ('using' = kullanan) art arda gelir; Türkçede ikisi de isimden önce sıralanır: '... kullanan işçi ekiplerince yürütülen ... iş'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Tünel kazmak bir zamanlar kazma, kürek ve patlayıcı kullanan işçi ekiplerince yürütülen yavaş ve tehlikeli bir işti. 2 Bugün pek çok tünel, boyu bir futbol sahasından daha uzun olabilen devasa makineler olan tünel açma makineleriyle (TBM) inşa edilmektedir. 3 Makinenin ön kısmında sert kesici aletlerle donatılmış, dönen büyük bir çark bulunur. 4 Çark döndükçe kayayı ve toprağı öğüterek yavaş yavaş ilerler. 5 Parçalanan malzeme konveyör bantlarla geriye taşınır ve tünelden çıkarılır. 6 Makine aynı zamanda zemini desteklemek ve suyu dışarıda tutmak için tünel duvarlarının çevresine kavisli beton parçalar yerleştirir. 7 Bu şekilde kazı ve kaplama birlikte yapılır; bu da süreci daha hızlı ve işçiler için çok daha güvenli hâle getirir. 8 Bu tür makineler, İngiltere ile Fransa arasındaki Manş Tüneli de dâhil olmak üzere pek çok ünlü projenin yapımında kullanılmıştır. 9 Ancak bu makineler çok pahalıdır ve her biri genellikle tek bir projenin kendine özgü zemin koşullarına göre tasarlanır.

PASAJ 476

Ağaç Halkalarındaki Takvim

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 190 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 24

1 Among the methods archaeologists use to date the past, few are as **precise** as dendrochronology, the study of the **annual** growth rings found in trees. 2 In regions with **distinct** seasons, a tree adds one ring each year, and the width of that ring depends largely on the conditions it experienced, such as rainfall and temperature. 3 Because trees growing in the same area respond to the same climate, they share a recognisable pattern of wide and narrow rings. 4 By matching the **overlapping** patterns of living trees, old timbers and preserved wood, researchers have been able to build continuous sequences that stretch back thousands of years. 5 A wooden beam recovered from an ancient building can then be compared with such a master sequence, and, **provided that** its outer rings have survived[A], the year in which the tree was **felled** may be identified exactly. 6 The method has also proved **invaluable** for **calibrating** radiocarbon dates, which would otherwise be considerably less reliable[B]. 7 Nevertheless, dendrochronology has its limitations: it requires wood with enough rings to be matched, and it cannot be applied to species or regions where growth does not follow a clear annual cycle.

ANAHTAR KELİMELER

precise	kesin, hassas
annual	yıllık
distinct	belirgin
overlapping	örtüşen, üst üste binen
felled	(ağaç) kesilmek
provided that	-mesi koşuluyla, şartıyla
invaluable	paha biçilmez, çok değerli
calibrating	kalibre etmek, ayarlamak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"provided that its outer rings have survived"*

Koşul bağlacı 'provided that' Türkçede '-mesi koşuluyla / şartıyla' ile karşılanır ve yan cümle ana yargıdan önce gelir: 'dış halkalarının günümüze ulaşmış olması koşuluyla ...'.

B *"radiocarbon dates, which would otherwise be considerably less reliable"*

Virgüllü ilgi cümleciği ile 'otherwise' (aksi hâlde) birleşmiş; cümlecik sıfat-fiille isimden önce çevrilir: 'aksi hâlde çok daha az güvenilir olacak radyokarbon tarihleri'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Arkeologların geçmişi tarihlendirmek için kullandığı yöntemler arasında, ağaçlardaki yıllık büyüme halkalarını inceleyen dendrokronoloji kadar kesin olanı azdır. 2 Mevsimlerin belirgin olduğu bölgelerde bir ağaç her yıl bir halka ekler ve bu halkanın genişliği büyük ölçüde ağacın maruz kaldığı yağış ve sıcaklık gibi koşullara bağlıdır. 3 Aynı bölgede yetişen ağaçlar aynı iklime tepki verdiği için geniş ve dar halkalardan oluşan, tanınabilir ortak bir desene sahiptir. 4 Araştırmacılar, yaşayan ağaçların, eski kerestelerin ve korunmuş ahşabın birbiriyle örtüşen desenlerini eşleştirerek binlerce yıl geriye uzanan kesintisiz diziler oluşturabilmiştir. 5 Böylece eski bir yapıdan çıkarılan ahşap bir kiriş bu tür bir ana diziyle karşılaştırılabilir ve dış halkalarının günümüze ulaşmış olması koşuluyla ağacın kesildiği yıl tam olarak belirlenebilir. 6 Yöntem, aksi hâlde çok daha az güvenilir olacak radyokarbon tarihlerinin kalibre edilmesinde de paha biçilmez olduğunu kanıtlamıştır. 7 Bununla birlikte dendrokronolojinin sınırlılıkları vardır: Eşleştirilebilecek kadar çok halkası olan ahşap gerektirir ve büyümenin açık bir yıllık döngü izlemediği türlere ya da bölgelere uygulanamaz.

PASAJ 477

Yol Üstündeki Kaleler: Kervansaraylar

Tarih ve Arkeoloji · ●○○ Orta · 155 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 24

1 For centuries, **merchants** who travelled long distances by land faced many dangers, including bandits, bad weather and **exhaustion**. 2 To make these journeys safer, rulers in Anatolia, Iran and Central Asia built caravanserais along the major **trade routes**. 3 A caravanserai was a large building with thick walls and a single gate, which could be locked at night[A]. 4 Inside, there was usually an open **courtyard** **surrounded by** rooms for travellers and spaces for their animals and goods. 5 The Seljuks of Anatolia were especially active builders, and many of their caravanserais were placed **roughly** a day's journey apart. 6 In some of them, travellers could rest, eat and even receive medical care without paying, because the buildings were supported by **charitable foundations**. 7 Caravanserais were not only places to sleep; they were also centres[B] where news, ideas and languages were exchanged. 8 Today, a number of these buildings still stand, reminding visitors of how important trade was in connecting **distant** cultures.

ANAHTAR KELİMELER

merchants	tüccarlar
exhaustion	bitkinlik, aşırı yorgunluk
trade routes	ticaret yolları
courtyard	avlu
surrounded by	ile çevrili
roughly	yaklaşık
charitable foundations	hayır vakıfları
distant	uzak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“a single gate, which could be locked at night”*

Edilgen ilgi cümleciği 'which could be locked' Türkçede sıfat-fiille isimden önce gelir: 'geceleri kilitlenebilen tek bir kapı'.

B *“were not only places to sleep; they were also centres”*

'not only ... also' yapısı 'yalnızca ... değil, aynı zamanda ...' diye aktarılır; noktalı virgülden sonraki kısım ikinci yargıyı tamamlar.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Yüzyıllar boyunca karadan uzun mesafeler kat eden tüccarlar, haydutlar, kötü hava koşulları ve bitkinlik dâhil pek çok tehlikeyle karşılaştı. 2 Bu yolculukları daha güvenli hâle getirmek için Anadolu, İran ve Orta Asya'daki hükümdarlar büyük ticaret yolları boyunca kervansaraylar inşa etti. 3 Kervansaray, kalın duvarları ve geceleri kilitlenebilen tek bir kapısı olan büyük bir yapıydı. 4 İçeride genellikle yolcular için odalar ile hayvanları ve malları için ayrılmış bölümlerle çevrili açık bir avlu bulunurdu. 5 Anadolu Selçukluları bu alanda özellikle etkindi ve kervansaraylarının birçoğu birbirinden yaklaşık bir günlük yol mesafesine yerleştirildi. 6 Bu yapılar hayır vakıflarınca desteklendiği için bazılarında yolcular hiçbir ücret ödemeden dinlenebilir, yemek yiyebilir ve hatta tıbbi bakım görebilirdi. 7 Kervansaraylar yalnızca uyunacak yerler değildi; aynı zamanda haberlerin, fikirlerin ve dillerin paylaşıldığı merkezlerdi. 8 Bugün bu yapıların bir kısmı hâlâ ayaktadır ve ziyaretçilere ticaretin birbirinden uzak kültürleri birbirine bağlamada ne kadar önemli olduğunu hatırlatır.

PASAJ 478

Uluburun Batığı: Tunç Çağı'ndan Bir Kargo

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 192 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 24

1 Discovered in 1982 by a sponge diver off the southern coast of Turkey, near Kaş, the Uluburun shipwreck is widely **regarded as** one of the most significant finds in the history of underwater archaeology. 2 The **vessel**, which sank in the late fourteenth century BC, was carrying a cargo so varied that it has been described as a snapshot[A] of the Late Bronze Age economy. 3 Its main load **consisted of** roughly ten tons of copper and about one ton of tin, the very **proportions** needed to produce bronze, the strategic metal of the period. 4 Alongside these raw materials, excavators recovered glass **ingots**, ebony, ivory, jewellery and objects whose origins have been **traced to** Egypt, the Levant, Cyprus, Mesopotamia and the Aegean. 5 Such diversity suggests that long-distance exchange in the Eastern Mediterranean was far more interconnected than had once been assumed. 6 What makes shipwrecks like this one particularly valuable is that[B], unlike settlements, which **accumulate** material over generations, they preserve a single moment in time. 7 Nonetheless, scholars still debate whether the ship was engaged in private commerce or was transporting a royal gift exchanged between rulers, a question that the cargo alone cannot **resolve**.

ANAHTAR KELİMELER

regarded as	olarak kabul edilmek, sayılmak
vessel	gemi, tekne
consisted of	-den oluşmak
proportions	oranlar
ingots	külçeler
traced to	kökeni ... olarak tespit edilmek
accumulate	biriktirmek
resolve	çözmek, yanıt bulmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a cargo so varied that it has been described as a snapshot"*

'so ... that' yapısı 'o kadar ... ki' ile aktarılır; 'that' sonrası edilgen cümle sonucu verir: '... ki ... olarak nitelendirilmiştir'.

B *"What makes shipwrecks like this one particularly valuable is that"*

'What' ile başlayan isim cümleciği cümlenin öznesidir; Türkçede 'Bunun gibi batıkları özellikle değerli kılan şey, ...-malarıdır' kalıbıyla çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1982'de bir sünger avcısı tarafından Türkiye'nin güney kıyısı açıklarında, Kaş yakınlarında keşfedilen Uluburun batığı, sualtı arkeolojisi tarihinin en önemli buluntularından biri olarak kabul edilir. 2 MÖ on dördüncü yüzyılın sonlarında batan gemi o kadar çeşitli bir yük taşıyordu ki Geç Tunç Çağı ekonomisinin anlık bir fotoğrafı olarak nitelendirilmiştir. 3 Ana yükü yaklaşık on ton bakır ile bir ton kadar kalaydan oluşuyordu; bu, dönemin stratejik metali olan tuncu üretmek için gereken oranın ta kendisiydi. 4 Kazıyı yürütenler bu ham maddelerin yanı sıra cam külçeler, abanoz, fildişi, mücevherler ve kökenlerinin Mısır, Levant, Kıbrıs, Mezopotamya ve Ege olduğu tespit edilen nesneler çıkardılar. 5 Bu çeşitlilik, Doğu Akdeniz'deki uzak mesafeli değiş tokuşun bir zamanlar varsayıldığından çok daha fazla birbirine bağlı olduğunu düşündürmektedir. 6 Bunun gibi batıkları özellikle değerli kılan şey, nesiller boyunca malzeme biriktiren yerleşim yerlerinin aksine, zamanın tek bir anını korumalarıdır. 7 Bununla birlikte akademisyenler, geminin özel bir ticaretle mi uğraştığını yoksa hükümdarlar arasında gönderilen bir kraliyet armağanını mı taşıdığını hâlâ tartışmaktadır; bu, tek başına yükün yanıtlayamayacağı bir sorudur.

PASAJ 479

Ortaçağ Manastırlarında Kitap Kopyalamak

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 173 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 24

1 Before the invention of printing in Europe, every book had to be copied by hand, and much of this work took place in monasteries. 2 In a room known as the scriptorium, monks spent long hours **reproducing** religious texts, as well as works of philosophy, medicine and history **inherited from** the ancient world. 3 The process was slow and costly: **parchment** was made from animal skin, ink had to be prepared by hand, and a single large volume could take many months to complete. 4 Since copyists were human, errors **inevitably** **crept into** the texts, and these mistakes were often repeated whenever a **flawed** copy was itself used as a model[B]. 5 Modern scholars therefore compare surviving manuscripts in order to **reconstruct**, as far as possible, what the original author actually wrote. 6 Some copyists left brief notes in the margins, complaining about the cold, their aching hands or poor light, which offer rare **glimpses** into their daily lives. 7 Without the patient labour of these scribes, a considerable part of classical literature would almost certainly have been lost[A].

ANAHTAR KELİMELER

reproducing	çoğaltmak, kopyalamak
inherited from	-den miras kalan
parchment	parşömen
inevitably	kaçınılmaz olarak
crept into	-e sızmak, gizlice girmek
flawed	kusurlu, hatalı
reconstruct	yeniden oluşturmak
glimpses	kısa bakışlar, fikir veren kesitler

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a considerable part of classical literature would almost certainly have been lost"*

Cümle başındaki 'Without ...' gizli bir geçmiş koşul kurar ('If it had not been for ...'); 'would have been lost' edilgen ve gerçekleşmemiş geçmiştir: '... olmasaydı ... kaybolmuş olurdu'.

B *"whenever a flawed copy was itself used as a model"*

'whenever' = '-dığı her seferde, -dığında'; edilgen 'was used' Türkçede 'kullanıldığında' olur, 'itself' ise 'kopyanın kendisi' diye vurgulanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Avrupa'da matbaanın icadından önce her kitabın elle kopyalanması gerekiyordu ve bu işin büyük bölümü manastırlarda yapılıyordu. 2 Skriptoryum olarak bilinen bir odada keşişler, dinî metinlerin yanı sıra Antik Çağ'dan miras kalan felsefe, tıp ve tarih eserlerini çoğaltmak için uzun saatler harcıyordu. 3 Süreç yavaş ve pahalıydı: Parşömen hayvan derisinden yapılıyor, mürekkebin elle hazırlanması gerekiyordu ve büyük tek bir cildin tamamlanması aylarca sürebiliyordu. 4 Kopyacılar da insan olduğu için metinlere kaçınılmaz olarak hatalar sızıyordu ve kusurlu bir kopyanın kendisi örnek olarak kullanıldığında bu hatalar çoğu zaman tekrarlanıyordu. 5 Bu nedenle günümüz akademisyenleri, özgün yazarın gerçekte ne yazdığını olabildiğince yeniden ortaya koyabilmek için günümüze ulaşan el yazmalarını karşılaştırır. 6 Bazı kopyacılar kenar boşluklarına soğuktan, ağrıyan ellerinden ya da yetersiz ışıktan yakındıkları kısa notlar bırakmıştır; bu notlar onların gündelik yaşamlarına ender bir pencere açar. 7 Bu yazıcıların sabırlı emeği olmasaydı, klasik edebiyatın önemli bir bölümü neredeyse kesinlikle kaybolmuş olurdu.

PASAJ 480

Düğümlerle Kayıt Tutmak: İnka Kipuları

Tarih ve Arkeoloji · ●●● Zor · 199 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 24

(1) The Inca Empire, which at its height stretched along much of the western coast of South America, **administered** millions of people without ever developing a writing system of the kind familiar in Europe or Asia. (2) Instead, its officials **relied on** the khipu, a device consisting of a main cord from which numerous coloured strings, each bearing clusters of knots, were **suspended**. (3) It has long been established that many khipus recorded numerical data, such as census figures and **tribute** obligations, by means of a decimal system in which the type and position of a knot indicated its value. (4) Far less certain, however, is whether some khipus also **encoded** non-numerical information[B], including names, histories or even elements of spoken language. (5) Colonial Spanish sources report that trained specialists could 'read' the cords aloud, a claim which has encouraged researchers to search for patterns beyond arithmetic. (6) Their efforts are **hampered** by the fact that a large number of khipus were destroyed during the colonial period, while those which survive have often been separated from any record of where they were found. (7) Should the remaining non-numerical code ever be **deciphered**[A], our understanding of how pre-modern states stored information would have to be **substantially** revised.

ANAHTAR KELİMELER

administered	yönetmek, idare etmek
relied on	-e güvenmek, dayanmak
suspended	asılı, sarkıtılmış
tribute	haraç, vergi
encoded	kodlamak
hampered	engellenmek, zorlaşmak
deciphered	(şifre, yazı) çözülmek
substantially	büyük ölçüde

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Should the remaining non-numerical code ever be deciphered"*

Devrik koşul: 'If ... should' yapısında 'if' düşer ve 'Should' başa gelir. Türkçede '... bir gün çözülecek olursa' diye çevrilir.

B *"Far less certain, however, is whether some khipus also encoded non-numerical information"*

Devrik yapı: sıfat ('Far less certain') başa alınmış, gerçek özne 'whether' ile başlayan isim cümleciğidir; Türkçede '... kodlayıp kodlamadığı çok daha az kesindir' olur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) En parlak döneminde Güney Amerika'nın batı kıyısının büyük bölümü boyunca uzanan İnka İmparatorluğu, Avrupa'da ya da Asya'da bilinen türde bir yazı sistemi hiç geliştirmeden milyonlarca insanı yönetti. (2) Bunun yerine görevlileri, her biri düğüm kümeleri taşıyan çok sayıda renkli ipin sarkıtıldığı bir ana iplikten oluşan, kipu adlı bir araca güveniyordu. (3) Pek çok kipunun, düğümün türünün ve konumunun değerini gösterdiği onluk bir sistem aracılığıyla nüfus sayımı rakamları ve vergi yükümlülükleri gibi sayısal verileri kaydettiği uzun zamandır kesinlik kazanmıştır. (4) Ancak bazı kipuların adlar, tarihsel anlatılar ve hatta konuşma dilinin öğeleri gibi sayısal olmayan bilgileri de kodlayıp kodlamadığı çok daha az kesindir. (5) Sömürge dönemine ait İspanyol kaynakları, eğitimli uzmanların ipleri sesli olarak 'okuyabildiğini' bildirir; bu iddia araştırmacıları aritmetiğin ötesinde örüntüler aramaya yöneltmiştir. (6) Kipuların büyük bir kısmının sömürge döneminde yok edilmiş olması, günümüze ulaşanların ise çoğu zaman nerede bulunduklarına dair her türlü kayıttan koparılmış olması bu çabaları zorlaştırmaktadır. (7) Geriye kalan sayısal olmayan kod bir gün çözülecek olursa, modern öncesi devletlerin bilgiyi nasıl sakladığına ilişkin anlayışımızın büyük ölçüde gözden geçirilmesi gerekecektir.

BÖLÜM 25 Pasaj 481–500

PASAJ 481

Antik DNA Geçmişi Yeniden Yazıyor

Tarih ve Arkeoloji · ●●○ İleri · 184 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 25

1 Over the past two decades, the analysis of ancient DNA has transformed the way archaeologists study the movements of past populations. 2 Genetic material **extracted** from human bones, and particularly from the dense inner ear bone, can reveal the **ancestry**, **kinship** and even physical traits of people who died thousands of years ago. 3 Traditionally, changes in pottery styles or burial customs were often **interpreted as** evidence that new groups had arrived in a region, although such changes could equally have spread through trade or imitation. 4 Ancient DNA allows researchers to test these interpretations directly, since it shows whether the people themselves changed or only their material culture did[A]. 5 In several well-studied cases, genetic data have confirmed large-scale migrations, while in others they have revealed **continuity** where archaeologists had expected replacement. 6 The technique is not without problems[B], however. 7 Samples are easily **contaminated** by modern DNA, and the conclusions **drawn from** a small number of individuals may not represent an entire population. 8 Many specialists also stress that genetic ancestry should never be **confused with** cultural or ethnic identity, which is shaped by social rather than biological factors.

ANAHTAR KELİMELER

extracted	elde edilmek, çıkarılmak
ancestry	soy, ata kökeni
kinship	akrabalık
interpreted as	olarak yorumlanmak
continuity	süreklilik
contaminated	kirlenmiş, bulaşmış
drawn from	-den çıkarılan (sonuç)
confused with	ile karıştırılmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"whether the people themselves changed or only their material culture did"*

'whether ... or' isim cümleciği '... mi yoksa ... mi olduğunu' diye çevrilir; sondaki 'did', tekrar edilmeyen 'changed' fiilinin yerini tutar.

B *"The technique is not without problems"*

Çift olumsuzluk: 'not without problems' = 'sorunsuz değil, sorunları yok değil'; Türkçede de olumsuz + olumsuz yapıyla aktarılabilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Son yirmi yılda antik DNA analizi, arkeologların geçmiş toplulukların hareketlerini inceleme biçimini kökten değiştirdi. 2 İnsan kemiklerinden, özellikle de iç kulaktaki yoğun kemikten elde edilen genetik materyal, binlerce yıl önce ölmüş insanların soyunu, akrabalık ilişkilerini ve hatta fiziksel özelliklerini ortaya çıkarabilir. 3 Geleneksel olarak, çömlek üsluplarındaki ya da gömü adetlerindeki değişiklikler çoğu zaman bir bölgeye yeni toplulukların geldiğinin kanıtı olarak yorumlanırdı; oysa bu tür değişiklikler pekâlâ ticaret ya da taklit yoluyla da yayılmış olabilirdi. 4 Antik DNA, değişenin insanların kendileri mi yoksa yalnızca maddi kültürleri mi olduğunu gösterdiği için araştırmacıların bu yorumları doğrudan sınamasına olanak tanır. 5 İyi incelenmiş birkaç örnekte genetik veriler büyük ölçekli göçleri doğrulamış, başka örneklerde ise arkeologların nüfusun yer değiştirdiğini beklediği yerlerde süreklilik olduğunu ortaya koymuştur. 6 Ancak bu tekniğin de sorunları yok değildir. 7 Örnekler modern DNA ile kolayca kirlenir ve az sayıda bireyden çıkarılan sonuçlar bütün bir topluluğu temsil etmeyebilir. 8 Pek çok uzman ayrıca genetik soyun, biyolojik değil toplumsal etkenlerle şekillenen kültürel ya da etnik kimlikle asla karıştırılmaması gerektiğini vurgulamaktadır.

PASAJ 482

Kırığı Altınla Onarmak: Kintsugi

Sanat ve Kültür · ●○○ Orta · 153 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 25

1 Kintsugi is a traditional Japanese technique for **repairing** broken pottery. 2 Instead of hiding the **cracks**, the **craftsperson** joins the pieces with a special **lacquer** that is mixed or dusted with powdered gold, silver or platinum. 3 As a result, the lines of the break become shining decorations that cannot be **ignored**[A]. 4 The repaired bowl does not look new, but many people consider it more beautiful than it was before. 5 The practice is often connected with a wider Japanese way of thinking that finds value in things which are old, simple or **imperfect**. 6 From this point of view, damage is not something **shameful**; it is part of the object's history[B]. 7 In recent years, kintsugi has become popular far beyond Japan, and it is frequently used as a symbol of healing after difficult experiences. 8 Some critics, however, warn that the idea is sometimes **simplified**, since real kintsugi requires great skill and a great deal of patience.

ANAHTAR KELİMELER

repairing	onarmak
cracks	çatlaklar
craftsperson	zanaatkâr, usta
lacquer	vernik, lake
ignored	göz ardı edilmek
imperfect	kusurlu
shameful	utanç verici
simplified	basitleştirilmek, basite indirgenmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"become shining decorations that cannot be ignored"*

Edilgen ilgi cümleciği 'that cannot be ignored' sıfat-fiille isimden önce çevrilir: 'göz ardı edilemeyecek parıltılı süslemeler'.

B *"damage is not something shameful; it is part of the object's history"*

Olumsuz yargı ile olumlu yargı karşıtlık içinde yan yana dizilmiş: '... değildir; ...-dır'. Türkçede de iki ayrı yargı olarak korunur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Kintsugi, kırık çömlekleri onarmaya yönelik geleneksel bir Japon tekniğidir. 2 Usta, çatlakları gizlemek yerine parçaları toz altın, gümüş ya da platinle karıştırılmış veya üzerine bu tozlar serpilmiş özel bir vernikle birleştirir. 3 Sonuç olarak kırık çizgileri, göz ardı edilemeyecek parıltılı süslemelere dönüşür. 4 Onarılmış kâse yeni gibi görünmez, ancak pek çok kişi onu eskisinden daha güzel bulur. 5 Bu uygulama çoğu zaman, eski, sade ya da kusurlu olan şeylerde değer bulan daha geniş bir Japon düşünce biçimiyle ilişkilendirilir. 6 Bu bakış açısına göre hasar utanılacak bir şey değildir; nesnenin tarihinin bir parçasıdır. 7 Son yıllarda kintsugi Japonya'nın çok ötesinde popülerlik kazanmıştır ve sıklıkla zor deneyimlerin ardından iyileşmenin simgesi olarak kullanılmaktadır. 8 Ancak bazı eleştirmenler, gerçek kintsugi büyük ustalık ve çok sabır gerektirdiği için bu düşüncenin zaman zaman basite indirgendiği konusunda uyarır.

PASAJ 483

Restorasyonun İkilemi: Ne Kadar Müdahale?

Sanat ve Kültür · ●●● Zor · 186 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

❶ Few questions in the museum world **provoke** as much disagreement as how far a damaged painting should be restored. ❷ Over the centuries, varnish yellows, paint layers crack and earlier repairs, often carried out **with little regard for** the artist's original intentions, discolour or become visible. ❸ Conservators who remove these **accretions** may reveal colours that had been hidden for generations, yet they also risk erasing traces of the work's history, or even fragments of original paint. ❹ Contemporary practice has therefore come to rest on a few widely accepted principles, among which **reversibility** is perhaps the most important[B]: any material added today ought to be removable by future specialists without harming the original. ❺ A related principle requires that retouching be **distinguishable** from the artist's own brushwork[A], at least on close inspection, so that the viewer is not **misled**. ❻ Applying these rules, however, is rarely **straightforward**, since decisions about what counts as damage and what counts as authentic ageing inevitably involve judgement as well as science. ❼ Consequently, the restoration of a famous masterpiece is almost always **accompanied by** debate, not only among experts but also among the wider public.

ANAHTAR KELİMELER

provoke	yol açmak, kışkırtmak
with little regard for	-i pek gözetmeden, önemsemeden
accretions	sonradan biriken katmanlar
reversibility	geri döndürülebilirlik
distinguishable	ayırt edilebilir
misled	yanıltılmak
straightforward	kolay, basit
accompanied by	-in eşlik ettiği

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"requires that retouching be distinguishable from the artist's own brushwork"*

'require that' sonrasında fiil yalın hâldedir (subjunctive: 'be'); Türkçede '... ayırt edilebilmesini şart koşar' diye isim-fiille çevrilir.

B *"among which reversibility is perhaps the most important"*

'among which' ilgi yapısı öncekileri ('principles') gösterir; Türkçede yeni bir yargı gibi kurmak doğal olur: 'bunlar arasında belki de en önemlisi ...'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Müze dünyasında, hasar görmüş bir tablonun ne ölçüde restore edilmesi gerektiği kadar anlaşmazlığa yol açan soru azdır. ❷ Yüzyıllar içinde vernik sararır, boya katmanları çatlar ve çoğu zaman sanatçının özgün niyetleri pek gözetilmeden yapılmış eski onarımlar renk değiştirir ya da görünür hâle gelir. ❸ Bu sonradan birikmiş katmanları temizleyen konservatörler, nesillerdir gizli kalmış renkleri ortaya çıkarabilir; ancak aynı zamanda eserin tarihine ait izleri, hatta özgün boyadan parçaları silme riskini de göze alırlar. ❹ Bu nedenle günümüz uygulaması, yaygın kabul gören birkaç ilkeye dayanır hâle gelmiştir; bunlar arasında belki de en önemlisi geri döndürülebilirliktir: Bugün eklenen her malzeme, gelecekteki uzmanlar tarafından özgün esere zarar verilmeden çıkarılabilmelidir. ❺ Bununla bağlantılı bir ilke, izleyicinin yanıltılmaması için rötuşların, en azından yakından bakıldığında, sanatçının kendi fırça işçiliğinden ayırt edilebilmesini şart koşar. ❻ Ne var ki neyin hasar, neyin gerçek yaşlanma sayılacağına dair kararlar kaçınılmaz olarak bilimin yanı sıra kişisel muhakemeyi de içerdiğinden bu kuralları uygulamak nadiren kolaydır. ❼ Dolayısıyla ünlü bir başyapıtın restorasyonuna yalnızca uzmanlar arasında değil, daha geniş kamuoyunda da neredeyse her zaman tartışmalar eşlik eder.

PASAJ 484

Suyun Üzerindeki Resim: Ebru

Sanat ve Kültür · ●○○ Orta · 180 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 25

(1) Ebru, known in English as paper marbling, is a traditional art in which colourful patterns are created on the surface of water [A] and then **transferred** to paper. (2) The artist first prepares a **shallow** tray of water **thickened** with a natural substance called gum tragacanth. (3) Natural **pigments**, mixed with a few drops of ox gall, are then **sprinkled** onto the surface with brushes made of horsehair. (4) Because the thickened water holds the colours in place, they float instead of sinking, and the artist can shape them into waves, flowers or other designs using a thin needle. (5) Finally, a sheet of paper is gently laid on the water, and the pattern is **absorbed** in a single moment. (6) No two pieces of ebru are ever exactly the same, which is one reason why [B] the art is so **admired**. (7) In the Ottoman world, marbled paper was widely used in bookbinding and calligraphy, and it was sometimes used for official documents because it made changes to the text difficult. (8) In 2014, Turkish ebru was added to UNESCO's list of the **Intangible** Cultural Heritage of Humanity.

ANAHTAR KELİMELER

transferred	aktarılmak
shallow	sığ
thickened	koyulaştırılmış
pigments	boyalar, pigmentler
sprinkled	serpilmek
absorbed	emilmek, (kâğıda) geçmek
admired	beğenilmek, takdir edilmek
intangible	somut olmayan, maddi olmayan

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a traditional art in which colourful patterns are created on the surface of water"*

'in which' + edilgen fiil: ilgi cümleciği sıfat-fiille isimden önce gelir: 'renkli desenlerin su yüzeyinde oluşturulduğu geleneksel bir sanat'.

B *"No two pieces of ebru are ever exactly the same, which is one reason why"*

'No two ... are the same' = 'hiçbir ... diğerinin aynısı değildir'; virgüllü 'which' önceki cümlenin tamamını niteler, Türkçede '...; bu da ...' diye bağlanır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

(1) İngilizcede 'paper marbling' olarak bilinen ebru, renkli desenlerin su yüzeyinde oluşturulup ardından kâğıda aktarıldığı geleneksel bir sanattır. (2) Sanatçı önce kitre adlı doğal bir maddeyle koyulaştırılmış suyla dolu sığ bir tekne hazırlar. (3) Ardından birkaç damla sığır ödüyle karıştırılmış doğal boyalar, at kılından yapılmış fırçalarla yüzeye serpilir. (4) Koyulaştırılmış su renkleri yerinde tuttuğu için renkler batmak yerine yüzer ve sanatçı ince bir iğne kullanarak onlara dalga, çiçek ya da başka desenlerin biçimini verebilir. (5) Son olarak bir kâğıt yaprağı nazikçe suyun üzerine bırakılır ve desen bir anda kâğıda geçer. (6) Hiçbir ebru eseri bir diğerinin tıpatıp aynısı değildir; bu da sanatın bu kadar beğenilmesinin nedenlerinden biridir. (7) Osmanlı dünyasında ebrulu kâğıt ciltçilikte ve hat sanatında yaygın olarak kullanılmış, metinde değişiklik yapmayı zorlaştırdığı için zaman zaman resmî belgelerde de tercih edilmiştir. (8) Türk ebru sanatı 2014 yılında UNESCO'nun İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesi'ne eklenmiştir.

PASAJ 485

Merak Dolaplarından Müzelere

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 182 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 Many of today's great museums can **trace their origins to** the 'cabinets of curiosities' that became fashionable among wealthy Europeans in the sixteenth and seventeenth centuries. 2 These collections, which might **occupy** a single cupboard or an entire room, brought together an **astonishing** variety of objects: shells, fossils, coins, scientific instruments, works of art and items from distant lands. 3 Rather than being arranged according to modern categories[B], the objects were often displayed in ways **intended to** provoke wonder and to reflect the collector's view of the world. 4 Access was usually **restricted to** invited guests, so the cabinets served as much to **demonstrate** their owner's status and learning as to educate[A]. 5 Over time, however, a growing interest in systematic classification encouraged collectors to organise their material more carefully. 6 When some of these private collections were **donated** to universities or **acquired** by states, they formed the core of the first museums open to the public, such as the Ashmolean in Oxford and the British Museum in London. 7 The transition from private wonder to public education thus marks an important shift in how knowledge was shared.

ANAHTAR KELİMELER

trace their origins to	kökenini -e dayandırmak
occupy	kaplamak, yer kaplamak
astonishing	şaşırtıcı
intended to	-meyi amaçlayan
restricted to	ile sınırlı
demonstrate	göstermek, kanıtlamak
donated	bağışlanmak
acquired	edinilmek, satın alınmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"served as much to demonstrate their owner's status and learning as to educate"*

'as much ... as' eşitlik karşılaştırması: 'eğitmek kadar ... göstermeye de hizmet ediyordu'; Türkçede karşılaştırılan ikinci öge ('to educate') önce söylenir.

B *"Rather than being arranged according to modern categories"*

'Rather than + being + V3' edilgen isim-fiil yapısıdır: '... göre düzenlenmek yerine'. Özne ('the objects') ana cümlededir, Türkçede başa alınır.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Günümüzün büyük müzelerinin çoğu, kökenini on altıncı ve on yedinci yüzyıllarda varlıklı Avrupalılar arasında moda olan 'merak dolaplarına' dayandırabilir. 2 Tek bir dolabı ya da koca bir odayı kaplayabilen bu koleksiyonlar, şaşırtıcı çeşitlilikte nesneyi bir araya getiriyordu: deniz kabukları, fosiller, sikkeler, bilimsel aletler, sanat eserleri ve uzak diyarlardan getirilmiş eşyalar. 3 Nesneler modern kategorilere göre düzenlenmek yerine, çoğu zaman hayranlık uyandırmayı ve koleksiyoncunun dünya görüşünü yansıtmayı amaçlayan biçimlerde sergileniyordu. 4 Bu koleksiyonları görmek genellikle davetli konuklarla sınırlıydı; dolayısıyla merak dolapları, eğitmek kadar sahiplerinin statüsünü ve bilgisini göstermeye de hizmet ediyordu. 5 Ancak zamanla sistematik sınıflandırmaya duyulan ilginin artması, koleksiyoncuları malzemelerini daha özenle düzenlemeye teşvik etti. 6 Bu özel koleksiyonların bazıları üniversitelere bağışlandığında ya da devletler tarafından satın alındığında, Oxford'daki Ashmolean ve Londra'daki British Museum gibi halka açık ilk müzelerin çekirdeğini oluşturdu. 7 Dolayısıyla özel bir hayranlık nesnesinden kamusal eğitime geçiş, bilginin paylaşılma biçiminde önemli bir dönüşüme işaret eder.

PASAJ 486

Cazda Doğaçlamanın Gizli Kuralları

Sanat ve Kültür · ●●○ İleri · 157 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 To many listeners, jazz **improvisation** seems almost magical, as if musicians were inventing music out of nothing. 2 In reality, improvisers work within a **framework** that is understood by everyone in the band. 3 A typical performance begins with the melody of a well-known tune, after which each soloist **takes a turn**[B] creating new lines over the same repeating sequence of chords. 4 Because the harmony is shared, the musicians can respond to one another **in real time**, much like people taking part in a lively conversation. 5 Learning to improvise therefore requires years of preparation: players study scales and chord patterns, **memorise** phrases from recordings, and practise until these elements become **second nature**. 6 Only when such knowledge has been fully absorbed can a musician stop thinking[A] about the rules and **concentrate on** expression. 7 Interestingly, researchers who study creativity have pointed to jazz as an example of how freedom and structure, **far from being** opposites, may actually depend on each other.

ANAHTAR KELİMELER

improvisation	doğaçlama
framework	çerçeve
takes a turn	sırayla yapmak, sırası gelmek
in real time	anında, eş zamanlı
second nature	ikinci doğa, alışkanlık hâline gelmiş şey
memorise	ezberlemek
concentrate on	-e yoğunlaşmak
far from being	olmak şöyle dursun, -mekten çok uzak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"Only when such knowledge has been fully absorbed can a musician stop thinking"*

Devrik yapı: 'Only when ...' başa gelince ana cümlede yardımcı fiil özneden önce gelir ('can a musician'). Türkçede 'ancak ... -dığında ...-ebilir' diye çevrilir.

B *"after which each soloist takes a turn"*

'after which' önceki yargıya bağlanan ilgi yapısıdır; Türkçede yeni bir yargı gibi 'ardından ...' ile çevrilmesi doğal olur.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Pek çok dinleyiciye caz doğaçlaması, sanki müzisyenler yoktan müzik icat ediyormuş gibi neredeyse büyülü görünür. 2 Gerçekte doğaçlama yapan müzisyenler, gruptaki herkesin anladığı bir çerçeve içinde çalışır. 3 Tipik bir performans tanınmış bir parçanın melodisiyle başlar; ardından her solist sırayla, tekrar eden aynı akor dizisi üzerinde yeni ezgiler oluşturur. 4 Armoni ortak olduğu için müzisyenler, tıpkı canlı bir sohbete katılan insanlar gibi birbirlerine anında karşılık verebilir. 5 Bu nedenle doğaçlama yapmayı öğrenmek yıllarca hazırlık gerektirir: Çalgıcılar gamları ve akor kalıplarını çalışır, kayıtlardaki müzikal cümleleri ezberler ve bu öğeler ikinci doğaları hâline gelene dek pratik yapar. 6 Bir müzisyen ancak bu bilgiyi tamamen özümsediğinde kuralları düşünmeyi bırakıp ifadeye yoğunlaşabilir. 7 İlginçtir ki yaratıcılığı inceleyen araştırmacılar, özgürlük ile yapının birbirinin karşıtı olmak şöyle dursun, aslında birbirine nasıl bağlı olabileceğine örnek olarak cazı göstermiştir.

PASAJ 487

Mahalleler Değişirken: Soylulaştırma

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 172 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 25

1 The term 'gentrification' was **coined** in 1964 by the sociologist Ruth Glass to describe how middle-class residents were moving into working-class districts of London. 2 Since then, it has come to refer more generally to the process by which a **run-down** neighbourhood attracts wealthier newcomers[A], investment and new businesses. 3 Supporters argue that gentrification brings safer streets, **renovated** buildings and a broader **tax base** for local governments. 4 Critics, on the other hand, point out that rising rents and property prices can force **long-standing** residents to leave the very areas they helped to build[B]. 5 Even those who are able to stay may feel like strangers when familiar shops are replaced by expensive cafés and boutiques. 6 Researchers disagree on how often direct **displacement** occurs, partly because people who move away are difficult to **track**. 7 What is clear, however, is that the benefits and costs of neighbourhood change are rarely shared equally. 8 For this reason, many cities now experiment with policies such as rent controls or **affordable** housing requirements, although their effectiveness remains a subject of debate.

ANAHTAR KELİMELER

coined	(terim) ortaya atmak, türetmek
run-down	bakımsız, köhne
renovated	yenilenmiş
tax base	vergi tabanı
long-standing	uzun süreli, köklü
displacement	yerinden edilme
track	izini sürmek
affordable	uygun fiyatlı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the process by which a run-down neighbourhood attracts wealthier newcomers"*

'by which' ilgi yapısı süreç ya da yöntem bildirir; Türkçede sıfat-fiille çevrilir: 'bakımsız bir mahallenin … kendine çektiği süreç'.

B *"force long-standing residents to leave the very areas they helped to build"*

'the very' vurgu bildirir ('tam da, bizzat'); 'they helped to build' ilgi zamiri düşmüş bir cümleciktir: 'kurulmasına bizzat katkıda bulundukları bölgeler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 'Soylulaştırma' (gentrification) terimi, orta sınıftan sakinlerin Londra'nın işçi sınıfı semtlerine nasıl taşındığını anlatmak için 1964'te sosyolog Ruth Glass tarafından ortaya atılmıştır. 2 O zamandan bu yana terim, daha genel olarak bakımsız bir mahallenin daha varlıklı yeni gelenleri, yatırımı ve yeni işletmeleri kendine çektiği süreci ifade eder hâle gelmiştir. 3 Destekçileri, soylulaştırmanın daha güvenli sokaklar, yenilenmiş binalar ve yerel yönetimler için daha geniş bir vergi tabanı getirdiğini savunur. 4 Öte yandan eleştirmenler, artan kiraların ve mülk fiyatlarının uzun süredir orada yaşayan sakinleri, kurulmasına bizzat katkıda bulundukları bölgeleri terk etmeye zorlayabileceğine dikkat çeker. 5 Kalabilenler bile, alışık oldukları dükkânların yerini pahalı kafeler ve butikler aldığında kendilerini yabancı gibi hissedebilir. 6 Araştırmacılar doğrudan yerinden edilmenin ne sıklıkta yaşandığı konusunda görüş ayrılığı içindedir; bunun bir nedeni, taşınıp gidenlerin izini sürmenin zor olmasıdır. 7 Ancak açık olan şu ki mahalle dönüşümünün fayda ve maliyetleri nadiren eşit biçimde paylaşılır. 8 Bu nedenle bugün pek çok kent kira denetimi ya da uygun fiyatlı konut zorunlulukları gibi politikaları denemektedir; ancak bunların etkinliği hâlâ tartışma konusudur.

PASAJ 488

Zayıf Bağların Şaşırtıcı Gücü

Toplum ve Sosyoloji · ●●● Zor · 184 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 In a highly **influential** paper published in 1973, the American sociologist Mark Granovetter **advanced** the seemingly **paradoxical** argument that weak social ties can be more useful than strong ones. 2 Strong ties, such as those between close friends and family members, tend to connect people who already know one another and who therefore have access to largely the same information. 3 Weak ties, by contrast, link individuals to **acquaintances** who move in different circles, **thereby** acting as bridges across which new information can travel. 4 Granovetter illustrated this point with research on job seekers, many of whom had learned about the positions they eventually obtained[A] not through close friends but through people they saw only occasionally. 5 The implication is that a person **embedded** exclusively in a **tight-knit** group, however supportive it may be[B], risks remaining isolated from opportunities circulating elsewhere. 6 Subsequent studies, including analyses of large online networks, have broadly supported the idea, although they also suggest that the value of a tie depends on the context in which it is used. 7 Strong ties, after all, remain **indispensable** when individuals need trust, emotional support or substantial help.

ANAHTAR KELİMELER

influential	etkili, nüfuzlu
advanced	(görüş) ileri sürmek
paradoxical	çelişkili, paradoksal
acquaintances	tanıdıklar
thereby	böylece, bu sayede
embedded	içine gömülü, yerleşik
tight-knit	sıkı bağlarla örülü, sıkı fıkı
indispensable	vazgeçilmez

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"many of whom had learned about the positions they eventually obtained"*

'many of whom' ilgi yapısı 'job seekers'ı niteler; Türkçede ayrı bir yargı olarak '...; bu kişilerin çoğu ...' diye başlatmak en doğal çözümdür.

B *"however supportive it may be"*

'however + sıfat + may be' kalıbı 'ne kadar ... olursa olsun' ile karşılanır ve araya giren bir tümleç olarak çevrilir.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Amerikalı sosyolog Mark Granovetter, 1973'te yayımlanan ve son derece etkili olan bir makalesinde, zayıf toplumsal bağların güçlü bağlardan daha yararlı olabileceği yönünde ilk bakışta çelişkili görünen bir görüş ileri sürdü. 2 Yakın arkadaşlar ve aile üyeleri arasındakiler gibi güçlü bağlar, zaten birbirini tanıyan ve bu nedenle büyük ölçüde aynı bilgilere erişen insanları birbirine bağlama eğilimindedir. 3 Buna karşılık zayıf bağlar, bireyleri farklı çevrelerde bulunan tanıdıklara bağlar ve böylece yeni bilgilerin üzerinden geçebildiği köprüler işlevi görür. 4 Granovetter bu noktayı iş arayanlar üzerine yaptığı bir araştırmayla örneklendirdi; bu kişilerin çoğu, sonunda elde ettikleri işlerden yakın arkadaşları aracılığıyla değil, yalnızca ara sıra gördükleri insanlar aracılığıyla haberdar olmuştu. 5 Bundan çıkan sonuç şudur: Yalnızca sıkı bağlarla örülü bir grubun içine gömülmüş bir kişi, bu grup ne kadar destekleyici olursa olsun, başka yerlerde dolaşan fırsatlardan yalıtılmış kalma riskiyle karşı karşıyadır. 6 Büyük çevrim içi ağların analizleri de dâhil olmak üzere sonraki çalışmalar bu düşünceyi genel olarak desteklemiştir; ancak bu çalışmalar bir bağın değerinin, kullanıldığı bağlama bağlı olduğunu da düşündürmektedir. 7 Ne de olsa bireyler güvene, duygusal desteğe ya da önemli bir yardıma ihtiyaç duyduklarında güçlü bağlar vazgeçilmez olmayı sürdürür.

PASAJ 489

Evle İş Arasında: Üçüncü Mekânlar

Toplum ve Sosyoloji · ●○○ Orta · 142 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 25

1 Most people divide their time between two main places: the home and the workplace. 2 However, the American sociologist Ray Oldenburg argued that a healthy community also needs 'third places'. 3 These are **informal** public spaces, such as cafés, barbershops, libraries and parks, where people can meet **regularly** without any special reason. 4 According to Oldenburg, good third places are easy to reach, **inexpensive** and **welcoming** to everyone. 5 In them, conversation is the main activity, and differences in income or **social status** matter less than they do elsewhere A. 6 Such places help neighbours get to know one another and give people a **sense of belonging**. 7 Oldenburg was worried that modern towns, which are often **designed around** cars and shopping centres B, were losing these spaces. 8 Today, some researchers ask whether online communities can play a similar role, while others believe that **face-to-face** contact cannot be fully replaced.

ANAHTAR KELİMELER

informal	resmî olmayan, gündelik
regularly	düzenli olarak
inexpensive	ucuz, pahalı olmayan
welcoming	konuksever, kucak açan
social status	toplumsal statü
sense of belonging	aidiyet duygusu
designed around	-i esas alarak tasarlanmak
face-to-face	yüz yüze

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"differences in income or social status matter less than they do elsewhere"*

Karşılaştırma yapısında 'do', tekrar edilmeyen 'matter' fiilinin yerini tutar: 'başka yerlerde olduğundan daha az önem taşır'.

B *"modern towns, which are often designed around cars and shopping centres"*

Virgüllü ilgi cümleciği ve edilgen çatı birlikte; sıfat-fiille isimden önce çevrilir: '... esas alınarak tasarlanan modern kentler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 İnsanların çoğu zamanını iki ana mekân arasında paylaştırır: ev ve iş yeri. 2 Ancak Amerikalı sosyolog Ray Oldenburg, sağlıklı bir topluluğun 'üçüncü mekânlara' da ihtiyaç duyduğunu savunmuştur. 3 Bunlar kafeler, berber dükkânları, kütüphaneler ve parklar gibi, insanların özel bir neden olmaksızın düzenli olarak bir araya gelebildiği resmî olmayan kamusal alanlardır. 4 Oldenburg'a göre iyi üçüncü mekânlara kolayca ulaşılabilir; bu mekânlar ucuzdur ve herkese kucak açar. 5 Bu mekânlarda asıl etkinlik sohbettir ve gelir ya da toplumsal statü farklılıkları başka yerlerde olduğundan daha az önem taşır. 6 Bu tür yerler komşuların birbirini tanımasına yardımcı olur ve insanlara bir aidiyet duygusu kazandırır. 7 Oldenburg, çoğu zaman otomobiller ve alışveriş merkezleri esas alınarak tasarlanan modern kentlerin bu mekânları yitirmekte olmasından kaygı duyuyordu. 8 Bugün bazı araştırmacılar çevrim içi toplulukların benzer bir rol oynayıp oynayamayacağını sorgularken, bazıları da yüz yüze iletişimin yerinin tam olarak doldurulamayacağına inanmaktadır.

PASAJ 490

Armağanın Görünmeyen Yükümlülükleri

Toplum ve Sosyoloji · ●●● Zor · 188 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 In his celebrated essay The Gift, published in 1925, the French anthropologist Marcel Mauss **challenged** the common assumption that presents are given freely and without expectation of return. 2 **Drawing on** ethnographic accounts from Polynesia, Melanesia and the Pacific Northwest[B], he argued that gift exchange is governed by three **interlocking** obligations: to give, to receive and to **reciprocate**. 3 Refusing a gift, in many of the societies Mauss examined, was **tantamount to** rejecting a social relationship, whereas failing to return one **in due course** could result in a loss of honour. 4 Far from being a marginal custom, therefore, the exchange of gifts constituted a 'total social fact', one that simultaneously involved economic, legal, moral and religious dimensions. 5 Mauss's analysis has proved remarkably durable, **not least because** the patterns he identified can be recognised in contemporary life as well. 6 Wedding presents, dinner invitations and even favours among colleagues are frequently accompanied by an **unspoken** sense that a debt has been created, which must eventually be repaid in some form. 7 It is precisely this tension between generosity and obligation that[A], according to many scholars, allows gift-giving to bind people together over time.

ANAHTAR KELİMELER

challenged	meydan okumak, sorgulamak
drawing on	-e dayanarak, -den yararlanarak
interlocking	birbirine bağlı, iç içe geçen
reciprocate	karşılık vermek
tantamount to	ile eş değer, -le aynı anlama gelen
in due course	zamanı gelince
not least because	özellikle de ... olduğu için
unspoken	dile getirilmeyen, örtük

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It is precisely this tension between generosity and obligation that"*

'It is ... that' vurgu (cleft) yapısı: vurgulanan öge Türkçede yüklem yapılır: '... sağlayan şey tam da ... bu gerilimdir'.

B *"Drawing on ethnographic accounts from Polynesia, Melanesia and the Pacific Northwest"*

-ing ile başlayan yan cümle (participle) ana cümlenin öznesine ('he') bağlıdır; Türkçede zarf-fiille çevrilir: '... anlatımlara dayanarak'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Fransız antropolog Marcel Mauss, 1925'te yayımlanan ünlü denemesi Armağan'da, hediyelerin gönüllü olarak ve karşılık beklenmeksizin verildiğine ilişkin yaygın varsayıma meydan okudu. 2 Polinezya, Melanezya ve Kuzeybatı Pasifik'ten derlenen etnografik anlatımlara dayanarak, armağan alışverişinin birbirine bağlı üç yükümlülükle yönetildiğini ileri sürdü: vermek, almak ve karşılığını vermek. 3 Mauss'un incelediği toplumların birçoğunda bir armağanı reddetmek toplumsal bir ilişkiyi reddetmekle eş anlamlıydı; buna karşın bir armağanın karşılığını zamanı geldiğinde vermemek onur kaybına yol açabilirdi. 4 Dolayısıyla armağan alışverişi, marjinal bir gelenek olmak şöyle dursun, ekonomik, hukuki, ahlaki ve dinî boyutları aynı anda içeren 'bütünsel bir toplumsal olgu' oluşturuyordu. 5 Mauss'un çözümlemesi dikkat çekici ölçüde kalıcı olduğunu kanıtlamıştır; bunun önemli bir nedeni de saptadığı örüntülerin günümüz yaşamında da tanınabilir olmasıdır. 6 Düğün hediyelerine, yemek davetlerine ve hatta iş arkadaşları arasındaki iyiliklere çoğu zaman, bir borç doğduğuna ve bu borcun er geç bir biçimde ödenmesi gerektiğine dair dile getirilmeyen bir his eşlik eder. 7 Pek çok akademisyene göre armağan vermenin insanları zaman içinde birbirine bağlamasını sağlayan şey, tam da cömertlik ile yükümlülük arasındaki bu gerilimdir.

PASAJ 491

Ahlaki Panik: Toplum Neden Telaşa Kapılır?

Toplum ve Sosyoloji · ●●○ İleri · 176 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 The concept of a 'moral panic' was **popularised** by the sociologist Stanley Cohen, who studied the intense public reaction to **clashes** between rival youth groups in Britain in the 1960s. 2 Cohen observed that the media coverage of these events was **out of proportion to** the actual harm caused, and that it **portrayed** the young people involved as a serious threat to social order. 3 In a moral panic, a particular group or behaviour is identified as dangerous, and its significance is **exaggerated** through repeated reports, warnings from experts and statements by public figures. 4 As concern spreads, demands for stricter laws or tougher policing often follow. 5 Eventually, the panic tends to **fade**, sometimes leaving behind lasting changes in **legislation** or public attitudes B. 6 Sociologists have applied the concept to a wide range of issues, from fears about comic books and video games to anxieties surrounding new technologies. 7 It should be noted, however, that labelling a reaction as a moral panic A does not necessarily mean that the underlying problem is imaginary; rather, it suggests that the response may be **disproportionate**.

ANAHTAR KELİMELER

popularised	yaygınlaştırılmak
clashes	çatışmalar
out of proportion to	ile orantısız
portrayed	tasvir etmek, göstermek
exaggerated	abartılmak
fade	sönmek, dinmek
legislation	yasalar, mevzuat
disproportionate	orantısız

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"It should be noted, however, that labelling a reaction as a moral panic"*

'It should be noted that' kalıbı 'belirtmek gerekir ki' anlamındadır; 'that' sonrası öznesi -ing'li isim-fiildir ('labelling'): '... nitelendirmenin ... anlamına gelmediğini belirtmek gerekir'.

B *"sometimes leaving behind lasting changes in legislation or public attitudes"*

Virgülden sonra gelen -ing yan cümlesi ana yargının sonucunu bildirir; Türkçede ayrı bir yargıyla ya da '-arak' zarf-fiiliyle aktarılır: 'bazen ardında ... bırakır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 'Ahlaki panik' kavramı, 1960'larda İngiltere'de birbirine rakip gençlik grupları arasındaki çatışmalara kamuoyunun gösterdiği yoğun tepkiyi inceleyen sosyolog Stanley Cohen tarafından yaygınlaştırılmıştır. 2 Cohen, bu olayların medyada ele alınış biçiminin gerçekte yol açılan zararla orantısız olduğunu ve olaylara karışan gençleri toplumsal düzen için ciddi bir tehdit olarak gösterdiğini gözlemledi. 3 Ahlaki panikte belirli bir grup ya da davranış tehlikeli olarak tanımlanır ve bunun önemi tekrarlanan haberler, uzmanların uyarıları ve kamuoyunca tanınan kişilerin açıklamaları yoluyla abartılır. 4 Kaygı yayıldıkça bunu çoğu zaman daha katı yasalar ya da daha sert polis uygulamaları yönündeki talepler izler. 5 Sonunda panik dinme eğilimindedir; ancak bazen ardında yasalarda ya da kamuoyunun tutumlarında kalıcı değişiklikler bırakır. 6 Sosyologlar bu kavramı, çizgi romanlar ve video oyunlarıyla ilgili korkulardan yeni teknolojileri çevreleyen kaygılara kadar geniş bir yelpazedeki konulara uygulamıştır. 7 Bununla birlikte, bir tepkiyi ahlaki panik olarak nitelendirmenin, temeldeki sorunun hayalî olduğu anlamına gelmediğini belirtmek gerekir; daha çok, verilen tepkinin orantısız olabileceğine işaret eder.

PASAJ 492

Her Seçimin Gizli Bedeli

Ekonomi ve İş Dünyası · ●○○ Orta · 143 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 One of the most basic ideas in economics is **opportunity cost**. 2 It refers to the value of the best **alternative** that we **give up** when we make a choice. 3 Because time, money and **resources** are limited, choosing one option always means losing the chance to choose another. 4 For example, if a student spends an evening working at a **part-time** job, the opportunity cost might be the hours she could have spent studying for an exam[A]. 5 Similarly, when a government decides to build a new motorway, the same **funds** cannot be used for hospitals or schools. 6 Opportunity cost is not always **measured** in money, and it is often **invisible** because the option we reject never actually happens. 7 Nevertheless, economists believe that people and organisations make better decisions when they think carefully about what they are giving up, not only about what they are gaining[B].

ANAHTAR KELİMELER

opportunity cost	fırsat maliyeti
alternative	seçenek, alternatif
give up	vazgeçmek
resources	kaynaklar
part-time	yarı zamanlı
funds	fonlar, ödenek
measured	ölçülmek
invisible	görünmez

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"the hours she could have spent studying for an exam"*

'could have + V3' geçmişte mümkün olup gerçekleşmemiş bir durumu anlatır; ilgi zamiri düşmüştür ('the hours [that] she ...'): 'sınava çalışarak geçirebileceği saatler'.

B *"what they are giving up, not only about what they are gaining"*

'what' ile kurulan iki isim cümleciği 'not only' ile karşılaştırılıyor; Türkçede sıra çevrilir: 'yalnızca ne kazandıklarını değil, neden vazgeçtiklerini de'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Ekonominin en temel kavramlarından biri fırsat maliyetidir. 2 Bu kavram, bir seçim yaptığımızda vazgeçtiğimiz en iyi alternatifin değerini ifade eder. 3 Zaman, para ve kaynaklar sınırlı olduğu için bir seçeneği tercih etmek her zaman bir başkasını seçme şansını kaybetmek anlamına gelir. 4 Örneğin bir öğrenci bir akşamını yarı zamanlı bir işte çalışarak geçirirse, fırsat maliyeti, bir sınava çalışarak geçirebileceği saatler olabilir. 5 Benzer şekilde bir hükümet yeni bir otoyol yapmaya karar verdiğinde, aynı fonlar hastaneler ya da okullar için kullanılamaz. 6 Fırsat maliyeti her zaman parayla ölçülmez ve reddettiğimiz seçenek aslında hiçbir zaman gerçekleşmediği için çoğu zaman görünmezdir. 7 Yine de ekonomistler, insanların ve kurumların yalnızca ne kazandıklarını değil, neden vazgeçtiklerini de dikkatle düşündüklerinde daha iyi kararlar verdiğine inanır.

PASAJ 493

Ortak Kaynakların Trajedisi Kaçınılmaz mı?

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 192 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 In 1968, the ecologist Garrett Hardin published an essay arguing that resources owned in common, such as pastures or fisheries, are **doomed to** be overused, since each individual gains from **exploiting** them while the costs are shared by all. 2 According to this 'tragedy of the commons', the only **remedies** were either government regulation or the division of the resource into private property. 3 The political economist Elinor Ostrom, however, spent decades **documenting** communities that had managed shared resources **sustainably**, in some cases for centuries, without relying on either solution. 4 Examining cases as diverse as Swiss alpine meadows, Japanese forests and irrigation systems in Spain and the Philippines, she identified a set of conditions under which collective management tends to succeed[A]. 5 Among these are clearly defined boundaries, rules adapted to local circumstances, effective monitoring by the users themselves, and **sanctions** that increase gradually with the seriousness of an **offence**. 6 Ostrom's work, which earned her the Nobel Memorial Prize in Economic Sciences in 2009, demonstrated that the tragedy Hardin described is a possibility rather than an **inevitability**[B]. 7 Her findings continue to inform debates on how to govern resources ranging from groundwater to the global atmosphere.

ANAHTAR KELİMELER

doomed to	-e mahkûm
exploiting	sömürmek, aşırı yararlanmak
remedies	çareler
documenting	belgelemek
sustainably	sürdürülebilir biçimde
sanctions	yaptırımlar
offence	ihlal, kural dışı davranış
inevitability	kaçınılmazlık

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a set of conditions under which collective management tends to succeed"*

'under which' ilgi yapısı 'koşullar altında' anlamı taşır; sıfat-fiille isimden önce çevrilir: 'kolektif yönetimin başarılı olma eğiliminde olduğu bir dizi koşul'.

B *"a possibility rather than an inevitability"*

'A rather than B' yapısında Türkçede önce reddedilen öge söylenir: 'kaçınılmaz bir son değil, bir olasılık'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 1968'de ekolog Garrett Hardin, otlaklar ya da balıkçılık alanları gibi ortak mülkiyetteki kaynakların, her birey bunları sömürmekten kazanç sağlarken maliyetler herkesçe paylaşıldığı için aşırı kullanılmaya mahkûm olduğunu savunan bir deneme yayımladı. 2 Bu 'ortak kaynakların trajedisi' görüşüne göre tek çare ya devlet düzenlemesi ya da kaynağın özel mülklere bölünmesiydi. 3 Ancak siyasal iktisatçı Elinor Ostrom, ortak kaynakları bu iki çözümden hiçbirine başvurmadan, bazı durumlarda yüzyıllar boyunca sürdürülebilir biçimde yönetmiş toplulukları belgelemek için onlarca yıl harcadı. 4 İsviçre'nin Alp çayırları, Japon ormanları ve İspanya ile Filipinler'deki sulama sistemleri gibi birbirinden çok farklı örnekleri inceleyerek kolektif yönetimin başarılı olma eğiliminde olduğu bir dizi koşul belirledi. 5 Bunlar arasında açıkça tanımlanmış sınırlar, yerel koşullara uyarlanmış kurallar, kullanıcıların kendileri tarafından yürütülen etkili denetim ve ihlalin ciddiyetine göre kademeli olarak artan yaptırımlar yer alır. 6 Ostrom'a 2009'da Nobel Ekonomi Ödülü'nü kazandıran çalışmaları, Hardin'in betimlediği trajedinin kaçınılmaz bir son değil, yalnızca bir olasılık olduğunu gösterdi. 7 Bulguları, yeraltı sularından küresel atmosfere kadar çeşitli kaynakların nasıl yönetileceğine ilişkin tartışmalara yön vermeyi sürdürmektedir.

PASAJ 494

Küçük Krediler, Büyük Umutlar?

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 178 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 25

1 Microfinance refers to the **provision** of small loans and other financial services to people who are excluded from conventional banking, usually because they have no **collateral** or **credit history**. 2 The idea attracted worldwide attention through the work of Muhammad Yunus, whose Grameen Bank in Bangladesh lent tiny sums mainly to poor women[A], and who shared the Nobel Peace Prize with the bank in 2006. 3 One of the model's key features was group lending, in which borrowers formed small groups and took responsibility for one another's **repayments**. 4 Social pressure within the group was expected to replace the guarantees that banks normally demand. 5 For a time, microcredit was **promoted** as a powerful tool for ending poverty. 6 However, several **rigorous** studies conducted in different countries have found that its effects on household income are generally more **modest** than early supporters claimed[B]. 7 Critics have also drawn attention to cases in which high interest rates led borrowers into further debt. 8 Even so, many economists **acknowledge** that access to credit, savings and insurance can help poor families manage risks and cope with unexpected expenses.

ANAHTAR KELİMELER

provision	sağlama, temin
collateral	teminat
credit history	kredi geçmişi
repayments	geri ödemeler
promoted	tanıtılmak, desteklenmek
rigorous	titiz, sıkı
modest	sınırlı, mütevazı
acknowledge	kabul etmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"whose Grameen Bank in Bangladesh lent tiny sums mainly to poor women"*

'whose' iyelik bildiren ilgi zamiridir; Türkçede sıfat-fiille isimden önce gelir: 'Grameen Bankası ... borç veren Muhammed Yunus'.

B *"more modest than early supporters claimed"*

Karşılaştırmada 'than' sonrası yan cümle Türkçede '-dığından daha ...' ile aktarılır: 'ilk destekçilerinin iddia ettiğinden daha sınırlı'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Mikrofinans, genellikle teminatları ya da kredi geçmişleri olmadığı için geleneksel bankacılığın dışında kalan kişilere küçük krediler ve diğer finansal hizmetlerin sağlanmasını ifade eder. 2 Bu fikir, Bangladeş'teki Grameen Bankası esas olarak yoksul kadınlara çok küçük meblağlar borç veren ve 2006'da Nobel Barış Ödülü'nü bankayla paylaşan Muhammed Yunus'un çalışmaları sayesinde dünya çapında ilgi gördü. 3 Modelin temel özelliklerinden biri, borçluların küçük gruplar oluşturduğu ve birbirlerinin geri ödemelerinin sorumluluğunu üstlendiği grup kredisiydi. 4 Grup içindeki toplumsal baskının, bankaların normalde talep ettiği güvencelerin yerini tutması bekleniyordu. 5 Bir süre mikrokredi, yoksulluğu sona erdirmek için güçlü bir araç olarak tanıtıldı. 6 Ne var ki farklı ülkelerde yürütülen birkaç titiz çalışma, mikrokredinin hane gelirine etkisinin, ilk destekçilerinin iddia ettiğinden genel olarak daha sınırlı olduğunu ortaya koymuştur. 7 Eleştirmenler, yüksek faiz oranlarının borçluları daha fazla borca sürüklediği durumlara da dikkat çekmiştir. 8 Yine de pek çok ekonomist, krediye, tasarrufa ve sigortaya erişimin yoksul ailelerin riskleri yönetmesine ve beklenmedik harcamalarla başa çıkmasına yardımcı olabileceğini kabul eder.

PASAJ 495

Ağ Etkisi: Kullanıcı Arttıkça Değer Artar

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●○ İleri · 179 kelime · 8 cümle

BÖLÜM 25

❶ Certain products become more valuable to each user as the total number of users grows, a **phenomenon** economists call a network effect[A]. ❷ The telephone is the classic example: a single telephone is useless, but its usefulness increases with every **additional** person who can be called. ❸ Many modern digital platforms, from messaging applications to online marketplaces, depend on similar **dynamics**. ❹ In the case of a marketplace, the effect is often **indirect**, since buyers are attracted by the number of sellers, while sellers are attracted by the number of buyers. ❺ Once a platform has gained a clear lead, newcomers find it extremely difficult to compete, because users are **reluctant** to leave a network where their contacts or customers already are. ❻ This tendency towards a single **dominant** firm has led some observers to describe such markets as 'winner-take-all'. ❼ **Regulators** are consequently faced with a difficult question: how can competition be **preserved** in industries whose very nature rewards size[B]? ❽ Proposals under discussion include requiring platforms to allow users to transfer their data more easily, although the long-term impact of such measures is uncertain.

ANAHTAR KELİMELER

phenomenon	olgu, fenomen
additional	ek, ilave
dynamics	dinamikler
indirect	dolaylı
reluctant	isteksiz
dominant	baskın, hâkim
regulators	düzenleyici kurumlar
preserved	korunmak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"a phenomenon economists call a network effect"*

Cümle sonuna eklenen açıklayıcı isim öbeğinde ilgi zamiri düşmüştür ('[which] economists call'); Türkçede ayrı bir yargı kurmak doğaldır: '...; ekonomistler bu olguya ağ etkisi adını verir'.

B *"industries whose very nature rewards size"*

'whose very nature' = 'doğası gereği / tam da doğası'; iyelik bildiren ilgi cümleciği sıfat-fiille çevrilir: 'doğası gereği büyüklüğü ödüllendiren sektörler'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

❶ Bazı ürünler toplam kullanıcı sayısı arttıkça her bir kullanıcı için daha değerli hâle gelir; ekonomistler bu olguya ağ etkisi adını verir. ❷ Telefon bunun klasik örneğidir: Tek bir telefon işe yaramaz, ancak aranabilecek her yeni kişiyle birlikte telefonun yararı artar. ❸ Mesajlaşma uygulamalarından çevrim içi pazar yerlerine kadar pek çok modern dijital platform benzer dinamiklere dayanır. ❹ Pazar yeri söz konusu olduğunda etki çoğu zaman dolaylıdır; çünkü alıcıları satıcıların sayısı, satıcıları ise alıcıların sayısı çeker. ❺ Bir platform belirgin bir üstünlük elde ettiğinde, kullanıcılar tanıdıklarının ya da müşterilerinin zaten bulunduğu bir ağdan ayrılmaya isteksiz olduğu için yeni gelenler rekabet etmekte son derece zorlanır. ❻ Tek bir baskın şirkete doğru giden bu eğilim, bazı gözlemcilerin bu tür piyasaları 'kazanan her şeyi alır' piyasaları olarak nitelendirmesine yol açmıştır. ❼ Bu nedenle düzenleyici kurumlar zor bir soruyla karşı karşıyadır: Doğası gereği büyüklüğü ödüllendiren sektörlerde rekabet nasıl korunabilir? ❽ Tartışılan öneriler arasında, platformların kullanıcıların verilerini daha kolay aktarmasına izin vermesinin zorunlu tutulması da yer almaktadır; ancak bu tür önlemlerin uzun vadeli etkisi belirsizdir.

PASAJ 496

Tam Zamanında Üretim ve Kırılgan Zincirler

Ekonomi ve İş Dünyası · ●●● Zor · 192 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 Just-in-time production, a system closely associated with the Japanese carmaker Toyota, aims to minimise waste by ensuring that components arrive at the factory only when they are needed, rather than being stored in large quantities. 2 By reducing **inventories**, firms not only save on warehouse space and capital but also expose **defects** more quickly[A], since faulty parts cannot be hidden among large **stockpiles**. 3 Having proved its advantages in the decades following the Second World War, the approach was adopted by manufacturers across the industrialised world, particularly from the 1980s onwards. 4 Its efficiency, however, **comes at a price**: a production line that holds only minimal stocks is **acutely vulnerable** to any interruption in the flow of supplies. 5 Natural disasters, transport **bottlenecks** and sudden surges in demand have repeatedly shown how a shortage of a single inexpensive component can bring entire assembly lines to a halt. 6 Such experiences have prompted many companies to reconsider the balance between efficiency and **resilience**, for instance by keeping larger buffers of critical parts or by sourcing them from several suppliers in different regions. 7 Whether these adjustments represent a lasting shift or merely a temporary reaction[B] remains to be seen.

ANAHTAR KELİMELER

inventories	stoklar, envanter
defects	kusurlar
stockpiles	yığınlar, birikmiş stoklar
comes at a price	bir bedeli olmak
acutely vulnerable	son derece savunmasız
bottlenecks	darboğazlar
bring … to a halt	durma noktasına getirmek
resilience	dayanıklılık, esneklik

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *“not only save on warehouse space and capital but also expose defects more quickly”*

'not only … but also' yapısı 'yalnızca … -mekle kalmaz, … da …' biçiminde aktarılır; iki fiil ('save', 'expose') aynı özneye bağlıdır.

B *“Whether these adjustments represent a lasting shift or merely a temporary reaction”*

'Whether … or' isim cümleciği cümlenin öznesidir ve yüklemi 'remains to be seen' (henüz belli değil) kalıbıdır: '… mi yoksa … mi temsil ettiği henüz belli değildir'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Japon otomobil üreticisi Toyota ile yakından özdeşleştirilen bir sistem olan tam zamanında üretim, parçaların büyük miktarlarda depolanması yerine fabrikaya yalnızca ihtiyaç duyulduğunda ulaşmasını sağlayarak israfı en aza indirmeyi amaçlar. 2 Şirketler stokları azaltarak yalnızca depo alanından ve sermayeden tasarruf etmekle kalmaz, kusurları da daha çabuk ortaya çıkarır; çünkü hatalı parçalar büyük yığınların arasında gizlenemez. 3 İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen on yıllarda avantajlarını kanıtlayan bu yaklaşım, özellikle 1980'lerden itibaren sanayileşmiş dünyanın dört bir yanındaki üreticiler tarafından benimsendi. 4 Ancak bu verimliliğin bir bedeli vardır: Yalnızca asgari düzeyde stok bulunduran bir üretim hattı, malzeme akışındaki her türlü kesintiye karşı son derece savunmasızdır. 5 Doğal afetler, ulaşımdaki darboğazlar ve talepteki ani artışlar, tek bir ucuz parçanın eksikliğinin koca montaj hatlarını nasıl durma noktasına getirebileceğini defalarca göstermiştir. 6 Bu tür deneyimler pek çok şirketi, örneğin kritik parçalar için daha büyük yedek stoklar tutarak ya da bu parçaları farklı bölgelerdeki birkaç tedarikçiden temin ederek verimlilik ile dayanıklılık arasındaki dengeyi yeniden gözden geçirmeye yöneltmiştir. 7 Bu düzenlemelerin kalıcı bir değişimi mi yoksa yalnızca geçici bir tepkiyi mi temsil ettiği henüz belli değildir.

PASAJ 497

Güçler Ayrılığı Neden Önemlidir?

Siyaset ve Hukuk · ●○○ Orta · 150 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 The idea that political power should be divided among different institutions is known as the **separation of powers**. 2 It is most closely associated with the French thinker Montesquieu, who discussed it in his book The Spirit of the Laws, published in 1748. 3 According to this principle, the **legislative** branch makes the laws, the **executive** branch **carries them out**, and the judicial branch **interprets** them and **settles disputes**. 4 The main purpose of this division is to prevent any single person or group from gaining too much power[B]. 5 If the same people both made and applied the laws, citizens would have little protection[A] against unfair treatment. 6 In practice, the branches are rarely completely separate; instead, each has some ability to limit the others, a system often described as '**checks and balances**'. 7 Countries apply the principle in different ways, but an independent **judiciary** is widely regarded as one of its most essential elements.

ANAHTAR KELİMELER

separation of powers	güçler ayrılığı
legislative	yasama
executive	yürütme
carries them out	uygulamak (carry out)
interprets	yorumlamak
settles disputes	uyuşmazlıkları çözmek
checks and balances	denge ve denetim
judiciary	yargı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"If the same people both made and applied the laws, citizens would have little protection"*

İkinci tip koşul (gerçek dışı durum): 'If + geçmiş zaman, would + fiil' Türkçede '... olsaydı ... olurdu' ile çevrilir; 'little' burada 'pek az' anlamındadır.

B *"prevent any single person or group from gaining too much power"*

'prevent somebody from -ing' kalıbı '... -mesini önlemek' diye çevrilir: 'herhangi bir kişinin ya da grubun aşırı güç elde etmesini önlemek'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Siyasal gücün farklı kurumlar arasında bölünmesi gerektiği düşüncesi güçler ayrılığı olarak bilinir. 2 Bu düşünce en çok, 1748'de yayımlanan Kanunların Ruhu adlı kitabında konuyu ele alan Fransız düşünür Montesquieu ile özdeşleştirilir. 3 Bu ilkeye göre yasama organı yasaları yapar, yürütme organı onları uygular, yargı organı ise yasaları yorumlar ve uyuşmazlıkları çözer. 4 Bu bölünmenin temel amacı, herhangi bir kişinin ya da grubun aşırı güç elde etmesini önlemektir. 5 Yasaları hem yapan hem de uygulayan aynı kişiler olsaydı, vatandaşların haksız muameleye karşı pek az koruması olurdu. 6 Uygulamada erkler nadiren tamamen ayrıdır; bunun yerine her biri diğerlerini bir ölçüde sınırlayabilir ve bu sistem çoğu zaman 'denge ve denetim' diye adlandırılır. 7 Ülkeler bu ilkeyi farklı biçimlerde uygular; ancak bağımsız bir yargı, genellikle ilkenin en temel unsurlarından biri olarak kabul edilir.

PASAJ 498

Suçluluğu İspatlanana Dek Masumiyet

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 167 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 The **presumption of innocence** is one of the **cornerstones** of modern criminal justice. 2 It holds that anyone **accused of** a crime must be treated as innocent until proven guilty [A] according to law. 3 The principle is recognised in major international documents, including the Universal Declaration of Human Rights and the European Convention on Human Rights. 4 One of its most important consequences is that the **burden of proof** rests on the **prosecution** rather than on the accused, who is not required to prove that he or she did not commit the offence [B]. 5 In many legal systems, moreover, guilt must be established to a very high standard, often described as '**beyond reasonable doubt**'. 6 The presumption also has implications outside the courtroom: public officials, for instance, are expected to avoid statements that present a suspect as guilty before a **verdict** has been reached. 7 Although this principle may occasionally allow a guilty person to go free, it is widely considered preferable to a system in which innocent people could easily be **convicted**.

ANAHTAR KELİMELER

presumption of innocence	masumiyet karinesi
cornerstones	temel taşları
accused of	ile itham edilen, suçlanan
burden of proof	ispat yükü
prosecution	iddia makamı, savcılık
beyond reasonable doubt	makul şüphenin ötesinde
verdict	hüküm, karar
convicted	mahkûm edilmek

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"anyone accused of a crime must be treated as innocent until proven guilty"*

'accused' kısaltılmış ilgi cümleciğidir (who is accused); 'until proven' de 'until he or she is proven' kısaltmasıdır: 'itham edilen herkes ... kanıtlanana dek ...'.

B *"who is not required to prove that he or she did not commit the offence"*

Virgüllü ilgi cümleciği ve edilgen 'is not required to' birlikte; Türkçede ayrı bir yargı olarak çevirmek doğaldır: 'sanığın suçu işlemediğini kanıtlaması gerekmez'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Masumiyet karinesi, modern ceza adaletinin temel taşlarından biridir. 2 Bu ilkeye göre bir suçla itham edilen herkese, suçluluğu yasaya uygun olarak kanıtlanana dek masum muamelesi yapılmalıdır. 3 İlke, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de dâhil olmak üzere başlıca uluslararası belgelerde tanınmaktadır. 4 Bu ilkenin en önemli sonuçlarından biri, ispat yükünün sanıkta değil iddia makamında olmasıdır; sanığın suçu işlemediğini kanıtlaması gerekmez. 5 Üstelik birçok hukuk sisteminde suçluluğun çok yüksek bir standartta, çoğu zaman 'makul şüphenin ötesinde' diye tanımlanan bir düzeyde kanıtlanması gerekir. 6 Karinenin mahkeme salonu dışında da sonuçları vardır: Örneğin kamu görevlilerinden, bir karar verilmeden önce şüpheliyi suçlu gibi gösteren açıklamalardan kaçınmaları beklenir. 7 Bu ilke zaman zaman suçlu bir kişinin serbest kalmasına olanak tanısa da, masum insanların kolayca mahkûm edilebileceği bir sisteme genellikle tercih edilir.

PASAJ 499

Ombudsman: Vatandaş ile Devlet Arasında

Siyaset ve Hukuk · ●●● Zor · 199 kelime · 7 cümle

BÖLÜM 25

1 The office of ombudsman, whose name **derives from** a Swedish word meaning 'representative', was formally established by the Swedish constitution of 1809 as a means of **supervising** the way officials applied the law. 2 For more than a century, the institution remained largely a Scandinavian **peculiarity**, but in the decades following the Second World War it was adopted by a growing number of states with **markedly** different legal traditions. 3 Although its precise powers vary from country to country, an ombudsman typically investigates complaints from individuals who believe they have been treated unfairly by a public authority. 4 Unlike a court, the ombudsman is usually not **empowered** to issue **binding** judgements; instead, its influence depends on its ability to publish findings and to make recommendations that authorities are expected to follow. 5 Its principal advantages lie in its accessibility: complaints can generally be submitted free of charge and without the assistance of a lawyer, which makes the procedure far less intimidating than **litigation**. 6 Critics occasionally contend that an institution lacking enforcement powers can easily be ignored A. 7 Its defenders reply that the ombudsman's authority rests not on **coercion** but on independence and credibility B, qualities that are eroded the moment it is perceived as partisan.

ANAHTAR KELİMELER

derives from	-den türemek
supervising	denetlemek, gözetmek
peculiarity	kendine özgü durum, özgülük
markedly	belirgin biçimde
empowered	yetkili kılınmak
binding	bağlayıcı
litigation	dava, yargı yoluna başvurma
coercion	zorlama, baskı

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"an institution lacking enforcement powers can easily be ignored"*

'lacking' kısaltılmış ilgi cümleciğidir (which lacks); ardından edilgen 'can be ignored' gelir: 'yaptırım gücünden yoksun bir kurum kolayca görmezden gelinebilir'.

B *"rests not on coercion but on independence and credibility"*

'not A but B' yapısında Türkçede önce reddedilen öge söylenir: 'zorlamaya değil, bağımsızlığa ve güvenilirliğe dayanır'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Adı İsveççede 'temsilci' anlamına gelen bir sözcükten türeyen ombudsmanlık makamı, görevlilerin yasayı uygulama biçimini denetlemenin bir yolu olarak 1809 İsveç anayasasıyla resmî olarak kurulmuştur. 2 Kurum yüz yılı aşkın bir süre büyük ölçüde İskandinavya'ya özgü bir uygulama olarak kaldı; ancak İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen on yıllarda, hukuk gelenekleri birbirinden belirgin biçimde farklı olan, giderek artan sayıda devlet tarafından benimsendi. 3 Kesin yetkileri ülkeden ülkeye değişse de ombudsman genellikle bir kamu makamı tarafından haksız muameleye uğradığını düşünen bireylerin şikâyetlerini inceler. 4 Bir mahkemenin aksine ombudsmanın genellikle bağlayıcı karar verme yetkisi yoktur; bunun yerine etkisi, bulgularını yayımlayabilmesine ve yetkililerin uyması beklenen tavsiyelerde bulunabilmesine dayanır. 5 Başlıca üstünlükleri erişilebilirliğinde yatar: Şikâyetler genellikle ücretsiz olarak ve bir avukatın yardımı olmadan yapılabilir; bu da süreci dava yoluna başvurmaktan çok daha az göz korkutucu kılar. 6 Eleştirmenler zaman zaman, yaptırım gücünden yoksun bir kurumun kolayca görmezden gelinebileceğini ileri sürer. 7 Savunucuları ise ombudsmanın otoritesinin zorlamaya değil, bağımsızlığa ve güvenilirliğe dayandığını, bu niteliklerin de kurumun taraflı olarak algılandığı anda aşındığını söyleyerek karşılık verir.

PASAJ 500

Emsal Kararlar: İki Büyük Hukuk Geleneği

BÖLÜM 25

Siyaset ve Hukuk · ●●○ İleri · 192 kelime · 8 cümle

1 Legal systems around the world are often divided into two broad families: common law and civil law. 2 The common law tradition developed in England and later spread to many countries that were once part of the British Empire, including the United States and Australia. 3 Its **distinctive** feature is the **doctrine of precedent**, according to which courts are expected to follow the principles established in earlier decisions[A] on similar cases. 4 As a result, a **considerable** part of the law is made by judges rather than written down in a single document. 5 The civil law tradition, by contrast, which has its roots in Roman law and is found throughout continental Europe and Latin America, relies primarily on **comprehensive** written **codes**. 6 In such systems, judges are traditionally viewed as applying the code rather than creating new rules, although their **interpretations** can be highly influential in practice. 7 Over time, the differences between the two families have narrowed: common law countries have passed large numbers of **statutes**, while courts in civil law countries increasingly take earlier rulings into account. 8 Turkey, whose modern legal system was largely modelled on continental European codes[B], belongs to the civil law family.

ANAHTAR KELİMELER

distinctive	ayırt edici
doctrine of precedent	emsal doktrini
considerable	önemli, hatırı sayılır
comprehensive	kapsamlı
codes	kanunlar, yasa külliyatı
interpretations	yorumlar
statutes	yasalar (meclisçe çıkarılan)
take ... into account	dikkate almak

ÇEVİRİ İPUÇLARI

A *"according to which courts are expected to follow the principles established in earlier decisions"*

'according to which' ilgi yapısı yeni bir yargı gibi çevrilir ('bu doktrine göre'); 'established' kısaltılmış edilgen ilgi cümleciğidir: 'daha önce verilmiş kararlarda belirlenen ilkeler'.

B *"Turkey, whose modern legal system was largely modelled on continental European codes"*

'whose' iyelik ilgi zamiri ve edilgen 'was modelled on' birlikte; Türkçede sıfat-fiille isimden önce gelir: 'modern hukuk sistemi ... örnek alınarak oluşturulan Türkiye'.

MODEL ÇEVİRİ

Önce kendin çevir, sonra numaralarla cümle cümle karşılaştır.

1 Dünyadaki hukuk sistemleri çoğu zaman iki geniş aileye ayrılır: Anglo-Sakson hukuku (common law) ve Kıta Avrupası hukuku (civil law). 2 Anglo-Sakson hukuk geleneği İngiltere'de gelişmiş, daha sonra Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya da dâhil olmak üzere bir zamanlar Britanya İmparatorluğu'nun parçası olan pek çok ülkeye yayılmıştır. 3 Bu geleneğin ayırt edici özelliği emsal doktrinidir; bu doktrine göre mahkemelerin, benzer davalarda daha önce verilmiş kararlarda belirlenen ilkelere uyması beklenir. 4 Sonuç olarak hukukun önemli bir kısmı, tek bir belgede yazıya geçirilmek yerine yargıçlar tarafından oluşturulur. 5 Buna karşılık kökleri Roma hukukuna dayanan ve Kıta Avrupası ile Latin Amerika'nın her yerinde görülen Kıta Avrupası hukuk geleneği, esas olarak kapsamlı yazılı kanunlara dayanır. 6 Bu tür sistemlerde yargıçlar geleneksel olarak yeni kurallar yaratan değil, kanunu uygulayan kişiler olarak görülür; ancak yorumları uygulamada son derece etkili olabilir. 7 Zamanla iki aile arasındaki farklar azalmıştır: Anglo-Sakson hukuku ülkeleri çok sayıda yasa çıkarmış, Kıta Avrupası hukuku ülkelerindeki mahkemeler ise önceki kararları giderek daha fazla dikkate almaya başlamıştır. 8 Modern hukuk sistemi büyük ölçüde Kıta Avrupası kanunları örnek alınarak oluşturulan Türkiye, Kıta Avrupası hukuk ailesine mensuptur.

Konu dizini

Kendi alanına göre çalış: YÖKDİL Sağlık için Tıp ve Biyoloji, Fen için Fizik, Çevre ve Teknoloji, Sosyal için Tarih, Toplum, Psikoloji, Ekonomi ve Hukuk pasajları. Numaranın altındaki küçük sayı sayfadır.

Tıp ve Sağlık

91 pasaj

4 s. 11 · 7 s. 14 · 8 s. 15 · 16 s. 23 · 24 s. 31 · 28 s. 35 · 32 s. 39 · 36 s. 43 · 44 s. 51 · 48 s. 55 · 52 s. 59 · 56 s. 63 · 60 s. 67 · 64 s. 71 · 76 s. 83 · 80 s. 87 · 84 s. 91
88 s. 95 · 100 s. 107 · 108 s. 115 · 112 s. 119 · 116 s. 123 · 120 s. 127 · 124 s. 131 · 132 s. 139 · 140 s. 147 · 144 s. 151 · 148 s. 155 · 152 s. 159 · 156 s. 163 · 160 s. 167 · 168 s. 175 · 172 s. 179 · 176 s. 183
180 s. 187 · 188 s. 195 · 192 s. 199 · 196 s. 203 · 200 s. 207 · 204 s. 211 · 208 s. 215 · 212 s. 219 · 216 s. 223 · 220 s. 227 · 224 s. 231 · 228 s. 235 · 232 s. 239 · 233 s. 240 · 235 s. 242 · 236 s. 243 · 240 s. 247
244 s. 251 · 256 s. 263 · 260 s. 267 · 264 s. 271 · 273 s. 280 · 276 s. 283 · 280 s. 287 · 284 s. 291 · 292 s. 299 · 297 s. 304 · 300 s. 307 · 304 s. 311 · 308 s. 315 · 312 s. 319 · 316 s. 323 · 320 s. 327 · 332 s. 339
336 s. 343 · 340 s. 347 · 344 s. 351 · 348 s. 355 · 356 s. 363 · 360 s. 367 · 364 s. 371 · 372 s. 379 · 376 s. 383 · 384 s. 391 · 388 s. 395 · 392 s. 399 · 400 s. 407 · 401 s. 408 · 402 s. 409 · 403 s. 410 · 404 s. 411
405 s. 412 · 406 s. 413 · 407 s. 414 · 408 s. 415 · 409 s. 416 · 410 s. 417

Biyoloji ve Doğa

39 pasaj

12 s. 19 · 19 s. 26 · 40 s. 47 · 67 s. 74 · 68 s. 75 · 71 s. 78 · 72 s. 79 · 78 s. 85 · 128 s. 135 · 131 s. 138 · 141 s. 148 · 147 s. 154 · 159 s. 166 · 175 s. 182 · 209 s. 216 · 211 s. 218 · 239 s. 246
267 s. 274 · 272 s. 279 · 288 s. 295 · 303 s. 310 · 327 s. 334 · 339 s. 346 · 352 s. 359 · 363 s. 370 · 367 s. 374 · 426 s. 433 · 427 s. 434 · 428 s. 435 · 429 s. 436 · 430 s. 437 · 431 s. 438 · 432 s. 439 · 433 s. 440
434 s. 441 · 435 s. 442 · 436 s. 443 · 437 s. 444 · 438 s. 445

Fizik, Kimya ve Astronomi

39 pasaj

5 s. 12 · 11 s. 18 · 15 s. 22 · 65 s. 72 · 75 s. 82 · 87 s. 94 · 117 s. 124 · 123 s. 130 · 146 s. 153 · 164 s. 171 · 183 s. 190 · 195 s. 202 · 219 s. 226 · 243 s. 250 · 247 s. 254 · 249 s. 256 · 263 s. 270
275 s. 282 · 285 s. 292 · 287 s. 294 · 319 s. 326 · 331 s. 338 · 335 s. 342 · 351 s. 358 · 380 s. 387 · 383 s. 390 · 395 s. 402 · 451 s. 458 · 452 s. 459 · 453 s. 460 · 454 s. 461 · 455 s. 462 · 456 s. 463 · 457 s. 464
458 s. 465 · 459 s. 466 · 460 s. 467 · 461 s. 468 · 462 s. 469

Yer Bilimleri ve Çevre

55 pasaj

3 s. 10 · 23 s. 30 · 25 s. 32 · 27 s. 34 · 29 s. 36 · 35 s. 42 · 39 s. 46 · 57 s. 64 · 59 s. 66 · 86 s. 93 · 91 s. 98 · 95 s. 102 · 103 s. 110 · 109 s. 116 · 115 s. 122 · 119 s. 126 · 130 s. 137
135 s. 142 · 139 s. 146 · 145 s. 152 · 153 s. 160 · 155 s. 162 · 163 s. 170 · 179 s. 186 · 189 s. 196 · 191 s. 198 · 203 s. 210 · 207 s. 214 · 213 s. 220 · 221 s. 228 · 223 s. 230 · 251 s. 258 · 261 s. 268 · 271 s. 278
279 s. 286 · 283 s. 290 · 296 s. 303 · 307 s. 314 · 315 s. 322 · 345 s. 352 · 347 s. 354 · 355 s. 362 · 387 s. 394 · 439 s. 446 · 440 s. 447 · 441 s. 448 · 442 s. 449 · 443 s. 450 · 444 s. 451 · 445 s. 452 · 446 s. 453
447 s. 454 · 448 s. 455 · 449 s. 456 · 450 s. 457

Teknoloji ve Mühendislik

48 pasaj

31 s. 38 · 43 s. 50 · 47 s. 54 · 55 s. 62 · 63 s. 70 · 77 s. 84 · 79 s. 86 · 83 s. 90 · 99 s. 106 · 111 s. 118 · 121 s. 128 · 151 s. 158 · 171 s. 178 · 187 s. 194 · 193 s. 200 · 197 s. 204 · 199 s. 206
205 s. 212 · 227 s. 234 · 231 s. 238 · 255 s. 262 · 258 s. 265 · 291 s. 298 · 294 s. 301 · 295 s. 302 · 299 s. 306 · 311 s. 318 · 349 s. 356 · 353 s. 360 · 359 s. 366 · 371 s. 378 · 375 s. 382 · 379 s. 386 · 391 s. 398
399 s. 406 · 463 s. 470 · 464 s. 471 · 465 s. 472 · 466 s. 473 · 467 s. 474 · 468 s. 475 · 469 s. 476 · 470 s. 477 · 471 s. 478 · 472 s. 479 · 473 s. 480 · 474 s. 481 · 475 s. 482

Tarih ve Arkeoloji

46 pasaj

2 s. 9 · 6 s. 13 · 17 s. 24 · 30 s. 37 · 37 s. 44 · 38 s. 45 · 42 s. 49 · 49 s. 56 · 51 s. 58 · 53 s. 60 · 70 s. 77 · 73 s. 80 · 94 s. 101 · 107 s. 114 · 118 s. 125 · 122 s. 129 · 125 s. 132
127 s. 134 · 133 s. 140 · 158 s. 165 · 165 s. 172 · 167 s. 174 · 181 s. 188 · 206 s. 213 · 218 s. 225 · 229 s. 236 · 238 s. 245 · 289 s. 296 · 293 s. 300 · 302 s. 309 · 321 s. 328 · 326 s. 333 · 354 s. 361 · 362 s. 369
369 s. 376 · 373 s. 380 · 377 s. 384 · 378 s. 385 · 381 s. 388 · 397 s. 404 · 476 s. 483 · 477 s. 484 · 478 s. 485 · 479 s. 486 · 480 s. 487 · 481 s. 488

Toplum ve Sosyoloji

27 pasaj

10 s. 17 · 46 s. 53 · 58 s. 65 · 85 s. 92 · 89 s. 96 · 90 s. 97 · 104 s. 111 · 114 s. 121 · 137 s. 144 · 149 s. 156 · 157 s. 164 · 182 s. 189 · 185 s. 192 · 186 s. 193 · 226 s. 233 · 286 s. 293 · 290 s. 297
318 s. 325 · 324 s. 331 · 341 s. 348 · 342 s. 349 · 365 s. 372 · 487 s. 494 · 488 s. 495 · 489 s. 496 · 490 s. 497 · 491 s. 498

Psikoloji ve Davranış

32 pasaj

13 s. 20 · 20 s. 27 · 81 s. 88 · 92 s. 99 · 105 s. 112 · 136 s. 143 · 142 s. 149 · 162 s. 169 · 184 s. 191 · 215 s. 222 · 217 s. 224 · 245 s. 252 · 248 s. 255 · 252 s. 259 · 262 s. 269 · 265 s. 272 · 268 s. 275
310 s. 317 · 328 s. 335 · 330 s. 337 · 350 s. 357 · 368 s. 375 · 396 s. 403 · 411 s. 418 · 412 s. 419 · 413 s. 420 · 414 s. 421 · 415 s. 422 · 416 s. 423 · 417 s. 424 · 418 s. 425 · 419 s. 426

Ekonomi ve İş Dünyası

41 pasaj

9 s. 16 · 26 s. 33 · 45 s. 52 · 61 s. 68 · 62 s. 69 · 69 s. 76 · 82 s. 89 · 102 s. 109 · 106 s. 113 · 113 s. 120 · 126 s. 133 · 134 s. 141 · 138 s. 145 · 150 s. 157 · 161 s. 168 · 174 s. 181 · 194 s. 201
201 s. 208 · 225 s. 232 · 230 s. 237 · 246 s. 253 · 269 s. 276 · 309 s. 316 · 313 s. 320 · 317 s. 324 · 334 s. 341 · 338 s. 345 · 343 s. 350 · 357 s. 364 · 358 s. 365 · 370 s. 377 · 374 s. 381 · 386 s. 393 · 390 s. 397
393 s. 400 · 398 s. 405 · 492 s. 499 · 493 s. 500 · 494 s. 501 · 495 s. 502 · 496 s. 503

Eğitim ve Dil

21 pasaj

22 s. 29 · 96 s. 103 · 97 s. 104 · 110 s. 117 · 177 s. 184 · 234 s. 241 · 241 s. 248 · 242 s. 249 · 266 s. 273 · 274 s. 281 · 277 s. 284 · 301 s. 308 · 325 s. 332 · 333 s. 340 · 337 s. 344 · 420 s. 427 · 421 s. 428
422 s. 429 · 423 s. 430 · 424 s. 431 · 425 s. 432

Sanat ve Kültür

36 pasaj

21 s. 28 · 33 s. 40 · 34 s. 41 · 41 s. 48 · 66 s. 73 · 93 s. 100 · 129 s. 136 · 154 s. 161 · 166 s. 173 · 169 s. 176 · 190 s. 197 · 198 s. 205 · 202 s. 209 · 214 s. 221 · 222 s. 229 · 237 s. 244 · 250 s. 257
253 s. 260 · 254 s. 261 · 257 s. 264 · 270 s. 277 · 278 s. 285 · 282 s. 289 · 298 s. 305 · 306 s. 313 · 323 s. 330 · 329 s. 336 · 346 s. 353 · 361 s. 368 · 389 s. 396 · 394 s. 401 · 482 s. 489 · 483 s. 490 · 484 s. 491
485 s. 492 · 486 s. 493

Siyaset ve Hukuk

25 pasaj

1 s. 8 · 14 s. 21 · 18 s. 25 · 50 s. 57 · 54 s. 61 · 74 s. 81 · 98 s. 105 · 101 s. 108 · 143 s. 150 · 170 s. 177 · 173 s. 180 · 178 s. 185 · 210 s. 217 · 259 s. 266 · 281 s. 288 · 305 s. 312 · 314 s. 321
322 s. 329 · 366 s. 373 · 382 s. 389 · 385 s. 392 · 497 s. 504 · 498 s. 505 · 499 s. 506 · 500 s. 507

Kendini izleme çizelgesi

Her pasajı çevirdiğinde ilk kutuyu, bir hafta sonra tekrar ettiğinde ikinci kutuyu işaretle. Her satır bir bölüm (20 pasaj).

1 ☐☐	2 ☐☐	3 ☐☐	4 ☐☐	5 ☐☐	6 ☐☐	7 ☐☐	8 ☐☐	9 ☐☐	10 ☐☐	11 ☐☐	12 ☐☐	13 ☐☐	14 ☐☐	15 ☐☐	16 ☐☐	17 ☐☐	18 ☐☐	19 ☐☐	20 ☐☐
21 ☐☐	22 ☐☐	23 ☐☐	24 ☐☐	25 ☐☐	26 ☐☐	27 ☐☐	28 ☐☐	29 ☐☐	30 ☐☐	31 ☐☐	32 ☐☐	33 ☐☐	34 ☐☐	35 ☐☐	36 ☐☐	37 ☐☐	38 ☐☐	39 ☐☐	40 ☐☐
41 ☐☐	42 ☐☐	43 ☐☐	44 ☐☐	45 ☐☐	46 ☐☐	47 ☐☐	48 ☐☐	49 ☐☐	50 ☐☐	51 ☐☐	52 ☐☐	53 ☐☐	54 ☐☐	55 ☐☐	56 ☐☐	57 ☐☐	58 ☐☐	59 ☐☐	60 ☐☐
61 ☐☐	62 ☐☐	63 ☐☐	64 ☐☐	65 ☐☐	66 ☐☐	67 ☐☐	68 ☐☐	69 ☐☐	70 ☐☐	71 ☐☐	72 ☐☐	73 ☐☐	74 ☐☐	75 ☐☐	76 ☐☐	77 ☐☐	78 ☐☐	79 ☐☐	80 ☐☐
81 ☐☐	82 ☐☐	83 ☐☐	84 ☐☐	85 ☐☐	86 ☐☐	87 ☐☐	88 ☐☐	89 ☐☐	90 ☐☐	91 ☐☐	92 ☐☐	93 ☐☐	94 ☐☐	95 ☐☐	96 ☐☐	97 ☐☐	98 ☐☐	99 ☐☐	100 ☐☐
101 ☐☐	102 ☐☐	103 ☐☐	104 ☐☐	105 ☐☐	106 ☐☐	107 ☐☐	108 ☐☐	109 ☐☐	110 ☐☐	111 ☐☐	112 ☐☐	113 ☐☐	114 ☐☐	115 ☐☐	116 ☐☐	117 ☐☐	118 ☐☐	119 ☐☐	120 ☐☐
121 ☐☐	122 ☐☐	123 ☐☐	124 ☐☐	125 ☐☐	126 ☐☐	127 ☐☐	128 ☐☐	129 ☐☐	130 ☐☐	131 ☐☐	132 ☐☐	133 ☐☐	134 ☐☐	135 ☐☐	136 ☐☐	137 ☐☐	138 ☐☐	139 ☐☐	140 ☐☐
141 ☐☐	142 ☐☐	143 ☐☐	144 ☐☐	145 ☐☐	146 ☐☐	147 ☐☐	148 ☐☐	149 ☐☐	150 ☐☐	151 ☐☐	152 ☐☐	153 ☐☐	154 ☐☐	155 ☐☐	156 ☐☐	157 ☐☐	158 ☐☐	159 ☐☐	160 ☐☐
161 ☐☐	162 ☐☐	163 ☐☐	164 ☐☐	165 ☐☐	166 ☐☐	167 ☐☐	168 ☐☐	169 ☐☐	170 ☐☐	171 ☐☐	172 ☐☐	173 ☐☐	174 ☐☐	175 ☐☐	176 ☐☐	177 ☐☐	178 ☐☐	179 ☐☐	180 ☐☐
181 ☐☐	182 ☐☐	183 ☐☐	184 ☐☐	185 ☐☐	186 ☐☐	187 ☐☐	188 ☐☐	189 ☐☐	190 ☐☐	191 ☐☐	192 ☐☐	193 ☐☐	194 ☐☐	195 ☐☐	196 ☐☐	197 ☐☐	198 ☐☐	199 ☐☐	200 ☐☐
201 ☐☐	202 ☐☐	203 ☐☐	204 ☐☐	205 ☐☐	206 ☐☐	207 ☐☐	208 ☐☐	209 ☐☐	210 ☐☐	211 ☐☐	212 ☐☐	213 ☐☐	214 ☐☐	215 ☐☐	216 ☐☐	217 ☐☐	218 ☐☐	219 ☐☐	220 ☐☐
221 ☐☐	222 ☐☐	223 ☐☐	224 ☐☐	225 ☐☐	226 ☐☐	227 ☐☐	228 ☐☐	229 ☐☐	230 ☐☐	231 ☐☐	232 ☐☐	233 ☐☐	234 ☐☐	235 ☐☐	236 ☐☐	237 ☐☐	238 ☐☐	239 ☐☐	240 ☐☐
241 ☐☐	242 ☐☐	243 ☐☐	244 ☐☐	245 ☐☐	246 ☐☐	247 ☐☐	248 ☐☐	249 ☐☐	250 ☐☐	251 ☐☐	252 ☐☐	253 ☐☐	254 ☐☐	255 ☐☐	256 ☐☐	257 ☐☐	258 ☐☐	259 ☐☐	260 ☐☐
261 ☐☐	262 ☐☐	263 ☐☐	264 ☐☐	265 ☐☐	266 ☐☐	267 ☐☐	268 ☐☐	269 ☐☐	270 ☐☐	271 ☐☐	272 ☐☐	273 ☐☐	274 ☐☐	275 ☐☐	276 ☐☐	277 ☐☐	278 ☐☐	279 ☐☐	280 ☐☐
281 ☐☐	282 ☐☐	283 ☐☐	284 ☐☐	285 ☐☐	286 ☐☐	287 ☐☐	288 ☐☐	289 ☐☐	290 ☐☐	291 ☐☐	292 ☐☐	293 ☐☐	294 ☐☐	295 ☐☐	296 ☐☐	297 ☐☐	298 ☐☐	299 ☐☐	300 ☐☐
301 ☐☐	302 ☐☐	303 ☐☐	304 ☐☐	305 ☐☐	306 ☐☐	307 ☐☐	308 ☐☐	309 ☐☐	310 ☐☐	311 ☐☐	312 ☐☐	313 ☐☐	314 ☐☐	315 ☐☐	316 ☐☐	317 ☐☐	318 ☐☐	319 ☐☐	320 ☐☐
321 ☐☐	322 ☐☐	323 ☐☐	324 ☐☐	325 ☐☐	326 ☐☐	327 ☐☐	328 ☐☐	329 ☐☐	330 ☐☐	331 ☐☐	332 ☐☐	333 ☐☐	334 ☐☐	335 ☐☐	336 ☐☐	337 ☐☐	338 ☐☐	339 ☐☐	340 ☐☐
341 ☐☐	342 ☐☐	343 ☐☐	344 ☐☐	345 ☐☐	346 ☐☐	347 ☐☐	348 ☐☐	349 ☐☐	350 ☐☐	351 ☐☐	352 ☐☐	353 ☐☐	354 ☐☐	355 ☐☐	356 ☐☐	357 ☐☐	358 ☐☐	359 ☐☐	360 ☐☐
361 ☐☐	362 ☐☐	363 ☐☐	364 ☐☐	365 ☐☐	366 ☐☐	367 ☐☐	368 ☐☐	369 ☐☐	370 ☐☐	371 ☐☐	372 ☐☐	373 ☐☐	374 ☐☐	375 ☐☐	376 ☐☐	377 ☐☐	378 ☐☐	379 ☐☐	380 ☐☐
381 ☐☐	382 ☐☐	383 ☐☐	384 ☐☐	385 ☐☐	386 ☐☐	387 ☐☐	388 ☐☐	389 ☐☐	390 ☐☐	391 ☐☐	392 ☐☐	393 ☐☐	394 ☐☐	395 ☐☐	396 ☐☐	397 ☐☐	398 ☐☐	399 ☐☐	400 ☐☐
401 ☐☐	402 ☐☐	403 ☐☐	404 ☐☐	405 ☐☐	406 ☐☐	407 ☐☐	408 ☐☐	409 ☐☐	410 ☐☐	411 ☐☐	412 ☐☐	413 ☐☐	414 ☐☐	415 ☐☐	416 ☐☐	417 ☐☐	418 ☐☐	419 ☐☐	420 ☐☐
421 ☐☐	422 ☐☐	423 ☐☐	424 ☐☐	425 ☐☐	426 ☐☐	427 ☐☐	428 ☐☐	429 ☐☐	430 ☐☐	431 ☐☐	432 ☐☐	433 ☐☐	434 ☐☐	435 ☐☐	436 ☐☐	437 ☐☐	438 ☐☐	439 ☐☐	440 ☐☐
441 ☐☐	442 ☐☐	443 ☐☐	444 ☐☐	445 ☐☐	446 ☐☐	447 ☐☐	448 ☐☐	449 ☐☐	450 ☐☐	451 ☐☐	452 ☐☐	453 ☐☐	454 ☐☐	455 ☐☐	456 ☐☐	457 ☐☐	458 ☐☐	459 ☐☐	460 ☐☐
461 ☐☐	462 ☐☐	463 ☐☐	464 ☐☐	465 ☐☐	466 ☐☐	467 ☐☐	468 ☐☐	469 ☐☐	470 ☐☐	471 ☐☐	472 ☐☐	473 ☐☐	474 ☐☐	475 ☐☐	476 ☐☐	477 ☐☐	478 ☐☐	479 ☐☐	480 ☐☐
481 ☐☐	482 ☐☐	483 ☐☐	484 ☐☐	485 ☐☐	486 ☐☐	487 ☐☐	488 ☐☐	489 ☐☐	490 ☐☐	491 ☐☐	492 ☐☐	493 ☐☐	494 ☐☐	495 ☐☐	496 ☐☐	497 ☐☐	498 ☐☐	499 ☐☐	500 ☐☐

ZAFER HOCA DEVAMI ONLİNE PAKETTE

Bu kaynak bir başlangıç. Devamı online paketlerimizde.

453
PDF kaynak online paketlerimizde

YDS, YÖKDİL, YDT, e-YÖKDİL, e-YDS ve e-TEP'e hazırlanan öğrencilerimiz için online paketlerimizde bu kaynağın devamıyla birlikte yüzlerce PDF kaynak, onlarca video ders ve her gün hazır bir çalışma programı var.

100 **Reading Mastery modülü**
Bu çalışmanın devamı: ileri düzey metin okuma, etkinlik ve çözümlemeler; yanında **60 makale çevirisi** ve **60 hikâye** modülü.

Online pakette seni bekleyen kaynaklar

100 **Reading Mastery modülü**
İleri düzey (B2–C1) metin okuma, etkinlik ve çözümlemeler

73 **Özel Kelime Çalışması**
İsim, fiil, sıfat, zarf, edat, bağlaç ve phrasal verb grupları

60 **Makale Çevirisi modülü**
Fen, Sağlık ve Sosyal alanlarından makale çevirileri

60 **Hikâye – Metin Okuma**
İngilizce hikâyeler ve Türkçe çevirileri

40 **Deneme Sınavı**
10 YDS + 10'ar YÖKDİL Fen, Sağlık, Sosyal

34 **Master Soru Bankası**
Zamanlardan devrik yapılara her gramer konusu ayrı modül

21 **Kelime listesi ve tablo**
Alan kelimeleri, eş anlamlılar, collocation sözlüğü

15 **YÖKDİL çıkmış sınavı**
Fen, Sağlık ve Sosyal Bilimler

14 **Soru tipi strateji modülü**
Kelime, çeviri, cloze test, cümle tamamlama, paragraf

11 **Çözümlü Soru Bankası bölümü**
Ayrıntılı çözümleriyle soru bankası seti

9 **Temel Çeviri çalışması**
Çeviriye sıfırdan, adım adım başlangıç

4 **Akıllı defter**
Kelime, önemli kurallar, çağrışım ve hata defteri

Ve 12 özel modül daha: Gramer Revizyon, Önemli Kalıplar, Phrasal Verbs Konu Anlatımı, Ders Çalışma Planı, Önemli Kurallar ve Resimli Kelimeler etkinlikleri, YÖKDİL Son Gün Tüyoları...

Pakete dahil hizmetler

- **Onlarca video ders**
  Konular sıfırdan başlar; günlük kullanım, gramer, özgün stratejiler, çıkmış soru analizleri ve çeviriyle tamamlanır.
- **Günlük ödev programı**
  Her gün ne çalışacağın hazır; ilerlemeni ve kalan işini panelde gör.
- **Akademik Sözlük**
  28.000+ kelime: Türkçe okunuş, anlam, örnek cümle ve çevirisi.
- **Hafıza teknikleri**
  Resimli ve çağrışımlı kelime etkinlikleriyle kalıcı kelime öğrenimi.
- **Senkron ve asenkron gruplar**
  Ödevler gün gün açılsın ya da hepsi baştan açık olsun: çalışma düzenine uygun grubu seç.
- **Deneme ve test sistemi**
  Süreli denemeler ve konu testleri; sonuçların başarı grafikleriyle izlenir.
- **Kişisel takip**
  Eğitim ekibimizin takip aramaları ve günlük bildirimlerle programdan kopma.
- **Sertifika ve 70+ puan garantisi**
  Ödevlerinin en az %80'ini tamamlayana paket sonunda sertifika.

Paketleri incele, hazırlığını bugün başlat

Karekodu okut ya da **zaferhoca.com.tr/magaza** adresine gir. Önce denemek istersen demo sınıf ücretsiz: **zaferhoca.com.tr/demo**

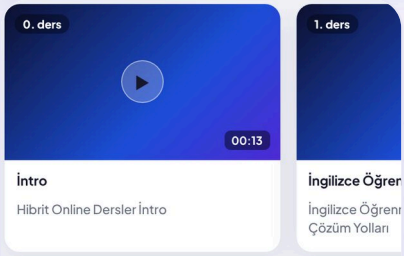
ZAFER HOCA ONLİNE SINIF

Hazırlığının her adımı tek bir ekranda.

Seviyene göre
günlük plan
senkron · asenkron · ödev · test

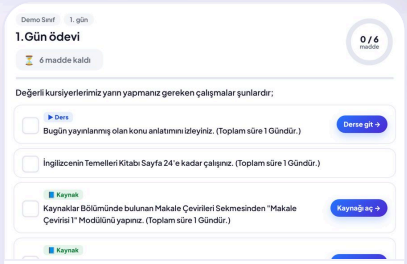
Bu kaynakta çalıştığın konuların derslerini, günlük ödev programını, okuma-

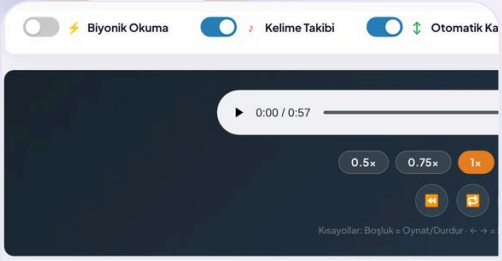
1 Video dersler

Zafer Hoca'nın konu anlatımları; istediğin zaman, istediğin kadar tekrar izle.

2 Günlük ödev programı

Her gün ne çalışacağın hazır: maddeleri işaretle, kalan işi ve ilerlemeni gör.

3 Oku & Dinle laboratuvarı

Metni dinle, hızı ayarla, Türkçe çeviriyle karşılaştır; bilmediğin kelimeyi sepete at.

4 Akademik sözlük

28.000+ kelime: okunuş, anlam, örnek cümle ve sınav etiketiyle.

5 Konu testleri ve denemeler

YDS, YÖKDİL, YDT, e-YÖKDİL, e-YDS ve e-TEP tarzı sorular; süreli ya da çalışma modunda, çözümleriyle.

Demo sınıfa ücretsiz gir

Kayıt olmadan dersleri, ödevleri ve testleri dene. Karekodu okut ya da zaferhoca.com.tr/demo

ZAFER HOCA

SIRADAKİ ADIM

Bu kaynağı bitirdin. Şimdi puanını yükseltme zamanı.

Ücretsiz kaynaklarımız bir başlangıç. Planlı bir programla, eşsiz derslerle ve düzenli ödevlerle hedef puanına çok daha hızlı ulaşırsın.

ÜCRETSİZ

Demo dersi izle

Kursun nasıl işlediğini kayıt olmadan, kendi gözünle gör.

2 DAKİKA

Seviyeni öğren

Ücretsiz seviye testiyle nereden başlaman gerektiğini gör.

SANA ÖZEL

İndirim kazan

Kaynağın sayfasında e-postanı bırak: 7 günlük plan ve sana özel indirim kuponu.

Hazırlığını hızlandıracak paketler

BU KAYNAĞIN DEVAMI

Dijital Okuma ve Çeviri Kaynakları

440 dinleme, 60 PDF makale, 160 PDF okuma ve konu özetleri; alan bazlı (Sağlık, Sosyal, Fen, YDS) çeviri çalışmaları.

İncele →

EN ÇOK TERCİH EDİLEN

Ekim Ultra Hazırlık Grubu (2027)

70+ puan garantili senkron program. Pazar ve çarşamba dersleri, günlük planlama ve ödevlendirme, 6 ciltlik kitap seti.

İncele →

KENDİ HIZINDA

Sıfırdan Hazırlık Asenkron Grubu

Tüm dersler, etkinlikler ve ödevler yüklü; kendi hızında ilerle, ortalama 3,5 ayda bitir. 70+ puan garantili.

İncele →

Bu kaynaktaki kelimeleri ve konuları **Akademik Sözlük**te sesli dinleyerek, örnek cümleleriyle de çalışabilirsin: **zaferhoca.com.tr/sozluk**

Web sitemiz
zaferhoca.com.tr

WhatsApp
0505 004 87 55

Instagram
@zaferhocayds

YouTube
Zafer Hoca kanalı

Telegram
@zaferhocayds

Facebook
@zaferhocayds